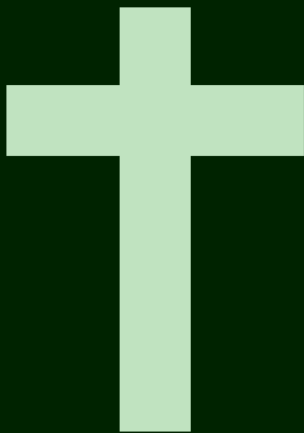

TAFO AYO

The New Testament in the Manumanaw language of Myanmar

TAFO AYO

The New Testament in the Manumanaw language of Myanmar

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc. and ACOTBA-SUBO

Language: Manumanaw

All rights reserved.

2024-07-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jul 2024
40e3c5cb-c2ea-5cf8-8a40-4c6f77a45343

Contents

MATIE	1
MARKE	62
LUKASI	99
YOWANE	164
AKWA	210
ROMA	266
KORITI	292
KORITI	317
GALATE	333
EFEZE	343
FILIPO	352
KOLOSE	359
TESALONIKE	365
TESALONIKE	371
1 TIMOTE	375
2 TIMOTE	383
TITO	388
FILEMO	392
EBRE	394
JAKE	413
1 PETRO	420
2 PETRO	428
1 YOWANE	433
2 YOWANE	440
3 YOWANE	442
YUDA	444
KƆEWURƆ	447

Ɖtshɔ O'o nɔe Yisu Kristu á Matie sú Tshatshu o'o

Asɔeke kɔedɔe Ɖtshɔ O'o nɔe Yisu Kristu á Matie sú. Matie kɔedɔe lima ayi kɔeko ngendja lapo á Yisu e lima she, á tshe te anga ayi avwa nɔe ye. Matie kɔedɔe lima uzu Yuda yé anga i'iri ye kɔedɔe ndje Levi. Tshe sú Ɖtshɔ O'onɔe asɔeke fɔe Ayuda. Tshe pa adɔeke Yisu kɔedɔe adja Ayi kɔeshe azu á aayi kɔegbara o'o gbara lima o'o tɔe upu nɔe ye utshunɔe ala Ongboro Ayo.

Matie yisɔe nɔe fɔe azu adɔeke Yisu uzu Nazarete kɔedɔe Masiya, ɔeshe kɔedɔe ndje gbozu nɔe azu Israyele kashe endje vwaratɔe endje tɔe ye.

Bukunɔe kurutshelɔetɔe ye atake:

- Uwu aata Yisu ɔedɔe ndje kɔezu she (1.1-2.24)
- Akwa nɔe Yowane ayi kɔeza batisimu (3.1-12)
- Batisimu nɔe Yisu ɔedɔe kɔewu lɔsu ye 6a lɔe kɔpagasho (3.13-4.11)
- Akwa nɔe Yisu 6a lɔe ogo Galilayi (4.12-18.35)
- Ana nɔe Yisu ga lɔe Yerusalem (19.1-20.34)
- Lɔe udu olo Yisu mindu dɔe bisha (7) pa ɔsho: Kɔewa ngbanga pa ye ɔedɔe kɔewo she (21.1-27.66)
- Kɔeshe Yisu lɔe akuzu (28.1-20)

Aata Yisu

(Wu 6a tɔe Luk 3.23-38)

¹ Asɔeke kɔedɔe i'iri aata Yisu Kristu, ata Davidi á tshe dɔe ndje ata Abrayamo.

² Abrayamo zu Izaka, Izaka zu Yakobo, Yakobo zu Yuda ɔedɔe aayanɔe.

³ Yuda zu Perese ɔedɔe Zara, ayi endje kɔedɔe lima Tamare. Perese zu Eserone, Eserone zu Arame.

⁴ Arame zu Aminadabe, Aminadabe zu Nashone, Nashone zu Salma.

⁵ Salma zu Boaz, Rahabe kɔedɔe lima ayinɔe. Boaz zu Obede, Luta kɔedɔe lima ayinɔe. Obede zu Yese.

⁶ Yese zu gbozugo Davidi, yé Davidi zu Salomo tɔe yashe á tshe dɔe lima awo Uri.

⁷ Salomo zu Robowame, Robowame zu Abiya, Abiya zu Asafe.

⁸ Asafe zu Yozafate, Yozafate zu Yorame, Yorame kɔedɔe ata Oziase.

⁹ Oziase zu Yotame, Yotame zu Akaze, Akaze zu Ezekiashe.

¹⁰ Ezekiashe zu Manase, Manase zu Amɔ, Amɔ zu Yoziase.

¹¹ Yoziase zu Yekonia ɔedɔe aayanɔe dɔe lɔndɔ á endje ko lima azu Israyele gu tɔenɔe ga tshakudu kanga 6a lɔe Babilone.

¹² Manda kɔeko lima azu Israyele gu tɔenɔe ga tshakudu kanga 6a lɔe Babilone, Yekonia zu Shaletiele, yé Shaletiele zu Zorobabele.

¹³ Zorobabele zu Abiwude, Abiwude zu Eliyakimi, yé Eliyakimi zu Azore.

¹⁴ Azore zu Shadɔke, Shadɔke zu Akimi, yé Akimi zu Eliwude.

¹⁵ Eliwude zu Eleazare, Eleazare zu Matane, yé Matane zu Yakobo.

¹⁶ Yakobo zu Yozefu akɔ Mareya ayi Yisu, á endje sɔe kɔe'e she Kristu.

¹⁷ Ataa, kɔeto kpɔetɔe Abrayamo ɔerrr ga tɔe Davidi, uwu aatazu sɔe ndjokpa dɔe vana. Kɔeto kpɔetɔe Davidi ɔerrr ga tɔe lɔndɔ á endje ko lima azu Israyele gu tɔenɔe ga tshakudu kanga 6a lɔe Babilone, uwu aatazu sɔe ndje ndjokpa dɔe vana; yé kɔeto kpɔetɔe lɔndɔnɔe asɔemɔe ɔerrr ga tɔe kɔezu Kristu, uwu aatazu sɔe ndje ndjokpa dɔe vana.

*Kæzu Yisu Kristu
(Wu 6a tœ Luk 2.1-7)*

¹⁸ Ndœ budu kæzu Yisu Kristu sœ atake: Ayinœ dœ Mareya kœdœ lima koje nœ Yozefu. Kashe utshunœ adœke endje ngbœtœ endje awa bale ga tœ œsœnœ, tshe gbœ nguzu lœ awa gbœgbœ nœ Ɔtshœ Ishiri.

¹⁹ Koje nœ ye dœ Yozefu kœdœ lima uzu á tshe sœ ndjii, yé tshe yiyi lima kœmĩshelœ ye ngbi fœ azu nene. Tshe yi lima kœekatœ ye ti lœ ubunœ.

²⁰ Bata á tshe sœ lima kœgbe atake, anga andjelu nœ Gbozu wuta ga tœ ye lœ ulu œ pa fœ she adœke: «Yozefu, ata Davidi, awa zaza 6œ kœza Mareya tœ awo zœ nene. Gbambanœ nene, nguzunœ á sœ lœ ye asœmœ to lœ gbœgbœ nœ Ɔtshœ Ishiri.

²¹ Tshe zu bala gbolo yakoshe yé 6œ ta i'iri ye Yisu; gbambanœ nene, tshe she bala azu nœ ye lœ ekperœ nœ endje.»

²² Ɔneke kœ mbœrœtœ endje ataa mbœrœ o'onœ á Gbozu pa lima lœ awa nœ ayi kœgbara o'o kœmbœrœtœ endje:

²³ «Ɔkpœ yawuru œ gbœ nguzu yé œ zu gbolo yakoshe yé endje ta i'iri ye Emanwele.»

Ádá i'iri Emanwele kœdœ «Ndjaba awa bale dœ azœ.»

²⁴ Lœkœ á Yozefu jo, tshe mbœrœtœ ye 6ata á andjelu nœ Gbozu mi lima ndi nœ fœ she, yé œ za Mareya tœ awonœ.

²⁵ Kashe tshe ngbœngbœpa gbarœ olo bale dœ she nene œrrr ga tœ kæzu gbolo yakoshe nœ ye ga pa œshœ, yé á Yozefu ta i'iri Yisu ga pa ye.

2

Agbangba kœwusœ ádá angerepe na kœwu Yisu

¹ Endje zu Yisu 6a lœ Beteleme, 6a lœ ogo Yuda dœ lœndœ á Erode dœ lima gbozugo. Manda kæzu she, agbangba kœwusœ ádá angerepe to lima 6a tœ osho á œlœ œ wuta tœnœ yé œ na. Endje yi lima kumu endje ga lœ Yerusalemœ,

² yé á yu adœke: «Gbozugo nœ Ayuda á endje zu she ngœngœ sœ kpœta a? 'A wu angerepe nœ ye œ wuta 6a tœ osho á œlœ œ wuta tœnœ, yé á 'a na kœgote ga utshu ye.»

³ Lœkœ á gbozugo Erode djindœ upunœ ataa, tshelœ œkœrœ ye œdœ œnœ azu ogo Yerusalemœ djigi tshanga ye.

⁴ Tshe vwa osho ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ aayi kœyisœ awa akwa, yé œ yu endje tœ osho á endje li kæzu Masiya tœnœ.

⁵ Endje gi fœ she adœke: «Ba lœ Beteleme, 6a lœ ogo Yuda. Gbambanœ nene, œneke á ayi kœgbara o'o su dœke:

⁶ «Ɔ6œ Beteleme, lœ ogo Yuda,

6œ sœsœ adja teasho ugurutœ tshalakpi á sœ lœ ogo Yuda nene; gbambanœ nene, gbozunœ á tshe te bala utshu azu nœ mœ, azu Israyele, œ to 6a ndœ zœ.»

⁷ Dœ tœnœ ataa, Erode vwa osho ndœ agbangba kœwusœ ádá angerepe lœ ubunœ yé œ yu endje tœ kœwusœ adja lœkœnœ á angerepe wuta lima dœ tœnœ.

⁸ Manda nœ, tshe vwa endje ga lœ Beteleme dœ kœpa fœ endje adœke: «'E na œ yu osho pa upu nœ gbolo asœmœ dœ œtshœnœ; yé œdœ 'e kœgbo she, 'e pandœ nœ fœ mœ adœke œmœ ndje, mœ na kœgote ga utshu ye.»

⁹ Manda kœdji o'o á gbozugonœ pa fœ endje, endje tetœ awa dœ kœro endje. Ngbewo, endje wu angerepe á endje wu má utshunœ 6a tœ osho á

ɔlɔ ɔe wuta tɔenɔe kɔena utshu endje, ɔerrr ɔe ka 6a pa osho á gbolonɔe sɔe lima tɔenɔe.

¹⁰ Endje sɔe lima dɔe egerɔe yanga manda kɔewu tɔenɔe.

¹¹ Endje li ga lɔe anda yé ɔe wu kpengbe gbolo dɔe ayinɔe, Mareya. Endje gote ga utshu ye yé ɔe donga she. Endje kɔrɔ gbarɔe nɔe endje yé ɔe ko makabo fɔe she: Ɔrɔe, zuwa yombo ɔedɔe kada mire.

¹² Manda nɔe, Ndjaba pa fɔe endje lɔe ulu adɔeke endje kwakwatɔe endje ga ndɔe Erode nene. Ataa, endje za anga angbi awa á gu dɔe tɔenɔe ga lɔe ogo nɔe endje.

Kɔekpa dɔe Yisu ga lɔe Ezipito

¹³ Lɔkɔ á agbangba kɔewusɔe ádá angerepenɔe asɔemɔe gu daye, anga andjelu nɔe Gbozu bale wuta ga ndɔe Yozefu lɔe ulu yé ɔe pa fɔe she adɔeke: «Aafo, ɔe za kpengbe gbolo dɔe ayinɔe yé ɔe kpa dɔe endje ga lɔe Ezipito. Sɔe 6a zɔe ɔerrr ɔedɔe mɔe kɔepa fɔe 6ɔe adɔeke 6ɔe gu yekane. Gbambanɔe nene, Erode ɔe para gbolonɔe mbɔerɔe kɔewo she.»

¹⁴ Ataa, Yozefu kɔealafo, kɔeza kpengbe gbolonɔe ɔedɔe ayinɔe potɔe ye lɔe butshɔ yé á kpa ga lɔe Ezipito.

¹⁵ Tshe sɔe 6a zɔe ɔerrr ga tɔe kuzu Erode. Ɖe sɔe ataa, mbɔerɔe á ɔeneke á Gbozu pandɔe nɔe lɔe awa nɔe ayi kɔegbara o'o kɔemɔerɔetɔe endje. Tshe pandɔe nɔe adɔeke: «Mɔe e gbolo nɔe mɔe adɔeke tshe wuta lɔe Ezipito ye.»

Kɔewo aaya agbolo

¹⁶ Lɔkɔ á Erode wusɔe nɔe adɔeke agbangba kɔewusɔe ádá angerepe fara ɔene, ókɔ za lima she tɔpanɔe kpuru. Tshe za o'o adɔeke endje wo agbolo yakoshe á ungu endje sɔe ga tshakudu ungu bisha lakpi Beteleme ɔedɔe lakpi á sɔe dje indirinɔe para kɔkɔ. Ungunɔe á tshe ka ga panɔe asɔemɔe sɔe lindɔe ɔeneke á agbangba kɔewusɔe ádá angerepenɔe za lima fɔe she.

¹⁷ Kɔkɔ asɔemɔe mbɔerɔetɔe endje 6ata á ayi kɔegbara o'o Yilimiya pa lima adɔeke:

¹⁸ «Endje dji tshama á sɔe kɔewuta tɔenɔe 6a lɔe ogo Rama,

iki ɔedɔe egerɔe ditshelɔema.

Rashele dá sɔe kɔeki agbolo nɔe ye,

tshe yiyindɔe nɔe adɔeke endje u ɔene nene, mbɔerɔe agbolo nɔe ye tshu kɔ ye.»

Ayozefu fatɔe endje kɔegu ga lɔe ogo Israyele

¹⁹ Manda kuzu Erode, anga andjelu nɔe Gbozu bale wuta ga tɔe Yozefu lɔe ulu 6a lɔe Ezipito.

²⁰ Tshe pa fɔe she adɔeke: «Aalafo ɔe za gbolo ɔedɔe ayinɔe potɔe zɔe yé ɔe kwatɔe zɔe ga lɔe ogo Israyele. Gbambanɔe nene, endjenekɔ á endje sɔe lima kɔepara awa kɔewo gbolonɔe tshu ye.»

²¹ Yozefu áalafo, ɔe za gbolonɔe dɔe pe ayinɔe potɔe ye, yé á endje gu ga lɔe ogo Israyele.

²² Kashe kɔedjindɔe nɔe adɔeke Arkelawose dá te gbozugo Yuda manda abanɔe dɔe Erode, awa kɔegu ga zɔe za she. Ndjaba yisɔe osho fɔe she lɔe ulu á tshe gitɔe ye á gu ga lɔe ogo Galilayi.

²³ Tshe na ɔe sɔe 6a lɔe ongbɔ á i'irinɔe kɔedɔe Nazarete. Ɖe sɔe ataa yeka á o'o á aayi kɔegbara o'o pa lima kɔemɔerɔetɔe endje. Endje pa lima adɔeke: «Endje e she bala uzu Nazarete.»

3

Kœyisœrœ nœ Yowane ayi kœza batisimu
(Wu 6a tœ Mar 1.1-8; Luk 3.1-18; Yow 1.19-28)

¹ Dœ lœndœncœ asœmœ, Yowane ayi kœza batisimu wuta lima œ sœ kœyisœ œrœ 6a lœ kpagagasho nœ ogo Yuda adœke:

² «'E fatshalœsu 'e, gbambancœ nene, Ogo gbozu nœ tshalafo ndo ye!»

³ Yowane kœdœ uzu á ayi kœgbara o'o Isaya pa lima tœ ye lœkœncœ á tshe pa adœke:

«Anga uzu sœ kœta rawa 6a lœ kpagagasho adœke:

'E guma ala awa Gbozu,
'e yœrœ ala awa ye ndjii!»

⁴ Yowane verœ lima lœba á endje mbœrœ dœ usu shamo, yé œ i lima uwu tshapa lœba á endje mbœrœ dœ œkœ agea ga lœ nguku ye; tshe zi lima ayila yé œ la adja ojoro awaterœ.

⁵ Azu tshalakpi Yerusalemœ dœ azu ogo Yuda kœ œdœ pe azu ogo kœ á sœ mashenga dœ ungu Yœrdane, na lima ga ndœ ye.

⁶ Endje sœ lima kœpandœ ekperœ nœ endje, yé Yowane sœ lima kœza batisimu fœ endje 6a la Yœrdane.

⁷ Yowane wu adœke Afarisayi œdœ Asadukayi ndjoro sœ kœna lima ga tœ œsœ batisimu nœ ye, tshe pa fœ endje adœke: «Ukpulu ekpe ayakoro! Uzu dœ dá yisœ nœ fœ 'e adœke 'e kpa awa kœwa ngbanga nœ Ndjaba á ndo kœna tœncœ a?»

⁸ 'E mbœrœ œrœ á sœ kœma adœke adja 'e fatshalœsu 'e ye,

⁹ yé 'e papa mbœrœ 'e dœ tœ 'e nene adœke: «Abrayamo kœdœ ata azœ.» Gbambancœ nene, mœ sœ kœmœndœ nœ fœ 'e adœke, Ndjaba li kœfa badja asœke tœ aata Abrayamo!

¹⁰ Gonda sœ yindjindjincœ mbœrœ kœvwa dœ œyo tœtœ œshenœ kœ ye, œyo kœ á elenœ kœgaga nene, endje de yé œ ko va ga tœ owo.

¹¹ Œmœ, mœ sœ kœza batisimu fœ 'e dœ ungu mbœrœ kœma adœke 'e yapa œtshœ 'e ye. Kashe tsheneke á tshe na manda mœ, tshe za bala batisimu fœ 'e dœ œtshœ fshiri œdœ dœ owo. Tshe ropa mœ dœ gbœgbœ ye, mœ lili kœka ga utshu ye dœ pe kœzu uwu œrada nœ ye nene.

¹² Tshe za tshékara kœpe dœ tshelœ indji ngwarœ ga tshaabrœ ye, yé tshe mea indji ngwarœ mbœrœ kœkurutshelœ nœ dœ oforo. Tshe gumasœ indji ngwarœ ga la kogba, yé œ ko oforonœ va ga tœ owo neke á ru nene.»

Batisimu nœ Yisu
(Wu 6a tœ Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Anga œlœ bale, Yisu to 6a lœ Galilayi yé œ ro 6a ndœ Yowane 6a langu Yœrdane, tshe na ndoo dœ Yowane mbœrœ adœke tshe za batisimu fœ œne.

¹⁴ Yowane yi lima ndœ kœvwaratœ ye, yé á pa adœke: «Œmœ dá li má adœke 6œ za batisimu fœ mœ, yé 6œ kpa na ga ndœ mœ adœke mœ za batisimu fœ 6œ a!»

¹⁵ Kashe Yisu gi fœ she adœke: «Yindœ nœ adœke œ mbœrœtœ ye ngœngœncœ asœke ataa. Gbambancœ nene, mara á li adœke a mbœrœ œrœ á sœ ndjii dœmœ.» Yé Yowane kœyindœ nœ ye.

¹⁶ Manda kœgbœ batisimu nœ Yisu, tshe wuta langu. Kolœ pe dœ lœndœncœ asœmœ, tshalafo kœrœ ga pa ye, tshe wu fshiri nœ Ndjaba œ jœrœ ga pa ye 6ata mbepa.

¹⁷ Yé tshama to 6a lafo œ pa adœke: «Tsheneke asœke kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ ye waa, mœ za yanga nœ mœ kœ ga ndœ ye.»

4

*Djaboro wu ɓɓu Yisu**(Wu 6a tœ Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)*

1 Manda nœ, Ishiri nœ Ndjaba to Yisu na tœnœ ga lœ kpagagasho mbœrœ adœke djaboro wu ɓɓu ye.

2 Manda kœmbœrœe ɔɔ zazu bisha œdœ butshɔ zazu bisha ndœ kœyotshelœma, Yisu sœ lima dœ ogo.

3 Djaboro, ayi kœwu ɓɓu, na ndoo dœ she yé œ pa adœke: «œdœ 6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, pa fœ badja asœke œ fatœ ye tœ mapa.»

4 Kashe Yisu gi adœke: «Endje sù 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: “Uzu œ sœ dœ soro kolœ mbœrœe mapa nene, kashe dœ o'o kɔ á wuta lœ ama Ndjaba.”»

5 Dœ tœnœ ataa, djaboro na dœ she œrrr 6a lœ Yerusalemé á dœ ongbo á sœ yerœ, œ za she tɔ 6a pa kumu Tepelo,

6 á œ pa fœ she adœke: «œdœ 6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, i dœ tœ zœ tshiri ga ati. Gbambanœ nene, endje sù 6a la buku nœ Ndjaba adœke:

“Ndjaba œ za awa o'o fœ aandjelu nœ ye mbœrœe 6œ,

endje za 6œ ga ati dœ kane endje

mbœrœe á 6œ kœzaza ada zœ tɔ badja nene.”»

7 Yé Yisu gi fœ she adœke: «Endje su ndje 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: “Wuwu ɓɓu Gbozu Ndjaba nœ zœ nene.”»

8 Djaboro kpa ɔ dœ she œrrr 6a tœ leta kumu ingiri kaga œ ma ogo gbozu tshapashɔ djigi dœ ɔtshœrœ, ndje dœ mokœnœ fœ she,

9 yé á pa fœ she adœke: «Mœ ko œrœnœe asœke kɔ fœ 6œ œdœ 6œ kœgote ga utshu mœ mbœrœe kœdonga mœ.»

10 Yé Yisu kœgi fœ she adœke: «Gitœ zœ ga zœ, Satana! Gbambanœ nene, endje sù 6a la buku nœ Ndjaba adœke: “Donga Gbozu Ndjaba nœ zœ, yé œ za awala kolœ fœ she tshebabale.”»

11 Ndara tœ asœke, djaboro kœkatœ ye yé. Aandjelu kœgitœ endje ndoo dœ she, yé á kœtetœ kœmbœrœe akwa fœ she.

*Yisu tetœ kœmbœrœe akwa nœ ye 6a lœ Galilayi**(Wu 6a tœ Mar 1.14-15; Luk 4.14-15)*

12 Lœkɔ á Yisu dji adœke endje za Yowane ayi kœza batisimu ga lœ kánga, tshe kwatœ ye ga lœ Galilayi.

13 Tshe katœ Nazarete ti, œ na kœsœ 6a lœ Kaparnawumu, ongbo á sœ tœ mangu egerœ ungu adanga nœ Galilayi, 6a lœ ogo Zabulone œdœ pe 6a lœ Nefetali.

14 Œ sœ lima ataa mbœrœe adœke o'o á ayi kœgbara o'o Isaya pa tœnœ, kœmbœrœetœ endje. Tshe pa o'onœ adœke:

15 «Ogo Zabulone œdœ Nefetali, á sœ tœ awa kœro ga la egerœ ungu adanga, 6a kele ungu Yœrdane, ogo Galilayi á angbi azu sœ lœnœ asœmœ!

16 Azunœ á endje sœ lœ ubu osho asœmœ, wu egerœ ingbisho!

Mbœrœe endjeneke á endje sœ lœ ubu osho nœ kuzu, ingbisho wuta ga pa endje!»

17 Pe dœ lœkœnœ asœmœ, Yisu tetœ kœyisœ œrœ adœke: «'E yapa ɔtshɔ 'e, gbambanœ nene, Ogo gbozu nœ tshalafo ndo ye!»

*Yisu e ali ayambarœ nœ ye**(Wu 6a tœ Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)*

¹⁸ Ɔɔ bale, Yisu sœ lima kœna tœ mangu egerœ ungu adanga nœ Galilayi, yé œ wu aayazu bisha, Shimu á anga i'iri ye kœdœ Petro œdœ ayancœ dœ Andere á endje dœ lima aayi kœpara ageatshalangu. Endje sœ lima kœwvi gbanda 6a la egerœ ungu adanga.

¹⁹ Yisu pa fœ endje adœke: «'E na manda mœ, mœ fa 'e tœ aayi kœpara azu.»

²⁰ Pe kpœtœ œsœncœ, endje ka lima tœ gbanda nœ endje ti yé œ na manda ye.

²¹ Tshe na lœ ingirinœ, œ kpa wu anga aayazu bisha, Ayakobo dœ ayancœ dœ Yowane, endje kœdœ agbolo nœ Zebedayi. Endje sœ lima lœ agba nœ endje awa bale dœ aba endje dœ Zebedayi, yé œ sœ lima tœ kœguma gbanda nœ endje. Yisu e endje.

²² Pe kpœtœ œsœncœ, endje katœ agba œdœ aba endje ti, yé œ na manda ye.

Yisu yisœ œrœ yé œ she azu

²³ Yisu ro djelœ ogo Galilayi djigi; tshe sœ lima kœyisœ œrœ 6a lœ Sinagoga para. Tshe sœ lima kœmindœ Ɔtshɔ O'o nœ ogo gbozu yé œ sœ lima kœshe azu lœ kœba œdœ lœ gbakindi nœ endje kœ.

²⁴ Upu nœ ye za lima ogo Siri djigi, yé endje sœ lima kœna dœ azu á endje sœ lima dœ tshelœ aka kœba kœ fœ she, azu á endje sœ dœ ekpe ishiri pa endje, dœ azu á endje sœ dœ kœba œkœ œdœ endjeneke á ada endje tshu. Yé Yisu she lima endje ye.

²⁵ Ukpulu azu ndjoro na lima manda ye: Endje to lima 6a lœ Galilayi, 6a lœ ogoncœ á endje e i'irinœ adœke tshalakpi ndjokpa* ascœmœ, dœ azu Yerusaleme ndje dœ ogo Yuda, œdœ endjeneke 6a lœ ogo á sœ 6a kele ungu Yœrdane.

5

Yisu yisœ œrœ 6a pa kaga

(Wu 6a tœ Mar 3.13; Luk 6.12-13,20)

¹ Lœkœ á Yisu wu ukpulu azu ascœmœ, tshe ɔ ga pa kaga yé œ sœ ga ati. Ayambarœ nœ ye na gœ indiri ye,

² yé á tshe tetœ kœyisœ œrœ fœ endje adœke:

Adja yanga

(Wu 6a tœ Luk 6.20-23)

³ «Yanga nœ azu á endje sœ dœ lœsu nœ oyo, gbambancœ nene, Ogo gbozu nœ tshalafo kœdœ œncœ endje!

⁴ Yanga nœ azu á endje sœ tœ iki, gbambancœ nene, Ndjaba œ turu ngola endje!

⁵ Yanga nœ azu á endje sœ dœ lœsu ziti, gbambancœ nene, endje gbœ bala ogoncœ á Ndjaba pa tœncœ!

⁶ Yanga nœ azu á endje sœ dœ adja ogo kœembœrœ œrœ á sœ ndjii, gbambancœ nene, Ndjaba œ to gbœgbœ kœembœrœ tœncœ fœ endje!

⁷ Yanga nœ azu á endje wu oyo anga endje, gbambancœ nene, Ndjaba œ wu oyo endje!

⁸ Yanga nœ azu á lœsu endje sœ yerœ, gbambancœ nene, endje wu bala Ndjaba!

⁹ Yanga nœ azu á endje sœ kœembœrœ adœke kœsœ gee sœ ugurutœ azu, gbambancœ nene, Ndjaba œ e endje agbolo nœ ye!

* ^{4.25} Tshalakpi ndjokpanœ kœdœ ongbo ndjokpa á angbi azu sœ lima lœncœ.

10 Yanga nœ endjeneke á endje sœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ endje mbœrœ œeneke á sœ ndjii;

gbambancœ nene, Ogo gbozu nœ tshalafo sœ mbœrœ endje!

11 Yanga nœ 'e œ kœsœ adœke azu gu 'e, œ mbœrœ œrœ kanga fœ 'e yé œ pa tshelœ áká ekpe o'o kœ ga tœ 'e mbœrœ upu nœ mœ.

12 'E mœtœ 'e yé œ sœ dœ egerœ yanga; gbambancœ nene, œrœ tshangbancœ sœ kœkate 'e tœ egerœncœ 6a lafo. Kolœ dœ marancœ ataa, endje mbœrœ ndje lima œrœ kanga fœ aayi kœgbara o'o á endje sœ lima utshu 'e.»

Ingbiri œdœ Ingbisho

(Wu 6a tœ Mar 9.50; Luk 14.34-35; 8.16; 11.33)

13 «E'e kœdœ ingbiri tshapashœ. Kashe œ kœsœ adœke kœnga ingbiri ka lœncœ ye, endje kpa gi ga lœncœ koto o? Endje kpa li kœmbœrœ tœncœ dœ akwa bale nene. Endje za va e ga ushu, yé azu œ na pa nœ dœ ada endje.

14 «E'e kœdœ ingbisho tshapashœ. Ongbo á sœ 6a pa kaga, œ li kœzatœ ye yiwa tœncœ nene.

15 Endje tata owo ga tœ miinda mbœrœ kœza ga tshakudu losú nene. Kashe endje za 6a pa gbarœ kœza miinda ga panœ yekane á kœtshi pa azu kœ á endje sœ lœ anda.

16 Awa bale ndje, œ li adœke ingbisho nœ 'e tshi 6a utshu azu mbœrœ adœke endje wu otshœrœ á 'e sœ kœmbœrœ tœncœ, yeka á kœdonga Aba 'e á tshe sœ 6a lafo.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ awa akwa

17 «E gbege adœke mœ na kœwo awa akwa œdœ aayi kœgbara o'o nene. Mœ nana kœwo tœncœ œ wo nene, kashe mœ na adœke œeneke á endje pa kœmbœrœtœ endje.

18 Mœ mindœ nœ fœ 'e dœ adjapu adœke: Bata œndœ tshalafo dœ pe tshapashœ œœpe kœdi tœncœ, tshakanea a'eara uwu mbeti œeneke á endje sú ala buku nœ awa akwa œ 'i nene œerrr ga tœ adœke œrœ kœ mbœrœtœ ye yekane.

19 Mbœrœ tœncœ ataa, œdœ uzu kœvwaratœ ye kœliscœ anga awa o'o teasho lœ awa akwanœ asœke yé á sœ kœyisœ nœ fœ anga azu adœke endje mbœrœ ndje awa bale, uzuncœ asœmœ œ dœ bala aya uzu 6a lœ Ogo gbozu nœ tshalafo. Kashe uzu á tshe liscœ awa akwanœ yé á yisœ nœ fœ anga azu adœke endje liscœ nœ, uzuncœ asœmœ œ dœ bala egerœ uzu 6a lœ Ogo gbozu nœ tshalafo.

20 Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, œdœ 'e kœsœsœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii kœropa œncœ aayi kœyisœ awa akwa œdœ Afarisayi nene, 'e li kœli ga lœ Ogo gbozu nœ tshalafo nene.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ ókó

(Wu 6a tœ Mar 11.25; Luk 12.57-59)

21 «E dji adœke endje pa lima fœ aata azœ adœke: “Bœ wo uzu nene. Uzu kœ á tshe wo yangancœ, œ li adœke endje na dœ she ga utshu aayi kœwa ngbanga.”»

22 Yé œmœ, mœ mindœ nœ fœ 'e adœke: «Uzu kœ á tshe kœsœ dœ ókó ga tœ ayancœ, œ li adœke endje na dœ she 6a utshu aayi kœwa ngbanga. Uzu á tshe kœgu ayancœ adœke: “Wusœrœ wu”, œ li adœke endje na dœ she 6a lœ anda kœwa ngbanga nœ azu nœ Ndjaba* . Uzu á tshe kœgu ayancœ adœke: “Iyi sœ lœ kumu zœ!” Œ li adœke endje vwi she ga lœ lifelo.»

* 5.22 Ukpulu aayi kœwa ngbanga nœ azu nœ Ndjaba dá Ayuda e lima tœncœ Sanedre

²³ Ædœe 6œe kœena kœekatœ makabo nœe zœe ga pa ndaba fœe Ndjaba, á 6œe gbetshelœe zœe 6a zœe adœeke aya zœe sœe dœe o'o ga tœe zœe,

²⁴ katœe makabo nœe zœe ti kpœetœemœe, 6a utshu ndabanœe yé œe na utshunœe œe guma tshagurutœe zœe dœe aya zœe, yeka á kœena kœekatœe makabonœe fœe Ndjaba.

²⁵ «Ædœe 6œe kœesœe dœe upu dœe yanga zœe, pa avwara katsha adœeke 6œe djitœe zœe dœe she damba á 'e sœepe tœe ala awa. Ædœe 6œe kœemboœembœerœe ataa nene, tshe za 6œe ga utshu ayi kœewa ngbanga, ayi kœewa ngbanga œe za 6œe fœe aprusu, yé aprusunœe œe za 6œe vwi ga lœe kánga.

²⁶ Mœe mindœe nœe fœe 6œe dœe adjapu adœeke, œedœe endje kœevwi 6œe ga lœe kánga, œerrr 6œe ko ngendja á endje di fœe 6œe para kœkœ yekane á wuta.»

Kœeysœerœe tœe upu nœe kœepara awo uzu

²⁷ «'E dji o'o á endje pa lima adœeke: "Bœe para awo uzu nene."

²⁸ Yé œemœe, mœe mindœe nœe fœe 'e adœeke: uzu kœ á tshe kœesœe kœetondœe awo yanganœe dœe ala nœe kœeyindœesho, tshe para she ye dœemœe.

²⁹ Yé œedœe 6œe kœesœe kœeli ga lœe ekperœe mangba ala zœe á sœe ga tœe kuni zœe, œe li adœeke 6œe vwata œe za vwi'i lœe ingirinœe tœe zœe. Gbambanœe nene, œe sœe dœe otshonœe mbœerœe 6œe adœeke anga œerœe kote zœe bale ndi, tœe œesœenœe adœeke endje za undu zœe djigi vwi ga lœe lifelo.

³⁰ Ædœe 6œe kœesœe kœeli ga lœe ekperœe mangba kuni zœe, œe li adœeke 6œe de œe za vwi'i lœe ingirinœe tœe zœe. Gbambanœe nene, œe sœe dœe otshonœe mbœerœe 6œe adœeke anga tshakala kane zœe bale ndi, tœe œesœenœe adœeke endje za undu zœe djigi vwi ga lœe lifelo.»

Kœeysœerœe tœe upu nœe kœekurutshelœe totœe

(Wu 6a tœe Mat 19.9; Mar 10.11-12; Luk 16.18)

³¹ «Endje kpa pa lima adœeke: "Ædœe uzu kœekatœe awonœe ti, œe li adœeke tshe za mbeti kœekurutshelœe totœe fœe she."

³² Yé œemœe, mœe mindœe nœe fœe 'e adœeke: Uzu kœ á tshe katœe awonœe ti mbœerœe á tshe mbœerœe angba budu tshakane ye nene, tshe vwa yashenœe asœemœe ndœe kœembœerœe angba budu. Yé uzu kœ á tshe to yashe á akonœe katœe ye ti, tshe mbœerœe ndje angba budu dœe yashenœe asœemœe.»

Kœeysœerœe tœe upu nœe kœewa igi

³³ «'E kpa dji o'o á endje pa lima fœe aata azœe. Endje pa lima adœeke: "Wawa igi zœe ndœe wala nene, kashe mbœerœe œerœe á 6œe wa igi zœe 6a utshu Gbozu Ndjaba tœe upunœe."

³⁴ Yé œemœe, mœe pa fœe 'e adœeke 'e wawa igi 'e bale nene. 'E wawa dœe i'iri tshalafo nene; gbambanœe nene, œetœenœe kœedœe ngande tshagbozu nœe Ndjaba.

³⁵ 'E wawa igi 'e dœe i'iri osho nene; gbambanœe nene, œetœenœe kœedœe osho kœesœe á Ndjaba œe ko ada ye ga tœenœe. 'E wawa igi 'e dœe i'iri Yerusaleme nene; gbambanœe nene, œetœenœe kœedœe ongbo nœe egerœe Gbozugo.

³⁶ Adja wawa igi zœe bale dœe kumu zœe nene; gbambanœe nene, 6œe li kœembœerœe adœeke anga sukumu zœe bale wuta tœe imbinœe too tœe ubunœe nene.

³⁷ Pa kolœenœe "Æ" œe kœedœe "Æ", yé "œœœ" œe kœedœe "œœœ". Æneke kœ á 6œe kpa ko ga pa nœe asœemœe, œe to 6a ndœe Satana.»

Kœeysœerœe tœe upu nœe kœegi ekperœe mangba ekperœe

(Wu 6a tœe Luk 6.29-30)

³⁸ «'E dji œeneke á endje pa lima adœeke: "Uzu kœesu ala zœe, 6œe su ndje ala ye; yé uzu kœekœe iji zœe, 6œe kœe ndje iji ye."

³⁹ Yé æmœ, mœ pa fœ 'e adœke 'e gigi ekperœ fœ uzu á tshe mbœrœ ekperœ fœ 'e nene. Ædœ uzu kœda бага zœ ga tœ kuni, fa œnœ gele fœ she yé tshe kpa da ndje.

⁴⁰ Ædœ uzu kœtœ meza pa zœ fœ ayi kœwa ngbanga adœke œne za lœba okoro nœ zœ tœ zœ ye, ka ndje tœ yœgbœdœ lœba nœ zœ ti fœ she yé tshe za ndje.

⁴¹ Ædœ uzu kœza bœ dœ œgbœ adœke bœ za gbarœ œ gi dœ œne mangba uwu ada kutu bale, za gbarœnœ œ gi dœ she mangba uwu ada kutu bisha.

⁴² To œrœ fœ uzu á tshe esho ndœ œrœ tœ zœ. Ædœ uzu kœ'esho ndœ kufa 6a ndœ zœ, vwavwaratœ zœ tœ kœza fœ she nene.»

Kœsœ dœ kœyindœsho ga ndœ ayingba

(Wu 6a tœ Luk 6.27-28,32-36)

⁴³ «'E dji œneke á endje pa lima adœke: “Yindœ yanga zœ yé œ yiangba yingba zœ.”

⁴⁴ Yé æmœ, mœ pa fœ 'e adœke 'e yindœ ayingba 'e, yé œ za avwala fœ Ndjaba mbœrœ endjeneke á endje sœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ 'e,

⁴⁵ yeka á 'e kœwuta agbolo nœ Aba 'e á tshe sœ 6a lafo. Gbambanœ nene, tshe sœ kœmbœrœ adœke œbœ nœ ye tœ ga pa aayi kœmbœrœ ekperœ dœ aayi kœmbœrœ atshœrœ. Tshe sœ kœmbœrœ ndje adœke yavuru ni ga pa azu á endje sœ ndjii dœ azu á endje sœsœ ndjii nene.

⁴⁶ Gbambanœ nene, œdœ 'e kœyi kolœ ndœ azu á endje yindœ 'e, œrœ tshangbanœ á 'e gbœ kœdœ gadœ? Aayi kœko ngendja lapo mbœmbœrœ ndje dœ tœ endje atamœ nene a?

⁴⁷ Ædœ 'e kœsœ kœbala kolœ aaya 'e, 'e gbe adœke 'e mbœrœ egerœ kœrœ a? Azu á endje wuwusœ Ndjaba nene mbœmbœrœ ndje atamœ nene a?

⁴⁸ Ataa, Aba 'e 6a lafo sœ yerœ, e'e ndje 'e sœ 6ata she.»

6

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœtœ œrœ fœ aayi oyo

¹ «Ala 'e gbœ tœ mara á 'e sœ kœmbœrœ dœ akwa nœ Ndjaba tœ ala azu kane. 'E mbœmbœrœ atshœrœ á Ndjaba yindœ nœ kolœ adœke azu wu 'e nene. Ædœ 'e kœmbœrœ ataa, 'e gbœ œrœ tshangba nœ 6a ndœ Aba 'e á tshe sœ 6a lafo asœmœ nene.

² Ataa, lœkœ á bœ kœtœ œrœ fœ ayi oyo, 6i6i dœ itshi adœke ala azu kœ sœ ga tœ zœ nene, 6ata á awulapatshœ œ mbœrœ 6a lœ Sinagoga œdœ 6a tœ ala awa. Endje sœ kœmbœrœ ataa adœke azu donga œne. Mœ mindœ nœ dœ adjapu fœ 'e adœke: Endje gbœ œrœ tshangba œnœ endje ye.

³ Kashe œbœ, œdœ bœ kœtœ œrœ fœ ayi oyo, mbœmbœrœ adœke gele zœ wusœ œneke á kuni zœ mbœrœ nene.

⁴ Ataa, œ li adœke œrœnœ á bœ to asœmœ sœpe lœ ubunœ. Yé Aba zœ á tshe wu œrœ á mbœrœtœ endje lœ ubunœ, œ gi œrœ tshangbanœ fœ bœ.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœza avwala

(Wu 6a tœ Luk 11.2-4)

⁵ «Ædœ 'e kœsœ kœza avwala fœ Ndjaba, 'e sœsœ 6ata awulapatshœ nene. Endje yindœ nœ adœke œne li 6a lœ Sinagoga too œne wuta 6a lœ shangbeda awa, œ ka dœ ada œne yeka á kœza avwala adœke azu kœ wœ œne. Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke: Endje gbœ œrœ tshangba œnœ endje ye.

⁶ Kashe œbœ, œdœ bœ kœyindœ kœza avwala, li ga lœ gbœshœ nœ zœ œ tshu manda ga tœnœ, yé œ za avwala fœ Aba zœ á tshe sœ 6a zœ 6a tœ oshœ á

sœ læ ubunœ. Yé Aba zœ á tshe wusœ œrœ kɔ á sœ læ ubunœ, œ gi œrœ tshangba nœ fœ 6œ.»

⁷ «Edœ 'e kœsœ kœza avwala, 'e papa o'o œrrr ɓata azu á endje wuwusœ Ndjaba nene œ pa. Endje sœ kœgbe adœke œdœ œne kœpa o'o œrrr dá Ndjaba œ dji œne dœ ɔtshœnœ.

⁸ 'E mbœmbœrœ ɓata endje nene; gbambanœ nene, Aba 'e wusœ œneke á 'e sœ dœ ogonœ utshunœ adœke 'e yu she tœnœ.

⁹ 'E wu mara á li adœke 'e za dœ avwala:

“Aba 'a á 6œ sœ ɓa lafo,
kaka azu kɔ wusœ nœ adœke i'iri zœ sœ yerœ.

¹⁰ Kaka Ogo gbozu nœ zœ na,
kaka gbetshelœ nœ zœ mbœrœtœ endje ɓa pa osho
ɓata á mbœrœtœ endje ɓa lafo.

¹¹ To rœgo á li adœke 'a zi kpesheke fœ 'a.

¹² Djerœndœ ekperœ nœ 'a,
ɓata 'a djerœ ndje ndœ ekperœ nœ endjeneke á endje mbœrœ fœ 'a.

¹³ Yé kakatœ 'a ti adœke 'a li ga læ kœwu lœsu nene,
kashe vvara 'a læ ekperœ.
[Gbambanœ nene, œ6œ kœdœ Gbozu, á 6œ sœ dœ gbɔgɔ œdœ mokɔ waa
dœ waa. Ame.]”

¹⁴ «Yé œdœ 'e kœdjerœndœ ekperœ nœ azu, Aba 'e á tshe sœ ɓa lafo œ djerœ ndje ndœ ekperœ nœ 'e.

¹⁵ Kashe œdœ 'e kœdjerœndœ ekperœ nœ azu nene, Aba 'e œ djerœndœ ekperœ nœ 'e á 'e mbœrœ bale nene.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœyotshelœma

¹⁶ «Lɔkɔ á 'e kœsœ kœyotshelœma 'e, 'e sœsœ dœ oyo ɓata á awulapatsho œ mbœrœ nene. Endje sœ kœndi tshatshu endje dœ mara adœke azu kɔ wusœ nœ adœke œne sœ kœyotshelœma œne. Mœ mindœ nœ fœ 'e dœ adjapu adœke: Endje gbɔ œrœ tshangba œnœ endje ye.

¹⁷ Kashe œ6œ, œdœ 6œ kœsœ kœyotshelœma zœ, djutɔ tshatshu zœ, yé œ da kada,

¹⁸ mbœrœ azu kœwuwusœ nœ adœke 6œ sœ kœyotshelœma zœ nene. Kashe kolœ Aba zœ á tshe sœ ɓa zœ læ ubunœ, œshe dá wusœ nœ. (Edœ 6œ kœmbœrœ ataa, Aba zœ á tshe wu œrœ á sœ læ ubunœ asœmœ, œ to œrœ tshangbanœ fœ 6œ.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœgbœrœ ɓa lafo

(Wu ɓa tœ Luk 12.33-34)

¹⁹ «'E ngbœngbœ kœgbœrœ tshapasho asœke nene. Gbambanœ nene, ɓa zœ akɔkɔ œ zi, ngbandji œ ndi kotœnœ yé aayi angba œ kavwa manda œ ziangba nœ ye.

²⁰ Kashe 'e ngbœ kœgbœrœ ɓa lafo. Gbambanœ nene, ɓa zœ œdœ akɔkɔ œ zi nene, œdœ ngbandji œ ndi nene, yé aayi angba gugu ndje tœ kœkavwa manda á kœzi angbanœ nene.

²¹ Gbambanœ nene, osho á kœgbœrœ nœ zœ sœ tœnœ, lœsu zœ œ sœ ndje kpœtœmœ.»

Miinda nœ undu uzu

(Wu ɓa tœ Luk 11.34-36)

²² «Ala uzu kœdœ miinda nœ undu ye. Edœ ala zœ kœsœ dœ ɔtshœnœ, undu zœ djigi œ sœ læ ingbisho.

²³ Kashe œdœ ala zœ kœsœ dœ kœba, undu zœ djigi œ sœ lœ ubu osho. Ataa, œdœ ingbisho á sœ lœ zœ kœdœ ubu osho, ubu oshonœ ascœmœ kpa sœ nari!»

Ndjaba too ngendja

(Wu 6a tœ Luk 16.13; 12.22-23)

²⁴ «Uzu bale lili kœmbœrœ akwa fœ agbozu bisha nene. Gbambanœ nene, œdœ tshe kœyangba anga bale, tshe yindœ udu anga. Tshe kœzatœ ye fœ anga bale, tshe titœ ye tœ udu anga. 'E lili kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba yé œ kpa za ndje tœ 'e fœ ngendja nene.»

A za lœsu azœ djigi fœ Ndjaba

(Wu 6a tœ Luk 12.22-31)

²⁵ «'E wu ádánœ á mœ mindœ nœ fœ 'e adœke: 'E zaza lœsu 'e ga lafo tœ upu nœ kœzirœ œdœ kœndjorœ á 'e gbe dœ tœnœ mbœrœ soro 'e nene, too kœgbe dœ lœba á 'e yindœ kœverœ ga tœ kote 'e nene. Soro uzu roropa kœzirœ nene a? Yé undu uzu roropa lœba nene a?

²⁶ 'E tondœ ayanu kane. Endje lulu ngwarœ nene, œ kœkœ ndje œrœ nene yé œ gugu dœ kogba kœgumasœ rœgo ga lœnœ nene, kashe Aba 'e á tshe sœ 6a lafo sœ kœtœ kœzirœ fœ endje. 'E roropa endje nene a?

²⁷ 'E dœ ugurutœ 'e, lœ kœgbetshelœ ye, dá li kœza anga olo bale ga pa olo soro ye a?

²⁸ «Yé mbœrœ gadœ á 'e sœ kœza lœsu 'e ga lafo tœ upu nœ lœba a? 'E wu mara á ndœkœ leyœ œ wuta dœ tœnœ 6a lœ kindi kane: 'E sœ kœmbœrœ akwa nene, œ sœ ndje kœsu lœba nene.

²⁹ Kashe mœ pa fœ 'e adœke, Salomo á tshe dœ lima ayi kœgbœrœ waa, veverœ lima lœba bale 6ata anga ndœkœ leyœnœ ascœke nene.

³⁰ Ndjaba dá verœ lœba kpesheke ga tœ gusu á sœ lœ kindi yé 6a mbatsha owo œ ju. 'E dœ Ndjaba kœmbœrœ ataa ga tœ a'eara œyœ, tshe lili kœkœ lœba fœ 'e kœropa nœ nene a? 'E 'e kœdœ azu á kœyindœrœ nœ 'e sœ teasho!

³¹ 'E zaza lœsu 'e ga lafo tœ kœyutœ 'e nene adœke: "A zi gadœ? 'A ndjo gadœ? 'A verœ lœba gadœ?"

³² Azu á endje wuwusœ Ndjaba nene dá para œrœnœ ascœmœ kœ. Kashe Aba 'e á tshe sœ 6a lafo wusœ nœ adœke 'e gbe dœ tœnœ kœ.

³³ 'E para utshunœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, œdœ œrœ á sœ ndjii 6a utshu Ndjaba, yé udu œrœ kœkœ, Ndjaba œ to fœ 'e.

³⁴ Ataa, 'e zaza lœsu 'e ga lafo tœ upu nœ œrœ á mbœrœtœ endje 6a mbatsha nene. Tshambatsha sœ ndje dœ upu nœ ye. Olo bale dœ bale sœ dœ o'o nœ ye.»

7

'E wawa ngbanga pa anga 'e nene

(Wu 6a tœ Luk 6.37-38,41-42)

¹ «'E wawa ngbanga pa uzu bale nene, mbœrœ á Ndjaba kœwawa ndje ngbanga pa 'e nene.

² Gbambanœ nene, Ndjaba œ wa ngbanga pa 'e 6ata á 'e wa ga pa anga 'e. Adja mara œrœ á 'e li dœ anga 'e dá tshe li ndje dœ 'e.

³ Mbœrœ gadœ á 6œ sœ kœtœndœ oforo ebe á sœ lœ ala aya zœ yé á gbege dœ ma6aya á sœ lœ ala zœ nene a?

⁴ Koto á 6œ pa fœ aya zœ adœke: "Kaka mœ tshakavwa oforo ebe á sœ lœ ala zœ", andaa ma6aya sœ lœ œnœ zœ a?

⁵ Wulapatsho, tshakavwa maḡaya á sœ loe ala zœ asœmœ utshunœ œ wu osho ngbi yeka á kœtshakavwa oforo ebe á sœ loe ala aya zœ.

⁶ «'E toto œrœ neke á sœ yerœ fœ ayavoro nene. Œdœ 'e kœmbœrœ ataa, endje fatshelœtœ endje tœ 'e œ lo' e. 'E koko agbœ œrœ tshelœ igi nœ 'e va fœ akœso nene kparawa adœke endje kœzurutshelœ nœ nene.»

'E kœyondœ œrœ, endje to fœ 'e ye

(Wu 6a tœ Luk 11.9-13)

⁷ «'E kœyondœ œrœ, endje to fœ 'e ye; 'e kœpara œrœ, 'e gbœ ye; 'e kœnge manda, endje kœrœ fœ 'e ye.

⁸ Gbambanœ nene, uzu kœ á tshe yondœ œrœ, endje to fœ she; tsheneke á tshe para œrœ, tshe gbœ; yé tsheneke á tshe nge manda, endje kœrœ fœ she.

⁹ Œdœ ugurutœ 'e dá za badja fœ gbolo nœ ye œdœ tshe kœyondœ kœzirœ a?

¹⁰ Too œdœ tshe kœyu she ndœ ageatshalangu, tshe za yakoro fœ she a?

¹¹ Ataa, œdœ 'e á 'e dœ akpe azu, 'e wusœ kœto œtshœrœ fœ agbolo nœ 'e, yekane Aba 'e á tshe sœ 6a lafo kœtoto œtshœrœ fœ endjeneke á endje yondœ nœ 6a ndœ ye nene a?

¹² «'E mbœrœ fœ anga 'e 6ata œneke á 'e yindœ nœ adœke endje mbœrœ fœ 'e. Asœ kœdœ œneke á awa akwa œdœ aayi kœgbara o'o nœ Ndjaba yisœ nœ.»

Awa bisha

(Wu 6a tœ Luk 13.23-24)

¹³ «'E li tœ aya manda. Gbambanœ nene, manda kœro ga ndœ kuzu sœ tœ egerœnœ, awa kœ li ga zœ sœ ndje ngbi yé azu á endje ro tœnœ loe ndjoro.

¹⁴ Kashe manda nœ soro á ka nene sœ teasho, awa á ro ga zœ mi dœ gusu yé azu kœro tœnœ mimi.»

Aayi kœgbara o'o nœ wala

(Wu 6a tœ Mat 12.33; Luk 6.43-44)

¹⁵ «'E sœ dœ gbœdjela tœ aayi kœgbara o'o nœ wala. Gbambanœ nene, endje sœ kœna ga ndœ 'e 6ata apata kashe lœsu endje sœ 6ata lœsu amuru á endje wo osho.

¹⁶ 'E wusœ endje mbœrœ akwa tshelœ endje. Gbambanœ nene, endje kœkœ œtshœ leyœ 6a tœ ekpe œyo nene, endje kœkœ ndje ele fige 6a tœ batima nene.

¹⁷ Œtshœ œyo kœ sœ kœzu œtshœ elenœ, yé œyo á sœ dœ kœ6a sœ kœzu ndje elenœ tœ ekpenœ.

¹⁸ Œtshœ œyo lili kœzu elenœ tœ ekpenœ nene, yeka œyo á sœ dœ kœ6a œ zu ndje œtshœ elenœ nene.

¹⁹ Œyo kœ á elenœ kœyaga nene, endje de yé œ ko va ga tœ owo.

²⁰ Ataa, 'e wusœ aayi kœgbara o'o nœ wala mbœrœ akwa tshelœ endje.»

Kœwusœ adja ayambarœ

(Wu 6a tœ Luk 6.46; 13.25-27)

²¹ «Œ dœdœ uzu kœ á tshe e mœ adœke: “Gbozu, Gbozu”, dá li ga loe Ogo gbozu nœ tshalafœ nene, kashe kolœ endjeneke á endje sœ kœmbœrœ œrœ á Aba mœ á tshe sœ 6a lafo yindœ nœ, dá li ga zœ.

²² Dœ lœkœnœ asœmœ, azu ndjoro œ pa bala adœke: “Gbozu, Gbozu”, 'a gbara lima o'o dœ 'iri zœ; 'a gœrœ lima ekpe ishiri dœ 'iri zœ; 'a mbœrœ lima afá ndjoro dœ 'iri zœ!

²³ Yé mœ pa bala ngbi fœ endje adœke: “Mœ wuwusœ 'e bale nene, e'e dœ aayi kœmbœrœ ekperœ, 'e gitœ 'e tœ ala mœ!”»

*Anda bisha**(Wu 6a tœ Luk 6.47-49)*

²⁴ Yisu kpa pa adœke: «Uzu kɔ á tshe kœdji o'o á mœ totœ kœpa tœnœ asœke yé á za ga tœ akwa, tshe sœ ɓata uzu nœ kœwusœrœ á tshe mɔ anda nœ ye ga pa badja.

²⁵ Yavuru ni, ungu sú yé egerœ yugu na œ za kpikpikpi, kashe andanœ tete nene. Gbambanœ nene, endje mɔ lima kiti andanœ ga pa badja.

²⁶ Kashe uzu kɔ á tshe kœdji o'o á mœ totœ kœpa tœnœ asœke yé á kœzaza ga tœ akwa nene, tshe sœ ɓata ayi indi á tshe mɔ anda nœ ye ga pa mindu.

²⁷ Yavuru ni, ungu sú, egerœ yugu na œ za andanœ yé œ kavwa 'uru ga ati.»

*Tshagbozu nœ Yisu**(Wu 6a tœ Mar 1.22; Luk 4.32)*

²⁸ Lɔkɔ á Yisu yi lima sœ œrœnœ á ka, azu kɔ ka lima tœ ama ndje ti ɔsɔ tœ mara kœyisœrœ nœ ye.

²⁹ Gbambanœ nene, tshe yiyi lima sœ œrœ ɓata aayi kœyisœ awa akwa nœ endje nene, kashe tshe yi lima sœ nœ ɓata uzu á tshe sœ dœ tshagbozu.

8*Yisu she anga ayi boroma bale**(Wu 6a tœ Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)*

¹ Yisu sœ lima kœtara kaga gu tœnœ yé ukpulu azu sœ kœna manda ye.

² Yé anga ayi boroma bale gitœ ye ndoo dœ she œ gote ga utshu ye, œ pa adœke: «Gbozu, œdœ ɓœ kœyindœ nœ, ɓœ mbœrœ adœke mœ wuta yerœ.»

³ Yisu yi kane ye, œ goro she yé œ pa adœke: «Mœ yindœ nœ adœke ɓœ wuta yerœ ye.» Petœ œsœnœ, tshe wuta yerœ lœ boroma nœ ye.

⁴ Yé Yisu kœpa fœ she adœke: «Mesho! Papandœ nœ fœ uzu bale nene. Kashe gu œ matœ zœ fœ nganga Ndjaba yé œ to tokóró ɓata á Moyize pa lima ndœ nœ, mbœrœ kœma fœ azu kɔ adœke ɓœ wuta yerœ ye.»

*Yisu she ayi akwa nœ gbozu tshapa aturugu**(Wu 6a tœ Luk 7.1-10; Yow 4.43-54)*

⁵ Lɔkɔ á Yisu sœ lima kœli ga lœ Kaparnawumu, anga gbozu tshapa aturugu tshelœ Roma na ndoo dœ she œ ki fœ she

⁶ adœke: «Gbozu, ayi akwa nœ mœ lo ɓa scœnda, ada ye tshu tshakudu ye yé tshe sœ kœwu oyo tɔpanœ kpuru.»

⁷ Yisu pa fœ she adœke: «A gu dœ mœ she she.»

⁸ Kashe gbozu tshapa aturugunœ gi adœke: «Gbozu, mœ sœsœ ɓata azu á ɓœ li anda nœ endje nene. Œdœ ɓœ kœyindœ nœ, pa kolœ o'o bale, ayi akwa nœ mœ œ she ye.

⁹ Gbambanœ nene, œmœ ndje, mœ sœ dœ agbozu tshapa mœ yé mœ dœ ndje gbozu tshapa aturugu. Œdœ mœ kœpa fœ anga bale adœke: “Na”, ngbewo tshe na. Œdœ mœ kpa kœpa fœ anga adœke: “Na ga mœ”, ngbewo tshe na ga ndœ mœ. Yé œdœ mœ kœpa fœ anga ayi akwa nœ mœ adœke “mbœrœ œneke”, ngbewo tshe mbœrœ.»

¹⁰ Lɔkɔ á yisu dji o'o á gbozu tshapa aturugu sœmœ pa, tshe katœ ama ye ti ɔsɔ œ pa fœ azu á endje sœ lima kœna manda ye adœke: «Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e dœ adjapu adœke, mœ gbɔgbɔ anga mara kœyindœrœ asœke ndœ anga uzu bale lœ Israyele nene.

¹¹ Mœ sœ kæpa ndje fœ 'e adœke, azu ndjoro œ to 6a tœ osho á ɔɔ œ wuta tœncœ œdœ 6a tœ osho á ɔɔ œ li tœncœ, yé œ gbɔ osho kœsœ 6a pa ndaba 6a lœ Ogo gbozu nœ tshalafɔ awa bale dœ Abrayamo, dœ Izaka œdœ pe Yakobo.

¹² Kashe endjeneke á li ma lima adœke endje kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, endje vwi endje ga lœ ubu osho 6a shu. Yé 6a zœ, endje kɪ œ zi tshelœ daji endje.»

¹³ Yé Yisu kæpa fœ gbozu tshapa aturugunœ adœke: «Gu ga ndœ zœ, Ndjaba mbœrcœ œneke á 6œ yɔndœ nœ liaka kœyindœrcœ nœ zœ ye.» Yé kolœ dœ ada ɔɔncœ asœmœ, ayi akwa nœ gbozu tshapa aturugu she ye.

Yisu she aayi kɔ6a ndjoro

(Wu 6a tœ Mar 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Manda nœ, Yisu na 6a lœ anda nœ Petro, œ gbɔ ayi mbeyanœ, tshe lo ga ati dœ kɔ6a biwa.

¹⁵ Tshe za kane ye, yé kɔ6a biwanœ katœ ye yé. Ayi mbeya Petro áafo œ tetœ kœmbœrcœ akwa fœ Yisu.

¹⁶ Dœ lɔndɔ á ɔɔ li, endje na dœ azu ndjoro á ekpe ishiri sœ pa endje fœ Yisu. Tshe gɔrɔ ekpe ishiri pa azuncœ asœmœ dœ o'o ama ye, yé œ she ndje anga aayi kɔ6a kɔ.

¹⁷ Tshe mbœrcœ lima ataa mbœrcœ o'onœ á Isaya ayi kœgbara o'o nœ Ndjaba pa lima kœmbœrcœtœ endje. Tshe pa lima adœke: «Eshe dá ko gbakindi nœ azœ yé á ko kɔ6a nœ azœ ga pa ye.»

Azu á endje gbe kœna manda Yisu

(Wu 6a tœ Luk 9.57-62)

¹⁸ Lɔkɔ á Yisu wu ukpulu azu á endje ndiɔwiri lima she, tshe za o'o fœ ayambarœ nœ ye adœke œne zu 6a itshi egerœ ungu adanga.

¹⁹ Anga ayi kœyisœ awa akwa gitœ ye ndoo œ pa fœ she adœke: «Ayi kœyisœrcœ, mœ na manda zœ tœ osho kɔ á 6œ na tœncœ.»

²⁰ Yisu gi fœ she adœke: «Angbangewo sœ dœ anda nœ endje 6a lœ osho, yé ayanu sœ ndje dœ koma endje 6a lafo, kashe Gbolo nœ uzu gugu dœ osho kœlo tœncœ nene.»

²¹ Anga yambarœ nœ Yisu bale pa fœ she adœke: «Gbozu, za awa fœ mœ, mœ na œ shi aba mœ utshunœ yekane.»

²² Yé Yisu kœgi fœ she adœke: «Na manda mœ, yé œ katœ akuzu endje shi akuzu nœ endje.»

Yisu rɔ yugu

(Wu 6a tœ Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Yisu ɔ ga lœ agba yé ayambarœ nœ ye ro awa bale dœ she.

²⁴ Ngbangi atake, ndavuru yugu za gu tœncœ kpikpikpi pa egerœ ungu adanga, lokonœ na yé ungu yi lima kœtu ga lœ agba. Kashe Yisu lo lima œncœ ye ye.

²⁵ Ayambarœ gitœ endje ndoo dœ she, á jo she lœ olo dœ kæpa dœ œgbɔ adœke: «Gbozu, she azœ kane! A tshu ke a!»

²⁶ Yisu gi fœ endje adœke: «Mbœrcœ gadœ á 'e sœ dœ awaa? Kœyindœrcœ nœ 'e sœ teasho! Yé tshe kœaafa á kœra yugu œdœ egerœ ungu adanganœ, osho kœyi tá.» ²⁷ Azu kɔkɔ kítœ œscœncœ yé œ sœ lima kæpa adœke: «Uzuncœ asœke kœdœ dœ? Tshe sœ kæpa o'o fœ yugu œdœ fœ ungu yé œ sœ kœdji o'o ama ye!»

Yisu she azu bisha á ekpe ishiri sœ pa endje

(Wu 6a tœ Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Lɔkɔ á Yisu yi kumu ye ɓa atshi egerɔe ungu adanga, ɓa lɔe ogo nɔe Agadaraye, azu bisha á ekpe ishiri sɔe pa endje to ɓa pa udu yé ɔe na gu tɔenɔe ga ndɔe ye. Endje nga lima waa dɔe mara adɔeke uzu bale ɔe li kɔesɔ dɔe awanɔe asɔemɔe nene.

²⁹ Endje tetɔe kɔeta rawa adɔeke: «Yisu Gbolo nɔe Ndjaba, ɓɔe yindɔe kɔembɔerɔe ɔerɔe gade tɔe 'a a? 'Bɔe na ɓa ke kɔegaga kumu 'a a? Olo nɔe 'a lili damba nene.»

³⁰ Andaa egerɔe ukpulu akɔso sɔe lima kɔepara kɔezirɔe ndoo kpɔemɔe.

³¹ Aekpe ishirinɔe di tshelɔema endje fɔe Yisu adɔeke: «Ɛdɔe ɓɔe kɔeyindɔe kɔegɔrɔ 'a, vwa 'a, 'a li ga lɔe ukpulu akɔso asɔe.»

³² Yé Yisu kɔepa fɔe endje adɔeke: «'E na zɔe!» Endje wuta lɔe azu asɔemɔe yé ɔe na ɔe li ga lɔe akɔso. Ngbewo akɔso sɔemɔe ndjoro to ɓa pa kaga 'uru 'uru 'uru dɔe ɔrɔ tra tɔenɔe ɔerr ga la egerɔe ungu adanga, yé ɔe nduru kɔ ye.

³³ Azu á endje sɔe lima kɔegbɔndɔe akɔsonɔe kpa ye. Endje kpagu ɓa lɔe ongbɔ ɔe mindɔe ɔerɔe kɔ á mbɔerɔetɔe endje ga tɔe azu sɔemɔe bisha á ekpe ishiri sɔe pa endje fɔe azu.

³⁴ Yé azu tshelɔe ongbonɔe para kɔkɔ wuta kɔegbɔtɔe endje dɔe Yisu. Lɔkɔ á endje wu she, endje ki fɔe she adɔeke tshe gitɔe ye lɔe ogo nɔe ɔene ye.

9

Yisu she uzu á ada ye tshu

(Wu ɓa tɔe Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Yisu ɔ ga lɔe agba, ɔe zu egerɔe ungu adanga yé ɔe gu ga lɔe ongbɔ nɔe ye.

² Endje za anga uzu á ada ye tshu, á tshe lo ga pa kelekpa, na tɔenɔe fɔe she. Lɔkɔ á Yisu wu kɔeyindɔerɔe nɔe azunɔe asɔemɔe, tshe pa fɔe uzunɔe á ada ye tshu adɔeke: «Sɔe dɔe gbɔgbɔ, gbolo nɔe mɔe! Mɔe djerɔendɔe ekperɔe nɔe zɔe ye!»

³ Kɔedji atamɔe, anga aayi kɔeyisɔe awa akwa tetɔe kɔepa ugurutɔe endje dɔe tɔe endje adɔeke: «Uzu asɔeke sɔe kɔegu ɔesɔe Ndjaba!»

⁴ Kashe Yisu wu lima sɔe gbetshelɔe nɔe endje yé ɔe pa fɔe endje adɔeke: «Mbɔerɔe gade á 'e sɔe dɔe ekpe gbetshelɔe tɔe lɔsu 'e ata a?»

⁵ Ɛdɔe mɔe kɔepa adɔeke: “Mɔe djerɔendɔe ekperɔe nɔe zɔe”, too mɔe kɔepa ndje adɔeke: “Aalafo ɔe na ana”, o'o neketa dá dɔe ɔgbɔ o'o a?»

⁶ Kashe mɔe yindɔe mɔe adɔeke 'e wusɔe nɔe adɔeke: Gbolo nɔe uzu sɔe dɔe gbɔgbɔ pa ɔshɔ tɔe kɔedjerɔendɔe ekperɔe.» Manda nɔe, tshe kɔepa fɔe uzu á ada ye tshu asɔemɔe adɔeke: «Aalafo, za kelekpa nɔe zɔe yé ɔe gu ga ndɔe zɔe!»

⁷ Uzunɔe asɔemɔe kɔealafo á kɔegu ga lɔe anda nɔe ye.

⁸ Lɔkɔ á ukpulu azu wu ataa, awa litɔe endje yé endje tetɔe kɔedonga Ndjaba tɔe mara gbɔgbɔ neke á tshe to fɔe azu.

Yisu e Matie

(Wu ɓa tɔe Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Yisu katɔe tshakpɔemɔe ti yé ɔe tetɔe kɔero tɔenɔe, ngbewo ɔe wu anga uzu a 'iri ye kɔedɔe Matie á tshe sɔe ga ati ɓa lɔe anda kɔeko ngendja lapo. Tshe pa fɔe she adɔeke: «Na manda mɔe!» Matie áalafo yé ɔe na manda ye.

¹⁰ Manda nɔe, Yisu sɔe lima kɔezirɔe ɓa sɔenda nɔe Matie. Aayi kɔeko ngendja lapo ndjoro dɔe pe azu kɔembɔerɔe ekperɔe sɔe lima kɔezi ɔerɔe awa bale dɔe she ɔedɔe ayambarɔe nɔe ye.

¹¹ Afarisayi wu lima ataa ɔe yu ayambarɔe nɔe ye adɔeke: «Mbɔerɔe gade á ayi kɔeyisɔerɔe nɔe 'e ɔe zi ɔerɔe tɔe ɔesɔenɔe bale dɔe aayi kɔeko ngendja lapo ɔedɔe dɔe azu kɔembɔerɔe ekperɔe a?»

12 Yisu dji endje yé œ pa adœke: «Uzu á tshelœ ɔkɔ ye sœ yerœ ghegbe dœ monganga nene, kashe aayi kɔba dá gbe dœ she.

13 'E gu œ para ádá o'o á endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke: "'E sœ dœ ɔsu nœ kœwu oyo ga ndœ azu, œtœnœ dá mœ yindœ nœ, kashe tokóró nene." Gbambœ nene, mœ nana mbœrœ kœ'e azu neke á endje sœ ndjii nene, kashe mœ na mbœrœ aayi kœmbœrœ ekperœ.»

Yisu tœ upu nœ kœyotshelœma

(Wu 6a tœ Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)

14 Ayambarœ nœ Yowane ayi kœza batisimu na ga ndœ Yisu yé œ yu she adœke: «Mbœrœ gadé á a'a œdœ Afarisayi, 'a sœ kœyotshelœma 'a kpala kpala yekane á ayambarœ nœ zœ mbœmbœrœ ataa nene a?»

15 Yé Yisu gi fœ endje adœke: «'E gbe adœke azu á endje e endje ndœ angbo totœ œ sœ dœ oyo dœ ɔkɔ á ayi kœto yashe sœ kpœtœ œsœnœ bale dœ endje a? Œ œ nene! Kashe manda nœ œrrr, ɔkɔ á endje kœza she tshakane endje dá endje yotshelœma endje.

16 «Yé Yisu kpa kœpa fœ endje adœke uzu bale zaza tafo ɔœba œ pi ga pa ongoronœ nene. Gbambœ nene, tafo ndœma ɔœbancœ œ suru tshelœ ongoronœ, yé ogoronœ œ kpa sœ dœ egerœnœ.

17 Endje susu tafo ipi ga ɔœ ongoro anga nene. Atamœ nene, tshelœ anga œ 'u, ipincœ œ tu, yé angancœ œ ndi ye. Kashe endje sú tafo ipi ga ɔœ tafo anga, atamœ œrœ bale œ ndi nene.»

Anga yawuru yuda œdœ anga yashe kɔba indji

(Wu 6a tœ Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)

18 ɔkɔ á Yisu sœ kœpa o'onœ asœmœ fœ endje ataa, anga gbozu nœ Ayuda yikumu ye œ gote ga utshu ye, yé œ pa adœke: «Yawuru nœ mœ tshu ngœgœnœ asœke, kashe na œ to kane zœ ga pa ye yé tshe sœ dœ soro.»

19 Yisu áalafo yé endje te manda ye, œshe dœ pe ayambarœ nœ ye.

20 Andaa anga yashe bale á tshe sœ lima kœwu oyo dœ kɔba indji manda ungu ndjokpa dœ bisha, na djagamanda Yisu œ goro ama ɔœba ye.

21 Tshe sœ lima kœpa 6a ɔœ ye adœke: «Œdœ mœ kœgoro kolœ ama ɔœba nœ ye, mœ she ye.»

22 Kashe Yisu fatœ ye œ wu she yé á pa adœke: «Sœ dœ gbœgbœ yawuru nœ mœ! Kœyindœrœ nœ zœ she 6œ ye.» Yé kolœ dœ ada ɔɔnœ asœmœ, yashœnœ she ɔœ kɔba nœ ye yé.

23 Yisu wuta 6a ɔœ anda nœ gbozunœ asœmœ. ɔkɔ á tshe wu aayi kœ'uru ngbake œdœ ukpulu azu á endje sœ kœta rawa,

24 tshe pa adœke: «'E wuta ga shu, gbambœ nene, yawurunœ asœke tshutshu nene. Tshe sœ tœ ɔlo.» Kashe endje sœ lima kœmœ she.

25 ɔkɔ á endje gœrœ ukpulu azunœ ga ushu, Yisu li 6a tœ osho á gbolonœ sœ tœnœ, œ za kane ye yé tshe áalafo.

26 Yé o'onœ za tshelœ oyo djigi.

Yisu she aayibula bisha

27 ɔndœ á Yisu katœ tshakpœtœmœ ti á sœ kœro tœnœ, anga aayibula bisha te manda ye dœ rawa adœke: «Wu oyo 'a, Gbolo nœ Davidi!»

28 ɔkɔ á Yisu wuta 6a ɔœ anda, aayibulanœ bisha na ndoo dœ she yé tshe yu endje adœke: «Adja 'e yindœ nœ adœke mœ mbœrœ ala 'e œ kœrœ a?» Endje gi fœ she adœke: «Œ, Gbozu.»

29 Yisu to kane ye ga pa ala endje yé œ pa adœke: «Kaka œ mbœrœtœ ye fœ 'e liaka kœyindœrœ nœ 'e.»

³⁰ Yé ala endje kɔrɔ. Á Yisu kœpa fœ endje dœ ɔgbɔ adœke: «'E dji mœ dœ atshɔnœ, 'e papandœ nœ fœ uzu bale nene!»

³¹ Kashe endje wuta, œ pandœ o'o nœ Yisu lœ ogonœ djigi.

Yisu she uzu bale á tshe papa o'o nene
(Wu 6a tœ Luk 11.14-15)

³² Lɔkɔ á endje yi lima ndœ kœwuta tœnœ, endje na dœ anga uzu á tshe papa o'o nene fœ she. Tshe sœ lima dœ ekpe ishiri pa ye.

³³ Yé Yisu gɔrɔ ekpe ishirinœ pa ye, á tshe tetœ kœpa o'o. Ukpulu azu ki lima tœ œsœnœ, œ pa adœke: «'A wuwu ɔalima mara anga œrœ atake bale lœ Israyele nene!»

³⁴ Kashe Afarisayi pa lima adœke: «Gbozu tshapa aekpe ishiri dá to gbɔgbɔ kœgɔrɔ dœ ekpe ishiri fœ she asœmœ!»

Yisu wu oyo ukpulu azu
(Wu 6a tœ Mar 6.6b,34; Luk 10.2)

³⁵ Yisu na lima dje lœ ongbɔ œdœ dje lakpi kɔ, tshe sœ lima kœyisœ œrœ 6a lœ Sinagoga nœ endje. Tshe sœ lima kœyisœ ɔtshɔ O'o nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba yé œ sœ lima kœshe azu lœ aka kɔɔa kɔ œdœ lœ gbakindi kɔ.

³⁶ Kœwu ukpulu azu, tshe sœ lima dœ oyo tœ lœsu ye. Gbambanœ nene, endje mɔ lima lœ gbetshelœ nœ endje yé œ gugu lima dœ gbɔgbɔ nene ɔata á aayi kœgbɔndœ endje gugu nene.

³⁷ Yé tshe kœpa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Leyɔ dorɔ ndjoro lœ kindi, kashe aayi akwa ngbangba nene.

³⁸ Ataa, 'e ki fœ ayengɔ kindinœ adœke tshe kpa vwa anga aayi akwa mbœrœ kœkɔ tœnœ.»

10

Aayi avwa ndjokpa dœ bisha (12)
(Wu 6a tœ Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Yisu e ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha asœmœ, œ to gbɔgbɔ kœgɔrɔ dœ ekpe ishiri fœ endje adœke endje kœgɔrɔ dœ endje yé œ she azu lœ aka kɔɔa kɔ dœ lœ gbakindi kɔ.

² F'iri aayi avwanœ ndjokpa dœ bisha dœke: Utshunœ kœdœ Shimu á anga i'iri ye kœdœ Petro œdœ ayancœ dœ Andere. Ajake dœ Yowane á endje kœdœ agbolo nœ Zebedayi,

³ Filipino œdœ Bartelemi, dœ Toma, dœ Matie ayi kœko ngendja lapo, dœ Jake gbolo nœ Alefe, dœ Tade,

⁴ dœ Shimu* uzu kanana, dœ Yudasí Isikariote, œshe á tshe ka Yisu.

Yisu vwa aayi avwa nœ ye ndjokpa dœ bisha
(Wu 6a tœ Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Yisu vwa aayi avwanœ ndjokpa dœ bisha dœ kœza 'o fœ endje adœke: «'E nana œ li ga lœ ogo nœ angbi azu nene, 'e lili ndje ga lœ ongbɔ nœ azu Samariya nene.

⁶ Kashe 'e na ga ndœ ɔpata á endje djingili awa á endje dœ azu Israyele.

⁷ Tœ awa na tœnœ, 'e mindœ o'o adœke: “Ogo gbozu nœ tshalafɔ ndo ye!”

⁸ 'E she aayi kɔɔa, 'e mbœrœ adœke akuzu kpa kwatœ endje ga lœ soro, 'e mbœrœ adœke aayi boroma wuta yerœ, 'e gɔrɔ ekpe ishiri. ɔata á 'e gbɔgbɔ lœ awa nœ ngendja nene, 'e toto ndje lœ awa nœ kœ'esho ndœ ngendja nene.

* 10.4 Shimunœ asœke sœ lima ugurutœ azu á endje para lima awa kœgbɔ lipanda lœ ogo nœ endje.

⁹ Adja 'e zaza ɔrɔe too anga langere ngendja bale ga lɔe uwu tɔe 'e nene,
¹⁰ too ngbade kɔena dɔe ana nene. 'E koko lɔeba okoro bisha nene, ɔedɔe ɔerada, ɔedɔe tshangbalɔ potɔe 'e nene. Gbambanɔe nene, ayi akwa li kɔegbo ɔere tshangba akwa nɔe ye.

¹¹ «Lɔkɔ á 'e kɔewuta ga lakpi too ga lɔe anga ongbɔ, 'e para uzu neke á tshe li kɔeza osho kɔesɔe fɔe 'e dɔe ɔtshɔnɔe, yé ɔe sɔe kpɔendɔe ye kpɔetɔemɔe ɔerrr ga tɔe kɔekatɔe tshalakpinɔe asɔemɔe ti.

¹² Lɔkɔ á 'e kɔeli ga lɔe anda nɔe uzu, 'e pa adɔeke: “Kɔesɔe gee sɔe dɔe 'e.”

¹³ ɔedɔe azu tshasɔendanɔe kɔeza osho kɔesɔe fɔe 'e, kɔesɔe gee nɔe 'e ɔe sɔe dɔe endje. Kashe ɔedɔe endje kɔezaza osho kɔesɔe fɔe 'e nene, 'e gi kɔesɔe gee nɔe 'e pa endje ye.

¹⁴ Yé ɔedɔe azu anga tshalakpi bale too anga tshasɔenda bale kɔewaratɔe endje tɔe kɔeza osho kɔesɔe fɔe 'e, too tɔe kɔedji o'o ama 'e ye, 'e katɔe tshakpɔetɔemɔe ti, yé ɔe gɔrɔ trusha tshada 'e ti kpɔetɔemɔe.

¹⁵ Mɔe sɔe kɔepa dɔe adjapu fɔe 'e adɔeke, dɔe lɔkɔnɔe á Ndjaba ɔe wa ngbanga pa azu, azu ogonɔe asɔemɔe ɔe gbɔ djofele kɔerɔpa ɔenɔe azu Sodomo dɔe Gomora.

Ɔerɔe kanga á sɔe kɔena tɔenɔe

(Wu 6a tɔe Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ «'E wu! Mɔe sɔe kɔewwa 'e ɔata apata 6a ugurutoe amuru. 'E sɔe dɔe gbɔdjela ɔata ayakoro yé ɔe sɔe dɔe ɔmɔ lɔsu ɔata ambepa.

¹⁷ Ala 'e gbɔ tɔe azu. Gbambanɔe nene, endje ko 'e na tɔenɔe ga utshu aayi kɔewa ngbanga nɔe azu nɔe Ndjaba yé ɔe sɔe 'e dɔe ndjapa 6a lɔe Sinagoga nɔe endje.

¹⁸ Endje ko ndje 'e bala tɔ 6a utshu agboro agbozu ɔedɔe pe agbozugo mbɔerɔe á 'e kɔedɔe azu nɔe mɔe. Ataa, ɔe za awa fɔe 'e adɔeke 'e pa o'o tɔe upu nɔe mɔe fɔe endje, azunɔe ɔedɔe endje á endje dɔédɔé Ayuda nene asɔemɔe.

¹⁹ Lɔkɔ á endje kɔeto 'e na tɔenɔe 6a tɔe osho kɔewa ngbanga, 'e tɔtɔ lɔsu 'e tɔe mara á 'e gi dɔe o'o nene. Gbambanɔe nene, dɔe ada ɔlɔnɔe asɔemɔe, endje to o'o á li adɔeke 'e pa fɔe 'e.

²⁰ Ɔe dɔédɔé 'e dá pa o'onɔe nene, kashe Ishiri nɔe Aba 'e ɔe pa o'o lɔe 'e.

²¹ «Ayazu ɔe va ɔtɔ ayannɔe adɔeke endje wo she, yé aba kɔezu uzu ɔe mbɔerɔe ndje ataa fɔe gbolo nɔe ye; agbolo ɔe yiangba aayi kɔezu endje yé ɔe ko endje adɔeke endje wo endje ye.

²² Azu para kɔkɔ ɔe yiangba 'e mbɔerɔe i'iri mɔe kashe uzu á tshe shi gbi ɔerrr ga tɔe ndɔngɔlɔnɔe, Ndjaba ɔe she she.

²³ ɔedɔe endje kɔemɔerɔe ɔerɔe kanga fɔe 'e 6a lɔe anga ongbɔ bale, 'e kpa ga lɔe anga angbɔnɔe. Mɔe pa fɔe 'e dɔe adjapu adɔeke, Gbolo nɔe uzu ɔe na, damba 'e nana dje lɔe ongbɔ Israyele kɔkɔ nene.

²⁴ «Yambarɔe bale rorɔpa ayi kɔeyisɔerɔe fɔe she nene, yé ayi akwa roro ndje pa gbozu nɔe ye nene.

²⁵ Kashe yambarɔe ɔe sɔe dɔe yanga ɔedɔe endje kɔewu she ɔata ayi kɔeyisɔerɔe nɔe ye, yé ayi akwa ɔe sɔe ndje dɔe yanga ɔedɔe endje kɔewu she ɔata gbozu nɔe ye. (ɔedɔe azu kɔena ɔerrr á e ayengɔ anda Belezebula†, i'iri gade dá endje e ga tɔe azu tshasɔenda nɔe ye a?)»

Uzu á endje li kɔekpawa ye

(Wu 6a tɔe Luk 12.1-27)

† 10.25 Belezebula kɔedɔe i'iri djaboro á tshe dɔe gbozu tshapa aekpe ishiri.

²⁶ «Awa uzu bale zaza 'e nene. Ɔræ neke kɔ á zatæ endje yiwa tæncæ œ matæ endje ngbi ga shu, yé œeneke kɔ á sæ læ ubuncæ, azu œ wusæ nœ kɔ.

²⁷ O'o á mœ sæ kæpa fœ 'e læ ubuncæ asœmœ, 'e pa tshandœncæ dœ ɔɔ, yé angba o'o á endje sæ kæpa ga læ utu 'e, 'e pandœ nœ ngbi ga shu.

²⁸ 'E kpakpa awa azu á endje wo undu uzu kashe á endje lili kœwo ishiri uzu nene; 'e kpa awa Ndjaba á tshe li kœwo undu uzu œdœ ishiri ye 6a læ lifelo.

²⁹ Endje kaka a'eara ayanu bisha ndœ kœgbɔ langere ngendja bale nene a? Andaa, anga bale ugurutœ endje œ te ga tœ ɔshɔ nene œdœ Aba 'e kœyiyindœ nœ nene.

³⁰ Kashe e'e, œdœ sukumu 'e, Ndjaba di kɔ.

³¹ Mbœrœ tæncæ ataa, 'e sœsœ dœ awa nene, gbambancœ nene, 'e ropa a'eara ayanu ye.»

Kæpa o'o tœ upu nœ Yisu utshu azu

(Wu 6a tœ Luk 12.8-9)

³² «Uzu kɔ á tshe yindœ nœ 6a tœ ala azu adœke œene kœdœ yambarœ nœ mœ, mœ yi ndje ndœ ye 6a utshu Aba mœ á tshe sæ 6a lafo adœke œshe kœdœ uzu nœ mœ.

³³ Kashe tsheneke á tshe 'ea mœ 6a utshu azu, mœ 'ea ndje she 6a utshu Aba mœ á tshe sæ 6a lafo.»

Kæsœ gee nene kashe ingiri yakamba

(Wu 6a tœ Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ «'E gbege adœke mœ na mbœrœ kœza kæsœ gee 6a pa ɔshɔ nene. Mœ nana mbœrœ kœza kæsœ gee nene, kashe mœ na dœ ingiri yakamba.

³⁵ Adjapu, mœ na kœkurutshelœ gbolo yakoshe dœ abancœ, yawuru dœ ayincœ, yashe dœ yinincœ dœ yashe.

³⁶ Uzu dœ uzu œ sæ dœ ayingba ye læ anda nœ ye.

³⁷ Uzu á tshe yindœ abancœ too ayincœ kœropa mœ, tshe lili kœdœ uzu nœ mœ nene. Uzu á tshe kœyindœ gbolo yakoshe too gbolo yawuru nœ ye kœropa mœ, tshe lili kœdœ uzu nœ mœ nene.

³⁸ Uzu á tshe kœza kurushi nœ ye yé á na manda mœ nene, tshe lili kœdœ uzu nœ mœ nene.

³⁹ Uzu á tshe kœyindœ kœgbɔndœ soro ye, œ yiwatœ ye yé. Kashe tsheneke á tshe kœyindœ kœtshu mbœrœ mœ, tshe sæ dœ soro.»

Kœgi tshangba œrœ

(Wu 6a tœ Mar 9.41)

⁴⁰ «Uzu neke á tshe kœza osho kæsœ fœ 'e, dá tshe za ndje fœ mœ ye. Uzu neke á tshe kœza osho kæsœ fœ mœ, dá tshe za ndje fœ tsheneke á tshe vwa mœ.

⁴¹ Uzu á tshe kœza osho kæsœ fœ anga ayi kœgbara o'o nœ Ndjaba mbœrœ á tshe kœdœ ayi kœgbara o'o ascœmœ, tshe gbɔ œrœ tshangbancœ 6ata á Ndjaba sæ kœto fœ ayi kœgbara o'o. Yé tsheneke á tshe za osho kæsœ fœ uzu á tshe sæ ndjii mbœrœ á tshe kœdœ uzu ndjii utshu Ndjaba, tshe gbɔ ndje œrœ tshangbancœ 6ata uzu á tshe sæ ndjii.

⁴² Mœ mindœ nœ dœ adjapu fœ 'e adœke, uzu kɔ á tshe su ungu kœndjoondjo, œdœ œ kœdœ yashi ziti ungu tshebabale fœ anga aya gbolo læ agboloncœ ascœke mbœrœ á tshe dœ yambarœ nœ mœ, Ndjaba œ to œrœ tshangbancœ fœ she.»

11

*Yowane ayi kœza batisimu vwa azu fœ Yisu
(Wu 6a tœ Luk 7.18-35)*

¹ Lɔndɔ á Yisu za o'o fœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha á ka, tshe katœ tshakpœtœmœ ti œ ro kœyisœ œrœ œdœ kœmindœ Ɔtshɔ O'o nœ Ndjaba dje lœ ongbo nœ endje.

² Andaa, Yowane ayi kœza batisimu sœ lœ kánga, yé tshe djindœ o'o akwa á Kristu sœ kœmbœrœ tœnœ, ngbewo á vwa anga ayambarœ nœ ye

³ kœyu Yisu adœke: «Ɛ6œ kœdœ tsheneke á tshe sœ kœna tœnœ a, too 'a kate anga angbi uzu?»

⁴ Yé Yisu kœgi fœ endje adœke: «'E gu œ pandœ œneke á 'e dji yé á wu fœ Yowane adœke:

⁵ Aayibula tetœ kœwu osho, aayi gbada na ana, aayi boroma wuta yerœ, aayi bitu dji o'o, akuzu kwatœ endje ga lœ soro, yé endje mindœ Ɔtshɔ O'o fœ aayi oyo.

⁶ Yangá nœ uzu á tshe kakatœ kœyindœrœ nœ ye ga ndœ mœ nene!»

⁷ Lɔndɔ á ayambarœ nœ Yowane gu da ye, Yisu tetœ kœpandœ Yowane fœ ukpulu azu adœke: «Ɛrœ gadé dá 'e na kœwu tœnœ 6a lœ kpagagasho a? A'eara ɔyo á yugu sœ kœmea tœnœ a? Ɛ œ nene.

⁸ Yé œrœ gadé dá 'e na kœwu tœnœ a? 'E na kœwu anga uzu á tshe verœ ɔtsho lœba a? Ɛ œ nene, azu á endje verœ ɔtsho lœba œ 6a lœ anda nœ agbozugo.

⁹ Yé ataa, œrœ gadé dá 'e na kœwu tœnœ a? 'E na kœwu ayi kœgbara o'o a? Ɛ, mœ mindœ nœ dœ adjapu fœ 'e adœke tshe ropa ayi kœgbara o'o ye.

¹⁰ Gbambanœ nene, Yowane ayi kœza batisimu kœdœ uzu á endje sú o'o tœ upu nœ ye 6a la buku nœ Ndjaba adœke: “Mœ vwa ayi avwa nœ mœ utshu zœ mbœrœ kœguma ala awa zœ.”

¹¹ Mœ mindœ nœ dœ adjapu fœ 'e adœke, ugurutœ azu tshapashœnœ asœke kɔ, anga uzu bale á tshe ropa Yowane ayi kœza batisimu gugu nene. Andaa, tsheneke á tshe sœ teasho 6a lœ Ogo gbozu nœ tshalafœ ropa ye yé.

¹² Kœto tœ lœkɔ á Yowane ayi kœza batisimu wuta kœyisœ œrœ œrr ga tœ kpesheke, Ogo gbozu nœ tshalafœ to toro kœgerœ tœnœ. Aayi gbɔgbɔ dá sœ kœpara awa nœ kœgbœtœ nœ.

¹³ Aayi kœgbara o'o kɔ œdœ awa akwa, gbara o'o œrr ga tœ Yowane.

¹⁴ Yé œdœ 'e kœyindœ kœwusœ nœ dœ ɔtshœnœ, Yowane kœdœ Eliya á endje pa lima ndœ kœna she.

¹⁵ Kaka uzu á tshe kœsœ dœ utu, tshe dji!

¹⁶ «Mœ li azu nœ tshakpesheke dœ azu dé? Endje liili dœ agbolo á endje ka 6a la wutu kœka œrœ yé á sœ kœpa o'o ugurutœ endje adœke:

¹⁷ “'A 'uru ngbake fœ 'e, kashe 'e vivi ipi nene! 'A 6i itshi kuzu fœ 'e, kashe 'e kiki nene.”

¹⁸ Gbambanœ nene, Yowane ayi kœza batisimu na yé œ vwaratœ ye tœ kœzi œrœ œdœ kœndjo ipi, endje pa adœke: “Tshe sœ dœ ekpe ishiri pa ye!”

¹⁹ Gbolo nœ uzu na œ sœ kœzi œrœ yé œ sœ kœndjo ipi, endje sœ kœpa adœke: “'E wu makœziœ, mœndjondjo. Anganœ kœdœ kolœ aayi kœko ngendja lapo œdœ azu kœmbœrœ ekperœ!” Kashe kœwusœtœ nœ Ndjaba sœ kœmatœ ye ndjii lœ awa akwa nœ ye.»

*Kœgbagbara osho tœ upu nœ ongbo Galilayi
(Wu 6a tœ Luk 10.13-15)*

²⁰ Yé Yisu tetœ kægbagbara azu tshelœ ongbo á tshe mbœrœ lima afá ndjoro lænœ; gbambanœ nene, endje yayapa lima ɔtshɔ endje nene. Tshe pa fœ endje adœke:

²¹ «Oyo nœ zœ, Koraze! Oyo nœ zœ Betesayida! Gbambanœ nene, œdœ afá á mbœrœtœ endje 6a ndœ 'e kæmbœrœ má tœ endje 6a læ Tire œdœ 6a læ Sidona, azu 6a zœ œ verœ má sake, yé œ dja má tshelœ kumu endje dœ vorowo mbœrœ kæma adœke œne fatshalɔsu œne ye.

²² Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kæmindœ nœ fœ 'e adœke dœ lɔkɔ kæwa ngbanga, mœ wa o'o tœ œgbɔnœ ga tœ 'e kœropa œnœ azu Tire œdœ Sidona.

²³ Yé e'e dœ azu Kaparnawumu, 'e gbe adœke 'e ɔ œrrr ga lafo zœ a? 'E jœrœ bala œrrr 6a læ ogo nœ akuzu. Gbambanœ nene, œdœ afá á mbœrœtœ endje 6a ndœ 'e, kæmbœrœ má lima tœ endje 6a læ Sodomo ataa, ongbonœ asœmœ œ sœ má œrrr ga tœ kpesheke.

²⁴ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kæmindœ nœ fœ 'e adœke dœ lɔkɔ kæwa ngbanga, mœ wa o'o nœ 'e tœ œgbɔnœ kœropa œnœ azu ogo Sodomo.»

E na ga ndœ Yisu œ yatœ 'e

(Wu 6a tœ Luk 10.21-22)

²⁵ Dœ lɔndœnœ asœmœ, Yisu pa dœ œgbɔ adœke: «Uu Aba, Gbozu nœ tshalafo dœ tshapashɔ, mœ gi mershe fœ 6œ mbœrœ á 6œ má ngbi fœ azu á endje wuwusœ œrœ nene adjapu á 6œ za yiwa tœnœ tœ azu kæwusœtœ œdœ agbangba kæwusœrœ.

²⁶ Aba, œfœ dá yindœ nœ adœke œ mbœrœtœ ye ataa.

²⁷ «Aba mœ ko œrœ kɔ fœ mœ. Uzu bale wuwusœ Gbolo nene, kolœ Aba dá wusœ ye. Uzu bale wuwusœ Aba nene, kolœ Gbolo dá wusœ ye, œdœ tsheneke á Gbolo yindœ kæma Aba fœ she tako.

²⁸ «E'e dœ azu kɔ á 'e mɔ dœ kœkɔ oghoro gbarœ, 'e na ga ndœ mœ, mœ ko gbarœnœ læ kumu 'e dœ 'e yatœ 'e.

²⁹ 'E za ngbongbo awa bale dœ mœ, yé œ li ga læ lakɔnœ nœ mœ; gbambanœ nene, mœ dœdœ ayi gbɔkumu nene kashe mœ dœ ayi ɔmɔ lɔsu. Ataa, 'e li kœyatœ 'e dœ tœ 'e.

³⁰ Ngbongbo nœ mœ gbɔgbɔ nene, yé gbarœnœ á a za dœ 'e œ li 'e nene.»

12

Yisu kædœ ayengɔ lɔkɔ sabata

(Wu 6a tœ Mar 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Manda nœ teasho atake, Yisu ro lima tɔ læ kindi ble dœ anga lɔkɔ sabata. Ogo li lima tœ ayambarœ nœ ye yé endje tetœ kæverœ ele blenœ asœmœ á sœ kœzi tœnœ.

² Lɔkɔ á Afarisayi wu ataa, endje pa fœ Yisu adœke: «Wu, ayambarœ nœ zœ sœ kæmbœrœ œrœ á awa akwa vwaratœ ye tœnœ dœ olo sabata!»

³ Yisu gi fœ endje adœke: «'E didi œneke á Davidi mbœrœ lima anga ɔlɔ bale á ogo mi lima she dœ azu nœ ye á tshe na lima tœ awanœ dœ endje nene a?

⁴ Tshe li, œshe œdœ azu nœ ye 6a læ anda Ndjaba, yé endje zi mapa á endje to dœ tokórɔ fœ Ndjaba; mapa má œdœ she œdœ azu nœ ye, endje lili má kœzi tœnœ nene, kashe á sœ kolœ mbœrœ anganga Ndjaba kuti endje.

⁵ Too 'e didi ndje 6a la buku awa akwa nene adœke dœ lɔkɔ sabata, ata anganga Ndjaba sœ kæmbœrœ akwa læ Tepelo gbœ, endje sœ kæmbœrœ œrœ kpi tœ awa akwa, kashe Ndjaba sœsœ kœwu læ ala ye ɔata ekperœ nene.

⁶ Andaa mœ sœ kæmindœ nœ dœ adjapu fœ 'e adœke, œrœ á 'e wu asœke, œ ropa Tepelo ye.

⁷ Ædœ 'e kœwu má sœ ádá o'o á endje sú ala buku nœ Ndjaba adœke: “Mœ yindœ nœ adœke, 'e wu oyo anga 'e kashe tokóro nene;” 'e wawa ngbanga pa azu á endje mbœmbœrœ œrœ bale nene.

⁸ Gbambanœ nene, Gbolo nœ uzu kœdœ ayengɔ lœkɔ sabata.»

Yisu she uzu á kane ye tshu

(Wu 6a tœ Mar 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Yisu katœ tshakpœtœmœ ti, œ na œ li ga lœ Sinagoga nœ endje.

¹⁰ Anga uzu bale á kane ye tshu sœ lima kpœtœmœ. Afarisayi yu lima Yisu dœ o'o adœke: «Awa akwa nœ azœ sœ kœyindœ nœ adœke endje she uzu dœ lœkɔ sabata a?» Endje yu lima she ataa mbœrœ á kœgbɔ awa kœtɔ meza pa ye.

¹¹ Yisu gi fœ endje adœke: «Ædœ anga uzu ugurutœ 'e kœsœ dœ pata nœ ye tshœbabale, á tshe te ga lœ kudu dœ lœkɔ sabata, tshe lili kœza she ga ushu nene a?»

¹² Uzu ropa pata! Mbœrœ tœnœ ataa, awa akwa nœ azœ za awa fœ azœ ndœ kœmbœrœ ɔtshœrœ dœ lœkɔ sabata.»

¹³ Yé Yisu kœpa fœ uzunœ á kane ye tshu adœke: «Yɔɔ tshelœ kane zœ.» Tshœ yɔɔ tshelœ kane ye, yé œ gumatœ ye ɓata anga tshakalanœ.

¹⁴ Afarisayi gu œ vwarandœ o'o ugurutœ endje tœ kœpara awa ndœ kœwo Yisu.

Ayi akwa á Ndjaba ke she

¹⁵ Lœndɔ á Yisu djindœ o'onœ asœmœ, tshe gitœ ye kpœtœmœ, yé azu ndjoro na manda ye. Tshœ she aayi kœba kɔ,

¹⁶ kashe œ pa fœ endje dœ œgbɔ adœke endje papa o'o tœ upu nœ œne fœ uzu bale nene.

¹⁷ Tshœ mbœrœ lima ataa adœke o'o á Ndjaba pa dœ awa nœ ayi kœgbara o'o Isaya kœmbœrœ tœ endje.

¹⁸ Tshœ pa lima adœke:

«Wu ayi akwa nœ mœ á mœ ke she dœke, mœ yindœ ye waa yé mœ sœ dœ yanga mbœrœ she.

Mœ vwa fshiri nœ mœ kœjerœ ga pa ye, yé tshe yisœ ɔtshɔ awa fœ azu tshapashɔ kɔ.

¹⁹ Tshœ bœrœtœ ye dœ uzu bale nene, yé œ ta ndje rawa nene; endje dji she kœpa o'o tœ ala awa nene.

²⁰ Tshœ kavwa tshelœ wara á lu nene, yé tshe ru miinda á ndoo kœru tœnœ nene, œrrr ga tœ adœke œneke á sœ ndjii ropa œrœ kɔ yekane.

²¹ Yé azu kɔ á endje wuwusœ mœ nene œ ko lœsu endje ga pa ye.»

Yisu œdœ Bezebula

(Wu 6a tœ Mar 3.22-30; Luk 11.14-23)

²² Endje na dœ anga uzu bale á ala ye bu yé á tshe papa o'o nene fœ Yisu. Tshœ sœ lima dœ ekpe ishiri pa ye. Yisu she uzunœ dœ mara adœke tshe tetœ kœpa o'o dœ pe kœwu osho.

²³ Ukpulu azu á endje sœ lima kpœtœmœ, kitœ œscœnœ yé œ sœ lima kœpa adœke: «Uzunœ asœke kœdœ ata Davidi nene a?»

²⁴ Lœkɔ á Afarisayi dji endje kœpa o'o ataa, endje pa ngbi adœke: «Bezebula gbozu nœ ekpe ishiri sœ pa ye. Æshe dá za gbœgbɔ fœ she tœ kœgɔɔ dœ ekpe ishiri pa azu asœmœ!»

25 Kashe yisu wu lima sœ gbtshelœ nœ endje, yé œ pa fœ endje adœke: «Ogo gbozu kô á azu tshelœnœ kœsœ kœnga koshe ugurutœ endje, tshelœ ogonœ asœmœ œ ndi ye. Œdœ azu tshelœ ongbœ bale too læ bingi bale kœsœ kœnga koshe ugurutœ endje, tshelœ ongbonœ too binginœ œ ndi ye.

26 «Œdœ Satana kœsœ kœgœrœ œneke á dœ œnœ Satana, asœmœ dá tshe sœ kœnga koshe ga tœ ye dœ tœ ye. Ataa, Ogo gbozu nœ ye œ sœpe koto o?

27 'E sœ kœpa adœke Belezebula dá to gbœgbœ fœ mœ yeka á mœ sœ kœgœrœ dœ ekpe ishiri. Yé azu nœ 'e gœrœ ndje ekpe ishiri dœ gbœgbœ nœ dœ? Ataa, azu nœ 'e dœ tœ endje œ yisœ nœ adœke 'e te dœ o'o ye.

28 Kashe œdœ mœ kœsœ kœgœrœ ekpe ishiri dœ Ishiri nœ Ndjaba, dá œ sœ kœma adœke Ogo gbozu nœ Ndjaba wuta ga ndœ 'e ye.

29 «Too ndje, œdœ uzu kœyindœ kœli kœko œrœ dœ œgbœ 6a œnœ anda nœ uzu nœ gbœgbœ; œ li adœke tshe i she vwagbagba ga tœnœ utshunœ yeka á kœli kœko œrœ nœ ye.

30 Uzu á tshe sœsœ awa bale dœ mœ nene, œshe kœdœ yingba mœ. Yé tsheneke á tshe sœsœ kœti kane mœ adœke 'a ngbœfa azu nene, sœ kœndjœtshelœ endje.

31 Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke, Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ azu kô œdœ pe kœgu œsœ Ndjaba á endje sœ kœgu tœnœ. Kashe tsheneke á tshe kœsœ kœgu œsœ Œtshœ Ishiri, Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ ye nene.

32 Uzu á tshe pa ekpe o'o dœ upu nœ Gbolo nœ uzu, Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ ye kashe œdœ tshe kœpa ekpe o'o goro œsœ Œtshœ Ishiri, Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ ye bale nene œdœ læ soro ye pa œshœ œdœ manda kuzu ye.»

Endje wusœ œyœ mbœrœ elenœ

(Wu 6a tœ Luk 6.43-45)

33 «Œdœ œyœ kœdœ œtshœ œyœ, elenœ œ sœ ndje dœ œtshœnœ. Yé œdœ œyœ kœdœ œyœ á sœ dœ kœfa, elenœ œ sœ ndje dœ kœfa. Gbambanœ nene, endje wusœ œyœ mbœrœ elenœ.

34 Ukpulu ekpe ayakoro! Bata 'e kœdœ aekpe azu asœke, mara gadœ dá 'e li kœpa œtshœ o'o á? Gbambanœ nene, o'o á wuta læ ama uzu to 6a tœ lœsu ye.

35 Œtshœ uzu sœ kœmbœrœ œtshœrœ á sœ kœto læ œtshœ lœsu nœ ye; yé ekpe uzu sœ kœmbœrœ ndje ekperœ á sœ kœto læ ekpe lœsu nœ ye.

36 Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke, dœ lœkœ kœwa ngbanga, Ndjaba œ yu azu tœ o'o á endje pa lima ngbilingbili asœmœ kô.

37 Gbambanœ nene, kolœ lindœ o'o á wuta læ ama zœ dá 6œ te dœ o'o too 6œ te ndje dœ o'o nene.»

Ayuda yindœ kœwu ambárá afá

(Wu 6a tœ Mar 8.11-12; Luk 11.29-32)

38 Yé anga aayi kœyisœ awa akwa œdœ anga Afarisayi pa fœ Yisu adœke: «Gbozu, 'a yindœ nœ adœke 6œ ma anga ambárá afá bale fœ 'a kane.»

39 Yisu kœgi fœ endje adœke: «Azu nœ tshakpesheke, endje kœdœ aekpe azu yé œ zatatœ endje fœ Ndjaba nene; endje yindœ nœ adœke œne wu anga ambárá afá bale. Kashe endje wu œrœ bale nene, kolœ ambárá afá á Ndjaba ma læ awa nœ ayi kœgbara o'o nœ ye dœ Yona asœmœ.

40 Gbambanœ nene, bata á Yona mbœrœ œlœ votœ œdœ butshœ votœ 6a læ egerœ ageatshalungu, awa bale Gbolo nœ uzu œ mbœrœ ndje œlœ votœ dœ butshœ votœ læ œshœ.

41 Dœ lɔkɔ kœwa nɔbanga nœ azu pa ɔshɔ, azu Ninive œ áalafo œ wa o'o ga pa azu nœ tshakpesheke asœke. Gbambanœ nene, azu Ninive fa lima tshalasu endje lɔkɔ á endje dji Yona kœmindœ o'o ama Ndjaba. Kashe uzunœ á tshe sœ kpœke asœke ropa Yona ye!

42 Dœ lɔkɔ kœwa bala nɔbanga, gbozugo yashe tshapa ogo Saba œ wa o'o ga pa 'e. Gbambanœ nene, tshe to ɔa tœ ndɔngɔlɔ tshakala ogo pa ɔshɔ á sœ lœ ingirinœ, á na kœdji o'o kœwusœtœ nœ Salomo. Kashe uzunœ á tshe sœ kpœke asœke ropa Salomo ye!»

Kœkwa ekpe ishiri ga lœ uzu

(Wu 6a tœ Luk 11.24-26)

43 «Ɛdœ ekpe ishiri kœgitœ ye pa uzu, tshe sœ kœkɔrɔ na tœnœ djezœ lœ kpagasho mbœrœ kœpara osho kœsœ tœnœ. Ɛdœ tshe kœgbɔgbɔ osho kœsœ tœnœ nene,

44 tshe sœ kœpa adœke: “Mœ kwatœ mœ ga lœ anda nœ mœ á mœ wuta lœ nœ.” Kashe lɔkɔ á tshe kœkwatœ ye yé á wu adœke uzu gugu lœ andanœ nene, endje ngbɔ tshelœncœ œ guma œrœ tshelœncœ dœ awanœ,

45 tshe na œ e anga angbi aekpe ishiri mindu dœ bisha (7) á endje sœ tœ ekpenœ kœrosœ ye. Tshe gu dœ endje awa bale œ li ga sœndanœ yé œ gumatœ endje kpœtœmœ. Ataa, oyo á uzunœ asœmœ œ kpa wu œ ropa œneke má utshunœ. Ɛ sœ ndje awa bale ataa mbœrœ aekpe azu nœ tshakpesheke.»

Adja ayi Yisu œdœ pe adja aayanœ

(Wu 6a tœ Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

46 Lɔndɔ á Yisu sœpe lima kœpa o'o fœ ukpulu azu atake, ayinœ œdœ pe aayanœ yi kumu endje. Endje ka lima 6a ushu yé œ sœ kœpara awa kœpa o'o dœ she.

47 Yé anga uzu bale kœpa fœ Yisu adœke: «Ayi zœ œdœ aaya ka 6a ushu œ yindœ kœpa o'o dœ 6œ.»

48 Yisu kœgi fœ uzunœ asœmœ adœke: «Ɛdœ dá dœ ayi mœ a? Ɛdœ dá dœ aaya mœ a?»

49 Yé tshe yisœ ayambarœ nœ ye dœ kane ye, œ pa adœke: «'E Wu ayi mœ œdœ aaya mœ, endje dá sœ ati asœke.

50 Gbambanœ nene, uzu á tshe sœ kœmbœrœ œneke á Aba mœ á tshe sœ 6a lafo yindœ nœ, œshe kœdœ aya mœ, yingɔ mœ too ayi mœ.»

13

Ndœma toro tœ upu nœ ayi kœlu ngwarœ

(Wu 6a tœ Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

1 Dœ lɔkɔnœ asœmœ, Yisu wuta lœ anda œ na kœsœ ga ati 6a tœ mangu egerœ ungu adanga.

2 Ukpulu azu ngbɔtœ endje dje indiri ye á tshe ɔ ga lœ egerœ agba yé á sœ ga ati. Ukpulu azunœ ka lima 6a tœ mangunœ.

3 Tshe sœ lima kœpa o'o ndjoro lœ ndœma toro, yé œ pa lima fœ endje adœke: «ɔlɔ bale, anga uzu na lima ga lœ kindi nœ ye mbœrœ kœlu indji ngwarœ.

4 Bata á tshe sœ lima kœlu indji ngwarœncœ, anganœ yo ga tœ ama awa, ayanu wu œ de ye.

5 Anganœ yo lima ga lœ oporo badja 6a tœ osho á ɔshɔ sœsœ ndjoro tœnœ nene. Indji ngwarœncœ ko lima katsha mbœrœ embe ɔshɔncœ lili lima nene.

6 Lɔkɔ á ɔlɔ tɔ dœ ɔgbɔ, ungbu ngwarœncœ kɔkɔ œ ɔrɔ ye; gbambanœ nene, œshenœ lili waa ga lœ ɔshɔ nene.

⁷ Anga indji ngwarœnœ yo ga lœ ɔyɔ ishi. ɔyɔ ishincœ gboro yé œ napa ungbu ngwarœnœ, awa kœgerœ tœnœ gugu nene.

⁸ Kashe anga indji ngwarœ kpa yo ga lœ ɔtshɔ ɔshɔ, yé œ zu ɔtshɔ elenœ: Bale le kama, anganœ le zazu voto (60) yé anganœ le ndje zazu bale dœ ndjokpa (30).»

⁹ Yé Yisu kœpa adœke: «Ɛdœ 'e kœsœ dœ utu, kaka 'e dji!»

Mbœrœ gadé á Yisu sœ kœyisœ œrœ lœ ndœma toro a?

(Wu 6a tœ Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Ayambarœ gitœ endje ndœ dœ she, œ yu she adœke: «Mbœrœ gadé á bœ sœ kœpa o'o lœ ndœma toro a?»

¹¹ Tshe gi fœ endje adœke: «Tœ e'e, 'e li œnœ 'e kœwusœ o'o nœ ádá Ogo gbozu nœ tshalafœ á zatœ endje yiwa tœnœ ye, kashe anga azu, endje lili kœwusœ nœ nene.

¹² Gbambanœ nene, uzu á tshe sœ dœ œrœ, endje kpa ko anganœ ga pa nœ yé œ ngba tœ ye waa. Kashe tsheneke á tshe kœgugu dœ œrœ nene, endje kpa ko œneke teasho á tshe sœ dœ tœnœ, tœ ye yé.

¹³ E wu ádánœ á mœ sœ kœpa o'o fœ endje lœ ndœma toro mbœrœ endje sœ kœwu œrœ kashe endje sœsœ kœwu tœnœ nene, yé endje sœ kœdji o'o kashe endje sœsœ kœdji tœnœ œdœ kœdji tshelœ katanœ kpœrœ nene.

¹⁴ Atamœ, œ mbœrœtœ ye lindœ kœgbara o'o nœ Isaya, á tshe pa adœke: «E dji o'o waa kashe 'e dji tshelœ katanœ nene, 'e wu œrœ waa kashe 'e wu nene.

¹⁵ Gbambanœ nene, lœsu azu asœke wuta dœ ɔgbɔnœ adœke; endje be utu endje ga tœnœ, endje be ala endje ga tœnœ mbœrœ á ala endje wuwu osho nene, mbœrœ á utu endje djidji o'o nene, mbœrœ á lœsu endje zaza ádánœ kpœrœ nene yé ataa endje kpa kwa ga ndœ mœ nene mbœrœ á mœ kœshe endje.»

¹⁶ «Tœ e'e nœ 'e, 'e sœ œnœ 'e dœ yanga gbambanœ nene, ala 'e sœ kœwu osho zœ, yé utu 'e sœ kœdji o'o zœ.

¹⁷ Mœ sœ kœmindœ nœ dœ adjapu adœke, aayi kœgbara o'o ndjoro œdœ azu á endje sœ ndjii gbe ndœ kœwu œneke á 'e sœ kœwu tœnœ, kashe endje wuwu nene. Endje gbe ndje kœdji œneke á 'e sœ kœdji tœnœ, kashe endje djidji nene.»

Ádá ndœma toro nœ ayi kœlu ngwarœ

(Wu 6a tœ Mar 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ «E'e, 'e dji ádá ndœma toro nœ ayi kœlu ngwarœnœ kane.

¹⁹ Azu á endje pandœ ogo gbozu fœ endje yé á endje sœsœ kœdji tshelœ katanœ nene, endje lœ bata ama awa á indji ngwarœ yo ga tœnœ: Satana na œ kakara œneke á endje lu ga tœ lœsu endje ye.

²⁰ Anga azu sœ bata ɔshɔ lœ oporo badja á indji ngwarœ yo ga lœnœ: Endje sœ kœdji o'o yé œ sœ kœyindœ nœ katsha dœ yanga.

²¹ Kashe œshe endje gugu nene. Endje yindœ nœ kolœ kwata œndœ nœ œ di nene, lœkɔ á endje kœtetœ kœwu oyo too endje kœsœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ endje lœ kumu o'o ama Ndjaba, endje ka ngbirɪ lœ kœyindœrœ nœ endje nene.

²² Anga endje sœ ɓata indji ngwarœ á yo ɓa ugurutœ ɔyo ishi. Endje dji o'o ama Ndjaba kashe ogo œerœ tshapashœ œedœ yanga kœegbœ œerœ ndjoro á sœ kœfara azu, œ na pa o'onœ yé œ zuzu elenœ nene.

²³ Anga azu sœ ɓata indji ngwarœ a yo ga lœ ɔtshœ ɔshœ. Endje sœ kœedji o'o ama Ndjaba yé œ sœ kœedji tshelœ katanœ. Ataa, endje sœ kœezu elenœ: Anganœ kama bale (100), anganœ zazu votœ yé anganœ ndje zazu bale dœ ndjokpa.»

Ndœma toro tœ upu nœ ekpe gusu

²⁴ Yisu kpa pa anga angbi ndœma toro fœ endje adœke: «Ogo gbozu nœ tshalafœ sœ ɓata anga uzu bale á tshe lu ɔtshœ ngwarœ ga lœ kindi nœ ye.

²⁵ Dœ anga butshœ bale, dœ lœndœ á azu lo lima, anga yingba ye bale na, œ lu ekpe gusu ɓa uguru ble yé œ gu daye.

²⁶ Lœkœ á blenœ gerœ lima yé á tetœ kœle tœnœ, ekpe gusunœ wuta ndje.

²⁷ Aayi akwa nœ ayengœ kindinœ na œ pandœ nœ fœ she adœke: “Gbozu, ɓœ lu lima ɔtshœ ngwarœ ga lœ kindi nœ zœ, yé ekpe gusunœ kpa to kpœta a?”

²⁸ Tshe gi fœ endje adœke: “Anga yingba bale dá mbœerœ œerœnœ asœmœ.” Yé aayi akwanœ kœyu she adœke: “Bœ yindœ nœ adœke, 'a na œ su ekpe gusunœ ye a?”

²⁹ Tshe gi adœke: “Œ œ nene. Gbambanœ nene, œedœ 'e kœsœ kœsu tœnœ, œ mbœerœ adœke 'e ngbœɓa dœ blenœ œ su va 'e.

³⁰ 'E katœ nœ œ gerœ awa bale œerr ga tœ kœegbœ tœnœ, yé dœ lœkœ kœkœ tœnœ, mœ pa bala fœ aayi kœkœ ngwarœ adœke: 'E su ekpe gusunœ utshunœ œ i agbanœ dœ agbanœ mbœerœ kœkœ va ga tœ owo. Manda nœ, 'e ko ble gu tœnœ ga la kogba nœ mœ.”»

Ndœma toro tœ upu nœ ele mutarde (Wu ɓa tœ Mar 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ Yisu kpa pandœ anga ndœma toro fœ endje adœke: «Ogo gbozu nœ tshalafœ sœ ɓata ele ɔyo á i'irinœ kœedœ mutarde á uzu œ za á lu ga lœ kindi nœ ye.

³² Œtrœnœ kœedœ leyœ á sœ teashœ lœ indji ngwarœ kœ, kashe œ kœegerœ, œ ropa kako dœngœ kœ lœ kindi yé œ fa egerœ ɔyo á ayanu sœ kœna kœmœ koma endje ga lœ ganeanœ.»

Ndœma toro tœ upu nœ ɔyo kœesuku mapa (Wu ɓa tœ Luk 13.20-21)

³³ Yisu kpa pa anga angbi ndœma toro fœ endje adœke: «Ogo gbozu nœ tshalafœ sœ ɓata ɔyo kœesuku mapa á anga yashe bale za, á djanga dœ kilo zuwa ble votœ œerr adœke zuwa blenœ suku.»

Ádá á Yisu sœ kœpa o'o lœ ndœma toro dœke (Wu ɓa tœ Mar 4.33-34)

³⁴ Yisu pa o'onœ kœ asœmœ fœ ukpulu azu lœ ndœma toro. Tshe sœ lima kœpa o'o fœ endje kolœ lœ ndœma toro.

³⁵ Tshe mbœerœ lima ataa mbœerœ á o'o á ayi kœegbara o'o gbara lima kœmbœerœtœ endje. Tshe gbara lima adœke: «Mœ pa bala o'o lœ ndœma toro, mœ mindœ œerœ á zatœ ye yiwa tœnœ kœto ɓa tœ ali kœembœerœ tshapashœ.»

Yisu mindœ ádá ndœma toro nœ ekpe gusu

³⁶ Manda nœ, Yisu katœ ukpulu azunœ œ gu ga sœnda. Ayambarœ nœ ye na ndoo dœ she, yé œ yu she adœke: «Mindœ ádá ndœma toro nœ ekpe gusu á sœ 6a lœ kindi fœ 'a kane.»

³⁷ Yisu gi fœ endje atake: «Uzu á tshe lu ôtsho indji ngwarœ, œshe kœdœ Gbolo nœ uzu.»

³⁸ Kindi kœdœ tshapasho. Ôtsho indji ngwarœ sœ kœma azu neke á endje zatœ endje ga tshakudu ogo gbozu. Ekpe gusu sœ kœma azu neke á endje sœ kœza awa ekperœ.

³⁹ Yingba á tshe lu ekpe gusu kœdœ djaboro. Kœgbœ ngwarœ kœdœ kœka tshapasho; yé aayi kœkœ ngwarœnœ kœdœ aandjelu.

⁴⁰ Awa bale mara á endje ngbœba ekpe gusu ndœ kœsho tœnœ 6a tœ ala owo, œ sœ ndje awa bale dœ lœkœ nœ kœka tshapasho.

⁴¹ Gbolo nœ uzu œ vwa aandjelu nœ ye, endje gi azu kœ á endje sœ kœfa gbetshelœ nœ anga endje tœ kœyindœrœ œdœ pe azu á endje sœ kœmboerœ ekperœ, ga ushu lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.

⁴² Tshe ko endje va ga la owo; 6a zœ endje ki dœ ngola endje ye yé œ zi tshelœ daji endje gbagbara gbagbara.

⁴³ Kashe endjeneke á endje zatœ endje fœ Ndjaba, endje tshi 6ata ishiri olo 6a lœ Ogo gbozu nœ Aba endje. Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, tshe dji!»

Ayi kœgbœrœ œdœ œgbœ œrœ tshelœgi

⁴⁴ «Ogo gbozu nœ tshalafo sœ 6ata ôtshœrœ nœ ngendja á zatœ endje yiwa tœnœ 6a lœ kindi á uzu gbœ yé á kpa za tshandœnœ yiwa tœnœ. Tshe sœ dœ yanga kœrosœ nœ, œ gu œ ka œrœ nœ ye kœ á tshe sœ dœ tœnœ yé á kwatœ ye á yo kindinœ asœmœ.»

⁴⁵ «Ogo gbozu nœ tshalafo sœ 6ata ayi kœka œrœ á tshe sœ kœpara œgbœ œrœ tshelœgi.

⁴⁶ Lœkœ á tshe kœgbœ œrœnœ á œsœnœ li, tshe ka œrœ kœ á tshe sœ dœ tœnœ yé œ yœ dœ œgbœ œrœ tshelœginœ asœmœ ye.»

Ndœma toro tœ upu nœ gbânda

⁴⁷ «Ogo gbozu nœ tshalafo kpa sœ 6ata gbânda á endje vwi ga la egerœ ungu adanga yé á sœ kœkœ tshelœ aka ageatshalangu kœ.

⁴⁸ Lœndœ á kœsu kperœ, aayi kœpara ageatshalangu œ gbota ga tœ mangu, manda nœ endje sœ ga ati mbœrœ kœkœ ageatshalangunœ lœnœ. Endje ko ôtshœ endje ga lœ kingi yé œ ko endjeneke á endje lili nene va e.

⁴⁹ Bala kœka ndje tshapasho œ sœ ndje kolœ ataa: aandjelu œ na bala kœkurutshelœ aayi katshalœsu dœ aayi ôtshœ azu

⁵⁰ mbœrœ kœkœ endje va ga la owo. 'Ba zœ dá azu ndjoro œ ki yé á zi tshelœ daji endje gbagbara gbagbara.»

Tafo kœgbœrœ œdœ pe ongborœnœ

⁵¹ Yisu yu endje adœke: «'E wusœ ádá o'onœ asœmœ kœ yé a?» Endje gi adœke: «Ë.»

⁵² Yé tshe kœpa fœ endje adœke: «Dœ tœnœ ataa, ayi kœyisœ awa akwa kœ á tshe te yambarœ nœ Ogo gbozu nœ tshalafo, tshe sœ 6ata anga ayengœ œrœ á tshe gbœ tafo œrœ œdœ pe ongboro œrœ lœ kœgbœrœ nœ ye.»

Azu Nazarete gugu dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu nene

(Wu 6a tœ Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Lœndœ á Yisu pa o'o lœ ndœma toronœ asœmœ á ka, tshe katœ tshakpœtœmœ ti,

⁵⁴ yé œ gu ga lakpi nœ ye. Tshe tetœ kœyisœ œrœ neke á sœ ndjii 6a lœ Sinagoga nœ endje yé azu kœ á endje sœ lima kpœtœmœ, ki lima tœ œsœnœ. Endje pa lima adœke: «Tshe gbœ kœwusœtœ œdœ pe gbœgbœ nœ kœembœrœ dœ afânœ asœke kpœta a?»

⁵⁵ Ɛ dœdœ gbolo nœ ayi kœguma ma6aya dœke nene a? Ayinœ dœdœ Mareya nene a? Jake, Yozefu, Shimu œdœ pe Yuda kœdœ aaya nœ nene a?

⁵⁶ Yé ayingœnœ kœ sœsœ 6a ugurutœ azœ nene a? Tshe gbœ gbœgbœnœ asœke kœ kpœta a?»

⁵⁷ Yé œrœnœ asœmœ mbœrœ lima adœke endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye nene. Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «Endje lisœ ayi kœgbara o'o tœ osho kœ, kashe 6a lakpi nœ ye œdœ 6a lœ bingï nœ ye, endje lisœ ye nene.»

⁵⁸ Yisu mbœmbœrœ afá 6a zœ ndjoro nene kolœ mangba kœtshapu kœyindœrœ nœ endje.

14

Kuzu Yowane ayi kœza batisimu

(Wu 6a tœ Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Dœ lœndœnœ asœmœ, Erode á tshe dœ lima gbozu tshapa ogo Galilayi, djindœ œneke kœ á Yisu mbœrœ

² yé œ pa fœ aayi akwa nœ ye adœke: «Yowane ayi kœza batisimu dœmœ! Ɛshe dá she lœ akuzu asœmœ! Mbœrœ tœnœ ataa á tshe sœ dœ gbœgbœ ndœ kœfarœ asœmœ.»

³ Andaa, Erode za lima awa adœke endje za Yowane œ i she dœ djingiri, yé œ wvi she ga lœ anda kánga mangba Erodiade, awo ayancœ dœ Filipino.

⁴ Gbambœnœ nene, Yowane sœ lima kœpa fœ Erode adœke: «Ɛ lili adœke 6œ za Erodiade tœ awo zœ nene!»

⁵ Erode yi lima ndœ kœwo Yowane kashe awa Ayuda dá sœ lima kœza she. Gbambœnœ nene, endje kœ, endje wu lima Yowane 6ata ayi kœgbara o'o tako.

⁶ Ataa, dœ lœkœ angbo olo kœzu Erode, yawuru nœ Erodiade vitœ ye 6a utshu azu á endje na ndœ angbonœ. Tshe za lima yanga fœ Erode tœpanœ kpuru,

⁷ yé Erode dara ama ye adœke œne to œrœ kœ á tshe yu œne tœnœ fœ she ye.

⁸ Tshe dji upu á ayinœ mi fœ she yé œ yœsho ndœ œrœ 6a ndœ Erode adœke: «Za kumu Yowane ayi kœza batisimu ga lœ saani fœ mœ!»

⁹ Oyo za gbozugo. Kashe kolœ mangba kœdarama ye á tshe dara 6a utshu azu nœ ye á tshe e endje, tshe za awa adœke endje za tœnœ fœ she.

¹⁰ Tshe vwa anga uzu bale adœke tshe na œ wa kumu Yowane ayi kœza batisimu 6a lœ anda kánga.

¹¹ Endje za kumu ye ga lœ saani gutœnœ, œ za fœ ovoro yawurunœ yé á tshe za fœ ayinœ.

¹² Ayambarœ nœ Yowane na œ za lima oko ye á shi. Manda nœ, endje na lima œ pandœ œneke á mbœrœtœ endje asœmœ fœ Yisu.

Yisu to kœzirœ fœ azu kutu mindu (5.000)

(Wu 6a tœ Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yow 6.1-14)

¹³ Lœkœ á Yisu dji o'onœ asœmœ, tshe katœ tshakpœtœmœ ti yé œ œ ga lœ egerœ agba mbœrœ kœro ga tœ osho á azu gugu tœnœ nene. Kashe ukpulu azu lakpi djezœ dji œsœnœ yé œ na manda ye.

¹⁴ Lœkœ á Yisu wuta lœ egerœ agba, tshe wu ukpulu azu ndjoro, œ sœ dœ oyo tœ lœsu ye mbœrœ endje yé œ tetœ kœshe agbakindi nœ endje.

15 Dœ lɔndɔ á ɔɔ te lima tœ kœdi tœnœ, ayambarœ nœ Yisu na ndoo dœ she œ pa adœke: «ɔɔ di ye yé oshonœ asœke azu gugu tœnœ nene; gi ukpulu azunœ asœke dœ endje gu ga lakpi œ yɔ kœzirœ nœ endje.»

16 Yisu gi fœ endje adœke: «Ádánœ adœke endje gu, gugu nene. 'E to kœzirœ fœ endje dœ tœ 'e!»

17 Kashe endje pa fœ she adœke: «'A sœ kolœnœ kpœke dœ mapa mindu œdœ dœ ageatshalangu bisha.»

18 Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E ko rotœnœ fœ mœ ga mœ.»

19 Manda nœ, tshe pa fœ ukpulu azunœ adœke endje sœ ga ati ga pa gusu. Tshe ko mapa scœmœ mindu dœ ageatshalangu bisha œ ti ala ye ga lafo, yé œ donga Ndjaba. Tshe kavwa tshelœ mapa œ ko fœ ayambarœ nœ ye, á endje kurútshelœnœ tœ ukpulu azunœ.

20 Uzu dœ uzu zi œrrr kpœtœ ama ogo nœ ye. Ayambarœ ko udunœ á scœpe kperœ kperœ dœ kingi ndjokpa dœ bisha.

21 Tœ kœdi ayashe dœ pe agbolo nene, azu á endje zi lima œrœnœ, sœ ga pa œrœ nœ ayakoshe kutu mindu (5.000).

*Yisu na pa egerœ ungu adanga
(Wu 6a tœ Mar 6.45-52; Yow 6.15-21)*

22 Manda nœ atake, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke endje ɔ ga lœ egerœ agba dœ œ zu ga itshì egerœ ungu adanga utshu œne. Andaa, tshe scœpe œnœ ye lima kœgi ukpulu azunœ ga manda endje.

23 Yé manda kœgi ukpulu azunœ ascœmœ ga manda endje, tshe ɔ 6a pa kaga mbœrœ kœza avwala. Lɔkɔ á ɔɔ di, tshe scœpe lima 6a zœ kuti ye;

24 egerœ agba wuta lima lœ ingirinœ tœ ɔshɔ ye. Loko sœ lima kœyakpa egerœ agbanœ; gbambanœ nene, yugu sœ lima kœza gu tœnœ dja ga utshunœ.

25 Dœ ɔgbɔ butshɔ, Yisu na pa ɔkɔ ungu dœ ada ye ga ndœ ayambarœ nœ ye.

26 Lɔkɔ á endje wu lima she kœna pa ɔkɔ ungu atake, awa za endje yé endje pa adœke: «Asœke kœdœ ngandoro!» Yé endje ve rawa dœ awa kɔ.

27 Kashe ngbewo, Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E sœ dœ gbɔgbɔ, œmœ dœmœ! Awa zaza 'e nene!»

28 Yé á Petro kœpa fœ she adœke: «Gbozu, œ kœdœ adja œbœ dœmœ, za awa adœke mœ na pa ɔkɔ ungu ga ndœ zœ.»

29 Yisu gi fœ she adœke: «Na ga mœ zœ!»

Petro kœjerœ lœ egerœ agba yé œ kœtetœ kœna pa ɔkɔ ungu na tœnœ ga ndœ Yisu.

30 Kashe lɔndɔ á tshe wu adœke yugu rosœ nœ ye, awa za she, tshe tetœ kœnduru tœnœ ga la ungu yé œ ta rawa adœke: «Gbozu, she mœ kane!»

31 Ngbewo Yisu kœyi kane ye á kœtepa ye, yé á kœpa fœ she adœke: «Uzu á tshe sœ dœ kœyindœrœ teasho! Mbœrœ gadé á bœ sœ kœshara upu a?»

32 Endje ɔ bibisha ga lœ egerœ agba yé yugu katœ nœ ye.

33 Ayambarœ á endje sœ lima 6a lœ egerœ agba, gote dœ matshukuda endje ga utshu Yisu yé œ pa adœke: «Adja œbœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba!»

*Yisu she aayi kôba 6a lœ ogo Genazarete
(Wu 6a tœ Mar 6.53-56)*

34 Manda kœzu ungunœ, endje wuta ga lœ ogo Genazarete.

35 Azu oshonœ ascœmœ wu lima sœ Yisu ye, œ pandœ kœyikumu ye fœ azu dje lœ ogonœ kɔ, yé á endje ko aayi kôba kɔ natœnœ fœ she.

³⁶ Endje sœ lima kœditsheleœma endje fœ she adœke tshe katœ amba ama yœgbœdœ lœba nœ ye fœ endje dœ endje goro. Yé endjeneke kœ á endje sœ lima kœgoro tœnœ, she lima lœ kœfa nœ endje ye.

15

Yisu œdœ kœyisœrœ nœ alata

(Wu 6a tœ Mar 7.1-13)

¹ Afarisayi œdœ aayi kœyisœ awa akwa to 6a lœ Yerusaleme œ na ga ndœ Yisu, yé œ yu she adœke:

² «Mbœrœ gadœ á ayambarœ nœ zœ sœsœ kœmbœrœtœ endje liaka o'o ama agbozu Ikrizia nene a? Gbambanœ nene, endje sœsœ kœdjutœ kane endje utshu kœzirœ nene.»

³ Yisu gi fœ endje adœke: «Ka e'e a, mbœrœ gadœ á 'e zaza awa o'o nœ Ndjaba ga tœ akwa nene yé á sœ kœmbœrœtœ 'e lindœ o'o ama alata 'e a?

⁴ Gbambanœ nene, Ndjaba pa adœke: “Li œsœ aba zœ dœ ayi zœ.” Tshe pa ndje adœke: “Tsheneke á tshe kœgu œsœ abanœ too œsœ ayinœ, tshe li kœgbo djofele nœ kuzu.”

⁵ Kashe e'e, 'e sœ kœpa adœke uzu kœpa fœ abanœ too fœ ayinœ adœke: “(Eœ á mœ yi má ndœ kœto tœnœ fœ 6œ kœdœ makabo á mœ gumasœ nœ fœ Ndjaba”,

⁶ uzunœ asœmœ œ lisœ abanœ too ayinœ nene. (Etoœnœ ataa á 'e za o'o ama Ndjaba wwi'i, yé á ga kolœ ndœ kœmbœrœ œrœ lindœ o'o ama aata 'e.

⁷ Wulapatshœ! Ayi kœgbara o'o Isaya gbara lima o'o dœ œtshœnœ tœ upu nœ 'e lœkœ á tshe pa adœke:

⁸ “Azú asœ sœ kœlisœ mœ kolœ lœ ama endje, kashe lœsu endje sœ zara tœ mœ.

⁹ Kœdonga osho nœ endje sœ gbambanœ, gbambanœ nene, œrœ á endje sœ kœyisœ nœ kœdœ kolœ o'o á to lœ ama azu.”»

Eœ á fa uzu tœ ayi uburu

(Wu 6a tœ Mar 7.14-23)

¹⁰ Manda nœ, Yisu e ukpulu azu yé œ pa fœ endje adœke: «'E dji yé œ wusœ œneke dœ œtshœnœ kane:

¹¹ E dœdœ œrœ á li ga lœ ama uzu dá fa she tœ ayi uburu nene. Kashe œneke á wuta lœ ama ye dá fa she tœ ayi uburu.»

¹² Ayambarœ nœ Yisu kœgitœ endje ga ndœ ye, yé á kœyu she adœke: «Bœ wusœ nœ adœke o'o zœ za ókœ ga tœ lœsu Afarisayi i?»

¹³ Tshe gi adœke: «Oyo kœ á dœdœ Aba mœ á tshe sœ 6a lafo dá lu nene, endje sú ye.

¹⁴ 'E katœ endje ye: Endje kœdœ aayibula á endje sœ kœyisœ awa fœ aayibula anga endje. Andaa œdœ ayibula kœsœ kœyisœ awa fœ anga ayibula, endje yo kœkœ bibisha ga lœ kudu.»

¹⁵ Petro za o'o œ pa fœ she adœke: «Mindœ ádá o'o nœ asœmœ fœ a'a kane.»

¹⁶ Yisu kœgi adœke: «E'e ndje, 'e gugu damba dœ kœwusœrœ nene a?

¹⁷ 'E wuwusœ nœ adœke œrœ kœ á li ga lœ ama uzu sœ kœli ga lœ ye, yé manda nœ á tshe nu ga lœ gbakoto nene a?

¹⁸ Kashe œneke á wuta 6a lœ ama uzu to 6a lœsu, yé œtoœnœ dá fa she tœ ayi uburu.

19 Gbambanœ nene, gbetshelœ nœ kœmbœrœ ekperœ to 6a tœ lœsu uzu, gbetshelœ 6ata: Kœwo azu, kœpara awo azu, kœmbœrœ angba budu, kœzi angba, kœpa ekpe o'o tœ upu nœ uzu dœ pe kœgu osho.

20 Ɛrœ á fa uzu tœ ayi uburu dœ mœ! Kashe utshu kœzi œrœ á 6œ kœdjudjutœ kane zœ nene, œ fa 6œ tœ ayi uburu nene.»

Kœyindœrœ nœ yashe Kanana

(Wu 6a tœ Mar 7.24-30)

21 Manda nœ, Yisu áalafo lakpinœ asœmœ, œ gitœ ye ga lœ ogo Tire dœ pe Sidona.

22 Anga yashe Kanana bale á tshe sœ lima kœsœ kpœtœmœ na, yé œ tetœ kœtarawa adœke: «Wu oyo mœ, Gbozu, Gbolo nœ Davidi! Ekpe ishiri sœ kœndanga yawuru nœ mœ tœpanœ kpuru.»

23 Kashe Yisu gigi o'o bale fœ she nene. Ayambarœ nœ ye na á ki ga tœ ye adœke: «Gœrœ she ye, mbœrœ tshe sœ kœna manda azœ dœ rawa.»

24 Yisu kœgi adœke: «Endje vwa mœ kolœ fœ agbolo Israyele á endje sœ 6ata apata á endje yiwa.»

25 Kashe yashenœ asœmœ na œ gote ga utshu ye, yé œ pa adœke: «Gbozu, ti kane mœ ga lafo!»

26 Yisu gi adœke: «Ɛ sœsœ dœ œtshœnœ kœko kizirœ nœ agbolo mbœrœ kœko tœnœ va fœ ayavoro nene.»

27 Yashenœ gi adœke: «Adjapu Gbozu, kashe ayavoro zi ndœma kœzirœ á yo tœ ama gbozu nœ endje ga tshakudu ndaba kizirœ.»

28 Yé Yisu gi fœ she adœke: «Yashe, kœyindœrœ nœ zœ gerœ waa! Ɛ mbœrœtœ endje fœ 6œ 6ata á 6œ yindœ nœ.» Yé ngbewo, yawuru nœ ye kœshe pe dœ lœkœnœ asœmœ ye.

Yisu she azu indiri egerœ ungu adanga

(Wu 6a tœ Mar 7.31)

29 Yisu wuta lœ ogonœ asœmœ yé œ ro ga tœ mangu egerœ ungu adanga lœ Galilayi. Tshe œ ga pa kaga yé œ sœ ga ati.

30 Azu ndjoro na ga ndœ ye. Endje na dœ azu á ada endje ndi, dœ aayibula, dœ aayi vwiriti, dœ aayi bitu, dœ pe anga aayi kœ6a ndjoro. Endje katœ endje ga utshu Yisu, yé á tshe she endje.

31 Azu katœ ama endje ti œsœ lœkœ á endje wu aayi bitu kœpa o'o; dœ azu á endje ndi, kœshe tœnœ; dœ azu á ada endje ndi, kœna ana; dœ pe azu á ala endje bu, á tetœ kœwu osho. Yé á azu kœ donga mokœ nœ Ndjaba nœ Israyele.

Yisu to kœzirœ fœ azu kutu vana

(Wu 6a tœ Mar 8.1-10)

32 Yisu e ayambarœ nœ ye, œ pa fœ endje adœke: «Oyo azunœ asœ ka mœ waa, gbambanœ nene, endje mbœrœ olo votœ dœ mœ, yé endje gugu dœ kœzirœ nene. Mœ yiyindœ kœgi endje dœ ogo nene: Efe nene, endje mbombo tœ ala awa ye.»

33 Ayambarœ pa fœ she adœke: «A gbœ má rœgo lœ kpagagashonœ asœke kpœta yeka á kœto fœ endje á endje kœzi, á kœle endje a?»

34 Yisu yu endje adœke: «'E sœ dœ mapa koto o?» Endje gi fœ she adœke: «Mindu dœ bisha dœ pe a'eara ageatshalangu teasho.»

35 Yé á tshe kœpa fœ ukpulu azunœ asœmœ adœke endje lœ ga tœ œshœ.

36 Tshe ko mapa mindu dœ bisha dœ pe ageatshalangunœ œ donga Ndjaba, œ ko fœ ayambarœ, yé á ayambarœ kœkurutshelœ nœ tœ ukpulu azunœ.

³⁷ Uzu dœ uzu zi œrrr œ le she kpœtœ ama ogo nœ ye. Ayambarœ rœ ama udu rœgo á sœpe ga lœ kingi mindu dœ bisha (7).

³⁸ Andaa, azu á endje zi lima œerœnœ sœ ayakoshe kutu vana, endje didi ayashe dœ agbolo nene.

³⁹ Manda kœgi azu gangba endje, Yisu œ ga lœ egerœ agba yé œ ro ga lœ ogo Magadane.

16

Afarisayi œdœ Asadukayi yœndœ ambárá afá bale 6a ndœ Yisu (Wu 6a tœ Mar 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Afarisayi dœ Asadukayi na ga ndœ Yisu œ tetœ kœgi uku ga tœ awa ye. Endje yu she adœke tshe ma anga ambárá afá tœ kœma adœke œ to 6a lafo.

² Yisu gi fœ endje adœke: «Dœ adila, 'e sœ kœpa adœke: “Yavuru œ ni nene, mbœrœ tshalafœ sœ tshee.”

³ Yé pe dœ amazi tuu, 'e sœ kœpa adœke: “Kpesheke yavuru œ ni zœ, mbœrœ tshalafœ bu shoshosho.” Ataa 'e wusœ kœpandœ mara á tshalafœ sœ dœ tœnœ ye, kashe 'e lili kœpandœ ambárá nœ œrœ nœ tshakpesheke asœ nene.

⁴ Azu nœ tshakpesheke á endje dœ aekpe azu yé á zazatœ endje fœ Ndjaba nene, sœ kœyœndœ ambárá! Kashe endje wu anga angbi ambárá bale nene, kolœ œnœ Yona œ ka ye. Manda nœ, tshe katœ endje ti kpœtœmœ yé œ ro daye.»

Kœyisœrœ nœ Afarisayi œdœ Asadukayi (Wu 6a tœ Mar 8.14-21)

⁵ Lœkœ kœzu ayambarœ ga itshi kota, œndœ kœkœ kœzirœ djerœ endje ye.

⁶ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ala 'e gbœ dœ œyœ kœsuku mapa nœ Afarisayi dœ pe Asadukayi kane.»

⁷ Ayambarœnœ te lima tœ kœpa ugurutœ endje adœke: «Tshe sœ kœpa ataa mbœrœ á a nana dœ mapa nene.»

⁸ Kashe Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje, yé œ pa fœ endje adœke: «E'e dœ azu á kœyœndœ nœ 'e sœ teasho, mbœrœ gadœ á 'e sœ kœyutœ 'e ugurutœ 'e adœke 'e gugu dœ mapa nene a?

⁹ (Errr kpesheke, 'e wuwu damba sœ œrœ nene a? (œndœ mapa mindu á 'e kurutshelœ nœ tœ azu kutu mindu (5.000) œdœ kingi kotoo á 'e ko lima dœ udunœ, djerœ 'e ye a?

¹⁰ (œndœ mapa mindu dœ bisha (7) á 'e kuru lima tshelœ nœ tœ azu kutu vana œdœ kingi kotoo á 'e ko lima dœ udunœ, djerœ 'e ye a?

¹¹ Mbœrœ gadœ á 'e wuwusœ nœ adœke mœ sœsœ lima kœpa o'o tœ mapa fœ 'e nene lœkœ á mœ sœ lima kœpa fœ 'e adœke: Ala 'e gbœ tœ œyœ kœsuku mapa nœ Afarisayi dœ Asadukayi a?»

¹² Yé á ayambarœnœ kœwusœ nœ adœke tshe papa o'o tœ upu nœ kœsœ dœ gbœdjela tœ œyœ kœsuku mapa nene, kashe tshe pa tœ kœyisœrœ nœ Afarisayi dœ pe Asadukayi.

Petro mindœ nœ adœke Yisu kœdœ Kristu (Wu 6a tœ Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Lœkœ á Yisu yi kumu ye ga lœ ogo Sezaré, ogo gbozu Filipino, tshe yu ayambarœ nœ ye adœke: «Azu sœ kœpa má kotoo tœ upu nœ Gbolo nœ uzu a?»

¹⁴ Endje gi adœke: «Anga azu sœ kœpa adœke, œbœ kœdœ Yowane ayi kœza batisimu; anga endje sœ kœpa ndje adœke œbœ kœdœ Eliya; yé anga endje

kpa sœ kœ pa œnœ endje adœke, œbœ kœdœ Yilimiya too anga ayi kœgbara o'o ugurutœ aayi kœgbara o'o liya.»

15 Yé Yisu kœyu endje adœke: «Yé ka e'e a, 'e sœ kœpa má œnœ 'e adœke œmœ kœdœ dœ?»

16 Shimu Petro za o'o yé á gi adœke: «Æbœ kœdœ Kristu, Gbolo nœ Ndjaba nœ soro.»

17 Yisu kœpa fœ she adœke: «Yanga nœ zœ, Shimu gbolo nœ Yona, mbœrœ œ dœdœ œkœ dœ indji dá pandœ o'o asœ fœ bœ nene, kashe Aba mœ á tshe sœ 6a lafo dá pandœ nœ.

18 Yé œmœ, mœ sœ kœpandœ nœ fœ bœ adœke œbœ kœdœ Badja, ga pa badjanœ asœmœ dá mœ mœ bala Ikrizia nœ mœ, yé kuzu œ sœ bala dœ gbœgbœ ga pa Ikrizianœ nene.

19 Mœ za bala herela nœ Ogo gbozu nœ tshalafo fœ bœ; œrœ kœ á bœ i ga tœnœ 6a pa œshœ, Ndjaba œ i ndje ga tœnœ 6a lafo; œrœ kœ á bœ vvara tshelœnœ 6a pa œshœ, Ndjaba œ vvara ndje tshelœnœ 6a lafo.»

20 Manda nœ, Yisu kœkœ lima ayambarœ nœ ye dœ œgbœ adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale adœke œne kœdœ Kristu nene.

*Yisu pandœ o'o kuzu dœ pe kœshe nœ ye
(Wu 6a tœ Mar 8.31-9.1; Luk 9.22-27)*

21 Kœto kpœtœ lœkœnœ asœmœ, Yisu Kristu tetœ kœpandœ nœ fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Æ li adœke mœ ro ga lœ Yerusaleme yé œ wu œrœ kanga waa tshakane agbozu Ikrizia, agbozu tshapa anganga Ndjaba ndje dœ aayi kœyisœ awa akwa yekane. Endje wo mœ, yé manda olo voto, Ndjaba œ she mœ lœ akuzu.»

22 Yé Petro gi she ga indirinœ yé œ tetœ kœgbagbara she adœke: «Gbozu, Ndjaba œ gbœndœ zœ lœnœ ye! Ærœ ataa œ wuta ga tœ zœ nene.»

23 Kashe Yisu fatœ yé œ pa fœ Petro adœke: «Gitœ zœ tœ mœ, Satana! Æbœ kœdœ uzu nœ kœza o'o gá pa mœ adœke mœ te. Gbetshelœ nœ zœ lili dœ œnœ Ndjaba bale nene, kashe œ li dœ œnœ azu.»

24 Manda nœ, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Ædœ uzu kœyindœ kœna manda mœ, œ li adœke tshe vwaratœ ye tœ undu ye dœ tœ ye, œ za kurushi nœ ye yeka á kœna manda mœ.

25 Gbambanœ nene, uzu kœ á tshe sœ dœ ogo kœsœ dœ soro œ tshu ye; kashe tsheneke á tshe tshu mbœrœ mœ, œshe dá sœ dœ soro.

26 Ataa uzu kœgbœ œrœ tshapashœ asœke kœ gbaa, œ sœ dœ she kotoo batakœ á soro ye ndi a? Ærœ gadœ dá tshe ka á kpa yœ dœ soro ye a?

27 Gbolo nœ uzu œ kwa bala tœ ye awa bale dœ aandjelu nœ ye lœ mœkœ nœ Abanœ, yé tshe gi bala fœ uzu dœ uzu liaka akwa tshelœ ye.

28 Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, ugurutœ 'e á 'e sœ asœ, anga 'e œ tshu nene utshu kœwu Gbolo nœ uzu kœna batakœ gbozugo.»

17

*Yisu fatœ ye dœ ala ayambarœ nœ ye
(Wu 6a tœ Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)*

1 Manda olo mindu dœ bale, Yisu za Petro, Jake œdœ pe ayannœ dœ Yowane po tœ ye, œ gitœ ye dœ endje ga indirinœ ga pa egerœ kaga.

2 Tshe fatœ ye dœ ala endje; tshatshu ye tetœ kœtshi tœnœ batakœ œbœ, lœba ye wuta tœ imbinœ urrr batakœ ishiri osho.

3 Ngbewo, Eliya œdœ Moyize wuta ga utshu endje, yé œ sœ kœpa tshama endje dœ Yisu.

⁴ Petro pa fœ Yisu adœke: «Gbozu, œ sœ dœ ɔtshɔnœ adœke a lœ kpœke. Eðe 6œ kœyindœ nœ, mœ mɔ anda tande votɔ: Bale fœ 6œ, bale fœ Moyize œdœ bale ndje fœ Eliya.»

⁵ Tshe sœpe damba kœpa 'o atake, trale ondoro jœrœ ga pa endje, yé anga tshama wu 6a lœnœ adœke: «Tsheneke kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ ye waa, mœ za yanga nœ mœ djigi ga ndœ ye. 'E dji she!»

⁶ Lɔkɔ á ayambarœ dji tshamanœ asœmœ ataa, awa litœ endje kpakpakpa yé endje yo ga ati œ fa tshatshu endje ga tœ oshɔ.

⁷ Yisu na ndoo dœ endje œ turutœ endje yé á pa adœke: «'E alafo, 'e sœsœ dœ awa nene.»

⁸ Kœmesho ga lafo atake, endje wu kolœ Yisu kuti ye.

⁹ Bata endje sœ lima kœjœrœ kaga, Yisu kɔ endje adœke: «'E papandœ œrœ kɔ á 'e wu asœke fœ uzu bale nene, œrrr ga tœ adœke Gbolo nœ uzu she lœ akuzu yekane.»

¹⁰ Yé ayambarœ nœ ye yu she adœke: «Mbœrœ gadé á ayi kœyisœ awa akwa pa lima adœke Eliya œ na utshunœ yekane a?»

¹¹ Tshe gi fœ endje adœke: «Adjapu, Eliya œ na utshunœ mbœrœ kœguma œrœ kɔkɔ.

¹² Kashe mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: Eliya na 6a lima ye, yé azu yiyindœ ye nene, kashe endje mbœrœ fœ she œneke kɔ á endje yi lima ndœ nœ. Awa bale ndje endje mbœrœ œrœ kanga fœ Gbolo nœ uzu.»

¹³ Yé á ayambarœ nœ ye kœwusœ nœ adœke, tshe sœ lima kœpa o'onœ fœ œne tœ Yowane ayi kœza batisimu.

*Yisu she gbolo á tshe sœ dœ ekpe ishiri
(Wu 6a tœ Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Lɔkɔ á endje wuta lima ndoo dœ ukpulu azu, anga yakoshe bale na ga ndœ Yisu, œ gote dœ matshukuda ye ga útshu ye á pa adœke:

¹⁵ «Gbozu, wu oyo gbolo yakoshe nœ mœ. Tshe sœ dœ kɔba ɔkɔ á sœ ndœ kœka she waa, œ geta she kpala kpala ga tawo too ga langu.

¹⁶ Mœ na dœ she fœ ayambarœ nœ zœ, kashe endje lili tœ kœshe she nene.»

¹⁷ Yisu kœpa adœke: «'E'e kœdœ aekpe azu, yé 'e gugu dœ kœyindœrœ nene! Mœ kpa sœpe dœ 'e œrrr manda olo koto yekane a? Mœ kpa ru lsu mœ mbœrœ 'e manda olo koto o? 'E na dœ gbolonœ fœ mœ ga mœ.»

¹⁸ Yisu nga fœ ekpe ishirinœ; tshe wuta lœ gbolonœ yé á tshe kœshe pe dœ londœnœ asœmœ ye.

¹⁹ Ayambarœ gitœ endje ndoo dœ Yisu, yé á yu she yaa adœke: «Yé ká a'a, mbœrœ gadé á 'a lili má œnœ 'a kœgɔrɔ ekpe ishirinœ nene a?»

²⁰ Yisu pa fœ endje adœke: «Mbœrœ kœyindœrœ nœ 'e sœ teasho. Mœ sœ kœpa tœnœ fœ 'e dœ adjapu, œdœ anga ɔb bale 'e kœsœ dœ kœyindœrœ á sœ dœ egerœnœ 6ata ele ɔyo á i'irinœ kœdœ mutarde, 'e pa fœ kaga asœke adœke: "Aafo kpœke œ tɔ 6a e", kaga œ mbœrœtœ ye liakancœ ye. Eœrœ bale á sœ dœ sharapu 6a ndœ 'e œ gugu nene. [

²¹ Kashe kolœ lœ awa nœ avwala œdœ lœ œnœ kœyotshelœma dá endje li kœgɔrɔ dœ mara ekpe ishirinœ asœke.]»

*Yisu kpa pa o'o kuzu œdœ kœshe nœ ye
(Wu 6a tœ Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)*

²² Anga ɔb bale, ayambarœ ngbɔ6a lima tœ endje 6a lœ ogo Galilayi, Yisu pa fœ endje adœke: «Endje ka Gbolo nœ uzu ga tshaabrœ azu;

²³ endje wo she yé manda olo votɔ, Ndjaba œ she she lœ akuzu.» Ayambarœ nœ ye sœ lima dœ oyo waa.

Yisu dæ Petro yɔ lapo

²⁴ Ɔlɔ á endje li ga lœ Kaparnawumu, azu á endje ka lapo ɓa lœ Tepelo na ga ndœ Petro, yé á pa fœ she adœke: «Gbozu nœ 'e œ yɔ lapo nœ Tepelo nene a?»

²⁵ Petro gi adœke: «Ɛ̃, tshe yɔ ye.» Ɔlɔ á Petro yi kumu ye ga scœnda, Yisu yu she adœke: «Gbetshelœ nœ zœ kœdœ gadœ Shimu? Adœ dá yɔ walaka lapo nœ agbozugo nœ tshapashɔ a? Agbolo nœ endje too anga angbi azu?»

²⁶ Petro gi adœke: «Angbi azu.» Yé Yisu kœpa fœ she adœke: «Agbolo nœ endje yɔyɔ ka nene.

²⁷ Kashe a yɔ œnœ azœ ye, mbœrœ á kœzaza ókó fœ azunœ asœ nene. Mbœrœ tœnœ, na ga la kota œ vwi ngada; ali ageatshalangu á ɓœ djɔ she, a tshelœma ye, ɓœ gbɔ langere ngendja lœnœ. Za œ gu dœ tœnœ, œ za fœ endje mbœrœ mœ œdœ pe ɓœ.»

18

Uzu á tshe ropa azu kɔ ɓa lœ Ogo gbozu nœ tshalafo

(Wu ɓa tœ Mar 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Dœ lœndœnœ asœmœ, ayambarœ nœ Yisu gitœ endje ga indiri ye, yé á pa fœ she adœke: «Ɛdœ dá ropa azu kɔ ɓa lœ Ogo gbozu nœ tshalafo a?»

² Yisu e anga gbolo œ za she tɔ ga ugurutœ endje

³ yé œ pa adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ 'e kœyayapatœ 'e yé á sœ ɓata aya agbolo nene, 'e li bala ga lœ Ogo gbozu nœ tshalafo nene.

⁴ Ataa, tsheneke á tshe mbœrœtœ ye ɓata aya gbolonœ asœ, œshe dá ropa azu kɔ ɓa lœ Ogo gbozu nœ tshalafo.

⁵ Uzu á tshe za osho kœsœ fœ gbolo lœ i'iri mœ ɓata tsheneke asœ, za osho kœsœ fœ mœ dœ tœ mœ ye.

Ɔgbɔ kœmi upu

(Wu ɓa tœ Mar 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ «Kashe uzu á tshe mbœrœ adœke anga aya gbolo bale ugurutœ agbolo asœke á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, li ga lœ ekperœ, œ li adœke endje du egerœ badja ga lœ igi ye, œ na dœ œ geta she ga la egerœ ungu.

⁷ Oyo nœ azu tshapashɔ á endje sœ kœmbœrœ adœke azu li ga lœ ekperœ! Ɛ li adœke œrœ ataa mbœrœtœ endje, kashe oyo nœ uzu neke á yanganœ œ te mbœrœ she.

⁸ Ɛdœ kane zœ too ada zœ dá sœ kœmbœrœ adœke ɓœ te, wa œ ko va e zara tœ zœ; œ li dœ ɔtshœnœ mbœrœ ɓœ adœke ɓœ li ga lœ adja soro dœ kane zœ bale too dœ ada zœ bale, tœ œsœnœ adœke ɓœ sœpe dœ kane zœ bibisha œdœ pe ada zœ bibisha yé endje vwi ɓœ ga lœ kudu owo á ru nene.

⁹ Yé œdœ ala zœ kœvwa ɓœ ndœ ekperœ, vwata yé œ za vwi'i zara tœ zœ, œ li dœ ɔtshœnœ mbœrœ ɓœ adœke ɓœ li ga lœ adja soro dœ ala zœ bale, tœ œsœnœ adœke ɓœ sœpe dœ ala zœ bibisha yé endje vwi ɓœ ga lœ kudu owo nœ lifelo.»

¹⁰ «Ala 'e gbɔ adœke 'e kœgugu œsœ anga gbolo bale ugurutœ aya agbolo asœke nene. Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa fœ 'e, aandjelu nœ endje sœ ɔlɔ dœ ɔlɔ indiri Aba mœ á tshe sœ ɓa lafo. [

¹¹ Gbambanœ nene, Gbolo nœ uzu na ndœ kœshe azu á endje sœ lima lœ djingili.]

Pata á tshe yiwa

(Wu ɓa tœ Luk 15.3-7)

12 «'E gbe ænœ 'e koto o? (Ædœ anga uzu kœsœ dœ apata kama bale (100), yé anga bale lœ ugurutœ endje kœyiwa, ataa tshe katœ udu endje zazu vana dœ ndjokpa dœ mindu dœ amanœ vana (99) 6a pa kaga, ndœ kœna kœpara tsheke tshebale á tshe yiwa asœmœ nene a?

13 (Æ kœsœ adœke tshe gbœ she, mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, tshe sœ dœ yanga ye kœropa udu endje zazu vana dœ ndjokpa dœ mindu dœ amanœ vana (99) á endje yiyiwa nene asœmœ.

14 Awa bale, Aba 'e á tshe sœ 6a lafo asœmœ, yiyindœ nœ adœke anga gbolo bale ugurutœ aya agbolonœ asœmœ yiwa nene.»

Kœgi aya zœ á tshe sœ lœ djingili ga tœ atshœ awa

15 «(Ædœ anga aya zœ kœmbœrœ ekperœ ga tœ zœ, na ga ndœ ye kutu zœ œ gbagbara she tœ ekperœ á tshe mbœrœ, œdœ tshe kœdji 6œ, dá tshe kpa wuta aya zœ.

16 (Ædœ tshe kœdjidji 6œ nene, kpa za anga uzu bale too bisha ga ndœ zœ yeka á 'e kœwa o'onœ “mbœrœ œ li adœke atimu bisha too votœ yindœ o'onœ yekane.”

17 (Ædœ tshe kœvwaratœ ye ndœ kœdji endje, pandœ nœ ga lœ Ikrizia, yé tshe kœdjidji ndje azu Ikrizia nene, za she 6ata angbi uzu too 6ata ayi kœka lapo.

18 «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke: (Ærœ kœ á 'e i ga tœnœ pa œshœ asœ, endje i ndje ga tœnœ 6a lafo; yé œrœ kœ á 'e vvara tshelœ nœ pa œshœ asœ, endje vvara ndje tshelœ nœ 6a lafo.

19 «Mœ kpa sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ azu bisha ugurutœ 'e pa œshœ kœpa upu ama endje bale ndœ kœyondœ œrœ gadœ, Aba mœ 6a lafo œ tœ œrœnœ asœmœ fœ endje ye.

20 Gbambanœ nene, oshœ á azu bisha too votœ œ ngbotœ endje ga tœnœ dœ i'iri mœ, mœ sœ ugurutœ endje zœ.»

Ayi akwa á tshe vwaratœ ye Kœdjerœndœ ekperœ nœ ayanoœ

21 Ataa, á Petro na ga ndœ ye á yu she adœke: «Gbozu, œdœ aya mœ kœmbœrœ ekperœ fœ mœ, mœ djerœndœ ekperœnœ awa kotoo? (Ærrr ga tœ awa mindu dœ bisha a (7)?)»

22 Yisu kœgi fœ she adœke: «Mœ papa fœ 6œ adœke awa mindu dœ bisha nene, kashe œrrr ga tœ awa zazu votœ dœ ndjokpa awa mindu dœ bisha.

23 Ogo gbozu nœ tshalafœ œ sœ bala kolœnœ ataa: (Æ sœ 6ata anga gbozugo bale á tshe yi lima ndœ kœtonœ o'o tœ upu nœ kudá nœ ye dœ aayi akwa nœ ye.

24 Tœ ali nœ, endje na dœ anga ayi akwa á tshe sœ dœ kudá nœ ye tœpanœ kpuru fœ she.

25 Bata á tshe sœsœ lima dœ œrœ bale ndœ kœgi tœnœ nene, gbozunœ za awa adœke endje za she yœ œrœ dœ awonœ, agbolo nœ ye, œdœ ndje pe dœ œrœ kœ á tshe sœ dœ tœnœ lœ okoro kudá nœ ye.

26 Ayi akwanœ gote ga tœ ada ye, œ di tshelœma ye fœ she adœke: “Gbozu, sœ dœ ugu lsu ga ndœ mœ, yé mœ gi fœ 6œ para zœ.”

27 Oyo za gbozu nœ ayi akwanœ, tshe katœ ye adœke tshe gu zœ yé œ katœ kudá nœ ye lœ kumu ye ti ye.

28 «Kœwuta ayi akwa asœmœ atake, tshe togba dœ anga yanganœ á tshe sœ dœ kudá nœ ye teashœ lœ kumu ye; tshe za œngœ yanganœ kperœ ndœ kœwo she dœ kœpa fœ she adœke: “Gi kudá nœ mœ fœ mœ.”

²⁹ Ayi akwa nganœ sœmœ kœgote ga tœ ada ye, yé œ di tshelœma ye fœ she dœ kœpa adœke: “Sœ dœ ugu lœsu ga ndœ mœ, mœ gi fœ 6œ zœ.”

³⁰ Kashe tshe vvaratœ ye, yé ga pa nœ tshe na dœ she œ za she vwi ga lœ anda kánga ndœ kœkate adœke tshe gi kudá nœ œne yekane.

³¹ Kœwu œœœ á tshe mbœœœ asœmœ ataa, œœ za oyo tœ lœsu aayi akwa anganœ, yé endje na œ pandœ œœœ kœ á ro asœmœ fœ gbozu nœ endje.

³² Yé gbozu e she, á pa fœ she adœke: “Ekpe ayi akwa, mœ katœ kudá nœ mœ lœ kumu zœ ti kœ mbœœœ á 6œ dítshelœma zœ fœ mœ.

³³ (E6œ ndje, 6œ lili má ndœ kœwu oyo ayi akwa nga zœ 6ata á œmœ dœ tœmœ mœ wu oyo zœ nene a?”

³⁴ Oko za gbozu, tshe za she vwi ga lœ anda kánga ndœ kœkate ndje adœke tshe kœgi kudá nœ œne kœ fœ œne yekane.»

³⁵ «Ataa, Aba mœ 6a lafo œ mbœœœ bala mara œœœœœ asœmœ fœ 'e, œœœ uzu dœ uzu ugurutœ 'e kœdjedjœœœœ ekperœ nœ ayanœ dœ lœsu ye bale nene.»

19

Kœyisœœœ tœ upu nœ kœndjœtshelœ totœ œdœ kœsœ angara

(Wu 6a tœ Mar 10.1-12)

¹ Ǿb á Yisu katœ kœmindœ upu asœmœ, tshe gitœ ye lœ Galilayi ndœ kœero ga lœ ogo Yuda 6a kele ungu Yœrdane.

² Azu ndjoro na manda ye, yé 6a zœ tshe sœ kœshe endje.

³ Anga Afarisayi na ga ndœ ye dœ gbetshelœ nœ kœgi uku ga tœ awa ye, yé á yu she adœke: «E li dœ yakoshe kovwaratœ ye tœ awonœ lœ upu kœ a?»

⁴ Tshe gi fœ endje adœke: «'E didi lima œneke á endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke, lœ kœmbœœœ œœœ ga pa œshœ asœke, Ndjaba mbœœœ lima yakoshe œdœ yashe nene a?»

⁵ Manda nœ, tshe pa adœke: Mbœœœ tœœœ ataa á yakoshe œ katœ abanœ dœ ayinœ ti, á sœ ga tœ œœœœœ dœ awonœ, yeka á endje bisha œ wuta undu uzu tshebale.

⁶ Ataa, endje kpa sœsœ azu bisha nene kashe undu uzu tshebale. Kaka adœke uzu ndjœndjœ tshelœ œneke á Ndjaba ngbœ6a ga tœ nœ nene.»

⁷ Endje pa fœ she adœke: «Mbœœœ gadœ á Moyize za lima awa adœke yakoshe sú mbeti kœkurutshelœ totœ ga tshakane yashe lœkœ á tshe kœkatœ ye ti a?»

⁸ Yisu gi fœ endje adœke: «Moyize za lima awa ndœ kœkatœ awo 'e ti mbœœœ agbœ lœsu nœ 'e, kashe utshunœ œ sœsœ lima ataa nene.

⁹ Mœ sœ kœpandœ nœ fœ 'e adœke, œœœ uzu kœkatœ awonœ ti, á kœdœdœ tœ upu nœ angba budu nene, á tshe kpa to anga angbi yashe, tshe sœ kœpara awo uzu.»

¹⁰ Ayambarœ kœpa fœ she adœke: «Edœ upu nœ kœtotœsho nœ yakoshe dœ yashe kœsœ ataa, ádá nœ kœtotœsho gugu nene.»

¹¹ Yisu gi fœ endje adœke: «E dœdœ uzu kœ dá dji tshelœ kata o'o asœ nene, kashe kolœ endjeneke á Ndjaba za awa fœ endje.

¹² Gbambanœ nene, ádá á azu œ vvaratœ endje kœto ayashe sœ ndjoro: Endje zu anga azu dœ kœ6a kutshu; anga kœsœ angara to tshakane azu; yé anga azu yiyindœ kœto ayashe nene mbœœœ kœpara Ogo gbozu nœ tshalafœ. Uzu á tshe lí kœdji tshelœkata o'o asœke kœ, kaka tshe dji!»

Yisu to kane ye ga pa agbolo

(Wu 6a tœ Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Azu na dœ agbolo fœ Yisu adœke tshe to kane ye ga pa endje kashe ayambarœ nœ ye sœ lima kœgeta endje.

¹⁴ Yisu pa adœke: «'E katœ agbolo endje na ga ndœ mœ, 'e kœkœ endje nene mbœrœ Ogo gbozu nœ tshalafœ sœ mbœrœ azu á endje lœ b̄ata endje.»

¹⁵ Yé manda kœto kane ye ga pa endje, tshe gitœ ye kpœtœmœ ye.

Gbolo modo ayi kœgbœrœ

(Wu 6a tœ Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Anga uzu bale na ga ndœ Yisu, yé œ yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, œtshœrœ gadœ dá mœ kœmbœrœ yeka á kœgbœ soro neke á ka nene a?»

¹⁷ Yisu kœpa fœ she adœke: «Mbœrœ gadœ á bœ sœ kœyu mœ pa œtshœrœ a? Kolœ Ndjaba kuti ye dá dœ œtshœ uzu. Œdœ bœ kœyindœ kœgbœ soro, gbœndœ awa o'o ama Ndjaba.»

¹⁸ Tshe yu Yisu adœke: «Œneketa a?» Yisu gi fœ she adœke: «Bœ wo uzu nene, bœ para awo uzu nene, bœ zi angba nene, bœ wa o'o dœ wala ga pa uzu nene.

¹⁹ Li œsœ aba zœ dœ ayi zœ, yé bœ yindœ yanga zœ b̄ata á bœ yindœtœ zœ dœ tœ zœ.»

²⁰ Gbolo modonœ gi fœ she adœke: «Œrœnœ ascœmœ kœ, mœ sœ kœmbœrœtœ mœ liakanœ zœ. Œrœ gadœ dá kpa sœpe adœke mœ mbœrœ a?»

²¹ Yisu pa fœ she adœke: «Bœ kœyindœ kœsœ ndjii tœ ala Ndjaba, gu œ ka œrœ nœ zœ, œ kurutshelœnœ tœ aayi oyo, yé bœ gbœ bala kœgbœrœ b̄a lafo. Manda nœ, fatœ zœ œ na manda mœ.»

²² Manda o'onœ ascœmœ, tshe gu dœ oyo tœ ye, mbœrœ tshe sœ lima dœ œrœ waa.

²³ Yé Yisu kœpa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e, œ sœ tœ œgbœnœ bala tœ ayi kœgbœrœ kœli ga lœ Ogo gbozu nœ tshalafœ.

²⁴ Yisu kpa pa fœ endje adœke: Œ gbœœgbœ adœke agea á i'iri ye kœdœ shamo li tœlœ ogoro ãmbili. Kashe œ kpa gbœ kœrœsœ nœ adœke ayi kœgbœrœ li ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.»

²⁵ Kœdji o'onœ ascœmœ ataa, ayambarœ katœ ama endje ti œsœ, yé œ pa adœke: «Atamœ, uzu dœ dá li kœshe tœnœ a?»

²⁶ Yisu tondœ endje, yé œ pa fœ endje adœke: «Ba tœ azu, œ li nene; kashe b̄a tœ Ndjaba, œrœ kœ li ye.»

²⁷ Yé Petro kœza 'o, á kœpa fœ she adœke: «Wu kane, 'a katœ œrœ nœ 'a ti kœ á na manda zœ ascœ; œ sœ bala dœ a'a koto o?»

²⁸ Yisu pa fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke: Œlœ á Ndjaba kpa mbœrœ tshandœ œrœ kœ tœ tafonœ, olo á Gbolo nœ uzu œ sœ ga lœ ngande mokœ nœ ye ndœ kœwa ngbanga, e'e á 'e na lima manda mœ, 'e sœ ndje ga pa ngande tshagbozu mokœ ndjokpa dœ bisha ndœ kœwa ngbanga pa mara azu Israyele ndjokpa dœ bisha.

²⁹ Yé uzu kœ á tshe katœ anda nœ ye, dœ aayanœ, ayingœnœ, abanœ, aayinœ, agbolo nœ ye, kindi nœ ye ti mbœrœ i'iri mœ, tshe kpa gbœ œrœ kœropanœ ye, tshe gbœ ndje soro nœ waa dœ waa.

³⁰ Azu ndjoro á endje sœ utshunœ, endje sœ bala tœ ndœngœlœnœ, yé endje nœ ndœngœlœnœ œ te bala azu nœ tshatshunœ.»

20

Ayi akwa 6a lœ kindi vinu

¹ «Kœgbœ Ogo gbozu nœ tshalafœ sœ b̄ata anga gbozu akwa, á tshe wuta dœ amazi kœpara aayi akwa nœ tshelœ kindi vinu nœ ye.

² Tshe djitœ ye dœ endje dœ ɔtshɔnœ pa denari* bale á li adœke endje gbɔ dœ ɔlɔ bale, yeka á vwa endje ga lœ kindi vinu nœ ye.

³ Kœwuta she dœ ada ɔlɔ mindu dœ vana utshu kakpi ɔlɔ, tshe wu anga azu, endje sœ gbambanœ,

⁴ tshe pa fœ endje adœke: “E'e ndje, 'e na ga lœ kindi vinu nœ mœ, mœ to ndje ngendja á li dœ ɔlɔ bale fœ 'e.”

⁵ Endje ro ndje da ye. Tshe kpa wuta dœ kakpi ɔlɔ œdœ dœ ada ɔlɔ votɔ manda kakpi ɔlɔ, œ pa kolœnœ ata fœ anga azu á tshe gbɔ endje.

⁶ Kœwuta ga pa œrœ nœ ada ɔlɔ mindu dœ adila, tshe kpa wuta ndje, œ kpa gbɔ anga azu á endje sœ ndje 6a zœ yé œ pa fœ endje adœke: “Mbœrœ gafe dá 'e sœ kpœke œrrr kp̄ii á mbœmbœrœ akwa nene a?”

⁷ Endje gi fœ she adœke: “Uzu bale zaza akwa fœ 'a nene.” Gbozu akwanœ kœpa fœ endje adœke: “E'e ndje, 'e na ga lœ kindi vinu nœ mœ.”

⁸ «Kœwuta ga tœ umbru osho, ayengɔ kindi vinunœ pa fœ kapeta adœke: “E ayi akwanœ para dœ œ ko ngendja tshangba akwa nœ endje fœ endje, kœto tœ endjeneke á mœ e endje tœ ndɔngɔlɔnœ asœmœ œrrr ga tœ endjeneke á mœ e má endje utshunœ.”

⁹ Azunœ ada ɔlɔ mindu nœ adila na œ gbɔ uzu dœ uzu denari bale.

¹⁰ Kœwuta ga tœ azu á endje na má utshunœ, endje gbe œnœ endje adœke œne dá gbɔ tɔpanœ kpuru; kashe endje gbɔ ndje uzu dœ uzu denari bale.

¹¹ Lɔkɔ á endje gbɔ ngendjanœ, endje te lima tœ kœpulœma endje tœ ayengɔ kindinœ.

¹² Endje pa lima adœke: “Aayi akwa á endje na manda nœ, endje mbœrœ akwa kolœ manda ada ɔlɔ bale, 6œ to ngendja fœ endje awa bale dœ 'a á a wu oyo œrrr kp̄ii tshakudu ɔlɔ dœ kœwoshɔ!”

¹³ Kashe tshe gi fœ anga bale ugurutœ endje adœke: “Yanga mœ, mœ mbœmbœrœ ekperœ fœ 6œ nene; a djidjimatœ azœ dœ mœ tœ denari bale lœ ɔlɔ bale nene a?”

¹⁴ Za œneke á sœ tshakane zœ asœmœ, œ gu dœ tœnœ zœ. Mœ yindœ kœto ngendja fœ uzu á tshe na tœ ndɔngɔlɔnœ asœmœ awa bale dœ 6œ.

¹⁵ E lili dœ mœ kœmbœrœ œneke á mœ yindœ nœ dœ œrœ nœ mœ nene a? Too 6œ sœ dœ uku ga tœ mœ mbœrœ á mœ sœ dœ ɔtshɔ lɔsu a?”

¹⁶ Atamœ, azu á endje sœ tœ ndɔngɔlɔnœ œ wuta bala azu utshunœ; yé endjeneke á endje sœ utshunœ, œ wuta tœ ndɔngɔlɔnœ.»

*Yisu kpa pandœ mara kuzu dœ pe kœshe nœ ye tœ awa votɔ
(Wu 6a tœ Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)*

¹⁷ Yisu dœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha (12) sœ lima kœro ga lœ Yerusaleme, yé á tshe sœ kœpa fœ endje na tœnœ tœ awa adœke:

¹⁸ «E wu, a sœ kœɔ ga lœ Yerusaleme, 6a tœ osho á endje ka Gbolo nœ uzu fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ fœ aayi kœyisœ awa akwa. Endje wa agbɔ ngbanga ga pa ye adœke endje wo she.

¹⁹ Yé œ za she fœ angbɔ azu mbœrœ á endje kœmɔ she, á kœsɔ she, á kœkuru she ga pa kurushi, yé manda olo votɔ Ndjaba œ she she lœ akuzu.»

*Kœyɔndœrœ nœ ayi agbolo yakoshe nœ Zebedayi
(Wu 6a tœ Mar 10.35-45; Luk 22.25-27)*

²⁰ Awo Zebedayi na ga ndœ Yisu dœ agbolo yakoshe nœ ye bisha, œ gote ga utshu ye mbœrœ kœyɔndœ œrœ bale.

* 20.2 Denari kœdœ ngendja tshangba akwa nœ ɔlɔ bale á uzu mbœrœ.

²¹ Yisu yu she adœke: «Bœ yindœ gadē?» Tshe pa fœ Yisu adœke: «Mœ ki ga tœ zœ, 6œ kœgu bala ga lœ ogo tshagbozu nœ zœ, lœ agbolo yakoshe nœ mœ bisha asœke, za anga bale ga tœ kuni zœ, yé anga bale ga tœ gele zœ.»

²² Yisu gi adœke: «'E wuwusœ œerœnœ á 'e esho ndœnœ asœmœ nene. Adja 'e li kœndjo ungu lœ yashi nœ œerœ kanga á mœ ndjo bala ye a?» Endje pa fœ Yisu adœke: «'A li dœ tœnœ ye.»

²³ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Adjapu, 'e ndjo ungu lœ yashi œerœ kanganœ á mœ ndjo ye. Kashe tœ kœza awa fœ uzu kœsœ ga ati ga pa kuni mœ too ga pa gele mœ, asœmœ lili dœ mœ nene. Mbœrœ tœnœ kœdœ osho á sœ fœ endjeneke á Aba mœ guma endje.»

²⁴ Udu ayambarœnœ ndjokpa dji o'onœ ataa œ tetœ kœso ókó ga tœ aayazu bisha, Ajake dœ Yowane.

²⁵ Kashe Yisu e endje œ pa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ adœke agbozu sœ kœko azu ogo dœ œgbœ ga tshakudu tshagbozu nœ endje, yé agboro azu sœ kœma gbœgbœ endje ga pa aaya azu.

²⁶ Œ lili adœke œerœ ataa mbœrœtœ endje 6a ugurutœ 'e nene. Kashe œdœ anga uzu bale kœgbe kœsœ tœ egerœ uzu ugurutœ 'e, œ li adœke tshe fatœ ye tœ ayi akwa nœ 'e yekane.

²⁷ Yé œdœ anga uzu bale kœyindœ kœsœ utshunœ ugurutœ 'e, œ li adœke tshe dœ kanga nœ 'e.

²⁸ Mbœrœ tœnœ ataa, Gbolo nœ uzu nana adœke azu mbœrœ akwa fœ she nene, kashe tshe na kœmbœrœ akwa fœ azu dœ pe ndje kœzatœ ye fœ kuzu mbœrœ kœshe ukpu azu.»

Yisu she aayibula bisha

(Wu 6a tœ Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Lœkœ á endje sœ lima kœwuta lœ Yeriko, ukpulu azu te manda Yisu.

³⁰ Anga aayibula bisha sœ lima ga ati indiri awa. Kœdji adœke Yisu dá ro asœmœ, endje tetœ kœta rawa adœke: «Gbozu, ata Davidi, wu oyo 'a kane!»

³¹ Ukpulu azu sœ lima kœgbagbara endje adœke endje sœ koko, kashe endje kpa ta tshandœ rawanœ dœ agbœ adœke: «Gbozu, ata Davidi, wu oyo 'a kane!»

³² Yisu ka, œ e endje, yé œ pa fœ endje adœke: «œrœ gadē dá 'e yindœ nœ adœke mœ mbœrœ fœ 'e a?»

³³ Endje kœpa fœ she adœke: «Gbozu, kolœnœ adœke ala 'a kœrœ.»

³⁴ Yisu wu oyo endje, yé œ goro ala endje. Trale ala endje kœrœ ye, yé endje te manda ye.

21

Yisu li ga lœ Yerusaleme

(Wu 6a tœ Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yow 12.12-19)

¹ Lœkœ á endje ndo dœ ongo Yerusaleme œdœ dœ tshalakpi Betefaje, 6a pa gaga á 'irincœ kœdœ kaga œyo Olive, Yisu vwa anga ayambarœ nœ ye bisha utshunœ

² dœ kœpa fœ endje adœke: «'E na 6a lakpi á sœ utshu 'e 6a e. Kœli 'e tshendja, 'e wu aya ane* á endje du she kpœtœmœ dœ ayincœ, 'e vwara she œ gu dœ she fœ mœ.

³ Yé œdœ uzu kœpa o'o fœ 'e; 'e gi fœ she adœke: “Gbozu dá gbe dœ she.” Yé ataa, tshe gi kane ye tœ ye katsha fœ 'e ye.»

* 21.2 Ane kœdœ agea á aayi oyo 6a ndœ Ayuda sœ lima kœna dœ endje ndœ kœko kongba.

⁴ Ɖe wuta ataa mbœrœ á o'o á ayi kœgbara o'o pa lima kœmbœrœtœtœ endje. Tshe pa lima adœke:

⁵ «'E pandœ nœ fœ yawuru nœ Siyona adœke:

Wu, gbozugo nœ zœ sœ kœna ga ndœ zœ.

Tshe sœ kœna бата amba uzu. Tshe ɔ ga pa ayi ane, œdœ ga pa ayancœ á tshe dœ aya agea nœ akwa.»

⁶ Ayambarœ ro œ mbœrœ œeneke á Yisu pa tœncœ fœ endje.

⁷ Endje gu dœ ayi ane œdœ ayancœ, yé endje ko læba nœ endje œ guma ga pa endje, á Yisu ɔ á sœ ga pa nœ.

⁸ Ukpulu azu ndjoro saka læba nœ endje ga tœ ala awa; anga endje de lima ganea ɔyɔ, yé œ guma ga tœ awa.

⁹ Azu á endje sœ lima kœna ba utshu ye dœ pe endjeneke á endje sœ lima kœna manda ye, sœ lima kœta rawa adœke: «Ozana nœ ata Davidi! Kaka Ndjaba to kane ye ga pa uzu á tshe na dœ i'iri Gbozu! Ozana fœ Ndjaba á tshe sœ 6a lafo!»

¹⁰ Ɖɔ á Yisu li ga læ Yerusaleme, tshelœ ongho djigi turu, azu tetœ kœyu osho adœke: «Uzu dœ dá a?»

¹¹ Azu á endje na lima dœ Yisu gi adœke: «Ayi kœgbara o'o Yisu dœmœ, uzu Nazarete, læ ogo Galilayi.»

Yisu gœrɔ aayi kœka œrœ læ Tepelo

(Wu 6a tœ Mar 11.15-19; Luk 19.45-48; Yow 2.13-22)

¹² Manda nœ, Yisu li ga læ Tepelo, yé œ gœrɔ azu á endje sœ lima kœka œrœ dœ pe endjeneke á endje sœ lima kœyɔ œrœ kɔ ga ushu. Tshe i'vwɪ ndaba nœ azu kœyapa ngendja, œ geta ngande nœ aayi kœka ambepa.

¹³ Yé tshe pa fœ endje adœke: «Endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke: “Anda nœ mœ œ dœ bala anda nœ kœza avwala, kashe 'e fa tœ wutu nœ aayi angba!”»

¹⁴ Aayibula dœ pe agbangevweta na ga ndœ Yisu 6a læ Tepelo yeka á tshe she endje.

¹⁵ Agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ pe aayi kœyisœ awa akwa so ókó ndœ kœwu mara œrœ kœza uvuru osho á tshe sœ lima kœmbœrœ tœncœ dœ pe agbolo á endje sœ lima kœta rawa 6a læ Tepelo adœke: «Ozana nœ ata Davidi!»

¹⁶ Yé endje pa fœ Yisu adœke: «Bœ sœ kœdji œeneke á endje pa asœ zœ a?» Kashe Yisu pa fœ endje adœke: «Mœ dji ye, ataa 'e didi lima mbetincœ asœmœ nene a? Mbetincœ á pa adœke: “Bœ mbœrœ dœ mara adœke œdœ agbolo dœ pe aayi mangɔ donga 6œ.”»

¹⁷ Manda nœ, tshe katœ endje læ onghonœ asœmœ, œ gu kœlo 6a læ Betani.

Yisu darandœ ɔyɔ fige

(Wu 6a tœ Mar 11.12-14,20-24)

¹⁸ Osho kœrɔ pancœ dœ amazi, lækɔ á tshe sœ kœkwatœ ye ga læ onghonœ, ogo mi she.

¹⁹ Tshe wu anga ɔyɔ fige ndoo dœ ama awa, œ na ndoo dœ tœncœ, kashe tshe gbœgbœ elencœ bale nene, kolœ kakonœ. Yé tshe pa fœ ɔyɔ figencœ adœke: «Bœ kpa le bale nene!» Trale, ɔyɔ figencœ asœmœ ɔrɔ ye.

²⁰ Kœwu œrœncœ ataa, ayambarœ katœ ama endje ti ɔsɔ, yé œ yu Yisu adœke: «Kotoo trale á ɔyɔ fige asœke ɔrɔ ata a?»

²¹ Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e dœ adjapu, œdœ anga ɔɔ bale á 'e kœsœ dœ kœyindœrœ yé á sœsœ dœ sharapu nene, 'e

mbærce kolœ œrœ á mœ mbærce tœ ɔyɔ fige asœ nene, kashe œdœ 'e kœpa fœ kaga asœ adœke: “Gitœ zœ kpœke dœ œ na œ te ga la egerœ ungu adanga”, œ mbærce ndje tœ endje liaka nœ.

²² Ærœ kɔ á 'e yɔndœ nœ lœ avwala dœ kœyindœrœ, 'e gbɔ ye.»

Kœyu o'o tœ tshagbozu nœ Yisu

(Wu 6a tœ Mar 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ ɔlɔ á tshe li ga lœ Tepelo, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu Ikrizia na ga ndœ ye ɔlɔ á tshe sœ kœyisœ œrœ, á yu she adœke: «Bœ gbɔ awa kœmbærce akwa nœ zœ asœke kpœta a? Ædœ dá za awa kœmbærce akwa ata fœ bœ a?»

²⁴ Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ yindœ kœyu 'e dœ o'o bale, œ kœsœ adœke 'e gi o'o fœ mœ gbá yekane á mœ kœyisœ osho á mœ gbɔ awa kœmbærce dœ œrœncœ asœ kɔ fœ 'e.

²⁵ Ædœ dá vwa lima Yowane kœza batisimu fœ azu a? Æ dœ lima Ndjaba too azu?» Yé endje tetœ kœmirœtshelœ endje ugurutœ endje yé œ pa adœke: «Ædœ a kœgi fœ she adœke: “Ndjaba dá vwa lima she”, tshe yu azœ adœke: “Mbærce gadœ á 'e yiylima ndœ o'o ama ye nene a?”

²⁶ Yé a kpa pa adœke: “Azu dá vwa lima she”, œ li adœke a kpa awa ukpulu azu, mbærce azu para wusœ nœ adœke Yowane kœdœ lima ayi kœgbara o'o.»

²⁷ Yé á endje gi fœ Yisu adœke: «'A wuwusœ nœ nene.» A Yisu gi fœ endje adœke: «Æmœ ndje awa bale, mœ pa ndje ndœ uzu á tshe za awa nœ kœmbærce œrœncœ asœke kɔ fœ 'e nene.»

Ndœma toro tœ upu nœ agbolo yakoshe bisha

²⁸ «'E gbe œneke adœ gadœ tœ o'o asœ a? Anga yakoshe sœ dœ agbolo yakoshe bisha. Tshe na ga ndœ ali gbolonœ, œ pa fœ she adœke: “Na kpesheke ga lœ kindi vinu œ mœrœ akwa 6a zœ.”

²⁹ Alinœ gi fœ she adœke: “Æ ngba mœ ye;” manda nœ tshe gbetshelœ ye œ na da ye.

³⁰ Tshe kpa na ga ndœ bishancœ, œ pa kolœ nœ ata fœ she. Tsheneke asœ gi fœ she adœke: “Mœ na zœ Gbozu”, kashe tshe nana ga zœ nene.

³¹ Uzu dœ ugurutœ endje bisha dá mbærce gbetshelœ nœ abancœ a?» Endje gi adœke: «Ali gbolonœ.» Á Yisu pa fœ endje adœke: «Dœ adjapu, mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e, ayi kœko ngendja lapo dœ pe ayi angba budu œ wuta utshu 'e ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.

³² Gbambancœ nene, Yowane na lima ndœ kœyisœ awa á sœ ndjii fœ 'e, 'e yiyindœ nœ nene. Kashe aayi kœko ngendja lapo dœ pe aayi angba budu dá yindœ ye. Yé ataa 'e wu gbaa, 'e fafatshalœsu 'e ndœ kpa kœyindœ ye nene.»

Ndœma toro nœ ayi kœdjo kindi

(Wu 6a tœ Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ «'E kpa dji anga ndœma toro. Anga uzu bale djo kindi vinu. Tshe tɔ gbadjadja dji tœncœ tshakpata, œ dji kudu mbærce kœpu ele vinunœ ga lœncœ, yé œ mɔ anda kœgbɔndœ œrœ ga lœ nœ. Manda nœ, tshe za kindi nœ fœ aayi akwa kindi vinu, yé œ na ana.

³⁴ ɔlɔ kœkɔ ele vinunœ li, tshe vwa anga aayi akwa nœ ye fœ aayi akwa kindi vinunœ adœke endje vwa œsœ œncœ œne ele vinu nœ fœ œne.

³⁵ Kashe endje ko aayi akwa nœ ye asœmœ, œ bi anga bale, œ wo anga yé œ wo votœncœ dœ badja.

³⁶ Tshe kpa vwa anga aayi akwa ndjoro, kœropa endjeneke má utshunœ, endje mbærce kolœ nœ fœ endje awa bale.

³⁷ Tøe ndõngõlõ nõe, tshe vwa gbolo yakoshe nõe ye fõe endje dõe gbetshelõe adõeke: “Endje kpa li ndara õesõe ye yé.”

³⁸ Kashe lõkõ á endje wu gbolonõe kõena ga ndõe endje, endje guma o'o lõe ugurutõe endje adõeke: “E wu, gbolonõe á tshe sõepe dõe õerõe manda abanõe dõeke. A wo she yeka á kindinõe kõete õenõe azõe.”

³⁹ Endje za she õe vwii she ga ushu lõe kindi vinunõe yeka á wo she.»

⁴⁰ «Ataa, lõkõ á ayengõ kindinõe kõena, tshe mbõerõe õerõe gadõe tõe aayi akwa kindi vinunõe a?»

⁴¹ Endje gi fõe she adõeke: «Tshe na õe wo aayi akwa kindinõe kõ dõe oyo nene yé õe kpa za kindinõe fõe anga angbi aayi akwa á endje li kõeko ele vinunõe fõe she liaka olo á tshe gbe dõe tõenõe.»

⁴² Yisu kõepa fõe endje adõeke: «E didi damba o'onõe asõeke ala buku nõe Ndjaba nene a?

Endje su adõeke: “Badja á ayi kõemõ anda za vwii'i, tõenõe dá wuta sharagunda.

Õe to 6a ndõe Gbozu, yé õe ga tõe ala 'a waa!”»

⁴³ «Mõe kpa pa ndje fõe 'e adõeke: Endje gi 'e lõe Ogo gbozu nõe Ndjaba, yé õe za fõe angbi azu á endje li kõembõerõe akwa á õerõe tshangbanõe sõe dõe õtshõnõe. [

⁴⁴ Uzu á tshe te pa badja asõemõ, tshe kõ ngende ngende. Yé tsheneke á badja õe te ga pa ye, õe ndi tshelõe ye krõena.]»

⁴⁵ Manda kõedji o'o asõemõ, agbozu tshapa anganga Ndjaba dõe pe Afarisayi wusõe nõe adõeke Yisu sõe kõepa o'o asõe tõe õene.

⁴⁶ Endje para lima awa ndõe kõetepa ye, kashe endje kpa awa ukpulu azu, mbõerõe endje sõe lima kõeza she 6ata ayi kõegbara o'o.

22

Ndõema toro tõe upu nõe egerõe angbo totõe (Wu 6a tõe Luk 14.15-24)

¹ Yisu tetõe kõepa 'o fõe endje dõe ndõema toro adõeke:

² «Ogo gbozu nõe tshalafõ sõe 6ata anga gbozugo á tshe guma kõezirõe angbo totõe nõe gbolo yakoshe nõe ye.

³ Tshe vwa aayi akwa nõe ye fõe azu á tshe e má endje ndõe angbonõe, kashe endje yiyindõe kõena tõenõe nene.

⁴ Tshe kpa vwa anga angbi aayi akwa ndõe kõemindõe nõe fõe azu á tshe e endje adõeke: “E na ga mõe ngõngõ asõe, mõe guma kõezirõenõe ye; mõe wo angombe nõe mõe dõe pe agea ojoro. 'E na ga mõe ndõe angbo totõenõe, õerõe kõ gumatõe endje ye.”

⁵ Kashe azunõe gbegebe dõe angbonõe nene, yé õe na ndõe akwa nõe endje: Anga na ga lõe kindi, anga na kõepara ngendja nõe ye;

⁶ anga endje tepa aayi akwanõe, á mbõerõe õerõe kanga fõe endje yé á wo endje.

⁷ Gbozugo su dõe ókõ, õe vwa aturugu nõe ye endje wo azu á endje wo aayi akwa nõe ye, yé õe sho ongbo nõe endje.

⁸ Manda nõe, tshe pa fõe aayi akwa nõe ye adõeke: “Mõe guma kõezirõe angbo ye, kashe azu á mõe e endje, õe dõedõe azu á li má adõeke mõe e endje dõemõe nene.

⁹ 'E ro 6a lõe shangbeda awa, dõe õe e azu kõ á 'e gbõ endje gu tõenõe ndõe kõezirõe.”

¹⁰ Aayi akwanœ asœmœ wuta ga læ shangbeda awa, œ ngbɔɔa azu kɔ á endje gbɔ endje gu tœnœ: Ɛdœ aekpe azu, œdœ ɔtshɔ azu. Yé dœ tœnœ ataa, anda angbonœ su kperœ dœ azu.

¹¹ «Lɔkɔ á gbozugo li ndœ kœwu azu á endje sœ pa ndaba nœ kœziœ, tshe wu anga uzu bale, tshe veverœ læba angbonœ nene.

¹² Tshe yu she adœke: “Yanga mœ, 6œ sœsœ dœ læba angbo nene, 6œ li ga mœ koto o?” Tshe gigi o'o nene.

¹³ Yé á gbozugo kœpandœ nœ fœ aayi akwa nœ ye adœke: “E i ada ye dœ kane ye ga tœnœ, œ vwi she ga ushu 6a læ ubu osho, osho á azu sœ kœki tœnœ dœ kœzi tshelœ daji endje gbagbara gbagbara.”

¹⁴ Adjapu, endje e azu ndjoro, kashe endjeneke á endje ke endje ngbangba nene.»

Lapo nœ Sezare

(Wu 6a tœ Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Yé Afarisayi ngbotœ endje ga tœnœ ndœ kœvwarandœ Yisu adœke œne gbɔ she tœ o'o ama ye.

¹⁶ Endje vwa anga ayambarœ nœ endje dœ pe azu nœ Erode mbœrœ kœpa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, 'a wusœ nœ adœke 6œ sœ kœpa okporo o'o, 6œ sœ kœyisœ adja awa Ndjaba, 6œ sœ ndje kœkatœ zœ ti fœ uzu adœke tshe li ga læ zœ dœ ekpe o'o nene. Bœ kpakpa awa uzu nene, œ wuwu ndje tshatshu uzu nene.

¹⁷ Ataa, pandœ gbetshelœ nœ zœ fœ a'a kane: œ li adœke azu yɔ lapo nœ Sezare a, too nene?»

¹⁸ Kashe Yisu wu lima sœ ekpe gbetshelœ nœ endje ye, yé œ pa fœ endje adœke: «Awulapatshɔ, mbœrœ gadœ á 'e sœ kœyu tshelœma mœ á?

¹⁹ 'E ma anga ngendja bale nœ kœyɔ dœ laponœ gamœ mœ wu kane.» Endje ma anga denarinœ bale fœ she.

²⁰ Yisu yu endje adœke: «Tshatshu uzu asœke dœ pe i'iri á endje sú asœke kœdœ œnœ dœ?»

²¹ Endje gi adœke: «Ɛnœ Sezare». Yé Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E gi œrœ nœ Sezare fœ Sezare, œnœ Ndjaba fœ Ndjaba.»

²² Kœdji o'onœ asœmœ ataa, endje katœ ama endje ti ɔsɔ, œ katœ ye yé œ ro da ye.

Upu nœ kœshe læ akuzu

(Wu 6a tœ Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Kolœ dœ ɔlœnœ asœmœ, anga Asadukayi na ga ndœ Yisu. Endje dá sœ kœpa adœke kœshe læ akuzu gugu nene. Á endje yu Yisu adœke:

²⁴ «Ayi kœyisœrœ, Moyize pa adœke, œdœ uzu kœtshu á kœzuzu gbolo nene, ayancœ œ to koyancœ manda ye mbœrœ á tshe kœmbœrœ angwa fœ ayancœ á tshe tshu asœmœ.

²⁵ Andaa 6a ndœ 'a, 'a sœ dœ anga ayazu mindu dœ bisha (7). Alinœ to yashœ, œ zuzu gbolo dœ she nene, œ tshu ye; bata á endje zuzu lima dœ yashœnœ asœmœ nene, tshe katœ ye ti fœ ayancœ.

²⁶ Ɛ mbœrœtœ endje awa bale ataa ga tœ bisha ayancœ, ga tœ votɔ ayancœ œrrr ga tœ tshenœ mindu dœ bisha.

²⁷ Manda endje para, yashœnœ kœtshu ye.

²⁸ Atamœ, dœ olo kœshe læ akuzu yashœnœ asœmœ œdœ awo dœ? Mbœrœ endje mindu dœ bisha (7) kɔ to lima she tœ awo endje yema a!»

²⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «'E sœ læ djingili, mbœrœ 'e wuwusœ buku nœ Ndjaba dœ pe gbɔgbɔ nœ ye nene.

³⁰ Ɔlɔ kɔɛshe lɔɛ akuzu, ayakoshe dɔɛ ayashe ɔɛ totɔɛ endje nene kashe endje lɔɛ ɓata aandjelu ɓa lafo.

³¹ Ɖ kɔɛdɔɛ tɔɛ o'o nɔɛ kɔɛshe lɔɛ akuzu, 'e didi o'o á Ndjaba pa fɔɛ 'e ala buku nɔɛ ye nene a? Tshe pa adɔɛke:

³² “Ɖmɔɛ kɔɛdɔɛ Ndjaba nɔɛ Abrayamo, Ndjaba nɔɛ Izaka ɔɛdɔɛ Ndjaba nɔɛ Yakobo.” Yisu kpa pa adɔɛke, Ndjaba kɔɛdɔɛ Ndjaba nɔɛ asoro kashe tshenɔɛ akuzu nene.»

³³ Kɔɛdji o'onɔɛ ataa, ukpulu azu za lima ama endje ti ɔɔɔ tɔɛ kɔɛyisɔɛɔɛ nɔɛ ye.

Awa o'o á ropa anganɔɛ kɔ

(Wu ɓa tɔɛ Mar 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴ Lɔkɔ á Afarisayi dji adɔɛke Yisu ngbɔ ama Asadukayi ga tɔɛnɔɛ, endje ngbɔtɔɛ endje ga tɔɛnɔɛ.

³⁵ Yé anga ayi kɔɛyisɔɛ awa akwa yu she ndɔɛ kɔɛdji gbɛtshelɔɛ nɔɛ ye adɔɛke:

³⁶ «Ayi kɔɛyisɔɛɔɛ, awa o'o gade dá ropa anganɔɛ lɔɛ awa akwa a?»

³⁷ Yisu gi fɔɛ she adɔɛke: «Ɖ li adɔɛke ɓɔɛ yindɔɛ Gbozu Ndjaba nɔɛ zɔɛ dɔɛ lɔsu zɔɛ bale, dɔɛ ishiri zɔɛ kɔ, dɔɛ pe gbɛtshelɔɛ nɔɛ zɔɛ kɔ.

³⁸ Asɔɛmɔɛ kɔɛdɔɛ awa o'o á ropa anganɔɛ yé ɔɛ sɔɛ ndje dɔɛ ádá waa.

³⁹ Bisha awa o'onɔɛ á sɔɛ ndje dɔɛ ádá waa awa bale dɔɛke: “Bɔɛ yindɔɛ yanga zɔɛ ɓata á ɓɔɛ yindɔɛtɔɛ zɔɛ dɔɛ tɔɛ zɔɛ.”

⁴⁰ Awa akwa kɔ ɔɛdɔɛ pe aayi kɔɛgbara o'o kɔ to lɔɛ awa o'onɔɛ bisha asɔɛke.»

Masiya ɔɛdɔɛ Davidi

(Wu ɓa tɔɛ Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Afarisayi ngbɔɓa lima tɔɛ endje ga tɔɛnɔɛ yé Yisu yu endje dɔɛ o'o atake:

⁴² «'E gbe má ɔɛnɔɛ 'e kotoo tɔɛ upu nɔɛ Masiya a? Ɖshe kɔɛdɔɛ ata dɛ?» Endje gi fɔɛ she adɔɛke: «Ata Davidi.»

⁴³ Yisu pa fɔɛ endje adɔɛke: «Koto yeka á ishiri pa lima fɔɛ Davidi adɔɛke tshe e she “Gbozu” a? Gbambanɔɛ nene, Davidi pa adɔɛke:

⁴⁴ “Gbozu pa fɔɛ Gbozu nɔɛ mɔɛ adɔɛke:

na ɔɛ sɔɛ ga pa kuni mɔɛ,

ɔɛrrr ga tɔɛnɔɛ adɔɛke mɔɛ ko ayingba zɔɛ ga tshakudu ada zɔɛ yekane.”

⁴⁵ «Ɖdɔɛ Davidi kɔɛ'e she lima Gbozu ataa, koto á tshe pkpa dɔɛ ata nɔɛ a?»

⁴⁶ Uzu bale lili lima kɔɛgi o'o fɔɛ she nene. Yé kɔɛto kpɔɛtɔɛ olonɔɛ asɔɛmɔɛ, uzu bale kpa yuyu she dɔɛ o'o nene.

23

Yisu gbagbara aayi kɔɛyisɔɛ awa akwa ɔɛdɔɛ pe Afarisayi

(Wu ɓa tɔɛ Mar 12.38-39; Luk 11.43,46; Luk 20.45-46)

¹ Yé Yisu sɔɛ lima kɔɛpa 'o fɔɛ ukpulu azu dɔɛ pe fɔɛ ayambarɔɛ nɔɛ ye adɔɛke:

² «Aayi kɔɛyisɔɛ awa akwa ɔɛdɔɛ Afarisayi kɔɛdɔɛ azu á endje sɔɛ mbɔɛrɔɛ kɔɛpandɔɛ awa akwa nɔɛ Moyize.

³ Ataa, 'e mbɔɛrɔɛtɔɛ 'e lindɔɛ o'o endje yé ɔɛ mbɔɛrɔɛ ɔɛneke kɔ á endje pa fɔɛ 'e; Kashe 'e zaza angwa kɔɛmbɔɛrɔɛ ɔɛrɔɛ nɔɛ endje nene, mbɔɛrɔɛ endje sɔɛsɔɛ kɔɛza ɔɛneke á endje sɔɛ kɔɛyisɔɛ nɔɛ ga tɔɛ akwa nene.

⁴ Endje sɔɛ kɔɛi kikili kongba yé ɔɛ sɔɛ kɔɛko ga pa kanga azu; kashe endje dɔɛ tɔɛ endje, endje gogoro bale dɔɛ yɔkɔne endje nene.

⁵ Ɖrɔɛ kɔ á endje sɔɛ kɔɛmbɔɛrɔɛ tɔɛnɔɛ, endje sɔɛ kɔɛmbɔɛrɔɛ dɔɛ mara adɔɛke azu wusɔɛ ɔɛne. Ataa, ɔɛnɔɛ endje ndɔɛma lɔɛba á endje sú o'o ama Ndjaba ga tɔɛnɔɛ yé á i ga pa ala endje too ga tɔɛ kane endje sɔɛ tɔɛ egerɔɛnɔɛ. Ɖnɔɛ endje apara yɔgbɔdɔ lɔɛba sɔɛ kpi tɔɛ ɔɛnɔɛ anga endje. ⁶ Endje yindɔɛ kɔɛsɔɛ

6a utshunœ 6a tœ osho á œsœnœ li œdœ kœsœ lœ ngande á sœ 6a utshunœ lœ Sinagoga.

7 Endje yindœ nœ adœke azu bala œne tœ osho angbœtœ yé œ e œne “Rabi*” yekane.

8 «Kashe e'e, 'e eetœ 'e “Rabi” nene, mbœrœ e'e kœ kœdœ ayazu, yé 'e sœ dœ Rabi kolœ tshebale.

9 'E ee uzu bale pa œshœ asœ “Aba” nene, mbœrœ 'e sœ dœ Aba 'e kolœ tshebale á tshe sœ 6a lafo.

10 'E yiyindœ nœ adœke endje e 'e “Agbangba kœyisœrœ” nene, mbœrœ 'e sœ kolœ dœ gbangba kœyisœrœ bale á tshe kœdœ Kristu.

11 Œ li adœke uzu á tshe dœ egerœ uzu ugurutœ 'e dœ ayi akwa nœ 'e.

12 Uzu á tshe titœ ye ga lafo, endje ku she ga ati, yé tsheneke á tshe zatœ ye ga ati, endje ti she ga lafo.»

Yisu gbagbara wulapatshœ nœ aayi kœyisœ awa akwa

(Wu 6a tœ Mar 12.40; Luk 11.39-52; Luk 20.45-47)

13 «Oyo nœ 'e dœ ayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatshœ Afarisayi! 'E sœ kœtshu manda Ogo gbozu nœ tshalafo utshu azu. E'e dœ tœ 'e, 'e sœsœ kœli ga zœ nene, yé 'e sœ kœkœ endjeneke á endje gbe ndœ kœli tœnœ, kœli ga zœ.»

14 «Oyo nœ 'e dœ aayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatshœ Afarisayi; 'e sœ kœpara awa kœ kœkœ œrœ á ayashe koya sœ dœ tœnœ kœ tœ endje, 'e sœ ndje kœza avwala dœ o'o ndjoro mbœrœ kœmatœ 'e. Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga ga tœ 'e.]]»

15 «Oyo nœ 'e dœ aayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatshœ Afarisayi, 'e sœ kœkœrœ na tœnœ djezœ mbœrœ kœpara anga uzu bale adœke tshe fatshalœsu ye, yé lœndœ á 'e mbœrœ á tshe fatshalœsu ye, 'e kpa sœ kœyi she ga lœ kudu owo nœ lifelo awa bisha kœropa 'e.»

16 «Oyo nœ 'e, agbozu aayibula! 'E sœ kœpa adœke: “Œdœ uzu kœdarama ye dœ i'iri anda Ndjaba, œ sœsœ dœ o'o nene; kashe œdœ uzu kœdarama ye dœ i'iri œrœ á sœ 6a lœ anda Ndjaba, dá tshe mbœrœ dœ œtshœnœ.”

17 Aayi indi, aayibula, œrœ gadœ dá sœ dœ ádá kœropa nœ a: Œrœ too Tepelo á mbœrœ adœke œrœnœ wuta yerœ a?

18 'E kpa sœ kœpa adœke: “Œdœ uzu kœdarama ye dœ i'iri ndaba á endje to œrœ ga panœ fœ Ndjaba, œ sœsœ dœ o'o nene; kashe œdœ uzu kœdarama ye tœ tokóró á endje ko ga panœ, dá tshe mbœrœ dœ œtshœnœ.”

19 Aayibula! Œrœ gadœ dá sœ dœ ádá kœropa nœ a: Tokóró too ndaba á mbœrœ adœke tokórœnœ wuta yerœ a?

20 Ataa, uzu á tshe dara ama ye dœ i'iri ndaba, dá tshe dara ama ye pa ndabanœ œdœ ndje pe pa œrœ kœ á sœ panœ.

21 Uzu á tshe dara ama ye dœ i'iri Tepelo, dá tshe dara ndje ama ye dœ i'iri Ndjaba á tshe sœ 6a zœ.

22 Uzu á tshe dara ama ye dœ i'iri tshalafo, dá tshe dara ama ye dœ i'iri ngande tshagbozu œdœ ndje dœ i'iri Ndjaba á tshe sœ panœ.»

23 «Oyo nœ 'e, aayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatshœ Afarisayi! 'E sœ kœkœ bale lœ ndjokpa lœ kako dœngœ á tshafunœ ga waa, kashe 'e sœsœ kœmbœrœtœ 'e lindœ awa akwa á sœ dœ ádá waa nene áata: Kœsœ ndjii,

* 23.7 Rabi 6ata i'iri kœdœ lima i'iri ayi kœyisœrœ nœ awa akwa á œsœ ye li

kœwu oyo azu dœ pe kœyindœrœ. Cœrœ á li má adœke 'e za ga tœ akwa dœmœ, yé œ tshapu kœmbœrœ udunœ nene.

²⁴ Agbozu ayibula! 'E sœ kœsa ipi mbœrœ kœwo dœ aya voma, kashe 'e sœ kœmerœ shamol!»

²⁵ «Oyo nœ 'e, aayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatshœ Afarisayi! 'E sœ kœdjutœ tshapa yashi œdœ pe tshapa saani, kashe tshelœnœ su dœ cœrœ nœ angba œdœ dœ cœrœ nœ ogo ekperœ nœ 'e.

²⁶ Farisayi ayibula, djutœ tshelœ yashi utshunœ yeka á tshapa nœ kœga ndje.»

²⁷ «Oyo nœ 'e, aayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatshœ Afarisayi! 'E sœ bœta udu á endje dja tshapanœ dœ imbi ngbeya, á ga kolœ dja ga pa nœ, kashe tshelœnœ su kperœ dœ ngbabi akuzu œdœ dœ tshelœ aka mara ufu œrœ ko.

²⁸ 'E' ndje awa bale dja ga ushu, 'e sœ kœmatœ 'e bœta azu á endje sœ ndjii tœ ala azu, kashe bœ lœ 'e, e'e kœdœ awulapatshœ œdœ aayi ngbindirœ.»

²⁹ «Oyo nœ 'e, aayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatshœ Afarisayi! 'E sœ kœmbœrœ œtshœ udu mbœrœ aayi kœgbara o'o, yé œ sœ kœguma tshapadu azu á endje sœ ndjii dœ ambara.

³⁰ Yé 'e sœ kœpa adœke: «'Edœ 'a kœsœ lima lœndœ nœ alata 'a zœ, 'a ngbœtœ 'a lima dœ endje ndœ kœwo aayi kœgbara o'o nene.»

³¹ Ataa, 'e wusœ nœ dœ tœ 'e adœke e'e kœdœ aata azu á endje wo lima aayi kœgbara o'o ye!

³² Yé ngœngœ asœke, 'e te lœ kumu kœmbœrœ udu akwa nœ aata 'e!

³³ 'E' kœdœ ayakoro, ukpulu akatsha ayakoro! 'E gbe koto kœkpa awa adœke endje wa ngbanga djofele nœ lifelo 'e a?

³⁴ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœvwa aayi kœgbara o'o, dœ aayi kœwusœtœ dœ pe aayi kœyisœ awa akwa fœ 'e. 'E wo anga endje, œ kuru anga endje ga pa kurushi, 'e kpa sœ anga endje dœ ndjapa bœ lœ Sinagoga nœ 'e œ gorœ endje lœ ongbo dœ ongbo.

³⁵ Yé indji azu á endje sœ ndjii á tu lima ga pa œshœ asœmœ, sœ ga pa kumu 'e, kœto bœ tœ indji Abele á tshe sœ ndjii œrrr ga tœ indji Zakariya, gbolo nœ Barashi á 'e wo lima she bœ ugurutœ œyerœ osho œdœ ndaba lœ anda Ndjaba.

³⁶ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke: Tshangba œrœnœ asœmœ kœ œ sœ ga pa kumu 'e dœ azu nœ tshakpesheke asœke!»

Kœpulœma tœ upu nœ Yerusalemœ

(Wu bœ tœ Luk 13.34-35)

³⁷ «Yerusalemœ, Yerusalemœ, œbœ á bœ sœ kœwo aayi kœgbara o'o yé á sœ kœve endjeneke á Ndjaba sœ kœvwa endje fœ bœ dœ badja, awa ndjoro mœ yi lima ndœ kœngbœbœ azu nœ zœ ga tœ œsœnœ bale bœta á ayi ngato œ ngbœbœ ayanœ ga tshakudu ombo ye, kashe 'e yiyi lima ndœ nœ nene!

³⁸ Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba œ gi ala ye pa anda nœ 'e, yé anga œrœ bale kpa gu nene.

³⁹ Gbambœnœ nene, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: Kœto ngœngœnœ asœke, 'e kpa wu mœ nene œrrr ga tœ lœkœ á 'e pa adœke: «Kaka Ndjaba to kane ye ga pa uzu á tshe na dœ 'iri Gbozu.»»

24

O'o tœ upu nœ kœndi Tepelo

(Wu bœ tœ Mar 13.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Lœkœ á Yisu wuta lima lœ Tepelo á tetœ kœro tœnœ, ayambarœ nœ ye na ndoo dœ she mbœrœ kœma mara á endje mœ dœ Tepelo.

² Yisu za o'o yé œ pa fœ endje adœeke: «'E wu œerœnce ascœmœ kœ? Mœ sæ kœpa dœ adjapu adœeke anga badja bale œ kpa ka ga pa anganœ nene; tshelœnce œ ndi para ye.»

Oyo œedœ œerœ kanga

(Wu 6a tœ Mar 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Lœkœ á Yisu sæ ga ati 6a pa kaga ɔyœ olive, ayambarœ nœ ye gitœ endje ndoo dœ she ga indirinœ, yé œ yu she adœeke: «Pa fœ 'a kane, dœ ɔlœ gadœ dá œerœnce ascœmœ œ mbœerœ má tœ endje a? Yé ambará gadœ dá matœ endje dœ olo kœkwa 6œ œedœ dœ olo kœka tshapashœ a?»

⁴ Yisu gi fœ endje adœeke: «Ala 'e gbœ, uzu bale fafara 'e nene.

⁵ Gbambanœ nene, azu ndjoro œ na bala dœ i'iri mœ, œ pa adœeke: “(E mœ kœdœ Masiya!” Yé endje fara azu ndjoro.

⁶ ɔlœ á 'e kœdjindœ upu nœ koshe á sæ lœ ondonœ œedœ œeneke á sæ lœ ingirinœ, awa zaza 'e nene, œ li adœeke œerœ ataa wuta yeka, kashe œ doédœ damba kœka tshapashœ doemœ nene.

⁷ Ogo bale œ nga koshe dœ anga ogo, yé ogo gbozu bale œ nga koshe dœ anga ogo gbozu, egerœ ogo œedœ kœturu œshœ œ za osho ngbangbangba.

⁸ (E rœnce ascœmœ kœ œ sæ bala 6ata ali kœka œerœ á ka yashe utshu kœzu gbolo.

⁹ «Azu œ ko 'e bala mbœerœ adœeke endje ndanga 'e yé œ wo 'e. Angbi azu kœ œ yiangba 'e mbœerœ i'iri mœ.

¹⁰ Yé azu ndjoro œ katœ kœyindœerœ nœ endje; endje tœ gbandatœ endje dœ pe kœyiangbatœ endje ugurutœ endje.

¹¹ Ayi kœgbara o'o nœ wala œ wuta yé œ djingili tshelœ azu ndjoro.

¹² Manda nœ, ngbindiroœ œ gerœ lœ azu, yé kœyindœeshœ œ gerœ nene.

¹³ Kashe uzu neke á tshe ka ngbiri œerr ga tœ ndœngœlœnce, œshe ascœmœ dá she.

¹⁴ Endje mindœ ɔtshœ O'o ogo gbozu pa œshœ djigi; angbi azu kœ œ dji yeka á manda nœ á tshapashœ œ ka.»

Egerœ oyo

(Wu 6a tœ Mar 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ «'E wu bala tsheneke á endje e she “ayi kœndi œerœ” á ayi kœgbara o'o Daniyele pa lima tœ ye 6a tœ œeyerœ osho. Kaka tsheneke á tshe di mbetinœ ascœke wusœ ádánœ!

¹⁶ Yé œ li adœeke endjeneke á endje sæ 6a lœ ogo Yuda, kpa ga pa kaga.

¹⁷ Tsheneke á tshe kœsœ 6a pa anda, œ lili adœeke tshe jerœ ga ati mbœerœ kœko gbarœ nœ ye 6a œœnda nœ ye nene.

¹⁸ Tsheneke á tshe kœsœ 6a lœ kindi, œ lili adœeke tshe kwatœ ye ndœ kœza yœgbœdœ lœba nœ ye nene.

¹⁹ «Oyo nœ ayashe nguzu œedœ endjeneke á endje sæ kœkœ œngœ ga lœ ama agbolo dœ olonœ ascœmœ!

²⁰ 'E za awwala fœ Ndjaba mbœerœ á 'e kœkœpakpa dœ yapu nœ izi too dœ olo sabata nene.

²¹ Gbambanœ nene, dœ lœkœnce ascœmœ, egerœ oyo œ sæ zœ; œ sæ tœ egerœnce kœerosœ œeneke á endje wu 6a lima kœto kœtœ ali kœmbœerœ tshapashœ œerr ga tœ ngœngœ ascœke, yé mara œerœ ataa œ kpa mbœerœtœ endje bale nene.

²² (E dœ Gbozu kœgbe má lima tœ kœgi ata olonœ nene, uzu bale œ sæpe má dœ soro nene; kashe mbœerœ endjeneke á tshe ke endje dá tshe kundœ átá olonœ ascœmœ.

²³ «Yé œdœ anga uzu kœpa fœ 'e adœke: “Masiya sœ 6a ke” too “tshe sœ 6a e”, 'e yiyindœ nœ fœ she nene.

²⁴ Gbambanœ nene, aekpe masiya œdœ aayi kœgbara o'o nœ wala œ wuta ndjoro. Endje mbœrœ afá yé œ ma ambará œrœ ndjoro dœ mara adœke œne djingili tshelœ kumu azu. Œdœ œ kœli ndje, endje mbœrœ ndje awa bale fœ endjeneke á Ndjaba ke endje.

²⁵ 'E dji kane! Mœ va tshelœ utu 'e tœnœ utshunœ ye.

²⁶ «Œdœ endje kœpa fœ 'e adœke: “E wu, tshe sœ 6a lœ kpagagasho”, 'e nana ga zœ nene. Too œdœ endje kœpa fœ 'e adœke: “e wu, tshe zatœ ye yiwa tœnœ 6a ke”, 'e yiyindœ nœ nene.

²⁷ Bata á yavuru œ yerœwa 6a lafo, kœto 6a tœ osho á œlœ œ wuta tœnœ œrrr ga tœ osho á œlœ œ li tœnœ, dœ mara ataa dá Gbolo nœ uzu œ na bala dœ tœnœ.

²⁸ Osho á oko uzu sœ tœnœ dá adivumbala œ ngbœtœ endje 6a zœ.»

Ambará kœna Gbolo nœ uzu

(Wu 6a tœ Mar 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ «Manda kœwu oyo nœ olonœ asœmœ, œlœ œ te ubunœ, yapu œ kpa tœ nene, angerepe œ to 6a lafo œ yo ga ati, gbœgbœ nœ tshalafa œ turu.

³⁰ Yé ambará Gbolo nœ uzu œ wuta 6a lafo; azu kœ pa œshœ œ ditshelœma endje, endje wu Gbolo nœ uzu kœna lœ ondoro dœ gbœgbœ djigi œdœ lœ moko.

³¹ Tshe vwa bala aandjelu nœ ye ndœ kœ'uru ngbake tœ osho kœ pa œshœ: Tshe ngbœfa bala endjeneke á tshe ke endje tœ osho kœ ga tœnœ.»

Kœyisœrœ á to lœ œyœ fige

(Wu 6a tœ Mar 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² «'E dji ádá kœyisœrœ á to lœ œyœ fige: Lœndœ á ganeanœ kœyœrœtshelœtœ endje, 'e wusœ nœ adœke yapu kœlu ngwarœ ndo ye.

³³ Œ sœ ndje atamœ fœ 'e, œlœ á 'e kœwu ndje œrœ ataa kœmbœrœtœ endje, 'e wusœ nœ adœke Gbolo nœ uzu ndo ye, tshe sœ lœ manda 'e.

³⁴ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu, azu nœ tshakpesheke, endje tshu kœ nene á œrœnœ œ mbœrœtœ endje.

³⁵ Tshalafa dœ tshapa œshœ œ ro ye, kashe o'o ama mœ œ ro nene.»

Ndjaba kuti ye dá wusœ ndœngœlœ olo

(Wu 6a tœ Mar 13.32-37; Luk 17.26-30,34-36)

³⁶ «Kashe olonœ œdœ ada œlœnœ asœmœ, uzu bale wuwusœ nœ nene; œdœ aandjelu 6a lafo, œdœ Gbolo nœ uzu, endje wuwusœ nœ nene, Aba kuti ye dá wusœ nœ.

³⁷ Lœndœ nœ kœna Gbolo nœ uzu, œrœ œ mbœrœtœ endje kolœ 6ata mara œrœ á mbœrœ lima tœ endje dœ lœkœ nœ Nowa.

³⁸ Gbambanœ nene, dœ lœndœnœ asœmœ, utshu lœkœ egerœ kœsu ungu pa œshœ djigi, azu sœ lima kœzirœ dœ kœendjœrœ, endje sœ lima kœetœtœ endje too kœkœ ayawuru nœ endje ndœ totœ œrrr ga tœ olo á Nowa li lima ga lœ egerœ agba.

³⁹ Endje sœsœ lima kœgbe dœ œrœ bale nene œrrr á egerœ kœsu ungu na, á endje tara para kœkœ. Œ sœ ndje ataa lœkœ á Gbolo nœ uzu œ na bala.

⁴⁰ Yé ayakoshe bisha œ sœ 6a lœ kindi, endje za anga bale, œ katœ anga ti.

⁴¹ Ayashe bisha œ sœ kœtœ œrœ lœ kafuru, endje za anga bale, œ katœ anga ti.

⁴² Ataa, ala 'e gbœ mbœrœ 'e wuwusœ olo neke á Gbozu nœ 'e œ na dœ tœnœ nene.

⁴³ 'E wusœ næ adœke, œdœ ayengɔ anda kœwusœ ada ɔɔ næ butshɔ á ayi angba œ na kœzi angba œrœ næ ye, tshe lo olo nene yé tshe katœ ye adœke tshe to ogoro læ anda næ ye nene.

⁴⁴ Mbœrœ tœnœ ataa, e'e ndje, ala 'e gbɔ mbœrœ Gbolo næ uzu œ na dœ ada ɔɔ neke á 'e wuwusœ næ nene.»

*Ayi akwa á tshe sœ kœmbœrœtœ ye lindœ næ
(Wu 6a tœ Luk 12.41-48)*

⁴⁵ «Ataa, œdœ dá dœ ayi akwa á tshe sœ kœmbœrœtœ ye lindœ o'o gbozu næ ye, yé á sœ ndje dœ kœwusœrœ á gbozu akwa næ ye za she tœ kapeta næ anganœ, mbœrœ kœtœ kœzirœ fœ endje liaka ada ɔɔ dali á?

⁴⁶ Yanga næ ayi akwanœ ascœmœ œdœ gbozunœ kœgu á gbɔ she læma akwanœ!

⁴⁷ Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e: gbozu œ za she tœ kapeta tshapa œrœ næ ye kɔ.

⁴⁸ Kashe œdœ œshe kœdœ ekpe ayi akwa, á pa 6a lœsu ye adœke: “Gbozu næ mœ œ gu katsha nene”,

⁴⁹ yé á tetœ kœfi aayi akwa anganœ, kœzi œrœ dœ pe kœndjo œrœ awa bale dœ aayi kœndjœrœ,

⁵⁰ gbozu næ ayi akwanœ ascœmœ œ gu dœ olo œdœ dœ ada ɔɔ á ayi akwanœ wuwusœ næ nene.

⁵¹ Tshe gɔrɔ ayi akwanœ, œ mbœrœ œrœ kanga næ awulapatshɔ fœ she, 6a tœ osho á azu œ ki dœ pe kœzi tshelœ daji endje gbagbara gbagbara.»

25

Ndœma toro tœ upu næ akpɔ ayawuru ndjokpa

¹ «Yé Ogo gbozu næ tshalafɔ sœ bata œkpɔ ayawuru ndjokpa á endje ko miinda næ endje, yé á wuta kœna kœtogba dœ yakoshe totœ.

² Anga endje mindu kœdœ aayi indi, anga endje mindu kœdœ aayi kœwusœrœ.

³ Kœko miindanœ, aayi indinœ mindu susu lima kada ga læ œnœ endje nene;

⁴ kashe aayi kœwusœrœnœ mindu su lima kada ga læ anga á na dœ tœnœ dœ miinda næ endje.

⁵ Bata œndœ yakoshœnœ sœ lima kœdi tœnœ waa, olo mbœrœ endje, endje lo para ye.

⁶ «Lœ œgbɔ butshɔ, anga uzu bale tetœ rawa adœke: “'E wu, yakoshœnœ dá yi kumu ye ascœ; 'e wuta ndœ ye.”

⁷ Őkpɔ ayawurunœ kœjo para yé kœtetœ kœguma miinda næ endje.

⁸ Aayi indinœ kœpa fœ ayi kœwusœrœ adœke: “'E su anga kada næ 'e fœ 'a mbœrœ œnœ 'a miindanœ sœ kœru tœnœ.”

⁹ Aayi kœwusœrœ kœgi fœ endje adœke: “'E ngba 'a ye, œ gegerœ yeka á 'a kœsu mbœrœ 'a œdœ fœ 'e nene. 'E na œ yœ œne 'e 6a ndœ aayi kœka œrœ.”

¹⁰ Lœndœ á aayi indinœ ro kœyɔ kadanœ ga zœ atake, yakoshe totœnœ yi kumu ye. Akpɔ ayawuru mindu á endje guma má tœ endje yindjindjinœ ascœmœ, li dœ she ga saœnda angbo totœnœ, yé endje kœtshu mandanœ ga tœnœ ye.

¹¹ 'Endœnœ di manda næ, œkpɔ ayawuru indinœ gu œ tetœ kœ'e osho adœke: “Gbozu, gbozu, kœrɔ manda fœ 'a ka!”

¹² Kashe tshe gi adœke: “Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke, mœ wuwusœ 'e nene.”

13 Atamœ, ala 'e gbɔ, mbœrœ 'e wuwusœ olo dœ pe ada ɔɔ nene.»

Ndœma toro tœ upu nœ ngendja
(Wu 6a tœ Luk 19.11-27)

14 «Ɛ sœ bala ɔata anga yakoshe á tshe yi lima ndœ kœna ana: Tshe e aayi akwa nœ ye œ katœ œrœ nœ ye fœ endje.

15 Tshe ko fœ anga talata mindu, anga talata bisha, fœ votœnœ talata* bale: Tshe ko fœ uzu dœ uzu liaka gbɔgbɔ nœ ye. Manda nœ, tshe ro daye.

16 Ayi akwa á tshe gbɔ talata mindu gu œ za ga tœ akwa, yé œ kpa gbɔ anganœ mindu ga panœ.

17 Tsheneke á tshe gbɔ talata bisha mbœrœ ndje awa bale, yé œ kpa gbɔ talata bisha ga panœ.

18 Kashe tsheneke á tshe gbɔ talata bale, gu œ dji kudu 6a lœ oshɔ, yé œ za talata bale nœ gbozu akwa nœ ye yiwa tœnœ ga lœ nœ.»

19 «Ɛndœnœ kœdi œerr manda nœ, gbozu nœ aayi akwanœ asœmœ gu, yé œ tetœ kœyu endje tœ akwa á tshe ka lima tœnœ fœ endje.

20 Tsheneke á tshe gbɔ lima talata mindu gitœ ye ndoo, œ pa adœke: “Gbozu, wu, 6œ ko lima talata mindu fœ mœ. Anganœ mindu á mœ gbɔ ga panœ dœke.”

21 Gbozu nœ ye pa fœ she adœke: “Ɛ sœ dœ ɔtshœnœ, œ6œ kœdœ ɔtshɔ ayi akwa yé 6œ mbœrœtœ zœ lindœ nœ. Bata á 6œ mbœrœtœ zœ lindœ nœ lœ aya akwa ataa, mœ za 6œ ga pa egerœnœ. Na ga mœ œ sœ dœ yanga awa bale dœ gbozu nœ zœ.”

22 Tsheneke á tshe gbɔ lima talata bisha na ndje œne ye, yé œ pa adœke: “Gbozu, 6œ ko lima talata bisha fœ mœ. Anganœ bisha á mœ gbɔ ga panœ dœke.”

23 Gbozu nœ ye pa fœ she adœke: “Ɛ sœ dœ ɔtshœnœ, œ6œ kœdœ ɔtshɔ ayi akwa yé 6œ mbœrœtœ zœ lindœ nœ. Bata á 6œ mbœrœtœ zœ lindœ nœ lœ aya akwa ataa, mœ za 6œ ga pa egerœnœ. Na ga mœ œ sœ dœ yanga awa bale dœ gbozu nœ zœ.”

24 «Tsheneke á tshe gbɔ lima talata bale kœna, yé á kœpa œnœ ye adœke: “Gbozu, mœ wu lima sœ nœ adœke œ6œ kœdœ gbozu á 6œ ngaanga: Bœ sœ kœkɔ ngwarœ á œ dœdœ 6œ dá lu nene, 6œ sœ kœkɔ ngwarœ 6a tœ osho á 6œ lulu œrœ bale nene.

25 Awa za mœ, yé á mœ na á za talata nœ zœ yiwa tœnœ ga lœ oshɔ. Wu, œrœ nœ zœ dœke.”

26 Kashe gbozu nœ ye gi fœ she adœke: “Ekpe ayi akwa, ayi ɔɔ! Bœ wu lima sœ nœ adœke mœ sœ kœkɔ ngwarœ á œ dœdœ mœ dá lu nene, mœ sœ kœkɔ ngwarœ 6a tœ osho á mœ lulu œrœ bale nene.

27 Ataa, œ li má adœke 6œ ko ngendja nœ mœ ga lœ anda kœgumasœ ngendja, yé á mœ kœgu má atake, á kœgbɔ anga œrœ nœ mœ ga pa nœ.

28 'E za talatanœ asœmœ bale tœ ye, yé œ za fœ tsheneke á tshe sœ dœ tœnœ ndjokpa asœmœ.

29 Gbambanœ nene, uzu kɔ á tshe sœ dœ œrœ ndjoro, endje to anganœ ga panœ fœ she. Tsheneke á tshe gugu dœ œrœ nene, endje ko œneke teasho á tshe sœpe dœ tœnœ, tœ ye yé.

30 Tœ ayi akwanœ á ádá ye gugu nene asœ, 'e vwi she ga lœ ubu osho 6a shu: ‘Ba zœ kœdœ kolœ iki œdœ kœ zi tshelœ daji gbagbara gbagbara.’»

Ndœngɔɔ kœwa ngbanga

* 25.15 Talata bale li dœ denari ndjokpa

³¹ «Lɔkɔ á Gbolo nœ uzu œ na bala lœ mokɔ nœ ye dœ aandjelu para, tshe sœ 6a pa ngande tshagbozu nœ mokɔ nœ ye.

³² Azu ogo kɔ pa ɔshɔ œ ngbɔtœ endje 6a utshu ye, yé tshe kurutshelœ azu dœ azu 6ata á ayi kœgbɔndœ ayarœ œ kurutshelœ apata dœ ayaburu.

³³ Tshe ko apata ga tœ kuni ye, yé œ ko ayaburu ga tœ gele ye.

³⁴ Yé gbozugo œ pa fœ endjeneke á endje sœ ga tœ kuni ye adœke: “E na ga mœ, e'e á Aba mœ to kane ye ga pa 'e. 'E li ga lœ ogo tshagbozu á endje guma 6a lima sœ nœ fœ 'e, kœtotœ kœmbœrœ tshapashɔ.

³⁵ Gbambanœ nene, mœ sœ lima dœ ogo yé 'e to kœzirœ fœ mœ; mœ sœ lima dœ ogo ungu yé 'e su ungu fœ mœ; mœ dœ lima gene yé 'e za osho kœsœ fœ mœ;

³⁶ mœ sœ lima kpendronœ yé 'e za lœba fœ mœ; mœ sœ lima dœ kɔ6a yé 'e na ndœ kœtitœ mœ; mœ sœ lima lœ anda kánga yé 'e na kœwu mœ.”

³⁷ «Yé azu á endje sœ ndjii gi fœ she adœke: “Gbozu, lɔkɔ gadé á 'a wu lima 6œ dœ ogo yé á to kœzirœ fœ 6œ a, dœ ogo ungu yé á su ungu fœ 6œ a?

³⁸ Lɔkɔ gadé á 'a wu lima 6œ tœ gene yé á za osho kœsœ fœ 6œ a? Lɔkɔ gadé dá 'a wu lima 6œ kpendronœ yé á za lœba fœ 6œ a?

³⁹ Lɔkɔ gadé dá 'a wu lima 6œ dœ kɔ6a too lœ anda kánga yé á 'a na kœwu 6œ a?”

⁴⁰ Yé gbozugo œ gi fœ endje adœke: “Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke: ɔlɔ kɔ á 'e sœ lima kœmbœrœ œrœnœ asœmœ fœ anga aaya lœ aaya mœ á œsœ endje lili nene, œmœ dá 'e sœ lima kœmbœrœ tœnœ fœ mœ asœmœ.”

⁴¹ «Manda nœ, tshe pa bala fœ endjeneke á endje sœ ga pa gele ye adœke: “E gitœ 'e zara tœ mœ, e'e dœ azu á endje darandœ 'e! 'E na œ yo ga la owo á ru nene, á endje guma fœ djaboro dœ aandjelu nœ ye.

⁴² Gbambanœ nene, mœ sœ lima dœ ogo yé 'e toto kœzirœ fœ mœ nene; mœ sœ lima dœ ogo ungu yé 'e susu ungu kœndjo tœnœ fœ mœ nene;

⁴³ mœ na lima tœ gene yé 'e zaza osho kœsœ fœ mœ nene; mœ sœ lima kpendronœ yé 'e zaza lœba fœ mœ nene; mœ sœ lima dœ kɔ6a yé 'e nana œ titœ mœ nene; mœ sœ lima lœ anda kánga yé 'e nana œ wu mœ nene.”

⁴⁴ Yé endje ndje, endje gi bala adœke: “Gbozu, ɔlɔ gadé dá 'a wu lima 6œ dœ ogo too dœ ogo ungu, tœ gene too kpendronœ a, dœ kɔ6a too lœ anda kánga yeka á gbegbe lima dœ 6œ nene a?”

⁴⁵ Yé tshe gi bala fœ endje adœke: “Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu, ɔlɔ dœ ɔlɔ á 'e mbœmbœrœ lima œrœnœ asœmœ fœ anga aya bale ugurutœ aaya mœ á œsœ endje lili nene, 'e mbœmbœrœ ndje lima fœ mœ nene.”

⁴⁶ Yé endjeneke œ li bala ga lœ djofele neke á ka nene. Andaa, azu á endje sœ ndjii œ li bala ga lœ soro nœ waa dœ waa.»

26

Kœvwarandœ Yisu

(Wu 6a tœ Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yow 11.45-53)

¹ Lɔkɔ á Yisu mindœ upunœ asœmœ kɔkɔ ye, tshe pa fœ ayambarœ nœ ye adœke:

² «'E wusœ nœ adœke œ sœpe olo bisha kœwuta ga tœ angbo nœ pake: Endje za Gbolo nœ uzu yɔ œrœ ndœ kœkuru she ga pa kurushi.»

³ Yé agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu Ikrizia ngbɔtœ endje 6a sœnda nœ egerœ nganga Ndjaba á 'iri ye kœdœ Kayifa.

⁴ Endje djitœ endje yé œ wa adœke œne frandœ Yisu œ tepa ye yeka á kœ wo she.

⁵ Endje sœ lima kœpa adœke: «Ɛ lili adœke a za she dœ lɔndɔ angbonœ nene, ete nene azu œ oma ye.»

*Anga yashe su yombo ga læ kumu Yisu
(Wu 6a tœ Mar 14.3-9; Yow 12.1-8)*

⁶ Lɔkɔ á Yisu sœ lima 6a læ Betani 6a sœnda nœ ayi boroma Shimu,

⁷ anga yashe bale na dœ yombo nœ ye læ anga á endje mbœrœ dœ albatre*, ama yombonœ gbɔ waa. Tshe su yombonœ ga læ kumu Yisu lɔndɔ á tshe sœ pa ndaba kœzi œrœ.

⁸ Lɔkɔ á ayambarœ nœ ye wu ataa, endje sœ dœ ekpe losu yé œ pa adœke: «Mbœrœ gadé á tshe ndi ungu yombonœ asœ ataa?»

⁹ Ɛ li má adœke endje ka yombonœ asœmœ dœ amanœ tœ œgbɔnœ yé œ kurutshelœ ngendjanœ tœ aayi oyo.»

¹⁰ Yisu wusœ nœ lima adœke endje sœ kœpa ataa, yé œ pa fœ endje adœke: «Mbœrœ gadé á 'e sœ kœndanga yashenœ asœke a? Ɛrœ á tshe mbœrœ fœ mœ kœdœ ɔtshœrœ.

¹¹ Gbambanœ nene, 'e sœ tœ œsœnœ dœ aayi oyo ɔɔ dœ ɔɔ. Kashe œmœ, 'e sœ dœ mœ awa bale waa nene.

¹² Tshe su yombonœ asœmœ kpɔɔ ga tœ ɔkɔ mœ mbœrœ kœguma mœ ndœ kœshi mœ.

¹³ Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke: Osho kɔ á endje pandœ Ɔtshɔ O'onœ asœke tœnœ pa tshapashɔ djigi, endje pandœ œrœ á yashe asœke mbœrœ, yé endje gbe dœ she.»

Kœvatɔ osho nœ Yuda

(Wu 6a tœ Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Yé anga yambarœ bale læ andjokpa dœ bisha á i'iri ye kœdœ Yudasi Isikariote, na ga ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba,

¹⁵ yé œ pa fœ endje adœke: «Ɛrœ gadé dá 'e za fœ mœ œdœ mœ kœza she yɔ œrœ fœ 'e a?» Endje di langere ngendja zazu bale dœ ndjokpa (30), yé á ko fœ she.

¹⁶ Kœto pe dœ lɔkɔnœ asœmœ, Yuda tetœ kœpara awa ndœ kœza Yisu fœ endje.

Yisu zi œrœ angbo pake dœ ayambarœ nœ ye

(Wu 6a tœ Mar 14.12-21; Luk 22.7-14,21-23; Yow 13.21-30)

¹⁷ Dœ ali olo nœ angbo nœ mapa á susuku nene, ayambarœ na kœyu Yisu adœke: «Bœ yindœ nœ adœke 'a guma kœzirœ nœ pake fœ 6œ kpœta a?»

¹⁸ Tshe pa fœ endje adœke: «'E na 6a ndœ anga uzu bale læ ongbo yé œ pa fœ she adœke: “Gbozu pa adœke: Ada ɔɔ nœ mœ li ye; mœ mbœrœ angbo pake dœ ayambarœ nœ mœ 6a ndœ zœ.”»

¹⁹ Ayambarœnœ mbœrœ ɔata á tshe pa tœnœ fœ endje, yé œ guma œrœ angbo Pakenœ.

²⁰ Lɔkɔ á ɔɔ di, Yisu sœ pa ndaba kœzirœ dœ ayambarœ ndjokpa dœ bisha.

²¹ Lɔndɔ á endje sœ kœzirœ, tshe kœpa adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu, anga yanga 'e bale œ za mœ yɔ œrœ zœ.»

²² Oyo kœza endje, endje kœtetœ kœyu she uzu dœ uzu adœke: Ɛ dœ mœ a, Gbozu?

²³ Tshe kœgi adœke: «Ɛshe á tshe ngbɔ kane ye læ gbarœ kœzirœ awa bale dœ mœ asœmœ, œshe dá za mœ yɔ œrœ.

* 26.7 Albatre kœdœ badja á tshelœnœ sœ ngbi á endje mbœrœ dœ anga yé amanœ gbɔ waa

24 Gbolo nœ uzu œ tshu ɓata á endje sù lima ala buku nœ Ndjaba tœ upu nœ ye. Kashe oyo nœ uzu á tshe za Gbolo nœ uzu yɔ œrœ. Ɖ sœ má dœ ɔtshɔnœ mbœrœ uzunœ adœke adja endje zuzu she nene!»

25 Yudasi, á tshe sœ kœza she yɔ œrœ, za o'o œ pa adœke: «Ɖdœ mœ a, Gbozu?» Yisu gi fœ she adœke: «Ɖbœ dœ tœ zœ ɓœ pa ye.»

*Ndɔngɔɔ kœzirœ nœ Yisu dœ ayambarœ nœ ye
(Wu ɓa tœ Mar 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Ko 11.23-25)*

26 Dœ lɔndɔ kœzi œrœ, Yisu za mapa œ donga Ndjaba, œ kavwa tshelœnœ, œ kɔ fœ ayambarœ nœ ye, yé œ pa adœke: «'E kɔ œ zi, asœ kœdœ undu mœ.»

27 Manda nœ, tshe za ndje yashi vinu, œ donga Ndjaba, yé œ za fœ endje dœ kœpa adœke: «'E kɔ 'e ndjo,

28 mbœrœ asœke kœdœ indji mœ, indji á guma ayo uгурutœ Ndjaba dœ azu, indji á tu mbœrœ azu ndjoro œdœ mbœrœ kœdjerœndœ ekperœ nœ azu.

29 Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke, mœ kpa ndjo vinu nene œrrr ga tœ lɔkɔ á mœ ndjo bala tafonœ dœ 'e ɓa lœ Ogo gbozu nœ Aba mœ.»

30 Manda kœdonga Ndjaba dœ itshi, endje wuta ndœ kœɔ ga pa kaga ɔyo Olive.

*Yisu pa adœke Petro œ 'ea œne
(Wu ɓa tœ Mar 14.27-31; Luk 22.31-34; Yow 13.36-38)*

31 Yé Yisu kœpa fœ endje adœke: «Lœ butshɔ asœ, e'e kɔ 'e katœ mœ ti ye. Gbambanœ nene, endje sù ɓa la buku nœ Ndjaba adœke: “Mœ ɓi bala ayi kœgbɔndœ apata, yé ukpulu apatanœ œ ndjɔtshelœtœ endje.”

32 Kashe, Yisu kpa pa adœke: Lɔkɔ á Ndjaba kœshe mœ lœ kuzu, mœ na utshu 'e ga lœ Galilayi.»

33 Petro za o'o œ pa fœ she adœke: «Ɖdœ azu kɔ kœkatœ zœ ti, œmœ, mœ katœ zœ ti nene.»

34 Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ ɓœ dœ adjapu adœke, dœ butshɔnœ asœke utshunœ adœke kɔngato ki, ɓœ 'ea mœ awa vɔtɔ.»

35 Petro pa fœ she adœke: «Ɖdœ œ kœsœ adœke a tshu dœ ɓœ, mœ 'ea ɓœ bale nene.» Yé ayambarœnœ kɔ pa ndje awa bale.

*Yisu ɓa lœ Getesemane
(Wu ɓa tœ Mar 14.32-42; Luk 22.39-46)*

36 Yisu wuta dœ ayambarœ nœ ye ɓa tœ anga osho á endje e i'irinœ Getesemane, yé á pa fœ endje adœke: «'E sœ ga ati kpœke, mœ sœ kœna kœza avwala ɓa 'e.»

37 Tshe za Petro œdœ agbolo yakoshe nœ Zebedayi bisha á na dœ endje. Tshe tetœ kœgbɔ oyo tœ lɔsu ye, yé awa li she gɔrɔ.

38 Yé á tshe kœpa fœ endje adœke: «Lɔsu mœ su kperœ dœ oyo nœ kuzu. 'E sœ kpœke yé œ lolo nene awa bale dœ mœ.»

39 Tshe gitœ ye zara œ te dœ tshatshu ye ga tœ ɔshɔ, œ za avwala adœke: «Aba mœ, œdœ œ kœli, gi yashi œrœ kanganœ asœke zara tœ mœ ye. Ɖ sœsœ adœke ɓœ mbœrœ œneke á mœ yindœ nœ nene, kashe mbœrœ ɓata á ɓœ yindœ nœ.»

40 Manda nœ, tshe gu ga ndœ ayambarœ yé œ gbɔ endje lœ olo. Tshe pa fœ Petro adœke: «Shimu, 'e sœsœ dœ gbɔgbɔ kœsœ dœ uburu ala 'e awa bale dœ mœ manda ada ɔɔ bale nene a?»

41 'E lolo nene yé œ za avwala mbœrœ adœke 'e yoyo ga lœ kœwu lɔsu nene. fshiri uzu su dœ gbɔgbɔ, kashe undu ye gugu dœ gbɔgbɔ nene.»

⁴² Tshe kpa gitœ ye zara tœ bishanœ kœza avwala dœ kœpa adœke: «Aba mœ, œdœ œ kœli, za yashi œrœ kangane asœke adœke mœ ndjondjo nene. Kaka 6œ mbœrœ 6ata á 6œ yindœ nœ!»

⁴³ Tshe kpa gu ga ndœ ayambarœ nœ ye, œ gbœ endje kolœ lœ olo, mbœrœ ala endje sœ lima dœ kikilincœ, awa kœkœrœ tœncœ gugu nene.

⁴⁴ Tshe kpa gitœ ye, yé œ za avwala tœ votœncœ kolœ dœ kœpa tshetœ o'onœ asœmœ.

⁴⁵ Manda nœ, tshe kpa gu ga ndœ ayambarœ œ pa fœ endje adœke: «'E sœpe kœlo tœncœ œdœ pe kœyatœ 'e! Ngœngœncœ asœke, ada ɔlœ á endje za Gbolo nœ uzu ga tshakane aayi kœmbœrœ ekperœ li ye.

⁴⁶ 'E alafo, a na zœ. Ayi kumu mœ á tshe za mœ ga tshakane endje na ye.»

Kœza Yisu

(Wu 6a tœ Mar 14.43-50; Luk 22.47-53; Yow 18.3-12)

⁴⁷ Yisu sœpe kœpa o'o kolœncœ atake, Yudasi, anga yambarœ bale lœ andjokpa dœ bisha yi kumu ye. Tshe na awa bale dœ ukpulu azu ndjoro dœ ingiri yakamba œdœ pe ndindi ɔyœ tshakane endje. Agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ agbozu Ikriزيا dá vwa endje.

⁴⁸ Uzu á tshe za Yisu ga tshakane endje yi lima œsœ ambárá œrœ adœke: «Uzu á mœ kœ'uru tshelœ utu ye, dá œshe dœmœ; 'e za she.»

⁴⁹ Trale atake, Yudasi wuta œ na ga ndœ Yisu á pa fœ she adœke: «Abala, Rabi!» Manda nœ, tshe 'uru tshelœ utu ye.

⁵⁰ Yisu pa fœ she adœke: «Yanga mœ, mbœrœ œrœ á 6œ gbe dœ tœncœ.» Yé azonœ tepa ye, á za she.

⁵¹ Anga bale lœ ugurutœ endje á endje na dœ Yisu gbota ingiri yakamba nœ ye á de anga ayi akwa nœ egerœ nganga Ndjaba, yé á wa utu ye ndja tœncœ.

⁵² Á Yisu pa fœ she adœke: «Gi ingiri yakamba nœ zœ ga mangbanœ, mbœrœ azu kœ á endje nga koshe dœ ingiri yakamba, endje tshu kolœ kuzu nœ ingiri yakamba.

⁵³ Bœ wuwusœ nœ adœke œdœ mœ kœyœndœ azu 6a ndœ Aba mœ, tshe vwa ngœngœncœ asœ ukpulu aandjelu kœro pa ndjokpa dœ bisha fœ mœ adœke endje ti kane mœ nene a?

⁵⁴ Kashe, tœ œneke, dœ mara gadœ dá o'o ala buku nœ Ndjaba li kœmbœrœtœ endje lindœncœ adœke œ sœ ataa.»

⁵⁵ Dœ ada ɔlœncœ asœmœ, Yisu pa fœ ukpulu azu adœke: «'E na kœza mœ dœ ingiri yakamba œdœ pe dœ ndindi ɔyœ, 6ata œmœ kœdœ ayi angba a? ɔlœ dœ ɔlœ, mœ sœ lima kœsœ ga ati 6a lœ Tepelo kœyisœ œrœ, yé 'e zaza lima mœ nene.

⁵⁶ Kashe œneke kœ wuta mbœrœ á o'o aayi kœgbara o'o pa lima kœmbœrœtœ endje.» Yé, ayambarœ kœ katœ ye ti, œ kpa ye.

Yisu 6a utshu ayi kœwa ngbanga

(Wu 6a tœ Mar 14.53-65; Luk 22.54-55,63-71; Yow 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Endje á endje za lima Yisu, gu dœ she 6a ndœ Kayifa, egerœ nganga Ndjaba á aayi kœyisœ awa akwa œdœ ndje dœ agbozu Ikriزيا ngbœtœ endje 6a ndœ ye.

⁵⁸ Petro sœ lima kœna manda Yisu yima yima lœ ingirincœ œrrr 6a lœ gbagba nœ egerœ nganga Ndjaba. Tshe li ga zœ œ sœ ga indiri aayi akwa ndœ kœwu mara á o'onœ œ ka dœ tœncœ.

⁵⁹ Andaa, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe aayi kœwa ngbanga nœ azu nœ Ndjaba kœ, lœ lima kœpara awa adœke œne gbœ anga uzu á tshe kœpa

anga ekpe o'o goro ɔsɔɔ Yisu yeka á ɔene kɔɛgbɔ awa kɔɛwa nɔɔɔɔɔ nɔɔ kuzu ga tɔɔ ye.

⁶⁰ Kashe ataa aayi kɔɛpa ekpe o'onɔɔ ma lima tɔɔ endje ndjoro gbaa, endje gbɔgbɔ ɔɔɔɔɔ bale nene. Kwata ɔɔrrr, anga endje bisha matɔɔ endje

⁶¹ yé ɔɔ pa adɔɔke: «Uzunɔɔ asɔɔ pa adɔɔke: “Mɔɔ li kɔɔndi tshelɔɔ Tepelo nɔɔ Ndjaba yé ɔɔ mɔɔ ga mangbanɔɔ manda olo votɔɔ.”»

⁶² Egerɔɔ ngangana Ndjaba álafo ɔɔ pa fɔɔ she adɔɔke: «Bɔɔ gugu dɔɔ o'o kɔɔgi tɔɔnɔɔ tɔɔ ɔɔneke kɔɔ á azu asɔɔ pa ga pa zɔɔ nene a?»

⁶³ Kashe Yisu sɔɔ lima kokoko. Yé egerɔɔ ngangana Ndjabanɔɔ kɔɔyu she adɔɔke: «Mɔɔ sɔɔ kɔɔyu ɔɔɔ, ɔɔɔ dara ama zɔɔ dɔɔ i'iri Ndjaba nɔɔ soro: Ɛɔɔɔ kɔɔɔɔ Masiya Gbolo nɔɔ Ndjaba a?»

⁶⁴ Yisu gi fɔɔ she adɔɔke: «Bɔɔ pa dɔɔ tɔɔ zɔɔ ye. Kashe mɔɔ sɔɔ kɔɔpa ngbi fɔɔ 'e adɔɔke: Kɔɔto ngɔɔngɔɔnɔɔ asɔɔ, 'e wu Gbolo nɔɔ uzu kɔɔsɔɔ ga ati ga tɔɔ kuni Ndjaba nɔɔ gbɔgbɔ kɔɔ; 'e wu ndje she kɔɔjerɔɔ ɔɔ pa onɔɔoro ɔɔ lafo.»

⁶⁵ Yé egerɔɔ ngangana Ndjaba suru tshelɔɔ lɔɔba tɔɔ ye ɔɔ pa adɔɔke: «Tshe gu ɔɔsɔɔ Ndjaba! A kpa gɔɔɔɔɔ dɔɔ atimu nene! 'E totɔɔ kɔɔɔɔɔ kɔɔgu osho á tshɔɔ gu tɔɔ Ndjaba ye.

⁶⁶ 'E gbe má ɔɔne 'e tɔɔnɔɔ kotoo?» Endje gi adɔɔke: «Tshe li dɔɔ kuzu.»

⁶⁷ Manda nɔɔ, endje tetɔɔ kɔɔtu ngusha ga tshatshu ye ɔɔ sɔɔ kɔɔɔɔ she, yé anga endje sɔɔ kɔɔɔɔ ala ye.

⁶⁸ Endje pa fɔɔ she adɔɔke: «Masiya, ɔɔdɔɔ ɔɔɔ kɔɔɔɔɔ ayi kɔɔɔɔɔ o'o, pandɔɔ nɔɔ fɔɔ 'a: Ɛɔɔɔ dá ɔɔi ɔɔɔ a?»

Petro 'ea Yisu

(Wu ɔɔ tɔɔ Mar 14.66-72; Luk 22.56-62; Yow 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Andaa Petro sɔɔ lima ga ati ɔɔ ushu ɔɔ lɔɔ gbagba, anga yashe akwa na ndoo dɔɔ she yé ɔɔ pa fɔɔ she adɔɔke: «Ɛɔɔɔ ndje, ɔɔɔ sɔɔ lima awa bale dɔɔ Yisu uzu Galilayi!»

⁷⁰ Kashe tshɔɔ vusɔɔ nɔɔ utshu azu kɔɔ dɔɔ kɔɔpa adɔɔke: «Mɔɔ wuwusɔɔ o'onɔɔ á ɔɔɔ yindɔɔ kɔɔpa tɔɔnɔɔ asɔɔ nene.»

⁷¹ Bata á tshɔɔ sɔɔ lima kɔɔna gu ndɔɔ ɔɔsɔɔ manda gɔɔɔɔɔnɔɔ, anga angbi yashe akwa kpa wu she yé ɔɔ pa fɔɔ azu á endje sɔɔ lima kɔɔɔɔɔ adɔɔke: «Uzu asɔɔ sɔɔ lima awa bale dɔɔ Yisu uzu Nazarete.»

⁷² Petro kpa vusɔɔ nɔɔ dɔɔ kɔɔdarama ye adɔɔke: «Mɔɔ wuwusɔɔ uzunɔɔ asɔɔke nene.»

⁷³ Manda nɔɔ teasho, azu á endje sɔɔ lima kɔɔɔɔɔɔ gitɔɔ endje ndoo dɔɔ Petro, yé ɔɔ pa fɔɔ she adɔɔke: «Adja, ɔɔɔɔ kɔɔɔɔɔ anga uzu nɔɔ endje, yé o'o zɔɔ sɔɔ kɔɔma ɔɔɔ ataa.»

⁷⁴ Yé Petro tetɔɔ kɔɔdarama ye dɔɔ kɔɔpa o'o adɔɔke: «Kaka Ndjaba za djofele fɔɔ mɔɔ ɔɔdɔɔ mɔɔ kɔɔpa wala! Mɔɔ wuwusɔɔ uzunɔɔ asɔɔke nene.» Ngbewo, kɔɔngato ki.

⁷⁵ Yé Petro gbɔɔtshelɔɔ ye ndɔɔ o'onɔɔ á Yisu pa lima fɔɔ she adɔɔke: «Utshunɔɔ adɔɔke kɔɔngato ki, ɔɔɔ 'ea mɔɔ awa votɔɔ adɔɔke ɔɔɔ wuwusɔɔ mɔɔ nene.» Tshɔɔ wuta ga ushu, yé ki dɔɔ oyo.

27

Yisu ɔɔ utshu Pilato

(Wu ɔɔ tɔɔ Mar 15.1; Luk 23.1-2; Yow 18.28-32)

¹ Dɔɔ amazi tuu, agbozu tshapa anganga Ndjaba kɔɔ dɔɔ pe agbozu Ikriزيا ngbɔtɔɔ endje ga tɔɔnɔɔ kɔɔwa o'o ndɔɔ kɔɔwo Yisu.

² Manda nœ, endje i Yisu ga tœnœ, œ na dœ she yé á za she fœ gbozugo á i'iri ye kœdœ Pilato.

Kuzu Yudasi

(Wu 6a tœ Akw 1.18-19)

³ Yudasi á tshe za she yœ œrœ, wu adœke endje wa ngbanga ndœ kœwo Yisu, egerœ gbetshelœ za she, tshe kwa œ gi langere ngendjanœ zazu bale dœ ndjokpa fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe fœ agbozu Ikrizia,

⁴ yé á pa fœ endje adœke: «Mœ mbœrœ ekperœ, mœ za uzu á tshe mbœmbœrœ ekperœ nene fœ kuzu.» Kashe endje gi fœ she adœke: «'A soœœ lœnœ nene! Tœnœ kœdœ o'o nœ zœ!»

⁵ Yudasi ko ngendjanœ va ga lœ Tepelo, yé á na kœdu uwu ga lœ igi ye ndœ kœwotœ ye.

⁶ Agbozu tshapa anganga Ndjaba rœ ngendjanœ yé á pa adœke: «Awa akwa nœ azœ yiyindœ nœ adœke a ko mara ngendja ataa ga ugurutœ kœgbœrœ nœ Tepelo nene, mbœrœ tœnœ á to lœ ngendja indji uzu.»

⁷ Manda kœdjitœ endje, endje za œ yœ dœ kindi nœ ayi kœmbœrœ lœsú mbœrœ kœza tœ tshapa udu nœ agene.

⁸ Mbœrœ tœnœ ataa œrrr ga tœ kpesheke, i'iri kindinœ asœmœ kœdœ: «Kindi indji uzu.»

⁹ Yé œ mbœrœtœ endje ataa mbœrœ o'o á ayi kœgbara o'o Yilimiya pa lima kœmbœrœtœ endje, tshe pa adœke: «Endje za ngendja zazu bale dœ ndjokpa, œtœnœ kœdœ ama ngendja á agbolo Israyele wa lima tœ upu nœ ye;

¹⁰ yeka á endje za ndœ kindi nœ ayi kœmbœrœ lœsú, bata á Gbozu vwa lima mœ ndœ kœpandœ nœ.»

Pilato sœ kœyu Yisu

(Wu 6a tœ Mar 15.2-5; Luk 23.3-5; Yow 18.33-38)

¹¹ Yisu ka 6a utshu gbozugo á i'iri ye kœdœ Pilato. Gbozugo yu she adœke: «E6œ kœdœ gbozugo nœ Ayuda a?» Yisu gi fœ she adœke: «E6œ dá sœ kœpa ataa.»

¹² Kashe o'o á agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu Ikrizia sœ kœpa ga pa ye, tshe gigi lima o'o nene.

¹³ Pilato pa fœ she adœke: «Bœ djidji o'o á endje sœ kœpa ga pa zœ asœ nene a?»

¹⁴ Tshe gigi lima o'o ndœ nœ bale nene, yé gbozugo za lima ama ye ti œœ.

¹⁵ Dœ lœndœ angbo Pake bale dœ bale kœ, gbozugo sœ lima kœvwara anga ayi kánga bale á ukpulu azu yindœ ye.

¹⁶ Andaa, endje sœ lima dœ anga ayi kánga á endje para wu lima sœ ye, i'iri ye kœdœ Yisu Barabase.

¹⁷ Pilato yu ukpulu azunœ á endje ngbœtœ endje ga tœnœ adœke: «E6œ dá 'e yindœ nœ adœke mœ katœ ye a? Yisu Barabase too Yisu á endje e she Kristu?»

¹⁸ Mbœrœ tshe wu lima sœ nœ adœke endje sœ dœ úkú ga tœ ye yeka á za she na tœnœ asœmœ.

¹⁹ Ŭœ á Pilato sœ kœwa ngbanganœ 6a lœ anda kœwa ngbanga, awonœ pa fœ she adœke: «Lili ga lœ o'o nœ uzunœ asœ nene, tshe sœ ndjii. Mbœrœ mœ lu dœ abutshœ asœ, lœsu mœ ka mœ mbœrœ she waa.»

²⁰ Agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu Ikrizia sœ kœli ga lœ azu adœke endje katœ Barabase kashe œ wo Yisu.

²¹ Gbozugo kpa yu endje adœke: «E6œ ugurutœ endje bisha á 'e yindœ nœ adœke mœ katœ ye fœ 'e a?» Endje gi adœke: «Barabase.»

²² Pilato yu endje adœke: «Ɛrœ gadê á mœ koembœrœ tœ Yisu á endje e she Kristu a?» Endje para gi adœke: «'E kuru she ga pa kurushi.»

²³ Pilato yu endje adœke: «Ekperœ gadê dá tshe mbœrœ a?» Kashe endje tetœ koeta rawa dœ agbœ adœke: «'E kuru she ga pa kurushi.»

²⁴ Lœkœ á tshe wu adœke œne kpa wusœ œrœ á œne mbœrœ nene, tshe su ungu œ djutœ dœ kane ye utshu ukpulu azu dœ kœpa adœke: «Mœ dœdœ ayi kumu upu kuzu ye nene; œtœnœ kœdœ upu nœ 'e.» Gbambanœ nene, azu sœ lima kœoma dœ o'onœ waa.

²⁵ Azu para gi adœke: «Kaka adœke indji ye sœ ga pa 'a dœ agbolo nœ 'a.»

²⁶ Yeka á tshe kœkatœ Barabase, yé manda kœsœ Yisu dœ ndjapa, tshe za she fœ endje adœke endje kœkuru she ga pa kurushi.

Aturugu mœ Yisu

(Wu 6a tœ Mar 15.16-20; Yow 19.2-3)

²⁷ Manda nœ aturugu nœ gbozugo gu dœ Yisu ga lœ gbagba nœ ye, yé ukpulu azu kpa dji she djikpata.

²⁸ Endje verœ læba tœ ye, yé á verœ yœgbœdœ odorœ læba ga tœ ye.

²⁹ Endje verœ kpoto nœ ishi ga tœ kumu ye bata gbozugo, endje za tshœngbœlœ ga tœ kuni ye, á tetœ kœgote ga utshu ye dœ pe kœmœ she adœke: «'A bala bœ gbozugo nœ Ayuda.»

³⁰ Endje sœ kœtu ngusha ga tœ ye, œ za tshœngbœlœnœ ascœmœ á sœ dœ kumu ye.

³¹ Manda kœmœ she, endje verœ yœgbœdœ læbanœ tœ ye á gi œne ye ga tœ ye, yé á za she na tœnœ ndœ kœkuru she ga pa kurushi.

Yisu 6a pa kurushi

(Wu 6a tœ Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yow 19.17-27)

³² Bata endje sœ lima kœwuta tœnœ, endje gbœ uzu tshalakpi Sirene, á 'iri ye kœdœ Shimu, endje vwa she dœ agbœ ndœ kœza átá kurushi tœ Yisu.

³³ Endje wuta ga tœ osho á 'irincœ kœdœ Gologota, œ yindœ kœpa adœke «Osho gbayashi kœrœ.»

³⁴ Endje sú ipi á endje ngbœba dœ shundœdœ œrœ œ za fœ Yisu adœke tshe ndjo. Tshe dji œtshœnœ kashe tshe yiye lima ndœ kœndjo tœnœ nene.

³⁵ Endje kuru she ga pa kurushi yé œ ta wuka mbœrœ kœkurutshelœ læba nœ ye.

³⁶ Manda nœ, endje sœ ga ati 6a zœ mbœrœ kœgbœndœ ye.

³⁷ Endje su ádá kœwo she ga pa tsheporo maŕaya yé œ za ga pa kumu ye. O'onœ pa adœke: «Uzu asœ kœdœ Yisu, gbozugo nœ Ayuda.»

³⁸ Endje kuru anga aayi angba bisha ga pa kurushi ga indiri ye; anga ga pa kuni, yé anga ga pa gele ye.

³⁹ Azu á endje sœ lima kœvwanga tœnœ, sœ kœgu she dœ kœmea kumu endje,

⁴⁰ yé œ sœ lima kœpa adœke: «Ɛbœ á bœ pa lima adœke bœ ndi tshelœ Tepelo yé œ kpa mœ anganœ manda olo votœ; œdœ bœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, shetœ zœ dœ tœ zœ yé œ jœrœ pa kurushi ga ati!»

⁴¹ Awa bale, agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kœyisœ awa akwa œdœ pe agbozu Ikrizia sœ lima kœmœ she yé œ sœ kœpa adœke:

⁴² «Tshe she lima anga azu, tshe shetœ ye dœ tœ ye! Ɛshe kœdœ gbozugo nœ Israyele, tshe jœrœ ngœngœnœ asœ pa kurushi yé a kœyindœ nœ ga ndœ ye.

⁴³ Tshe za lœsu ye ga pa Ndjaba yé œ pa ngbi adœke: «Ɛmœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.» Ɛdœ Ndjaba kœyindœ ye, tshe she she ngœngœnœ asœ!»

44 Aayi angba á endje kuru lima endje ga pa kurushi dœ she gu ndje she awa bale dœ mara ataa.

Kuzu Yisu

(Wu 6a tœ Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yow 19.28-30)

45 Dœ kakpi ɔɔ, osho bu kporokoto pa ogo djigi œerrr ga tœ ada ɔɔ votɔ manda kakpi ɔɔ.

46 Kœwuta ga tœ ada ɔɔ votɔnœ ascœmœ, Yisu ta rawa dœ ɔgbɔ tshama ye adœke: «Eli, Éli, lema sabakatani?» (E yindœ kœpa adœke: «Ndjaba nœ mœ, Ndjaba nœ mœ, mbœrœ gade á 6œ katœ mœ ti a?»)

47 Anga azu ugurutœ endjeneke á endje sœ lima kpœtœmœ dji she yé œ pa adœke: «'E dji ka, tshe sœ kœ'e Eliya!»

48 Trale, anga uzu bale ugurutœ endje kpa œ nduru ndɔhɔɔ ga la ikpi vinu yé œ vwele ga tœ kumu wara yeka á yi ga tœ ama ye adœke tshe ndjo.

49 Anga endje pa adœke: «'E kaka kane! A wu œdœ Eliya œ na kœshe she!»

50 Kashe Yisu kpa ta rawa dœ ɔgbɔ tshama ye, yé œ tshu ye.

51 Dœ lɔndɔnœ ascœmœ, lœba á endje du 6a lœ Tepelo suru tshelœtœ ye bisha kœto 6a lafo œerrr ga ati. Ɔshɔ turu, tshelœ ogboro badja 'oro,

52 udu karɔ, yé ayindœ Ndjaba ndjoro á endje tshu, kwatœ endje ga lœ soro.

53 Manda Ndjaba kœshe Yisu lœ akuzu, manda kœwuta endje lœ udu, endje li ga lœ œeyerœ ongo Yerusaleme, yé á azu ndjoro wu endje 6a zœ.

54 Gbozu tshapa aturugu Roma œdœ aturugu á endje sœ kœgbɔ lima ndœ Yisu dœ she, wu ɔshɔ á turu œdœ œeneke kɔ á wuta lima ascœmœ, awa za endje tɔpanœ kpuru yé endje pa adœke: «Uzu asœke kœdœ lima adja Gbolo nœ Ndjaba tako.»

55 Ayashe ndjoro ka lima zara á sœ kœtɔndœ osho: Endje te lima mangba Yisu kœto 6a lœ Galilayi mbœrœ kœmbœrœ akwa fœ she.

56 Mareya uzu tshalakpi Magadala, dœ Mareya ayi Jake dœ Yozefu, œdœ pe ayi agbolo nœ Zebedayi, sœ lima ugurutœ endje.

Kœshi yisu

(Wu 6a tœ Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yow 19.38-42)

57 Dœ adila, anga ayi kœgbɔrœ 6a lœ Arimateyo á 'iri ye kœdœ Yozefu yikumu ye; œshe kœdœ ndje lima yambarœ nœ Yisu.

58 Tshe na ga ndœ Pilato yé œ yu she tœ oko Yisu. Yé Pilato za awa adœke endje za fœ she.

59 Yozefu za oko Yisu œ vwele ga tœnœ dœ ɔshɔ lœba,

60 yé á za ga lœ tafo udu á tshe totœ kœdji tœnœ 6a lœ ɔngɔ badja. Manda nœ, tshe vwiri egerœ badja ga tœ mandanœ yé œ gu da ye.

61 Andaa, Mareya uzu Magadala œdœ anga angbi Mareyanœ sœ lima ga ati 6a utshu udunœ.

Kœgbɔndœ tshapa udu

62 Olo bale manda nœ, tœnœ kœdœ lima lɔkɔ utshu sabata, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe Afarisayi na awa bale ga ndœ Pilato.

63 Endje pa fœ she adœke: «Gbozu, 'a gbe dœ o'o á ayi wala asœ pa lima lɔkɔ á tshe sœpe dœ soro. Tshe pa lima adœke: “Manda olo votɔ, Ndjaba œ she mœ lœ akuzu ye.”

64 Za awa adœke endje gbɔndœ tshapa udu asœ œerrr ga tœ votɔ olo yekane, ete nene ayambarœ nœ ye œ zi angba ye, yé œ pa fœ azu adœke: “Ndjaba she lœ akuzu ye.” Yé walanœ asœ œ kpa ropœ œeneke lima utshunœ ye.»

⁶⁵ Pilato kœpa fœ endje adœke: «Aturugu kœgbøndœ œrœ dœke. 'E na dœ endje dœ endje gbøndœ tshapa udunœ b̄ata á 'e wa asœmœ.»

⁶⁶ Ataa, endje na ga pa udu œ guma mara kœgbøndœ nœ: Endje iw̄i badjance œ tshu dœ mandance yé á katœ aturugu ndœ kœgbøndœ nœ.

28

Kœshe nœ Yisu lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mar 16.1-10; Luk 24.1-12; Yow 20.1-10)

¹ Manda olo sabata, kœli ga lœ ali olo nœ p̄s̄s̄, Mareya uzu Magadala dœ pe anga angb̄i Mareyance na kœwu tshapa udu.

² Trale atake, œsh̄o turu dœ agb̄onœ. Anga andjelu nœ Gbozu to 6a lafo œ jœrœ, œ vw̄iri egerœ badja tœ manda udunœ yé á sœ ga pa nœ.

³ Tshe sœ lima b̄ata kœyerœwa yavuru, yé lœba ye sœ dœ imbinœ b̄ata ondro.

⁴ Aturugu sœ lima kœde gbaragbara dœ awa, yé œ sœ b̄ata azu á endje tshu ye.

⁵ Kashe andjelu za o'o yé œ pa fœ ayashencœ adœke: «Awa zaza 'e nene, mœ wusœ nœ adœke 'e sœ kœpara Yisu á endje kuru she ga pa kurushi.

⁶ Tshe gugu kpeke nene, mbœrœ Ndjaba she she lœ akuzu b̄ata á tshe pandœ nœ lima fœ 'e. 'E na ga mœ œ wu osh̄o á tshe lo lima tœnœ.

⁷ Yé 'e gu katsha œ pandœ nœ fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Ndjaba shé she lœ akuzu ye, yé tshe ro utshu 'e ga lœ Galilayi da ye; 'e wu she 6a zœ.» Œtœncœ dá mœ pandœ nœ fœ 'e asœmœ.»

⁸ Endje katœ tshapa udu ti dœ awa œdœ pe dœ yanga, œ kpagu kœpandœ nœ fœ ayambarœ nœ ye.

⁹ Trale, endje wu Yisu kœna ga ndœ endje, á pa fœ endje adœke: «Mœ bala 'e!» Endje gitœ endje ndoo ga ndœ ye, œ tepa ada ye yé á gote ga utshu ye.

¹⁰ Yé Yisu pa fœ endje adœke: «Awa zaza 'e bale nene. 'E gu œ pandœ nœ fœ aaya mœ adœke endje ro ga lœ Galilayi: 6a zœ dá endje wu mœ.»

O'o tœ upu nœ aayi kœgbøndœ udu

¹¹ Lœk̄o á endje sœpe lima tœ ala awa, anga aturugu lœ ugurutœ aturugu kœgbøndœ udu ro ga lœ ongbo, œ pandœ œrœ k̄o á ro 6a zœ fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba.

¹² Manda kœngb̄otœ dœ kœdjitœ agbozu nganga Ndjaba dœ pe agbozu Ikrizia, endje to ngendja dœ egerœ nœ fœ aturugu,

¹³ yé œ pa fœ endje adœke: «'E pa ngb̄i adœke: Lœk̄o á 'e sœ tœ olo, ayambarœ nœ ye na dœ butsh̄o œ za angba oko ye yé.

¹⁴ Yé œdœ gbozugo kœdji o'onœ asœ, a'a dá ru alance yé á mbœrœ adœke 'e gb̄gb̄o o'o nene.»

¹⁵ Aturugu za ngendjance yé œ tetœ kœmbœrœtœ endje lindœ o'onœ á endje za fœ endje asœmœ. Ataa, o'onœ asœ kaka osho 6a ndœ Ayuda œrrr ga tœ kpesheke.

Yisu matœ ye fœ ayambarœ nœ ye

(Wu 6a tœ Mar 16.14-18; Luk 24.36-49; Yow 20.19-23; Akw 1.6-8)

¹⁶ Ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bale na ga lœ Galilayi 6a pa kaga á Yisu yi lima sœ nœ fœ endje.

¹⁷ Lœk̄o á endje wu lima she, endje gote ga utshu ye; kashe anga endje ugurutœ endje sœ lima dœ sharapu.

¹⁸ Yisu na ndoo dœ endje, œ pa fœ endje adœke: «Ndjaba za tshagbozu kɔ nœ œrœ tshalafɔ dœ pe œnœ tshapa shɔ fœ mœ.

¹⁹ 'E na djelœ ogo kɔ, 'e fa azu tœ ayambarœ nœ mœ, yé œ za batisimu fœ endje dœ i'iri Aba, dœ Gbolo dœ pe Ɔtshɔ ishiri,

²⁰ 'e yisœ nœ fœ endje adœke endje gbɔndœ œneke kɔ á mœ za lima dœ o'o fœ 'e. Yé œmœ, mœ sœ dœ 'e awa bale ɔɔ dœ ɔɔ œerrr ga tœ kœka tshapashɔ.»

Ɔtshɔ O'o nɔe Yisu Kristu á Marke sú Tshatshu o'o

Asɔeke kɔedɔe Ɔtshɔ O'o nɔe Yisu Kristu á Marke sú. Marke doédɔe lima ayi avwa nɔe Yisu nene, tshe dji lima Ɔtshɔ O'o dɔe lɔkɔ á Petro sɔe lima kɔeyisɔe soro nɔe Yisu Kristu pa ɔshɔ fɔe azu á endje doédɔe Ayuda nene.

Ndjaba pa liya ala Buku adɔeke ɔene vwa ayi kɔeshe azu Israyele á endje doé azu nɔe ɔene. Azu Israyele gbe lima adɔeke Kristu á Ndjaba pa lima ndɔe kɔevwa she asɔemɔe, tshe she ɔene tshaabrɔe azu Roma. Kashe Yisu nana lima mbɔerɔe tɔenɔe nene. Tshɔ she lima kolɔe azu á endje fatshalɔsu endje á katɔe ekperɔe mbɔerɔe kɔedji o'o ama ye. Ba la Bukunɔe asɔeke, Marke sú ɔerɔe neke á Yisu mbɔerɔe pa ɔshɔ, kɔeyisɔerɔe nɔe ye, upu kuzu ye ɔedɔe pe kɔeshe nɔe ye lɔe akuzu. Yisu she aayi kɔfɔa, ɔe gɔrɔ ekpe ishiri yé ɔe mbɔerɔe ɔerɔe á ropa kumu azu. Ataa Yisu kɔedɔe gbolo nɔe Ndjaba gbaa, tshe zaza lima tɔe ye mbɔerɔe tɔenɔe nene.

Mbetinɔe kurutshelɔetɔe ye atake:

- Kɔeyisɔe o'o ama Ndjaba nɔe Yowane, ayi kɔeza batisimu (1.1-8)
- Kɔegbɔ batisimu nɔe Yisu ɔedɔe mara á Satana para awa tɔe kɔewu lɔsu ye (1.9-13)
- Yisu na kɔesɔe ɔa lɔe ogo Galilayi (1.14-9.50)
- Yisu wuta lakpi Galilayi mbɔerɔe kɔena ga lɔe Yerusalemɔe (10.1-52)
- Udu olo Yisu pa ɔshɔ: Kɔewa ngbanga pa ye ɔedɔe kuzu ye (11.1-15.47)
- Kɔeshe Yisu lɔe akuzu (16.1-8)
- Yisu matɔe ye fɔe ayambarɔe nɔe ye (16.9-20)

Kɔeyisɔerɔe nɔe Yowane ayi kɔeza batisimu

(Wu ɔa tɔe Mat 3.1-12; Luk 3.1-18; Yow 1.19-28)

¹ Asɔe kɔedɔe Ɔtshɔ O'o nɔe Yisu Kristu, Gbolo nɔe Ndjaba.

² Isaya, anga ayi kɔegbara o'o su lima o'o ama Ndjaba la mbeti nɔe ye adɔeke:

«Ndjaba pa adɔeke:

“Mɔe vwa ayi akwa nɔe mɔe utshu zɔe mbɔerɔe kɔeguma ala awa zɔe.

³ Uzu bale sɔe kɔemindɔe upu ɔa lɔe kpagagasho:

'E guma ala awa Gbozu,

'E yɔrɔ ala awa ye ndjii.”»

⁴ Ɔneke kɔ mbɔerɔe lima tɔe endje dɔe ɔlɔnɔe á Yowane sɔe lima ɔa lɔe kpagagasho. Tshe sɔe lima kɔeza batisimu fɔe azu, ɔe sɔe kɔeyisɔe ɔerɔe adɔeke: «'E fatshalɔsu 'e dɔe ɔe gbɔ batisimu yeka á Ndjaba kɔedjerɔendɔe ekperɔe nɔe 'e kɔ.»

⁵ Azu tshelɔe ogo Yuda dɔe tshalakpi Yerusalemɔe á endje sɔe lima kɔena ga ndɔe ye, endje sɔe lima kɔepandɔe ekperɔe nɔe endje ngbii tɔe ala azu kɔ yeka á Yowane ɔe za batisimu fɔe endje ɔa la ngu Yɔrdane.

⁶ Yowane verɔe lima lɔeba á endje mbɔerɔe dɔe usu shamo yé uwu tshapa lɔebanɔe tɔe nguku ye kɔedɔe ɔkɔ agea. Kɔezirɔe ama ye kɔedɔe lima ayila ɔedɔe pe ojoro awaterɔe.

⁷ Tshɔ sɔe lima kɔegbara o'o fɔe azu adɔeke: «Uzunɔe á tshe na manda mɔe asɔe, tshe ropa mɔe dɔe gbɔgbɔ ye, mɔe lili kɔeka ga utshu dɔe pe kɔezu uwu ɔerada nɔe ye nene.

⁸ Mœ za batisimu fœ 'e dœ amba ungu; kashe œshe, tshe za bala batisimu nœ Ɔtsho Ishiri fœ 'e.»

Yisu gbɔ batisimu yeka á Satana na kœwu lɔsu ye
(*Wu ɓa tœ Mat 3.13-4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13*)

⁹ Dœ ɔɔ nœ asœmœ, Yisu to ɓa lœ ogo Galilayi ɓa lakpi Nazarete, á na yeka á Yowane za batisimu fœ she ɓa la ungu Yordane.

¹⁰ Kœwuta lima she kolœ langu atake, tshe wu adœke tshalafɔ kœɔ ngbii yé Ishiri nœ Ndjaba jœrœ ga pa ye ɓata mbepa.

¹¹ Yé tshe dji tshama kœto ɓa lafɔ œ pa adœke: «Eɓœ kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ zœ, yanga zœ sœ tœ mœ waa.»

¹² Trale manda nœ, Ishiri nœ Ndjaba to Yisu na tœnœ ga lœ kpagagasho.

¹³ Tshe lo lima lœ kpagagasho olo zazu bisha á Satana na ɓa zœ kœwu lɔsu ye. Tshe sœ lima kpœtœ œsœnœ dœ akatshagea tshelœ gusu yé á aandjelu lœ lima kœmbœrœ akwa fœ she.

Yisu e ayambarœ vana

(*Wu ɓa tœ Mat 4.12-17; Luk 3.21-22; 5.1-11*)

¹⁴ Ɔɔnœ á endje za Yowane ga lœ kánga, Yisu kwatœ ye ga lœ Galilayi yé œ tetœ kœmindœ Ɔtsho O'o ama Ndjaba.

¹⁵ Tshe mi lima ndœ nœ adœke: «Ɔɔnœ tɔ ye, yé Ogo gbozu nœ Ndjaba ndo ye. Atamœ 'e fatshalɔsu 'e œ yindœ Ɔtsho O'o!»

¹⁶ Dœ anga ɔɔ bale, Yisu sœ lima kœna tœ mangu egerœ ungu adanga Galilayi, tshe wu ayi kœpara ageatshalangu bisha, Shimu œdœ aya nœ dœ Andere á endje sœ kœvwi gbanda nœ endje.

¹⁷ Yisu pa fœ endje adœke: «'E na manda mœ dœ mœ fa 'e tœ aayi kœpara azu.»

¹⁸ Pe kpœtœ œsœnœ, endje katœ gbanda nœ endje ti œ na manda ye.

¹⁹ Yisu gitœ ye teasho ga utshunœ, œ wu Jake endje dœ ayancœ dœ Yowane, agbolo nœ Zebedayi. Endje sœ ga ati lœ agba á sœ kœdu œsœ gbanda nœ endje.

²⁰ Yisu e endje, endje katœ aba endje dœ Zebedayi dœ pe ayi akwa nœ endje ti lœ agba, yé œ na manda ye.

Yisu gœɔ ekpe ishiri

(*Wu ɓa tœ Mat 8.14-17; Luk 4.31-41*)

²¹ Yisu dœ ayambarœ nœ ye na lima ga lœ ongbo Kaparnawumu. Dœ lœkɔ sabata, tshe li ga lœ Sinagoga œ tetœ kœyisœ œrœ.

²² Azu á endje sœ lima kœdji she kitœ mara Kœyisœrœ nœ ye, mbœrœ tshe sœsœ lima kœyisœ œrœnœ ɓata aayi kœyisœ awa akwa nene kashe ɓata uzu á tshe sœ dœ tshagbozu.

²³ Trale anga uzu á tshe sœ dœ ekpe ishiri pa ye sœ ndje lima lœ Sinagoganœ, á tshe yi ama ye lœ rawa adœke:

²⁴ «Yisu uzu Nazarete, ɓœ yindœ kœmbœrœ gáfœ tœ 'a? 'Bœ na mbœrœ kœwo 'a? Mœ wusœ zœ dœ ɔtshœnœ, œɓœ kœdœ œyerœ uzu á Ndjaba vwa she.»

²⁵ Yisu ra ekpe ishiri sœmœ adœke: «Sœ koko! Gitœ zœ pa uzunœ asœke!»

²⁶ Pe kpœtœ œsœnœ, ekpe ishirinœ yaka uzunœ, œ ve œgbɔ rawa œ gitœ ye pa ye.

²⁷ Ɔ za lima awa fœ azu kœkɔ yé endje tetœ kœyutœ endje adœke: «Asœ kœdœ gáfœ? Tshe yisœ tafo œrœ dœ tshagbozu! Tshe pa o'o fœ ekpe ishiri yé ekpe ishiri sœ kœmbœrœtœ ye lindœ nœ.»

²⁸ Pe manda nœ asœmœ, i'iri Yisu za lima tshalakpi ogo Galilayi djigi.

*Yisu she anga azu ndjoro**(Wu 6a tœ Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)*

²⁹ Dœ lɔkɔnœ asœmœ, endje wuta lima lœ Sinagoganœ, œ gu ga sœnda nœ Shimu œdœ Andere awa bale dœ Jake dœ pe Yowane.

³⁰ Kœwuta Yisu atake, azu pa lima fœ she adœke ayimbeya Shimu lo ga pa kelekpa dœ koŋa biwa.

³¹ Yisu gitœ ye ndo dœ she, œ za kane ye, œ ti she ga lafo, koŋa biwa nœ ye ka ngbewo. Yé yashe sœmœ tetœ kœmbœrœ akwa fœ endje.

³² Dœ adila manda koeli ɔlɔ, azu na lima dœ ayi koŋa kɔ dœ pe endje á endje lœ ndje lima dœ ekpe ishiri pa endje fœ Yisu.

³³ Azu tshalakpi ogonœ ngbɔŋa tœ endje kɔ 6a lœ manda andanœ á Yisu dœ ayambarœ nœ ye sœ lima tœnœ.

³⁴ Yisu she lima azu ndjoro á endje sœ dœ mara koŋa dœ koŋa, œ gɔrɔ ndje lima ekpe ishiri ndjoro pa azu. Tshe rá lima ekpe ishiri adœke endje ii ama endje bale nene, endje pupu o'o teasho nene kolœ mbœrœ á endje wu lima sœ ye dœ Yisu dœ ɔtshɔnœ.

*Yisu 6a lakpi ogo Galilayi**(Wu 6a tœ Mat 4.23; Luk 8.42-44)*

³⁵ Pe dœ amazi utshu nœ kœwuta ɔlɔ, Yisu katœ Kaparnawumu ti œ na kœsœ ga tœ osho á sœ ziti 6a lœ kpagagasho. Ba zœ, tshe tetœ kœ'e tshalafo.

³⁶ Shimu dœ anga anganœ na kœpara she.

³⁷ Kœgbɔ she kpɔ atake, endje pa fœ she adœke: «Azu kɔkɔ lœ kœpara 6œ.»

³⁸ Yisu gi o'o fœ endje adœke: «A na ga tœ anga anghi osho, ga lœ ongbo á sœ mashenga dœ œneke adœke mœ yi ndje sœ ɔtshɔ O'o 6a zœ kane. Mbœrœ mœ na mbœrœ tœnœ.»

³⁹ Yé tshe ro lima djelœ ogo Galilayi djigi; œ yi lima sœ œrœ 6a lœ Sinagoga nœ endje, œ gɔrɔ ndje lima ekpe ishiri pa azu.

*Yisu she uzu koŋa boroma**(Wu 6a tœ Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)*

⁴⁰ ɔlɔ bale, anga ayi boroma na ga ndœ Yisu, œ gote ga utshu ye, œ ki fœ she adœke: «œdœ 6œ kœyindœ kœshe mœ, 6œ she mœ lœ koŋanœ asœke.»

⁴¹ Yisu wu oyo ye, œ yi kane ye, œ goro she á pa fœ she adœke: «Mœ yindœ nœ adœke 6œ she!»

⁴² Kolœ tœ farapu boroma yiwa yé tshe she.

⁴³ Yisu gi she toro kœgu ga ndœ ye, œ pa fœ she dœ œgbɔ adœke:

⁴⁴ «Dji mœ dœ ɔtshɔnœ! Papandœ œrœ á mbœrœtœ endje fœ 6œ fœ uzu bale nene, kashe gu œ matœ zœ fœ nganga Ndjaba, œ to tokórɔ tœ zœ lindœ œneke á Moyize pa lima ndœ nœ mbœrœ kœma fœ azu kɔ adœke 6œ she lœ koŋa ye.»

⁴⁵ Atamœ gbaa, uzu sœmœ gu œ mi tshelœ o'onœ ngele ngele djezœ tɔpanœ kpuru adœke azu kɔkɔ wusœ nœ. Mbœrœ tœnœ ataa, Yisu kpa lili lima kœwuta ngbi ga tœ ala azu ndœ akwa nene. Ataa Yisu gi lima tœ ye kœsœ ga tœ osho á azu ngbangba tœnœ nene gbaa, azu lœ lima kœto tœ osho dœ osho kœna ga ndœ ye.

2*Yisu she uzu á ada ye tshu**(Wu 6a tœ Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)*

¹ Manda anga olo, Yisu kwatœ ye ga lœ Kaparnawumu yé azu dji adœke tshe sœ 6a sœnda.

² Azu nḡbɔtɔe endje ndjoro ɓa sɔenda tɔ ga lɔe talamanda cɛrrr yaba yaba tɔ ɓa shu. Anga ɔḡɔɔ osho sɔesɔpe nene yé á tshe ka yeka á sɔe kɔeyisɔe cɛrɔe fɔe endje.

³ Anga azu vana za uzu ada ye tshu tshakudu ye ɔe na dɔe she fɔe Yisu.

⁴ Kolɔe mbɔerɔe kɔengba azu, endje lili kɔewuta dɔe she ɓa tshatshu Yisu nene. Endje ɔ, ɔe kɔɔ ogoro ɓa pa anda kpɔetɔe osho á Yisu ká tɛnɔe yeka á yi uzunɔe á ada ye tshu asɔemɔe dɔe kondja nɔe ye kɔ tara tɛnɔe ndjii ga tshatshu ye.

⁵ Yisu wu kɔeyindɔerɔe nɔe endje, ɔe pa fɔe uzunɔe á ada ye tshu adɔeke: «Gbolo nɔe mɔe, mɔe djerɛndɔe ekperɔe nɔe zɔe ye.»

⁶ Anga aayi kɔeyisɔe awa akwanɔe á ndje lɔe ga ati tɔe ɔesɛnɔe tetɔe kɔegbetshelɔe endje adɔeke:

⁷ «Mbɔerɔe gadɔe á uzunɔe asɔeke ɔe pa mara o'o ata a? Asɔeke kɔedɔe kɔegu ɔesɔé Ndjaba nene a? (Ede dá li tɔe kɔedjerɛndɔe ekperɔe a; ɔe dɔédɔé Ndjaba kuti ye nene a?)»

⁸ Yisu wu lima sɔe gbetshelɔe nɔe endje kpa, á yu endje adɔeke: «Mbɔerɔe gadɔe á 'e gbe o'o tɔe lasu 'e ataa a?»

⁹ Kɔepa fɔe uzu adɔeke: “Mɔe djerɛndɔe ekperɔe nɔe zɔe ye”, too ndje kɔepa adɔeke: “Aalafo, ɔe za kondja nɔe zɔe yé ɔe na ana”, o'o neketa dá ga a?»

¹⁰ Mɔe pa o'onɔe asɔeke mbɔerɔe 'e kɔewusɔe nɔe adɔeke kpɔepa ɔshɔ asɔeke kɔ, Gbolo nɔe uzu dá sɔe dɔe gbɔgbɔ mbɔerɔe kɔedjerɛndɔe ekperɔe». Yé á tshe kɔepa fɔe uzunɔe á ada ye tshu adɔeke:

¹¹ «Mɔe pa fɔe ɓɔe, áalafo ɔe za kondja nɔe zɔe yé ɔe gu ga ndɔe zɔe!»

¹² Gbikivwigi, ayi kɔɓanɔe aalafo, ɔe za kondja nɔe ye, ɔe wuta ngarrɔ dɔe ala azu kɔkɔ á endje sɔe lima tɔe ɔesɛnɔe. (E te egerɔe o'o lɔema azu kɔ yé uvuru endje kpa lɔe nɔe. Endje donga Ndjaba, ɔe pa adɔeke: «A wuwu ɓa lima anga neke bale nene!»)

Yisu e Levi

(Wu ɓa tɔe Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Yisu fatɔe ye kɔegu jɔerɔe nḡbɔlɔ tɔe mangu Galilayi. Azu ndjoro na ga ndɔe ye á tshe ka á sɔe kɔeyisɔe cɛrɔe fɔe endje.

¹⁴ Kɔesɔe kɔedirɔe ataa, Yisu wu anga uzu bale, i'iri ye kɔedɔe Levi, gbolo nɔe Alefe á tshe sɔe ga ati ɓa tɔe osho kɔeyɔ lapo. Yisu vwi o'o fɔe she adɔeke: «Na manda mɔe.» Levi áafo yé ɔe na manda ye.

¹⁵ Manda nɔe, Yisu sɔe kɔezirɔe ɓa sɔenda nɔe Levi. Azu kɔeko ngendja lapo ndjoro, dɔe pe aayi kɔembɔerɔe ekperɔe sɔe lima kɔezi ɔerɔenɔe dɔe she awa bale ɔedɔe pe ayambarɔe nɔe ye, mbɔerɔe ili azu á ndje sɔe lima kɔena manda ye kɔedɔe kolɔe mara azunɔe asɔemɔe.

¹⁶ Yé aayi kɔeyisɔe awa akwa nɔe Afarisayi wu Yisu kɔezi ɔerɔe awa bale dɔe ayi kɔeko ngendja lapo dɔe pe azu kɔembɔerɔe ekperɔe, á yu ayambarɔe nɔe ye adɔeke: «Mbɔerɔe gadɔe á tshe zi ɔerɔe kpɔetɔe ɔesɛnɔe bale dɔe azu kɔeko ngendja lapo ɔedɔe pe aayi kɔembɔerɔe ekperɔe a?»

¹⁷ Yisu dji ataa, ɔe gi o'o fɔe endje adɔeke: «Azu neke á tshelɔe akɔ endje sɔe yerɔe, endje mbɔerɔe ogo monganga nene kolɔe ayi kɔɓa dá gbe ndɔe kɔena kɔewu she. Mɔe na kɔe'ɔe osho fɔe azu á endje sɔe ndjii nene, mɔe na mbɔerɔe azu kɔembɔerɔe ekperɔe.»

Azu yu Yisu tɔe upu kɔeyotshelɔema

(Wu ɓa tɔe Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Dɔe anga ɔlɔ bale, ayambarɔe nɔe Yowane ayi kɔeza batisimu dɔe pe endje nɔe Afarisayi lɔe lima kɔeyotshelɔema endje mbɔerɔe Ndjaba yeka azu na kɔeyu Yisu adɔeke: «Mbɔerɔe gadɔe á ayambarɔe nɔe Yowane ayi kɔeza batisimu dɔe

endje nœ Afarisayi œ yotshelœma endje mbœrœ Ndjaba yeka á endje nœ zœ vwara má tœ endje kœmbœrœ awa bale a?»

¹⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «Ɛdœ uzu kœtœ yashe á kœ'e anganœ ndœ angbonœ, endje yotshelœma endje ye a? Bale nene! Bata akœ yashe sœ kpœtœ œsœnœ dœ endje, endje yotshelœma endje nene.

²⁰ Kashe lœkœ á endje kœza akœ yashenœ ugurutœ anganœ, œlnœ á endje yotshelœma dœmœ.

²¹ «Uzu zaza tafo lœba œ pi ga pa ongboro lœba nene. Ɛdœ tshe kœmbœrœ ataa, tafo ndœma lœbanœ œ suru tshelœ ongboronœ, yé ogoronœ œ kpa gerœ kœropa ongboro ogoronœ má utshunœ.

²² Awa bale, uzu susu tafo ipi va va va ga lœ ongboro anga nene. Ete nene œ kœsœ adœke ipinœ yuuyu, tshelœ anga œ kpa kiri kiri; á kœede, ipinœ œ tu kpa ga lœ œshœ. Ipi dœ anga kœkœ œ ro ye, a wusœ nœ adœke tafo ipi li dœ tafo anga.»

Yisu kœdœ ayengœ lœkœ sabata

(Wu 6a tœ Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Dœ anga lœkœ sabata bale, Yisu dœ ayambarœ nœ ye ro tœ lœ kindi ble. Ayambarœ nœ ye yopa kœsœ ongboro kumu ble na tœnœ indiri ala awa.

²⁴ Yé Afarisayi yu she adœke: «Wu œneke kane, mbœrœ gadœ á ayambarœ nœ zœ œ mbœrœ œrœ neke á lili adœke azu mbœrœ dœ olo sabata nene a?»

²⁵ Yisu gi o'o fœ endje adœke: «'E didi damba la mbeti dœ ádá œrœ á Davidi mbœrœ lima, dœ œlnœ á ogo li tœ ye dœ azu nœ ye á endje gugu dœ kœzirœ nene a?»

²⁶ Tshe li 6a lœ anda nœ Ndjaba, á zi rœgo á endje ko fœ Ndjaba dœ lœkœ nœ Abiatarœ á li kolœnœ adœke egerœ nganga Ndjaba kœzi, á Davidi zi yeka á kpa to ndje udunœ fœ azu nœ ye.»

²⁷ Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Ndjaba mbœrœ lœkœ sabata mbœrœ uzu, tshe mbœmbœrœ uzu mbœrœ lœkœ sabata nene.

²⁸ 'E wu ádánœ á sœ adœke Gbolo nœ uzu kœdœ ayengœ lœkœ sabata.»

3

Yisu she uzu á kane ye tshu

(Wu 6a tœ Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Ŭœ bale, Yisu kpa li ga lœ Sinagoga, œ gbœ anga uzu á kane ye tshu.

² Azu á ndje lœ lima tœ œsœnœ, mesho lima lœ ala endje kœwu too Yisu œ she uzunœ asœmœ dœ lœkœ sabata, yeka á œne kœegbœ awa kœtœ meza pa ye.

³ Yé Yisu pa fœ uzunœ á kane ye tshu adœke: «Aalafœ, œ na œ ka kpœgurunœ.»

⁴ Tshe yu azunœ adœke: «Lœkœ sabata yindœ nœ adœke azu mbœrœ œtshœrœ too ekperœ? Lœkœ sabata yindœ kœshe uzu too kœkatœ ye adœke tshe tshu?» Endje ngbœ kœkœ œ lœ ko ko ko.

⁵ Yisu shokœ endje vvirr, tshelœ ye voro tœ endje kœ kœ kœ. Tshe sœ lima dœ adja oyo tœ lœsu ye tœ kœwu œgbœ lœsu nœ endje, yé œ pa fœ ayi kœŕanœ adœke: «Yœrœ tshelœ kane zœ!» Tshe yœrœ tshelœnœ yé tœ farapu, kane ye gumatœ ye ngbewo.

⁶ Afarisayi wuta kœ lœ anda ngbœtœ, œ ngbœtœ endje pe kpœtœmœ dœ azu nœ Erodœ kœvwarandœ o'o tœ kœpara awa ndœ kœwo she dœ Yisu.

Azu ndjoro na ga ndœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 4.25; 12.15-16; Luk 6.17-19)

⁷ Yisu dœ ayambarœ nœ ye áalafœ œ gitœ endje kœna ga tœ mangu Galilayi. Azu ndjoro lœ ogo Galilayi na manda ye. Anga endje to lœ ogo Yuda,

⁸ dœ Yerusaleme, 6a lœ ogo Idume, œdœ ogonœ á sœ 6a atshi Yördane, dœ ogonœ á sœ mashenga dœ tshalakpi Tire dœ Sidona. Azu na lima ndjoro ga ndœ Yisu mbœrœ endje dji lima o'o tœ upu œeneke kœ á tshe sœ lima kœmbœrœ tœnœ.

⁹ Yé Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke endje gumasœ aya agba bale ndœ ana mbœrœ adœke azu kœpoporo œene nene.

¹⁰ Gbambanœ nene, tshe she lima azu tœpanœ kpuru yeka á endjeneke á endje lœpe dœ ko6a sœ kœgbugburutshelœtœ endje adœke œene goro she yeka á kœshe.

¹¹ (Edœ ndje endjeneke á ndje sœ lima dœ ekpe ishiri, endje kœwu she, endje sœ lima kœyo ga tœ koda ye dœ kœve rawa adœke: «Æ6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.»

¹² Yisu rá endje adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale nene.

*Yisu ke aayi avwa nœ ye ndjokpa dœ bisha
(Wu 6a tœ Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)*

¹³ Manda nœ Yisu œ ga pa kaga, œ e azu neke á tshe yindœ endje kœna ga ndœ ye.

¹⁴ Tshe ke endje ndjokpa dœ bisha yé œ fa endje tœ «ayi avwa» nœ ye. Tshe ke endje kœsœ awa bale dœ she, tœ kœvwa endje ndœ kœyisœ œœe,

¹⁵ œdœ ndje pe kœza gbœgbœ kœgœrœ dœ ekpe ishiri pa azu fœ endje.

¹⁶ F'iri aayi avwanœ ndjokpa dœ bisha kœdœ: Shimu (á Yisu za anga i'iri ye ga panœ adœke Petro),

¹⁷ Jake œdœ ayannœ dœ Yowane (endje bisha kœdœ agbolo nœ Zebedayi, Yisu tá i'iri endje adœke Boaneregese, ádánœ adœke, agbolo nœ kœsœ yavuru),

¹⁸ dœ Andere, Filipino, Bartelemi, Matie, Toma, Jake tshenœ Alefe, Tade, Shimu uzu Kanana,

¹⁹ dœ Yudasi Isikariote, œshe dá ka lima Yisu.

Yisu œdœ Bezezebula

(Wu 6a tœ Mat 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Yisu gu ga sœnda yé azu ndjoro kpa ngbœtœ endje dji she. Mbœrœ tœnœ ataa, tshe gbœgbœ awa kœzirœ teasho œdœ ndje ayambarœ nœ ye nene.

²¹ Aayanœ dji ataa œ ngbœtœ endje, œ na manda ye ndœ kœto she mbœrœ endje gbe adœke: «Kumu ye djingili ye.»

²² Aayi kœyisœ awa akwa á endje to 6a lœ Yerusaleme pa fœ endje adœke: «Bezezebula gbozu nœ ekpe ishiri sœ pa ye. (Eshe dá za gbœgbœ fœ she tœ kœgœrœ dœ ekpe ishiri pa azu ascœmœ.»

²³ Yisu e endje, œ pa fœ endje lœ gbaguru adœke: «Kotoo á Satana œ gœrœ undu ye dœ tœ ye a?»

²⁴ (E kœsœ adœke azu lœ ogo bale kœendjotshelœtœ endje, ogonœ œ kpa dœ ogo nene.

²⁵ (Edœ azu lœ mazungu kœsœ dœ o'o lœ oporo tœ endje, mazungunœ œ scœpe nene.

²⁶ (E kœsœ adœke Satana sœ kœnga koshe dœ azu nœ ye too œ kœsœ ndje adœke azu nœ ye kurutshelœtœ endje, gbœgbœ ye œ ka, yé œndœ ye œ di nene.

²⁷ «Uzu á tshe kœyindœ kœli kœzi angba œœe nœ ayi gbœgbœ, œ li adœke tshe i she vwagbagba ga tœnœ dœ uwu yeka á kœko œœe nœ ye.

²⁸ Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ azu kœkœ dœ pe o'o ama endje á ndje pa.

²⁹ Kashe uzu neke á tshe kœpa ekpe o'o goro œsœ Otshœ Ishiri, Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ ye teasho nene mbœrœ tshe mbœrœ ekperœ.»

³⁰ Yisu mi lima ndœe nœ fœ endje ataa, mbœerœ endje pa lima adœeke: «Ekpe ishiri sœe pa ye.»

Ayi Yisu dœe aaya nœ

(Wu 6a tœ Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Dœe anga ɔɔ bale, ayi Yisu dœe pe aayanœ na, œ sœpe 6a shu œ vwa uzu kœ'e she fœe endje.

³² Azu ndjoro á ndje lœe ati kœdji she pa fœe she adœeke: «Oro osho kane! Ayi zœe dœe aaya zœe sœe kœpara 6œe 6a shu.»

³³ Yisu gi fœe endje adœeke: «Ede kœdœe ayi mœe a? Ede kœdœe aya mœe a?»

³⁴ Tshe shokɔ endje á ndje lœe ga ati kœdji she karr; œ pa fœe endje adœeke: «'E wu ayi mœe œdœe aaya mœe; endje dá lœe ati asœeke.

³⁵ Uzu neke á tshe mbœerœe œeneke kɔ á Ndjaba yindœe nœe, uzunœe kœdœe aya mœe, yingɔ mœe œdœe ndje pe ayi mœe.»

4

Ndœema toro nœe ayi kœelu ngwarœ

(Wu 6a tœ Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Yisu kpa kwatœe ye ndœe kœeyisœe œerœe 6a tœe mangu Galilayi. Azu ndjoro ngbɔtœe endje tœe kœdji she. Mbœerœe tœenœe ataa, tshe na œe ɔ ga lœe agba á sœe ga ati yeka azu ka yaba yaba ga tœe oshɔ tœe makaga ungunœe á lœe tœe kœdji she.

² Tshe yi lima sœe œerœe ndjoro fœe endje lœe ndœema toro. Lœe kœeyisœerœe nœe ye, tshe pa adœeke:

³ «E dji mœe dœe oshɔnœe! Anga uzu bale na lima ndœe kœelu ngwarœe ga lœe kindi nœe ye.

⁴ Bata á tshe sœe kœelu ngwarœe natœenœe, anga indjinœe yo ga indiri ama awa, ayanu wu œe de.

⁵ Anga indjinœe yo ga lœe oporo badja. Ee ko gbaa, kashe œe totoro kœegerœe tœenœe mbœerœe adœeke oshɔ mimi tœe oshonœe nene.

⁶ Bata ɔɔ tɔ vwege vwege, œe ɔɔ mbœerœe awa adœeke eshenœe li oshɔ gugu nene.

⁷ Anga indjinœe yo ga lœe ishi. Ishinœe gerœe œe ropa otshɔ ngwarœenœe yé awa adœeke œe le gugu nene.

⁸ Anganœe yo ga lœe otshɔ oshɔ. Ee ko, œe gerœe dœe otshɔnœe. Ee zu tshelœetœe endje, œe le zazu bale dœe ndjokpa (30), anganœe le zazu votɔ (60), anganœe kama bale (100).»

⁹ Yisu pa fœe endje adœeke: «Uzu á tshe kœesœe dœe utu kœdji dœe o'o, kaka tshe dji.»

Mbœerœe gadœe á Yisu œe yisœe œerœe lœe ndœema toro a?

(Wu 6a tœ Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ ɔɔnœe á Yisu gi lima tœe ye tœe azu á sœe kuti ye, endje á ndje sœe lima kœena manda ye dœe pe ayambarœe nœe ye ndjokpa dœe bisha gitœe endje ga indiri ye tœe kœeyu she tœe ádá ndœema toronœe á tshe pa má ascœemœe.

¹¹ Yé tshe gi o'o fœe endje adœeke: «Mbœerœe e'e, Ndjaba yisœe ádá o'o Ogo gbozu nœe ye á zatœe endje yiwa tœenœe fœe 'e yé, kashe anga azu á ndje lœe 6a shu, endje dji o'o kɔ kolœe 6ata ndœema toro gbambance,

¹² mbœerœe adœeke endje li kœetondœe œerœe dœe otshɔnœe kashe endje wu nene, yé endje li kœedji o'o dœe otshɔnœe kashe endje za tshelœe katance kporo nene, ete nene endje fa má tshalœsu endje

yé Ndjaba œe yindœe kœedjœendœe ekperœe nœe endje.»

*Yisu pandœ ádá ndœma toro nœ ayi kœlu ngwarœ
(Wu 6a tœ Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)*

13 Manda nœ, tshe kpa kœyu endje adœke: «E djidji tshelœ kata ndœma toronœ asœke nene a? Atamœ 'e wu má sœ ádá anga uduñœ koto o?

14 Ayi kœlu ngwarœ nœ asœmœ kœdœ ayi kœyisœ O'o ama Ndjaba fœ azu.

15 Anga azu lœ bœta ama awa. O'o ama Ndjaba na ga ndœ endje bœta indji ngwarœ á yo ga tœ ala awa. Endje kœdji O'o ama Ndjaba, Satana na œ kakara tœ lœsu endje.

16 Anga azu lœ ndje bœta indji ngwarœ œneke á yo ga lœ djeere badja. ɔlœ á endje kœdji O'o ama Ndjaba, endje yindœ nœ katsha dœ yanga,

17 kashœ œndœ kœyindœrœ nœ endje œ di nene mbœrœ eshe endje lili œshœ nene. Endje lili kœla banga mbœrœ O'o ama Ndjaba nene œdœ o'o kœna ga ndœ endje yeka á endje ka ngbiri lœ kœyindœrœ nœ endje nene.

18 Anga azu lœ bœta indji ngwarœ œneke á yo ga lœ ishi. Endje dji O'o ama Ndjaba dœ œtshœnœ,

19 kashœ oyo tshapashœnœ asœke, yanga kœgbœrœ á sœ kœfara azu, dœ pe tshelœ áká gbetshelœ kœkœ á zuzu tœ lœsu endje. Tœnœ kœ dá ndi tshelœ O'o ama Ndjaba. Mbœrœ tœnœ ataa, awa adœke endje mbœrœ œtshœrœ gugu nene.

20 Anganœ yo ga lœ œtshœ œshœ. ɔtshœ œshœnœ kœdœ azu neke á ndje dji O'o ama Ndjaba á gbœndœ nœ ga tœ lœsu endje, á matœ endje dœ œtshœ akwa manda kœdji o'œnœ. Endje kœdœ ngwarœ neke á gerœ berea berea, œ le zazu bale dœ ndjokpa (30), anganœ zazu votœ (60), yé anganœ ndje kama bale (100).»

*O'o tœ upu nœ miinda
(Wu 6a tœ Luk 8.16-18)*

21 Yisu pa fœ endje adœke: «Uzu kœta owo ga tœ miinda, tshe za ga tshakudu lœsú too 6a tshakudu kelekpa a? Endje za miinda 6a pa gbarœ kœza miinda ga panœ, œ sœsœ atamœ nene a?

22 Kolœnœ ataa, o'o á zatœ endje yiwa tœnœ, œ matœ endje ngbii dœ eshœnœ kœkœ.

23 Uzu á tshe kœsœ dœ utu nœ kœdji dœ o'o, kaka tshe dji!»

24 Yisu kpa mindœ nœ fœ endje adœke: «'E gbe dœ o'onœ á 'e dji asœke. Kolœ awa bale bœta á 'e sœ kœzatœ 'e fœ azu, awa bale Ndjaba œ tœ œtshœrœ fœ 'e tœpanœ kpœlirœ.

25 Gbambanœ nene, œshe á tshe kœsœ dœ œrœ ndjoro, endje za anganœ ga pa nœ; tsheneke á tshe kœgugu dœ œrœ nene, endje ko œneke teashœ á sœpe tshakane ye.»

O'o mbœrœ ngwarœ á gerœ kuti ye

26 Yisu kpa pa adœke: «Ogo gbœzu nœ Ndjaba sœ bœta uzu lu ngwarœ ga lœ œshœ.

27 Uzu á tshe lu ngwarœ lo olo dœ butshœ œ na ana dœ œlœ. ɔlœ kœwuta ngwarœ dœ pe kœgerœ tœnœ, ayi kœlu ngwarœnœ wuwusœ nœ bale nene.

28 ɔshœ mbœrœ kotoo á ngwarœ œ gere a? Utshunœ kœ, ungbu ngwarœnœ œ wuta yekane á manda nœ elenœ œ u. Tœ votœnœ á kakœnœ œ vuru lœ kumunœ yeka á tetœ kœgerœ tœnœ.

29 ɔlœ á elenœ kœgbœ yeka á azu œ na kœwa tœnœ, kœvere too kœkœ tœnœ mbœrœ olonœ li ye.»

*O'o mbœrœ ele mutarde
(Wu 6a tœ Mat 13.31-32; Luk 13.18-19)*

³⁰ Yisu kpa yu osho adœke: «Ogo gbozu nœ Ndjaba sœ koto o? Ndœma toro gadœ dá li dœ tœnœ adœke a kœdji a?»

³¹ Ogo gbozu nœ Ndjaba sœ ßata ele mutarde. Œ kœdœ kœlu tœnœ, elenœ sœ teasho ga tshakudu leyɔ kɔ pa osho.

³² Manda kœlu tœnœ œ kœko, œ zutshelœtœ ye. Œ gerœ tœ ingirinœ kœropa kako dɔngɔ para kɔkɔ lœ kindi. Ganeanœ œ gboro tœ otshonœ kœli adœke ayanu mbœrœ koma endje ga tshakudunœ.»

³³ Yisu yisœ œrœ fœ azu lœ ndœma toro ndjoro ßata œneke mbœrœ adœke endje kœdji ádá o'onœ á œne sœ tœ kœpa fœ endje.

³⁴ Tshe sœ lima kpalakpala kœpa o'o ko dœ ndœma toro kashe endje kœsœ kolœnœ dœ ayambarœ nœ ye yeka á tshe gbara ala o'onœ ngbi fœ endje.

Yisu rá yugu

(Wu ßa tœ Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Kolœ dœ ðlœnœ asœmœ, dœ œgbɔ kidala, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke œne zu ga atshi egerœ ungu adanga.

³⁶ Ataa endje ka lima tœ azu ti, œ za Yisu dœ agba neke á tshe sœ lima lœnœ yé anga angbi agba lœ lima indiri nœ.

³⁷ Bata á endje sœ lima kœzu ungu, ndavuru yugu za gu tœnœ kpikpikpi. Loko na, yakpa ungu tu yé œ ɔ dœ agba tshé tshé tshé, agba yindœ kœnduru tœnœ.

³⁸ Yisu sœ ßa tœ budu agba, œ za kumu ye ga pa tikumu, œ lo ye. Ayambarœ nœ ye jo she œ pa fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, á tshu ke a! 'Bœ gbe kotoo dœ œrœ á mbœrœ dœ kumu azœ asœke a?»

³⁹ Yisu jo lœ olo, œ gbagbara yugu, œ pa fœ ungu adœke: «Tuturu nene! Sœ koko!» Tshelœ yugu wa ngbewo yé osho yi tá.

⁴⁰ Yisu yu ayambarœ nœ ye adœke: «Mbœrœ gadœ awa sœ tœ 'e ata a? 'E gugu dœ kœyindœrœ nene a?»

⁴¹ Uvuru endje i lima gara yeka endje sœ lima kœwvi o'o ugurutœ endje adœke: «Tsheneke kœdœ de yeka á ungu dœ pe yugu kɔ œ dji she atake a?»

5

Yisu she uzu á ekpe ishiri sœ pa ye

(Wu ßa tœ Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Yisu dœ ayambarœ nœ ye zu ga tshi Galilayi ßa tœ ogo nœ Ageresaye.

² Kœjerœ kolœ ga ati lœ agba atake, anga yakoshe á tshe sœ dœ ekpe ishiri pa ye to ßa pa udu akuzu, œ na para tshatshu ye.

³ Tshe sœ lima kœsœ sheko ßa pa udu akuzu yé uzu bale pa ashɔ á tshe li tœ kœi she ga tœnœ gugu nene. Œdœ ndje dœ djingiri gbaa, œ mbœrœ œrœ bale tœ ye nene.

⁴ Mbœrœ kpala kpala endje i lima ada ye dœ uwu aza, œ i kane ye dœ djingiri, kashe tshe sœ kœsœtshelœ nœ kɔ. Ayi gbɔgbɔ á tshe li tœ kœza she para adœke tshe kœmɔ too gugu bale nene.

⁵ Butshɔ dœ ðlɔ kɔ, tshe sœ lima kœsœ waa ßa pa udu akuzu œdœ pe ßa pa kaga kœta rawa œdœ kœgbi kotœ ye dœ badja.

⁶ Bata á tshe wu Yisu lœ ingirinœ, tshe kpa dœ ɔrɔ œ gote ga utshu ye.

⁷ Œ ve rawa dœ œgbɔ adœke: «Yisu Gbolo nœ Ndjaba ßa lafo, ßœ yindœ kœmbœrœ gadœ tœ mœ a? Mœ ki fœ ßœ dœ i'iri Ndjaba adœke ßœ gágága kumu mœ nene!»

⁸ Tshe ki lima ataa mbœrœ Yisu pa lima fœ she adœke: «Ekpe ishiri, wuta lœ uzunœ asœkel!»

⁹ Yé Yisu yu she adœke: «ƒ'iri zœ kœdœ de?» Tshe gi fœ she adœke: «ƒ'iri mœ kœdœ Kœngba, gbambanœ nene 'a sœ azu ndjoro.»

¹⁰ Tshe ki dœ œgbœ, œ pa fœ Yisu adœke tshe vwavwa œne ga lœ angbi ogo nene.

¹¹ Egerœ ukpulu akœso lœ lima kœzirœ tœ ada kaga.

¹² Atamœ ekpe ishirinœ ki fœ Yisu adœke: «Vwa 'a doé 'a na œ li ga lœ akœso.»

¹³ Yisu za awa fœ endje yé endje wuta lœ uzunœ, œ kpa œ li ga lœ ukpulu akœso. Endje lœ lima kutu bisha (2.000) á to 6a pa kaga yeka á tara uru uru gu ga la ngu, á nduru kœkœ.

¹⁴ Aayi kœgbœndœ akœsonœ kpagu lima dœ œndœ kœpandœ œsœ œrœ á mbœrœtœ endje fœ azu lœ kindi wuta tœnœ kpaœ ga lakpi, yé azu ndjoro na lima ndœ kœwu œœnœœ á wuta asœmœ.

¹⁵ Endje na ndoo dœ Yisu á wu yakoshenœ á tshe sœ lima dœ aekpe ishiri ndjoro pa ye asœmœ. Tshe sœ kpakparakpa dœ budu ye ga ati, œ verœ lœba ga tœ ye á sœ ko ko ko. Awa za azu kœ.

¹⁶ Azu á ndje wu lima œrœ á mbœrœ fœ uzunœ á ekpe ishirinœ sœ lima pa ye œdœ pe tœ upu nœ akœsonœ asœmœ, mindœ œsœnœ fœ anga endje.

¹⁷ Endje ki ga tœ Yisu adœke tshe gitœ ye lœ ogo nœ œne ye.

¹⁸ Kœgu Yisu ndœ kœœ ga lœ agba, uzu ekpe ishiri sœmœ ki ga tœ ye adœke œdœ tshe kœyindœ nœ œne gu dœ she awa bale.

¹⁹ Kashe Yisu yiyindœ nœ nene á pa fœ she adœke: «Gu ga ndœ ayo zœ, œ pandœ œneke á Gbozu Ndjaba wu oyo zœ á mbœrœ fœ 6œ.»

²⁰ Yakoshenœ gu lima œ tetœ kœmindœ œneke kœ á Yisu mbœrœ fœ she tara tœnœ ngbœœ lœ ogo á ƒ'irinœ kœdœ Tshalakpi Ndjokpa. Œ fa o'o gooo na tœnœ lœ ama azu kœ yi kumu anda yi budu nœ.

*Yisu shé yawuru nœ Jaeruse dœ pe yashe kœba indji
(Wu 6a tœ Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)*

²¹ Yisu kpa zu ungu dœ agba. Kœwuta she 6a atshinœ ataa, azu ngbœtœ endje ndjoro dji she 6a tœ makaga ungunœ.

²² Anga gbozu tshapa Sinagoga á ƒ'iri ye kœdœ Jaeruse na, œ wu Yisu, œ gote ga utshu ye,

²³ á ki ga tœ ye adœke: «Yawuru nœ mœ ndo dœ kuzu. Wu oyo mœ doé œ to kane zœ ga pa ye, tshe she œ sœ dœ soro.»

²⁴ Yisu yindœ nœ, œ gu tœ awa bale dœ she. Azu ndjoro te manda ye œ sœ kœgoro she na tœnœ.

²⁵ Anga yashe bale dœ kœba indji sœ ndje lima ugurutœ azunœ. Tshe lo lima dœ kœba indjinœ ungu ndjokpa dœ bisha,

²⁶ tshe wu oyo kœkœrœ tœ awa azu kœshe she yé œ ndi ngendja nœ ye kœkœ gbambanœ. Kœbanœ kpa oma dœ œgbœnœ, ga pa nœ dœmœ tshelœ akœ ye kakara nene.

²⁷ Tshe dji ndœ œsœ Yisu, œ na ga lœ oporo tœ azu. Œ gba dœ œgœ ye œrrr á goro lœba nœ ye.

²⁸ Mbœrœ tshe gbe lima adœke: «Œdœ mœ kœgoro kolœ lœba nœ ye, kœba nœ mœ œ ka.»

²⁹ Petœ œsœnœ kœba indji nœ ye voro kpa yé tshe wusœ nœ adœke œne she ye.

³⁰ Trale Yisu wu lima adœke anga gbœgbœ wuta lœ œne. Á fatœ ye karrr á yu osho adœke: «Œde dá turutœ lœba mœ a?»

³¹ Ayambarœ nœ ye gi o'o fœ she adœke: «Bœ wuwu azu ndjoro á ndje sœ kœro dara 6œ asœke nene yeka á yu 'a adœke œde dá turutœ lœba nœ zœ a?»

³² Ataa gbaa, Yisu para osho djitoe ye tshakpata kœwu uzu á tshe mbœrœ œrœ ascœmœ.

³³ Yashe koŋanœ de gbara gbara gbara dœ awa mbœrœ á tshe wusœ œrœ á mbœrœtœ endje fœ she. Tshe na œ te ga utshu Yisu œ pandœ adja o'o kœ fœ she.

³⁴ Yisu pa fœ she adœke: «Gbolo nœ mœ, kœyindœrœ nœ zœ she fœ ye; gu dœ otshœnœ. Koŋa nœ zœ ka ye.»

³⁵ Damba o'o œepe loema Yisu, azu to ŋa scœnda nœ gbozu Jaeruse, œ pa fœ she adœke: «Gbolo yawuru nœ zœ tshu ye. Ádá koendanga ayi kœyisœrœ kœdœ gadœ?»

³⁶ Kashe Yisu gbege dœ o'onœ ascœmœ nene, œ pa fœ Jaeruse adœke: «Awa zaza fœ nene, scœ kolœ dœ kœyindœrœ.»

³⁷ Tshe pakata udu azu kœ koena dœ she, œ za awa kolœ fœ Petro, dœ Jake œdœ pe ayanœ dœ Yowane.

³⁸ Kœwuta endje ŋa scœnda nœ Jaeruse, Yisu wu igbi, œ dji tshama azu ndjoro kœki dœ rawa dœ œgbœnœ.

³⁹ Tshe li ga scœndœ, œ yu endje adœke: «Ádá iki dœ rawa nœ 'e kœdœ gadœ? Gbolonœ tshutshu nene, tshe scœ tœ olo.»

⁴⁰ Endje tetœ kœmœ she. Tshe gœœ endje kœ ga ushu, œ scœpe kolœ dœ aba gbolo, dœ ayinœ œdœ pe dœ ayambarœ nœ ye votœ. Endje li ŋa tœ osho á oko gbolonœ scœ tœnœ.

⁴¹ Tshe to kane ye ga pa gbolonœ, œ e she adœke: «Talita kumi!» (Ádœnœ adœke: «Yawuru, mœ pa fœ fœ adœke fœ áalafœ!»)

⁴² Trale gbolo áafœ œ tetœ ana (gbolo nœ ungu ndjokpa dœ bisha). Azu wu atamœ, œ te o'o gooo lœ ama endje natœnœ djezœ.

⁴³ Kashe Yisu kœ endje dœ œgbœ adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale nene. Tshe pa fœ endje adœke endje para kœzirœ fœ she.

6

Yisu 6a lœ Nazarete

(Wu 6a tœ Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Yisu katœ oshonœ ascœmœ ti œ gu ga lakpi á tshe gerœ loenœ yé ayambarœ nœ ye na manda ye.

² Dœ lœkœ sabata, tshe tetœ kœyisœ œrœ ŋa lœ Sinagoga. Œ za awa fœ azu ndjoro á ndje scœ kœdji she, yé endje yu osho adœke: «Ascœe kpa to kpœta a? Tshe kpa gbœ kœwusœrœ œneke ŋa ndœ dœ? Tshe gbœ awa afá neke ŋata ma a?»

³ Œ dœdœ she kœdœ ayi kœguma maŋaya nene a, gbolo nœ Mareya, aya Jake, dœ Joze, dœ Shimu œdœ ndje Yuda nene a? Ayingœnœ lœlœ kpœ ndœ azœ kpœke nene a? Mbœrœ tœnœ ataa, endje vvara lima tœ endje tœ kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye.

⁴ Yeka á Yisu gi o'o fœ endje adœke: «Endje lisœ ayi kœgbara o'o tœ osho kœ. Kolœ ŋa scœnda nœ ye, ugurutœ ayanœ dœ ayingœnœ, lœ mara ye dá endje lilisœ ye nene.»

⁵ Yisu lili lima kœmbœrœ afá lœ Nazarete nene. Kolœ gbadjagara anga azu á ndje scœ dœ kœŋa dá tshe to kane ye ga pa endje á endje she kœ lœ kœba nœ endje.

⁶ Yé œgbœ lœsu nœ endje za lima awa fœ Yisu waa.

Yisu vwa ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha

(Wu 6a tœ Mat 9.35; 10.1-15; Luk 9.1-6)

Manda nœ, Yisu na kœyisœrœ djelœ ogo kɔ á lœ dje indiri tœ endje.

⁷ Tshe e ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha, œ tetœ kœvwa endje bisha dœ bisha, œ za gbɔgbɔ kœropa ekpe ishiri fœ endje.

⁸ Œ za o'o fœ endje adœke: «'E zaza œrœ potœ 'e lœ ananœ nene, 'e za kolœ tshɔngbɔ bale. Œdœ rœgo, œdœ ngbade too ngendja, 'e zaza œrœ bale ga lœ uwu tœ 'e nene.

⁹ 'E verœ œrada nœ 'e ga tœ ada 'e kashe 'e koko lœba bisha nene.»

¹⁰ Tshe kpa pa fœ endje adœke: «Œ kœsœ adœke 'e wuta 6a lakpi ogo bale, 'e lo kolœ lœ anda á ndje yisœ nœ fœ 'e œrrr ga tœ ɔɔ á 'e katœ tshakpœtœmœ ti.

¹¹ Á œ kœsœ ndje adœke anga azu tshalakpi bale kœvwaratœ endje tœ kœza osho kœsœ fœ 'e too tœ kœdji o'o ama 'e; 'e katœ tshalakpinœ ti. Tœ kœma fœ endje adœke endje mbœrœ ekperœ, 'e gɔrɔ trusha tshada 'e ti kpœtœmœ.»

¹² Ayambarœ nœ ye na kœyisœrœ fœ azu adœke: «'E fatshalɔsu 'e.»

¹³ Endje gɔrɔ lima ekpe ishiri ndjoro pa azu, yé œ tá kada ga tœ aayi kɔba ndjoro á she endje.

*Kuzu Yowane ayi kœza batisimu
(Wu 6a tœ Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)*

¹⁴ Dœ lɔndœnœ asœmœ, gbuzugo Erode dji o'o dœ 'iri Yisu mbœrœ 'iri ye za osho kɔ. Endje gbe lima tœ ye adœke: «Yowane ayi kœza batisimu dá wuta lœ akuzu, ádánœ á tshe sœ dœ gbɔgbɔ tœ kœfa œrœ dœmœ.»

¹⁵ Anga endje adœke: «Eliya dœmœ.» Yé ili udu endje pa œnœ endje adœke: «Tshe kœdœ ayi kœgbara o'o ama Ndjaba 6ata ongboro anga endje á ndje gbara lima utshunœ.»

¹⁶ Erode dji o'onœ ataa œ pa ngbewo adœke: «Adja Yowane ayi kœza batisimu á mœ wa lima igi ye dá wuta lœ akuzu asœmœ.»

¹⁷ Erode vwa lima aturugu nœ ye adœke endje za she œ i she dœ djingiri, yé œ vwi she ga lœ kánga mbœrœ upu nœ Erodiade, awo ayancœ dœ Filipino á tshe to lima she.

¹⁸ Gbambancœ nene, Yowane pa lima fœ Erode adœke: «Œ lili dœ 6œ adœke 6œ ka ga tœ awo aya zœ nene.»

¹⁹ Mbœrœ o'onœ asœke, Erodiade za lima ókó Yowane ga lœ ye, œ yi lima ndœ kœwo she kashe awa gugu damba lima tœ ye nene.

²⁰ Gbambancœ nene, Erode sœ lima kœlisœ Yowane mbœrœ tshe wu lima sœnœ adœke tshe kœdœ uzu á tshe sœ ndjii œdœ yerœ, yé tshe sœ lima kœgbœndœ ye. Dœ lɔndœ á Erode kœsœ lima kœdji Yowane, tshe wuwu lima sœ œrœ kœmbœrœ tœnœ nene. Ataa atamœ ndje gbaa, tshe sœ lima dœ ogo kœdji she.

²¹ Andaa anga olo bale, awa kɔrɔ fœ Erodiade dœ lœkɔ angbo kœzu Erode. Erode e angbo kœgbe dœ olo kœzu she. Tshe e agbozu kumu akwa nœ ye dœ pe endje nœ tshapa aturugu œdœ ndje pe agbozu tshapa ogo Galilayi á kœkurutshelœ yanga nœ ye dœ endje.

²² Yawuru nœ Erodiade li 6a sœnda, œ vitœ ye yé œ ga tœ Erode dœ azu á tshe e endje ndœ angbonœ tɔpanœ kpuru. Á gbuzugo Erode pa fœ yawuru sœmœ adœke: «Yœndœ œrœ kɔ á 6œ yindœ nœ, dœ mœ za fœ 6œ.»

²³ Erode wa igi ye dœ ɔshɔ adœke: «Œrœ neke kɔ á 6œ e osho ndœ nœ, mœ ko fœ 6œ. Œdœ 6œ kœgbe ndje dœ tshakala ogo á mœ sœ pa nœ, mœ wa fœ 6œ.»

²⁴ Yawuru wuta œ yu ayincœ adœke: «Œrœ gadé dá mœ kœ'e osho ndœ nœ a?» Ayincœ gi fœ she adœke: «E osho ndœ kumu Yowane, ayi kœza batisimu.»

²⁵ Yawuru gbɔgbɔtɔe ye wuta tɔnɔe ga tshatshu gbozugo Erode, ɔe pa fɔe she adɔeke: «Mɔe yindɔe nɔe adɔeke ɔe za kumu Yowane, ayi kɔeza batisimu ga lɔe kalango ngɔngɔ asɔeke fɔe mɔe.»

²⁶ Ɖe za lima oyo tɔe lɔsu Erode tɔe kɔedji ata. Yɛ awa kɔefa o'o gugu lima nene mbɔerɔe á tshe wa lima igi ye utshu azu kɔ á tshe e lima endje ndɔe angbo nɔe ye.

²⁷ Pe kpɔetɔemɔe, tshe vwa anga turugu adɔeke tshe na ɔe gu dɔe kumu Yowane fɔe ɔene. Turugunɔe na ɔa lɔe kánga, ɔe wa igi Yowane,

²⁸ ɔe za kumu ye ga lɔe kalango, ɔe gu dɔe tɔnɔe fɔe yawurunɔe á tshe za fɔe ayinɔe.

²⁹ Ayambarɔe nɔe Yowane dji o'onɔe atamɔe, ɔe na ɔe za oko ye á shi ɔa lɔe udu.

Yisu to rɔego fɔe azu kutu mindu (5.000)

(Wu ɔa tɔe Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yow 6.1-14)

³⁰ Aayi avwanɔe fatɔe endje gu ga ndɔe Yisu, ɔe pandɔe ɔeneke kɔ á ndje mbɔerɔe lɔe ana kɔeyisɔerɔe nɔe endje kɔ fɔe she.

³¹ Yisu pa fɔe endje adɔeke: «'E natɔe 'e ngerrr ga mabunɔe ɔe yatɔe 'e teasho kane.» Mbɔerɔe azu lɔe lima kɔedaratɔe endje tɔpanɔe kpuru, anga ndje kɔena anga ndje kɔegu á awa adɔeke Yisu dɔe ayambarɔe nɔe ye yi anga ɔerɔe hiaru ga lɔe ama endje gugu nene.

³² Endje ɔ ga lɔe agba, ɔe gitɔe endje ga tɔe osho á azu gugu lima tɔnɔe nene.

³³ Azu ndjoro wu endje kɔena tɔnɔe atamɔe, ɔe vvwanga endje dɔe ada endje yɛ á wuta ɔa tɔe oshonɔe á endje sɔe kɔena ga tɔnɔe.

³⁴ Kɔejɔerɔe Yisu lɔe agba atake, tshe wu azu ndjoro, ɔe za oyo fɔe she tɔe lɔsu ye mbɔerɔe endje sɔe ɔata apata neke á ayengɔ endje gugu nene, á tshe tetɔe kɔeyisɔe ɔerɔe ndjoro fɔe endje.

³⁵ Ɖata ɔɔ ro ye, ayambarɔe nɔe ye gitɔe endje ndoo dɔe she, ɔe pa fɔe she adɔeke: «Oroshe, asɔe kɔedɔe tshelɔe kpagagasho, ɔɔ ro yɛ á lɔepe kpɔeke.

³⁶ Pandɔe nɔe fɔe azunɔe ndjoro asɔeke adɔeke endje wuta ga lakpi too ga lɔe kindi indiri tɔe azɔe ɔe para kɔezirɔe.»

³⁷ Yɛ Yisu gi fɔe endje adɔeke: «'E para rɔego dɔe tɔe 'e á kɔeto fɔe endje.»

Endje pa fɔe she adɔeke: «'Bɔe yindɔe nɔe adɔeke a na ɔe yo mapa ndɔe denari kama bisha yekane á kɔeto fɔe endje a?»

³⁸ Á Yisu kɔeyu endje adɔeke: «'E sɔe dɔe mapa kotoo? 'E na dɔe wu kane.» Endje na ɔe di, ɔe pa fɔe she adɔeke: «A sɔe dɔe mapa mindu dɔe ageatshalangu bisha.»

³⁹ Yisu pa fɔe ayambarɔe nɔe ye adɔeke: «'E pa fɔe endje adɔeke endje kputɔe endje ga ati ga pa gusu.»

⁴⁰ Endje lɔe ga ati ɔe kputɔe endje ga tɔnɔe kama bale (100), anga endje zazu bisha dɔe ndjokpa (50).

⁴¹ Yisu ko mapa sɔemɔe mindu dɔe pe ageatshalangu bisha asɔemɔe, ɔe me sho ga lafo ɔe ki fɔe Ndjaba. Tshe kavwa tshelɔe mapanɔe, ɔe ko fɔe ayambarɔe nɔe ye adɔeke endje kurutshelɔenɔe tɔe azunɔe. Tshe kuru ndje tshelɔe ageatshalangunɔe bisha asɔemɔe tɔe azu kɔkɔ.

⁴² Azu kɔkɔ zi yɛ uvu endje sú.

⁴³ Ayambarɔenɔe ngbɔɔa udu rɔegonɔe á sɔepe lima manda endje ga lɔe kingi ndjokpa dɔe bisha.

⁴⁴ Ayakoshe á ndje zi lima ɔerɔenɔe lɔe kutu mindu (5.000).

*Yisu na pa ungu dœ ada ye
(Wu 6a tœ Mat 14.22-33; Yow 6.16-21)*

⁴⁵ Hara manda nœ, Yisu vwa ayambarœ nœ ye kpa kœɔ ga lœ agba kœzu utshunœ á kœkate she 6a itshi ungu 6a tœ awa tshalakpi Betesayida; œ gi udu azu kɔ ga tœ ogo endje.

⁴⁶ Manda kœkatœ endje ti, tshe ɔ ga pa kaga ndœ kœki fœ Ndjaba.

⁴⁷ Kœwuta ga tœ adila, agba lœ lima 6a uguru ungu, yé Yisu sœ kuti ye 6a tœ ama ɔshɔ.

⁴⁸ Tshe wu lima adœke kœi kayi li lima tœ ayambarœ nœ ye mbœrœ yugu to 6a utshu endje á sœ kœgi endje ga manda nœ. Lœ gurutsha, Yisu na pa ungu dœ ada ye gu tœnœ ga ndœ endje, yé á yindœ kœero endje voro.

⁴⁹ Kœwu she kœna pa ungunœ ataa, endje gbe adœke anga ngandoro azu dœmœ á yi ama endje lœ rawa.

⁵⁰ Manda nœ, endje wu she kporo yé awa litœ endje. Trale, Yisu vwa o'o fœ endje adœke: «Lɔsu 'e sœ ziti; awa mbœmbœrœ 'e nene. (Emœ kœsœ!»

⁵¹ Tshe gitœ ye ndo dœ endje, œ ɔ ga lœ agbanœ yé yugu ka ngbewo. (E za lima awa fœ endje tɔpanœ kpuru,

⁵² mbœrœ adœke endje wuwusœ tshelœ kata œrœ á tshe mbœrœ adœke mapa gu kpɔ nene, mbœrœ ɔgbɔ lɔsu nœ endje.

*Yisu shé ayi kɔ6a 6a lœ Genazarete
(Wu 6a tœ Mat 14.34-36)*

⁵³ Manda kœzu ungunœ, endje du agba ga tœ mangu, œ wuta ga lakpi ogo Genazarete.

⁵⁴ Kœjerœ endje kolœ lœ agba ataa, azu gbɔ Yisu kpɔ,

⁵⁵ œ za ɔɔ kpatœnœ ndœ kœrɔ ayi kɔ6a lakpi para, œ ko endje dœ kelekpa kpagu tœnœ ga tœ osho á Yisu sœ lima tœnœ.

⁵⁶ Osho kɔ á Yisu sœ lima kœna tœnœ, œdœ lœ aya ogo too lœ egerœ ogo too ndje ga indirinœ; endje sœ lima kœko ayi kɔ6a ga tœ ala awa, kœki fœ Yisu adœke tshe za awa fœ endje adœke ndje goro amba ama lœba ye. Yé, endje para kɔkɔ á ndje goro lima lœba ye, endje she.

7

O'o mbœrœ awa akwa nœ Ndjaba

¹ ɔɔ bale, Afarisayi dœ pe anga aayi kœyisœ awa akwa á ndje to 6a lœ Yerusaleme ngbɔtœ endje dji Yisu.

² Endje wu anga ayambarœ nœ Yisu kœzi œrœ dœ uburu, œ yindœ kœpa adœke endje djudjutɔ kane endje nene.

³ Ádánœ adœke, Afarisayi dœ pe udu Ayuda kɔ zizi œrœ utshu kœdjutɔ kane endje kpaa 6a tœ dingini endje nene. (Etœnœ kœdœ o'o á endje gbɔ manda aata endje.

⁴ (Dœ endje kœto 6a lœ zando á kœgu, utshu kœzirœ, œ li adœke endje djutɔ kane endje yeka. Endje lœpe ndje kœgbɔndœ ata o'o aata endje ndjoro 6ata: mara kœdjutɔ tshelœ yashi dœ pe lɔsú, œdœ ndje gbarœ á ndje mbœrœ dœ wola kowo.

⁵ Ádánœ ataa á Afarisayi dœ aayi kœyisœ awa akwanœ yu Yisu adœke: «Mbœrœ gadœ á ayambarœ nœ zœ za o'o ama aata ndje ti yé á zi œrœ dœ uburu tœ kane endje ma a?»

⁶ Yisu gi fœ endje adœke: «Isaya gbara lima o'o dœ ádá 'e adœke 'e kœdœ awulapatshɔ, á su liya la Buku nœ Ndjaba adœke: "Azunœ asœke donga mœ kolœ lœ ama endje gbambanœ,

kashe 6a tœ lœsu endje, endje yiyindœ mœ nene.

⁷ Endje wu oyo kœdonga mœ gbambancœ mbœrcœ endje sœ kœyisœ adja œercœ á to 6a ndœ azu.”

⁸ Yé Yisu pa fœ endje adœke: «'E za awa o'o nœ Ndjaba vw'i, œ ga kolœ kœpa o'o á to 6a lœ ama azuzu.»

⁹ Yé tshe kpa pa adœke: «'E katœ kœliscœ awa o'o nœ Ndjaba kolœ mbœrcœ kœyœrœndœ o'o á to 6a lœ ama 'e dœ tœ 'e.

¹⁰ Gbambancœ nene, Moyize pa lima adœke: “Kpa awa aba zœ dœ ayi zœ,” ndje adœke: “Uzu á tshe kœgu œsœ abancœ dœ ayincœ, endje wo she ye.”

¹¹ Kashe 6a ndœ 'e, œ kœsœ adœke uzu pa fœ abancœ dœ ayincœ adœke: “(œrcœ á mœ yi má ndœ kœza fœ 'e kœdœ korba*, mœ gbœndœ nœ fœ Ndjaba),”

¹² 'e kpa zaza awa fœ she kœmbœrcœ œrcœ bale fœ abancœ dœ ayincœ nene.

¹³ Ataa, 'e sœ kœgbatshelœ o'o ama Ndjaba mbœrcœ o'o ama aata 'e á 'e lœ tœ kœyisœ nœ. Awa bale ndje dœ anga œrcœ ndjoro a 'e lœpe kœmbœrcœ tœncœ.»

œrcœ á ndi lœsu uzu

(Wu 6a tœ Mat 15.10-20)

¹⁴ Yisu kpa e azu ndjoro á pa fœ endje adœke: «'E'kœ 'e dji mœ dœ œtshœncœ yé 'e wuscœ nœ adœke,

¹⁵ œ doédœ œrcœ á to 6a shu á li ga lœ uzu dá ma she tœ ayi uburu nene kashe œneke kœ á to 6a tœ lœsu uzu á wuta dá ma she tœ ayi uburu. [

¹⁶ Uzu á tshe kœsœ dœ utu ndœ kœdji o'o, tshe dji.]»

¹⁷ Yisu katœ azuncœ ti œ li ga scœnda. Ayambarœ nœ ye tetœ kœyutœ endje ugurutœ endje tœ ádá o'o á tshe wuta má kœpa tœncœ ascœmœ.

¹⁸ Tshe gi o'o fœ endje adœke: «'E' ndje, 'e gugu dœ kœwuscœrcœ ndœ kœdji dœ tshelœ kata o'onœ ascœke nene a? 'E wuwuscœ nœ damba nene adœke œrcœ kœ á to 6a shu á li ga lœ uzu fafa uzu tœ ayi uburu nene na a?

¹⁹ œneke á to 6a shu lili ga lœsu uzu nene, œ li ga lœ uvu yé manda nœ œ wuta lœ œkœ ye ga ushu.» Tshe yi lima ndœ kœema adœke kœzircœ bale á dœ uburu gugu nene.

²⁰ Yisu kpa pa adœke: «O'o á sœ 6a lœ uzu, œ kœwuta ga ushu dá ma uzuncœ tœ ayi uburu.

²¹ Mbœrcœ adœke tshelœ uzu kœdœ tshalœsu ye, osho á gbœtshelœ kœ œ wuta tœ kœmbœrcœ dœ œrcœ 6ata ngbœndircœ, kœzi angba, kœwo azu,

²² kœpara awo azu too œkœ azu, kœsœ dœ ogo œrcœ nœ anga azœ, ókó, kœfara osho, djingili, úkœ, kœgu osho, kœzatœ osho, œdœ ndje pe kœmbœrcœ œgbœrcœ.

²³ Ambará œrcœncœ ascœke kœkœ kœwuta lœ uzu yeka á ma she tœ ayi uburu.»

Yashe gene sœ dœ kœyindœrcœ ga ndœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 15.21-28)

²⁴ Yisu áalafo lakpincœ ascœmœ œ gitœ ye ga lœ ogo á sœ ndœ dœ tshalakpi Tire. Tshe li ga scœnda anga anda bale mbœrcœ tshe yindœ nœ adœke uzu bale wuscœ nœ adœke œne sœ kpœtœmœ nene.

²⁵ Ataa, anga yashe bale á gbolo nœ ye sœ dœ ekpe ishiri pa ye, djindœ ye œ na kœgote ga utshu ye.

²⁶ Yashe sœmœ doédœ yuda nene, tshe kœdœ uzu tshalakpi Fenisi 6a lœ ogo Siri. Tshe ki fœ Yisu adœke tshe gœrcœ ekpe ishiri pa yawuru nœ œne.

²⁷ Kashe Yisu pa fœ she adœke: «Kaka damba adœke agbolo zi œrcœ uvu ndje su yekane, mbœrcœ œ sœsœ dœ œtshœncœ nene kœkakara kœzircœ nœ agbolo á kœkœ va fœ ayavoro.»

* 7.11 Korba yindœ kœpa adœke tokóro

²⁸ Yashe sœmœe gi fœ she adœeke: «Gbozu, œdœe adja o'o. Kashe ayavoro zi œerœe á yo tœ ama agbolo ga tshakudu ndaba.»

²⁹ Yé Yisu gi fœ she adœeke: «Mbœerœe o'o á bœe pa asœeke, gu dœe ɔtshœnœe. Ekpe ishirinœe gitœe ye pa gbolo nœe zœe ye.»

³⁰ Kœegu she kœewuta ɓa sœenda nœe ye atake, tshe wu adœeke gbolo nœe ye má lo ga pa kelekpa, yé ekpe ishiri gi ɓa má má tœe ye pa ye ye.

Yisu she ayi bitu

³¹ Yisu wuta lœe ogonœe á sœe ndoo dœe Tire, œe vwanga tɔ lœe Sidona kœegu ndœe mangu Galilayi ɓa uguru ogo á i'irinœe kœedœe Tshalakpi Ndjokpa.

³² Endje na ga ndœe ye dœe anga uzu bale á utu ye be yé á tshe sœesœe kœepa o'o nene. Endje ki ga tœe ye adœeke tshe to kane ye ga pa ye.

³³ Yisu gi she zara tœe azunœe, œe yi yakœne ye ga lœe utu ye, œe tu ngusha œe goro dœe tĩma ye.

³⁴ Manda nœe, tshe mesho ga lafo, œe wu faa œe pa adœeke: «Efata!» (E yindœe kœepa adœeke: «Kœrɔ!»)

³⁵ Kolœe tœe farapu, utu ye bibisha kœrɔ ngbii yé tshe pa o'o tœe ɔtshœnœe.

³⁶ Yisu kɔ endje adœeke endje mimindœe nœe fœe uzu bale nene. Atamœe gbaa, endje mi tshelœe o'onœe ngele ngele ngele natœenœe djezœe.

³⁷ (E za awa tœe azu kɔ á endje pa adœeke: «Eneke kɔ á tshe sœe kœembœerœe tœenœe sœe dœe ɔtshœnœe! Tshe sœe kœekœrɔ ogoro utu ayi bitu, œe sœe kœembœerœe adœeke endjeneke á ndje papa o'o nene, pa o'o.»)

8

Yisu to kœezirœe fœe azu kutu vana (4.000)

(Wu ɓa tœe Mat 15.32-39)

¹ Dœe ɔlnœe ascœmœe, azu kpa ngbœtœe endje lima dji Yisu. Kœewu adœeke kœezirœe gugu mbœerœe endje nene, tshe e ayambarœe nœe ye œe pa fœe endje adœeke:

² «Oyo azunœe asœeke ká mœe waa, mbœerœe a lo dœe endje olo votɔ yé endje gugu dœe kœezirœe nene.

³ (E dœe mœe kœegi endje ga ndœe endje dœe ogo ataa, endje mbombo tœe ala awa mbœerœe anga endje ugurunœe to lœe ingirinœe waa.»

⁴ Ayambarœe nœe ye gi fœe she adœeke: «A gbɔ má rœego lœe kpagagashonœe asœeke kpœeta yekane á kœeto fœe endje á endje kœezi á kœele endje a?»

⁵ Yisu yu endje adœeke: «E sœe dœe mapa kotoo?» Endje gi fœe she adœeke: «Mindu dœe bisha.»

⁶ Yisu fatee ye œe pa fœe azunœe ndjoro ascœmœe adœeke endje lœe ga ati ga tœe ɔshɔ. Tshe ko mapanœe mindu dœe bisha (7) ascœmœe, œe donga Ndjaba, œe kavwa tshelœe nœe, œe ko fœe ayambarœe nœe ye adœeke endje kurutshelœe nœe tœe azunœe.

⁷ Endje lœe ndje dœe a'eara ageatshalangu. Yisu donga Ndjaba ndje mbœerœe a'eara ageatshalangu sœemœe, œe pa fœe endje adœeke endje kurutshelœe nœe tœe azunœe.

⁸ Azu para kœkœe zi, œe le ndje œe le. Ayambarœe rɔ ama udu rœego á sœepe ga lœe kingi mindu dœe bisha.

⁹ Azu sœe lima tœe œesœenœe kutu vana. Yisu pa fœe endje adœeke uzu dœe uzu gu ga ndœe ye.

¹⁰ Trale manda nœe, Yisu ɔ ga lœe agba dœe ayambarœe nœe ye tœe kœegu ga lœe ogo Dalmanuta.

Afarisayi e osho ndœ ambárá

(Wu 6a tœ Mat 12.38-39; 16.1-4; Luk 11.16-29; 12.54-56)

¹¹ Afarisayi na ga ndœ Yisu œ tetœ kœpu lœma endje dœ she mbœrœ kœwu lœsu ye. Endje yu she adœke tshe yisœ anga ambárá œrœ tœ kœma adœke gbœgbœ ye to 6a lafo.

¹² Yisu wu faa dœ oyo tœ lœsu ye œ pa adœke: «Mbœrœ gadœ azu nœ tshakpesheke œ e osho ndœ ambárá! Mœ pa dœ adjapu fœ 'e adœke Ndjaba œ yisœ ambárá bale fœ 'e dœ azu oshonœ asœke nene.»

¹³ Tshe kwatœ ye œ katœ endje ti, œ ɔ ga lœ agba tœ kœzu ga itshi ungu.

Aya kœwusœrœ nœ ayambarœ

(Wu 6a tœ Mat 16.5-12; Luk 12.1)

¹⁴ Ayambarœ nœ Yisu djerœndœ kœko kœzirœ, œ sœ kolœ dœ mapa bale lœ agba.

¹⁵ Yisu mi upu fœ endje adœke: «Ala 'e gbœ dœ ɔyɔ kœsuku mapa nœ Afarisayi dœ pe ndje œnœ azu nœ Erode kane.»

¹⁶ Ayambarœnœ pa o'o ugurutœ endje adœke: «Tshe sœ kœpa atamœ mbœrœ a gugu dœ mapa nene a!»

¹⁷ Œ mbœrœ adœke Yisu wu lima sœ nœ á yu endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e yutœ 'e ugurutœ 'e adœke 'e gugu dœ mapa nene a? Damba œrrr kpesheke 'e wuwusœ œrœ nene a? Ala 'e kœkœrɔ damba nene a?»

¹⁸ 'E lœ dœ ala yeka á wuwu dœ œrœ nene a? Œ lœ dœ utu yeka á djidji dœ o'o nene a? Œndœ œrœ kɔ á mœ mbœrœ djerœ 'e ye a?»

¹⁹ Œlœnœ á mœ kavwa lima tshelœ mapa mindu kœto fœ azu kutu mindu (5.000), kingi kotoo á sú dœ udunœ á sœ pe liya a?» Endje gi fœ she: «Ndjokpa dœ bisha.»

²⁰ Yisu kpa yu adœke: «Œlœnœ á mœ kavwa lima tshelœ mapa mindu dœ bisha (7) ndœ kœto fœ azu kutu vana, kingi kotoo á sú dœ udunœ á sœpe liya a?» Endje gi fœ she: «Kingi mindu dœ bisha (7).»

²¹ Yeka á Yisu pa fœ endje adœke: «Damba 'e wuwusœ œrœ nene a?»

Yisu shé ayibula

²² Yisu dœ ayambarœ nœ ye wuta 6a lœ Betesayida. Ba zœ endje na dœ anga uzu á ala ye bu, œ ki fœ she adœke tshe goro she.

²³ Yisu za kane ye, œ wuta dœ she lakpínœ. Tshe tu ngusha ga la ye, œ to kane ye ga pa ye á yu she adœke: «Bœ wu gadœ?»

²⁴ Ayibula gi fœ she adœke: «Mœ sœ kœwu azu, mœ wu endje ɔyɔ á sœ tœ ana.»

²⁵ Yisu kpa goro ala ye, ngbewo tshe she œ te kœwu œrœ kɔ tœ ɔtshœnœ.

²⁶ Yé Yisu za awa fœ she kœgu ga ndœ ye kashe ngbœlœ lakpi nene.

Petro gbara ngbewo adœke Yisu kœdœ Masiya

(Wu 6a tœ Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Yisu dœ ayambarœ nœ ye na ga lœ a'eara ogo á sœ dji indiri Sezaré, ogo gbozu Filipo. Tshe yu endje tœ awa adœke: «Azu sœ kœpa má adœke œmœ kœdœ dœ?»

²⁸ Endje gi fœ she adœke: «Azu pa adœke œbœ kœdœ Yowane, ayi kœza batisimu, anga endje adœke œbœ kœdœ Eliya; anga udu endje pa œnœ endje adœke œbœ kœdœ ongboro anga ayi kœgbara o'o.»

²⁹ Atamœ sœmœ, 'e gbe má œnœ 'e adœke œmœ kœdœ má œnœ mœ uzu dœ? A Petro gi fœ she adœke: «Œbœ kœdœ Masiya.»

³⁰ Yisu va tshelœ utu endje lœ ubunœ adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale nene.

*Yisu gbara o'o kuzu dœ pe kæshe nœ ye
(Wu 6a tœ Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)*

³¹ Manda nœ, Yisu tetœ kæyisœ œrœ fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Gbolo nœ uzu œ wu oyo waa. Agbɔ Ayuda, agbozu tshapa anganga Ndjaba ndje dœ aayi kæyisœ awa akwa œ yindœ ye nene, endje wo she yeka manda oló votó á tshe she læ akuzu.»

³² Tshe sœ lima kæpa o'onœ o'ara o'ara yeka á Petro dji ata á e she ga indirinœ á kɔ she adœke tshe katœ kæpa o'o atamœ ye.

³³ Yisu fatœ ye œ tondœ ayambarœ nœ ye, œ ngá fœ Petro adœke: «Gitœ zœ tœ mœ, Satana! Gbetshelœ nœ zœ lili dœ œncœ Ndjaba bale nene, kashe œncœ azuzu.»

Kœna manda Yisu

(Wu 6a tœ Mat 16.24-28; Luk 9.23-27)

³⁴ Manda nœ kɔ, Yisu e azu para dœ pe ayambarœ nœ ye œ pa fœ endje adœke: «Uzu kæyindœ kœna manda mœ, œ li adœke tshe vwaratœ ye tœ undu ye dœ tœ ye, œ za kurushi nœ ye yeka á kœna manda mœ.

³⁵ Gbambancœ nene, uzu kɔ á tshe sœ dœ ogo kæsœ dœ soro œ tshu ye; kashe tsheneke á tshe tshu mbœrœ mœ œdœ ndje mbœrœ Ɔtshɔ O'o, œshe dá sœ dœ soro.

³⁶ Ɔdœ uzu kægbɔ œrœ tshapashɔ sœke kɔkɔ, œ sœ dœ she kotoo ɓata á soro ye ndi a?

³⁷ Ɔrœ gadœ dá tshe yapa dœ soro ye asœmœ a?

³⁸ Ɔdœ uzu kæmbœrœ tshula mbœrœ mœ dœ pe mbœrœ o'o nœ mœ 6a utshu azu nœ tshakpesheke á endje dœ aayi kæmbœrœ ekperœ yé á zazatœ endje fœ Ndjaba nene, Gbolo nœ uzu œ mbœrœ tshula ye ndje dœ ɔlɔ á tshe kwatœ ye læ mokɔ nœ Abancœ awa bale dœ ayerœ andjelu.»

9

¹ Yisu kpa mindœ nœ fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke anga azuncœ asœke œ tshu nene utshu kæwu Ogo gbozu nœ Ndjaba kœna dœ gbɔgbɔ.»

Yisu fatœ ye dœ ala ayambarœ nœ ye

(Wu 6a tœ Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Manda butshɔ mindu dœ bale, Yisu za Petro, Jake œdœ pe Yowane œ ɔ dœ endje ga pa egerœ kaga. Ba zœ, tshe fatœ ye dœ ala endje.

³ Lœba nœ ye wuta tœ imbinœ urrr, uzu bale pa ɔshɔ á tshe li kædjutɔ lœba ye adœke œ guru atamœ gugu nene.

⁴ Eliya œdœ Moyize wuta ga utshu endje, œ ka á sœ kæpa tshama endje dœ Yisu.

⁵ Petro pa fœ Yisu adœke: «Ayi kæyisœrœ, œ ga waa adœke a lœpe kpœke! A mɔ anda tande votɔ: Bale fœ 6œ, bale fœ Moyize yé uduncœ bale ndje fœ Eliya.»

⁶ Kashe tshe wuwu lima sœ o'o á tshe sœ kæpa tœncœ nene, awa li lima tœ ye dœ angancœ kɔkɔ asœmœ.

⁷ Ondoro jerœ ga pa endje. Ko pe læ ondonœ, tshama uzu wu adœke: «Tsheneke kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ ye waa; 'e dji she.»

⁸ Pe kpœtœmœ, ayambarœ nœ ye mesho djikpata tœ endje, œ wuwu uzu bale nene kolœ Yisu kuti ye ga ndœ endje.

⁹ Bata endje sœ lima kœjerœ kaga, Yisu pa fœ endje adœke endje papandœ œrœ kɔ á endje wu fœ uzu bale nene, œrrr Gbolo nœ uzu kæshe bala læ akuzu yeka á endje kæmindœ nœ.

10 Endje gbɔndɔe o'onɔe ga lɔsu endje, kashe endje tetɔe kɔeyutɔe endje adɔeke: «Ádá o'o nɔe kɔeshe lɔe akuzu kɔedɔe gadɔe ma a?»

11 Yé ayambarɔe nɔe ye yu she: «Mbɔerɔe gadɔe á aayi kɔeyisɔe awa akwa pa lima adɔeke Eliya ɔe na utshunɔe yekane a?»

12 Yisu gi o'o fɔe endje adɔeke: «Adjapu, Eliya ɔe na utshunɔe mbɔerɔe kɔeguma ɔerɔe kɔkɔ. Ka mbɔerɔe gadɔe á o'o ama Ndjaba pa liya adɔeke Gbolo nɔe uzu ɔe wu oyo yé azu ɔe mbɔerɔe ɔerɔe kanga fɔe she a?»

13 Mɔe pa fɔe 'e adɔeke, Eliya na, yé azu mbɔerɔe fɔe she ɔeneke kɔ á endje yi lima ndɔe nɔe kɔeli dɔe ɔeneke á endje sú ala Buku nɔe Ndjaba tɔe upu nɔe ye.»

*Yisu shé gbolo á tshe sɔe dɔe ekpe ishiri
(Wu ba tɔe Mat 17.14-21; Luk 9.37-43)*

14 Ɔɔnɔe á Yisu dɔe ayambarɔe nɔe ye votɔ gu ga ndɔe udu endje, endje wu azu ndjoro djanga aayi kɔeyisɔe awa akwa á ndje ngbotɔe endje ga tɔenɔe yeka á lɔe kɔeshara o'o ugurutɔe endje.

15 Azunɔe wu Yisu, lɔsu endje tshi perea yé endje kpa kɔebala she.

16 Yisu yu endje adɔeke: «O'o gadɔe da 'e lɔe kɔesharatɔe 'e dɔe ayambarɔenɔe lɔe kumu nɔe a?»

17 Anga uzu bale lɔe ugurutɔe azunɔe gi o'o fɔe she adɔeke: «Ayi kɔeyisɔerɔe, mɔe na dɔe gbolo yakoshe nɔe mɔe fɔe ɔɔe. Tshe sɔe dɔe ekpe ishiri pa ye á mbɔerɔe adɔeke tshe papa o'o nene.

18 Tɔe osho kɔ á ekpe ishirinɔe ɔe za gbolonɔe, tshe za she vesho, furutsha ɔe wuta putu putu lɔe ama ye, tshe zi tshelɔe daji ye ngara ngara yeka á gbɔ kwa kwa ga tɔenɔe. Mɔe yu ayambarɔe nɔe zɔe adɔeke endje gɔrɔ ekpe ishirinɔe pa ye yeka á endje lili kɔegɔrɔ she nene asɔemɔe.»

19 Yisu pa fɔe endje adɔeke: «E'e! 'E sɔesɔe dɔe kɔeyindɔerɔe ga ndɔe Ndjaba nene a? A lɔe dɔe 'e kpɔeke manda olo koto o? 'E yindɔe nɔe adɔeke mɔe ru lɔsu mɔe mbɔerɔe 'e manda olo koto o? 'E na dɔe gbolonɔe fɔe mɔe.»

20 Á endje za she na tɔenɔe fɔe she. Ekpe ishirinɔe wu Yisu ɔe tetɔe kɔeyaka gbolonɔe tɔe ɔgbɔnɔe. Gbolonɔe te ga ati, ɔe vwirɔtɔe ye nguru nguru lɔe ɔsho dɔe furutsha lɔe ama ye putu putu putu.

21 Yisu yu abanɔe adɔeke: «Ekpe ishirinɔe mbɔerɔetɔe ye manda ungu koto o?» Abanɔe gi fɔe she adɔeke: «Pe lɔe gbolo ye.

22 Ekpe ishirinɔe sɔe kɔegeta she kpala kpala ga tawo, ga langu adɔeke tshe tshu ye. Kashe wu oyo 'a, ɔe mbɔerɔe ɔeneke á li dɔe ɔɔe.»

23 Yisu pa fɔe she adɔeke: «Á kɔeli dɔe mɔe a? Ɔerɔe kɔ li kɔembɔerɔetɔe endje fɔe uzu tsheneke á tshe kɔesɔe dɔe kɔeyindɔerɔe ga ndɔe Ndjaba.»

24 Pe kpɔetɔemɔe, aba gbolonɔe sá rawa adɔeke: «Mɔe sɔe dɔe kɔeyindɔerɔenɔe ataa, mbɔerɔe adɔeke mɔe katɔe sharapu!»

25 Yisu wu azu kɔena ndjoro ga ndɔe endje ɔe nga fɔe ekpe ishiri adɔeke: «Ɔɔbɔe dɔe ekpe ishiri á ɔɔe mbɔerɔe adɔeke gbolo asɔeke papa o'o nene, ɔe djidji o'o nene, mɔe vwa ɔɔe: Wuta lɔe ye, yé kpa kwakwatɔe zɔe ndɔe ye nene!»

26 Ekpe ishirinɔe ve rawa, ɔe gaga gbolo dɔe ɔgbɔnɔe á wuta. Gbolo yɔrɔtshelɔetɔe ye ɔe wuta ɔata uzu á tshe tshutshu. Ukpu lu azu á ndje sɔe lima tɔe ɔesɔenɔe pa adɔeke: «Tshe tshu ye.»

27 Kashe Yisu za kane ye, ɔe ti she ga lafo yé tshe ka dɔe ada ye.

28 Yisu li ga sɔenda yé ayambarɔe nɔe ye yu she adɔeke: «Mbɔerɔe gadɔe yekane 'a lili má ɔenɔe 'a kɔegɔrɔ ekpe ishirinɔe sɔemɔe nene a?»

29 Yé Yisu pa fɔe endje adɔeke: «Kolɔe avwala dá li tɔe kɔegɔrɔ dɔe mara ekpe ishirinɔe asɔeke.»

*Yisu kpa pa o'o kuzu œdœ køeshe nœ ye
(Wu 6a tœ Mat 17.22-23; Luk 9.43-45)*

³⁰ Endje áalafo œ sɔ tɔ læ ogo Galilayi yé Yisu yiya lima ndœ nœ adœke azu wusœ nœ nene.

³¹ Mbœrœ tshe sœ lima kœyisœ œrœ fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Endje ka Gbolo nœ uzu fœ azu adœke ndje wo she yé manda olo votɔ tshe she.»

³² Ayambarœncœ djidji lima tshelœ kata o'onœ nene, yé endje sœ lima dœ awa kœyu she.

Ɔde dá dœ egerœ uzu a?

(Wu 6a tœ Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Endje wuta 6a læ Kaparnawumu, œ li ga scœnda. Yisu yu ayambarœ nœ ye: «O'o gadœ da 'e sœ lima kœvwarandœ nœ na tœncœ tœ ala awa a?»

³⁴ Kashe endje læ ko ko ko, mbœrœ tœ awa, endje sœ lima kœvwarandœ upu adœke œde dá dœ egerœ uzu ugurutœ œne kɔ a?

³⁵ Yisu sœ ga ati, œ e ayambarœ nœ ye kɔkɔ ndjokpa dœ bisha yé œ pa fœ endje adœke: «Uzu kœyindœ køesœ utshunœ, œ li adœke tshe sœ tœ ndɔngɔncœ. Yé ga panœ, tshe dœ ayi akwa nœ anganœ.»

³⁶ Tshe za anga gbolo bale, œ za she tɔ ga ugurutœ endje, œ yi kane ye læ okoro ye; œ pa fœ endje adœke:

³⁷ «Uzu á tshe kœza osho køesœ fœ aya gbolo mbœrœ i'iri mœ, tshe za osho køesœ fœ adja undu mœ. Yé œshe á tshe kœza osho køesœ fœ mœ, tshe zaza oshonœ fœ mœ nene, kashe tshe za ndje fœ œshe á tshe vwa mœ.»

Kœsœ awa bale dœ Yisu

(Wu 6a tœ Luk 9.49-50)

³⁸ Yowane pa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, 'a wu anga uzu bale kœgɔrɔ ekpe ishiri pa uzu dœ i'iri zœ yé 'a kɔ she mbœrœ tshe scœsœ køesœ dœ azœ awa bale nene.»

³⁹ Kashe Yisu gi fœ endje adœke: «'E kɔkɔ she nene! Gbambanœ nene, uzu lili kœmbœrœ afá læ i'iri mœ yé manda nœ œ pa ekpe o'o dœ i'iri mœ nene.

⁴⁰ Mbœrœ uzu á tshe kœyiyiangba azœ nene, tshe kœdœ uzu nœ azœ.

⁴¹ Yé uzu kɔ á tshe su ungu kœndjoondjo fœ 'e mbœrœ 'e kœdœ azu nœ Kristu, mœ pa fœ 'e adœke; tshe gbɔ adja œrœ tshangbanœ.»

Ɔrœ á yi azu ga læ ekperœ

(Wu 6a tœ Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² «Uzu kɔ á tshe mbœrœ adœke aya gbolo á tshe køesœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ li ga læ ekperœ, œ li adœke endje du egerœ badja ga læ igi ye, œ na dœ œ geta she ga la egerœ ungu.

⁴³ Ɔ køesœ adœke kane zœ za 6œ wvi ga læ ekperœ, œ li adœke 6œ ta ye. Ɔ sœ dœ ɔtshɔncœ adœke 6œ li ga læ soro dœ kane zœ bale tœ œscœncœ adœke 6œ li ga læ kudu owo dœ kane zœ bibisha. [

⁴⁴ Ba zœ, “angɔzu kœzi kote azu tshutshu nene, yé owo ruru nene.”]

⁴⁵ Ɔdœ ada zœ køesœ kœyi 6œ ga læ ekperœ, vwa ye. Ɔ sœ dœ ɔtshɔncœ fœ 6œ kœli ga læ soro dœ ada zœ bale tœ œscœncœ adœke 6œ scœpe dœ tœncœ bibisha œ li ga læ kudu owo. [

⁴⁶ Ba zœ, “angɔzu kœzi kote azu tshutshu nene, yé owo ruru nene.”]

⁴⁷ Ɔdœ ala zœ køesœ kœyi 6œ ga læ ekperœ, tshagavwa ye. Ɔ sœ dœ ɔtshɔncœ fœ 6œ kœli ga læ soro dœ tshakala ala zœ bale tœ œscœncœ adœke 6œ wu oyo dœ tœncœ bibisha læ kudu owo.

⁴⁸ Ba zœ, angɔzu á ndje zi ɔkɔ azu tshutshu nene yé owo ruru 6a lima nene.

⁴⁹ Gbambance nene, endje yamba uzu kɔ dɔe owo bata á endje yamba ndje dɔngɔ kɔ dɔe ingbiri.

⁵⁰ «Ingbiri kɔedɔe ɔtshɔrɔe kashe ɔe kɔetshɔtshɔ nene, ɔe kpa dɔe ingbiri nene. Á ɔe kɔesɔe adɔeke ɔtshɔ ingbiri ka lɔenɔe, endje gi ga lɔe nɔe koto o? Kaka adɔeke 'e lɔe dɔe ingbiri lɔe ɔkɔ 'e, ɔe sɔe gee ugurutɔe 'e dɔe anga 'e.»

10

*Yisu mi o'o dɔe ádá kɔendi totɔe
(Wu ba tɔe Mat 19.1-9; Luk 16.18)*

¹ Yisu gitɔe ye kɔero ga lɔe ogo yuda ba kele ungu Yɔrdane. Ba zɔe, azu ndjoro kpa dji she á tshe sɔe kɔeyisɔe ɔerɔe fɔe endje bata á tshe sɔe ba lima kɔembɔerɔe tɔenɔe.

² Anga Afarisayi na ga ndɔe ye dɔe gbetshelɔe nɔe kɔeyu tshelɔe ye, yeka á endje yu adɔeke: «E li dɔe yakoshe kɔevwaratɔe ye tɔe awonɔe a?»

³ Yisu yu endje adɔeke: «O'o gade dá Moyize pa lima fɔe 'e a?»

⁴ Endje gi adɔeke: «Moyize za awa nɔe kɔekatɔe ayashe ti. Utshu nɔe kɔekatɔe ye, ɔe su mbeti nɔe kɔevwaratɔe zɔe tɔe ye.»

⁵ Tshe kpa pa fɔe endje adɔeke: «Moyize za lima awa o'onɔe asɔemɔe fɔe 'e mbɔerɔe ɔgbɔ lɔsu nɔe 'e.

⁶ Kashe utshu nɔe kɔembɔerɔe ɔerɔe kɔ pa ɔshɔ asɔeke, Ndjaba mbɔerɔe lima yakoshe dɔe yashe.

⁷ Ádánɔe á yakoshe ɔe katɔe abanɔe dɔe ayinɔe ti, á ngbɔtɔe ye ga tɔe ɔesɔenɔe dɔe awonɔe,

⁸ yeka á endje bisha ɔe wuta uzu bale. Endje kpa sɔesɔe azu bisha nene kashe uzu bale.

⁹ Ataa, ɔeneke á Ndjaba ngbɔɔa ga tɔenɔe, uzu ɔe ndjɔ tshelɔenɔe nene.»

¹⁰ Kɔewuta endje ba sɔenda, ayambarɔe nɔe ye kpa yu she tɔe o'onɔe má asɔemɔe.

¹¹ Á tshe kɔegi fɔe endje adɔeke: «Uzu kɔ á tshe katɔe awonɔe ti á kpa to anga angbi yashe, tshe mbɔerɔe angba budu ga tɔe ayendɔ nɔe ye.

¹² E kɔesɔe ndje adɔeke yashe kɔekatɔe akɔnɔe á kpa kɔei anga angbi yakoshe, tshe sɔe kɔembɔerɔe angba budu.»

*Yisu to kane ye ga pa agbolo
(Wu ba tɔe Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)*

¹³ Azu na dɔe agbolo fɔe Yisu adɔeke tshe to kane ye ga pa endje yeka ayambarɔe nɔe ye sɔe lima kɔegeta endje.

¹⁴ Kɔewu atamɔe, ɔe za ókɔ fɔe Yisu yé tshe pa fɔe ayambarɔe nɔe ye adɔeke: «E katɔe agbolo endje na ga ndɔe mɔe, 'e kɔkɔ endje nene mbɔerɔe Ogo gbozu nɔe Ndjaba sɔe mbɔerɔe azu á ndje lɔe bata endje.

¹⁵ Mɔe sɔe kɔepa fɔe 'e dɔe adjapu adɔeke, ɔedɔe uzu kɔeza osho kɔesɔe mbɔerɔe Ogo gbozu nɔe Ndjaba bata gbolo nene, tshe li ga zɔe nene.»

¹⁶ Á Yisu djendɔe endje ga tɔe igi ye á to kane ye ga pa endje.

*Ayi kɔegbɔrɔe waa na ga ndɔe Yisu
(Wu ba tɔe Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)*

¹⁷ Bata Yisu sɔe lima kɔero tɔe awa, anga uzu kpa ɔe gote ga tshakudu ye, ɔe yu she adɔeke: «ɔtshɔ ayi kɔeyisɔerɔe, ɔe li adɔeke mɔe mbɔerɔe gade á kɔegbɔ soro neke á kaka nene a?»

¹⁸ Yisu pa fɔe she adɔeke: «Mbɔerɔe gade á ɔe e mɔe ɔtshɔ uzu a? ɔtshɔ uzu bale gugu nene kolɔe Ndjaba tshebabale kuti ye.

19 Bœ wusœ awa o'o adœke: “Wowo uzu nene, papara awo uzu nene, zizi angba nene, wawa o'o dœ wala ga pa uzu nene, mbœmbœrœ ngbindirœ fœ uzu nene, lisœ aba zœ dœ ayi zœ.”»

20 Uzunœ gi fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, mœ sœ kœmbœrœtœ mœ lindœ nœ kœ pe tœ gbolo mœ.»

21 Yisu shokœ she, yé dœ ala nœ ayo, œ pa fœ she adœke: «E sœpe œrœ bale, gu œ ka œrœ nœ zœ para kœkœ, œ kurutshelœ ngendjanœ kœkœ tœ aayi oyo á kœgbœ kœgbœrœ 6a lafo. Manda nœ, fatœ zœ œ na manda mœ.»

22 Manda o'onœ ascœmœ, tshe sœ ko ko ko yé œ gu dœ oyo tœ ye, mbœrœ tshe sœ lima dœ œrœ waa.

23 Yisu mesho djitœ ye œ pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «E sœ tœ œgbœnœ bala tœ aayi kœgbœrœ tœ kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba!»

24 O'onœ ndjingivwi ayambarœ nœ ye. Yé Yisu kœpa pa fœ endje adœke: «Agbolo nœ mœ, Kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba gbœœgbœ.

25 E gbœœgbœ adœke agea 6ata shamo li tœ lœ ogoro imbili. Kashe œ kpa gbœ kœrosœ nœ tœ ayi kœgbœrœ adœke tshe li ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.»

26 Uvuru endje i gara lœ nœ, á endje tetœ kœyutœ endje ugurutœ endje adœke: «Atamœ, uzu dœ dá li kœshe tœnœ a?»

27 Yisu tondœ endje, œ pa adœke: «Ba tœ azu, œ li nene; kashe tœ Ndjaba, œrœ kœ œ li ye. Gbambanœ nene, Ndjaba li kœmbœrœ œrœ kœkœ.»

28 Yé Petro pa fœ she adœke: «Wu kane, a katœ œrœ nœ 'a ti kœ, á na manda zœ.»

29 Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, œ kœsœ adœke uzu katœ anda nœ ye, dœ ndje aayanœ, ayingœnœ, ayinœ, abanœ, agbolo nœ ye, kindi nœ ye ti mbœrœ upu nœ mœ ndje dœ pe mbœrœ upu Ɔtshœ O'o,

30 dœ oshonœ asœke, tshe gbœ anga anda, aya, ayingœ, ayi, agbolo, kindi œdœ ndje œrœ kanga; yeka dœ oshonœ á na manda nœ, á tshe gbœ soro neke á ka nene.

31 Azu ndjoro á ndje sœ utshunœ, endje sœ bala tœ ndœngœlœnœ, yé endje nœ ndœngœlœnœ œ te bala azunœ tshatshu nœ.»

*Yisu pa votœ o'o kuzu dœ pe kœshe nœ ye
(Wu 6a tœ Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)*

32 Yisu dœ ayambarœ nœ ye sœ lima tœ awa kœœ gu tœnœ ga lœ Yerusaleme. Yisu te lima utshu endje, yé awa li lima tœ azunœ á ndje lœ lima kœna manda ye, lœsu endje sœ lima ga lafo. Yisu kpa ko ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha ga indiri tœ ye, á tetœ kœpa o'o tœ upu œrœ a yindœ kœmbœrœtœ ye fœ endje atake:

33 «'E wu, a œ kœ 6a lœ Yerusaleme. Endje ka Gbolo nœ uzu fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba ndje dœ aayi kœyisœ awa akwa. Endje wa agbœ ngbanga ga pa ye adœke endje wo she, yé œ za she fœ angbœi azu.

34 Endje mœ she, œ tu ngusha ga tœ ye, œ sœ she dœ ndjapa, œ wo she, yeka manda olo votœ á tshe she lœ akuzu.»

*Kœyœndœrœ nœ Ajake dœ Yowane
(Wu 6a tœ Mat 20.20-28; Luk 22.25-27)*

35 Ajake dœ Yowane, agbolo nœ Zebedayi, na ga ndœ Yisu, œ yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, 'a yindœ nœ adœke 6œ mbœrœ œrœ neke á a yu 6œ tœnœ fœ 'a.»

36 Á Yisu kœyu endje adœke: «Eœrœ gafe dá 'e yindœ nœ adœke mœ mbœrœ fœ 'e a?»

³⁷ Endje gi fœ she adœke: «Ɛ kœsœ adœke 6œ sœ kœsœ lœ mokœ nœ zœ, za awa fœ 'a kœsœ ga indiri tœ zœ, anga uzu bale ga pa kuni zœ, yé anga ga pa gele.»

³⁸ Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E wuwusœ œrœnœ a 'e esho ndœ nœ asœke nene. Adja 'e li kœndjo yashi kangœne á mœ ndjo bala ye a? 'E li ndje kœgbœ batisimunœ á mœ gbœ bala ye a?»

³⁹ Yé endje gi fœ she adœke: «A li dœ tœnœ ye.» A Yisu gi fœ endje adœke: «Kpœtœpu, 'e ndjo yashi kangœne á mœ ndjo ye, yé 'e gbœ batisimu á mœ gbœ ye.»

⁴⁰ Kashe tœ kœza awa fœ uzu kœsœ ga ati ga pa kuni mœ too ga pa gele mœ, asœmœ wuwu mœ nene. Mbœrœ tœnœ kœdœ osho á sœ fœ endjeneke má Ndjaba guma fœ endje.»

⁴¹ Udu ayambarœnœ ndjokpa dji o'onœ atamœ œ tetœ kœso ókó ga tœ Ajake dœ Yowane.

⁴² Yisu e endje para kœkœ œ pa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ adœke agbozugo yindœ nœ adœke azu lœpe kolœ tshakudu tshagbozu nœ endje. Yé agboro azu yi ndje ndœ kœema kolœ gbœgbœ endje ga pa aaya azu.»

⁴³ Ɛneke sœsœ kœmbœrœtœ endje lœ guru tœ 'e nene. Kashe, œ kœsœ adœke uzu gbe kœsœ tœ egerœ uzu ugurutœ 'e, œ li adœke tshe fatœ ye tœ ayi akwa nœ 'e.

⁴⁴ Ɛ kœsœ adœke anga uzu ugurutœ 'e yindœ kœsœ utshunœ, œ li adœke tshe dœ kanga nœ 'e para kœkœ.

⁴⁵ Mbœrœ Gbolo nœ uzu nana adœke azu mbœrœ akwa fœ she nene, kashe tshe na tœ kœmbœrœ akwa fœ azu dœ pe ndje kœzatœ ye fœ kuzu mbœrœ kœshe ukpu azu.»

Yisu shé Bartime, ayibula

(Wu 6a tœ Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Yisu dœ ayambarœ nœ ye wuta 6a lœ Yeriko. Bata á endje sœ kœwuta awa bale dœ azu ndjoro, anga ayibula á 'iri ye kœdœ Bartime, gbolo nœ Time, sœ lima indiri awa tœ kœyœndœ œrœ.

⁴⁷ Tœ kœdji adœke Yisu uzu Nazarete dœke, tshe tetœ kœ'e osho: «Yisu, Gbolo nœ Davidi, wu oyo mœ!»

⁴⁸ Azu ndjoro rá she adœke tshe sœ koko, á tshe kpa tá tshandœ rawœnœ dœ œgbœnœ adœke: «Gbolo nœ Davidi, wu oyo mœ!»

⁴⁹ Yisu ka yé œ pa adœke: «'E e she fœ mœ.» Endje e ayibula sœmœ œ pa fœ she adœke: «Indji zœ ga waa, áalafo, tshe sœ kœ'e 6œ.»

⁵⁰ Tshe za yogbœdœ lœba nœ ye vwi ga ati, œ su gbuu á na ga ndœ Yisu.

⁵¹ Yisu yu she adœke: «Bœ yindœ nœ adœke mœ mbœrœ gadœ fœ 6œ a?» Ayibula gi fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, kolœnœ adœke mœ kpa wu osho.»

⁵² Yisu pa fœ she adœke: «Gu zœ, kœyindœrœ nœ zœ she 6œ ye.» Trale tshe wu osho œ te ndje tœ kœna manda Yisu.

11

Yisu li ga lœ Yerusalem

(Wu 6a tœ Mat 21.1-11; Luk 9.28-40; Yow 12.12-16)

¹ Yisu dœ ayambarœ nœ ye ndo dœ Yerusalem, ndo dœ tshalakpi Betefaje œdœ Betani, gu ndœ kaga œyœ Olive. Tshe vwa anga ayambarœ nœ ye bisha adœke:

² «'E na 6a lakpi á sœ 6a utshu 'e 6a 'e asœmœ. 'E kœwuta 6a zœ, 'e wu aya ane á endje du she kpœtœmœ, á uzu bale ɔɔ damba ga pa ye nene. 'E vvara she œ gu dœ she ga mœ.

³ Ɔdœ uzu kœyu 'e adœke: “Mbœrœ gafe á 'e mbœrœ œrœ ata a?” E gi o'o fœ she adœke: “Gbozu da gbe dœ she yé tshe gi kane ye tœ ye fœ 'e katsha.”»

⁴ Endje ro œ gbœ aya ane á endje du she 6a shu 6a lœ bingi ndo dœ manda ga indiri ala awa á endje vvara she.

⁵ Anga azunœ á endje lœ lima lœ binginœ pa fœ endje adœke: «Ɔrœ gafe dá 'e mbœrœ ataa a? Mbœrœ gafe a 'e sœ kœvwara aya anenœ a?»

⁶ Endje gi o'o kolœ 6ata á Yisu mi má ndœ nœ fœ ndje, yé endje za awa fœ endje kœgu dœ she.

⁷ Endje gu dœ aya ane sœmœ fœ Yisu, œ gbara ala lœba nœ endje ga pa ye yeka á Yisu ɔ á sœ ga pa nœ.

⁸ Azu ndjoro saka ndje lœba nœ endje ga tœ ala awa, anga endje ko kako ɔɔ á ndje de 6a lœ kindi.

⁹ Azu neke á ndje lœ lima utshunœ dœ pe endjeneke á endje lœ manda ye lœ lima kœpa adœke: «Ozana! Ndjaba gbœndœ tsheneke á tshe na dœ i'iri ye!

¹⁰ Ndjaba gbœndœ akwa gbozunœ á na asœke, Ogo gbozu nœ aba azœ dœ Davidi! Ozana fœ Ndjaba 6a lafo!»

¹¹ Yisu li lima ga lœ Yerusaleme, yé œ na ga lœ anda Tepelo. Manda kœwu osho kœkœ indiri tœ ye, tshe wuta awa bale dœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha tœ kœgu ga lœ Betani mbœrœ ɔɔ ro ye.

Yisu darandœ ɔɔ fige

(Wu 6a tœ Mat 21.18-19)

¹² Osho kœɔɔ lima pa nœ, lœkœ adœke endje wuta ga lœ Betani, ogo mi Yisu.

¹³ Tshe wu ɔɔ fige lœ ingirinœ dœ kakonœ tœnœ, œ na kœpara tshelœnœ adœke œne gbœ ete anga elenœ zœ. Kœndo she dœ tœnœ, tshe wu kolœ kakonœ mbœrœ œ dœdœ lima olo kœle figenœ nene.

¹⁴ Yisu darandœ ɔɔ figenœ á pa adœke: «Adja uzu kpa zi ele zœ nene.» Yé ayambarœ nœ ye dji lima o'o nœ ye.

Yisu gœɔɔ ayi kœka œrœ lœ Tepelo

(Wu 6a tœ Mat 21.10-17; Luk 19.45-48; Yow 2.13-16)

¹⁵ Manda nœ endje na ga lœ Yerusaleme. Yisu li ga lœ Tepelo œ tetœ kœgœɔɔ azu á ndje sœ lima kœka œrœ nœ endje dœ pe endjeneke á ndje sœ lima kœyœ œrœ kpa ga ushu. Tshe ivwi ndaba nœ azu kœyapa ngendja, œ geta ngande nœ ayi kœka ambepa.

¹⁶ Yisu vwaratœ ye adœke, uzu bale vwavwanga dœ gbarœ nœ ye to sœnda Tepelonœ nene.

¹⁷ Yé tshe tetœ kœyisœ œrœ fœ endje adœke: «'E wuwusœ nœ nene a? Endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: “Anda nœ mœ kœdœ anda kœza avwala mbœrœ azu lœ ogo kœkœ.” Kashe 'e fa tœ wutu nœ aayi angba!»

¹⁸ Agbozu tshapa anganga Ndjabanœ dœ aayi kœyisœ awa akwanœ dji ataa, œ tetœ kœpara awa tœ kœwo she. Kashe endje sœ lima kœkpa awa ye mbœrœ kœyisœrœ nœ ye gbœ lima osho tœ losu azu ndjoro.

¹⁹ Dœ kidala, Yisu dœ ayambarœ nœ ye wuta lakpinœ ye.

Kœyindœrœ œdœ avwala

(Wu 6a tœ Mat 21.20-22)

²⁰ Kpa kœvwanga endje dœ tshamazi, endje wu adœke ɔɔ fige ɔɔ kpa ga tœ eshenœ.

21 Ɖendøe o'onøe libi te løe Petro, tshe pa føe Yisu adøeke: «Ayi køeyisøerøe, wu kane, øyø figenøe á 6øe dara libi ndøe nøe ørø ye.»

22 Yisu gi føe endje adøeke: «'E søe døe køeyindøerøe ga ndøe Ndjaba.

23 Møe søe køepa døe adjapu føe 'e adøeke øe køesøe adøeke uzu pa føe kaganøe asøeke adøeke: “Gitøe zøe kpøeke yé øe te ga la kota”, á tshe køesøesøe døe sharapu tøe løsu ye nene, á søe døe køeyindøerøe adøeke o'onøe á øene pa øe mbøerøetøe endje ye, øe mbøerøetøe endje føe she tako.

24 Ádánøe á møe søe køepa føe 'e adøeke: Ɖeneke kø á 'e e osho ndøe nøe løe avwala 6a ndøe Ndjaba, 'e yindøe nøe adøeke 'e gbø kø, Ndjaba øe to føe 'e.

25 Ɖe køesøe adøeke 'e ka køeza avwala føe Ndjaba, á 'e køesøe døe o'o tøe løsu 'e ga tøe anga uzu, 'e djerøendøe nøe yeka á Aba 'e á tshe søe 6a lafo køedjerøendøe ekperøe nøe 'e.]

26 Kashe øedøe 'e køesøesøe køedjerøendøe ekperøe nøe anga 'e nene, Aba 'e á tshe søe 6a lafo øe djerøe ndje ndøe ekperøe á 'e mbøerøe nene.]»

Tshagbozu nøe Yisu to kpøeta?

(Wu 6a tøe Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

27 Endje kpa kwa ga løe Yerusaleme, yé døe løndøe á Yisu søe køero ga løe Tepelo, agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi køeyisøe awa akwa døe pe agbø Ayuda na ga ndøe ye,

28 á yu she adøeke: «Bøe gbø awa køembøerøe akwa nøe zøe asøeke kpøeta a? Uzu døe ndje dá za awa køembøerøe akwa ataa føe 6øe a?»

29 Yisu gi føe endje adøeke: «Møe yindøe køeyu 'e døe o'o bale, øe køesøe adøeke 'e gi o'o føe møe gbá yekane á møe køeyisøe osho á møe gbø awa køembøerøe døe øerøenøe asøe kø føe 'e.

30 Ɖedøe dá vwa lima Yowane køeza batisimu føe azu a? Ɖe døe lima Ndjaba too azu? 'E gi o'o føe møe.»

31 Yé endje tetøe køefa o'o ugurutøe ndje adøeke: «Ɖe køesøe adøeke a gi føe she atake: “Ndjaba dá vwa lima she”, tshe yu azøe adøeke mbøerøe gadøe a yiyi lima ndøe o'o ama ye nene a?

32 Ɖe kpa køesøe adøeke a gi adøeke: “Azu dá vwa lima she”, øe li ndje nene.» Gbambanøe nene, endje søe lima køekpa awa azu mbøerøe azu kø wu lima søenøe adøeke Yowane køedøe lima adja ayi køegbara o'o ama Ndjaba kpøetøepu.

33 Yeka á endje gi føe Yisu adøeke: «A wuwusøe nøe nene.»

Á Yisu køegi føe endje ndje adøeke: «Ɖemøe ndje awa bale, møe yi ndje søe uzu á tshe za awa nøe køembøerøe øerøenøe asøeke kø føe 'e nene.»

12

Ndøema toro nøe ayi køedjo kindi

(Wu 6a tøe Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

1 Yisu kpa tetøe køepa o'o føe endje løe ndøema toro adøeke: «Anga uzu bale djo lima kindi nøe ye, øe shi ada vinu. Tshe tøe gbadjadja dji tønøe tshakpata, øe dji kudu mbøerøe køepu døe ele vinunøe; øe møe ingiri anda gbara ga lafo á køesøe tshakudunøe yeka á køemesho pa vinunøe. Manda nøe, tshe guma o'o ugurutøe ye døe azu køembøerøe akwa kindinøe, øe na ana.

2 Ɖløe køekøe ele vinunøe li, yé tshe vwa anga ayi akwa nøe ye føe endjeneke á endje løe 6a løe kindinøe adøeke endje vwa øesøe øenøe øene ele vinunøe føe øene.

3 Endje za she øe 6i she kørøe kørøe, øe gi she tshakane ye gbambanøe.

4 Tshe kpa vwa anga angbi ayi akwa føe endje, endje 6i økørøe tsheneke møe, øe gu she ga panøe.

⁵ Tshe vwa votɔ uzu fœ endje, yé endje wo tsheneke mœ. Ayengɔ kindi kpa vwa anga azu ndjoro, endje bi anga aayi avwanœ á tshe vwa endje asœmœ, œ wo anga endje œ wo.

⁶ Ayengɔ kindinœ sœpe dœ uzu tshebabale, kolœ gbolo nœ ye á tshe yindœ ye waa. Tshe vwa she fœ endje tœ ndangɔlɔnœ dœ gbetshelœ adœke: “Endje kpa ndara ete awa gbolo nœ mœ ye.”

⁷ Ɔlɔ á endje wu gbolo nœ ye kœna ga ndœ endje, endje guma o'o lœ oporo tœ endje adœke: “E wu, gbolonœ á tshe sœpe dœ kindinœ manda aba nœ dœke. A wo she yeka á kindinœ kœte œnœ azœ!”

⁸ Endje za she œ wo she, œ za oko ye vwi zara ga ushu lœ kindinœ.

⁹ «Ata ayengɔ kindinœ œ mbœrœ gadœ? Tshe na œ wo aayi akwa kindinœ kɔkɔ yé œ kpa za akwanœ fœ anga angbi aayi akwa.

¹⁰ Damba 'e didi o'onœ asœke ala buku nœ Ndjaba nene a? Endje su adœke: “Badja á ayi kœmɔ anda za vwi'i, œtœnœ dá wuta badja á anda œ shi mbœrœ toœnœ.

¹¹ Gbozu Ndjaba dá mbœrœ akwa nœ asœmœ:

Yé a wu, œ ga tœ ala azœ waa!”»

¹² Agbozu ayuda para awa tœ kœza she ga lœ kángaa manda o'o ama ye asœmœ mbœrœ endje wu lima scœnœ adœke tshe pa o'onœ tœ œne. Yé kœwu adœke azu ngba lima waa, endje ka lima tœ ye, á guda ye.

Kœyɔ lapo nœ Sezare

(Wu 6a tœ Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Manda nœ, endje vwa anga Afarisayi dœ pe azu nœ Erode fœ Yisu, mbœrœ á endje kœgbɔ she manda ndœma ye.

¹⁴ Endje na œ yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, 'a wusœ nœ adœke 6œ sœ kœpa okporo o'o, 6œ sœsœ ndje kœkatœ zœ ti fœ uzu adœke tshe li ga lœ zœ dœ ekpe o'o nene. Bœ kpakpa awa uzu nene, œ wuwu ndje tshatshu uzu nene, kashe 6œ sœ kœyisœ adja awa Ndjaba. Yé pa fœ 'a kane, œ li adœke azu yɔ lapo nœ Sezare a? A yɔ too a yɔ nene?»

¹⁵ Bata Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje, tshe pa fœ endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e yu tshelœma mœ a? 'E na dœ anga ngendjanœ gamœ dœ a wu kane»

¹⁶ Endje na dœ anganœ bale. Yisu pa fœ endje adœke: «Tshatshu uzunœ asœke dœ pe i'iri ye á ndje su asœke kœdœ œnœ dœ?» Endje gi fœ she adœke: «E nœ Sezare.»

¹⁷ Yisu pa fœ endje adœke: «'E gi œrœ nœ Sezare fœ Sezare, œnœ Ndjaba kœdœ œnœ Ndjaba.» Endje ka tshikingi mbœrœ o'onœ á tshe gi fœ endje.

Asadukayi yu Yisu tœ upu nœ kœshe lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 22.23-33; Luk 20.27-38)

¹⁸ Anga Asadukayi na ga ndœ Yisu. Endje pa œnœ endje adœke kœshe lœ akuzu gugu nene. Á yu lima Yisu atake:

¹⁹ «Ayi kœyisœrœ, Moyize su liya mbeti fœ 'a adœke: E dœ uzu kœsœ dœ ayancœ á tshe kœto yashe á endje kœzuzu gbolo dœ she nene, á tshe kœtshu, œ li adœke tshe to koya manda ayancœ mbœrœ á tshe kœzu gbolo lœ œsœ ayancœ á tshe tshu asœmœ.

²⁰ Mbœrœ toœnœ ataa, anga ayazu mindu dœ bisha (7) lœ ayizu bale. Eyancœ za yashe, œ zuzu uzu dœ she nene yé œ tshu ye.

²¹ Bishancœ to yashenœ manda ye, œ zuzu uzu dœ she nene, œ tshu ndje ye. Votœnœ awa bale.

²² Ugurutœ endje mindu dœ bisha á ndje to yashe sœmœ, anga bale zuzu gbolo dœ she nene. Yé manda nœ kœ, yashenœ za awa œ tshu ndje ye.

²³ Ataa, dœ olo nœ kœshe lœ akuzu, yashenœ œ dœ awo dœ, mbœrœ endje mindu dœ bisha kœ to lima she tœ awo endje yema a!»

²⁴ Yisu pa fœ endje adœke: «Koto á œndœ tœ 'e œ ro 'e ata a? Ádánœ kœdœ adœke 'e wuwusœ buku nœ Ndjaba dœ pe gbœgbœ ye nene.

²⁵ Ɔlœ kœshe lœ akuzu, azu œ totœ endje nene kashe endje lœ bata aandjelu ba lafo.

²⁶ Á kœdœ tœ o'o nœ kœshe lœ akuzu, 'e didi ala mbeti nœ Moyize tœ o'o á Ndjaba pa lima fœ she ala owo á sœ lima koetshi lœ oyœ nene a? Ndjaba pa lima fœ Moyize adœke: «Ɔmœ kœdœ Ndjaba nœ Abrayamo, Ndjaba nœ Izaka œdœ Ndjaba nœ Yakobo.»

²⁷ Tshe dœdœ Ndjaba nœ akuzu nene, tshe kœdœ Ndjaba nœ azu á ndje sœ dœ soro. 'E lœ adja lœ djingili.»

Upu gadœ da ropa anganœ kœkœ a?

(Wu ba tœ Mat 22.34-40; Luk 10.25-28; Luk 20.39-40)

²⁸ Anga ayi kœyisœ awa akwa dji endje kœvwandœ o'onœ ataa, œ wu adœke Yisu gi adja o'o fœ Asadukayinœ. Á gitœ ye ndoo dœ Yisu á yu she adœke: «Awa o'o gadœ dá ropa anganœ lœ awa akwa a?»

²⁹ Yisu gi adœke: «Alinœ kœdœ: Azu Israyele, 'e dji kane, Gbozu, Ndjaba nœ azœ sœ tshebabale.

³⁰ Yindœ Gbozu Ndjaba nœ zœ dœ lœsu zœ bale, dœ ishiri zœ kœ, dœ gbetshelœ nœ zœ kœ dœ pe gbœgbœ zœ kœ.

³¹ Bisha awa o'o dœke: Yindœ yanga zœ bata 6œ yindœtœ zœ dœ tœ zœ. Anga upu á ro œneke bisha gugu nene.»

³² Ayi kœyisœ awa akwa pa fœ she adœke: «Adjapu, ayi kœyisœrœ, 6œ pa okporo o'o, Ndjaba sœ tshebabale yé anga bata she gugu nene.

³³ Yé kœyindœ ye dœ lœsu zœ bale, dœ kœwusœrœ nœ zœ kœ, dœ gbœgbœ zœ kœ œdœ ndje kœyindœ yanga zœ bata á 6œ yindœtœ zœ dœ tœ zœ, ropa kœshœ agea pa wopa fœ Ndjaba œdœ tokóró kœ.»

³⁴ Yisu wu adœke tshe gi o'o tœ uzu nœ kœwusœrœ, œ pa fœ she adœke: «Bœ ndo tœ kœte uzu Ogo gbozu nœ Ndjaba.» Anga uzu bale á tshe kpa yu she dœ o'o gugu nene.

Masiya œdœ Davidi

(Wu ba tœ Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Ɔlnœ á Yisu sœ lima tœ kœyisœ œrœ 6a lœ Tepelo, tshe yu adœke: «Ɔ mbœrœ kotoo á aayi kœyisœ awa akwa pa adœke Masiya kœdœ gbolo nœ Davidi a?

³⁶ Ɔtshœ Ishiri mbœrœ akwa lœ Davidi, yé tshe pa tœ ye dœ tœ ye adœke:

“Gbozu Ndjaba mindœ nœ fœ Gbozu nœ mœ adœke:

Sœ ga ati ga pa kuni mœ œrrr

mœ kœkœ ayingba zœ gatshakudu ada zœ yekane.”

³⁷ Davidi dœ tœ ye e she Gbozu yé mbœrœ gadœ á tshe kpa fa gbolo nœ ye a?» Azu ndjoro sœ lima kœdji she dœ yanga.

Yisu pa o'o dœ ádá aayi kœyisœ awa akwa

(Wu ba tœ Mat 23.1-12; Luk 20.45-47)

³⁸ Lœ kœyisœ œrœ nœ ye, tshe pa lima adœke: «Ala 'e gbœ dœ aayi kœyisœ awa akwa kane: Endje yindœ kœyisœtœ endje kœero dœ yœgbœdœ lœba tœ ala azu yeka á 'e kœbala endje lœ ukpulu azu.

³⁹ Endje yindœ kœsœ læ ngande á sœ 6a utshunœ læ sinagoga œdœ pe kœsœ 6a tœ œsœ agboro azu læ angbo.

⁴⁰ Endje u ayashe koya œ ko œrœ tœ endje kœ, endje yindœ kœ'e osho œerrr fœ Ndjaba yeka azu kœgbe adœke œene dá dœ œtshœ azu. Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga ga tœ endje.»

*Tokóró nœ yashe koya
(Wu 6a tœ Luk 21.1-4)*

⁴¹ Yisu sœ ga ati 6a sœnda Tepelo, ga indiri gbarœ tokóró á sœ kœwu mara kœto œrœ nœ azu fœ Ndjaba. Ayi kœgbo ukpulu œrœ sœ lima kœto egerœ ngendja.

⁴² Atamœ yeka anga yashe koya á tshe dœ ayi oyo á akœnœ tshu, na ndje á ko kolœ aya ngendja œnœ ye bibisha va ga læ gbarœ tokóróœ.

⁴³ Yé Yisu e ayambarœ nœ ye, œ pa fœ endje: «Mœ pa fœ 'e dœ okporo o'o adœke yashe koya nœ asœke to œnœ ye kœropa azu kœ.

⁴⁴ Gbambanœ nene, azu kœ ko ngendja neke á sœsœ dœ akwa 6a ndœ endje nene, kashe œshe, tshe ko œneke kœ á tshe sœ dœ tœnœ, á sœ má adœke tshe zi dœ œrœ nœ ye.»

13

*Yisu mindœ nœ adœke anda Tepelo œ ndi
(Wu 6a tœ Mat 24.1-3; Luk 21.5-7)*

¹ Lœndœ á Yisu sœ lima kœwuta sœnda Tepelonœ, anga ayambarœ nœ ye pa fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, wu kane! Wu ogboro badjanœ asœ, wu egerœ zamiti andanœ asœ!»

² Yisu pa fœ she adœke: «Bœ wu egerœ andanœ asœmœ? Anga badjanœ bale œ ka pe lafo nene, endje ndi tshelœnœ para ye.»

³ Yisu na kœsœ ga ati 6a pa kaga œyo Olive kpœ tshatshu Tepelo. Petro, Jake, Yowane œdœ Andere á endje sœ lima kpœsœnœ dœ she yu she adœke:

⁴ «Pa fœ 'a kane. Dœ œlo gadœ dá œrœnœ asœmœ œ mbœrœ má tœ endje a? Yé œrœ gadœ dá ma má adœke olonœ to ye a?»

Koshe œdœ oyo œ na

(Wu 6a tœ Mat 10.17-22; Mat 24.4-14; Luk 12.11-12; Luk 21.8-19)

⁵ Yisu pa fœ endje adœke: «Ala 'e gbœ, uzu bale fafara 'e nene.

⁶ Azu ndjoro œ na bala dœ 'iri mœ, yé œ pa adœke: «E mœ kœdœ Masiya.» Endje fara azu ndjoro.

⁷ Ŭœ á 'e kœsœ kœwu koshe lakpi too kœdji o'o nœ koshe zara, awa zaza 'e nene. E li adœke œrœ ataa mbœrœtœ endje utshunœ, kashe œ dœdœ damba kœka tshapashœnœ dœmœ nene.

⁸ Azu tshelœ ogo bale œ tetœ koshe dœ azu tshelœ anga ogo, yé anga ogo gbozu œ nga ndje koshe dœ anga ogo gbozu. Ŭshœ œ turutœ ye læ ogo kœ, yé egerœ ogo œ za osho djigi. E sœ ngbewo 6ata oyo á yashe œ wu utshu kœzu gbolo nœ ye.»

⁹ «Kashe ala 'e gbœ pa undu 'e kane. Endje tœ bala meza pa 'e, endje 6i bala 'e kœ læ Sinagoga, endje yu ama 'e dœ ala agbozugo dœ pe ndje agboro agbozu mbœrœ mœ, yé 'e pa bala o'o mbœrœ upu nœ mœ fœ endje.

¹⁰ Mbœrœ œ sœ adœke Ŭtshœ O'o wuta ga ndœ azu kœ læ ogo utshunœ adœke ndœngœlo osho œ ka.

¹¹ Á kœsœ adœke endje ko 'e na tœnœ ga tœ osho kœwa ngbanga, 'e tœtœ lœsu 'e tœ o'o á 'e pa nene. Dœ lœkœnœ asœmœ, 'e pa o'o neke á wuta læ gbetshelœ

nœ 'e. Mbœrœ o'onœ toto læ 'e dœ tœ 'e nene, kashe Ishiri nœ Ndjaba dá to o'onœ fœ 'e.

¹² Uzu œ va atœ ayanoœ ndœ kuzu, aba gbolo œ za gbolo nœ ye adœke endje wo she ye. Agbolo œ gbœ upu dœ aayi kœzu endje yé œ mbœrœ adœke endje wo endje ye.

¹³ Azu kœ œ yangba 'e mbœrœ i'iri mœ. Kashe uzu neke á tshe ru lœsu ye œerr kpa ga tœ kœka oshonœ, tshe gbœ soro.»

Ɔlœ kœwu œrœ kanga

(Wu 6a tœ Mat 24.15-25; Luk 21.20-24; 17.23; Luk 21.8)

¹⁴ «Uzu á tshe kœdi mbeti nœ asœke, tshe gbe dœ tœnœ dœ otshonœ kane:

Á kœsœ adœke 'e wu ekpe Ayi kœndi œrœ 6a tœ osho á li dœ she kœsœ tœnœ nene, œ li adœke azu ogo Yuda kpa œ kotœ endje yiwa tœnœ 6a pa kaga.

¹⁵ Tsheneke á tshe kœsœ bala 6a pa anda, tshe kpa jerœ ga ati tœ kœro gbarœ nœ ye 6a scœnda yeka á kœkpa dœ tœnœ nene.

¹⁶ Tsheneke á tshe kœsœ bala 6a læ kindi, tshe kpa fatœ ye ndœ kœgu 6a lakpi ndœ kœza læba nœ ye nene!

¹⁷ Egerœ oyo mbœrœ ayashe á ndje læ bala dœ nguzu œdœ endjeneke á ndje sœ kœko œngœ ga læ ama agbolo dœ olonœ asœmœ.

¹⁸ 'E ki fœ Ndjaba adœke œ mbœmbœrœtœ endje dœ olo kpengba izi* nene.

¹⁹ Mbœrœ dœ lœkœnœ asœmœ, azu œ wu bala œrœ kanga œneke á endje wuwu anganœ bale nene kœtotœ ali kœmbœrœ tshapashœ, dœ lœkœ á Ndjaba mbœrœ tshalafœ dœ pe tshaati œerr ga tœ kpesheke nœ asœke, yé mara neke kpa mbœrœtœ endje nene.

²⁰ Edœ Gbozu kœgbe má lima tœ kœgi átá olonœ nene, uzu bale œ scœpe má dœ soro nene, kashe mbœrœ endjeneke á tshe ke endje dá tshe gi átá olonœ ga utshunœ.

²¹ «A kœsœ adœke uzu pa fœ 'e adœke: “'E wu, Masiya dœke! 'E wu, tshe scœ 6a e!” 'E yiyindœ nœ fœ she nene.

²² Gbambanœ nene, azu á ndje pa adœke œne kœdœ Masiya dœ pe aayi kœgbara o'o nœ wala œ wuta bala ndjoro. Endje mbœrœ afá dœ pe ambará œrœ ndjoro tœ kœgbœ awa kœbili dœ endjeneke á Ndjaba ke endje.

²³ Kashe 'e, ala 'e gbœ kane! Mœ pandœ nœ kœ fœ 'e utshunœ ye.»

Kœna Gbolo nœ uzu

(Wu 6a tœ Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ «Manda olo kœwu œrœ kanganœ asœmœ, osho œ bu yé olœ œ tœ nene,

²⁵ angerepe œ yo ga ati œdœ œrœ nœ gbœgbœ kœ 6a lafœ œ turutœ ye.

²⁶ Yeka á 'e wu Gbolo nœ uzu kœna læ ondoro dœ gbœgbœ djigi œdœ læ moko.

²⁷ Tshœ vwa bala aandjelu nœ ye tœ osho kœ pa œshœ dœ tshalafœ ndœ kœngbœba bala endjeneke á Ndjaba ke endje.»

Ɔyo fige yisœ œrœ

(Wu 6a tœ Mat 24.32-36; Luk 21.29-33)

²⁸ «'E gbœ œrœ læ kœyisœ œrœ á œyo fige œ yisœ nœ kane. Olœnœ á 'e kœwu kako œyo fige á scœ kœyo tœ ganeanœ kœ, á tafonœ kœwuta, 'e wusœ nœ adœke olo kœlu ngwarœ ndo ye.

²⁹ Œ scœ ndje atamœ fœ 'e, olœ á 'e kœwu ndje œrœ ata kœmbœrœtœ endje, 'e wusœ nœ adœke Gbolo nœ uzu ndoo ye, tshe scœ læ manda 'e.

* **13.18** Olo kpengba izi 6a ndœ Ayuda, kœdœ olo á yavuru œ ni waa lœnœ

³⁰ Mœ sœ kœpa adjapu fœ 'e, azu nœ tshakpesheke, endje ro kɔ nene á œerœncœ œ mbœerœtœ endje.

³¹ Tshalafɔ dœ tshapa ɔshɔ œ ro, yé o'o ama mœ œ ro nene.»

'E lolo nene

(Wu 6a tœ Mat 24.42; Mat 25.13-15; Luk 12.36-38; 19.12-13)

³² Kashe ɔlonœ, uzu bale œ wusœ nœ nene, œdœ andjelu 6a lafo, œdœ Gbolo nœ uzu, endje wuwusœ nœ nene, kolœ Aba bale dá wusœ nœ.

³³ «Ala 'e gbɔ, yé 'e lolo nene mbœerœ 'e wuwusœ olonœ nene.

³⁴ Œ sœ ɔata anga uzu na ana, á katœ manda gbagba nœ ye ti fœ aayi kœgbɔndœ nœ. Á pa fœ endje adœke endje ko ala endje tœncœ.

³⁵ 'E ko ala 'e tœncœ mbœerœ 'e wuwusœ ɔɔ kœgu ayengɔ anda nene, dœ akidala, dœ abutshɔ, lœ iki kɔngato too dœ tshamazi,

³⁶ mbœerœ tshe wuwuta ngbangi œ gbɔ 'e yé 'e sœ tœ olo nene.

³⁷ O'o á mœ pa fœ 'e, mœ sœ kœpa fœ azu kɔ: 'e lolo nene.»

14

Kœvwarandœ o'o tœ kœza Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yow 11.47,49,53)

¹ Œ sepe lima olo bisha tœ angbo nœ Pake œdœ pe ndje œncœ mapa neke á susuku nene yeka agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ ndje aayi kœyisœ awa akwa para lima awa adœke œne za Yisu ndœ kœwo she.

² Endje pa ugurutœ endje adœke: «A zaza she lœ lɔndɔ angbonœ nene mbœerœ azu œ vwaratœ endje ye.»

Anga yashe bale su ungu yombo ga lœ kumu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.6-13; Luk 7.36-38; Yow 12.1-8)

³ Yisu sœ lima lœ Betani 6a scœnda nœ ayi boroma Shimu kœzi œrœ, anga yashe bale na dœ ungu yombo nœ ye lœ anga á endje mbœerœ dœ badja albatre. Yombonœ ascœmœ dœ adja narde á amancœ gbɔ dœ pancœ. Tshe kavwa ama angancœ á su yombonœ ga lœ kumu Yisu.

⁴ Anga azuncœ á ndje lœ lima tœ œsœncœ oma dœ ókɔ á pa lœ ugurutœ endje adœke: «Mbœerœ gadœ á tshe ndi ungu yombo nœ ye atamœ a?

⁵ Endje za má yombonœ ascœmœ, œ za yɔ œrœ œ gbɔ denari kœropa kama votɔ á kœkurutshelœ nœ tœ ayi oyo!» Tshelœ endje ɔɔɔ gbɔo ga tœ yashœncœ ascœmœ.

⁶ Yé Yisu pa adœke: «'E katœ ye yé, mbœerœ gadœ á 'e suku dœ she a? Tshe mbœerœ ɔtshœrœ ga tœ mœ.

⁷ Ayi oyo, 'e lœ dœ endje ɔɔ dœ ɔɔ yé ɔlonœ á lɔsu 'e kœyindœ nœ, 'e mbœerœ ɔtshœrœ fœ endje zœ. Kashe œmœ, a lœlœpe dœ 'e waa nene.

⁸ Œrœ á sœ má adœke tshe mbœerœ dá tshe mbœerœ ascœmœ: Tshe sú ungu yombo ga tœ mœ utshu nœ kœshi mœ.

⁹ Mœ sœ kœpa dœ okporo o'o fœ 'e adœke, osho kɔ á endje pandœ ɔtshɔ O'o, endje gbe dœ œrœ á yashe sœke mbœerœ ascœ.»

Yudasi za Yisu yɔ œrœ

(Wu 6a tœ Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Yudasi Isikariote, anga bale lœ ayambarœ nœ Yisu ndjokpa dœ bisha, na ga ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba kœza Yisu yɔ œrœ.

¹¹ Kœdji o'onœ ataa, endje sœ dœ yanga œ di mbulu kœkɔ ngendja fœ she. Yudasi te lima tœ kœmiroetshelœ ye ndœ olo ga dœ dá œne kœza she fœ endje.

Ayambarœ nœ Yisu guma rœgo angbo Pake

(Wu 6a tœ Mat 26.17-19; Luk 22.7-13)

¹² Dœ olo angbo nœ mapa á susuku nene, á endje wo lima aya apata pa angbo Pakenœ. Yeka ayambarœ nœ Yisu yu she adœke: «Bœ yindœ nœ adœke a na 6ata á kœguma kœzirœ Pakenœ fœ 6œ a?»

¹³ A tshe vwa anga ayambarœ nœ ye bisha adœke: «'E na 6a lœ egerœ ongbo, 'e gbœtœ 'e dœ anga yakoshe á tshe za lœsu ungu ga lœ kumu ye. 'E te mangba ye

¹⁴ yé osho á tshe li ga tœnœ, 'e pa fœ ayengœnœ adœke: “Ayi kœyisœrœ yu adœke: Osho á mœ zi Pakenœ dœ ayambarœ nœ mœ sœ kpœta a?”

¹⁵ Tshe yisœ anga gbœshœ œneke á sœ tœ egerœnœ 6a lafo dœ œrœ neke á li lœnce kœkœ, yeka á 'e kœguma kœzirœnœ 6a zœ fœ azœ.»

¹⁶ Ayambarœ ro 6a lœ ongbo, œ gbœ œneke kœ á tshe pa má tœnœ fœ endje asœmœ, yé á endje guma kœzirœ Pakenœ kpœtœmœ.

Anga yambarœ nœ Yisu œ ka she

(Wu 6a tœ Mat 26.20-25; Luk 22.14; Yow 13.21-30)

¹⁷ Dœ akidala, tshe yikumu ye dœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha.

¹⁸ Ɔlœ á endje sœ pa kœzirœ, Yisu pa fœ endje adœke: «Mœ sœ kœpa dœ okporo o'o fœ 'e adœke, anga uzu bale ugurutœ 'e á tshe sœ kœzi œrœ dœ mœ kpœtœ œsœnce œ ka mœ.»

¹⁹ Kœdji o'o ataa, œ za oyo tœ lœsu endje, yé endje tetœ kœyu she uzu dœ uzu adœke: «Ɔdœ mœ a?»

²⁰ Tshe gi fœ endje adœke: «Ɔdœ anga yanga 'e ugurutœ 'e ndjokpa dœ bisha, á 'a sœ kœngbœ kane a lœ gbarœ kœzirœ dœ she bale asœmœ.

²¹ Gbambanœ nene, Gbolo nœ uzu œ tshu 6ata á endje sú lima ala buku nœ Ndjaba tœ upu nœ ye. Kashe oyo nœ uzu á tshe ka Gbolo nœ uzu fœ angbi azu! Ɔ sœ má dœ œtshœnœ mbœrœ uzunœ adœke adja endje zuzu she nene.»

Undu œdœ indji Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.26-29; Luk 22.15-20; 1Ko 11.23-26)

²² Ɔlœ á ndje sœtœ kœzi œrœ, Yisu za mapa œ donga Ndjaba, œ kavwa tshelœnce, œ ko fœ ayambarœ nœ ye, yé œ pa adœke: «'E ko, asœ kœdœ undu mœ.»

²³ Manda nœ, tshe za ndje yashi, yé manda kœdonga Ndjaba, tshe za fœ endje, á endje kœ ndjo.

²⁴ Yé á tshe mindœ nœ fœ endje adœke: «Asœ kœdœ indji mœ, indji á guma ayo ugurutœ Ndjaba dœ azu, á tu mbœrœ azu ko.

²⁵ Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke, mœ kpa ndjo vinu nene œrrr lœkœnce á mœ ndjo bala tafœnœ 6a lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.»

²⁶ Manda kœdonga Ndjaba dœ itshi, endje wuta ndœ kœœ ga pa kaga oyo Olive.

Yisu gbara fœ Petro adœke tshe 'ea œne

(Wu 6a tœ Mat 26.30-35; Luk 22.33-34; Yow 13.37-38)

²⁷ Yisu pa fœ endje adœke: «'E kœ 'e katœ mœ ti ye, mbœrœ endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: “Mœ wo bala ayi kœgbœndœ apata yé apatœnce œ ndjœtshelœtœ endje kpa ye.”

²⁸ Kashe manda kœshe mœ lœ kuzu, mœ na bala utshu 'e ga lœ Galilayi.»

²⁹ Petro pa fœ she adœke: «Ataa azu kœ kœkatœ zœ ti, mœ katœ zœ ti nene.»

³⁰ Á Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ 6œ dœ adjapu adœke, dœ abutshœnce asœke, utshu nœ bisha iki kœngato, 6œ pa adœke 6œ wuwusœ mœ nene awa voto.»

³¹ A Petro kpa pa fœ she adœke: «Ɛ kœli adœke a tshu dœ 6œ, mœ pa bale nene adœke mœ wuwusœ zœ nene.» Yé udu ayambarœnce pa ndje awa bale.

Yisu 6a lœ Getesemane

(Wu 6a tœ Mat 26.36-46; Luk 22.40-46)

³² Manda nœ, Yisu dœ ayambarœ nœ ye wuta 6a lœ anga osho bale á i'irinœ kœdœ Getesemane á tshe pa fœ endje adœke: «'E lœ ga ati kpœke mœ na kœki fœ Ndjaba kane.»

³³ Tshe za Petro, Jake œdœ Yowane po tœ ye. Ɛ tetœ kœza oyo fœ she yé awa li she gœrœ.

³⁴ Á tshe pa fœ endje adœke: «Lœsu mœ sœ tshé tshé dœ oyo adœke mœ tshu ye. 'E lœpe kpœke kashe 'e lolo nene.»

³⁵ Tshe gitœ ye tœ endje teasho ga utshunœ, œ gote ga lœ œshœ, œ ki fœ Ndjaba adœke awa œerœnce á yindœ kœmbœrœtœtœ endje, gitœ endje tœ œne.

³⁶ Tshe pa adœke: «Aba mœ, 6œ li kœmbœrœ œerœ kœ, gi yashi kangœnce asœke utshu mœ. Mbœmbœrœ œeneke á mœ yindœ nœ nene kashe mbœrœ œeneke á li dœ gbetshelœ nœ zœ.»

³⁷ Tshe fatœ ye, œ gu ga ndœ endje, œ gbœ endje lœ olo. Tshe e Petro œ yu she adœke: «Shimu, 6œ lo lo a! Bœ sœsœ dœ gbœgbœ tœ kœsœ uburu tœ ala zœ manda ada œlo bale nene a?»

³⁸ 'E lolo nene, yé œ ki fœ Ndjaba adœke Satana fafara 'e nene. Ishiri uzu gbe dœ kœmbœrœ œtshœrœ yeka á undu ye gugu dœ gbœgbœ nene.»

³⁹ Manda nœ, tshe kpa kwatœ ye tœ bishœnce kœki fœ Ndjaba kolœ dœ o'onœ á tshe pa má utshunœ asœmœ.

⁴⁰ Tshe kpa gu ga ndœ ayambarœnce, œ gbœ endje kolœ lœ olo, ndara olœnce na lima pa endje, awa endje gi lima o'o fœ she gugu nene.

⁴¹ Tshe kwa tœ votœnce, œ pa fœ endje adœke: «'E sœpe kœlo tœnce œdœ pe kœyatœ 'e a? Ōlœnce to ye! 'E wu kane, endje na kœza Gbolo nœ uzu gatshakane ayi kœmbœrœ ekperœ.

⁴² E áalafœ, a na! Ayi kumu mœ má na ye!»

Kœza Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yow 18.2-11)

⁴³ Lœndœ á Yisu sœpe kœpa o'o kolœnce atake, Yudasi, anga ayambarœ lœ andjokpa dœ bisha yi kumu ye. Tshe na awa bale dœ azu ndjoro dœ ingiri yakamba œdœ pe ndindi œyo tshakane endje. Agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kœyisœ awa akwa œdœ agbœ Ayuda dá vwa lima endje.

⁴⁴ Yudasi á tshe za Yisu yo œerœ pa lima tshelœ o'o dœ endje adœke: «Uzu á mœ kœuru tshelœ utu ye, œeshe dœmœ. 'E za she, yé ala 'e gbœ yeka á 'e kœgu dœ she.»

⁴⁵ Trale Yudasi wuta, œ na ndœ dœ she á pa fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ!» Ngbewœ á uru tshelœ utu ye.

⁴⁶ Azunœ tepa Yisu, á za she.

⁴⁷ Yeka anga yanga endje á tshe sœ lima kpœtœmœ gbota ingiri yakamba nœ ye á de anga ayi akwa nœ egerœ nganga Ndjaba, á wa utu ye ndja.

⁴⁸ Yisu pa fœ endje adœke: «'E na dœ ingiri yakamba dœ pe ndje ndindi œyo tshakane 'e ndœ mœ bœta œmœ kœdœ ayi angba a?»

⁴⁹ Ɔɔɔ dɔɔ ɔɔ, mɔɔ sɔɔ lima lɔɔguru tɔɔ 'e, mɔɔ yi ndje lima ɔɔsɔɔ ɔɔrɔɔ lɔɔ Tepelo, yɔɔ 'e zaza mɔɔ lima nene. Kashe ɔɔneke kɔ wuta mbɔɔrɔɔ adɔɔke o'o ala buku nɔɔ Ndjaba kɔɔmbɔɔrɔɔtɔɔtɔɔ ye.»

⁵⁰ Ayambarɔɔnɔɔ kɔ katɔɔ ye ti, yɔɔ ɔɔ kpa kpɔɔri.

⁵¹ Anga gbolo yakoshe bale na lima manda ye, tshe i lima akpa ayi lɔɔba ga tɔɔ igi ye. Endje za she.

⁵² A tshe katɔɔ akpa ayi lɔɔbanɔɔ ti, á dji dɔɔ ɔɔrɔɔ kpɔɔndro.

Yisu ɔɔ utshu aayi kɔɔwa ngbanga

(Wu ɔɔ tɔɔ Mat 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Yow 18.12-18)

⁵³ Endje za Yisu gutɔɔnɔɔ ɔɔ utshu egerɔɔ nganga Ndjaba. Agbɔ ayudanɔɔ ndje dɔɔ aayi kɔɔyisɔɔ awa akwanɔɔ dɔɔ pe agbozu nɔɔ anganga Ndjabanɔɔ kɔ ngbɔtɔɔ endje gasɔɔnɔɔ.

⁵⁴ Petro sɔɔ lima kɔɔna manda Yisu yima yima lɔɔ ingirinɔɔ ɔɔrrr ɔɔ uguru gbagba anda nɔɔ egerɔɔ nganga Ndjaba, yɔɔ á sɔɔ lima ga indiri owo awa bale dɔɔ ayi akwa nɔɔ gbazu nɔɔ anganga Ndjaba.

⁵⁵ Agbozu tshapa anganga Ndjaba dɔɔ agboro aayi kɔɔwa ngbanga, sɔɔ kɔɔpara lima awa adɔɔke ɔɔne gbɔ anga uzu á tshe kɔɔpa anga tshenea o'o goro ɔɔsɔɔ Yisu, á ɔɔne kɔɔgbɔ awa kɔɔwo she. Yɔɔ endje gbɔgbɔ ɔɔnɔɔ endje lima uzu bale nene.

⁵⁶ Mbɔɔrɔɔ ili azunɔɔ sɔɔ lima kɔɔko o'o ga pa ye, kashe ama endje sɔɔsɔɔ lima bale nene.

⁵⁷ Anga endje áalafo, ɔɔ za bishu ga pa ye adɔɔke:

⁵⁸ «A dji lima she adɔɔke: «Ɛmɔɔ, mɔɔ ndi bala tshelɔɔ anda Tepelonɔɔ á azu mbɔɔrɔɔ dɔɔ kane endje ye, yeka manda olo votɔɔ á mɔɔ kpa mɔɔ anga tafonɔɔ ɔɔneke á azu ɔɔ li kɔɔmbɔɔrɔɔ dɔɔ kane endje nene.»»

⁵⁹ Ata atamɔɔ gbaa, o'o ama endje sɔɔsɔɔ lima ndje awa bale nene.

⁶⁰ Yɔɔ á egerɔɔ nganga Ndjaba áafo gbara lɔɔ ugurutɔɔ azu á endje ngbɔtɔɔ endje asɔɔmɔɔ, á yu Yisu adɔɔke: «Bɔɔ ii ama zɔɔ ndɔɔ o'o ɔɔneke kɔ á azu ɔɔ ko ga pa zɔɔ asɔɔke nene a?»

⁶¹ Yɔɔ Yisu sɔɔ ɔɔrɔɔ nɔɔ ye ko ko ko, ɔɔ ii ama ye bale nene. Egerɔɔ nganga Ndjabanɔɔ kpa yu she adɔɔke: «Bɔɔ kɔɔdɔɔ Masiya, Gbolo nɔɔ Ndjaba á azu ɔɔ donga she a?»

⁶² Yisu gi adɔɔke: «Ɛ, ɔɔmɔɔ kɔɔdɔɔ she. Yɔɔ 'e wu bala Gbolo nɔɔ uzu kɔɔsɔɔ ga ati ga pa kuni Ndjaba á tshe sɔɔ dɔɔ gbɔgbɔ kɔ, yɔɔ 'e wu ndje bala she kɔɔjerɔɔ lɔɔ ondoro ɔɔ lafo.»

⁶³ Kɔɔdji ataa, egerɔɔ nganga Ndjaba oma dɔɔ ókó, ɔɔ suru tshelɔɔ lɔɔba tɔɔ ye, yɔɔ á pa adɔɔke: «Ádá kpa kɔɔdji atimu tɔɔ azɔɔ gugu nene!

⁶⁴ 'E dji she kɔɔpa ngbindi o'o goro ɔɔsɔɔ Ndjaba a! 'E gbe má ɔɔnɔɔ 'e dɔɔ tɔɔnɔɔ kotoo?» Yɔɔ ngbii endje wa ga tɔɔ ye adɔɔke: «Tshe li dɔɔ kuzu!»

⁶⁵ Anga endje ugurunɔɔ tetɔɔ kɔɔtu ngusha ga tɔɔ ye, kɔɔgwa ala ye dɔɔ lɔɔba, kɔɔdu she, á lɔɔ kɔɔyu she adɔɔke: «Pandɔɔ uzunɔɔ á tshe du ɔɔ!» Yɔɔ aayi akwanɔɔ tshu ga paye á sɔɔ kɔɔda ala ye.

Petro 'ea Yisu

(Wu ɔɔ tɔɔ Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Yow 18.17,25-27)

⁶⁶ Bata á Petro sɔɔpe lima ɔɔ ati ɔɔ lɔɔ gbagba, anga yashe akwa nɔɔ egerɔɔ nganga Ndjaba yi kumu ye.

⁶⁷ Tshe wu Petro ɔɔ indiri owo, á tondɔɔ ye ɔɔrrr, á yu she adɔɔke: «Ɛɔɔ ndje, ɔɔ kɔɔdɔɔ lima anga uzu nɔɔ Yisu, uzu Nazarete.»

68 Petro vusœ nœ á pa adœke: «Mœ wuwusœ ye nene yé mœ sœ ndje gene nœ o'onœ á 6œ sœ kœpa tœnœ.» Tshe áafo œ wuta œ ká 6a tœ manda gbagbanœ.

69 Yashe scœmœ wu she œ tetœ kœmindœ nœ fœ azu á ndje lœ lima kpœtœmœ adœke: «Uzunœ á tshe sœ 6a e, kœdœ anga azunœ asœmœ.»

70 Petro kpa vusœ nœ. Manda nœ teasho, azu á ndje lœ lima kpœtœmœ kpa yu Petrô adœke: «Adjapu, 6œ kœdœ anga uzunœ mbœrœ 6œ kœdœ uzu tshelœ Galilayi.»

71 Petro tetœ kœdarama ye dœ pe kœwa igi ye adœke: «Mœ wuwusœ yakoshœne a 'e pa tœ ye asœmœ nene.»

72 Ngbewo, á kœngato kpa ki tœ bishanœ. Yé Petro gbe tshelœ ye ndœ o'onœ á Yisu pa lima fœ she adœke: «Utshunœ adœke kœngato ki awa bisha 6œ pa wa 6œ wuwusœ mœ nene awa voto.» Tshe wuta dœ œgbœ ga ushu, yeka a ki.

15

Yisu 6a utshu Pilato

(Wu 6a tœ Mat 27.1-2,11-26; Luk 23.1-5,13-25; Yow 18.28-19.16)

1 Dœ tshamazi tuu, agbozu tshapa anganga Ndjaba vwarandœ o'o dœ agbœ Ayuda, aayi kœyisœ awa akwa œdœ pe aayi kœwa ngbanga para kœkœ. Endje i Yisu ga tœnœ, œ na dœ she fœ Pilato.

2 Pilato yu she adœke: «E6œ kœdœ gbozugo nœ Ayuda a?» Yisu gi fœ she adœke: «E6œ dá pa ataa.»

3 Agboro agbozu tshapa anganga Ndjaba pa wala ga pa ye tœpanœ kpuru.

4 Pilato kpa yu she: «Bœ i ama zœ nene a? Dji o'o á endje pa ga pa zœ asœke.»

5 Kashe Yisu gigi o'o bale nene, yé uvuru Pilato kpa ye.

6 Lœkœ angbo Pake lœ ngbugu bale dœ bale kœ, Pilato sœ lima kœkatœ ayi kána bale, tsheneke á endje kœyœndœ ye.

7 Yé tsheneke á endje e she Barabase sœ lima lœ kána dœ anga azu á endje nga koshe œrrr á wo uzu.

8 Azu ndjoro na ga ndœ Pilato, œ tetœ kœyu she adœke tshe kpa mbœrœ anga œrœnœ á tshe mbœrœ 6alima fœ œne asœmœ.

9 Pilato gi fœ endje adœke: «'E yindœ nœ adœke mœ za awa fœ gbozu nœ Ayuda dœ tshe gu da ye a?»

10 Mbœrœ tshe wu lima scœnœ adœke agbozu tshapa anganga Ndjabanœ mbœrœ úkœ ga tœ Yisu yeka á na dœ she fœ œne asœmœ.

11 Agbozu tshapa anganga Ndjabanœ bili azu ndjoro kœyu Pilato adœke endje za awa fœ Barabase adœke tshe gu da ye.

12 Pilato kpa yu endje adœke: «Mœ mbœrœ gadœ dœ uzu á 'e e she adœke gbozugo nœ Ayuda a?»

13 Endje ta rawa kœkœ adœke: «Wo she 6a pa kurushi!»

14 Pilato gi fœ endje adœke: «Erœ gadœ dá tshe mbœrœ a?» Endje kpa ve rawa tœ œgbœnœ adœke: «Wo she 6a pa kurushi!»

15 Pilato vwara Barabase tœ kœza yanga fœ azu, œ za Yisu adœke endje 6i she dœ ndjapa, œ za she ga tshakane endje adœke endje wo she 6a pa kurushi.

Aturugu mœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.27-31; Yow 19.2-3)

16 Aturugu li dœ Yisu ga lœ gbagba anda nœ gbozugonœ, œ e tœ endje para kœkœ.

17 Endje verœ yɔgbɔdɔ odoro læba ga tœ ye, œ verœ kpoto ishi ga tœ kumu ye.

18 Manda nœ, endje tetœ kæmɔ she adœke: «Abala, gbozugo nœ Ayuda!»

19 Endje sɔ kumu ye dœ adja wara, œ tu ngusha ga tœ ye, yé œ ká kægotœ dœ pe kœtra kumu endje ga ati ga tshatshu ye.

20 Manda kæmɔ she, endje sɔ lima odoro læbance á endje verœ ga tœ ye yeka á kpa verœ adja læba nœ ye ga tœ ye, á to she wuta tœnce ndœ kæwo she.

Kœbi Yisu ga pa kurushi

(Wu 6a tœ Mat 27.33-44; Luk 23.36-43; Yow 19.16-24)

21 Anga uzu bale, i'iri ye kœdœ Shimu, uzu tshalakpi Sirene, aba kœzu Alekezandre dœ pe Rufusi, to lima 6a læ kindi á sœ kægu dœ awance asœmœ. Aturugu za she dœ œgbɔ á pa adœke tshe za átá kurushinœ tœ Yisu.

22 Endje to Yisu natœnce 6a tœ osho á i'irinœ kœdœ Gologota, ádánœ adœke: «Osho gbayashi kɔrɔ.»

23 Endje sú vinu á ndje ngbɔ6a dœ shundɔdɔ ɔyɔ, œ za fœ Yisu adœke tshe ndjo kashe tshe vwaratœ ye tœ kœndjo tœnce.

24 Endje kuru she ga pa kurushi, œ ta wuka pa læba nœ ye tœ kæwu adœke uzu dœ uzu œ gbɔ œneketa.

25 Endje 6i she ga pa kurushi lima dœ ada ɔɔ mindu dœ vana.

26 Endje su ádá kæwo she lima ga pa tsheporo ɔyɔ adœke: «Gbozugo nœ Ayuda».

27 Endje kpa kuru anga aayi angba bisha ga pa kurushi ga indiri tœ ye, anga ga pa kuni, anga ga pa gele ye. [

28 Ataa, œ mbœrœtœ endje dœ mara á endje sú lima ala mbeti adœke: «Endje di lima she ga ugurutœ aayi angba.»]

29 Azu á ndje sœ lima kœvwanga tœ awa tɔ kpœtœmœ sœ kægu she, kœwvi kumu endje kæpa pe adœke: «Ha, 6œ pa lima adœke 6œ ndi tshelœ egerœ zamiti anda Tepelo á kpa mɔ tshandœnce manda olo votɔ,

30 6œ she tœ zœ dœ tœ zœ œ jerœ pa kurushinœ ga ati nene a?»

31 Awa bale, agboro agbozu tshapa anganga Ndjabance dœ aayi kœyisœ awa akwanœ mɔ tœ endje ugurutœ endje á pa adœke: «Tshe she lima anga azu, tshe sheshe tœ ye dœ tœ ye nene a!

32 Masiya, Gbozu nœ Israyele, tshe jerœ pa kurushinœ yeka á a kæwu á kœyindœ nœ.» Ayi angba á endje kuru ndje endje lima dœ she ga pa kurushi fa ndje tœ endje kpœtœtœ kægu she.

Kuzu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yow 19.28-30)

33 Dœ kakpi ɔɔ, osho wu kporokoto pa ɔshɔ djigi œrrr ga tœ ada ɔɔ votɔ manda kakpi ɔɔ.

34 Kœwuta ga tœ ada ɔɔ nœ asœmœ, Yisu tá œgbɔ rawa adœke: «Eloyi, Eloyii, lema sabakatani?» Œ yindœ kæpa adœke: «Ndjaba nœ mœ, Ndjaba nœ mœ, mbœrœ gadé á 6œ katœ mœ ti a?»

35 Anga azu á endje læ lima kpœtœmœ pa adœke: «'E dji kane, tshe sœ tœ kœ'e Eliya!»

36 Anga uzu kpa œ nduru ndɔhɔrɔ gala ikpi vinu á vwele ga tœ kumu wara yeka á yi ga tœ ama ye adœke tshe ndjo dœ kæpa pa adœke: «'E kaka a wu Eliyance á tshe na tœ kœza she ga ati pa kurushinœ.»

37 Kashe Yisu ta œgbɔ rawa trale dœ kœtshu she.

³⁸ Yé egerœ læba á endje du 6a scenda Tepelo suru tshelœtœ ye bisha kœto 6a lafo kpa ga ati.

³⁹ Gbozu tshapa aturugu á tshe sœ lima 6a utshu ye wu mara kuzu á Yisu tshu, á pa adœke: «Adja uzu ascœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.»

⁴⁰ Anga ayashe ka lima zara á læ kœtondœ osho, ugurutœ endje Mareya uzu Magadala, dœ Mareya ayi aya Jake œdœ Jozu, dœ pe Salome.

⁴¹ Endje sœ lima kœna manda ye tœ kœmbœrœ akwa fœ she lœkœ á tshe sœ lima 6a læ Galilayi. Anga azu ndjoro á endje ɔ lima dœ she ga læ Yerusaleme læ ndje lima kpœtœmœ.

Kœshi Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yow 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Dœ adila, 6ata tœnœ kœdœ lœkœ sabata, Yozefu uzu tshelœ Arimateyo na ga ndœ Pilato. Tshe kœdœ lima ndje anga uzu ugurutœ agboro ayi kœwa nghanganœ, á tshe sœ ndje lima dœ gbetshelœ nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba. Tshe ru tœ lœsu ye á na kœyu she á kœza oko Yisu á kœshi.

⁴⁴ E za awa fœ Pilato kœdji adœke Yisu tshu. Tshe e gbozu tshapa aturugunœ á yu she adœke Yisu tshu ata œndœ nœ di ye a?

⁴⁵ Manda kœdji gbozu tshapa aturugunœ, tshe za awa fœ Yozefu kœza oko Yisu.

⁴⁶ Yozefu yœ læba kuzu, œ i she tœ kurushi, œ vwele she dœ læba akuzunœ, á za she ga læ udu tshelœ badja bale á tshe yœ. Yé á vwiri egerœ tame ga pa ogoro kudunœ.

⁴⁷ Mareya uzu Magadala dœ Mareya ayi Jozé ká lima kœwu osho á endje za oko Yisu ga tœnœ.

16

Yisu she læ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Yow 20.1-10)

¹ Olo sabata ro ye, Mareya uzu Magadala dœ Mareya ayi Yakobo dœ Salome yœ yombo kœna kœdja dœ oko Yisu.

² Pe dœ amazi tuu dœ œlo yenga, á sœ adœke œlo mbœrœ œsœ kœwuta tœnœ á endje ro ga pa udu.

³ Endje sœ lima kœpuloema endje natœnœ adœke: «Ede dá vwiri tame tœ manda udunœ fœ azœ a?»

⁴ Kœmesho ataa, endje wu adœke endje vwiri 6amama egerœ tamenœ pa udu ga indiri nœ.

⁵ Kœli ga læ udu, endje wu anga gbolo yakoshe, tshe sœ ga pa kuni endje á verœ yœgbœdœ læba tœ imbinœ, awa za endje.

⁶ Kashe tshe pa fœ endje adœke: «Awa zaza 'e nene. 'E sœ kœpara Yisu uzu Nazarete á endje kuru kpœke she ga pa kurushi. Tshe shé ye, tshe sœsœpe kpœke nene. 'E wu uwu oshonœ á endje shi she tœnœ.

⁷ Yé 'e gu œ pandœ nœ fœ ayambarœ nœ ye œdœ pe Petro adœke: “Tshe ro utshu 'e ga læ Galilayi da ye, 'e wu she 6a zœ 6ata á tshe pa lima fœ 'e.”

⁸ Endje wuta katsha læ udunœ, œ za zœ kpagu tœnœ yé uvuru endje yu. Endje papa o'o fœ uzu bale nene mbœrœ awa li lima tœ endje ye.

Yisu matœ ye manda kuzu ye

(Wu 6a tœ Mat 28.9-10; Yow 20.11-18)

⁹ Yisu she dœ amazi nœ ali olo læ pœsœ, œ matœ ye utshu nœ fœ Mareya uzu Magadala á tshe gœrœ lima ekpe ishiri mindu dœ bisha (7) pa ye.

¹⁰ Tshe gu œ pandœ nœ fœ azu á tshe sœ lima sœnda bale dœ iki œdœ ngola lœ ala endje dœ she.

¹¹ Kashe, kœdji adœke Yisu sœ dœ soro yé œne wu she dœ ala œne tako, endje yiyi lima ndœ nœ ga tœ ye nene.

¹² Mangba nœ, tshe matœ ye fœ anga anga endje bisha læguru tœ endje á ndje sœ lima kœro ga lœ anga ogonœ.

¹³ Anga endje asœmœ gu œ kpa pandœ nœ fœ endje. Ata gbaa, endje yiyi lima ndœ nœ nene.

Yisu matœ ye fœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bale

(Wu 6a tœ Mat 28.16-20; Luk 24.36-40; Yow 20.19-23; Akw 1.6-8)

¹⁴ Manda nœ kœ, Yisu kpa matœ ye fœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bale, œlœ á endje sœ lima awa bale pa ndaba tœ kœzi œrœ. Yé tshe bala endje mbœrœ upu sharapu œdœ pe œgbœ lœsu nœ endje, mbœrœ adœke endje yiyi lima ndœ kœyindœ o'o ama azu á endje pa lima adœke œne wu she dœ soro nene.

¹⁵ Tshe za o'o fœ endje adœke: «'E na djelœ ogo kœ, œ pandœ Ōtshœ O'o fœ azu kœ.

¹⁶ Uzu á tshe kœyindœ nœ, yé á kœgbœ batisimu, tshe gbœ soro. Kashe uzu tsheneke á tshe kœyiyindœ nœ nene, Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga ga tœ ye.

¹⁷ Azu neke á endje kœyindœ nœ, endje mbœrœ mara œrœ nœ asœke: Endje gœrœ ekpe ishiri dœ i'iri mœ, endje pa tafo o'o ama ogo,

¹⁸ á kœsœ adœke endje tepa ayakoro too adœke endje ndjo ekpe œyœ, œrœ bale œ mbœrœ tœ endje nene. Endje to kane endje ga pa ayi kœba, yé endje she.»

Yisu œ ga lafo

(Wu 6a tœ Luk 24.50-53; Akw 1.9-11)

¹⁹ Manda kœza o'o fœ endje, Gbozu Yisu œ ga lafo, yé á sœ ga ati ga pa kuni Ndjaba.

²⁰ Ayambarœnœ na lima kœpandœ o'onœ tœ osho kœ. Gbozu Yisu mbœrœ lima akwa dœ endje awa bale. Tshe yi lima œsœ mara œrœ kœ á li adœke endje kœmbœrœ yeka á kœema adœke o'onœ á endje pa kœdœ okporo o'o.

Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu á Lukasi sú Tshatshu o'o

Asœke kœdœ Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu á Lukasi sú. Tshé sú lima fœ Teofile á tshé kœwusœ nœ adœke o'o kœ á œne pa tœ upu nœ Yisu asœmœ kœdœ adja o'o. Lukasi kœdœ lima monganga, tshé dœdœ lima anga yambarœ nœ Yisu nene. Kashe tshé na lima tœ awa ana nœ Ɔtsho O'o dœ Polo wa ye. Tshé yisœ nœ adœke Yisu kœdœ ayi kœshe azu Israyele á Ndjaba pa lima tœ upu nœ ye adœke œne vwa she fœ endje.

Ataa Lukasi dœdœ lima Yuda nene, tshé sú o'o tœ mara nœ Ayuda yekane á kœza awa fœ endje á endje dœdœ Ayuda nene kœwusœ Yisu dœ Ɔtshœnœ. Ba la Bukunœ asœke, tshé pandœ o'o tœ upu nœ kœzu Yisu, œrœ á tshé mbœrœ pa osho, kœyisœrœ nœ ye, kuzu ye œdœ pe kœshe nœ ye lœ akuzu.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Ádá kœsu mbeti nœ Lukasi (1.1-4)
- Mara á endje zu dœ Yowane ayi kœza batisimu œdœ Yisu (1.5-2.52)
- Kœmindœ o'o nœ Yowane ayi kœza batisimu (3.1-20)
- Kœgbo batisimu nœ Yisu œdœ mara á Satana para awa tœ kœwu lœsu ye (3.21-4.13)
- Yisu gu kœsœ 6a lœ Galilayi (4.14-19.27)
- Lœ udu olo Yisu pa osho (19.28-23.56)
- Yisu she lœ akuzu (24.1-12)
- Yisu matœ ye fœ ayambarœ utshu kœœ she ga lafo (24.13-53)

Lukasi sœ kœma buku nœ ye

¹ Gbozu Teofile, azu ndjoro tetœ kœsu mbeti tœ œrœ á mbœrœ lima tœ endje ugurutœ azœ.

² Endje pandœ œrœnœ 6ata á endje dji lœ ama endjeneke á endje dœ atimu, á endje wu dœ ala endje lima pe tœ alinœ, yé á wuta aayi kœyisœ o'o ama Ndjaba.

³ Mbœrœ tœnœ ataa, œmœ ndje, mœ yu osho dœ Ɔtshœnœ tœ œneke kœ á mbœrœ lima tœ endje kœto 6a tœ adanœ. Yé gbozu Teofile, mœ wu dœ Ɔtshœnœ adœke mœ su œtœnœ ngbi fœ 6œ liaka mara á mbœrœ lima tœ endje bale dœ bale dœ awanœ.

⁴ Mœ sœ kœmbœrœ ataa, mbœrœ á 6œ kœwusœ nœ adœke œneke kœ á endje yi lima sœ nœ fœ 6œ kœdœ adja o'o.

Andjelu pandœ upu kœzu Yowane, ayi kœza batisimu

⁵ Lœkœ á Erodœ dœ lima gbozugo Yuda, anga nganga Ndjaba bale á i'iri ye kœdœ Zakariya sœ lima zœ. Tshé sœ lœ uwu anganga Ndjaba nœ Abiya. Awonœ kœdœ lima anga uzu bale lœ aata Aro, i'iri ye kœdœ Elisabete.

⁶ Endje bibisha kœdœ lima azu á endje sœ ndjii 6a utshu Ndjaba, yé endje sœ lima kœmbœrœtœ endje lindœ awa akwa œdœ lindœ awa o'o nœ Gbozu dœ Ɔtshœnœ.

⁷ Kashe endje gugu lima dœ gbolo nene, mbœrœ Elisabete kœdœ lima yashe mara. Ga pa nœ dœmœ, ungu endje bibisha ro lima sœ nœ ye.

⁸ Dœ anga œlo bale, Zakariya na kœmbœrœ akwa nœ anganga Ndjaba mbœrœ tœnœ kœdœ lima lœkœ nœ uwu anganga Ndjaba á tshé sœ lœ nœ.

⁹ Lindœ mara nœ kœembœrœ akwa nœ anganga Ndjaba, endje yu lima kadangba yeka á ke she adœke tshe li ga lœ œeyerœ osho nœ Gbozu ndœ kœsho yombo 6a zœ.

¹⁰ Lœkœ nœ kœsho yombonœ, azu ndjoro sœ lima 6a shu ndœ kœza avwala.

¹¹ Tshokombe, anga andjelu nœ Gbozu wuta ga tœ ye, œ ka ga tœ kuni ndaba á endje sho yombo panœ.

¹² Lœkœ á Zakariya wu she, uvuru ye i gara yé awa litœ ye kpakpakpa.

¹³ Kashe andjelu pa fœ she adœke: «Zakariya, sœsœ dœ awa nene mbœrœ Ndjaba dji avwala nœ zœ ye. Awo zœ dœ Elisabete œ zu bala gbolo yakoshe fœ 6œ, 6œ ta i'iri ye adœke Yowane.

¹⁴ Upu nœ ye œ za egerœ yanga fœ 6œ, yé azu ndjoro œ sœ dœ yanga tœ kœzu she.

¹⁵ Gbambanœ nene, tshe dœ bala egerœ uzu tœ ala Gbozu. Tshe ndjo bala vinu œdœ anga ipi á mbœrœ osho nene, yé Ɔtshœ Ishiri œ su bala she pe 6a lœ ayinœ.

¹⁶ Tshe mbœrœ bala adœke azu Israyele ndjoro fatœ endje gu tœnœ ga ndœ Gbozu, Ndjaba nœ endje.

¹⁷ Tshe na 6ata ayi avwa nœ Ndjaba dœ ishiri œdœ gbœgbœ nœ Eliya, mbœrœ kœgi ayo ga ugurutœ agbolo dœ aaba endje œdœ pe kœyisœ œrœ fœ azu gbœkumu adœke endje sœ dœ kœwusœtœ nœ azu á endje sœ ndjii, mbœrœ kœguma azu á endje li fœ Gbozu.»

¹⁸ Zakariya yu andjelu adœke: «Mœ wusœ nœ kotoo? Mbœrœ œmœ kœdœ yagbozu yé awo mœ fa yawaza ye.»

¹⁹ Andjelu gi fœ she adœke: «œmœ kœdœ andjelu Gabriyele, mœ sœ kœka 6a utshu Ndjaba mbœrœ kœembœrœ akwa nœ ye. œshe dá vwa mœ mbœrœ adœke mœ pa fœ 6œ dœ œ mindœ Ɔtshœ O'onœ asœ fœ 6œ ndje.

²⁰ Kashe 6ata á 6œ yiyindœ nœ adœke o'o ama mœ sœ kœembœrœtœ endje dali dœ olo á mœ gbe dœ tœnœ nene asœmœ, 6œ fa tœndu yé 6œ kpa pa o'o nene œerrr ga tœ olo adœke œeneke kœ á mœ pandœ nœ fœ 6œ, mbœrœtœ endje.»

²¹ Dœ lœkœnœ asœmœ, azu sœ lima kœkate Zakariya, yé œ sœ kœyutœ endje tœ ádá á œndœ ye sœ lima kœdi tœnœ 6a lœ œeyerœ oshonœ 6a zœ.

²² Kashe lœkœ á tshe wuta lima, tshe lili lima kœpa o'o ga tœ azu á endje ngbœtœ endje asœmœ nene. Azunœ wusœ nœ lima adœke tshe wu œrœ lœ ulu 6a tœ œeyerœ oshonœ 6a zœ. Tshe sœ lima kœma œrœ fœ endje kolœ lœ tœndunœ.

²³ Lœkœ á akwa nœ Zakariya 6a lœ Tepelo ka lima ndœ olonœ asœmœ, tshe gu ga ndœ ye.

²⁴ Manda nœ teasho atake, awonœ dœ Elisabete gbœ nguzu, yé œ zatœ ye yiwa tœnœ manda yapu mindu. Tshe sœ lima kœpa adœke:

²⁵ «'E wu egerœ œrœ á Gbozu mbœrœ fœ mœ asœ! Ngœngœ asœke, tshe fa ala ye ndœ mœ á yindœ kœgi mœ lœ œeneke á sœ lima kœza tshula fœ mœ tœ ala azu.»

Andjelu pandœ upu kœzu Yisu

²⁶ Manda yapu mindu dœ bale, Ndjaba vwa andjelu Gabriyele 6a lœ anga ongbo Galilayí bale á i'iri kœdœ Nazarete.

²⁷ Tshe vwa she 6a ndœ anga yawuru bale á tshe yindœ kœtotœ ye dœ anga yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Yozefu, uzu tshelœ bingí nœ Davidi. I'iri yawurunœ kœdœ lima Mareya.

28 Andjelu li ga ndœ ye œ pa fœ she adœke: «Sœ dœ yanga! Gbozu Ndjaba ma ɔtshɔ lɔsu ga ndœ zœ. Tshe sœ awa bale dœ 6œ.»

29 Kumu Mareya kpa tatalikiri tœ o'onœ ascœmœ ye. Tshe te lima tœ kœyutœ ye tœ ádá abalanœ ascœmœ.

30 Andjelu kpa kœpa fœ she adœke: «Mareya, scœsœ dœ awa nene mbœrœ Ndjaba ma ɔtshɔ lɔsu ga ndœ zœ.

31 Lœ ondonœ ascœke, 6œ gbɔ nguzu, yé 6œ zu bala gbolo yakoshe, œ ta i'iri ye adœke Yisu.

32 Tshe dœ bala egerœ uzu, yé Ndjaba á tshe ropa œrœ kɔ œ e she adœke tshe kœdœ Gbolo nœ œne. Gbozu Ndjaba œ za she bala tœ gbozugo manda atanœ dœ Davidi.

33 Tshe dœ gbozu tshapa azu Israyele waa dœ waa, yé akwa tshagbozu nœ ye œ ka nene.»

34 Mareya yu andjelu adœke: «Ka ɓata á mœ wuwu damba sœ yakoshe nene ascœ, œ mbœrœtœ endje kotoo?»

35 Andjelu gi fœ she adœke: «Ɔtshɔ Ishiri œ jœrœ bala ga pa zœ, yé gbɔgbɔ nœ Ndjaba á tshe ropa œrœ kɔ œ tshu 6œ ngbɪli ɓata tshaagujara. Mbœrœ tœnœ ataa, gbolo á 6œ zu she œ sœ yerœ yé endje e she adœke Gbolo nœ Ndjaba.

36 Wu ka, ayo zœ dœ Elisabete á endje e she yashe mara ascœmœ, tshe gbɔ nguzu lœ yawaza tœ ye. Yé ngɔngɔ ascœke, nguzunœ mbœrœ yapu mindu dœ bale.

37 Gbambanœ nene, œrœ á ropa Ndjaba gugu nene.»

38 Yé Mareya gi fœ she adœke: «Ɛmœ kœdœ ayi akwa nœ Gbozu; kaka adœke œneke kɔ á 6œ pandœ nœ, mbœrœtœ endje ga tœ mœ.» Yé andjelu gitœ ye tœ ye ye.

Mareya na kœtitœ Elisabete

39 Lœ olo manda nœ, Mareya áalafo œ gbɔgbɔtœ ye na tœnœ ga lœ anga ongbɔ bale á sœ 6a pa kaga lœ ogo Yuda.

40 Tshe wuta 6a zœ œ li ga lœ anda nœ Zakariya, yé œ bala Elisabete.

41 Lɔkɔ á Elisabete dji abala nœ Mareya, gbolo turu 6a lœ ye, yé Ɔtshɔ Ishiri su she kperœ.

42 Tshe ta œgbɔ rawa yé œ pa adœke: «Ndjaba to kane ye ga pa zœ kœropa ayashe kɔ œdœ pe ga pa gbolo á tshe sœ lœ zœ!

43 Ɛmœ kœdœ œdœ adœke ayi Gbozu nœ mœ na kœtitœ mœ a?

44 Gbambanœ nene, lɔkɔ á mœ dji abala nœ zœ, gbolo turu 6a lœ mœ dœ yanga.

45 Ɛ6œ kœdœ uzu nœ yanga mbœrœ á 6œ dji o'o á Gbozu Ndjaba pa fœ 6œ, yé á yindœ nœ adœke œ mbœrœtœ ye.»

Itshi nœ Mareya

46 Dœ tœnœ ataa, Mareya kœpa adœke:

«Mœ sœ kœdonga Gbozu Ndjaba dœ lɔsu mœ bale,

47 yé lɔsu mœ su dœ yanga

mangba Ndjaba á tshe dœ ayi kœshe mœ,

48 mbœrœ á tshe gbe dœ mœ dœ amba ayi akwa nœ ye.

Ádánœ ataa, kœtɔ kpesheke œdœ ɔlɔ dœ ɔlɔ, azu œ e mœ yashe nœ yanga,

49 mbœrœ Ndjaba nœ gbɔgbɔ kɔ mbœrœ egerœ œrœ fœ mœ.

Ɛshe kœdœ Ndjaba á tshe sœ yerœ.

50 Ɔlɔ dœ ɔlɔ, tshe sœ kœwu oyo endjeneke á endje sœ kœkpawa ye.

51 Tshe ma gbɔgbɔ kane yakoshe nœ ye,

yé œ ndjɔ tshelœ azu á endje sœ dœ lɔsu nœ kœzatœ endje.

⁵² Tshe ko agbozugo ga ati pa ngande tshagbozu nœ endje, yé œ ti endjeneke á endje gugu dœ ádá nene, ga lafo.

⁵³ Tshe to œrœ ndjoro fœ endjeneke á endje sœ dœ ogo, yé œ gi azu á endje sœ dœ œrœ ndjoro tshakane endje gbambanœ.

⁵⁴ Tshe ti kane agbolo Israyele á endje dœ ayi akwa nœ ye ga lafo, kœli dœ ɔtshɔ lɔsu nœ ye ga ndœ endje.

⁵⁵ Tshe mbœrœ ga ndœ Abrayamo œdœ alivunœ waa dœ waa бата á tshe za lima uvu fœ aata azœ.»

⁵⁶ Mareya mbœrœ lima ga pa œrœ nœ yapu votɔ ba ndœ Elisabete yeka á gu ga ndœ ye.

Kœzu Yowane, ayi kœza batisimu

⁵⁷ Olo kœzu nœ Elisabete li lima, yé tshe zu gbolo yakoshe ga pa ɔshɔ.

⁵⁸ Amashenga nœ ye œdœ pe ayonœ djindœ nœ adœke Gbozu Ndjaba má ɔtshɔ lɔsu ga ndœ ye, yé œ sœ lima dœ yanga awa bale dœ she.

⁵⁹ Kœwuta ga tœ olo mindu dœ votɔ manda kœzunœ, endje na kœwa gbolonœ tœ gaza, yé œ yi lima ndœ kœta i'iri abanœ dœ Zakariya ga pa ye.

⁶⁰ Kashe ayinœ za o'o, œ pa adœke: «Æ œ nene, i'iri ye œ dœ Yowane.»

⁶¹ Endje pa fœ she adœke: «Anga uzu bale lœ bingi nœ zœ gugu dœ i'irinœ ascœmœ nene.»

⁶² Yé endje yi kane endje ga tœ aba gbolo, mbœrœ kœwusœ i'iri á tshe gbe ma œncœ yé kœta ga tœ gbolonœ.

⁶³ Zakariya e osho ndœ œrœ á endje sú mbeti ga pa nœ, yé œ su adœke: «i'iri ye kœdœ Yowane.» Azu kɔ ki lima tœ œscœncœ.

⁶⁴ Pe tœ œscœncœ, Zakariya kpa tetœ kœpa o'o ye: Tshe tetœ kœdonga Ndjaba dœ œgbɔ tshama ye.

⁶⁵ Awa litœ amashenga nœ ye kpakpakpa, yé azu kɔ pa kaga lœ ogo Yuda tetœ kœpandœ œrcœncœ á mbœrœtœ endje ascœmœ.

⁶⁶ Endjeneke kɔ á endje dji lima o'onœ, endje gbɔndœ nœ ga tœ lɔsu endje yé œ tetœ kœyutœ endje adœke: «Gbolo asœke œ te bala œdœ?» Gbɔgbɔ nœ Gbozu Ndjaba sœ lima adja dœ she awa bale.

Itshi nœ Zakariya

⁶⁷ ɔtshɔ Ishiri su Zakariya, aba aya gbolonœ kperœ yé tshe tetœ kœgbara o'o ama Ndjaba adœke:

⁶⁸ «A donga Gbozu, Ndjaba nœ azu Israyele, mbœrœ tshe gbe dœ azu nœ ye, yé á gi endje lœ kanga.

⁶⁹ Tshe vwa anga ayi kœshe azu á tshe sœ dœ gbɔgbɔ, fœ azœ ugurutœ aata ayi akwa nœ ye dœ Davidi.

⁷⁰ Tshe mbœrœ œneke á tshe pa lima ndœ nœ katshatsha, lœ ama ayerœ aayi kœgbara o'o nœ ye adœke,

⁷¹ œne ko azœ tshakane ayingba azœ œdœ tshakane endjeneke kɔ á endje sœ kœyangba azœ.

⁷² Tshe ma ɔtshɔ lɔsu ga ndœ aata azœ, yé œ djedjerœndœ œyerœ madu nœ ye nene.

⁷³ Gbambanœ nene, Ndjaba za lima uvu fœ ata azœ dœ Abrayamo adœke,

⁷⁴ œne gi azœ tshakane ayingba azœ ye, á kœza awa fœ azœ kœmbœrœ akwa nœ ye dœ awa nene,

⁷⁵ adœke a wuta ayerœ azu, œ sœ ndjii utshu œne, ɔlɔ dœ ɔlɔ lœ soro azœ.»

⁷⁶ Á Zakariya kœpa adœke:

«Yé œ6œ, gbolo nœ mœ,
6œ dœ bala ayi kœgbara o'o nœ Ndjaba á tshe ropa œrœ kœ.
Gbambanœ nene, 6œ na utshu Gbozu mbœrœ kœguma awa ye.

⁷⁷ Yé 6œ yisœ nœ fœ azu nœ ye adœke,
tshe sœ kœna kœshe endje,
lœ awa nœ kœdjerœndœ ekperœ nœ endje.

⁷⁸ Gbambanœ nene, Ndjaba nœ azœ sœ dœ ɔtshɔ ɔlsu,
tshe sœ dœ ɔlsu kœwu oyo waa.

Tshe vwa ishiri ɔlɔ á to 6a lafo ga pa azœ 6ata œneke á wuta dœ tshamazi.

⁷⁹ Ishiri ɔlonœ œ to ga pa endjeneke kœ á endje sœ lœ ubu osho œdœ endjeneke
á endje sœ kœkpa awa kuzu,

mbœrœ kœyisœ awa nœ kœsœ gee fœ azœ.»

⁸⁰ Gbolonœ sœ lima kœgerœ tœnœ yé Ndjaba za lima gbɔgbɔ fœ she, tshe
sœ lima kœsœ 6a lœ kpagagasho œerrr ga tœ ɔkɔ kœwuta she ga tœ ala azu
Israyele.

2

Kœzu Yisu

¹ Dœ ɔkœnœ asœmœ, Sezare Oguste á tshe dœ egerœ gbɔzugo Roma, za o'o
fœ azu tshelœ ogo nœ ye kœ adœke endje ro kœsu i'iri endje gala buku.

² Ali kœsu i'iri azu gala bukunœ asœmœ dœmœ. Kiriniyuse dá dœ lima
gbozu tshapa ogo Siri dœ ɔndœnœ asœmœ.

³ Uzu dœ uzu kœ gu lima ga lœ adja ongbo nœ ye mbœrœ adœke endje sú
i'iri ye gala buku.

⁴ Yozeфу to ndje 6a lœ Nazarete, ongbo tshelœ ogo Galilayi, yeka á ro ga lœ
Beteleme 6a lœ ogo Yuda, ongbo á endje zu lima Davidi ɔœnœ. Gbambanœ
nene, Davidi kœdœ lima ata Yozeфу.

⁵ Tshe na lima 6a zœ dœ awonœ dœ Mareya á tshe sœ lima dœ nguzu,
mbœrœ adœke endje sú i'iri endje gala buku.

⁶ Dœ ɔkɔ á endje sœ lima 6a lœ Beteleme, olo adœke tshe zu, li lima ye.

⁷ Tshe zu eya nœ ye tœ gbolo yakoshe, œ vwele she dœ ɔœba yé á za she
ga pa gbarœ kœziœ nœ agea, mbœrœ osho gugu lima mbœrœ endje 6a tœ
osho kœsœ á sœ mbœrœ agene nene.

Andjelu wuta ga tœ aayi kœgbœndœ ayarœ

⁸ Aayi kœgbœndœ ayarœ á endje sœ 6a lœ kindi yé á sœ kœsœ indiri ukpulu
ayarœ nœ endje dœ butshɔ, sœ ndje lima lakpinœ asœmœ zœ.

⁹ Anga andjelu nœ Gbozu Ndjaba bale wuta ga tœ endje, mokɔ nœ Gbozu
za endje djigi, yé awa litœ endje kpakpakpa.

¹⁰ Kashe andjelu pa fœ endje adœke: «'E sœsœ dœ awa nene, mbœrœ mœ
na kœpandœ ɔtshɔ O'o fœ 'e; o'o neke á za yanga kœropanœ fœ azu kœ.

¹¹ Dœ butshɔ asœke, 6a lœ ongbo nœ Davidi, endje zu ayi kœshe azu; á tshe
kœdœ Kristu*, Gbozu nœ azœ.

¹² Yé ambará œrœ á 'e wusœ ye mbœrœ tœnœ dœke: 'e gbɔ anga aya gbolo
á endje vwele she dœ ɔœba, yé á za she ga lœ gbarœ kœziœ nœ agea.»

¹³ Tshokombele, anga aandjelu ndjoro to 6a lafo œ ngbœtœ endje ga tœ
œsœnœ dœ she, yé á tetœ kœdonga Ndjaba adœke:

* **2.11** Kristu dœ o'o ama ogo Ebre kœdœ Masiya, i'iri akwa nœ uzu á azu Israyele sœ lima kœkate
mbœrœ kœvwara endje lœ kœnga

14 «Mokɔ nɔɛ Ndjaba matɔɛ ye ɓa lafo!
Yɛ kɔɛsɔɛ gee sɔɛ dɔɛ azu á endje yindɔɛ ye ɓa pa ɔshɔ.»

Aayi kɔɛgbɔndɔɛ ayarɔɛ na ga lɔɛ Beteleme

15 Lɔkɔ á aandjelu fatɔɛ endje kɔɔ ga lafo, ayi kɔɛgbɔndɔɛ ayarɔɛ pa ɔɛnɔɛ endje adɔɛke: «A na ɔerrr ɓa lɔɛ Beteleme, ɔɛ wu ɔɛrɔɛ á wuta ɓa zɔɛ kane; ɔɛneke á Gbozu Ndjaba yisɔɛ nɔɛ fɔɛ azɔɛ asɔɛmɔɛ.»

16 Endje gbɔgbɔ lima tɔɛ endje rotɔɛnɔɛ ga zɔɛ yɛ ɔɛ gbɔ Mareya, Yozefu ɔɛdɔɛ pe aya gbolo á ndje za she ga lɔɛ gbarɔɛ kɔɛzirɔɛ nɔɛ agea.

17 Lɔkɔ á endje wu lima she, endje tetɔɛ kɔɛpandɔɛ o'o á andjelu pa fɔɛ endje tɔɛ upu nɔɛ gbolonɔɛ fɔɛ Amareya dɔɛ Yozefu.

18 Yɛ azu para á endje lɔɛ lima kɔɛdji ɔɛneke á aayi kɔɛgbɔndɔɛ ayarɔɛnɔɛ sɔɛ kɔɛpandɔɛ nɔɛ asɔɛmɔɛ, kitɔɛ ɔɛsɔɛnɔɛ.

19 Andaa Mareya sɔɛ lima kɔɛgbɔndɔɛ o'onɔɛ kɔ ga lɔsu ye, yɛ ɔɛ sɔɛ kɔɛpara ádánɔɛ.

20 Manda nɔɛ, aayi kɔɛgbɔndɔɛ ayarɔɛnɔɛ fatɔɛ endje kɔɛgu gangba endje dɔɛ kɔɛdonga Ndjaba ɔɛdɔɛ dɔɛ kɔɛza mokɔ fɔɛ she tɔɛ ɔɛneke kɔ á endje wu yɛ á dji. Gbambanɔɛ nene, ɔɛrɔɛnɔɛ kɔ mbɔɛrɔɛtɔɛ endje ɓata á andjelu pandɔɛ nɔɛ.

Endje ta i'iri Yisu ga pa gbolonɔɛ

21 Manda olo mindu dɔɛ votɔ, olo kɔɛwa gbolo tɔɛ gaza li lima ye. Endje ta i'iri Yisu ga pa ye. Etɔɛnɔɛ kɔɛdɔɛ i'iri á andjelu ma lima utshunɔɛ adɔɛke ayinɔɛ gbɔ nguzu.

Endje na dɔɛ Yisu ga lɔɛ Tepelo

22 Lɔkɔ á olo kɔɛdjuto kote Amareya dɔɛ Yozefu yeka á endje kɔɛfa ayɛrɔɛ azu tɔɛ ala Ndjaba, lindɔɛ awa akwa nɔɛ Moyize li lima, endje to Yisu na tɔɛnɔɛ ga lɔɛ Tepelo ɓa lɔɛ Yerusaleme mbɔɛrɔɛ kɔɛma she fɔɛ Gbozu.

23 Gbambanɔɛ nene, endje sú ɓala Buku nɔɛ awa akwa nɔɛ Gbozu adɔɛke: «Ali gbolo yakoshe kɔ á endje zu she utshunɔɛ, endje za she fɔɛ Gbozu Ndjaba.»

24 Ɖ li ndje adɔɛke Amareya dɔɛ Yozefu za ndje tokóró dɔɛ akalambonga bisha too dɔɛ ambepa bisha, ɓata á awa akwa nɔɛ Gbozu pa ndje tɔɛnɔɛ.

25 Dá asɔɛmɔɛ, anga uzu á i'iri ye kɔɛdɔɛ Shimoyo, sɔɛ lima ɓa lɔɛ Yerusaleme. Ɖshe kɔɛdɔɛ lima uzu á tshe sɔɛ ndji dɔɛ pe kɔɛlisɔɛ Ndjaba. Tshe sɔɛ lima kɔɛkate tsheneke á tshe na mbɔɛrɔɛ kɔɛgi agbolo Israyele lɔɛ oyo. Ɖtshɔ Ishiri sɔɛ lima dɔɛ she,

26 yɛ ɔɛ ma fɔɛ she adɔɛke tshe wu Masiya á Gbozu Ndjaba ɔɛ vwa she, utshunɔɛ adɔɛke tshe tshu.

27 Ishiri to Shimoyo na tɔɛnɔɛ ga lɔɛ Tepelo. Lɔkɔ á agbozu nɔɛ Yisu na dɔɛ she ga lɔɛ Tepelo kɔɛmbɔɛrɔɛ liaka ɔɛneke á endje sú ɓa la buku nɔɛ awa akwa tɔɛ upu nɔɛ ye,

28 Shimoyo za she ga tshaabrɔɛ ye, yɛ ɔɛ tetɔɛ kɔɛdonga Ndjaba adɔɛke:

29 «Ngɔngɔ asɔɛke Gbozu, kaka adɔɛke ayi akwa nɔɛ zɔɛ,
ro dɔɛ kɔɛsɔɛ gee ɓata á ɓɔɛ pa lima ndɔɛ nɔɛ.

30 Gbambanɔɛ nene, mɔɛ wu ayi kɔɛshe á ɓɔɛ vwa she dɔɛ adja ala mɔɛ ye.

31 Ɖɔɛ guma ayi kɔɛshɛnɔɛ asɔɛmɔɛ mbɔɛrɔɛ azu kɔ.

32 Tshe sɔɛ ɓata ɔɔ á tɔ ga pa angbi azu,

yɛ tshe dɔɛ mokɔ mbɔɛrɔɛ azu Israyele á endje dɔɛ gbolo nɔɛ zɔɛ.»

Kɔɛgbara o'o nɔɛ Shimoyo

³³ Aba Yisu œdœ ayinœ katœ ama endje ti ɔsœ tœ œeneke á Shimeyo sœ lima kœpa tœnœ tœ upu nœ ye.

³⁴ Shimeyo to kane ye ga pa endje yé œ pa fœ Mareya, ayi Yisu adœke: «Ndjaba ke gbolo asœ mbœrœ lœ awa nœ ye, azu ndjoro lœ Israyele œ yo too œ she. Tshe dœ bala mbárá nœ Ndjaba kashe azu œ vwaratœ endje tœ ye.

³⁵ Tshe ma gbetshelœ nœ azu á zatœ endje yiwa tœnœ 6a lœsu endje ngbi ga ushu. Yé tœ 6œ dœ Mareya, oyo nœ zœ œ sœ bala 6ata endje sú 6œ peara dœ ingiri yakamba.»

Ana, yashe kœgbara o'o

³⁶ Anga yashe kœgbara o'o bale á i'iri ye kœdœ Ana, sœ lima zœ. (Eshe kœdœ yawuru nœ Fanuwele, uzu tshelœ mara nœ Azere. Tshe wuta lima œgbœ yawaza ye. Tshe i lima akœnœ pe lœ yawuru tœ ye, yé endje mbœrœ ungu mindu dœ bisha (7) yeka á yakoshenœ tshu.

³⁷ Manda nœ, tshe sœpe lima tœ yashe koya yé œ sœ dœ ungu zazu vana dœ vana (84)†. Tshe gigi lima tœ ye lœ Tepelo nene. Kashe butshœ dœ ɔlœ, tshe sœ lima kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba lœ awa nœ kœyotshelœma ye œdœ pe kœza avwala.

³⁸ Tshe yi kumu ye pe dœ lœkœnœ asœmœ, yé œ tetœ kœdonga Ndjaba dœ kœpa o'o tœ upu nœ gbolonœ fœ endjeneke á endje sœ lima kœkate adœke Ndjaba she Yerusaleme.

Kœgu ga lœ Nazarete

³⁹ Lœkœ á Ayoze fu dœ Mareya mbœrœ lima œeneke kœ á awa akwa nœ Gbozu sœ kœyœndœ nœ, endje gu lima ndœ ogo Galilayi, 6a lœ Nazarete á dœ ongbo nœ endje.

⁴⁰ Gbolonœ sœ lima kœgerœ tœnœ dœ undu ye œdœ dœ kœwusœtœ, yé kane Ndjaba sœ lima pa ye.

Dœ ungu ndjokpa dœ bisha, Yisu li ga lœ Tepelo

⁴¹ Ungu bale dœ bale, agbozu nœ Yisu sœ lima kœro ga lœ Yerusaleme ndœ angbo Pake.

⁴² Lœkœ á Yisu sœ lima dœ ungu ndjokpa dœ bisha, endje na dœ she ga lœ Tepelo 6ata á mbœrœ 6alima tœ ye lœ mara nœ endje.

⁴³ Lœkœ á angbonœ ka lima, Ayoze fu dœ Mareya fatœ endje kœgu tœnœ, kashe Yisu sœ lima pe lœ Yerusaleme yé agbozu nœ ye wuwu she nene.

⁴⁴ Endje gbe lima adœke Yisu te manda azu á œne sœ kœgu tœ awanœ dœ endje asœmœ. Endje lo olo bale lœ ana yé osho kœro, endje tetœ kœpara she lœ ugurutœ ayo endje œdœ pe lœ ugurutœ anga endje.

⁴⁵ Kashe endje gbœgbœ lima she nene. Endje kwa ga lœ Yerusaleme kœpara she.

⁴⁶ Endje totœ kœpara she œrrr manda olo votœ á gbœ lima she 6a lœ Tepelo. Tshe sœ ga ati 6a ugurutœ aayi kœyisœrœ œ sœ kœdji endje, dœ kœyu endje dœ o'o.

⁴⁷ Azu kœ á endje sœ lima kœdji she, ka lima tœ ama endje ti ɔsœ tœ kœwusœrœ nœ ye dœ pe o'o á tshe sœ kœgi tœnœ.

⁴⁸ Lœkœ á agbozu nœ ye wu she, endje i gbœndjuru yé ayinœ pa fœ she adœke: «Gbolo nœ mœ, mbœrœ gadœ á 6œ mbœrœ mara œrœ ata fœ 'a? A'a dœ aba zœ, 'a para 6œ dœ awa.»

⁴⁹ Tshe gi fœ endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e para mœ a? 'E wuwusœ nœ nene adœke œ li adœke mœ sœ 6a lœ anda nœ Aba mœ a?»

† 2.37 Anga gbetshelœ sœ ndje adœke Ana mbœrœ lima ungu zazu vana dœ vana lœ koya nœ ye

⁵⁰ Kashe agbozu noe ye djidji lima tsheloe kata oeneke á tshe pa foe endje nene.

⁵¹ Yisu gu awa bale doe endje ga loe Nazarete; tshe soe lima koembœerœtœ ye yendœ o'o endje. Ayinœ gbœndœ œerœ á mbœerœtœ endje asœmœ kœ ga tœ lœsu ye.

⁵² Yisu soe lima koegerœ toenœ doe undu ye œedœ loe koewusœtœ, yé œ soe koembœerœ otshœrœ á soe kœza yanga foe Ndjaba œdœ pe foe azu.

3

Kœyisœrœ noe Yowane, ayi kœza batisimu (Wu 6a tœ Mat 3.1-6; Mar 1.1-6)

¹ Lœkœ á Tibere, egerœ gbozu tshapa ogo Roma mbœerœ lima ungu ndjokpa doe mindu tœ akwa, anga agbozugœ soe ndje lima koembœerœ akwa tshagudi ye. Agbozugœnœ koedœ lima Pose Pilato á tshe soe lima pa ogo Yuda, Erode pa ogo Galilayi, ayancœ doe Filipino soe lima pa ogo Eturi œdœ Trakonitide, yé Lisaniase soe lima pa ogo Abilene.

² Yé Ana œedœ Kayifa koedœ lima agbozu tshapa anganga Ndjaba. Doe londœnœ asœmœ, Ndjaba pa o'o foe Yowane, gbolo noe Zakariya 6a loe kpagagasho.

³ Yowane tetœ koena djelœ ogo kœ á soe indiri ungu Yœrdane, yé œ soe koemindœ o'o foe azu adœke: «'E fatshalœsu 'e doé œ gbœ batisimu yeka á Ndjaba koedjœrœndœ ekperœ noe 'e kœ.»

⁴ Bata Isaya, anga ayi koegbara o'o su lima ala mbeti noe ye adœke: «Anga uzu soe koeta rawa 6a loe kpagagasho adœke:

'E guma ala awa Gbozu,
'e yœrœ ala awa ye ndjii.

⁵ 'E be kudu kœ,
kaga doe koto kœ œ fa akpala osho.

'E yœrœ ala awa á soe tœ dengœngœnœ.

'E guma awa á soe doe kudu adœke œ soe kpa.

⁶ Yé azu kœ œ wu kœshe noe Ndjaba.»

⁷ Ukpulu azu na lima ga ndœ Yowane adœke tshe za batisimu foe œne. Tshe soe lima kœpa foe endje adœke: «Ukpulu ekpe ayakoro! Uzu de dá yisœ noe foe 'e adœke 'e kpa awa ókœ noe Ndjaba á ndo koena toenœ a?»

⁸ 'E mbœerœ œerœ á soe koema adœke 'e fatshalœsu 'e ye, yé 'e papa mbœerœ 'e doe tœ 'e nene adœke: «Abayamo koedœ ata azœ» Gbambancœ nene, mœ soe koemindœ noe foe 'e adœke, Ndjaba li koefa badja asœke tœ aata Abayamo.

⁹ Gonda soe yindjindjincœ mbœerœ koewwa doe œyœ tœtœ œeshœnœ kœ ye. œyœ kœ á elenœ koegaga nene, endje de yé œ ko va ga tœ owo.»

¹⁰ Azu soe lima koeyu Yowane adœke: «Ataa, œerœ gadœ dá 'a koembœerœ a?»

¹¹ Tshe gi lima foe endje adœke: «Uzu á tshe kœsœ doe lœba okoro bisha, tshe za angancœ bale foe tsheneke á tshe gugu doe toenœ nene. Yé uzu á tshe kœsœ doe kœzirœ, tshe mbœerœ ndje awa bale.»

¹² Aayi koeko ngendja lapo na ndje lima adœke Yowane za batisimu foe œne, yé œ yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, œerœ gadœ dá 'a koembœerœ a?»

¹³ Tshe gi foe endje adœke: «'E kaka laponœ foe azu kœrosœ amancœ á endje za foe 'e nene.»

¹⁴ Aturugu yu ndje lima she awa bale adœke: «Ka 'a, œerœ gadœ dá 'a koembœerœ a?» Tshe gi foe endje adœke: «'E koko ngendja tshaabrœ azu doe

agbɔ nene; 'e papa ndje o'o dɔe wala ga pa uzu nene. Kashe 'e gbe kolɔe dɔe ngendja tshangba akwa nɔe 'e.»

¹⁵ Azu sɔe lima kɔekate Masiya, uzu dɔe uzu sɔe lima kɔegbe adɔeke Yowane kɔdɔe ete she.

¹⁶ Yé Yowane pa fɔe endje kɔ adɔeke: «Ɛmɔe, mɔe sɔe kɔeza batisimu fɔe 'e dɔe ungu; kashe tsheneke á tshe na manda mɔe, tshe ropa mɔe dɔe gbɔgbɔ ye; mɔe lili kɔeka ga utshu ye dɔe pe kɔezu uwu ɔerɔeda nɔe yé nene. Ɛshe, tshe za bala batisimu lɔe Ɔtshɔ Ishiri ɔedɔe dɔe owo fɔe 'e.

¹⁷ Tshe za gbarɔe kɔepe dɔe tshelɔe indji ngwarɔe ga tshaabrɔe ye. Manda kɔepe tɔenɔe, tshe gumasɔe indji ngwarɔenɔe gala kogba nɔe ye, yé ɔe ko oforonɔe va ga tɔe owo neke á ru nene.»

¹⁸ Ataa, Yowane mi lima anga angbi upu ndjoro fɔe endje, yé ɔe yisɔe Ɔtshɔ O'o fɔe azu.

¹⁹ Dɔe lɔkɔnɔe asɔemɔe, Yowane gbagbara Erode á tshe dɔe gbozugo Galilayi mbɔerɔe á tshe to lima Erodiade, awo ayanɔe ɔedɔe pe anga ngbindirɔe ndjoro á tshe mbɔerɔe lima.

²⁰ Yé ga pa upu á tshe mbɔerɔe kɔ, tshe kpa za Yowane ga lɔe kánga.

Yowane za batisimu fɔe Yisu

(Wu 6a tɔe Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)

²¹ Manda kɔeza batisimu fɔe azu kɔ, Yowane za ndje batisimu fɔe Yisu. Dɔe lɔkɔ á Yisu sɔe lima kɔeza avwala fɔe Ndjaba, tshalafo kɔrɔ ngbi.

²² Ɔtshɔ Ishiri jercɔe ga pa ye ɔata mbepa, yé tshama to ɔa lafo ɔe pa adɔeke: «Ɛfɔe kɔedɔe Gbolo nɔe mɔe á mɔe yindɔe zɔe waa; mbɔerɔe ɔe, mɔe sɔe dɔe yanga.»

Aata Yisu

(Wu 6a tɔe Mat 1.1-16)

²³ Yisu sɔe lima dɔe ungu ga pa ɔerɔe nɔe zazu bale dɔe ndjokpa (30) yeka á tetɔe kɔembɔerɔe akwa nɔe ye. Azu gbe lima adɔeke ɔeshe kɔedɔe gbolo nɔe Yozefu á tshe dɔe Yozefu dɔe gbolo nɔe Eliya,

²⁴ yé Eliya kɔedɔe gbolo nɔe Mata, Mata kɔedɔe gbolo nɔe Levi, Levi kɔedɔe gbolo nɔe Meleki, Meleki kɔedɔe gbolo nɔe Yanayi, yé Yanayi kɔedɔe gbolo nɔe Yozefu.

²⁵ Yozefu kɔedɔe gbolo nɔe Matatiase, Matatiase kɔedɔe gbolo nɔe Amose, Amose kɔedɔe gbolo nɔe Nawume, Nawume kɔedɔe gbolo nɔe Eseli, yé Eseli kɔedɔe gbolo nɔe Nagayi.

²⁶ Nagayi kɔedɔe gbolo nɔe Maate, Maate kɔedɔe gbolo nɔe Matatiase, Matatiase kɔedɔe gbolo nɔe Semeyine, Semeyine kɔedɔe gbolo nɔe Yoseke, yé Yoseke kɔedɔe gbolo nɔe Yoda.

²⁷ Yoda kɔedɔe gbolo nɔe Yonane, Yonane kɔedɔe gbolo nɔe Resa, Resa kɔedɔe gbolo nɔe Zorobabele, Zorobabele kɔedɔe gbolo nɔe Salatiyele, yé Salatiyele kɔedɔe gbolo nɔe Neri.

²⁸ Neri kɔedɔe gbolo nɔe Meleki, Meleki kɔedɔe gbolo nɔe Adi, Adi kɔedɔe gbolo nɔe Kosame, Kosame kɔedɔe gbolo nɔe Elemadame, yé Elemadame kɔedɔe gbolo nɔe Ere.

²⁹ Ere kɔedɔe gbolo nɔe Yisu, Yisu kɔedɔe gbolo nɔe Eliezere, Eliezere kɔedɔe gbolo nɔe Yorime, Yorime kɔedɔe gbolo nɔe Mata, yé Mata kɔedɔe gbolo nɔe Levi.

³⁰ Levi kɔedɔe gbolo nɔe Shimeyo, Shimeyo kɔedɔe gbolo nɔe Yuda, Yuda kɔedɔe gbolo nɔe Yozefu, Yozefu kɔedɔe gbolo nɔe Yoname, yé Yoname kɔedɔe gbolo nɔe Eliyakimi.

³¹ Eliyakimi kœdœ gbolo nœ Meleya, Meleya kœdœ gbolo nœ Mena, Mena kœdœ gbolo nœ Matata, Matata kœdœ gbolo nœ Nata, yé Nata kœdœ gbolo nœ Davidi.

³² Davidi kœdœ gbolo nœ Yese, Yese kœdœ gbolo nœ Obede, Obede kœdœ gbolo nœ Boaz, Boaz kœdœ gbolo nœ Sala, yé Sala kœdœ gbolo nœ Nashone.

³³ Nashone kœdœ gbolo nœ Aminadabe, Aminadabe kœdœ gbolo nœ Adimine, Adimine kœdœ gbolo nœ Arni, Arni kœdœ gbolo nœ Eserone, Eserone kœdœ gbolo nœ Perese, yé Perese kœdœ gbolo nœ Yuda.

³⁴ Yuda kœdœ gbolo nœ Yakobo, Yakobo kœdœ gbolo nœ Izaka, Izaka kœdœ gbolo nœ Abrayamo, Abrayamo kœdœ gbolo nœ Tera, yé Tera kœdœ gbolo nœ Nahore.

³⁵ Nahore kœdœ gbolo nœ Seruge, Seruge kœdœ gbolo nœ Rewu, Rewu kœdœ gbolo nœ Pelege, Pelege kœdœ gbolo nœ Ebere, yé Ebere kœdœ gbolo nœ Shela.

³⁶ Shela kœdœ gbolo nœ Kenane, Kenane kœdœ gbolo nœ Arpakesade, Arpakesade kœdœ gbolo nœ Seme, Seme kœdœ gbolo nœ Nowa, yé Nowa kœdœ gbolo nœ Lameke.

³⁷ Lameke kœdœ gbolo nœ Matusaleme, Matusaleme kœdœ gbolo nœ Enoke, Enoke kœdœ gbolo nœ Yerede, Yerede kœdœ gbolo nœ Malaleyele, yé Malaleyele kœdœ gbolo nœ Kenane.

³⁸ Kenane kœdœ gbolo nœ Enoke, Enoke kœdœ gbolo nœ Sete, Sete kœdœ gbolo nœ Adamo, yé Adamo kœdœ gbolo nœ Ndjaba.

4

Djaboro na kœwu lœsu Yisu (Wu 6a tœ Mat 4.1-11; Mar 1.12-13)

¹ Ɔtsho Ɔshiri su lima Yisu kperœ lœkœ á tshe to 6a langu Yordane á gu; yé Ɔshiri nœ Ndjaba to she na tœnœ ga lœ kpagagasho.

² Tshe lo lima 6a zœ olo zazu bisha, yé á djaboro na kœwu lœsu ye. Tshe zizi lima œrœ lœ olonœ asœmœ nene, yé manda nœ ogo litœ ye kpakpakpa ye.

³ Djaboro pa fœ she adœke: «Ɛdœ 6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, pa fœ badja asœke œ fatœ ye tœ mapa.»

⁴ Yisu gi fœ she adœke: «Endje su 6ala Buku nœ Ndjaba adœke: “Uzu œ sœ dœ soro kolœ mbœrœ mapa nene.”»

⁵ Djaboro 'o dœ she œrrr 6a tœ anga osho á sœ 6a lawutsha, œ yisœ Ogo gbozu nœ tshapasho djigi fœ she.

⁶ Yé œ pa fœ she adœke: «Mœ ko ogonœ asœke dœ gbœgbœnœ œdœ œrœ tshelœnœ kœ fœ 6œ. Gbambœnœ nene, Ndjaba za lima fœ mœ; mœ li kœza fœ uzu neke á mœ yindœ ye.

⁷ Ɛdœ 6œ kœgote ga utshu mœ, œrœnœ kœ œ te œnœ zœ ye.»

⁸ Yisu gi fœ she adœke: «Buku nœ Ndjaba pa adœke: “Bœ gote ga utshu Gbozu Ndjaba nœ zœ, yé 6œ donga kolœ she tshebabale.”»

⁹ Djaboro kpa na dœ she 6a lakpi Yerusaleme œ za she 6a pa kumu Tepelo, yé á pa fœ she adœke: «Ɛdœ 6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, to 6a ke œ i tshiri ga ati.

¹⁰ Gbambœnœ nene, endje sú 6ala Buku nœ Ndjaba adœke: “Ndjaba œ za awa fœ aandjelu nœ ye adœke endje gbœndœ zœ.”

¹¹ Yé ga pa nœ: “Endje za 6œ dœ kane endje ga ati mbœrœ á 6œ kœzaza ada zœ to badja nene.”»

12 Yisu gi fœ she adœke: «Endje sù 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: “Papara awa kœwu lœsu Gbozu Ndjaba nœ zœ nene.”»

13 Manda kœwu lœsu Yisu dœ aka mara afara kœ, djaboro gitœ ye tœ ye kœkate œrrr ga tœ anga olo á tshe za.

Yisu tetœ kœmbœrœ ali akwa nœ ye 6a lœ Galilayi

(Wu 6a tœ Mat 4.12-17; Mar 1.14-15)

14 Yisu su dœ gbœgbœ nœ Ɔtshœ Ishiri, œ kwatœ ye ga lœ Galilayi yé i'iri ye za lima osho djigi.

15 Tshe sœ lima kœyisœ œrœ 6a lœ Sinagoga nœ endje, yé azu kœ sœ kœpandœ œsœ mokœ nœ ye.

Azu Nazarete yiyi lima ndœ kœyisœrœ nœ Yisu nene

(Wu 6a tœ Mat 13.54-58; Mar 6.1-6)

16 Yisu na ga lœ Nazarete, tshalakpi á tshe gerœ lœnœ. Dœ lœkœ sabata, tshe li ga lœ Sinagoga lindœ mara ye. Tshe áalafo ndœ kœdi o'o ama Ndjaba.

17 Endje za buku á ayi kœgbara o'o Isaya su, fœ she. Tshe gbara ala bukunœ ga tœ osho á endje sù adœke:

18 «Ishiri nœ Gbozu sœ pa mœ

mbœrœ á tshe ke mœ adœke mœ yisœ Ɔtshœ O'o fœ ayi oyo.

Tshe vwa mœ kœmindœ nœ

fœ aayi kánga adœke endje wuta lœ kánga nœ endje ye,

yé fœ aayibula adœke endje kpa wu osho.

Tshe vwa mœ adœke

mœ ko azu á endje sœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ endje ga ushu,

19 yé mœ pandœ nœ fœ azu adœke,

ungu á Gbozu yindœ kœma Ɔtshœ lœsu nœ ye li ye.»

20 Manda kœdi bukunœ, Yisu dje ga tœnœ œ gi fœ ayi akwa tshelœ Sinagoga, yé œ sœ ga ati. Azu kœ á endje sœ lima sœndancœ, ko ala endje djœrrr ga tœ ye.

21 Yé tshe tetœ kœpa fœ endje adœke: «O'onœ á 'e dji la bukunœ kpesheke asœ, œ mbœrœtœ endje ye.»

22 Azu kœ sœ lima kœpa Ɔtshœ o'o tœ upu nœ Yisu. Endje katœ ama endje ti œsœ tœ Ɔtshœ o'o á tshe sœ lima kœpa tœnœ, yé œ tetœ kœyutœ endje adœke: «œ doédœ gbolo nœ Yozefu dœke nene a?»

23 Yisu mindœ nœ fœ endje adœke: «Mœ wu adja sœ nœ adœke 'e pa ndœma toro asœ fœ mœ: “Monganga, shetœ zœ dœ tœ zœ.” 'E kpa pa ndje fœ mœ adœke: “A wusœ neke kœ á 6œ mbœrœ lima 6a lœ Kaparnawumu ye. Mbœrœ ndje tshetœ œrœnœ asœmœ 6a lœ ongbo nœ dœ tœ zœ 6a ke.”»

24 Yé tshe kpa pa adœke: «Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e dœ adjapu adœke, endje yiyindœ ayi kœgbara o'o 6a lakpi á endje zu she tœnœ nene.

25 Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, ayashe koya do lima pancœ 6a lœ Israyele lœkœ á Eliya sœ lima kœgbara o'o ye. Dœ lœkœ nœ asœmœ ndje, yavuru nini lima nene œrrr manda ungu votœ dœ yapu mindu dœ bale, yé egerœ ogo za lima tshapa œshœ djigi.

26 Andaa, Ndjaba vwavwa lima Eliya fœ anga bale lœ ugurutœ endje nene. Kashe tshe vwa she kolœ 6a ndœ anga yashe koya 6a lœ Sarepeta, 6a lœ ogo Sidona.

27 Aayi boroma sœ lima ndjoro lœ ogo Israyele lœkœ á Elisa dœ lima ayi kœgbara o'o. Andaa anga bale sheshe lima nene, kashe kolœ Namane á tshe kœdœ uzu ogo Siri dá she.»

²⁸ Kœdji lima o'onœ ascœmœ ataa, azu kœ á endje sœ 6a lœ Sinagoga, suku dœ ókó tœpanœ kpuru.

²⁹ Endje áalafo ndœ Yisu œ gi she wuta tœnœ ga shu lœ ongbo, yé œ to she na tœnœ 6a tœ leta kumu koto á endje mbœrœ ongbo nœ endje ga panœ mbœrœ á kœgeta she ga ati.

³⁰ Kashe tshe ro tœ ugurutœ endje, yé œ pu œsœ awa tœ ye.

Yisu gœrœ ekpe ishiri

(Wu 6a tœ Mat 7.28-29; Mar 1.21-28)

³¹ Yisu na ga lœ Kaparnawumu, ongbo tshelœ ogo Galilayi, yé œ sœ lima kœyisœ œrœ fœ azu kœ dœ lœkœ sabata.

³² Azu ki lima tœ mara kœyisœrœ nœ ye waa, mbœrœ tshe sœ lima kœpa o'o 6ata uzu á tshe sœ dœ tshagbozu.

³³ Anga uzu á tshe sœ lima dœ ekpe ishiri pa ye sœ ndje lima lœ Sinagoganœ. Tshe ta rawa dœ œgbœ tshama ye adœke:

³⁴ «Ha! Yisu uzu Nazarete, 6œ yindœ kœmbœrœ gadœ tœ 'a'? Bœ na mbœrœ kœwo 'a'? Mœ wusœ zœ dœ œtshœnœ: œ6œ kœdœ œyerœ uzu á Ndjaba vwa she.»

³⁵ Yisu ra ekpe ishiri sœmœ adœke: «Sœ koko yé œ wuta lœ uzunœ ascœke!» Pe kpœtœ œsœnœ, ekpe ishirinœ za she vesho ga ugurutœ azu yé œ wuta lœ ye, kashe œ mbœmbœrœ ekperœ tœ ye nene.

³⁶ Azu kœ ki lima tœ œsœnœ yé œ tetœ kœyutœ endje adœke: «Asœ kœdœ mara o'o gadœ? Tshe pa o'o dœ tshagbozu œdœ pe dœ gbœgbœ fœ ekpe ishiri, yé ekpe ishiri wuta ye.»

³⁷ Yé 'iri Yisu za osho djigi lœ tshakala ogonœ ascœmœ.

Yisu she aayi kœba ndjoro

(Wu 6a tœ Mat 8.14-17; Mar 1.29-34)

³⁸ Yisu wuta lima lœ Sinagoga, œ na 6a scœnda nœ Shimu. Ayi mbeya Shimu sœ lima dœ œgbœ kœba biwa, yé endje ki fœ Yisu adœke tshe she she.

³⁹ Yisu gitœ ye ndo dœ she, œ pa o'o dœ œgbœ yé kœba biwanœ katœ ye yé! Pe kpœtœ œsœnœ, tshe áalafo œ tetœ kœmbœrœ akwa fœ endje.

⁴⁰ Dœ kidala, azu na lima dœ mara kœba nœ endje ngbangbangba fœ Yisu. Tshe to kane ye ga pa endje bale dœ bale, yé endje she ye.

⁴¹ Ekpe ishiri wuta ndje lima lœ azu ndjoro dœ kœta rawa adœke: «œ6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba!» Kashe Yisu ra lima aekpe ishirinœ adœke endje pupu o'o bale nene. Gbambanœ nene, endje wusœ nœ adœke Yisu kœdœ Masiya.

Yisu yisœ œrœ djelœ Sinagoga

(Wu 6a tœ Mar 1.35-39; Mat 4.23)

⁴² Lœkœ á osho kœrœ, Yisu wuta lœ ongbonœ ascœmœ œ na ga lœ kpagagasho. Azu ndjoro na lima kœpara she. Lœkœ á endje gbœ she, endje yiyindœ nœ adœke tshe gitœ ye tœ œne nene.

⁴³ Kashe Yisu pa fœ endje adœke: «œ li adœke mœ mi ndje ndœ œtshœ O'o nœ ogo Gbozu Ndjaba 6a lœ anga angbi ongbo. Gbambanœ nene, mbœrœ tœnœ dá Ndjaba vwa mœ.»

⁴⁴ Yé tshe yi lima sœ œrœ djelœ Sinagoga lœ ogo Yuda.

5

Yisu e ali ayambarœ nœ ye

(Wu 6a tœ Mat 4.18-22; Mar 1.16-20; Yow 21.1-11)

1 Dœ anga ɔ̀ɔ bale, Yisu sœ lima kœyisœ œrœ indiri mangu Genazarete* , yé azu ndjoro ndiɔwiri she mbœrœ kœdji o'o ama Ndjaba.

2 Tshe wu agba bisha ɓa tœ mangunœ, kashe ayi kœpara ageatshalangu jerœ œ sœ kœdjutœ gbanda nœ endje.

3 Yisu 'ɔ ga lœ anga agbanœ bale á doé œnœ Shimu, yé œ pa fœ she adœke tshe katœ mangunœ œ gi agbanœ teasho ga uguru ungu. Tshe sœ ga ati ga lœ agba yé œ tetœ kœyisœ œrœ fœ ukpulu azu.

4 Lœkœ á tshe yisœ œrœnœ á ka ye, tshe pa fœ Shimu adœke: «Gi agbanœ ɓa tœ œsœ dili ungu, yé 'e vwi gbanda nœ 'e mbœrœ kœkœ ageatshalangu.»

5 Shimu gi fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, 'a wu oyo dœ butshœ 'owara, 'a gbœgbœ œrœ bale nene. Kashe ɓata á ɓœ pa fœ mœ ye, mœ vwi gbandanœ ye.»

6 Endje vwi gbanda œ ko lima ageatshalangu ndjoro, yé tshelœ gbanda nœ endje tœ lima tœ kœsuru tœnœ.

7 Endje wu ata, œ gavwa anga anga endje á endje sœ ɓa lœ anga angbi agba adœke, endje na doé œne gbota gbandanœ dœ endje. Endje na, yé œ ko ageatshalangu œrrr kperœ dœ agba bibisha. Ama agba sœ pe lima teasho adœke œ nduru dœ endje.

8 Lœkœ á Shimu Petro wu ata, tshe gote dœ matshukuda ye ga utshu Yisu yé œ pa adœke: «Gbozu, gitœ zœ tœ mœ lœ ingirinœ, mbœrœ œmœ kœdœ ayi kœmbœrœ ekperœ.»

9 Awa za lima Shimu dœ anganœ kœ á endje na dœ endje, tœ kœwu ageatshalangu ndjoro á endje vwi endje.

10 Awa za ndje lima Ajake dœ Yowane, agbolo nœ Zebedayi á endje dœ lima aanga Shimu. Kashe Yisu pa fœ Shimu adœke: «Sœsœ dœ awa nene. Kœto kpesheke, ɓœ kpa dœ ayi kœpara ageatshalangu nene kashe ɓœ te ayi kœpara azu.»

11 Endje gi agba nœ endje kœ ga tœ mangu, œ katœ œrœ kœ yé œ te manda ye.

Yisu she ayi boroma

(Wu ɓa tœ Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

12 ɔ̀ɔ bale, Yisu sœ lima ɓa lœ anga ongbo bale á anga ayi boroma sœ lœnœ. Lœkœ á tshe wu lima Yisu, tshe na œ gote ga utshu ye, œ ki fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, œdœ ɓœ kœyindœ nœ, ɓœ she mœ adœke mœ wuta yerœ.»

13 Yisu yi kane ye, œ goro she yé á pa fœ she adœke: «Mœ yindœ nœ adœke ɓœ she ye.» Pe tœ œsœnœ, kœɓa boromanœ kœkatœ uzunœ asœmœ ye.

14 Yisu kœpa fœ she adœke: «Papandœ nœ fœ uzu bale nene, kashe gu œ matœ zœ fœ nganga Ndjaba, yé œ to tokóro ɓata á Moyize pa lima ndœ nœ mbœrœ kœma fœ azu adœke ɓœ she lœ kœɓa ye.»

15 Endje sœ lima kœpa o'o tœ œrœ á Yisu sœ kœmbœrœ tœnœ djezœ ngbangbangba. Azu ndjoro sœ lima kœngbœtœ endje mbœrœ kœdji she, yé œ sœ ndje kœshe lœ kœɓa nœ endje.

16 Kashe Yisu gitœ ye ugurutœ azu, œ na ga lœ kpagagasho mbœrœ kœza awwala.

Yisu she uzu á ada ye tshu

(Wu ɓa tœ Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)

17 Dœ anga olo bale, Yisu sœ kœyisœ œrœ atake, Afarisayi œdœ agbozu kœyisœ awa akwa sœ lima zœ. Endje to lima dje lakpi ogo Galilayi, lakpi ogo

* 5.1 Anga i'iri mangu galilayi kœdœ Genazarete

Yuda œdœ ndje lœ ongbo Yerusalem. Gbɔgbɔ nœ Gbozu Ndjaba sœ lima dœ Yisu, yé tshe sœ kœshe aayi kɔɓa.

¹⁸ Yé azu za anga uzu á ada ye tshu ga pa kondja, œ na dœ she. Endje sœ lima kœpara awa adœke œne li dœ she ga sœnda œ za she ɓa utshu Yisu.

¹⁹ Kashe ɓata á azu ngba lima tɔpanœ kpuru, awa adœke endje li dœ she gugu nene. Endje œ, œ kɔɔ ogoro ɓa pa anda yé œ yi she dœ kondjanœ ɓa ugurutœ azu, ndjii kpoetshu Yisu.

²⁰ Lɔkɔ á Yisu wu kœyindœrœ nœ endje, tshe pa fœ ayi kɔɓanœ adœke: «Mœ djerœndœ ekperœ nœ zœ ye.»

²¹ Aayi kœyisœ awa akwa dœ Afarisayi te lima tœ kœgbetshelœ endje adœke: «Tsheneke kœdœ uzu dœ á sœ kœgu œsœ Ndjaba ataa? Œdœ dá li tœ kœdjerœndœ ekperœ nœ uzu a? Œ dœdœ Ndjaba kuti ye nene a?»

²² Kashe Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje kɔ, yé œ yu endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e gbe o'o tœ lœsu 'e atake a?»

²³ Kœpa fœ uzunœ adœke: “Mœ djerœndœ ekperœ nœ zœ” too kœpa adœke: “Aalafo œ na ana”, o'o neketa dá dœ œgbɔ o'o a?»

²⁴ Kashe mœ pa o'onœ asœke mbœrœ á 'e kœwusœ nœ adœke kpœ pa œshɔ asœ, Gbolo nœ uzu dá sœ dœ gbɔgbɔ mbœrœ kœdjerœndœ ekperœ.» Yé tshe kœpa fœ uzu á ada ye tshu adœke: «Mœ pa fœ ɓœ, alafo œ za kondja nœ zœ yé œ gu ga sœnda nœ zœ.»

²⁵ Pe kpœtœ œsœnœ, uzunœ áalafo dœ ala azu kɔ, œ za gbarœ á tshe lo ga panœ, yé œ gu ga sœnda nœ ye dœ kœdonga mokɔ nœ Ndjaba.

²⁶ Uvuru azu kɔ kpa lima lœ nœ, endje donga Ndjaba yé awa ko endje kɔ, á endje pa adœke: «A wu kpesheke œrœ á a wuwu ɓa lima nene.»

Yisu e Levi

(Wu ɓa tœ Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

²⁷ Manda nœ, Yisu wuta yé œ wu anga ayi kœko ngendja lapo bale á 'iri ye kœdœ Levi, tshe sœ ɓa lœ anda kœko ngendja lapo. Tshe pa fœ she adœke: «Na manda mœ.»

²⁸ Levi katœ œrœ nœ ye kɔ, œ áafo yé œ na manda ye.

²⁹ Manda nœ, Levi mbœrœ egerœ angbo ɓa sœnda nœ ye fœ Yisu. Azu kœko ngendja lapo ndjoro, dœ pe anga azu sœ lima kœzi œrœ dœ endje awa bale.

³⁰ Afarisayi dœ aayi kœyisœ awa akwa te lima tœ kœpulœma endje, yé œ yu ayambarœ nœ Yisu adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e sœ kœzi œrœ yé á sœ kœndjo œrœ awa bale dœ aayi kœko ngendja lapo œdœ pe aayi kœmbœrœ ekperœ a?»

³¹ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Œ dœdœ azu á tshelœ œkɔ endje sœ yerœ dá gbe kœna kœwu monganga nene, kashe kolœ aayi kɔɓa dá gbe ndœ kœna kœwu she.

³² Mœ nana kœ'e azu á endje sœ ndjii nene, kashe mœ na mbœrœ azu kœmbœrœ ekperœ adœke endje fatshalœsu endje.»

Azu yu Yisu tœ upu nœ kœyotshelœma

(Wu ɓa tœ Mat 9.14-15; Mar 2.18-20)

³³ Anga azu yu lima Yisu adœke: «Ayambarœ nœ Yowane ayi kœza batisimu œdœ pe endje nœ Afarisayi sœ lima kœyotshelœma endje mbœrœ kœza awwala fœ Ndjaba. Kashe mbœrœ gadœ á ayambarœ nœ zœ sœ kœzi œrœ, á sœ kœndjo œrœ a?»

³⁴ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Œdœ endje kœ'e azu ndœ angbo totœ, yé uzu á tshe to yashœnœ sœpe damba tœ œsœnœ dœ endje, 'e li kœpa fœ azunœ asœmœ adœke endje yotshelœma endje ye a? Œ œ nene.

³⁵ Kashe ləkɔ á endje kœza akɔ yashenœ ugurutœ anganœ, dá ɔlɔnœ á endje yotshelœema endje dœmœ.»

³⁶ Yisu kpa pa anga ndœma toro bale fœ endje adœke: «Uzu bale zaza ndœma tafo lœba œ pi ga pa ongboro lœba nene. Œdœ tshe kœmbœrœ ataa, tshe ndi tafo lœbanœ, yé ndœma tafo lœba lili dœ ongboro lœbanœ nene.

³⁷ Uzu bale susu tafo ipi á sœ kœyu damba vavava ga lœ ongboro anga nene. Atamœ nene, tshelœ anga œ 'u dœ katsha tafo ipince á sœ kœyu vavava asœmœ: Tshelœ anga œ ndi yé ipi œ tu kpa ga lœ ɔshɔ.

³⁸ Kashe œ li adœke endje sú tafo ipi ga lœ tafo anga.

³⁹ Yé uzu bale á tshe yindœ kœndjo tafo ipi manda ongboro ipi gugu nene. Gbambanœ nene, endje pa walaka adœke: «Ongboro ipi dá tshɔ kœropa tafonœ.»»

6

Yisu kœdœ ayengɔ sabata

(Wu 6a tœ Mat 12.1-8; Mar 2.23-28)

¹ Dœ anga ɔlɔ sabata bale, Yisu sœ lima kœro tɔ lœ kindi ble awa bale dœ ayambarœ nœ ye. Yé ayambarœnœ sœ lima kœverœ indji blenœ, œ sœ kœkɔrɔnɔ dœ kane endje yé á sœ kœzi indjinœ.

² Anga Afarisayi yu endje adœke: «Mbœrœ gadé á 'e sœ kœmbœrœ œneke á awa akwa pakata nœ dœ olo sabata a?»

³ Yisu gi fœ endje adœke: «'E didi œneke á Davidi mbœrœ anga ɔlɔ bale á ogo mi lima she dœ azu nœ ye á tshe na tœ awa dœ endje nene a?»

⁴ Tshe li dœ endje 6a lœ anda nœ Ndjaba, yé œ zi mapa á endje to dœ tokórɔ fœ Ndjaba. Tshe zi yé œ to anganœ fœ azu á endje na tœ awa nœ dœ she, mapa á sœ má kolœ mbœrœ anganga Ndjaba.»

⁵ Yisu kpa gi fœ endje adœke: «Gbolo nœ uzu kœdœ ayengɔ ləkɔ sabata.»

Yisu she uzu á kane ye tshu

(Wu 6a tœ Mat 12.9-14; Mar 3.1-6)

⁶ Œ kpa wuta ga tœ anga ləkɔ sabata bale, Yisu li ga lœ Sinagoga œ tetœ kœyi lima sœ œrœ. Anga uzu bale á kuni ye tshu, sœ lima kpœtœmœ.

⁷ Aayi kœyisœ awa akwa œdœ pe Afarisayi mesho lima lœ ala endje kœwu too Yisu œ she uzunœ asœmœ dœ ləkɔ sabata, yeka á œne kœgbo awa kœts meza pa ye.

⁸ Kashe tshe wu lima sœ gbetshelœ nœ endje, yé œ pa fœ uzunœ á kane ye tshu asœmœ adœke: «Aalafo, œ na œ ka 6a ugurunœ.» Uzunœ áalafo œ na œ ka 6a zœ.

⁹ Manda nœ, Yisu yu endje adœke: «Œrœ gadé dá awa akwa nœ azœ yindœ nœ adœke a mbœrœ kolœ dœ ləkɔ sabatanœ a? Œ yindœ nœ adœke a mbœrœ ɔtshœrœ too a mbœrœ ekperœ a? Kœshe uzu too kœwo she a?»

¹⁰ Tshe tondœ endje kɔ, yé œ pa fœ uzu kɔbanœ adœke: «Yɔrɔ tshelœ kane zœ!» Tshe yɔrɔ tshelœ kane ye, yé kane ye gumatœ ye.

¹¹ Tshelœ aayi kœyisœ awa akwa œdœ Afarisayi sœ gboœ dœ ókó, yé endje tetœ kœvwarandœ o'o ugurutœ endje tœ œrœ neke á endje mbœrœ ga tœ Yisu.

Yisu ke aayi avwa nœ ye ndjokpa dœ bisha

(Wu 6a tœ Mat 5.1; 10.1-4; Mar 3.13-19)

¹² Lœ ɔlɔnœ asœmœ, Yisu ɔ ga pa kaga mbœrœ kœza avwala, yé œ donga Ndjaba butshɔ 'owara.

¹³ Lɔkɔ á osho kɔrɔ, tshe e ayambarɔe nɔe ye ɔe rɔtshelɔe endje ndjokpa dɔe bisha, yé á ta i'iri «aayi avwa» ga pa endje.

¹⁴ I'iri aayi avwanɔe ndjokpa dɔe bisha dɔeke: Shimu á Yisu za ndje i'iri Petro ga pa ye ɔedɔe ayandɔe dɔe Andere, Jake ɔedɔe Yowane, Filipino ɔedɔe Bartelemi,

¹⁵ Matie ɔedɔe Toma, Jake gbolo nɔe Alefe ɔedɔe Shimu á tshe sɔe ndje lima ugurutɔe azu á endje sɔe kɔepara adɔeke ogo nɔe ɔene gbɔ lipanda,

¹⁶ Yudasi, gbolo nɔe Jake ɔedɔe Yudasi Isikariote* á tshe ka lima Yisu.

Azu ndjoro na ga ndɔe Yisu

(Wu ɔa tɔe Mat 4.24-25; Mar 3.7-11)

¹⁷ Yisu to dɔe endje ɔa pa kaga, yé ɔe jerɔe ɔe ka ga tɔe osho á sɔe kpaa. Dá asɔemɔe, ayambarɔe nɔe ye ɔedɔe azu ndjoro: Azu tshelɔe ogo Yuda kɔ, azu tshalakpi Yerusalemɔe, azu tshalakpi Tire ɔedɔe pe Sidona sɔe lima kpɔetɔemɔe.

¹⁸ Endje na lima kɔedji Yisu ɔedɔe kɔepara awa kɔeshe lɔe kɔɔa nɔe endje. Endjeneke á endje sɔe lima dɔe ekpe ishiri, she lima ye.

¹⁹ Uzu kɔ sɔe lima kɔepara awa kɔegoro she mbɔerɔe gbɔgbɔ sɔe lima kɔewuta lɔe ye, yé á sɔe kɔeshe azu kɔ.

Kɔeyisɔerɔe tɔe upu nɔe ayi yanga ɔedɔe ayi oyo

(Wu ɔa tɔe Mat 5.1-12)

²⁰ Yisu tondɔe ayambarɔe nɔe ye ɔe pa adɔeke:

«Yanga nɔe 'e á 'e dɔe aayi oyo,
gbambanɔe nene, Ogo gbozu nɔe Ndjaba sɔe mbɔerɔe 'e!

²¹ Yanga nɔe 'e á 'e sɔe dɔe ogo ngɔngɔnɔe asɔeke,
gbambanɔe nene, 'e gbɔ kɔezirɔe ndjoro!

Yanga nɔe 'e á 'e sɔe tɔe iki ngɔngɔnɔe asɔeke,
gbambanɔe nene, 'e mɔtɔe 'e zɔe!

²² «Ɛdɔe azu kɔeyiangba 'e, á kɔegɔrɔ 'e, á kɔegu 'e yé á sɔe kɔepa tɔe ekperɔe nɔe 'e mbɔerɔe a 'e yindɔe Gbolo nɔe uzu, 'e sɔe dɔe yanga.

²³ Lɔkɔ á ɔerɔe nɔe asɔemɔe kɔembɔerɔetɔe endje, 'e sɔe dɔe yanga ɔe i ga lafo dɔe yanga mbɔerɔe egerɔe ɔerɔe sɔe kɔekate 'e ɔa lafo. Ataa dá aata endje sɔe kɔembɔerɔe lima ɔerɔe kanga fɔe aayi kɔegbara o'o.

²⁴ Kashe oyo nɔe 'e dɔe aayi kɔegbɔrɔe,
gbambanɔe nene, 'e gbɔ ɔerɔe tshangba ɔenɔe 'e ye!

²⁵ Oyo nɔe 'e á 'e sɔe dɔe ɔerɔe ndjoro ngɔngɔnɔe asɔeke,
gbambanɔe nene, ogo ɔe mi 'e zɔe!

Oyo nɔe 'e á 'e sɔe kɔemɔtɔe 'e ngɔngɔnɔe asɔeke,
gbambanɔe nene, 'e sɔe lɔe oyo, yé 'e ki bala zɔe!

²⁶ Oyo nɔe 'e ɔedɔe azu kɔesɔe kɔepatɔe ɔtshɔrɔe nɔe 'e, gbambanɔe nene, ɔetɔenɔe kɔedɔe mara á aata endje mbɔerɔe lima ga tɔe aayi kɔegbara o'o nɔe wala!»

Yisu yisɔe ɔerɔe pa kɔeyindɔesho ga ndɔe ayingba

(Wu ɔa tɔe Mat 5.39-47)

²⁷ «Kashe mɔe sɔe kɔepa fɔe 'e á 'e sɔe kɔedji mɔe asɔeke, adɔeke: 'E yindɔe ayingba 'e ɔe mbɔerɔe ɔtshɔrɔe fɔe endjeneke á endje sɔe kɔeyiangba 'e.

²⁸ 'E ki fɔe Ndjaba tshe to kane ye ga pa endjeneke á endje sɔe kɔedarandɔe 'e, yé ɔe za avwala fɔe she mbɔerɔe endjeneke á endje sɔe kɔembɔerɔe ɔerɔe kanga fɔe 'e.

²⁹ Ɛdɔe uzu kɔeda бага zɔe, fa tshakalanɔe fɔe she dɔe tshe da ndje. Ɛdɔe uzu kɔeza yɔgbɔdɔ lɔeba nɔe zɔe, katɔe lɔeba okoro nɔe zɔe ti fɔe she tshe za ndje.

* **6.16** Yudasi Isikariote: Ɛ yindɔe kɔepa adɔeke uzu tshelɔe ongbo Kiriote

30 To cærcæ fœ uzu neke kɔ á tshe esho ndœ cærcæ tœ zœ. Yé œdcœ uzu kœza cærcæ nœ zœ, yuyu she adœke tshe gi fœ bœ nene.

31 'E mbœrcæ fœ anga 'e adja ɓata œneke á 'e yindœ nœ adœke endje mbœrcæ fœ 'e.

32 «Ɛdcœ 'e kœyi kolœ ndœ endjeneke á endje yindœ 'e, cærcæ tshangbanœ á 'e gbɔ kœdcœ gadœ? Awa bale ndje, aayi kœmbœrcæ ekperœ yiyi ndje ndœ endjeneke á endje lœ kœyindœ endje!

33 Yé œdcœ 'e kœsœ kolœ kœmbœrcæ ɔtshœrcœ fœ endjeneke á endje mbœrcæ ɔtshœrcœ fœ 'e, cærcæ tshangbanœ á 'e gbɔ kœdcœ gadœ? Aayi kœmbœrcæ ekperœ sœ ndje kœmbœrcæ atamœ.

34 Ɛdcœ 'e kœsœ kœdaka kudá kolœ fœ endjeneke á 'e sœ kœgbe kœgbɔ anga cærcœ ɓa ndœ endje, cærcæ tshangbanœ á 'e gbɔ kœdcœ gadœ? Ayi kœmbœrcæ ekperœ sœ ndje kœdaka kudá fœ ayi kœmbœrcæ ekperœ yeka á endje gi tshangbanœ awa bale fœ endje.

35 Kashe 'e yindœ azu neke á endje yiangba 'e, œ mbœrcæ ɔtshœrcœ fœ endje. Ɛdcœ 'e kœdaka cærcœ tœ kudá fœ endje, 'e sœsœ dœ gbetshelœ adœke endje gi fœ 'e nene. Dœ tœncœ ataa, 'e gbɔ cærcœ tshangbanœ dœ egerœncœ, yé 'e te agbolo nœ Ndjaba á tshe ropá cærcœ kɔ. Gbambanœ nene, mbœrcœ tshe sœ kœmbœrcœ ndje ɔtshœrcœ fœ endjeneke á endje sœ kœmbœrcœ ekperœ fœ she, œdcœ pe fœ aayi katshalɔsu.

36 'E sœ dœ ɔtshɔ lœsu ga tœ azu ɓata á Aba 'e sœ dœ tœncœ.»

*'E wawa o'o ga pa azu nene
(Wu ɓa tœ Mat 7.1-5)*

37 «'E wawa o'o ga pa uzu bale nene, yeka á Ndjaba kœwa ndje bala o'o ga pa 'e nene. 'E wawa agbɔ ngbanga ga pa anga 'e nene, yeka á Ndjaba kœwawa ndje agbɔ ngbanga bala ga pa 'e nene. 'E wu oyo anga 'e yeka á Ndjaba kœwu ndje bala oyo 'e.

38 'E to cærcœ fœ anga 'e, yeka á Ndjaba kœto ndje cærcœ fœ 'e: Gbambanœ nene, tshe to cærcœ ga lœ ngbade lœba nœ 'e ndjoro, tshe nduru yé œ yeme œtœncœ adœke œ su kperœ. Ndjaba œ to cærcœ fœ 'e kolœ lindœ œneke á 'e sœ kœto tœncœ fœ anga 'e.»

39 Yisu kpa pa dœ ndœma toro fœ endje adœke: «'E wu anga ayibula kœyisœ awa fœ yanganœ dœ ayibula ye a? Ɛdcœ tshe kœto she ataa, endje yo kɔ bibisha ga lœ kuru nene a?

40 Yambarœ roropa ayi kœyisœrcœ fœ she nene. Kashe yambarœ kɔ á tshe wusœ cærcœ dœ ɔtshœncœ, tshe wuta ndje ɓata ayi kœyisœrcœ nœ ye.

41 Mbœrcœ gadœ á bœ sœ kœtœndœ oforo ebe á sœ lœ ala aya zœ, yé á gbegbe ndœ maɓaya á sœ lœ ala zœ nene a?

42 Bœ sœ kœpa fœ aya zœ adœke: “Aya mœ, kaka mœ tshakavwa oforo ebe á sœ lœ ala zœ”, œbœ á bœ sœsœ kœwu maɓaya á sœ lœ ala zœ nene, bœ pa má ata kotoo? Wulapatshɔ, tshakavwa maɓaya á sœ lœ ala zœ utshunœ œ wu osho ngbi, yeka á kœtshakavwa oforo ebe á sœ lœ ala aya zœ.»

*Kœwusœ ɔyo mbœrcœ elenœ
(Wu ɓa tœ Mat 12.33-35; 7.16-20)*

43 «Ɔtshɔ ɔyo zuzu ekpe leyɔ nene, yeka á dœ ɔyo á sœ dœ kɔɓa kœzu ɔtshɔ leyɔ nene.

44 Endje wusœ ɔyo dœ ɔyo mangba elenœ. Endje kɔkɔ ele fige ɓa tœ batima nene. Endje kɔkɔ ndje lekpɔ ɓa lœ nduku akpala nene.

⁴⁵ Ɔtshɔ uzu sœ kœma ɔtshɔrœ á sœ ɓa lɔsu ye, yé ekpe uzu sœ kœma ekperœ á sœ ndje ɓa lɔsu ye. Gbambanœ nene, o'o kɔ á wuta lœ ama uzu, œ to ɓa lɔsu ye á su kperœ dœ tœnœ.»

Anda bisha

(Wu ɓa tœ Mat 7.24-27)

⁴⁶ «Mbœrœ gade á 'e sœ kœ'e mœ adœke: “Gbozu, Gbozu”, yé á sœsœ kœmbœrœ neke á mœ sœ kœpa tœnœ fœ 'e nene a?

⁴⁷ Uzu kɔ á tshe na ga ndœ mœ, á tshe dji o'o ama mœ yé á za ga tœ akwa, tshe li dœ dœ? Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke:

⁴⁸ Tshe li dœ uzu á tshe mɔ anda: Tshe dji kudu kiti anda ngbɛ œ gbɔ badja, yeka á ko briki ga lœ œporonœ. Lɔkɔ á ungu su, œ tara kpɔɔ ga tœ ada andanœ, kashe andanœ kakavwa lima nene, mbœrœ endje mɔ lima kiti andanœ ngbiri.

⁴⁹ Kashe tshe neke á tshe dji o'o ama mœ yé á zaza ga tœ akwa nene, tshe sœ ɓata uzu á tshe djidji kudu kiti anda nœ ye á wuta ga pa badja nene, á mɔ ga pa ɔshɔ gbambanœ. Lɔkɔ á ungu su ga tœ ada andanœ, œ kavwa yé tshelœnœ ndjɔ djigi ye.»

7

Yisu she kanga nœ gbozu tshapa aturugu

(Wu ɓa tœ Mat 8.5-13)

¹ Lɔkɔ á Yisu pa o'o nœ ye kɔ fœ azu á endje sœ lima kœdji she, tshe na ga lœ Kaparnawumu.

² Anga gbozu tshapa aturugu tshelœ Roma sœ lima dœ anga kanga nœ ye bale á tshe yindœ ye tɔpanœ kpuru. Kanganœ asœmœ sœ lima dœ kɔɓa, ndoo dœ kuzu.

³ Lɔkɔ á gbozu tshapa aturugunœ dji upu nœ Yisu, tshe vwa anga agbɔ agbozu Ikrazia adœke endje na œ ki fœ she dœ tshe na œ she kanga nœ œne.

⁴ Endje wuta ɓa ndœ Yisu, yé œ ki fœ she kpœpanœ kpœpanœ adœke: «Uzunœ á tshe vwa 'a kœdœ ɔtshɔ uzu, œ li adœke ɓœ mbœrœ œrœ á tshe pa tœnœ, fœ she.

⁵ Gbambanœ nene, tshe yindœ ogo nœ azœ yé œshe dá mɔ Sinagoga fœ azœ.»

⁶ Yé Yisu gu tœ awanœ bale dœ endje. Lɔkɔ á tshe wuta lima ndoo dœ anda, gbozu tshapa aturugu vwa anganœ mbœrœ kœpa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, wuwu oyo tœ zœ nene, mbœrœ mœ sœsœ ndjii adœke ɓœ kœli ga lœ anda nœ mœ nene.

⁷ Mbœrœ tœnœ ndje ataa á mœ wa adœke, mœ na dœ tœ mœ œrrr ga ndœ zœ nene; kashe pa kolœ o'o bale dœ kanga nœ mœ á mœ yindœ ye waa, she.

⁸ Emœ ndje, mœ sœ dœ agbozu tshapa mœ á mœ sœ kœdji endje, yé dœ aturugu á endje sœ tshakudu mœ. Œdœ mœ kœpa fœ anga bale adœke: “Na”, ngbewo tshe na da ye. Œdœ mœ kpa kœpa ndje fœ anga adœke: “Na ga mœ”, ngbewo tshe na ye. Yé œdœ mœ kœpa ndje fœ kanga nœ mœ adœke: “Mbœrœ œrœnœ asœ”, ngbewo tshe mbœrœ ye.»

⁹ Lɔkɔ á Yisu dji o'onœ asœmœ, tshe sœ dœ yanga ga ndœ ye. Tshe fatœ ye ga ndœ ukpulu azu á endje sœ lima kœna manda ye, yé œ pa fœ endje adœke: «Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke, œdœ ndje ɓa ugurutœ azu Israyelœnœ gbaa, mœ gbɔgbɔ mara kœyindœrœ sœke nene.»

¹⁰ Lɔkɔ á azunœ á gbozu tshapa aturugu vwa endje, gu ɓa scœnda nœ gbozu tshapa aturugunœ ɓa zœ, endje gbɔ ayi akwanœ tshe sœ dœ ɔtshɔ ɔkɔ ye.

Yisu she anga ovoro gbolo yakoshe lœ kuzu

11 Manda nœ, Yisu ro ga lœ anga ongbo bale á ì'irinœ kœdœ Nayine. Ayambarœ nœ ye œdœ pe ukpulu azu ndjoro sœ lima kœna tœ awanœ bale dœ she.

12 Lœkœ á endje wuta lima ndoo tœ kœli ga lœ ongbonœ atake, endje gbœtœ endje dœ ukpulu azu ndjoro á endje sœ lima kœna ndœ kœshi kuzu: «E dœ lima gbolo yakoshe tshebabale nœ anga yashe koya. Azu tshelœ ongbonœ ndjoro na lima tœ awa bale dœ yashenœ.

13 Lœkœ á Gbozu wu yashenœ ascœmœ, oyo ye ká she yé tshe pa fœ she adœke: «Kpa kiki nene.»

14 Yisu gitœ ye ga utshunœ œ goro ngbongbo kuzunœ. Azu á endje za lima ngbongbonœ ka, yé Yisu pa adœke: «Ovoro gbolo yakoshe, mœ pa fœ 6œ, jo ye!»

15 Ngbewo kuzunœ sœ ga ati, œ tetœ kœpa o'o. Yé Yisu za she fœ ayinœ.

16 Awa li lima tœ azu para kœkœ, yé endje te lima tœ kœdonga Ndjaba adœke: «Egerœ ayi kœgbara o'o wuta ga lœ ugurutœ azœ!» Yé œ kpa pa ndje adœke: «Ndjaba na kœshe azu nœ ye!»

17 Yé o'o tœ upu nœ œrœnœ á Yisu mbœrœ ascœmœ za tshelœ lœ ogo Yuda œdœ tshalakpi kœ á sœ indirinœ ndjengene.

*Yowane ayi kœza batisimu vwa azu 6a ndœ Yisu
(Wu 6a tœ Mat 11.2-19)*

18 Ayambarœ nœ Yowane pandœ akwa kœ á Yisu mbœrœ ascœmœ fœ she. Tshe e anga endje bisha ugurutœ endje,

19 yé œ vwa endje fœ Gbozu Yisu kœyu she adœke: «E6œ kœdœ Masiya á tshe sœ kœna tœnœ a, too 'a kate anga angbi uzu?»

20 Lœkœ á endje wuta 6a ndœ Yisu, endje pa fœ she adœke: «Yowane ayi kœza batisimu vwa 'a 6a ndœ zœ mbœrœ kœyu 6œ adœke: «E6œ kœdœ Masiya á tshe sœ kœna tœnœ a, too 'a kate anga angbi uzu?»»

21 Kolœ dœ lœndœnœ ascœmœ, Yisu she azu ndjoro lœ kœ6a nœ endje, lœ kœndi nœ endje. Tshe gœrœ ekpe ishiri pa endje yé œ she ndje aayibula.

22 Manda nœ, tshe gi lima fœ azu á Yowane vwa endje adœke: «'E gu œ pandœ neke á 'e wu dœ ala 'e yé á dji dœ utu 'e, fœ she. 'E pandœ nœ adœke: "Aayibula tetœ kœwu osho, azu á ada endje tshu tetœ kœna ana, aayi boroma she, aayi bitu tetœ kœdji o'o, akuzu kwatœ endje ga lœ soro, yé endje pandœ Otshœ O'o fœ aayi oyo.

23 Yanga nœ uzu á tshe kakatœ kœyindœrœ nœ ye ga ndœ mœ nene.»

24 Lœkœ á aayi avwa nœ Yowane gu lima da ye, Yisu tetœ kœpa tœ upu nœ Yowane fœ ukpulu azu ascœmœ adœke: «Erœ gadœ dá 'e na kœwu tœnœ 6a lœ kpagasho a? 'E na kœwu mulu á yugu sœ kœmea tœnœ kpangi kpangi a? E œ nene.

25 Yé ata œrœ gadœ dá 'e na lima kœwu tœnœ a? 'E na kœwu uzu á tshe verœ œtshœ lœba a? E œ nene. Gbambanœ nene, azu á endje sœ kœverœ œtshœ lœba, yé á sœ dœ œrœ waa, endje sœ 6a lœ anda nœ agbozugo.

26 Ata 'e na lima ndœ kœwu gadœ? 'E na kœwu anga ayi kœgbara o'o a? E, kashe mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke tshe rosœ ayi kœgbara o'o ye.

27 Gbambanœ nene, Yowane kœdœ uzu á endje pa o'o tœ upu nœ ye 6a la buku nœ Ndjaba adœke:

“Mœ vwa ayi avwa nœ mœ utshu zœ mbœrœ kœguma ala awa zœ.”

28 Yé Yisu kpa pa adœke: «Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke lœ ugurutœ azu tshapashœ asœ kœ, uzu bale á tshe ropa Yowane gugu nene. Kashe aya uzu 6a lœ ogo Gbozu nœ Ndjaba ropa ye ye.»

29 «Azu para kɔkɔ dɔe pe aayi kɔeɔ ngendja lapo á endje dji o'o má Yowane pa, wusɔe nɔe adɔeke Ndjaba sɔe ndjii yé ɔe gbɔ lima batisimu nɔe Yowane.

30 Kashe Afarisayi ɔedɔe aayi kɔeyisɔe awa akwa vwaratɔe endje kɔeyindɔe ɔerɔe á Ndjaba yindɔe kɔembɔerɔe fɔe endje, yé ɔe tshapu kɔegbɔ batisimu nɔe Yowane ye.»

31 Yisu kpa pa adɔeke: «Mɔe li mara azu nɔe asɔe dɔe azu dɔe? Endje li dɔe azu dɔe?»

32 Endje lili dɔe agbolo á endje sɔe 6a ushu, yé á sɔe kɔe'etɔe endje lɔe tɔe endje adɔeke: "A 'uru ngbake fɔe 'e, kashe 'e vivi ipi nene! 'A 6i itshi kuzu fɔe 'e, kashe 'e kiki nene!"

33 Gbambanɔe nene, Yowane ayi kɔeza batisimu na, ɔe vwaratɔe ye tɔe kɔezi mapa ɔedɔe kɔendjo ipi, 'e pa adɔeke: "Tshe sɔe dɔe ekpe ishiri pa ye!"

34 Gbolo nɔe uzu na ɔe sɔe kɔezi mapa dɔe kɔendjo ipi, 'e pa adɔeke: "E wu uzunɔe asɔe, tshe gbe kolɔe dɔe kɔezirɔe ɔedɔe kɔendjorɔe, yé anganɔe kɔedɔe aayi kɔeɔ ngendja lapo ɔedɔe pe azu kɔembɔerɔe ekperɔe."

35 Kashe kɔewusɔetɔe nɔe Ndjaba matɔe ye ndjii lɔe awa nɔe azu kɔ á endje yindɔe nɔe.»

Yisu 6a sɔenda nɔe anga Farisayi bale á i'iri ye kɔedɔe Shimu

36 Anga Farisayi bale vwa osho fɔe Yisu adɔeke tshe na kɔezi ɔerɔe 6a ndɔe ɔene. Yisu li ga sɔenda nɔe Farisayinɔe asɔemɔe, yé ɔe sɔe ga indiri ndaba kɔezirɔe.

37 Kashe anga yashe bale á akwa tshelɔe ye gaga nene sɔe lima lɔe ongbonɔe asɔemɔe. Lɔkɔ á tshe dji adɔeke Yisu sɔe kɔezi ɔerɔe 6a ndɔe Farisayi, tshe za yombo kperɔe dɔe anga albatre yé ɔe na dɔe tɔenɔe.

38 Tshe ka djagamanda Yisu, ɔe gote ndoo dɔe ada ye. Tshe sɔe lima tɔe iki, yé ngola ye sara ɔe gba lima tshapa ada Yisu. Tshe turu dɔe sukumu ye, ɔe ndjoro tshapanɔe dɔe ama ye, yé manda nɔe á su lima yombo kpɔɔ kpɔɔ ga panɔe.

39 Lɔkɔ á Farisayinɔe á tshe vwa osho ndɔe Yisu asɔemɔe wu atamɔe, tshe pa 6a lɔe ye dɔe tɔe ye adɔeke: «Edɔe uzunɔe asɔe kɔedɔe má adja ayi kɔegbara o'o, tshe wu ma sɔe nɔe adɔeke yashenɔe á tshe goro ɔene asɔemɔe, ɔeshe kɔedɔe ayi kɔembɔerɔe ekperɔe.»

40 Yisu za o'o yé ɔe pa fɔe Farisayinɔe asɔemɔe adɔeke: «Shimu, mɔe sɔe dɔe anga o'o kɔepa tɔenɔe fɔe 6ɔe.» Shimu gi fɔe she adɔeke: «Pa 'onɔe zɔe, Ayi kɔeyisɔerɔe!»

41 Yé Yisu kɔepa adɔeke: «Azu bisha sɔe lima dɔe kuɔa nɔe anga uzu bale. Anga bale daka lima egerɔe ngendja, yé anga yanganɔe daka ɔenɔe ye teasho*».

42 Bata á endje bibisha lili lima kɔegi kuɔanɔe nene, ayengɔ kuɔanɔe wu oyo endje yé ɔe katɔenɔe ye. Lɔe ugurutɔe endje bisha asɔemɔe, uzu dɔe dá yindɔe ayengɔ ngendjanɔe asɔemɔe kɔerɔpa nɔe a?»

43 Shimu gi fɔe she adɔeke: «Mɔe wu adɔeke uzu á kuɔa sɔe lima dɔe egerɔenɔe lɔe kumu ye dá yindɔe ye tɔpanɔe kpuru.» Yisu kɔepa fɔe she adɔeke: «Bɔe gi adja o'o.»

44 Manda nɔe, tshe fatɔe ye ga ndɔe yashenɔe yé ɔe pa fɔe Shimu adɔeke: «Bɔe wu yashenɔe asɔe? Mɔe li 6a sɔenda nɔe zɔe yé 6ɔe susu ungu fɔe mɔe adɔeke mɔe djutɔ dɔe ada mɔe nene, kashe tshe djutɔ ada mɔe dɔe ngola ye, yé ɔe turu dɔe sukumu ye.

* 7.41 Dɔe o'o ama Greke endje sú lima adɔeke uzu tshatshunɔe ko deniye kama mindu yé bisha uzunɔe ko deniye zazu bisha dɔe ndjokpa

⁴⁵ Bøe nana øe uru tsheløe utu mœe nene, kashe tshe kakatøe kœendjoro tshapa ada mœe tœe kœeli mœe á mœe li gamœe asœe nene.

⁴⁶ Bøe djadja tshapa kumu mœe dœe kada nene, kashe tshe su yombo kpœœ ga pa ada mœe.

⁴⁷ Mbœerœe tœenœe ataa, mœe sœe kœemindœe nœe fœe 6œe adœeke: Ndjaba djerœendœe ekperœe nœe ye para mbœerœe egerœe kœeyindœesho á tshe ma. Kashe tsheneke á endje djerœendœe ekperœe nœe ye teasho, tshe ma ndje kœeyindœesho teasho.»

⁴⁸ Yé Yisu kœepa fœe yashenœe adœeke: «Mœe djerœendœe ekperœe nœe zœe para ye.»

⁴⁹ Azu á endje sœe indiri ndaba kœezirœe bale dœe she, te lima tœe kœeyutœe endje lœe tœe endje dœe tœe endje adœeke: «Uzunœe asœe kœedœe ma œenœe ye de yeka á li ndœe kœedjerœendœe ekperœe nœe azu a?»

⁵⁰ Kashe Yisu kœepa fœe yashenœe adœeke: «Kœeyindœerœe nœe zœe she 6œe ye. Gu dœe kœesœe gee.»

8

Ayashe á endje te mangba Yisu

¹ Manda nœe, Yisu na lima djelœe ongbo œedœe dje lakpi mbœerœe kœeyisœe Ɔtsho O'o tœe upu nœe Ogo gbozu nœe Ndjaba. Ayambarœe nœe ye ndjokpa dœe bisha na lima awa bale dœe she,

² œedœe ndje ayashe á tshe gœrœe ekpe ishiri pa endje, dœe anga endje á tshe she endje lœe kœœa: Mareya á endje e she uzu Magadala á Yisu gœrœe ekpe ishiri mindu dœe bisha (7) pa ye,

³ dœe Jane, awo Suza á tshe dœe egerœe uzu tshelœe buro nœe Erode, dœe Suzana œedœe pe anga endje ndjoro á endje sœe lima kœeto œerœe nœe endje fœe she dœe ayambarœe nœe ye.

Ndœema toro nœe ayi kœelu ngwarœe (Wu 6a tœe Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)

⁴ Azu ndjoro to lima djelœe ongbo dœe ongbo œe na kœengbœtœe endje dœe Yisu. Yé tshe pa dœe ndœema toro adœeke:

⁵ «Anga uzu na lima ndœe kœelu ngwarœe ga lœe kindi nœe ye. Lœkœ á tshe sœe lima kœelu ngwarœenœe rotœenœe, anga indjinœe yo ga indiri ama awa, azu na panœe yé ayanu de ye.

⁶ Anga indjinœe yo ga lœe oporo badja. Œe ko ye, kashe œe œrœe lima mbœerœe eshenœe gbœgbœ lima ungu lœe œshœ nene.

⁷ Anganœe yo ga lœe ishi. Œe gerœe lima dœe tœenœe awa bale yé œe vwele Ɔtsho ngwarœenœe, awa adœeke œe gerœe gugu nene.

⁸ Kashe anganœe yo ga lœe Ɔtshœ œshœ. Œe gerœe yé œe le kpo'oro kpo'oro. Kumunœe bale dœe bale sœe lima dœe indjinœe kama bale (100) tœenœe.» Yé Yisu kpa pa adœeke: «Uzu á tshe kœesœe dœe utu nœe kœedji o'o, tshe dji!»

Mbœerœe gadœe á Yisu sœe kœeyisœe œerœe dœe ndœema toro a? (Wu 6a tœe Mat 13.10-13; Mar 4.10-12)

⁹ Ayambarœe nœe ye yu she lima tœe ádá ndœema toronœe asœemœe.

¹⁰ Tshe gi fœe endje adœeke: «Mbœerœe 'e, 'e wusœe ádá o'o nœe Ogo gbozu nœe Ndjaba á zatœe endje yiwa tœenœe ye; kashe mbœerœe anga endje, endje dji kolœenœe Ɔata ndœema toro. Ataa, "endje li kœetondœe œerœe, kashe endje wu nene; endje li kœedji o'o, kashe endje dji tshelœe katanœe nene."»

Yisu pandæ ádá ndæma toro næ ayi kælu ngwaræ

(Wu 6a tæ Mat 13.18-23; Mar 4.13-20)

¹¹ Yisu mindæ næ fæ endje adæke: «'E dji ádá ndæma toronæ asæmæ: Ngwaræncæ asæmæ, kœdæcæ o'o ama Ndjaba.

¹² Anga azu læ 6ata ama awa á indji ngwaræ te ga tœnæ. Endje kœdji O'o ama Ndjaba, Djaboro na œ kakara tœ lœsu endje kparawa adæke endje sœsæ dœ kœyindæcæ nene yé á Ndjaba kœsheshe ndje endje nene.

¹³ Anga endje sœ 6ata øshø badja. Endje dji o'o dœ øtshønæ yé œ yindæ nœ dœ yanga, kashe eshencæ lili øshø nene. Endje yindæ nœ kolœ kwatake cœndæ nœ œ di nene, yé lœkø á endje kœli ga læ øgbø o'o, endje ka ngbiri læ kœyindæcæ nœ endje nene.

¹⁴ Indji ngwaræ neke á yo ga ugurutœ øyø ishi sœ kœma endjeneke á endje sœ kœdji o'o tœ øtshønæ, kashe gbetshelœ, ogo kœgbø cœcæ ndjoro cœdœ pe yanga á sœ kœfara azu læ soro ndi tshelœ o'o ama Ndjaba kœ tœ endje ye, awa adæke leyønœ gbø, gugu nene.

¹⁵ Anga endje sœ 6ata indji ngwaræ á yo ga læ øtshø øshø. Endje sœ kœdji o'o, œ sœ kœgbøndæ nœ ga lœsu endje dœ øtshønæ. Endje shi gbi læ nœ yé œ sœ kœzu øtshø leyø.»

Ndæma toro tæ upu næ miinda

(Wu 6a tæ Mar 4.21-25)

¹⁶ Yisu pa fœ endje adæke: «Uzu tata owo ga tœ miinda mbœcæ kœza lœsú tshu ga pa næ too mbœcæ kœza 6a tshakudu kelekpa nene. Kashe endje za gbara 6a pa anga cœcæ 6a lafo mbœcæ adæke azu kœ á endje li ga sœnda, kœmesho ngbi tœ ishirinœ.

¹⁷ Gbambanœ nene, cœcæ kœ á zatœ endje yiwa tœnœ, œ matœ endje ga shu yé ugurutœ cœcæ kœ á sœ kœmbœcœtœ endje læ ubunœ, endje wusœ nœ yé œ ma ga shu ngbi.

¹⁸ 'E sœ dœ gbødjela tœ mara á 'e sœ kœdji dœ o'o. Gbambanœ nene, uzu á tshe sœ dœ cœcæ ndjoro, endje to anganœ ga panœ fœ she. Kashe tsheneke á tshe gugu dœ cœcæ nene, endje gbøtœ cœneke tesho á tshe sœ kœza gbetshelœ nœ ye ga panœ asæmæ tœ ye yé.»

Ayi Yisu dœ aayanœ

(Wu 6a tæ Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)

¹⁹ Ayi Yisu dœ aayanœ na lima manda ye, kashe awa adæke endje wuta 6a zœ gugu lima nene mangba ukpu azu.

²⁰ Endje pandœ nœ fœ she adæke: «Ayi zœ dœ pe aaya zœ ka 6a shu; endje gbe kœwu 6œ.»

²¹ Kashe Yisu gi fœ azu kœkø adæke: «Ayi mœ dœ pe aaya mœ kœdœ endjeneke á endje sœ kœdji o'o ama Ndjaba, yé á sœ kœza tœnœ ga tœ akwa.»

Yisu rá yugu

(Wu 6a tæ Mat 8.18,23-27; Mar 4.35-41)

²² Anga ølbø bale, Yisu ø ga læ agba dœ ayambarœ nœ ye. Tshe pa fœ endje adæke: «A zu ga atshi egerœ ungu adanga.» Yé endje tetœ kœzu tœnœ.

²³ Lœkø á endje sœ lima kœzu ungunœ, Yisu lo ye. Trale, ndavuru yugu za gu tœnœ kpikpiki pa pa ungu. Ungu tu lima ga læ agba œ ø dœ tœnœ tshé tshé tshé, yé agbanœ yindœ kœnduru dœ endje.

²⁴ Ayambarœ gitœ endje ndoo dœ Yisu œ jo she læ olonœ, yé á pa fœ she adæke: «Gbozu, Gbozu, a tshu ke a!» Yisu jo læ olo œ ra yugu cœdœ pe loko á sœ kœyakpa ungunœ asæmæ, yé yugu ka, osho yi tá.

25 Yisu yu ayambarœ nœ ye adœke: «Kœyindœrœ nœ 'e sœ kpœeta a?» Kashe awa li lima tœ endje kpa kpa kpa, uvuru endje i gara yé endje tetœ kœyutœ endje lœ ugurutœ endje adœke: «Uzunœ asœke kœdœ dœ? Tshe sœ kœpa o'o fœ yugu dœ ungu, yé œ sœ kœmbœrœtœ endje lindœ nœ!»

*Yisu she uzu á ekpe ishiri sœ pa ye
(Wu 6a tœ Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)*

26 Endje zu ga atshi œ wuta ga lœ ogo nœ Ageresaye á za tshatshu ye tœtœnœ dœ Galilayi.

27 Lœkœ á Yisu jerœ lœ agbanœ ga tœ œshœ, anga uzu tshelœ ongbonœ bale to 6a zœ, œ na para tshatshu ye. Uzunœ asœmœ sœ lima dœ ekpe ishiri pa ye. Tshe veverœ lœba œ lolo lima 6a sœnda nene œndœnœ di ye. Kashe tshe lo lima kolœ 6a pa udu.

28 Lœkœ á tshe wu Yisu, tshe ve rawa œ te ga tœ ada ye, yé œ ki dœ œgbœ fœ she adœke: «Yisu, Gbolo nœ Ndjaba á tshe ropa œrœ kœ, 6œ yindœ kœmbœrœ œrœ gadœ tœ mœ a? Mœ ki fœ 6œ, gágága kumu mœ nene!»

29 Gbambanœ nene, Yisu pa lima fœ ekpe ishiri adœke tshe gitœ ye pa ye. Ekpe ishirinœ sœ lima kœndanga she kpœpanœ kpœpanœ, endje sœ lima kœi kane ye dœ ada ye dœ djingiri, kashe tshe sœ lima kœsœ tshelœ nœ, yé ekpe ishirinœ sœ lima kœza she natœnœ ga lœ kpagasho.

30 Yisu yu she adœke: «'Iiri zœ kœdœ dœ?» Tshe gi fœ she adœke: «'Iiri mœ kœdœ ndjoro.» Gbambanœ nene, aekpe ishiri ndjoro dá sœ lima pa ye.

31 Yé aekpe ishirinœ asœmœ sœ lima kœditshelœma endje fœ Yisu adœke tshe koko œne va ga lœ kudu owo nene.

32 Dá asœmœ, egerœ ukpulu akœso sœ lima kœzi œrœ 6a pa kaga. Aekpe ishiri asœmœ di lima tshelœma endje adœke Yisu za awa fœ œne dœ œne na œ li ga lœ akœso. Dœ tœnœ ataa, Yisu za awa fœ endje.

33 Aekpe ishirinœ wuta lœ uzu asœmœ, œ kpa yé œ li gœrrr ga lœ akœso. Akœso sœmœ ndjoro to 6a pa kaga 'uru 'uru 'uru dœ œrœ tra tœnœ œrrr ga la egerœ ungu adanga, yé œ nduru kœkœ ye.

34 Lœkœ á aayi kœgbœndœ akœsonœ wu œrœ á mbœrœtœ endje ataa, endje kpagu kœmindœ nœ fœ azu 6a lœ ongbœ, œdœ ndje fœ anga endje á endje sœ lœ kindi.

35 Azu wuta lima mbœrœ kœwu œrœ á mbœrœtœ endje asœmœ. Endje na ndoo dœ Yisu yé œ gbœ lima uzunœ á aekpe ishiri gitœ endje pa ye asœmœ, tshe verœ lœba ga tœ ye, yé œ sœ dœ œkœ ye dœ œtshœnœ 6a tœ ada Yisu. Awa li lima tœ endje ye.

36 Endjeneke á endje wu lima œrœ á mbœrœtœ endje kœ asœmœ, endje mindœ mara á uzunœ á ekpe ishiri sœ lima pa ye, she dœ tœnœ.

37 Yé azu kœ lœ ogo Geresaye pa fœ Yisu adœke tshe gitœ ye lœ ogo nœ œne ye. Gbambanœ nene, endje sœ lima dœ awa waa ye. Yé Yisu œ ga lœ agba œ gu da ye.

38 Uzu á aekpe ishiri wuta lœ ye asœmœ, yu Yisu adœke œne na dœ she awa bale. Kashe tshe vwaratœ ye, yé œ pa fœ she adœke:

39 «Gu ga sœnda nœ zœ yé œ mindœ œneke kœ á Ndjaba mbœrœ fœ 6œ.» Tshe gu yé œ tetœ kœmindœ œrœ á Yisu mbœrœ fœ she djelœ ongbœ kœ.

*Yisu she yawuru nœ Jaeruse dœ pe anga yashe
(Wu 6a tœ Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)*

40 Lœkœ á Yisu kwatœ ye lima ga tœ makaga egerœ ungu adanganœ, azu ndjoro na para tshatshu ye mbœrœ endje para kœkœ sœ lima kœkate she.

41 Anga uzu á i'iri ye kœdœe Jaeruse, œshe kœdœe gbozu tshapa Sinagoga. Tshe na lima œ gote ga tshu Yisu, yé œ ki fœ she adœeke tshe na 6a ndœe œne.

42 Gbambanœ nene, tshe sœ lima dœ yawuru nœ ye tshebabale á tshe sœ lima dœ ungu ndjokpa dœ bisha. Yawurunœ sœ lima ndoo dœ kuzu.

Lœkœ á Yisu sœ lima kœna ga zœ, azu ndjoro sœ lima kœpoporo she.

43 Anga yashe bale á tshe mbœrœe ungu ndjokpa dœ bisha dœ kœba indji, sœ lima kpœtœmœe. Tshe ndi ngendja nœ ye kœ á tshe sœ dœ tœnœe dje ndœe amonganga, kashe uzu bale á tshe li lima kœshe she gugu nene.

44 Tshe gitœ ye ndoo 6a ngba Yisu yé œ goro ama lœba ye. Pe kpœtœe œsœnœe, indji katœ kœi tœ ye yé.

45 Yisu yu adœeke: «Uzu dœ dá turutœ mœ a?» Azu kœ vusœ nœ, yé Petro pa adœeke: «Gbozu, azu ndjoro kpa dji 6œ, yé œ sœ kœturutœ zœ tœ osho kœ.»

46 Kashe Yisu pa adœeke: «Anga uzu turutœ mœ, mbœrœe mœ wu adœeke anga gbœgbœ wuta lœ œkœ mœ.»

47 Yashe kœfanœ wusœ nœ adœeke Yisu wusœ œne ye. Tshe na dœ kœegugu tœnœe œ te ga tshu Yisu, yé œ pandœ ádá á tshe turutœ ye dœ mara á tshe she ngbewo lœ kœba nœ ye, 6a utshu azu kœ.

48 Yisu pa fœ she adœeke: «Yawuru nœ mœ, kœyindœrœe nœ zœ she 6œ ye. Gu dœ kœsœ gee.»

49 Yisu sœpe damba kœpa o'o lœ ama ye ataa, anga ayi avwa to 6a sœnda nœ gbozu tshapa Sinagoga yé œ pa fœ she adœeke: «Yawuru nœ zœ tshu ye. Ndandanga ayi kœyisœrœe nene.»

50 Kashe Yisu dji o'onœe asœmœe yé œ pa fœ Jaeruse adœeke: «Awa zaza 6œ nene, sœ kolœ dœ kœyindœrœe, yé tshe she ye.»

51 Lœkœ á Yisu wuta 6a sœnda 6a zœ, tshe zaza lima awa kœli ga sœnda dœ she fœ uzu bale nene, kashe kolœ Petro, Yowane, Jake œdœe pe aba gbolo dœ ayi gbolonœ asœmœe dá tshe za awa fœ endje.

52 Azu kœ sœ lima kœki tœnœe yé œ sœ kœditshelœma endje. Yisu pa adœeke: «'E kiki nene. Tshe tshutshu nene, kashe tshe sœ tœ olo.»

53 Endje sœ lima kœmœ she mbœrœe endje wu lima sœ nœ adœeke tshe tshu ye.

54 Andaa, Yisu tepa kane ye, yé œ pa dœ œgbœ adœeke: «Gbolo nœ mœ, áalafo!»

55 Ishiri ye kwa ga lœ nœ yé trale tshe kœalafo. Yisu pa fœ endje adœeke endje to kœzirœ fœ she.

56 Agbozu nœ ye sœ lima kœkitœe œsœnœe, kashe Yisu pa fœ endje adœeke endje papandœ œrœe á mbœrœetœe endje asœmœe fœ uzu bale nene.

9

Yisu vwa ayambarœ ndjokpa dœ bisha (Wu 6a tœ Mat 10.1-9,11-14; Mar 6.6-13)

1 Yisu ngbœba andjokpa dœ bishanœ á to gbœgbœ œdœe kœliscœtœe fœ endje mbœrœe kœgœrœ dœ ekpe ishiri œdœe pe kœshe kœba.

2 Tshe vwa endje kœyisœe upu nœ akwa tshagbozu nœ Ndjaba œdœe pe kœshe aayi kœba.

3 Yé tshe pa fœ endje adœeke: «'E zaza œrœe bale potœe 'e lœ ananœ nene: œdœe tshœngbœlo, œdœe ngbade, œdœe kœzirœe, œdœe ngendja; uzu bale nana dœ lœba bisha nene.

4 Osho kœ á endje kœza osho kœsœe fœ 'e tœnœe, 'e lo kolœ lœ andanœe asœmœe œrrr ga tœ olo á 'e katœ tshakpœtœmœe ti.

⁵ Osho kɔ á azu kœvwaratœ endje tœ 'e tœnœ, 'e katœnœ ti, yé œ gɔrɔ trusha tshada 'e ga ati kpœtœmœ ndœ kœma fœ endje adœke endje mbœrœ ekperœ.»

⁶ Ayambarœ i tɔ tœ awa, œ na kœyisœ Ɔtshɔ O'o dje lakpi bale dœ bale, œ sœ ndje kœshe aayi kɔba.

Erode sœ dœ gbetshelœ tœ upu nœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 14.1-2; Mar 6.14-16)

⁷ Erode, gbozugo tshapa ogo Galilayi, dji lima ndœ œneke kɔ á mbœrœtœ endje asœmœ. Kashe tshe wuwu lima sœ œrœ á tshe mbœrœ nene. Gbambœnœ nene, anga azu sœ lima kœpa adœke: «Yowane ayi kœza batisimu dá she lœ akuzu asœmœ.»

⁸ Anga endje sœ lima kœpa adœke: «Eliya dá wuta asœmœ.» Anga endje kpa sœ lima kœpa ndje adœke: «Anga ayi kœgbara o'o bale ugurutœ aayi kœgbara o'o liya utshunœ, dá she lœ akuzu asœmœ.»

⁹ Kashe Erode pa ngbi adœke: «Mœ wa lima igi Yowane ayi kœza batisimu ye. Tsheneketa dá mœ kpa sœ kœdjindœ ye kœpa mara o'onœ asœmœ kɔ a?» Yé tshe tetœ kœpara awa adœke œne wu Yisu.

Yisu to kœzirœ fœ azu kutu mindu (5.000)

(Wu 6a tœ Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yow 6.1-14)

¹⁰ Ayi avwa gu ga ndœ Yisu œ pandœ œneke kɔ á endje mbœrœ fœ she. Yisu to endje, yé œ gitœ ye dœ endje ga indiri anga ongbo á i'irinœ kœdœ Betesayida.

¹¹ Kashe azu ndjoro djindœ o'onœ, yé œ na manda ye. Yisu za osho kœsœ fœ endje, yé œ tetœ kœpa lima o'o fœ endje tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba. Tshe she ndje lima aayi kɔba á endje yindœ kœshe tœnœ.

¹² Dœ lɔkɔ á ɔlɔ tetœ kœdi tœnœ, ayambarœ ndjokpa dœ bisha gitœ endje ndoo dœ she, œ pa fœ she adœke: «Za awa fœ ukpulu azunœ asœke, endje gu œ lo 6a lakpi œdœ 6a lœ kindi nœ endje yeka á kœgbo osho kœlo tœnœ dœ pe kœzirœ. Gbambœnœ nene, a sœ 6a ke 6a lœ kpagagasho.»

¹³ Kashe Yisu pa fœ endje adœke: «'E to kœzirœ fœ endje dœ tœ 'e!» Yé ayambarœ gi fœ she adœke: «A sœ kolœ dœ mapa mindu œdœ ageatshalangu bisha gbambœnœ. Bœ sœ ete kœyindœ nœ adœke 'a na dœ œ yɔ kœzirœ fœ azunœ asœ kɔ a?»

¹⁴ Ayambarœnœ papa ataa gbambœnœ nene, ayakoshe sœ lima ga pa œrœ noé kutu mindu (5.000). Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «'E pa fœ endje adœke endje sœ ga ati, azu zazu bisha dœ ndjokpa (50) lœ ukpulu azu bale dœ bale.»

¹⁵ Endje mbœrœtœ endje lindœ nœ, yé œ guma adœke azunœ kɔ sœ ga ati.

¹⁶ Yisu ko mapa mindu œdœ pe ageatshalangu bisha asœmœ, œ mesho ga lafo, yé œ tetœ kœza avwala pa nœ fœ Ndjaba. Tshe kurutshelœnœ yé œ ko fœ ayambarœ adœke endje kurutshelœnœ tœ ukpulu azunœ.

¹⁷ Azu para kɔkɔ zi lima, yé uvu ndje sú. Ayambarœnœ ngbɔba lima udu kœzirœnœ á sœpe manda endje, ga lœ kingi ndjokpa dœ bisha.

Petro pandœ nœ ngbi adœke Yisu kœdœ Masiya

(Wu 6a tœ Mat 16.13-19; Mar 8.27-29)

¹⁸ Dœ anga ɔlɔ bale, Yisu sœ lima kœza avwala kuti ye, yé ayambarœ nœ ye na œ gbɔ she. Tshe yu endje lima adœke: «Azu sœ kœpa má adœke œmœ kœdœ dœ?»

¹⁹ Endje gi adœke: «Azu sœ kœpa adœke œbœ kœdœ Yowane ayi kœza batisimu; anga endje adœke 6œ kœdœ Eliya; anga endje kpa sœ ndje kœpa

adœke, œbœ kœdœ anga ayi kœgbara o'o bale ugurutœ aayi kœgbara o'o liya á she læ akuzu asœmœ.»

²⁰ Yisu yu endje adœke: «'E gbe má œnœ 'e adœke œmœ kœdœ dé?» Petro gi fœ she adœke: «Æbœ kœdœ Masiya á Ndjaba vwa she.»

*Yisu pandœ upu nœ kuzu œdœ pe kœshe nœ ye læ akuzu
(Wu ba tœ Mat 16.20-28; Mar 8.30-9.1)*

²¹ Yisu va tshelœ utu endje adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale nene.

²² Tshe kpa pa adœke: «Æ li adœke Gbolo nœ uzu wu oyo waa yekane. Agbozu Ikriزيا, agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ ndje aayi kœyisœ awa akwa œ wvaratœ endje tœ ye. Endje wo she, yé tshe she læ akuzu manda olo votœ.»

²³ Manda nœ, tshe pa fœ azu kœ adœke: «Ædœ uzu kœyindœ kœna manda mœ, œ li adœke tshe wvaratœ undu ye dœ tœ ye, œ za kurushi nœ ye œbœ dœ œbœ á kœna manda mœ.

²⁴ Gbambanœ nene, uzu á tshe sœ dœ ogo kœsœ dœ soro, tshe tshu; kashe tsheneke á tshe tshu mbœrœ mœ, œ sœ dœ soro.

²⁵ Yé œ kœsœ adœke uzu gbœ œrœ kœ á sœ pa œshœ kashe á tshe kœgbœgbœ soro á ka nene, œrœ gadœ dá tshe gbœ manda kœgbœ œrœ tshapashœnœ a?

²⁶ Gbambanœ nene, œdœ uzu kœmbœrœ tshula mœ œdœ pe ndje o'o nœ mœ, œmœ Gbolo nœ uzu, mœ mbœrœ ndje tshula ye lœkœ á mœ kwa bala tœ mœ læ mokœ nœ mœ, dœ œnœ Aba œdœ œnœ ayerœ aandjelu.

²⁷ Adja mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, læ ugurutœ azu á endje sœ kpœke asœ, anga endje œ tshu utshu kœwu Ogo gbozu nœ Ndjaba nene.»

*Mokœ nœ Gbolo nœ Ndjaba
(Wu ba tœ Mat 17.1-8; Mar 9.2-8)*

²⁸ Olo mindu dœ votœ manda kœpa o'onœ asœmœ, Yisu za Petro, Yowane œdœ pe Jake potœ ye, yé œ œ dœ endje ga pa kaga mbœrœ kœza awwala.

²⁹ Lœkœ á tshe sœ lima kœza awwala, tshatshu ye yapatœ ye, yé lœba ye kpa wuta dœ œmbinœ rurrr.

³⁰ Trale, azu bisha sœ lima kœpa tshama endje dœ she. Azunœ asœmœ kœdœ Amoyize dœ Eliya.

³¹ Endje wuta lima dœ mokœ nœ Ndjaba, yé œ sœ lima kœpa o'o tœ mara á akwa nœ Yisu œ ka læ awa nœ kuzu ye ba læ Yerusaleme.

³² Petro œdœ anganœ á endje na tœ awanœ dœ endje lo lima kpakpakpa ye. Kashe lœkœ á endje jo lima, endje wu mokœ nœ Yisu œdœ pe azu bisha á endje ka kpœtœ œsœnœ dœ she.

³³ Dœ lœndœ á azunœ asœmœ kuru lima tshelœtœ endje dœ Yisu, Petro pa fœ she adœke: «Gbozu, œ sœ dœ œtshœnœ adœke a sœ kpœke. A mœ gbanda votœ: Anganœ bale mbœrœ bœ, anganœ bale mbœrœ Moyize, yé anganœ bale mbœrœ Eliya.» Tshe wuwu lima sœ o'o á tshe sœ lima kœpa tœnœ nene.

³⁴ Lœkœ á tshe sœ lima kœpa o'o atake, ondoro jœrœ kpili ga pa endje. Kœwu adœke ondonœnœ jœrœ ga pa endje ataa, awa za ayambarœ.

³⁵ Tshama kœpa o'o læ ondonœnœ adœke: «Tsheneke kœdœ Gbolo nœ mœ, œshe dá mœ ke she. 'E dji she.»

³⁶ Manda tshamanœ kœpa o'o, Yisu sœ lima pe kolœ kuti ye. Ayambarœ sœ lima kokoko, yé endje papandœ œneke á endje wu lima fœ uzu bale nene dœ lœkonœ asœmœ.

*Yisu gœrœ ekpe ishiri pa anga gbolo
(Wu ba tœ Mat 17.14-18; Mar 9.14-27)*

³⁷ Olo manda nõe, endje to lima 6a pa kaga œ sœ kœgu tõenœ, azu ndjoro na para tshatshu Yisu.

³⁸ Yé anga uzu bale 6a ugurutœ ukpulu azunœ tetœ kœta rawa adœke: «Ayi kœyisœrœ, mœ ki fœ 6œ adœke 6œ tondœ gbolo yakoshe nõe mœ kane, mbœrœ œshe kœdœ gbolo yakoshe nõe mœ tshebabale dœ mœe.

³⁹ Ishiri sœ kœza she trale dœ kœta rawa kpala kpala. Ishirinœ sœ kœyaka she, tshe dœtœ ye ndœar ndœar ndœar, yé furutsha ama ye oma putu putu. Ishirinœ mbœrœ tœ ye le'ere le'ere yeka á gitœ ye pa ye, kashe katsha nene.

⁴⁰ Mœ ki fœ ayambarœ nõe zœ adœke endje gœrœ she, kashe endje lili nene.»

⁴¹ Yisu pa fœ endje adœke: «E'e dœ aekpe azu, 'e sœsœ dœ kœyindœrœ nene! Mœ kpa sœpe dœ 'e awa bale mandá olo kotoo yeka á kœru lœsu mœ tœ otshœ 'e? Manda nõe, tshe pa fœ yakoshenœ adœke: Na dœ gbolo nõe zœ gamœ!»

⁴² Lœndœ á gbolonœ na ndoo dœ Yisu, ekpe ishirinœ za she vesho ga tœ osho yé, tshe dœ tœ ye ndœar ndœar. Kashe Yisu nga dœ ishirinœ adœke tshe wuta, yé á tshe wuta lœ gbolonœ yeka á tshe gi she fœ abanœ.

⁴³ Yé azu kœ katœ ama endje ti œsœ tœ kœwu egerœ gbœgbœ nõe Ndjaba.

Yisu kpa pa bisha o'o tœ upu nõe kuzu ye

(Wu 6a tœ Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)

Bata á azu kœ sœ lima kœkitœ œsœ œneke kœ á Yisu mbœrœ, tshe pa fœ ayambarœ nõe ye adœke:

⁴⁴ «E dji œneke á mœ yindœ kœpa tõenœ fœ 'e asœke dœ otshœnœ kane: Endje ka Gbolo nõe uzu ga tshakane azu.»

⁴⁵ Kashe ayambarœ nõe ye djidji tshelœ kata ndœma toronœ asœmœ nene. Ádánœ mamatœ endje ngbi nene mbœrœ á endje kœdjidji tshelœ katanœ nene. Yé endje kpa awa kœyu Yisu tœ ádánœ ye.

Edœ dá dœ egerœ uzu lœ ugurutœ ayambarœ a?

(Wu 6a tœ Mat 18.1-5; Mar 9.33-37)

⁴⁶ Ayambarœ te lima tœ kœgbugburu tshelœ o'o mbœrœ kœwusœ tsheneke á tshe dœ egerœ uzu lœ ugurutœ endje.

⁴⁷ Yisu wu lima sœ gbetshelœ nõe endje kœ, œ za anga aya gbolo ga indiri tœ ye,

⁴⁸ yé á pa fœ endje adœke: «Uzu kœ á tshe za osho kœsœ fœ gbolo asœke dœ i'iri mœ, dá tshe za osho kœsœ fœ mœ. Yé uzu á tshe za osho kœsœ fœ mœ, za ndje osho kœsœ fœ tsheneke á tshe vwa mœ. Gbambanœ nene, uzu á tshe sœ teasho lœ ugurutœ 'e kœ, œshe dá dœ egerœ uzu.»

Uzu á tshe kœyiyiangba 'e nene, œshe kœdœ uzu nõe 'e

(Wu 6a tœ Mar 9.38-41)

⁴⁹ Yowane pa fœ Yisu adœke: «Gbozu, 'a wu anga uzu bale, tshe sœ kœgœrœ ekpe ishiri dœ i'iri zœ, yé 'a para awa kœkœ she mbœrœ tshe sœsœ awa bale dœ azœ nene.»

⁵⁰ Kashe Yisu gi fœ she adœke: «E kœkœ she nene, mbœrœ tsheneke á tshe kœyiyiangba 'e nene, œshe kœdœ uzu nõe 'e.»

Anga azu Samariya tshapu kœza osho kœsœ fœ Yisu

⁵¹ Lœkœ á olo kœ'œ Yisu ga lafo ndo lima, tshe wu dœ otshœnœ adœke œne ro ga lœ Yerusaleme.

⁵² Tshe vwa aayi avwa utshu ye. Endje tetœ awa, œ na œ li ga lakpi Samariya mbœrœ kœguma osho kœsœ fœ she.

⁵³ Kashe azu tshalakpincø zaza osho køesøe fœ she nene, mbœrœe tshe søe køena ga lœ Yerusaleme.

⁵⁴ Køewu ataa, ayambarœe nœ ye, Jake œdœe Yowane pa adœeke: «Gbozu, bœe yindœe nœ adœeke 'a pa fœe yavuru 6a lafo, œe søe œ ko azuncœe ascœmœe dœe endje ju trulu ye a?»

⁵⁵ Kashe Yisu fatœe ye ga ndœe endje, yé œe gbagbara endje.

⁵⁶ Yé endje na ga lœe anga angbi tshalakpi.

*O'o tœe upu nœe azu á endje yindœe køena manda Yisu
(Wu 6a tœe Mat 8.19-22)*

⁵⁷ Lœkœ á endje søe lima køena tœe ala awa, anga uzu pa fœe Yisu adœeke: «Mœe na manda zœe tœe osho kœ á bœe na tœenœ.»

⁵⁸ Yisu gi fœe she adœeke: «Angbangewo søe dœe ogoro endje yé ayanu søe ndje dœe koma endje. Kashe Gbolo nœe uzu gugu dœe osho kœelo tœenœe nene.»

⁵⁹ Tshe pa fœe anga uzuncœe adœeke: «Na manda mœe.» Uzuncœe ascœmœe gi fœe she adœeke: «Za awa fœe mœe dœe mœe na œe shi aba mœe utshuncœe yekane.»

⁶⁰ Kashe Yisu gi fœe she adœeke: «Katœe akuzu dœe endje shi akuzu nœe endje. Tœe bœe nœe zœe, na køemindœe upu nœe Ogo gbozu nœe Ndjaba.»

⁶¹ Anga uzu kpa pa fœe she adœeke: «Gbozu, mœe yindœe køena mangba zœe, kashe za awa fœe mœe dœe mœe na œe pu dœe azu tshelœe bingbi nœe mœe utshuncœe yekane.»

⁶² Yisu gi fœe she adœeke: «Uzu á tshe køeza ngapo mbœrœe køedjo kindi yé á søe køemesho ga ngba ye, tshe lili køembœrœe akwa mbœrœe Ogo gbozu nœe Ndjaba nene.»

10

*Yisu vwa ayambarœe zazu votœ dœe ndjokpa dœe bisha (72)
(Wu 6a tœe Mat 9.37-38; 10.7-16; Mar 6.8-11)*

¹ Manda nœe, Gbozu ke anga ayambarœe zazu votœ dœe ndjokpa dœe bisha, yé œe vwa endje bisha bisha utshu ye dje lœe ongbo œedœe pe dje lakpi á tshe yindœe køena lœe nœe dœe tœe ye.

² Tshe pa fœe endje adœeke: «Leyœe dorœe ndjoro 6a lœe kindi, kashe ayi kœekœ tœenœe ngbangba nene. Mbœrœe tœenœe ataa, 'e ki fœe ayengœe leyœnœe adœeke tshe vwa anga aayi akwa mbœrœe kœekœ tœenœe.

³ 'E na zœe! Mœe søe køevwa 'e bœata apata 6a ugurutœe amuru.

⁴ œdœe ngendja, œdœe ngbade, œdœe œerada, 'e zaza œerœe bale nene. 'E kaka tœe ala awa waa mbœrœe kœego o'o dœe azu nene.

⁵ Lœkœ á 'e kœeli 6a scœnda nœe uzu, 'e pa utshuncœe adœeke: "Kœesœe gee søe scœndancœe ascœke."

⁶ œdœe uzu nœe køesœe gee køesœe scœndancœe, køesœe gee nœe 'e œe søe pa ye. Á køesœesœe atamœe nene, køesœe geenœe œe kwa ga ndœe 'e.

⁷ 'E søe 6a scœndancœe ascœmœe, 'e zi œerœe dœe œe ndjo œerœe á endje to fœe 'e. Gbambancœe nene, œe li adœeke ayi akwa gbœe œerœe tshangba akwa nœe ye. 'E lolo lœe anda bale dœe bale na tœenœe nene.

⁸ «œdœe 'e køewuta ga lœe ongbo yé á endje kœeza osho køesœe fœe 'e tœenœe, 'e zi œeneke á endje to fœe 'e.

⁹ 'E she aayi kœœa á endje søe kpœetœmœe, yé œe pa fœe endje adœeke: "Ogo gbozu nœe Ndjaba wuta œerrr ga ndœe 'e ye."

¹⁰ Kashe lœe ongbo á 'e kœeli ga lœe nœe yé á endje kœezaza osho køesœe fœe 'e nene, 'e wuta ga tœe ala awa dœe œe pa adœeke:

¹¹ "Á Gœrœe trusha tshelœe ongbo nœe 'e á tœpe tshada 'a ga ati fœe 'e. Andaa 'e wusœe nœe adœeke, Ogo gbozu nœe Ndjaba wuta ga ndœe 'e ye."

12 Mœ sœ kæmindœ nœ fœ 'e adœke: Dœ lœkœ kæwa ngbanga pa azu, ngbanga nœ azu tshelœ ongbonœ asœmœ œ sœ dœ œgbœnœ kæropa œnœ azu Sodomo.»

Onġo d gugu dœ kæyindœrœ nene

(Wu 6a tœ Mat 11.20-24)

13 «Oyo nœ 'e, azu tshalakpi Koraze! Oyo nœ 'e, azu tshalakpi Betesayida! Gbambanœ nene, œdœ afá á mœ mbœrœ 6a ndœ 'e kæmbœrœ má tœ endje 6a lakpi Tire œdœ 6a lakpi Sidona, azu tsha 6a zœ œ verœ má sake yé œ sœ ga lœ vorowo, mbœrœ kæma adœke œne fatshalœsu œne ye.

14 Mbœrœ tœnœ ataa, dœ olo kæwa ngbanga, endje wa o'o nœ azu Tire œdœ azu Sidona tœ œgbœnœ 6ata œnœ 'e nene.

15 Yé e'z dœ azu Kaparnawumu, 'e gbe adœke 'e 'o œerrr ga lafo zœ a? 'E jerœ bala œerrr 6a lœ ogo nœ akuzu.»

16 Yisu kpa pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Uzu á tshe dji o'o ama 'e; dá tshe dji ndje o'o ama mœ ye. Yé tsheneke á tshe kæyiyindœ o'o ama 'e nene, dá tshe yiyi ndje ndœ o'o ama mœ nene. Dœ tœnœ ataa tshe yiyi ndje ndœ tsheneke á tshe vwa mœ nene.»

Kægu ayambarœ zazu votœ dœ ndjokpa dœ bisha

17 Ayambarœ zazu votœ dœ ndjokpa dœ bisha gu lima dœ yanga, yé œ pa adœke: «Gbozu, aekpe ishiri mbœrœtœ endje lindœ o'o ama 'a dœ lœkœ á 'a pu o'o fœ endje dœ i'iri zœ.»

18 Yisu pa fœ endje adœke: «Mœ wu lima Satana, tshe to 6a lafo, œ te ga ati 6ata kæyerœwa yavuru.

19 'E dji mœ kane! Mœ za awa fœ 'e adœke 'e zuru ayakoro œdœ akpalakongo dœ ada 'e, yé gbœgbœ 'e ropa œnœ yingba 'e. Ekperœ bale œ mbœrœtœ 'e nene.

20 Ataa atamœ gbaa, 'e sœsœ dœ yanga mbœrœ á aekpe ishiri mbœrœtœ endje lindœ o'o ama 'e nene, kashe 'e sœ dœ yanga mbœrœ á Ndjaba su i'iri 'e ga la buku nœ ye 6a lafo.»

Yisu sœ dœ yanga

(Wu 6a tœ Mat 11.25-27; 13.16-17)

21 Pe kpœtœ œsœnœ, Otshœ Ishiri za yanga fœ Yisu yé tshe pa adœke: «Aba, œbœ kædœ Gbozu nœ tshalafœ œdœ tshapashœ! Mœ donga 6œ mbœrœ 6œ ma œneke á 6œ za yiwa tœnœ tœ azu á endje sœ dœ kæwusœtœ dœ pe azu á endje sœ dœ kæwusœrœ, yé á yisœ nœ fœ a'eara azu. Adjapu Aba, œbœ dá yindœ nœ adœke œ mbœrœtœ ye atamœ asœmœ.

22 Aba mœ katœ œrœ kœ fœ mœ. Uzu œ wusœ ádá Gbolo nene, kashe kolœ Aba dá wusœ nœ; uzu bale œ wusœ ádá Aba nene, kashe kolœ Gbolo dá wusœ nœ œdœ pe endjeneke á Gbolo yindœ kæyisœ ye fœ endje.»

23 Manda nœ, Yisu fatœ ye ga ndœ ayambarœ nœ ye œ pa fœ endje dœ kuti endje adœke: «Yanga nœ azu á endje sœ kæwu œneke á 'e sœ kæwu tœnœ.

24 Gbambanœ nene, mœ pa ngbi fœ 'e adœke aayi kægbara o'o œdœ agbozugo ndjoro gbe kæwu œneke á 'e sœ kæwu tœnœ, kashe endje wuwu nene. Endje gbe lima kædji œneke á 'e dji, kashe endje djidji lima nene.»

Kæyindœsho kædœ awa soro á ka nene

(Wu 6a tœ Mat 22.34-40; Mar 12.28-31)

25 Anga ayi kæyisœ awa akwa bale áalafo lima mbœrœ kæwu lœsu Yisu, yé á yu she adœke: «Ayi kæyisœrœ, œrœ gadœ dá mœ kæmbœrœ yeka á kægbœ soro neke á ka nene a?»

26 Yisu gi fœ she adœke: «O'o gafe dá endje sú 6a la buku nœ awa akwa a? Bœ di ma œnœ zœ kotoo?»

27 Uzunœ gi fœ she adœke: «Ɛ li adœke bœ yindœ Gbozu Ndjaba nœ zœ dœ lœsu zœ bale, dœ ishiri zœ djigi, dœ gbɔgbɔ zœ œdœ pe dœ gbetshelœ nœ zœ kɔ. Ɛ li ndje adœke bœ yindœ yanga zœ 6ata á bœ yindœtœ zœ dœ tœ zœ.»

28 Yisu pa fœ she adœke: «Bœ gi o'onœ dœ ɔtshœnœ. Mbœrœ atamœ yeka á kœgbɔ soro neke á ka nene.»

Ndœma toro tœ upu nœ uzu Samariya

29 Kashe ayi kœyisœ awa akwanœ yi lima ndœ kœma adœke œne tete dœ o'o nene, œ yu Yisu adœke: «Yé ataa, œde dá dœ yanga mœ a?»

30 Yisu gi fœ she adœke: «Anga uzu bale to lima 6a lœ Yerusalme œ sœ kœro ga lœ Yeriko, yé œ wuta ga tœ ayi angba. Endje verœ læba tœ ye, œ ko œrœ kɔ tœ ye, yé œ 6i she ndoo dœ kuzu yeka á katœ ye dœ kœro endje.

31 Manda nœ teasho, anga nganga Ndjaba bale sœ lima kœro dœ awanœ asœmœ. Lɔkɔ á tshe wu uzunœ asœmœ, tshe sha pa ye, yé œ ro zara da ye.

32 Manda nœ, anga Levi wuta ndje ga tœ oshonœ asœmœ. Lɔkɔ á tshe wu uzunœ asœmœ, tshe sha pa ye, yé œ ro zara da ye.

33 Kashe anga uzu Samariya bale á tshe sœ lima kœna gene, wuta ga tœ uzunœ asœmœ. Lɔkɔ á tshe wu she, oyo ye ka she.

34 Tshe gitœ ye ndoo dœ she, œ djutɔ uku tœ ye, yé œ ta kada œdœ vinu ga la nœ. Manda nœ, tshe za she ga pa mbarata nœ ye, œ na dœ she ga tœ anda nœ agene, yé á gbœndœ ye.

35 Osho kœrɔ pa nœ, tshe ko langere ngendja bisha fœ ayengɔ kœgbœndœ anda nœ agenœnœ, yé œ pa fœ she adœke: «Gbœndœ uzunœ asœke. Ɛdœ bœ kœndi anga angbi ngendja pa ye kœropa nœ, mœ gi fœ bœ lɔkɔ á mœ kœgu to kpœke.»

36 Yé Yisu kpa yu ayi kœyisœ awa akwanœ adœke: «Ba tœ zœ nœ zœ, œde lœ ugurutœ azunœ asœmœ votɔ dá matœ ye adœke œshe kœdœ yanga uzu á ayi angba 6i she a?»

37 Ayi kœyisœ awa akwanœ gi adœke: «Tsheneke á tshe wu oyo ye, yé á gbœndœ ye asœmœ.» Ngbewo Yisu kœpa fœ she adœke: «Gu zœ, yé œ mbœrœ ndje atamœ.»

Yisu na 6a ndœ Amarata dœ Mareya

38 Lɔkɔ á Yisu dœ ayambarœ nœ ye sœ lima tœ awa, tshe wuta ga lœ anga tshalakpi bale, yé anga yashe bale lakpinœ á i'iri ye kœdœ Marta, za osho kœsœ fœ she 6a sœnda nœ ye.

39 Tshe sœ lima dœ anga yingœnœ á i'iri ye kœdœ Mareya. Tshe sœ lima ga ati 6a tœ ada Yisu, yé á sœ kœdji o'o á tshe sœ lima kœpa tœnœ.

40 Marta sœ lima dœ akwa ngbangbangba á ropa ye. Tshe na ndoo dœ Yisu œ pa fœ she adœke: «Gbozu, mara á yingɔ mœ ka kolœ tœ mœ ti kuti mœ kœmbœrœ akwa kɔ asœke, sœsœ kœmbœrœ œrœ bale 6a ndœ zœ nene a? Pa fœ she tshe na, œ ti kane mœ ga lafo.»

41 Gbozu Yisu gi fœ she adœke: «Marta, Marta, mœ wu adœke lœsu zœ sœ ga lafo yé bœ sœ kœdœtœ zœ mbœrœ œrœ ndjoro.

42 Kashe wusœ nœ adœke kolœ œrœ tshebabale dá sœ dœ ádá kœrosœ nœ. Ɛtœnœ dá Mareya ke œnœ ye asœmœ, uzu bale œ kakara tœ ye nene.»

11

*Kæyisærcæ tœ upu nœ kœza avwala
(Wu 6a tœ Mat 6.9-13; 7.7-11)*

¹ Dœ anga ɔɔ bale, Yisu sœ lima kœza avwala fœ Ndjaba 6a tœ anga osho bale. Lɔkɔ á tshe za avwalanœ á ka, anga yambarœ nœ ye bale pa fœ she adœke: «Gbozu, yisœ mara kœza avwala fœ 'a ɓata á Yowane yi lima sœ nœ fœ ayambarœ nœ ye.»

² Yisu pa fœ endje adœke: «Lɔkɔ á 'e kœsœ kœza avwala, 'e pa adœke: «Aba,

œ li adœke azu kɔ liscœ œyercœ i'iri zœ kaka adœke Ogo gbozu nœ zœ jercœ.

³ Tɔ rœgo á li adœke 'a zi ɔɔ dœ ɔɔ fœ 'a.

⁴ Djerœndœ ekperœ nœ 'a, gbambanœ nene a'a ndje, 'a sœ kœdjerœndœ ekperœ nœ anga azu á endje sœ kœmbœrcœ fœ 'a.

Yé gbœndœ 'a adœke 'a lili ga lœ ekperœ nene.»

⁵ Yisu kpa pa fœ endje adœke: «E kœdœ adœke anga uzu bale lœ uгурutœ 'e kœsœ dœ yanganœ yé á na ga ndœ ye dœ ɔgbɔ butshɔ mbœrcœ kœpa fœ she adœke: “Yanga mœ, daka mapa votɔ fœ mœ.

⁶ Gbambanœ nene, anga yanga mœ bale á tshe sœ kœna gene yi kumu ye ga ndœ mœ ngɔngɔ asœke, yé mœ gugu dœ œrcœ kœto fœ she bale nene.”

⁷ Yé á kœsœ adœke yanganœ á tshe lo 6a scœnda gi fœ she adœke: “Katœ mœ, ndandanga mœ nene mbœrcœ mœ tshu manda nœ mœ ga tœnœ ye. A'a dœ agbolo nœ mœ á sœ tœ olo; mœ áalafɔ ndœ kœza mapa fœ 6œ nene.”

⁸ Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: Ataa œdœ tshe kœáalafɔ ndœ kœko mapa fœ she mbœrcœ á tshe dœ yanganœ nene, tshe áalafɔ yé œ to œneke kɔ á yanganœ gbe dœ tœnœ fœ she mbœrcœ á yanganœ shi ngbiri dœ kœ'e she kpœ pa nœ kpœ pa nœ.

⁹ «Mbœrcœ tœnœ ataa, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: 'e kœyœndœ œrcœ, endje to fœ 'e. 'E kœpara œrcœ, 'e gbɔ ye. 'E kœnge manda, endje kœɔ fœ 'e.

¹⁰ Gbambanœ nene, uzu kɔ á tshe yœndœ œrcœ, endje to fœ she; tsheneke á tshe para œrcœ, tshe gbɔ; yé tsheneke á tshe nge manda, endje kœɔ fœ she ye.

¹¹ Aba gbolo neketa uгурutœ 'e dá yœndœ nœ adœke œne za yakoro fœ gbolo nœ œne tœ œsœ ageatshalangu á tshe yœndœ nœ a?

¹² Too œdœ tshe kœyœndœ oporo ngato, tshe za kpalakongo fœ she a?

¹³ Ataa, œdœ e'e á 'e dœ aekpe azu, 'e kœwusœ kœto ɔtshœrcœ fœ agbolo nœ 'e, Aba azœ á tshe sœ 6a lafɔ œ vwaratœ ye tœ kœto ɔtshɔ Ishiri fœ endjeneke á endje yœndœ nœ ye a?»

*Yisu mbœmbœrcœ akwa dœ gbɔgbɔ nœ Satana nene
(Wu 6a tœ Mat 12.22-30; Mar 3.22-27)*

¹⁴ Anga uzu bale sœ dœ ekpe ishiri pa ye. Ekpe ishirinœ asœmœ mbœrcœ adœke uzunœ papa o'o nene. Lɔkɔ á Yisu gœɔ ekpe ishirinœ pa ye, ngbewo tshe tetœ kœpa o'o yé azu ndjoro ki lima tœ œsœncœ waa.

¹⁵ Kashe anga azu pa lima adœke: «Tshe sœ kœgœɔ ekpe ishirinœ dœ gbɔgbɔ nœ Belezebula* á tshe dœ gbozu tshapa aekpe ishiri.»

¹⁶ Anga endje yi lima ndœ kœwu ɔsu ye, yé œ pa fœ she adœke tshe mbœrcœ anga afá bale á sœ kœma adœke gbɔgbɔ nœ ye to 6a ndœ Ndjaba.

* 11.15 Anga i'iri Satana kœdœ Belezebula

¹⁷ Kashe Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje, œ pa fœ endje adœke: «Ɛdœ azu lakpi ogo bale kœsœ kœnga koshe ugurutœ endje, tshalakpinœ œ ndi, yé anda œ yo para kœkœ ga ati.

¹⁸ Ɛdœ Satana kœsœ kœnga koshe ga tœ ye dœ tœ ye, Ogo gbozu nœ ye œ shi pa œshœ koto o? Gbambanœ nene, 'e sœ kœpa adœke mœ sœ kœgœrœ ekpe ishiri dœ gbœgbœ nœ Belezebula.

¹⁹ Yé ataa œdœ mœ kœsœ kœgœrœ ekpe ishiri dœ gbœgbœ nœ Belezebula, azu nœ 'e sœ ndje kœgœrœ endje dœ gbœgbœ nœ dœ? 'E kœpa ataa, azu nœ 'e œ wa bala ngbanga ga pa 'e dœ tœ endje.

²⁰ Kashe œdœ mœ kœsœ kœgœrœ ekpe ishiri pa azu dœ gbœgbœ nœ Ndjaba, dá œ sœ kœma adœke Ogo gbozu nœ Ndjaba wuta ga ndœ 'e ye.

²¹ «Lœkœ á uzu gbœgbœ kœza œrœ koshe á sœ kœgbœndœ anda nœ ye, œrœ bale œ turutœ œrœ nœ ye nene.

²² Kashe œdœ anga anbi uzu á tshe ropa ye dœ gbœgbœ kœyi kumu ye á gœrœ she, tshe gbœtœ œrœ koshe nœ ye á tshe za lœsu ye ga pa nœ ascœmœ ye. Tshe kurutshelœ œrœ kœ á tshe ko tœ ye.

²³ «Uzu á tshe sœsœ awa bale dœ mœ nene, œshe kœdœ yingba mœ. Yé tsheneke á tshe sœsœ kœti kane mœ adœke 'a ngbœba azu nene, sœ kœndjœtshelœ endje.»

*Kœkwa ekpe ishiri ga pa uzu
(Wu 6a tœ Mat 12.43-45)*

²⁴ «Lœkœ á ekpe ishiri kœgitœ ye pa uzu, tshe na djezœ lœ kpagagasho mbœrœ kœpara osho kœsœ tœncœ. Ɛdœ tshe kœgbœgbœ osho kœsœ tœncœ nene, tshe pa 6a lœ ye adœke: “Mœ kwatœ mœ ga lœ anda nœ mœ á mœ wuta lœ nœ.”

²⁵ Tshe kwatœ ye yé œ wu adœke endje ngbœ tshasœnda, œ guma œrœ tshelœncœ dœ awancœ.

²⁶ Kœwu ataa, tshe na œ e anga aekpe ishirinœ mindu dœ bisha (7) á endje ropa ye, endje gu œ li ga sœndancœ, yé œ sœ kpœtœmœ. Mara kœsœ uzuncœ ascœmœ kpa sœ tœ ekpœncœ kœrosœ œneke utshuncœ.»

Adja yanga

²⁷ Lœkœ á Yisu pa o'onœ ascœmœ á ka, anga yashe á tshe sœ lima 6a uguru ukpulu azu, pa fœ she adœke: «Yanga nœ yashe á tshe gbœ nguzu zœ á zu 6œ, yé á gbœndœ zœ dœ œngœ.»

²⁸ Kashe Yisu gi fœ she adœke: «Azu á endje sœ kœdji o'o ama Ndjaba yé á sœ kœza ga tœ akwa, endje ascœmœ dá sœ dœ yanga kœropancœ.»

*Ambárá afá nœ Gbolo nœ uzu
(Wu 6a tœ Mat 12.38-42)*

²⁹ Bata á azu ndjoro sœ lima kœngbœtœ endje ga indiri Yisu, tshe tetœ kœpa o'o fœ endje adœke: «Azu nœ tshakpesheke asœ kœdœ aekpe azu. Endje yindœ nœ adœke œne wu anga ambárá afá bale á sœ kœma adœke mœ to 6a ndœ Ndjaba. Kashe endje wu bale nene, kolœ ambárá œneke á Ndjaba ma lœ awa nœ Yona.

³⁰ Gbambanœ nene, бата á azu Ninive wu lima ambárá lœ awa nœ Yona, Gbolo nœ uzu œ dœ ambárá mbœrœ azu nœ tshakpesheke.

³¹ Dœ lœkœ kœwa ngbanga, gbozu yashe tshapa ogo 6a lœ Sudi, œ tœ meza pa azu nœ tshakpesheke. Gbambanœ nene, tshe to 6a lœ ndœngœlœ tshakala ogo pa œshœ á na kœdji o'o á sũ dœ kœwusœtœ nœ Salomo. Kashe anga uzu á tshe sœ 6a ke, tshe ropa Salomo ye.

³² Dœ lɔkɔ kœwa ngbanga, azu tshalakpi Ninive œ tɔ meza pa azu nœ tshakpesheke. Gbambanœ nene, azu Ninive fatshalɔsu endje lɔkɔ á Yona yisœ o'o ama Ndjaba fœ endje. Kashe anga uzu á tshe sœ ɓa ke, tshe ropa Yona ye.»

O'o tœ upu nœ miinda

(Wu ɓa tœ Mat 5.15; 6.22-23; Mar 4.21; Luk 8.16)

³³ «Uzu bale tata owo ga tœ miinda mbœrœ kœza yiwa tœnœ too kœza ga tshakudu lɔsu nene; kashe tshe za ga pa gbarœ á endje za miinda ga pa nœ mbœrœ adœke azu kɔ á endje li ga sœnda, mesho ngbi tœnœ.

³⁴ Miinda nœ undu zœ kœdœ ala zœ. (Edœ ala zœ kœsœ dœ ɔtshœnœ, undu zœ djigi œ sœ ndje lœ ingbisho. Kashe œdœ ala zœ kœsœ dœ kɔɓa, undu zœ ndje œ sœ lœ ubu osho.

³⁵ Ataa, sœ dœ gbɔdjela adœke miinda á sœ ɓa ndœ zœ, œ dœ ubu osho nene.

³⁶ (Edœ undu zœ djigi kœsœ tœ ingbisho yé anga osho bale kœsœsœ lœ ubu osho nene, undu zœ œ sœ lœ ingbisho ɓata ishiri miinda á tshi ga tœ zœ.»

Yisu gbagbara Afarisayi œdœ aayi kœyisœ awa akwa

(Wu ɓa tœ Mat 23.4-36)

³⁷ Lɔkɔ á Yisu pa o'o á ka, anga Farisayi bale e she adœke tshe na dœ œ zi œrœ ɓa ndœ œne. Yisu na œ li ga sœnda nœ ye, yé œ sœ ga indiri ndaba kœziœ.

³⁸ Kœwu lima adœke Yisu djudjutɔ kane ye ɓata awa akwa pa tœnœ utshu kœziœ nene, Farisayinœ kitœ œsœnœ.

³⁹ Yé Gbozu kœpa fœ she adœke: «E'e dœ Afarisayi, 'e sœ kœdjutɔ kolœ tshapa yashi œdœ tshapa saani, kashe lɔsu 'e sú dœ ogo kœzi angba œdœ pe dœ ókó.

⁴⁰ E'e kœdœ agbakindi! Ndjaba á tshe mbœrœ tshapa œrœ, œ dœdœ she dá mbœrœ ndje tshœlœnœ nene a?

⁴¹ 'E ko œrœ á sœ ɓa lœ yashi œdœ œneke ɓa lœ saane nœ 'e, tœ makabo fœ aayi oyo. Yé atamœ, œrœ kɔ á 'e mbœrœ, œ sœ yerœ.

⁴² «Kashe oyo nœ 'e dœ Afarisayi! Mbœrœ 'e sœ kœto bale lœ ndjokpa lœ kako dɔngɔ ɓata tshalumba, dimbili œdœ tshelœ aka dɔngɔ kɔ, fœ Ndjaba. Kashe 'e sœ kœdjœndœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii œdœ pe kœyindœ Ndjaba. (Erœ á li adœke 'e mbœrœ dœmœ, kashe 'e kaka ndje tœ asœmœ nene.

⁴³ «Oyo nœ 'e dœ Afarisayi! Mbœrœ ɓa lœ Sinagoga, 'e yindœ kœsœ kolœ ɓa utshunœ ɓa tœ osho agboro azu, yé œ sœ kœyi kolœ ndœ nœ adœke azu bala 'e ɓa tœ œsœ angbɔtœ.

⁴⁴ Oyo nœ 'e! Mbœrœ 'e sœ ɓata tshapa udu á anga œrœ bale sœsœ pa nœ nene, yé á azu wuwusœ nœ nene á sœ kœna topœnœ.»

⁴⁵ Yé kœdji o'onœ ataa, anga ayi kœyisœ awa akwa nœ Ayuda bale pa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, o'onœ á ɓœ pa asœmœ, ɓœ sœ kœgu ndje 'a!»

⁴⁶ Yisu gi fœ she adœke: «Oyo nœ 'e ndje dœ aayi kœyisœ awa akwa nœ Ayuda! Mbœrœ 'e sœ kœko ogboro kongba ga pa kumu azu, kashe 'e tuturutœ anganœ dœ yɔkœne 'e bale nene tœ kœti kane endje.

⁴⁷ Oyo nœ 'e! Mbœrœ 'e sœ kœguma tshapa udu aayi kœgbara o'o á endje tshu, andaa aata 'e dá wo lima endje.

⁴⁸ Ataa, 'e sœ kœma adœke 'e yindœ œrœ á aata 'e mbœrœ lima ye. Gbambanœ nene, endje wo lima aayi kœgbara o'o yé á 'e sœ kœguma tshapa udu endje.

⁴⁹ Mbœrœe tœnœe ataa dá Ndjaba lœ kœwusœtœe nœe ye, pa adœke: “Mœe vwa bala aayi kœgbara o'o œdœe aayi avwa fœe endje; endje wo anga endje, yé œe mbœrœe œœe kanga ga tœe anga endje.”

⁵⁰ Mbœrœe tœnœe ataa, Ndjaba œe za djofele fœe azu nœe tshakpesheke mangba kuzu nœe aayi kœgbara o'o kœ á endje wo lima endje, kœeto ba tœe ali kœembœrœe tshapashœ,

⁵¹ Kœeto kpœtœe kuzu Abele œerrr ga tœe œœe Zakariya á endje wo lima she ba uguru ndaba tokórœ œdœe œeyerœe osho. Adjapu, mœe sœe kœemindœe nœe ngbi fœe 'e adœeke, azu nœe tshakpesheke œe gbœ djofele tshaangbanœe.

⁵² «Oyo nœe 'e dœe aayi kœeyisœe awa akwa nœe ayuda! Mbœrœe 'e za herela nœe kœewusœrœe: E'e dœe tœe 'e 'e lili ga zœe nene, yé 'e sœe kœepakata endjeneke á endje yindœe kœeli tœnœe.»

⁵³ Lœkœ á Yisu wuta lœ andanœe asœemœe, ayi kœeyisœe awa akwa nœe ayuda dœe pe Afarisayi, sœe dœe ókœ yé œe te lima tœe kœeyu she tœe mara tshelœe áká o'o kœ.

⁵⁴ Endje sœe lima dœe gbetshelœe nœe kœegi uku ga tœe awa ye yeka á kœegbœ she lœe o'o ye.

12

Yisu gbota tshelœe utu ayambarœe nœe ye tœe upu nœe awulapatshœ (Wu ba tœe Mat 10.26-27)

¹ Dœe lœkœnœe asœemœe, azu ngbœtœe endje kofokofœe ga tœnœe dœe mara adœeke endje zurutœe endje. Yisu pa utshunœe fœe ayambarœe nœe ye adœeke: «'E gbœndœtœe 'e tœe oyo kœesuku mapa nœe Afarisayi, œe yindœe kœepa adœeke œœe wulapatshœ nœe endje.

² Gbambanœe nene, œeneke kœ á zatœe endje yiwa tœnœe œdœe pe œeneke kœ á patœe endje lœe ubunœe, œe wuta.

³ Mbœrœe tœnœe ataa, o'o kœ á 'e pa lœe ubunœe, azu kœ œe dji ngbi dœe œœ. Yé o'o kœ á 'e pa ga lœe utu anga uzu ba lœe gbœshœ, œe wuta ga shu ga pa anda ye.»

Kœœa lœsu ga tœe Ndjaba (Wu ba tœe Mat 10.28-31)

⁴ «Mœe sœe kœepandœe nœe fœe 'e dœe anga mœe adœeke: 'e kpakpa awa azu á endje wo œkœ nene, mbœrœe endje kpa mbœrœe œœe bale manda nœe nene.

⁵ Mœe sœe kœeyisœe uzu á li adœeke 'e kpa awa ye fœe 'e: 'e kpa awa Ndjaba á tshe sœe dœe gbœgbœ kœœwi 'e ga lœe kudu owo manda kuzu 'e. Mœe pa fœe 'e adœeke œeshe dá 'e kœkpa awa ye.

⁶ Endje kaka a'eara ayanu mindu dœe ama ngendja teasho nene a? Kashe Ndjaba djedjœendœe anga bale lœe ugurutœe endje nene.

⁷ (Edœe ndje sukumu 'e, Ndjaba di kœ. Awa mbœembœrœe 'e nene, gbambanœe nene, œœe 'e li kœeropa a'eara ayanu.»

Kœœvwaratœeshœ too kœeyindœe Yisu Kristu

⁸ «Mœe sœe kœepa fœe 'e atake: Tsheneke á tshe matœe ye ngbi ba utshu azu adœeke œene kœœdœe uzu nœe mœe, Gbolo nœe uzu œe ma ndje she ngbi ba utshu aandjelu nœe Ndjaba adœeke œeshe kœœdœe uzu nœe œene.

⁹ Kashe tsheneke á tshe vwaratœe ye tœe mœe ba utshu azu kœ; œemœe dœe Gbolo nœe uzu, mœe vvara ndje tœe mœe tœe ye ba utshu aandjelu nœe Ndjaba kœ, adœeke mœe wuwusœe ye nene.

¹⁰ Yé ekpe o'o á uzu kœ œe pa tœe upu nœe Gbolo nœe uzu, Ndjaba œe djœœendœe ekperœe nœe ye. Kashe tsheneke á tshe kœegusœe Ōtshœ Ishiri, Ndjaba œe djœœendœe ekperœe nœe ye nene.

11 Dœ lɔkɔ á endje kœto 'e na tœnœ ɓa utshu Sinagoga too ɓa utshu aayi kœwa nɓɓanga too ɓa utshu agbozu nœ Lita, 'e tɔtɔ lɔsu 'e tœ mara á 'e gi dœ o'o fœ endje nene.

12 Gbambanœ nene, Ɔtshɔ Ɔshiri œ yisœ o'o á li adœke 'e pa kolœ pe dœ ada ɔlɔnœ asœmœ fœ 'e.»

Ndœma toro nœ ayi indi

13 Anga uzu ɓa ugurutœ ukpulu azu pa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, pandœ nœ fœ aya mœ dœ tshe kurutshelœ œrœ á aba 'a katœ nœ ti fœ 'a, tœ mœ dœ she.»

14 Yisu gi fœ she adœke: «Ɔdœ dá za mœ tœ ayi kœwa nɓɓanga too tœ ayi kœkurutshelœ œrœ nœ 'e a?»

15 Manda nœ, tshe pa fœ endje kɔ adœke: «Ala 'e gbɔ kane! 'E sœsœ dœ egerœ lɔsu mbœrœ kœgbɔ œrœ tshapashɔ asœke nene. Gbambanœ nene, soro nœ uzu sœsœ mbœrœ œrœ nœ ye nene, œdœ tshe kœdœ ndje ayi kœgbœrœ gbaa.»

16 Yé manda nœ, Yisu pa anga ndœma Toro bale fœ endje adœke: «Anga ayi kœgbœrœ bale sœ lima dœ egerœ kindi nœ ye á tshe sœ lima kœgbɔ rœgo lœ nœ waa.

17 Tshe sœ lima kœgbe tshelœ ye yé œ sœ kœyutœ ye adœke: “Ɔrœ gadœ dá mœ kœmbœrœ a? Mœ gugu dœ osho kœngbɔɓa rœgo nœ mœ kɔ ga tœnœ nene.”

18 Tshe kpa pa adœke: “Ɔrœ á mœ mbœrœ dœke: Mœ ndi tshelœ kogba nœ mœ, yé œ mɔ anga yɔngɔngɔnœ á li adœke mœ nɓɓɔɓa ble œdœ anga œrœ nœ mœ kɔ ga lœ nœ.

19 Manda nœ, mœ kpa pa tœ upu nœ mœ dœ tœ mœ adœke: Mœ sœ dœ œrœ waa mangba ungu ndjoro. Ɔ li adœke mœ yatœ mœ, mœ zi œrœ, mœ ndjo œrœ yé œ sœ dœ yanga.”

20 Kashe Ndjaba pa fœ she adœke: “Ɔndi, dœ butshɔ asœke ɓœ sœ dœ soro nene. Yé œrœnœ á ɓœ nɓɓɔɓa tsho tsho tsho ga tœnœ asœke œ dœ œnœ dœ?”»

21 Yisu kpa pa adœke: «Asœ kœdœ œneke á wuta ga tœ uzu á tshe nɓɓɔɓa œrœ tshapashɔ kolœ mbœrœ she dœ tœ ye, kashe á dœdœ ayi kœgbœrœ ɓa utshu Ndjaba nene.»

A za lɔsu azœ djigi fœ Ndjaba

(Wu ɓa tœ Mat 6.25-34)

22 Manda nœ, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «'E wu ádánœ á mœ pa fœ 'e adœke: 'e zaza lɔsu 'e ga lafo tœ upu nœ kœzirœ á 'e gbe dœ tœnœ mbœrœ soro, too tœ upu nœ lœɓa á 'e gbe dœ tœnœ mbœrœ ɔkɔ 'e nene.

23 Gbambanœ nene, soro nœ uzu ropa kœzirœ, yé undu uzu ropa lœɓa ye.

24 'E tondœ adiighaga: endje lulu ngwarœ nene yé œ kɔkɔ ndje ngwarœ ɓa lœ kindi nene. Endje gugu dœ kudu too dœ kogba kœngbɔɓa rœgo nœ endje ga lœnœ nene, kashe Ndjaba sœ kœto rœgo fœ endje. 'E'e, œsœ 'e li kœropa ayanu.

25 Ɔdœ lœ ugurutœ 'e dá li kœza anga olo soro nœ ye ga panœ lœ awa nœ gbetshelœ á tshe sœ dœ tœnœ a?

26 Ɔdœ 'e kœsœsœ dœ gbɔgbɔ kœmbœrœ aya œrœ nene, mbœrœ gadœ á 'e za lɔsu 'e ga lafo tœ udu œrœ a?

27 'E tondœ mara á ndɔkɔ leyɔ sœ kœgboro dœ tœnœ ɓa lœ kindi. Ɔ sœsœ kœmbœrœ akwa nene, yé œ susu ndje lœɓa nene. Kashe mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, ataa Salomo á tshe dœ ayi kœgbœrœ gbaa, tshe gbɔgbɔ lima lœɓa á ga ɓata anga ndɔkɔ leyɔnœ asœmœ bale nene.

²⁸ Ædœ Ndjaba kœverœ læba ga tœ oforo á sœ læ kindi kpesheke asœ, yé 6a mbatsha á endje li ndœ kœko va ga tœ owo; kœropa nœ kœ, œnœ 'e dœ azu á 'e sœ dœ kœyindœrœ teasho, Ndjaba œ mbœrœ œrœ fœ 'e.

²⁹ «'E zaza lœsu 'e ga lafo tœ upu nœ œrœ gadœ dá 'e zi too á 'e ndjo nene.

³⁰ Azu tshapashœnœ asœke á endje wuwusœ Ndjaba nene dá sœ kœpara œrœnœ ascœmœ kœ. Kashe 'e'e, 'e sœ dœ anga Aba 'e bale á tshe wusœ nœ adœke 'e gbe dœ tœnœ.

³¹ 'E para utshunœ Ogo gbozu nœ Ndjaba; yé udu œrœ kœkœ, Ndjaba œ to fœ 'e manda nœ.»

Kœgbœ œrœ ndjoro 6a lafo

(Wu 6a tœ Mat 6.19-21)

³² «Aya ukpulu apata nœ mœ, 'e sœsœ dœ awa nene. Gbambanœ nene, Aba 'e sœ dœ yanga kœza ogo tshagbozu nœ ye fœ 'e.

³³ 'E ka œrœ nœ 'e yé œ ko ngendjanœ tœ makabo fœ ayi oyo. 'E su ngbade ngendja á li kœndi tœnœ bale nene, 'e gbœndœ œrœ ndjoro 6a lafo, mbœrœ 6a zœ, aayi angba œ zi angbanœ nene, akœkœ œ zi nene.

³⁴ Gbambanœ nene, osho á kœgbœrœ nœ 'e sœ tœnœ, lœsu 'e sœ ndje kœœtœmœ.»

Ndœma toro tœ upu nœ kœkotœsho ga læ vola

(Wu 6a tœ Mat 24.43-44)

³⁵ «'E verœ læba akwa, œ kotœ 'e ga læ vola, yé œ gbœndœ miinda nœ 'e adœke œ ruru nene.

³⁶ 'E sœ 6ata aayi akwa á endje sœ kœkate gbozu nœ endje adœke lœkœ á tshe kœto 6a tœ œsœ ngbœtœ totœ á gu, yé á nge manda yeka œne kœkœrœ fœ she.

³⁷ Yanga nœ aayi akwa á gbozu nœ endje kœgu, á gbœ endje dœ óvoro ala endje. Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke: Tshe verœ læba akwa, œ pa fœ endje adœke endje sœ ga ati mbœrœ kœzi œrœ, yé tshe ko rœgo na tœnœ fœ endje.

³⁸ Ædœ tshe kœkwatœ ye dœ midi nœ butshœ too ndje læ iki kœngato, yé á tshe kœgbœ aayi akwanœ dœ óvoro ala ndje, endje sœ dœ yanga waa.

³⁹ «'E wusœ œeneke dœ œtshœnœ: Ædœ ayengœ anda kœwusœ ada œlœ á ayi angba œ na dœ tœnœ, tshe katœ ye adœke tshe kavwa manda anda nœ ye nene.

⁴⁰ 'E'e ndje, œ kotœ 'e ga læ vola! Gbambanœ nene, Gbolo nœ uzu œ na dœ ada œlœ neke á 'e wuwusœ nœ nene.»

Ndœma toro tœ upu nœ œtshœ ayi akwa dœ ekpe ayi akwa

(Wu 6a tœ Mat 24.45-51)

⁴¹ Yé Petro yu adœke: «Gbozu, 6œ sœ kœpa ndœma Toronœ ascœmœ kolœ fœ 'a too fœ azu kœ?»

⁴² Gbozu gi fœ she adœke: «Atamœ œœdœ dá dœ kapeta á tshe yœrœtœ ye yé á sœ dœ kœwusœrœ adœke gbozu za she ga pa aayi akwa nœ ye mbœrœ kœkurutshelœ rœgo tœ endje dœ lœkœnœ á li a?»

⁴³ Yanga nœ ayi akwa neke á gbozu nœ ye kœgu á gbœ she læ ama akwanœ.

⁴⁴ Adjapu, mœ sœ kœmindœ nœ ngbi fœ 'e adœke gbozu œ za she tœ kapeta tshapa œrœ nœ ye kœ.

⁴⁵ Kashe œœdœ ayi akwanœ kœpa adœke: “Gbozu nœ mœ œ gu katsha nene”, yé á tetœ kœ6i udu anga ayi akwanœ: Agbolo yakoshe œœdœ ayawuru; œœdœ tshe kœzi œrœ yé á ndjo œrœ á mbœrœ she,

⁴⁶ gbozu nœ ayi akwanœ ascœmœ œ gu dœ olo œœdœ pe dœ ada œlœ á tshe wuwusœ nœ nene, tshe 6i ayi akwanœ œ gœrœ she yé œ mbœrœ œrœ kanga

fœ she ɓata á endje mbœrœ ga tœ endjeneke á endje sœsœ dœ kœyindœrœ nene.

⁴⁷ «Ayi akwa á tshe wusœ œrœ á gbozu nœ ye sœ kœyindœ nœ yé á tshapu kœgumatœ ye yindjindjinœ, tshe sɔ she dœ ndjapa awa ndjoro.

⁴⁸ Kashe ayi akwa á tshe kœwuwusœ œrœ á gbozu nœ ye yindœ nœ nene, yé á mbœrœ ataa, gbozunœ œ sɔ she dœ ndjapa awa ndjoro nene. Uzu á endje kœto œrœ fœ she ndjoro, endje yu she tœ œrœ ndjoro. Yé tsheneke á endje ko œrœ fœ she ropa nœ, endje kpa yu she tœ œrœ kœropa nœ.»

Yisu na mbœrœ gadé?

(Wu ɓa tœ Mat 10.34-36)

⁴⁹ Yisu pa adœke: «Mœ na kœyi owo ga pa ɔshœnœ asœ, yé ogo nœ mœ adœke owonœ tetœ kœtshi tœnœ ye.

⁵⁰ Mœ yindœ kœgɓ batisimu, yé œ li adœke mœ wu oyo œrrr ga tœnœ adœke œ mbœrœtœ endje.

⁵¹ E gbe adœke mœ na kœza kœsœ gee ɓa pa ɔshœnœ asœke a? Œ œ nene, mœ pa fœ 'e adœke mbœrœ upu nœ mœ azu œ li ga lœ kœkurutshelœtœsho.

⁵² Ngœngœnœ asœke, azu mindu á endje sœ sœnda bale, endje kurutshelœtœ endje: Azu votɔ œ yindœ anga endje bisha nene, yé azu bisha œ yi ndje ndœ anga endje votɔ nene.

⁵³ Aba œ yindœ gbolo yakoshe nœ ye nene, yé gbolo yakoshe œ yi ndje ndœ abance nene. Ayi gbolo œ yindœ yawuru nœ ye nene, yé yawuru œ yi ndje ndœ ayinœ nene. Yini yashe œ yindœ awo gbolo yakoshe nene, yé awo gbolo nœ ye dœ yakoshe œ yi ndje ndœ yinœ dœ yashe nene.»

Kœwusœ ambárá œrœ nœ tshakpesheke

⁵⁴ Yisu pa ndje lima fœ ukpulu azu adœke: «Œdœ 'e kœwu ondoro á za tititi ɓa tœ osho á ɔɔ œ li tœnœ, atamœ 'e pa kolœnœ adœke: “Yawuru œ ni zœ”, ngbewo œ mbœrœ adja tœ ye ata ye.

⁵⁵ Yé œdœ 'e kœwu yugu kœto ɓa lœ sudi kœza gu tœnœ, yé á 'e pa adœke: “oshœ œ owo zœ”, ngbewo œ mbœrœ adja tœ ye ata ye.

⁵⁶ E'e dœ awulapatshɔ, 'e li kœwusœ ambárá œrœ tshapa ɔshœ œdœ œnœ tshalafœ, kashe mbœrœ gadé á 'e wuwusœ ádá œrœ nœ tshakpesheke á sœ kœmbœrœtœ ye asœke nene a?»

'E guma tshagurutœ 'e utshu kœwa ngbanga

(Wu ɓa tœ Mat 5.25-26)

⁵⁷ Yisu kpa pa adœke: «Mbœrœ gadé á 'e wawa ngbanga dœ tœ 'e tœ œneke á sœ ndjii nene a?»

⁵⁸ Œdœ ɓœ kœsœ kœna dœ uzu á ɓœ sœ dœ o'o dœ she ga utshu ayi kœwa ngbanga, mbœrœ adœke 'e guma o'onœ lœ ugurutœ 'e dœ she tœ ala awa. ɓœ mbœrœ atamœ kpa awa adœke ayi kœwa ngbangancœ kœzaza ɓœ ga tshakane aprusu nene, yé aprusunœ kœvwivwi ɓœ ga lœ kángá nene.

⁵⁹ Mœ sœ kœpandœ nœ fœ ɓœ adœke, ɓœ wuta lœ kángá nene œrrr ga tœ kœgi ngendja kɔ ye kane.»

13

Kœfatshalɔsu too kœtshu kuzu

¹ Dœ lœkœnœ asœmœ, anga azu na ga ndœ Yisu ndœ kœpandœ upu nœ azu Galilayi á Pilato wo lima endje lœkɔ á endje sœ kœza tokórœ fœ Ndjaba.

² Yisu kœgi fœ endje adœke: «'E gbe adœke azu Galilayinœ asœmœ kœdœ aekpe azu á endje ropa udu azu Galilayi kœ dœ ekperœ yekane á tshu kuzunœ asœmœ a?

³ Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, wala dœmœ. Kashe œdœ 'e kœfafatshalœsu 'e nene, e'e para 'e tshu ndje бата endje.

⁴ Yé azu ndjokpa dœ mindu dœ amancœ votœ lœ Yerusalemœ á endje tshu lima lœkœ á egerœ anda ba lœ Silowe kavwa, 'e gbe adœke ekperœ nœ endje ropa œncœ azu para lœ Yerusalemœ ye a?

⁵ Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, wala dœmœ. Kashe œdœ 'e kœfafatshalœsu 'e nene, e'e para 'e tshu ndje бата endje.»

Ndœma Toro tœ upu nœ œyœ fige á tshapu kœle tœncœ

⁶ Yé Yisu kœpa Ndœma Toro asœke fœ endje adœke: «Anga uzu bale lu lima œyœ fige ga lœ kindi nœ ye. Anga œlœ bale, tshe na ndœ kœkœ ele figencœ, kashe tshe gbœgbœ nene.

⁷ Yé tshe pa fœ ayi akwa tshelœ kindi nœ ye adœke: “wu kane, ungu votœ kœ, mœ sœ kœna ndœ kœkœ ele fige asœ yé mœ sœsœ kœgbœ tœncœ nene. De ga ati ye. Œ sœ kœndi œshœ gbambancœ.”

⁸ Kashe ayi akwa kindinœ gi fœ she adœke: “Gbozu, kpa katœncœ dœ ungunœ asœke kane; mœ dji kudu dji adancœ, œ va oforo ga zœ.

⁹ Angancœ nene ungu manda nœ, œ le zœ. Á œ kœsœsœ ataa nene, bœ kœde ga ati.”»

Yisu she anga yashe bale dœ œlœ sabata

¹⁰ Dœ anga œlœ sabata bale, Yisu sœ lima kœyisœ œrcœ ba lœ Sinagoga.

¹¹ Anga yashe bale sœ lima dœ ekpe ishiri á lu she manda ungu ndjokpa dœ mindu dœ amancœ votœ, tshe lu vwerele, yé tshe lili ndœ kœyœrœ tshelœtœ ye ndjii nene.

¹² Kœwu she ataa, Yisu e she œ pa fœ she adœke: «Yashe, bœ she ye, kœba nœ zœ ka ye.»

¹³ Tshe to kane ye ga pa ye; trale atake, yashe kœka ndjii yé œ kœetœtœ kœdonga Ndjaba.

¹⁴ Kashe gbozu tshapa Sinagoga wu lima tœ ekpenœ mbœrcœ á Yisu she uzu dœ œlœ sabata, yé œ pa fœ ukpulu azunœ adœke: «A sœ dœ olo mindu dœ bale nœ kœmbœrcœ akwa; 'e na lœ olonœ asœmœ á endje kœshe 'e, kashe dœ œlœ sabata nene.»

¹⁵ Gbozu kœgi fœ she adœke: «E'e kœdœ aayi tshelœma, 'e sœsœ kœkœrœ angombe too ambarata nœ 'e dœ œlœ sabata adœke endje na ndœ kœndjo ungu nene a?

¹⁶ Yé yashe asœ, ata Abrayamo á Satana i ba lima she ga tœncœ manda ungu ndjokpa dœ mindu dœ amancœ votœ, œ lili má adœke mœ vwara she dœ œlœ sabata nene a?»

¹⁷ Manda o'onœ asœ, ayingba ye gbœ tshula kashe ukpulu azu para sœ lima dœ yanga nœ œtshœ akwa á Yisu sœ kœmbœrcœ tœncœ.

Ndœma toro tœ upu nœ a'eara ele mutarde

œdœ œyœ kœsuku mapa

(Wu ba tœ Mat 13.31-33; Mar 4.30-32)

¹⁸ Yisu kœpa adœke: «Erœ gadœ dá li dœ Ogo gbozu nœ Ndjaba? Mœ li dœ œrcœ gadœ?

¹⁹ Œ lili dœ a'eara ele mutarde á uzu œ ko angwanœ ndœ kœlu ga lœ kindi nœ ye. Œ ko, œ gerœ бата œyœ á ayanu œ mbœrcœ koma endje ga lœ ganœncœ.»

²⁰ Yisu kpa pa adœke: «Ɛrœ gaƒe dá mœ li dœ Ogo gbozu nœ Ndjaba ma a?

²¹ Ogo gbozu nœ Ndjaba lili dœ ɔɔ kœsuku mapa á yashe œ to ga ndœ zuwa ndjoro læ egerœ gbarœ adœke œ suku.»

Ɛƒe dá li ga læ Ogo gbozu nœ Ndjaba a?

(Wu 6a tœ Mat 7.13-14,21-23)

²² Yisu ro lima tœ læ ongbo dœpe lakpi kœyisœ œrœ fœ azu tœ awa ndœ kœro ga læ Yerusaleme.

²³ Anga uzu kœyu she adœke: «Gbozu, azu á endje she bala, endje ngba zœ a?» Yisu kœgi fœ endje adœke:

²⁴ «'E pa avwara ndœ kœli tœ manda neke á sœ teasho. Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke azu ndjoro œ para bala awa ndœ kœli tœnœ, kashe endje li nene.

²⁵ «Lœkœ á ayengœ anda kœalafœ á tshu manda nœ ye ga tœnœ, e'e, 'e sœ 6a shu, 'e tetœ kœnge manda yé œ pa adœke: “Gbozu, kœrœ manda fœ 'a.” Kashe tshe gi fœ 'e adœke: “Mœ wuwusœ osho á 'e to tœnœ nene!”

²⁶ Yé, 'e pa fœ she adœke: “A zi lima œrœ yé œ ndjo lima œrœ kpœsœnœ bale dœ 6œ, 6œ yisœ œrœ dje læ ongbo nœ 'a.”

²⁷ Kashe tshe kpa pa fœ 'e adœke: “Mœ wuwusœ osho á 'e totœnœ nene, 'e gitœ 'e indiri mœ ga zœ, e'e para dá sœ lima kœmbœrœ œrœ á sœsœ ndjii nene.”

²⁸ «Dœ lœndœnœ asœmœ, 'e tetœ iki dœpe kœzi tshelœ da iji 'e, lœkœ á 'e kœwu Abrayamo, Izaka, Yakobo œdœ pe aayi kœgbara o'o para á endje sœ 6a læ Ogo gbozu nœ Ndjaba; yé e'e, endje ko 'e va ga shu.

²⁹ Azu ndjoro œ to 6a tœ osho á œlœ œ wuta tœnœ œdœ 6a tœ osho á œlœ œ li tœnœ, 6a tœ nrœ dœ pe 6a tœ sudi, yeka á na kœgbœ osho 6a læ Ogo gbozu nœ Ndjaba.

³⁰ «Yé ataa, azu á endje sœ tœ ndœngœlœnœ kpesheke, endje te azu nœ kœsœ utshunœ, yé anga azu á endje sœ lima utshunœ, œ te azu nœ ndœngœlœnœ.»

Yisu ki tœ upu nœ Yerusaleme

(Wu 6a tœ Mat 23.37-39)

³¹ Kolœ dœ œlœnœ asœmœ, anga azu Farisayi na ga ndœ Yisu, œ pa fœ she adœke: «Gitœ zœ kpœke, œ na ga tœ anga osho, mbœrœ Erode yindœ kœwo 6œ.»

³² Yisu kœgi fœ endje adœke: «'E na œ pa fœ uzunœ á tshe sœ 6ata rawo kœko angato asœmœ adœke, mœ sœ kœgœrœ ekpe ishiri dœ pe kœshe ayi kœba kpesheke dœ 6a mbatsha, tœ votœ olœnœ dá akwa nœ mœ ka ye.

³³ Kashe œ li adœke mœ áalafœ ndœ awa ana nœ mœ kpesheke, 6a mbatsha œdœ pe 6ambiya, mbœrœ œ lili adœke ayi kœgbara o'o tshu 6a shu nene, kashe 6a læ Yerusaleme.

³⁴ «Yerusaleme, Yerusaleme, œbœ á 6œ sœ kœwo aayi kœgbara o'o yé á sœ kœve endjeneke á Ndjaba sœ kœvwœ endje fœ 'e dœ badja! Awa ndjoro, mœ yi lima ndœ kœngbœ 6a azu nœ zœ ga tœ œsœnœ bale 6ata á ayi ngato œ ngbœba ayancœ dœ ombœ ye ga tshakudu ye, kashe 'e yiyi lima ndœ nœ nene.

³⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba œ gi ala ye pa tshalakpi nœ 'e ye. Mœ sœ kœpa fœ 'e, 'e kpa wu mœ nene œrrr ga tœ lœkœ á 'e pa adœke: “Kaka Ndjaba to kane ye ga pa uzu á tshe na dœ 'iri Gbozu!”»

¹ Dœ anga ɔɔ sabata bale, Yisu na lima ɔa sœnda nœ anga gbozu nœ Afarisayi ndœ kœzirœ. Azu á endje sœ lima ɔa zœ sœ kœtondœ Yisu dœ kœwusœrœ.

² Anga uzu bale á kotœ ye memerœ dœ koɔa ungu, ka lima ɔa utshu ye.

³ Yisu kœyu ayi kœyisœ awa akwa dœpe Afarisayi adœke: «Awa akwa nœ ogo nœ azœ sœ kœza awa fœ uzu adœke tshe she ayikoɔa dœ ɔɔ sabata a too nene?»

⁴ Kashe endje sœ lima kokoko. Yé Yisu kœtœpa ayikoɔance asœmœ, œ she she, yé á za awa fœ she.

⁵ Manda nœ, Yisu kœpa fœ endje adœke: «Uzu dœ ugurutœ 'e á gbolo yakoshe nœ ye too ngombe nœ ye kœte ga lœ kudu dœ ɔɔ sabata, á tshe jerœ katsha ndœ kœza she nene a?»

⁶ Yé endje lili kœgi lima o'o bale ndœ nœ nene.

Kœpara osho neke á sœ ɔa tœ ndœngɔɔnœ

⁷ Yisu wu lima mara á Afarisayi á tshe e endje, sœ ndœ kœpara ɔtshɔ osho yeka á sœ lima kœsœ ga tœncœ, yé á pa lœ ndœma toro fœ endje para kœkœ adœke:

⁸ «Ædœ uzu kœ'e ɔœ ndœ angbo nœ totœ, nana œ sœ ɔa utshunœ nene. Mbœrœ anganœ, endje e ndje uzu á œsœ ye li kœropa zœ.

⁹ Yé á kœsœ adœke tshe na manda nœ, á ayi angbonœ pa fœ ɔœ adœke: «Katœ osho ti fœ she.» Ataa dœ tshula tœ ala zœ kœ, ɔœ na œ sœ ɔa tœ ndœngɔɔnœ.

¹⁰ Kashe, endje kœ'e ɔœ ɔa tœ œsœ angbo, na œ sœ ɔa tœ ndœngɔɔnœ. Yeka á ayi angbonœ kœna, á kœpa fœ ɔœ adœke: «Yanga mœ, aalafo œ na œ sœ ɔa utshunœ.» Ataa dá œsœ zœ œ li tœ ala endjeneke á 'e sœ dœ endje pa ndaba kœzirœ bale.

¹¹ Gbambanœ nene, uzu kœ á tshe zatœ ye dœ tœ ye ga lafo, endje ku she ga ati, yé tsheneke á tshe zatœ ye ga ati, endje ti she ga lafo.»

¹² Manda nœ, Yisu kœpa fœ uzu á tshe e she adœke: «Ædœ ɔœ kœpa kœsœ dœ angbo, e e anga zœ, aaya zœ, aayo zœ, amashenga nœ zœ á endje dœ aayi kœgbœrœ nene. Gbambanœ nene, endje e ndje ɔœ ndœ œncœ endje, yé œ gi œrœ nœ zœ asœmœ kœ fœ ɔœ ye.

¹³ Kashe œdœ ɔɔ á ɔœ kœsœ dœ angbo, e aayi oyo, agbakindi azu, aayi gbada œdœ pe aayibula ndœ nœ.

¹⁴ Ataa ɔœ sœ dœ yanga mbœrœ endje gugu dœ œrœ kœgi fœ ɔœ nene, kolœ Ndjaba dá gi fœ ɔœ lœkœ á tshe she bala ɔtshɔ azu lœ akuzu.»

Ndœma toro tœ upu nœ egerœ angbo (Wu ɔa tœ Mat 22.1-10)

¹⁵ Kœdji o'onœ asœmœ ataa, anga uzu bale á tshe sœ lima ugurutœ azu á endje sœ lima pa ndaba kœzirœ yu Yisu adœke: «Yanga nœ uzu á tshe gbo osho lœ angbo á Ndjaba œ mbœrœ bala ɔa lœ ogo tshagbozu nœ ye.»

¹⁶ Yisu kœpa fœ she adœke: «Anga uzu bale yi lima ndœ kœmbœrœ egerœ angbo nœ ye, yé tshe e azu ndjoro.

¹⁷ Ada ɔɔ nœ kœzirœ li, tshe vwa ayi akwa nœ ye fœ azu á tshe e má endje adœke: «E na ga mœ, ngœngœncœ asœke mœ guma œrœncœ para ye.»

¹⁸ Kashe endje para, awa bale, endje tetœ kœyœndœ nœ adœke tshe wu oyo œne. Ali uzunœ pa adœke: «Mœ totœ kœyœ kindi bale, yé œ li adœke mœ na kœwu tœncœ, mœ ki fœ ɔœ adœke ɔœ wu oyo mœ.»

19 Anga pa œnœ ye adœke: “Mœ totœ kœyɔ angombe ndjokpa, yé mœ yindœ kœna kœwu endje œdœ endje kœsœ dœ gbɔgbɔ kœmbœrœ akwa, mœ ki fœ 6œ adœke 6œ wu oyo mœ.”

20 Anga kpa pa adœke: “Mœ totœ kœto yashe ngɔngɔnœ asœke; mbœrœ tœnœ ataa mœ na nene.”

21 «Ayi akwanœ gu œ pandœ o'onœ kɔ ɓata á endje pa asœmœ fœ gbozu nœ ye. Gbozu anda su dœ ókó yé œ pa fœ ayi akwa nœ ye adœke: “Na katsha 6a tœ osho kœka œrœ œdœ 6a tœ ala awa lœ ongbo, œ gu dœ ayi oyo, agbakindi azu, aayi gbada œdœ aayibula.”

22 Manda nœ teasho, ayi akwa gu œ pa adœke: “Gbozu, mœ mbœrœ neke á 6œ pa 6ama tœnœ ye, kashe osho œpe.”

23 Gbozu kpa pa fœ ayi akwa nœ ye adœke: “Na dœ awa kindi, œ tov-worogbo azu adœke endje li, mbœrœ á anda nœ mœ kœsu dœ azu.

24 Gbambanœ nene, mœ pa fœ 'e adœke uzu bale ugurutœ azu á mœ e 6amama endje utshunœ asœmœ, œ gbɔ osho lœ angbo nœ mœ nene.”»

Kœkatœ œrœ kɔ mbœrœ kœna manda Yisu

(Wu 6a tœ Mat 10.37-38)

25 Ukpulu azu ndjoro sœ lima kœero tœ awanœ dœ Yisu, tshe kœfatœ ye yé á kœyu endje adœke:

26 «Edœ uzu kœyindœ kœna manda mœ, á kœsœpe kœyindœ abanœ, ayinœ, awonœ, agbolo nœ ye, aayanœ, ayingɔnœ œdœ pe soro ye dœ tœ ye kœropa mœ, tshe te yambarœ nœ mœ nene.

27 Tsheneke á tshe kœzaza kurushi nœ ye yé á tœ manda mœ nene, tshe te yambarœ nœ mœ nene.

28 «Gbambanœ nene, œdœ uzu kœyindœ kœmɔ egerœ anda, tshe mbœrœ kotoo? Utshunœ tshe sœ ga ati, œ mirœ tshelœ ye tœ ama œrœ kɔ á li ndœ kœmɔ dœ andanœ. Manda nœ, tshe wu œdœ ngendja á tshe sœ dœ tœnœ œ li kœka dœ akwanœ.

29 Kashe œdœ tshe kœmbœrœ kiti andanœ, á andanœ kœkaka nene, azu kɔ á endje wu, ataa endje tetœ kœmɔ she

30 yé œ pa adœke: “Uzu asœ te lima tœ kœmɔ anda, kashe tshe lili kœmbœrœ akwanœ adœke œ ka nene!”

31 «Awa bale ndje, œdœ anga gbozugo á tshe sœ dœ aturugu kutu ndjokpa kœyindœ kœnga koshe dœ anga gbozugo á tshe sœ dœ aturugu kutu zazu bale, tshe mbœrœ kotoo? Utshunœ tshe mirœ tshelœ ye, œ tondœ mara á tshe nga dœ koshenœ mbœrœ á kœza yanganœ vesho.

32 Edœ tshe kœwu adœke œne li kœza she vesho nene, ɓata á yanganœ œpe lœ ingirinœ, tshe vwa azu nœ ye fœ she adœke œne djitœ œne dœ she.»

33 Yisu kpa pa adœke: «Awa bale ndje ataa, uzu kɔ ugurutœ 'e á tshe kœkakatœ œrœ nœ ye kɔ á tshe sœ dœ tœnœ nene, tshe li kœdœ yambarœ nœ mœ nene.»

Ingbiri neke á nganga nene

(Wu 6a tœ Mat 5.13; Mar 9.50)

34 «Ingbiri kœdœ otshœrœ. Kashe œdœ œ kœnganga nene, endje gi otshœnœ ga lœnœ kotoo?

35 Endje li kœdjanga tshelœnœ dœ osho too kœko ɓata oforo á endje lu dœ dɔngɔ 6a lœ kindi nene, kashe endje za va e ga shu ye. Kaka uzu á tshe kœsœ dœ utu nœ kœdji dœ o'o, tshe dji.»

15

*Ndœma toro tœ upu nœ pata á tshe yiwa
(Wu 6a tœ Mat 18.12-14)*

¹ Aayi kœko ngendja lapo dœ pe aayi ngbindiroe na ga indiri Yisu ndœ kœdji she.

² Afarisayi dœ pe aayi kœyisœ awa akwa tetœ kœle lœ ma endje adœke: «Uzu asœ sœ kœyindœ aayi ngbindiroe, yé œ sœ kœzi œrœ tœ œsœnœ dœ endje!»

³ Yé Yisu pa lœ ndœma toro fœ endje adœke:

⁴ «Edœ anga uzu bale ugurutœ 'e kœsœ dœ apata nœ ye kama bale (100) yé anga bale kœyiwa, tshe katœ udu endje zazu vana dœ ndjokpa dœ minu dœ amance vana (99) ti lœ gusu yé œ na kœpara tsheneke asœmœ œrr œ gbœ she yekane nene a?»

⁵ Yé lœko á tshe kœgbœ she, tshe za she dœ yanga ga pa igi ye,

⁶ yé œ gu dœ she ga ndœ ye. Manda nœ, tshe e anganœ dœ amashenga nœ ye ndœ kœpandœma nœ fœ endje adœke: “E na ga mœ a kurutshelœ yanganœ asœ dœ 'e, mbœrœ mœ gbœ pata nœ mœ á tshe yiwa kpœke ye!”

⁷ Mœ sœ kœpandœ nœ fœ 'e adœke, yanga 6a lafo œ sœ bala atamœ, mbœrœ anga ayi ngbindiroe bale á tshe kœfatshalœsu ye. Yanganœ œ ropa yanga mbœrœ œtshœ azu zazu vana dœ ndjokpa dœ minu dœ amance vana (99) á endje sœ ndjii yé á gbegbe ndœ kœfatshalœsu endje nene.»

Ndœma toro tœ upu nœ ngendja á yiwa

⁸ «Edœ ndje anga yashe bale kœsœ dœ langere ngendja nœ ye ndjokpa yé á anganœ bale yiwa, tshe ta owo, tshe ngbœ osho yé œ para œrr yé œ gbœ yekane nene a?»

⁹ Yé lœko á tshe kœgbœ, tshe e anganœ dœ pe amashenga nœ ye ndœ kœpandœ nœ fœ endje adœke: “E na ga mœ a kurutshelœ yanganœ asœke dœ 'e, langere ngendja nœ mœ á yiwa kpœke, mœ gbœ ye!”

¹⁰ Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, aandjelu nœ Ndjaba œ sœ dœ yanga ataa, mbœrœ anga ayi ngbindiroe bale á tshe kœfatshalœsu ye.»

Ndœma toro tœ upu nœ gbolo yakoshe á tshe yiwa

¹¹ Yisu kpa pa adœke: «Anga yakoshe bale sœ lima dœ agbolo yakoshe nœ ye bisha.

¹² Inginœ pa fœ abance adœke: “Aba, kurutshelœ œrœ á 6œ sœ dœ tœnœ, œ ko œsœ œnœ mœ fœ mœ.” Yé, abanœ kurutshelœ œrœnœ tœ endje bisha dœ ayanœ.

¹³ Manda olo teasho, ingi gbolo yakoshenœ ko œnœ ye œrœnœ yœ œrœ para, yé œ ro ga lœ anga ogo zara. Ba zœ, tshe li ga lœ djingili, yé œ ndi ngendja nœ ye para.

¹⁴ «Manda kindi ngendja nœ ye para kœko, egerœ ogo li ga lœ ogonœ asœmœ, yé tshe li ga lœ oyo.

¹⁵ Tshe na œ li akwa 6a ndœ anga uzu ogonœ asœmœ, uzunœ vwa she ga lœ kindi nœ ye mbœrœ kœgbœndœ akœso.

¹⁶ Tshe sœ lima dœ ogo kœzi leyœ á akœsonœ sœ kœzi tœnœ, kashe uzu bale toto fœ she nene.

¹⁷ Tshe tetœ kœgbe tshelœ ye, yé œ pa adœke: “Aayi akwa nœ aba mœ para sœ kœzi œrœ 6ata á endje yindœ nœ, kashe 6a ke, mœ sœ kœtshu dœ ogo!”

¹⁸ Mœ gu ga ndœ aba mœ, yé œ pa fœ she adœke: Aba, mœ mbœrœ lima ekerœ fœ Ndjaba œdœ pe fœ 6œ.

19 Mœ kpa lili ndœ køesœ tœ gbolo yakoshe nœ zœ nene, kashe fa mœ tœ anga ayi akwa nœ zœ.”

20 Yé tshe tetœ awa ndœ kœgu ga ndœ abanœ. Abanœ wu she lima lœ ugunœ, yé oyo ye ka she, á tshe kœkpa dœ ɔɔ para tshatshu ye œ køetepa ye dœ kœuru tshelœ utu ye.

21 Gbolo yakoshe kœpa fœ she adœke: “Aba, mœ mbœrœ ekperœ fœ Ndjaba œdœ pe fœ 6œ, mœ kpa lili adœke 6œ e mœ gbolo yakoshe nœ zœ nene.”

22 Kashe abanœ pa fœ ayi akwa nœ ye adœke: “E na dœ ɔtshɔ læba ga mœ katsha œ verœ ga tœ ye, œ yi bingi ga tœ yókœne ye œ verœ œrada ga tœ ada ye.

23 E na dœ za ɔtshɔ ovoro ngombe á tshe sœ dœ ojoro, œ wo she. A mbœrœ angbo œ zi she.

24 Gbambanœ nene, gbolo yakoshe nœ mœ á e wu she asœke, tshu lima yé á kpa kwatœ ye dœ soro asœ, tshe yiwa lima yé á mœ gbɔ she asœ.” Yé endje tetœ kœmbœrœ angbo.

25 «Dœ lœndœnœ asœmœ, eya gbolo yakoshe nœ ye sœ lima 6a lœ kindi. Lœkɔ á tshe to lima 6a lœ kindi kœgu she, ndoo dœ anda atake, tshe dji œsœ itshi dœ pe ipi.

26 Tshe kœ'e anga ayi akwa, yé á kœyu she tœ œrœ á sœ kœmbœrœtœ endje 6a œnda.

27 Ayi akwanœ kœgi fœ she adœke: “Aya zœ dá gu, yeka á aba zœ wo ɔtshɔ ovoro ngombe á tshe sœ dœ ojoro mbœrœ á tshe wu she kœgu tœnœ dœ ɔtshɔ œkɔ ye.”

28 «Eyanœ dji ataa, œ so ókó, yé œ vwaratœ ye kœli anda ye. Abanœ wuta ndœ kœu she.

29 Kashe tshe gi fœ abanœ adœke: “Aba, mœ mbœrœ akwa 6ata kanga fœ 6œ manda ungu ndjoro, mœ vwavwaratœ mœ tœ anga awa o'o nœ zœ bale nene, kashe œɔ bale á 6œ za anga ngombe nœ zœ fœ mœ adœke mœ mbœrœ angbo dœ she dœ anga mœ gugu nene.

30 Kashe lœkɔ á gbolo yakoshe nœ zœ asœ gu, œshe á tshe ndi œrœ nœ zœ ndœ agugati, 6œ wo ɔtshɔ ovoro ngombe á tshe sœ dœ ojoro mbœrœ she!”

31 Yé abanœ kœpa fœ she adœke: “Gbolo nœ mœ, œ6œ, 6œ sœ œnœ zœ dœ mœ waa kpœke. Êrœ nœ mœ para kœdœ œnœ zœ.

32 Kashe, œ li adœke a mbœrœ angbo œ sœ dœ yanga, mbœrœ aya zœ asœke tshu lima yé á kwatœ ye dœ soro asœke. Tshe yiwa lima yé á mœ gbɔ she asœke.”»

16

Ndœma toro tœ upu nœ ekpe kapeta

1 Manda nœ, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Anga ayi ngendja sœ lima dœ kapeta nœ ye, yé anga azu na œ pandœ nœ fœ she adœke kapetanœ sœ kœndi œrœ nœ ye.

2 Tshe kœ'e kapeta œ pa fœ she adœke: “O'o gafœ dá mœ dji dœ i'iri zœ ata a? Ma mara á 6œ mbœrœ akwa dœ ngendja fœ mœ dœ mœ wu, mbœrœ ngœngɔ asœ 6œ kpa dœdœ kapeta nœ œrœ nœ mœ nene.”

3 «Kapeta køetetœ kœpu lœ ma ye adœke: “Gbozu nœ mœ yindœ kœza akwa tshakane mœ. Mœ mbœrœ kotoo? Mœ gugu dœ gbɔgbɔ ndœ kœdjo kindi nene. Mœ sœ dœ tshula kœyœndœ œrœ.

4 Mœ wusœ œrœ á mœ mbœrœ ye! Mœ tetœ kœyœndœ azu á endje kœyœndœ mœ kœna ga ndœ endje œɔ á akwa kapeta nœ mœ kœka.”

⁵ Tshe e uzu doe uzu á tshe soe lima doe kuda noe gbozu noe ye, yé oe yu tsheneke á tshe na utshunoe adoeke: “Kuda noe gbozu soe lima loe kumu zoe kotoo?”

⁶ Uzunoe koegi foe she adoeke: “Ngbongolo kada kama bale (100).” Kapeta koepa foe she adoeke: “Za mbeti kuda noe zoe, soe ga ati oe su adoeke: Ngbongolo kada zazu bisha doe ndjokpa.”

⁷ Tshe kpa yu anga adoeke: “Boe soe doe kudance kotoo?” Uzunoe gi foe she adoeke: “Sake noe indji ble kama bale (100).” Kapeta koepa foe she adoeke: “Za mbeti kuda noe zoe, yé oe su adoeke: Zazu vana.”

⁸ Gbozu donga ekpe kapetanoe mberoe á tshe mberoe akwa noe ye doe koewuseroe, yé oe pa adoeke: “Azú á endje soe koegbe doe koegbo eroe noe tshapasho asoeke soe hara hara loe koemberoe ayo ugurutoe endje doe anga endje koeropa endjeneke á endje doe azu noe ingbisho.”»

⁹ Yisu kpa pa adoeke: «'E mberoe ayo doe azu loe awa noe koegboroeroe noe tshapashonoe asoeke á soe koefara osho mberoe á 'e koegugu doe toenoe nene, yeka á Ndjaba koeza osho koeseoe noe waa doe waa foe 'e.

¹⁰ «Uzu á tshe koezetoe ye ndjii loe aya akwa, tshe za ndje toe ye ndjii loe egeroe akwa. Yé tsheneke á tshe doe ayi wala loe aya akwa, tshe doe ndje ayi wala loe egeroe akwa.

¹¹ Oedoe 'e koeseoese koezetoe 'e ndjii loe mara koemberoeroe akwa doe ngendja á doe eroe afara nene, oede dá to adja otshoroeroe foe 'e a?

¹² Yé oedoe 'e koembomeroeroeroe 'e ndjii loe koeza eroe noe anga azu ga toe akwa nene, oede dá to eroe neke á soe mberoeroe 'e foe 'e a?

¹³ «Ayi akwa bale lili koemberoeroe akwa foe agbozu bisha nene. Gbambance nene, oedoe tshe koeseo koeyindoe anga bale, tshe yiangba anga; too oedoe tshe koezetoe ye ga ndoe tsheneke utshunoe, tshe vwaratoe ye toe anga. 'E lili adoeke 'e mberoeroe akwa foe Ndjaba doe koedoe akanga noe ngendja nene.»

Awa akwa oedoe ogo Gbozu noe Ndjaba

(Wu 6a toe Mat 11.12-13; 5.31-32; Mar 10.11-12)

¹⁴ Afarisayi á endje yindoe ngendja waa, dji lima o'onoe ataa yé oe tetoe koemo Yisu.

¹⁵ Yisu koepa foe endje adoeke: «E'e, 'e soe koematoe 'e 6ata azu á endje soe ndjii toe ala azu, kashe Ndjaba wu losu 'e ye. Gbambance nene, oeneke á azu soe koeza doe ádá waa, Ndjaba wu toe ekpenoe.

¹⁶ «Endoe buku noe awa akwa noe Moyize oedoe buku á aayi koegbara o'o su lima, di oerrr ga toe koena Yowane ayi koeza batisimu. Doe londonoe asoemo, endje soe lima koeyisoe Otsho O'o noe Ogo gbozu noe Ndjaba, yé uzu doe uzu soe koepa lima avwara ndoe koeli ga zoe.

¹⁷ Andaa tshalafó doe tshapasho oe yiwa ye, kashe endje wa eroe bale loe awa akwa nene, oedoe ndje tshakanea a'eara uwu mbeti nene.

¹⁸ «Yakoshe ko á tshe katoe awonoe ti yé á to ata anga, tshe mberoeroe angba budu. Tsheneke á tshe to yashe á akanoe katoe ye ti, tshe soe koemboroeroe ndje angba budu.»

Ndoema toro toe upu noe ayi koegboroeroe oedoe Lazaro

¹⁹ «Anga uzu bale koedoe lima ayi koegboroeroe, tshe veroe koloe otsho loeba noe ngendja. Olo doe olo tshe soe lima kozi otshoroeroe 6ata uzu soe doe angbo.

²⁰ Anga ayi oyo á i'iri ye koedoe Lazaro, soe lima koelo 6a pa manda anda noe ye; tshe soe lima doe uku gbadja toe kotoe ye.

²¹ Tshe sœ lima kœyindœ kœzi kutiri kœzirœ á sœ kœyo 6a tshakudu ndaba kœzirœ nœ ayi kœgbœrœ sœmœ kashe tshe lili lima nene. Yé ayavoro sœ ndje lima kœna kœla tshala uku gbadja nœ ye.

²² «Ayi oyo tshu, yé aandjelu to she na toœnœ ndoo dœ Abrayamo. Ayi kœgbœ œrœ tshu ndje, yé endje shi she.

²³ Ayi kœgbœ œrœ sœ lima kœwu oyo waa 6a lœ ogo nœ akuzu. Tshe mesho ga lafo atake, œ wu Lazaro á tshe sœ ndoo dœ Abrayamo.

²⁴ Tshe kœve rawa adœke: “Aba mœ dœ Abrayamo, wu oyo mœ dœ œ vwa Lazaro tshe yi yœkœne ye ga la ngu dœ œ sa ga pa tima mœ kane, mbœrœ mœ sœ kœwu oyo 6a la wo 6a ke waa.”

²⁵ Kashe Abrayamo pa fœ she adœke: “Gbolo nœ mœ, wusœ nœ adœke 6œ gbœ lima œrœ tshapashœ lœ soro zœ ndjoro, kashe Lazaro sœ lima dœ oyo kœrosœ nœ. Ngœngœ asœke, oyo nœ ye ka ye, andaa œ6œ, 6œ sœ kœwu oyo.

²⁶ Ga pa nœ, egerœ kudu wa mapaka ugurutœ zœ dœ a'a ye. Uzu œ to 6a ke œ na ga ndœ 'e 6a zœ nene, uzu œ to ndje 6a ndœ 'e 6a zœ œ na ndje ga ndœ 'a nene.”

²⁷ «Ayi kœgbœrœ kœpa adœke: “Mœ sœ kœdi tshelœma mœ fœ 6œ, aba, vwa Lazaro 6a sœnda nœ aba mœ,

²⁸ mbœrœ mœ katœ aaya mœ mindu 6a zœ. Tshe mindœ nœ fœ endje mbœrœ adœke endje kœnana 6a tœ osho á mœ wu oyo toœnœ 6a ke asœ nene.”

²⁹ Abrayamo kœpa fœ she adœke: “Aaya zœ wusœ buku nœ awa akwa nœ Moyize dœ pe kœmi upu nœ aayi kœgbara o'o, yé endje dji œ za ga tœ akwa.”

³⁰ Ayi kœgbœrœnœ kpa pa adœke: “œ sœsœ ataa nene Abrayamo aba mœ, œdœ uzu kœtshu lima, yé á wuta á na ga ndœ endje, endje fatshalœsu ndje ye.”

³¹ Kashe Abrayamo kpa kœgi fœ she adœke: “œdœ endje kœdjidji Moyize dœ pe aayi kœgbara o'o nene, œdœ ndje uzu á tshe kœtshu, á she, á na ga ndœ endje, endje yi ndje ndœ o'o ye nene.”»

17

Kœmi upu nœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 18.6-7; Mar 9.42)

¹ Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «œrœ á sœ kœyi azu ndœ kœmbœrœ œkperœ sœ zœ. Kashe oyo nœ tsheneke á tshe yi angœ ga lœ œkperœ!

² œ li dœ she adœke endje du egerœ badja ga tœ igi ye œ vwi she ga la egerœ ungu. œ sœ dœ œtshœnœ mbœrœ she ata tœ œsœnœ adœke tshe yi anga gbolo balœ lœ agbolo asœ ga lœ œkperœ.

³ 'E sœ dœ gbœdjela!

«œdœ aya zœ kœmbœrœ œkperœ fœ 6œ, gbagbara she. Yé œdœ tshe kœgbetshelœ ye ndœnœ á fatshalœsu ye, wu oyo ye.

⁴ œdœ tshe kœmbœrœ œkperœ fœ 6œ awa mindu dœ bisha (7) lœ œbœ bale, yé á na ndje ga ndœ zœ awa mindu dœ bisha (7) kœpa fœ 6œ adœke: “œneke á mœ mbœrœ sœ tœ œkpenœ”, wu kolœ oyo ye.»

Kœyindœrœ

(Wu 6a tœ Mat 17.20)

⁵ Aayi avwa kœpa fœ Gbozu adœke: «Mbœrœ adœke kœyindœrœ nœ 'a gerœ.»

⁶ Gbozu kœgi adœke: «œdœ adja 'e kœsœ má dœ kœyindœrœ dœ egerœnœ 6ata ele œyœ á i'irĩnœ kœdœ mutarde, 'e pa má fœ œyœ asœ adœke: “Gitœ zœ kpœke œ na œ to 6a la kota 6a e”, yé œ mbœrœtœ ye liaka o'o 'e ye.»

Ɖerø á li adøeke ayi akwa mbøerø

⁷ «Uzu ðe ugurutø 'e á tshe køesøe ðøe ayi akwa nøe ye á tshe djo kindi too á tshe gbøndøe ayarøe, yé á ayi akwanøe to 6a løe kindi á gu, á tshe pa føe she kpuru adøeke: “Na katsha øe zi øerøe a?”

⁸ Ɖøe øe nene, tshe pa føe she adøeke: “Fa køezirøe føe møe, yapa løeba zøe yeka á køeko køezirøe ga pa ndaba føe møe. Møe køezi øerøe á køendjo øerøe yeka á 6øe køezi á køendjo ndje øenøe zøe manda nøe.”

⁹ Gbozu lili køegi øtshøerøe føe ayi akwanøe mbøerøe øerøe neke á tshe pa tønøe føe she, yé á tshe mbøerøe liakanøe nene a?

¹⁰ Ɖøe søe ndje awa bale mbøerøe 'e, øedøe 'e køembøerøe neke kø á endje pa tønøe føe 'e, 'e pa adøeke: “A'a køedøe ayi akwa gbambanøe, 'a mbøerøe koløe akwa neke á li adøeke 'a mbøerøe.”»

Yisu she aayi boroma ndjokpa

¹¹ Bata á Yisu søe lima køero ga løe Yerusaleme, tshe ro tø løe ogo Samariya øedøe Galilayi.

¹² Ɖlø á tshe li lima ga lakpi anga ongbo bale, aayi boroma ndjokpa na ndøe køetogba ðøe she. Endje ka lima zara,

¹³ yé øe tetøe køe 'e she ðøe øgbø adøeke: «Yisu, ayi køeyisøerøe, wu oyo 'a kane.»

¹⁴ Yisu wu endje øe pa føe endje adøeke: «'E na øe matøe 'e føe anganga Ndjaba.» Andaa køena ga zøe, tøe ala awa, endje she ye.

¹⁵ Anga bale ugurutøe endje, køewu adøeke øene she ye, á kwatøe ye ðøe køedonga Ndjaba ðøe øgbø tshama ye.

¹⁶ Tshe gote ga tøe ada Yisu, øe tara kumu ye ga ati yé øe za mershe føe she. Kashe uzunøe asøemøe lima køedøe uzu Samariya.

¹⁷ Yé Yisu køepa adøeke: «Ataa øe ðøedøe endje ndjokpa køkø dá she nene a? Anga endje mindu ðøe vana, søe øenøe endje kpøeta a?»

¹⁸ Anga uzu ugurutøe endje gbege ndøe køekwa køedonga Ndjaba nene, kashe koløe genenøe asøeke!»

¹⁹ Yé Yisu køepa føe she adøeke: «Alafo, øe gu zøe. Køeyindøerøe nøe zøe she 6øe ye.»

*Akwa tshagbozu nøe Ndjaba**(Wu 6a tøe Mat 24.23-28,37-41)*

²⁰ Afarisayi køeyu she adøeke: «Ɖlø gade dá akwa tshagbozu nøe Ndjaba øe na a?» Yisu køegi føe endje adøeke: «Akwa tshagbozu nøe Ndjaba øe na ðøe mara adøeke uzu wu nene.

²¹ «Endje pandøe nøe adøeke: “Wu, tønøe dá søe asøe, too øetønøe dá søe 6a e” nene. Gbambanøe nene, akwa tshagbozu nøe Ndjaba søe ugurutøe 'e zøe.»

²² Yé Yisu køepa føe ayambarøe nøe ye adøeke: «Osho søe køendo tønøe zøe, osho á 'e søe ðøe ogo nøe køewu amba anga olo bale ugurutøe olo nøe Gbolo nøe uzu, kashe 'e wu nene.

²³ Endje tetøe køepa føe 'e adøeke: “Tshe søe 6a 'e”, too “tshe søe 6a ke.” Kashe, 'e nana ga zøe nene, 'e kpakpa ndje ørø ga zøe nene.

²⁴ Gbambanøe nene, ølø á Gbolo nøe uzu øe na, øe søe 6ata Yavuru á yerøewa 6a lafo, yé á ishirinøe øe za osho djigi.

²⁵ Kashe utshunøe, øe li adøeke tshe wu oyo waa, yé azu nøe ngøngønøe asøeke vwaratøe endje tøe ye yekane.

²⁶ «Lønðø á olo køena Gbolo nøe uzu køeli, øerøe øe mbøerøetøe endje 6ata øenøe løkø nøe Nowa lima.

²⁷ Azu søe lima køezi øerøe ðøe køendjo øerøe, endje søe lima køetøtøe endje ðøe køeko ayawuru nøe endje ndøe totøe øerrr ga tøe olo á Nowa li lima ga løe egerøe

agba, yeka á yavuru ni lima, á ungu su lima pa ɔshɔ kpɔlirɔ, yé á wo endje lima para.

²⁸ Ɖe sɔe ndje ɓata ɔenɔe lɔkɔ nɔe Lota lima: Azu sɔe lima kɔezi ɔerɔe dɔe kɔendjo ɔerɔe, endje sɔe kɔeyɔ ɔerɔe dɔe kɔeka ɔerɔe, endje sɔe lima kɔelu ɔerɔe ga lɔe kindi dɔe kɔemɔ anda.

²⁹ Kashe olo kɔewuta lima Lota lɔe Sodomo, Ndjaba vwa owo ɓata yavuru, ɔe to ɓa lafo kɔeyɔ ga ati dɔe pe jiwonɔe á di yeee, yeka á wo lima azu para kɔkɔ.

³⁰ Ɖe mbɔerɔe bala tɔe endje ataa lɔkɔ á Gbolo nɔe uzu ɔe ma bala tɔe ye.

³¹ «Dɔe olonɔe asɔemɔe, uzu á tshe kɔesɔe ɓa pa kumu anda á ɔerɔe nɔe ye sɔe ɓa sɔenda, tshe kpa gerɔe ga ati kɔeza tɔenɔe nene; ɔe sɔe ndje ataa fɔe uzu á tshe kɔesɔe ɓa lɔe kindi, tshe kpa kwatɔe ye ga mangba ye nene.

³² 'E gbetshelɔe 'e tɔe upu nɔe awo Lota kane.

³³ Uzu neke á tshe para awa ndɔe kɔegbɔndɔe soro ye, tshe tshu; kashe tsheneke á tshe gbɔndɔe nɔe nene dá she.

³⁴ Mɔe sɔe kɔepandɔe nɔe fɔe 'e, lɔe butshɔnɔe asɔemɔe, ayakoshe bisha ɔe lopa gbarɔe bale: Endje za anga bale, yé anga ɔe sɔepe.

³⁵ Ayashe bisha ɔe sɔe kɔeto ɔerɔe tɔe ɔesɔenɔe bale: Endje za anga bale, yé anga ɔe sɔepe. [

³⁶ Ayakoshe bisha ɔe sɔe kɔembɔerɔe akwa ɓa lɔe kindi, endje za anga bale yé anga ɔe sɔepe.]»

³⁷ Ayambarɔe nɔe Yisu yu she adɔeke: «Ɖerɔenɔe atamɔe ɔe mbɔerɔetɔe endje kpɔeta Gbozu?» Yé tshe kɔegi fɔe endje adɔeke: «Osho á oko uzu ɔe sɔe tɔenɔe, dá adivumbala, ɔe na kɔengbotɔe endje ɓa zɔe*.»

18

Ndɔema toro tɔe upu nɔe yashe koya ɔedɔe ayi kɔewangbanga

¹ Yisu pa ndɔema toro asɔeke mbɔerɔe kɔema fɔe endje adɔeke endje shi gbi lɔe kɔeza avwala, endje gbɔgbɔ dɔkɔngɔ nene.

² Tshe pa fɔe endje adɔeke: «Anga ayi kɔewa ngbanga á tshe kpakpa awa Ndjaba nene yé á lili ndje ɔesɔe uzu bale nene, sɔe lima ɓa lɔe anga ongbo bale.

³ Yé anga yashe koya sɔe lima kɔena ga ndɔe ye ɔɔ dɔe ɔɔ kɔepa fɔe she adɔeke: “Wa ngbanga ugurutɔe mɔe dɔe ayingba mɔe asɔeke kane.”

⁴ Katshatsha ayi kɔewangbanganɔe sɔe ɓa lima kɔenwaratɔe ye, yé tshe sɔe kɔepa dɔe tɔe ye adɔeke: “Ataa mɔe kɔekpakpa awa Ndjaba nene yé á kɔelilise azu nene,

⁵ kashe ɓata á yashe koya asɔe sɔe kɔendanga mɔe, mɔe wa ɔtshɔ ngbanga fɔe she mbɔerɔe á tshe kpa kɔekwakwatɔe ye ndɔe kɔetshanga kumu mɔe nene.”»

⁶ Yé Gbozu kpa kɔepa ga pa nɔe adɔeke: «'E dji o'o á ayi kɔewangbanga á tshe sɔesɔe ndjii nene, sɔe kɔepa tɔenɔe dɔe ɔtshɔnɔe kane!

⁷ Yé dɔe mara ataa, Ndjaba ɔe wa ɔtshɔ ngbanga ga tɔe azu á tshe ke endje á endje sɔe kɔeki ga tɔe ye butshɔ dɔe ɔɔ nene a? Tshe gbeletɔe ye ndɔe kɔeti kane endje ga lafo ye a?

⁸ Mɔe sɔe kɔepa fɔe 'e ngbi adɔeke: Tshe wa ɔtshɔ ngbanga fɔe endje katsha ye. Kashe lɔkɔ á Gbolo nɔe uzu ɔe kwa bala, tshe gbɔ azu á endje sɔe dɔe kɔeyindɔerɔe ga ndɔe Ndjaba pa ɔshɔ zɔe a?»

Ndɔema toro tɔe upu nɔe Farisayi dɔe ayi kɔeko ngendja lapo

* 17.37 Gbagurunɔe asɔeke yindɔe kɔepa adɔeke uzu bale ɔe kpa lɔema ngbanga nɔe Ndjaba nene.

⁹ Tshe kpa pa ndœma toro asœke fœ anga azu á endje sœ kœgbe adœke œne sœ ndjii tœ ala Ndjaba, yé á sœ kœgu œsœ anga endje adœke:

¹⁰ «Anga azu bisha na lima ga lœ Tepelo ndœ kœza avwala; anga bale kœdœ Farisayi yé anga kœdœ ayi kœko ngendja lapo.

¹¹ Farisayince ka ga lafo, œ sœ lima kœza avwala tœ upu nœ ye dœ tœ ye adœke: “Uu Ndjaba, mœ sœ kœdonga bœ mbœrœ mœ sœsœ bœta anga azu nene, endje kœdœ aayi angba, aayi djingili, aayi angba budu, mœ sœsœ ndje bœta ayi kœko ngendja laponœ á tshe sœ bœ e asœ nene.

¹² Mœ sœ kœyotshelœma mœ olo bisha lœ pœsœ bale, yé œ sœ kœto œrœ bale lœ ndjokpa lœ œrœ nœ mœ kœ á mœ sœ kœgbo tœnœ fœ bœ.”

¹³ Ayi kœko ngendja lapo sœ œnce ye zara; tshe yiyi lima ndœ kœmesho ga lafo nene, kashe tshe sœ kœda okoro ye yé œ sœ lima kœpa adœke: “Uu Ndjaba, wu oyo mœ dœ ekpe uzu á mœ sœ asœke.”

¹⁴ «Yisu kœpa fœ endje adœke: “Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e, ayi kœko ngendja lapo wuta lima ndjii tœ ala Ndjaba lœkœ á tshe gu ga ndœ ye, kashe œ dœdœ Farisayince nene. Gbambanœ nene, uzu kœ á tshe titœ ye dœ tœ ye ga lafo, Ndjaba œ ku she ga ati, kashe tsheneke á tshe zatœ ye ga ati, Ndjaba œ ti she ga lafo.”»

*Yisu to kane ye ga pa aaya agbolo
(Wu 6a tœ Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)*

¹⁵ Azu sœ lima kœna ndje dœ aaya agbolo fœ Yisu mbœrœ adœke tshe to kane ye ga pa endje. Kœwu ataa, ayambarœ sœ lima kœgeta endje.

¹⁶ Kashe Yisu e agbolo ga ndœ ye, yé á kœpa adœke: «'E katœ agbolo dœ endje na ga ndœ mœ! 'E kœkœ endje nene, mbœrœ ogo Gbozu Ndjaba sœ mbœrœ azu á endje sœ bœta endje.

¹⁷ Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke: Uzu neke á tshe yiyindœ ogo Gbozu Ndjaba bœta gbolo nene, tshe li bala ga zœ nene.»

*Ayi kœgborœ
(Wu 6a tœ Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)*

¹⁸ Anga gbozu tshapa ayuda bale yu Yisu adœke: «Ŧtshœ ayi kœeyisœrœ, œrœ gadœ dá mœ kœmbœrœ á kœgbo soro á ka nene a?»

¹⁹ Yisu kœpa fœ she adœke: «Mbœrœ gadœ á bœ e mœ œtshœ uzu a? Uzu bale sœsœ dœ œtshœnœ nene, kolœ Ndjaba kuti ye.

²⁰ Bœ wusœ awa o'o ye: “Mbœmbœrœ angba budu nene, wowo uzu nene, zizi angba nene, papa wala ga pa uzu nene, lisœ aba zœ dœ pe ayi zœ.”»

²¹ Gbozu tshapa ayudanœ asœmœ kœgi adœke: «Mœ sœ kœmbœrœtœ mœ ba lima liakanœ pe lœ gbolo mœ.»

²² Yisu kœdji ataa yé á kœpa fœ she adœke: «E sœpe œrœ bale á bœ mbœmbœrœ nene: Œrœ kœ á bœ sœ dœ tœnœ, ka œ kurutshelœ ngendjanœ tœ aayi oyo. Ataa, bœ gbo bala kœgborœ bœ lafo. Manda nœ, na ga mœ yé œ te manda mœ.»

²³ Lœkœ á tshe dji o'onœ asœmœ ataa, oyo za she waa, mbœrœ œshe kœdœ lima ayi kœgborœ.

²⁴ Yisu wu adœke tshe sœ lima dœ oyo, œ pa adœke: «Tœ adœke aayi kœgborœ li ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, œ sœ tœ œgbœnœ.

²⁵ Gbambanœ nene, agea á i'iri ye kœdœ Shamo li kœeli tœ lœ ogoro imbili dœ œtshœnœ, kashe œ kpa gbo kœrosœ nœ adœke ayi kœgborœ li ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.»

²⁶ Azu á endje sœ lima kœdji o'onœ asœmœ yu adœke: «Atamœ, œdœ dá li kœshe tœnœ a?»

27 Yisu kœgi adœke: «Ɛrœ á azu lili ndœ kœmbœrœ tœnœ nene, Ndjaba œ mbœrœ ye.»

28 Yé Petro pa adœke: «Dji 'a kane. 'A katœ œrœ nœ 'a yé œ te manda zœ.»

29 Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke, uzu kœ á tshe katœ anda nœ ye, awonœ, ayingœnœ, abanœ dœ aayanœ too agbolo nœ ye mbœrœ kœzatœ ye ndœ Ogo gbozu nœ Ndjaba,

30 tshe gbœ œrœ kœropanœ dœ osho asœke. Yé dœ osho á na manda nœ, tshe gbœ ndje soro á ka nene.»

Yisu kpa pandœ kuzu ye œdœ kœshe nœ ye lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)

31 Yisu ko ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha, œ pa fœ endje adœke: «'E dji kane, a sœ kœro ga lœ Yerusaleme, yé 6a zœ dá o'o para á aayi kœgbara o'o su lima tœ upu nœ Gbolo nœ uzu œ mbœrœtœ endje.

32 Endje za she ga tshakane azu á endje wuwusœ Ndjaba nene. Endje mœ she, endje gu she dœ pe kœtu ngusha ga tœ ye;

33 manda kœsœ she dœ ndjapa, endje wo she. Yé manda olo votœ, tshe she lœ akuzu.»

34 Kashe, ayambarœ wuwu lima sœ œrœ bale lœ nœ nene. Ádá o'onœ za lima tœ endje yiwatœ nœ tœ endje ye. Endje djidji lima tshelœ kata o'onœ á Yisu yi lima ndœ kœpa tœnœ nene.

Yisu she ayibula 6a lœ Yeriko

(Wu 6a tœ Mat 20.29-34; Mar 10.46-52)

35 Lœkœ á Yisu wuta lima ndoo dœ Yeriko, anga ayibula sœ lima ga ati ga tœ ama awa, á sœ kœyœndœ œrœ.

36 Kœdji œsœ azu ndjoro kœro tœ awa, tshe yu lima osho adœke: «Ɛrœ gadœ dá sœ kœmbœrœtœ endje asœmœ a?»

37 Endje pandœ nœ fœ she adœke: «Yisu, uzu Nazarete dá ro asœmœ.»

38 Tshe kœta rawa adœke: «Yisu Gbolo nœ Davidi, wu oyo mœ kane!»

39 Azu á endje sœ lima kœna utshunœ, te lima tœ kœgbarœ she adœke tshe sœ koko. Kashe, tshe kpa ta rawa dœ œgbœ adœke: «Gbolo nœ Davidi, wu oyo mœ kane!»

40 Yisu ka, yé œ pa adœke endje na dœ she fœ œne. Lœndœ á ayibula sœmœ wuta ndoo, Yisu yu she adœke:

41 «Ɛrœ gadœ dá 6œ yindœ nœ adœke mœ mbœrœ fœ 6œ a?» Tshe kœgi adœke: «Gbozu, mœ yindœ kpa kœwu osho.»

42 Yisu kœpa fœ she adœke: «Wu osho. Kœyindœrœ nœ zœ she 6œ ye.»

43 Petœ œsœnœ tshe wu osho, yé œ te lima kœna manda Yisu dœ kœdonga Ndjaba. Kœwu tœnœ ataa, azu kœ tetœ kœdonga Ndjaba.

19

Yisu œdœ pe Zakayo

1 Manda kœli Yisu ga lœ Yeriko, tshe ro lima tœ lœ ongbonœ.

2 Anga uzu á i'iri ye kœdœ Zakayo, sœ lima 6a zœ; œshe kœdœ gbozu tshapa aayi kœkœ ngendja lapo, yé œshe lima kœdœ ayi kœgbœrœ.

3 Tshe sœ lima kœpara awa kœwu Yisu adœke œshe kœdœ œdœ; kashe 6ata á tshe sœ lima tœ ondonœ, awa adœke tshe wu she gugu lima nene mbœrœ azu ro lima sœ nœ ye.

4 Tshe kpa utshunœ, œ œ ga lœ œyo á i'irinœ kœdœ Sikomore, mbœrœ kœwu Yisu á tshe yi lima ndœ kœro tœ kœtœmœ.

⁵ Loko á Yisu wuta kpœtœ oshonœ asœmœ, tshe mesho ga lafo yé œ pa fœ she adœke: «Zakayo, jœrœ ga ati katsha, mbœrœ kpesheke œ li adœke mœ lo 6a sœnda nœ zœ.»

⁶ Katsha Zakayo kœjœrœ ga ati katsha yé œ za osho kœsœ fœ she dœ yanga.

⁷ Kœwu tœnœ ataa, azu kœ te lima tœ kœpulœma endje adœke: «Uzu asœ na kœlo 6a ndœ ayi ngbindirœ!»

⁸ Kashe Zakayo na ga tshu Gbozu œ pa adœke: «Wu, Gbozu, mœ kurutshelœ œrœ nœ mœ kpekpeka, œ ko tshakalanœ fœ aayi oyo, yé œdœ mœ kœza lima œrœ nœ anga uzu dœ œgbœ, mœ gi ga manda nœ fœ she awa vana.»

⁹ Yé Yisu kœgi fœ she adœke: «Kpœsheke, 6œ she dœ azu tshasœnda nœ zœ ye, mbœrœ œ6œ kœdœ ndje anga ata Abrayamo.

¹⁰ Gbambanœ nene, Gbolo nœ uzu na ndœ kœpara œdœ kœza kœshe fœ azu á endje djingili.»

*Ndœma toro tœ upu nœ ngendja
(Wu 6a tœ Mat 25.14-30)*

¹¹ Bata á azu sœ lima kœdji o'onœ asœmœ, Yisu kpa pa lœ ndœma toro asœ mbœrœ tshe sœ lima ndoo dœ Yerusaleme. Azu sœ lima kœgbe adœke Ogo gbozu nœ Ndjaba œ matœ ye pe kpœtœ œsœnœ.

¹² Ataa, Yisu kœpa adœke: «Anga uzu bale lœ mara nœ agbozu á œsœ endje li, yi lima ndœ kœna ga lœ anga angbi ogo, mbœrœ azunœ 6a zœ kœza œne tœ gbozu yekane á œne kœfatœ œne á kœgu á kœdœ gbozu tshapa ogo nœ œne.

¹³ Utshu kœro she, tshe e anga aayi akwa nœ ye ndjokpa œ ko langere ngendja nœ ye ndjokpa fœ uzu dœ uzu yé œ pa fœ endje adœke: “E kotœ 'e bishu dœ ngendjancœ œrrr ga tœ olo á mœ gu.”

¹⁴ Kashe azu ogo nœ ye sœ lima kœyiangba ye, yé œ vwa anga azu manda ye ndœ kœpa adœke: “A yiyindœ nœ adœke tshe te gbozu tshapa 'a nene.”

¹⁵ Andaa manda kœza akwa gbozugonœ fœ she, tshe gu œ e aayi akwa nœ ye á tshe ko lima ngendja fœ endje ndœ kœwusœ ngendja á uzu dœ uzu gbœ pa nœ.

¹⁶ Uzu á tshe na utshunœ matœ ye œ pa adœke: “Gbozu, mœ gbœ langere ngendja ndjokpa ga pa œneke á 6œ ko lima fœ mœ.”

¹⁷ Tshe kœpa fœ she adœke: “œ sœ dœ œtshœnœ, œ6œ kœdœ œtshœ ayi akwa, 6ata á 6œ mbœrœtœ zœ lindœ nœ lœ aya akwa atake, mœ za 6œ tœ gbozu tshapa ongbo ndjokpa.”

¹⁸ Bisha uzu na yé œ pa adœke: “Gbozu, mœ gbœ langere ngendja mindu ga pa œneke á 6œ ko lima fœ mœ.”

¹⁹ Tshe kœpa ndje fœ she adœke: “Mœ za 6œ tœ gbozu ga pa ongbo mindu.”

²⁰ Anga kpa kœna yé œ kœpa adœke: “Gbozu, wu langere ngendja nœ zœ dœke, mœ guma lima sœ nœ ga lœ lœba.

²¹ Gbambanœ nene, awa zœ za lima mœ waa, mbœrœ 6œ gbœgbœ: Bœ sœ kœko œrœ á dœdœ œnœ zœ nene, 6œ sœ kœkœ ele ngwarœ neke á dœdœ 6œ dá lu nene.”

²² Tshe kœpa fœ she adœke: “Ekpe ayi akwa! Kolœ liaka o'o ama zœ, mœ wa ngbanga ga tœ zœ. Bœ wu lima sœ nœ adœke œmœ kœdœ uzu á mœ gbœgbœ, mœ ko œrœ neke á dœdœ œnœ mœ nene yé œ kœ ele ngwarœ neke á œ dœdœ mœ dá lu nene.

²³ Yé mbœrœ gadœ á 6œ zaza má ngendja nœ mœ ga lœ anda nœ kœgumasœ ngendja nene a? Atamœ á mœ kœgu má, á endje kœgi fœ mœ dœ anga œrœ ga pa nœ nene a?”

24 Manda nœ, tshe kœpa fœ azu á endje sœ lima kpœmœ adœke: “E za langere ngendja nœ ye tshakane ye, yé œ za fœ tsheneke á tshe sœ dœ tœnœ ndjokpa.”

25 Endje pa fœ she adœke: “Gbozu, tshe sœ dœ anga langere ngendjancœ ndjokpa zœ!”

26 Tshœ kœgi adœke: “Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, uzu kœ á tshe sœ dœ œrœ, endje kpa to angancœ ga pa nœ fœ she kœrosœ nœ, kashe tsheneke á tshe gugu dœ œrœ nene, endje gbœtœ œneke teasho á tshe sœ dœ tœnœ tshakane ye.”

27 Tœ ayingba mœ, azu á endje yiyi lima ndœ nœ adœke mœ dœ gbozu tshapa endje nene, 'e na dœ endje ga mœ dœ œ wa œngœrœ endje kpœtshu mœ.”»

Yisu li ga lœ Yerusaleme бата gbozugo

28 Manda kœpu o'onœ ascœmœ ataa, Yisu te utshuncœ kœœ ga lœ Yerusaleme.

29 Lœkœ á tshe ndo dœ tshalakpi Betefaje œdœ Betani, ndoo dœ tshapa kaga á i'irinœ kœdœ kaga œyo Olive, tshe vwa ayambarœ bisha utshuncœ,

30 yé œ pa adœke: «'E ro œa lakpi á sœ ndjii utshu azœ asœke. Kœli 'e tshendja, 'e wu aya ane á endje du she kpœtœmœ yé á uzu bale œ damba ga pa ye nene, 'e vwara she œ gu dœ she ga mœ.

31 Yé œdœ uzu kœyu 'e adœke: “Mbœrœ gade á 'e vwara she a?” 'E gi fœ she adœke: “Gbozu dá gbe dœ she.”»

32 Aayi avwanœ na, œ wu ndje kolœ œrœnœ œata á Gbozu pandœ nœ fœ endje ascœmœ.

33 Lœkœ á endje sœ kœvvara anenœ, ayengœ ye yu endje adœke: «Mbœrœ gade á 'e vwara anenœ asœ a?»

34 Endje gi adœke: «Gbozu dá gbe dœ she.»

35 Endje gu dœ anenœ fœ Yisu, manda nœ endje ko yœgbœdœ lœba nœ endje va ga pa ye, á za Yisu ga pa nœ.

36 Lœkœ á Yisu sœ ndœ kœro tœnœ, azu sœ lima kœsaka lœba nœ endje ga tœ ala awa.

37 Kœendo dœ awa á jœrœ ga tœ kaga œyo Olive, ayambarœ nœ Yisu ndjoro sœ dœ yanga, œ tetœ kœdonga Ndjaba dœ avwara mbœrœ afá á Yisu mbœrœ á endje wu.

38 Endje sœ lima kœpa adœke: «Kaka Ndjaba to kane ye ga pa gbozugo á tshe na dœ i'iri ye. Kaka kœsœ gee sœ œa lafo yé mokœ nœ Ndjaba matœ ye œa zœ!»

39 Kashe anga Afarisayi á endje sœ lima ugurutœ ukpulu azunœ, pa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, pa fœ ayambarœ nœ zœ adœke endje sœ koko!»

40 Yisu kœgi adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: (œdœ endje kœsœ koko, badja œ ta rawa.»

Iki nœ Yisu mbœrœ Yerusaleme

41 Lœkœ á Yisu ndo dœ ongbœnœ yé á wu, tshe ki mbœrœ tœnœ.

42 Tshœ pa lima adœke: «Uu Yerusaleme, œdœ œœ kœwu má sœ œrœ á na ndœ kœza kœsœ gee fœ œœ, œ sœ má dœ œtshœnœ waa. Kashe ngœngœnœ asœke, œ zatœ ye yiwa tœnœ tœ ala zœ ye.

43 Yé wusœ nœ adœke, bala mbatsha, ayingba zœ œ tœ gbadjadja nœ endje dji œœ djikpata, œ kpakundœ nœ dje tœ osho kœ.

44 Endje ndi tshalakpi nœ zœ, œ wo œœ œdœ agbolo nœ zœ para. Endje katœ anga badja bale ti ga pa angancœ nene, mbœrœ œœ wuwu lima sœ lœkœ á Ndjaba na ndœ kœti kane zœ ga lafo nene.»

Yisu gɔrɔ azu lɛ Tepelo

(Wu ɓa tɛ Mat 21.12-17; Mar 11.15-19; Yow 2.13-22)

⁴⁵ Manda nɔe, Yisu li ga lɛ Tepelo, ɔe tetɔe kɔegɔrɔ azu á endje sɔe lima kɔeka ɔerɔe.

⁴⁶ Tshe pa lima fɔe endje adɔeke: «Endje sù ɓa la Buku nɔe Ndjaba adɔeke: “Anda nɔe mɔe ɔe dɔe bala anda nɔe kɔeza avwala, kashe 'e fa tɔe wutu nɔe aayi angba.”»

⁴⁷ Yisu sɔe lima ɔɔ dɔe ɔɔ kɔeyisɔe ɔerɔe ɓa lɛ Tepelo. Agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kɔeyisɔe awa akwa ɔedɔe ndje pe agbozu tshapa azu sɔe lima kɔepara awa kɔewo she.

⁴⁸ Kashe endje gbɔgbɔ lima awa nene, gbambance nene, azu ndjoro za lima lɔsu endje djigi ndɔe kɔedji kolɔe she.

20

Tshagbozu nɔe Yisu to kpɔeta a?

(Wu ɓa tɛ Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)

¹ Anga ɔɔ bale, Yisu sɔe lima kɔeyisɔe ɔerɔe fɔe azu ɓa lɛ Tepelo, ɔe sɔe lima kɔepandɔe ɔtshɔ O'o yé agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kɔeyisɔe awa akwa ɔedɔe pe agbozu Ikrizia yi kumu endje.

² Endje yu she adɔeke: «Pandɔe nɔe fɔe 'a ka, tshagbozu nɔe zɔe to kpɔeta a? Ɔedɛ ndje dá za gbɔgbɔ kɔembɔerɔe tɔenɔe fɔe ɓɔe a?»

³ Tshe gi fɔe endje adɔeke: «Ɔemɔe ndje, mɔe yindɔe kɔeyu 'e dɔe anga o'o bale. 'E pandɔe nɔe fɔe mɔe ka:

⁴ Batisimu á Yowane sɔe lima kɔeza tɔenɔe, to ɓa lafo too ɓa ndɔe azu?»

⁵ Endje tetɔe kɔesharatɔe endje lɔe tɔe endje adɔeke: «Ɔedɔe a kɔepa adɔeke: “Ɔe to ɓa lafo”, tshe pa adɔeke: “Mbɔerɔe gade á a yiya lima ndɔe nɔe fɔe she nene a?”

⁶ Yé ɔedɔe a kpa kɔegi adɔeke: “Ba ndɔe azu, azu para ɔe ve azɔe dɔe badja yé ɔe kɔewo azɔe mbɔerɔe endje wusɔe nɔe adɔeke Yowane kɔedɔe lima ayi kɔegbara o'o.”»

⁷ Yeka á endje kɔegi fɔe she adɔeke: «'A wuwusɔe uzu á tshe vwa lima she nene.»

⁸ Yé Yisu kɔepa fɔe endje adɔeke: «Ɔemɔe ndje, mɔe pandɔe osho á tshagbozu nɔe mɔe to tɔenɔe fɔe 'e nene.»

Ndɔema toro tɛ upu nɔe ekpe aayi kɔedjo kindi

(Wu ɓa tɛ Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

⁹ Manda nɔe, Yisu tetɔe kɔepa ndɔema toro fɔe azu adɔeke: «Anga uzu lu lima ɔyɔ vinu ga lɛ kindi nɔe ye, ɔe guma o'o ugurutɔe ye dɔe anga aayi akwa adɔeke endje djo tshelɔe kindinɔe yeka á ɔene kɔekurutshelɔe ele vinunɔe dɔe endje, yé ɔe na ana manda olo ndjoro.

¹⁰ Olo kɔekɔe ele vinunɔe li, tshe vwa anga ayi akwa nɔe ye ɓa ndɔe endjeneke á endje sɔe ɓa lɛ kindi adɔeke endje vwa ɔenɔe ɔene ɔesɔé ele ɔyɔnɔe fɔe ɔene. Kashe aayi akwa ɓa lɛ kindinɔe za she ɔe ɓi she ɔerrr, ɔe gi she tshakane ye gbambance.

¹¹ Ayengɔ kindi kpa vwa anga angbi ayi akwa, endje kpa za she, ɔe ɓi she ɔerrr, ɔe gu she, yé ɔe kpa gi she tshakane ye gbambance.

¹² Tshe kpa vwa votɔ anga, endje to uku tɔe ye yé ɔe vwi she ga shu.

¹³ Yekane á ayengɔ kindinɔe kɔepa adɔeke: “Gade dá mɔe kɔembɔerɔe a? Mɔe vwa gbolo yakoshe nɔe mɔe á mɔe yindɔe ye waa, anganɔe endje dji she dɔe ɔtshɔnɔe.”

14 Kashe, kœwu gbolo yakoshe nœ ye kœna tœnœ, aayi kœdjo tshelœ kindi vinunœ tetœ kœpalœtœ endje adœke: “E wu ayi kœsœpe dœ œrœ manda abanœ dá na asœ; a wo she yeka á kindinœ kœte œnœ azœ!”

15 Endje wuta dœ she lœ kindinœ ga ushu yé œ wo she.

«Ataa, ayengœ kindinœ œ mbœrœ œrœ gadœ tœ endje a?»

16 Tshe na, œ wo aayi akwanœ para kœkœ, yé œ za akwa kindinœ fœ anga angbi aayi akwa.»

Lœkœ á azu dji o'onœ ataa, endje pa adœke: «Ë œ nene, œ mbœrœtœ endje atamœ nene!»

17 Kashe Yisu mesho ga lœ ala endje, œ pa adœke: «O'o ala mbetinœ asœ yindœ kœpa adœ gadœ:

“Badja á aayi kœmœ anda za vw'i'i, œtœnœ dá te sharagunda?”

18 Uzu kœ á tshe te ga pa badjanœ asœmœ, tshe kœ ngende ngende, yé tsheneke á badjanœ œ te ga pa ye, œ ndi tshelœ ye krœna ye.»

19 Aayi kœyisœ awa akwa dœ pe agbozu tshapa anganga Ndjaba para lima awa ndœ kœza she ga lœ kángœ dœ œlnœ asœmœ, kashe awa azu dá za lima endje. Gbambanœ nene, endje wu lima sœ nœ adœke Yisu pa ndœma toronœ asœmœ fœ œne.

20 Yé endje tetœ kœvu Yisu. Endje vwa azu á endje sœ kœmatœ endje adœke endje kœdœ azu á endje sœ ndji fœ she. Azunœ asœmœ sœ lima kœkate kœdji ekpe o'o lœ ama ye yeka á kœgbœ awa nœ kœtœ meza pa ye 6a ndœ agbozu tshalakpi œdœ 6a ndœ gbozugo.

21 Endje yu she dœ o'o atake: «Ayi kœyisœrœ, 'a wusœ nœ adœke o'o á 6œ sœ kœpa tœnœ yé á sœ kœyisœ nœ sœ dœ awanœ. Bœ sœsœ kœtœndœ tshatshu azu nene yé 6œ sœ kœyisœ awa Ndjaba fœ azu lindœ adjapu.

22 Pandœ nœ fœ 'a ka, 'a li kœyœ lapo nœ Sezare ye a, too nene?»

23 Yisu wusœ ekpe gbetshelœ nœ endje lima, yé œ pa fœ endje adœke:

24 «E ma anga langere ngendja bale fœ mœ kane. Tshatshu uzu dœ œdœ i'iri dœ dá endje sú ga alanœ a?» Endje gi adœke: «œnœ Sezare.»

25 Tshe kœpa fœ endje adœke: «Tœnœ dœ mœ! 'E za œrœ nœ Sezare fœ Sezare, œnœ Ndjaba fœ Ndjaba.»

26 Endje lili lima kœgbœ she dœ ekperœ lœ o'onœ á tshe pa 6a utshu azu kœ asœmœ nene, kashe endje ka lima tœ ama endje ti œœ tœ o'o á tshe sœ lima kœgi tœnœ, yé œsœ endje yi lima taa.

Kœyu o'o nœ Asadukayi tœ upu nœ kœshe lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

27 Anga Asadukayi na ga ndœ Yisu. Endje dá sœ kœpa adœke kœshe lœ akuzu gugu nene. Endje yu Yisu adœke:

28 «Ayi kœyisœrœ, Moyize su lima awa akwa fœ 'a adœke: “œdœ uzu kœsœ dœ ayancœ á tshe za yashe á kœzuzu gbolo dœ she nene yé á tshu, œ li adœke ayancœ to yashe koyancœ mbœrœ kœmbœrœ angwa fœ ayancœ á tshe tshu asœmœ.”

29 Andaa, anga aaya lœ yabo bale sœ lima mindu dœ bisha (7). Eyanœ to yashe, œ zuzu gbolo dœ she nene, yé œ tshu.

30 Bishanœ to yashe koyancœ yé œ tshu awa bale,

31 manda nœ, votanœ kpa to ndje she, œ tshu ye. Ko atamœ sœmœ œerr endje mindu dœ bisha tshu para, anga bale zuzu gbolo dœ she nene.

32 Ba tœ ndœngœlnœ, yashenœ tshu ndje ye.

³³ Yé ataa, yashenœ asœmœ, lœkœ á akuzu œ kpa she, tshe dœ awo de, mbœrœ endje mindu dœ bisha kœ to lima she tœ awo endje yema a!»

³⁴ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ba pa œshœ asœ, ayashe dœ ayakoshe œ totœ endje ye.

³⁵ Kashe ayakoshe dœ pe ayashe á endje tshu, á Ndjaba wu adœke endje li kœshe lœ akuzu yé á li kœli ga lœ tafo ogo neke á na manda nœ, endje kpa totœ endje nene.

³⁶ Endje kpa tshu nene; gbambanœ nene, endje sœ gata aandjelu. Endje kœdœ agbolo nœ Ndjaba mbœrœ á endje she lœ akuzu ye.

³⁷ Moyize pa lima ngbi adœke azu á endje tshu, endje she bala lœ kuzu. Gbambanœ nene, ala mbeti á pa o'o tœ upu nœ œyo á owo sœ lima kœtshi lœnœ, tshe e lima Gbozu adœke “Ndjaba nœ Abrayamo, Ndjaba nœ Izaka œdœ Ndjaba nœ Yakobo.”

³⁸ Ndjaba dœdœ Ndjaba nœ akuzu nene, kashe Ndjaba nœ asoro. Gbambanœ nene, azu kœ sœ dœ soro mbœrœ she.»

³⁹ Anga aayi kœyisœ awa akwa za o'o œ pa adœke: «Ayi kœyisœrœ, gœ pa o'o nœ zœ dœ œtshœnœ.»

⁴⁰ Gbambanœ nene, endje kpa gugu lima dœ awa ndœ kœyu anga o'o nene.

Masiya œdœ Davidi

(Wu 6a tœ Mat 22.41-45; Mar 12.35-37)

⁴¹ Yisu kœyu endje adœke: «Koto yeka á azu sœ kœpa adœke Masiya kœdœ gbolo nœ Davidi a?

⁴² Gbambanœ nene, Davidi dœ tœ ye pa 6a la buku nœ Itshi nœ Ayuda adœke:

“Gbozu Ndjaba pa fœ Gbozu nœ mœ adœke, sœ ga ati ga pa kuni mœ œrrr

⁴³ adœke mœ fa ayingba zœ ga tshagudi ada zœ yekane.”

⁴⁴ Adja Davidi dœ tœ ye sœ kœ'e she Gbozu. Yé dœ mara gadœ dá Masiya kpa fa gbolo nœ Davidi a?»

Yisu yisœ œrœ tœ upu nœ aayi kœyisœ awa akwa

(Wu 6a tœ Mat 23.1-36; Mar 12.37-40)

⁴⁵ Yisu kœpa fœ ayambarœ nœ ye tœ ala azu kœ á endje sœ lima kœdji she adœke:

⁴⁶ «Ala 'e gbœ dœ aayi kœyisœ awa akwa á endje sœ kœro dœ yœgbœdœ lœba tœ endje, á endje sœ kœyindœ nœ adœke azu sœ kœbala œne tœ osho á ukpulu azu sœ tœnœ. Endje yi kolœ ndœ kœsœ ga tœ osho á sœ utshunœ lœ Sinagoga dœ pe osho kœsœ nœ agbozu azu lœ angbo.

⁴⁷ Endje sœ kœbili ayashe koya mbœrœ kœyi angwa œrœ tœ endje. Yé œdœ endje kœsœ kœza avwala fœ Ndjaba, œndœ endje œ di œrrr tœ kœma adœke œne kœdœ œtshœ azu. Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga ga tœ endje.»

21

Kœtorœ nœ anga yashe koya

(Wu 6a tœ Mar 12.41-44)

¹ Yisu mesho œ wu aayi kœgbœrœ á endje sœ lima kœko ngendja nœ endje ga lœ gbarœ makabo 6a lœ Tepelo.

² Tshe wu ndje anga yashe koya á tshe dœ ayi oyo, kœko ndje a'eara langere ngendja nœ ye bisha ga zœ.

³ Yé Yisu kœpa adœke: «Adja mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, yashe koyanœ asœ á tshe dœ ayi oyo dá ko ngendja nœ ye kœropa azu kœ.

⁴ Gbambanœ nene, ngendja á endje ko asœ, endje sœsœ dœ œrœ kœmbœrœ dœ tœnœ nene, kashe œshe, tshe ko ngendja nœ ye kœ á sœ má adœke tshe zi dœ œrœ.»

*Yisu pandœ upu nœ kœndi tshelœ Tepelo
(Wu 6a tœ Mat 24.1-2; Mar 13.1-2)*

⁵ Anga azu sœ lima kœpa o'o tœ upu nœ Tepelo, yé œ sœ lima kœpa adœke œ ga waa dœ mara á endje mbœrœ dœ ɔtshɔ badja dœ pe œrœ á azu to fœ Ndjaba. Kashe Yisu pa adœke:

⁶ «Lœ olo manda nœ, œrœnœ kœ á 'e wu asœmœ, anga badja bale á kpa sœpe ga pa anganœ œ gu nene. Endje ndi tshelœnœ para kœko ye.»

*Oyo œdœ œrœ kanga
(Wu 6a tœ Mat 24.3-8; Mar 13.3-8)*

⁷ Yé endje yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, lœkœ gadœ dá œrœnœ asœmœ œ wuta ndje a, ambárá gadœ dá matœ endje ɔlɔ á œrœnœ œ mbœrœtœtœ endje a?»

⁸ Yisu gi adœke: «Ala 'e gbœ, uzu bale fafara 'e nene. Gbambanœ nene, azu ndjoro œ na bala dœ i'iri mœ yé œ pa adœke: «Emœ kœdœ Masiya», yé lœkœnœ li ye! Kashe 'e tete manda endje nene.

⁹ ɔlɔ á 'e kœsœ kœdji o'o nœ kœtɔ kowo œdœ azu á endje sœ kœoma dœ anga endje, awa zaza 'e nene. Gbambanœ nene, œ li adœke œrœ ataa wuta utshunœ yeka, kashe œ dœdœ damba kœka tshapashœnœ ngœngœnœ asœ dœmœ nene.»

¹⁰ Yé tshe kpa pa fœ endje adœke: «Ogo gbozu dœ ogo gbozu œdœ pe ogo dœ ogo œ tɔ kowo lœ tœ endje.

¹¹ ɔshɔ œ turu tœ osho kœ, yé ekpe kœfa œdœ egerœ ogo œ za osho kœ. Eœrœ á za awa tœ azu œdœ ambárá afá œ matœ endje 6a lafo.

¹² «Kashe utshu œrœnœ asœke kœ, endje 6i 'e œ mbœrœ œrœ kanga fœ 'e, endje tɔ meza pa 'e 6a lœ Sinagoga, endje ko 'e va ga lœ anda kána, endje gbota 'e na tœnœ 6a utshu agbozugo dœ pe agboro agbozu mangba i'iri mœ.

¹³ Mara œrœ ataa œ za awa fœ 'e ndœ kœema o'o tœ upu nœ mœ.

¹⁴ Atamœ, 'e tœtɔ lœsu 'e tœ mara á 'e pa dœ ngbanga nene.

¹⁵ Gbambanœ nene, mœ to o'o œdœ kœwusœtœtœ ga lœ 'e dœ mara adœke, anga ayingba 'e bale á tshe li tœ kœshara o'onœ lœ ama 'e too kœvwaratœ ye tœnœ œ gu nene.

¹⁶ Aaba 'e œdœ aayi 'e, aaya 'e, aayo 'e œdœ anga 'e œ vaɔtɔ 'e, œ wo ndje anga anga 'e ugurutœ 'e.

¹⁷ Azu kœ œ yangba 'e mbœrœ i'iri mœ,

¹⁸ kashe anga sukumu 'e bale œ yiwa nene.

¹⁹ 'E shi gbi lœ kœyindœrœ nœ 'e yeka á kœgbœ soro neke á ka nene.»

*Yisu pandœ upu nœ kœndi tshelœ Yerusalemœ
(Wu 6a tœ Mat 24.15-21; Mar 13.14-19)*

²⁰ «Lœkœ á 'e kœwœ adœke aturugu kpa dji ongbo Yerusalemœ djikpata, 'e wusœ nœ adœke olo kœndi tshelœ ongbonœ ndo ye.

²¹ Atamœ, azu á endje sœ 6a lœ ogo Yuda œ kpa ga pa kaga, endjeneke á endje sœ 6a lœ ongbo Yerusalemœ œ wuta ga shu. Azu á endje sœ 6a lœ kindi, endje kpa gu ga lœ ongbo nene!

²² Gbambanœ nene, ɔlœnœ asœmœ œ dœ ɔlɔ kœtɔ geda, yekane œneke á endje pa ala Buku nœ Ndjaba kœmbœrœtœtœ endje.

²³ Dœ ɔ̀ɔ̀nœ asœmœ, oyo œ sœ mbœrœ ayashe má endje sœ dœ nguzu dœ pe endjeneke á endje sœ kœza ɔ̀ngɔ ga lœ ama agbolo. Gbambanœ nene, azu tshelœ ogonœ asœmœ œ wu egerœ oyo, yé Ndjaba œ ma ókó nœ ye ga tœ azu.

²⁴ Anga azu œ tshu kuzu nœ ingiri yakamba, endje ko anga endje gu tœnœ tœ kœfa endje tœ akanga dje lœ angbi ogo kɔ. Angbi azu œ ndi tshalakpi Yerusalemœ kpakpakpa œrrr adœke olo nœ endje ka yekane.»

Kœkwa Gbolo nœ uzu

(Wu 6a tœ Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)

²⁵ «Ambará œrœ œ matœ endje 6a la ɔ̀ɔ, 6a la yapu œdœ 6a la angerepe. Yé 6a pa ɔ̀shɔ, azu lœ angbi ogo para œ sœ dœ awa, tshama ungu kota dœ lokonœ œ za ndje awa fœ endje.

²⁶ Azu œ tshu dœ awa lɔ̀kɔ á endje gbe dœ œrœ á mbœrœ bala tœ endje pa ɔ̀shɔ kɔ, mbœrœ gbɔgbɔ nœ tshalafœ œ turu.

²⁷ Dœ tœnœ ataa, endje wu Gbolo nœ uzu á tshe kwa lœ ondoro dœ gbɔgbɔ kɔ œdœ lœ mɔ̀kɔ.

²⁸ Lɔ̀kɔ á œrœ ata kœtetœ kœmbœrœtœ nœ, 'e shi gbi yé œ kpa sœ dœ gbɔgbɔ mbœrœ olo nœ kœwuta 'e lœ ekperœ ndo ye.»

²⁹ Manda nœ, Yisu pa ndœma toro fœ endje adœke: «'E wu ɔ̀yɔ fige asœ dœ pe anga ɔ̀yɔ para:

³⁰ Lɔ̀kɔ á 'e kœwu adœke kakonœ tetœ kœtɔ tœnœ, 'e wusœ nœ adœke olo ungu yavuru ndo ye.

³¹ Awa bale ndje, ɔ̀ɔ á 'e kœsœ kœwu œrœ ata kœwuta tœnœ, 'e wusœ nœ adœke Ogo gbozu nœ Ndjaba ndo ye.

³² Dœ adjapu, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke azu nœ tshakpesheke œ ka kɔ nene, yeka á œrœ ɔ̀sœke œ mbœrœtœ endje.

³³ Tshalafœ dœ tshapa ɔ̀shɔ œ ro ye, kashe o'o ama mœ œ ro nene.»

Kœsœ dœ gbɔdjela

³⁴ «Ala 'e gbɔ, 'e ndindi losu 'e dœ upu nœ kœmbœrœ angbo, dœ kœndjo ipi œrrr adœke œ mbœrœ 'e too mbœrœ oyo nœ tshapashɔ asœ nene, adœke olonœ asœmœ kœwuwuta ga tœ 'e ngbangi

³⁵ 6ata úkú dá endje gi nene. Gbambanœ nene, œ wuta ga tœ azu tshapasho para.

³⁶ Kashe ala 'e gbɔ, 'e za awwala ɔ̀ɔ dœ ɔ̀ɔ mbœrœ á kœsœ dœ gbɔgbɔ nœ kœwuta lœ œrœnœ kɔ á na bala, yeka á 'e kœli kœka ga utshu Gbolo nœ uzu.»

³⁷ Dœ ɔ̀ɔ, Yisu sœ lima kœyisœ œrœ 6a lœ Tepelo, kashe dœ butshɔ, tshe na kœlo 6a pa kaga á i'irinœ kœdœ kaga ɔ̀yɔ Olive.

³⁸ Yeka á dœ amazi, á azu œ na ga ndœ ye 6a lœ Tepelo mbœrœ kœdji she.

22

Kœvvarandœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yow 11.45-53)

¹ Egerœ angbo nœ kœzi mapa á susuku nene á endje e i'irinœ Pake asœmœ, ndo lima ye.

² Agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe aayi kœyisœ awa akwa sœ lima kœpara awa ndœ kœwo Yisu, kashe endje sœ lima kœkpa awa azu.

³ Yé Satana li lima ga tœ losu Yudasi Isikariote, á tshe kœdœ lima bale lœ andjokpa dœ bishanœ asœmœ.

⁴ Tshe na ndœ kœvwarandœ o'o dœ agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu tshapa aayi kœgbøndœ Tepelonœ, yé œ pa o'o dœ endje pa mara kœza Yisu yœ œrœ fœ endje.

⁵ Endje sœ dœ yanga yé œ pa fœ she adœke œne ko ngendja fœ she.

⁶ Yudasi yindœ nœ yé œ tetœ kœpara awa á sœ tœ otshœnœ mbœrœ kœza she yaa fœ endje adœke azu kœwuwusœ nœ nene.

Ayambarœ guma osho kœzirœ angbo Pake

(Wu 6a tœ Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yow 13.21-30)

⁷ Lœkœ angbo nœ mapa á susuku nene ndo, yé œ li adœke endje wo aaya apata á kœzi pa angbonœ asœmœ.

⁸ Yisu kœvwa Apetro dœ Yowane adœke: «'E na dœ œ fa kœzirœ Pakenœ fœ azœ, yeka á a kœzi.»

⁹ Yé endje kœyu Yisu adœke: «Bœ yindœ nœ adœke 'a na kœfa kœzirœnœ bata a?»

¹⁰ Á tshe kœgi fœ endje adœke: «Kœli 'e ga lœ ongbonœ, 'e togba dœ anga yakoshe dœ lsú ungu lœ kumu ye. 'E te manda ye gu tœnœ ga tœ anda á tshe li,

¹¹ yé 'e pa fœ ayengœ andanœ adœke: “Ayi kœyisœrœ yu 6œ adœke osho á œne zi kœzirœ angbo Pake dœ ayambarœ nœ œne sœ kpœta a?”

¹² Yé tshe yisœ anga gbshœ 6a lafo, á endje guma dœ œrœ kœ loœnœ; 'e fa kœzirœ angbonœ kpœtœmœ.»

¹³ Endje na œ gbœ œrœ kœ bata á tshe pa má tœnœ fœ endje, yé œ fa kœzirœ Pakenœ kpœtœmœ.

Kœzirœ Pake nœ Gbozu dœ ayambarœ

(Wu 6a tœ Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1Ko 11.23-25)

¹⁴ Lœndœ á ada œlœ kœzirœ li ye, Yisu sœ ga indiri ndaba kœzirœ awa bale dœ aayi avwa nœ ye.

¹⁵ Yé tshe kœpa fœ endje adœke: «Adja mœ yindœ kœzi Pake asœ dœ 'e utshu kœwu oyo nœ mœ.

¹⁶ Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, mœ kpa zi anganœ nene œrrr ga tœ œlœ á mbœrœ bala tœ endje 6a lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.»

¹⁷ Yé tshe za kopo, œ donga Ndjaba yé á pa adœke: «'E za œ su tshelœnœ tœ 'e.

¹⁸ Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa fœ 'e ataa: Mœ kpa ndjo vinu nene œrrr ga tœ lœkœ á Ogo gbozu nœ Ndjaba œ ma bala tœ endje.»

¹⁹ Manda nœ, tshe kœza mapa œ donga Ndjaba, œ kavwa tshelœnœ yé œ kœkurutshelœ nœ tœ endje dœ kœpa adœke: «Asœ kœdœ undu mœ dá mœ tœ fœ 'e asœ. 'E mbœrœ ataa á kœgbe bala dœ mœ.»

²⁰ Kolœnœ ataa, tshe za kopo manda kœzirœ, á pa adœke: «Yashi asœ kœdœ tafo ayo lœ indji mœ á tu mbœrœ 'e.»

²¹ Kashe 'e wu kane: Kane uzu á tshe sœ kœza mœ yœ œrœ, za kœzirœ pa ndaba awa bale dœ mœ kpœke.

²² Gbambanœ nene, Gbolo nœ uzu œ gu bata á Ndjaba pa lima tœnœ. Kashe oyo nœ uzu á tshe za she yœ œrœ!

²³ Yé endje tetœ kœyutœ endje lœ tœ endje adœke uzu dœ ugurutœ endje dá yindœ kœmbœrœ œrœ ataa.

Lœ ugurutœ ayambarœ, œdœ dá ropa anganœ a?

(Wu 6a tœ Mat 18.1; Luk 20.25-28; Mar 9.34; 10.42-45)

²⁴ Endje tetœ kœgbugburutshelœ o'o lœ tœ endje mbœrœ kœwusœ uzu á tshe ropa anganœ.

²⁵ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Agbozugo tshapa anghi ogo sœ kœmbœrœ akwa nœ endje dœ gbœgbœ, yé endjeneke á endje sœ kœgbœndœ ogo yi 6alima ndœ nœ adœke azu e œne “œtshœ azu”.

²⁶ Tœ 'e, 'e mbœmbœrœ œnœ 'e ata nene, kashe œ li adœke tsheneke ugurutœ 'e á tshe ropa 'e, tshe sœ 6ata rodonga, yé œ li adœke tsheneke á tshe sœ tœ gbozu, tshe sœ 6ata ayi akwa.

²⁷ Yé ataa, œde dá ropa anganœ a? Uzu neke á tshe sœ pa ndaba too tsheneke á tshe sœ kœko kœziroœ fœ azu a? Ɛ doœdoœ uzu á tshe sœ pa ndaba nene a? Kashe tœ mœ, mœ sœ ugurutœ 'e 6ata uzu kœmbœrœ akwa fœ 'e.

²⁸ «E'œ kœdoœ azu á 'e kaka lima tœ mœ ti nene lœkœ á mœ li lima ga lœ kœwu losu.

²⁹ Yé œmœ, mœ za akwa ogo gbozu fœ 'e 6ata á Aba mœ za ndje lima fœ mœ.

³⁰ Ataa, 'e zi bala œrœ œ ndjorœ pa ndaba dœ mœ awa bale 6a lœ Ogo gbozu nœ mœ, yé 'e sœ ndje bala ga pa ngande tshagbozu mbœrœ kœwa ngbanga nœ mara ndjokpa dœ bisha lœ ogo Israyele.»

Yisu pa fœ Petro adœke tshe 'ea œne zœ

(Wu 6a tœ Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yow 13.36-38)

³¹ Gbozu pa fœ Shimu adœke: «Shimu, Shimu, Satana esho ndœ gbœgbœ adœke œne pe tshelœ 'e 6ata á endje pe tshelœ indji ble.

³² Kashe œmœ, mœ za avwala tœ upu nœ zœ mbœrœ adœke kœyindœrœ nœ zœ kœ kaka nene. Yé œ6œ, lœkœ á 6œ kœkwatœ zœ, 6œ to gbœgbœ fœ aaya zœ.»

³³ Petro pa fœ she adœke: «Gbozu, œdoœ lœ kánga œdoœ lœ kuzu, mœ yindœ nœ adœke mœ li, too mœ tshu dœ 6œ awa bale.»

³⁴ Yisu gi adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 6œ ngbi, Petro, utshunœ adœke kœngato ki, 6œ 'ea mœ awa votœ adœke 6œ wuwusœ mœ nene.»

³⁵ Yé tshe kœpa fœ endje adœke: «Lœkœ á mœ vwa lima 'e, œdoœ ngendja, œdoœ ngbade, œdoœ œrœ ada, 'e zaza lima œrœ bale nene. Atamœ 'e sœsœ lima dœ œrœ nene a?» Endje gi adœke: «'A sœ lima dœ œrœ zœ.»

³⁶ Tshe pa fœ endje adœke: «Kashe ngœngœ asœ, uzu á tshe kœsœ dœ ngendja, tshe za; awa bale ndje mbœrœ uzu á tshe sœ dœ ngbade. Yé tsheneke á tshe gugu dœ ingiri yakamba nene, tshe ka yœgbœdo lœba nœ ye dœ œ yœ dœ anganœ bale.

³⁷ Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa ngbi fœ 'e, œ li adœke o'o á endje sũ bala buku nœ Ndjaba mbœrœtœ endje ga tœ mœ liakanœ: Endje di she ga ugurutœ aayi kœmbœrœ ngbindiroœ. Dœ toœnœ ataa, o'o á endje pa lima tœ upu nœ mœ, œ mbœrœtœ endje ye.»

³⁸ Endje kœpa adœke: «Gbozu, ingiri yakamba bisha dœke». Tshe kœgi fœ endje adœke: «Ɛ li ye».

Yisu za avwala 6a pa kaga œyœ Olive

(Wu 6a tœ Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)

³⁹ Yisu wuta œ ro ga pa kaga œyœ Olive 6ata á tshe ro 6a lima, yé ayambarœ nœ ye na manda ye.

⁴⁰ Lœndo á tshe yi kumu ye 6a zœ, tshe pa fœ endje adœke: «'E za avwala nœ 'e fœ Ndjaba adœke 'e kœlili ga lœ kœbili osho nœ Satana nene.»

⁴¹ Manda nœ, tshe gitœ ye zara tœ endje, œ gote dœ koda ye yé œ tetœ kœza avwala fœ Ndjaba adœke:

⁴² «Aba, œdoœ 6œ kœyindœ nœ, 6œ mbœrœ adœke yashi oyonœ asœke gitœ ye utshu mœ ye. Mbœmbœrœ œrœ á mœ yindœ nœ nene, kashe mbœrœ œrœ á 6œ yindœ nœ.» [

⁴³ Ataa, anga andjelu to 6a lafo œ wuta ga ndœ ye mbœrœ koeto gbɔgbɔ fœ she.

⁴⁴ Losu ye su lima dœ oyo, tshe kpa za avwala ga pa nœ ga pa nœ fœ Ndjaba, yé ili sara tœ ye tea tea ga tœ ɔshɔ bata indji.]

⁴⁵ Manda kœza avwalanœ, Yisu áalafo œ gu ga ndœ ayambarœ nœ ye œ gbɔ endje, endje mœ œ lo ye.

⁴⁶ Tshe pa fœ endje adœke: «Koto o! 'E lo ye a? 'E áalafo yé œ za avwala fœ Ndjaba adœke 'e lili ga lœ kœwu losu nœ Satana nene.»

Kœtepa Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.47-56; Mar 14.43-50; Yow 18.3-11)

⁴⁷ Tshe sœpe damba kœpa o'o trale atake, ukpulu azu kœyi kumu endje. Anga bale ugurutœ andjokpa dœ bishanœ asœmœ á i'iri ye kœdœ lima Yudasi, te utshu endje. Tshe na ndoo dœ Yisu ndœ koebala she dœ kœuru tshelœ utu ye.

⁴⁸ Kashe Yisu pa fœ she adœke: «Yudasi, 6œ za Gbolo nœ uzu fœ angbi azu lœ awa nœ kœuru tshelœ utu ye a?»

⁴⁹ Lɔkɔ á azu á endje ro tœ awanœ dœ Yisu wu lima œrœ á yindœ koembœrœtœ endje, endje yu she adœke: «Gbozu, 'a nga koshe dœ endje dœ ingiri yakamba a?»

⁵⁰ Yé anga bale ugurutœ endje gbota ingiri yakamba nœ ye, œ de ayi akwa nœ egerœ nganga Ndjaba, á wa utu ye dja ga pa kuni ndja tœnœ ye.

⁵¹ Kashe Yisu pa adœke: «'E katœ nœ dœ endje mbœrœ œrœ á endje yindœ nœ.» Á za utu ye tœ ga ngbanœ.

⁵² Manda nœ, Yisu pa fœ azu á endje na lima kœza she, agbozu tshapa anganga Ndjaba, agbozu tshapa azu á endje gbɔndœ Tepelo dœ pe agbozu Ikria ayuda adœke: «'E na dœ ingiri yakamba dœ pe ndindi ɔyo ndœ mœ bata œmœ kœdœ ayi angba a?»

⁵³ ɔlɔ dœ ɔlɔ á mœ sœ lima dœ 'e lœ Tepelo, 'e tuturutœ mœ nene. Kashe ngɔngɔ asœke kœdœ olo nœ 'e œdœ gbɔgbɔ akwa nœ aayi butshɔ.»

Petro 'ea Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.57-58,69-75; Mar 14.53-54,66-72; Yow 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Endje za Yisu, œ gu dœ she 6a lœ anda nœ egerœ nganga Ndjaba. Petro sœ lima kœna manda endje lœ ingirinœ.

⁵⁵ Bata á endje ngbɔ lima egerœ owo ga lœ gbagba á ngbɔtœ endje ga indirinœ, Petro na œ sœ ga ugurutœ endje.

⁵⁶ Anga yashe akwanœ bale wu she kœsœ ga indiri owonœ, tshe shokɔ she yé œ pa adœke: «Uzu asœ 6a e sœ ndje lima dœ she awa bale.»

⁵⁷ Kashe Petro 'eatœ ye, œ pa adœke: «Yashe, mœ wuwusœ ye nene.»

⁵⁸ Teasho manda nœ, anga uzu kpa wu she, œ pa adœke: «Æfœ ndje kœdœ uzu nœ endje.» Petro gi adœke: «Æœ, œ doédœ mœ nene.»

⁵⁹ Ga pa œrœ nœ ada ɔlɔ bale manda nœ, anga uzu kpa shi kɔdɔ dœ o'onœ adœke: «Adja upu, uzu asœ 6a e sœ lima dœ she awa bale; ga pance dœmœ, œshe kœdœ uzu Galilayi.»

⁶⁰ Petro kœgi adœke: «Mœ wuwusœ o'o á 6œ yindœ kœpa tœnœ asœmœ nene.» Petœ œsenœ á tshe sœ lima pe kœpa o'o lœma ye, trale kɔngato kœki.

⁶¹ Gbozu fatœ ye œ tondœ Petro, yé Petro kœgbe dœ o'o á Gbozu pa lima fœ she adœke: «Utshunœ adœke kɔngato ki, 6œ 'ea mœ awa votɔ.»

⁶² Petro wuta yé œ tetœ iki tshuru tshuru tshuru.

Azu gu Yisu œ bi she

(Wu 6a tœ Mat 26.67-68; Mar 14.65)

⁶³ Ayakoshe á endje sœ lima kœsœ indiri Yisu, tetœ kœmœ she dœ pe kœbi she.

⁶⁴ Endje i tshatshu ye ga tœnœ dœ lœba á sœ kœyu she adœke: «Ma adœke œbœ kœdœ ayi kœgbara o'o! Uzu de dá bi 6œ a?»

⁶⁵ Yé endje sœ ndje lima kœgu she dœ ekpe o'o waa.

Yisu 6a utshu egerœ angbœtœ kœwa ngbanga

(Wu 6a tœ Mat 26.59-66; Mar 14.55-64; Yow 18.19-24)

⁶⁶ Lœkœ á osho kœrœ, agbœ Ayuda, agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ aayi kœyisœ awa akwa ngbœtœ endje ga tœnœ, yé œ na dœ Yisu 6a tœ egerœ angbœtœ kœwa ngbanga nœ endje.

⁶⁷ Endje pa fœ she adœke: «Ædœ 6œ kœdœ Masiya, pandœ nœ fœ 'a.» Yisu gi fœ endje adœke: «Ædœ mœ kœpandœ nœ fœ 'e, 'e yindœ nœ ga ndœ mœ nene;

⁶⁸ yé œdœ mœ kœyu 'o, 'e gi o'o fœ mœ nene.

⁶⁹ Kashe ngangœ asœ, Gbolo nœ uzu œ sœ ga tœ kuni Ndjaba nœ gbœgbœ.»

⁷⁰ Endje para kœkœ yu adœke: «Æ6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba a?» Tshe kœgi fœ endje adœke: «E'e dœ tœ 'e 'e sœ kœpa tœnœ adœke, œmœ kœdœ Gbolo nœ ye.»

⁷¹ Endje kœpa adœke: «Ádá kœgbe dœ anga timu kpa gugu nene! Gbambœ nene, azœ dœ tœ azœ a dji o'onœ lœ adja ama ye dœ tœ ye!»

23

Endje na dœ Yisu 6a utshu Pilato

(Wu 6a tœ Mat 27.2,11-14; Mar 15.1-5; Yow 18.28-38)

¹ Azu para á endje sœ lima tœ œsœ egerœ angbœtœnœ áalafo yé œ na dœ she 6a utshu Pilato.

² Endje tetœ kœtœ meza pa ye dœ o'onœ adœke: «'A gbœ yakoshe asœ, tshe sœ kœdjingili tshelœ kumu azu ogo nœ azœ: Tshe sœ kœpakata azu ndœ kœyo lapo nœ Sezare, tshe sœ kœpa adœke œne kœdœ Masiya, œne ndje kœdœ gbözugo.»

³ Pilato kœyu she adœke: «Æ6œ kœdœ gbözugo nœ Ayudœnœ a?» Yisu kœgi fœ she adœke: «Æ6œ dá sœ kœpa ataa.»

⁴ Pilato pa fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe ukpulu azunœ á endje na lima adœke: «Mœ wuwusœ anga o'o á li adœke mœ wa œgbœ ngbanga ga tœ yakoshe asœ liaka nœ nene.»

⁵ Kashe endje shi kœdœ adœke: «Tshe sœ kœdjingili tshelœ kumu azu dœ kœyisœ œre adœke azu oma lakpi. Tshe tetœ nœ lœ ogo Galilayi, lœ ogo Yuda œerr á wuta dœ tœnœ 6a ke asœke.»

Endje na dœ Yisu 6a utshu Erode

⁶ Manda kœdji endje, Pilato kœyu endje adœke: «Yakoshe asœ kœdœ uzu Galilayi a?»

⁷ Yé endje yindœ nœ ngbi adœke œshe kœdœ uzu Galilayi. Kœdji adœke Yisu kœdœ uzu ogo á Erode kœdœ gbözunœ, tshe vwa she ga ndœ Erode, mbœrœ lœ olo asœmœ tshe na lima kpœmœ ga lœ Yerusalemœ.

⁸ Kœwu Yisu atake, Erode sœ dœ yanga tœpanœ kpuru. Gbambœ nene, tshe sœ lima kolœ kœdjindœ œtrœ ye, yé œ sœ dœ ogo kœwu she. Tshe sœ lima kœgbe adœke Yisu œ mbœrœ anga afá dœ ala œne zœ.

⁹ Tshe yu she dœ o'o ga pa nœ ga pa nœ, kashe Yisu gigi 'o bale fœ she nene.

10 Agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe aayi kœyisœ awa akwa sœ lima kœtœ meza pa ye dœ agbœ.

11 Erode dœ pe aturugu nœ ye te lima tœ kœmœ Yisu, œ sœ lima kœgu œsœ ye. Endje verœ atshœ lœba á ga waa ga tœ ye, yé œ gi she fœ Pilato.

12 Pe dœ alœnœ asœmœ, Erode œdœ Pilato á endje sœ lima kœyangbatœ endje utshunœ, tetœ kœyindœtœ endje ye.

Pilato wa ngbanga nœ kuzu ga tœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yow 18.39-19.16)

13 Pilato kpa e agbozu tshapa anganga Ndjaba, agbozugo dœ pe azu ogo kœ,

14 yé á kœpa fœ endje adœke: «'E na dœ yakoshe asœ fœ mœ bœta uzu á tshe sœ kœdjingili tshelœ kumu azu tœ awa á sœ ndjii, kashe œmœ á mœ yu she utshu 'e, mœ gbœgbœ anga œrœ á li adœke mœ wa œgbœ ngbanga ga tœ ye liakœnœ ugrutœ o'o á 'e tœ meza pa ye ndœnœ nene.

15 Gbozu Erode gbœgbœ ndje she dœ ekpe 'o nene, yeka á gi she fœ azœ gamœ asœke. Mbœrœ tœnœ ataa, anga œrœ á tshe mbœrœ á li dœ kuzu gugu bale nene.

16 Ataa, mœ sœ kolœ she dœ ndjapa, œ za awa fœ she ye.» [

17 Lœkœ angbo nœ Pake bale dœ bale, Pilato sœ bœlima kœvwarœ anga uzu bale lœ anda kángœ.]

18 Endje tetœ kœtarawœ para kœkœ adœke: «Wo uzunœ asœmœ ye! Œ katœ Barabase fœ 'a!»

19 Endje za lima Barabase ga lœ anda kángœ mbœrœ anga kœoma dœ o'o á wuta lima lœ ongbo, á tshe wo lima uzu lœ nœ.

20 Pilato kpa yu ndje dœ gbetshelœ adœke œne katœ Yisu.

21 Kashe endje tara rawœ adœke: «Tshe tshu pa kurushi, tshe tshu pa kurushi!»

22 Tœ votœnœ, tshe kœpa fœ endje adœke: «Ekperœ gadœ á yakoshe asœ mbœrœ á? Mœ gbœgbœ anga œrœ bale á tshe mbœrœ á li adœke tshe tshu nene. Mœ yindœ kœbi kolœ she, yé œ za awa fœ she.»

23 Kashe endje sœ kolœ kœta rawœ dœ agbœ adœke tshe tshu pa kurushi, yé rawœ nœ endje sœ kolœ kœgerœ tœnœ.

24 Yé Pilato kœwœ bœta á endje yœndœ nœ asœmœ.

25 Tshe kœkatœ uzu á tshe za she wvi ga lœ anda kángœ mbœrœ kœoma dœ 'o œdœ mbœrœ kœwo uzu, yé á endje sœ lima kœyœndœ ye. Kashe tshe pa adœke endje mbœrœ dœ Yisu bœta á endje yindœ nœ.

Ba tœ awa kurushi

(Wu 6a tœ Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yow 19.17-27)

26 Bœta á aturugu sœ lima kœna dœ Yisu, endje togba dœ anga uzu bale á i'iri ye kœdœ Shimu, uzu tshalakpi Sirene. Tshe to lima bœ lœ kindi á sœ kœgu tœnœ yé endje za she dœ œgbœ, œ za kurushinœ ga pa kanga ye adœke tshe za manda Yisu.

27 Ukpulu azu yaba yaba sœ lima kœna manda ye. Endje ngbœ lima dœ anga ayashe á endje sœ lima kœda okoro endje, á sœ lima kœditshelœama endje tœ upu nœ ye.

28 Yisu kœfatœ ye ga ndœ endje á kœpa fœ endje adœke: «Ayashe Yerusaleme, 'e kiki mœ nene! Kashe 'e kitœ 'e dœ tœ 'e dœ pe agbolo nœ 'e!

29 Gbambœnœ nene, lœkœnœ ndo á endje pa adœke: “Yanga nœ ayashe mara, dœ endjeneke á endje zuzu damba nene, dœ endjeneke á endje zaza damba œngœ ga lœ ama agbolo nene asœmœ!”

³⁰ Azu œ tetœ kœpa fœ kaga adœke: “Te ga pa 'a” yé œ pa fœ koto adœke: “Ko 'a yiwa tœnœ!”

³¹ Gbambanœ nene, œdœ endje kœmbœrœ atake ga tœ tungboyu ɔyɔ, endje mbœrœ kotoo tœ ɔɔɔ ɔyɔ a?»

³² Endje na ndje lima dœ anga aayi ngbindirœ bisha adœke endje wo endje awa bale dœ Yisu.

Endje kuru Yisu ga pa kurushi

(Wu 6a tœ Mat 27.33-34; Mar 15.22-32)

³³ Kœwuta endje ga tœ osho má endje e tœnœ adœke: «Gbayashi kɔɔ», endje kuru Yisu ga pa kurushi dœ pe aayi ngbindirœ asœmœ bisha, anga ga pa kuni anga ga pa gele.

³⁴ Yé Yisu pa adœke: «Aba, djerœndœ ekperœ nœ endje gbambanœ nene, endje wuwusœ œrœ á endje sœ kœmbœrœ tœnœ nene.» Yé endje ta wuka pa lœba nœ Yisu, œ kurutshelœ nœ tœ endje ye.

³⁵ Azu ndjoro ka lima 6a zœ yé œ sœ kœwu tœnœ. Agbozu ayudanœ tetœ kœmœ she, œ pa adœke: «Tshe she lima anga azu. E dœ tshe kœdœ adja Masiya á Ndjaba ke she asœmœ, kaka tshe shetœ ye dœ tœ ye!»

³⁶ Aturugu mœ ndje lima she. Endje na lima ndoo dœ she, œ za ikpi vinu fœ she,

³⁷ yé œ pa adœke: «E dœ 6œ kœdœ gbozugo nœ Ayuda, shetœ zœ dœ tœ zœ.»

³⁸ Endje su ndje lima mbeti á 6i ga tœ kumu kurushinœ adœke: «Uzunœ asœke kœdœ gbozugo nœ Ayuda.»

³⁹ Anga ayi ngbindirœnœ bale á endje kuru she ga pa kurushi tetœ kœgu she, œ pa adœke: «E doédœ 6œ kœdœ Masiya nene a? She tœ zœ dœ tœ zœ œ she ndje a'a!»

⁴⁰ Kashe anga gbagbara she yé œ pa adœke: «Bœ kpa awa Ndjaba nene a? Eœrœ á endje mbœrœ fœ azœ, œtœnœ dá endje mbœrœ ndje fœ she!

⁴¹ Tœ azœ, djofelœnœ asœ li dœ azœ; gbambanœ nene, œneke á a gbœ kœdœ œrœ tshangba œneke á a mbœrœ. Kashe œshe, tshe mbœmbœrœ ekperœ teasho nene.»

⁴² Manda nœ, tshe pa fœ Yisu adœke: «Yisu, gbe dœ mœ lœkœ á 6œ kwa bala tœ zœ kœmbœrœ akwa gbozu nœ zœ kane.»

⁴³ Yisu kœgi fœ she adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 6œ dœ adjapu adœke, kpesheke, 6œ sœ dœ mœ awa bale 6a lœ Paradizo.»

Kuzu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yow 19.28-30)

⁴⁴ E na kœwuta ndoo dœ kakpi ɔɔ, osho bu kporokoto pa ɔshœ djigi œrrr ga tœ ada ɔɔ votœ manda kakpi ɔɔ,

⁴⁵ ɔɔ kpa tœtœ nene. Yé egerœ lœba á endje du 6a scœnda Tepelo asœmœ suru tshelœtœ ye bisha.

⁴⁶ Yisu ta rawa dœ ɔgbœ yé œ pa adœke: «Aba, mœ katœ ishiri mœ ga tshakane zœ.» Manda kœpa o'onœ asœke, ngbewo tshe tshu ye.

⁴⁷ Kœwu œrœ kœ á mbœrœ lima tœ endje, gbozu tshapa aturugu Roma donga Ndjaba, œ pa adœke: «E kporo o'o, yakoshe asœke kœdœ uzu á tshe sœ ndji.»

⁴⁸ Yé azu ndjoro á endje ngbœba lima tœ endje kpœtœmœ, wu œrœnœ á mbœrœ lima tœ endje asœmœ, yé œ fatœ endje gu tœnœ dœ kœda okoro endje dœ oyo.

⁴⁹ Aayi koena manda Yisu para kɔkɔ, dɔe pe ayashe á endje to lima dɔe she 6a lɔe ogo Galilayi, ka lima zara á sɔe kɔetondɔe ɔerɔenɔe kɔ á sɔe lima koembɔerɔetɔe endje asɔemɔe.

Endje shi oko Yisu

(Wu 6a tɔe Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yow 19.38-42)

⁵⁰ Anga uzu bale á i'iri ye kɔedɔe Yozeфу, anga ayi koewa ngbanga nɔe Ayuda, tshe kɔedɔe lima ɔtshɔ uzu, uzu á tshe sɔe ndjii.

⁵¹ Uzu tshalakpi Arimateyo, tshe za lima lɔsu ye djigi kɔekate dɔe lɔkɔ á Ndjaba ɔe tetɔe koembɔerɔe akwa tshagbozu nɔe ye. Tshe vvara lima tɔe ye tɔe ngbanganɔe á endje wa ga tɔe Yisu dɔe pe ɔerɔenɔe á endje mbɔerɔe ga tɔe ye asɔemɔe.

⁵² Tshe na ga ndɔe Pilato koeyu she adɔeke, ɔene za oko Yisu.

⁵³ Yé tshe na ɔe i oko Yisu tɔe kurushi ga ati, ɔe vwele dɔe imbi lɔeba yé ɔe na koeshi tɔenɔe 6a lɔe kudu á endje dji lɔe badja. Endje shishi lima anga uzu bale ga lɔe kudunɔe asɔemɔe nene.

⁵⁴ Tɔenɔe kɔedɔe lima olo bale utshu sabata, olo koeguma ɔerɔe yé lɔkɔnɔe asɔemɔe ndo lima ye.

⁵⁵ Ayashe á endje to lima dɔe Yisu 6a lɔe ogo Galilayi asɔemɔe, na lima awa bale dɔe Yozeфу. Endje na lima koewu kudunɔe yé ɔe wu mara á endje shi dɔe oko Yisu ga lɔenɔe.

⁵⁶ Manda nɔe, endje gu ga manda endje, ɔe guma kada dɔe pe yombo ndɔe koena koedja ga tɔe kote Yisu.

Dɔe lɔkɔ sabata, endje yatɔe endje liaka ɔeneke á awa akwa pa tɔenɔe.

24

Yisu she lɔe akuzu

(Wu 6a tɔe Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yow 20.1-10)

¹ Dɔe ɔlɔ yenga lɔe gurutsha, ayashenɔe ro ga pa udu dɔe yombonɔe á endje guma lima asɔemɔe.

² Kɔewuta endje 6a zɔe, endje gbɔ adɔeke endje vwiri egerɔe badjanɔe tɔe ama kudunɔe ye.

³ Endje li 6a lɔe kudunɔe 6a zɔe, kashe endje gbɔgbɔ lima oko Gbozu Yisu nene.

⁴ Uvuru endje i gara, yé trale endje wu azu bisha á endje verɔe lɔeba á tshiiishi, endje ka ndoo dɔe endje.

⁵ Awa za endje, endje koetra kumu endje ga ati, yé azu asɔemɔe koeyu endje adɔeke: «Mbɔerɔe gadɔe á 'e sɔe kɔepara uzu á tshe sɔe dɔe soro ugurutɔe akuzu a?»

⁶ Tshe sɔesɔe kpɔeke nene, kashe tshe she ye. 'E gbe dɔe o'o á tshe pa lima fɔe 'e lɔkɔ á tshe sɔepe lima 6a lɔe Galilayi kane.

⁷ Tshe pa lima adɔeke: “Ɖ li adɔeke endje za Gbolo nɔe uzu ga tshakane ekpe azu, endje wo she 6a pa kurushi, yé manda olo votɔ, tshe she lɔe akuzu ye.”»

⁸ Ataa, ɔendɔe o'onɔe á Yisu pa lima asɔemɔe kɔete lɔe ayashenɔe asɔemɔe,

⁹ endje to 6a pa udu 6a zɔe, ɔe gu ɔe pandɔe o'onɔe kɔ fɔe ayambarɔenɔe ndjokpa dɔe bale asɔemɔe dɔe pe udu endje kɔ.

¹⁰ Ayashenɔe lima kɔedɔe: Mareya uzu Magadala, Jane ɔedɔe Mareya ayi Jake. Anga angbi ayashe á endje ro lima awa bale dɔe endje mi ndje ndɔe nɔe fɔe aayi avwa.

¹¹ Aayi avwanɔe gbe lima ɔene endje adɔeke o'onɔe á endje pa asɔemɔe kɔedɔe o'o nɔe ayi iyi, yé endje yiya lima ndɔe nɔe ga tɔe ayashenɔe nene.

12 Petro áafo, œ kpa ga pa udunœ 6a zœ, œ ti, œ wu kolœ a'eara imbi ndœma læba. E gu ga ndœ ye, yé œ tetœ kœkitœ œsœ œrœ á mbœrœ tœ endje asœmœ.

*Yisu matœ ye fœ azu bisha tœ awa Emawuse
(Wu 6a tœ Mar 16.12-13)*

13 Kolœ dœ lœkanœ asœmœ, anga azu bisha ugurutœ endje na lima ga lakpi Emawuse. Kœto lœ Yerusaleme œrrr ga lœ Emawuse, endje mbœrœ ada ɔlœ bisha nœ ana.

14 Kœna endje, endje tetœ kœpa o'o tœ œrœnœ á mbœrœ lima tœ endje asœmœ na tœnœ.

15 Bata á endje sœ lima kœkitœ œsœnœ dœ pe kœsharatœ endje, Yisu dœ tœ ye te ga ndœ endje, œ tetœ kœna dœ endje tœ awanœ.

16 Kashe, ala endje bu lima tœ kœwusœ nœ adœke Yisu dœmœ.

17 Yisu kœyu endje adœke: «O'o gade dá 'e sharatœ 'e ugurutœ 'e tœ awa lœ kumu nœ a?» Yé endje kœka tshikingi dœ oyo.

18 Yeka á anga bale ugurutœ endje, á i'iri ye kœdœ Kleyopase, kœgi fœ she adœke: «Kolœ œbœ bale lœ Yerusaleme asœke dá wuwusœ o'o á ro kpœke nene a?»

19 Tshe kœyu endje adœke: «O'o gade e?» Endje kœgi fœ she adœke: «O'o nœ Yisu uzu Nazarete. Eshœ kœdœ lima ayi kœgbara o'o nœ Ndjaba. Tshe sœ lima dœ gbœgbœ nœ kœmbœrœ œrœ dœ pe kœpa o'o utshu Ndjaba œdœ azu.

20 Yeka agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu nœ azœ ka she, á kuru she ga pa kurushi, á wo she ye.

21 A ko lima lœsu 'a ga pa ye adœke œshe dá Ndjaba vwa she ndœ kœshe azu Israyele. Kashe œ ro kpœsheke olo votœ á œrœnœ mbœrœtœ endje asœmœ.

22 A wusœ nœ lœ awa nœ anga ayashe ugurutœ 'a á endje za o'onœ ga ati yekane á tshanga kumu 'a. Gbambanœ nene, endje kpa lima lœ gurutsha ga pa udunœ 6a zœ,

23 kashe endje gbœgbœ oko ye nene. Endje fatœ endje œ gu á pa fœ 'a adœke, aandjelu wuta á pa fœ œne adœke, tshe kpa sœpe dœ soro.

24 Anga anga 'a na 6a pa udunœ 6a zœ, œ gbœ œrœnœ kœ liaka œneke á ayashœnœ gu á pandœ nœ fœ 'a asœmœ, kashe anga œrœ bale kœdœ adœke endje wuwu she nene.»

25 Yé tshe kœpa fœ endje adœke: «Uu, azu á endje sœsœ dœ kœwusœrœ nene, o'o kœ á aayi kœgbara o'o pa 6a lima, 'e yiyindœ nœ katsha nene!

26 'E wuwusœ nœ nene a? E li adœke Masiya wu oyo yeka á kœsœ lœ moko nœ ye.»

27 Manda nœ, á tetœ kœmindœ o'o á endje sú tœ upu nœ ye la buku nœ Ndjaba, kœto tœ Moyize œrrr ga tœ aayi kœgbara o'o.

28 Kœendo dœ ogo á endje yi lima ndœ kœna ga lœnœ, Yisu mbœrœ 6ata œnœ sœ kœna œnœ œne lœ ingirinœ.

29 Endje kœpa fœ she adœke: «Sœpe dœ 'a mbœrœ 6a mãmá œrrr ɔlœ di ye, osho bu ndje ye.» Yé tshe kœli ndœ kœlo dœ endje.

30 Endje ngbœtœ endje indiri ndaba ndœ kœzirœ, tshe kœza mapa, kœdonga Ndjaba, kœva tshelœnœ ndœ kœkurutshelœ nœ tœ endje.

31 Trale ala endje kœkœrœ, á endje kœwusœ nœ adœke œshe dœmœ. Ene kpa mesho atake, titivwiri tshe kœyiwa tœ endje ye.

32 Endje kœtetœ kœyutœ endje, anga manda yanganœ adœke: «ɔlœ á tshe sœ kœpa o'o dœ azœ tœ awa dœ pe kœmindœ o'o ama Ndjaba la buku, œ sœ kœju lœsu azœ 6a ta owo a?»

³³ Pe kpœtœ œsœncœ, endje áafo œ gu ga lœ Yerusalem, yé á gbœ ayindœ Yisu ndjokpa dœ bale á endje ngbœba tœ endje dœ pe anga anga endje

³⁴ á sœ kœpa lima adœke: «Adjapu, Gbozu she lœ akuzu ye, tshe matœ ye fœ Shimu.»

³⁵ Yé ayindœ Yisu bisha asœmœ, kœpandœ o'o á ro tœ awa Emawuse fœ endje, dœ pe mara á endje wusœ Yisu œlœ á tshe va tshelœ mapa.

Yisu matœ ye fœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bale

³⁶ Bata á endje sœpe lima damba kœpa o'onœ, trale Yisu wuta ga ugurutœ endje, á kœpa fœ endje adœke: «Kœsœ gee sœ dœ 'e.»

³⁷ Uvuru endje i gara dœ awa, mbœrœ endje gbe adœke endje wu ngandoro.

³⁸ Yé tshe kœpa fœ endje adœke: «Mbœrœ gadé dá losu 'e sœ ga lafo a? Mbœrœ gadé dá 'e sœ dœ ashara ata a?

³⁹ 'E wu tshakane mœ dœ ada mœ, œmœ dœmœ. 'E goro mœ dœ œ wu, ngandoro sœsœ dœ songba dœ pe ngbabi b̄ata á mœ sœ dœ tœncœ asœ nene.»

⁴⁰ Manda o'onœ asœmœ, tshe kœma tshakane ye dœ ada ye fœ endje.

⁴¹ Bata á yanga sœ zœ dœ pe uvuru endje á i gara, endje yiyi lima damba ndœncœ nene, Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E sœ dœ kœzirœ tœncœ kpœke zœ a?»

⁴² Endje za anga ndindi ageatshalangu á endje zoozo fœ she.

⁴³ Yé tshe za œ zi tœ ala endje.

⁴⁴ Manda nœ, tshe pa fœ endje adœke: «'E wu, œlœ á mœ sœ lima damba dœ 'e, mœ pa lima fœ 'e adœke: O'o á endje sú lima la buku awa akwa nœ Moyize, la buku nœ aayi kœgbara o'o dœ pe la œncœ Itshi, œ mbœrœtœ endje liakanœ.»

⁴⁵ Mbœrœ tœncœ ataa, Yisu kœrœ kœwusœrœ nœ endje ndœ kœwusœ ádá buku nœ Ndjaba.

⁴⁶ Tshe pa fœ endje adœke: «Bata á o'o ama Ndjaba sœ lima kœpa tœncœ: Endje ndanga Masiya œrrr ga tœ kœwo she, kashe manda olo votœ tshe she ugurutœ akuzu.

⁴⁷ Œ li adœke, endje mindœ i'iri ye lœ angbi ogo kœ kœto lœ Yerusalem, mbœrœ adœke azu fatshalœsu endje á Ndjaba kœdjerœndœ ekperœ nœ endje.

⁴⁸ Mbœrœ e'e dá dœ atimu nœ œrcœncœ kœ asœmœ.

⁴⁹ Yé œmœ, mœ vwa Œtshœ Ishiri fœ 'e b̄ata á Aba mœ pa lima ndœ nœ. 'E sœ damba lœ Yerusalem kpœke œrrr ga tœ olo á gbœgbœ nœ Ndjaba kœjerœ ga pa 'e yekane.»

Yisu œ ga lafo

⁵⁰ Manda nœ, Yisu to endje na tœncœ ndoo dœ Betani. Tshe ti kane ye ga lafo, á to kane ye kapa endje.

⁵¹ Londœ á tshe sœ lima kœto kane ye ga pa endje, tshe katœ endje yé œ œ ga lafo.

⁵² Manda kœdonga she, endje gu dœ yanga ga lœ Yerusalem.

⁵³ Œlœ dœ œlœ endje sœ lima kœna kœdonga Ndjaba b̄a lœ Tepelo.

Ɔtshɔ O'o nɔe Yisu Kristu á Yowane sú Tshatshu o'o

Asœke kœdœ Ɔtshɔ O'o nɔe Yisu á Yowane sú. Tshe kwa ada Ɔtshɔ O'o mbeti nœ ye dœ kœpa adœke Yisu kœdœ œdœ? Ɔshe kœdœ O'o á tshe sœ lima 6a tœ ogo nœ Ndjaba, tshe kœdœ lima Ndjaba. O'o na ga pa ɔshɔ, œ te uzu. Yisu mbœrœ œrœ á ropa kœwusœrœ nœ azu para kœkœ tœ kœma adœke œshe kœdœ gbozugo á Ndjaba ke lima she. Ɔgbɔ o'o tshala Ɔtshɔ O'o á Yowane sú kœdœ adœke: «Yisu kœdœ Masiya, Gbolo nœ Ndjaba. Ɔdœ 'e kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, 'e gbɔ soro neke á ka nene.»

Ala Ɔtshɔ O'onœ, tshe pa o'o tœ upu nœ œrœ á Yisu mbœrœ pa ɔshɔ, œrœ á tshe yisœ nœ dœ pe upu kuzu œdœ mara á Ndjaba she she lœ akuzu. Yisu yisœ œrœ dœ gbɔgbɔ kœ, œ gœrɔ ekpe ishiri pa azu, œ kpa mbœrœ ndje œrœ á ropa kœwusœrœ nœ azu.

Ɔtshɔ O'onœ kurutshelœtœ ye atake:

- Yisu kœdœ O'o á wuta uzu, œshe kœdœ Ndjaba (1.1-18)
- Kœmindœ o'o nœ Yowane ayi kœza batisimu (1.19-34)
- Yisu ke ayambarœ (1.35-51)
- Yisu mbœrœ œrœ á ropa kœwusœrœ nœ azu awa mindu dœ bisha (2.1-12.50)
- Lœ udu olo Yisu mindu dœ bisha (7) pa ɔshɔ (13.1-19.42)
- Ndjaba she Yisu lœ akuzu (20.1-10)
- Yisu matœ ye fœ ayambarœ 6a tœ mangu Tiberiade (20.11-21.25)

O'o á za soro fœ uzu

¹ Utshunœ adœke Ndjaba mbœrœ tshalafo dœ tshapashɔ, O'o sœ lima zœ. O'o sœ lima awa bale dœ Ndjaba, yé O'o kœdœ lima Ndjaba.

² O'o sœ lima awa bale dœ Ndjaba utshunœ adœke tshe mbœrœ tshalafo dœ tshapashɔ.

³ Ndjaba mbœrœ œrœ kœ dœ awa nœ ye, yé anga œrœ bale mbœmbœrœtœ ye kpi tœ ye nene.

⁴ O'o sœ lima dœ soro, yé soro kœdœ lima ingbisho nœ azu.

⁵ Yé ingbisho matœ ye lœ ubu osho kashe ubu osho sœsœ dœ gbɔgbɔ tœ kœwœ ishirinœ nene.

⁶ Ndjaba vwa lima anga yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Yowane.

⁷ Tshe na lima 6ata timu mbœrœ kœpa o'o tœ upu nœ ingbisho. Tshe na adœke azu para kœkœ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ingbishonœ.

⁸ Tshe dœdœ lima ingbisho má nene, kashe tshe na lima adœke œne pandœ adja o'o tœ upu nœ ingbishonœ.

⁹ O'onœ kœdœ lima adja ingbisho, œneke á na ga pa ɔshonœ asœke yé œ tœ ga ndœ azu para kœkœ.

¹⁰ O'o sœ lima pa tshapashonœ asœke. Ndjaba mbœrœ lima tshapashonœ asœke dœ awa nœ ye kashe azu tshapashɔ wuwu lima sœ ye nene.

¹¹ O'o na lima ga lœ ogo nœ ye dœ tœ ye, kashe azu nœ ye zaza lima osho kœsœ fœ she nene.

¹² Andaa, mbœrœ azu neke á endje za lima osho kœsœ fœ she, á sœ lima dœ kœyindœrœ dœ i'iri ye, tshe za lima awa fœ endje adœke endje te agbolo nœ Ndjaba.

13 Endje tete agbolo nœ Ndjaba lœ indji dœ pe lœ mara nœ azu nene, ɓata á yakoshe œ zu gbolo tœ yashe liaka ogo nœ endje nene, kashe Ndjaba dá zu lima endje liaka gbetshelœ nœ ye dœ tœ ye.

14 Yé O'o wuta uzu, œ lo ugurutœ azœ. A wu mokɔ nœ ye, yé œtœnœ kœdœ mokɔ á Ndjaba Aba za fœ Gbolo nœ ye tshebale, á tshe sú dœ ɔshɔ lœsu œdœ adjapu.

15 Yowane te lima tœ kœpandœ o'o tœ upu nœ ye, á gbara lima o'o adœke: «'E wu uzu á mœ mi lima ndœ o'o tœ upu nœ ye lœkɔ á mœ pa adœke: "Tshe sœ kœna manda mœ, kashe tshe ropa mœ ye, gbambanœ nene, utshu mœ tshe sœ lima zœ."»

16 Lœ ɔshɔ lœsu nœ ye, tshe to kane ye ga pa azœ para kœkɔ, yé tshe kpa to anganœ ga pa nœ.

17 Ndjaba za lima awa akwa fœ azœ lœ awa nœ Moyize, kashe ɔshɔ lœsu nœ ye œdœ pe adja o'o nœ ye na ga ndœ azœ dœ awa nœ Yisu Kristu.

18 Adja uzu bale wuwu Ndjaba nene, kashe Gbolo nœ Ndjaba tshebale á tshe kœdœ Ndjaba, yé á sœ awa bale dœ Abanœ, œshe dá yisœ Ndjaba fœ azœ.

O'o á Yowane pa tœ upu nœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 3.1-12; Mar 1.2-8; Luk 3.15-17)

19 Yé asœke kœdœ o'o á Yowane pa lima lœkɔ á agbozu tshapa Ayuda á endje lœ lima lœ Yerusaleme vwa lima anganga Ndjaba œdœ pe alevite ndœ kœyu she adœke: «E6œ kœdœ uzu dœ e?»

20 Tshe vwavwara lima tœ ye tœ kœgi o'o nene, tshe pa lima o'ara adœke: «Mœ dœdœ Kristu * nene.»

21 Á endje kœyu she adœke: «Ataa, 6œ kœdœ má œdœ e? E6œ kœdœ Eliya a?» Á tshe kœgi adœke: «Mœ dœdœ she nene.» «E6œ kœdœ ayi kœgbara o'o a?» Á tshe kœgi adœke: «Ĉ.»

22 Endje kœpa fœ she adœke: «Atamœ, œ6œ kœdœ má dœ e? Mbœrœ œ li adœke 'a gu dœ o'o fœ azu á endje vwa 'a. Bœ pa kotoo tœ zœ dœ tœ zœ a?»

23 Á tshe gi fœ endje adœke: «Emœ kœdœ "Tshama á sœ kœki 6a lœ kpagagasho adœke, 'e guma ala awa Gbozu!"» Bata ayi kœgbara o'o Isaya pa lima.

24 Andaa azu á endje vwa lima endje fœ Yowane kœdœ lima Afarisayi.

25 Endje kpa yu she adœke: «Edœ 6œ kœdœdœ Kristu nene, 6œ dœdœ Eliya nene, á dœdœ ndje ayi kœgbara o'o nene, mbœrœ gade á 6œ sœ kœza batisimu fœ azu a?»

26 Yowane kœgi fœ endje adœke: «Mœ sœ kœza batisimu fœ azu 6a la ungu. Kashe anga uzu bale sœ ugurutœ 'e á 'e wuwusœ ye nene,

27 tshe na manda mœ, yé mœ li kœzu uwu œrada nœ ye nene.»

28 Eneke kɔ mbœrœ lima tœ endje 6a lœ Betani 6a kele ungu Yordane 6a tœ osho á Yowane sœ lima kœza batisimu fœ azu tœnœ.

Yisu kœdœ Aya Pata nœ Ndjaba

29 Osho kœrɔ pa nœ, Yowane wu Yisu kœna ga ndœ ye á pa adœke: «Wu Aya Pata nœ Ndjaba á tshe gi ekperœ pa azu tshapashɔ.

30 Eshœ dá mœ pa lima o'o tœ upu nœ ye adœke: "Anga uzu bale œ na manda mœ, kashe tshe ropa mœ ye; gbambanœ nene, utshunœ adœke mœ wuta ga pa ɔshɔ asœ, tshe sœ lima zœ."

* 1.20 Kristu yindœ kœpa dœ o'o ama Ebre adœke Masiya

31 Ēmœ ndje, mœ wuwu lima sœ ye nene, kashe mœ na kœza batisimu 6a la ungu á kœmbœrœ adœke azu Israyele kœwusœ ye.»

32 Yowane kpa pa adœke: «Mœ wu Ɔtsho Ishiri бата mbepa á tshe to 6a lafo á jœrœ kœsœ ga pa ye.

33 Yé mœ wuwu lima damba sœ ye nene, kashe Ndjaba á tshe vwa mœ ndœ kœza batisimu fœ azu 6a la ungu dá pa fœ mœ adœke: “Uzu á 6œ wu Ishiri kœjœrœ kœsœ ga pa ye, œshe dá za batisimu nœ Ɔtsho Ishiri fœ azu.”

34 Yé œmœ, mœ wu lima yeka á sœ kœpa tœ upu nœ ye adœke, œshe kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.»

Ali ayambarœ nœ Yisu

35 Olo bale manda nœ, Yowane kpa sœ lima kpœtœ oshonœ asœmœ dœ anga ayambarœ nœ ye bisha.

36 Lœkœ á tshe wu Yisu kœro tœnœ, tshe pa adœke: «Wu Aya Pata nœ Ndjaba.»

37 Ayambarœ nœ Yowane dji o'onœ á tshe pa lima asœmœ yé œ na manda Yisu.

38 Yisu fatœ ye ngarrœ œ wu, endje sœ kœna manda œne, á yu endje adœke: «'E sœ kœpara gadœ?» Endje gi fœ she adœke: «Rabi, 6œ sœ kœlo бата a?»

39 Tshe gi fœ endje adœke: «'E na gamœ yeka á kœwu.» Ē sœ lima ada œlo vana manda kakpi œlo. Endje na lima, œ wu osho á tshe sœ lima kœlo tœnœ, yé œ sœ lima kpœtœmœ awa bale dœ she.

40 Anga bale ugurutœ abishanœ á endje dji o'o ama Yowane, á na manda Yisu asœmœ kœdœ lima Andere, aya Shimu Petro.

41 Tshe na utshunœ œ gbœ ayanœ dœ Shimu, á pa fœ she adœke: «'A gbœ Masiya» – Ē yindœ kœpa adœke «Kristu». –

42 Tshe to Shimu na ga ndœ Yisu. Á Yisu kœshokœ she kukuku, á kœpa adœke: «Ē6œ kœdœ Shimu, gbolo nœ Yowane. Endje e 6œ Sefase.» – Ē yindœ kœpa adœke «Petro».

Yisu e Afilipo dœ Natanaye

43 Osho kœœ pa nœ, Yisu gbe kœkwa ga lœ Galilayi. Tshe gbœ lima Filipo á pa fœ she adœke: «Na manda mœ!»

44 Andaa Filipo kœdœ lima uzu tshalakpi Betesayida, osho á endje zu Andere œdœ Petro tœnœ.

45 Manda nœ, Filipo na œ gbœ Natanaye á pa fœ she adœke: «'A gbœ uzunœ á endje sú o'o lima tœ upu nœ ye ga la awa akwa nœ Moyize œdœ aayi kœgbara o'o: Ēshe kœdœ Yisu, gbolo nœ Yozefu uzu tshalakpi Nazarete.»

46 Á Natanaye kœyu she adœke: «Lœ Nazarete, adja anga œtshœrœ œ wuta zœ a?» Á Filipo kœpa fœ she adœke: «Na gamœ, yé œ wu.»

47 Yisu wu Natanaye kœna lima ga ndœ ye, á pa tœ ye adœke: «Tsheneke kœdœ adja uzu Israyele, tshe pa kolœ adja o'o fœ azu.»

48 Yeka á Natanaye kœyu she adœke: «Bœ wusœ mœ бата a?» Yisu kœpa fœ she adœke: «Lœkœ á 6œ sœ 6a tshakudu œyo fige, mœ wu 6œ utshunœ adœke Filipo e 6œ.»

49 Natanaye kœpa fœ she adœke: «Rabi, 6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, 6œ kœdœ gbuzogo nœ azu Israyele.»

50 Yisu kœgi fœ she adœke: «Bœ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ mbœrœ á mœ pa fœ 6œ adœke mœ wu má 6œ 6a tshakudu œyo fige a? Bœ kpa wu ogboro œrœ á ropa œeneke.»

15 Á Yisu kpa kœpa adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, 'e wu bala tshalafo kœkœrœ tœnœ dœ aandjelu nœ Ndjaba kœœ kœjerœ pa Gbolo nœ uzu.»

2

Angbo totœ 6a lapki Kanana

1 Olo bisha manda nœ, angbo totœ sœ lima 6a lapki Kanana lœ ogo Galilayi. Ayi Yisu sœ lima 6a zœ.

2 Yé endje e ndje lima Yisu dœ ayambarœ nœ ye kœna ndœ angbonœ.

3 Bata vinu ka lima ye, ayi Yisu pa fœ she adœke: «Azu kpa gugu dœ vinu nene.»

4 Kashe Yisu gi fœ she adœke: «Yashe, o'o gadœ tœ zœ dœ mœ a? Ada œbœ nœ mœ lili damba nene.»

5 Ayinœ kœpa fœ azu kœmbœrœ akwa adœke: «E mbœrœ œneke kœ á tshe pa tœnœ fœ 'e adœke 'e mbœrœ.»

6 Ngarambo mindu dœ bale á endje mbœrœ dœ badja lœ lima kpœtœmœ. Ayuda mbœrœ lima ngarambonœ asœmœ mbœrœ kœdjutœ dœ kœtœ endje utshu kœ'e Ndjaba. Tshelœ ngarambo bale dœ bale li lima litere ndoo dœ kama bale (100).

7 Yisu pa fœ ayi akwa adœke: «'E su ungu pete ga lœ ngarambonœ asœke.» Endje su ungu ga lœ nœ yé œ su pete pete.

8 Á Yisu pa fœ endje adœke: «Ngœngœ asœke, 'e su, œ na dœ tœnœ fœ ayengœ angbonœ.» Yé endje sú œ na dœ tœnœ fœ she.

9 Tshe dji œtshœ ungunœ á wuta lima vinu. Tshe wuwu lima sœ osho á vinunœ to tœnœ nene, kashe ayi akwanœ á endje sú lima ungunœ, á na dœ tœnœ fœ she dá wu lima sœ nœ. Tshe e ndje yakoshe totœnœ,

10 á pa fœ she adœke: «Uzu kœ te 6alima tœ kœsu ala vinu fœ azu lœ angbo, yé azu kœndjo œrrr á kœmbœrœ endje yekane á aa su sabala manda nœ. Kashe 6œ gbœndœ ala vinunœ œrrr ga tœ ngœngœ asœke a!»

11 Ali kœtetœ kœmbœrœ ambárá afá nœ Yisu sœ lima 6a lapki Kanana, lœ ogo Galilayi. Tshe ma lima mokœ nœ ye lœ awa kœfa œœnœ asœke, yé ayambarœ nœ ye sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ ye.

12 Manda nœ, tshe jerœ lima ga lœ Kaparnawumu awa bale dœ ayinœ, dœ aayanœ œdœ pe ayambarœ nœ ye. œndœ endje didi lima 6a zœ nene.

Yisu gœrœ aayi kœka œœrœ lœ anda Tepelo

(Wu 6a tœ Mat 21.12-17; Mar 11.15-17; Luk 19.45-46)

13 Bata olo angbo pake nœ Ayuda ndo lima ye, Yisu œ lima ga lœ Yerusaleme.

14 Kœli she ga lœ Tepelonœ atake, tshe gbœ azu á endje lœ tœ kœka angombe, apata œdœ pe ambepa. Tshe gbœ ndje lima azu kœyapa ngendja á endje lœ ga indiri meza nœ endje.

15 Kœwu ataa, tshe mbœrœ ndjapa dœ uwu, œ gœrœ dœ endje kœ, œdœ apata œdœ angombe nœ endje. Tshe gigi tshelœ ngendja nœ aayi kœyapa ngendja, œ iwvi meza nœ endje.

16 Tshe pa fœ aayi kœka ambepa adœke: «'E gitœ 'e dœ œœrœ kœ kpœke, 'e fafa anda nœ Aba mœ 6ata anda kœka œœrœ nœ 'e lœnœ nene.»

17 Ayambarœ nœ ye kœegbe dœ o'onœ á endje sú ga la Buku nœ Ndjaba adœke: «Uu Ndjaba, ayo á mœ sœ dœ tœnœ ga tœ anda nœ zœ ju mœ 6ata owo.»

18 Yé agbozu Iktrizia kœyu she adœke: «Ambárá afá gadœ dá 6œ mbœrœ yeka á kœma fœ 'a adœke 6œ gbœ awa ndœ kœmbœrœ œœrœ atake a?»

¹⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «'E ndi tshelœ anda Tepelo asœke, yé manda olo voto mœ kpa mœ anganœ ga mangba nœ.»

²⁰ Agbozu Ayudanœ kpa yu she adœke: «Endje mœ anda Tepelo asœke manda ngbugu zazu bisha dœ mindu dœ bale (46), yé œ6œ á 6œ sœ ke, 6œ li tœ kœmœ tœnœ manda olo voto a?»

²¹ Kashe Yisu pa lima tœ Tepelo nœ undu ye.

²² Eerrr manda nœ, dœ lœkœ á Ndjaba she lima Yisu lœ akuzu dá ayambarœ gbe dœ o'onœ á tshe pa lima tœnœ ataa. Endje yi lima ndœ o'o á Buku nœ Ndjaba pa œdœ pe o'onœ á tshe pa.

Yisu wusœ lœsu azœ

²³ Lœkœ á Yisu sœ lima lœ Yerusaleme, dœ lœndœ angbo pake, azu ndjoro sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ i'iri ye mbœrœ ambárá afá ndjoro á tshe sœ lima kœmbœrœ tœnœ.

²⁴ Kashe Yisu zaza lima lœsu ye ga pa endje nene mbœrœ tshe wu lima sœ endje dœ œtshœnœ.

²⁵ Ádá adœke endje pa lima o'o fœ she tœ upu nœ azu gugu nene, mbœrœ œshe dœ tœ ye tshe wu lima sœ o'o á sœ tœ lœsu endje kœ.

3

Yisu œdœ Nikodeme

¹ Anga yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Nikodeme, sœ lima ugurutœ Afarisayi, yé œ dœ lima anga gbozu tshapa Ayuda.

² Anga butshœ bale, tshe na ga ndœ Yisu œ pa fœ she adœke: «Rabi, 'a wusœ nœ adœke Ndjaba dá vwa 6œ adœke 6œ yisœ œrœ fœ 'a mbœrœ uzu œ li kœmbœrœ ambárá afá bata á 6œ mbœrœ asœke œdœ Ndjaba kœsœsœ dœ she awa bale nene.»

³ Yé Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ 6œ dœ adjapu adœke, uzu bale œ li kœwœ Ogo gbozu nœ Ndjaba nene œdœ endje kpa kœzuzu she tœ bishanœ nene.»

⁴ Nikodeme kœyu she adœke: «Mara gadœ dá uzu á tshe gbœ ye á endje kpa zu she tœ bishanœ a?»

⁵ Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ 6œ dœ adjapu adœke, uzu bale lili tœ kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba nene œdœ endje kœzuzu she dœ awa nœ ungu œdœ ndje dœ awa nœ Œtshœ Ishiri nene.

⁶ Eneke á to lœ undu uzu kœdœ undu uzu; yé œneke á to lœ Ishiri, kœdœ ishiri.

⁷ Uvuru zœ kpakpa lœ zœ nene mbœrœ o'onœ á mœ pa fœ 6œ adœke: «E li adœke endje zu 'e lœ awa nœ tshalafœ.»

⁸ Yugu sœ kœna tœ osho á yindœ nœ, yé 6œ sœ kœdji œsœnœ kashe 6œ wusœ osho á to tœnœ too osho á sœ kœna ga tœnœ nene. Asœke kœdœ mara œrœ á sœ kœmbœrœtœ ye mbœrœ uzu kœ á endje zu she lœ awa nœ Ishiri.»

⁹ Á Nikodeme kœpa fœ she adœke: «Mara œrœ atake œ li kœmbœrœtœ ye koto o?»

¹⁰ Yisu gi fœ she adœke: «E6œ kœdœ ayi kœyisœrœ fœ azu Israyele yé 6œ wuwusœ œrœnœ asœke nene a?»

¹¹ Mœ sœ kœpa fœ 6œ dœ adjapu adœke: 'a sœ kœpa o'o tœ upu nœ œrœ á 'a wusœ nœ œdœ pe œneke á 'a wu, kashe 'e wu o'o nœ 'a gbambancœ.

¹² Edœ mœ kœpa o'o tœ œrœ á sœ kœmbœrœtœ ye pa œshœ asœke fœ 'e á 'e kœdjidji mœ nene, 'e yi má ndœ o'o ama mœ kotoo œ kœsœ adœke mœ pa o'o tœ œrœ á mbœrœtœ ye 6a lafœ fœ 'e a?»

13 Gbambanœ nene, uzu bale ɔɔ 6a lafo nene, kolœ Gbolo nœ uzu á tshe to 6a lafo á jerœ ga ati.

14 «Bata Moyize i lima anga yakoro á endje mbœrœ she de yarakowo ga tœ ɔyɔ ndœ kœti she ga lafo 6a lœ kpagagasho, awa bale azu œ za Gbolo nœ uzu œ ti she ga lafo,

15 yekane uzu kɔ á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, tshe gbɔ soro neke á ka nene.

16 Gbambanœ nene, Ndjaba yindœ tshapashɔ waa yeka á vwa Gbolo nœ ye tshebale adœke uzu kɔ á tshe yindœ ye, tshe tshu nene, kashe tshe sœ dœ soro á ka nene.

17 Ndjaba vwavwa Gbolo nœ ye ga pa ɔshɔ mbœrœ kœwa ngbanga ga tœ tshapashɔ nene, kashe Ndjaba vwa she adœke tshapashɔ gbɔ kœshe lœ awa nœ ye.

18 «Uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, Ndjaba œ wa ngbanga ga tœ ye nene. Kashe uzu á tshe kœsœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye nene, Ndjaba wa 6alima o'o ga tœ ye yé mbœrœ á tshe sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ i'iri Gbolo tshebale nœ Ndjaba nene.

19 Yé ngbanga kœwa tœnœ dœke: Ingbisho na ga pa tshapashɔ, kashe azu yindœ ubu osho kœropa ingbisho, mbœrœ akwa tshelœ endje sœ tœ ekpenœ.

20 Atamœ, uzu kɔ á tshe sœ kœmbœrœ ekperœ, yiangba ingbisho. Tshe na ga ndœ ingbisho nene kparawa adœke ekperœ nœ œne wuta ngbi ga ushu.

21 Kashe uzu á tshe te manda adja o'o, sœ kœna ga ndœ ingbisho adœke endje wu ngbi adœke akwa á tshe sœ kœmbœrœ tœnœ sœ kœlisœ Ndjaba.»

Yisu œdœ Yowane

22 Manda nœ, Yisu na awa bale dœ ayambarœ nœ ye ga lœ ogo Yuda. Tshe lo lima awa bale dœ endje 6a zœ yé œ sœ kœza lima batisimu fœ azu.

23 Yowane za ndje lima batisimu fœ azu 6a lakpi Eno ndoo dœ Salime mbœrœ ungu lœ lima kpœtœmœ waa. Azu sœ lima kœna ga ndœ ye yé œ sœ kœgbɔ batisimu.

24 Andaa, endje zaza lima damba Yowane ga lœ kánga nene.

25 Olo bale, anga ayambarœ nœ Yowane te lima tœ kœgbugburu tshelœ o'o dœ anga uzu Yuda bale tœ upu nœ kœdjutɔ kote utshu nœ kœ'e Ndjaba.

26 Endje na lima ga ndœ Yowane, œ yu lima she adœke: «Rabi, uzu á tshe sœ lima dœ 6œ 6a atshi ungu Yordane, œshe á 6œ pa o'o tœ upu nœ ye ascœmœ; wusœ nœ adœke, tshe sœ ndje kœza batisimu fœ azu yé azu kɔ sœ kœna ga ndœ ye.»

27 Yowane gi fœ endje adœke: «Uzu gbɔ kolœ œrœ á Ndjaba œ to fœ she.»

28 E'e dœ tœ 'e, 'e li kœpandœ nœ adœke 'e dji lima mœ kœpa adœke: «Mœ doédœ Kristu nene, kashœ Ndjaba vwa mœ kœwuta utshunœ adœke tshe na.»

29 Ayi kœto yashe kœdœ ako yashe. Kashe yanga ayi kœto yashe œ ka kpœ indiri ye yeka á dji she. Tshe sœ dœ yanga tœ kœdji tshadngɔɔ ayi kœto yashœne. Yanganœ ascœmœ kœdœ œnœ mœ, yé lœsu mœ sú ngɔngɔ asœ dœ tœnœ pete.

30 Œ li adœke uzunœ ascœmœ wuta egerœ uzu, yé mœ sœ œnœ mœ teasho.

Uzu á tshe to 6a lafo

31 «Uzu á tshe to 6a lafo ropa œrœ kɔ. Uzu tshapashɔ kœdœ uzu tshapashɔ yé tshe pa kolœ o'o tshapashɔ. Tsheneke á tshe to 6a lafo,

32 tshe sœ kœpa o'o tœ œrœ á tshe wu yé á dji. Kashe uzu bale yiyindœ œneke á tshe sœ kœmindœ nœ nene.

³³ Uzu á tshe kœyindœ o'o nœ ye, uzunœ asœmœ yi ndje ndœ nœ adœke Ndjaba pa kolœ adja o'o.

³⁴ Tsheneke á Ndjaba vwa she pa kolœ o'o nœ Ndjaba mbœrœ fshiri nœ Ndjaba sœ lœ ye.

³⁵ Ndjaba Aba yindœ Gbolo nœ ye, yé œ za she tœ gbozu tshapa œrœ kœ.

³⁶ Uzu á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolonœ asœke, tshe gbœ soro á ka nene. Kashe tsheneke á tshe kœvwaratœ ye tœ kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolonœ, tshe gbœ soronœ nene, yé ókó nœ Ndjaba œ sœ waa pa ye.»

4

Yisu œdœ yashe Samariya

¹ Afarisayi dji lima ndœ nœ adœke Yisu sœ lima dœ ayambarœ waa yé œ sœ kœza batisimu fœ azu kœropa Yowane.

² Kashe Yisu dœ tœ ye zaza lima batisimu fœ azu nene, ayambarœ nœ ye dá sœ lima kœza batisimunœ.

³ ɔlœ á Yisu dji o'onœ á endje sœ lima kœpa tœnœ, tshe katœ ogo Yuda ti yé œ gu ga lœ Galilayi.

⁴ Andaa tœ kœgu she ga zœ, œ li lima adœke tshe ro tœ lœ ogo Samariya.

⁵ Tshe wuta ndoo dœ anga tshalakpi Samariya á i'irincœ kœdœ Sishare. Sishare sœ ndoo dœ kindi á Yakobo za lima fœ gbolo nœ ye dœ Yozefu.

⁶ Ɛtœnœ kœdœ ndje osho á kudu ungu nœ Yakobo sœ tœnœ. Yisu mœ lœ ana, yé œ sœ ga ati ga tœ ama kudu ungunœ. Ɛ sœ lima ndoo dœ kakpi ɔlœ.*

⁷ Anga yashe Samariya bale na ndœ kœsu ungu á Yisu pa fœ she adœke: «Su ungu fœ mœ dœ mœ ndjo.» ⁸ Ayambarœ nœ ye kœ wuta lima ga lœ ongbo mbœrœ kœpara kœzirœ.

⁹ Yashe Samariyanœ kœpa fœ Yisu adœke: «Ɛbœ kœdœ uzu Yuda, mbœrœ gade á bœ eshondœ ungu kœndjo ɓa ndœ œmœ dœ uzu Samariya?» Mbœrœ Ayuda mbœmbœrœ ɓalima ayo dœ Asamariya nene ma!

¹⁰ Yisu kœgi fœ she adœke: «Ɛdœ bœ kœwu má sœ œrœ á Ndjaba œ to, œdœ pe uzu á tshe esho ndœ ungu kœndjo ndœ zœ asœke; œbœ dá yu má she ndœ ungu yeka á tshe su má ungu á za soro fœ azu fœ bœ.»

¹¹ Yashe Samariya kœyu she adœke: «Gbozu, bœ sœsœ dœ œrœ kœsu dœ ungu nene, yé kudu ungunœ li waa, ataa bœ gbœ ungu á za soro fœ azu ɓata ma a?»

¹² Ata 'a dœ Yakobo dá za kudu ungunœ asœke fœ 'a. Tshe ndjo ndje lima ungunœ œshe dœ agbolo nœ ye œdœ pe ayarœ nœ ye. Ataa bœ gbe adœke bœ ropa ye ye a?»

¹³ Yisu gi fœ she adœke: «Uzu kœ á tshe ndjo ungu asœke, tshe kpa sœ dœ ogo ungu.

¹⁴ Kashe uzu á tshe ndjo ungu á mœ su fœ she, tshe kpa sœ dœ ogo ungu nene. Gbambanœ nene, ungu á mœ su fœ she œ sœ lœ ye ɓata kumu ungu á za soro á ka nene.»

¹⁵ Yashe Samariya kœpa fœ she adœke: «Gbozu, su ungunœ á bœ pa tœnœ asœke fœ mœ, adœke ogo ungu kpa mimi mœ nene yé mœ kpa nana kpœke ndœ kœsu ungu nene.»

¹⁶ Yisu kœpa fœ she adœke: «Na œ e akœ zœ dœ 'e kwatœ 'e dœ she ɓa ke.»

¹⁷ Yashe Samariya pa fœ she adœke: «Mœ gugu dœ yakoshe nene.» Á Yisu kœpa fœ she adœke: «Adjapu adœke bœ gugu dœ yakoshe nene.

* 4.6 Kakpi ɔlœ yindœ kœpa adœke ada ɔlœ mindu dœ bale lindœ mara kœdi ada ɔlœ nœ azu Roma.

18 Gbambance nene, 6œ i ayakoshe mindu yé tsheneke á 6œ sœ dœ she ngongo asœke doédœ ako zœ nene. Bœ pa adja o'o.»

19 Á yashe kœki paa adœke: «Gbozu, mœ wu adœke œfœ kœdœ ayi kœgbara o'o.

20 Aata 'a donga Ndjaba pa kaga asœke, kashe e'e dœ Ayuda, 'e pa adœke osho á li kœdonga Ndjaba tœnce kœdœ Yerusaleme.»

21 Yisu kœpa fœ she adœke: «Yashe, dji mœ kane. Anga ɔlœ tœ á 'e kpa donga Ndjaba Aba 6a pa kaga too 6a lœ Yerusaleme nene.

22 E'e dœ Asamariya, 'e sœ kœdonga Ndjaba kashe 'e wuwusœ ye nene. Kashe a'a dœ Ayuda, 'a sœ kœdonga Ndjaba neke á 'a wusœ ye mbœrœ kœshe wuta lœ awa nœ Ayuda.

23 Kashe dœ anga ɔlœ bale, yé ɔlœ tœ ye, adja azu kœdonga Ndjaba, endje donga she dœ Ishiri œdœ pe lœ adjapu. Gbambance nene, Ndjaba yindœ nœ adœke azu donga œne dœ marance asœmœ.

24 Ndjaba kœdœ Ishiri, yé endje á endje yindœ kœdonga she li kœdonga she dœ Ishiri œdœ pe lœ adjapu.»

25 Yashe Samariya kœpa fœ she adœke: «Mœ wusœ nœ adœke Masiya, á tshe kœdœ Kristu, œ na zœ. ɔlœ á tshe kœna, tshe mindœ œrœ kœ.»

26 Yisu kœgi fœ she adœke: «œmœ kœdœ she, œmœ á mœ sœ kœpa o'onœ fœ 6œ asœke.»

27 Dœ lœndœncœ asœmœ, ayambarœ nœ Yisu yi kumu endje, yé uvuru endje kpa lœ nœ tœ kœwu adœke tshe sœ kœpa o'o dœ yashe. Kashe anga bale yuyu she nene adœke: «Bœ sœ kœpara gadœ e? Too o'o gadœ dá 'e sœ kœpa dœ she a?»

28 Yé yashenœ katœ lœsú ungu nœ ye ti kpœtœmœ, yé á kpagu kœpandœ nœ fœ azu 6a lakpi adœke:

29 «E na dœ wu anga yakoshe bale á tshe sœ 6a e kane, tshe pandœ œrœ kœkœ á mœ mbœrœ fœ mœ. œrr á tshe dœ ete Kristu a?»

30 Ataa, azu wuta lœ ongbo, œ na ga ndœ ye.

31 Kolœ kpœtœmœ, ayambarœ nœ ye tetœ kœtovworogbo she adœke tshe zi œrœ. Endje pa fœ she adœke: «Rabi, zi rœgo kane.»

32 Kashe Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ sœ dœ kœzirœ á 'e wuwusœ nœ nene.»

33 Ayambarœ kœtetœ kœyutœ endje uгурutœ endje adœke: «Ataa anga uzu na dœ kœzirœ fœ she a?»

34 Yisu kœpa fœ endje adœke: «Kœzirœ nœ mœ dœke: œ li adœke mœ mbœrœ œrœ á ayi kœvwa mœ yindœ nœ, œdœ ndje kœgi akwa á tshe vwa mœ ndœ kœmbœrœ tœnce ga tœ ndœngɔlœncœ.

35 E'e, 'e sœ kœpa adœke: “œ sœpe yapu vana tœ kœkœ ngwarœ.” Kashe œmœ, mœ pa fœ 'e adœke, 'e wu kindi dœ œtshœncœ; leyœ dorœ ye œ sœ ndœ tœ kœkœ tœncœ!

36 Uzu á tshe kœkœ, tshe gbœ ngendja tshangba akwa nœ ye, yé tshe ngbœba leyœncœ mbœrœ sorœ á ka nene. Uzu á tshe lu leyœ ga lœ kindi dœ pe tsheneke á tshe kœ, endje sœ dœ yanga awa bale.

37 Gbambance nene, azu pa anga gbaguru adœke: “Uzu gi ngwarœ kashe ayi kœkœ tœnce sœ kpi”.

38 Mœ vwa 'e ndœ kœkœ leyœ tshelœ kindi á œ doédœ 'e dá djo nene. Anga angbi azu dá djo kindincœ yeka á 'e li ga lœ akwanœ manda endje tœ kœkœ leyœncœ.»

39 Hi azu Samariya kpœelœ onghonœ asœmœ sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu mbœrœ o'o á yashenœ pa adœke: «Tshe pandœ œrœ kœ á mœ mbœrœ, fœ mœ.»

40 Ádánœ ataa, lœkœ azu Samariya na lima ga ndœ ye, endje ki lima ga tœ ye adœke tshe sœpe dœ œne. Yisu mbœrœ lima kpœtœmœ olo bisha.

41 Anga azu kpi ndjoro kpa sœ ndje lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu mbœrœ o'o á tshe sœ lima kœpa tœnœ dœ tœ ye.

42 Endje pa lima fœ yashenœ adœke: «Ngongœ asœ, 'a sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye kolœ mbœrœ o'o á fœ pa fœ 'a nene. 'A sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye mbœrœ 'a dji ndje o'o á tshe pa dœ tœ ye. Yé 'a wusœ nœ adœke œshe kœdœ adja ayi kœshe azu tshapashœ.»

Yisu she gbolo nœ anga gbozu akwa nœ lita

(Wu 6a tœ Mat 8.5-13; Luk 7.1-10)

43 Manda kœlo olo bisha kpœtœmœ, Yisu áafo œ na ga lœ Galilayi.

44 Tshe pa lima dœ tœ ye adœke: «Azu lilisœ ayi kœgbara o'o 6a lœ ogo nœ ye nene.»

45 Ŭœ á tshe wuta ga lœ Galilayi, azu sœ dœ yanga mbœrœ kœwuta she ga lœ ogo nœ endje; mbœrœ á endje na ndje lima ndœ angbo pake 6a lœ Yerusaleme, yé œ wu œrœ kœ á tshe mbœrœ lima.

46 Tshe kwa lima tœ ye ga lakpi Kanana lœ ogo Galilayi 6a tœ osho á tshe fa lima ungu tœ vinu. Ba zœ, anga gbozu tshapa akwa nœ lita bale lakpi Kaparnawumu sœ lima dœ gbolo yakoshe nœ ye á tshe sœ dœ kœba.

47 Ŭœ á tshe dji adœke Yisu to 6a lœ ogo Yuda œ na ga lœ Galilayi, tshe na ga ndœ ye, yé œ ki fœ she adœke tshe na œ she gbolo nœ œne á tshe yindœ kœtshu tœnœ.

48 Yisu kœpa fœ she adœke: «Edœ 'e kœdjidji má ndœ ambárá afá œdœ pe œtshœ akwa á azu pandœ nœ gooo asœke nene, 'e sœ má dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene.»

49 Yé gbozu akwa nœ litanœ pa fœ she adœke: «Gbozu, wuta ga ndœ mœ utshunœ adœke gbolo nœ mœ kœtshu.»

50 Yisu kœgi fœ she adœke «Gu zœ, gbolo nœ zœ she ye.» Yakoshe kœyindœ o'o á Yisu pa fœ she, yé œ gu da ye.

51 Tshe sœ damba tœ awa kœgu she atake, aayi akwa nœ ye kœna para tshatshu ye á kœpa fœ she adœke: «Gbolo nœ zœ she 6amama ye.»

52 Tshe yu endje adœke, gbolo nœ œne she dœ ada œb gadœ e? Endje kœpa fœ she adœke: «Ada œb bale manda kakpi œb† libi dá kœbanœ katœ ye.»

53 Aba gbolonœ kœwusœ nœ adœke kolœ dœ ada œlœnœ ascœmœ libi dá Yisu pa fœ œne adœke: «Gbolo nœ zœ she ye.» Ataa, œshe dœ pe azu tshasœnda nœ ye kœ endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu.

54 Asœ kœdœ bisha ambárá afá á Yisu mbœrœ lœkœ á tshe to 6a lœ Yuda á kwatœ ye ga lœ ogo Galilayi.

5

Yisu she uzu á ada ye tshu

1 Manda nœ, anga angbo nœ Ayuda sœ lima 6a lœ Yerusaleme, yé Yisu na ga tœnœ.

† 4.52 Ada œb bale manda kakpi œb: E yindœ kœpa adœke ada œb ndjokpa dœ votœ lindœ mara kœdi ada œb nœ azu Roma.

² Andaa 6a lœ ongbonœ, endje dji lima ungu kœdjuto kotœ azu á i'irince dœ o'o ama Ayuda kœdœ Betezata ndoo dœ manda gbagba nœ apata. Awa kœna ga tœ ungunœ sœ lima mindu,

³ yé aayi kôba ndjoro lo lima lœ ala awanœ asœmœ: Ayibula, azu á tshakala ada endje ndi œdœ pe endjeneke á ada endje tshu. [Endje sœ lima kœkate yakpa ungunœ kœturu tœnœ;

⁴ gbambanœ nene, anganœ andjelu sœ lima kœjerœ tœnœ yé œ sœ lima kœturu tœ ungu. Yekane ali ayi kôba á tshe kœjerœ ga lœ yakpa ungunœ, tshe she lima lœ kôba nœ ye. Œdœ kôbanœ kœdœ lima kôba gadœ gbaa, œ katœ ye*.]

⁵ Anga yakoshe bale á tshe lo lima dœ kôba ngbugu zazu bale dœ ndjokpa dœ mindu dœ amanœ voto (38) sœ lima kpœtœmœ.

⁶ Yisu wu she á tshe lo ga ati yé kœdji adœke œndœ ye di dœ kôba tœpanœ kpuru, tshe kœpa fœ she adœke: «Bœ yindœ kœshe tœnœ ye a?»

⁷ Ayi kôbanœ kœgi o'o fœ she adœke: «Gbozu, mœ gugu dœ uzu á tshe kœnduru mœ ga la ngunœ lœkœ á yakpa ungunœ œ tetœ kœmbœrœ tœnœ nene. Mœ kœgea œrrr adœke mœ wuta ga zœ atake, anga uzu jerœ ga la nœ utshu mœ ye.»

⁸ Yisu pa fœ she adœke: «Aalafo, œ za kondja nœ zœ œ na ana.»

⁹ Trale ayi kôba kœshe ye. Tshe áafo, œ za kondja nœ ye, yé œ tetœ ana. Andaa œrœnœ asœmœ kœ mbœrœ lima tœ endje dœ lœkœ sabata.

¹⁰ Ayuda kœpa fœ uzunœ á Yisu she she adœke: «Asœke kœdœ lœkœ sabata, œ lili adœke bœ za kondja nœ zœ yé œ na ana dœ tœnœ nene.»

¹¹ Kashe tshe gi fœ endje adœke: «Uzunœ á tshe she mœ lœ kôbanœ asœke, œshe dá pa fœ mœ adœke mœ za kondja nœ mœ, yé œ na ana.»

¹² Endje kœyu she adœke: «Yakoshœ á tshe pa fœ bœ adœke bœ za kondja nœ zœ, yé œ na ana asœmœ kœdœ œdœ e?»

¹³ Kashe ayikôbanœ á Yisu she she kpa wuwu lima sœ ye nene mbœrœ tshe wuta lima œnœ ye lœ ukpulu azunœ á endje sœ lima kpœtœmœ ye.

¹⁴ Œrrr manda nœ, Yisu kœgbo she 6a lœ anda Tepelo á kœpa fœ she adœke: «Wu, bœ she ngœngœ asœ ye. Kpa mbœmbœrœ ekperœ nene kparawa adœke bœ kpa gbo anga œgbo kôba kœropa œneke nene.»

¹⁵ Yakoshe kœna, œ kœpandœ nœ fœ Ayuda adœke Yisu dá she œne.

¹⁶ Kotœ lœ kumunœ, Ayuda para lima awa kœza o'o fœ Yisu mbœrœ á tshe mbœrœ œrœnœ asœmœ dœ lœkœ Sabata.

¹⁷ Kashe Yisu pa fœ endje adœke: «Aba mœ sœ kœmbœrœ akwa œrrr kpesheke, yé œmœ ndje mœ sœ tœ kœmbœrœ akwa.»

¹⁸ Manda o'onœ á tshe pa asœmœ, Ayuda para lima awa adœke œne wo she. Œ dœdœ kolœ mbœrœ á tshe mbœrœ akwa dœ lœkœ sabata nene, kashe mbœrœ á tshe pa ndje adœke Ndjaba kœdœ adja Aba œne, á zatœ ye adœke œne li dœ she.

Tshagbozu nœ Gbolo nœ Ndjaba

¹⁹ Yisu za o'o yé œ pa fœ endje adœke: «Mœ pa fœ e dœ adjapu adœke, Gbolo nœ Ndjaba lili kœmbœrœ œrœ á to tœ lœsu ye dœ tœ ye nene, kashe tshe mbœrœ œrœ á tshe wu abanœ kœmbœrœ tœnœ. Gbambanœ nene, œrœ á Aba œ mbœrœ dá Gbolo œ mbœrœ adja tœnœ.

* 5.4 O'o á endje sú ga lœ oporo gbamanginœ asœke gugu ala anga ongboro buku nene.

20 Mbærœe Aba yindœe Gbolo, tshe sœe kœeyisœe œeneke kœe á tshe mbærœe fœe she. Tshe kpa yisœe ogboro œere kœeropa œeneke fœe she adœeke 'e kœewu, uvuru 'e kpa lœe nœe.

21 Bata Aba œe she akuzu á za soro fœe endje, awa bale Gbolo œe za soro fœe azu neke á tshe yindœe kœeza fœe endje.

22 Aba œe wa ngbanga ga tœe uzu bale nene, kashe tshe za Gbolo nœe ye tœe gbozu kœewa ngbanga pa azu,

23 adœeke azu kœe lisee Gbolo bata á endje li ndje œesœe Abanœe. Uzu á tshe kœelilisee Gbolo nene, tshe lili ndje œesœe Abanœe á tshe vwa she nene.

24 «Mœe sœe kœepa fœe 'e dœe adjapu adœeke uzu á tshe dji o'o ama mœe, á tshe kœesœe dœe kœeyindœere ga ndœe tsheneke á tshe vwa mœe asœeke, uzunœe sœe dœe soro á ka nene. Mœe wa œgbœe ngbanga ga tœe ye nene, kashe tshe wuta lœe kuzu, yé tshe sœe dœe soro.

25 Mœe pa fœe 'e dœe adjapu adœeke, londœnœe sœe kœena tœenœe, yé œe na ngœngœ asœe ye, akuzu œe dji tshama Gbolo nœe Ndjaba. Yé endjeneke á endje dji tshama ye, endje sœe dœe soro.

26 Gbambanœe nene, bata Aba kœedœe soro dœe tœe ye, awa bale tshe za fœe Gbolo kœedœe soro dœe tœe ye.

27 Yé tshe za Gbolo tœe gbozu kœewa ngbanga pa azu mbærœe œeshe kœedœe Gbolo nœe uzu.

28 «Adja 'e koko ama 'e ti œœœ nene! Gbambanœe nene, anga œœœ sœe kœena tœenœe, á akuzu kœe á endje sœe lœe koto œe dji tshama ye,

29 yeka endjeneke á endje mbærœe lima œtsharœe, Ndjaba œe she endje mbærœe kœegbœe soro, kashe endjeneke á endje mbærœe ekperœe, Ndjaba œe she endje adœeke Gbolo nœe uzu wa œgbœe ngbanga pa endje.

30 «œœœ, mœe lili kœembærœe œere á to ba lœsu mœe dœe tœe mœe nene. Mœe wa ngbanga kœeli dœe œeneke á mœe sœe kœedji tœenœe yé kœewa ngbanga nœe mœe sœe ndjii mbærœe mœe sœesœe kœepara awa kœembærœe œere á to ba lœsu mœe nene, kashe œeneke á lœsu ayi kœevwa mœe yindœe nœe.»

œere á má adœeke Ndjaba vwa Yisu

31 «œœœ mœe kœepa o'o tœe upu nœe mœe dœe tœe mœe, uzu bale á tshe dji mœe gugu nene.

32 Kashe œœœe anga angbi uzu kœepa o'o tœe upu nœe mœe, mœe wusœe nœe adœeke o'onœe á tshe pa tœe upu nœe mœe asœemœe dœe adja o'o.

33 'E vwa lima azu fœe Yowane, yé tshe pa lima o'o tœe upu nœe adja o'o.

34 Tœe œemœe, mœe sœesœe dœe ogo adœeke uzu pa o'o tœe upu nœe mœe nene, kashe mœe sœe kœepa o'o ataa adœeke 'e gbœe kœeshe.

35 Yowane sœe lima bata miinda á endje ta owo ga tœe nœe yé á tshi. 'E yi lima ndœe kœesœe dœe yanga lœe anga osho tœe ishiri ye.

36 Andaa, mœe sœe dœe anga œere á pa o'o tœe upu nœe mœe á ropa o'o á Yowane pa. œœœœœe kœedœe akwa á Aba za fœe mœe adœeke mœe mbærœe. Mœe sœe kœembærœe tœenœe yé œœœœœe dá sœe kœepa o'o tœe upu nœe mœe adœeke Aba vwa mœe.

37 «Aba á tshe vwa mœe pa o'o tœe upu nœe mœe dœe tœe ye. Kashe bale 'e djidji tshama ye yé 'e wuwu tshatshu ye nene,

38 yé 'e sœesœe kœegbœndœe o'o ama ye ga tœe lœsu 'e nene mbærœe á 'e sœesœe dœe kœeyindœere ga ndœe ayi avwa nœe ye nene.

39 'E sœe kœeyamba Buku nœe Ndjaba mbærœe á 'e gbe kœegbœe soro á ka nene lœe awanœe: Andaa, œœœœœe dá sœe kœepa o'o tœe upu nœe mœe.

40 Yé 'e yiyindœe kœena ga ndœe mœe yeka á kœegbœe adja soro nene.

41 «Mœ gbege adœke azu donga mœ nene.

42 Kashe mœ wusœ 'e ye. 'E sœsœ dœ kœyindœsho ga ndœ Ndjaba nene.

43 Aba mœ dá vwa mœ yé 'e vwaratœ 'e kœza osho kœsœ fœ mœ. Kashe œdœ anga uzu kœna dœ mara nœ ye dœ tœ ye bale, 'e za osho kœsœ fœ she ye.

44 'E yindœ kœdonga kolœ anga 'e, yé á endje kœdonga ndje 'e. Kashe 'e papara awa adœke kolœ Ndjaba kœdonga 'e nene asœke, ataa 'e sœ má dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ koto o?

45 Kashe 'e gbege adœke mœ va œtœ 'e fœ Aba mœ nene. Kolœ Moyize á 'e ko lima lœsu 'e ga tœ ye asœmœ, œshe dá va œtœ 'e.

46 Œdœ 'e kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Moyize, 'e sœ má ndje dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ mbœrœ tshe sú mbetincœ tœ upu nœ mœ.

47 Kashe bœta 'e yiyindœ o'o á tshe sú nene, 'e yi má ndœ o'o ama mœ koto o?»

6

Yisu to rœgo fœ azu kutu mindu (5.000)

(Wu 6a tœ Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17)

1 Manda nœ, Yisu zu ga atshi egerœ ungu adanga Galilayi á anga i'irincœ kœdœ ndje Tiberiade.

2 Azu ndjoro sœ lima kœna manda ye mbœrœ á endje wu ambárá afá á tshe sœ lima kœmbœrœ tœncœ lœ kœshe aayi kœba asœmœ.

3 Mbœrœ tœncœ atamœ, Yisu œ ga pa kaga yé œ sœ ga ati awa bale dœ ayambarœ nœ ye.

4 Œ sœ lima ndoo dœ Pake á dœ angbo nœ Ayuda.

5 Yisu mesho, œ wu azu ndjoro á endje sœ tœ kœna ga ndœ ye. Á kœyu Filipino adœke: «A yœ kœzircœ kpœta yeka á to fœ azuncœ asœke á endje kœzi a?»

6 Tshe yu lima oshoncœ ataa tœ kœwu lœsu Filipino, gbambancœ nene, tshe wu lima sœ œrœ á li adœke tshe mbœrœ ye.

7 Filipino kœgi fœ she adœke: «Œdœ a kœyœ ndje kœzircœ mangba denari kama bisha* gbœ, œ li adœke uzu dœ uzu gbœ teasho teasho nene.»

8 Yé anga yambarœ bale á i'iri ye kœdœ Andere, aya Shimu Petro kœpa fœ she adœke:

9 «Anga ovoro gbolo yakoshe kpœke sœ dœ mapa mindu á endje mbœrœ dœ zuwa orje œdœ pe ageatshalangu bisha kashe œ li mbœrœ azuncœ kœkœ asœke za a?»

10 Yisu kœpa adœke: «'E pa fœ azu adœke endje lœ ga ati.» Yé endje kœsœ ga ati ga pa gusu á sœ lima yaba yaba kpœtœmœ. Ayakoshe sœ lima ga pa œrœ nœ kutu mindu (5.000).

11 Yeka á Yisu ko mapancœ, á za awala fœ Ndjaba, á kurutshelœncœ tœ azu á endje lœ lima kpœtœmœ. Tshe kpa ko ndje ageatshalanguncœ, œ mbœrœ ndje awa bale, yé endje zi kœli dœ ogo nœ endje. 12 Bata uvu azu su ye, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «'E ngbœba udu œrœ á sœpe manda endje ga tœncœ adœke angancœ teasho yiyiwa nene.»

13 Endje ngbœba ama udu œrœncœ, yé kingi ndjokpa dœ bisha sú dœ ndindi mapa manda azuncœ á endje zi lima.

14 Azu wu ambárá afá á Yisu mbœrœ asœmœ œ pa adœke: «Adjapu, tsheneke kœdœ adja ayi kœgbœra o'o nœ Ndjaba á tshe sœ kœna ga pa œshœ.»

* 6.7 Denari bale kœdœ ngendja tshangba akwa á uzu mbœrœ ndœ œlo bale

¹⁵ Bata á Yisu wu lima sœ nœ adœke endje yindœ kœna kœza œne tœ oġbœnœ adœke œne te gbozugo, tshe gi lima tœ ye kpœtœmœ, yé œ o dœ kuti ye ga pa kaga.

*Yisu na pa ungu dœ ada ye
(Wu 6a tœ Mat 14.22-33; Mar 6.45-53)*

¹⁶ Lœkœ á osho tetœ kœte mburumburu, ayambarœ nœ ye jerœ ga tœ mangu egerœ ungu adanga,

¹⁷ endje o lima ga lœ agba bale mbœrœ kœna ga lœ Kaparnawumu, 6a atshi ungunœ. Osho bu lima ye, yé Yisu yiwi lima damba kumu ye ga ndœ endje nene.

¹⁸ Egerœ yugu na kpikpikpi, yé loko za tshalangu djigi.

¹⁹ Ayambarœ i kayi œ vwi endje tœ mangu ga tœ œrœ nœ kelometere ndoo dœ mindu too mindu dœ bale, á endje kœwu Yisu kœna pa ungu gutœnœ ga tœ egerœ agba, yé awa litœ endje.

²⁰ Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «œmœ dœmœ, awa mbœmbœrœ 'e nene!»

²¹ Endje yi lima ndœ nœ adœke tshe o ga lœ egerœ agbœnœ, kashe katsha, kumu egerœ agbœnœ za ama osho ga tœ mangu á endje gbe lima kœna ga tœnœ.

Azu ndjoro para Yisu

²² Osho kœrœpa nœ, azunœ ndjoro á endje sœpe lima 6a atshi ungunœ wusœ nœ adœke egerœ agba sœpe bale yé Yisu o lima ga lœ egerœ agba awa bale dœ ayambarœ nœ ye nene. Endje zu lima ungunœ dœ kuti endje.

²³ Kashe anga oġboro agba to 6a lakpi Tiberiade, yé œ na ndoo dœ oshonœ á endje zi lima mapa tœnœ manda kœza mershe nœ Gbozu Yisu fœ Ndjaba.

²⁴ Lœkœ á ukpulu azu wu adœke Yisu œdœ ayambarœ nœ ye sœsœ kpœtœmœ nene, endje o ga lœ oġboro agbœnœ œœmœ œ ro ga lœ Kaparnawumu mbœrœ kœpara Yisu.

Yisu kœdœ kœziœ á za soro

²⁵ Endje gbo she 6a atshi ungunœ, yé á yu she adœke: «Rabi, 6œ wuta kpœke dœ ada œo koto o?»

²⁶ Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, 'e para awa mœ mbœrœ á 'e zi mapa á le 'e, kashe 'e papara mœ mbœrœ á 'e wu ambára afá á mœ mbœrœ nene.

²⁷ Adja 'e mbœmbœrœ akwa mbœrœ kœgbo kœziœ á ndi nene, kashe 'e mbœrœ akwa mbœrœ kœgbo kœziœ á œndœnœ œ di, yé á to soro á ka nene fœ azu. Gbolo nœ uzu dá to kœziœnœ œœmœ fœ 'e mbœrœ œshe dá Aba dœ Ndjaba za she ga pa ngande tshagbozu.»

²⁸ Endje kœgi fœ she adœke: «œ li adœke 'a mbœrœ gadœ tœ kœmbœrœ akwa á Ndjaba yindœ nœ a?»

²⁹ Tshe kœgi fœ endje adœke: «Akwa á Ndjaba yindœ nœ adœke 'e mbœrœ, kœdœ kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ tsheneke á tshe vwa she.»

³⁰ Endje kpa kœyu she adœke: «Kashe œbœ a, ambára afá gadœ dá 6œ mbœrœ yeka á 'a kœwu yekane á kœyindœ o'o ama zœ a? Akwa gadœ dá 6œ mbœrœ a?»

³¹ Aata 'a zi liya mane 6a lœ kpagagasho bata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Tshe to kœziœ á dœ mapa á to 6a lafo fœ endje.»

³² Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, œ dœdœ Moyize dá to mapœnœ á to liya 6a lafo fœ 'e nene, kashe Aba mœ dá sœ kœto adja mapa á to 6a lafo fœ 'e œœmœ.

³³ Gbambanœ nene, kœzirœ á Ndjaba œ to, kœdœ œeneke á to 6a lafo yé á za soro fœ azu tshapashanœ asœeke.»

³⁴ Azunœ kœpa fœ she adœeke: «Gbozu, to kolœ kœzirœnœ asœemœ sheko fœ 'a.»

³⁵ Yé Yisu kœpa fœ endje adœeke: «Emœ kœdœ kœzirœ á za soro fœ azu. Uzu á tshe kœna ga ndœ mœ, ogo œ mi she bale nene yé uzu á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, ogo ungu kpa mi she bale nene.

³⁶ Kashe mœ pa fœ 'e adœeke: 'E wu mœ tako, yé 'e sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene.

³⁷ Azu neke á Aba ko endje fœ mœ, endje na ga ndœ mœ yé uzu á tshe na ga ndœ mœ, mœ za bala she vwí'i nene.

³⁸ Gbambanœ nene, mœ toto 6a lafo œ jerœ tœ kœmbœrœ œrœ á lsu mœ yindœ nœ nene, kashe mœ na mbœrœ kœmbœrœ œeneke á lsu ayi kœvwa mœ yindœ nœ.

³⁹ Erœ á lsu ayi kœvwa mœ yindœ nœ adœeke mœ mbœrœ dœeke: Adja anga uzu bale ugurutœ azu á tshe ko endje fœ mœ yiyiwa nene kashe mœ she endje lœ kuzu dœ ndœngɔɔ olo.

⁴⁰ Erœ á lsu Aba mœ yindœ nœ kœdœ adœeke, uzu á tshe kœwu gbolo nœ ye, á kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, tshe gbɔ soro á ka nene, yé mœ she she lœ akuzu dœ ndœngɔɔ olo.»

⁴¹ Ti kpœtœmœ, Ayuda kœtetœ kœpulœema endje mbœrœ o'o á Yisu pa adœeke: «Emœ kœdœ kœzirœ á to 6a lafo, yé á jerœ.»

⁴² Endje kœpa adœeke: «E dœdœ Yisu dœeke na a, gbolo nœ Yozefu a? Á 'a wusœ abanœ dœ ayinœ ndje na a? Kotoo á tshe pa ngœngɔ asœeke adœeke œne to 6a lafo á jerœ a?»

⁴³ Yisu kœgi fœ endje adœeke: «'E katœ kœpulœema 'e ugurutœ 'e ye na!

⁴⁴ Uzu bale œ li kœna ga ndœ mœ nene œdœ Aba á tshe vwa mœ kœtoto she na tœnœ nene, yekane á mœ kœshe she lœ akuzu dœ ndœngɔɔ olo.

⁴⁵ Endje sú ala mbeti nœ aayi kœgbara o'o adœeke: «'Ndjaba œ yisœ œrœ fœ azu kɔkɔ.» Uzu kɔ á tshe dji Aba, á yindœ œrœ á tshe yisœ nœ, tshe na ga ndœ mœ.

⁴⁶ E yindœ kœpa adœeke uzu bale wuwu Aba nene, kolœ tsheneke á tshe to 6a ndœ Ndjaba; œshe dá wu Aba.

⁴⁷ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœeke uzu tsheneke á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, tshe sœ dœ soro á ka nene.

⁴⁸ Emœ kœdœ kœzirœ á za soro fœ azu.

⁴⁹ Aata 'e zi liya mane 6a lœ kpagagasho, yé endje tshu lima ye.

⁵⁰ Asœ kœdœ kœzirœ á to 6a lafo á jerœ adœeke, uzu á tshe kœzi, tshe tshu bala nene.

⁵¹ Emœ kœdœ kœzirœ á za soro fœ azu, œ to 6a lafo á jerœ asœeke. Uzu á tshe kœzi kœzirœnœ asœeke, tshe sœ bala dœ soro á ka nene. Kœzirœnœ á mœ za fœ she kœdœ songba mœ. Mœ za adœeke tshapashɔ gbɔ soro.»

⁵² Kolœ pa o'o asœeke, ayuda te lima tœ kœyutœ endje ugurutœ endje dœ œgbɔ adœeke: «Kotoo á uzunœ asœeke pa adœeke œne za songba œne fœ azœ yekane á kœzi a?»

⁵³ Yisu kœpa fœ endje adœeke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœeke œdœ 'e kœzizi songba Gbolo nœ uzu yé œ ndjo pe indji ye nene, 'e sœ dœ soro lœ 'e nene.

⁵⁴ Uzu tsheneke á tshe zi songba mœ, á ndjo ndje indji mœ, sœ dœ soro á ka nene, yé œmœ mœ she she lœ kuzu dœ ndœngɔɔ olo.

⁵⁵ Gbambanœ nene, songba mœ kœdœ adja kœzirœ, yé indji mœ kœdœ adja kœndjœrœ.

⁵⁶ Uzu á tshe zi songba mœ á ndjo indji mœ, sœ lœ mœ yé œmœ mœ sœ ndje lœ ye.

⁵⁷ Yé бата Аба á tshe vwa mœ sœ dœ soro á mœ sœ dœ soro lœ awa nœ ye, ataa uzu á tshe kœzi songba mœ, tshe gb̃o soro lœ awa nœ mœ.

⁵⁸ Asœ kœdœ kœziroé á to ba lafo á jeroé. E sœsœ бата kœziroé á aata 'e zi liya nene. Mbœroé endje zi liya kœziroé asœmœ yé endje tshu. Kashe uzu á tshe zi kœziroé asœke, tshe sœ dœ soro á ka nene.»

⁵⁹ Yisu pa lima o'onœ asœke ba lœ Kaparnawumu, l̃k̃o á tshe sœ lima tœ kœyisœ œroé ba lœ Sinagoga.

O'o d za soro fœ azu

⁶⁰ Manda kœdji she, ili ayambarœ nœ ye tetœ kœpa adœke: «O'onœ asœ gb̃o, adja œedé dá dji a?»

⁶¹ Kashe бата á Yisu wu lima sœ nœ adœke ayambarœ nœ œne sœ tœ kœpulœma endje, tshe pa fœ endje adœke: «Mbœroé gadé á o'onœ asœke ndjingivwi tshelœ kumu 'e a?»

⁶² E kœsœ má adœke 'e wu Gbolo nœ uzu kœ ɔ ga tœ osho á tshe to lima tœnœ, œ sœ koto o?»

⁶³ Ishiri dá za soro fœ azu. Ɔk̃o lili tœ kœmbœroé œroé ataa nene. O'onœ á mœ pa fœ 'e asœke kœdœ Ishiri œdœ pe soro.

⁶⁴ Kashe kolœ ugurutœ 'e asœke, anga endje á endje yiyindœ o'o ama mœ nene, endje lœ zœ.» Gbambanœ nene, Yisu wu lima sœ endjeneke á endje sœsœ dœ kœyindœroé nene œdœ pe tsheneke á tshe ka bala she.

⁶⁵ Á tshe kpa kœpa adœke: «Adja ádánœ á mœ pa fœ 'e adœke uzu bale œ na ga ndœ mœ nene œ kœdœdœ Аба dá za awa fœ she kœna tœnœ nene.»

⁶⁶ Kœto kpœtœmœ, ili anga ayambarœ nœ ye gitœ endje manda ye, yé œ katœ kœna tœ awa bale dœ she.

⁶⁷ Á Yisu kœyu ayambarœnœ ndjokpa dœ bisha adœke: «Ka e'e nœ 'e a, 'e gigitœ 'e nœ 'e nene a?»

⁶⁸ Yeka á Shimu Petro kœgi fœ she adœke: «Gbozu, 'a kpa na má ga ndœ uzu dœ? E6œ dá sœ dœ o'onœ á za soro á ka nene.

⁶⁹ 'A sœ dœ kœyindœroé, yé 'a wusœ nœ adœke œ6œ kœdœ Eyerœ Uzu nœ Ndjaba.»

⁷⁰ Yisu pa fœ endje adœke: «Emœ dá ke 'e ndjokpa dœ bisha kashe ugurutœ 'e k̃o, anga uzu bale kœdœ djaboro.»

⁷¹ Tshe sœ lima kœpa tœ Yudasi, gbolo nœ Shimu Isikariote mbœroé œshe kœdœ lima uzu á tshe ka Yisu. Eshœ kœdœ lima anga yambarœ ugurutœ andjokpa dœ bishanœ asœmœ.

7

Ɔgb̃o l̃su nœ aaya Yisu

¹ Manda nœ, Yisu sœ lima kœna lœ ogo Galilayi. Tshe yiyi lima ndœ kœna lœ ogo Yuda nene mbœroé Ayuda sœ lima kœpara awa ndœ kœwo she.

² Andaa angbo nœ ayuda á dœ angbo gbanda tande ndo lima ye.

³ Aaya Yisu kœpa fœ she adœke: «Gitœ zœ kpœke, yé œ na ga lœ ogo Yuda adœke ayambarœ nœ zœ wu ndje akwa á 6œ sœ tœ kœmbœroé tœnœ.

⁴ Uzu mbœmbœroé œroé lœ ubunœ nene œdœ tshe kœgbe adœke azu wusœ œne. Bata á 6œ sœ kœmbœroé akwa atake, matœ zœ dœ tœnœ ga ushu tshapasho wusœ nœ.»

⁵ Gbambanœ nene, aayanœ dœ tœ endje sœsœ lima dœ kœyindœroé ga ndœ ye nene.

⁶ Yisu kœpa fœ endje adœke: «ɔɔ nœ mœ tɔtɔ damba nene. Tœ e'e nœ 'e, ɔɔ kɔ sœ dœ ɔtshɔnœ.

⁷ Tshapashɔ œ li tœ kœyiangba 'e nene, kashe œmœ, œ yangba mœ mbœrœ á mœ sœ kœpandœ nœ ngbi adœke akwa nœ ye sœ tœ ekpœncœ.

⁸ 'E ɔ ndœ angbonœ zœ. Kashe œmœ, mœ ɔ ga zœ nene mbœrœ ɔɔ nœ mœ tɔtɔ damba nene.»

⁹ Manda kœpa o'onœ ataa, tshe sœpe lima ti lœ Galilayi.

Yisu na ga tœ angbo gbanda tande

¹⁰ Lɔkɔ á aayanœ áafo á ro ndœ angbonœ da ye, Yisu áalafo yaa œ na ndje ga zœ dœ mara adœke azu wuwusœ nœ nene.

¹¹ Dœ lɔkɔ á ala angbonœ doro, agbozu Ikriزيا sœ lima kœpara she yé endje sœ lima kœyu osho adœke: «Tshe sœ kpœta a?»

¹² Endje ndïvwiri lima o'o waa tœ upu nœ ye. Anga azu pa lima adœke: «Uzunœ asœke kœdœ ɔtshɔ uzu.» Yé anga endje pa ndje adœke: «Ë œ nene, œshe kœdœ ayi kœdjingili tshelœ kumu azuzu.»

¹³ Yé uzu bale papa o'o o'ara tœ upu nœ ye nene mbœrœ á endje lœ lima dœ awa agbozu Ikriزيا.

¹⁴ Kœwu adœke tshelœ angbonœ za, Yisu na lima ga lœ anda Tepelo, yé œ tetœ kœyisœ œrœ.

¹⁵ Uvuru Ayuda kpa lima lœncœ, yé endje pa lima adœke: «Uzunœ asœ didi œrœ nene, yé kotoo á tshe sœ dœ kœwusœrœ tshaata a?»

¹⁶ Yisu kœgi o'o fœ endje adœke: «Ërœncœ á mœ sœ kœyisœ nœ asœke toto ɔa ndœ mœ nene, kashe œ to ɔa ndœ tsheneke á tshe vwa mœ.

¹⁷ Ëdœ uzu kœgbe kœmbœrœ œrœneke á Ndjaba yindœ nœ, tshe wusœ nœ adœke kœyisœrœncœ asœke to ɔa ndœ Ndjaba, too mœ sœ kœpa o'o tœ upu nœ mœ dœ tœ mœ.

¹⁸ Uzu á tshe sœ kœpa o'o tœ upu nœ ye dœ tœ ye, tshe sœ kœpara awa adœke azu donga œne. Kashe uzu tsheneke á tshe sœ kœpara awa adœke azu donga ayi kœvwa she, tshe kœdœ uzu nœ adja o'o, yé ekperœ gugu lœ ye nene.

¹⁹ Ë dœdœ Moyize dá za liya awa akwa fœ 'e nene a? Kashe uzu bale ugurutœ 'e á tshe sœ kœmbœrœtœ ye liakanœ gugu nene. Mbœrœ gadé á 'e sœ kœpara awa ndœ kœwo mœ a?»

²⁰ Á ukpulu azunœ kœpa fœ she adœke: «Ekpe ishiri sœ pa zœ a! Ëdœ dá sœ kœpara awa ndœ kœwo ɔœ a?»

²¹ Yisu kpa kœza o'o á kœpa fœ endje adœke: «Mœ mbœrœ kolœ akwa bale yé œvuru 'e kɔkɔ kpa lœncœ ataa!

²² Moyize za liya o'o fœ 'e adœke 'e wa agbolo yakoshe nœ 'e tœ gaza. Ë dœdœ Moyize kœdœ ali uzu kœmbœrœ tœncœ nene, kashe œ to liya ɔa ndœ aata 'e, yé 'e sœ kœza ga tœ akwa dœ lɔkɔ Sabata.

²³ Á 'e kœwu adœke kœwa anga gbolo yakoshe dœ lɔkɔ Sabata kœndindi awa akwa nœ Moyize nene, mbœrœ gadé á 'e so ókɔ ga tœ mœ mbœrœ á mœ she uzu djigi dœ lɔkɔ sabata a?»

²⁴ 'E katœ kœwa ngbanga liaka œrœ á 'e wu dœ ala 'e ye, kashe 'e wa ngbanga dœ mara á sœ ndjii kane.»

Adja Yisu kœdœ Masiya a?

²⁵ Anga azu lœ Yerusaleme sœ lima kœpa adœke: «Ë dœdœ uzunœ á endje sœ kœpara she á kœwo she dœke nene a?»

²⁶ 'E wu, œshe dá pa o'o o'ara o'ara á uzu kœpa o'o fœ she gugu nene asœke! Ataa agbozu tshapa azœ wu ete œsœncœ adœke œshe kœdœ Kristu ye na a?»

²⁷ Andaa a wusœ osho á yakoshencœ asœke to tœncœ ye, kashe Kristu, uzu bale œ wu bala sœ osho á tshe to tœncœ á yi kumu ye nene.»

²⁸ Yeka á Yisu á tshe sœ lima kœyisœ œrcœ læ anda Tepelonœ pa adœke: «'E wusœ mœ ye! 'E wu ndje sœ osho á mœ to tœncœ ye! Mœ nana dœ tœ mœ nene. Tsheneke á tshe vwa mœ, tshe kœdcœ adja o'o; œshe á 'e wuwusœ ye nene asœmœ.»

²⁹ Emœ, mœ wusœ ye mbœrcœ á mœ to 6a indiri ye, yé œshe dá vwa mœ.»

³⁰ Endje para lima awa kœtepa ye kashe uzu bale toto lima kane ye ga tœ ye nene mbœrcœ á olo ye lili damba lima nene.

³¹ Azu ndjoro læ ukpulu azuncœ sœ lima dœ kœyindœrcœ ga ndœ ye. Endje pa lima adœke: «Lœkœ á Kristu œ na, tshe mbœrcœ ambárá afá kœropa œneke á tsheneke œ mbœrcœ asœke ye a?»

³² Eneke á ukpulu azu sœ kœpulœma endje tœ upu nœ ye li ga læ utu Afarisayi. Ataa, agbozu tshapa anganga Ndjaba œdcœ Afarisayi vwa lima atshendjercœ nœ endje ndœ kœna kœtepa ye.

³³ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Mœ sœpe dœ 'e manda olo teasho, yé manda nœ, mœ gu ga ndœ tsheneke á tshe vwa mœ.»

³⁴ 'E para bala mœ kashe 'e gbœ mœ nene. Gbambancœ nene, osho á mœ sœ tœncœ, 'e li kœna 6a zœ nene.»

³⁵ Ayuda kœte lima tœ kœyutœ endje ugurutœ endje adœke: «Tshe na má gata yekane á a gbœ she nene a? Tshe na manda azuncœ á endje ndjœtshelœtœ endje djelœ angbi azu * a? Tshe na ndœ kœyisœ œrcœ fœ angbi azuncœ a?»

³⁶ Ádá o'onœ á tshe pa asœke kœdcœ gadœ: 'E para bala mœ, kashe 'e gbœ mœ nene. Yé osho á mœ sœ tœncœ, 'e li kœna 6a zœ nene!»

Yisu pa o'o tœ upu nœ Ishiri

³⁷ Ndœngœlo olo kœka angbo kœdcœ 6alima ikpili olo angbonœ. Dœ œncœ asœmœ, Yisu ka læ angbonœ œ tetœ kœmindœ o'o adœke: «œdcœ uzu kœsœ dœ ogo ungu, kaka tshe na ga ndœ mœ yé œ ndjo.»

³⁸ Uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrcœ ga ndœ mœ, egerœ ungu á za soro œ tara tœ lœsu ye, 6ata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba.»

³⁹ Yisu pa lima o'onœ asœ tœ upu nœ Ishiri á azu á endje sœ dœ kœyindœrcœ ga ndœ ye œ gbœ má. Yé Ndjaba zaza lima damba awa fœ azu kœgbœ Ishirinœ nene mbœrcœ Ndjaba gigi moko nœ ye fœ she nene.

⁴⁰ Manda kœdji o'onœ asœke, anga azu læ ukpulu azuncœ pa lima adœke: «Adja tsheneke kœdcœ ayi kœgbara o'o tako.»

⁴¹ Anga endje pa lima adœke: «Kristu dœmœ.» Kashe anga udu endje pa ndje lima adœke: «Adja Kristu œ li kœwuta læ Galilayi a?»

⁴² Buku nœ Ndjaba papa adœke tshe wuta bala læ aata Davidi yé œ sœ 6a lakpi Beteleme ogo obo Davidi nene a?»

⁴³ Ataa, azu kuru lima tshelœtœ endje kpœ læ kumu Yisu.

⁴⁴ Anga endje yi lima ndœ kœtepa ye kashe uzu bale toto lima kane ye ga tœ ye nene.

Ggbœ lœsu nœ agbozu yuda

⁴⁵ Atshendjercœ gu lima ga ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba œdcœ pe Afarisayi á endje pa fœ endje adœke: «Mbœrcœ gadœ á 'e gugu dœ she nene a?»

⁴⁶ Atshendjercœ kœgi adœke: «Bale anga uzu papa o'o 6ata yakoshe asœmœ nene.»

* 7.35 Angbi azuncœ asœke kœdcœ Agreke á endje dœdcœ Ayuda nene

⁴⁷ Afarisayi kœpa fœ endje adœke: «E'e kœ, tshe djingili ndje tshelœ kumu 'e a?»

⁴⁸ Œdœ ugurutœ agbozu Ikrizia œdœ ugurutœ Afarisayi, anga uzu bale wuta dœ kœyindœrœ ga ndœ ye ye a?»

⁴⁹ Azunœ ndjoro ascœmœ, anga bale á tshe wusœ awa akwa gugu nene. Azu á endje darandœ endje dœmœ!»

⁵⁰ Kashe anga uzu bale ugurutœ Afarisayi á i'iri ye kœdœ Nikodeme, œshe á tshe na lima utshunœ ga ndœ Yisu, pa fœ endje adœke:

⁵¹ «Awa akwa nœ azœ wawa ngbanga ga tœ uzu utshu kœdji she too kœwusœ œrœ á tshe mbœrœ nene.»

⁵² Á endje kœyu she adœke: «Atamœ œbœ kœdœ uzu Galilayi, œbœ ndje a? Mirœ tshelœ zœ dœ otshœnœ yé bœ wusœ nœ adœke ayi kœgbara o'o wuwuta bale lœ ogo Galilayi nene.»

Yisu œdœ yashe angba budu

[⁵³ Manda nœ, uzu dœ uzu gu ga ndœ ye.

8

¹ Kashe Yisu œ lima ga pa kaga á i'irine kœdœ kaga œyo Olive.

² Œbœ á osho kœrœ, Yisu kwatœ ye ga lœ anda Tepelo. Bata azu ndjoro na lima ga ndœ ye, tshe sœ ga ati, œ tetœ kœyisœ œrœ fœ endje.

³ Aayi kœyisœ awa akwa œdœ pe Afarisayi za anga yashe bale na tœnœ fœ Yisu. Endje gbœ yashœncœ ascœmœ kœlo dœ yakoshe á tshe dœdœ akœnœ nene, yé á za she tœ ba ugurutœ azu.

⁴ Endje kœyu Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, 'a œ pa yashe ascœke endje sœ kœlo dœ yakoshe á tshe dœdœ akœnœ nene.

⁵ Ala awa akwa, Moyize za awa fœ 'a adœke 'a ve mara yashe atake dœ badja. Ataa, bœ pa œnœ zœ kotoo?»

⁶ Endje yu lima Yisu á kœwu lœsu ye yeka á kœtœ meza pa ye. Kashe Yisu djo ga ati, œ tetœ kœwa œrœ ga lœ oshœ.

⁷ Bata endje yœrœ lima pa kœyu she kpala kpala, Yisu áafo œ pa fœ endje adœke: «Uzu á tshe kœmbœmbœrœ ekperœ bale nene, tshe ve yashe ascœke dœ badja utshunœ.»

⁸ Tshe kpa djo ga ati yé œ sœ kolœ tœ kœwa œrœ ga lœ oshœ.

⁹ Lœkœ á endje dji o'o á Yisu pa ascœmœ, endje te lima tœ kœgitœ endje bale dœ bale kœtœ tœ agbozu, yé Yisu sœpe lima kuti ye. Bata á yashœncœ á endje kpa lima dji she sœpe lima kpœtœmœ,

¹⁰ Yisu áafo yé œ pa fœ she adœke: «Yashe, endje sœ kpœta a? Uzu bale wawa ngbanga ga tœ zœ nene a?»

¹¹ Tshe kœgi adœke: «Uzu bale nene, Gbozu.» Á Yisu kœgi fœ she adœke: «Œmœ ndje awa bale, mœ wa ngbanga ga tœ zœ nene. Gu zœ, kashe kpa mbœmbœrœ ekperœ nene.»]

Yisu kœdœ ingbisho nœ tshapashœ

¹² Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Œmœ kœdœ ingbisho nœ tshapashœ. Uzu á tshe na manda mœ, tshe na lœ ubu osho nene, kashe tshe gbœ ingbisho á za soro fœ azu.»

¹³ Afarisayi kœpa fœ she adœke: «Bœ sœ kœpa o'o tœ zœ dœ tœ zœ, yé o'onœ á bœ pa dœdœ adja o'o nene.»

¹⁴ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Œ sœ tako adœke mœ sœ kœpa o'o tœ mœ dœ tœ mœ, kashe o'onœ á mœ sœ kœpa tœ mœ ascœmœ kœdœ adja o'o, mbœrœ

mœ wusœ osho á mœ to tœncœ œdœ pe osho á mœ sœ kœna ga tœ nœ. Kashe e'e, 'e wuwusœ osho á mœ to tœncœ œdœ pe osho á mœ sœ kœna ga tœncœ nene.

¹⁵ 'E sœ kœwa o'o adja ɓata azu, kashe œmœ, mœ wa o'o pa uzu bale nene.

¹⁶ Yé œ kœli adœke mœ wa o'o, mœ wa o'onœ liaka adja o'o mbœrœ mœ sœsœ dœ kuti mœ nene: Ayi kœvwa mœ sœ ndje dœ mœ awa bale.

¹⁷ Endje sú ala awa akwa nœ 'e adœke, œdœ azu bisha kœpa kolœ o'o bale dœ ádá œrœ, o'onœ á endje pa asœmœ kœdœ adja o'o.

¹⁸ Mœ sœ kœpa o'o tœ mœ dœ tœ mœ, yé Aba á tshe vwa mœ sœ ndje kœpa o'o tœ upu nœ mœ.»

¹⁹ Endje kpa kœpa fœ she adœke: «Aba zœ sœ kpœta a?» Yisu kœgi fœ endje adœke: «'E wuwusœ mœ nene yé 'e wuwusœ Aba mœ nene. (Edœ 'e kœwu má sœ mœ, 'e wu má ndje sœ Aba mœ ye.»

²⁰ Yisu pa lima o'onœ asœke ɔɓ á tshe sœ lima kœyisœ œrœ ɓa lœ anda Tepelo ɓa tœ osho á endje ko ngendja makabo ga tœncœ. Uzu bale toto lima kane ye ga tœ ye nene mbœrœ olo ye lili lima damba nene.

Yisu pandœ upu kœgu she ga ndœ Abanœ

²¹ Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Mœ gu da ye, 'e para bala mœ kashe 'e tshu lœ ekperœ nœ 'e. Osho á mœ na ga tœncœ, 'e li kœna ɓa zœ nene.»

²² Ayuda kœyu lima tœ endje ugurutœ endje adœke: «Tshe sœ dœ gbetshelœ nœ kœwotœ ye dœ tœ ye a? Mbœrœ á tshe pa adœke: “Osho á mœ na ga tœncœ, 'e li kœna ɓa zœ nene a?”»

²³ Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E' kœdœ azu tshaati, œmœ kœdœ uzu tshalafo. 'E kœdœ azu tshapashœnœ asœke, kashe mœ dœdœ uzu tshapashœnœ asœke nene.

²⁴ Mbœrœ tœncœ dá mœ pa fœ 'e adœke 'e tshu lœ ekperœ nœ 'e. Gbambœnœ nene, œdœ 'e kœyiyindœ nœ adœke œmœ, mœ sœ zœ nene, 'e tshu lœ ekperœ nœ 'e.»

²⁵ Endje kœyu Yisu adœke: «(E'œ kœdœ uzu œdœ e?)» Yé tshe kœgi fœ endje adœke: «(Emœ kœdœ tsheneke á mœ pa o'o fœ 'e katshatsha utshunœ.

²⁶ Mœ sœ dœ o'o ndjoro kœpa œdœ pe kœwa tœ upu nœ 'e. Kashe tsheneke á tshe vwa mœ kœdœ uzu nœ adja o'o yé œneke á mœ dji ɓa ndœ ye, œtœncœ dá mœ sœ kœpa fœ tshapashœ.»

²⁷ Endje wuwu lima sœ nœ nene adœke Yisu sœ lima kœpa o'onœ fœ œne tœ Aba.

²⁸ Yisu kpa kœpa fœ endje adœke: «(ɔɓ á 'e tshi Gbolo nœ uzu ga lafo, 'e wusœ nœ adœke “œmœ, mœ sœ zœ”. 'E wu ndje sœ nœ adœke mœ mbœmbœrœ œrœ bale dœ tœ mœ nene, kashe mœ sœ kœpa o'o á Aba yisœ nœ fœ mœ.

²⁹ Tsheneke á tshe vwa mœ sœ awa bale dœ mœ, tshe katœ mœ ti kuti mœ nene, mbœrœ mœ sœ kœmbœrœ kolœ œrœ á za yanga fœ she.»

³⁰ Bata á Yisu sœ lima kœpa o'o ataa, azu ndjoro wuta lima dœ kœyindœrœ ga ndœ ye.

Adja aata Abrayamo

³¹ Yisu pa fœ Ayuda á endje yi lima ndœ o'o ama ye adœke: «(Edœ 'e kœsœpe kœgbœndœ o'o ama mœ ga tœ lasu 'e, 'e kœdœ adja ayambarœ nœ mœ.

³² Ataa, 'e wusœ adja o'o tœ upu nœ Ndjaba yé adja o'onœ œ ko 'e lœ kanga ga ushu ye.»

³³ Endje kœpa fœ she adœke: «Abrayamo kœdœ ata 'a yé 'a dœdœ ɓalima akanga nœ uzu nene. Kotoo á ɓœ pa adœke 'a wuta lœ kanga ye a?»

34 Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, uzu kœ á tshe sœ kœsœ kœmbœrœ ekperœ, kœdœ kanga nœ ekperœ.

35 Kanga sœsœ waa lœ anda nene, kashe gbolo anda dá sœ waa.

36 (Edœ Gbolo kœko 'e ga ushu lœ kanga, 'e wuta adja lœnœ ye.

37 Mœ wusœ nœ adœke Abrayamo kœdœ ata 'e. Kashe 'e sœ kœpara awa kœwo mœ mbœrœ á 'e yiyindœ kœdji o'o ama mœ nene.

38 Mœ sœ kœpandœ œneke á mœ wu 6a ndœ Aba mœ, yé 'e sœ kœmbœrœ œneke á aba 'e mindœ nœ fœ 'e.»

39 Endje kœpa fœ she adœke: «Aba 'a kœdœ Abrayamo.» Yé Yisu kœpa fœ endje adœke: «Edœ 'e kœdœ agbolo nœ Abrayamo, 'e mbœrœ akwa nœ Abrayamo.

40 Andaa, 'e sœ ngõngõ asœ kœpara awa ndœ kœwo mœ, œmœ á mœ pa adja o'o á mœ dji 6a ndœ Ndjaba. Abrayamo mbœmbœrœ œrœ á li dœ tœnœ bale nene.

41 Kashe 'e, 'e sœ kœmbœrœ akwa nœ aba 'e.» Endje kœgi fœ she adœke: «'A dœdœ agbolo gugati nene, 'a sœ kolœ dœ aba bale á tshe kœdœ Ndjaba.»

42 Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «Edœ Ndjaba kœdœ má Aba 'e, 'e yi má ndœ mœ ye. Gbambanœ nene, mœ to 6a ndœ ye yeka á na asœke. Mœ nana dœ tœ mœ nene kashe œshe dá vwa mœ.

43 Mbœrœ gadœ á 'e sœsœ kœdji tshelœ kata o'o nœ mœ nene a? Mbœrœ gadœ á 'e lili kœdji o'o ama mœ nene.

44 Aba 'e, œshe kœdœ djaboro yé 'e sœ dœ ogo kœmbœrœ gbetshelœ nœ aba 'e. Tshe kœdœ ayi kœwo azu 6alima katshatsha. Tshe papa adja o'o nene mbœrœ adja o'o gugu lœ ye nene. Lœkœ á tshe kœpa wala, mara kœpa o'o nœ ye dœmœ mbœrœ tshe kœdœ ayi wala œdœ aba wala.

45 Kashe œmœ, mœ pa œnœ mœ adja o'o yé mbœrœ tœnœ ataa, 'e sœsœ kœdji mœ nene.

46 Uzu dœ ugurutœ 'e kœ dá li kœma adœke mœ mbœrœ ekperœ a? Yé œdœ mœ kœpa adja o'o, mbœrœ ga dœ á 'e yiyindœ kœdji mœ nene a?

47 Uzu tsheneke á tshe kœdœ uzu nœ Ndjaba, tshe dji o'o ama Ndjaba; 6ata 'e dœdœ azu nœ Ndjaba nene, 'e li kœdji o'o ama mœ nene.»

Yisu œdœ Abrayamo

48 Ayudanœ gi fœ Yisu adœke: «Edœ 'a kœpa fœ 6œ adœke œbœ kœdœ uzu Samariya yé ekpe ishiri sœ pa zœ, 'a pa wala dœmœ a?»

49 Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ sœsœ dœ ekpe ishiri pa mœ nene, kashe mœ kœlisœ Aba mœ yeka á 'e vwaratœ 'e kœlisœ mœ asœmœ.

50 Mœ sœsœ kœpara ndje adœke azu donga mœ nene. Kashe anga uzu sœ zœ á sœ kœmbœrœ adœke azu donga mœ yé œshe dá sœ kœwa o'o.

51 Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ uzu kœsœ kœgbõndœ o'o ama mœ, tshe wu bala kuzu nene.»

52 Ayudanœ kœpa fœ she adœke: «Ngõngõ asœ, 'a wusœ nœ adœke ekpe ishiri sœ pa zœ. Abrayamo tshu, aayi kœgbara o'o tshu ndje, yé œbœ, 6œ pa adœke: “Úzu á tshe kœgbõndœ o'o ama zœ, tshe wu bala kuzu nene.”

53 Bœ gbe adœke 6œ ropa aba 'a dœ Abrayamo á tshe tshu ye a? (Edœ ndje aayi kœgbara o'o á endje tshu, ataa adja 6œ sœ kœzatœ zœ 6ata œdœ e?»

54 Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «Edœ mœ kœsœ má kœdongatœ mœ dœ tœ mœ, kœdongatœsho nœ mœ œ sœ má gbambanœ. Aba mœ dá sœ kœdonga mœ, œshe á 'e sœ kœpa tœ ye adœke: “Tshe kœdœ Ndjaba nœ 'a”,

⁵⁵ andaa 'e wuwusœ ye nene. Ædœ mœ kæpa adœke mœ wuwusœ ye nene, mœ tsha ayi wala бата 'e. Kashe mœ wusœ ye yé mœ sœ kægbændœ o'o ama ye.

⁵⁶ Aba 'e dœ Abrayamo sœ lima dœ yanga dœ agbe adœke œne wu olo kæzu dœ mœ. Tshe wu lima olonœ yé œ za lima yanga fœ she.»

⁵⁷ Ayudancœ kægi fœ she adœke: «Bœ wuwuta damba dœ ungu zazu bisha dœ ndjokpa nene, yé bœ pa adœke bœ wu Abrayamo a?»

⁵⁸ Á Yisu kægi fœ endje adœke: «Mœ sœ kæpa fœ 'e dœ adjapu adœke, utshu adœke endje zu Abrayamo, "mœ sœ zœ.»

⁵⁹ Ayudancœ kæko badja kæve dœ she, kashe Yisu zatœ ye yiwa tœncœ yé œ wuta lœ anda Tepelo ye.

9

Yisu she ayibula

¹ Olo bale, Yisu sœ kæro tœncœ yé œ wu anga yakoshe bale á endje zu she ala ye bu trale.

² Ayambarœ nœ ye kæyu she adœke: «Rabi, mbœrœ gadé á endje zu yakoshe asœke trale ala ye bu a? Ataa, œ to lœ ekperœ nœ ye, too œ to lœ ekperœ nœ aayi kæzu she a?»

³ Yisu kægi fœ endje adœke: «Æ toto lœ ekperœ nœ ye too lœ ekperœ nœ aayi kæzu she nene. Kashe œneke wuta ga tœ ye mbœrœ á Ndjaba kæyisœ akwa nœ ye lœ ye.

⁴ Bata á osho kœro, œ li adœke a mbœrœ akwa nœ uzu á tshe vwa mœ. Osho ndo tœ kæbu tœncœ, yé uzu bale kpa li tœ kæmbœrœ akwa nene.

⁵ Bata á mœ sœ damba pa tshapashœ, œmœ kædœ ingbisho nœ tshapashœ.»

⁶ Manda kæpa o'onœ asœke, Yisu kætu ngusha ga tœ oshœ, á kæmbœrœ kpata dœ tœncœ yé œ kæpi ga pa ala ayibulanœ,

⁷ á kæpa fœ she adœke: «Na œ djuto kote zœ ba la kudu ungu á endje dji á ta i'irinœ Silowe.» – Ádá i'iri Silowe kædœ «Ayi avwa» – Ayibula kæna œ kædjuto kote ye yé kæfatœ ye ndœ kægu she, tshe kæete lima tœ kæwu osho.

⁸ Amashenga nœ ye œdœ pe azu á endje sœ lima kæwu she kæ'eshondœ œrœ, yu lima tœ endje adœke: «Æ dœdœ Tsheneke á tshe sœ lima ati á sœ kæ'eshondœ œrœ dœke nene a?»

⁹ Anga azu pa lima adœke: «Æshe dœmœ.» Anga endje pa ndje adœke: «Æ œ, uzunœ tsha бата sheshe.» Kashe ayibulanœ yi lima ndœ nœ adœke: «Adjá œmœ dœke.»

¹⁰ Endje kæyu she adœke: «Ala zœ kœro kotoo?»

¹¹ Tshe kægi fœ endje adœke: «Yakoshœ á endje sœ kæ'e i'iri ye adœke Yisu dá mbœrœ kpata, á pi ga pa ala mœ yé á pa fœ mœ adœke: "Na dœ djuto kote zœ ba la ungu Silowe." Mœ na ba zœ, yé manda kædjuto kote mœ, ala mœ kœro ye.»

¹² Endje kæyu she adœke: «Uzunœ asœmœ sœ kpœta a?» Tshe kægi fœ endje adœke: «Mœ wuwusœ nœ nene.»

Afarisayi yu ayibula

¹³ Anga azu to yakoshe á ala ye bu lima asœmœ natœncœ ga ndœ Afarisayi.

¹⁴ Andaa Yisu mbœrœ lima kpata á kœro ala ye dœ tœncœ dœ lœkœ sabata.

¹⁵ Afarisayi kæyu ndje œncœ endje yakoshe asœmœ tœ kæwusœ mara œrœ á mbœrœ fœ she adœke tshe tetœ kæwu osho. Tshe kæpa fœ endje adœke: «Tshe pi kpata ga pa ala mœ, mœ djuto kote mœ yé mœ sœ kæwu osho.»

16 Anga Afarisayi pa lima adœke: «Uzunœ asœke dœdœ uzu nœ Ndjaba nene mbœrœ á tshe mbœrœ œrœ asœ dœ lœkœ Sabata.» Anga endje pa ndje adœke: «Ayi kœmbœrœ ekperœ œ gbœ awa kœmbœrœ mara ambárá afá atake kotoo?» Yé azu kuru lima tshelœtœ endje.

17 Afarisayi kpa kœyu ayibula á kœba nœ ye ka asœmœ adœke: «Yé œbœ, bœ sœ dœ o'o gadœ tœ upu nœ uzunœ á tshe mbœrœ á ala zœ kœrœ asœke a?» Tshe kœgi fœ endje adœke: «Æshe kœdœ ayi kœgbara o'o.»

18 Utshunœ adœke agbozu yudanœ e aayi kœzu she ndœ kœdji endje, endje yiwi lima ndœ nœ nene adœke ala yakoshenœ bu lima yeka á ngœngœ asœke ala ye kœrœ.

19 Ayudanœ kœyu aayi kœzu she adœke: «Adja yakoshe asœ kœdœ gbolo yakoshe nœ 'e a? 'E pa adœke ala ye bu trale á 'e zu dœ she a? Ka œ mbœrœ kotoo ngœngœ asœ á tshe sœ kœmesho?»

20 Ayi kœzu yakoshe sœmœ kœpa adœke «'A wusœ nœ adœke œshe kœdœ gbolo nœ 'a yé ala ye bu trale yekane á 'a zu she dœ tœnœ.

21 Kashe 'a wuwusœ œrœ á mbœrœ adœke tshe tetœ kœwu osho ngœngœnœ asœke nene. 'A wuwu ndje sœ uzu á tshe kœrœ ala ye nene. 'E yu she, tshe dœdœ gbolo nene, tshe sœ dœ o'o kœpa fœ 'e.»

22 Aayi kœzu she pa lima o'o asœmœ ataa mbœrœ endje sœ lima dœ awa agbozu yudanœ. Mbœrœ Ayuda guma lima o'o ugurutœ endje adœke: Uzu kœyindœ nœ adœke Yisu kœdœ Kristu, œ li adœke endje gœrœ she ga ushu lœ Sinagoga ye.

23 Ádánœ á ayi kœzu ayibula pa lima adœke: «'E yu she, tshe dœdœ gbolo nene, tshe sœ dœ o'o kœpa fœ 'e.»

24 Afarisayi kpa e yakoshe á tshe dœ lima ayibula yé œ kpa kœyu she adœke: «Pa adja o'o utshu Ndjaba. 'A wusœ nœ adœke uzu á tshe she bœ kœdœ ayi kœmbœrœ ekperœ.»

25 Tshe kœgi fœ endje adœke: «Mœ wuwusœ nœ nene œdœ œshe kœdœ ayi kœmbœrœ ekperœ. Kashe œneke á mœ wusœ nœ tshebale kœdœ adœke ala mœ bu lima ye, yé ngœngœ asœke mœ sœ kœwu osho.»

26 Afarisayi kœyu she adœke: «Ærœ gadœ dá tshe mbœrœ fœ bœ a? Adja gadœ dá mbœrœ adœke ala zœ kœrœ a?»

27 Yakoshenœ kœgi fœ endje adœke: «Mœ mindœ nœ fœ 'e kashe 'e vwaratœ 'e kœdji mœ ye. 'E kpa yindœ nœ adœke mœ pa bisha o'o gadœ e? 'E yi ndje má ndœ kœte ayambarœ nœ ye a?»

28 Afarisayinœ kœtetœ kœgu she á kœpa fœ she adœke: «Adja œbœ kœdœ yambarœ nœ ye, yé 'a, 'a kœdœ ayambarœ nœ Moyize.

29 'A wusœ nœ adœke Ndjaba pa lima o'o fœ Moyize kashe œshe asœmœ, 'a wuwusœ osho á tshe to tœnœ nene.»

30 Yakoshe kœpa fœ endje adœke: «Kœdji œneke á 'e pa asœke, uvuru mœ kpa lœ nœ ye. Gbambanœ nene, 'e pa adœke 'e wuwusœ osho á tshe to tœnœ nene andaa œshe dá kœrœ ala mœ!

31 'A wusœ nœ adœke, Ndjaba gigi o'o ndœ avwala nœ ayi kœmbœrœ ekperœ nene; kashe œdœ uzu kœsœ kœlisœ ye, á sœ kœmbœrœ œneke á tshe yindœ nœ, tshe gi o'o ndœ avwala nœ ye.

32 Bale endje djidji balima o'o adœke anga uzu kœrœ ala uzu á endje zu she trale dœ bula nene.

33 Æ kœdœdœ Ndjaba dá vwa yakoshe asœke nene, tshe mbœrœ má œrœ bale nene.»

34 Afarisayi kœpa fœ she adœke: «Ɛbœ á kœto tœ kœzu bœ œerrr kpesheke bœ sœ kolœ ekperœ asœke, œœrœ gadœ dá bœ yindœ kœyisœ nœ fœ 'a!» Yé endje kœgœrœ she lœ Sinagoga ga ushu.

Ɛdœ kœdœ adja ayibula?

35 Yisu dji adœke Afarisayi gœrœ yakoshe asœmœ ga ushu, yé œ na œ gbœ she á yu she adœke: «Adja bœ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolo nœ uzu zœ a?»

36 Yakoshe asœmœ kœyu she adœke: «Gbozu, œshe kœdœ œdœ yeka á mœ kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye a?»

37 Yisu kœgi fœ she adœke: «Bœ wu she ye, œshe dá sœ kœpa o'o fœ bœ asœke.»

38 Yakoshe kœpa fœ she adœke: «Gbozu, mœ sœ dœ kœyindœrœ.» Yé tshe kœgote ga utshu ye.

39 Á Yisu kœpa adœke: «Mœ na ga pa tshapashœ asœke mbœrœ kœwa ngbanga, adœke aayibula sœ kœwu osho yé azu á endje sœ lima kœwu osho te ayibula.»

40 Yekane anga Afarisayi á endje lœ ndje lima tœ œsœnœ, á sœ kœdji o'onœ asœmœ kœyu she adœke: «A'a, bœ gbe adœke a'a ndje kœdœ aayibula a?»

41 Yé Yisu kœgi fœ endje adœke: «Ɛdœ 'e kœdœ má aayibula, 'e mbœrœ má ekperœ nene. Kashe bœta ngœngœ asœ á 'e sœ kœpa adœke "'a sœ kœwu osho zœ", ekperœ nœ 'e sœpe.»

10

Ndœma toro tœ upu nœ ayi kœgbœndœ apata

1 Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ uzu kœkatœ kœli ga lœ gbagba nœ apata lœ manda nœ, á kœli tœ anga ogoro kpi, uzu asœmœ kœdœ ayingba too ayi kœndi œrœ.

2 Kashe uzu tsheneke á tshe li ga lœ gbagba lœ manda nœ, kœdœ ayi kœgbœndœ apata.

3 Tshendjerœ manda sœ kœkœrœ manda fœ she yé apata sœ kœdji tshama ye. Apata á endje kœdœ endje nœ ye, tshe sœ kœ'e pata dœ pata dœ i'iri ye yé tshe sœ kœto endje wuta tœnœ ga ushu.

4 Lœkœ á tshe kœto endje wuta tœnœ kœ ga ushu, tshe te utshu endje yé apata yœrœ manda ye mbœrœ á endje sœ kœdji tshama ye kporo.

5 Bale apata œ yœrœ manda anghi uzu nene. Endje œ kparawa ye mbœrœ endje sœsœ kœdji tshama anghi azu kporo nene.»

6 Yisu pa lima ndœma toro asœke fœ azu kashe endje djidji lima tshelœ kata o'onœ á tshe gbe kœpa fœ endje nene.

Yisu, œtshœ ayi kœgbœndœ apata

7 Yeka á Yisu kœpa adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, œmœ kœdœ manda gbagba nœ apata.

8 Azu kœ á endje na utshu mœ kœdœ ayingba œdœ aayi kœndi œrœ. Kashe apata djidji lima endje nene.

9 Ɛmœ kœdœ manda. Uzu á tshe kœli dœ awa nœ mœ tshe gbœ bala soro. Tshe li bala, tshe wuta bala yé tshe gbœ bala kœzirœ nœ ye.

10 Ayingba sœ kœna kolœ ndœ kœzi angba, kœwo œrœ œdœ kœndi tœnœ. Ɛmœ, mœ na adœke azu gbœ soro yé œ sœ dœ soro á ropa nœ.

11 «Ɛmœ kœdœ œtshœ ayi kœgbœndœ apata. Őtshœ ayi kœgbœndœ apata œ zatœ ye fœ kuzu mbœrœ endje.

12 Uzu á tshe kœdoédœ ayi kœgbøndœ apata nene, tshe mbœrœ akwa ko ndœ ngendja, mbœrœ apata doédœ endje nœ ye nene. Ataa œdoe tshe kœwu muru kœna tœnœ, tshe katœ apata ti œ kpa ye. Murunœ œ za anga pata yé œ ndjœ tshelœ udu endje ngbangbanga.

13 'E wu œrœ á mbœrœtœ endje, gbambœne nene, uzunœ sœ kolœ kœmbœrœ akwa mbœrœ ngendja yé œ sœsœ doe oyo mbœrœ apata nene.

14 Æmœ kœdoe otshœ ayi kœgbøndœ apata. Mœ wusœ apata nœ mœ yé endje wu ndje sœ mœ,

15 ƒata Aba wusœ mœ á mœ wu sœ ye, mœ sœ kœzatœ mœ fœ kuzu mbœrœ apata nœ mœ.

16 Mœ sœ doe anga apata á endje sœsœ lœ gbagbanœ asœke nene. Mbœrœ endje asœmœ, œ li adœke mœ to ndje endje, endje dji bala tshama mœ yé endje œ wuta ukpulu apata tshebale œdoe ayi kœgbøndœ endje tshebale.

17 «Aba yindœ mœ mbœrœ á mœ sœ kœzatœ mœ fœ kuzu yeka manda nœ á mœ kpa sœ doe soro.

18 Æ sœsœ adœke anga uzu wo mœ nene, kashe œmœ doe tœ mœ dá zatœ mœ fœ kuzu. Mœ sœ doe gbœgbœ adœke mœ tshu, yé mœ sœ ndje doe gbœgbœ adœke mœ kpa sœ doe soro. Asœke kœdoe awa o'o á Aba mœ za fœ mœ.»

19 Kpœpa kœpa o'o á Yisu pa asœmœ, Ayudanœ kpa kuru lima tshelœtœ endje.

20 Yé ili endje ugurunœ pa lima adœke: «Ekpe ishiri sœ pa ye. Tshe sœ doe iyi yé mbœrœ gadœ á 'e sœ kœdji she a?»

21 Anga udu endje kœpa adœke: «Æ doédœ o'o nœ uzu á tshe sœ doe ekpe ishiri doe nene. Anga ekpe ishiri mbœrœ ƒalima adœke ayibula wu osho a?»

Ayuda vwaratœ endje tœ Yisu

22 Ætœnœ kœdoe lima yapu á izi œ mi waa, lœkœ angbo kœgbe doe olo á endje za lima avwala pa anda Ndjaba ƒa lœ Yerusalemœ.

23 Yisu sœ lima kœna œ kœgu ƒa lœ Tepelo ngbœlœ tshakudu Kœlœne andanœ á endje e i'irinœ adœke Kœlœne nœ Salomo.

24 Ayuda kœngbœgatœ endje dji Yisu á kœpa fœ she adœke: «Bœ sœ tœ kœkate gadœ tœ kœpa má fœ 'a adœke œbœ kœdoe Kristu a? Pandœ nœ fœ 'a doe 'a wusœ nœ ngbi.»

25 Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ pandœ nœ fœ 'e kashe 'e sœsœ kœyindœ o'o ama mœ nene. Akwa á mœ sœ kœmbœrœ tœnœ doe i'iri Aba mœ dá sœ kœpa o'o tœ upu nœ mœ.

26 Kashe 'e sœsœ doe kœyindœrœ ga ndœ mœ nene mbœrœ á 'e doédœ apata nœ mœ nene.

27 Apata nœ mœ sœ kœdji tshama mœ, mœ wusœ endje yé endje sœ kœro manda mœ.

28 Yé œmœ, mœ sœ kœza soro á ka nene fœ endje. Endje tshu bala bale nene, yé uzu á tshe ko endje tshakane mœ gugu nene.

29 Aba mœ á tshe ko endje fœ mœ, tshe ropa azu kœ. Uzu bale á tshe sœ doe gbœgbœ kœkakara œrœ tshakane Aba gugu nene.

30 Æmœ doe Aba 'a sœ uzu bale.»

31 Ayudanœ kpa kœko lima badja adœke œne ve doe she.

32 Kashe Yisu kœpa fœ endje adœke: «Æmœ, mœ mbœrœ akwa ndjoro á to ƒa ndœ Aba, yé 'e wu doe ala 'e. Ataa akwa neketa dá 'e yindœ kœve mœ doe badja mbœrœ tœnœ a?»

³³ Ayudance kœgi fœ she adœke: «Ɛ doédœ mbœrœ upu nœ ɔshɔ akwa dá 'a yindœ kœve 6œ dœ badja nene, kashe 'a yindœ kœve 6œ kolœ mbœrœ á 6œ sœ kœgu œsœ Ndjaba. Bœ kœdœ kolœ uzu yé 6œ fatœ zœ tœ Ndjaba!»

³⁴ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Endje su ala awa akwa nœ 'e adœke: Mœ pa: "E'e kœdœ andjaba.»

³⁵ Yé Ndjaba e endjeneke á tshe pa o'o fœ endje ala Buku nœ ye adœke andjaba. Andaa a wusœ nœ adœke œneke á endje sú ala Buku nœ Ndjaba œ sœpe waa dœ waa.

³⁶ Yé œmœ, Aba ke mœ yé œ vwa mœ ga pa tshapashɔ asœke. 'E pa adœke: "Mœ sœ kœgu œsœ Ndjaba" mbœrœ á mœ pa tœ mœ adœke mœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba a?

³⁷ Edœ mœ kœsœsœ kœmbœrœ akwa nœ Aba mœ nene, 'e vwaratœ 'e tœ kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ!

³⁸ Ká mœ kœsœ kœmbœrœ akwanœ zœ, á 'e kœsœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene gbaa, œ yindœ akwanœ asœke yeka á 'e kœwu sœ nœ dœ ɔtshœnœ adœke Aba sœ lœ mœ, yé mœ sœ lœ Aba.»

³⁹ Trale endje kpa kœpara awa tœ kœtepa ye á tshe kœtɔ tshakane endje ye.

⁴⁰ Yisu kœkwatœ ye ga atshi ungu Yɔrdane 6a tœ osho á Yowane te lima tœ kœza batisimu fœ azu yé á sœ 6a zœ.

⁴¹ Azu ndjoro sœ lima kœna ga ndœ ye yé á sœ lima kœpa adœke: «Yowane mbœmbœrœ lima ambára afá bale nene. Kashe o'o kɔ á tshe pa lima tœ upu nœ yakoshe asœke, kœdœ lima adja o'o.»

⁴² Yé 6a zœ, azu ndjoro sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu.

11

Kuzu Lazaro

¹ Anga yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Lazaro sœ lima dœ kœfa. Tshe sœ lima 6a lœ Betani, 6a lakpi nœ Amareya dœ yingœnœ dœ Marta.

² Mareyanœ asœke kœdœ yashenœ á tshe su lima ungu yombo ga pa ada Yisu, á turu dœ sukumu ye. (Ɛshe dá yingœnœ dœ Lazaro sœ lima dœ kœfa.

³ Ayingœnœ bisha asœke vwa lima uzu mbœrœ kœpandœ nœ fœ Yisu adœke: «Gbozu, yanga zœ á 6œ yindœ ye sœ dœ kœfa.»

⁴ Yisu djindœ o'onœ, œ pa adœke: «Kœfa nœ Lazaro œ wo she nene, yé œ sœ mbœrœ kœyisœ mokɔ nœ Ndjaba yekane á azu kœza mokɔ fœ Gbolo nœ ye.»

⁵ Andaa Yisu yi lima ndœ Marta dœ yingœnœ œdœ pe lazaro.

⁶ Yisu dji adœke Lazaro sœ dœ kœfa gbaa, kashe tshe kpa mbœrœ lima olo bisha tœ osho á tshe sœ lima tœnœ.

⁷ Manda nœ, tshe kœpa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «A kwatœ azœ, œ gu ga lœ ogo Yuda.»

⁸ Ayambarœnœ kœgi fœ she adœke: «Rabi, ngœngœngɔ kpœke, Ayudance yi lima ndœ kœve 6œ dœ badja yé 6œ kpa sœ kœgbe kœkwatœ zœ ga zœ a?»

⁹ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Olo bale sœsœ dœ ada ɔlɔ ndjokpa dœ bisha nene a? Ɛdœ uzu kœna ana dœ ɔlɔ, tshe gbota ada ye nene mbœrœ á tshe sœ kœwu ingbisho nœ tshapashœnœ asœke.

¹⁰ Kashe œ kœsœ adœke uzu sœ kœna ana dœ abutshɔ, tshe gbota ada ye mbœrœ ingbisho gugu tœ ye nene.»

¹¹ Manda kœpa o'onœ asœ, Yisu kpa kœpa adœke: «Yanga azœ dœ Lazaro sœ tœ olo, yé mœ sœ kœna ndœ kœjo she.»

12 Ayambarœ kœgi fœ she adœke: «Gbozu, œdœ tshe kœsœ tœ olo, tshe she ye.»

13 Yisu yi lima ndœ kœma adœke Lazaro tshu ye, kashe ayambarœ gbe lima adœke Yisu pa o'õ tœ adja olo.

14 Á Yisu kœpa fœ endje ngbi adœke: «Lazaro tshu ye,

15 yé mœ sœ dœ yanga mbœrœ 'e gugu lima tœ œscœnœ 6a zœ nene yeka á 'e kœsœ dœ kœyindœrœ. Kashe 'a na ga indiri ye.»

16 Yeka á Toma á endje e ndje she Meyã kœpa fœ angã ayambarœnœ adœke: «A ngbõ kõ œ na ga zœ dœ œ tshu awã bale dœ she.»

Yisu kœdœ ayi kœshe azu lœ kuzu

17 Lõkõ á Yisu wuta, endje pa fœ she adœke endje shi Lazaro œ mbœrœ olo vana.

18 Bata tshalakpi Betani sœ ndoo dœ Beteleme manda ana nœ Kelometere votõ gbambanœ,

19 Ayuda ndjoro na lima ga indiri Amareya dœ Marta kœu endje manda kuzu yingõ endje.

20 Lõkõ á Marta dji adœke Yisu sœ tœ awã, tshe na para tshatshu ye kashe Mareya sœpe lima basœnda.

21 Marta kœpa fœ Yisu adœke: «Gbozu, œdœ 6œ kœsœ má lima kpœke, kuzu œ wo má yingõ mœ nene.

22 Kashe ngõngõ nœ asœke ndje, mœ wusœ nœ adœke œneke kõ á 6œ eshondœ nœ ga ndœ Ndjaba, tshe to fœ 6œ.»

23 Yisu kœpa fœ she adœke: «Ndjaba œ she yingõ zœ lœ kuzu zœ.»

24 Marta kœgi adœke: «Adjapu, mœ wusœ nœ adœke Ndjaba œ she she dœ lõkõ nœ kœshe akuzu tœ ndõngõlo olo.»

25 Á Yisu kœpa fœ she adœke: «Æmœ kœdœ Ayi kœshe azu lœ kuzu œdœ pe Ayi kœza soro. Uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, ngõngõ asœke œdœ tshe kœtshu gbaa, tshe kpa sœpe dœ soro.

26 Yé uzu kõ á tshe kœsœ dœ soro, á sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, tshe tshu bale nene. Bœ sœ dœ kœyindœrœ ataa?»

27 Marta kœgi adœke: «Adjapu Gbozu, adja mœ yindœ nœ adœke œbœ kœdœ Kristu, Gbolo nœ Ndjaba á tshe sœ kœna ga pa tshapashõ.»

28 Manda o'onœ asœke, Marta kœafo, kœna kœ'e Mareya á kœpa fœ she lœ hoyanœ adœke: «Ayi kœyisœrœ sœ kpœke yé œ sœ kœ'e 6œ.»

29 Kœdji kolœnœ ataa, Mareya kœafo gbara, á kœna ga ndœ Yisu.

30 Yisu lili lima damba ga lakpinœ nene, tshe sœpe lima 6a tœ oshonœ á Marta gbõ she tœnœ.

31 Ayudancœ sœ lima sœnda dœ Mareya yé œ sœ lima kœpara awã kœu she. Gba, endje kœwu she kœafo kœwuta ga ushu yé endje kœete manda ye. Endje gbe lima adœke tshe sœ kœro ete kœki tœnœ 6a pa udu.

32 Lõkõ á Mareya wuta 6a tœ osho á Yisu sœ lima tœnœ, á wu she; tshe te lima ga tœ ada ye á pa fœ she adœke: «Gbozu, œdœ 6œ kœsœ má lima kpœke, kuzu œ wo má yingõ mœ nene.»

33 Kœwu adœke Mareya sœ tœ iki yé Ayuda á endje na lima dœ she awã bale yo ndje dœ iki, lsu Yisu su dœ oyo yé uvuru ye i gara lœnœ.

34 Á Yisu kœyu adœke: «'E shi she kpœta a?» Endje kœgi fœ she adœke: «Gbozu, na gamœ dœ œ wu.»

35 Á Yisu kœki.

36 Ayudancœ kœpa lima adœke: «'E wu, 6ata á tshe yi lima ndœ Lazaro!»

37 Anga azu kœpa adœke: «Eshe á tshe kœɔ ala ayibula, mbœerœ gade á tshe mbœerœ adœke kuzu za Lazaro nene na a?»

Yisu she Lazaro læ kuzu

38 Lœsu Yisu kpa su lima dœ oyo, yé tshe na lima ga pa udu. Tœnœ kœdœ lima kudu badja á endje vwiri egerœ badja ga tœ amance.

39 Yisu kœpa adœke: «E vwiri egerœ badjanœ asœke.» Yeka á Marta á tshe kœdœ yingœ kuzunœ kœpa fœ she adœke: «Gbozu, tshe fu ye mbœerœ tshe mbœerœ læ koto olo vana.»

40 Yisu kœgi fœ she adœke: «Mœ papa fœ 6œ adœke: (E dœ 6œ kœsœ dœ kœyindœrœ, 6œ wu bala mokœ nœ Ndjaba nene a?»

41 Endje kœvwiri egerœ badjanœ. Á Yisu kœmesho ga lafo á kœpa adœke: «Aba, mœ sœ kœza mershe fœ 6œ mbœerœ á 6œ dji mœ.

42 Mœ wu má sœ nœ adœke 6œ sœ kolœ kœdji mœ zœ. Kashe mœ pa o'o mbœerœ ukpulu azu á endje sœ indiri mœ asœke adœke endje sœ dœ kœyindœrœ adœke œbœ dá vwa mœ.»

43 Manda kœpa o'onœ asœ, Yisu pa dœ avwara adœke: «Lazaro, wuta ga ushu!»

44 Yé uzu á tshe tshu má lima ye kœwuta dœ uwu lœba á endje vwele dœ ada ye, dœ kane ye, œdœ ndje pe ndœma lœba á endje vwele dœ tshatshu ye. Yisu kœpa fœ azu adœke: «E vwara uwu lœba tœ ye, œ katœ ye ti tshe gu.»

Agbozu Ayuda vwarandœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2)

45 Kolœ ugurutœ Ayuda á endje na lima ga ndœ Mareya yé á wu œrœ á Yisu mbœerœ lima asœmœ, ili endje wuta lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu.

46 Kashe anga endje ugurunœ, na lima kœgbœtœ endje dœ Afarisayi á pa lima ndœ œrœ á Yisu mbœerœ fœ endje.

47 Mbœerœ tœnœ ataa, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ Afarisayi ngbœ lima tœ endje 6a læ anda kœwa ngbanga nœ azu nœ Ndjaba á pa adœke: «A mbœerœ kotoo? Yakoshe asœke sœ kœmbœerœ ambárá afá waa ye kea?»

48 (E dœ a kœkatœ ye ti kœmbœerœ ataa, azu kœ œ sœ kœyindœrœ ga ndœ ye, yé azu Roma œ na kœndi œyerœ osho nœ azœ œdœ pe ogo nœ azœ ye!»

49 Anga bale ugurutœ endje á i'iri ye kœdœ lima Kayifa, tshe kœdœ lima egerœ nganga Ndjaba dœ ungunœ asœmœ. Tshe kœpa fœ endje adœke: «'E zaza ada o'onœ asœ nene

50 yé 'e wuwu ndje sœ nœ nene adœke œ sœ dœ œtshœnœ mbœerœ 'e adœke uzu bale tshu læ kumu azu para yekane á ogo nœ azœ kœndindi djigi nene.»

51 O'onœ toto lima læ Kayifa dœ tœ ye nene, kashe 6ata œshe kœdœ lima egerœ nganga Ndjaba dœ ungunœ asœmœ, Ndjaba za o'o ga læ ama ye kœgbara lima adœke œ li adœke Yisu tshu mbœerœ azu ogo.

52 (E sœsœ kolœ mbœerœ azu ogo nene, kashe œ sœ ndje mbœerœ agbolo nœ Ndjaba á endje ndjœtshelœtœ endje djezœ adœke endje ngbœbatœ endje œ wuta bale.

53 Pe dœ œlnœ asœmœ, agbozu Ikrizianœ gbœ lima gbetshelœ nœ kœwo Yisu.

54 Ádánœ á Yisu kpa sœsœ lima kœna œdœ kœwuta ngbi ga ugurutœ Ayudance nene dœke. Kashe tshe gi lima tœ ye ndoo ga læ kpagagasho, œ sœ 6a lakpi bale á i'irinœ kœdœ Efrayime, yeka á sœ 6a zœ dœ ayambarœ nœ ye.

55 Andaa angbœ nœ Pake ndo kœete lima tœnœ, azu ndjoro œ lima ga læ Yerusalemœ utshu angbœ mbœerœ kœdjutœ kolœ endje á kœza avwala fœ Ndjaba.

⁵⁶ Endje sœ lima kœpara Yisu, yé ɓata endje sœ lima ɓa lœ Tepelo, endje sœ lima kœyutœ endje ugurutœ endje adœke: «'E gbe kotoo? Ɔerr̃ á tshe na ndœ angbonœ asœke nene a!»

⁵⁷ Yeka á agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ Afarisayi kœza o'o fœ azu adœke: «Ɔdœ uzu bale kœwu lima sœ osho á Yisu sœ tœnœ, tshe yi lima sœ nœ yeka á endje kœtepa ye.»

12

Mareya su yombo ga pa ada Yisu (Wu ɓa tœ Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)

¹ Olo mindu dœ amanœ bale utshu angbo Pake, Yisu na lima ga lœ Betani, tshalakpi á tshe she lima Lazaro lœ kuzu tœnœ.

² Ba zœ, endje fa kœzirœ fœ Yisu, yé Marta dá kuru lima tshelœ kœzirœnœ á endje sœ lima kœzi tœnœ awa bale dœ Lazaro.

³ Mareya za ungu yombo á endje mbœrœ dœ adja narde á amanœ gbœ dœ pancœ ga lœ anga. Tshe za lima anganœ, œ su yombonœ ga pa ada Yisu yé œ turu dœ sukumu ye. Tshafu yombonœ za lima tshascenda djigi.

⁴ Anga yambarœ nœ Yisu bale á i'iri ye kœdœ Yudasí Isikariote, œshe á tshe va ɓɓ Yisu, pa adœke:

⁵ «Mbœrœ gadé á ka má yombonœ œ gbœ denari kama votœ dœ kurutshelœnœ tœ aayi oyo nene a?»

⁶ Yudasí papa lima o'onœ mbœrœ á tshe gbe dœ aayi oyo nene, kashe mbœrœ á tshe kœdœ ayi angba. Kashe ɓata tshe kœdœ lima ayi kœgbœndœ ngbade ngendja, tshe sœ lima kœzi angba ngendja á endje sœ kœko tœnœ.

⁷ Yisu kœpa adœke: «'E toto oyo fœ she nene. Tshe mbœrœ œtœnœ mbœrœ kœge dœ olo á endje za bala dœ mœ ga lœ koto.

⁸ 'E sœ awa bale dœ aayi oyo ɓɓ dœ ɓɓ kashe œmœ, mœ sœsœpe dœ 'e ɓɓ dœ ɓɓ nene.»

⁹ Ayuda ndjoro dji lima adœke Yisu sœ lœ Betani. Endje sœsœ lima kœna ga zœ kolœ mbœrœ Yisu bale nene, kashe endje na lima ndje mbœrœ kœwu Lazaro á Yisu shé lima she lœ kuzu.

¹⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, agbozu tshapa anganga Ndjabanœ wa lima o'o adœke œne wo ndje Lazaro ye,

¹¹ mbœrœ Ayuda ndjoro ka lima tœ endje ti, yé œ sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu lœ kumu ye.

Yisu li ga lœ Yerusaleme (Wu ɓa tœ Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Osho karœ pa nœ, Ayuda ndjoro á endje na lima ndœ angbo Pakenœ dji adœke Yisu œ na lima ga lœ Yerusaleme.

¹³ Endje de kako ngima yé œ wuta para tshatshu ye. Endje sœ lima kœta rawa adœke: «Mokœ fœ Ndjaba! Kaka Ndjaba to kane ye ga pa tsheneke á tshe sœ kœna dœ i'iri Gbozu, gbozugo Israyele!»

¹⁴ Yisu wu ovoro ane yé œ na œ ɓ ga pa ye ɓata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

¹⁵ «Azú tshelœ ongbo Siyona, awa zaza 'e nene! 'E wu, gbozu nœ 'e dá na asœke, tshe ɓ ga pa ovoro ane.»

¹⁶ Ayambarœ nœ Yisu wuwu damba lima sœ œneke á sœ kœro tœnœ asœmœ nene. Ɔerr̃ manda kœœ she lima ga lafo ga lœ mokœ nœ ye yekane á œndœnœ te lima lœ endje adœke endje sú lima o'onœ tœ upu nœ ye, yé endje mbœrœ ga tœ ye kolœ adja œneke á endje sú.

17 Azu kɔ́ á endje sœ lima dœ Yisu lɔ́kɔ́ á tshe she lima Lazaro yé á e she adœke tshe wuta ga ushu, endje sœ lima kœpandœ o'o tœ œneke á endje wu.

18 Mbœrœ tœnœ dá azu ndjoro sœ lima kœna para tshatshu Yisu; gbambœ nene, endje dji lima ndœ ambárá afá á tshe mbœrœ.

19 Yeka Afarisayi kœpa ugurutœ endje adœke: «'E sœ kœwu tœnœ, 'e kpa li kœmbœrœ œrœ bale nene mbœrœ azu kɔ́ yɔ́rɔ́ kolœ manda ye.»

Mokɔ́ œdœ kurushi

20 Ɔlɔ́ angbo li yé anga angbi azu ro ndje lima ga lœ Yerusalemœ mbœrœ kœdonga Ndjaba.

21 Endje na ga ndœ Filipino, uzu tshalakpi Betesayida lœ ogo Galilayi, á kœpa lima fœ she adœke: «Gbozu 'a gbe kœwu Yisu.»

22 Filipino kœna kœpa fœ Andere á endje na dœ she kœpandœ nœ fœ Yisu.

23 Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ngɔ́ngɔ́ asœ, ada ɔ́lɔ́ li adœke Gbolo nœ uzu gbɔ́ mokɔ́ nœ ye.

24 Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke œdœ ele ble kœlilili ga lœ ɔ́shɔ́ á gba nene, œ sœpe kolœ tœnœ bale. Kashe œ kœli ga lœ ɔ́shɔ́ á kœgba, œ ko yekane á zu elenœ ndjoro.

25 Uzu á tshe kœyindœ soro ye, tshe sœpe dœ tœnœ nene; kashe tsheneke á tshe kœvwaratœ ye kœtœpe tœnœ pa tshapashœnœ asœke, tshe gbœndœ nœ waa dœ waa.

26 Ɛdœ uzu kœyindœ kœmbœrœ akwa fœ mœ, œ li adœke tshe ro manda mœ yé osho á mœ sœ tœnœ dá ayi akwa nœ mœ œ sœ ndje tœnœ. Ɛdœ uzu kœsœ kœmbœrœ akwa fœ mœ, Aba œ donga she.»

27 Ngɔ́ngɔ́ asœ, lœsu mœ sœ ga lafo yé o'o gadœ dá mœ kœpa a? Mœ pa adœke: «Aba, she mœ tœ ada ɔ́lœnœ asœke a? Kashe œ sœ mbœrœ ada ɔ́lœnœ asœke dá mœ na.

28 Aba, mbœrœ adœke azu donga i'iri zœ.» Yé anga tshama wu ɓa lafo adœke: «Mœ mbœrœ, yé mœ kpa mbœrœ adœke azu donga i'iri mœ.»

29 Ukpulu azu á endje lœ lima tœ œsœnœ á dji o'onœ asœke pa adœke: «Yavuru dá sɔ́ asœmœ.» Anga endje pa ndje adœke: «Anga aandjelu dá pa o'o fœ Yisu.»

30 Yisu gi adœke: «Tshamœnœ á ki asœmœ, kiki mbœrœ mœ nene kashe œ ki mbœrœ 'e.»

31 Ngɔ́ngɔ́ asœ dá Ndjaba œ wa ngbanga nœ tshapashɔ́ asœke, yé ngɔ́ngɔ́ asœ tshe vwi gbozu tshapashœnœ ga ushu.

32 Yé œmœ, ɔ́lɔ́ á endje kœti mœ ga lafo pa ɔ́shɔ́, mœ gbota bala azu para kɔ́kɔ́ ga ndœ mœ.

33 Tshe pa lima o'o asœ mbœrœ kœyisœ mara kuzu á tshe tshu dœ tœnœ.

34 Ukpulu azunœ kœgi fœ she adœke: «A di ala mbeti awa akwa adœke, Kristu œ sœ dœ soro waa dœ waa. Ka kotoo á ɓœ pa adœke endje ɓi Gbolo nœ uzu ga pa kurushi á za she tɔ́ ga lafo a? Gbolo nœ uzunœ asœmœ kœdœ œdœ?»

35 Yisu kœgi fœ endje adœke: «Ingbisho sœ damba ugurutœ 'e manda olo teasho. 'E na ana ɓata á 'e sœ dœ ingbisho mbœrœ adœke ubu osho kœndondoro 'e nene. Gbambœnœ nene, uzu á tshe sœ kœna lœ ubu osho, wuwusœ osho á tshe sœ kœna ga tœnœ nene.

36 Ɔata 'e sœ dœ ingbisho, 'e sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ingbisho á 'e kœwuta agbolo nœ ingbisho. Manda kœpa o'onœ asœke, Yisu gitœ ye ugurutœ azu ndjoronœ yé œ zatœ ye yiwa tœnœ tœ endje.»

³⁷ Ayuda wu lima ambará afá ndjoro á Yisu mbœrœ gbaa, kashe endje sœsœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ ye nene,

³⁸ Iiaka o'o á ayi kœgbara o'o Isaya pa lima adœke:

«Gbozu Ndjaba, œde dá yindœ o'o á 'a pa lima?

Yé Gbozu Ndjaba má lima gbœgbœ nœ ye fœ uzu œde e?»

³⁹ Isaya kpa pandœ ádá á azu wvara lima tœ endje tœ kœsœ dœ kœyindœrœ:

⁴⁰ «Tshe mbœrœ adœke ala endje bu, mbœrœ á endje kœwuwu osho nene, tshe za ndje œrœ tshu ga pa kœwusœrœ nœ endje, mbœrœ endje kœwusœ œrœ nene, yeka endje kœfatœ endje ga ndœ ye nene, adœke tshe she endje.»

⁴¹ Isaya gbara lima o'onœ asœ mbœrœ á tshe wu lima mokœ nœ Yisu yeka á pa lima o'o tœ upu nœ ye.

⁴² Andaa anga agbozu yuda ndjoro sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu. Kashe kolœ mbœrœ awa Afarisayi, endje lili lima kœema tœnœ ngbi nene adœke endje gœœ endje lœ Sinagoga.

⁴³ Endje yi lima ndœ nœ adœke azu donga œne kœropa œneke á Ndjaba œ donga dœ œne ye.

Kœwa ngbanga lœ awa o'o Yisu

⁴⁴ Yisu pa ngbi adœke: «Uzu á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, tshe sœsœ kolœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene; tshe sœ dœ tœnœ ga ndœ tsheneke á tshe vwa mœ.

⁴⁵ Yé uzu á tshe sœ kœwu mœ, sœ ndje kœwu tsheneke á tshe vwa mœ.

⁴⁶ Œmœ, mœ kœdœ ingbisho. Mœ na ga pa tshapashœ adœke uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ sœ lœ ubu osho nene.

⁴⁷ Œdœ uzu kœsœ kœdji o'o ama mœ á kœgbœgbœndœ nœ nene, œ dœdœ mœ dá wa ngbanga pa ye nene; gbambœnœ nene, mœ nana mbœrœ kœwa ngbanga pa tshapashœ nene kashe mœ na ndœ kœshe tshapashœ.

⁴⁸ Uzu á tshe kœvwaratœ ye tœ mœ á kœsœ kœdji o'o ama mœ nene, tshe gbœ ayi kœwa ngbanga pa ye: O'o á mœ pa œ wa ngbanga pa ye bala tœ ndœngœlo olo.

⁴⁹ Mœ papa o'o tœ mœ dœ tœ mœ nene, kashe Aba á tshe vwa mœ dá za o'o fœ mœ dœ tœ ye adœke mœ pa yé œ mindœ nœ.

⁵⁰ Yé mœ wusœ nœ adœke awa oo nœ ye kœdœ soro á ka nene. Œneke á mœ sœ kœpandœ nœ, mœ sœ kœpa tœnœ bœta Aba pa fœ mœ.»

13

Yisu djutœ ada ayambarœ nœ ye

¹ Œ sœpe lima olo bale tœ angbo Pake. Yisu wu lima sœ nœ adœke olo kœkatœ tshapashœnœ ti á kœgu ga ndœ Aba œne li ye. Tshe yi lima ndœ ayambarœ nœ ye á endje sœ pa œshœ, yé œ yi ndje ndœ endje œerrr ga tœ ndœngœlœnœ.

² Yisu sœ lima kœzœrœ awa bale dœ ayambarœ nœ ye. Andaa Satana za gbetshelœ ga lœsu Yudasí Isikariote, gbolo nœ Shimu adœke tshe ka Yisu.

³ Yisu wu lima sœ nœ adœke Aba za tshagbozu nœ tshapa œrœ kœ fœ œne. Œne tœ bœ ndœ Ndjaba yé œne sœ kœgu ga ndœ Ndjaba.

⁴ Yisu áafo indiri ndaba kœzœrœ, œ verœ lœba œnœ tshapanœ tœ ye, œ za anga akpa lœba œ i ga lœ ye.

⁵ Manda nœ, tshe su ungu ga lœ saane, œ tetœ kœdjuto ada ayambarœ nœ ye, á sœ kœturu dœ lœbance á tshe i ga lœ ye.

⁶ Kœwuta ga tœ Shimu Petro, tshe kœpa fœ she adœke: «Gbozu œbœ dá djuto ada mœ a?»

⁷ Yisu kœgi adœke: «Ngõngõ asœ, bœ wuwusœ œrœ á mœ sœ kœmbœrœ tœnœ asœke nene kashe bœ wu bala sœ nœ manda nœ.»

⁸ Petro kœpa fœ she adœke: «Æœ nene, bœ djuto ada mœ bale nene.» Yisu kœgi fœ she adœke: «Ædœ mœ kœdjudjuto ada zœ nene, bœ gbœ œrœ bale ba ndœ mœ nene.»

⁹ Á Petro kœpa fœ she adœke: «Gbozu, œ kœsœ adja ataa, djudjuto kolœ ada mœ nene, djuto ndje kane mœ œdœ pe kumu mœ.»

¹⁰ Yisu kœgi fœ she adœke: «Uzu á tshe kœdjuto kote ye, œ li adœke tshe djuto kolœ ada ye, gbambancœ nene, tshe sœ djigi yerœ. Yé e'e, 'e sœ yerœ kashe œ dœdœ e'e kœ dá sœ yerœ nene.»

¹¹ Tshe wu lima sœ tsheneke á tshe ka she dœ ãtshœnœ yekane á pa adœke: «'E dœdœ e'e kœ dá sœ yerœ nene.»

¹² Manda kœdjuto ada endje, tshe kpa verœ lœba tshapanœ ga tœ ye, œ kwa ga pa ndaba kœzirœ, á pa adœke: «'E wusœ ádá œrœ á mœ mbœrœ fœ 'e asœke ye a?»

¹³ 'E sœ kœ'e mœ Ayi kœyisœrœ, 'e e ndje mœ Gbozu. 'E sœ kœ'e mœ tako mbœrœ œmœ kœdœ ayi kœyisœrœ, œmœ kœdœ ndje Gbozu.

¹⁴ Bata œmœ á mœ dœ ayi kœyisœrœ, á dœ Gbozu, mœ djuto ada 'e, œ li adœke e'e ndje, 'e djuto ada 'e ugurutœ 'e dœ anga 'e.

¹⁵ Gbambancœ nene, œdœ mœ kœna œerrr ga tœ kœdjuto ada 'e, œmœ á mœ dœ Ayi kœyisœrœ œdœ ndje Gbozu, e'e ndje 'e djuto ada 'e ugurutœ 'e dœ anga 'e.

¹⁶ Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, ayi akwa roro gbozu tshapa ye nene, yé ayi awa roropa ayi kœywa she nene.

¹⁷ (Edœ 'e kœwusœ nœ ataa, 'e sœ dœ yanga œdœ 'e kœza o'onœ asœke ga tœ akwa.

¹⁸ Mœ sœsœ kœpa o'o fœ 'e kœkœ nene yé mœ wusœ endjeneke á mœ ke endje. Æ li adœke o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba mbœrœtœ endje: «Uzunœ á 'a zi lima kœzirœ awa bale dœ she, œshe dá wuta uzu kœka mœ.»

¹⁹ Mœ sœ kœpa o'o fœ 'e ngõngõ asœke utshunœ adœke o'onœ wuta, yeka á 'e kœsœ dœ kœyindœrœ adœke “mœ sœ zœ.”

²⁰ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke uzu á tshe za osho kœsœ fœ tsheneke á mœ vwa she, za ndje osho kœsœ fœ mœ. Yé uzu á tshe za osho kœsœ fœ mœ, tshe za osho kœsœ fœ tsheneke á tshe vwa mœ.»

Yisu gbara adœke Yudasi œ ka œne

(Wu ba tœ Mat 26.20-25; Mar 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Manda kœpa o'onœ asœ, losu Yisu sœ ga lafo yé tshe pa 'oara adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, anga uzu bale ugurutœ 'e œ ka mœ.»

²² Ayambarœ kœte lima tœ kœmesho ugurutœ endje yé á sœ lima kœyutœ endje tœ kœwusœ uzu á tshe pa o'o tœ ye asœmœ.

²³ Anga yambarœ bale, tsheneke á Yisu yi lima ndœ ye, sœ lima kpœndiri Yisu.

²⁴ Shimu Petro mbœrœ ala ye fœ she adœke tshe yu Yisu tœ uzunœ á tshe sœ kœpa o'onœ tœ ye.

²⁵ Á yambarœncœ asœmœ kœgitœ ye ga lakoro Yisu á kœyu she adœke: «Gbozu, uzunœ á bœ patœ ye asœmœ kœdœ œdœ e?»

²⁶ Yisu gi adœke: «Uzu á mœ kæyi ndindi mapa ga la ungu kæzirœ á kœza fœ she dá œshe dœmœ.» Atamœ, Yisu kœza ndindi mapanœ á kœza fœ Yudasi Isikariote á tshe kœdœ gbolo nœ shimu.

²⁷ Lœkœ á Yudasi za ndindi mapanœ tshakane Yisu, Satana kœli ga lœ Yudasi. Yisu kœpa fœ she adœke: «Eneke á bœ yindœ kæmbœrœ tœnœ, mbœrœ katsha.»

²⁸ Uzu bale ugurutœ endje á endje sœ lima pa ndaba kæzirœ á tshe wu lima sœ ádá o'onœ á tshe pa fœ she gugu nene.

²⁹ Bata ngbade kægbœndœ ngendja sœ lima ba tshakane Yudasi, anga endje gbe lima adœke Yisu pa fœ she adœke tshe yœ œrœ á endje sœ dœ ogonœ mbœrœ angbo too ndje adœke tshe to anga œrœ fœ aayi oyo.

³⁰ Yudasi zi ndindi mapa ascœmœ, yé trale œ wuta ga ushu. Osho bu lima ye.

O'o tœ upu nœ tafo awa o'o

³¹ Manda kœwuta Yudasi ga ushu, Yisu kœpa adœke: «Ngœngœ ascœke, mokœ nœ Gbolo nœ uzu matœ ye, yé mokœ nœ Ndjaba ma ndje tœ ye lœ awa nœ Gbolo nœ uzu.

³² Ndjaba œ ma mokœ nœ Gbolo nœ uzu dœ tœ ye, yé œndœncœ œ di nene á tshe mbœrœ œtœncœ.

³³ Agbolo nœ mœ, mœ scœpe dœ 'e kolœ manda olo teasho. 'E para mœ yé bata á mœ pa fœ Ayuda: Osho á mœ na ga tœncœ, 'e li kœna ba zœ nene. (E tœncœ dá mœ sœ ndje kpa kœpa ngœngœ ascœ fœ 'e ascœke.

³⁴ Mœ sœ kœza tafo awa o'o fœ 'e: 'e yindœtœ 'e ugurutœ 'e. (E li adœke 'e yindœtœ 'e ugurutœ 'e bata á mœ yindœ 'e.

³⁵ Atamœ, azu kœ œ wuscœ nœ adœke e'e kœdœ ayambarœ nœ mœ lœ awa nœ kæyindœsho á 'e sœ dœ tœncœ ugurutœ 'e.»

Yisu mindœ nœ adœke Petro œ 'ea œne

(Wu 6a tœ Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶ Shimu Petro yu she adœke: «Gbozu, bœ na ga ta a?» Yisu kægi fœ she adœke: «Osho á mœ sœ kœna ga tœncœ, bœ li kœna ga tœncœ ngœngœ ascœke nene, kashe bœ na bala mangba mœ manda nœ.»

³⁷ Petro kœpa fœ she adœke: «Gbozu, mbœrœ gadœ á mœ li kœna mangba zœ ngœngœ ascœke nene a? Gbambanœ nene, mœ gumatœ mœ mbœrœ kœzatœ mœ fœ kuzu tœ upu nœ zœ.»

³⁸ Yisu kægi adœke: «Adja bœ gumatœ zœ mbœrœ kœzatœ zœ fœ kuzu mbœrœ mœ ye a? Mœ sœ kœpa fœ bœ dœ adjapu adœke, utshuncœ adœke kongato ki, bœ 'ea mœ awa voto.»

14

Yisu kædœ awa kægu ga ndœ Aba

¹ Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Lœsu 'e tœtœ nene. 'E sœ dœ kæyindœrœ ga ndœ Ndjaba, yé œ sœ ndje dœ kæyindœrœ ga ndœ mœ.

² Ba lœ anda nœ Aba mœ, osho kœscœ sœ ndjoro. (E kædœdœ má adjapu nene, mœ pa má ndœ nœ fœ 'e nene. Kashe mœ sœ kœna ba zœ kæguma osho á 'e kœscœ bala tœncœ.

³ Yé manda kœna mœ ndœ kæguma oshonœ fœ 'e, mœ kwa bala tœ mœ ndœ kœkœ 'e adœke osho á mœ sœ tœncœ; 'e sœ ndje bala tœncœ.

⁴ 'E wuscœ awa á sœ kœna ga tœ osho á mœ sœ kœna ga tœncœ ye.»

⁵ Toma kœpa fœ she adœke: «Gbozu, 'a wuwusœ osho á 6œ sœ kœna ga tœnœ bale nene. Ataa 'a wu má sœ nœ kotoo?»

⁶ Yisu kœgi fœ she adœke: «Ɛmœ kœdœ awa, œmœ kœdœ adja o'o, œmœ kœdœ ndje soro. Uzu bale lili kœwuta 6a ndœ Aba, œdœ tshe kœwuwuta 6a ndœ mœ nene.»

⁷ Ɛdœ 'e kœwu má sœ mœ, 'e wu má ndje sœ Aba mœ ye. Ngɔngɔ asœke, 'e wusœ ye, yé 'e wu ndje she ye.»

⁸ Á Filipino kœpa fœ she adœke: «Gbozu, yisœ Aba fœ 'a yé 'a kpa gbe dœ anga œrœ nene.»

⁹ Yisu kœgi fœ she adœke: «Filipo, 6alima a sœ dœ 'e œrrr asœke, 6œ wuwusœ mœ nene a? Uzu á tshe wu mœ, wu ndje Aba. Mbœrœ gadé á 6œ pa adœke: “Yisœ Aba fœ 'a?”

¹⁰ Bœ yiyindœ nœ adœke mœ sœ lœ Aba yé Aba sœ lœ mœ nene a? O'o á mœ sœ kœpa fœ 'e toto lœ mœ dœ tœ mœ nene. Kashe Aba á tshe sœ lœ mœ dá sœ kœmbœrœ adja akwa nœ ye.

¹¹ 'E yindœ o'o ama mœ: Aba sœ lœ mœ yé mœ sœ lœ Aba. Ɛdœ 'e kœyiyindœ o'o ama mœ nene, 'e yindœ nœ kolœ mbœrœ akwanœ asœke.

¹² Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke: Uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, tshe mbœrœ ndje akwa á mœ sœ tœ kœmbœrœ tœnœ. Tshe mbœrœ bala ndje ogboro akwa kœropa œneke, mbœrœ mœ sœ kœgu ga ndœ Aba.

¹³ Yé œrœ kɔ á 'e eshondœ nœ dœ 'iri mœ, mœ mbœrœ bala œtœnœ dœ mara adœke mokɔ nœ Aba matœ ye lœ Gbolo.

¹⁴ Ɛdœ 'e kœ'eshondœ œrœ dœ 'iri mœ, mœ mbœrœ bala œtœnœ.»

Aba œ vwa Ishiri

¹⁵ Ɛdœ 'e kœyindœ mœ, 'e mbœrœtœ 'e liaka awa o'o nœ mœ,

¹⁶ œmœ, mœ ki fœ Aba adœke tshe vwa anga ayi kœti kane manda mœ fœ 'e, á tshe kœsœ dœ 'e awa bale waa dœ waa.

¹⁷ Ɛshe kœdœ Ishiri nœ adja o'o, tsheneke á tshapashɔ œ li kœza osho kœsœ fœ she nene; gbambanœ nene, tshe sœsœ kœwu she yé œ wu ndje sœ ye nene. Kashe e'e, 'e wusœ ye yé mbœrœ tshe sœ awa bale dœ 'e yé tshe sœ lœ 'e.

¹⁸ Mœ ka bala tœ 'e ti tœ ayasuru nene, kashe mœ sœ kœkwatœ mœ ndœ 'e.

¹⁹ Manda olo teasho, tshapashɔ œ kpa wu mœ nene. Kashe e'e, 'e wu bala mœ mbœrœ á mœ sœ dœ soro yé 'e sœ ndje bala dœ soro.

²⁰ Dœ lœnœ asœmœ, 'e wu bala sœ nœ adœke mœ sœ lœ Aba, 'e sœ lœ mœ yé mœ sœ lœ 'e.

²¹ «Uzu á tshe sœ kœdji awa o'o nœ mœ á sœ kœza ga tœ akwa, sœ kœyindœ mœ. Aba mœ œ yindœ uzu á tshe sœ kœyindœ mœ. Ɛmœ, mœ yi bala ndœ ye yé mœ ma bala tœ mœ fœ she.»

²² Yuda (œ doédœ Yuda Isikariote nene) kœyu she adœke: «Gbozu, mbœrœ gadé á 6œ matœ zœ kolœ fœ 'a kashe fœ tshapashɔ nene a?»

²³ Yisu kœgi fœ she adœke: «Ɛdœ uzu kœyindœ mœ, tshe li bala sœ o'o ama mœ. Aba mœ œ yindœ ye yé œmœ dœ pe Aba 'a na ga ndœ ye, œ guma osho kœsœ nœ 'a 6a ndœ ye.

²⁴ Uzu á tshe kœyiyindœ mœ nene, tshe lisœ o'o ama mœ nene. O'o á 'e sœ kœdji mœ kœpa tœnœ toto lœ mœ nene kashe œ to 6a ndœ Aba á tshe vwa mœ.

²⁵ Mœ pa o'o asœ fœ 'e damba á mœ sœpe lima awa bale dœ 'e

²⁶ Kashe Ayi koeti kane 'e á tshe doé Ɔtsho Ishiri á Aba oe vwa bala she doé i'iri mœ, tshe yi bala sœ œerœ kœ yé œ kpa pa bala ndœ œeneke kœ á mœ pa fœ 'e.

²⁷ «Mœ sœ kœkatœ kœsœ gee fœ 'e, œetœnœ kœdœ kœsœ gee nœ mœ á mœ sœ kœza fœ 'e. Mœ zaza kœsœ geenœ fœ 'e liaka œeneke á tshapasho œ za nene. Adja lœsu 'e tœto nene yé awa mbœmbœrœ ndje 'e nene.

²⁸ 'E dji mœ lima kœpa fœ 'e adœke: “Mœ ro da ye, yé mœ kpa kwatœ mœ ga ndœ 'e.” Ɛdœ 'e kœyi má ndœ mœ, 'e sœ má dœ yanga kœwu adœke mœ sœ kœna ga ndœ Aba, gbambanœ nene Aba gerœ kœropa mœ.

²⁹ Mœ pandœ o'onœ asœ fœ 'e ngœngœ asœke, utshunœ adœke œerœnœ wuta; mbœrœ lœkœ á kœwuta yekane á 'e kœyindœ nœ.

³⁰ Kœto kpesheke, mœ kpa pa tshama mœ doé 'e nene, gbambanœ nene, gbozu tshapasho asœ sœ kœna tœnœ. Tshe doédœ gbozu tshapa mœ nene.

³¹ Kashe tshe na mbœrœ á tshapasho kœwusœ nœ adœke mœ yindœ Aba yé mœ sœ kœmbœrœ kolœ œeneke á Aba za fœ mœ adœke mœ mbœrœ. 'E aafœ doé a gitœ azœ kpœke ye.»

15

Yisu kœdœ adja œyo vinu

¹ «Ɛmœ kœdœ adja œyo vinu yé Aba mœ kœdœ ayi kœmbœrœ akwa kindi vinunœ.

² Ganea kœ á tœ ga tœ mœ á kœle nene, tshe de ye. Yé ganea á kœle, tshe gbœndœ nœ adœke œ kpa le tœpanœ kpuru.

³ Kœyisœrœ nœ á mœ yisœ nœ fœ 'e asœke guma 'e.

⁴ 'E zatœ 'e ga tœ mœ bœta á mœ zatœ mœ ga tœ 'e. Bœta ganea á kœsœsœ tœ œyo nene, œ zu elœnœ nene; awa bale ndje 'e zu nene œdœ 'e kœzazatœ 'e ga tœ mœ nene.

⁵ «Ɛmœ kœdœ œyo vinu yé e'e kœdœ ganœnœ. Ɛdœ uzu kœsœ lœ mœ á mœ sœ lœ ye, tshe zu leyœ tœ pa nœ kpuru; gbambanœ nene, 'e li kœmbœrœ œœ bale kpi tœ mœ nene.

⁶ Uzu á tshe kœsœsœ lœ mœ nene, Aba mœ œ za she vwii'li bœta ganea asœmœ yé tshe œœ ye. Ɔœœ ganea, endje zoma, œ ko va ga tœ owo yé œ ju.

⁷ Ɛdœ 'e kœsœ lœ mœ, á o'o mœ kœsœ lœ 'e, 'e eshondœ œœ á 'e gbe dœ tœnœ yé 'e gbœ.

⁸ Ɛrœ á ma mokœ nœ Aba mœ kœdœ adœke 'e zu leyœ tœ pa nœ kpuru yé 'e dœ ayambarœ nœ mœ.

⁹ «Bœta Aba yindœ mœ, œmœ ndje mœ yindœ 'e; 'e sœ lœ kœyindœsho nœ mœ.

¹⁰ Ɛdœ 'e kœlisœ awa o'o nœ mœ, 'e sœ lœ kœyindœsho nœ mœ, bœta á mœ lisœ awa o'o nœ Aba mœ á sœ lœ kœyindœsho nœ ye.

¹¹ «Mœ pandœ œeneke fœ 'e adœke 'e sœ dœ yanga bœta mœ, yé lœsu 'e kœsu pete dœ tœnœ.

¹² Awa o'o nœ mœ dœke: 'E yindœtœ 'e ugurutœ 'e bœta á mœ yindœ 'e.

¹³ Egerœ kœyindœsho á uzu li kœma kœdœ kœzatœ ye fœ kuzu mbœrœ angœnœ.

¹⁴ 'E dœ anga mœ, œdœ 'e kœsœ kœmbœrœ œœ á mœ pandœ nœ fœ 'e adœke 'e mbœrœ.

¹⁵ Mœ kpa e 'e aayi akwa nene, mbœrœ aayi akwa wuwusœ œœ á ayengœ ye œ mbœrœ nene. 'E kœdœ anga mœ; gbambanœ nene, œeneke kœ á mœ dji bœ ndœ Aba mœ, mœ pandœ nœ fœ 'e adœke 'e wusœ nœ.

16 Æ dœdœ 'e dá ke mœ nene, œmœ dá ke 'e á ko 'e ga tœ akwa adœke 'e na, œ zœ utshœ leyœ yé œndœ akwanœ di. Atamœ, Aba œ to fœ 'e œneke kœ á 'e eshondœ nœ dœ i'iri mœ ba ndœ ye.

17 Æneke á mœ sœ kœ'eshondœ nœ ga ndœ 'e kœdœ adœke, 'e yindœtœ 'e ugurutœ 'e.»

Tshapashœ yangba Yisu dœ ayambarœ nœ ye

18 «Ædœ tshapashœ kœyangba 'e, 'e wusœ nœ adœke tshe yangba mœ utshunœ.

19 Ædœ 'e kœdœ má lima azu tshapashœ, tshapashœ œ yi má ndœ 'e. Kashe 'e dœdœ azu tshapashœ nene mbœrœ á mœ ke 'e á ko 'e ga indirinœ, ádá á tshe sœ kœyangba 'e dœmœ.

20 'E gbe dœ o'o á mœ pa lima fœ 'e adœke: “Ayi akwa roropa gbozu nœ ye nene.” Ædœ endje kœmbœrœ œrœ kanga fœ mœ, endje mbœrœ ndje œrœ kanga fœ 'e ndje awa bale. Ædœ endje kœlisœ o'o ama mœ, endje li ndje sœ œnœ 'e ye.

21 Yé kpœ lœ kumu i'iri mœ, endje mbœrœ œrœ asœke kœ ga tœ 'e, mbœrœ á endje wuwusœ uzu á tshe vwa mœ nene.

22 Ædœ mœ kœnana má lima nene, á mœ kœpapa má ndje lima o'o fœ endje nene, endje mbœrœ má ekperœ nene. Kashe ngœngœ asœ endje kpa gugu dœ o'o kœpa tœ upu ekperœ nœ endje nene.

23 Uzu á tshe kœyangba mœ, yi ndje angba Aba mœ.

24 Ædœ mœ kœmbœmbœrœ lima ugurutœ endje akwa má anga angbi uzu œ mbœrœ nene, endje mbœrœ má ekperœ nene. Kashe ngœngœ asœke bata á endje wu œtœnœ ye, œ sœpe kœyangba mœ dœ Aba mœ.

25 Kashe œneke wuta yeka á o'o á endje sú lima ala awa akwa nœ endje kœmbœrœtœ ye. Endje su lima adœke: “Endje yangba mœ gbambanœ.”

26 «Uzu neke á tshe na ndœ kœti kane 'e, œ na zœ: (Eshe kœdœ Ishiri nœ adja o'o á tshe to ba ndœ Aba. Mœ vwa bala she fœ 'e lœ awa nœ Aba yé tshe pa bala o'o tœ upu nœ mœ.

27 'E' ndje, 'e pa o'o tœ upu nœ mœ mbœrœ á 'e sœ lima dœ mœ awa bale pe tœ ali kœtetœ kœmbœrœ akwa nœ mœ.

16

1 «Mœ pa o'onœ asœ kœ fœ 'e adœke 'e kakatœ kœyindœrœ nœ 'e ti nene.

2 Endje gœrœ 'e lœ anda Sinagoga. Ga pa nœ, œ œ tœ dœ anga osho, azu á endje wo 'e œ gbe adœke œne sœ ndje kœdonga Ndjaba.

3 Endje mbœrœ ataa mbœrœ endje wuwusœ Aba œdœ ndje mœ nene.

4 Kashe mœ pa tœnœ fœ 'e adœke bala olo nœ endje kœli yekane á œndœnœ œ te lœ 'e adœke mœ turu lima tœ o'o asœke fœ 'e ye.»

Akwa nœ Ishiri

«Mœ papa lima o'o fœ 'e utshunœ nene mbœrœ á mœ sœ lima awa bale dœ 'e.

5 Kashe ngœngœ asœke, mœ sœ kœgu ga ndœ tsheneke á tshe vwa mœ. Yé uzu bale ugurutœ 'e sœsœ kœyu mœ nene adœke: “Bœ gu gata a?”

6 Kashe lœsu 'e su dœ oyo mbœrœ á mœ pa fœ 'e atamœ.

7 Yé œ li adœke mœ pa adja o'o fœ 'e: Æ ga waa mbœrœ 'e adœke mœ gu da ye, mbœrœ œdœ mœ kœgugu nene, tsheneke á li adœke tshe na kœti kane 'e, œ na nene. Ædœ mœ kœgu da ye yekane á mœ vwa she fœ 'e.

8 Yé lœkœ á tshe kœna, tshe ma djingili nœ tshapashœ fœ she tœ upu nœ ekperœ, upu nœ kœsœ ndjii œdœ pe kœwa ngbanga.

⁹ Tøe upu nœ ekperœ, mbœrœ á endje sæesœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene;

¹⁰ tœ upu nœ kœsœ ndjii, mbœrœ á mœ sœ kœgu ga ndœ Aba yé 'e kpa wu mœ nene;

¹¹ tœ upu nœ kœwa ngbanga, mbœrœ á Ndjaba wa œgbœ ngbanga ga tœ gbozu tshapashœnœ asœke œ ka ye.

¹² «Mœ sœ dœ anga o'o ndjoro tœ kœpa fœ 'e, kashe 'e li kœdji tshelœ katanœ damba ngœngœ asœke nene.

¹³ Lœkœ á Ishiri nœ adja o'o œ na, tshe za awa fœ 'e adœke 'e wusœ adja o'o para kœkœ. Tshe pa bala o'o tœ upu nœ ye dœ tœ ye nene kashe o'o neke á tshe dji, yé œ mi ndje ndœ œrœ neke kœ á wuta manda nœ.

¹⁴ Tshe yi bala sœ mokœ nœ mœ; gbambanœ nene, tshe mi bala ndœ œneke á tshe gbœ 6a ndœ mœ fœ 'e.

¹⁵ (Erœ kœ á Aba sœ dœ tœnœ kœdœ œnœ mœ, ádœncœ á mœ pa adœke tshe mi bala ndœ œneke á tshe gbœ 6a ndœ mœ fœ 'e.

Oyo nœ 'e œ wuta bala yanga

¹⁶ «Manda olo teasho, 'e kpa wu mœ nene, yeka manda nœ á 'e kpa wu mœ»

¹⁷ Yé anga ayambarœ nœ ye yutœ endje ugurutœ endje adœke: «(Eneta dá ki lœ ama ye ataa: “Manda aya olo, 'e kpa wu mœ nene, yeka teasho manda nœ á 'e kpa wu mœ”, too ndje: “Mœ gu ga ndœ Aba.”

¹⁸ Ádá olo teashonœ á tshe sœ kœpa tœnœ kœdœ gadœ e? 'A wuwusœ o'o á tshe yindœ kœpa tœnœ nene!»

¹⁹ Yisu wu lima sœ nœ adœke endje yi lima ndœ kœyu œne yé á pa fœ endje adœke: «'E sœ kœyutœ 'e ugurutœ 'e tœ ádá o'o á mœ pa: “Manda aya olo, 'e kpa wu mœ nene, yeka teasho manda nœ á 'e kpa wu mœ.”

²⁰ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke 'e ki, 'e ta rawa kashe tshapashœ œ sœ dœ yanga. 'E sœ dœ oyo kashe oyo nœ 'e œ fatœ endje tœ yanga.

²¹ Lœkœ á yashe nguzu œ zu, tshe wu oyo mbœrœ olo kuzu she li ye. Manda kœwuta gbolo, tshe kpa gbe dœ oyo á tshe wu nene, tshe sœ kolœ dœ yanga mbœrœ uzu á tshe zu she ga pa tshapashœ.

²² Mbœrœ tœnœ ataa dá e'e ndje ngœngœ asœ, 'e sœ dœ oyo kashe mœ kpa wu 'e yé lœsu 'e œ su dœ yanga neke á uzu bale œ za tœ lœsu 'e nene.

²³ «Yé dœ lœkœnœ asœmœ, 'e kpa yu mœ dœ upu bale nene. Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ 'e kœ'eshondœ anga œrœ 6a ndœ Aba dœ 'iri mœ, tshe to bala tœnœ fœ 'e.

²⁴ (Errr kpesheke 'e yœyœ damba ndœ œrœ bale dœ 'iri mœ nene. 'E yœndœ nœ yé 'e gbœ bala yeka á lœsu 'e kœsu dœ yanga.»

Yisu ropa tshapashœ

²⁵ «Mœ pandœ œneke kœ fœ 'e lœ ndœema toro. Olœnœ kœtœ, mœ kpa pa o'o fœ 'e ataa nene, kashe mœ mindœ o'o ngbi tœ upu nœ Aba.

²⁶ Lœkœnœ asœmœ, 'e eshondœ œrœ dœ 'iri mœ andaa mœ pa fœ 'e adœke mœ za avwala fœ Aba tœ upu nœ 'e nene.

²⁷ Gbambanœ nene, Aba yindœ 'e dœ tœ ye mbœrœ á 'e yindœ mœ, á sœ dœ kœyindœrœ adœke mœ to 6a ndœ Ndjaba.

²⁸ Mœ to 6a ndœ Aba yé á na ga pa œshœ. Ngœngœ asœ mœ katœ tshapashœ ti œ sœ kœgu ga ndœ Aba.»

²⁹ Ayambarœ nœ ye kœpa fœ she adœke: «Wu ngœngœ asœke 6œ sœ kœsœ ala o'onœ ngbi, œ ka ndje tœ kœpa o'o lœ ndœema toro ye.

³⁰ Ngɔngɔ asœke 'a wusœ nœ adœke ɓœ wusœ œrœ kɔ, yé ádá adœke uzu yu ɓœ gugu nene. Mbœrœ tœnœ dá 'a yindœ nœ adœke ɓœ to ɓa ndœ Ndjaba.»

³¹ Yisu kœgi fœ endje adœke: «'E yindœ nœ ngɔngɔ asœke a?

³² 'E wu adœke ɔɓnœ yindœ kœtɔ tœnœ yé œ tɔ ye á 'e ndjɔshelœtœ 'e, uzu dœ uzu dœ awa nœ ye á katœ mœ ti dœ kuti mœ. Kashe mœ sœsœ dœ kuti mœ nene, mbœrœ Aba sœ dœ mœ awa bale.

³³ Mœ pa o'ônœ asœke fœ 'e adœke 'e sœ dœ kœsœ gee lœ mœ. 'E wu oyo pa tshapashœnœ asœ kashe 'e shi gbɪ! Mœ ropa tshapashɔ dœ gbɔgbɔ ye.»

17

Avwala nœ Yisu

¹ Manda kœpa o'ônœ asœ, Yisu meosho ga lafo œ pa adœke: «Aba, ɔɓnœ tɔ ye. Yisœ mokɔ nœ Gbolo nœ zœ adœke Gbolo nœ zœ yi ndje œsœ œnœ zœ.

² Yé mbœrœ tshagbozu á ɓœ za fœ she ga pa azu kɔ, tshe za soro neke á ka nene fœ azu kɔ á ɓœ ko endje fœ she.

³ Andaa soro á ka nene, œtœnœ kœdœ adœke endje wusœ zœ á ɓœ dœ adja Ndjaba tshebale, œ wu ndje sœ Yisu Kristu á ɓœ vwa she.

⁴ Mœ yisœ mokɔ nœ zœ fœ azu pa ɔshœnœ asœke, mœ mbœrœ akwa kɔ á ɓœ za fœ mœ adœke mœ mbœrœ.

⁵ Yé Ngɔngɔ asœke, Aba, gi mœ ga lœ mokɔ á mœ sœ lima lœ nœ utshunœ adœke tshalafɔ dœ pe tshaati sœ zœ.

⁶ Mœ má i'iri zœ fœ azu á ɓœ ke endje pa tshapashɔ á ko endje fœ mœ. Endje kœdœ lima azu nœ zœ, á ɓœ ko endje fœ mœ yé endje dji o'o ama zœ.

⁷ Endje wusœ nœ ngɔngɔ asœke adœke, œneke kɔ á ɓœ ko fœ mœ to ɓa ndœ zœ,

⁸ adœke o'o á mœ pa fœ endje kœdœ o'o á ɓœ to fœ mœ. Endje dji œtœnœ, œ wu adja sœ nœ adœke mœ to ɓa ndœ zœ, yé endje yindœ nœ adœke œɓœ dá vwa mœ.

⁹ «Mœ sœ kœza avwala mbœrœ endje, mœ sœsœ kœza avwala mbœrœ azu tshapashɔ nene, kashe mbœrœ endjeneke á ɓœ ko endje fœ mœ. Endje kœdœ azu nœ zœ.

¹⁰ Yé œneke kɔ á mœ sœ dœ tœnœ kœdœ œnœ zœ ɓata œneke kɔ á dœ œnœ zœ kœdœ œnœ mœ. Mokɔ nœ mœ matœ ye lœ awa nœ endje.

¹¹ Mœ kpa sœsœpe pa tshapashɔ nene, kashe endje sœpe pa tshapashœnœ asœke, andaa mœ sœ kœgu ga ndœ zœ. (Eyerœ Aba, gbœndœ endje lœ i'iri zœ á ɓœ za fœ mœ adœke endje wuta uzu bale ɓata œɓœ dœ mœ a sœ uzu bale.

¹² Lɔkɔ á mœ sœ lima dœ endje, mœ sœ lima kœgbœndœ endje lœ i'iri zœ á ɓœ za fœ mœ. Mœ gbɔ lima ndœ endje yé anga bale djidjingili awa nene kolœ tsheneke á li lima adœke tshe djingili awa yekane á œneke á endje sú ala Buku nœ zœ kœmbœrœtœ endje.

¹³ «Ngɔngɔ asœke, mœ sœ kœgu ga ndœ zœ. Mœ sœ kœpa o'ônœ asœ damba mœ sœpe pa ɔshɔ adœke endje sú dœ yanga ɓata á mœ sú dœ tœnœ.

¹⁴ Mœ yi lima sœ o'o ama zœ fœ endje, yé azu tshapashɔ yangba endje mbœrœ endje dœdœ azu tshapashɔ nene ɓata œmœ, mœ dœdœ uzu tshapashɔ nene.

¹⁵ Mœ sœsœ kœyu ɓœ adœke ɓœ gi endje pa tshapashɔ nene kashe ɓœ gbœndœ endje tœ ekperœ.

¹⁶ Endje dœdœ azu tshapashœnœ asœke nene ɓata mœ dœdœ uzu tshapashɔ nene.

¹⁷ Mbœrœ adœke lœ awa nœ adja o'o, endje te ayerœ azu. O'o ama zœ kœdœ adja o'o.

18 Bata á 6œ vwa mœ ga pa tshapasho, awa bale mœ vwa endje ga pa tshapasho.

19 Mœ sœ kœza soro mœ mbœrœ endje adœke endje te adja azu nœ zœ lœ awa nœ adja o'o.

20 «Mœ sœsœ kœza avwala kolœ mbœrœ ayambarœ nœ mœ nene, mœ za ndje avwala mbœrœ azu kœ á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ lœ awa o'o ama endje.

21 Kaka adœke endje para kœko endje sœ uzu bale bata œbœ Aba á 6œ sœ lœ mœ, á mœ sœ lœ zœ; endje ndje, endje sœ lœ azœ yeka á tshapasho kœwusœ nœ adœke œbœ dá vwa mœ.

22 Yé œmœ, mœ za mokœ á 6œ za fœ mœ fœ endje adœke endje sœ uzu bale bata á a sœ dœ 6œ uzu bale,

23 œmœ lœ endje bata œbœ lœ mœ, adœke endje wuta adja bale yekane á azu tshapasho kœwusœ nœ adœke œbœ dá vwa mœ, yé 6œ yindœ endje bata á 6œ yindœ mœ.

24 «Aba, 6œ dá ko endje fœ mœ. Mœ yindœ nœ adœke osho á mœ sœ tœnœ, endjeneke á 6œ ko endje fœ mœ sœ ndje tœnœ awa bale dœ mœ, adœke endje wu mokœ á 6œ za fœ mœ. Gbambanœ nene, 6œ yi lima ndœ mœ utshu adœke 6œ mbœrœ tshapasho.

25 Aba á 6œ sœ ndjii, tshapasho wuwusœ zœ nene kashe mœ wusœ zœ yé endjeneke á endje sœ asœke, endje wusœ nœ adœke œbœ dá vwa mœ.

26 Mœ yisœ i'iri zœ fœ endje yé mœ kpa yisœ nœ adœke kœyindœsho nœ zœ ga ndœ mœ sœ lœ endje yé œmœ dœ tœ mœ lœ endje.»

18

Kœtœpa Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.47-56; Mar 14.43-50; Luk 22.47-53)

1 Manda o'onœ asœke, Yisu ro awa bale dœ ayambarœ nœ ye 6a kele yangangu Sedroni. Anga aya kindi sœ lima 6a zœ á tshe li ga lœnœ dœ ayambarœ nœ ye.

2 Yudasi á tshe ka she wu lima sœ oshonœ; gbambanœ nene, Yisu sœ lima kœngbœtœ ye kpala kpala dœ ayambarœ nœ ye 6a zœ.

3 Yudasi te utshu ukpulu aturugu, dœ aayi kœngbœndœ anda Tepelo á agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ Afarisayi vwa endje. Endje wuta 6a lœ aya kindinœ dœ owo tadjá, dœ miinda œdœ pe œrœ kœnga dœ koshe.

4 Yé Yisu á tshe wu lima sœ œrœ kœ á mbœrœ ga tœ ye, na á yu endje adœke: «'E sœ kœpara dœ e?»

5 Endje gi fœ she adœke: «Yisu, uzu Nazarete.» Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «œmœ dœke.» Andaa, Yudasi á tshe ka she sœ ndje lima ugurutœ azunœ zœ.

6 Lœkœ á Yisu pa fœ endje adœke «œmœ dœke», endje gitœ endje kitrikitri ga mangbanœ yé œ yo ga ati.

7 Yisu kpa kœyu endje adœke: «'E sœ kœpara dœ e?» Endje kœgi adœke: «Yisu, uzu Nazarete.»

8 Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e adœke, œmœ dœke. œdœ 'e kœsœ tœ kœpara mœ, 'e katœ endjeneke ti dœ endje gu.»

9 œ sœ ataa yeka á o'o á tshe pa lima kœmbœrœtœ ye. Tshe pa lima adœke: «Endjeneke á 6œ ko endje fœ mœ, anga bale djidjingili awa nene.»

10 Ataa, Shimu Petro á tshe sœ lima dœ ingiri yakamba, gbota lœ œkœnœ á wa utu ayi akwa nœ egerœ nganga Ndjaba ndja tœnœ. œ dœ lima utu ga pa kuni nœ ayi akwa á i'iri ye kœdœ Malkusu.

11 Kashe yisu pa fœ Petro adœke: «Gi ingiri yakamba nœ zœ ga lœ œkœnœ. Bœ gbe adœke mœ vwaratœ mœ tœ kœndjo yashi kanganœ á Aba za fœ mœ ye a?»

Endje gu dœ Yisu 6a utshu Ana

(Wu 6a tœ Mat 26.57-58; Mar 14.53-54; Luk 22.54)

12 Ukpulu aturugunœ dœ gbozu tshapa endje œdœ pe aayi kœgbœndœ anda Tepelo á Ayuda vwa endje na œ za Yisu, œ i she ga tœnœ.

13 Endje gu dœ she utshunœ 6a ndœ Ana. Tshe kœdœ lima aba mbeya Kayifa á tshe dœ lima egerœ nganga Ndjaba lœ ungunœ asœmœ.

14 Œshe dœ Kayifa dá pa lima fœ Ayuda adœke: «Œ sœ dœ œtshœnœ adœke uzu bale tshu lœ kumu azu kœ.»

Petro 'ea Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.69-70; Mar 14.66-68; Luk 22.55-57)

15 Shimu Petro dœ anga yambarœ bale na lima manda Yisu. Bata egerœ nganga Ndjaba wu lima sœ anga yambarœnœ dœ œtshœnœ, tshe li awa bale dœ Yisu ga lœ gbagba anda nœ egerœ nganga Ndjabanœ.

16 Kashe Petro sœpe lima œnœ ye 6a pa gbagba ndo dœ manda nœ. Yé yambarœnœ á egerœ nganga Ndjaba wu lima sœ ye asœmœ kœwuta, á kœyu yashe kœgbœndœ manda gbagbanœ, á to Petro li ga lœnœ.

17 Yashe akwanœ á tshe sœ lima kœgbœndœ manda gbagba kœyu Petro adœke: «Œbœ ndje, œdœ bœ kœdœ anga yambarœ nœ yakoshe asœke nene a?» Petro kœgi adœke: «Œ dœdœ mœ nene!»

18 Aayi akwa dœ pe aayi kœgbœndœ anda Tepelo ngbœ lima owo mbœrœ izi, yé á sœ lima kœwœa kote endje indirinœ. Petro sœ lima awa bale dœ endje á ka ndje indiri nœnœ.

Egerœ nganga Ndjaba yu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.59-66; Mar 14.54-64; Luk 22.66-71)

19 Egerœ nganga Ndjaba tetœ kœyu Yisu tœ ayambarœ nœ ye œdœ pe œrœnœ á tshe yi lima sœ nœ.

20 Á Yisu kœgi fœ she adœke: «Mœ pa o'o ngbi fœ azu tshapashœ. Mœ yi lima sœ œrœ 6a lœ Sinagoga dœ pe 6a lœ Tepelo 6a tœ osho á Ayuda kœ sœ kœngbœatœ endje. Mœ papa anga o'o wutœnœ œ wu nene.

21 Mbœrœ gadœ á bœ yu mœ a? Yu azu á endje dji mœ mbœrœ endje wusœ o'o á mœ pa dœ œtshœnœ.»

22 Kœdji Yisu ataa, anga ayi kœgbœndœ egerœ nganga Ndjaba kœda ala ye á kœpa fœ she adœke: «Mara kœgi dœ o'o fœ gbozu nganga Ndjaba dœke a?»

23 Yisu kœgi fœ she adœke: «Œdœ mœ kœpa tœ ekpœnœ, ma fœ mœ adœke mœ pa ekpe o'o. Á mœ kœpa œtshœ o'o, mbœrœ gadœ á bœ da mœ a?»

24 Á Ana kœvwa Yisu dœ uwu á endje i dœ she tœ ye ga ndœ Kayifa egerœ nganga Ndjaba.

Petro kpa 'ea Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.71-75; Mar 14.69-72; Luk 22.58-62)

25 Lœ nœ kœ asœmœ, Petro sœ kolœ 6a lœ gbagba á sœ kœya kote ye. Endje kœpa fœ she adœke: «Adja bœ dœdœ anga yambarœ nœ yakoshe asœke nene a?» Petro kœ'eatœ ye adœke: «Œ dœdœ mœ nene!»

26 Anga ayi akwa nœ egerœ nganga Ndjabanœ, á tshe dœ ayo nœ uzu á Petro wa lima utu ye, kœpa fœ she adœke: «Œ dœdœ bœ dá mœ wu kpœke 'e dœ she 6a lœ kindi nene a?»

27 Petro kpa kœ'eatœ ye, yé trale kœngato kœki.

*Yisu 6a utshu Pilato**(Wu 6a tœ Mat 27.1-2,11-14; Mar 15.1-5; Luk 23.1-5)*

28 Manda nœ, endje to Yisu 6a ndœ Kayifa á ro dœ she 6a lœ egerœ anda olo nœ gbozugo Roma. Kashe dœ amazi tuu, agbozu yuda á endje na lima dœ she lili ga sœnda nene kparawa kœli ga lœ angwa yekane á kœzi rœgo Pake.

29 Pilato kœwuta ga ndœ endje á kœyu endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e na kœto meza pa yakoshe asœke a?»

30 Endje gi adœke: «Ædœ tshe kœmbœmbœrœ má ekperœ nene, ádá kœna má dœ she fœ 6œ kœdœ gadœ e?»

31 Pilato kœpa fœ endje adœke: «'E za she œ wa o'o dœ tœ 'e ga tœ ye liaka awa akwa nœ 'e.» Ayudancœ kœpa adœke: «Endje zaza awa fœ 'a adœke 'a wo uzu nene.»

32 Æneke wuta mbœrœ kœma o'o á Yisu pa lima tœ kœyisœ mara kuzu á tshe tshu bala dœ tœncœ.

33 Pilato li ga sœnda, á e Yisu, yé á yu she adœke: «Æ6œ kœdœ gbozugo nœ Ayuda a?»

34 Yisu kœgi fœ she adœke: «Bœ pa ataa dœ tœ zœ too anga azu dá pa fœ 6œ atamœ tœ upu nœ mœ a?»

35 Pilato kœgi: «Æmœ kœdœ uzu Yuda a? Adja azu ogo nœ zœ dœ agbozu tshapa anganga Ndjaba dá za 6œ fœ mœ, œrœ gadœ dá 6œ mbœrœ a?»

36 Yisu kœgi adœke: «Ogo gbozu nœ mœ dœdœ œncœ tshapashœncœ asœke nene. Æ kœdœ má œncœ tshapashœ asœke, aayi kœte manda mœ œ nga má koshe tshangba mœ adœke endje za mœ fœ ayuda nene. Kashe Ogo gbozu nœ mœ, lœ ngœngœ asœke dœdœ œncœ tshakpœke nene.»

37 Pilato kœyu she adœke: «Bœ dœ gbozugo a?» Yisu kœgi adœke: «Æ6œ dá pa adœke œmœ kœdœ gbozugo. Endje zu mœ yé mœ na ga pa œshœ mbœrœ kœpa o'o tœ upu nœ adja o'o. Uzu kœ á tshe na manda adja o'o, tshe dji o'o á mœ pa.»

38 Á Pilato kœyu she adœke: «Adja o'o kœdœ gadœ e?»

*Endje wa ngbanga kuzu ga tœ Yisu**(Wu 6a tœ Mat 27.15-31; Mar 15.6-20; Luk 23.13-25)*

Pa o'onœ asœke, Pilato kœwuta á kœgbœ Ayuda 6a ushu, á pa fœ endje adœke: «Tœ œmœ nœ mœ, mœ gbœgbœ anga ekperœ bale á li ndœ kœwa ngbanga ga tœ ye nene.

39 Ka 6ata ungu dœ ungu, œ li adœke mœ vvara anga uzu bale dœ lœkœ Pake, 'e yindœ nœ adœke mœ vvara gbozugo nœ Ayuda a?»

40 Yé endje kœtetœ kœta rawa adœke: «Æ dœdœ tshenekemœ nene, kashe Barabase!» Andaa Barabase kœdœ lima ayi kœmbœrœ ngbindirœ.

19

1 Á Pilato kœza awa adœke endje za Yisu yé œ sœ she dœ ndjapa.

2 Aturugu djo lima kpoto dœ ishi, œ za ga tœ kumu ye, yé œ verœ yœgbœdo odorœ lœba ga tœ ye.

3 Endje gi lima tœ endje ndoo dœ she yé œ pa lima adœke: «Abala, gbozugo nœ Ayuda!» Yé œ tetœ kœda tshatshu ye.

4 Pilato kpa kœli ga sœnda á kœpa fœ Ayuda adœke: «'E dji mœ ka! Mœ sœ kœna kœto she wuta tœncœ fœ 'e. Kashe 'e wusœ nœ adœke mœ gbœgbœ anga ekperœ bale lœ ye tœ kœwa ngbanga ga tœ ye nene.»

5 Yisu wuta lima ga ushu. Tshe verœ lima kpoto dœ ishi tœncœ œdœ pe egerœ odorœ lœba. Yeka á Pilato pa adœke: «Yakoshœncœ dœke!»

⁶ Lɔkɔ á agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ aayi kœgbɔndœ anda Tepelo wu lima she, endje te lima tœ kœta rawa adœke: «Wo she 6a pa kurushi! Wo she 6a pa kurushi!» Á Pilato kœpa fœ endje adœke: «'E za she dœ tœ 'e œ wo she pa kurushinœ. Kashe œmœ, mœ gbɔgbɔ anga œrœ bale lœ ye tœ kœwa ngbanga ga tœ ye nene.»

⁷ Ayuda kœgi fœ she adœke: «'A sœ dœ awa akwa bale, yé awa akwanœ pa adœke tshe li dœ kuzu; gbambanœ nene, tshe pa adœke œne kœdœ Gbolo nœ ndjaba.»

⁸ Lɔkɔ á Pilato dji o'onœ atamœ, awa li tœ ye kpakpakpa.

⁹ Tshe kœli ga sœnda, á kœyu Yisu adœke: «E6œ kœdœ uzu 6ata a?» Kashe Yisu ii ama ye bale dœ o'o fœ she nene.

¹⁰ Yé Pilato kœpa fœ she adœke: «Bœ yiyindœ kœgi o'o fœ mœ nene a? Bœ wuwusœ nœ nene adœke mœ sœ dœ gbɔgbɔ tœ kœza awa fœ 6œ, 6œ gu 6ata á mœ sœ ndje dœ gbɔgbɔ tœ kœwo 6œ pa kurushi nene a?»

¹¹ Kashe Yisu gi adœke: «Bœ sœsœ dœ gbɔgbɔ bale pa mœ nene, kolœ œneke á Ndjaba za fœ 6œ. Mbœrœ tœnœ ataa, uzu á tshe ka mœ fœ 6œ mbœrœ egerœ ekperœ.»

¹² Kœto kpœtœmœ, Pilato para lima awa ndœ kœvwara she kashe Ayuda te lima tœ kœta rawa dœ œgbɔ adœke: «E dœ 6œ kœvwara she dá 6œ dœdœ yanga Sezare nene. Gbambanœ nene, uzu kɔ á tshe pa adœke œne kœdœ gbozugo, sœ kœyiangba Sezare.»

¹³ Pilato kœdji ataa á kœto Yisu wuta tœnœ, á tshe kœsœ ga ati 6a tœ osho kœwa ngbanga á i'irinœ kœdœ «osho kœsœ á endje guma dœ badja ga lafo.» - Dœ o'o ama ogo nœ Ayuda kœdœ «Gabata.»

¹⁴ E sœpe lima olo bale utshu angbo pake ndoo dœ kakpi ɔɔ* Pilato kœpa fœ Ayuda adœke: «Gbozugo nœ 'e dœke!»

¹⁵ Kashe endje lœ kolœ kœta rawa adœke: «Wo she ye! Wo she ye! Wo she pa kurushi!» Pilato kœpa adœke: «Mœ wo gbozugo nœ 'e 6a pa kurushi a?» Agbozu tshapa anganga Ndjaba kœpa adœke: «'A sœsœ dœ anga gbozugo nene, kolœ Sezare tshebale.»

¹⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, Pilato kœvwara Yisu fœ endje adœke endje wo she 6a pa kurushi.

Yisu 6a pa kurushi

(Wu 6a tœ Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luk 23.26-43)

Endje kœza Yisu.

¹⁷ Tshe za kurushi nœ ye dœ tœ ye, œ wuta kœro ga tœ osho á endje ta i'irinœ adœke «osho gbayashi kɔɔ», á endje e dœ o'o ama ogo Ayuda adœke «Gologota.»

¹⁸ Ba zœ dá endje kuru lima Yisu ga pa kurushi awa bale dœ aayi angba bisha; bale ga pa kuni, bale ga pa gele yé Yisu sœ lima kpœgurutœ endje.

¹⁹ Pilato za lima awa adœke endje sú anga mbeti œ 6i ga pa kurushinœ. Mbetinœ pa adœke: «Yisu uzu Nazarete, gbozugo nœ Ayuda.»

²⁰ Ayuda ndjoro di lima mbetinœ mbœrœ osho á endje 6i lima Yisu 6a pa kurushi tœnœ sœ lima ndoo dœ tshelœ ongo. Ga pa nœ dœmœ, endje kpa su lima mbetinœ dœ o'o ama ogo nœ Ayuda, dœ o'o ama ogo azu Roma ndje dœ o'o ama ogo Agreke.

²¹ Agbozu tshapa anganga Ndjaba nœ Ayudanœ pa lima fœ Pilato adœke: «Susu adœke “gbozugo nœ Ayuda nene”, kashe adœke “uzunœ asœke pa adœke œne kœdœ lima gbozugo nœ Ayuda.”»

* 19.14 Tœnœ kœdœ ada ɔɔ mindu dœ bale lindœ mara kœdi ada ɔɔ nœ azu Roma.

²² Pilato kœgi fœ endje adœke: «Eneke á mœ su, mœ su ye.»

²³ Manda kœbi Yisu ga pa kurushinœ, aturugu ko lœba nœ ye, œ kurutshelœ nœ vana yé uzu dœ uzu gbɔ œsœ œnœ ye. Œ sœpe lima kolœ egerœ ingiri lœba nœ ye á endje guguma kœsu tœnœ nene ascœmœ, œtœnœ kœdœ akpa lœba bale á endje sú ɓa tœ igi ye œrrr ga ati.

²⁴ Aturugu pa lima ugurutœ endje adœke: «A susuru tshelœ œneke nene. A ta wuka á kœwusœ uzu á tshe za lœba œneke.» Eneke wuta lima adœke ataa mbœrœ o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba kœmbœrœtœ ye. Endje su lima adœke:

«Endje kurutshelœ lœba nœ mœ tœ endje, yé endje ta wuka pa egerœ ingiri lœba nœ mœ.»
'E wu œrœ á aturugu mbœrœ lima.

²⁵ Anga ayashe ka lima ndoo dœ kurushinœ. Ayashe ascœmœ kœdœ lima Mareya ayi Yisu, dœ yingɔ ayinœ dœ Mareya, awo Kolopase œdœ ndje Mareya uzu Magadala.

²⁶ Yisu kœwu ayinœ, á kœwu ndje ndoo dœ she yambarœ á tshe yi lima ndœ ye. Yisu kœpa fœ ayinœ adœke: «Yashe, wu gbolo nœ zœ.»

²⁷ Á kpa kœpa ndje fœ yambarœnœ adœke: «Wu ayi zœ.» Pe dœ ada œlœnœ ascœmœ, yambarœnœ kœza Mareya ga ndœ ye.

Kuzu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Manda nœ, ɓata á Yisu wu lima sœ nœ adœke akwa nœ œne ka kɔ ye, adœke o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba kœmbœrœtœ ye, tshe pa adœke: «Ogo ungu sœ kœmi mœ.»

²⁹ Anga yashi sœ lima kpœtœmœ, á su dœ ikpi vinu. Aturugu yi ndœhɔɔ ga la ikpi vinunœ, á vwele ga tœ ganea ɔyɔ Izope, á yi ga tœ ama Yisu.

³⁰ Lœkɔ á Yisu ndjo ikpi ipinœ ascœmœ, tshe pa adœke: «Akwa nœ mœ ka kɔ ye.» Tshe tara kumu ye ga ati yé œ tshu ye.

Anga turugu su djokoro Yisu dœ udu

³¹ Andaa, ɓata œ dœ lima biko mindu utshu lœkɔ sabata - Sabatanœ ascœmœ kœdœ lima egerœ lœkɔ sabata, agbozu yuda yiwi lima ndœ nœ adœke oko endje sœpe pa kurushi nene. Endje na lima kœyu Pilato adœke œne na œ kavwa tshelœ ada endje yé œ gbota endje ga ati.

³² Á aturugu kœna, á kœkavwa tshelœ ada ali uzunœ ye, œ kpa na œ kavwa œnœ anga bishanœ ye, á endje ɓi lima endje ga pa kurushi awa bale dœ Yisu.

³³ Yé kœwuta endje ndoo dœ Yisu atake, endje wu adœke tshe tshu ɓamama ye. Mbœrœ tœnœ dá endje kakavwa lima tshelœ ada ye nene.

³⁴ Kashe anga turugu bale su djokoro Yisu dœ udu yé ngbewo indji dœ ungu wuta.

³⁵ Uzu tsheneke á tshe wu lima dœ ala ye pa lima o'o tœ upunœ, yé o'o á tshe pa kœdœ adja o'o. Uzunœ ascœmœ wusœ nœ adœke œne pa o'o á dœ adja o'o adœke e'e ndje, 'e yindœ nœ.

³⁶ Œ wuta lima atamœ adœke o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba kœmbœrœtœ ye. Endje su lima adœke: «Endje kavwa bala tshelœ anga ngbabi ye bale nene.»

³⁷ Endje su ndje lima anga o'o ala Buku adœke: «Endje wu bala uzunœ á endje sú she.»

Kœshi Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Manda nœ kɔ, Yozefu uzu Arimateyo, á tshe doé anga yambarœ nœ Yisu lœ ubunœ, na lima kœyu Pilato adœke œne za oko Yisu. Pilato za lima awa fœ she yé tshe na lima œ za oko Yisu.

³⁹ Nikodeme á tshe na lima ga ndœ Yisu dœ abutshɔ, na ndje dœ yombo á endje mbœrœ dœ mire á ngbɔba dœ ɔɔ alowe á wuta litere zazu bale dœ ndjokpa.

⁴⁰ Endje za oko Yisu, œ vwele dœ a'eara lœba á endje yi ga la kada yombo liaka akwa Ayuda œ mbœrœ utshu kœshi akuzu nœ endje.

⁴¹ Anga kɔndi tshamadungba sœ lima ndoo dœ osho á endje kuru lima dœ Yisu ga pa kurushi, yé anga tafo udu bale á endje dji lima lœ badja, á damba endje shishi uzu ga lœnœ nene sœ lima lœnœ.

⁴² Bata á dœ lima olo ndoo dœ lɔkɔ sabata, yé kœwu adœke kudunœ sœ lima ndoo kpœtœmœ, endje shi lima Yisu ga lœnœ.

20

Ndjaba she Yisu lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ ɔɔ yenga pe dœ amazi á osho sœpe kœde damba howaa, Mareya uzu Magadala na ga pa udu. Tshe wu adœke azu iwɔi badja á endje vwiri lima ga tœ ama kudunœ.

² Tshe kpagu dœ ɔɔ ga ndœ Shimu Petro dœ yambarœnœ á Yisu yi lima ndœ ye á kœpa fœ endje adœke: «Endje za Gbozu lœ koto yé a wuwusœ osho á endje za she tœnœ nene.»

³ Á Apetro dœ yambarœnœ ascœmœ wuta lima kœna ga pa udunœ.

⁴ Endje te lima tœ ɔɔ bibisha kpa tœnœ awa bale, kashe anga yambarœnœ kpa kœropa Petro yé œ wuta utshunœ ga pa udunœ.

⁵ Tshe ti ga lœ udunœ yé œ wu ndœma lœba lœnœ kashe tshe lili lima ga lœ udunœ nene.

⁶ Petro wuta œnœ ye manda ye, œ li ga lœ udunœ, œ wu ndje ndœma lœbanœ ascœmœ ati 6a zœ.

⁷ ndje dœ pe lœba á endje za lima tshu ga pa kumu ye. Lœbanœ sœsœ lima tœ œsœnœ bale dœ a'eara ndœma lœbanœ nene. Kashe œ sœ lima kpi ga tœ anga angbi osho.

⁸ Trale, anga yambarœnœ á tshe wuta má utshunœ kœli ga lœ udunœ, œ wu yekane á yindœ nœ.

⁹ (Err ga tœ ɔɔnœ ascœmœ, ayambarœ wuwu lima damba sœ ádá o'o á endje sú adœke Ndjaba œ she bala Yisu lœ akuzu nene.

¹⁰ Manda nœ, ayambarœnœ bibisha fatœ endje kœgu ga ndœ endje.

Yisu matœ ye fœ Mareya uzu Magadala

(Wu 6a tœ Mat 28.9-10; Mar 16.9-11)

¹¹ Mareya ka lima 6a ushu ndoo dœ tshapadunœ á sœ lima tœ iki. Tshe sœ lima tœ iki, œ sœ ndje kœti ga lœ udunœ.

¹² Á tshe kœwu aandjelu bisha á endje verœ imbi lœba. Endje lœ ga ati 6a tœ osho á endje za lima oko Yisu ga tœnœ; anga bale 6a tœ osho á endje fa kumu ye ga tœnœ yé anga 6a tœ œsœ ada ye.

¹³ Aandjelunœ kœyu Mareya adœke: «Mbœrœ gade á 6œ ki a, yashe?» Tshe kœgi fœ endje adœke: «Endje za oko Gbozu nœ mœ yé mœ wuwusœ osho á endje za she tœnœ nene.»

¹⁴ Tshe kœfatœ ye manda kœgi o'onœ, œ wu Yisu á tshe ka lima kpœtœmœ kashe tshe wuwu lima sœ nœ adœke Yisu dœmœ nene.

15 Yisu kœyũ she: «Mbœrœ gade á 6œ ki a, yashe? Cœde dá 6œ sœ kœpara she a? Mareya gbe adœke ayi kœguma tshelœ kindi tshamadungbanœ doemœ yeka á pa fœ she adœke: Cœde 6œ dá za oko ye, yisœ oshonœ á 6œ za she ga tœnce doé mœ na œ za she.»

16 Yisu kœpa fœ she adœke: «Mareya!» Tshe i gbandjuru á pa fœ she adœke: «Rabuni» - Cœ yindœ kœpa dœ o'o ama ogo Ayuda adœke «Ayi kœyisœrœ».

17 Yisu kœpa fœ she adœke: «Gogoro mœ nene mbœrœ mœ ɔɔ damba ga ndœ Aba mœ nene.» Kashe, gu œ pandœ nœ fœ aaya, mœ sœ kœgu ga ndœ Aba mœ á tshe kœdœ Aba 'e, ga ndœ Ndjaba nœ mœ á tshe kœdœ Ndjaba nœ 'e.

18 Mareya uzu Magadala kœgu á kœpandœ nœ fœ ayambarœ adœke: «Mœ wu Gbozu, yé 'e dji œeneke á tshe pa fœ mœ.»

Yisu matœ ye fœ ayambarœ nœ ye

(Wu 6a tœ Mat 28.16-20; Mar 16.14-18; Luk 24.36-49)

19 Kolœ dœ adila yengance asœmœ, ayambarœ ngbɔɔa lima tœ endje 6a sœnda. Endje tshu lima manda kperœ ga tœnœ kparawa Ayuda. Yisu na lima œ ka 6a ugurutœ endje á pa fœ endje adœke: «Kœsœ gee sœ dœ e'e.»

20 Manda kœpa fœ endje ataa, tshe kœma tshakane ye œdœ pe djokoro ye fœ endje. Losu ayambarœ su dœ yanga mbœrœ kœwu Gbozu.

21 Yé Yisu kpa kœpa fœ endje adœke: «Kœsœ gee sœ dœ e'e! Bata Aba vwa mœ, œmœ ndje mœ sœ kœvwa 'e.»

22 Manda kœpa o'onœ asœke, tshe uru izi ga pa endje, á pa adœke: «'E gbɔ Otshɔ Ishiri.

23 Azu neke á 'e djerœ bala ndœ ekperœ nœ endje, Ndjaba œ djerœndœ nœ. Yé endjeneke á 'e vwaratœ 'e tœ kœdjerœndœ ekperœ nœ endje, Ndjaba œ vvara ndje tœ ye tœ kœdjerœndœ nœ.»

Yisu matœ ye fœ Toma

24 Andaa lœkɔ á Yisu má lima tœ ye fœ ayambarœ 6a sœnda, Toma, anga andjokpa dœ bishanœ á endje e she Didime gugu lima nene.

25 Anga udu anganœ pa lima fœ she adœke: «'A wu Gbozu!» Kashe tshe pa fœ endje adœke: «Cœdœ mœ kœwuwu tshangba uku sete tshakane ye nene, œdœ mœ kœyiyi yœkœne mœ ga lœ kudu setenœ nene, yé œdœ mœ kœyiyi kane mœ ga lœ djokoro ye nene, mœ yi ndœ nœ nene.»

26 Andaa olo mindu dœ votɔ manda nœ, ayambarœ kpa ngbɔɔa lima tœ endje 6a sœnda, œ tshu manda kperœ ga tœnœ yé Toma sœ lima ugurutœ endje. Yisu na lima œ ka 6a ugurutœ endje á pa adœke: «Kœsœ gee sœ dœ 'e!»

27 Manda nœ tshe pa fœ Toma adœke: «Yi yœkœne zœ kpœke doé œ wu tshakane mœ. Yi kane zœ œ nduru ga lœ djokoro mœ. Katœ sharapu, œ te uzu nœ kœyindœrœ.»

28 Toma kœgi fœ she adœke: «Gbozu nœ mœ œdœ Ndjaba nœ mœ.»

29 Yisu kœpa fœ she adœke: «Bœ yindœ nœ mbœrœ á 6œ wu mœ a? Yanga nœ azu neke á endje wuwu nene, kashe endje yindœ nœ.»

Ádá kœsu buku nœ Yowane

30 Yisu mbœrœ lima anga angbi ambárá afá ndjoro dœ ala ayambarœ nœ ye, kashe endje súsú kɔ ga la bukunœ asœke nene.

31 Kashe œeneke á endje sú ga la bukunœ asœke sœ mbœrœ á 'e kœyindœ nœ adœke Yisu kœdœ Kristu, Gbolo nœ Ndjaba. Cœdœ 'e kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, 'e gbɔ soro dœ i'iri ye.

21

Yisu matœ ye fœ anga ayambarœ mindu dœ bisha (7)

¹ Manda nœ, Yisu kpa matœ ye fœ ayambarœ nœ ye 6a tœ mangu egerœ ungu adanga Tiberiade. Tshe ma lima tœ ye fœ endje dœ mara atake:

² Shimu Petro, Toma á endje e ndje she Didime, Natanayeke uzu tshalakpi Kanana 6a lœ ogo Galilayi, agbolo nœ Zebedayi, œdœ pe anga angbi ayambarœ bisha sœ lima kpœtœ œsœnœ bale.

³ Shimu Petro kœpa fœ endje adœke: «Mœ sœ koetara ndœ kœvwi gbanda.» Yé endje kœpa fœ she adœke: «'A ro dœ 6œ.» Endje ro lima œ ɔ ga lœ egerœ agba kashe dœ butshœnœ asœmœ, endje gbœgbœ œrœ bale nene.

⁴ Lœkœ á osho tetœ kœkœrœ tœnœ, Yisu ka lima ga tœ mangu kashe ayambarœnœ wuwu lima sœ nœ adœke œshe dœmœ nene.

⁵ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Agbolo, 'e gbœgbœ anga ageatshalangu teasho nene a?» Endje kœgi fœ she adœke: «œrœ bale nene.»

⁶ Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E vwi gbandœ ga pa kuni yé 'e œ gbœ endje ye.» Endje kœvwi gbandœnœ, yé ageatshalangu do lima pa nœ dœ mara adœke endje lili lima kœgbota tœnœ ga ushu nene.

⁷ Yambarœ á Yisu yi lima ndœ ye kœpa fœ Petro adœke: «Gbozu dœmœ!» Lœkœ á tshe dji adœke Gbozu dœmœ, tshe kœverœ lœba ga tœ ye; gbambœnœ nene, tshe sœ lima kpendro, á tshe kœte lima ga la ngu.

⁸ Udu ayambarœnœ kœgu dœ egerœ agbanœ dœ kœgbota gbandœnœ pete dœ ageatshalangu: endje sœsœ lima lœ ingirinœ tœ ama osho nene, ga pa œrœ nœ metere kama bale (100).

⁹ Lœkœ á endje wuta ga tœ mangu, endje wu lima jiwo á endje ko ageatshalangu dœ pe mapa ga pa nœ.

¹⁰ Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E na dœ ageatshalangunœ á 'e wuta kœgbœ endje asœke gamœ.»

¹¹ Shimu Petro kœœ ga lœ egerœ agba á kœgbota gbandœnœ ga ati dœ agboro ageatshalangu lœ nœ kama dœ zazu bisha dœ ndjokpa dœ votœ (153). Agea ngba lima waa kashe tshelœ gbanda susuru lima nene.

¹² Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E na œ zi œrœ.» Anga uzu bale ugurutœ endje á tshe i lima ama ye tœ kœyu she adœke: «Dá œbœ kœdœ dœ e?» gugu nene. Endje wu lima sœ nœ dœ œtshœnœ adœke Gbozu dœmœ.

¹³ Yé Yisu na, œ za mapa á kurutshelœ nœ tœ endje, á mbœrœ ndje awa bale dœ ageatshalangunœ.

¹⁴ Asœ kœdœ lima awa votœ kœmatœ Yisu fœ ayambarœ nœ ye kœto tœ lœkœnœ á Ndjaba she lima she lœ kuzu.

Yisu œdœ Petro

¹⁵ Manda kœzi œrœ, Yisu kœyu Shimu Petro adœke: «Shimu, gbolo nœ Yowane, 6œ yindœ mœ kœropa endjeneke kœ a?» Yé tshe kœgi adœke: «œ, Gbozu, 6œ wusœ nœ adœke mœ yindœ zœ.» Yisu kœpa fœ she adœke: «Gbœndœ apata nœ mœ.»

¹⁶ Tœ bishœnœ, Yisu kpa yu she adœke: «Shimu, gbolo nœ Yowane, 6œ yindœ mœ?» Petro gi adœke: «œ, Gbozu, 6œ wusœ nœ adœke mœ yindœ zœ ye.» Yisu kœpa fœ she adœke: «Sœ uzu nœ kœgbœndœ apata nœ mœ.»

¹⁷ Tœ votœnœ, Yisu yu she adœke: «Shimu, gbolo nœ Yowane, 6œ yindœ mœ?» Oyo kœza Petro kœwu adœke Yisu kpa yu she tœ votœnœ adœke: «'Bœ yindœ mœ?» Yé tshe kœpa fœ she adœke: «Gbozu, œbœ á 6œ wusœ œrœ kœ, 6œ wusœ nœ dœ œtshœnœ adœke mœ yindœ zœ ye.» Á Yisu kœpa fœ she adœke: «Gbœndœ apata nœ mœ.»

¹⁸ Mœ sœ kæpa fœ 6œ dœ adjapu adœke ðlɔ á 6œ sœpe lima aya gbolo, 6œ du lima uwu tshapa læba nœ zœ dœ tœ zœ, œ na lima tœ osho á 6œ yi lima ndœ nœ. Kashe ðlɔ á 6œ kæwuta yagbozu, 6œ ko kane zœ ga lafo yé anga uzu kpi dá i uwu ga pa læba fœ 6œ, yé á to 6œ na tœnœ 6a tœ osho á 6œ yiyindœ nœ nene.»

¹⁹ Yisu pa lima ataa mbœrœ kæma mara á Petro œ yisœ mokɔ nœ Ndjaba læ kuzu ye. Manda kæpa o'onœ asœke, Yisu pa fœ she adœke: «Na manda mœ.»

²⁰ Petro kæfatœ ye, á kæwu yambarœ á Yisu yi lima ndœ ye, tsheneke á dœ lɔkɔ á endje sœ lima kæzi œrœ á tshe di lima tœ ye ga lakoro Yisu yekane á yu she adœke: «Gbozu, œdœ dá ka bala 6œ a?»

²¹ Lɔkɔ á Petro wu lima she, tshe pa fœ Yisu adœke: «Ka œshe a Gbozu, œrœ gadœ dá mbœrœ fœ she a?»

²² Yisu kægi fœ she adœke: «Æ kœsœ adœke œndœ ye di œrrr ga tœ kpa kœkwa mœ, œnœ zœ læ nœ kœdœ gadœ? Æ6œ, na manda mœ.»

²³ Kœto pa o'onœ asœke dá o'o ki gooo ugurutœ alaya adœke yambarœnœ ascœmœ œ tshu nene. Andaa Yisu papa lima fœ she nene adœke: tshe tshu nene. Kashe tshe pa adœke: «Ædœ mœ kæyindœ nœ adœke œndœ ye di œrrr ga tœ kpa kœkwa mœ, œnœ zœ læ nœ kœdœ gadœ e?»

²⁴ Adja yambarœnœ ascœmœ dœ tœ ye dá pandœ o'onœ asœke, á su ga la mbeti yé 'a wusœ nœ adœke œneke á tshe pa kœdœ adja o'o.

Ndɔngɔlɔ o'o

²⁵ Yisu mbœrœ lima anga angbi œrœ ndjoro á kœsœ má adœke endje sú kɔ bale dœ bale, mœ gbe adœke, osho œ li mbœrœ kœko bukunœ ga tœnœ pa oshɔ asœke nene.

Akwa nœ Aayi avwa Tshatshu o'o

Asœke kœdœe bisha mbeti á Lukasi sú. Mbetinœ sœ kœma akwa á aayi avwa mbœrœe. Lukasi pandœe mara á Ɖtshœ Ishiri jerœ ga pa aayi avwa dœe pe mara á endje sœe lima kœero dje lœe ongbo dœe ongbo mbœrœe kœmindœe Ɖtshœ O'o dœe gbœgbœ nœe Ɖtshœ Ishirinœ. Tshe pa ndje ndœe upu á endje gbœ œdœe œœe kanga kœ á endje wu lœe akwanœe.

Ayuda sœe lima kœpa adœeke o'o ama Ndjaba ka kolœe 6a ndœe œene, kashe aayi avwa te lima tœe kœmindœe Ɖtshœ O'o fœe angbi azu kœ. Petro œdœe Polo dá tshe patœe endje kœrosœe nœe mangba akwa nœe endje.

Mbetinœ kurutshelœtœe ye atake:

- Ndangba olo Yisu 6a pa œshœ asœeke (1.1-11)
- Endje ke Matiase adœeke tshe dœe ayi avwa (1.12-26)
- Kœna Ɖtshœ Ishiri (2.1-13)
- Kœmindœe Ɖtshœ O'o nœe aayi avwa 6a lœe Yerusalem (2.14-8.3)
- Kœmindœe Ɖtshœ O'o 6a lœe ongbo Yuda œdœe lœe ongbo Samariya (8.4-12.25)
- Ali ana gene nœe Polo ndœe Kœmindœe Ɖtshœ O'o (13.1-14.28)
- Kœdjitœeshœ 6a lœe Yerusalem (15.1-35)
- Bisha ana gene nœe Polo ndœe Kœmindœe Ɖtshœ O'o (15.36-18.23)
- Votœ ana gene nœe Polo ndœe Kœmindœe Ɖtshœ O'o (18.24-21.16)
- Endje tepa Polo ndœe kœza she vwi ga lœe kanga 6a lœe Yerusalem (21.17-23.22)
- Polo 6a lœe Sezaré (23.23-26.32)
- Polo 6a lœe Roma (27.1-28.31)

Yisu pandœe Ɖtshœ Ishiri fœe aayi avwa

¹ Gbozu Teofile, 6a la ali mbeti á mœe su fœe 6œe, mœe pandœe œœe kœ á Yisu mbœrœe lima œdœe pe ndje œeneke kœ á tshe yi lima sœe nœe kœto 6a tœe adanœe

² œerrr ga tœe olo kœœ she lima ga lafo. Utshu kœœ she, tshe za o'o fœe aayi avwa nœe ye dœe gbœgbœ nœe Ɖtshœ Ishiri.

³ Tshe ma lima tœe ye fœe endje manda kuzu á tshe tshu tœe kœma fœe endje adœeke tshe sœe dœe soro. Tshe ma lima tœe ye fœe endje yé œe tetœe kœpa o'o tœe upu nœe Ogo gbozu nœe Ndjaba manda olo zazu bisha.

⁴ Anga lœkœ bale á tshe sœe lima kœzi œœe dœe endje, tshe za o'o fœe endje adœeke: «'E gigi damba tœe 'e lœe Yerusalem nene kashe 'e kate œeneke á Aba pa lima ndœe nœe adœeke œene za fœe 'e 6ata á 'e dji lima lœe ama mœe.

⁵ Gbambanœe nene, Yowane za lima batisimu nœe ungu, kashe lœe ondonœe asœeke, Ndjaba œe za batisimu nœe Ɖtshœ Ishiri fœe 'e.»

Yisu œ ga lafo

⁶ Aayi avwanœe á endje ngbœ6a lima tœe endje, yu Yisu adœeke: «Gbozu, kolœe ngœngœnœe asœeke dá 6œe gi tshagbozu nœe ogo Israyele a?»

⁷ Tshe kœpa fœe endje adœeke: «O'o nœe 'e gugu mbœrœe kœwusœe ada œlœnœe too olonœe á Aba za lœe tshagbozu nœe ye nene.

⁸ Kashe Ɖtshœ Ishiri œe jerœ ga pa 'e, yé 'e gbœ gbœgbœ mbœrœe kœna kœmindœe o'o nœe mœe lœe Yerusalem, lœe ogo Yuda œdœe lœe Samariya djigi œerrr veshœ ga tœe oshœ kœ pa œshœ.»

⁹ Manda kœgi o'onœ ataa, tshe ɔ ngarr dœ ala endje ga lafo yé œ yiwa lœ ondro toœ ala endje.

¹⁰ Bata á endje sœpe lima kœmesho irirrr ga lafo, anga azu bisha dœ imbi lœba á endje ka lima ndoo dœ endje

¹¹ kœpa fœ endje adœke: «Azu Galilayi, mbœrœ gadé á 'e sœpe kœmesho ga lafo a? Yisunœ á tshe ɔ dœ ala 'e ascœmœ, tshe kwa ndje bala toœ ye bata á 'e wu she kœœ tœnœ ga lafo ascœmœ.»

Matiasé za akwa manda Yudasi

¹² Manda nœ, aayi avwanœ to 6a pa kaga ɔyɔ Olive yé œ jerœ ga lœ Yerusaleme; kaganœ sœ lima ga pa œrœ noé Kelometere bale toœ Yerusaleme.

¹³ Lœkœ á endje wuta, endje li ga lœ gbœshœ á endje lœ lima kœlo lœ nœ 6a lafo. Œ dœ lima Petro, Yowane, Jake dœ Andere; Filipino dœ Toma; Bartelemi dœ Matie; Jake gbolo nœ Alefe, Shimu uzu kœ'e osho ndœ lipanda œdœ pe Yudasi gbolo nœ Jake.

¹⁴ Endje kœ, endje sœ lima dœ gbetshelœ bale, yé œ ngbœbatœ endje mbœrœ kœki fœ Ndjaba œlœ dœ œlœ awa bale dœ anga ayashe 6ata Mareya á tshe zu Yisu œdœ pe ndje aaya Yisu.

¹⁵ Lœ anga olonœ ascœmœ bale, Petro áalafœ 6a ugurutœ ayindœ Yisu kama bale dœ zazu bale á endje ngbœfa lima toœ endje, yé œ pa ngbi adœke:

¹⁶ «Aaya, œ li adœke o'o á Œtshœ Œshiri pa lima ndœ nœ ala Buku nœ Ndjaba, lœ ama gbozu Davidi toœ upu nœ Yudasi á tshe to lima azu na tœnœ ndœ kœza Yisu, mbœrœtœ endje.

¹⁷ Andaa Yudasi sœ lima awa bale dœ 'a yé tshe sœ lima ndje dœ akwa nœ ye.

¹⁸ Uzunœ ascœmœ yœ lima kindi dœ ngendja á endje ko lima fœ she manda ekperœ nœ ye. Tshe te lima dœ kumu ye, uvu ye de wuruu yé sheta ye yaranga ga ati.

¹⁹ Azu lœ Yerusaleme kœ wusœ o'o ascœke. Ádánœ á endje e 'iri kindinœ dœ o'o ama ogo endje adœke: Hakeldama, œ yindœ kœpa adœke “œshœ indji”.

²⁰ Yé endje sú ala mbeti nœ Itshi adœke:

“Tshelœ gbagba nœ ye œ fa gusu

yé uzu bale œ sœ lœ nœ nene.”

Yé ga pa nœ dœmœ:

“Anga angbi uzu œ za akwa nœ ye.”

²¹ A sœ dœ anga azu á endje na lima toœ awa dœ 'a dœ lœkœ á Gbozu Yisu sœ lima pa 'a,

²² kœto kœpa batisimu nœ Yowane œrrr ga toœ olo kœœ she ga lafo. Œ li adœke anga uzu bale ugurutœ endje, te timu awa bale dœ 'a ndœ kœmindœ kœshe nœ ye ugurutœ akuzu.»

²³ Endje yisœ azu bisha: Yozefu á endje e she Barsabase á endje donga ndje she dœ 'iri Yustushe œdœ pe Matiasé.

²⁴ Yé manda nœ endje za avwala nœ endje para kœkœ adœke: «Œ6œ, Gbozu á 6œ wusœ lsu uzu kœ. Yisœ uzu tsheneke á 6œ ke she ugurutœ azu bisha ascœke

²⁵ adœke tshe mbœrœ akwa nœ aayi avwa lœ kudu Yudasi á tshe katœ nœ ti, á na ga toœ osho á li dœ she ascœmœ.»

²⁶ Endje ta wuka mbœrœ kœgbœ uzu bale yé wukanœ te ga pa Matiasé. Ádánœ á tshe li ga ugurutœ aayi avwanœ ndjokpa dœ bale dœmœ.

2

Ndjaba vwa Ɔtsho Ishiri

¹ Lɔkɔ á olo angbo Patekɔte li, ayindɔe Yisu ngbɔbatɔe endje para kɔkɔ ga tɔeɔe.

² Trale, ingiri to ɓa lafo bata egerɔe yugu yé ɔe su tshelɔe anda á endje sɔe lima tɔeɔe djigi.

³ Endje wu ɔeɔe á wuta ga ndɔe endje ɓata owo, ɔe kurutshelɔetɔe endje á sɔe ga pa kumu uzu dɔe uzu.

⁴ Endje para kɔkɔ gbɔ Ɔtsho Ishiri yé ɔe tetɔe kɔɔpa angbi o'o ama ogo ɓata á Ishiri to fɔe endje.

⁵ Anga Ayuda nɔe ɔtsho lɔsu sɔe ndje lima lɔe Yerusaleme, endje to lima djelɔe ogo kɔ pa ɔshɔ.

⁶ Ingiri yugunɔe za lima osho djigi, yé ukpulu azu ngbɔbatɔe endje ɔe sɔe kɔekitɔe ɔesɔeɔe, mbɔerɔe uzu dɔe uzu sɔe lima kɔedji o'o dɔe adja o'o ama ogo ye.

⁷ Endje kitɔe ɔesɔeɔe, ɔe sɔe dɔe yanga yé á pa adɔeke: «Azunɔe asɔe para kɔkɔ á endje pa o'o asɔe, dɔédɔé azu Galilayi nene a?»

⁸ Ɖ mbɔerɔe koto á uzu dɔe uzu lɔe ugurutɔe azɔe sɔe kɔedji endje dɔe o'o ama ogo ye a?»

⁹ Ugurutɔe azɔe, a sɔe dɔe Aparte, Amede dɔe Elame, azu ogo Mezopotami, azu ogo Yuda dɔe kapadose, azu ogo Ponte dɔe Azi,

¹⁰ azu ogo Friji dɔe Pafili, azu ogo Ezipito dɔe azu tshakala ogo Sirene ɓa lɔe Libi; anga endje kɔedɔe endjeneke á endje to lɔe Roma,

¹¹ adja Ayudanɔe ɔedɔe azu neke á endje wuta aayi kɔedonga Ndjaba nɔe Ayuda asɔemɔe; azu ogo Krete dɔe endje nɔe Arabi. Kashe azɔe para kɔkɔ, a dji endje kɔɔpa o'o dɔe ama ogo azɔe, kɔegbara ogboro ɔerɔe á Ndjaba mbɔerɔe.»

¹² Endje kɔkɔ, endje ki lima tɔe ɔesɔeɔe, yé ɔe yutɔe endje adɔeke: «Ɖ yindɔe kɔɔpa adɔeke gadɔe dɔe mɔe a?»

¹³ Kashe anga azu sɔe lima kɔemɔ endje adɔeke: «Ipi dá mbɔerɔe endje asɔemɔe.»

Kɔeyisɔerɔe nɔe Petro

¹⁴ Yé Petro kɔza o'o ugurutɔe aayi avwa ndjokpa dɔe bale á endje sɔe lima tɔe ɔesɔeɔe, á kɔɔpa dɔe ɔgbɔ adɔeke: «E'e dɔe Ayuda ɔedɔe pe 'e dɔe azu para kɔkɔ á 'e sɔe lɔe Yerusaleme kpɔeke, 'e wusɔe ɔeneke á sɔe kɔerɔtɔe nɔe, 'e dara utu 'e yé ɔe dji mɔe dɔe ɔtshɔnɔe.

¹⁵ Wala, azunɔe asɔeke ndjondjo ipi ɓata á 'e sɔe kɔegbe tɔeɔe asɔemɔe nene: mbɔerɔe a sɔe damba kolɔe dɔe ada ɔlɔ mindu dɔe vana gbambanɔe.

¹⁶ Kashe ɔeneke á sɔe kɔematɔe endje ngɔngɔ asɔeke kɔedɔe o'o á ayi kɔegbara o'o Jowele pa lima. Tshe gbara lima adɔeke:

¹⁷ «Ndjaba pa adɔeke: Lɔkɔ kɔeka tshapashɔ,

mɔe vwa Ishiri nɔe mɔe ga pa azu kɔ,

algolo yakoshe ɔedɔe pe ayawuru nɔe 'e ɔe te aayi kɔegbara o'o,

alanga nɔe 'e ɔe wu bala ɔerɔe lɔe ulu,

ayagbozu nɔe 'e ɔe wu ndje bala ɔerɔe lɔe ulu.

¹⁸ Adjapu, ɔlɔnɔe asɔemɔe

mɔe vwa Ishiri nɔe mɔe ga pa aayi akwa nɔe mɔe dɔe ayakoshe ɔedɔe pe ayashe, yé endje te bala aayi kɔegbara o'o.

¹⁹ Mɔe mbɔerɔe bala ogboro ɔerɔe ɓa lafo, yé ɔe ma ambara afá ɓa pa ɔshɔ ɓa ke:

indji ɔe tu, owo ɔe tshi yé ngawo ɔe da.

20 Ɔlɔ œ fa butshɔ,
yé yapu œ sœ ɓata indji,
utshunœ adœke olo kœna Gbozu li,
egerœ olo œdœ olo nœ mokɔ.

21 Yé uzu kɔ á tshe ki dœ i'iri Gbozu, tshe she."

22 «Azu tshelœ Israyele, 'e dji o'o mœ: Yisu, uzu tshœlœ Nazarete kœdœ lima uzu á Ndjaba ma gbɔgbɔ nœ ye fœ 'e lœ ye dœ awa nœ kœmbœrœ afá, oghoro œrœ œdœ kœma ambárá œrœ ɓa ugurutœ 'e ɓata á 'e wusœ nœ dœ tœ'e.

23 Uzunœ ascœmœ, 'e za lima she ga tshaabrœ azu á endje wuwusœ Ndjaba nene, yekane á endje wo she á kuru she ga pa kurushi lindœ agbe nœ Ndjaba á tshe guma.

24 Kashe Ndjaba she she, yé œ gbota she lœ kanga nœ kuzu mbœrœ œ lili adœke kuzu ropa ye dœ gbɔgbɔ nene.

25 Davidi pa lima o'o tœ upu nœ ye adœke:
"Ɔlɔ dœ ɔlɔ mœ sœ kœwu Gbozu utshu mœ,
mbœrœ á tshe sœ ga tœ kuni mœ
adja awa œ za mœ bale nene.

26 Mbœrœ tœncœ ataa, lœsu mœ su dœ yanga
yé ama mœ œ ɓi ndje itshi dœ yanga.
Ga pa nœ kɔ, undu mœ œ yatœ ye lœ kœsœ gee
mbœrœ á mœ za lœsu mœ ga tœ zœ.

27 Gbambanœ nene, Gbozu, ɓœ katœ mœ ti
lœ ogo nœ akuzu nene,

ɓœ yi ndje ndœ nœ adœke œmœ dœ œyerœ uzu nœ zœ mœ fu lœ koto akuzu nene.

28 ɓœ yi lima sœ awa soro fœ mœ,
lœsu mœ œ su dœ yanga mbœrœ kœsœ awa bale dœ ɓœ."

29 «Aaya, œ li adœke mœ pa o'ara fœ 'e tœ upu nœ ata azœ dœ Davidi: tshe tshu lima, endje shi she yé tshapa udu ye sœpe damba œrrr kpesheke ndœ azœ.

30 Kashe œshe kœdœ lima ayi kœgbara o'o, yé tshe wusœ nœ adœke Ndjaba dara lima ama ye adœke anga gbolo tshelœ ye œ te gbozu manda ye.

31 Davidi wu lima sœ œrœ á yindœ kœwuta bala tœncœ, yé tshe gbara lima o'o kœshe nœ Masiya. Tœncœ dá tshe pa lima adœke: "Tshe sœsœpe lima lœ ogo nœ akuzu nene, yé tshe fufu lima nene."

32 Adja Ndjaba she Yisu lœ akuzu. A'a para kɔkɔ kœdœ atimu nœ o'onœ.

33 Ndjaba za she ɓa tœ kuni ye, œ to Ɔtshɔ F'iri á tshe pa lima tœ ye fœ she á tshe kurutshelœ nœ tœ 'a ɓata á 'e sœ kœwu tœncœ á sœ kœdji tœncœ.

34 Davidi ɔɔ ga lafo nene gbaa, kashe tshe pa adœke:

"Gbozu Ndjaba pa fœ Gbozu nœ mœ:
sœ ga ati ga tœ kuni mœ,

35 œrrr ga tœ lɔkɔ á mœ fa azu á endje yiangba zœ, ga tshada zœ ɓata mbata."

36 «Azu Israyele, 'e wusœ nœ dœ ɔtshɔncœ adœke: Yisu á 'e kuru she lima ga pa kurushi ascœmœ, Ndjaba mbœrœ adœke tshe fa Gbozu, yé œ fa Kristu *.»

Ali kœfatshalœsu azu

37 Lɔkɔ á azu dji o'onœ ascœmœ ataa, lœsu endje ka endje, yé endje yu Petro œdœ pe anga udu aayi avwa adœke: «Aaya, 'a mbœrœ gadœ?»

* 2.36 Kristu dœ o'o ama ogo Greke kœdœ Masiya

³⁸ Petro gi fœ endje adœke: «'E fatshalɔsu 'e: uzu dœ uzu gbɔ batisimu dœ i'iri Yisu Kristu yeka á Ndjaba kœdjerœndœ ekperœ nœ 'e. Yé Ndjaba œ to ɔtshɔ Ishiri fœ 'e.

³⁹ Gbambœne nene, o'o nœ ɔtshɔ Ishiri á Ndjaba pa lima tœnœ, œ sœ mbœrœ e'e dœ agbolo nœ 'e, œdœ ndje pe azu á endje sœ lœ ingirinœ, endjeneke á Gbozu Ndjaba nœ azœ œ 'e bala endje.»

⁴⁰ Petro kpa pa o'o ndjoro fœ endje. Tshe pa ala o'o kɔ adœke endje yindœ œneke á œne pa, yé œ gbota gbetshelœ nœ endje dœ kœpa adœke: « 'E yindœ soro á Ndjaba za fœ 'e mbœrœ á kœgitœ 'e ugurutœ azu osho asœ á ɔtsho endje gaga nene!»

⁴¹ Endje neke á endje yi lima ndœ o'o nœ ye, endje gbɔ batisimu. Yé dœ ɔlɔnœ asœmœ, azu ga pa œrœ noé kutu votɔ te lima ga ndœ ukpulu ayindœ Yisu.

Ali kœngbɔbatœ ayindœ Yisu

⁴² Endje zatœ endje djigi ga tœ kœyisœrœ nœ aayi avwa yé œ sœ kœngbɔbatœ endje lœ yazu, œ sœ kœkurutshelœ mapa tœ endje dœ pe kœki fœ Ndjaba kpœtœ œsœnœ awa bale.

⁴³ Awa li lima tœ endje kpa kpa kpa ye: Aayi avwa mbœrœ ogboro œrœ yé œ má ndje ambáránœ.

⁴⁴ Ayindœ Yisu para kɔkɔ sœ lima kpœtœ œsœnœ bale yé œ ngbɔbɔ œrœ nœ endje kɔ ga tœ nœ bale.

⁴⁵ Endje ka lima kindi nœ endje ndje dœ œrœ nœ endje á kurutshelœ ngendjanœ dœ mara adœke uzu dœ uzu gbɔ liaka ogo nœ ye.

⁴⁶ Endje sœ lima kœngbɔbatœ endje ɔlɔ dœ ɔlɔ ɔlɔ lœ Tepelo, yé œ sœ lima kœzi œrœ kpœtœ œsœnœ bale ɔlɔ lœ anda nœ endje. Endje sœ lima kœzi œrœ dœ yanga œdœ ɔtshɔ lœsu.

⁴⁷ Endje sœ lima kœdonga Ndjaba, yé azu kɔ yi lima ndœ endje waa. ɔlɔ dœ ɔlɔ, Gbozu sœ kœyi endjeneke á endje gbɔ kœshe ga ugurutœ azu Ikrizia.

3

Petro she uzu á ada ye tshu

¹ Anga kidala bale dœ ada ɔlɔ votɔ, Apetro dœ Yowane ro lima kœdonga Ndjaba ɔlɔ lœ Tepelo.

² Anga yakoshe bale á ada ye tshu tshakudu ye pe lœ gbolo ye sœ lima kœsœ ndœ dœ manda gbagba Tepelo á endje e «ɔtshɔ Manda». Endje sœ lima kœna dœ she ɔlɔ dœ ɔlɔ ga zœ mbœrœ á tshe kœyɔndœ œrœ tshakane azu á endje sœ kœli ga lœ Tepelonœ.

³ Lɔkɔ á tshe wu Petro œdœ Yowane kœli ga lœ Tepelonœ, tshe yɔndœ œrœ tœ endje.

⁴ Yé Apetro dœ Yowane tondœ ye, œ pa fœ she adœke: «Tondœ 'a.»

⁵ Uzunœ tondœ endje dœ gbetshelœ adœke endje to œrœ fœ œne zœ.

⁶ Á Petro kœpa fœ she adœke: «Mœ gugu dœ ngendja bale nene, kashe œneke á mœ sœ dœ tœnœ, mœ to fœ ɔœ: dœ i'iri Yisu Kristu, uzu Nazarete, áalafo œ na ana!»

⁷ Petro za kuni ye, œ ti she ga lafo. Trale, ada ye dœ tshelœ porongato ada ye yɔrɔ tshelœ tœ endje;

⁸ yé gbikivwighi, tshe áalafo œ tetœ ana. Tshe li awa bale dœ aayi avwa ga lœ Tepelonœ, œ ka, œ i kpitikpiti dœ pe kœdonga Ndjaba.

⁹ Azu para kɔkɔ sœ lima kœwu she kœna ana œdœ pe kœdonga Ndjaba.

¹⁰ Azu tra she tuu, œ pa adœke: «Æ doédœ œshe dá sœ kœsœ lima 6a pa ɔtsho manda Tepelo yekane á sœ kœyondœ œerœ nene a!» Uvuru endje kpa lima lœ nœ tœ kœwu œerœ á mbœerœtœ endje lima fœ uzunœ á ada ye tshu asœmœ.

O'o nœ Petro

¹¹ Bata á uzu sœmœ yiyi lima ndœ kœgitœ ye tœ Apetro dœ Yowane nene, azu para do ga lafo œ sœ kœkpa ga ndœ endje ngbɔɔ tshakudu mbarasane á endje e i'irinœ adœke mbarasane nœ Salomo.

¹² Petro kœwu endje á kœpa adœke: «Azu Israyele, mbœerœ gadœ á uvuru 'e œ kpa lœ nœ tœ kœshenœ asœke a? Mbœerœ gadœ dá 'e sœ kœtondœ 'a bata gbɔgbɔ nœ 'a dœ tœ 'a too manda Ndjaba á tshœ sœ dœ 'a dá mbœerœ adœke á uzunœ asœke na ana a?

¹³ 'E wusœ nœ adœke Ndjaba nœ Abrayamo, Ndjaba nœ Izaka œdœ Yakobo, Ndjaba nœ aata azœ, œshe dá ma mœkœ nœ ayi akwa nœ ye dœ Yisu. E'e dá ka lima she adœke endje wo she; yé ɔɔ á Pilato yi lima ndœ kœkatœ ye ti, 'e vvara lima tœ 'e ye.

¹⁴ 'E vwaratœ 'e tœ uzu á tshœ sœ yerœ, á sœ ndjii, yeka á yu lima Pilato adœke tshœ za anga ayi kœwo azu fœ 'e.

¹⁵ 'E wo lima Gbozu* nœ soro, kashe Ndjaba she she ugurutœ akuzu yé 'a kœdœ atimunœ.

¹⁶ Ngngɔ asœ 'e wu yakoshe asœke. 'E wusœ ye dœ ɔtshœnœ: i'iri Yisu dá she she mbœerœ 'a sœ dœ kœyindœerœ ga ndœ ye. Mbœerœ gbɔgbɔ nœ i'iri ye dá tshœ wuta dœ ɔtshœ ɔkɔ bata á 'e wu utshu 'e para kœkœ asœke.

¹⁷ «Kashe aaya, mœ wusœ nœ adœke e'e dœ agbozu nœ 'e, 'e mbœerœ lima atamœ mbœerœ á 'e wuwusœ adja o'o nene.

¹⁸ Kashe Ndjaba mbœerœ ndœma ye á tshœ pa lima tœnœ lœ ama aayi kœgbara o'o. Tshœ pa lima adœke Masiya á tshœ na, tshœ wu oyo waa.

¹⁹ Mbœerœ tœnœ atamœ, aaya, 'e fatshalɔsu 'e doœ œ kwa ga ndœ Ndjaba. Ede 'e kœmbœerœ ataa, tshœ mbœerœ adœke ekperœ nœ 'e yiwa ye.

²⁰ Atamœ ndje, Gbozu Ndjaba œ mbœerœ adœke 'e gbɔ ɔtshœ olo nœ kœyatœ 'e, yé tshœ vwa Masiya á tshœ ke lima she utshunœ katshatsha mbœerœ 'e asœmœ, fœ 'e. Eshœ kœdœ Yisu.

²¹ Kashe ngngɔ asœke, Yisu Kristu œ sœ 6a lafo œrrr ga tœ lœkɔ á œerœ kœ œ gumatœ ye liaka œneke á Ndjaba pa lima ndœ nœ lœ ama ayerœ aayi kœgbara o'o nœ ye.

²² Moyize pa lima adœke: "Gbozu Ndjaba œ vwa bala ayi kœgbara o'o bale bata mœ, tshœ dœ anga aya 'e. 'E dji bala œneke kœ á tshœ pa fœ 'e.

²³ Azu á endje tshapu kœdji she, endje sœ ugurutœ azu nœ Ndjaba nene yé endje tshu."

²⁴ Yé aayi kœgbara o'o kœ, kœto kpœpa Samwele œrrr ga tœ azu á endje sœ angba ye, uzu dœ uzu gbara lima o'o tœ upu nœ lœkœnœ asœke.

²⁵ E'e kœdœ agbolo nœ ayi kœgbara o'o, 'e kœdœ ndje agbolo ayo á Ndjaba guma lima dœ aata azœ lœkɔ á tshœ pa lima fœ Abrayamo adœke: "Lœ awa nœ aata zœ, mœ to kane mœ ga pa azu kœ pa ɔshœ."

²⁶ Mbœerœ 'e dá Ndjaba vwa ayi akwa nœ ye utshunœ. Tshœ vwa she adœke tshœ to kane ye ga pa 'e, yé uzu dœ uzu katœ kœmbœerœ ekperœ.»

4

Apetro dœ Yowane 6a utshu aayi kœwa ngbanga nœ Ayuda

* 3.15 Ayi kœza soro fœ azu

¹ Lɔkɔ á Apetro dœ Yowane sœpe kœpu o'o, agbozu tshapa anganga Ndjaba, gbozu tshapa aayi kœgbɔndœ Tepelo œdœ Asadukayi, yi lima kumu endje.

² Endje sœ lima dœ ókɔ tɔpanœ kpuru kœwu adœke aayi avwa sœmœ bisha sœ kœyisœ œrœ yé œ sœ kœpandœ nœ adœke ɓata á Yisu shé lœ kuzu, azu á endje tshu lima, endje she ndje lœ kuzu.

³ Endje tepa endje, œ kɔ endje va ga lœ kánga œrrr ga tœ kœkɔrɔ osho mbœrœ ɔɔ di lima ye.

⁴ Lœ ugurutœ azu á endje dji lima Ɔtshɔ O'o, azu ndjoro sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, yé ayindœ Yisunœ wuta azu ga pa œrœ nœ kutu mindu (5.000) dœ ɔɔnœ asœmœ.

⁵ Osho kɔrɔ pa nœ yeka á agbozu tshapa Ayuda, agbozu Ikrizia, aayi kœyisœ awa akwanœ á endje sœ lœ Yerusaleme, ngbɔɓa lima tœ endje.

⁶ Ana á tshe dœ egerœ nganga Ndjaba, dœ Kayifa, dœ Yowane, dœ Alekezandre œdœ pe azu kɔ lœ ɓingi nœ agboro anganga Ndjaba dá ngbɔɓa lima tœ endje ɓa zœ.

⁷ Endje to Apetro dœ Yowane ro tœnœ ga utshu endje, yé endje yu endje adœke: «'E mbœrœ œrœnœ asœke dœ gbɔgbɔ ndje pe dœ i'iri de e?»

⁸ Yé Petro á tshe sœ lima dœ gbɔgbɔ nœ Ɔtshɔ Ishiri kœpa fœ endje adœke: «Agbozu tshapa azu ogo œdœ agbozu,

⁹ 'a mbœrœ ɔtshɔrœ fœ uzu á ada ye tshu yekane á endje sœ kœyu 'a kpesheke adœke 'a pandœ mara œrœ á 'a mbœrœ á uzunœ asœ she.

¹⁰ Ataa œ li adœke e'e kɔkɔ œdœ azu Israyele, 'e wusœ nœ dœ ɔtshɔnœ adœke uzunœ á tshe ka utshu 'e asœke, tshe she mbœrœ i'iri Yisu Kristu, uzu Nazarete á 'e kuru lima she ga pa kurushi yeka á Ndjaba she she lœ akuzu.

¹¹ Ɔshe kœdœ badja á e'e dœ aayi kœmɔ anda za lima vwii, tshe fa badja á anda œ shi mbœrœ tœnœ.

¹² Azu œ gbɔ kœshe kolœ ɓa ndœ ye. Gbambanœ nene, pa ɔshɔnœ asœke, anga angbi i'iri á Ndjaba za adœke azu gbɔ kœshe lœ awanœ, gugu nene.»

¹³ Kœwu adœke Apetro dœ Yowane ka kolœ mbimbimbi ga pa o'o nœ endje, aayi kœwa ngbanga i lima gbandjuru mbœrœ endje kœdœ amba azu á endje wuwusœ œrœ nene. Kashe endje wu ndje lima sœ nœ adœke endje kœdœ azu á endje sœ lima awa bale dœ Yisu.

¹⁴ Kashe ɓata á endje sœ lima kœtondœ uzunœ á tshe she, á tshe ka lima utshu endje, awa kœgi o'o tœ endje gugu lima nene.

¹⁵ Á endje kœza awa fœ Apetro dœ Yowane kœwuta damba ga shu yé endje kœtetœ kœyutœ endje ugurutœ endje:

¹⁶ «A mbœrœ gadœ tœ azunœ asœke a? Mbœrœ azu para kɔkɔ lœ Yerusaleme wusœ nœ ngbi adœke, endje dá mbœrœ afá asœ, yé a shara nene.

¹⁷ Kashe œ li adœke a mbœrœ kɔ adœke o'onœ tete lœ utu azu para kɔkɔ nene. A za uvuru endje adœke endje kpa papa o'o bale dœ i'iri uzu nœ endje asœmœ nene.»

¹⁸ Manda nœ, endje 'e endje, œ pakata endje kœpa o'o œdœ pe kœyisœ œrœ dœ i'iri Yisu.

¹⁹ Kashe Apetro dœ Yowane gi fœ endje adœke: «Ɔrœ gadœ dá sœ ndjii utshu Ndjaba a? 'A dji 'e too 'a dji Ndjaba? 'E wa ngbanganœ dœ tœ 'e kane.

²⁰ Yé tœ a'a nœ 'a, 'a vu ama 'a tœ œrœ á 'a wu dœ ala 'a yé á dji dœ utu 'a nene.»

²¹ Kœdji o'onœ ataa, aayi kœwa ngbanganœ gbagbara endje œrrr œ katœ endje ti. Endje gbɔgbɔ lima awa ndœ kœwa ngbanga ga tœ ɔkɔ endje nene gbambanœ nene, azu para kɔkɔ sœ lima kœdonga Ndjaba mbœrœ œrœnœ á wuta.

²² Yakoshencœ á endje she she læ awa nœ afá ascœmœ, scœ lima dœ ungu kœropa zazu bisha.

Ayindœ Yisu scœ kœdonga Ndjaba

²³ Apetro dœ Yowane gu ga ndœ anga endje lœkœ á aayi kœwa ngbanganœ mi lima kane endje tœ endje, œ pandœ neke kœ á agboro anganga Ndjaba dœ agbœ Ayuda pa fœ endje.

²⁴ Manda kœdji o'onœ, aka endje para kœkœ awa bale, endje za avwala fœ Ndjaba dœ o'onœ atake: «Gbozu Ndjaba, œbœ dá mbœrœ tshalafo, dœ œshœ, dœ ungu œdœ pe œeneke kœ á scœ lœncœ,

²⁵ œbœ dá za o'onœ ascœke læ awa nœ Œtshœ Ishiri ga læ ama ata 'a dœ Davidi á tshe kœdœ ayi akwa nœ zœ:

“Mbœrœ gade á ogo kœ scœ kœturu tœncœ,
yé mbœrœ gade á azu scœ kœvwarandœ kœmbœrœ œrœ
kashe œ gugu dœ ádá nene?”

²⁶ Agbozu tshapa œshœ gumatœ endje,
yé agbozu kuma akwa ngbœtœ endje
mbœrœ kœnga koshe ga tœ Gbozu Ndjaba
œdœ pe ga tœ Masiya nœ ye.”

²⁷ Gbamba nœ nene, œtœncœ kœdœ adjapu adœke Aerode dœ Pose Pilato ngbœtatœ endje dœ angbi azu œdœ pe azu ogo Israyele fa læ ongbonœ ascœke mbœrœ kœnga koshe ga tœ Yisu, œyerœ ayi akwa nœ zœ á tshe dœ Masiya nœ zœ.

²⁸ Dœ tœncœ ataa, endje mbœrœ liaka gbetshelœ nœ zœ kœ á bœ za lima dœ gbœgbœ œdœ œeneke kœ á bœ yi lima ndje ndœ nœ dœ tœ zœ.

²⁹ Yé ngœngœ ascœke Gbozu, tondœ mara á endje ndanga 'a ascœke yé œ tœ uvuru fœ aayi akwa nœ zœ dœ endje mindœ o'o ama zœ dœ gbœgbœ kœ.

³⁰ To kane zœ ga pa kumu azu kœ mbœrœ adœke kœshe azu, ambárá œrœ dœ pe afá, mbœrœtœ endje dœ i'iri Yisu á tshe dœ œyerœ ayi akwa nœ zœ.»

³¹ Manda kœza avwala nœ endje, oshœ á endje scœ lima tœncœ turu yé endje para kœkœ, endje gbœ Œtshœ Ishiri œ tetœ kœpandœ Œtshœ O'o dœ gbœgbœ.

Ayindœ Yisu ngbœba œrœ nœ endje ga tœ œscœncœ

³² Ukpulu azu á endje fa lima ayindœ Yisu, scœ lima dœ lœsu œdœ pe dœ gbetshelœ bale. Anga uzu bale pa pa lima adœke œrœ nœ œne scœ pa undu œne dœ tœ œne nene, kashe endje scœ kœngbœba lima kœ ga tœ œscœncœ bale.

³³ Aayi avwa nœ Yisu scœ lima kœmindœ o'o kœshe nœ Gbozu Yisu ugurutœ akuzu dœ gbœgbœ, yé Ndjaba scœ lima kœza œtshœ lœsu ye ga pa endje kœ.

³⁴ Uzu bale dœdœ lima ayi oyo ugurutœ endje nene. Gbambanœ nene, endjeneke á endje scœ lima dœ kindi too dœ anda, endje ka lima œ na dœ ngendjanœ,

³⁵ yé œ ko fœ aayi avwa. Lœ kœkurutshelœ nœ, uzu dœ uzu scœ lima kœgbœ lindœ œeneke á li dœ she.

³⁶ Anga uzu bale læ mara nœ Alevi scœ ndje lima ugurutœ endje. Firi ye kœdœ Yozefu á endje za she lakpi Shipre. Aayi avwa e ndje lima she Barnabase, œ yindœ kœpa adœke «uzu kœto gbœgbœ».

³⁷ Tshe scœ ndje lima dœ kindi nœ ye, yé œ ka, œ na dœ ngendjanœ yeka á ko fœ aayi avwa.

¹ Anga uzu bale á ì'iri ye kœdœ Anania, dji lima tœ ye dœ awonœ yé œ ka kindi nœ endje.

² Manda nœ, endje sœ lima dœ egerœ lœsu dœ awonœ, yé œ gumasœ tshakala ngendjancœ mbœrœ endje yeka á na dœ udunœ fœ aayi avwa.

³ Kashe Petro pa adœke: «Anania, mbœrœ gadœ á Satana li ga lœsu zœ ata a? Bœ fara Ɔtshœ Ishiri, yé œ gbœtœ tshakala ngendja kindi.

⁴ Bœ ka má tœ kœka kindincœ ye nene a? Too bœ kœka, mbœrœ gadœ bœ mbœrœ má œrœ á bœ yindœ nœ dœ ngendjancœ nene a? Gbetshelœncœ asœmœ li ga lœsu zœ koto o? (E doédœ azu dá bœ fara endje nene, kashe Ndjaba dá bœ fara she asœmœ.)»

⁵ Lœkœ á tshe dji o'onœ asœmœ ataa, tshe nœ vwi œ te, œ tshu ye. Awa za azu á endje dji lima o'onœ.

⁶ Agbolo modo vwele lima she dœ lœba, yé œ na œ shi she ye.

⁷ Manda ada œlœ votœ, awonœ wuwusœ œneke á mbœrœtœ endje nene, yé œ li tœndu tœndu ga sœnda ga zœ.

⁸ Petro kœyu she adœke: «Pandœ nœ fœ mœ kane, pa ngendja kindincœ á 'e ka dœ mœ a?»

Tshe kœyindœ nœ adœke: «Adjapu, pa ngendjancœ dœ mœ!»

⁹ Yé Petro kpa yu she adœke: «Mbœrœ gadœ á bœ djitœ zœ dœ akœ zœ á fara Ɔtshœ Ishiri nœ Gbozu Ndjaba a? Dji kane, azu á endje to tœ kœshi akœ zœ, endje ka ba lœ manda ba zœ. (E bœ ndje awa bale, endje shi ndje bœ.)»

¹⁰ Pe kpœlœ ma ye atake, tshe te ga tœ ada Petro œ tshu ye. Lœkœ á agbolo modo li lima, endje yu adœke tshe tshu ye, yé œ za lima she á na á shi ndje she ndœ dœ akœncœ.

¹¹ Egerœ awa li lima tœ azu Ikrizia œdœ pe azu á endje dji lima ndœ o'onœ asœmœ.

Afá nœ aayi avwa

¹² Aayi avwa sœ lima kœmbœrœ afá ndjoro, yé œ sœ lima kœma ambárancœ ba ugurutœ azu. Ayindœ Yisu sœ lima kœngbœtœ endje kœ ba tshakudu mbarasane nœ Salomo dœ gbetshelœ bale.

¹³ Uzu á tshe gugu dœ kœyindœrœ nene œ li kœli ga ndœ endje nene, andaa azu sœ lima kœpandœ œtshœrœ nœ ayindœ Yisu.

¹⁴ Ayakoshe dœ pe ayashe ndjoro sœ lima kœfatshalœsu endje ga ndœ Gbozu, yé œ sœ lima ga ugurutœ ayindœ Yisu asœmœ.

¹⁵ Endje sœ lima kœwuta dœ aayi kœba ga tœ ala awa, yé œ sœ lima kœko endje ga pa kelekpa œdœ ga pa kondja mbœrœ adœke Petro kœsœ kœro tœncœ, á ishiri ye kœna ga pa anga endje ugurutœ endje.

¹⁶ Anga ukpulu azu ogo á sœ mashenga dœ Yerusaleme na ndje lima dœ aayi kœba œdœ pe azu á ekpe ishiri sœ pa endje, yé endje she lima para kœkœ.

Ercœ kanga á aayi avwa wu

¹⁷ Dœ lœkœncœ asœmœ, egerœ nganga Ndjaba œdœ endjeneke kœ á endje sœ indiri ye, œ yindœ kœpa adœke azu tshelœ ngbœtœ nœ Asadukayi, endje sœ lima dœ ókœ.

¹⁸ Endje ko aayi avwa, yé œ vwi endje ga lœ kánga.

¹⁹ Kashe dœ butshœ, andjelu nœ Gbozu kœrœ manda kánga yé œ ko endje ga shu, á pa fœ endje adœke:

²⁰ «'E na œ sœ ba lœ Tepelo. Yé ba zœ, 'e pandœ o'o upu nœ tafo soro fœ azu.»

²¹ Manda kœdji o'onœ, endje ro pe dœ amazi tuu ga lœ Tepelo, yé œ tetœ kœyisœ œrœ ba zœ.

Egercæ nganga Ndjaba yikumu ye, cæshe cædcæ azu á endje scæ indiri ye. Endje e lima osho ndcæ angbætæ nœ endje dcæ agboro azu kcæwa ngbanga, yé cæ vwa azu adcæke endje e aayi avwa á endje scæ 6a læ kánga.

²² Kashe lækó á aayi akwa wuta lima 6a læ kánga 6a zœ, endje gbægbæ lima endje nene. Endje gu yé cæ pa adcæke:

²³ «'A wu manda kánganœ, endje tshu dcæ otshæncæ yé aayi kcægbændcæ manda nœ ka ga pa nœ. Kashe lækó á 'a kœrœ atake, a wuwu uzu bale 6a læ nœ 6a zœ nene.»

²⁴ Kœdji o'onœ ataa, gbozu nœ aayi kcægbændcæ Tepelo cædcæ pe agboro anganga Ndjaba i gbændjuru tœ upuncæ, yé cæ tetœ kcæyutœ endje tœ neke á mbœrcœtœ endje ascœmœ.

²⁵ Kashe anga uzu na lima cœ pandœ nœ fcœ endje adcæke: «'E wu, azu á 'e ko lima endje ga læ kánga ascœmœ, endje ka 6a læ Tepelo yé cæ scœ kcæyiscœ cœrcœ fcœ azu.»

²⁶ Yé gbozu tshapa aayi kcægbændcæ Tepelo na dcæ aturugu nœ ye, cœ to aayi avwa læ zitincœ kparawa adcæke azu kcœveve cœne dcœ badja nene.

²⁷ Endje na dcœ endje ga læ osho kcæwa ngbanga, yé egercæ nganga Ndjaba te lima tœ kcæwa ngbanga ga pa endje.

²⁸ Tshe pa fcœ endje adcæke: «'A kœ 'e lima dcœ ægbæ tœ kcæyiscœ cœrcœ dcœ i'iri uzu ascœmœ ye. 'E wu, 'e mbœrcœ cœrrr kcæyiscœrcœ nœ 'e za tshelœ ongbo Yerusaleme djigi. Atamœ, 'e yindœ kcœmindœ nœ adcæke a'a dá wo yakoshencœ ascœke a?»

²⁹ Kashe Apetro dcœ anga udu aayi avwa gi adcæke: «'E li adcæke a mbœrcœtœ azœ lindœ o'o ama Ndjaba, kashe cœ dcœdcœ lindœ cœncœ azu nene.

³⁰ Ndjaba nœ aata azœ she Yisu á e'e, 'e wo lima she á za she ga pa kurushi ugurutœ akuzu.

³¹ Tshe za she ga pa kuni ye, cœ fa she tœ Gbozu cædcæ ayi kcœshe azu mbœrcœ adcæke azu Israyele fatshalœsu endje yekane á Ndjaba kcœdjerœndœ ekperœ nœ endje.

³² Yé tshe vwa 'a ndœ kcœmindœ o'onœ ascœke, a'a cædcœ Otshœ Ishiri á Ndjaba za fcœ azu neke á endje scœ kcœmbœrcœtœ endje liaka o'o ama ye.»

³³ Kœdji o'onœ ataa, aayi kcæwa ngbanga scœ dcœ ókó tœ pa nœ kpuru, yé cœ yindœ kcœwo aayi avwa.

³⁴ Kashe anga Farisayi bale á i'iri ye kcœdcœ Gamaliyele, cæshe kcœdcœ egercœ ayi kcæyiscœ awa akwa á azu kœ yindœ ye, scœ lima kpœtœmœ zœ. Tshe áalafo 6a ugurutœ aayi kcæwa ngbanga ascœmœ, yé á pa adcæke endje ko damba aayi avwa ga shu kane.

³⁵ Manda nœ, tshe pa ngbi adcæke: «'Azu tshelœ Israyele, 'e gbetshelœ 'e tœ cœneke á 'e yindœ kcœmbœrcœ fcœ azu ascœke kane.

³⁶ Cœndœncœ didi damba nene, Teyudase má kpœke tœ ye 6ata uzu á cœscœ ye li, yé azu ga pa cœrcœ nœ kama vana te mangba ye. Endje wo she yé endjeneke kœ á endje te lima mangba ye, endje kurutshelœtœ endje dcœ œrœ yé anga cœrcœ bale kpa gugu manda endje nene.

³⁷ «Manda ye, dcœ lækó kcœdi azu, Yudasi uzu tshelœ Galilayi kpa wuta, yé azu ndjoro te mangba ye. Kashe cæshe ndje tshe tshu lima, yé endjeneke kœ á endje te lima mangba ye kpa kuru ndje tshelœtœ endje.

³⁸ Ngængœ ascœke, mœ pa fcœ 'e adcæke 'e kpa gbegbe dcœ azuncœ ascœke nene; 'e katœ endje dcœ endje ro. Mbœrcœ cædcœ gbetshelœ too akwa nœ endje kcœto 6a ndœ azu, cœ yiwa dcœ tœ endje zœ.

³⁹ Ɔɛdɔe ɔe kɔeto ɔa ndɔe Ndjaba, 'e li kɔewo tɔenɔe nene. 'E mbɔembɔerɔe adɔeke 'e gbɔ o'o dɔe Ndjaba nene!»

Aayi kɔewa ngbanga para kɔkɔ yindɔe o'o Gamaliyele ngbi.

⁴⁰ Yé ɔe kpa e aayi avwa, ɔe sɔ endje dɔe ndjapa. Manda kɔemi upu fɔe endje adɔeke endje kpa tata i'iri Yisu nene, endje katɔe endje ti.

⁴¹ Aayi avwa gitɔe endje utshu aayi kɔewa ngbanga yé lɔsu endje sú dɔe yanga, mbɔerɔe á endje wu oyo mangba i'iri Yisu.

⁴² Ɔɔ dɔe ɔɔ, ɔɛdɔe ɔa lɔe Tepelo too ɔa sɔenda, endje sɔe kolɔe kɔeyisɔe ɔerɔe nɔe endje dɔe pe kɔepandɔe Ɔtshɔ O'onɔe adɔeke Yisu kɔedɔe Masiya.

6

Azu mindu dɔe bisha mbɔerɔe kɔeti kane aayi avwa

¹ Dɔe lɔkɔnɔe asɔemɔe, ayindɔe Yisu wuta lima ndjoro. Ayudandɔe á endje zu endje lima lɔe angbi ogo, á endje sɔe kɔepa o'o ama Greke tetɔe kɔepulɔema endje tɔe upu nɔe anga endje á endje zu endje ɔa lɔe ogo Israyele. Gbambanɔe nene, endje pa lima adɔeke ɔɔ dɔe ɔɔ á endje sɔe kɔekurutshelɔe ɔerɔe, endje sɔesɔe kɔegbe dɔe ayashe koya á endje to lɔe angbi ogo dɔe ɔtshɔnɔe nene.

² Aayi avwa ndjokpa dɔe bisha ngbɔɔa ayindɔe Yisu kɔ ga tɔe ɔesɔenɔe, yé ɔe pa adɔeke: «Ɔe lili adɔeke 'a katɔe kɔeyisɔe o'o ama Ndjaba ti yé ɔe gbe kolɔe dɔe akwa nɔe kɔezirɔe nene.

³ Mbɔerɔe tɔenɔe ataa, aaya, 'e ke azu mindu dɔe bisha (7) ugurutɔe 'e á ɔtshɔ endje ga, endjeneke á endje sú dɔe Ɔtshɔ Ishiri ɔedɔe pe kɔewusɔetɔe yeka á a kɔeza akwanɔe asɔemɔe fɔe endje.

⁴ Tɔe a'a nɔe 'a, 'a sɔepe kɔeza avwala ɔedɔe kɔeyisɔe Ɔtshɔ O'o.»

⁵ Ayindɔe Yisu para kɔkɔ yindɔe o'onɔe asɔemɔe ngbi fɔe endje. Endje ke Etiene, uzu nɔe kɔeyindɔerɔe ɔedɔe Ɔtshɔ Ishiri, Filipino, Prokɔre, Nikanɔre, Timo, Paremense ɔedɔe pe Nikola á tshe kɔedɔe uzu á tshe yindɔe Ndjaba nɔe Ayuda ɔa lɔe ongbo Atiɔshe.

⁶ Endje ma endje fɔe aayi avwa yeka á endje za avwala, yé á to kane endje ga pa endje.

⁷ O'o ama Ndjaba sɔe lima kɔeza osho kɔ, yé ayindɔe Yisu kpa ngba tɔpanɔe kpuru lɔe Yerusalem. Anganga Ndjaba ndjoro fa lima lɔsu endje, ɔe yindɔe o'o nɔe Yisu.

Kɔetepa Etiene

⁸ Ɔtshɔ lɔsu ɔedɔe pe gbɔgbɔ nɔe Ndjaba su lima Etiene kperɔe, tshe fa lima ɔerɔe yé ɔe má ambáranɔe lɔe ugurutɔe azu.

⁹ Kashe dɔe lɔkɔ asɔemɔe, azu tshelɔe Sinagoga á endje e endje «akanga á endje za awa fɔe endje», endje kɔedɔe anga azu ogo Sirene, dɔe anga azu ogo Alekezandri, dɔe anga azu tshelɔe Silisi ɔedɔe pe endje nɔe Azi tetɔe kɔegbugburu tshelɔe o'o dɔe Etiene.

¹⁰ Kashe ɔata á tshe sɔe lima kɔepa o'o lɔe kɔewusɔetɔe á Ɔtshɔ Ishiri to fɔe she, awa adɔeke endje shara she gugu lima nene.

¹¹ Endje fara lima azu dɔe kowo mbɔerɔe á endje kɔepa adɔeke: «'A dji she kɔepa ekpe o'o ga tɔe Moyize ɔedɔe pe ga tɔe Ndjaba!»

¹² Endje bili azu, agbɔ Ayuda ɔedɔe aayi kɔeyisɔe awa akwa. Yé endje na ndoo dɔe Etiene ɔe bopa ye, á to she rotɔenɔe ga lɔe angbɔtɔe kɔewa ngbanga.

¹³ Endje na dɔe ekpe atimu ɔa zɔe, yé á endje pa adɔeke: «Uzunɔe á tshe sɔe asɔeke kakatɔe kɔepa o'o tɔe ɔeyerɔe Tepelo nɔe zɔe ɔedɔe pe tɔe awa akwa nɔe Moyize nene.

14 'A dji she kœpa adœke, Yisu, uzu tshelœ Nazaretencœ asœmœ œ ndi tshelœ Tepelo asœke, yé œ yapa ndje mara kœsœ noœ aata azœ á Moyize ka lima tœ noœ fœ azœ.»

15 Endjeneke kœ á endje sœ lima tœ œsœ angbœtœ kœwa ngbangancœ, endje to lima ndœ Etiene, yé œ wu tshatshu ye ̄ata œncœ andjelu.

7

Etiene pu o'o

1 Egerœ nganga Ndjaba yu Etiene adœke: «Eneke á endje pa dœ i'iri zœ kœdcœ adja o'o a?»

2 Etiene gi adœke: «Alaya mœ œdcœ pe alaba mœ, 'e dji mœ kane. Ndjaba noœ mokœ wuta lima ga tœ ata azœ dœ Abrayamo lœkœ á tshœ sœ lima ̄a lakpi Mezopotami, utshuncœ adœke tshe gu kœmbœrcœ ogo Harane.

3 Tshe pa lima fœ she adœke: «Katœ ogo zœ œdcœ pe bingi nœ zœ ti, yé œ gu ndœ ogo á mœ yisœ nœ fœ ̄œ.»

4 Yé Abrayamo katœ ogo nœ ye ̄a lakpi Kalade ti, œ ro kœmbœrcœ ogo ̄a lakpi Harane. Aba Abrayamo tshu ̄a zœ yé manda kuzu ye, Ndjaba gi lima Abrayamo ga lœ ogo á 'e sœ lœ nœ ngœngœ asœke.

5 Kashe Ndjaba fafa lima Abrayamo tœ ayengo oshœncœ bale nene, á œdcœ ndje osho nœ kœto ada ye ga tœncœ nene. Kashe tshe pa lima ndœ nœ fœ she adœke œne za bala ogonœ asœke fœ she dœ aatanœ, andaa œshe dœ Abrayamo gugu lima damba dœ gbolo nene.

6 Yé Ndjaba kpa pa lima fœ she atake: «Aata zœ œ mbœrcœ bala angbi ogo. Endje te bala akanga ̄a zœ, yé œ wu oyo manda ungu kama vana.

7 Kashe œmœ Ndjaba, mœ pa adœke mœ wa bala ngbanga ga tœ ogo á endje te akanga lœ nœ. Manda nœ, endje wuta ̄a zœ yé œ gu ndœ kœza avwala fœ mœ kpœtœ oshœncœ asœke.»

8 «Ndjaba lu madu dœ Abrayamo yé ambárancœ kœdcœ kœwa gaza ayakoshe. Mbœrcœ tœncœ dá Abrayamo wa gbolo nœ ye dœ Izaka tœ gaza œlœ á tshœ mbœrcœ olo mindu dœ votœ manda kœzu she. Awa bale Izaka wa lima gbolo nœ ye dœ Yakobo yé Yakobo wa ndje agbolo yakoshe nœ ye ndjokpa dœ bisha, á endje dœ aata azœ tœ gaza.»

9 «Aata azœ mbœrcœ lima uku ga tœ Yozefu yé œ ka lima she mbœrcœ kœte kanga ̄a lœ Ezipito, kashe Ndjaba sœ lima dœ she awa bale.

10 Tshe gi she lœ oyo nœ ye kœ, œ to kœwusœtœ fœ she yé á mbœrcœ adœke tshe wuta œtshœ uzu utshu Farawo, gbozugo Ezipito. Farawo za she tœ ayi kœtondcœ ogo Ezipito œdcœ pe œrcœ tshasœnda nœ ye kœ.

11 A sœ atake, egerœ ogo za Ezipito œdcœ pe ogo Kanana djigi. Oyo ro lima sœ nœ yé awa kœgbo kœziœ gugu lima tœ aata azœ nene.

12 Lœkœ á Yakobo dji lima adœke kœziœ sœ ̄a lœ Ezipito, tshe vwa aata azœ utshuncœ.

13 Tœ bisha kœro endje ga zœ, Yozefu pandœtœ ye fœ aayanœ, yé œ pandœ mara nœ ye fœ Farawo.

14 Manda nœ, Yozefu vwa osho adœke endje para abancœ dœ Yakobo œdcœ pe ayonœ kœ na tœncœ. Endje sœ lima kœ azu zazu votœ dœ ndjokpa dœ mindu.

15 Yakobo na ga lœ Ezipito, yé œ tshu ̄a zœ œdcœ ndje pe aata azœ.

16 Endje ko lima oko endje ro tœncœ ̄a lœ Sikeme yeka á shi endje ̄a lœ udu á Abrayamo yo lima tshakane agbolo nœ Amore.

17 «Bata á olo kœmbœrcœ œrcœ má Ndjaba pa lima tœncœ fœ Abrayamo ndo ye, aata azœ zu lima azu yé œ kpa wuta ndjoro lœ ogo Ezipito,

18 yekane á anga tafo gbozugo á tshe wuwu lima sœ o'o tœ upu nœ Yozefu nene, za akwa kœgbândœ ogo Ezipito.

19 Gbozugonœ sœ lima kœfara azu nœ azœ, tshe ma lima ekpe otsho ye fœ aata azœ œerrr ga tœ kœpa fœ endje adœke endje ko aaya agbolo nœ endje á endje sœpe kœœ ngœ va e mbœrœ adœke endje tshu ye.»

20 Dœ lœkœnœ asœmœ dá endje zu lima Moyize. Tshe kœdœ lima otsho gbolo tœ ala Ndjaba. Tshe mbœrœ lima yapu votœ ba lœ anda nœ abanœ.

21 Yé manda nœ, endje katœ ye ti, yawuru nœ Farawo za she œ gbândœ ye lima bata adja gbolo nœ ye.

22 Endje yi lima sœ œerœ tshelœ Ezipito kœ fœ she, yé tshe sœ lima dœ gbœgbœ lœ o'o œedœ pe lœ akwa nœ ye.

23 «Lœkœ á tshe wuta lima ga tœ ungu zazu bisha, tshe gbœ gbetshelœ kœro ba ugurutœ aayanœ, azu tshelœ Israyele.

24 Tshe wu lima uzu Ezipito kœbi anga uzu Israyele bale. Mbœrœ kœnga pa ayancœ asœmœ œedœ pe kœœ geda tshangba ye, tshe bi uzu Ezipitonœ yerœwa fœ kuzu.

25 Tshe gbe lima adœke aaya œene wusœ nœ adœke Ndjaba œ she endje lœ awa nœ œene. Andaa endje wuwu lima sœ nœ nene.

26 Olo bale manda nœ, Moyize kœ tshelœ azu Israyele bisha á endje sœ tœ koshe, yé œ ngbœba endje ga tœnœ dœ o'o atake: “Anga mœ, e'e kœdœ aayazu! Mbœrœ gade á 'e bitœ 'e a?”

27 Kashe tsheneke á tshe sœ kœbi yangancœ gœœ Moyize dœ o'o take: “Uzu dœ dá za bœ tœ gbozu œdœ ayi kœwa ngbanga pa 'a?”

28 Bœ yindœ kœwo mœ bata á bœ we libi uzu Ezipito a?”

29 Kœdji o'onœ asœmœ ata, Moyize kpa œ zatœ ye yiwa tœnœ ba lœ ogo nœ Amadiane. Tshe zu lima agbolo bisha ba zœ.»

30 «Manda ungu zazu bisha, andjelu wuta ga tœ ye bala lafa owo, ba lœ a'eara œœ á sœ ba lœ kpagagasho kaga Sinayi.

31 Moyize i gbândjuru lœkœ á tshe wu œerœnœ asœmœ. Œene gitœ œene ndoo á kœtonœ nœ kanœ, tshe dji tshama Gbozu Ndjaba kœpa adœke:

32 “Œmœ kœdœ Ndjaba nœ aaba zœ, Ndjaba nœ Abrayamo, nœ Izaka dœ pe Yakobo.” Awa litœ Moyize kpa kpa kpa ye; awa adœke tshe tondœ oshonœ gugu tœ ye nene.

33 Á Gbozu Ndjaba kœpa fœ she adœke: “Gi ada zœ lœ œrada mbœrœ osho á bœ ka ga tœnœ kœdœ œeyerœ osho.

34 Adjapu, mœ wu oyo á azu nœ mœ sœ kœwu tœnœ ba lœ ogo Ezipito, œ dji ndœ iki endje; mbœrœ tœnœ ataa dá mœ jerœ kœshe endje. Na zœ, mœ yindœ kœvwa bœ ngœngœ œœke ba lœ Ezipito.”

35 «Tshetœ Moyize á azu Israyele gœœ lima she á pa fœ she adœke: “Œdœ dá za bœ tœ gbozu œdœ ayi kœwa ngbanga a?” Œshe dá Ndjaba vwa she bata gbozu, bata ayi kœshe azu lœ awa nœ andjelu á tshe wuta ga ndœ ye ba lœ a'eara œœ.

36 Œshe dá ko endje wuta tœ nœ ga shu lœ ogo Ezipito. Tshe fa œerœ yé œ má ambárœnœ lœ ogo Ezipito, ba tœ egerœ ungu Fala œdœ ba lœ kpagagasho manda ungu zazu bisha.

37 Moyize dá kpa pa fœ azu Israyele adœke: “Ndjaba œ to bala ayi kœgbara o'o bale bata mœ fœ 'e lœ ugurutœ aaya 'e.”

38 Œshe dá ka lima lœ ugurutœ aata azœ dœ pe andjelu á tshe pa lima o'o fœ she ba pa kaga Sinayi. Moyize dá sœ lima kœgbœ o'o nœ soro ba ndœ Ndjaba mbœrœ kœyisœ nœ fœ azœ.

³⁹ «Kashe aata azœ yiya lima ndœ kædji she nene; endje vwaratœ endje tœ ye yé œ yi lima ndœ kækwatœ endje ga lœ ogo Ezipito.

⁴⁰ Endje pa lima fœ Aro adœke: “Mbœrœ anga andjaba fœ 'a adœke endje gbœndœ 'a, mbœrœ Moyize má á tshe ko azœ wuta tœnœ ga shu lœ ogo Ezipitonœ asœmœ, 'a wuwusœ œrœ á wuta ga tœ ye nene.”

⁴¹ Endje mbœrœ lima ishiri aya ngombe dœ œlœncœ asœmœ œ sœ kæto okoro ga tœnœ, yé œ mbœrœ angbo dœ yanga mbœrœ œneke á endje mbœrœ lima dœ tœ endje.

⁴² Tœ kægi œrœ tshangbancœ fœ endje, Ndjaba dœ tshapa ye gbœ endje yé œ katœ endje adœke endje donga angerepe* 6a lafo, 6ata á endje sú 6a la mbeti nœ ayi kægbara o'o adœke:

“Azú Israyele, œmœ dá 'e to lima agea œdœ pe tokóro fœ mœ manda ungu zazu bisha 6a lœ kpagagasho á?

⁴³ Œ œ nene. 'E za gbanda tande nœ ndjaba Moloke, œdœ ishiri nœ ndjaba angerepe nœ e'e dœ Refane, ishirinœ á 'e mbœrœ dœ tœ 'e á sœ kædonga tœnœ asœmœ.

Mbœrœ tœnœ ataa, mœ gœrœ 'e lœ ogo nœ 'e dœ œ vwa 'e waa 6a kele Babilone.”

⁴⁴ «Aata azœ sœ lima dœ gbanda tande á sœ kæma adœke Ndjaba sœ dœ azœ awa bale 6a lœ kpagagasho. Ndjaba pa lima fœ Moyize adœke tshe mœ anda tandœnœ 6ata œneke á tshe wu lima.

⁴⁵ Aata azœ gbœ gbanda tande 6a ndœ aba endje, yé œ te tœnœ endje. Lœkœ á Yosuwá sœ lima kægbœndœ endje, endje li dœ tœnœ djelœ ogo neke á endje gbœtœnœ lœ koshe, ogo á Ndjaba gœrœ azú lœnœ utshu endje. Gbanda tandœnœ sœ kpœtœmœ œrrr ga tœ lœkœ á Davidi wuta lima gbozugonœ.

⁴⁶ Davidi gbœ œtshœrœ 6a ndœ Ndjaba, yé œ yu osho adœke œne mœ anda fœ Ndjaba nœ Yakobo.

⁴⁷ Kashe Salomo dá mœ lima andancœ fœ she.

⁴⁸ «Andaa Ndjaba á tshe ropa œrœ kœ sœsœ lœ anda á azú mbœrœ dœ kane endje nene. Bata á Ndjaba pa lœ awa nœ aayi kægbara o'o adœke:

⁴⁹ “Tshalafœ kædœ osho tshagbozu nœ mœ, yé œshœ kædœ osho kæto ada mœ ga tœnœ.

Anda gadœ dá 'e mœ fœ mœ a?

Yé osho gadœ dá mœ kæyatœ mœ tœnœ a?

⁵⁰ Œ dœdœ kane mœ dá mbœrœ œrcœnœ asœmœ kœ nene a?”

⁵¹ «Etiene kpa pa fœ azú kæwa ngbanga adœke: “Azú gbœkumu, lœsu 'e œdœ utu 'e be pa 'e tœ upu nœ Ndjaba, 'e sœ kævwaratœ 'e œlœ dœ œlœ tœ œtshœ ishiri. 'E sœ adja awa bale 6ata aata 'e.

⁵² Aayi kægbara o'o neketa dá aata 'e ndandanga she nene a? Endje wo lima endjeneke á endje sœ kæpandœ kæna uzu á tshe sœ ndjii. Yé ngœngœ nœ asœke, tshetœ ye dá 'e va œtœ ye yé á wo she.

⁵³ 'E dji awa akwa nœ Ndjaba á aandjelu pandœ nœ fœ 'e, yé œ tshapu kæza ga tœ akwa ye.”»

Kuzu Etiene

⁵⁴ Lœkœ á aayi kæwangbanga dji o'onœ asœmœ ataa, tshatshu endje fa agba œkœ, yé endje zi tshelœ daji endje gbagbara gbagbara dœ ókœ ga tœ Etiene.

⁵⁵ Kashe 6ata á Etiene su lima dœ œtshœ ishiri, tshe tondœ tshalafœ, œ wu mokœ nœ Ndjaba œdœ Yísu á tshe ka ga tœ kuni ye.

* 7.42 Œneke kœ á sœ 6a lafo: yapu, œlœ, angerepe

⁵⁶ Tshe pa adœke: «'E wu, mœ tondœ tshalafo ngbi yé Gbolo nœ uzu ka ga tœ kuni Ndjaba.»

⁵⁷ Kœdji o'onœ ata, endje ve œgbœ rawa yé œ be utu endje ga tœnœ. Manda nœ, endje tshu kœ ga pa ye.

⁵⁸ Endje gbota she lœ ongbo ga shu yeka á tetœ kœve lima she dœ badja. Atimunœ ka lima tœ lœba nœ endje ga tœ ada anga gbolo yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Sawulo.

⁵⁹ Lœkœ á endje sœ lima kœve Etiene dœ badja, tshe sœ lima kœza avwala adœke: «Gbozu Yisu, za ishiri mœ.»

⁶⁰ Manda nœ, tshe te dœ matshukuda ye, yé œ ve œgbœ rawa adœke: «Gbozu, gbege dœ ekperœ nœ endje nene.» Manda kœpu o'o asœmœ, tshe tshu ye.

8

¹ Sawulo sœ lima ugurutœ azu á endje yindœ nœ adœke endje wo Etiene ye.

Ali kœmbœrœ œrœ kanga fœ Ikrizia

Dœ alœnœ asœmœ, Ikrizia tshelœ Yerusaleme te lima tœ kœwu œgbœ œrœ kanga. Kolœ aayi avwa dá lœpe lima lœ Yerusaleme kashe ayindœ Yisu para kœkœ kuru lima tshelœtœ endje lœ ogo Yuda œdœ pe lœ Samariya.

² Azu nœ œtshœ lasu shi lima Etiene manda kœki she dœ oyo kœ.

³ Andaa Sawulo sœ lima kœpa avwara kœendi Ikrizia. Tshe sœ lima kœli anda bale dœ bale yekane á gbota ayindœ Yisu, ayakoshe, ayashe yé á gu kœkœ endje va ga lœ kánga.

⁴ Endjeneke á endje ndjœ lima tshelœtœ endje, tetœ kœpandœ Œtshœ O'o djelœ ogo djezœ kœ.

Filipo yisœ Œtshœ O'o 6a lœ Samariya

⁵ Filipo na œnœ ye 6a lœ anga ongbo bale lœ Samariya, œ sœ kœyisœ œrœ dœ upu nœ Kristu 6a zœ.

⁶ Ukpuulu azu kœ yindœ o'o ama Filipo mbœrœ á endje sœ lima kœdji she, á sœ ndje kœwu afá á tshe sœ lima kœmbœrœ tœnœ.

⁷ Kœpe ishiri ndjoro sœ lima kœwuta lœ aayi kœfa dœ kœve œgbœ rawa. Azu ndjoro á ada endje tshu œdœ pe agbakindi she ndje lima ye.

⁸ Yé egerœ yanga sœ lima lœ ongbonœ asœmœ.

⁹ Anga uzu má i'iri ye kœdœ Shimu, á tshe sœ ndje utshunœ lœ ongbo sœmœ, sœ lima kœfa œrœ tsharawo yé azu tshelœ Samariya ki lima tœ œsœnœ waa. Tshe zatœ ye lima bata egerœ uzu.

¹⁰ Azu para kœkœ, kœto tœ aaya agbolo œrrr ga tœ agbozu, dji lima she tœpanœ kpuru. Endje pa lima adœke: «Yakoshenœ asœke sœ dœ gbœgbœ nœ Ndjaba, á endje e tœnœ egerœ gbœgbœ.»

¹¹ Endje zatœ endje lima ga tœ ye mbœrœ kœfa œrœ tsharawo nœ ye á sœ kœza uvuru endje lœ nœ.

¹² Kashe lœkœ á endje dji lima Œtshœ O'o á Filipo yisœ nœ tœ upu tshagbozu nœ Ndjaba œdœ pe i'iri Yisu Kristu, ayakoshe œdœ ayashe gbœ lima batisimu.

¹³ Shimu yindœ nœ dœ tœ ye, yé œ gbœ batisimu. Manda nœ, tshe te mangba Filipo. Tshe sœ lima kœwu ogboro ambará œdœ pe afá á Filipo sœ kœmbœrœ tœnœ, œ ki tœ œsœnœ dœ yanga.

¹⁴ Aayi avwa á endje sœ lima 6a lœ Yerusaleme dji adœke, azu tshelœ Samariya yindœ Œtshœ O'o, yé œ vwa Apetro dœ Yowane fœ endje.

¹⁵ Lœkœ á endje wuta 6a zœ, endje 'e tshalafo mbœrœ azu Samariya adœke endje gbœ Œtshœ Ishiri,

¹⁶ mbœrœ Ishiri jejerœ lima damba ga pa uzu bale ugurutœ endje nene; endje gbœ lima kolœ batisimu dœ i'iri Gbozu Yisu.

¹⁷ Apetro dœ Yowane to kane endje ga pa endje, yé azu Samariya gbœ Ɔtsho Ishiri.

¹⁸ Kashe lœkœ á Shimu wu adœke aayi avwa to kane endje ga pa endje yeka á endje gbœ Ɔtsho Ishiri, tshe yindœ koeto ngendja fœ endje.

¹⁹ Ɖ pa fœ endje adœke: «'E to ndje gbœgbœncœ asœke fœ mœ, mbœrœ œdœ mœ koeto kane mœ ga pa anga azu, endje gbœ ndje Ɔtsho Ishiri.»

²⁰ Petro kœgi fœ she adœke: «Kaka Ndjaba mbœrœ adœke bœ yiwa awa bale dœ ngendja nœ zœ, mbœrœ á bœ gbe adœke endje yœ œrœ á Ndjaba œ to fœ azu gbambancœ dœ ngendja.

²¹ Bœ lili kœsœ dœ 'a awa bale lœ akwanœ asœke nene, bœ gbœ ndje anga œrœ bale lœ nœ nene, mbœrœ á lœsu zœ scœsœ ndjii ba utshu Ndjaba nene.

²² Fa tshalœsu zœ yé œ donga Gbozu á œ kœli yekane á tshe djerœndœ ekpe gbetshelœ á li ga lœsu zœ.

²³ Mbœrœ tœncœ ataa, mœ wu adœke bœ scœ dœ egerœ lœsu, yé bœ fa kanga nœ ngbindirœ.»

²⁴ Shimu gi adœke: «Adja e'e kœdonga Gbozu mbœrœ mœ, kparawa adœke œneke á 'e pa kœwuwuta ga tœ mœ nene.»

²⁵ Manda kœgbara o'o ndje dœ kœyisœ o'o ama Gbozu, Apetro dœ Yowane kwatœ endje lima ga lœ Yerusaleme. Kœgu endje tœ ala awa, endje yi lima scœ Ɔtsho O'o lakpi ndjoro lœ ogo Samariya.

Filipo pandœ Yisu fœ uzu Etiopi

²⁶ Ɔlœ bale, andjelu nœ Gbozu pa fœ Filipo adœke: «Aafo œ na yorr dœ awa á ro ga lœ Sudi, tœ awa á jerœ koeto lœ Yerusaleme kœna ga tœ Gaza. Tœncœ koedœ awa á azu kpa scœsœ kœna tœncœ nene.»

²⁷ Ngbewo, Filipo áalafo dœ kœro she. Kœna she yorr tœ awancœ asœmœ, tshe wu anga uzu tshelœ ogo Etiopi bale, á tshe dœ egerœ ayi akwa nœ Kandase, gbozu yashe ogo Etiopi. Uzuncœ asœmœ koedœ ndje lima ayi kœgbœndœ ngendja œdœ ukpulu œrœ nœ gbozu yashencœ yekane á ro lima ga lœ Yerusaleme mbœrœ kœdonga Ndjaba,

²⁸ yé á scœ kœgu tœncœ ga ndœ ye. Tshe scœ lima ga lœ share nœ ye œ scœ kœdi mbeti á ayi kœgbara o'o Isaya su.

²⁹ Ɔtsho Ishiri kœpa fœ Filipo adœke: «Gitœ zœ ga utshuncœ œ togba dœ sharencœ asœmœ.»

³⁰ Filipo na dœ œrœ, œ dji uzu ogo Etiopinœ á tshe scœ kœdi mbeti á ayi kœgbara o'o Isaya su dœ avwara ga lafo. Á tshe kœyu she adœke: «Adja bœ wuscœ ádá œneke á bœ di asœke ye a?»

³¹ Uzuncœ gi fœ she adœke: «Ɖdœ uzu kœyisœ ádáncœ ngbi fœ mœ nene, mœ wu má scœ nœ koto o?» Yé tshe e Filipo adœke tshe œ œ scœ ga indiri œne.

³² Ɖneke á endje sú lima ba la mbetincœ á tshe scœ kœdi lima tœncœ dœke: «Tshe scœ bœta pata á endje na dœ she ga tœ osho kœwo apata, tshe scœ bœta aya pata á tshe kiki utshu ayi kœli usu kote ye nene, tshe ii lima ama ye bale nene.

³³ Endje za tshula fœ she,

yé œ wa œgbœ ngbanga ga pa ye.

Ɖdœ dá pa bala o'o mbœrœ agbolo tshangba ye a?

Gbambancœ nene, endje wa tshelœ olo ye pa œshœ.»

³⁴ Uzu ogo Etiopi sœmœ yu Filipino adœke: «Wu oyo mœ kane, œde dá ayi kœgbara o'o patœ ye ataa? Tshe patœ ye dœ tœ ye too tshe patœ anga angbi uzu?»

³⁵ Filipino kœto kpœpa œeneke á endje sú 6a la mbeti asœmœ yeka á yisœ Ɔtsho O'o nœ Yisu fœ she.

³⁶ Endje ngbœtœ awa ana nœ endje œ na œerrr, œ wuta ga tœ anga ungu á sœ 6a indiri awa, yé uzu Etiopi kœyu adœke: «Wu ungu asœke, œerœ gadœ dá pakata mœ ndœ kœgbo batisimu a?» [

³⁷ Filipino kœpa fœ she adœke: «Ɛdœ 6œ kœyindœ nœ dœ losu zœ bale, mœ za batisimu fœ 6œ ye.» Yé uzu sœmœ kœgi fœ she adœke: «Mœ yindœ nœ adœke Yisu Kristu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.»]

³⁸ Tshe kœpa fœ ayi kœkpa dœ share adœke endje ka kpœke. Afilipo kœjerœ dœ she ga la ngu yé Filipino kœza lima batisimu fœ she.

³⁹ Lœkœ á endje wuta langunœ, Ishiri nœ Gbozu za Filipino yé uzu Etiopi kpa wuwu she nene. Kashe tshe te lima tœ awa kœgu she dœ yanga.

⁴⁰ Filipino wuta 6a lakpi Azote, yé tshe ro kœyisœ Ɔtsho O'o na tœnœ lœ ongbo bale dœ bale djezœ œerrr vesho ga lakpi Sezaré.

9

Sawulo fatshalœsu ye

¹ Dœ lœkœnœ asœmœ, Sawulo sœ kolœ dœ gbetshelœ nœ kœmbœrœ œerœ kanga fœ azu Ikrizia œdœ pe kœpara awa nœ kœyangwa endje. Tshe na ga ndœ egerœ nganga Ndjabanœ,

² œ yœndœ mbeti á za awa fœ she kœli djelœ Sinagoga á sœ lakpi Damaseke. Ɛdœ tshe kœwuta 6a zœ á gbœ azu, ayakoshe too ayashe má endje sœ kœza awa Yisu, tshe i endje dœ djingiri yé œ gu dœ endje ga lœ Yerusaleme.

³ Lœkœ á tshe te lima tœ awa yé á wuta lima ndœ dœ Damaseke, ishiri owo to ngbai 6a lafo œ jerœ ga pa ye zakpi.

⁴ Tshe te ga tœ œshœ, œ dji tshama uzu kœpa adœke: «Sawulo, Sawulo, mbœrœ gadœ á 6œ mbœrœ œerœ kanga fœ mœ ataa?»

⁵ Tshe yu adœke: «Gbozu, œ6œ kœdœ de?» Yé tshamœnœ kœgi adœke: «Ɛmœ kœdœ Yisu, œmœ á 6œ mbœrœ œerœ kanga fœ mœ.

⁶ Kashe aalafo œ li ga lœ ongbo, yé 6a zœ dá endje pandœ œeneke á li adœke 6œ mbœrœ, fœ 6œ.»

⁷ Azu á endje na tœ ala awa dœ Sawulo ka lima, œ sœ kokoko; endje dji lima tshama uzu kashe endje wuwu lima she nene.

⁸ Sawulo áalafo lœ œshœ, kashe ataa tshe kœrœ ala ye gbaa, tshe wuwu lima osho bale nene. Anganœ á tshe na lima tœ ala awanœ dœ endje dá za ama kane ye yeka á gbota she duru duru rotœnœ ga lakpi Damaseke.

⁹ Tshe mbœrœ lima olo votœ lœ bula; tshe zizi lima œerœ yé œ ndjo ndje ungu nene.

¹⁰ Anga yindœ Yisu bale á i'iri ye kœdœ Anania sœ lima 6a lœ Damaseke. Gbozu e she lœ ulu adœke: «Anania!» Tshe gi fœ she adœke: «Mœ sœ kea, Gbozu!»

¹¹ Gbozu kpa pa adœke: «Na dœ ala awa má endje e tœnœ awa Ndjii, œ yu osho 6a lœ anda nœ Yudasii tœ anga yakoshe tshalakpi Tarse bale á i'iri wu Sawulo. Tshe sœ kœza awala 6a zœ,

¹² yé lœ ulu, tshe wu anga yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Anania kœli yé á to kane ye ga pa ye adœke tshe kpa wu osho.»

13 Anania gi adœke: «Gbozu, mœ dji azu ndjoro kœpa o'o tœ yakoshenœ asœke œdœ kœpandœ ngbindirœ kœ á tshe mbœrœ fœ azu kœyindœ zœ 6a lœ Yerusaleme.

14 Yé ngongœ asœ, tshe wuta 6a ke dœ mbeti á tshe gbœ 6a ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba mbœrœ kœi endjeneke kœ á endje e i'iri zœ lœ ama endje, dœ djingiri.»

15 Kashe Gbozu pa fœ she adœke: «Na zœ, gbambanœ nene, mœ ke yakoshenœ asœmœ tœ uzu akwa nœ mœ, yé kpœpa ye dá i'iri mœ œ to lœ ogo nœ angbi azu, 6a utshu agbozugo œdœ pe ndje 6a utshu azu Israyele.

16 Œmœ dœ tœ mœ, mœ yisœ mara á li dœ she kœwu œrœ kanga mbœrœ i'iri mœ.»

17 Anania ro œ li ga lœ anda, œ to kane ye ga pa Sawulo yé œ pa adœke: «Aya mœ, Sawulo! Gbozu dá vwa mœ. Yisu á tshe wuta lima ga tœ zœ tœ ala awa á 6œ na lima tœnœ, œshe dá vwa mœ adœke 6œ kpa tondœ osho yé œ gbœ Œtshœ Ishiri.»

18 Pe kpœtœ œsœnœ, œrœ 6ata djepe yo lœ ala ye doœ Sawulo. Tshe tetœ kœwu osho, œ áalafo yé œ gbœ batisimu.

19 Manda nœ, tshe zi œrœ yeka á uvuru gu ga lœ nœ.

Sawulo yisœ o'o ama Ndjaba 6a lakpi Damaseke

Tshe mbœrœ lima olo teasho dœ ayambarœ nœ Yisu á endje sœ lima lœ Damaseke.

20 Œndœ ye didi lima nene á tshe tetœ kœpandœ nœ lœ Sinagoga adœke, Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.

21 Endjeneke kœ á endje sœ lima kœdji she, endje katœ ama endje ti œœ yé œ pa adœke: «Œ doœdoœ yakoshe asœ dá sœ lima kœmbœrœ œrœ kanga fœ azu á endje yindœ i'iri Yisu 6a lœ Yerusaleme nene a? Tshe nana lima ndœ kœi endje dœ djingiri, yé á kœgu dœ endje fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba nene a?»

22 Kashe gbœgbœ kœyisœ Œtshœ O'o nœ Sawulo gerœ lima dœ pa nœ: 6ata á tshe sœ lima kœma ngbi adœke Yisu kœdœ Masiya, Ayuda á endje mbœrœ lima ogo lakpi Damaseke kpa gugu lima dœ o'o ndœ kœgi fœ she nene.

23 Œndœnœ di manda nœ œrrr atake, Ayuda vwarandœ upu kœwo she.

24 Kashe Sawulo wusœ kœvwarandœ upu nœ endje asœmœ ye. Endje sœ kœgbœndœ egerœ manda ongbonœ butshœ dœ œlœ mbœrœ á endje kœwo she.

25 Dœ anga butshœ bale, ayambarœ nœ ye za she ga lœ kingi, œ gi she dœ uwu yorrn ga ati dja gakele gbagba.

Sawulo 6a lœ Yerusaleme

26 Sawulo wuta 6a lœ Yerusaleme œ yindœ kœli ga ugurutœ ayindœ Yisu, kashe endje kpa lima awa ye kœ mbœrœ endje yi'iri lima ndœ nœ katsha nene adœke tshe te yindœ Yisu.

27 Yé Barnabase za she po tœ ye, œ gi she fœ aayi avwa. Tshe pandœ mara á Sawulo wu Gbozu tœ ala awa œdœ mara á Gbozu pa lima o'o fœ she. Tshe kpa pa ndje fœ endje mara á tshe sœ lima kœyisœ œrœ ngbi dœ i'iri Yisu 6a lœ Damaseke.

28 Pe ndœ lœkœnœ asœmœ, Sawulo te ga ndœ endje yé endje tetœ kœyisœ œrœ ngbi dœ i'iri Gbozu lœ Yerusaleme.

29 Tshe pa lima o'o fœ Ayuda á endje sœ kœpa o'o ama Greke yé endje sœ lima kœgbugburu tshelœ o'o dœ endje. Kashe endje sœ lima kœpara awa ndœ kœwo she.

30 Aayanœ lœ Yisu dji o'onœ ataa, œ to she ro tœnœ ga lœ Sezaré yeka á gbœ awa kœgi she ga lœ Tarse.

³¹ Azu Ikrizia sœ lima gee lœ ogo Yuda djigi, lœ ogo Galilayi œdœ pe ndje lœ Samariya. Endje sœ lima kœkpa awa Gbozu, yé Ɖtsho Ishiri za lima gbœgbœ fœ endje adœke kœyindœrœ nœ endje gerœ.

Ene she lœ koba nœ ye 6a lakpi Lida

³² Petro á tshe sœ lima kœro dje lœ ogonœ asœmœ kœ, na dœ anga œb bale 6a ndœ ayindœ Yisu á endje sœ lima 6a lœ Lida.

³³ Tshe gbœ anga yakoshe á i'iri ye kœdœ Ene á tshe lo ga ati dœ koba mangba ungu mindu dœ votœ, gbambanœ nene, ada ye tshu lima tshakudu ye.

³⁴ Petro pa fœ she adœke: «Ene, Yisu Kristu she 6œ ye. Aalafo œ guma gbarœ olo zœ!» Yé katsha Ene áalafo.

³⁵ Azu kœ lakpi Lida œdœ pe endje nœ akpala osho Sarone wu she ataa, œ fatshalœsu endje ga ndœ Gbozu.

Tabita she lœ kuzu

³⁶ Anga yashe bale sœ lima 6a lœ Yope, œshe lima kœdœ yindœ Yisu; endje e she lima Tabita. Endje fa tshelœ i'irinœ lima dœ o'o ama Greke «Dorkase», œ yindœ kœpa adœke «mbele». Tshe sœ lima kœmbœrœ œtshœrœ waa, yé œ sœ kœto œrœ fœ aayi oyo.

³⁷ Dœ olonœ asœmœ, tshe gbœ koba yé œ tshu. Manda kœdjutœ she, endje za she ga lœ gbœshœ 6a lafo.

³⁸ Bata á tshalakpi Lida sœ ndoo dœ Yope, ayindœ Yisu dji lima ndœ nœ adœke Petro sœ lœ Lida, œ vwa azu bisha dœ o'o fœ she adœke: «Vava ada zœ nene, na ga ndœ 'a katsha ga mœ kane.»

³⁹ Petro na ga ndœ endje katsha. Lœkœ á tshe wuta 6a zœ, endje 'œ dœ she 6a lœ gbœshœ á sœ 6a lafo, yé ayashe koya para kœkœ ka ga utshu ye dœ ngola lœ ala endje. Endje yisœ lœba okoro œdœ pe yœgbœdœ lœba á Dorkase sœ lima kœmbœrœ tœnœ lœkœ á tshe sœ dœ soro.

⁴⁰ Petro gœrœ azu ga shu para kœkœ œ gote dœ matshukuda ye, yé œ ki fœ Ndjaba. Manda nœ, tshe fatœ ye yorrr ga tœ oko uzunœ, œ pa adœke: «Tabita, áalafo.» Tshe kœrœ ala ye œ tondœ Petro, œ yœrœtshelœtœ ye yé œ sœ ga ati dœ budu ye.

⁴¹ Petro bopa kane ye œ ti she ga lafo, yé œ e ayindœ Yisu œdœ pe ayashe koya yeka á ma she dœ soro fœ endje.

⁴² Endje dji o'onœ lœ ongbo Yope djigi, yé azu ndjoro fatshalœsu endje ga ndœ Gbozu.

⁴³ Petro lo olo ndjoro 6a lakpi Yope 6a ndœ Shimu á tshe dœ ayi kœguma œkœ agea.

10

Apetro dœ Korneye

¹ Anga yakoshe bale 6a lœ Sezaré, i'iri ye kœdœ Korneye; œshe kœdœ gbozu tshapa ukpulu aturugu lœ Roma á endje e tœnœ «ukpulu aturugu tshelœ Itali».

² Tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba, œ sœ kœkpa awa ye awa bale ndje dœ azu tshasœnda nœ ye. Dœ tœnœ ataa, tshe sœ lima kœto œrœ fœ Ayuda á endje sœ lima dœ oyo, yé œ sœ ndje kœki lima fœ Ndjaba œb dœ œb.

³ Anga œb bale, dœ ada œb votœ manda kakpi œb, tshe wu andjelu nœ Ndjaba lœ ulu kœli ga ndœ ye, yé andjelunœ e she adœke: «Korneye!»

4 Korneye tondœ ye dœ awa, yé œ gi fœ she adœke: «O'o gafe, Gbozu?» Andjelu pa fœ she adœke: «Ndjaba dji avwala nœ zœ œdœ pe ɔtshœrœ á 6œ sœ kœmbœrœ tœnœ fœ aayi oyo yé tshe djedjerœndœ zœ nene.

5 Ngɔngɔ asœke, vwa azu 6a lakpi Yope kœ'e Shimu á anga i'iri ye kœdœ Petro gu tœnœ ga mœ.

6 Tshe sœ kœlo 6a ndœ anga ayi akwa kœguma ɔkɔ agea á i'iri ye kœdœ Shimu; á anda nœ ye sœ 6a tœ ama egerœ ungu.»

7 Lɔkɔ má andjelu á tshe pa o'o fœ she yiwa, Korneye e anga aayi akwa nœ ye bisha œdœ pe anga turugu nœ ɔtshɔ lœsu á tshe sœ tshakudu ye katshatsha.

8 Tshe yisœ œrœ kɔ á mbœœtœ ye fœ endje, yé œ vwa endje 6a lakpi Yope.

9 Osho kœrɔ pa nœ, endje sœpe tœ awa kœero tœnœ œ wuta ndoo dœ Yope, Petro ɔ ga tœ akpala osho 6a pa kumu anda mbœœrœ kœza avwala fœ Ndjaba. ɔlɔ wuta lima ga pa œrœ nœ kakpi ɔlɔ.

10 Kashe tshe sœ lima dœ ogo, yé œ yindœ kœzi œrœ. Lɔkɔ á endje sœ lima kœfa kœzirœ fœ she, tshe wu œrœ lœ ulu.

11 Tshe wu tshalafɔ kœrɔ yé anga œrœ 6ata egerœ lœba tshapa meza á endje du uwu ga tœ amanœ vavana kɔ sœ kœjerœ ga ati.

12 Yé agea kɔ á ada endje sœ vana, endjeneke á endje sœ kœ'ɔrɔ dœ lavu endje tœ ɔshɔ œdœ pe endjeneke á endje sœ kœru 6a lafo, sœ lima 6a lœ nœ.

13 Tshe dji tshama uzu kœpa fœ she adœke: «Petro! Áafo, œ wo ageanœ asœ yé œ zi endje.»

14 Petro gi fœ she adœke: «Bale nene, Gbozu. Mbœœrœ lœ soro mœ, mœ zizi œrœ uburu too ekperœ nene.»

15 Tshe kpa dji tshama uzu kœpa fœ she tœ bishanœ adœke: «Eneke á Ndjaba mbœœrœ yerœ, œ lili dœ 6œ kœpa adœke œtœnœ kœdœ œrœ uburu nene.»

16 Tshamanœ wu awa votɔ yé katsha manda nœ, œœrœnœ ɔ ga lafo.

17 Petro sœ kœyutœ ye tœ ádá œrœ á tshe wu lœ ulu atake, tshokombele azu á Korneye vwa endje á endje sœ kœyu osho djezœ djezœ tœ anda nœ Shimu, kœyi kumu endje ga pa egerœ manda gbagba.

18 Endje e osho yé, œ yu adœke: «Shimu á anga i'iri ye kœdœ Petro sœ kœlo kpœke a?»

19 Petro sœpe lima kolœ kœgbe tshelœ ye tœ œrœ á tshe wu lœ ulu asœmœ, kashe Ishiri pa fœ she adœke: «Wu, azu votɔ á endje sœ kœpara 6œ asœke.

20 Aafo œ Jerœ yé œ gu tœ awanœ bale dœ endje. Awa zaza 6œ nene mbœœrœ œmœ dá vwa endje.»

21 Petro jerœ ga ndœ endje, œ pa fœ endje adœke: «Emœ dœke. Uzunœ á 'e sœ kœpara she kœdœ œmœ. 'E na ndœ gade?»

22 Endje gi fœ she adœke: «Gbozu tshapa ukpulu aturugu á i'iri ye kœdœ Korneye dá vwa 'a. Eshœ kœdœ ɔtshɔ uzu á tshe sœ kœkpawa Ndjaba, yé Ayuda para kɔkɔ yindœ ye waa. Anga andjelu nœ Ndjaba bale dá pandœ nœ fœ she lœ ulu adœke tshe 'e 6œ 6a lœ anda nœ ye á kœdji œneke á 6œ pa fœ she.»

23 Petro pa adœke endje li gasœnda, yé œ yisœ osho olo fœ endje.

Osho kœrɔ pa nœ bale, tshe gu tœ awanœ dœ endje. Anga ayindœ Yisu lakpi Yope gu tœ awanœ dœ endje.

24 Yé tœ bisha olo manda nœ, tshe wuta ga lœ Sezaré. Dá asœmœ 6a ndœ Korneye, tshe e ayo nœ ye œdœ pe anganœ á tshe yindœtœ ye dœ endje waa, yeka á endje sœ lima kœkate endje.

25 Lɔkɔ á Petro yi kumu ye, Korneye na para tshatshu ye œ gote ga tœ ada ye mbœrœ kœma ɔtshɔ lɔsu ga ndœ ye.

26 Petro pa fœ she dœ kœti she ga lafo adœke: «Aalafo, œmœ ndje kœdœ amba uzu gbambanœ.»

27 Manda nœ, tshe sœ kœpu o'o dœ Korneye li tœnœ ga sœnda, tshe wu azu ndjoro á endje ngbɔtœ endje ɔa zœ.

28 Tshe pa ngbi fœ endje adœke: «Bata á 'e wusœ nœ, œ sœ dœ ekpœncœ adœke Ayuda yindœ angbi uzu too kœsœ dœ she tœ œsœnœ bale. Kashe Ndjaba má fœ mœ adœke, mœ papa fœ uzu bale adœke œshe kœdœ ayi uburu too adœke Ndjaba vwaratœ ye tœ ye nene.

29 Mbœrœ tœnœ ataa dá mœ vwavwaratœ mœ kœna ga mœ lɔkɔ á ɔœ vwa osho ndœ mœ nene. Kashe ngɔngɔ asœke, mœ yindœ kœwusœ ádá á ɔœ 'e mœ ga mœ.»

30 Korneye kœgi fœ she adœke: «Mœ sœ lima kœza avwala fœ Ndjaba ɔa sœnda nœ mœ, œ mbœrœ lima olo votɔ dœ ada ɔlɔ votɔ manda kakpi ɔlɔ. Mœ sœ atake, anga uzu bale á tshe verœ imbi lœba uruuu ka ga utshu mœ,

31 yé œ pa fœ mœ adœke: “Korneye, Ndjaba dji avwala nœ zœ yé œ djedjœrœndœ œrœ á ɔœ to lima fœ aayi oyo nene.

32 Vwa anga uzu ɔa lœ Yope kœ'e Shimu á anga i'iri ye kœdœ Petro kœgu ɔa ke. Tshe sœ kœlo ɔa sœnda nœ Shimu, ayi kœguma ɔkɔ agea á anda nœ ye sœ ɔa tœ mangu egerœ ungu.”

33 Mœ vwa uzu ndœ kœpara ɔœ, yé ɔœ yindœ kœna tœnœ dœ ɔtshɔnœ. Ngɔngɔ asœke, a'a kɔ 'a ka ga utshu Ndjaba mbœrœ kœdji œneke á Gbozu za awa fœ ɔœ adœke ɔœ pandœ nœ fœ 'a.»

O'o nœ Petro

34 Yé Petro za o'o œ pa adœke: «Mœ wu adja sœ nœ ngɔngɔ asœ adœke Ndjaba keke azu mbœrœ tshatshu endje nene.

35 Yé lœ ogo kɔ, uzu á tshe sœ kœkpawa Ndjaba yé á sœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii, Ndjaba œ yindœ ye.

36 Tshe vwa o'o fœ azu tshelœ Israyele, ɔtshɔ O'o kœsœ gee lœ awa nœ Yisu Kristu á tshe dœ Gbozu nœ azu kɔ.

37 «'E wusœ œneke á wuta lima utshunœ ɔa lœ Galilayi, lœ ogo Yuda djigi dœ lɔkɔ á Yowane sœ lima kœyisœ œrœ, á sœ ndje kœza batisimu fœ azu.

38 'E wusœ mara á Ndjaba to gbɔgbɔ nœ ɔtshɔ Ishiri fœ Yisu á tshe dœ uzu Nazarete. Tshe na djetœ osho kɔ dœ kœmbœrœ ɔtshɔrœ, tshe she endjeneke para á endje dœ lima akanga nœ djaboro, mbœrœ Ndjaba sœ lima awa bale dœ she.

39 «Yé a'a, 'a kœdœ atimu nœ œrœ kɔ á tshe mbœrœ ɔa lœ ogo nœ Ayuda œdœ ɔa lœ Yerusaleme. Endje wo she œ kuru she ga pa kurushi.

40 Kashe Ndjaba she she ugurutœ akuzu manda olo votɔ, yé œ to uvuru fœ she adœke tshe kpa matœ ye.

41 Œ dœdœ mbœrœ azu djigi nene, kashe fœ 'a á Ndjaba ke 'a katshatsha utshunœ ɔata atimu. 'A zi œrœ œ ndjo œrœ awa bale dœ she manda kœshe she ugurutœ akuzu.

42 Mbœrœ tœnœ ataa, tshe pa fœ 'a adœke 'a yisœ nœ fœ azu yé œ ma ndœlanœ fœ endje adœke, œshe dá Ndjaba za she ndœ kœwa ngbanga pa asoro œdœ akuzu.

43 Aayi kœgbara o'o kɔ pa lima tœ ye adœke uzu kɔ á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, lœ gbɔgbɔ nœ i'iri ye dœ Yisu dá Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ ye.»

ɔtshɔ Ishiri jœrœ ga pa angbi azu

⁴⁴ Lɔkɔ á Petro sœpe lima kœpu o'o, Ɔtshɔ Ishiri jerœ ga pa endjeneke kɔ á endje dji lima o'o ye.

⁴⁵ Ayindœ Yisu á endje kœdœ Ayuda á endje na lima tœ awanœ dœ Petro ka lima tœ ama endje ti ɔsɔ kœwu adœke: Ɔtshɔ Ishiri á Ndjaba vwa, jerœ ndje lima ga pa angbi azu.

⁴⁶ Yé endje sœ lima kœdji angbi azunœ kœdonga Ndjaba ndje kœpa o'o ama ogo á endje sœsœ lima kœdji tœnœ nene. Petro kpa kœpa adœke:

⁴⁷ «Bata á azu asœke gbɔ ndje Ɔtshɔ Ishiri bata azœ, œde dá kpa kɔ endje tœ kœgbɔ batisimu dœ ungu a?»

⁴⁸ Tshe za o'o adœke endje za batisimu fœ endje dœ i'iri Yisu Kristu. Manda nœ, angbi azunœ yu she adœke œne yatœ œne dœ she manda olo teasho kane.

11

O'o nœ Petro utshu Ikrizia lœ Yerusaleme

¹ Aayi avwa œdœ ayindœ Yisu á endje sœ lima 6a lœ Yuda dji adœke angbi azu yi ndje ndœ o'o ama Ndjaba.

² Lɔkɔ á Petro ɔ ga lœ Yerusaleme, anga ayindœ Yisu á endje dœ Ayuda, tetœ kœgbugburu tshelœ o'o dœ she

³ adœke: «Bœ li ga ndœ angbi azu yé œ zi œrœ dœ endje!»

⁴ Yé Petro pandœ œneke kɔ á ro, kœto 6a tœ adanœ bale dœ bale fœ endje adœke:

⁵ «Lɔkɔ á mœ sœ lima kœki fœ Ndjaba 6a lakpi Yope, mœ wu œrœ lœ ulu: anga œrœ bale 6ata egerœ lœba tshapa meza á endje du uwu ga tœ amanœ vavana kɔ. (Erenœ asœmœ to 6a lafo, œ jerœ ga ati ndœ ndoo dœ mœ.

⁶ Mœ to lima ndœ nœ yima yé œ wu agea gusu á ada endje sœ vana, endjeneke á endje ɔrɔ dœ lavu endje œdœ pe endjeneke á endje ru 6a lafo.

⁷ Manda nœ, mœ dji tshama uzu kœpa fœ mœ adœke: “Petro! Aalafo, œ wo agea asœke yé œ zi endje.”

⁸ Yé mœ pa adœke: “Bale nene, Gbozu. Gbambanœ nene, lœ soro mœ, mœ zizi œrœ uburu too ekperœ nene.”

⁹ «Tœ bishanœ, tshama uzu to 6a lafo adœke: “Eneke á Ndjaba mboœre yerœ, œ lili dœ 6œ kœpa adœke œtœnœ kœdœ uburu nene.”

¹⁰ (Erenœ wu ata awa votɔ, yé œ ɔ ga lafo.

¹¹ Yé tshokombele, azu tshelœ Sezaré votɔ yi kumu endje 6a tœ anda á 'a sœ tœnœ. Endje na ndœ kœpara mœ.

¹² Ɔtshɔ Ishiri pa fœ mœ adœke mœ gu katsha tœ awanœ dœ endje. Ayakoshœncœ mindu dœ bale á mœ to endje rotœnœ ga mœ asœke, 'a na tœ awanœ dœ endje œrr 6a lœ Sezaré yé œ li dœ endje kɔ ga lœ anda nœ yakoshœncœ asœmœ á i'iri ye kœdœ Korneye.

¹³ Tshe pandœ mara á andjelu wuta ga tœ ye 6a sœnda yé á pa fœ she adœke: “Vwa anga uzu 6a lœ Yope kœ'e Shimu á anga i'iri ye kœdœ Petro, tshe gu 6a ke.

¹⁴ Tshe pandœ o'o á za kœshe fœ 6œ dœ azu tshasœnda nœ zœ kɔ.”

¹⁵ «Lɔkɔ á mœ sœ kœpa o'o, Ɔtshɔ Ishiri jerœ ga pa endje 6ata á jerœ lima utshunœ ga pa azœ.

¹⁶ Mœ gbe tshelœ mœ ndœ o'o á Gbozu pa lima adœke: “Yowane za lima batisimu nœ ungu, kashe e'e, 'e gbɔ batisimu lœ Ɔtshɔ Ishiri.”

¹⁷ (Edœ Ndjaba kœto ɔtshœrœ fœ azunœ asœke 6ata á tshe to fœ azœ á ayindœ o'o Gbozu Yisu Kristu, œmœ kœdœ œde yeka á kɔ Ndjaba tœ kœmbœrœ œrœ a?»

¹⁸ Manda kœdji o'onœ asœmœ, endje sœ koko yé œ za mokœ fœ Ndjaba dœ kœpa adœke: «Adjapu, Ndjaba to ndje awa kœfatshalœsu œdœ pe awa kœgbœ soro fœ angbi azu.»

Ali Ikrizia lœ Atiœshe

¹⁹ Erœ kanga á mbœrœtœ endje lima dœ lœndœ á endje wo lima Etiene, mbœrœ adœke ayindœ Yisu ndjœ lima tshelœtœ endje ngbangbangba djœzœ. Anga endje ro lima ga lœ Fenisi, ga lœ Shipre œdœ ga lœ Atiœshe; kashe endje sœ lima kœyisœ Otshœ O'o nœ Ndjaba kolœ fœ Ayuda.

²⁰ Andaa, anga endje ugurutœ endje á endje kœdœ azu tshelœ Shipre œdœ Sirene, endje na 6a lœ Atiœshe yé œ yi ndje sœ Otshœ O'o nœ Gbozu Yisu fœ Agreke.

²¹ Gbœgbœ nœ Gbozu sœ lima dœ endje awa bale dœ mara adœke azu ndjoro fatœ endje ga ndœ Gbozu yé œ wuta ayindœ Yisu.

²² Azu Ikrizia lœ Yerusalemœ dji o'onœ, yé œ vwa Barnabase 6a lœ Atiœshe.

²³ Lœkœ á Barnabase yi kumu ye á wu mara œtshœrœ á Ndjaba mbœrœ fœ ayindœ Yisunœ asœmœ, tshe sœ dœ yanga yé œ pa fœ endje kœ adœke endje za lœsu endje djigi fœ Gbozu.

²⁴ Barnabase kœdœ œtshœ uzu, tshe sœ dœ Otshœ Ishiri œdœ pe kœyindœrœ waa. Ukpulu azu ndjoro te lima azu nœ Gbozu.

²⁵ Manda nœ, Barnabase na kœpara Sawulo 6a lœ Tarse.

²⁶ Tshe gbœ she 6a zœ œ gu dœ she ga lœ Atiœshe. Endje bibisha, endje mbœrœ lima ungu bale 6a lœ Ikrizianœ asœmœ yé œ yisœ œrœ fœ azu ndjoro. Ba lœ Atiœshe dá endje e i'iri «Akristu» tœ alinœ ga tœ ayindœ Yisu.

Erœ á má kœtorœ lœ ugurutœ azu

²⁷ Dœ lœkœnœ asœmœ, anga aayi kœgbara o'o to 6a lœ Yerusalemœ œ sœ kœna ga lœ Atiœshe.

²⁸ Anga bale á i'iri ye kœdœ Agabuse, á Otshœ Ishiri sœ kœma œrœ fœ she, mindœ nœ adœke egerœ ogo œ za tshapashœ djigi lœ ondonœ zœ. Manda nœ, œ mbœrœtœ endje lima dœ lœndœ á Klode dœ lima gbözugo Roma.

²⁹ Mbœrœ tœnœ ataa, ayindœ Yisu wa o'o adœke œne vwa œrœ fœ anga œne á endje sœ 6a lœ Yuda. Uzu dœ uzu œ to liaka gbœgbœ nœ ye.

³⁰ Endje mbœrœ lindœ œneke á endje wa, yé œ vwa œrœ á endje gbœ, lœ awa nœ Abarnabase dœ Sawulo fœ agbozu lœ ogo Yuda.

12

Kuzu Jake œdœ kœza Petro ga lœ kángga

¹ Dœ lœndœnœ asœmœ, gbözugo Erodœ* sœ lima kœmbœrœ œrœ kanga fœ anga azu Ikrizia.

² Tshe mbœrœ adœke endje wo Jake, aya Yowane, dœ ugu kamba.

³ Yé lœkœ á tshe wu adœke œrœ má œne mbœrœ za yanga fœ Ayuda waa, tshe kpa pa adœke, endje za Petro. Erœ sœ lima dœ lœkœ angbo nœ mapa á susuku nene.

⁴ Tshe bopa ye œ vwi she ga lœ kángga, yé œ pa fœ ukpulu aturugu vana á ngbœ6a aturugu vana vana, mbœrœ kœgbœndœ ye. Tshe sœ kœgbe lima adœke manda angbo Pake yeka á œne kœdji she 6a utshu azu para kœkœ.

⁵ Endje gbœ lima ndœ Petro 6a lœ kángga, kashe azu Ikrizia kaka lima tœ kœza avwala dœ i'iri ye fœ Ndjaba nene.

* **12.1** Erodœ asœke kœdœ Erodœ Agripa á tshe dœ gbolo nœ aya Erodœ Atipase á tshe dœ lima gbözugo pa ogo Yuda kœto tœ ungu zazu bisha dœ bale

⁶ Erode yi lima ndœ kœwa ngbanga nœ ye tœ ala azu para kœkœ. Dœ butshœncœ asœmœ, Petro lo 6a ugurutœ aturugu bisha, endje i she vwagbagba dœ djingiri bisha yé aayi kœgbœndœ manda ka 6a utshu manda kánganœ.

⁷ Kashe tshokombele, andjelu nœ Gbozu yikumu ye, yé ishiri owo za osho djigi. Andjelu turutœ ye œ jo she, á pa fœ she adœke: «Aalafo katsha!» Djingirinœ kœzu tœ kane Petro.

⁸ Yé andjelu kpa pa fœ she adœke: «I uwu tshapa lœba nœ zœ, œ soro uwu œrada nœ zœ.» Petro mbœœtœ ye lindœ o'o ye. Andjelu kpa pa adœke: «Verœ yœgbœdœ lœba nœ zœ yé œ te manda mœ.»

⁹ Petro wuta lœ kánga œ te manda andjelu. Tshe gbe œnœ ye adœke œneke á andjelu mbœœœ asœmœ dœdœ adja œrœ nene, kashe œne wu œrœ lœ ulu.

¹⁰ Endje ro ali azu kœgbœndœ manda, manda nœ endje ro bisha endje yé œ wuta ga tœ manda yarakowo á wuta kpuru ga lœ ongbo: mandanœ kœrœ dœ tœ ye utshu endje. Lœkœ á endje wuta ga shu, endje ro tshatœ ama gbœlœ, yé titivwiri andjelu kœyiwa ye.

¹¹ Uvuru Petro kœkwa ga lœ nœ, á tshe kœpa adœke: «Ngœngœ asœke, mœ wu adœke œ dœ adjapu: Gbozu vwa andjelu nœ ye á tshe vvara mœ tshakane Erode dœ pe lœma ekperœ á Ayuda guma ndœ mœ.»

¹² Manda kœgbe tshelœ ye tœ œneke á mbœœœ fœ she, tshe gu ga lœ anda nœ Mareya, ayi Yowane á anga i'iri ye kœdœ Marke. Azu ndjoro sœ lima kœdonga Ndjaba 6a zœ.

¹³ Lœkœ á tshe nge manda, anga yawuru akwa bale á i'iri ye kœdœ Rode, na mbœœœ kœkœrœ tœnœ.

¹⁴ Tshe dji tshama Petro œ sœ dœ yanga, œ tshapu kœkœrœ manda, yé œ kpa dœ œrœ mbœœœ kœpandœ nœ adœke, Petro ka 6a pa manda 6a shu.

¹⁵ Endje pa fœ she adœke: «Iyi sœ lœ kumu zœ a!» Kashe tshe pa fœ endje adœke, œneke á œne sœ kœpa fœ endje kœdœ adjapu. Á endje kœpa adœke: «Asœmœ kœdœ andjelu á tshe sœ kœgbœndœ Petro dœmœ.»

16

¹⁶ Petro sœpe kolœ kœnge manda. Lœkœ á endje kœrœ manda, endje wu she yé œ i gbœndjuru.

¹⁷ Tshe mbœœœ kane ye fœ endje adœke endje sœ koko, yé œ pandœ mara á Gbozu za she ga shu lœ kánga fœ endje. Tshe kpa pa adœke: «E na œ pandœ nœ fœ Jake œdœ pe fœ anga ayindœ Yisu.» Manda nœ, tshe wuta yé œ na ga tœ angbi osho.

¹⁸ Osho kœrœ, aturugu yakatœ endje ngbangbangba. Endje tetœ kœyutœ endje lætœ endje adœke Petro fatœ ye tœ dé!

¹⁹ Erode vwa azu kœpara Petro œrrr toroboka, endje gbœ gbœ she nene. Tshe yu aayi kœgbœndœ manda kánganœ, yé á pa adœke endje wo endje ye. Manda nœ, Erode to 6a lœ ogo Yuda œ na ga lœ Sezaré, yé œ mbœœœ olo teasho 6a zœ.

Kuzu gbozu Erode

²⁰ Erode sœ lima dœ geda dœ azu ogo Tire œdœ azu ogo Sidona. Azu ogonœ bibisha asœke yindœ kœwuta ga utshu ye. Endje u Blastuse á tshe dœ uzu tshapa ayi akwa nœ Erode, œ dji o'o tshelœ ye. Endje na kœyu Erode adœke tshe mbœœœ adœke œne sœ gee. Gbambanœ nene, ogo nœ endje gbœ œrœ kœto 6a lœ œnœ ye dœ gbœzugo.

²¹ Dœ lœkœnœ á endje guma tœ kœgbœtœ endje, Erode verœ lœba tshagbozu nœ ye, œ sœ ga pa ngande gbozu nœ ye, yé œ tetœ kœpu o'o 6a utshu azu kœ.

²² Azu tetœ koeta rawa adœke: «Asœ koedœ tshama ndjaba, œ doédœ œnœ uzu nene!»

²³ Kashe, pe tœ œsœnœ, andjelu nœ Gbozu 6i Erode mbœrœ á tshe tshapu koedonga Ndjaba ti, yé á sœ koelisœtœ ye adœke œne koedœ Ndjaba. Angœzu zi she lœ œkœnœ yé tshe tshu.

²⁴ O'o ama Ndjaba ka aka osho kœ, yé azu á endje yindœ nœ wuta lima ndjoro.

²⁵ Lœkœ á akwa nœ Abarnabase dœ Sawulo ka lima lœ Yerusaleme, endje za lima Yowane á anga i'iri ye koedœ Marke potœ endje á gu dœ she.

13

Ɔtshœ Ishiri vwa Abarnabase dœ Sawulo ndœ akwa

¹ Aayi kœgbara o'o œdœ aayi kœyisœrœ sœ lima 6a lœ Ikrizia nœ Atiœshe. Œ dœ lima Barnabase, Shimoyo á anga i'iri ye koedœ Ubu Uzu œdœ pe Lukiyuse uzu tshelœ Sirene, dœ Sawulo œ ga ndœ Manaene yanga Erode á tshe sœ lima kœna tœ awanœ dœ she pe dœ tshagbolo ye.

² Anga œbœ bale á endje sœ lima koedonga Gbozu yé á sœ kœyotshelœma endje, Ɔtshœ Ishiri pa adœke: «'E ko Abarnabase dœ Sawulo ga indirĩnœ mbœrœ adœke endje mbœrœ œrœ œneke á mœ e endje ndœ nœ.»

³ Yé manda kœyotshelœma endje dœ pe koedonga Ndjaba, endje to kane endje ga pa endje yé œ za awa fœ endje.

Asawulo dœ Barnabase 6a lakpi Shipre

⁴ Bata á Ɔtshœ Ishiri vwa Barnabase dœ Sawulo, endje na 6a lakpi Selœsi, œ œ egerœ agba 6a zœ yeka á ro ga lœ Shipre.

⁵ Lœkœ á endje wuta ga lœ Salamine, endje tetœ kœmindœ o'o ama Ndjaba 6a lœ Sinagoga nœ Ayuda. Yowane á anga i'iri ye koedœ Marke sœ ndje lima kœœmœ mbœrœ kœti kane endje.

⁶ Manda kœzu tshiki para œrrr kœwuta 6a lœ Pafose, endje gbœ anga ayi kœpandœ ulu bale á i'iri ye koedœ Bare Yisu; œshe koedœ Yuda á tshe zatœ ye 6ata ayi kœgbara o'o.

⁷ Tshe sœ lima 6a ndœ gbozu Sereyuse Pawuluse á tshe koedœ ayi kœwusœrœ, á tshe e Barnabase dœ Sawulo mbœrœ tshe sœ lima dœ ogo kœdji o'o ama Ndjaba.

⁸ Kashe ayi kœpandœ ulu Elimase (i'iri Bare Yisu dœ Greke dœmœ) yiyi lima ndœ o'o ama endje nene, yé œ para awa kœndi tshelœ gbetshelœ nœ gbozu asœmœ adœke tshe sœsœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu nene.

⁹ Yé Sawulo á anga i'iri ye koedœ Polo á Ɔtshœ Ishiri su she kperœ, za ala ye kukuku ga tœ ye,

¹⁰ yé œ pa adœke: «Œ6œ, afara œdœ pe ekperœ su 6œ kperœ. Œ6œ koedœ gbolo nœ djaboro, uzu á tshe yiyindœ djakata o'o nene. Bœ katœ kœndi awa nœ Gbozu á sœ ndjii nene a?»

¹¹ Ngœngœ asœke, kane Ndjaba sœ pa zœ. Bœ fa ayibula, yé 6œ wu œbœ nene œrrr ga tœ olo á tshe yindœ nœ.» Pe kœœtœ œsœnœ, tshelœ ala ye wu shuu yé osho bu kporokoto tœ ye. Tshe fatœ ye djikirili djikirili kœpara uzu adœke tshe za ama kane œne.

¹² Lœkœ á gbozugo wu œneke á mbœrœtœ endje, tshe te yindœ Yisu; gbambanœ nene, o'o ama Gbozu za lima uvuru ye lœnœ.

Polo pa o'o 6a lakpi Atiœshe nœ ogo Pisi

13 Polo dœ anganœ á tshe na tœ awa dœ endje ɔ lima ga lœ egerœ agba 6a lœ Pafose, œ ro ga lœ Perje 6a lœ Pafili. Yé Yowane katœ endje, œ kwatœ ye ga lœ Yerusaleme.

14 Endje katœ tshalakpi Perje ti, yé œ wuta 6a lœ Atiɔshe nœ ogo Pisidi. Lɔkɔ sabata, endje li ga lœ Sinagoga yé œ sœ lima ga ati.

15 Manda kœdi buku á ngbɔɔa awa akwa nœ Moyize dœ œnœ aayi kœgbara o'o, agbozu tshelœ Sinagoga pa fœ endje adœke: «Aaya, 'e kœsœ dœ anga o'o á sœ kœto gbɔgbɔ fœ uzu, 'e pa!»

16 Polo áalafo œ mbœrœ kane ye, yé œ pa adœke: «Azu tshelœ Israyele œdœ pe e'e dœ angbi azu á 'e sœ kœkpa awa Ndjaba, 'e dji mœ kane.

17 Ndjaba nœ azu Israyele ke aata 'a. Tshe mbœrœ adœke endje ngba lɔkɔ á endje sœ lima 6a lœ Ezipito. Manda nœ, tshe ko endje lima ga shu dœ gbɔgbɔ nœ ye.

18 Tshe gbɔndœ endje lima 6a lœ kpagagasho manda ungu zazu bisha.

19 Manda nœ, tshe wo lima ogo mindu dœ bisha lœ ogo Kanana yé œ kurutshelœ nœ tœ azu nœ ye.

20 (Etœnœ kɔ mbœrœ lima ga pa œrœ noé ungu kama vana dœ zazu bisha dœ ndjokpa (450).

«Manda nœ, tshe ko aayi kœwa ngbanga fœ endje œrrr ga tœ ayi kœgbara o'o Samwele.

21 Endje yu osho tœ gbozugo yé Ndjaba za Sawulo, gbolo nœ Kise á tshe kœdœ uzu lœ mara nœ Bendjame, fœ endje. Tshe sœ pa endje manda ungu zazu bisha.

22 Manda kœza Sawulo ga shu tœ akwa, Ndjaba za Davidi tœ gbozugo. Tshe ma o'o nœ ye ngbi adœke: “Mœ gbɔ Davidi, gbolo nœ Yese, uzu á lœsu mœ yindœ ye. Tshe mbœrœ œneke kɔ á mœ gbe dœ toœnœ.”

23 Ba lœ aatance dá Ndjaba za Yisu tœ ayi kœshe azu Israyele 6ata á tshe pa lima toœnœ.

24 Utshu kœna lima Yisu, Yowane pandœ nœ lima fœ azu Israyele adœke endje fatshalœsu endje, yé œ gbɔ batisimu.

25 Yé lɔkɔ á Yowane mbœrœ lima akwa nœ ye á ka ye, tshe sœ lima kœpa adœke: “‘E gbe adœke œmœ kœdœ ede e? (E dœdœ mœ kœdœ tsheneke á 'e kate she nene! Kashe anga uzu á tshe na manda mœ, mœ li kœzu uwu œrada nœ ye nene.”

26 «E'e dœ aaya mœ, aata Abrayamo ndje dœ angbi azu á 'e sœ kœkpa awa Ndjaba asœke, endje vwa Ɔtshɔ O'onœ asœke á pandœ kœshe fœ azœ.

27 Azu Yerusaleme œdœ pe agbozu tshapa endje wuwusœ Yisu nene, endje wuwu ndje sœ ádá o'o má aayi kœgbara o'o su á endje sœ kœdi toœnœ ɔlɔ sabata bale dœ bale nene. Kashe endje wa ɔgbɔ ngbanga ga pa Yisu liaka o'onœ asœmœ.

28 Ataa endje para lima awa kœwo she œrrr toro ye, endje kapa Pilato adœke tshe wo she.

29 Lɔkɔ á endje mbœrœ lima œneke kɔ á Buku nœ Ndjaba pandœ nœ tœ upu nœ ye, endje za lima she pa kurushi ga ati, yé œ shi lima she 6a lœ anga udu bale.

30 Kashe Ndjaba she lima she lœ akuzu ye.

31 Tshe wuta lima lœ olo ndjoro ga tœ endjeneke á endje na lima dœ she awa bale kœto 6a lakpi Galilayi œrrr ga lœ Yerusaleme, endje á endje kœdœ atimu ngɔngɔ asœke 6a utshu azu ogo Israyele.

32 «A'a ndje, 'a sœ kœyisœ Ɔtshɔ O'onœ asœke fœ 'e, œrœ á Ndjaba pa lima tœ nœ fœ aata 'a adœke œne mbœrœ,

³³ tshe mbœrœ fœ azœ má a dœ agbolo nœ endje, lœkœ á tshe she lima Yisu lœ akuzu bata á endje sú bala bisha mbeti nœ Itshi adœke:

“E6œ kœdœ gbolo nœ mœ,
kœto kpesheke, œmœ dá zu 6œ.”

³⁴ Ndjaba pa lima adœke œne shé she lœ akuzu, yé tshe gba nene. Tshe pa lima ngbi adœke:

“Mœ to kane nœ mœ dœ adja œyerœ kœto kane ga pa 'e,
bata á mœ pa lima ndœ kœto fœ Davidi.”

³⁵ Mbœrœ tœnœ dá Davidi pa ndje ala anga mbeti adœke:
“Bœ katœ œyerœ uzu nœ zœ adœke tshe gba nene.”

³⁶ Lœkœ á Davidi œepe lima dœ soro, tshe mbœrœ lima œneke á Ndjaba yisœ nœ. Manda nœ, tshe tshu lima, endje shi she ndoo dœ aatance yé œkœ ye gba.

³⁷ Kashe tsheneke á Ndjaba shé she, gbagba lima nene.

³⁸ Aaya mœ, 'e wusœ nœ dœ otshœnœ adœke mangba Yisu dá endje pandœ o'o kœdjerœndœ ekperœ fœ 'e á awa akwa nœ Moyize lili lima ndœ kœvwara 'e lœnœ nene.

³⁹ Uzu kœ á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, tshe wuta uzu ndjii tœ ala Ndjaba.

⁴⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e sœ dœ gbœdjela mbœrœ á o'o neke á aayi kœgbara o'o su kœwuwuta ga tœ 'e nene:

⁴¹ “E wu kane! E'e dœ adjipudji,
'e katœ ama 'e ti œœ yé œ ndjotshelœtœ 'e!

Gbambœne nene, mœ yindœ kœmbœrœ anga œrœ bale lœ soro 'e,
œrœ neke á 'e yindœ nœ nene,
œdœ uzu kœpandœ nœ fœ 'e.”»

⁴² Lœkœ á Polo dœ Barnabase sœ lima kœwuta tœnœ, endje tetœ kœki fœ endje adœke endje kwa dœ œlœ sabata manda nœ œ kpa yisœ o'onœ asœmœ.

⁴³ Manda anghœtœnœ, Ayuda œdœ pe angbi azu á endje sœ kœkpa awa Ndjaba te manda Polo dœ Barnabase. Lœ o'o á endje sœ kœpa tœnœ, Polo dœ Barnabase pa fœ endje adœke: «E zatœ 'e djigi ga tœ otshœrœ nœ Ndjaba.»

Polo dœ Barnabase na ga ndœ angbi azu

⁴⁴ Lœkœ sabata manda nœ, œ sœ bata azu kœ lœ ongbo ngbœtœ endje lima mbœrœ kœdji o'o ama Gbozu.

⁴⁵ Kœwu ukpulu azunœ ataa, Ayuda mbœrœ uku yé œ tetœ kœgu Polo dœ kœyiangba o'o ye.

⁴⁶ Polo dœ Barnabase mindœ nœ dœ awance adœke: «E li má lima adœke endje yisœ Otshœ O'onœ asœke utshunœ fœ 'e! Bata á 'e vwaratœ 'e tœnœ, yé á wa ngbanga dœ tœ 'e adœke 'e lili kœgbo soro nœ wa dœ wa nene asœmœ, 'a fatœ 'a ngongœ asœ ga ndœ angbi azu.

⁴⁷ Awa akwanœ á Gbozu pa tœnœ fœ 'a dœke:
“Mœ za 6œ bata œlœ kœtshi pa angbi azu lœ ogo kœ,
mbœrœ adœke 6œ yisœ o'o nœ kœshe
œerr tœ ga tœ ndœngœlœ osho.”»

⁴⁸ Kœdji o'onœ asœmœ ataa, angbi azu tetœ kœdonga Gbozu dœ yanga. Endjeneke á endje sœ lima mbœrœ soro nœ wa dœ wa, endje te lima ayindœ Yisu.

⁴⁹ O'o ama Gbozu za lima tshelœ ogonœ djigi.

⁵⁰ Kashe Ayuda bili ayashe á œsœ endje li, á endje sœ kœdonga Ndjaba œdœ pe agbozu tshapa ongbo. Endje mbœrœ œrœ kanga ga tœ Polo dœ Barnabase, yé œ gœrœ endje lœ ogo nœ endje ye.

⁵¹ Polo ædæ Barnabase gɔɔ trusha tshada endje fœ endje, yé œ ro ga læ Ikoniyume.

⁵² Dá asœmœ ayindœ Yisu 6a lakpi Atioshe sœ lima dœ yanga waa, yé œ su dœ ʒtshɔ Ishiri.

14

Polo ædæ Barnabase 6a læ ogo Ikoniyume

¹ Polo ædæ Barnabase na 6a lakpi Ikoniyume œ li ndje ga læ Sinagoga nœ Ayuda œ pa o'o yé Ayudancœ dœ pe Agreke ndjoro te lima ayindœ Yisu.

² Kashe Ayuda neke á endje yiya lima ndœ nœ nene, to gbetshelœ kœmbœrœ ekperœ ga tœ ayindœ Yisu fœ angbi azu.

³ Andaa Polo ædæ Barnabase mbœrœ lima olo ndjoro 6a læ Ikoniyume. Endje pa lima o'o dœ awa nene læ kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Gbozu. Kœwu tœnœ ataa, Gbozu ma adœke o'onœ á endje sœ kœpa tœnœ tœ upu ʒtshœrœ nœ ye kœdœ adja o'o, á tshe to gbɔgbɔ nœ kœfa œrœ dœ kœma ambáránœ fœ endje.

⁴ Azu tshelœ ongbo kurutshelœtœ endje: anga endje yindœ Ayuda yé anga endje yindœ aayi avwa.

⁵ Angbi azu, Ayuda dœ pe agbozu tshapa endje vvara lima ndœ kœmbœrœ œrœ kanga ga tœ Polo dœ Barnabase œdœ kœve endje dœ badja.

⁶ Endje wusœ o'onœ yé œ kpa gu tœnœ dœ awa ongbo Listre œdœ Derbe læ ogo Likawoni œdœ pe ndje ogo para indirinœ.

⁷ Endje sœ lima kœpa ndje ndœ ʒtshɔ O'o 6a zœ.

Polo ædæ Barnabase 6a lakpi Listre

⁸ Anga yakoshe bale á ada ye tshu, sœ lima 6a lakpi Listre. Bata á endje zu lima she tœ ayi vviriti, tshe nana lima ana bale nene.

⁹ Anga ɔɔ bale á tshe sœ kœdji o'o á Polo sœ kœpa tœnœ, Polo za ala ye kukuku ga tœ ye, yé œ wu adœke tshe sœ dœ kœyindœrœ mbœrœ kœshe tœnœ.

¹⁰ Polo pa dœ ɔgbɔ fœ she adœke: «Aalafo œ ka ndjii dœ ada zœ!» Yakoshœnœ i ga lafo yé œ tetœ kœna lima ana.

¹¹ Kœwu œneke á Polo mbœrœ asœmœ, azu ndjoro oma kekeke œ pa dœ o'o ama ogo Likawoni adœke: «Andjaba fatœ endje tœ azu yé á jerœ ga ndœ azœ asœke.»

¹² Endje e Barnabase «Zewuse», yé œ e Polo «Ermese» mbœrœ œshe dá sœ lima kœmindœ o'o*.

¹³ Nganga ndjaba læ anda nœ Zewuse á sœ 6a ushu nœ ongbo, na dœ ako angombe á endje guma endje dœ flere. Œshe œdœ azu ndjoro, endje yi lima ndœ kœsho endje tœ tokóró fœ Polo dœ Barnabase.

¹⁴ Dœ lɔndɔ á endje dji ataa, endje súru lima tshelœ læba tœ endje yé œ gbɔgbɔtœ endje dœ ana gutœnœ ga læ ukpulu azu. Endje pa dœ ɔgbɔ adœke:

¹⁵ «Uu aaya, mbœrœ gadé á 'e mbœrœ ataa? A'a kœdœ ndje azu 6ata 'e! 'A sœ kœpandœ ʒtshɔ O'o fœ 'e adœke 'e katœ œrœ á ádánœ gugu nene, mbœrœ kœfatœ 'e ga ndœ Ndjaba á tshe sœ dœ soro yé á mbœrœ tshalafœ, dœ ʒsho, dœ egerœ kota œdœ pe œneke kɔ á sœ lœnœ.

¹⁶ Lɔkɔ nœ aata azœ, tshe ka lima tœ azu ogo para kœza awa nœ endje dœ tœ endje.

* 14.12 Zewuse kœdœ lima egerœ ndjaba nœ Agreke yé Ermese kœdœ lima ayi kœmindœ o'o nœ ye

¹⁷ Kashe atamœ gbaa, tshe kakatœ kœema adœke œene sœ zœ lœ awa nœ otshœrœ nœ ye fœ endje nene. Otshœrœncœ asœmœ dœke: tshe vwa yavuru fœ 'e mbœrœ kœmœ oshœ tshelœ kindi nœ 'e adœke 'e gbœ kœzirœ á li, yé lœsu 'e sœ dœ yanga.»

¹⁸ Ataa ukpulu azunœ dji lima o'o nœ aayi avwa gbaa, endje sœ lima dœ sharapu utshu kœkatœ kœza tokórœncœ fœ endje.

¹⁹ Anga Ayuda á endje to 6a lœ Atiœshe œdœ 6a lœ Ikoniyume, te ga ndœ ukpulu azu asœmœ. Endje ve lima Polo dœ badja, yé œ gbe adœke tshe tshu ye yeka á gbota she lœ ongbo ga shu.

²⁰ Kashe lœkœ á ayindœ Yisu ngbœtœ endje ga indiri ye, tshe áalafo yé œ kwatœ ye ga lœ ongbonœ. Osho kœrœ pa nœ, endje ro dœ Barnabase ga lœ Derbe.

Polo dœ Barnabase fatœ endje kœgu ga lœ Atiœshe nœ Siri

²¹ Endje pandœ Otshœ O'o lœ ongbo Derbe yé œ gbœ ayindœ Yisu ndjoro. Manda nœ, endje kpa kwatœ endje tœ lœ Listre, lœ Ikoniyume œdœ pe tœ lœ Atiœshe.

²² Endje sœ lima kœto gbœgbœ ga tœ lœsu ayindœ Yisu yé œ pa fœ endje adœke endje shi gbi lœ kœyindœrœ. Endje pa adœke: «E li adœke a wu oyo waa yeka á kœli ga lœ tshagbozu nœ Ndjaba.»

²³ Lœ Ikrizia bale dœ bale, endje ke agbozu Ikrizia fœ endje, œ donga Ndjaba dœ kœyotshelœma endje, yé œ katœ endje ti fœ Gbozu á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye.

²⁴ Endje ro tœ lœ Pisidi, yé á na ga lœ Pafili.

²⁵ Endje pandœ Otshœ O'o 6a tœ Perje, manda nœ á ro ga lœ Atali.

²⁶ Endje œ ga lœ egerœ agba 6a zœ yé á gu ga lœ Atiœshe nœ Siri, tshalakpi á endje ko lima endje ga tshakane Gbozu adœke endje gbœ otshœrœ nœ Ndjaba mbœrœ akwa á endje totœ kœmbœrœ tœnœ.

²⁷ Lœkœ á endje wuta lima ga lœ Atiœshe, endje ngbœ6a azu Ikrizia yé œ pandœ œeneke kœ á Ndjaba mbœrœ lima fœ endje dœ pe mara á tshe kœrœ awa kœyindœrœ fœ angbi azu.

²⁸ Yé endje lo olo ndjoro tœ œsœncœ bale dœ ayindœ Yisu.

15

O'o 6a lœ Atiœshe tœ upu nœ gaza

¹ Anga ayakoshe to 6a lœ Yuda, œ tetœ kœyisœ œrœ fœ aayazu lœ Yisu adœke: «E dœ 'e kœvwaratœ 'e tœ kœwa gaza 6ata awa akwa nœ Moyize pandœ nœ, 'e gbœ kœshe nene.»

² Polo œdœ Barnabase vwaratœ endje tœ kœyisœ œrœ nœ ayakoshœncœ asœmœ, œ gbugburu tshelœ o'o dœ endje tœ upunœ. Manda nœ, endje wa adœke Polo œdœ Barnabase, ndje dœ anga aayazu lœ Yisu œ ga lœ Yerusaleme ndœ kœgbœtœ endje dœ aayi avwa œdœ agbœ Azu Ikrizia mbœrœ kœyœrœ o'onœ asœmœ.

³ Azu Ikrizia lœ Atiœshe to œrœ á li mbœrœ anancœ fœ endje. Kœro endje tœ lœ Fenisi dœ Samariya, endje sœ kœpandœ mara á angbi azu fa lœsu endje yé œ za yanga waa fœ aayazu lœ Yisu para.

Angbœtœ 6a lœ Yerusaleme

⁴ O'œ á endje wuta ga lœ Yerusaleme, azu Ikrizia, aayi avwa dœ pe agbozu Ikrizia za osho kœsœ fœ endje yé endje pandœ œrœ kœ á Ndjaba mbœrœ lœ awa nœ endje fœ endje.

⁵ Kashe anga ayindœ Yisu á endje to læ Afarisayi za o'o œ pa adœke: «œ li adœke angbi azu á endje wuta ayindœ Yisu wa gaza, œ li ndje sœ awa akwa noœ Moyize.»

⁶ Aayi avwa œdœ agbozu Ikrizia ngbɔɔatœ endje mbœrœ kœgbe o'o tœ upunœ asœmœ.

⁷ Manda kœgbugburu tshelœ o'o œrrr, Petro áalafo yé œ pa adœke: «Aaya, 'e wusœ noœ adœke Ndjaba ke lima mœ ugurutœ 'e katshatsha ndœ kœpandœ Ɔtsho O'o fœ angbi azu adœke endje dji, œ yindœ noœ.

⁸ Yé Ndjaba á tshœ wusœ lœsu azu para kɔkɔ, za Ɔtsho Ishiri fœ endje tœ kœma adœke œne yi ndje ndœ endje awa bale ɔata á tshœ mbœrœ ndje fœ azœ.

⁹ Tshœ yiyi ko ndœ azœ yé œ vwaratœ ye tœ endje nene; gbambanœ nene, læ awa noœ kœyindœrœ noœ endje ga ndœ Yisu, tshœ djuto ekperœ noœ endje.

¹⁰ Ngɔngɔ asœ, mbœrœ gadé á 'e sœ kœshokɔ o'o dœ Ndjaba a? 'E yindœ kœza egerœ gbarœ á azœ dœ aata azœ, a zaza lima nene ga pa kumu ayindœ Yisu a?

¹¹ Kashe a wusœ noœ adœke, a she kolœ mangba ɔtsho lœsu noœ Gbozu Yisu, yé endje ndje awa bale.»

¹² Manda noœ, azu læ kokoko ndœ kœdji Polo œdœ Barnabase, á endje sœ kœmindœ œrœ á sœ kœma mara œrœ á Ndjaba mbœrœ læ awa noœ endje ugurutœ angbi azunœ asœmœ.

¹³ Lɔkɔ á endje pa o'o noœ endje á ka, Jake áalafo œ pa adœke: «Aaya, 'e dji mœ kane.

¹⁴ Shimu wuta kœmindœ noœ fœ azœ mara á Ndjaba gbe ɔalima katshatsha á ke anga azu ugurutœ angbi azu adœke endje dœ azu noœ œne.

¹⁵ Ɔrœ á Ndjaba mbœrœ li dœ o'o ama aayi kœgbara o'o. Gbambanœ nene, Ndjaba pa adœke:

¹⁶ “Manda noœ kɔ, mœ kpa kwatœ mœ ndœ kpa kœmɔ anda noœ Davidi á te. Agbanœ á sœ ati, mœ kpa mɔ tshandœnœ, yé mœ kpa za ga lafo.

¹⁷ Kœto kpœtœmœ, udu azu œ para awa Gbozu, œdœ pe angbi azu kɔ á mœ ke endje. Ɔmœ Gbozu dá pa o'onœ asœke, mœ sœ kœguma o'o noœ mœ

¹⁸ á mœ gbe ɔalima katshatsha.”»

¹⁹ Jake kpa kœpa adœke: «Mœ gbe œnœ mœ adœke œ lili adœke a mbœrœ œrœ kanga fœ azu á endje fatshalœsu endje fœ Yisu nene.

²⁰ Kashe a su kolœ mbeti fœ endje adœke, endje zizi agea á to ɔa pa ndaba noœ andjaba nene, endje zizi songba agea á tshœ tshu á indji ye tutu nene, endje zizi indji nene yé adja endje mbœmbœrœ angba budu nene.

²¹ Mbœrœ katshatsha ɔalima, endje yisœ awa akwa noœ Moyize dje lakpi kɔ mbœrœ á endje sœ kœdi tœnœ lɔkɔ sabata bale dœ bale læ anda ngbɔtœ.»

Mbeti fœ ayindœ Yisu lakpi Atiœshe

²² Ataa aayi avwa, dœ agbozu Ikrizia œdœ pe azu Ikrizia para kɔkɔ wu dœ ɔtshœnœ adœke, endje ke anga azu ugurutœ œne dœ vwa endje ɔa læ Atiœshe awa bale dœ Polo œdœ Barnabase. Yekane á endje ke Yuda á anga i'iri ye kœdœ Barsabase œdœ pe Sila. Endje bibisha kœdœ azu á endje sœ lima kœlisœ endje ugurutœ ayindœ Yisu.

²³ Mbeti á endje sú ga tshakane endje pa adœke:

«Aaya 'a dœ angbi azu á 'e sœ læ Atiœshe, læ Siri, œdœ ndje læ Silisi: aayi avwa, dœ agbozu Ikrizia œdœ azu Ikrizia para kɔkɔ za abala fœ 'e.

²⁴ A dji adœke anga azu á endje to 6a ndœ 'a 6a ke, á na ga ndœ 'e kœdjingili tshelœ kumu 'e, endje ndi gbetshelœ nœ 'e kashe œ dœédœ 'a dá vwa endje nene,

²⁵ Adánœ á 'a wa kœ dœ lœsu 'a bale adœke 'a ke anga azu dœ vwa endje fœ 'e. Endje ro tœ awanœ dœ aaya 'a á 'a yindœ endje waa, Polo œdœ Barnabase

²⁶ á endje za soro endje djigi mbœrœ akwa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu.

²⁷ 'A vwa Yuda dœ Sila adœke endje kpa pandœ œneke kœ á 'a su ala mbetinœ asœke fœ 'e dœ ama endje.

²⁸ Gbambanœ nene, Ɔtshœ Ishiri dœ pe a'a wa adœke, 'a kpa za egerœ gbarœ ga pa kumu 'e nene. Kashe œrœ á li dœ 'e kœmbœrœ toenœ dœke:

²⁹ adja 'e zizi agea á to 6a pa ndaba nœ andjaba nene, 'e zizi indji nene, 'e zizi songba agea á tshe tshu á indji tutu nene, 'e mbœmbœrœ angbabudu nene. E dœ 'e kœlisœ œerœnœ asœke kœ, dá 'e mbœrœ dœ Ɔtshœnœ waa. 'E sœpe dœ Ɔtshœnœ.»

³⁰ Endje za awa fœ endje yé endje ro ga lœ Atiœshe. Lœkœ kœwuta endje 6a zœ, endje ngbœba ayindœ Yisu, œ za mbetinœ fœ endje.

³¹ Manda kœdi mbetinœ, ayindœ Yisu sœ lima dœ yanga waa mbœrœ mbetinœ guma gbetshelœ nœ endje.

³² Yuda dœ Sila á endje dœ lima aayi kœgbara o'o, endje mi upu fœ endje adœke endje shi gbi yé œ gbœndœ kœyindœrœ nœ endje.

³³ Endje mbœrœ lima olo teasho kpœtœmœ. Manda nœ, ayindœ Yisu za awa fœ endje adœke endje gu dœ kœsœ gee ga ndœ azu á endje vwa lima endje. |

³⁴ Kashe Sila wa lima kœsœpe œnœ ye kpœtœmœ.]

³⁵ Polo œdœ Barnabase sœ lima œnœ endje 6a lœ Atiœshe. Ba zœ, endje sœ kœyisœ œrœ œdœ pe kœmindœ Ɔtshœ O'o nœ Gbozu awa bale dœ anga azu ndjoro.

Polo œdœ Sila kurutshelœtœ endje

³⁶ Olo teasho manda nœ, Polo pa fœ Barnabase adœke: «A kwatœ azœ lakpi bale dœ bale á a yi lima sœ o'o ama Gbozu toenœ dœ œ wu mara á aaya azœ sœ dœ toenœ.»

³⁷ Barnabase yi lima ndœ kœkwa dœ Yowane á anga i'iri ye kœdœ Marke.

³⁸ Kashe Polo gbe adœke kœkwa dœ she œ li nene, mbœrœ tshe ka lima tœ endje ti 6a lœ Pafili, œ vvara lima tœ ye kœna dœ endje lœ ma akwa nœ Ndjaba.

³⁹ Mbœrœ toenœ ataa, endje djidji lima tœ endje nene, yé endje kurutshelœtœ endje. Barnabase za Marke po tœ ye, œ za egerœ agba œ ro ga lœ Shipre,

⁴⁰ kashe Polo ke Sila ndœ kœro dœ she. Manda nœ, ayindœ Yisu ko endje ga tshakane Ndjaba adœke Ɔtshœ lœsu nœ Gbozu gbœndœ endje.

⁴¹ Endje ro lima tœ lœ Siri œdœ Silisi, œ yisœ œrœ fœ azu Ikrizia adœke endje gbœndœ kœyindœrœ nœ endje.

16

Timote te mangba Polo œdœ Sila

¹ Polo li ndje ga lœ Derbe dœ pe Listre. Ba zœ anga yindœ Yisu á i'iri ye kœdœ Timote, gbolœ yakoshe nœ anga uyu Yuda á tshe yindœ Yisu, abanœ dœédœ Yuda nene.

² Ɔtshœ ye ga lima waa ugurutœ aayanœ lœ Listre dœ pe Ikoniyume.

³ Polo gbe lima kœgu dœ she awa bale. Kœwu adœke Ayuda lœ ndjoro tœ oshonœ 6a zœ, tshe za she, œ wa she tœ gaza lindœ awa akwa nœ Ayudanœ, mbœrœ Ayuda kœ á endje sœ lima dœ endje tœ œsœnœ wu lima sœ nœ adœke abanœ dœdœ Yuda nene.

⁴ Lœ ongbœ á endje ro lima tœnœ, Polo dœ Sila sœ lima kœmindœ o'o á aayi avwa nœ Yisu dœ agbozu lœ Yerusaleme wa, á endje sœ kœpa fœ endje adœke endje mbœrœ tœ endje lindœ nœ.

⁵ Azu Ikrizia sœ lima kœru lasu endje lœ kœyindœrœ nœ endje, ɔlœ dœ ɔlœ anga azu sœ lima kœli ga ndœ endje yé endje te lima kœngba tœnœ.

Ɔtshœ Ishiri vwa Polo ga lœ Masedwane

⁶ Polo œdœ Sila na lœ Frijii œdœ pe lœ Galate; gbambanœ nene, Ɔtshœ Ishiri pakata lima endje kœpandœ Ɔtshœ O'o 6a lœ Azi.

⁷ Kœwuta endje ga tœ ndangolœ ogo Misi, endje gbe kœro ga lœ Bitini yeka á Ishiri nœ Yisu pakata endje.

⁸ Endje ro tœ lœ Misi yé œ jœrœ ga lœ Trowase.

⁹ Anga butshœ bale, Polo kœwu œrœ lœ ulu: anga yakoshe Masedwane bale na ga ndœ ye, œ ka kœdi tshelœma ye fœ she adœke: «Fa djaga lœ Masedwane, mbœrœ kœti kane 'a ga lafo!»

¹⁰ Manda kœwu œrœ lœ ulu nœ Polo asœmœ, trale 'a para awa kœro ga lœ Masedwane, mbœrœ 'a wu lima sœ nœ adœke Ndjaba sœ kœ e 'a kœna kœpandœ Ɔtshœ O'o 6a zœ.

Kœfatshalœsu Lidi 6a lœ Filipino

¹¹ A ɔ ga lœ egerœ agba lœ Trowase, 'a za awa ndjii ndœ Samotrasedwane mbœrœ á oshœ kœkœrœ á 'a kœwuta ga lœ Neyapolise.

¹² Yé 6a zœ 'a na ga lœ Filipino, egerœ ongbœ lœ ogo Masedwane, azu á endje sœ lœ nœ sœ tshakudu tshagbozu nœ ogo Roma. Œndœ 'a di lima teashœ lœ ongbonœ asœmœ.

¹³ Dœ lœkœ sabata, 'a wuta lœ ongbonœ kœna ga lakpi ogo neke á sœ ndœ dœ ama ungu, tœnœ kœdœ lima œsœ oshœ nœ kœdonga Ndjaba, yeka á 'a sœ ga ati, á pa o'o dœ ayashe á endje ngbœtœ endje kpœtœmœ.

¹⁴ Anga bale ugurutœ endje, 'iri ye kœdœ Lidi, œshe kœdœ lima yashe lœ ongbœ Tiyatire á tshe sœ kœka odorœ lœba yé á wu lima sœ kœdonga Ndjaba. Tshe dji 'a yé Ndjaba kœrœ gbetshelœ nœ ye adœke tshe yindœ o'o kœ á Polo pa.

¹⁵ Manda kœgbœ batisimu, œshe dœ azu sœnda nœ ye para, tshe pa fœ 'a adœke: «Œdœ 'e kœwusœ nœ adœke, œmœ kœdœ uzu á mœ yindœ Ndjaba ye, 'e na œ lœ 6a ndœ mœ.» Yé tshe tovworogbo 'a kœyindœ nœ.

Polo œdœ Sila lœ kœnga

¹⁶ Ɔlœ bale á 'a sœ lima kœna ndœ kœ e Ndjaba, anga yashe kœnga bale á tshe sœ lima dœ ekpe ishiri nœ kœgbara o'o sœ ugurutœ 'a. Ayengœ ye sœ lima kœgbœ œrœ waa manda akwa nœ ye.

¹⁷ Tshe te manda 'a dœ Polo, yé œ sœ kœpa dœ œgbœ adœke: «Ayakoshœnœ asœ kœdœ aayi akwa nœ Ndjaba á tshe ropa œrœ kœ; endje sœ kœyisœ awa kœgbœ kœshe fœ 'e.»

¹⁸ Yé tshe mbœrœ ataa manda olo ndjoro. Polo mœ dœ she, á kœfatœ ye yé á kœpa fœ ishirinœ adœke: «Dœ 'iri Yisu Kristu, mœ pa fœ 6œ adœke: wuta lœ yashe asœke!» Trale ishiri wuta lœ ye yé.

19 Bata aayengɔ yashe kanga asœmœ wu adœke œne kpa gbɔ œrœ lœ awa nœ ye nene, endje tepa Polo œdœ Sila œ gbota endje na tœnœ fœ agbozu kœwa ngbanga œerrr ɓa la wutu ga utshu azu kɔ.

20 Endje ko endje na tœnœ fœ agbozunœ asœmœ yé œ pa adœke: «Ayakoshenœ asœ kœdœ Ayuda, endje ndi tshalakpi nœ azœ kpa ye.

21 Endje sœ kœpara awa ndœ kœyisœ angbi mara kœsœ neke á azœ dœ azu Roma á lili adœke a mbœrœ nene.»

22 Yé œ iwɔi azu kekeke ga tœ Polo œdœ Sila. Agbozu kœwa ngbanga kœza o'o adœke endje sɔ lœba tœ endje dœ œ ɓi endje dœ ndjapa.

23 Manda kœɓi endje dœ ndjaba, endje ko endje va ga lœ kánga, yé œ pa fœ ayi kœgbɔndœ manda kánga adœke ala ye gbɔ dœ endje.

24 Ayi kœgbɔndœ manda kánga dji ataa, œ ko endje li tœnœ waa ɓa ndœ kumu gbɔshɔ kánga yé œ soro ada endje dœ djingiri.

25 Dœ butshɔ, Polo œdœ Sila tetœ kœza avwala fœ Ndjaba dœ pe kœdonga she dœ itshi yé anga aayi kánga dji endje.

26 Kolœ ngbangi atake, œshɔ turu dœ œgbɔ, muru anda turu, Trale manda kɔrɔ wuu, yé tshelœ djingiri sɔ tœ aayi kánga para.

27 Ayi kœgbɔndœ manda kánga kœjo, œ kœwu adœke manda kánga kɔrɔ wuu á kœgbe adœke aayi kánga kpa para kɔkɔ ye. Tshe kœgbota ugu yakamba nœ ye á yindœ kœwotœ ye.

28 Á Polo kœra she dœ œgbɔ adœke: «Wowotœ zœ nene, 'a lœ para kɔkɔ zœ!»

29 Ayi kœgbɔndœ manda kánga kœ'e osho ndœ owo, kœgbɔgbɔtœ ye li tœnœ dœ awa, á kœgote ga tœ ada Polo dœ Sila.

30 Manda nœ, tshe kœto Polo œdœ Sila wuta tœnœ ga shu, á kœpa fœ endje adœke: «Agbozu, œrœ gadœ dá mœ kœmbœrœ yeka á kœshe a?»

31 Polo œdœ Sila kœgi fœ she adœke: «Sœ dœ kœyindœrœ adœke Yisu kœdœ Gbozu yekane á tshe kœshe ɓœ awa bale dœ azu tshasœnda nœ zœ.»

32 Endje kœpandœ o'o ama Gbozu fœ she, dœ azu kɔ á endje sœ lima sœnda nœ ye.

33 Kolœ dœ abutshɔnœ asœmœ, ayi kœgbɔndœ manda kánga na dœ endje na tœnœ œ djutɔ uku tœ endje yé pe kpœtœmœ tshe gbɔ batisimu awa bale dœ azu tshasœnda nœ ye kɔ.

34 Tshe to Polo dœ Sila gu tœnœ ga sœnda nœ ye, œ to kœzirœ fœ endje, yé tshe sœ lima dœ yanga awa bale dœ azu tshasœnda nœ ye kɔ, mbœrœ endje yi lima ndœ Ndjaba.

35 Osho kɔrɔ pa nœ, agbozu kœwa ngbanga vwa aturugu fœ ayi kœgbɔndœ manda kánga adœke: «Tshe za awa fœ azu asœmœ!»

36 Á tshe kœpa fœ Polo adœke: «Agbozu kœwa ngbanga vwa osho fœ mœ adœke mœ za awa fœ 'e. Ngɔngɔ asœke, 'e li kœwuta tœnœ, yé œ gu dœ kœsœ gee.»

37 Kashe Polo pa fœ aturugu adœke: «Endje yuyu lima 'a nene, œ ɓi 'a tœ ala azu kɔ, andaa a'a kœdœ adja azu Roma. Endje ko 'a va ga lœ kánga, yé endje yindœ kœko 'a ngɔngɔ asœ ga shu lœ ubunœ. (E mbœrœtœ endje atamœ nene. Jtshɔ nœ kœdœ adœke endje na ga mœ dœ tœ endje œ ko 'a ga shu!»

38 Aturugunœ gu œ pandœ nœ fœ agbozu kœwa ngbanganœ, yé awa za endje mbœrœ kœdji adœke endje kœdœ ndje azu Roma.

39 Endje na kœki fœ Polo dœ Sila adœke endje wu yo œne. Manda nœ, endje za awa fœ endje kœwuta lœ kánga yé œ pa fœ endje adœke endje wuta lœ ongbo ye.

⁴⁰ Manda kœwuta endje lœ kánganœ, endje na ga lœ Lidi. Ba zœ, endje gbœ ayindœ Yisu œ pa fœ endje adœeke endje shi gbi lœ kœyindœerœ nœ endje, yé manda nœ endje ro da ye.

17

Polo œdœ Sila 6a lœ Tesalonike

¹ Endje ro tœ lœ Afipolisi dœ Apoloni yeka á wuta ga lœ Tesalonike, 6a zœ Ayuda sœ lima dœ Sinagoga.

² Bata á tshe mbœerœ 6a lima katshatsha, Polo li ga lœ Sinagoganœ. Manda lœkœ sabata voto, tshe sœ lima kœpu o'o pa Buku nœ Ndjaba awa bale dœ azu á endje sœ kpœtœmœ.

³ Tshe sœ lima kœyisœ nœ fœ endje ngbi adœeke, œ li adœeke Masiya wu oyo, œ tshu, œ she ugurutœ akuzu. Tshe pa fœ endje adœeke: «Yisunœ á mœ mindœ ye fœ 'e asœke kœdœ Masiyanœ.»

⁴ Anga Ayuda ugurutœ endje yindœ o'o á Polo pa, yé œ te ga ndœ Polo dœ Sila. Awa bale ndje dœ angbi azu Agrekœnœ ndjoro á endje donga Ndjaba œdœ pe ndje ayashe ndjoro á azu sœ kœlisœ endje, te ga ndœ Polo dœ Sila.

⁵ Kashe anga Ayudanœ mbœerœ úkú. Endje rœ anga ekpe azu á endje na tœ ala awa kpœœ, œ zi tshelœ o'o dœ endje yé œ ndi kœsœ gee lakpi ogo. Endje na 6a scœnda nœ Jasone kœpara Polo dœ Sila á kœko endje wuta tœnœ ga utshu azu tshalakpinœ.

⁶ Bata á endje gbœgbœ Polo dœ Sila nene, endje za Jasone awa bale dœ anga ayindœ Yisu, œ gbota endje gu tœnœ ga utshu aayi kœwa ngbanga tshalakpinœ asœmœ, yé œ pa adœeke: «Azu á endje djingili tshelœ kumu azu pa oshœ djigi, endje dá wuta ngœngœ asœ 6a ke asœke.

⁷ Jasone za osho kœsœ fœ endje 6a scœnda nœ ye yé endje kœ, endje mbœembœerœ œerœ á awa akwa nœ gbozugo Roma yindœ nœ nene; endje pa adœeke anga angbi gbozu kpi sœ zœ, yé i'iri ye kœdœ Yisu.»

⁸ O'o ama endje za ókó fœ azu para kœkœ, œ za ndje ókó fœ agbozu tshelœ ongbonœ,

⁹ yé endje di lima ngendja fœ Jasone œdœ anga ayindœ Yisunœ yekane á endje za awa fœ endje adœeke endje gu.

Polo œdœ Sila 6a lœ Bere

¹⁰ Pe dœ lœkœnœ asœmœ dœ abutshœ, ayindœ Yisu gi Polo œdœ Sila ga tœ awa á endje ro ga lœ Bere. Endje wuta 6a zœ yé œ na ga lœ Sinagoga nœ Ayuda.

¹¹ Ayuda nœ Bere sœ lima dœ otshœ lœsu kœropa endjeneke lœ Tesalonike, endje yindœ Otshœ O'o dœ lœsu endje djigi, yé œlœ dœ œlœ, endje sœ lima kœdi Mbeti nœ Ndjaba, mbœerœ kœwu œdœ ádá o'onœ á Polo œdœ Sila pa asœmœ kœdœ adjapu.

¹² Anga azu ndjoro ugurutœ endje sœ dœ kœyindœerœ ga ndœ Yisu, yé ugurutœ azu Greke, ayashe ndjoro á azu œ lisœ endje dœ pe ayakoshe.

¹³ Kashe, œlœ á Ayuda lœ Tesalonike dji adœeke Polo sœ kpa kœmindœ Otshœ O'o lœ Bere, endje wuta 6a zœ yé œ tetœ kœndi tshelœ gbetshelœ nœ azu ndjoro.

¹⁴ Yé pe kpœtœmœ, ayindœ Yisu gi Polo na tœnœ ga tœ ama egerœ ungu kashe Asila dœ Timote lœpe lima œnœ endje kpœtœmœ lœ Bere.

¹⁵ Azu á endje za lima Polo kpatœnœ œrrr 6a lœ Atene, endje gu dœ o'o adœeke Sila dœ Timote ro katsha manda œne.

Polo 6a lœ Atene

16 Ɔlo á Polo sœ lima kœkate Asila dœ Timote lœ Atene, tshe sœ dœ oyo tœ losu ye mbœrœ kœwu adœke ongbonœ sœ lima dœ andjaba waa lœnœ.

17 Tshe sœ lima kœpa o'o pa o'o ama Ndjaba dœ Ayuda œdœ angbi azu á endje sœ kœdonga Ndjaba lœ Sinagoga œdœ pe ndje azu neke á tshe li kœgbœtœ ye dœ endje ɔlo dœ ɔlo ala wutunœ asœmœ.

18 Anga azu kœwusœrœ á endje sœ kœyisœ gbetshelœ nœ Aepikure ndje dœ astoyise* tetœ kœpa o'o dœ she. Anga endje sœ lima kœpa adœke: «O'o gade dá kulupunœ asœ œ pa ata a?» Anga endje á endje dji she kœpa o'o tœ upu nœ Yisu œdœ pe tœ o'o kœshe nœ ye lœ kuzu pa adœke: «œ sœ bata tshe kœdœ ayi kœyisœ o'o ama andjaba tshelœ anga angbi ogo.»

19 Yé endje za she, œ ro dœ she ga tœ osho kœwa ngbanga tœnœ á i'irinœ kœdœ Areopaje yé œ ye she adœke: «'A li kœwusœ tafo kœyisœrœ nœ zœ á bœ sœ kœyisœ nœ asœ nene a?

20 Gbambanœ nene, asœ kɔ kœdœ tafo œrœ yé bœ sœ kœpa o'o á sœ kœko uvuru 'a lœnœ, yé 'a yindœ kœwusœ ádánœ.»

21 Mbœrœ azu kɔ lœ ogo Atene œdœ pe agene á endje sœ ba zœ, sœ ɔlo dœ ɔlo kolœ mbœrœ kœdji too mbœrœ kœpatœ œsœ tafo œœrœnœ á wuta asœ.

22 Yé Polo ka kpœguru Areopaje, œ pa adœke: «E'e dœ azu lœ Atene, mœ wu adœke e'e kœdœ azu á 'e sœ kœzœtœ 'e waa ga tœ andjaba nœ 'e.

23 Ɔlo á mœ sœ kœna lœ ongbœ nœ 'e, mœ sœ kœwu œrœ á 'e gi á ko tɔ bata andjaba nœ 'e œdœ pe ndaba á 'e mbœrœ á su mbeti ga tœ nœ adœke: “Fœ anga ndjaba á 'a wuwusœ ye nene.” Andaa mœ na kœpandœ Ndjaba á 'e sœ kœdonga she, ataa 'e wuwusœ ye nene.

24 Ndjabanœ asœke kœdœ tsheneke á tshe mbœrœ tshapa ɔsho asœ dœ œrœ kɔ pa nœ, œshe kœdœ Gbozu nœ tshalafœ dœ tsha ati. Tshe sœsœ lœ anda á azu mbœrœ dœ kane endje nene.

25 Tshe sœsœ dœ gbetshelœ adœke azu gbe dœ œne bata tshe sœ dœ ogo anga œrœ nene, kashe œshe dá sœ kœto soro fœ azu kɔ, dœ izi á azu œ wu asœmœ œdœ pe udu œrœ kɔ.

26 «Kœto tœ uzu bale, tshe mbœrœ azu kɔ adœke endje sœ pa ɔshonœ asœke. Kashe utshu kœmbœrœ endje, tshe di olo kœsœ nœ endje yé œ wa mapaka ogo kɔ á li adœke endje sœ tœnœ.

27 Ndjaba mbœrœ endje adœke endje para œne, œdœ endje kœsœ kœtafa osho na tœnœ, endje gbœ œne á œne sœsœ lœ ingirinœ tœ azœ nene asœmœ.

28 Gbambanœ nene,

“lœ awa nœ ye dá a sœ dœ soro,

á sœ kœna ana, yé á sœpe dœ soro.”»

«Mbœrœ tœnœ atamœ dá anga aayi kœsu itshi nœ 'e pa lima ndœ nœ adœke: “Azœ kœdœ ndje agbolo nœ ye.”»

29 «Bata azœ kœdœ agbolo nœ ye, a katœ kœgbe adœke Ndjaba li dœ œrœ á endje gi dœ ɔrœ, dœ kowo œdœ dœ badja á endje mbœrœ dœ kane liaka gbetshelœ nœ uzu.

30 Utshunœ liya, Ndjaba djœrœndœ nœ kɔ gbambanœ nene, azu wuwu lima sœ œrœ á endje sœ kœmbœrœ tœnœ nene. Kashe ngangɔ asœke, tshe pa fœ azu kɔ, tœ osho kɔ adœke endje fatshalɔsu endje.

* 17.18 Aepikure kœdœ azu á endje sœ kœza awa kœyisœrœ nœ ayi kœwusœtœrœ Epikure. 'Ba lœ gbetshelœ nœ endje, endje yiyindœ kœwu oyo nene. Uzu lii kœgbœ ɔtshœrœ ataa œ kœsœsœ lœ gbetshelœ nœ ye nene. Astoyise kœdœ azu á endje sœ kœza awa kœyisœrœ nœ ayi kœwusœrœ Zeno. 'Ba ndœ endje, endje sœ kœpara awa kœwusœ œrœ dœ kœru lœsu

³¹ Mbærce tænce ataa, tshe guma anga olo bale tæ kœwa ngbanga pa azu para dæ mara ndjii læ awa nœ uzu á tshe ke she. Tshe she uzunœ asœmœ læ akuzu mbærce kœma fœ azu adœke œne dá ke she.»

³² Kœdji adœke Polo pa o'o nœ kœshe læ akuzu, anga endje tetœ œmœ, yé anga endje pa fœ she adœke: «'A kpa dji 6œ kœpa o'o asœ læ anga olo.»

³³ Ataa, Polo kœwuta lima ugurutœ endje.

³⁴ Kashe, anga endje na lima manda ye, yé œ te ayindœ Yisu. Azunœ dœke: Denise anga ayi kœwa ngbanga læ Areopaje dœ anga yashe bale á i'iri ye kœdœ Damarise œdœ pe anga azunœ.

18

Polo 6a læ Koriti

¹ Manda Atene, Polo ro ga læ Koriti.

² Tshe togba dœ anga uzu Yudanœ bale i'iri ye kœdœ Akila, endje zu she 6a læ ogo Pone. Tshe to lima kolœ olonœ asœmœ 6a læ Itali awa bale dœ awonœ dœ Prisile, mbærce gbozugo Klode za o'o adœke Ayuda para wuta læ Roma. Polo sœ lima kœna ga ndœ endje.

³ Yé 6ata á endje sœ lima læ akwa bale, ayi kœmbærce œkœ agea dœ gbanda, tshe gu ndœ kœlo 6a ndœ endje yé endje sœ liya kœmbærce akwanœ asœmœ.

⁴ Lœkœ á Atimote dœ Sila yi lima kumu endje kœto læ Masedwane, Polo zate ye ti djigi ndœ 6tshœ O'o, tshe ma fœ Ayuda adœke Yisu kœdœ Masiya.

⁶ Kashe endje sœ lima kœshara she dœ kœgu she, Polo mea læba ye, œ pa fœ endje adœke: «Indji 'e œ sœ pa kumu 'e dœ tœ 'e, mœ sœ yerœ læ nœ, yé kœto kpesheke, mœ na ga ndœ angbi azu.»

⁷ Manda kœgitœ ye kpœtœmœ, tshe na ga ndœ anga uzu bale á i'iri ye kœdœ Titiuse Justuse, á tshe kœdœ uzu kœdonga Ndjaba nœ Ayuda yé anda nœ ye sœ lima indiri Sinagoga.

⁸ Krispuse, gbozu tshapa Sinagoganœ asœmœ, yi lima ndœ Gbozu, œshe dœ azu tshasœnda nœ ye para. Anga azu ndjoro læ Koriti á endje sœ ndje lima kœdji Polo, yi ndje ndœ Yisu yé œ gbœ batisimu.

⁹ Anga butshœ bale, Gbozu pa fœ Polo læ ulu adœke: «Sœsœ dœ awa nene, sœsœ ndje koko nene,

¹⁰ gbambanœ nene, mœ sœ dœ 6œ awa bale. Uzu bale œ li kœto kane ye ga tœ zœ á kœmbærce œrœ kanga fœ 6œ nene, mbærce ili azu á endje sœ læ ongbonœ asœ kœdœ azu nœ mœ.»

¹¹ Polo lo læ Koriti ungu bale dœ yapu mindu dœ bale, ndœ kœyisœ o'o ama Ndjaba.

Kœpa ngbanga nœ Polo

¹² Lœkœ á Galiyo kœdœ lima gbozugo Akayi, Ayuda zi tshelœ o'o ndœ kœmbærce ekperœ tœ Polo, endje za she œ na dœ she 6a tœ osho kœwa ngbanga.

¹³ Yé œ pa adœke: «Uzu asœ sœ kœdjingili tshelœ kumu azu dœ o'o adœke endje donga Ndjaba neke á awa akwa ogo nœ azœ wa adœke 'a dodonga she nene.»

¹⁴ Polo kœyindœ kœpa o'o kane, Galiyo kœgi fœ Ayuda adœke: «Æ kœdœ má adœke uzu asœ mbærce ekperœ, too œ ta 6ango, mœ dji ma 'e ye.

¹⁵ Kashe ɓata œ sœ tœ upu nœ kœshara o'o ugurutœ ye tœ kœyisœrœ, dœ anga i'iri œdœ pe ndje awa o'o nœ 'e dœ tœ 'e, œ wu 'e. Mœ yiyindœ mara ngbanga atake nene.»

¹⁶ Yé á gɔɔ endje tœ œsœ kœwa ngbanga ye.

¹⁷ Endje para tepa Sosetene gbozu tshapa Sinagoga, œ ɓi she ɓa utshu osho kœwa ngbanga. Kashe Galiyo gbegbe lima dœ tœnœ nene.

Polo ro ga læ Atiɔshe

¹⁸ Ɛndœ Polo di lima waa læ Koriti, manda nœ á tshe katœ aayanœ læ Yisu, á za awa kœro ga læ Siri. Prisile dœpe Akila ro lima tœ awanœ dœ she. Ba tœ mangu nœ ongbo Sakre utshu kœli she ga læ egerœ agba, tshe tshowa sukumu ye pa ye mbœrœ uvu á tshe za liya fœ Ndjaba.

¹⁹ Ɔlo á endje wuta ga læ Efeze, Polo katœ Akila dœ Prisile ti kpœtœmœ á na œnœ ye ga læ Sinagoga ndœ kœpa o'o dœ Ayuda.

²⁰ Bata endje kpœtœmœ sœ lima kœdi tshelœma endje adœke œndœ ye di dœ œne kane, Polo vvaratœ ye.

²¹ Kashe ndœ kœro lima she ga utshunœ, tshe pa o'o fœ endje adœke: «Mœ kwa bala tœmœ ga ndœ 'e, œdœ Ndjaba kœyindœ nœ.» Tshe kœɔ ga læ egerœ agba la ungu læ Efeze.

²² Kœjerœ ga læ Sezaré, tshe ro ga læ Yerusaleme mbœrœ kœbala azu tshelœ anda Ndjaba, manda nœ dœ kœro she ga læ Atiɔshe.

²³ Ba zœ, olo ye ngbangba lima nene. Manda nœ, tshe kœkwa lakpi bale dœ bale læ ogo Galate dœ Friji, tshe ka kœpa fœ ayindœ Yisu adœke endje shi ɓi læ kœyindœrœ nœ endje.

Apolo læ Efeze dœ Koriti

²⁴ Anga uzu Yuda bale i'iri ye kœdœ Apolo, uzu lakpi Alekezandri læ ogo Ezipito, na lima ga læ Efeze. Ɛshe kœdœ uzu nœ kœwusœ kœpa o'o dœ œtshœnœ, œ wu ndje sœ Buku nœ Ndjaba tœ œtshœnœ waa.

²⁵ Endje yi lima sœ œrœ fœ she tœ upu nœ awa nœ Gbozu. Ishiri ye su dœ gbɔgbɔ, tshe mindœ o'o yé œ yisœ œrœ tœ pu nœ Yisu dœ œtshœnœ waa. Kashe tshe wu lima kolœ œsœ batisimu á Yowane za lima fœ azu.

²⁶ Tshe sœ lima kœpandœ Yisu dœ gbɔgbɔ kɔ læ Sinagoga. Kashe manda kœdji she, Prisile œdœ Akila e she ɓa ndœ endje, yé œ kpa ma adja awa nœ Ndjaba fœ she.

²⁷ Bata á tshe sœ lima dœ gbetshelœ nœ kœro ga læ Akayi, ayancœ læ Yisu sœ dœ yanga nœ agbe nœ ye, yé œ su mbeti fœ ayindœ Yisu ɓa zœ adœke endje za osho kœsœ fœ she. Manda kœwuta she ɓa zœ, tshe ti kane ayindœ Yisu ndjoro dœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba.

²⁸ Gbambancœ nene, tshe pa ngbi fœ Ayuda tœ ala azu adœke endje dji awa adja o'o, yé œ sœ lima kœma læ awa nœ Buku nœ Ndjaba adœke Yisu kœdœ Masiya.

19

Polo ɓa læ ongbo Efeze

¹ Ɔlo á Apolo sœ lima ɓa læ Koriti, Polo ro lima tœ læ kaga læ aya Azi yeka á jerœ ga læ Efeze. Ba zœ, tshe gbɔ lima anga ayindœ Yisu,

² á yu endje adœke: «'E gbɔ lima Ɔtshœ Ishiri ɔlo á 'e te ayindœ Yisu ye a?» Endje kœgi fœ she adœke: «'A djidji ndje anga nœ adœke Ɔtshœ Ishiri sœ zœ nene.»

³ Polo kpa kœyu endje adœke: «Ka batisimu gafe dá 'e gbɔ a?» Endje kœgi fœ she adœke: «'A gbɔ batisimunœ á Yowane ayi kœza Batisimu yisœ noe.»

⁴ Polo kœgi adœke: «Adjapu Yowane sœ lima kœza batisimu fœ azu á endje fatshalɔsu endje, yé tshe sœ lima kœpa fœ endje adœke endje yindœ uzu á tshe na manda œne, œ yindœ kœpa adœke Yisu.»

⁵ Endje dji o'onœ asœmœ, yé œ gbɔ lima batisimu dœ i'iri Gbozu Yisu.

⁶ Polo kœto kane ye ga pa endje, yé endje kœgbɔ Ɔtshɔ Ishiri. Endje tetœ kœpa tafo o'o ama ogo dœ pe kœmindœ o'o á to ɔa ndœ Ndjaba.

⁷ Azu wuta lima kœkɔ ga pa œrœ noé ndjokpa dœ bisha.

Kœyisœrœ nœ Polo ɔa lœ ongbo Efeze

⁸ Polo sœ lima kœro ga lœ Sinagoga, yé lœ yapu votɔ, tshe sœ lima kœyisœ œrœ tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba dœ awa nene, yé œ pa o'o dœ mara adœke endje á endje dji she, yindœ o'o á tshe sœ kœpa tœnœ.

⁹ Kashe anga azu sœ lima dœ gbɔkumu, œ vwaratœ endje tœ kœyindœ nœ yé œ sœ kœmɔ awa nœ Gbozu kpœtœ ala angbɔtœ. Polo katœ endje ti œ ko ayindœ Yisu potœ ye, yé œ tetœ kœyisœ œrœ fœ endje ɔɔ dœ ɔɔ ɔa lœ anda lakɔɔ nœ Tiranuse.

¹⁰ Tshe mbœrœ lima ataa manda ungu bisha yeka á azu kɔ á endje sœ lœ ogo Azi, œdœ Ayuda œdœ Agreke, endje dji lima o'o nœ Gbozu.

O'o tœ upu nœ kœgɔɔ ekpe ishiri

¹¹ Ndjaba sœ lima kœmbœrœ ogboro œrœ lœ awa nœ Polo.

¹² Mbœrœ tœnœ ataa, anga azu sœ lima kœgu dœ siriki á goro okɔ Polo fœ aayi kɔba. Kɔba nœ endje ka lima tœ endje yé ekpe ishiri gi lima tœ ye pa azu.

¹³ Anga Ayuda á endje sœ lima kœro dje tœ osho kɔ kœgɔɔ ekpe ishiri pa azu kɔba asœmœ yamba lima kœgɔɔ ekpe ishiri dœ i'iri Gbozu. Endje pa lima adœke: «Mœ pa fœ 'e adœke dœ i'iri Gbozu Yisu á Polo œ yisœ œrœ tœ upu nœ ye asœmœ, 'e wuta ye!»

¹⁴ Azu á endje le lima œrœ nœ asœmœ kœdœ agbolo yakoshe mindu dœ bisha (7) nœ anga gbozu nganga Ndjaba nœ Ayuda á i'iri ye kœdœ Seva.

¹⁵ Kashe ɔɔ bale, ekpe ishiri gi lima fœ endje adœke: «Yisu a? Mœ wusœ ye, yé mœ wu ndje sœ Polo. Kashe e'e a, 'e kœdœ adœ e?»

¹⁶ Yé yakoshe á tshe sœ dœ ekpe ishirinœ pa ye kœi ga ugurutœ endje dœ gbɔgbɔ kɔ, œ kœtetœ kœɔi lima endje, œ suru tshelœ lœba, dœ pe kœtu uku tœ endje, á endje tɔ lima sœnda dœ ɔɔ á kpa ye.

¹⁷ Azu para lœ Efeze, Ayuda dœ pe angbi azu dji lima o'onœ asœmœ, yé awa za endje yeka á endje li lima œsœ i'iri Gbozu Yisu.

¹⁸ Azu ndjoro á endje yi lima ndœ Yisu, tetœ kœna tœnœ mbœrœ kœpandœ ekperœ á endje mbœrœ lima dœ tshama endje ga lafo.

¹⁹ Anga endje ndjoro á endje sœ lima kœfa œrœ tsharawo*, ko œrœ nœ endje para ga shu, yé á endje sho lima ukpulunœ tœ ala azu para. Endje di lima œrœnœ kɔ mbœrœ kœwusœ amanœ, œ wu lima adœke mbetinœ kɔ á endje sho li dœ Langere ngendja kutu zazu bisha dœ ndjokpa (250.000).

²⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, Ɔtshɔ O'o za lima osho, azu ndjoro yi lima ndœ nœ lœ awa nœ gbɔgbɔ nœ Gbozu.

Kœoma azu lœ Efeze

²¹ Manda o'onœ asœmœ, Polo wa o'o lœ awa nœ Ishiri kœro ga lœ Yerusalemœ yé tshe vwanga tɔ lœ Masedwane dœ pe Akayi. Tshe pa ndje

* 19.19 Mbeti kœto ɔa tœ adancœ sœ kœpa tœ buku á sœ kœpa o'o nœ kœfa œrœ lœ rawo.

adœke: «ɔlo á mœ kœwuta 6a zœ, œ li ndje adœke mœ kpa ro ndje ga lœ Roma.»

²² Tshe vwa anga anganœ bisha, Atimote dœ Eraste ga lœ Masedwane, yé œ sœpe damba œnœ ye lima kœlo lœ Azi.

²³ Kolœ dœ lœndœnœ asœmœ dá egerœ djingili wuta lima tœ upu nœ awa nœ Gbozu 6a lœ Efeze.

²⁴ Anga ayi kœfatshelœ ɔrœ, á i'iri ye kœdœ Demetriyuse, sœ lima kœmbœrœ a 'eara anda tepelo nœ Artemise dœ kœwo, yé œ sœ lima kœte ngendja fœ endje waa. ²⁵ Tshe ngbœ6a lima aayi kœfatshelœ ɔrœ dœ pe anga aayi akwa kœ á endje sœ lima kœmbœrœ mara akwanœ asœmœ, á pa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ ye anga mœ; a kœsœ dœ ɔtshœnœ, œ to kolœ manda akwa nœ azœ asœ.

²⁶ Yé 'e sœ kœwu tœnœ too 'e sœ kœdji azu kœpa adœke: Polonœ asœmœ sœ kœmindœ nœ adœke andjaba á azu mbœrœ endje dœ kane endje dœdœ ɔtshœ andjaba nene. Azu ndjoro dji o'onœ yé œ fa lœsu endje ndœ nœ. Tshe mbœmbœrœ kolœ 6a lœ Efeze nene, kashe dje ndje lœ Azi para.

²⁷ Ɛ dœdœ kolœ azœ dá o'onœ asœ œ ndi akwa nœ azœ nene, kashe œ ndi ndje anda Tepelo nœ egerœ ndjaba yashe Artemise. Azu œ wu andanœ gbambanœ yé endje kpa lœsœ nœ nene. Mbœrœ Azi dœ pe ogo djigi sœ lima kœdonga ndjabanœ asœmœ.»

²⁸ Manda kœpa o'onœ asœmœ ataa, azu kœ á endje dji djerœ ókœ, œ sœ kœta rawa adœke: «Artemise, egerœ ndjaba yashe lœ ongbo Efeze!»

²⁹ Azu tshelœ ongonœ djigi oma dœ o'o kekeke. Endje ko anga Polo á endje na tœ awa akwanœ bale dœ she, Agayuse dœ pe Aristarke azu Masedwane, na tœnœ ga la wutu mœlo.

³⁰ Polo yi lima ndœ kœwuta ga utshu azunœ ga zœ, kashe ayambarœ pakata she yé.

³¹ Anga aayi akwa nœ lita á endje dœ lima anga Polo mi lima upu fœ she adœke, tshe kpa nana ga la wutu mœlœnœ nene.

³² Dœ lœndœnœ asœmœ, uzu dœ uzu sœ lima kœta rawa nœ ye dœ o'o nœ ye kpikpikpi, yé azu ndjoro ugurutœ endje kpa wuwusœ ádá á endje ngbœtœ endje ndœ nœ nene.

³³ Anga azu lœ ukpulu azunœ mindœ upunœ fœ anga uzu bale á i'iri ye kœdœ Alekezandre á Ayuda gavwa she 6a utshu endje. Á tshe yi kane ye ga lafo ndœ kœyu o'o.

³⁴ Kashe ɔlo á ndje wusœ nœ adœke œshe kœdœ uzu Yuda, endje kpa ta rawa manda ada ɔlo bisha adœke: «A donga Artemise lœ Efeze!»

³⁵ Manda nœ, anga gbozu tshelœ ongonœ u endje ga tœnœ yé á pa adœke: «Azu Efeze, uzu dœ dá wuwusœ nœ adœke ongbo Efeze sœ dœ anda tepelo nœ Artemise œdœ pe œrœ á endje gi á to 6a lafo á te nene a?

³⁶ Uzu bale œ shara o'onœ asœ nene, œ li adœke a sœ koko, yé a katœ kœmbœrœ œrœ á ádánœ gugu nene.

³⁷ Azu á 'e to endje na tœnœ ga mœ asœ gugu œsœ ndjaba nœ azœ nene, endje zizi ndje angba nene.

³⁸ Ɛ kœsœ adœke Demetriyuse dœ pe azu akwa nœ ye asœ sœ dœ o'o dœ uzu, uzunœ na œ tœ meza pa ye, ayi kœwa o'o sœ zœ dœ pe olo ngbanga sœ ndje zœ.

³⁹ Yé anga o'o kœsœ ndje zœ, osho á azu œ ngbœtœ endje ga tœnœ kœguma o'o, œ wa o'onœ zœ.

⁴⁰ A gbɔ o'o tɔe ɔere á a ngbɔtɔe azɔe ga tɔenɔe kpesheke á mbɔere ɔsɔe. Azu e azɔe tɔe aayi kɔeoma dɔe o'o. Gbambanɔe nene, anga uzu kɔetɔ meza pa azɔe, o'o nɔe kɔepa tɔenɔe ɔe gu nene.»

Manda o'onɔe ɔsɔe, tshe pa fɔe azu adɔeke endje gu ga mangba endje.

20

Ana gene nɔe Polo lɔe Masedwane dɔe pe lɔe Grese

¹ ɔɔ á djingili o'onɔe ka ye, Polo ngbɔɔa ayambarɔe ga tɔenɔe ɔe mi upu fɔe endje, ɔe bala endje dɔe kɔeza awa ga lɔe Masedwane.

² Kɔero she tɔ lɔe ogonɔe ɔsɔemɔe, tshe mi lima upu waa fɔe ayanɔe lɔe Yisu, manda nɔe á wuta ga lɔe Grese.

³ Tshe mbɔere lima yapu votɔ ɔa zɔe. ɔɔ á tshe yi lima ndɔe kɔeɔ ga lɔe egerɔe agba kɔero ga lɔe Siri, ɔata Ayuda sɔe lima kɔevwarandɔe ye á tshe dji, á kpa kwa dja ga lɔe Masedwane.

⁴ Anganɔe lɔe ana kɔedɔe lima: Sapatrose gbolo yakoshe nɔe Piruse uzu Bere, Aristarke dɔe pe Sekunduse azu Tesalonike, Gayushi uzu Derbe, Timote, Tishike dɔe pe Trofime azu ogo Azi.

⁵ Kɔewuta ga lɔe ogo Masedwane, endje ro lima ɔenɔe endje utshunɔe kɔekate 'a ɔa lɔe Trowase.

⁶ Yé a'a nɔe 'a, manda angbo nɔe mapa á susuku nene, á ɔ ga lɔe egerɔe agba tɔe mangu Filipino ɔe mbɔere olo mindu, á togba dɔe endje lɔe Trowase á mbɔere ɔsɔe bale dɔe endje.

Kɔeshe nɔe Etike lɔe Trowase

⁷ Dɔe ɔɔ yenga dɔe akidala, 'a ngbɔ lima tɔe 'a ga tɔenɔe ndɔe kɔekurutshelɔe mapa, Polo sɔe kɔemindɔe 'o ama Ndjaba fɔe aayanɔe lɔe Yisu ɔerrr ga tɔe tshaguru butshɔ mbɔere ɔe li lima adɔeke osho kɔekɔrɔ tshe ro.

⁸ Miinda sɔe lima zɔe lɔe gbɔshɔ ɔa lafo á angbɔtɔe 'a ga lɔe nɔe.

⁹ Anga djagbala yakoshe á i'iri ye kɔedɔe Etike, tshe sɔe lima ga tɔe ape izi, olo za she kpakpakpa, ɔata Polo kaka lima damba tɔe o'onɔe nene, lɔe olo, tshe dji ɔe te kɔeto ɔa tɔe votɔ gbɔshɔ ɔa lafo ɔerrr ɔa ati. Kɔeyindɔe kɔeti she ga lafo atake tshe tshu lima ye.

¹⁰ Polo jerɔe ga ati, á na katsha ga ndɔe ye á za she ga lakoro ye á pa adɔeke: «Awa zaza 'e nene, tshe sɔepe dɔe soro!»

¹¹ Kpa kɔeɔ she ga lafo ga zɔe, Polo kurutshelɔe mapa tɔe endje yé endje zi, manda nɔe tshe pa 'o ɔerrr o 'ara yeka á ro.

¹² Gbolo yakoshe ɔsɔemɔe she ye, endje gu dɔe she ga ndɔe endje, yé lɔsu azu para kɔkɔ zi ti.

Polo na ga lɔe Mile

¹³ 'A afo utshunɔe, ɔe li ga lɔe egerɔe agba ndɔe kɔero ga lɔe Asose. 'A yindɔe kɔeza Polo ga ndɔe 'a mbɔere tshe yi lima ndɔe kɔero ga zɔe dɔe ada ye.

¹⁴ ɔɔ á tshe gbɔ 'a ɔa lɔe Asose, 'a za she ga ndɔe 'a ga lɔe egerɔe agba mbɔere kɔero ga lɔe Mitilene.

¹⁵ Osho kɔrɔ panɔe, 'a to kpɔetɔemɔe 'a na ndoo dɔe tshiki Kio. Manda olo bale 'a wuta ga tɔe tshiki Samose, tɔe bisha olo yeka á 'a wuta ga lɔe Mile.

¹⁶ Polo wa lima adɔeke ɔene ka lɔe Efeze nene, mbɔere olo ɔe ro tɔe ɔene lɔe ogo Azi waa. Ogo nɔe ye kɔedɔe lima kɔewuta katsha ga lɔe Yerusaleme lɔkɔ Patekote.

Polo pu o'o fɔe agbozu Ikrizia lɔe Efeze

¹⁷ Ba lɔe Mile, Polo vwa osho ndɔe agbozu Ikrizia lɔe Efeze.

18 Ɔlɔ á endje wuta ga ndœ ye, tshe pa fœ endje adœke: «'E wusœ ɔtshɔ mœ ugurutœ 'e, kœto tœ ali olo mœ á mœ na ga ndœ 'e lœ ogo Azi.

19 Mœ zaza tœmœ lœ ama akwa nœ Gbozu nene, mœ mbœrœ akwa dœ ngola lœ ala mœ, mœ wu oyo waa mbœrœ Ayuda sœ lima kœvwarandœ mœ.

20 Mœ zaza anga œrœ á li kœti kane 'e yiwatœ nœ tœ 'e nene, mœ mindœ Yisu fœ 'e, mœ yisœ œrœ fœ 'e lœ ukpulu azu too ɓa scœnda nœ 'e.

21 O'o mœ sœ lima kœ'e Ayuda dœ Agreke adœke endje fa lœsu endje fœ Ndjaba dœ pe kœyindœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu.

22 «Ngɔngɔ asœ, Ishiri sœ kœvwa mœ ga lœ Yerusaleme, mœ wuwusœ neke á wuta ga tœ mœ ɓa zœ nene.

23 Kashe œneke á mœ wusœ nœ kœdœ lœ ongbo kɔ á mœ ro lœ nœ, Ɔtshɔ Ishiri sœ kœma fœ mœ adœke, kánga dœ pe œrœ oyo kɔ sœ kœkate mœ.

24 Kashe mœ wu adœke soro mœ sœ ɓata œrœ gbambanœ, ogo nœ mœ kœdœ mœ na œrrr ga tœ ndɔngolɔ akwa nœ mœ, yé ga tœ kœka akwa á Gbozu Yisu za fœ mœ adœke: mœ mindœ Ɔtshɔ O'o nœ ɔtshɔ lœsu nœ Ndjaba ga ndœ azu.

25 «Ngɔngɔ nœ asœ, mœ wusœ nœ adœke 'e kpa wu mœ nene, e'e má mœ sœ lima ugurutœ 'e mbœrœ kœpandœ Ogo gbozu nœ Ndjaba fœ 'e.

26 Mbœrœ tœnœ ataa á mœ sœ kœpandœ nœ fœ 'e kɔ kpesheke adœke: indji 'e œ tu ga lœ kumu mœ nene.

27 Gbambanœ nene, mœ zaza anga o'onœ yiwa tœnœ tœ 'e nene, mœ pandœ awa akwa nœ Ndjaba para fœ 'e ye.

28 'E gbɔndœtœ 'e dœ tœ 'e, yé œ gbɔndœ azu á Ɔtshɔ Ishiri ko 'e tœ aayi kœgbɔndœ endje. 'E gbɔndœ Ikriزيا nœ Ndjaba ɓata aayi kœgbɔndœ apata. 'E gbɔndœ nœ mbœrœ Ndjaba dá yɔ dœ indji Gholo nœ ye dœ tœ ye.

29 Mœ wusœ nœ adœke aekpe azu œ na manda mœ, endje sœ ɓata amuru, endje wu oyo apatanœ nene.

30 Ugurutœ 'e ndje, anga anga 'e œ tetœ kœpa wala mbœrœ kœgbota ayindœ Yisu ga ndœ endje.

31 Ataa, ala 'e gbɔ, adja œndœ tœ 'e roro 'e nene. 'E gbe dœ ungu votɔ butshɔ dœ ɔlɔ dœ ngola lœ la mœ, mœ sœ lima kolœ kœna manda uzu dœ uzu ndœ kœgi she ga ugurutœ 'e.

32 «Yé ngɔngɔ asœ, mœ sœ kœko 'e ga tshakane Ndjaba, Ɔtshɔ O'o nœ ɔtshɔ lœsu nœ ye gbɔndœ 'e, œ li kœza gbɔgbɔ fœ 'e ndje dœ kœko œrœ kɔ á tshe guma mbœrœ azu á tshe ke endje fœ 'e.

33 Mœ sœsœ lima dœ ogo œrœ nœ uzu bale nene, œdœ ngendja, ɔrœ too lœba.

34 'E wusœ nœ dœ tœ 'e adœke mœ mbœrœ lima akwa dœ kane mœ dœ tœ mœ yé á gbɔ œrœ á li dœ mœ dœ pe anga mœ á mœ na tœ awanœ bale dœ endje.

35 Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ lima kœma fœ 'e adœke, 'e mbœrœ akwa yeka á kœto œrœ fœ endjeneke á endje mœmɔ ugurutœ 'e, 'e gbe dœ o'o á Gbozu Yisu pa dœ tœ ye lima adœke: “Yanga nœ kœto œrœ fœ azu ropa œnœ kœgbɔ tœnœ ye.”»

36 Manda o'onœ, Polo gote ga ati dœ endje para ndœ kœ e Ndjaba.

37 Endje para endje tetœ iki ye, œ yo ga dagi Polo ndœ kœ'uru tshelœ utu ye.

38 Endje sœ lima dœ oyo mbœrœ Polo pa fœ endje adœke, œne kpa wutœ œne dœ endje nene. Manda nœ á endje gi she na tœnœ œrrr ga lœ egerœ agba.

21

Kæo Polo ga læ Yerusaleme

¹ Manda kækurutshelœtœ 'a dœ endje, 'a li ga læ egerœ agba, 'a ro ga læ tshiki Kose, osho kœo panœ 'a wuta ga læ Rode, kæto kpœtœmœ dá 'a ro ga læ Patara.

² Kpœtœmœ, 'a gbœ anga egerœ agba á sœ kœero ga læ Fenisi, yeka 'a o ga læ nœ á ro.

³ Kœendo dœ Shipre, 'a katœ tshikinœ ga pa gele 'a, 'a za awa Siri, 'a jeroe 6a læ Tire 6a tœ osho á endje yi lima ndœ kœko œeroe læ egerœ agba ga shu.

⁴ 'A mbœrœ lima pœœ bale kpœtœmœ mbœrœ 'a gbœ ayindœ Yisu. Lœ awa nœ Ishiri, endje pa fœ Polo adœke tshe nana ga læ Yerusaleme nene.

⁵ Kashe œœ á olo 'a ka, endje na kækatœ 'a ga tœ awa dœ awo endje dœ pe agbolo nœ endje. Yeka á 'a gote 6a tœ mangu yé á za avwala.

⁶ Manda kæbala ndangba tœ 'a dœ endje, 'a o ga læ egerœ agba yeka á endje gu ga ndœ endje.

⁷ Kœeto læ Tire, 'a ro œerr ga læ Petolemaysi, 'a mbœrœ kpœtœmœ olo bale ndœ kæbalatœ 'a dœ aaya 'a læ Yisu.

⁸ Osho kœo panœ, 'a ro ga læ Sezaré, 6a zœ 'a ro ga ndœ ayi kœeyisœ Otsho O'o á i'iri ye kœdœ Filipino, 'a lo 6a ndœ ye. (Eshe kœdœ anga aayi kœeti kane aayi avwa á 'a ke lima endje mindu dœ bisha (7) læ Yerusaleme.

⁹ Tshe sœ dœ ayawuru vana á endje sœpe dœ akpœnœ, á sœ kægbara o'o á to 6a ndœ Ndjaba.

¹⁰ Yé 'a mbœrœ olo ndjoro lima kpœtœmœ, anga ayi kægbara o'o to læ Yuda œ na, i'iri ye kœdœ Agabuse.

¹¹ Kœgbo 'a, tshe za uwu tshapa læba nœ Polo á i dœ ada ye dœ pe kane ye, á pa adœke: «Otsho Ishiri pa adœke mara á Ayuda œ i bala dœ ayengœ uwu tshapa læbanœ asœ 6a læ Yerusaleme á za she fœ anga angbi azu dœmœ.»

¹² Manda kœdji o'onœ asœ, 'a'a dœ pe aaya læ Yisu læ ongbonœ, di tshelœma 'a fœ Polo adœke, tshe nana ga læ Yerusaleme nene.

¹³ Kashe Polo gi adœke: «Mbœrœ gadœ dá 'e sœ kœeki tœnœ á sœ kœeyi awa ga lœsu mœ a? Mœ guma tœ mœ ndje adœke, endje za mœ ga læ kángaa dœ pe kœwo mœ 6a læ Yerusaleme mangba i'iri Gbozu Yisu ye.»

¹⁴ Bata á tshe yiyindœ o'o nœ 'a lima nene, 'a katœ kœeshosho she yé á pa adœke: «Kaka adœke Gbozu mbœrœ lindœ gbetshelœ nœ ye.»

¹⁵ Manda olo teasho, 'a guma tœ 'a ndœ kœero ga læ Yerusaleme.

¹⁶ Anga ayindœ Yisu læ Sezaré á 'a ro tœ awanœ dœ endje lima, endje gbœ osho kœlo tœnœ fœ 'a 6a ndœ anga uzu bale læ Shipre, i'iri ye kœdœ Manasone, œshe kœdœ anga yindœ Yisu 6alima katshatsha.

Polo dœ Jake gbœtœ endje 6a læ Yerusaleme

¹⁷ Ŭœ á 'a wuta ga læ Yerusaleme, alaya læ Yisu uru tshelœ utu 'a dœ yanga.

¹⁸ Osho kœo panœ, 'a ro tœ awanœ bale dœ Polo ga ndœ Jake, osho á agbozu kuma akwa kœ læ Ikrizia œ ngbœtœ endje ga tœnœ.

¹⁹ Manda kæbala endje, Polo pandœ œrœ kœ á Ndjaba mbœrœ lima dœ she awa bale læma akwa nœ ye ugurutœ angbi azu.

²⁰ Endje dji Polo, yé œ donga Ndjaba. Á pa fœ she adœke: «Bœ wu, aya, Ayuda andjoro yindœ Yisu, endje kœ sœ kæpara awa kæmbœrœtœ endje liaka awa akwa á Ndjaba za fœ Moyize dœ lœsu endje bale.

21 Kashe endje dji adœke, 6œ yisœ œrœ foe Ayuda para á endje sœ lœ oporotœ angbi azu adœke, endje katœ awa akwa nœ Moyize yé œ ka ndje tœ kœwa agbolo nœ endje tœ gaza dœ pe kœmbœrœ œrœ mara ogo nœ azœ.

22 A mbœrœ kotoo? Mbœrœ endje dji ndœ zœ adœke 6œ sœ kpœke zœ.

23 Mbœrœtœ zœ lindœ neke á 'a pa foe 6œ asœke. 'A sœ dœ anga azu vana á endje dra ama endje foe Ndjaba.

24 Ko endje potœ zœ dœ 'e na œ mbœrœ adœke œkœ 'e sœ yerœ, gi œrœ tokórœ tshangba endje. Endje li ndje kœwa sukumu endje yé azu para œ gbe adœke o'o á ki dœ i'iri zœ kœdœ wala. Kashe œ li ndje adœke 6œ mbœrœtœ zœ liaka awa akwa.

25 Yé mbœrœ angbi azu á endje te ayindœ Yisu, 'a su mbeti dœ o'o á 'a wa adœke: endje zizi œrœ á endje to dœ okoro foe andjaba nene, indji, dœ agea á indji ye tutu ga ati nene, yé endje mbœmbœrœ angba budu nene.»

26 Osho kœrœ pance, Polo ko ayakoshe asœmœ yé œ mbœrœ adœke œkœ œne sœ yerœ awa bale dœ endje. Endje na dœ endje ga lœ Tepelo mbœrœ kœpandœ kœka olo nœ kœmbœrœ adœke œkœ œne sœ yerœ, yekane á uzu dœ uzu kœzo agea tokórœnœ ga utshu Ndjaba.

Kœza Polo

27 E sœpe lima teasho adœke olo mindu dœ bisha nœ kœmbœrœ adœke œkœ azu sœ yerœ ka, yeka Ayuda lœ ogo Azi wu Polo lœ Tepelo. Endje bili azu ndjoro ndœ ye yé á za she.

28 Endje sœ lima kœta rawa adœke: «Azu Israyele, 'e na ga mœ œ ti kane 'a ga lafo! Uzunœ á tshe sœ kœyisœ œrœ fatœnœ djezœ, á tshe sœ kœndi tshelœ kœlisœtœ ogo Israyele, á yiyindœ awa akwa nœ Moyize nene, á tshe ko angbi azu ga lœ Tepelo, á ndi œyerœ osho dœke.»

29 Mbœrœ endje wu lima Trofime uzu Efeze dœ she 6a lœ ongbo á gbe adœke Polo li dœ she ga lœ Tepelo.

30 Tshelœ ongbo djigi turu dœ o'onœ, yé azu ndjoro na lima ye. Endje tepa Polo lœ Tepelo œ wuta dœ she ga shu, trale dœ kœtshu mandanœ ga tœnœ.

31 Bata á endje sœ lima ndœ kœpara awa kœwo she, o'onœ wuta lima 6a ndœ gbozu tshapa aturugu nœ Roma lœ Yerusaleme adœke: «Ekpe o'o li ga lœ Yerusaleme ye!»

32 Katsha, tshe ngbœa aturugu dœ agbozu tshapa endje, á endje na ga tœ osho á o'o sœ tœnœ. Lœkœ á azu wu aturugu dœ gbozu tshapa endje yeka á katœ kœbi Polo.

33 Yé gbozu tshapa aturugu na ndoo dœ she, á za 'o foe endje adœke endje i Polo ga tœnœ dœ djingiri bisha. Manda nœ á tshe yu osho adœke œshe kœdœ œ yé œrœ gadœ dá tshe mbœrœ a.

34 Kashe lœ ukpulu azu, uzu dœ uzu sœ kœta rawa dœ o'o nœ ye kpi, bata gbozu nœ aturugu sœ lima kœdji ádá o'onœ dœ œtshœ nœ nene mbœrœ ukpulu azu, á wa adœke endje gu dœ Polo ga lœ pada nœ aturugu.

35 Lœkœ á endje wuta ga pa esekaliye, aturugu za Polo ga lafo mbœrœ azu sœ lima kœndanga endje waa.

36 Yé azu kœ te manda endje dœ rawa adœke: «'E wo she!»

Kœpa ngbanga nœ Polo 6a utshu Ayuda

37 Olo á endje yindœ kœli dœ she ga lœ padanœ, Polo pa foe gbozu nœ aturugunœ adœke: «Bœ yindœ nœ adœke mœ pa o'o ye a?» Tshe gi foe she adœke: «Bœ wu ndje sœ o'o ama Greke ye!»

³⁸ Ɛ dœdœ 6œ kœdœ uzu Ezipito á tshe za djingili lœ olo á ro kpœke ga ugurutœ azu, yé á bili azu á kpa ndje dœ azu koshe kutu vana ga lœ kpagagasho nene a?»

³⁹ Polo gi fœ she adœke: «Ɛœ nene, œmœ kœdœ uzu Yuda, endje zu mœ lœ Tarse lœ ogo Silisi. Ɛmœ kœdœ gbolo ongbo á i'irinœ to waa. Wu oyo mœ, œ za awa fœ mœ, mœ pa o'o fœ azu.»

⁴⁰ Tshe za awa fœ she, Polo ka ga pa esekaliye, œ ti kane ye ga lafo ndœ kœma adœke azu katœ kœta rawa, azu wu œ sœ kokoko. Yé tshe tetœ kœpa 'o fœ endje dœ o'o ama ogo Ayuda á dœ Ebre adœke:

22

¹ «Alaba dœ pe alaya, 'e dji o'o ngbanga nœ mœ á mœ yindœ kœgi ngœngœ asœke ga utshu 'e kane.»

² Kœdji adœke Polo sœ kœpa 'o fœ endje dœ o'o ama Ebre, osho kpa yi taa, yé á tshe pa fœ endje adœke:

³ «Ɛmœ kœdœ uzu Yuda, endje zu mœ lœ Tarse lœ ogo Silisi, kashe mœ gerœ lœ ongbonœ asœ, mœ mbœrœ lakœrœ á sœ kœyisœ o'o á pandœ awa akwa nœ aata azœ tshakudu Gamaliyele, œmœ kœdœ lima uzu á mœ zatœ mœ waa fœ Ndjaba бата 'e para kœko á 'e sœ kœmbœrœ tœnœ kpesheke.

⁴ Mœ sœ ndje lima kœwo azu á ndje sœ kœza awa Gbozu, mœ ko ayakoshe dœ pe ayashe va ga lœ kángá.

⁵ Egerœ nganga Ndjaba dœ ukpulu agbozu tshapa azu o'o œ pa ndje ndœmanœ fœ 'e ye. Endje dá vwa lima mœ adœke mœ na œ katœ mbeti á sœ kœza awa fœ mœ kœro ndœ aaya mœ dœ Ayuda á endje sœ 6a lœ Damaseke. Mœ na lima ga zœ ndœ kœko azunœ asœmœ, kœgu dœ endje ga lœ Yerusalemœ mbœrœ á endje kœgbœ djofele.»

Polo pandœ mara á tshe fa lima tshalœsu ye (Wu 6a tœ Akw 9.1-19; Mat 26.12-18)

⁶ «Mœ sœ lima lœ awa ana, yé lœko á mœ ndo dœ tshalakpi Damaseke, ngbangi dœ gbœku œlœ atake, ishiri owo to 6a lafo œ za mœ djigi.

⁷ Mœ te ga ati, yé œ dji tshama uzu kœ'e mœ adœke: “Sawulo, Sawulo, mbœrœ gadœ á 6œ mbœrœ œrœ kanga fœ mœ ata a?”

⁸ Mœ gi adœke: “Ɛ6œ kœdœ œdœ, Gbozu?” Tshama uzu kpa pa adœke: “Ɛmœ kœdœ Yisu 6a lœ Nazarete, œmœ dá 6œ mbœrœ œrœ kanga fœ mœ asœmœ.”

⁹ Anga mœ á 'a na lima dœ endje wu ishiri owonœ ye, kashe endje djidji lima o'onœ á uzunœ sœ kœpa tœnœ fœ mœ nene.

¹⁰ Mœ yu adœke: “Ɛrœ gadœ dá mœ kœmbœrœ a, Gbozu nœ mœ?” Yeka á Gbozu gi fœ mœ adœke: “Alafo œ na ga lœ Damaseke, yé 6a zœ, endje yisœ akwa á li adœke 6œ mbœrœ.”

¹¹ Bata ishiri owonœ bu lima ala mœ ye, anga mœ dá za kane mœ wuta tœnœ ga lœ Damaseke.

¹² «Anga uzu lima bale 6a zœ i'iri ye kœdœ Anania, œshe kœdœ uzu nœ œtshœ lœsu, tshe sœ kœgbœndœ awa akwa nœ Moyize waa, yé Ayuda para á endje sœ lima kpœtœmœ sœ kœpa œtshœ o'o nœ ye waa.

¹³ Tshe na œ gbœ mœ œ pa fœ mœ adœke: “Sawulo, aya mœ, ala zœ kœro!” Trale ala mœ kœro yé mœ mesho œ wu she.

¹⁴ Yeka á tshe kœpa fœ mœ adœke: “Ndjaba nœ aata azœ ke 6œ adœke 6œ wusœ œrœ á tshe yindœ nœ, 6œ wu uzu á tshe sœ ndjii yé 6œ dji o'o nœ ye.

15 Mbærœ 6œ doé bala timu nœ ye utshu azu para, tœ œrœ á 6œ wu doé pe neke á 6œ dji.

16 'Bœ sœ kœkate œrœ gadé? 'A ro 6œ gbœ batisimu doé i'iri Yisu yé œ ta i'iri ye doé ekperœ nœ zœ kœyiwa."

17 «Mœ gu ga lœ Yerusaleme, yé anga ðœ bale mœ sœ kœ'e Ndjaba 6a lœ Tepelo, mœ wu œrœ lœ ulu.

18 Mœ wu lima Gbozu á tshe sœ kœpa fœ mœ adœke: "Katœ Yerusaleme ngœngœ asœ ti, mbærœ azunœ œ yi bala ndœ o'o á 6œ pa fœ endje doé i'iri mœ nene."

19 Mœ gi adœke: "Kashe Gbozu, endje wusœ nœ adœke mœ sœ lima kœna kœli ga lœ Sinagoga kœko azu á endje sœ doé kœyindœrœ ga ndœ zœ, œ bi endje yé œ ko endje gu tœnœ ga lœ kánga.

20 Ðœ á endje wo lima Etienne, timu nœ zœ, mœ sœ lima zœ; mœ yindœ nœ ga ndœ endje, yé œ gbœndœ lœba nœ endje."

21 Yeka á Gbozu pa fœ mœ adœke: "Na zœ, mœ yindœ kœvwa 6œ lœ ingirincœ, 6a ndœ angbi azu."

Polo pa adœke œne kœdœ gbolo ogo Roma

22 Ayuda á endje sœ lima kpœtœmœ dji o'o nœ ataa, œ oma doé Polo yé œ tetœ kœta rawa adœke: «'E wo mara uzu atake ye! Tshe lili kœsœpe doé soro nene!»

23 Bata endje sœ lima kœta rawa, kœko lœba nœ endje va e doé pe kœgi trusha ga lafo,

24 gbozu tshapa aturugu pa adœke endje za Polo li tœnœ ga lœ pada œ so she, yeka á kœwusœ ádá rawanœ á endje ta pa ye asœmœ.

25 Endje sœ kœi she doé uwu ga tœnœ, Polo yu gbozu nœ aturugu adœke: «'E li adœke endje bi gbolo ogo Roma utshu kœwa ngbanga nœ ye ye a?»

26 Manda kœdji o'onœ ataa, gbozu nœ aturugœ pandœ nœ fœ gbozu tshapa endje adœke: «'Bœ mbærœ kotoo! Mbærœ uzu asœ kœdœ gbolo ogo Roma!»

27 Gbozu tshapa aturugu kwatœ ye œ yu Polo adœke: «'Pandœ nœ fœ mœ ka, adja 6œ kœdœ gbolo ogo Roma a?» Polo yindœ nœ adœke: «'Ë.»

28 Gbozu tshapa aturugu kpa pa adœke: «'Emœ, mœ ko egerœ ngendja ndœ kœfa gbolo ogo Roma.» Polo pa adœke: «'Emœ, mœ kœdœ adja gbolo ogo Roma.»

29 Trale, azu á endje sœ lima kœbi she, gitœ endje indiri ye yé. Awa za ndje lima gbozu tshapa aturugœ mbærœ kœwusœ nœ adœke œnœ i gbolo ogo Roma ga tœnœ doé uwu.

Polo 6a utshu aayi kœwa ngbanga

30 Osho kœœ panœ, gbozu tshapa aturugu yindœ kœwusœ ádá á Ayuda sœ kœza o'o ga pa Polo. Tshe zu djingiri tœ ye, yé manda nœ á e angbœtœ nœ agbozu tshapa anganga Ndjaba doé pe aayi kœwa ngbanga para, á jerœ doé Polo, á za she tœ ga utshu endje.

23

1 Polo ko ala ye tœ lœ la agboro aayi kœwa ngbanganœ, á pa fœ endje adœke: «Alaya, soro mœ sœ yerœ utshu Ndjaba œrrr ga tœ ngœngœ asœke yé lœsu mœ sœ doé kœsœ gee mbærœ tœnœ.»

2 Kashe egerœ nganga Ndjaba á i'iri ye kœdœ Anania za o'o fœ azu á endje sœ ndœ doé Polo adœke endje du ama ye.

³ Yé Polo pa fœ she adœke: «Ndjaba œ 6i 6œ, 6œ sœ 6ata imbi muru anda á kavwa! Bœ sœ 6a zœ mbœrœ kœwa ngbanga pa mœ liaka œeneke á awa akwa pandœ nœ, yé 6œ kpa katœ awa akwa ti œ pa adœke endje da mœ a?»

⁴ Azu á endje ka lima ndoo dœ Polo pa fœ she adœke: «Bœ gu egerœ nganga Ndjaba a?»

⁵ Polo gi fœ endje adœke: «Alaya, mœ wuwusœ nœ nene adœke œshe kœdœ egerœ nganga Ndjaba. Gbambanœ nene, Buku nœ Ndjaba pa adœke: “Bœ pa ekpe o’o goro œsœ gbozu tshapa azu nœ zœ nene.”»

⁶ Polo wu lima sœ nœ adœke anga aayi kœwa ngbanganœ kœdœ Asadukayi, yé anga endje kœdœ Afarisayi. Mbœrœ tœnœ, tshe pa o’o ga utshu endje adœke: «Aaya, œmœ kœdœ uzu Farisayi, aata mœ kœdœ Afarisayi. Endje yindœ kœwa ngbanga pa mœ mbœrœ á mœ za lœsu mœ ga pa neke á pa adœke azu á endje tshu, endje she bala lœ akuzu ye.»

⁷ Trale manda o’œnœ á Polo pa ataa, a’ea wuta ugurutœ Afarisayi dœ pe Asadukayi, yé endje kurutshelœtœ endje.

⁸ Gbambanœ nene, Asadukayi pa adœke azu á endje tshu endje she lœ akuzu nene yé aandjelu dœ pe ishiri azu gugu nene. Kashe Afarisayi yi œnœ endje ndœ o’œnœ asœmœ kœ.

⁹ O’o wuta lima ngbangbangba, yé anga aayi kœyisœ awa akwa á endje dœ Afarisayi áafo, œ vwaratœ endje dœ œgbœ, œ pa adœke: «‘A wuwusœ ekperœ bale á yakoshe asœ mbœrœ nene. Anganœ nene ishiri dá pa o’o fœ she a, too andjelu a?»

¹⁰ Bata o’œnœ sœ lima kœgerœ tœnœ, kœkpa awa adœke endje súru tshelœ Polo nene, gbozu tshapa aturugu za o’o adœke aturugu jœrœ œ za Polo ugurutœ endje dœ œ gi she ga lœ pada.

¹¹ Dœ abutshœ manda nœ, Gbozu wuta ga utshu Polo á pa fœ she adœke: «Ka ngbiri, 6ata á 6œ pa djakata o’o tœ upu nœ mœ lœ Yerusaleme kpœke, awa bale œ li adœke 6œ mbœrœ ndje ataa 6a lœ Roma.»

Ayuda vwarandœ Polo

¹² Osho kœrœ panœ pe dœ amazi, anga Ayuda ngbœtœ endje ga tœnœ mbœrœ kœvwarandœ o’o. Endje dara ama endje adœke, œne zi œrœ nene, œ ndjo ndje œrœ nene œrrr adœke œne wo Polo yekane.

¹³ Azu á endje dara lima ama endje sœ kœropa zazu bisha.

¹⁴ Endje ro ga ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ pe agbœ Ayudanœ œ pa adœke: «‘A dara ama ‘a dœ i’iri Ndjaba adœke, ‘a kpa zi œrœ nene yé ‘a ndjo ndje ungu nene œrrr adœke ‘a wo Polo yekane.»

¹⁵ Yé e’e dœ agboro aayi kœwa ngbanga kœ, ‘e vwa osho fœ gbozu tshapa aturugu adœke, endje za Polo na tœnœ mbœrœ ‘e kpa tondœ o’o nœ ye kpœrœ kpœrœ kane. Kashe kolœ ‘a, ‘a gbe adœke ‘a wo she utshunœ adœke tshe yi kumu ye kpœke.»

¹⁶ Kashe gbolo yakoshe nœ yingœ Polo dji lengere o’œnœ asœmœ, œ na ga lœ pada ndœ kœva Polo nea dœ o’œnœ.

¹⁷ Yé Polo kœ’e anga turugu á tshe kœdœ gbozu tshapa aturugu kama, á kœpa fœ she adœke: «Na dœ gbolo yakoshe asœ fœ gbozu tshapa ‘e, tshe sœ dœ o’o kœpandœ nœ fœ she.»

¹⁸ Turugunœ asœmœ kœna dœ gbolo yakoshœnœ asœmœ fœ gbozu tshapa endje, œ kœpa fœ she adœke: «Ayi kána Polo dá e mœ á pa adœke, mœ na dœ gbolo yakoshe asœ fœ 6œ, mbœrœ tshe sœ dœ o’o kœpa fœ 6œ.»

¹⁹ Gbozu tshapa aturugu kœza ama kane ye, kœgitœ ye dœ she ga indirinœ, kœyu she adœke: «O’o gadœ dá 6œ yindœ kœpandœ nœ fœ mœ a?»

²⁰ Gbolo yakoshenœ kœgi fœ she adœke: «Ayuda Zi tshelœ o'o ndœ kœfara 6œ adœke, 6œ za Polo na tœnœ 6a mbatsha ga utshu agboro aayi kœwa ngbanga. Endje mbœrœ adœke œne gbe kœtondœ o'o nœ ye dœ ɔtshœnœ kane.

²¹ Kashe yiyindœ nœ nene. Gbambanœ nene, endje lœ kœropa azu zazu bisha á endje gi uku ga tœ awa ye. Endje dara ama endje dœ i'iri Ndjaba adœke œne zi œrœ nene, œ ndjo ndje ungu nene œrrr adœke œne wo Polo yekane. Adja endje gumatœ endje kœ yé œ sœ kolœ kœkate adœke 6œ yindœ nœ awa bale dœ œne.»

²² Utshu kœza awa fœ gbolo yakoshenœ, gbozu tshapa aturugunœ pa fœ she adœke: «Kpa mimindœ nœ fœ anga uzu bale nene.»

Kœvwa Polo ga lœ Sezaré

²³ Gbozu tshapa aturugu kœ'e anga aturugu nœ ye bisha, kœpa fœ endje adœke: «'E gumatœ 'e mbœrœ kœro ga lœ Sezaré, dœ ada ɔɔ mindu dœ vana lœ butshœ asœ, e ko aturugu kama bisha, endjeneke á endje ɔ ga pa ambarata zazu votœ dœ ndjokpa dœ azu kœnœ wele kama bisha.

²⁴ 'E ko ndje ambarata mbœrœ kœgi dœ Polo dœ soro fœ gbozu Felikisi* .»

²⁵ Yé tshe kœsu mbeti adœke:

²⁶ «Abala nœ zœ. Œmœ Klode Lisiyase, mœ sœ kœsu mbetincœ asœke fœ 6œ dœ gbozu Felikisi, á endje liscœ zœ waa asœmœ.

²⁷ Ayuda za uzu asœ yé œ yindœ kœwo she. Lœkœ á mœ dji adœke œshe kœdœ gbolo ogo Roma, mœ na dœ aturugu nœ mœ á za she tshakane endje.

²⁸ Bata á mœ yi lima ndœ kœwusœ ádá o'o á endje tœ lima meza pa ye ndœ nœ, mœ na dœ she ga utshu agboro aayi kœwa ngbanga nœ Ayuda.

²⁹ Mœ wu adœke, endje tœ mezanœ pa ye mbœrœ o'o á wu awa akwa nœ endje dœ tœ endje. Kashe tshe mbœmbœrœ anga ekperœ bale á li adœke endje wo she too endje za she ga lœ kángá nene.

³⁰ Bata endje pandœ nœ fœ mœ adœke, Ayuda sœ dœ ekpe gbetshelœ tœ kœwo she, mœ vwa she fœ 6œ, œ pa fœ endje adœke endje na ndje kœtœ mezanœ pa ye 6a utshu zœ.»

³¹ Aturugu mbœrœtœ endje liaka o'o á gbozu tshapa endje pa. Endje za Polo yé œ gi she na tœnœ butshœ butshœ œrrr ga ndœ Atipatrisi.

³² Osho kœrœ panœ, aturugu á endje sœ lima kœna dœ ada endje kwatœ endje ga lœ padanœ, yé á katœ endjeneke á endje ɔ ga pa ambarata kœro tœ awanœ dœ Polo.

³³ Lœkœ á endje wuta ga lœ Sezaré, ayi kœkpa dœ ambarata za mbetincœ fœ gbozu tshapa ogo lœ ongbonœ, yé œ katœ Polo ti ga tshakane ye.

³⁴ Gbozu tshapa ogo lœ ongho Yuda kœdi mbetincœ yé á yu Polo tœ kœwusœ ogo nœ ye. Manda kœwusœ nœ adœke œshe kœdœ uzu lœ ogo Silisi,

³⁵ tshe pa fœ she adœke: «Mœ dji 6œ dœ lœkœ á azu kœtœ meza pa zœ kœyikumu endje.» Tshe kœpa fœ aturugu nœ ye adœke endje gbœndœ Polo 6a sœnda nœ gbozu Erode.

24

Ayuda tœ meza pa Polo

¹ Manda olo mindu, gbozu nganga Ndjaba Anania wuta 6a lœ Sezaré awa bale dœ agbœ Ayuda ndje dœ ayi kœkœ bale á i'iri ye kœdœ Tertuluse. Endje wuta ga utshu gbozu Felikisi ndœ kœtœ meza pa Polo.

* **23.24** Endje ke lima Felikisi kœte gbözugo pa ogo Yuda kashe tshe dœdœ lima uzu Yuda nene

² Endje e Polo, yé Tertuluse tetœ køpa œnœ ye ngbanganœ dœ o'o atake: «Gbozu Felikisi, mœ lisœ zœ waa! E ga mbœrœ køwusœtœ nœ zœ dá bœ guma ogonœ asœ adœke œ ga waa. Mbœrœ bœ dá 'a sœ dœ adja køsœ gee lœ ogo nœ 'a.

³ 'A lisœ zœ, gbozu Felikisi, mbœrœ œrœ kœ 'a gbœ tœ osho dœ osho.

⁴ Kashe mœ yiyindœ køwo ada œbœ nœ zœ nene. Mœ ki fœ bœ adœke bœ sœ dœ œtshœ lsu ndœ køedji mœ teasho kane.

⁵ 'A wu adœke uzu asœ køedœ ekpe uzu tœpanœ kpuru, tshe sœ køeli dœ djingili ga ugurutœ Ayuda tœ osho kœ, yé œshe køedœ gbozu tshapa Anazareye.*

⁶ Tshe yi ndje lima ndœ køendi Tepelo á dœ œeyerœ anda nœ Ndjaba dœ uburu yeka á 'a za she. ['A yi lima ndœ køewa ngbanga ga tœ ye liaka awa akwa nœ 'a,

⁷ kashe gbozu tshapa aturugu á tshe dœ Lisiyase, kakara she dœ œgbœ tshakane 'a,

⁸ yeka á vwa 'a adœke 'a na køetœ meza pa ye ba ndœ zœ.] E dœ bœ køyu she dœ tœ zœ, bœ wu adœke o'o á 'a tœ meza pa ye ndœ nœ køedœ adja o'o.»

⁹ Manda o'o nœ ye, Ayuda para køeyindœ nœ adœke: «Adja upu dá tshe pa.»

Kœpa ngbanga nœ Polo

¹⁰ Gbozu tshapa ogo lœ ongbo kœza awa fœ she ndœ køpa o'o. Polo køegi adœke: «Mœ wusœ nœ adœke œbœ dá wa ngbanga ba lima lœ ogo nœ 'a manda ungu ndjoro. Mœ sœ dœ yanga ndœ køpa o'o utshu zœ.

¹¹ Bœ køyu ndje osho dœ tœ zœ, œ mbœrœ kolœ olo ndjokpa dœ bisha œbœ á mœ ro ga lœ Yerusaleme køedonga Ndjaba.

¹² œbœ bale á endje na á gbœ mœ ba sœnda Tepelo too ba lœ Sinagoga too lœ ongbo, á mœ sœ tœ œbœrœ, too køvwa azu adœke endje shoka ama dœ anga endje gugu nene.

¹³ Azu asœ tœ meza pa mœ kolœnœ gbambanœ.

¹⁴ Andaa œneke á mœ yindœ nœ køedœ adœke mœ sœ køembœrœ akwa fœ Ndjaba nœ aata 'a lœ awa nœ Gbozu kashe endje pa adœke awanœ dœdœ œtshœ awa nene. Mœ yi ndje ndœ o'o á endje sú ala mbeti nœ awa akwa œdœ pe œneke á aayi køgbara o'o pa.

¹⁵ E mœ dœ pe endje, 'a sœ kœza lsu 'a ga pa Ndjaba tœ œneke á pa adœke œtshœ azu œdœ ekpe azu œ she bala lœ akuzu.

¹⁶ Mbœrœ tœnœ ataa á mœ sœ køpa avwara adœke mœ mbœrœ ekperœ utshu Ndjaba nœ mœ œdœ pe azu nene.

¹⁷ «Mœ mbœrœ ungu ndjoro lœ ana, yé á mœ gu mbœrœ køetœ œrœ fœ azu ogo nœ mœ œdœ pe makabo fœ Ndjaba.

¹⁸ Yeka á endje na á gbœ mœ lœ awa køembœrœ adœke œkœ mœ sœ yerœ ba lœ Tepelo. Kashe azu sœsœ lima ndjoro nene, yé œbœrœ gugu ndje nene.

¹⁹ Anga Ayuda lœ Azi, endje dá sœ lima kpœtœmœ, endje dá li má ndœ køetœ meza pa mœ œdœ endje køsœ má dœ o'o dœ mœ.

²⁰ Yé azu á endje sœ asœ, endje pandœ ekperœ á mœ mbœrœ lima œbœ á endje sœ køyu mœ utshu ayi køewa ngbanga.

²¹ Too kolœ manda rawa á mœ ta dœ o'o adœke: «Mbœrœ á mœ yindœ nœ adœke akuzu œ she lœ akuzu dá 'e yindœ køewa ngbanga ga tœ mœ a?»

²² Felikisi á tshe wu lima sœ o'o nœ ayindœ Yisu dœ œtshœnœ, køpa fœ endje adœke: «'E gu zœ, œbœ á Lisiyase gbozu tshapa aturugu œ na, dá mœ køewa ngbanga nœ 'e.»

* 24.5 Nazareye køedœ anga ali 'iri á endje sœ lima kœ'e dœ ayindœ Yisu.

²³ Tshe kœvwa anga turugu ndœ kœgi Polo ga lœ kánga. Kashe tshe sœsœ kœnga tœ ye nene, tshe za awa fœ azu nœ ye ndœ kœna kœwu she.

Polo lœ kánga

²⁴ Manda olo teasho, Felikisi kœna 6a lœ kánga dœ awonœ á i'iri ye kœdœ Drusile, œshe kœdœ uyu Yuda. Tshe e Polo mbœrœ tshe sœ lima dœ ogo ndœ kœdji o'o nœ Yisu.

²⁵ Kashe, 6ata á Polo sœ lima kœmindœ o'o nœ ɔtshɔ ɔtshɔ uzu, mara nœ kœgbondœ tœ zœ dœ uzu dœ pe mara á Ndjaba œ wa bala ngbanga nœ azu, awa za Felikisi yé tshe pa adœke: «Bœ lii kœgu œnœ zœ ngɔngɔ asœ da ye. Mœ e 6œ bala manda nœ.»

²⁶ Tshe sœ kœgbe adœke Polo œ to ngendja fœ œne, yeka á sœ lima kœ'e she kpœpanœ kpœpanœ ndœ kœpa o'o dœ she.

²⁷ Manda ungu bisha, Porsiyuse Festuse kœza akwa manda Felikisi. Bata á Felikisi yindœ nœ adœke Ayuda yindœ œne, á ka lima tœ Polo ti lœ kánga.

25

Polo 6a utshu Festuse

¹ Olo votɔ manda kœwuta Festuse ga lœ ogonœ asœmœ, tshe to 6a lœ Sezaré œ ro ga lœ Yerusaleme.

² Agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu Yuda na kœtɔ meza pa Polo fœ she. Endje yu lima she kpœpanœ kpœpanœ adœke

³ tshe za awa fœ œne dœ œne to she gu tœnœ ga lœ Yerusaleme. Andaa, endje vwara lima ndœ kœwo she tœ ala awa.

⁴ Kashe Festuse gi adœke tshe sœ lœ kánga 6a lœ Sezaré, yé œne yindœ kœro dœ tœ œne ga zœ ngɔngɔnœ asœke.

⁵ Tshe kpa pa ga pa nœ adœke: «Æ li adœke agbozu tshapa 'e ro tœ awanœ bale dœ mœ 6a lœ Sezaré, yé œ kœsœ adœke uzunœ asœmœ mbœrœ lima ekperœ á endje kœtɔ mezanœ pa ye.»

⁶ Festuse mbœrœ lima kolœ olo mindu dœ votɔ too ndjokpa gbambanœ 6a ndœ endje kpœtœmœ, yeka á gu ga lœ Sezaré. Osho kærœpa nœ, tshe sœ ga ati 6a tœ osho kœwa ngbanga yé á za awa adœke endje na œ to Polo na tœnœ.

⁷ Lœkɔ á Polo yi kumu ye, Ayuda á endje to lima 6a lœ Yerusaleme ndiwwiri she yé œ te lima tœ kœpa ogboro o'o ga pa ye, ogboro o'o neke á endje kœyu endje tœ ádá o'onœ, endje li kœpandœ nœ nene.

⁸ Kashe Polo pa lima ngbanga nœ ye adœke: «Ædœ ga tœ awa akwa nœ Ayuda, œdœ ga tœ Tepelo too fœ egerœ gbozugo, mœ mbœmbœrœ ekperœ bale nene.»

⁹ Festuse yindœ kœza yanga fœ Ayuda yé œ yu Polo adœke: «Bœ yindœ kœro ga lœ Yerusaleme adœke endje wa ngbanga nœ zœ 6a utshu mœ a?»

¹⁰ Polo gi adœke: «Mœ ka ga utshu osho kœwa ngbanga nœ egerœ gbozugo, yé kpœke dá endje wa ngbanga nœ mœ. Mœ mbœmbœrœ ekperœ bale fœ Ayuda nene 6ata á 6œ wusœ nœ dœ ɔtshɔ nœ dœ tœ zœ asœmœ.

¹¹ Ædœ adja mœ kœmbœrœ má ekperœ, yé á mbœrœ ekperœ neke á li dœ kuzu, mœ wwaratœ mœ ndœ kœtshu tœnœ nene. Kashe œdœ o'o á endje to meza pa mœ ndœ nœ kœdœdœ okporo o'o nene, uzu bale á tshe za mœ ga tshakane endje gugu nene. Mœ yindœ nœ adœke mœ wuta ga utshu egerœ gbozugo.»

¹² Festuse kœte ga ndœ aayi kœemi upu nœ ye, œ kœgi fœ Polo adœke: «Bata á 6œ yindœ kœwu egerœ gbozugo ndœ kœwa ngbanga nœ zœ, 6œ ro ga utshu ye tako.»

Polo 6a utshu Agripa dœ pe Berenise

¹³ Olo teasho manda nœ, gbozu Agripa dœ pe yingɔ nœ á ì'iri ye kœdœ Berenise, ro ga lœ Sezaré yé œ na kœwu Festuse.

¹⁴ Bata œndœ ndje di lima ndje kpœtœmœ, Festuse pandœ o'o nœ Polo fœ Agripa adœke: «Anga yakoshe bale á Felikisi ka lima tœ ye ti lœ kánga sœ kpœke.

¹⁵ Lɔkɔ á mœ na lima ga lœ Yerusaleme, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbɔ Ayuda na kœtɔ meza pa ye, yé endje pa fœ mœ adœke mœ wa agbɔ ngbanga ga tœ ye.

¹⁶ Yeka á mœ gi fœ endje adœke, awa akwa nœ azu Roma pa adœke: œdœ endje kœtɔ meza pa uzu, œ li adœke endje dji she tshe pa o'o œkɔ ye 6a utshu aayi kœtɔ mezanœ yekane á endje kœwa ngbanga ga tœ ye.

¹⁷ Endje kœaafo, á 'a kœgu tœ awanœ dœ endje ga mœ. Mœ kpakpalatœ mœ lɔkɔ á osho kɔrɔ nene, yé mœ na œ sœ ga ati 6a tœ osho kœwa ngbanga yeka á vwa osho adœke endje gu dœ uzunœ ga mœ.

¹⁸ Azunœ á endje tɔ meza pa ye áafo kashe endje papa anga ngbindi o'o tœ upu nœ ye liaka œeneke á mœ gbe má kœdji tœnœ nene.

¹⁹ Endje sœ lima kœshara upu dœ she pa mara kœdonga Ndjaba nœ endje dœ tœ endje, ndje tœ upu nœ anga uzu á ì'iri ye kœdœ Yisu á tshe tshu ye, yeka á Polo kpa pa adœke, tshe sœ dœ soro zœ.

²⁰ Mœ wuwu lima sœ œrœ á mœ mbœrœ tœ kœwa mara ngbanga atamœ nene. Mbœrœ tœnœ dá mœ yu Polo adœke tshe yindœ nœ dœ endje na ga lœ Yerusaleme adœke endje wa ngbanga pa ye tœ o'onœ asœmœ.

²¹ Kashe Polo yindœ nœ lima adœke œne wuta 6a utshu egerœ gbozugo yeka á tshe kœwa ngbanga pa o'o nœ œne. Yé á kœpa adœke endje gbɔndœ ye lœ kánga œrrr ga tœ olo á mœ vwa she fœ egerœ gbozunœ.»

²² Agripa kœpa fœ Festuse adœke: «Mœ yi ndje ndœ kœdji ndje yakoshenœ asœmœ.» Festuse kœgi fœ Agripa adœke: «Ba mbatsha 6œ dji she zœ.»

²³ Osho kœkɔrɔ pa nœ, Agripa dœ Berenise na, dœ azu ndjoro, yé œ li dœ kœlisœtœ ga scœnda awa bale dœ agbozu tshapa aturugu dœ pe agbozu tshapa ongbo. Festuse vwa osho yé endje na œ za Polo gu tœnœ.

²⁴ Festuse kœpa adœke: «Gbozu Agripa œdœ pe 'e kɔ á 'e sœ dœ 'a ati asœke, 'e wu yakoshenœ asœ. Ayuda ndjoro na kœtɔ meza pa ye 6a ndœ mœ, 6a lœ Yerusaleme, dœ pe ndje 6a lakpinœ asœke. Endje pa dœ agbɔ adœke, tshe lili kœsœpe dœ soro nene.

²⁵ Ba ndœ mœ, mœ wusœ nœ adœke tshe mbœmbœrœ anga ekperœ bale á li adœke tshe tshu lœ kumunœ nene. Kashe 6ata á Polo dœ tœ ye yindœ nœ adœke, egerœ gbozu kœwa ngbanga pa œne, mœ wa o'o tœ kœvwa she fœ egerœ gbozunœ.

²⁶ Bata á mœ wuwusœ o'o neke á mœ kœsu pa ye fœ egerœ gbozu nene, dá mœ sœ kœyu she utshu 'e, utshu œbœ dœ gbozu Agripa, adœke 6œ yu she yeka á mœ kœgbɔ o'o kœsu fœ she tœ upu nœ ye.

²⁷ Mœ wu adœke œ scœsœ dœ œtshœnœ nene kœvwa ayi kánga fœ egerœ gbozu œdœ ádá o'ó á endje tɔ meza pa ye kœscœsœ ngbi nene.»

26

Polo pa ngbanga 6a utshu Agripa

¹ Agripa kœpa fœ Polo adœke: «Mœ za awa fœ 6œ ndœ kœpa ngbanga nœ zœ.» Polo kœti kane ye ga lafo ndœ kœpa o'o yé œ pa adœke:

² «Gbozu Agripa, mœ sœ dœ yanga kpesheke ndœ kœpa ngbanga 6a utshu zœ tœ o'o kœ á Ayuda tœ meza pa mœ tœncœ,

³ gbambanœ nene, 6œ wusœ mara kœmbœrœtœ nœ Ayuda dœ pe kœshara upu pa mara kœdonga Ndjaba nœ endje dœ otshœncœ. Mœ ki fœ 6œ adœke lœsu zœ zi tii á 6œ kœdji mœ.

⁴ «Ayuda para wusœ soro mœ pe dœ gbolo mœ ye, mbœrœ mœ gerœ lœ Yerusalemœ ugrutœ azu ogo nœ mœ.

⁵ Endje wusœ mœ katshatsha. Ɖdœ endje kœyindœ nœ, endje pa adœke œmœ kœdœ anga Afarisayinœ á endje ro anga Ayuda dœ kœdonga Ndjaba dœ pe kœlisœ awa akwa nœ azœ waa.

⁶ Yé ngœngœ asœke, mœ sœ kœpa ngbanga mbœrœ á mœ za lœsu mœ ga pa anga o'o á Ndjaba pa lima fœ aata azœ.

⁷ Mara azu ndjokpa dœ bisha (12) lœ Israyelœ sœ kœdonga Ndjaba butshœ dœ œlœ lœsu adœke œne wu œrœncœ asœmœ. Uu gbozu Agripa! Mangba o'onœ á mœ za lœsu mœ ga tœ nœ asœmœ dá Ayuda tœ meza pa mœ.

⁸ Ayuda, mbœrœ gadœ á 'e gbe adœke Ndjaba œ she azu á endje tshu lœ kuzu nene a?

⁹ «Ɖmœ ndje lima, mœ sœ kœpakata azu adœke endje yiyindœ Yisu uzu Nazarete nene.

¹⁰ Ɖtœncœ dá mœ mbœrœ lima lœ Yerusalemœ. Agbozu tshapa anganga Ndjaba za awa fœ mœ yé mœ ko ayindœ Yisu ndjoro gu tœncœ ga lœ kánga. Yé œ kœsœ lima adœke endje wo endje ye, mœ sœ lima kœyindœ nœ.

¹¹ Mœ mbœrœ lima kœ adœke endje wu œrœ kanga lœ Sinagoga, adœke endje katœ kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Yisu ti ye. Tshelœ mœ fa lima ga tœ endje dœ mara adœke, mœ sœ lima kœza awa endje œrrr dje lœ ongbo á sœ lœ ingirinœ.»

Polo pandœ kœfatshalœsu nœ ye

(Wu 6a tœ Akw 9.1-19; Mat 22.6-16)

¹² «Mbœrœ tœncœ ataa, mœ sœ lima kœna œlœ bale ga lœ Damaseke dœ mbeti á agbozu tshapa anganga Ndjaba su fœ mœ adœke œ za awa nœ kœmbœrœ œrœ fœ mœ.

¹³ Uu gbozu! Ti damba tœ ala awa, ndoo dœ midi, mœ wu ishiri owo á ropa œlœ kœto 6a lafo kœjerœ ga pa mœ, dœ pe anga mœ á 'a sœ lima kœro tœ awancœ dœ endje.

¹⁴ 'A kœyo kœ ga lœ œshœ, mœ kœdji tshama uzu kœ e mœ dœ o'o ama Ebre adœke: "Sawulo, Sawulo, mbœrœ gadœ á 6œ sœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ mœ a? Bœ sœ kœwu oyo tœ zœ 6ata yaburu á ayengœ ye du uwu ga lœ igi ye á sœ kœgbota she á tshe sœ kœvwaratœ ye tœ kœna manda ye."

¹⁵ «Mœ kœyu adœke: "Ɖ6œ kœdœ dœ, Gbozu?" Gbozu kœpa adœke: "Ɖmœ kœdœ Yisu, œmœ dá 6œ mbœrœ œrœ kanga fœ mœ asœmœ.

¹⁶ Kashe alafœ, œ ka dœ ada zœ! Wu, mœ wuta ga ndœ zœ mœ mbœrœ kœfa 6œ tœ ayi akwa nœ mœ. Bœ dœ timu nœ mœ adœke 6œ pandœ nœ fœ azu mara á 6œ wu dœ mœ kpesheke dœ pe œneke á mœ kpa yisœ nœ fœ 6œ manda nœ.

¹⁷ Ɖdœ 6a ndœ Ayuda, œdœ 6a ndœ angbi azu, mœ gbœndœ zœ tœ osho kœ á mœ vwa 6œ tœncœ,

¹⁸ mbœrœ kœkœrœ ala endje, ndœ kœgi endje lœ ubu osho ga tœ ingbisho, mbœrœ endje vwaratœ endje tœ Satana yé œ na ga ndœ Ndjaba. Ɖdœ endje kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, mœ djœrœndœ ekperœ nœ endje yé œ za osho kœsœ ugrutœ ayerœ azu nœ Ndjaba fœ endje."»

19 «Kæto tœ olonœ asœmœ, gbozu Agripa, mœ mbœrœ œeneke kɔ á to 6a ndœ Ndjaba á tshe yisœ nœ fœ mœ.»

20 Utshunœ, mœ tetœ kœmindœ nœ fœ azu tshalakpi Damaseke dœ Yerusaleme. Manda nœ, mœ mindœ nœ fœ azu tshelœ ogo Yuda kɔ ndje dœ angbi azu. Mœ sœ kœpa fœ endje adœke endje fatshalœsu endje, œ na ga ndœ Ndjaba yé œ mbœrœ akwa á sœ kœma adœke endje fa adja tshalœsu endje ye.

21 Ádánœ á Ayuda tepa mœ 6a lœ Tepelo, á yindœ kœwo mœ dœ mœ.

22 Kashe Ndjaba sœ kœgbondœ mœ œerr ga tœ kpesheke, yé mœ sœpe damba dœ soro mbœrœ kœpa œeneke asœke fœ azu para kɔkɔ, fœ agbolo ndje fœ agbozu. Œeneke á mœ sœ kœpandœ nœ asœke kœdœ kolœ œeneke á aayi kœgbara o'o œedœ mbeti nœ Moyize pa lima ndœ nœ adœke œ wuta.

23 Endje mi lima ndœ nœ adœke, Masiya œ wu oyo, yé œ tshu yeka á she lœ akuzu utshu azu kɔ. Tshé mindœ o'o nœ Ndjaba á sœ 6ata ɔlɔ á za kœshe fœ Ayuda dœ pe angbi azu.»

24 Polo sœpe damba kœpa ngbanga, á Festuse pa o'o dœ ɔgbɔ adœke: «Iyi te lœ kumu zœ a! Œerœnœ á 6œ wusœ nœ waa dá mbœrœtœ zœ asœke a!»

25 Kashe Polo kœgi adœke: «Mœ sœsœ dœ iyi nene, gbozu Festuse, o'onœ á mœ sœ kœpa tœnœ kœdœ adja o'o, yé ádánœ sœ zœ.»

26 Gbozu Agripa dji o'onœ asœke, yé mœ li kœpa o'o 6a utshu ye dœ awa nene. Tshé wusœ o'onœ asœ bale bale kɔ, gbambanœ nene, œ mbœmbœrœtœ endje wutœnœ nene.

27 Gbozu Agripa, 6œ yindœ o'o á aayi kœgbara o'o pa lima ye a? Mœ wusœ nœ adœke 6œ yindœ nœ.»

28 Agripa kœpa fœ Polo adœke: «Œ sœpe teasho adœke 6œ fa gbetshelœ nœ mœ adœke mœ wuta uzu nœ Kristu!»

29 Polo gi adœke: «Olo sœ ndoo, olo sœ lœ ingirinœ, mœ sœ kœ'e Ndjaba mbœrœ œ6œ dœ pe azu para á endje sœ kœdji mœ kpesheke asœ adœke 'e wuta 6ata mœ, kashe endje ii 'e dœ uwu ga tœnœ 6ata mœ nene!»

30 Gbozu Agripa kœafo awa bale dœ gbozu ongho Festuse dœ Berenise, dœ pe azu para á endje sœ lima kpœtœmœ,

31 yé kœgitœ endje ga indirinœ, kœpa lœ ugurutœ endje adœke: «Uzunœ asœ mbœmbœrœ ekperœ á li adœke a wo she too a za she ga lœ kángá nene.»

32 Agripa kœpa fœ Festuse adœke: «Œdœ uzu asœ kœyɔyɔ lima ndœ nœ adœke gbozu Roma kœwa o'o nœ œene nene, dá a za má she ga shu ye.»

27

Kœvwa Polo ga lœ Roma

1 ɔlɔ á endje gbe adœke 'a ro ga lœ Itali dœ egerœ agba, endje za Polo dœ pe anga aayi kángá fœ anga gbozu nœ aturugu bale á i'iri ye kœdœ Julyuse, tshe kœdœ gbozu uguru ukpulu aturugu lœ ogo Roma á endje e endje adœke «ukpulu aturugu nœ egerœ gbozu.»

2 'A ɔ ga lœ egerœ agba á to 6a lœ Adramite á yindœ kœro kœka ga tœ mangu lœ ogo Azi. 'A ro lima tœ awanœ dœ Aristarke uzu Tesalonike lœ ogo Masedwane.

3 Osho kɔrɔ pa nœ, 'a ka lima 6a tœ Sidona, Julyuse sœ kœmbœrœ ɔtshœrœ ga tœ Polo, á za awa fœ she kœna ndœ kœwu anganœ á endje kœto œerœ á tshe sœ dœ ogonœ fœ she.

4 Manda kœkatœ Sidona ti, 'a áafo, œ ro ndoo dœ tshiki lœ Shipre mbœrœ yugu sœ lima kœgi 'a ga ngbanœ.

⁵ 'A zu ungu kota ga tœ ama ungu ndoo dœ Silisi œdœ Pafili, yeka á 'a wuta ga lœ Mire lœ ogo Lisi.

⁶ Ba zœ, gbozu nœ aturugu wu anga egerœ agba á to 6a lœ Alekezandri, á sœ kœro ga lœ Itali, á ko 'a ga lœ nœ.

⁷ 'A mbœrœ lima olo ndjoro la ngu mbœrœ egerœ agba sœ lima kœkpa yima yima, yé 'a wu lima oyo á wuta lima ga lœ Kinide. Bata 'a lili kœna ndjii ga zœ nene mbœrœ yugunœ á sœ kœndanga 'a, 'a fa dja ga lœ Salemone tœ osho á tshiki Krete ko 'a yiwa tœnce tœ yugunœ.

⁸ Yé manda nœ, 'a mbœrœ oyo tœ 'a, á wuta ga tœ osho á i'irincœ kœdœ Otsho Mangu ndoo dœ ongbo Lase.

⁹ Kashe œndœ 'a di lima lœ anance waa, yé loko dopa nœ, awa adœke egerœ agba na ana gugu nene. Olo á Ayuda œ yo tshelœ ama endje ro lima ye*, á Polo kœpa fœ endje adœke:

¹⁰ «Anga mœ, mœ wu adœke ana asœ ngaanga dœ azœ. Angance ete, egerœ agba dœ pe œrœ kœ á sœ lœ nœ œ ndi, azœ ndje 'a tshu.»

¹¹ Kashe gbozu nœ aturugu vwaratœ ye kœdji Polo, yé á dji kolœ ayi kœkpa dœ egerœ agba dœ pe ayingœ egerœ agbanœ.

¹² Bata mangunœ gaga lima adœke endje sœ tœnce dœ lœkœ nœ izi nene, ili azu yindœ nœ adœke œne ro. Endje yindœ kœro ga lœ Fenikise, anga mangu ogo Krete, á sœ ga tœ osho á œlœ œ li tœnce.

Ndavuru yugu

¹³ Aya yugu to 6a aki á sœ kœna tœnce, yé endje gbe adœke œne li kœmbœrœ œneke á œne yindœ nœ. Endje gbota longonœ† yé œ afo kœro tœnce kperœ tœ ama mangu tshiki Krete.

¹⁴ Kashe œndœncœ di teasho, ndavuru yugu á to ga pa gele ndo dœ osho á œlœ œ wuta tœnce, 6a pa kaga tshiki á jerœ ga pa endje.

¹⁵ Yugunœ gi agba dœ œgbœ ga manda nœ, awa adœke 'a mbœrœ anga œrœ gugu nene yé 'a katœ nœ ti adœke œ gi 'a.

¹⁶ Á ro tœ indiri aya tshiki bale á i'irincœ kœdœ Koda á sœ lima kœwandœ ata gbœgbœ yugunœ pa 'a, yé uvuru 'a kpa lima lœ nœ tœ kœza aya agba kœshe dœ azu.

¹⁷ Manda kœti tœnce ga lafo, endje ko ogboro uwu á du ga tœ egerœ agbanœ mbœrœ loko kœkœkavwa nene. Bata awa kœshi pa mindu dja ga tœ Libi sœ lima kœza endje, endje geta egerœ ma6aya á endje du ga tœ egerœ agbanœ vwi ga la ngu, á tetœ kœna la ngu yima yima.

¹⁸ Osho kœrœ pa nœ, 6ata yugunœ sœpe lima kœvwi 'a dœ agbœncœ, 'a tetœ kœko ata gbarœ va ga la ngu.

¹⁹ Yé olo bisha manda nœ, aayi kœmbœrœ akwa lœ egerœ agbanœ dœ tœ endje, te ndje tœ kœko œrœ kote egerœ agbanœ va e.

²⁰ 'A kpa sœ lima kœwu œlœ too angerepe nene, manda olo ndjoro, yugu sœ kœna kolœ dœ agbœ, yé gbetshelœ nœ soro kpa gugu lima lœ kumu 'a nene.

²¹ Azu á endje lœ lima lœncœ zizi œrœ nene manda olo ndjoro, yé Polo afo ugurutœ endje á pa adœke: «'E wu, anga mœ, œdœ 'e kœdji lima o'o mœ, á 'a sœpe lœ Krete, gbarœ œdœ œrœ kote egerœ agba œ ndi má nene.

²² Kashe ngœngœ asœ, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke 'e ru lœsu 'e, uzu bale ugurutœ 'e œ tshu nene, kolœ egerœ agba dá ndi.

* 27.9 Manda olo kœyotshelœma nœ Ayuda, kœna ana langu ka lima waa † 27.13 Longo: Etœnce kœdœ egerœ badja á endje za vwi ga la ngu yeka á mbœrœ adœke egerœ agba kpa gitœ ye lœ kudu tœ ye nene

²³ Ndjaba nœ mœ á mœ mbœrœ akwa fœ she vwa anga andjelu fœ mœ dœ abutshãœ asœ.

²⁴ Tshê pa fœ mœ adœke: “Polo, awa zaza 6œ nene, œ li adœke 6œ pa ngbanga utshu egerœ gbozu yeka. Ndjaba œ she azu para lœ egerœ agbanœ asœ mbœrœ otsho lœsu nœ ye ga ndœ zœ.”

²⁵ E ru lœsu 'e alaya, gbambanœ nene, mœ za lœsu mœ ga tœ Ndjaba yé œrœ œ mbœrœtœ ye liaka œneke á andjelu pandœ nœ fœ mœ asœmœ.

²⁶ Kashe egerœ agbanœ œ zatœ ye tœ ama œshœ tœ ama anga tshiki bale.»

Egerœ agba li ungu

²⁷ Manda pœœ bisha, egerœ yugunœ vwi 'a lima na tœnœ œrrr ga la egerœ ungu á 'irincœ kœdœ Adriyatike. Kœndo dœ œgbœ butshœ, azu akwa tshelœ egerœ agba gbe adœke 'a ndo dœ ama œshœ ye.

²⁸ Endje du uwu ga tœ badja, á vwi ga la ngu ndœ kœwusœ dili ungunœ. Endje wu adœke ungunœ li metere zazu bale dœ ndjokpa dœ amanœ mindu dœ bisha. Yé endje gitœ endje ga utshunœ, œ kpa vwi uwunœ, á wu adœke œ sœ dœ metere zazu bisha dœ amanœ mindu dœ votœ.

²⁹ Endje sœ lima dœ awa adœke egerœ agbanœ zazatœ ye tœ badja nene. Mbœrœ tœnœ ataa, endje du longo vana ga tœ budunœ, á ko va ga la ngu, yé á sœ lima kœkate dœ lœsu endje ga lafo adœke osho kœrœ.

³⁰ Bata aayi akwa yi lima ndœ kœkpa tœnœ, endje gi lima aya agba kœshe dœ azu ga la ngu yé œ fara adœke œne jerœ ga lœ nœ á kœdu longonœ ga utshu egerœ agbanœ.

³¹ Polo kœpa fœ gbozu nœ aturugu dœ pe aturugu adœke: «Edœ azu asœ kœsœsœpe lœ egerœ agbanœ asœ nene, e'e, 'e sœpe dœ soro nene.»

³² Yeka á aturugu na, á wa tshelœ uwu tœ aya agbanœ, yé á ka tœnœ ti á tœ ga la ngu.

³³ Kœkate adœke osho kœrœ, Polo kœki ga tœ azu para adœke endje zi œrœ. Tshê pa fœ endje adœke: «'E wu, œ mbœrœ kpesheke pœœ bisha á 'e sœ kœgugu dœ awa yugu yé á zizi anga œrœ bale nene asœke.

³⁴ Mœ sœ kœki ga tœ 'e adœke 'e zi œrœ, gbambanœ nene, œ li adœke 'e mbœrœ ataa yekane á kœshe. Uzu bale ugurutœ 'e œ tshu nene.»

³⁵ Manda kœpa ataa, Polo za mapa, á gi mershe fœ Ndjaba tœ ala endje para, á tetœ kœzi tœnœ.

³⁶ Yeka á endje gbœgbœ á tetœ kœzi œnœ endje rœgonœ.

³⁷ A'a para lœ egerœ agbanœ 'a sœ lima azu kama bisha dœ zazu votœ dœ ndjokpa dœ amanœ mindu dœ bale.

³⁸ Manda kœzirœ, uvu azu para su, yé endje tetœ kœko ble va ga la ngu mbœrœ egerœ agbanœ kœlili nene.

³⁹ Manda kœkœrœ osho, aayi kœmbœrœ akwa lœ egerœ agba wu adœke œne ndo dœ œshœ ye. Kashe endje wuwu lima sœ ogo mangunœ nene, fata á endje wu osho á ungu li ga lœ mindu, endje gbe kœpara awa kœza agba ga tœ ama œshœ 6a zœ.

⁴⁰ Endje wa uwu tœ longonœ á katœ nœ ti ga la egerœ ungunœ, endje vvara kayi œ jerœ ga la ngu. Manda nœ, endje du lœba siriki ga utshunœ adœke yugu kœmbœrœ tœnœ á kœvwi egerœ agbanœ ga utshunœ yé œ tetœ kœna gutœnœ ga tœ ama œshœ.

⁴¹ Kashe egerœ agbanœ shi pa mindu á sœ uguru gbœgbœ ungu bisha. Tshatshu egerœ agbanœ li lima ga lœ mindu, œ sœsœ lima kœeturœtœ ye nene, yé gbœgbœ loko kavva lima budunœ ye.

⁴² Aturugu kœwu adœke egerœ agba sœ kœndi tœnœ, á gbe kœwo aayi kãnga mbœrœ endje kœdo ungu yeka á kœkpa nene.

⁴³ Kashe gbozu nœ aturugu yindœ kœshe lima Polo, yé á pakata aturugunœ, yé á pa fœ azu neke á endje wusœ ungu adœke endje i ga la nœ, œ dœ zutœncœ ga pa øshœ.

⁴⁴ Anga endje zu dœ maþaya too dœ agba ndindi egerœ agbanœ. Mara á azu para zu lima ungu dœ øtshœ nœ dœ mœ.

28

Polo 6a læ tshiki Malte

¹ Manda kœshe 'a, 'a dji adœke i'iri tshikinœ asœ kœdœ Malte.

² Ayengœ ogonœ mbœrœ øtshœrœ fœ 'a. Endje ngbœ egerœ owo, á e 'a para ga indirinœ, mbœrœ yavuru sœ kœni tœncœ yé izi sœ waa.

³ Polo rœ lima agba yawo á za vwi ga ta wo, anga yakoro wuta mbœrœ katsha owonœ, á de kane ye á tœpe tœncœ.

⁴ Kœwu adœke yakoronœ de kane Polo, ayengœ ogonœ pa læ tœ endje adœke: «Adjapu, yakoshe asœ kœdœ ayi kœwo azu, tshœ tshœ læncœ la ngu, kashe ayi kœwa ngbanga tshalafœ yiyindœ nœ adœke tshœ sœ dœ soro nene.»

⁵ Yé Polo vwi tshelœ kane ye, yakoronœ te ga ta wo, kashe katsha yakoronœ mbœmbœrœ she nene.

⁶ Anga azunœ sœ lima kœkate kœwu mara á katsha yakoronœ œ mbœrœ she too ndje tshœ gbœ kukuku œ tshu, kashe endje ka œrrr anga œrœ bale mbœmbœrœ nene. Endje kœfa tshelœ o'o ama endje á kœpa adœke: «Yakoshe asœ kœdœ anga ndjaba.»

⁷ Egerœ uzu bale ndœ oshœ á sœ indirinœ á i'iri ye kœdœ Publiyuse, sœ lima dœ oshœ kœsœ ndœ dœ tshikinœ asœmœ kpœtœmœ. Tshœ za oshœ kœsœ fœ 'a dœ øtshœ lœsu yé 'a lo kpœtœmœ olo votœ.

⁸ Aba Publiyuse sœ lima dœ kœfa biwa œdœ pe awa. Polo na kœwu she, á e Ndjaba tœ ayi kœfanœ, á to kane ye ga pa ye ngbewœ á kœfa nœ ye kœka ye.

⁹ Manda nœ, anga azu tshikinœ á endje sœ lima dœ kœfa, na ga ndœ Polo ndœ kœgbœ kœshe yé tshœ she endje ye.

¹⁰ Endje lisœ 'a lima waa, œlœ á 'a jœrœ ga la ngu ndœ kœero tœncœ, endje to œrœ kœ á 'a sœ lima dœ ogonœ fœ 'a.

Kœto læ tshiki Malte kœro ga læ Roma

¹¹ 'A mbœrœ yapu votœ læ Malte, manda nœ 'a œ ga læ egerœ agba, á œpe lima læ tshiki læ izi á sœ 6a zœ. Tœncœ kœdœ lima egerœ agba tshelœ Alekezandri á i'iri ye kœdœ: «Ameya ndjaba.»

¹² 'A na œrrr yé œ wuta 6a lakpi Sirakuse, yé 'a mbœrœ kpœtœ olo votœ.

¹³ Kœto kpœtœmœ, 'a afo kpœtœ, 'a za tshandiri mangunœ œ ro œrrr gbuu ga læ Rejio. Oshœ kœrœ pa nœ, yugu to dja ga mangba 'a yé á tagala 'a manda olo bisha á 'a wuta ga læ Puzole.

¹⁴ 'Ba zœ, 'a gbœ anga ayindœ Yisu, á endje ki ga tœ 'a adœke 'a mbœrœ dœ œne pœsœ bale, yeka manda nœ á 'a kœli ga læ Roma.

¹⁵ Aaya læ Yisu 6a læ Roma dji ndœ 'a, á na para tshatshu 'a, á kate 'a 6a læ zando Apiuse œdœ oshœ á endje e «anda agene». Lœkœ á Polo wu endje, tshœ gbœ gbgbœ, yé œ za mershe fœ Ndjaba.

Polo 6a læ Roma

¹⁶ Kœyi kumu 'a ga læ Roma, endje za awa fœ Polo ndœ kœgbœ anda nœ ye kœlo tœncœ dœ pe turugu á tshœ sœ kœza ala ye tœ ye.

¹⁷ Manda olo votœ, Polo kœwva oshœ fœ agbozu tshapa Ayuda ndœ kœngbœtœ endje ga tœ nœ. œlœ á endje ngbœtœ endje ga tœncœ, Polo kœpa fœ endje adœke: «Alaya, mœ mbœmbœrœ ekperœ ga tœ azu ogo nœ azœ

nene, too ga tœ o'o á aata azœ katœ nœ ti fœ azœ nene, yeka á Ayuda nœ Yerusalem tœ meza pa mœ fœ azu nœ Roma asœ.

¹⁸ Endje yu osho œ yindœ kœkatœ mœ; gbambanœ nene, endje gbœgbœ ekperœ bale á mœ mbœrœ yeka á endje kœwa o'o ndœ kœwo mœ nene.

¹⁹ Kashe Ayuda vwaratœ endje ye, mœ sœsœ lima dœ anga œrœ kœmbœrœ tœnœ nene, á mœ yindœ nœ adœke gbozugo Roma kœwa ngbanga nœ mœ. Kashe mœ sœsœ dœ gbetshelœ kœndi ogo nœ azœ nene.

²⁰ Mbœrœ tœnœ ataa á mœ vwa osho ndœ 'e adœke a pa 'o mbœrœ tœnœ kane. Adja upu adœke endje i kane mœ mbœrœ uzu á azu Israyele sœ kœza lœsu endje ga tœ ye.»

²¹ Endje gi fœ she adœke: «'A gbœgbœ anga mbeti á to lœ Yuda mbœrœ o'o nœ zœ nene, yé lœ ugurutœ alaya á endje na asœ, anga bale á tshe na dœ ndœ trœrœ zœ too tshe pa ekpe o'o mbœrœ bœ gugu nene.

²² Kashe 'a yindœ kœdji bœ kœmindœ neke á bœ na dœ tœnœ mbœrœ osho kœ, azu sœ kœvwaratœ endje tœ awa nœ zœ á bœ zatœ zœ ndœ nœ.»

²³ Endje kœdi mbulu dœ Polo, yé lœkœnœ, endje kœna ndjoro ga lœ bingi nœ ye. Kœto dœ amazi œrr kpii, Polo sœ kolœ kœyisœ 'o tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba fœ endje kœto tœ mbeti nœ Moyize dœ pe œnœ aayi kœgbara o'o mbœrœ kœma fœ endje adœke endje yindœ Yisu.

²⁴ Anga endje sœ lima kœyindœ o'o á tshe sœ kœpa tœnœ, kashe anga endje vwaratœ endje kœyindœ nœ ye.

²⁵ Kœgu endje tœ awa, endje sœ lima kœdjitœ endje lœ tœ endje nene; á Polo kpa kœpa ga pa nœ fœ endje adœke: «Tœnœ kœdœ adja o'o nœ Œtsho Ishiri á ayi kœgbara o'o Isaya mi lima ndœ nœ fœ aata 'e adœke:

²⁶ «Na ga ndœ azu asœmœ yé œ pa fœ endje adœke:

'e dji dœ œtshœnœ kashe 'e wusœ adanœ nene,
'e mesho dœ œtshœnœ kashe 'e wu dœ œtshœnœ nene.

²⁷ Gbambanœ nene, lœsu azu asœ gbœgbœ;

endje be utu endje dœ pe ala endje ye,
mbœrœ endje yiyindœ kœwu œrœ nene,

yé œ yiyi ndje ndœ kœdji o'o nene,

endje yiyindœ kœfa lœsu endje fœ mœ dœ Ndjaba nene.

Yé mœ she bala endje koto o?»

²⁸ Polo kœpa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ adœke, Ndjaba vwa kœshe fœ anga angbi azu; endje, endje dji bala zœ.»

²⁹ Kœdji Polo ataa, Ayuda gitœ endje yé œ tetœ kœshara o'o ugurutœ endje dœ tœ endje.]

³⁰ Polo mbœrœ lima ungu bisha tshakudu anda dœ ngendja nœ ye dœ tœ ye, yé tshe sœ kœpa o'o dœ azu kœ á endje sœ lima kœna ga ndœ ye.

³¹ Tshe sœ lima kœmindœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, kœyisœ o'o nœ Gbozu Yisu Kristu dœ awa nene, yé uzu bale kœpakata she gugu lima nene.

Mbeti á Polo sù fœ azu Roma Tshatshu o'o

Uzu á tshe sù mbetinœ asœke kœdœ Polo. Tshe sù fœ azu Ikrizia 6a lœ ogo Roma kœpa fœ endje adœke œene sœ dœ ogo kœro ga ndœ endje mbœrœ kœyisœ Ɔtsho O'o yekane á kœro ga tœ Espane manda nœ. Tshe su mbetinœ ndœ kœza kœru lœsu fœ ayindœ Yisu.

Djakata o'o á tshe su ala mbetinœ asœke kœdœ adœke: œdœ Ayuda œdœ angbi azu, endje para kœkœ kœdœ aayi kœmbœrœ ekperœ. Kashe œeneke á sœ dœ Ɔtshœnœ kœdœ kœguma tshagurutœ endje dœ Ndjaba yé œœrœ á guma tshaguru tœ azu dœ Ndjaba kœdœ kœyindœ i'iri Yisu.

Polo pa ndje o'o tœ upu nœ awa akwa œdœ pe Ɔtsho Ishiri lœ akwa nœ Kristu. Tshe pa ndje ndœ mara á Ayuda vwaratœ endje tœ Yisu, á Ndjaba kœro awa fœ angbi azu kœgbœ kœshe. Tshe pa ndje o'o tœ mara kœsœ nœ uzu nœ Kristu dœ ayanœ œdœ pe azu nœ Lita.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Ali o'o (1.1-17)
- Uzu li ga lœ ekperœ kashe tshe li kœwuta lænœ dœ gbœgbœ nœ ye dœ tœ ye nene (1.18-3.20)
- Kœshe á Ndjaba guma fœ azu (3.21-4.25)
- Tafo kœshe dœ awa nœ Yisu Kristu (5.1-8.38)
- Gbetshelœ nœ Ndjaba tœ upu nœ azu Israyelœ (9.1-11.36)
- Mara kœmbœrœtœ nœ azu nœ Kristu (12.1-15.13)
- Ndœngœlœ o'o (15.14-16.27)

Abala

¹ Œmœ Polo, ayi akwa nœ Yisu Kristu mœ sœ kœsu mbetinœ asœke fœ 'e. Ndjaba e mœ mbœrœ kœdœ ayi avwa yé tshe ke mœ ndœ kœpandœ Ɔtsho O'o nœ ye.

² Ɔtsho O'onœ á Tshe pa lima ndœ nœ lœ awa nœ aayi kœgbara o'o ala œeyœ Buku,

³ tœ upu nœ Gbolo nœ ye, á endje zu she 6ata uzu lœ uwu aata Davidi.

⁴ Á lœ awa nœ Ɔtsho Ishiri, Ndjaba she lima she lœ akuzu. Tshe yi lima sœ nœ adœke, tshe kœdœ gbolo nœ œene á tshe sœ dœ gbœgbœ waa.

⁵ Dœ awa nœ ye œdœ mbœrœ mokœ nœ ye dá Ndjaba ma Ɔtsho lœsu nœ ye ga ndœ mœ yeka á e mœ adœke mœ te ayi avwa nœ ye, dœ mœ gbara fœ angbi azu kœ adœke endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu Kristu, yé œ dji o'o ama ye.

⁶ E'e ndje, 'e lœ ugurutœ azunœ asœmœ mbœrœ á Yisu Kristu e ndje 'e.

⁷ Ga ndœ 'e dœ azu Roma kœ, Ndjaba yindœ 'e yé tshe e 'e adœke 'e wuta ayœrœ azu. Kaka adœke Aba azœ dœ Ndjaba œdœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu ma Ɔtsho lœsu nœ endje fœ 'e, yé œ za kœsœ gee fœ 'e.

Polo yindœ kœna kœwu ayindœ Kristu tshelœ Roma

⁸ Utshunœ kœ, mœ donga Ndjaba nœ mœ lœ awa nœ Yisu Kristu mbœrœ 'e para kœkœ. Gbambœnœ nene, tshapashœ djigi sœ kœpa o'o tœ upu nœ kœyindœrœ nœ 'e.

9 Mœ kœsœ tœ kœyisœ Ɔtsho O'o nœ Gbolo nœ Ndjaba, mœ sœ kœmbœrœ akwa nœ Ndjaba dœ lœsu mœ bale. Yé tshe wusœ nœ adœke mœ sœ tœ kœpa adja o'o, adœke mœ sœ kœgbe dœ e'e lœ avwala nœ mœ.

10 Ɔb dœ ɔb, mœ sœ kœki fœ Ndjaba adœke œdœ tshe kœyindœ nœ, tshe kœo awa fœ mœ dœ mœ wuta ga ndœ 'e.

11 Gbambanœ nene, mœ sœ adja dœ ogo kœwutœ mœ dœ 'e yeka á gbɔgbɔ kœmbœrœ akwa nœ Ɔtsho Ishiri kœmatœ ye lœ 'e adœke kœyindœrœ nœ 'e kœgerœ.

12 Adja mœ yindœ kœna kœwutœ mœ dœ 'e mbœrœ a ngbɔɔa gbetshelœ nœ azœ lœ kœyindœrœ á a sœ dœ tœnœ á kœza gbɔgbɔ fœ azœ kɔ.

13 Aaya mœ, 'e wusœ nœ adœke mœ gbe tœ kœna ga ndœ 'e awa ndjoro kashe œrrr ngongɔ asœke, awa kœkœrɔ fœ mœ nene. Mœ yi lima ndœ nœ adœke ndœla akwa nœ mœ wuta ngbi ugurutœ 'e ɔata á wuta ndje ngbi ugurutœ anga angbi azu á endje wuwusœ Yisu nene.

14 Mœ sœ dœ kudá nœ azu kɔ: azu á ala endje kœrɔ* œdœ endjeneke á ala endje kœkœrɔ nene, azu á endje sœ dœ kœwusœrœ dœ endjeneke á endje gugu dœ kœwusœrœ nene;

15 kudancœ ascœmœ kœdœ kœna kœyisœ Ɔtsho O'o fœ endje. Atamœ, mœ ye ndje ndœ kœna ɔa lœ Roma mbœrœ kœyisœ Ɔtsho O'onœ ascœmœ fœ 'e.

Ɔtsho O'o kœdœ gbɔgbɔ nœ Ndjaba

16 Mœ sœsœ dœ tshula mbœrœ kœyisœ Ɔtsho O'o nene. Tœnœ kœdœ gbɔgbɔ nœ Ndjaba mbœrœ kœshe uzu kɔ á tshe sœ dœ kœyindœrœ: Ayuda utshunœ œdœ ndje angbi azu manda nœ.

17 Gbambanœ nene, Ɔtsho O'onœ asœ dá yisœ kœsœ ndjii nœ Ndjaba á uzu œ wuta ga tœ nœ lœ awa nœ kœyindœrœ. Mbœrœ endje sú ɔala Buku adœke: «Uzu neke á tshe wuta ndjii lœ awa nœ kœyindœrœ, tshe gbɔ soro.»

Azu para kœkœ mbœrœ ekperœ

18 Ndjaba ma lima ókó nœ ye kœtœ ɔa lafo ga tœ ekperœ œdœ ga tœ azu kɔ á endje sœ kœmbœrœ œrœ á sœsœ ndjii nene. Gbambanœ nene, ekperœnœ ascœmœ sœ kœmbœrœ adœke endje za œrœ ku ala awa adja o'o.

19 Andaa, œneke á œ li adœke a wusœ nœ ɔa ndœ Ndjaba sœ ngbi mbœrœ azu kɔ. Ndjaba dœ tœ ye dá ma ngbi fœ endje.

20 Pe tœ ali kœmbœrœ tshapashɔ, œrœ á Ndjaba mbœrœ sœ kœma gbɔgbɔ nœ ye waa dœ waa œdœ ndje mara ye dœ tœ ye. Ataa, ɔata azu wuwusœ nœ nene adœke tshe kœdœ Ndjaba, endje gbɔ o'o ye.

21 Endje wusœ Ndjaba kashe endje sœsœ kœdonga she ɔata Ndjaba nene, œ sœsœ ndje kœgi mershe fœ she nene. Andaa gbetshelœ nœ endje ndi yé kœwusœrœ nœ endje sœ kolœ ubu osho.

22 Endje sœ kœpa adœke œne kœdœ azu nœ kœwusœtœ, andaa endje kœdœ aayi indi.

23 Tœ œsœ kœdonga Ndjaba á tshe tshutshu nene, endje tetœ kœdonga œrœ á endje mbœrœ dœ kane azu á tshutshu, ɔata ayanu, agea too ayakoro.

24 Mbœrœ tœnœ ataa dá Ndjaba katœ endje ti kœmbœrœ œneke á endje gbe dœ tœnœ, á endje lœ kœdjatœ endje lœ ngbindirœ yeka á sœ kœgbe tshula.

25 Endje ka ɔalima tœ Ndjaba ti œ yi kolœ ndœ wala, endje sœ kolœ kœdonga œrœ á Ndjaba mbœrœ. Kashe Ndjaba á tshe mbœrœ lima œrœ kɔ, endje yiyindœ kœdonga she nene. Ɔshe kœdœ Ndjaba má œ li adœke azu donga she waa dœ waa. Ame.

* 1.14 Agreke kœdœ lima azu á ala endje kœrɔ dœ londɔ nœ Polo

²⁶ Ádánœ á Ndjaba katœ endje ti adœke endje za awa œœœ á endje gbœ tshula manda nœ dœmœ. Awo endje sœsœ kœlo dœ ayakoshe nene, kashe endje lo kolœ dœ ayashe anga endje.

²⁷ Ayakoshe mbœœœ ndje awa bale. Endje katœ kœlo dœ ayashe, œ sœ dœ ogo anga endje dœ ayakoshe, á sœ kœlo dœ endje. Endje mbœœœ ugurutœ endje œœœ á gaga nene yé endje gbœ œœœ tshangba djingili nœ endje.

²⁸ Bata á endje vwaratœ endje tœ kœwusœ Ndjaba, Ndjaba katœ endje ti adœke endje sœpe lœ indi kœwusœœœ nœ endje. Ataa, endje sœ kœmbœœœ œœœ á li adœke endje mbœœœ nene.

²⁹ Endje su dœ tshelœ aka œœœ á sœsœ ndjii nene, dœ ekperœ, dœ egerœ lsu, kœmbœœœ anga endje dœ œgbœ œœœ, endje sú dœ uku, dœ kœwo azu, dœ œbœœœ, afara, œdœ pe ndje kœpa wala,

³⁰ kœpatœ osho, ayingba Ndjaba, kœgu osho, egerœ kumu œdœ pe kœzatœ endje. Endje sœ kœpara dœ awa kœ ndœ kœmbœœœ ekperœ, yé endje lilisœ aayi kœzu endje nene.

³¹ Endje gugu dœ kœwusœœœ nene, endje mbœœmbœœœ œœœ liaka ndœma endje nene, endje sœ dœ œgbœ lsu yé endje wuwu ndje oyo azu nene.

³² Endje wusœ nœ dœ œtshœnœ adœke Ndjaba pa liya adœke: azu á endje mbœœœ mara œœœ ataa li dœ kuzu. Kashe endje lœ kolœ kœmbœœœ œœœ atake, yé œ sœ ndje dœ yanga azu á endje lœ kœmbœœœ mara ekperœ œœœ asœmœ.

2

Ndjaba œ wa ngbanga pa azu kœ

¹ Endje wu oyo zœ nene, œbœœ, œdœœ bœ kœdœ œdœ, á sœ kœwa ngbanga pa anga zœ. Gbambanœ nene, bœ kœsœ kœwa ngbanga pa uzu, bœ sœ ndje kœwa o'o ga tœ zœ dœ tœ zœ mbœœœ bœ sœ ndje awa bale œbœœ á bœ sœ kœwa ngbanga.

² Andaa a wusœ nœ adœke kœwa ngbanga nœ Ndjaba sœ kœmbœœœœœœ ye lœ adja o'o mbœœœ azu á endje sœ kœmbœœœ mara œœœ ataa.

³ Yé œbœœ á bœ sœ kœpa adœke azu sœ kœmbœœœ ekperœ, andaa œbœœ ndje bœ sœ tœ kœmbœœœ awa bale, bœ gbe adœke Ndjaba œ wa ngbanga pa zœ nœ zœ nene a?

⁴ Bœ sœ kœwu egerœ ayo nœ Ndjaba, dœ œtshœ lsu ndje dœ ugu lsu nœ ye ga ndœ zœ gbambanœ a? Bœ wuwusœ nœ nene adœke ayo nœ Ndjaba sœ kœmbœœœ adœke bœ fa lsu zœ a?

⁵ Kashe mbœœœ œgbœ lsu nœ zœ, dœ gbœkumu nœ zœ, bœ sœ kœpara adœke Ndjaba za egerœ djofele fœ bœ dœ lœkœ á tshe ma ókœ á ma kœwa ngbanga nœ ye á sœ ndjii.

⁶ Gbambanœ nene, Ndjaba œ to fœ uzu dœ uzu kœli dœ œeneke á tshe mbœœœ.

⁷ Ndjaba œ za soro á ka nene fœ azu neke á endje sœ kœmbœœœ œtshœ akwa, á sœ dœ kœru lsu, á sœ kœpara awa kœgbœ mœkœ, kœlisœœœ œdœ pe œkœ á tshu nene.

⁸ Kashe azu á endje vwaratœ endje tœ adja o'o á tshapu kœza awa œœœ á sœ ndjii, ókœ œdœ kœyiangbœœœ nœ Ndjaba œ te ga pa endje.

⁹ Azu kœ á endje sœ kœmbœœœ ekperœ, œ wu kanga œdœ egerœ oyo: œdœ Ayuda œdœ ndje angbi Azu.

¹⁰ Kashe uzu kœ á tshe kœsœ kœmbœœœ œtshœœœ, Ndjaba œ za mœkœ, kœlisœœœ œdœ kœsœ gee fœ she; Yuda utshunœ œdœ angbi uzu manda nœ.

¹¹ Gbambanœ nene, Ndjaba wuwu tshatshu uzu nene.

12 Azu á endje wuwusœ awa akwa nene, œdœ endje koetshu, awa akwa gugu dœ ádá bale pa endje nene. Kashe endjeneke kô á endje wusœ awa akwa, œdœ endje kœmbœrœ ekperœ, Ndjaba œ wa ngbanga pa endje liaka awa akwa.

13 Gbambanœ nene, azu á endje dji awa akwa kolœ ndœ koedji tœnœ, endje sœsœ ndjii tœ ala Ndjaba nene. Kashe endjeneke á endje mbœrœtœ endje lindœ awa akwa, endje dá lœ ndjii tœ ala Ndjaba.

14 Lœkô á angbi azu á endje wuwusœ awa akwa nene kœsœ kœmbœrœtœ endje lindœ nœ, œ sœ kœma бата œ sœ lœ endje andaa endje gugu dœ tœnœ nene.

15 Atamœ, œ sœ kœma бата endje sú awa akwanœ ga tœ lœsu endje. Edoe endje kœmbœrœ otshœrœ, œdœ endje kœmbœrœ ndje ekperœ; gbetshelœ nœ endje sœ kœyisœ nœ fœ endje kô œdœ ndje œeneke á sœ tœ lœsu endje á sœ kœwa ngbanga too kœpa o'o tshapa endje.

16 Kœkô asœke œ wuta bala ngbi dœ lœkô á Ndjaba œ wa ngbanga pa kœmbœrœtœ lœ ubunœ nœ azu lœ awa nœ Yisu Kristu. Asœ kœdœ Otsho O'onœ á mœ sœ tœ kœpandœ nœ.

Sharapu nœ azu Israyele

17 Kashe œbœ á bœ dœ Yuda, á bœ ka ga pa awa akwa á sœ tœ kœdu okoro zœ mbœrœ Ndjaba nœ zœ,

18 œbœ á bœ wusœ gbetshelœ nœ ye, œbœ á awa akwa nœ ye yisœ œrœ fœ bœ adœke bœ wusœ kœke œrœ á sœ dœ otshœnœ,

19 œbœ á bœ gbe adœke bœ kœdœ ayi kœgbota aayibula, ingbisho mbœrœ azu á endje sœ lœ abu osho,

20 œbœ, bœ gbe adœke bœ kœdœ ayi kœmbœrœ ala fœ azu á endje wuwusœ œrœ nene œdœ amba azu. Bata á bœ wusœ awa akwa á dœ ada kœwusœrœ œdœ adja o'o.

21 E bœ á bœ kœdœ ayi kœyisœrœ fœ azu, mbœrœ gadœ á bœ sœsœ kœyisœ œrœ fœ bœ dœ tœ zœ nene a? Bœ sœ kœyisœ œrœ adœke: Zizi angba nene, yé mbœrœ gadœ á bœ sœ kœzi angba a?

22 Bœ sœ kœpakata kœlo dœ awo azu, mbœrœ gadœ á bœ lo dœ awo azu a? Bœ sœ koetshene andjaba, yé mbœrœ gadœ á bœ kpa zi angba œrœ tshelœ anda kœdonga dœ andjaba a?

23 Bœ sœ kœdu okoro zœ adœke bœ wusœ awa akwa, kashe bœ sœsœ kœlissœ 'iri Ndjaba nene dœ kœmbœrœ œrœ á sœ kœendi awa akwa.

24 Gbambanœ nene, endje sú bala Buku nœ Ndjaba adœke: «Angbi azu œ gu œsœ Ndjaba kolœ manda 'e.»

25 Ádá gaza sœ tœnœ œdœ bœ kœsœ kœmbœrœtœ zœ lindœ awa akwa. Ká bœ kœsœsœ kœmbœrœtœ zœ lindœ awa akwa nene, bœ li ndje dœ uzu á tshe wawa gaza nene.

26 Edoe angbi uzu á tshe wawa gaza nene kœsœ kœmbœrœtœ ye lindœ awa akwa, endje wu ndje she бата uzu á tshe wa gaza.

27 Uzu á tshe wawa gaza nene, á tshe kœsœ kœmbœrœtœ ye lindœ awa akwa, tshe wa ngbanga pa zœ; œbœ á bœ wa gaza, á sœ dœ awa akwa kashe á sœsœ kœmbœrœtœ zœ lindœ nœ nene.

28 E doédœ œeneke á a wu ba ushu dá mbœrœ uzu tœ Yuda nene, œ doédœ ndje sherœwa uku gaza nœ œkô dá mbœrœ gaza nene.

29 Kashe adja Yuda kœdœ tsheneke á tshe dœ Yuda ba tœ lœsu ye. Adja gaza kœdœ œnœ lœsu uzu, œeneke á to lœ Ishiri kashe œ toto lœ mbeti nœ awa akwa nene. Mara uzu ataa, kolœ Ndjaba dá donga she kashe azu nene.

3

Uzu bale á tshe sœ ndjii gugu nene

1 Atamœ, Ayuda ropa angbi azu dœ gade? Ɔtshœrœ nœ kœwa gaza kœdœ gade e?

2 Adjapu, Ɔtshœrœnœ sœ waa kashe œneke á ropa nœ kœ utshunœ kœdœ adœke Ndjaba za lima o'o ama ye fœ Ayuda.

3 Atamœ, œdœ anga Ayudanœ kœvwaratœ endje tœ kœyindœ o'o ama Ndjaba, œ mbœrœ adœke Ndjaba kpa gbe dœ o'o ama ye á tshe pa nene a?

4 Ɔ œ atamœ nene. A wusœ œneke: Ndjaba sœ kœpa adja o'o kashe uzu tshapashœ kœdœ ayi wala. Bata endje sũ ɓala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Ɔ li adœke azu para kœkœ wusœ nœ adœke

ɓœ sœ ndjii lœ o'o ama zœ,

yé œdœ endje kœtœ meza pa zœ

ɓœ te dœ ngbanga nene.»

5 Kashe œdœ kœmbœrœ œrœ nœ azœ á sœsœ ndjii nene kœsœ kœma adœke Ndjaba sœ ndjii, atamœ a pa koto o? Mœ sœ kœyutœ mœ ɓata uzu kœ œ yutœ ye: «Ndjaba sœsœ ndjii nene yeka á za djofele fœ azœ asœmœ a?» Mœ sœ kœpa o'o asœ ɓata azu.

6 Bale nene! Gbambanœ nene, œdœ Ndjaba kœsœsœ ndjii nene, kotoo á tshe wa ngbanga pa tshapashœ a?

7 Kashe œ kœsœ adœke kœpa wala nœ mœ ma adja o'o nœ Ndjaba ngbi mbœrœ mokœ nœ ye, ataa mbœrœ gade á tshe kpa wa ngbanga ga tœ mœ ɓata uzu kœmbœrœ ekperœ a?

8 Yé mbœrœ gade a tete má lima tœ kœmbœrœ ekperœ œrrr yeka á kœwuta ga tœ Ɔtshœrœ nene, ɓata anga aayi wala lœ kœmindœ nœ fœ azœ nene a? Azunœ alœmœ œ yo dœ ngbanga nœ Ndjaba ɓata œ li dœ endje.

Uzu bale sœsœ ndjii nene

9 Atamœ o'o gade dá a kpa kœpa a? Azœ dœ Ayuda, a ropa angbi azu dœ gade e? Bale nene. Mœ yisœ nœ ngbi fœ 'e adœke, œdœ Ayuda œdœ angbi azu ndje, endje kœ kœdœ akanga nœ ekperœ.

10 Bata endje sũ ɓala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Uzu á tshe sœ ndjii gugu,
amba anga bale gugu nene.»

11 Uzu kœwusœ tshelœ kata o'o gugu,
uzu bale kœpara awa Ndjaba gugu nene.

12 Azu para kœkœ fa tshaangba endje fœ Ndjaba,
endje djingili awa.

Uzu kœmbœrœ Ɔtshœrœ gugu,
amba uzu bale nene.

13 Tshadœngœrœ endje sœ ɓata udu á kœrœ.
Tima endje sœ tœ kœfara dœ azu,
kongwa ama endje sũ dœ girishi yakoro.

14 O'o kœdarandœ azu dá su pete dœ tshelœ ama endje
œdœ pe ushu o'o.

15 Endje sœ gbœgbœtœ endje ndœ kœwo azu.

16 Endje sœ kœndi azu œdœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ endje.

17 Endje wuwusœ awa nœ kœsœ gee nene.

18 Endje sœ kœlisœ Ndjaba nene.

¹⁹ Andaa a wusœ nœ adœke, o'o á awa akwa pa, œ sœ kœpa tœnœ fœ azu á endje sœ tshakudu awa akwa adœke azu vu ama endje yé tshapasho djigi wu adœke œne gbɔ o'o utshu Ndjaba.

²⁰ Adánœ á 6a utshu Ndjaba, uzu bale sœsœ ndjii lœ awa nœ akwa nene. Gbambanœ nene, awa akwa sœ kolœ tœ kœma fœ azu adœke endje mbœrœ ekperœ.

Mara á Ndjaba œ she dœ azu

²¹ Ngɔngɔ asœke, Ndjaba yisœ mara á tshe mbœrœ adœke azu wuta ndjii fœ azœ yé œ doédœ lœ awa nœ kœna manda awa akwa nene. Kashe awa akwa œdœ aayi kœgbara o'o dá sœ kœpa o'o tœ upu nœ.

²² Ndjaba mbœrœ adœke azu kɔ á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu Kristu wuta ndjii. Tshe mbœrœ atamœ mbœrœ azu kɔkɔ sœ awa bale.

²³ Azu para kɔkɔ mbœrœ ekperœ yé endje lili kœli ga lœ mokɔ nœ Ndjaba nene.

²⁴ Kashe Ndjaba yisœ otsho lœsu nœ ye fœ endje á mbœrœ adœke endje wuta ndjii gbambanœ. Tshe mbœrœ adœke lœ awa nœ Yisu Kristu endje she lœ ekperœ ye.

²⁵ Ndjaba vwa Yisu Kristu adœke tshe tshu yeka á indji ye kœdjutɔ ekperœ nœ azu, lœ awa nœ kœyindœrœ mbœrœ kœma œrœ á sœ ndjii. Ndjaba mbœrœ ataa tœ kœma adœke ekperœ á azu mbœrœ lima œne kpa gbe dœ tœnœ nene.

²⁶ Mbœrœ Ndjaba lœ ugu lœsu nœ ye, yindœ kœma fœ azu adœke œne kœdœ ayi kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii. Tshe sœ kœma kœsœ ndjii nœ ye ngɔngɔ asœ adœke azu á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu wuta Ndjii tœ ala œne.

²⁷ Atamœ, adja œdœ dá li kœdu okoro ye a? Uzu bale nene. Mbœrœ gadœ? Akwa nœ awa akwa a? Bale nene, kashe kolœ dœ i'iri kœyindœrœ.

²⁸ Azu wuwuta ndjii mbœrœ kœmbœrœtœ endje liaka akwa nœ awa akwa nene, kashe kolœ mbœrœ kœsœ dœ kœyindœrœ.

²⁹ A gbe kane. Ndjaba kœdœ kolœ Ndjaba nœ Ayuda a? Tshe doédœ Ndjaba nœ angbi azu nene a? Tshe kœdœ ndje Ndjaba nœ angbi azu.

³⁰ Gbambanœ nene, Ndjaba sœ tshebale á sœ kœmbœrœ adœke Ayuda œdœ pe angbi azu wuta ndjii lœ awa nœ kœyindœrœ.

³¹ Yé bata a sœ dœ kœyindœrœ, œ li adœke a wu awa akwa gbambanœ a? E sœsœ atamœ nene. Kashe a za awa akwa ga tœ adja œsœ awa akwa.

4

Kœyindœrœ nœ Abrayamo

¹ O'o gadœ dá a kpa pa tœ ata azœ dœ Abrayamo bata uzu a? E rœ gadœ dá tshe gbɔ a?

² E dœ tshe kœwuta lima ndjii utshu Ndjaba mbœrœ akwa, tshe li kœdu okoro ye. Kashe tshe lili lima kœdu okoro ye utshu Ndjaba nene.

³ Gbambanœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Abrayamo sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba, yé mbœrœ kœyindœrœ nœ ye, Ndjaba wu she tœ ala ye ndjii.»

⁴ Ayi akwa gbɔ ngendja tshangba akwa á tshe mbœrœ, gbozu nœ ye œ ko ngendja fœ she gbambanœ nene. Tshe ko fœ she mbœrœ akwa á tshe mbœrœ.

⁵ Kashe œdœ uzu kœsœsœ kœmbœrœ akwa nene, á kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba á tshe sœ kœmbœrœ adœke ekpe azu wuta ndjii tœ ala œne, Ndjaba œ wu she ndjii tœ ala ye mbœrœ kœyindœrœ nœ ye.

⁶ Mbœrœ tœnœ dá Davidi sœ kœdonga kœliscœtœ nœ uzu á Ndjaba wu she ndjii tœ ala ye kashe œ dœdœ lœ kumu akwa nœ ye nene. Endje su ala Buku nœ Ndjaba adœke:

⁷ «Yanga nœ azu á Ndjaba djerœndœ ekperœ nœ endje yé á gi pa endje ye.

⁸ Yanga nœ uzu á Gbozu gbegbe dœ ekperœ nœ ye nene.»

⁹ Yanganœ asœmœ sœ kolœ mbœrœ Ayuda a? Bale nene. Yanganœ sœ ndje mbœrœ angbi azu, gbambanœ nene a sœ kœpa adœke: «Ndjaba wu lima Abrayamo ndjii tœ ala ye mbœrœ tshe sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ ye.»

¹⁰ Kashe lœkœ gadœ dá œrœnœ asœke wuta lima a? E sœ lima utshunœ adœke Abrayamo wa gaza too manda kœwa gaza? E sœsœ lima manda kœwa gaza nene kashe utshu kœwa gaza.

¹¹ Gazanœ yi lima sœ nœ adœke tshe gbœ ambárá, yé œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba lœ kumu kœyindœrœ nœ ye. Mbœrœ œtœnœ ataa, Abrayamo wuta aba azu á endje sœ dœ kœyindœrœ, á endje wawa gaza nene á Ndjaba sœ ndje kœwu endje бата ndjii tœ ala ye.

¹² Eshœ kœdœ ndje aba aayi kœwa gaza, œ yindœ kœpa adœke, kolœ endjeneke á endje za losu endje ga pa kœ wa gaza, kashe ndje endjeneke á endje sœ kœna tœ awa nœ kœyindœrœ nœ aba azœ dœ Abrayamo utshu adœke tshe wa gaza.

Azu œ gbœ œrœ á Ndjaba pa tœnœ manda kœyindœrœ

¹³ Ndjaba pa lima fœ Abrayamo dœ aatanœ adœke endje gbœ tshapashœnœ asœke djigi бата œrœ nœ endje. Tshe papa lima o'o asœ fœ Abrayamo mbœrœ á tshe sœ lima kœmbœrœtœ ye liaka awa akwa nene, kashe mbœrœ á tshe sœ lima ndjii tœ ala ye lœ awa nœ kœyindœrœ.

¹⁴ E dœ Ndjaba kœsœ má kœto œrœ á tshe pa lima tœnœ kolœ fœ azu á endje lœ kœmbœrœtœ endje lindœ awa akwa, atamœ ádá kœyindœrœ gugu nene, yé ádá œrœnœ á tshe pa tœnœ gugu ndje nene.

¹⁵ Gbambanœ nene, awa akwa sœ kœmbœrœ adœke ókó nœ Ndjaba te ga pa azu. Kashe osho á awa akwa gugu tœnœ nene, awa kœvwaratœ azu tœ awa akwa gugu bale nene.

¹⁶ Ataa, azu œ gbœ œrœ á Ndjaba pa tœnœ mbœrœ kœyindœrœ adœke œ dœ kœtorœ á tshe to gbambanœ, á ádá nœ sœ zœ mbœrœ aata Abrayamo para. E dœdœ kolœ mbœrœ endjeneke á endje sœ kœna manda awa akwa nene, kashe ndje mbœrœ azu á endje sœ dœ kœyindœrœ бата Abrayamo. Abrayamo kœdœ aba azœ para kœkœ.

¹⁷ Bata á endje sũ ala Buku adœke: «Mœ za 6œ kœsœ tœ ata ukpulu azu ogo.» Tshe kœdœ ata azœ 6a utshu Ndjaba á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, tsheneke á tshe sœ kœshe azu lœ kuzu yé á sœ kœmbœrœ adœke œneke á gugu nene sœ zœ.

¹⁸ Abrayamo sœ lima dœ kœyindœrœ dœ pe kœza losu ye ga pa Ndjaba. Andaa, gbetshele kœ ka lima ye yeka á tshe kpa wuta lima ata ukpulu azu ogone, liaka o'o á endje sũ adœke: aata zœ œ ngba atake.

¹⁹ Abrayamo ndo lima dœ ngbugu ga pa œrœ noé kama bale (100), kashe tshe mœmœ lima lœ kœyindœrœ nœ ye nene. Tshe wu lima sœ nœ adœke œne mœ, yé awo œne dœ Sara kœdœ lima ayi mara.

²⁰ Tshe sœsœ lima dœ sharapu tœ œrœ á Ndjaba pa lima tœnœ fœ she nene. Kashe kœyindœrœ nœ ye ga ndœ Ndjaba za lima gbœgbœ fœ she yé tshe donga lima Ndjaba.

²¹ Tshe wu lima sœ nœ adœke œneke á ndjaba pa tœnœ, tshe sœ dœ gbœgbœ nœ kœmbœrœ tœnœ.

²² Ádánœ á Ndjaba wu lima she ndjii tœ ala ye dœmœ.

²³ Andaa, o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Ndjaba wu Abrayamo Ndjii tœ ala ye», endje sú sú kolœ mbœrœ œshe dœ kuti ye nene,

²⁴ kashe endje sú ndje mbœrœ azœ á Ndjaba sœ kœwu ndje azœ бата azu á endje sœ ndjii mbœrœ kœyindœrœ nœ azœ ga ndœ tsheneke á tshe she Gbozu nœ azœ dœ Yisu lœ akuzu.

²⁵ Œshe á endje wo she mbœrœ ekperœ nœ azœ, á Ndjaba she she lœ akuzu adœke tshe mbœrœ a wuta ndjii.

5

Ndjaba guma tshagurutœ ye dœ azu

¹ Bata á Ndjaba wu azœ ndjii mbœrœ kœyindœrœ, a sœ dœ kœsœ gee ugurutœ azœ dœ Ndjaba lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu.

² Yisu á a sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye dá kœrœ awa adœke a wusœ œtsho lœsunœ á Ndjaba sœ dœ tœnœ ga ndœ azœ. A sœ dœ yanga mbœrœ œtsho lœsunœ asœmœ yekane á kœza lœsu azœ ga tœ kœli ga lœ mœkœ nœ Ndjaba.

³ Ga pa nœ, ata lœ œrœ kanga nœ azœ gbaa, a sœ ndje dœ yanga mbœrœ a wusœ nœ adœke œrœ kanga œ za kœru lœsu fœ azœ;

⁴ kœru lœsu œ to gbœgbœ adœke a ropa œgbœ œrœ á na ga ndœ azœ, kœropa œgbœ œrœ á ro ga ndœ azœ œ mbœrœ adœke a ko lœsu azœ ga tœ œrœ á Ndjaba pa lima tœnœ fœ azœ.

⁵ Yé tshangba kœkœ lœsu azœ ga tœ Ndjaba œ sœ gbambanœ nene, mbœrœ á tshe yisœ kœyindœsho ga ndœ azœ lœ awa nœ Œtsho Ishiri á tshe za she fœ azœ.

⁶ Gbambanœ nene, œlœ á a gugu lima damba dœ gbœgbœ nene, dœ lœkœ á Ndjaba guma, Kristu tshu lima lœ kumu aayi kœmbœrœ ekperœ.

⁷ Œ sœ tœ œgbœnœ waa kœyindœ nœ adœke uzu á tshe sœ ndjii tshu. Anga uzu œ yi ete ndœ nœ adœke œene tshu mbœrœ œtsho uzu.

⁸ Kashe Ndjaba ma kœyindœsho nœ ye ga ndœ azœ. A dœ lima aayi kœmbœrœ ekperœ yé Kristu tshu mbœrœ azœ.

⁹ Yé бата ngœngœ asœ, бата indji ye mbœrœ adœke a wuta ndjii tœ ala Ndjaba, œ ma adja adœke tshe she bala azœ lœ awa nœ ye lœ ókœ nœ Ndjaba.

¹⁰ Gbambanœ nene, a dœ lima utshunœ ayingba Ndjaba, kashe Ndjaba guma tshaguru tœ ye dœ azœ lœ awa nœ kuzu Gbolo nœ ye. Asœke ma adja adœke Ndjaba œ she bala azœ lœ awa soro nœ Gbolo nœ ye.

¹¹ Ga pa nœ ngœngœ asœke, a sœ kœdu okoro azœ mbœrœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu á lœ awa nœ ye dá Ndjaba guma tshagurutœ ye dœ azœ.

Adamo œdœ Yisu Kristu

¹² Ekperœ li lima ga pa tshapashœ mangba uzu bale, á tshe kœdœ Adamo. Yé ekperœnœ mbœrœ adœke azu tshu kuzu. Yé kuzu te ga pa azu kœ mbœrœ azu kœ mbœrœ ekperœ.

¹³ Ekperœ sœ lima pa tshapashœ zœ utshunœ adœke Ndjaba za awa akwa. Kashe Ndjaba gbegbœ lima dœ ekperœ nene mbœrœ awa akwa gugu lima nene.

¹⁴ Andaa, kœeto tœ Adamo œerr ga tœ Moyize, kuzu sœ lima tœ kœewo azu zœ. Yé azu á endje mbœmbœrœ lima ekperœ бата Adamo mbœrœ nene tshu ndje lima.

Adamo kœdœ lima ishiri uzu á sœ adœke tshe na manda nœ.

¹⁵ Kashe ɔtshɔ ɔlsu á Ndjaba za fœ azœ ropa ekperœ á Adamo mbœrœ ye. Ekperœ nœ uzu bale za kuzu ga pa azu para kɔkɔ. Kashe ɔtshɔ ɔlsu á Ndjaba to gbambanœ lœ awa nœ uzu bale, Yisu Kristu na ga pa azu para kɔkɔ.

¹⁶ ɔtshɔ ɔlsu nœ Ndjaba lili dœ ekperœ á uzu bale mbœrœ nene. Gbambanœ nene, mbœrœ ekperœ nœ uzu bale, Ndjaba wa ɔgbɔ ngbanga ga pa azu para kɔkɔ. Kashe mbœrœ ekperœ ndjoro, ɔtshɔ ɔlsu á ndjaba to gbambanœ mbœrœ adœke azu para kɔkɔ wuta lœ ngbanga.

¹⁷ Gbambanœ nene, mbœrœ uzu bale, lœ awa ekperœ nœ ye bale á kuzu na ga pa azu para kɔkɔ; awa bale lœ awa nœ Yisu Kristu bale, azu á ɔtshɔ ɔlsu nœ Ndjaba œ tu ga pa endje œ sœ bala dœ soro yé endje œ wuta ndjii gbambanœ.

¹⁸ Bata ekperœ nœ Adamo bale gbota ngbanga ga pa azu para kɔkɔ, akwa nœ kœsœ ndjii nœ uzu bale mbœrœ adœke azu para kɔkɔ wuta ndjii tœ ala Ndjaba, yé œ sœ dœ soro.

¹⁹ Bata azu para kɔkɔ wuta aayi kœmbœrœ ekperœ lœ kumu uzu bale, awa bale ndje azu para kɔkɔ wuta ndjii mbœrœ uzu bale á tshe dji o'o ama Ndjaba.

²⁰ Awa akwa wuta lima yé ekperœ wuta lima ndjoro, kashe tœ osho á ekperœ wuta ndjoro, ɔtshɔ ɔlsu nœ Ndjaba kpa gerœ kœropa nœ.

²¹ Yé ɓata ekperœ sœ lima dœ gbɔgbɔ ndœ kœwo azu, awa bale ɔtshɔ ɔlsu nœ Ndjaba sœ dœ gbɔgbɔ tœ kœshe azu adœke œ to azœ na tœnœ ndœ soro á ka nene lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu.

6

Kuzu too soro lœ Yisu Kristu

¹ Atamœ, a kpa pa koto o? A lœpe kolœ kœmbœrœ ekperœ yekane á Ndjaba kœma ɔtshɔ ɔlsu waa ga ndœ azœ a?

² Bale nene. Lœ kumu ekperœ, a sœ lima ɓata akuzu, yé kotoo yeka a kpa sœpe kœmbœrœ ekperœ a?

³ Yé a wusœ nœ adœke a gbɔ batisimu kœma adœke a ngbɔɓatœ azœ awa bale lœ kuzu nœ Yisu Kristu.

⁴ Batisimu nœ azœ má adœke, a tshu yé endje shi azœ awa bale dœ she, adœke ɓata gbɔgbɔ mokɔ nœ Aba dá she Kristu lœ akuzu, azœ ndje a wuta dœ tafo soro.

⁵ Gbambanœ nene, ɓata á a ngbɔɓatœ azœ bale, á kuzu nœ azœ li dœ œnœ ye, a ngbɔɓa bala ndje tœ azœ dœ she dœ Kristu lœ kœshe lœ akuzu nœ ye.

⁶ A wusœ nœ dœ ɔtshɔnœ adœke, Ndjaba wo ongboro uzu nœ azœ awa bale dœ Kristu pa Kurushi adœke œkɔ nœ ekperœ ndi yekane a kpa kœdœdœ akanga nœ ekperœ nene.

⁷ Gbambanœ nene, uzu kœtshu, tshe kpa dœdœ kanga nœ ekperœ nene.

⁸ Kashe œdœ a kœtshu awa bale dœ Kristu, a sœ dœ kœyindœrœ adœke a sœ ndje bala dœ soro awa bale dœ she.

⁹ Mbœrœ a wusœ nœ adœke Ndjaba she Kristu lœ akuzu, tshe kpa tshu bale nene yé kuzu kpa sœsœ dœ gbɔgbɔ pa ye nene.

¹⁰ Gbambanœ nene, tshe tshu lima awa bale ngbewo mbœrœ ekperœ œ ka, yé tshe kpa tshu nene. Ngɔngɔ asœke, tshe sœ dœ soro mbœrœ Ndjaba.

¹¹ E'e ndje awa bale, 'e wutœ 'e adœke 'e tshu ndje tœ upu nœ ekperœ yé ngɔngɔ asœke 'e sœ dœ soro mbœrœ Ndjaba lœ awa nœ Yisu Kristu.

¹² Kaka adœke ekperœ kpa sœsœ dœ gbɔgbɔ bale pa œkɔ 'e á tshu nene. Adja 'e kpa mbœmbœrœ ogo kœza awa ekpe gbetshelœ nœ œkɔ nene.

¹³ Adja 'e kpa koko œrœ kote 'e ga tœ akwa nœ ekperœ ɓata œrœ kœmbœrœ dœ ekperœ nene. Kashe 'e zatœ 'e fœ Ndjaba ɓata azu á endje to lœ kuzu á

kwa ga lœ soro, 'e kotœ 'e djigi ga tœ akwa nœ ye ðata œrœ mbœrœ akwa á sœ ndjii.

¹⁴ Gbambanœ nene, ekperœ kpa li tœ kœsœ tœ gbozu pa 'e nene mbœrœ 'e kpa sœsœ tshakudu awa akwa nene, kashe 'e sœ tshakudu ɔtshɔ lœsu nœ Ndjaba.

A mbœrœ œrœ á sœ ndjii

¹⁵ Ataa, a kpa pa koto o? A mbœrœ ekperœ mbœrœ a sœsœ tshakudu awa akwa nene, kashe a sœ tshakudu ɔtshɔ lœsu a? Bale nene.

¹⁶ 'E wusœ nœ dœ ɔtshɔnœ adœke œdœ 'e kœzatœ 'e tœ akanga nœ uzu bale ndœ kœdji she, 'e wuta akanga nœ uzunœ á 'e sœ kœdji she. Œdœ ekperœ, œ to uzu ga lœ kuzu; œdœ kœdji o'o, œ to uzu na tœnœ ga tœ awa nœ œrœ á sœ ndjii.

¹⁷ A gi mershe fœ Ndjaba mbœrœ lima utshunœ, 'e kœdœ akanga nœ ekperœ, kashe ngɔngɔ asœke 'e dji kœyisœrœ á endje yisœ nœ fœ 'e yé 'e yindœ nœ dœ lœsu 'e bale.

¹⁸ 'E kpa dœdœ akanga nœ ekperœ nene, kashe 'e wuta akanga nœ œrœ á sœ ndjii.

¹⁹ Mara kœpa o'o nœ mœ sœ mbœrœ kœza awa fœ 'e kœdji tshelœ kata o'o á mœ sœ kœpa tœnœ. Utshunœ lima, 'e zatœ 'e djigi ndœ kœmbœrœ œrœ tshula œdœ pe ekperœ á fa lima 'e tœ azu kœyangba Ndjaba. Awa bale œ li adœke 'e zatœ 'e ngɔngɔ asœke ðata akanga nœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii á sœ kœmbœrœ adœke azu wuta yerœ.

²⁰ ɔlɔ á 'e dœ lima akanga nœ ekperœ, œrœ bale á tovworogbo 'e lima ndœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii gugu nene.

²¹ Leyɔ gadœ dá 'e ko lima lœnœ a? Kpœsheke tshula tshangbanœ zaza 'e nene a? Œrœ tshangba nœ kœdœ kuzu.

²² Kashe ngɔngɔ asœke 'e kpa dœdœ akanga nœ ekperœ nene, 'e wuta akanga nœ Ndjaba. Atamœ 'e zu leyɔ á sœ kœmbœrœ adœke 'e wuta yerœ, gbambanœ nene, œrœ tshangba nœ kœdœ soro á ka nene.

²³ Gbambanœ nene, œrœ tshangba ekperœ kœdœ kuzu, kashe œrœ á Ndjaba œ to gbambanœ kœdœ soro á ka nene lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu.

7

Awa akwa kpa gugu dœ gbɔgbɔ pa azu nœ Kristu nene.

¹ Aaya, e'e á 'e wusœ awa akwa, 'e wusœ nœ adœke awa akwa sœ dœ gbɔgbɔ pa azœ dœ azu kolœ dœ ɔlɔ á a sœ dœ soro.

² Bata tœ awo uzu, awa akwa pa adœke œdœ yakoshe kœtshutshu nene, yashenœ lili kœpara anga angbi yakoshe nene. Œ kœsœ adœke yakoshe tshu yeka á yashe totœ œ wuta tshakudu awa akwa asœmœ.

³ Œ kœsœ adœke yakoshe sœpe dœ soro á tshe katœ ye ti á kpa para anga angbi yakoshe, endje pa adœke tshe mbœrœ angba budu. Kashe akɔnœ kœtshu dá tshe wuta tshakudu awa akwanœ. Á tshe kœpara anga angbi yakoshe, endje pa adœke tshe mbœrœ angba dœ yakoshenœ asœmœ nene.

⁴ Aaya, œ sœ ndje awa bale mbœrœ 'e. Bata á Kristu tshu lima, 'e tshu awa bale dœ she yé awa akwa kpa sœsœ dœ gbɔgbɔ pa 'e nene. Ngɔngɔ asœke, 'e ngbɔgatœ 'e dœ Kristu á Ndjaba shé she lœ akuzu asœmœ. Atamœ œ li adœke a zu leyɔ fœ Ndjaba.

⁵ Mbœrœ lœkɔ á a sœpe lima lœ ɔkɔ, ekpe gbetshelœ lœ awa nœ awa akwa sœ lima kœmbœrœ akwa lœ undu azœ djigi adœke a zu leyɔ fœ kuzu.

⁶ Kashe ngɔngɔ asɔɔke, a kpa dɔ́dɔ́ akanga nɔ́ awa akwa nene, a wuta ɓata azu á endje tshu ɓalima tɔ́ upu nɔ́ awa akwa. Ataa, a kpa mbɔ́mbɔ́rɔ́ akwa fɔ́ Ndjaba dɔ́ kɔ́rɔ́ manda ongboro mbeti nene, kashe a mbɔ́rɔ́ akwa fɔ́ Ndjaba dɔ́ tafo awa kwa nɔ́ Ishiri.

Akwa nɔ́ awa akwa.

⁷ Atamɔ́ a kpa pa koto o? Awa akwa kɔ́dɔ́ ekperɔ́ a? Ɖ sɔ́ ataa bale nene. Kashe awa akwa dá yisɔ́ ekperɔ́ fɔ́ mɔ́. Ataa, mɔ́ wu má ndje lima ɔ́sɔ́ egerɔ́ lɔ́su nene ɔ́dɔ́ awa akwa kɔ́pa fɔ́ mɔ́ nene adɔ́ke: «Sɔ́sɔ́ dɔ́ egerɔ́ lɔ́su nene.»

⁸ Yé mbɔ́rɔ́ awa akwa, ekperɔ́ za awa fɔ́ mɔ́ kɔ́za lɔ́su mɔ́ ga tɔ́ tshelɔ́ aka egerɔ́ lɔ́su kɔ́ lɔ́ awa nɔ́ awa o'o. Gbambanɔ́ nene, ɔ́dɔ́ awa akwa kɔ́gugu nene, ekperɔ́ tshu ye.

⁹ Utshunɔ́ lima adɔ́ke awa akwa wuta, mɔ́ sɔ́ lima dɔ́ soro. Yé ɔ́l á awa o'o na, ekperɔ́ gbɔ́ soro,

¹⁰ yeka á e kuzu ga pa mɔ́. Ataa, awa akwa á li má lima adɔ́ke ɔ́ za soro fɔ́ mɔ́, ɔ́ kpa e kuzu ga pa mɔ́.

¹¹ Gbambanɔ́ nene, ekperɔ́ gbɔ́ awa kɔ́fara mɔ́ lɔ́ awa nɔ́ awa o'o yé, lɔ́ awa nɔ́ ye, ɔ́ za kuzu ga pa mɔ́.

¹² Atamɔ́, awa akwa sɔ́ yerɔ́ yé awa o'o sɔ́ yerɔ́, ndjii ɔ́dɔ́ pe dɔ́ ɔ́tshɔ́nɔ́.

¹³ Ataa ɔ́tshɔ́rɔ́ li kɔ́wo uzu a? Ɖ sɔ́ ataa bale nene. Kashe ekperɔ́ dá wo mɔ́, ɔ́tɔ́nɔ́ dá matɔ́ ye ngbii. Tshe za ɔ́rɔ́ á sɔ́ dɔ́ ɔ́tshɔ́nɔ́ á fa tɔ́ kuzu. Ɖ yindɔ́ kɔ́pa adɔ́ke, ekperɔ́ sɔ́ kɔ́matɔ́ ye tɔ́ egerɔ́nɔ́ kɔ́ropanɔ́ dɔ́ tɔ́ ye.

Uzu kɔ́dɔ́ kanga nɔ́ ekperɔ́

¹⁴ A wusɔ́ nɔ́ adɔ́ke awa akwa kɔ́dɔ́ ishiri kashe ɔ́mɔ́ kɔ́dɔ́ uzu nɔ́ ɔ́kɔ́, endje ka mɔ́ ɓata kanga nɔ́ ekperɔ́.

¹⁵ Mɔ́ wuwusɔ́ ádá ɔ́rɔ́ á mɔ́ sɔ́ kɔ́mbɔ́rɔ́ tɔ́nɔ́ nene. Ɖrɔ́ á mɔ́ gbe kɔ́mbɔ́rɔ́ tɔ́nɔ́, mɔ́ sɔ́sɔ́ kɔ́mbɔ́rɔ́ ɔ́tɔ́nɔ́ nene yé ɔ́neke á mɔ́ sɔ́ kɔ́yiangba nɔ́, mɔ́ sɔ́ kɔ́mbɔ́rɔ́ ɔ́tɔ́nɔ́.

¹⁶ Andaa ɔ́dɔ́ ɔ́neke á mɔ́ yiyindɔ́ nɔ́ nene, mɔ́ kɔ́sɔ́ kɔ́mbɔ́rɔ́ ɔ́tɔ́nɔ́, mɔ́ sɔ́ awa bale dɔ́ awa akwa yé mɔ́ yindɔ́ nɔ́ adɔ́ke awa akwa sɔ́ dɔ́ ɔ́tshɔ́nɔ́.

¹⁷ Ɖ dɔ́dɔ́ mɔ́ dá sɔ́ kɔ́mbɔ́rɔ́ ataa nene, kashe ekperɔ́ á sɔ́ lɔ́ mɔ́.

¹⁸ Gbambanɔ́ nene, mɔ́ wusɔ́ nɔ́ adɔ́ke lɔ́ mɔ́ – mɔ́ yindɔ́ kɔ́pa adɔ́ke lɔ́ ɔ́kɔ́ mɔ́ – ɔ́tshɔ́rɔ́ sɔ́sɔ́ lɔ́ mɔ́ nene: kɔ́gbe kɔ́mbɔ́rɔ́ ɔ́tshɔ́rɔ́ sɔ́ zɔ́ kashe kɔ́za ga tɔ́ akwa gugu nene,

¹⁹ mbɔ́rɔ́ ɔ́tshɔ́rɔ́ á mɔ́ gbe dɔ́ tɔ́nɔ́, mɔ́ sɔ́sɔ́ kɔ́mbɔ́rɔ́ tɔ́nɔ́ nene, yé ekperɔ́ á mɔ́ gbe gbe dɔ́ tɔ́nɔ́ nene, mɔ́ sɔ́ kɔ́mbɔ́rɔ́ tɔ́nɔ́.

²⁰ Andaa, ɔ́dɔ́ mɔ́ kɔ́sɔ́ kɔ́mbɔ́rɔ́ ɔ́rɔ́ á mɔ́ gbe gbe dɔ́ tɔ́nɔ́ nene, ɔ́ dɔ́dɔ́ mɔ́ dá sɔ́ kɔ́mbɔ́rɔ́ tɔ́nɔ́ nene, kashe ekperɔ́ á sɔ́ lɔ́ mɔ́.

²¹ Mɔ́ sɔ́ kɔ́gbɔ́ awa akwa asɔ́ke: ɔ́mɔ́ á mɔ́ sɔ́ kɔ́yindɔ́ kɔ́mbɔ́rɔ́ ɔ́tshɔ́rɔ́, mɔ́ sɔ́ kolɔ́ dɔ́ gbɔ́gbɔ́ ndɔ́ kɔ́mbɔ́rɔ́ ekperɔ́.

²² Gbambanɔ́ nene, ɓa tɔ́ lɔ́su mɔ́, mɔ́ sɔ́ dɔ́ yanga awa akwa nɔ́ Ndjaba,

²³ kashe ɓa lɔ́ undu mɔ́, mɔ́ sɔ́ kɔ́wu angbi awa akwa á sɔ́ kɔ́nga koshe dɔ́ awa akwa neke á kɔ́wusɔ́rɔ́ nɔ́ mɔ́ yindɔ́ nɔ́ yé ɔ́ i mɔ́ ɓata kanga nɔ́ ekperɔ́ á sɔ́ lɔ́ mɔ́.

²⁴ Ɖmɔ́ kɔ́dɔ́ adja ayi oyo! Ɖɔ́ dá vwara mɔ́ lɔ́ ɔ́kɔ́ á sɔ́ kɔ́vwi mɔ́ ga lɔ́ kuzu asɔ́ke a?

²⁵ A gi mershe fœ Ndjaba lœ awa nœ Yisu Kristu, Gbozu nœ azœ!

Ataa, mœ sœ kanga nœ awa akwa nœ Ndjaba lœ awa kœwuscœrœ nœ mœ, kashe бата uzu, mœ kœdœ kanga nœ awa akwa nœ ekperœ.

8

Soro á to 6a ndœ Ndjaba

¹ Ataa, ngœngœ asœke Ndjaba kpa wa œgbœ ngbanga ga tœ azu á endje ngbœbatœ endje dœ Yisu Kristu nene.

² Gbambanœ nene, awa akwa nœ Ishiri á za soro lœ Yisu Kristu, vvara 6œ lœ awa akwa nœ ekperœ œdœ pe œncœ kuzu.

³ Awa akwa lili kœvwara uzu lœ ekperœ nene, mbœrœ awa akwa nœ œkœ sœ kœmbœrœ adœke œ sœ dœ gbœgbœ nene. Kashe Ndjaba dá mbœrœ œtœncœ. Ndjaba vwa adja Gbolo nœ ye kœna ga pa œshœ бата azœ dœ azu kœmbœrœ ekperœ, yé tshe wo gbœgbœ nœ ekperœ lœ œkœ.

⁴ Tshe mbœrœ adœke a wuta azu nœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii бата œneke á awa akwa yindœ nœ. Gbambanœ nene, a kpa sœscœpe dœ ogo kœmbœrœ œrœ nœ œkœ nene kashe a za awa á Ɔtshœ Ishiri yisœ nœ fœ azœ.

⁵ Gbambanœ nene, azu á œkœ kœdœ gbozu ga pa endje, endje sœ kœpara œrœ á œkœ endje sœ dœ ogoncœ. Kashe endjeneke á Ishiri kœdœ Gbozu pa endje, endje para œrœ á Ishiri yindœ nœ.

⁶ Uzu á tshe sœ kœpara œrœ á œkœ ye sœ dœ ogoncœ, sœ kœpara awa kuzu. Kashe tsheneke á tshe sœ kœpara œrœ á Ishiri yindœ nœ, za awa soro œdœ pe awa kœscœ gee.

⁷ Gbambanœ nene, endjeneke á endje sœ kœpara awa œrœ á œkœ endje sœ dœ ogoncœ, kœdœ ayingba Ndjaba. Endje sœscœ kœmbœrœœtœ endje lindœ awa akwa nœ Ndjaba nene yé endje sœscœ ndje dœ gbœgbœ kœro manda nœ nene.

⁸ Azu neke á endje para œrœ á œkœ endje sœ dœ ogoncœ, endje ga tœ ala Ndjaba nene.

⁹ Kashe e'e, 'e kpa nana manda œrœ á œkœ sœ dœ ogoncœ nene, kashe 'e para awa Ishiri nœ Ndjaba mbœrœ á tshe sœ lœ 'e. Uzu á Ishiri nœ Kristu sœscœ lœ ye nene, tshe dœdœ uzu nœ Kristu nene.

¹⁰ Ɔdœ Kristu kœscœ lœ 'e, œkœ 'e tshu tœ upu nœ ekperœ, kashe Ishiri kœdœ soro 'e adœke 'e wuta ndjii tœ ala Ndjaba.

¹¹ Yé œdœ Ishiri nœ tsheneke á tshe she Yisu lœ akuzu kœscœ lœ 'e, tsheneke á tshe she Yisu lœ akuzu œ za bala ndje soro fœ œkœ 'e á tshu lœ awa nœ Ishiri á tshe sœ lœ 'e.

¹² Atamœ aaya, a sœ dœ kuda pa azœ. Kashe œ dœdœ kuda nœ kœpara awa ndœ kœna manda ogo nœ œkœ azœ nene.

¹³ Gbambanœ nene, œ kœscœ adœke 'e na manda ogo nœ œkœ 'e, 'e tshu. Kashe œ kœscœ adœke 'e wo ogo nœ œkœ 'e dœ gbœgbœ nœ Ishiri, 'e she.

¹⁴ Mbœrœ azu neke á Ishiri nœ Ndjaba sœ kœyisœ awa fœ endje, kœdœ agbolo nœ Ndjaba.

¹⁵ Yé Ishirinœ á Ndjaba za she fœ 'e ascœmœ, mbœmbœrœ adœke 'e dœ akanga yé 'e sœ dœ awa nene; kashe tshe mbœrœ adœke 'e te agbolo nœ Ndjaba yé tshe za awa fœ azœ ndœ kœ 'e Ndjaba adœke: «Aba!»

¹⁶ Ishiri nœ Ndjaba sœ kœpa dœ tœ ye lœ gbetshelœ nœ azœ adœke azœ kœdœ agbolo nœ Ndjaba.

¹⁷ Yé бата agbolo nœ Ndjaba, a gbœ ndje œrœ manda Ndjaba. A gbœ awa bale dœ Kristu; gbambanœ nene, œ kœscœ adœke a wu oyo awa bale dœ Kristu, a sœ ndje bala dœ she awa bale lœ mokœ nœ ye.

Mokɔ á agbolo nœ Ndjaba œ wu

18 Mœ wusœ nœ adœke mokɔ nœ Ndjaba á agbolo nœ ye œ wu bala ropa oyonœ á a sœ kœwu tœnœ ngongɔ asœke ye.

19 Ɛrœ kɔ á Ndjaba mbœrœ sœ kœkate dœ ɔsu ga lafo adœke œne wu ɔnœ á tše ma mokɔ nœ agbolo nœ ye.

20 Gbambanœ nene, œrœnœ kɔ œ yo ga tshakudu tshagbozu nœ gbɔgbɔ á ádánœ gugu nene, œ sœsœ mbœrœ á œrœnœ yindœ nœ nene kashe mbœrœ á Ndjaba yindœ nœ ataa. Kashe œrœnœ ko ɔsu endje ga tœ Ndjaba.

21 Ɛ yindœ kœpa adœke œrœ á ndjaba mbœrœ sœ kœkate kœwuta ɔɔ bale tshakudu gbɔgbɔ kœndirœ á sœ kœtepa œrœnœ tœ akanga, yé œ gbɔ kœvwara osho œdœe mokɔ nœ agbolo nœ ye.

22 A wusœ nœ adœke œrœ kɔ á Ndjaba mbœrœ sœ ngongɔ asœke kœwu oyo mara á yashe œ wu dœ ɔkɔ kœzu gbolo.

23 Ɛ dœdœ kolœ œrœ á Ndjaba mbœrœ nene. Ɛ dœ ndje azœ á a gbɔ Ishiri ɔata ali tshakala kœtorœ nœ Ndjaba, a sœ ndje kœwu oyo tœ ɔsu azœ kœkate adœke Ndjaba fa azœ tœ agbolo nœ ye yé œ vwara azœ djigi.

24 Gbambanœ nene, a she lima kolœ lœ awa nœ kœza ɔsu azœ ga ndœ Ndjaba, Kashe a kœsœ kœwu œrœ á a za ɔsu azœ ga pa nœ, œ kpa dœdœ kœza ɔsu ga pa œrœ nene. Uzu dœ dá za ɔsu ye ga tœ œrœ á tše wu a?

25 Kashe œ kœsœ adœke a za ɔsu azœ ga tœ œrœ á a wuwu damba nene, œ li adœke a kate dœ kœru ɔsu.

26 Ga pa nœ dœmœ, Ishiri œ ti kane azœ lœ kœmɔ nœ azœ mbœrœ a wuwusœtœ azœ tœ kœza avwala fœ Ndjaba ɔata á li nene. Kashe Ishiri dœ tœ ye œ za avwala mbœrœ azœ fœ Ndjaba dœ mara á uzu œ li kœza œtœnœ nene.

27 Yé Ndjaba á tše wusœ ɔsu azœ dœ azu kɔ, tshe wusœ œneke á Ishiri yindœ kœyu she tœnœ ye. Gbambanœ nene, Ishiri sœ kœza avwala nœ ye mbœrœ ayerœ azu liaka gbetshelœ nœ Ndjaba.

28 A wusœ nœ adœke Ndjaba mbœrœ adœke œrœ kɔ sœ dœ ɔtshɔnœ mbœrœ azu á endje yindœ ye, á tše e endje liaka œneke á tše guma lima utshunœ.

29 Gbambanœ nene, Ndjaba ke endje utshunœ, á wa adœke endje li dœ ishiri Gbolo nœ ye á tše kœdœ eya nœ aaya ndjoro.

30 Azunœ á Ndjaba wa o'o mbœrœ endje utshunœ asœmœ, tshe e ndje endje; endjeneke á tše e endje, tshe mbœrœ adœke endje wuta ndjii yé endjeneke á tše mbœrœ adœke endje wuta ndjii, tshe mbœrœ adœke endje sœ lœ mokɔ nœ ye.

Kœyindœsho nœ Ndjaba

31 Ataa, a kpa pa koto o? Ɛdœ Ndjaba kœsœ mbœrœ azœ, œdœ dá yiangba azœ a?

32 Ndjaba vwavwara lima tœ ye tœ kœza Gbolo nœ ye tshebale fœ azœ nene, kashe tshe za lima she mbœrœ azœ para kɔkɔ. Ɔata á tshe za Gbolo nœ ye tshebale fœ azœ, œrœ gadœ dá tshe kpa duru azœ tœnœ a?

33 Ɛdœ dá tɔ meza pa azu á Ndjaba ke endje a? Uzu bale nene. Gbambanœ nene, Ndjaba mbœrœ adœke endje wuta ndjii.

34 Ɛdœ dá wa œgbɔ ngbanga pa endje a? Uzu bale nene! Gbambanœ nene, Yisu Kristu tshu œ she lœ kuzu yé œ sœ ga tœ kuni Ndjaba; á sœ kœza avwala tœ upu nœ azœ.

35 Ɛdœ dá li kœkurutshelœ azœ dœ kœyindœsho nœ Kristu a? Ɛdœ œrœ kanga, œdœ awa, œdœ kœwu œrœ kanga, œdœ ogo, œdœ oyo œrœ tshapashɔ, œdœ œrœ á yindœ kœndi soro œdœ pe ugu kamba a? Ɛrœ bale nene!

³⁶ Gbambanœ nene, endje sù adœke:

«ǾǾ dœ ǾǾ endje para awa nœ kœwo 'a lœ kumu zœ;
endje wu 'a ǵata apata á endje na kœwo endje.»

³⁷ Kashe lœ œerœnœ kǾ asœke, a wuta kœropa nœ kolœ dœ gbǵgbǵ nœ Ndjaba á tshe yi ndœ azœ.

³⁸ Gbambanœ nene, mœ wu adja sœ nœ adœke: œdœ kuzu œdœ ndje soro, œdœ aandjelu œdœ ndje ekpe ishiri, œdœ kpesheke œdœ ǵa mbatsha, œdœ gbǵgbǵ,

³⁹ œdœ gbǵgbǵ ǵa lafo, œdœ ndje ǵa budu ǵshǵ, œdœ anga œrœ á Ndjaba mbœrœ, œrœ bale nene œ li kœkurutshelœ azœ dœ kœyindœsho nœ Ndjaba, á matœ ye lœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu gugu nene.

9

Ndjaba ke azu Israyele

¹ Œneke á mœ sœ kœpa fœ 'e kœdœ adja o'o. Gbambanœ nene, mœ kœdœ uzu nœ Kristu; mœ sœsœ kœpa wala nene, gbetshelœ nœ mœ sœ kœpa tœ upu nœ mœ lœ awa nœ Ǿtshǵ ishiri.

² Lǵsu mœ su dœ egerœ oyo yé œ sœ kœka mœ ǾǾ dœ ǾǾ.

³ Mœ sœ má kœyindœ nœ adœke Ndjaba darandœ mœ yé œ kurutshelœ mœ dœ Kristu lœ kumu aaya mœ dœ Ayuda á endje zu mœ dœ endje lœ mara bale.

⁴ Endje kœdœ azu Israyele, á Ndjaba ke lima endje adœke endje dœ agbolo nœ œne á yi lima sœ mokǾ nœ ye fœ endje. Tshe guma lima ayo dœ endje, œ za lima awa akwa nœ ye fœ endje yé œ yi lima sœ mara á endje li kœdonga dœ she fœ endje. Tshe pa lima tœ œrœ fœ endje.

⁵ Endje kœdœ aata azœ. Kristu wuta uzu yé endje zu she lœ mara nœ endje. Tshe ropa œrœ kǾ. (Eshe kœdœ Ndjaba á endje donga she waa dœ waa. Ame!)

⁶ Andaa, o'o á Ndjaba katœ nœ lima fœ endje sœsœ gbambanœ nene. Kashe œ dœdœ azu Israyele para kǾkǾ dá dœ azu Israyele nene.

⁷ Ugurutœ aata Abrayamo kǾ, anga endje dœdœ agbolo nœ ye nene. Mbœrœ tœnœ dá Ndjaba pa liya adœke: «Agbolo á mœ pa tœ endje fœ ǵœ, endje to lœ Izaka.»

⁸ Œ má adœke: œ dœdœ agbolo nœ ǾkǾ dá dœ agbolo nœ Ndjaba nene. Kashe kotœ agbolo á Abrayamo zu lima endje liaka o'o á Ndjaba pa tœnœ dá dœ adja agbolo nœ ye.

⁹ Ndjaba ka lima tœ o'o fœ Abrayamo adœke: «Ngbugu manda nœ, mœ kwa bala tœ mœ ga ndœ zœ kolœ dœ olonœ asœke, yé awo zœ dœ Sara œ zu gbolo yakoshe.»

¹⁰ Œ dœdœ kolœ asœmœ nene, kashe Rebeka gbǵ ndje lima nguzu ameya á aba endje bale kœdœ ata azœ dœ Izaka.

¹¹⁻¹² Andaa, utshu kœzu endje, damba endje wuwu lima sœ tshelœ kata ekperœ dœ ǵtshǵrœ nene, Ndjaba pa lima fœ Rebeka adœke: «Ǿgbǵ gbolonœ œ dœ kanga nœ inginœ.» Tshe pa lima atamœ mbœrœ kœma adœke œne ke liaka gbetshelœ nœ œne. Tshe para kolœ endjeneke á tshe e endje, tshe wuwu akwa nœ endje nene.

¹³ Endje su ǵala Buku nœ Ndjaba adœke: «Mœ yindœ Yakobo yé mœ yiangba Esawu.»

¹⁴ Ataa a kpa pa koto o? Ndjaba sœsœ ndjii nene a? Bale nene!

¹⁵ Ndjaba pa lima fœ Moyize adœke: «Mœ wu oyo uzu á mœ yindœ kœwu oyo ye, yé mœ má ǵtshǵ lǵsu ga tœ uzu á mœ yindœ kœma ǵtshǵ lǵsu ga tœ ye.»

16 Æ yindæ kæpa adœke ɔtshɔ lɔsu nœ Ndjaba sœsœ mbœrœ œneke á azu yindæ nœ too ndje mbœrœ gbɔgbɔ nœ azu nene, kashe œ sœ kolœ mbœrœ á tshe wu oyo uzu dœ tœ ye.

17 Endje su lima adœke Ndjaba pa fœ gbozugo Ezipito adœke: «Mœ za ɓœ tɔ ɓata gbozu mbœrœ kæma gbɔgbɔ nœ mœ á azu tshapashɔ djigi kæwu moko nœ mœ.»

18 Ætœnœ ataa dá Ndjaba kæyindæ nœ yekane á tshe wu oyo uzu; yé tshe kæyi ndje ndœ nœ, tshe mbœrœ adœke uzu sœ dœ gbɔkumu.

Ókó œdæ lɔsu kæwu oyo nœ Ndjaba

19 Anganœ uzu œ yu mœ adœke: «Æ kœsœ ataa, œ mbœrœ kotoo á Ndjaba œ gbagbara azœ dœ azu a? Ka œdœ dá li kœvwaratœ ye tœ œrœ á tshe yindæ kœmbœrœ tœnœ a?»

20 Kashe ɓœ kœdœ œdœ yekane á vwaratœ zœ tœ upu nœ Ndjaba a? Ædœ dá wu ɓalima lɔsú kæyu uzu á tshe mbœrœ she adœke: «Mbœrœ gadœ á ɓœ mbœrœ mœ atake a?»

21 Ayi kœmbœrœ lɔsú lili kœmbœrœ œneke á tshe yindæ nœ dœ óto nœ ye nene a? Tshe li kœa ótó: œ mbœrœ anganœ dœ ɔgbɔ lɔsú yé œ mbœrœ ndje anganœ dœ amba lɔsú. Æ sœsœ ataa nene a?

22 A wusœ nœ adœke Ndjaba yi lima ndœ kæma ókó nœ ye œdœ pe gbɔgbɔ nœ ye. Kashe tshe sœ lima dœ ugu lɔsu mbœrœ azu á li lima adœke endje gbɔ djofele, á endje li lima dœ kuzu.

23 Tshe mbœrœ ataa, mbœrœ kæyisœ egerœ moko nœ ye ga ndœ azu á tshe wu oyo endje yé á ke endje lima utshunœ á guma endje kæli ga læ moko nœ ye.

24 Azœ kœdœ azunœ á tshe e endje asœmœ, azœ á tshe e azœ ko ugurutœ Ayuda nene kashe ugurutœ angbi azu ndje.

25 Tœnœ kœdœ o'o ama Ndjaba á Oze su lima adœke:

«Azu ogo á endje dœdœ azu nœ mœ nene,
mœ e endje bala azu nœ mœ;
yé angbi azu á mœ yiyi lima ndœ endje nene,
mœ yindæ endje waa.

26 Ba tœ osho á endje pa lima fœ endje adœke:

“E dœdœ azu nœ mœ nene”,
ɓa zœ asœmœ, endje e endje agbolo nœ Ndjaba nœ soro.»

27 Isaya gbara ndje lima atake tœ upu nœ azu Israyele:

«Ædœ azu Israyele kœngba ndje ɓata mindu tshatœ ama kota gbaa,
kolœ udu endje teasho dá she.

28 Gbambanœ nene, œneke á Ndjaba pa tœnœ,
tshe mbœrœ adœke œ mbœrœtœ endje djigi œdœ gbara pa ɔshɔ.»

29 Kolœ Isaya kpa pa ndje lima utshunœ adœke:

«Ædœ Gbozu nœ gbɔgbɔ kɔ kœkaka lima tœ anga aata azœ ti fœ azœ nene,
dá a wuta má ndje ɓata azu ongbo Sodomo, a liili má ɓata azu ongbo
Gomora.»

Azu Israyele œdæ kœshe læ awa nœ kæyindœrœ

30 Atamœ a kpa pa kotoo? A pa adœke: azu neke á endje dœdœ Ayuda nene yé á papara awa adœke œne wuta ndjii tœ ala Ndjaba nene, Ndjaba mbœrœ adœke endje wuta ndjii tœ ala œne mbœrœ kæyindœrœ.

31 Andaa, azu Israyele para lima awa adœke œne wuta ndjii tœ ala Ndjaba læ awa nœ kœmbœrœtœ endje liaka awa akwa kashe endje wuwuta lima ndjii nene.

³² Mbœrœe gadê e? Ádánœe kœdœe adœeke endje gbegbe lima kœsœe dœe kœyindœrœe nene kashe endje za lima lœsu endje ga pa akwa nœe endje. Endje za ada endje tœ badja á sœe kœeko endje vesho.

³³ Endje su ala Buku nœe Ndjaba adœeke:
«'E dji, mœe za badja tœ 6a lakpi Siyona,
œetœnœe kœdœe badja á azu œe ko ada endje tœ tœnœe á ko endje vesho.
Kashe uzu á tshe kœsœe dœe kœyindœrœe ga ndœe ye,
tshe gbœ tshula nene.»

10

Ayuda dœe angbi azu sœe dœe Gbozu bale

¹ Aaya, œrœe á mœe yindœe nœe dœe lœsu mœe bale, yé á sœe kœeza avwala nœe mœe fœe Ndjaba tœnœe kœdœe adœeke tshe she Ayuda.

² Gbambanœe nene, mœe wusœe nœe adœeke endje sœe dœe egerœe ogo kœmbœrœe akwa nœe Ndjaba kashe endje wuwusœe awa kœmbœrœe tœnœe dœe œtshœnœe nene.

³ Endje wuwusœe mara á Ndjaba mbœrœe adœeke uzu wuta ndjii tœe ala ye nene. Endje para kœwuta ndjii dœe awa nœe endje dœe tœe endje. Mbœrœe tœnœe atamœe, endje zazatœe endje fœe Ndjaba yeka á tshe kœmbœrœe adœeke endje wuta ndjii nene.

⁴ Gbambanœe nene, Kristu mbœrœe œeneke kœ á li má adœeke awa akwa mbœrœe yekane á endjeneke kœ á endje sœe dœe kœyindœrœe ga ndœe ye kœwuta ndjii tœe ala Ndjaba.

Uzu kœ á tshe sœe dœe kœyindœrœe ga ndœe Yisu, tshe she

⁵ 'E dji o'o á Moyize sœe tœe upu nœe kœsœe ndjii á tœe lœe awa akwa: uzu kœero manda awa akwa, œe sœe dœe soro lœe awa nœe awa akwa.

⁶ Kashe tœe kœwuta ndjii dœe awa nœe kœyindœrœe, tshe pa lima adœeke:
«Yuyutœe zœe nene adœeke: œedê dá œ ga lafo a?» Œ sœe 6ata kœeza Yisu jœrœe tœnœe ga ati.

⁷ 'E yuyu ndje tœe 'e nene adœeke: «Œedê dá jœrœe ga lœe ogo nœe akuzu a?» Œ sœe 6ata 'e kpa yindœe kœmbœrœe adœeke Yisu kpa she lœe akuzu.

⁸ Kashe Moyize pa lima kotoo? Tshe pa lima atake: «O'o ama Ndjaba sœe ndœe dœe 6œe, œe sœe lœe ama zœe; œe sœe ndje tœe lœsu zœe.» O'onœe ascœmœe kœdœe o'o nœe kœyindœrœe á a sœe kœemindœe nœe.

⁹ Œedê 6œe kœpa dœe ama zœe adœeke Yisu kœdœe Gbozu, á yindœe nœe dœe lœsu zœe adœeke Ndjaba she she lœe akuzu ye, 6œe she bala ye.

¹⁰ Mbœrœe kœyindœe nœe dœe lœsu zœe dá Ndjaba œe mbœrœe adœeke 6œe sœe ndjii, yé 6œe kœepandœe nœe dœe ama zœe dá Ndjaba œe she 6œe.

¹¹ Gbambanœe nene, endje sœe 6ala Buku nœe adœeke:

«Uzu kœ á tshe sœe dœe kœyindœrœe ga ndœe Yisu,
tshe gbœ tshula nene.»

¹² Ádánœe á Ayuda dœe angbi azu sœesœe kpi nene. Gbozu nœe endje kœdœe Yisu Kristu á tshe tœe œtshœrœe nœe ye fœe azu para kœkœ á endje e 'i'iri ye.

¹³ Mbœrœe á endje sœe 6ala Buku nœe Ndjaba adœeke:

«Uzu kœ á tshe e 'i'iri Gbozu,
tshe she.»

¹⁴ Kashe endje e 'i'iri ye kotoo œedœe endje kœsœe dœe kœyindœrœe ga ndœe ye nene a? Yé endje sœe dœe kœyindœrœe ga ndœe ye kotoo œedœe endje kœedjidi damba o'o nœe ye nene a? Endje dji o'o nœe ye kotoo œedœe a kœemimindœe nœe nene a?

15 Endje mindœ o'onœ kotoo œdœ endje kœvwawwa azu nene a? Endje su bala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Yanga waa kœwu azu á endje na dœ ɔtshɔ O'o fœ azu.»

16 Kashe azu para kɔkɔ dá yindœ ɔtshɔ O'onœ nene. Isaya pa lima tœ upunœ adœke:

«Gbozu, œde dá yindœ o'onœ á 'a sœ kœmindœ nœ a?»

17 Ataa, kœyindœrœ to lœ kœmindœ o'o ama Ndjaba yé kœmindœ o'o ama Ndjaba kœdœ kœmindœ ɔtshɔ O'o nœ Kristu.

18 Mœ sœ kœyu adœke: ataa azu Israyele djidji lima o'onœ asœke nene a? Adjapu, endje dji lima kɔ. Mbœrœ Buku nœ Ndjaba pa adœke:

«Endje dji tshama endje na tœnœ pa ɔshɔ djigi, yé o'o ama endje œ na rotœnœ tœ osho kɔ pa ɔshɔnœ asœke.»

19 Mœ sœ kpa kœyu adœke: Ataa azu Israyele djidji lima dœ ɔtshɔnœ nene a? Ndjaba pa lima ndœ nœ lœ ama Moyize adœke:

«Mœ mbœrœ adœke 'e sœ dœ úkú ga tœ azu á endje dœdœ azu nœ mœ nene. Mœ mbœrœ adœke 'e sœ dœ ókó ga tœ angbi azu á endje gugu dœ kœwusœrœ nene.»

20 Isaya kpa na œerr kœpa adœke:

«Azu á endje sœsœ lima kœpara mœ nene, gbɔ mœ, mœ matœ mœ fœ azu neke á endje sœsœ lima kœyu mœ tœ œrœ nene.»

21 Yé mbœrœ azu Israyele, tshe pa lima adœke:

«ɔlɔ kɔ, mœ yi lima kane mœ mbœrœ kœ'e endje kashe endje djidji lima o'o ama mœ nene. Endje kœdœ aayi gbɔkumu œdœ adjipudji.»

11

Ndjaba vwawwara lima tœ ye tœ azu Israyele nene.

1 Mœ sœ kœyutœ mœ adœke: Adja Ndjaba vwaratœ ye tœ azu nœ ye ye a? Bale nene! Gbambanœ nene, œmœ ndje kœdœ uzu Israyele, ata Abrayamo lœ mara nœ Abendjame.

2 Ndjaba vwawwaratœ ye tœ azu nœ ye á tshe ke lima endje katshatsha nene. 'E wuwusœ o'o á Eliya pa lima ala Buku nœ Ndjaba ɔlɔ á tshe sœ kœki oyo tœ upu nœ azu Israyele fœ Ndjaba nene a?

3 Tshe ki lima adœke: «Gbozu, endje wo aayi kœgbara o'o nœ zœ, œ kavwa wopa nœ zœ. Mœ sœpe dœ kuti mœ tshebale yé endje kpa sœ kœpara awa ndœ kœwo mœ.»

4 Kashe Ndjaba gi lima o'o gadœ fœ she a? Tshe gi lima fœ she adœke: «Mœ gumasœ azu kutu mindu dœ bisha á endje kukuku ga utshu ndjaba Bala nene.»

5 Awa bale ndje ngɔngɔ asœke, anga udu azu á Ndjaba ke endje liaka ɔtshɔ lœsu nœ ye sœpe zœ.

6 Tshe keke lima endje mbœrœ akwa nœ endje nene, kashe kolœ mbœrœ ɔtshɔ lœsu nœ ye. Ete nene, ɔtshɔ lœsu nœ Ndjaba kpa dœ ɔtshɔ lœsu nene.

7 Atamœ a kpa pa kotoo? Azu Israyele gbɔgbɔ œrœ á endje sœ lima kœpara tœnœ nene, kolœ endjeneke á Ndjaba ke endje dá gbɔ. Anga endje wuta lima dœ gbɔkumu,

⁸ Ɔata á endje sƳ ala BukunƆe adƆeke: «Ndjaba mbƆerƆe adƆeke kƆewusƆerƆe nƆe endje papara awa kƆewusƆe ádá o'o nene. Tshe pakata ala endje kƆewu ƆerƆe ƆedƆe utu endje kƆedji o'o Ɔerrr ngƆngƆ asƆeke.»

⁹ Davidi pa ndje adƆeke:

«Kaka kƆezirƆe nƆe endje fa úkú ƆedƆe gbanda,
Ɔe kƆrƆ awa kƆeyo endje dƆe endje gbƆ Ɔeneke á li dƆe endje,

¹⁰ Kaka adƆeke endje kpa wuwu ƆerƆe nene Ɔerrr ala endje bu,
mbƆerƆe adja adƆeke ovoro endje lu ga tƆenƆe.»

¹¹ MƆe kpa sƆe kƆeyutƆe mƆe adƆeke: «LƆkƆ á Ayuda ko lima ada endje tƆsho,
endje yo lima waa ye a?» Bale nene. Kashe ekperƆe nƆe endje kƆrƆ awa fƆe angbi azu adƆeke endje gbƆ kƆeshe, á kƆevwa Ayuda kƆembƆerƆe úkú.

¹² Andaa, ƆedƆe ekperƆe nƆe Ayuda kƆeza kƆegbƆrƆe fƆe tshapashƆ, á kƆeyo endje kƆeza kƆegbƆrƆe fƆe angbi azu, ataa ƆtshƆrƆe kpa ropa nƆe ƆlƆ á endje kpa kwatƆe endje kƆ ga pa awa kƆeshe.

Angbi azu Ɔ she

¹³ MƆe sƆe kƆepa fƆe e'e dƆe azu á 'e dƆedƆe Ayuda nene: ƆemƆe kƆedƆe ayi avwa á Ndjaba ke mƆe mbƆerƆe angbi azu yé mbƆerƆe tƆenƆe ataa, mƆe sƆe dƆe yanga mbƆerƆe akwa á mƆe mbƆerƆe asƆeke waa.

¹⁴ MƆe gbe kƆembƆerƆe ataa adƆeke aaya mƆe wuta dƆe úkú yeka anga endje kƆeshe.

¹⁵ GbambanƆe nene, ƆlƆ á Ndjaba vvara lima tƆe ye tƆe Ayuda, tshe guma lima tshaguru tƆe ye dƆe tshapashƆ. AtamƆe ƆlƆ á tshe kpa kƆeguma tshagurutƆe ye dƆe endje, Ɔe sƆe Ɔata uzu to lƆe kuzu á kwa ga lƆe soro nene a?

¹⁶ ƆedƆe uzu kƆeza ali kumu ƆerƆe kindi nƆe ye fƆe Ndjaba, udu ƆerƆenƆe kƆe kƆedƆe ƆenƆe Ndjaba. ƆedƆe uzu kƆeza ndje eshe ƆyƆ fƆe Ndjaba, ganƆanƆe ndje kƆedƆe ƆenƆe ye.

¹⁷ Azu Israyele sƆe Ɔata ƆyƆ olive á Ndjaba de anga ganƆanƆe tƆenƆe yé tƆe ƆesƆe ganƆanƆe asƆemƆe, tshe za Ɔe tƆrƆ ga zƆe ƆebƆe dƆe angbi uzu Ɔata ganƆa olive tshelƆe gusu. BƆe sƆe ndje kƆegbƆ kƆezirƆe á sƆe kƆeƆo lƆe eshe ƆyƆ olive á sƆe kƆeƆo tƆenƆe.

¹⁸ AdánƆe á lili adƆeke Ɔe sƆe dƆe egerƆe kumu nene utshu ganƆa á endje de. Kotoo á Ɔe ti kanga zƆe a? Ɔe dƆedƆe Ɔe dá sƆe kƆeza eshe ƆyƆ nene kashe eshe ƆyƆ dá sƆe kƆeza Ɔe.

¹⁹ AnganƆe Ɔe sƆe kƆepa ndje adƆeke: «Endje de lima ganƆa ƆyƆ asƆeke yeka á mƆe kƆegbƆ osho kƆesƆe tƆenƆe.»

²⁰ Adjapu. Endje de ganƆanƆe asƆemƆe mbƆerƆe á endje gugu lima dƆe kƆeyindƆerƆe nene yeka á Ɔe gbƆ osho tshangbanƆe mbƆerƆe kƆeyindƆerƆe. Kashe dudu okoro zƆe nene, yé ala zƆe gbƆ kane.

²¹ GbambanƆe nene, ƆedƆe Ndjaba kƆede Ayuda á endje kƆedƆe adja ganƆa ƆyƆ, ala zƆe gbƆ anganƆe tshe de ndje Ɔe awa bale.

²² 'E wu mara á Ndjaba sƆe kƆema ƆtshƆ lƆsu nƆe ye ƆedƆe kƆeza djofele nƆe ye kane: tshe za djofele fƆe azu á endje yo yé Ɔe má ƆtshƆ lƆsu ga ndƆe zƆe. MbƆerƆe adƆeke ƆendƆe zƆe di lƆe ƆtshƆ lƆsunƆe asƆemƆe ete nene, endje de ndje Ɔe ye.

²³ Kashe lƆkƆ á Ayuda kpa kƆefatshalƆsu endje, endje kwa ga tƆe osho á endje sƆe lima tƆenƆe utshunƆe. GbambanƆe nene, Ndjaba sƆe dƆe gbƆgbƆ kƆegi endje ga tƆe ƆyƆ ga manda ƆesƆe endje.

²⁴ Ɔe Ɔe dƆe angbi uzu, Ɔe kƆedƆe ganƆa tshelƆe gusu á ndjaba de Ɔe á za Ɔe tƆrƆ ga tƆe ƆyƆ á Ɔe sƆesƆe lima tƆenƆe nene. Kashe Ayuda, endje kƆedƆe adja

ganea ɔyɔ olivenœ, Ndjaba li kpa kœgi endje ga manda endje tɔrɔ ga tœ ɔyɔ á endje sœ lima tœnœ.

Ndjaba œ she Ayuda

²⁵ Aaya, mœ yindœ nœ adœke, 'e wusœ o'o nœ Ndjaba á zatœ ye yiwa tœnœ asœke, á 'e kœzazatœ 'e nene adœke 'e kœdœ aayi kœwusœtœ. O'onœ asœke dœke: anga tshakala azu Israyele œ wuta kœdji tshelœ kata o'o asœ nene œrrr adœke angbi azu djigi wuta ga tœ kœshe.

²⁶ Yé manda nœ dá Azu Israyele kɔ œ she ɓata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Ayi kœvwara azu œ to ɓa lakpi Siyona,
tshe gi ekperœ tœ aata Yakobo.

²⁷ 'E wu ayo á mœ mbœrœ bala dœ endje,
lɔkɔ á mœ i ekperœ nœ endje.»

²⁸ Ayuda wvara lima tœ endje tœ ɔtshɔ O'o yé œ wuta lima ayingba Ndjaba yekane á kɔrɔ awa fœ 'e. Kashe Ndjaba sœ kœyindœ endje waa dœ waa mbœrœ á tshe kœ lima aata endje.

²⁹ Gbambanœ nene, Ndjaba kœza œrœ fœ uzu tshe kpa za tshakane ye nene. Tshe kœ'e uzu, tshe kpa fatshelœ ama ye nene.

³⁰ Utshunœ lima 'e sœsœ kœdji Ndjaba nene yé ngɔngɔ asœke Ndjaba wu oyo 'e mbœrœ Ayuda vwaratœ endje tœ kœdji she.

³¹ Awa bale ngɔngɔ asœke endje vwaratœ endje tœ kœdji o'o adœke Ndjaba kœwu oyo 'e, á manda nœ yekane á tshe kœwu ndje oyo endje.

³² Gbambanœ nene Ndjaba mbœrœ lima adœke azu para kɔkɔ wvara lima tœ endje tœ kœdji o'o ama œne. Tshe mbœrœ lima atamœ adœke œne ma lœsu kœwu oyo endje para kɔkɔ.

³³ Adja Ndjaba gerœ waa. (E sœ kœwusœtœ nœ ye dœ pe kœwusœrœ nœ ye gerœ ndje waa. Uzu bale á tshe wusœ ada kœwa o'o nœ ye gugu, uzu bale á tshe wu ndje sœ œrœ á tshe yindœ kœmbœrœ tœnœ gugu nene.

³⁴ Buku nœ Ndjaba pa adœke: «Ede dá wusœ gbetshelœ nœ Ndjaba?
Ede dá li tœ kœmi upu fœ she a?

³⁵ Ede dá to œrœ tœ alinœ fœ she,
yekane á tshe kœgi tshangbanœ fœ she a?»

³⁶ Gbambanœ nene, œrœ kɔ to ɓa ndœ ye, œrœ kɔ sœ dœ soro lœ awa nœ ye yé œrœ kɔ sœ mbœrœ she. Kaka mokɔ nœ Ndjaba sœ waa dœ waa. Ame!

12

Tafo soro lœ Yisu Kristu

¹ Aaya, ɓata á Ndjaba má ɔtshɔ lœsu nœ ye fœ azœ, mœ yindœ nœ adœke 'e zatœ 'e fœ she ɓata tokórɔ nœ soro, á endje gi ga indirinœ yé á sœ kœza yanga fœ she. Asœke kœdœ adja mara kœdonga Ndjaba á li dœ 'e kœdonga dœ she.

² 'E mbœmbœrœtœ 'e ɓata azu tshapashœnœ asœke nene kashe 'e za awa fœ Ndjaba kœto tafo kœwusœrœ fœ 'e yeka á 'e kœwusœ œneke á Ndjaba yindœ nœ, œneke á sœ dœ ɔtshœnœ, œneke á za yanga fœ she, œneke á li.

³ Yé mbœrœ ɔtshɔ lœsu nœ Ndjaba ga ndœ mœ, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke 'e zazatœ 'e ga lafo kœro mara á 'e sœ dœ tœnœ nene. Kashe 'e sœ dœ gbetshelœ neke á li, adœke uzu dœ uzu wutœ ye liaka kœyindœrœ á Ndjaba to fœ she.

⁴ Gbambanœ nene, undu azœ sœ bale kashe œrœ kotœnœ ngba waa. Akwa á œrœ kote undu azœ bale dœ bale œ mbœrœ sœsœ awa bale nene.

⁵ Awa bale a ngba waa, kashe a wuta undu uzu bale lœ koengbotœ azœ bale dœ Kristu yé uzu dœ uzu koedœ œrœ kote undunœ.

⁶ Uzu dœ uzu sœ dœ gbɔgbɔ kœmbœrœ dœ akwa kpikpi dœ mara á Ndjaba to fœ she lœ ɔtshɔ lɔsu nœ ye. Œ kœsœ adœke Ndjaba to gbɔgbɔ nœ kœgbara dœ o'o fœ uzu, œ li adœke tshe gbara lindœ kœyindœrœ.

⁷ Uzu á tshe kœsœ dœ gbɔgbɔ nœ kœti kane anganœ, kaka adœke tshe ti kane anganœ. Yé uzu á tshe kœsœ dœ gbɔgbɔ nœ kœyisœ œrœ, kaka tshe yisœ œrœ.

⁸ Uzu á tshe kœsœ dœ gbɔgbɔ nœ kœto gbɔgbɔ fœ anganœ, kaka tshe to gbɔgbɔ fœ anganœ. Uzu á tshe kœsœ dœ gbɔgbɔ nœ kœto œrœ, kaka tshe to dœ lɔsu ye bale. Uzu á tshe kœsœ tœ gbozu tshapa anganœ, kaka tshe zatœ ye djigi ndœ nœ. Uzu a tshe kœsœ dœ gbɔgbɔ ndœ kœwu oyo azu, kaka tshe mbœrœ dœ yanga.

⁹ Œ li adœke 'e yindœ anga 'e dœ adja kœyindœsho. 'E kpa awa ekperœ yé œ zatœ 'e djigi ndœ kœmbœrœ ɔtshœrœ.

¹⁰ 'E yindœtœ 'e ugurutœ 'e ɓata aaya azu: 'e lisœtœ 'e ugurutœ 'e.

¹¹ 'E mbœrœ akwa dœ gbɔgbɔ yé 'e mbœmbœrœ ɔɔ nene. 'E mbœrœ akwa fœ Gbozu dœ lɔsu 'e bale.

¹² 'E sœ dœ yanga lœ kœko lɔsu nœ 'e ga tœ Ndjaba. 'E sœ dœ ugu lɔsu lœ oyo yé œ sœ dœ kœru lɔsu lœ awwala.

¹³ 'E ti kane ayerœ azu nœ Ndjaba á endje sœ lœ oyo yé œ za osho kœsœ ɔɔ dœ ɔɔ fœ agene.

¹⁴ 'E pa ɔtshɔ o'o ga tœ azu á endje sœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ 'e. 'E to kane 'e ga pa endje kashe 'e dadarandœ endje nene.

¹⁵ 'E sœ dœ yanga awa bale dœ azu á endje sœ dœ yanga, œ ki awa bale dœ azu á endje sœ dœ iki.

¹⁶ 'E sœ dœ gbetshelœ bale ugurutœ 'e. 'E kpa awa kœsœ dœ egerœ kumu kashe 'e zatœ 'e ga ati. Adja 'e gbegbe nene adœke 'e koedœ azu nœ kœwusœtœ.

¹⁷ Œdœ uzu kœmbœrœ ekperœ fœ 'e, 'e gigi ekperœ fœ she nene kashe 'e para awa kœmbœrœ ɔtshœrœ utshu azu para kœkɔ.

¹⁸ 'E mbœrœ œneke kɔ á li dœ gbɔgbɔ nœ 'e adœke tshagurutœ 'e sœ dœ kœsœ gee.

¹⁹ Aaya á mœ yindœ 'e, œdœ azu kœmbœrœ ekperœ fœ 'e, 'e gigi ekperœ dœ tœ 'e nene. Kashe 'e za awa adœke ókó nœ Ndjaba kœmbœrœ akwa. Gbambanœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Œmœ dá gi tshangba ekperœ, œmœ ndje dá gi kuda tshangba ekperœ kœ», Ndjaba dá pa ataa.

²⁰ Yé ga pa nœ, endje kpa su ndje adœke: «Œdœ yingba zœ kœsœ dœ ogo, to kœzirœ fœ she; œdœ tshe kœsœ dœ ogo ungu, su ungu fœ she; gbambanœ nene, œdœ ɓœ kœsœ kœmbœrœ atamœ, ɓœ sœ kœeva jiwɔ ga pa kumu ye.»

²¹ Zaza awa fœ ekperœ adœke œ ropa zœ nene kashe ropa ekperœ lœ awa nœ kœmbœrœ ɔtshœrœ.

13

A zatœ azœ ga tshakudu agbozu nœ Lita

¹ Œ li adœke uzu kɔ zatœ ye ga tshakudu agbozu nœ Lita mbœrœ akwa tshagbozu kɔ to ɓa ndœ Ndjaba; yé agbozu á a sœ dœ endje, Ndjaba dá ko endje.

² Atamœ uzu kɔ á tshe kœvwaratœ ye tœ kœzatœ ye ga tshakudu agbozu nœ Lita, tshe vwaratœ ye tœ kœmbœrœtœ ye liaka œneke á Ndjaba guma yé Ndjaba œ wa ɔgbɔ ngbanga ga tœ ye.

³ Gbambanœ nene, azu á endje sœ kœmbœrœ œtshœrœ, endje kpa awa agbozu nœ Lita nene kashe azu neke á endje mbœrœ ekperœ dá kpa awa endje. Œdœ uzu kœyindœ nœ adœke awa agbozu nœ Lita mbœrœ œne nene, œ li adœke tshe mbœrœ œtshœrœ yekane á endje kœlisœ ye.

⁴ Gbambanœ nene, agbozu nœ lita kœdœ aayi akwa nœ Ndjaba mbœrœ kœyisœ kœmbœrœ œtshœrœ fœ azu. Œdœ 6œ kœmbœrœ ekperœ, œ li adœke awa endje mbœrœ 6œ, mbœrœ endje gbɔgbɔ akwanœ gbambanœ nene. Lœ kœza djofele fœ azu, endje sœ tœ akwa nœ Ndjaba adœke œne ma ókó nœ ye ga ndœ azu á endje sœ kœmbœrœ ekperœ.

⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke a zatœ azœ ga tshakudu agbozu nœ Lita. 'E kpakpa kolœ awa ókó nœ Ndjaba nene kashe 'e zatœ 'e ga tshakudu agbozu nœ Lita mbœrœ á a wusœ nœ adœke œ li dœ azœ kœmbœrœ atamœ.

⁶ Œtœnœ kœdœ ndje ádánœ á li dœ 'e adœke 'e yɔ lapo. Ndjaba ko aayi akwa nœ kœko ngendja lapo adœke endje zatœ endje ga tœ akwanœ dœ œtshœnœ.

⁷ Yé 'e gi kudá nœ uzu kɔ fœ she. 'E yɔ lapo á li adœke 'e yɔ, 'e yɔ takeshe á li adœke 'e yɔ, œ kpa awa azu neke á li dœ 'e kœkpa awa endje yé œ lisœ endjeneke á li dœ 'e kœlisœ endje.

Kœyindœtœ azœ

⁸ 'E sœsœ dœ kudá nœ uzu bale pa 'e nene. 'E sœ kolœ dœ kudá á li dœ 'e kœsœ dœ tœnœ adœke: 'e yindœtœ 'e. Uzu á tshe sœ kœyindœ anganœ sœ kœmbœrœtœ ye liaka awa akwa djigi.

⁹ Gbambanœ nene, awa o'o pa adœke: «Papara awo yanga zœ nene, wowo uzu nene, zizi angba nene; zaza lœsu zœ ga pa œrœ nœ yanga zœ nene.» Awa akwanœ asœke œdœ pe udu awa akwa para kœkɔ li ga lœ awa akwa bale á pa adœke: «Yindœ yanga zœ ɓata á 6œ yindœtœ zœ dœ tœ zœ.»

¹⁰ Uzu á tshe kœyindœ yanganœ, tshe mbœrœ ekperœ fœ she nene, ádánœ á uzu á tshe sœ kœyindœ yanganœ tshe sœ kœmbœrœtœ ye liaka awa akwa djigi.

¹¹ Bata 'e wusœ lœndɔ á a sœ dœ tœnœ, lœkɔ kœjœ 'e lœ olo wuta ye. Kpœsheke kœshe na ndo dœ azœ kœtœ tœ ɔɔ á a yi lima ndœ œrœ.

¹² Œndœ butshɔ di yé osho ndo kœkœrɔ tœnœ ye. A katœ akwa nœ ubu osho yé a ko œrœ kœnga dœ koshe nœ ingbisho.

¹³ Œ li adœke akwa tshelœ azœ dœ akwa nœ ingbisho, a katœ egerœ lœsu, dœ kœndjo ipi tœpanœ kpuru, dœ angba budu, dœ œrœ tshula, dœ œbœrœ œdœ úkú.

¹⁴ Kashe 'a matœ azœ ɓata azu nœ Yisu Kristu, yé 'e papara kœmbœrœ œneke á ago nœ ɔkɔ 'e œ vwa 'e ndœ kœmbœrœ tœnœ nene.

14

A wawa ngbanga ga pa anga azœ nene

¹ 'E za osho kœsœ fœ uzu á kœyindœrœ nœ ye sœ teasho, kashe 'e wawa ngbanga pa gbetshelœ nœ ye nene.

² Anga uzu sœ dœ kœyindœrœ adœke œne li kœzi œrœ kɔ, andaa anga á kœyindœrœ sœ teasho, sœ kœzi kolœ dœngɔ.

³ Atamœ uzu á tshe sœ kœzi œrœ tshetshene tsheneke á tshe zizi nene, yé tsheneke á tshe zizi nene wawa o'o ga tœ tsheneke á tshe sœ kœzi tœnœ nene. Gbambanœ nene, Ndjaba za osho kœsœ fœ she ndje.

⁴ Œbœ kœdœ de á kœwa ngbanga pa ayi akwa á tshe doédœ tshenœ zœ nene a? Œdœ tshe kœmbœrœ akwa nœ ye dœ otshœnœ œdœ tshe mbœmbœrœ dœ otshœnœ nene, œ doé o'o nœ ayengœ ye. Tshe shi gbi; gbambanœ nene, Gbozu sœ dœ gbœgbœ kœti kane ye.

⁵ Tœ upu nœ anga bale, olo sœ kpikpikpi, andaa tœ anga olo kœ liili. Kaka uzu dœ uzu wusœ nœ ba lœsu ye dœ tœ ye adœke œneke á œne gbe kœdœ adjapu.

⁶ Uzu á tshe kœgbe adœke anga olo bale ropa udu olo kœ, sœ kœmbœrœ tœnœ mbœrœ kœlisœ Gbozu; uzu á tshe sœ kœzi œrœ kœ, sœ ndje kœmbœrœ tœnœ mbœrœ kœlisœ Gbozu; gbambanœ nene, tshe sœ kœza mershe fœ Ndjaba mbœrœ kœziœ nœ ye. Tsheneke á tshe zizi œrœ nene sœ kœmbœrœ tœnœ mbœrœ kœlisœ Gbozu yé œ sœ ndje kœza mershe fœ Ndjaba.

⁷ Uzu bale ugurutœ azœ á tshe sœ dœ soro mbœrœ tœ ye dœ tœ ye gugu nene yé uzu bale á tshe tshu mbœrœ tœ ye dœ tœ ye gugu nene.

⁸ Œdœ a kœsœ dœ soro, a sœ dœ tœnœ mbœrœ Gbozu, yé œdœ á kœtshu, a tshu mbœrœ Gbozu. Atamœ œdœ a kœsœ dœ soro, œdœ á kœtshu, a kœdœ azu nœ Gbozu.

⁹ Gbambanœ nene, Kristu tshu yé Ndjaba she she lœ akuzu adœke tshe dœ Gbozu nœ akuzu œdœ asoro.

¹⁰ Kashe œbœ, mbœrœ gadœ á bœ wa ngbanga pa aya zœ a? Yé œbœ, mbœrœ gadœ á bœ tshene aya zœ a? A ka bala utshu Ndjaba adœke tshe wa ngbanga pa azœ.

¹¹ Gbambanœ nene, endje sú ala Buku nœ ndjaba adœke:

Œmœ Gbozu nœ soro, mœ pa adœke:

azu kœ œ gote ga utshu mœ,

yé uzu dœ uzu œ pa dœ ama ye adœke

œmœ kœdœ Ndjaba.

¹² Atamœ uzu dœ uzu ugurutœ azœ œ pa o'o utshu Ndjaba tœ upu nœ ye dœ tœ ye.

¹³ Mbœrœ tœnœ ataa, a kate kœwa ngbanga ugurutœ azœ dœ anga azœ. Kashe uzu dœ uzu wa ngbanga ba tœ lœsu ye adœke, œne mbœrœ œrœ á mbœrœ adœke aya œne zaza ada ye tœsho too tshe tete ga lœ ekperœ nene.

¹⁴ Lœ Gbozu Yisu, mœ wusœ nœ adœke anga rœgo á dœ uburu dœ tœ ye gugu nene. Rœgo sœ kœfa uburu mbœrœ uzu á tshe gbe adœke œtœnœ kœdœ uburu.

¹⁵ Œ kœsœ adœke bœ sœ kœzi rœgo á sœ kœza oyo fœ aya zœ, œ yindœ kœpa adœke bœ mbœmbœrœtœ zœ liaka kœyindœsho nene. Mbœmbœrœ adœke, rœgo ama zœ ndi yanga zœ á Kristu tshu tœ upu nœ ye.

¹⁶ Kaka adœke, œrœ á 'e wu tœ otshœnœ tœ ala 'e, zaza awa fœ anga azu kœpa ekpe o'o tœnœ nene.

¹⁷ Gbambanœ nene, Ogo gbozu nœ Ndjaba wuwu kœziœ too kœndjœrœ nene, kashe œ wu kœsœ ndjii, kœsœ gee œdœ pe yanga lœ Otsho Ishiri.

¹⁸ Uzu á tshe sœ kœmbœrœ akwa nœ Kristu dœ mara atake, sœ kœza yanga fœ Ndjaba yé azu œ lisœ ye.

¹⁹ Atamœ a para awa kœmbœrœ œrœ á yi kœsœ gee ga ugurutœ azœ yé á li kœmbœrœ adœke a gerœ awa bale lœ kœyindœrœ.

²⁰ Adja a ndindi akwa nœ Ndjaba mbœrœ o'o nœ kœziœ nene. A li kœziœ kœ kashe œ sœ tœ ekpenœ tœ kœzi anga œrœ á vwa uzu ga lœ ekperœ.

²¹ Æ ga waa adœke ðœ vwaratœ zœ tœ kœzi agea, kœndjo ipi, kœvwaratœ zœ tœ œrœ kœ á mbœrœ adœke aya zœ te ga lœ ekperœ.

²² Eneke á ðœ gbe adœke œ dœ ekperœ too œtshœrœ, œ wu kolœ œfœ dœ Ndjaba nœ zœ. Yanga nœ uzu á gbetshelœ nœ ye sœsœ kœwa ngbanga ga tœ ye nene.

²³ Kashe uzu á tshe zi œrœ á tshe sœ dœ sharapu tœnœ, Ndjaba œ wa œgbœ ngbanga pa ye. Gbambanœ nene, tshe mbœrœ œrœ á sœsœ ga pa kœyindœrœ nœ ye nene. Yé œrœ kœ á sœsœ ga pa kœyindœrœ nene kœdœ ekperœ.

15

A para awa kœza yanga fœ anga azœ

¹ Azœ á sœ dœ egerœ kœyindœrœ, œ li dœ azœ kœti kane anga azœ á kœyindœrœ nœ endje gegerœ nene yé œ katœ kœmbœrœ œrœ á za yanga ko fœ azœ dœ tœ azœ.

² Kaka uzu dœ uzu ugurutœ azœ para awa ndœ kœmbœrœ œrœ á za yanga fœ mashenga mbœrœ œtshœrœ nœ ye. Lœ awanœ ataa, œ ti kane ye yé œ mbœrœ adœke kœyindœrœ nœ ye gerœ.

³ Gbambanœ nene, Kristu mbœmbœrœ lima kolœ œrœ á za yanga fœ she dœ tœ ye nene. Bata endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Kœgu osho á endje gu lima ðœ, yo ga pa mœ.»

⁴ O'o kœ á endje sú ala Buku nœ Ndjaba, endje sú mbœrœ kœyisœrœ fœ azœ. Gbambanœ nene, œ ti kane azœ adœke a sœ dœ ugu lœsu, dœ kœru lœsu yé á kœwuta dœ kœko lœsu azœ ga tœ Ndjaba.

⁵ Kaka Ndjaba á tshe za ugu lœsu œdœ pe kœto gbœgbœ mbœrœ adœke 'e sœ dœ gbetshelœ bale ðata á Yisu Kristu yisœ nœ fœ azœ.

⁶ Atamœ dœ lœsu bale œdœ ama bale, 'e donga Ndjaba á tshe dœ Aba Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu.

'E yindœtœ 'e

⁷ Atamœ 'e za osho kœsœ ugurutœ 'e dœ anga 'e ðata á Kristu za osho kœsœ fœ 'e mbœrœ mokœ nœ Ndjaba.

⁸ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, Kristu te lima ayi akwa nœ Ayuda liaka o'o á Ndjaba pa lima tœnœ utshunœ fœ aata endje. Tshe ma adœke Ndjaba yayapa o'o ama ye nene.

⁹ Tshe na ndje adœke angbi azu donga ndje Ndjaba mbœrœ œtshœ lœsu nœ ye ðata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Mbœrœ tœnœ ataa mœ donga ðœ ugurutœ angbi azu yé œ ði itshi fœ ðœ.»

¹⁰ Endje su ndje adœke:

«'E dœ angbi azu, 'e sœ dœ yanga awa bale dœ azu á Ndjaba ke endje!»

¹¹ Endje kpa su ndje lima adœke:

«'E dœ angbi azu, 'e donga Gbozu, 'e ði itshi fœ she, 'e dœ azu para kœkœ!»

¹² Isaya pa ndje lima adœke:

«Anga ata Yese œ wuta, tshe sœ gbozu tshapa angbi azu, endje ko lœsu endje ga pa ye.»

13 Kaka adœke Ndjaba á tshe mbœrœ adœke azu za lœsu endje ga pa ye, mbœrœ adœke lœsu 'e su dœ yanga œdœ kœsœ gee, mbœrœ kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ ye. Ɔtshœ Ishiri za gbœgbœ fœ 'e adœke 'e za lœsu 'e djigi fœ Ndjaba.

Polo, ayi akwa nœ Kristu

14 Aaya mœ, mœ wusœ nœ adœke 'e dœ azu nœ œtshœ lœsu. 'E wu ndje sœ œrœ kœ á sœ adœke 'e wusœ nœ, yé 'e li kœemi upu ugurutœ 'e dœ tœ 'e.

15 Yé mœ su anga o'o ala mbetincœ asœke ngbewo fœ 'e adœke 'e kpa gbe dœ o'o á endje yi lima sœ nœ fœ 'e kane. Mœ su œneke kolœ mbœrœ œtshœ lœsu á Ndjaba za fœ mœ,

16 adœke mœ te ayi akwa nœ Yisu Kristu mbœrœ angbi azu. œshe dá za akwa nœ kœyisœ Ɔtshœ O'o nœ Ndjaba tœ nganga Ndjaba adœke angbi azu wuta œtshœ makabo á wuta yerœ lœ awa nœ Ɔtshœ Ishiri adœke œ ga tœ ala Ndjaba.

17 Lœ kœngbœtœ mœ dœ Kristu, mœ sœ kœdu okoro mœ tœ akwanœ á mœ sœ kœmbœrœ fœ Ndjaba.

18 Atamœ œdœ mœ kœyindœ kœpa o'o tœ anga œrœ, mœ pa kolœ tœ œrœ á Kristu mbœrœ lœ awa nœ mœ adœke angbi azu wuta kœdji Ndjaba. Tshe mbœrœ lœ awa nœ o'o œdœ akwa,

19 dœ gbœgbœ nœ ambárá afá, dœ gbœgbœ nœ Ishiri. Ataa, kœto lœ Yerusaleme œrrr ga lœ ogo Iliri, mœ mindœ Ɔtshœ O'o nœ Kristu tœ osho kœ.

20 Kashe mœ yi lima ndœ kœmindœ Ɔtshœ O'onœ kotœ osho á azu djidji damba 'iri Kristu nene. Mœ mbœrœ atamœ mbœrœ á mœ yiyindœ kœsœ bœta uzu á tshe mœ anda nœ ye ga pa kiti anda á yanganœ mœ nene.

21 Ataa, mœ gbe dœ œneke á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Azu neke á endje yiyisœ œrœ fœ endje nene tœ upu nœ ye, endje wu she.

Endjeneke á endje djidji lima o'o nene tœ upu nœ ye, endje dji.»

Polo gbe kœna ga lœ Roma

22 œtœncœ kœdœ œrœ á kundœ mœ awa ndjoro tœ kœna ga ndœ 'e.

23 Yé ngœngœ asœ akwa nœ mœ lœ ogo ba ke ka ye. Yé ungu ndjoro ro, mœ sœ dœ ogo kœna ga ndœ 'e,

24 mœ gbe adœke œlœ á mœ za awa kœro ga lœ Espane dá mœ ro tœ tshandœ 'e yé mœ gbe kœgbœ kœti kane nœ 'e mbœrœ ananœ asœmœ. Yé œtœncœ manda yanga nœ kœwutœ azœ dœ 'e.

25 Kashe ngœngœ asœ, mœ sœ kœro damba ga lœ Yerusaleme mbœrœ kœti kane ayerœ azu nœ Ndjaba:

26 gbambanœ nene, aaya azœ lœ Masedwane œdœ endjeneke lœ Akayi gbe lima ndœ kœro makabo mbœrœ azu nœ Ndjaba ba lœ Yerusaleme á endje sœ lœ oyo.

27 Endje dœ tœ endje yi lima ndœ kœmbœrœ ataa. Kashe dœ adjapu, endje sœ dœ kuda nœ Ayuda. Gbambanœ nene, akristu Ayuda kuru lima tshelœ œtshœrœ nœ ishiri nœ endje dœ endjeneke á endje dœdœ Ayuda nene. Mbœrœ tœncœ ataa, endje ti ndje kane Ayuda dœ œrœ á dœdœ œncœ ishiri nene, á endje sœ dœ oyonœ.

28 Lœkœ á mœ kœko œrœncœ fœ endje dá akwanœ ka ye, yé mœ tara ga lœ Espane dœ kœro tœ tshandœ 'e.

29 Yé mœ wusœ nœ adœke œlœ á mœ wuta ga ndœ 'e, mœ na dœ œtshœrœ nœ Kristu ndjoro fœ 'e.

³⁰ Kashe aaya, 'e wu œeneke á mœ sœ kœ 'eshondœ nœ lœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu œdœ lœ kœyindœsho á Ɔtsho fshiri œ za adœke 'e nga koshe awa bale dœ mœ tœ kœza avwala fœ Ndjaba tœ upu nœ mœ.

³¹ 'E za avwala adœke Ayuda á endje vwaratœ endje tœ Kristu mbœmbœrœ ekperœ ga tœ mœ nene yé ayindœ Yisu lœ Yerusalem yindœ kœti kane oshonœ á mœ sœ kœna dœ tœnœ fœ endje dœ Ɔtshœnœ.

³² Atamœ œdœ Ndjaba kœyindœ nœ, mœ wuta 6a ndœ 'e dœ egerœ yanga ndœ kœyatœ mœ teasho ugurutœ 'e.

³³ Kaka adœke Ndjaba á tshe za kœsœ gee fœ azu sœ dœ 'e para kœkœ! Ame.

16

Abala

¹ Mœ yindœ kœyisœ Foebe á tshe dœ yingœ azœ lœ kœyindœrœ, á tshe sœ kœmbœrœ akwa lœ Ikrizia 6a lakpi Sakre fœ 'e adœke 'e wusœ ye.

² 'E za osho kœsœ fœ she dœ i'iri Gbozu liaka œeneke á ayerœ azu œ mbœrœ. 'E ti kane ye lœ œrœ kœ á tshe sœ dœ ogonœ 6a ndœ 'e. Gbambanœ nene, tshe ti kane azu waa œdœ pe ndje mœ.

³ 'E bala Prisika œdœ Akilase á endje dœ anga mœ lœ akwa nœ Yisu Kristu.

⁴ Ɔ sœpe lima teasho adœke endje tshu mbœrœ kœshe mœ, yé œ doédœ kolœ mœ dá za mershe fœ endje nene kashe Ikrizia kœ lœ tshapashœ nœ angbi azu gi ndje mershe fœ endje.

⁵ 'E za abala nœ mœ fœ Ikrizia á sœ kœngbœbatœ ye 6a lœ anda nœ endje. 'E za ndje abala fœ yanga mœ dœ Epayinete á tshe kœdœ ali uzu kœyindœ Kristu 6a lœ ogo Azi.

⁶ 'E za abala fœ Mareya á tshe za lima tœ ye ti djigi mbœrœ 'e asœmœ.

⁷ 'E za abala fœ Andronikuse œdœ Juniyase á endje kœdœ ayo mœ œdœ anga mœ á a li lima kánga dœ endje awa bale. Endje wuta azu nœ Kristu utshu mœ, yé endje dœ aayi avwa á œsœ endje li.

⁸ 'E za abala fœ Apliyatuse á mœ yindœ ye waa lœ Gbozu.

⁹ 'E za abala fœ Urbe á tshe kœdœ yanga azœ lœ ma akwa nœ Kristu, œdœ pe Stakisi á mœ yindœ ye waa.

¹⁰ 'E za abala fœ Apelese á tshe má lima tœ ye adœke œne yindœ Kristu waa. 'E za abala fœ azu kœ lœ anda nœ Aristobile.

¹¹ 'E za abala fœ Erodionœ, á tshe kœdœ uzu lœ bingi nœ mœ. 'E za abala fœ azu kœ lœ anda nœ Narsise á endje sœ lœ Gbozu.

¹² 'E za abala fœ Trifene œdœ Trifose. Endje kœdœ ayashe á endje zatœ endje ga tœ akwa nœ Gbozu, œdœ Pereside á tshe mbœrœ akwa waa mbœrœ she.

¹³ 'E za abala fœ Rufusi á Gbozu ke she, œ bala pe ayinœ á tshe dœ ndje ayi mœ.

¹⁴ 'E za abala fœ Asikrite, Flegœne, Ermese, Patrobese, Ermese œdœ pe aaya á endje sœ awa bale dœ endje.

¹⁵ 'E za abala fœ Filologe, dœ Juliyuse, Nere dœ yingœnœ, Olipase œdœ ndje ayerœ azu kœ á endje sœ awa bale dœ endje.

¹⁶ 'E za œyerœ abala ugurutœ 'e. Azu Ikrizia nœ Kristu para kœkœ vwa abala nœ endje fœ 'e.

¹⁷ Aaya, mœ pa fœ 'e adœke, ala 'e gbœ tœ azu á endje œ kurutshelœ azu yé á ndi kœyindœrœ nœ anga endje. Endje sœ kœvwaratœ endje tœ kœyisœrœ á endje gbœ lima utshunœ; 'e kpa awa endje.

¹⁸ Gbambance nene mara azu atamce, soesoe koembœere akwa foe Kristu nene, kashe endje soe koegbe koloe doe uvu endje. Endje soe koendi tsheloe akoro azu a endje wuwusoe œere nene doe o'o noe wala.

¹⁹ Azu para koko wusoe mara a 'e soe toe koedji Gbozu ye mœ soe doe yanga mbœere 'e, kashe mœ yindoe noe adœke 'e soe doe koewusœetoe a koembœere otshœre, ye œ soesoe doe uburu nene a koekpa awa ekperœ.

²⁰ E soepe teasho adœke Ndjaba a tshe za koese gee foe azu zuru tsheloe Satana ga tshada 'e.

Kaka adœke otsho losu noe Gbozu noe azoe doe Yisu soe doe 'e.

²¹ Timote a tshe koedoe yanga mœ loe akwa noe Gbozu doe Lukiyuse, doe Jasone, doe Sosipatrose a endje ko koedoe azu bingi noe mœ vwa abala foe 'e.

²² Emœ Tertiyuse, a mœ su o'o ama Polo foe 'e asœke, mœ za abala ndje foe 'e loe Gbozu.

²³ Gayushi a mœ loe loe anda noe ye œdœ aayi koeyindœerœne a endje ngbœatœ endje ba ndœ ye bala 'e. Eraste ayi koegbœndœ ngendja lakpi asœke, doe aya azoe doe Kwartuse vwa abala foe 'e.

[²⁴ Kaka adœke otsho losu noe Gbozu noe azoe doe Yisu Kristu soe doe 'e ko! Ame*.]

A donga Ndjaba

²⁵ A donga Ndjaba mbœere a tshe soe doe gbœgbœ noe koembœere adœke a gerœ loe koeyindœere noe azoe liaka Otsho O'o noe Yisu Kristu a mœ mi lima ndœ noe. Otsho O'onœ koedœ avwance a Ndjaba za balima yiwa tœnœ katshatsha.

²⁶ Kashe ngœngœ asœke, œeneke a za lima toe ye yiwa tœnœ, endje va œœnœ ngbi loe awa noe mbeti noe aayi koegbara o'o liaka o'o ama Ndjaba a tshe soe waa doe waa; tshe mbœere adœke angbi azu para koko wusoe noe a koese doe koeyindœere ga ndœ ye ye œe lisee ye.

²⁷ Kaka endje donga Ndjaba a tshe doe Uzu koewusœetoe tshebale loe Yisu Kristu waa doe waa! Ame.

---

* 16.24 Uwu o'o a endje su asœke gugu ala anga ongboro mbeti nene.

Ali mbeti á Polo sú fœ azu Koriti Tshatshu o'o

Koriti kœdœe lima egerœe ongbœ 6a lœ ogo Grese á sœ lima dœe mangu bisha. Azu ndjoro sœe lima kœero 6a zœe mbœerœe kœka œerœe, kœpa o'o tœe upu nœe andjaba too kœeyisœe kœewusœetœe nœe endje, kashe ngbindirœe do lima pa nœe 6a zœe ye.

Polo djindœe nœe adœeke ngbidirœe sœe kœendi tshelœe otshœ anga ayindœe Kristu yé á yindœe kœero ga zœe, kashe tshe roro nene.

Mbœerœe tœenœe ataa á su mbetinœe asœeke fœe endje tœe o'o nœe kœekurutshelœetœesho, tœe kœewusœetœe, tœe kœembœerœe angba budu, tœe totœe, tœe kœezi songba agea á endje to dœe tokórœ fœe andjaba, tœe kœezirœe nœe Gbozu, tœe kœetorœe nœe Otshœ Ishiri œedœe tœe kœeshe lœe akuzu.

Mbetinœe kurutshelœetœe ye atake:

- Abala (1.1-9)
- Kœekurutshelœetœe osho lœe Ikrizia (1.10-4.21)
- Kœeyisœerœe tœe mara kœesœe nœe azu nœe Kristu (5.1-7.40)
- Tokórœ fœe andjaba œedœe mara kœesœe nœe ayindœe Ndjaba ugurutœe angbi azu (8.1-11.1)
- Kœetorœe á Otshœ Ishiri to fœe azu œedœe mara kœembœerœetœe osho 6a lœe Ikrizia (11.2-14.40)
- Mara á Kristu ropa kuzu (15.1-58)
- Kœeti kane aayi oyo (16.1-4)
- Polo wa adœeke œene na ana gene (16.5-12)
- Kœemi upu œedœe ndongbœ abala (16.13-24)

Abala

¹ Œemœe Polo, Ndjaba e mœe lindœe gbetshelœe nœe ye adœeke mœe te ayi avwa nœe Yisu Kristu. Œemœe œedœe aya mœe dœe Sostene,

² 'a su mbeti asœeke fœe 'e dœe azu Ikrizia nœe Ndjaba 6a lœe Koriti. Ndjaba ke 'e adœeke 'e dœe adja azu nœe œene yé 'e wuta ayerœe azu lœe kœengbœtœe 'e bale dœe Yisu Kristu, 'e dœe azu nœe ye awa bale dœe endjeneke á endje sœe kœelisœe Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu. Œeshe kœedœe Gbozu nœe endje œedœe œene azœe.

³ Kaka Aba azœe dœe Ndjaba œedœe Gbozu Yisu Kristu ma otshœe lœsu ga tœe 'e, yé œe za kœesœe gee fœe 'e.

Polo gi mershe fœe Ndjaba tœe upu nœe azu Koriti

⁴ Mœe sœe kœegi mershe fœe Ndjaba œœ dœe œœ tœe upu nœe otshœe lœsu á tshe ma fœe 'e lœe awa nœe Yisu Kristu.

⁵ Gbambanœe nene, lœe kœengbœtœe 'e dœe Kristu, Ndjaba to kœetorœe kœ fœe 'e, œene o'o œedœe pe œene kœewusœerœe nœe Ndjaba.

⁶ Œeneke kœedœe kœemarœe tœe upu nœe Yisu Kristu á to gbœgbœ ga lœe kœeyindœerœe nœe 'e.

⁷ Ataa, e'e á 'e sœe kœekate lœkœ á Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu œe kwatœe ye, 'e sœe kœœgbœ kœetorœe nœe Ndjaba.

⁸ Ndjaba œe mbœerœe ndje bala adœeke 'e shi gbi œerrr ga tœe ndongbœnœe adœeke, lœkœ kœekwa Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu, á endje kœœgbœgbœ 'e tœe ekperœe bale nene.

⁹ Ndjaba sœe kœembœerœetœe ye lindœe œeneke á tshe pa, œeshe dá e 'e adœeke 'e ngbœtœe 'e awa bale dœe Gbolœ nœe œene Yisu Kristu, á tshe dœe Gbozu nœe azœe.

Kækurutshelætæsho nœ azu læ Ikrizia

10 Kashe alaya, mœ sœ kæki fœ 'e dœ i'iri Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu adœke: o'o ama 'e sœ bale, yé 'e kukurutshelætœ 'e nene. 'E ngbatœ 'e ga tœ œsœncœ bale, œ sœ dœ lœsu bale œdœ ndje pe dœ gbetshelœ bale.

11 Gbambancœ nene, aaya mœ, azu tshelœ bingi nœ Kolowe pandœ nœ fœ mœ adœke 'e kurutshelætœ 'e ye.

12 Eneke á mœ yindœ kæpa tœncœ fœ 'e dœke: læ ugurutœ 'e, uzu dœ uzu sœ kæpa adœke: «Emœ, mœ kædœ uzu nœ Polo»; anga: «Emœ kædœ uzu nœ Apolo»; anga kpa sœ kæpa adœke: «Emœ kædœ uzu nœ Petro»; yeka á anga pa adœke: «Emœ kædœ uzu nœ Kristu.»

13 'E sœ kægbe adœke endje lii kækurutshelœ Kristu ye a? Polo dá tshu lima pa kurushi mbœrœ 'e a? Yé ataa, endje za batisimu fœ 'e dœ i'iri Polo a?

14 Mœ gi mershe fœ Ndjaba mbœrœ á mœ zaza batisimu fœ uzu bale ugurutœ 'e nene, kashe mœ za kolœncœ fœ Krispuse dœ Gayushi.

15 Ataa, uzu bale lili kæpa adœke endje za batisimu fœ 'e dœ i'iri mœ nene.

16 Ha! E sœ adjapu adœke mœ za ndje batisimu fœ azu tshelœ bingi nœ Esetefanase, kashe mœ kpa wuwusœ anga uzu á mœ za fœ she nene.

17 Gbambancœ nene, Yisu Kristu vwavva lima mœ ndœ kæza batisimu fœ azu nene, kashe tshe vwa mœ mbœrœ kæmindœ Otsho O'o. Mœ yiyisœ nœ dœ kæwusœtœ nœ azu nene, mbœrœ á gbœgbœ kuzu nœ Kristu pa kurushi kæscœsœ gbambancœ tœ ala azu nene.

Yisu Kristu, gbœgbœ œdœ kæwusœtœ nœ Ndjaba

18 Ba tœ azu á endje sœ læ djingili, kæpandœ kuzu Yisu pa kurushi kædœ agba o'o, kashe ba tœ azœ á a sœ kæshe mbœrœ tœncœ, tœncœ kædœ gbœgbœ nœ Ndjaba.

19 Gbambancœ nene, endje sú 6ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Mœ nditshelœ kæwusœtœ nœ azu á endje wusœ œrœ, gbambancœ.» yé œ fa kæwusœrœ nœ azu á endje wusœ œrœ, gbambancœ.»

20 Azu á endje wusœtœ endje sœ kpœta a? Agbangba kæwusœ awa akwa sœ kpœta a? Azu nœ tshakpesheke á endje wusœ kætondœ ádá o'o sœ kpœta a? Ndjaba mama adœke kæwusœtœ nœ azu tshapashœ kædœ agba o'o nene a?

21 Yé ataa, azu tshapashœ dœ kæwusœtœ nœ endje ka, lili lima kæwusœ Ndjaba læ kæwusœtœ nœ ye nene. Mbœrœ tœncœ ataa á Ndjaba wa o'o adœke œne she azu á endje sœ dœ kæyindœrœ tœ upu nœ kuzu Yisu pa kurushi læ awa nœ kæyisœrœ á sœ 6ata agba œrœ asœmœ.

22 Ayuda sœ kæyu osho tœ ambárá, yé Agreke sœ œncœ endje kæpara kæwusœtœ.

23 Kashe tœ a'a nœ 'a, 'a sœ kæmindœ O'o kuzu Masiya pa kurushi. Etœncœ kædœ O'o á sœ kæbi tshelœ ada Ayuda, yé á dœ agba o'o 6a tœ ala angbi azu.

24 Kashe tœ endjeneke á Ndjaba e endje, Ayuda too Agreke, Masiya kædœ gbœgbœ œdœ kæwusœtœ nœ Ndjaba.

25 Gbambancœ nene, agba o'o nœ Ndjaba rosœ kæwusœtœ nœ azu ye, yé kæmœ nœ Ndjaba ro ndje gbœgbœ nœ azu ye.

26 Alaya mœ, 'e gbe dœ mara á 'e sœ lima dœ tœncœ lœkœ á Ndjaba e 'e kane: azu nœ kæwusœtœ tœ ala azu ngbangba ugurutœ 'e nene, azu á endje sœ dœ gbœgbœ waa ngbangba nene, endjeneke á endje sœ læ otshœ bingi ngbangba ndje nene.

27 Kashe œneke á dœ agba o'o 6a pa tshapashœ, Ndjaba ke mbœrœ kæza tshula fœ endjeneke á endje sœ dœ kæwusœtœ, tshe ke œmœ œrœ mbœrœ kæza tshula fœ œneke á sœ dœ gbœgbœ.

²⁸ Ɖeneke á sœ 6a pa tshapasho, á gugu dœ ádá bale nene yé á azu yiwi ndje ndœ nœ nene, Ndjaba ke mbœrœ kœndi œneke á azu sœ kœgbe adœke œ sœ dœ ádá waa,

²⁹ mbœrœ adœke anga uzu bale pa osho asœke lili kœdu okoro ye 6a utshu Ndjaba nene.

³⁰ Lœ awa nœ Ndjaba dá 'e ngbœbatœ 'e ga tœnœ dœ Yisu Kristu á tshe dœ kœwusœtœ nœ azœ á to 6a ndœ Ndjaba, yé tshe sœ kœmbœrœ adœke á sœ ndjii, á sœ yerœ dœ pe kœwuta lœ ekperœ.

³¹ Dœ tœnœ ataa, endje sú 6ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Ɖdœ uzu kœyindœ kœdu okoro, tshe du okoro ye tœ œneke á Gbozu mbœrœ.»

2

Kœyisœrœ tœ upu nœ kuzu Yisu pa kurushi

¹ Aaya mœ, lœko á mœ na lima 6a ndœ 'e ndœ kœyisœ O'o ama Ndjaba á zatœ ye yiwatœnœ fœ 'e, mœ mamatœ mœ adœke mœ wusœ kœpa o'o too mœ wusœ œrœ waa ye nene.

² Gbambanœ nene, mœ wa o'o adœke adja mœ gbege kœwusœ anga angbi œrœ nene, kashe kolœ dœ Yisu Kristu, œshe á endje kuru she ga pa kurushi.

³ Ádá nœ ataa, mœ ka ga utshu 'e dœ kœmœ œdœ pe dœ kœgugu dœ awa.

⁴ Mœ sœsœ lima kœyisœ œrœ dœ kœwusœtœ nœ azu tshapasho nene, kashe mœ sœ lima kœyisœ nœ dœ gbœgbœ nœ Ɖtsho Ishiri, á sœ kœma fœ azu adœke tœnœ kœdœ adjapu.

⁵ Ataa, kœyindœrœ nœ 'e sœsœ ga pa kœwusœtœ nœ azu nene, kashe œ sœ ga pa gbœgbœ nœ Ndjaba.

Kœwusœtœ nœ Ndjaba

⁶ Andaa, 'a sœ kœyisœ kœwusœtœ fœ ayindœ Kristu á endje dœ agbozu lœ ishiri, kashe 'a yiwiœ œrœ dœ kœwusœtœ nœ azu tshapasho œdœ dœ kœwusœtœ nœ agbozugo tshapasho á sœ mbœrœ kœndi tœ nœ nene.

⁷ 'A sœ kœyisœ kœwusœtœ nœ Ndjaba á zatœ ye yiwa tœnœ tœ azu, kœwusœtœ neke á lili adœke azu wusœ ádáncœ nene, á Ndjaba guma lima utshunœ adœke tshe mbœrœ tshapasho, yé á sœ mbœrœ moko nœ azœ.

⁸ Anga uzu bale lœ agbozugo tshapashœnœ asœke sœsœ dœ kœwusœtœnœ asœmœ nene. Ɖdœ endje kœsœ má dœ tœnœ, dá endje kuru Gbozu nœ moko ga pa kurushi nene.

⁹ Kashe 6ata á endje sú 6ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Ɖeneke á uzu bale wuwu yé á dji dœ utu ye nene,

œneke á uzu bale sœsœ dœ gbetshelœnœ nene,

Ndjaba guma mbœrœ endjeneke á endje yindœ ye.»

¹⁰ Andaa, azœ dá Ndjaba ma œrœncœ asœmœ fœ azœ lœ awa nœ Ɖtsho Ishiri asœmœ. Gbambanœ nene, Ishiri wusœ kœtondœ œrœ ko dœ ádáncœ, ataa œdœ gbetshelœ nœ Ndjaba.

¹¹ Ɖdœ ugurutœ azu dá wusœ gbetshelœ nœ uzu, á kœdœdœ ishiri á sœ lœ ye nene a? Awa bale ndje, gbetshelœ nœ Ndjaba, uzu bale wuwusœ nœ nene, kolœ Ishiri nœ Ndjaba dœ tœ ye dá wusœ nœ.

¹² Tœ upu nœ azœ, a gbœgbœ ishiri 6a ndœ azu tshapasho asœ nene, kashe a gbœ Ishiri á to 6a ndœ Ndjaba yeka á kœwusœ kœtorœ á Ndjaba to dœ otsho lasu ye fœ azœ.

¹³ Yé 'a sœsœ kœyisœ œrœ dœ kœwusœtœ nœ azu tshapasho nene, kashe 'a sœ kœyisœ nœ dœ Ishiri á Ndjaba to fœ 'a. Ɖtœnœ ataa á 'a sœ kœyisœ adjapu tœ upu nœ Ishiri nœ Ndjaba fœ azu á endje lœ dœ tœnœ lœ endje.

¹⁴ Uzu á tshe sœ kolœ kœgbe dœ kœwusœrœ nœ ye dœ tœ ye, yiyindœ o'o neke á to 6a ndœ Ishiri nœ Ndjaba nene. Tshe sœ kœdji 6ata agba o'o lœ utu ye, yé tshe lili kœwusœ ádánœ nene, mbœrœ uzu œ wusœ ádánœ kolœ œdœ tshe kœsœ dœ Ishiri nœ Ndjaba.

¹⁵ Uzu á tshe sœ dœ Ishiri nœ Ndjaba, tshe sœ kœwa ngbanga kœ ga tœ undu ye, kashe uzu bale œ wa ngbanga ga tœ ye nene.

¹⁶ Gbambanœ nene, endje sú 6ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Uzu dœ dá wusœ gbetshelœ nœ Gbozu a?»

Uzu dœ dá li kœmi upu fœ she a?»

Kashe tœ azœ, a lii kœwusœ ádánœ mbœrœ á a sœ dœ gbetshelœ nœ Kristu.

3

Aayi akwa nœ Ndjaba

¹ Tœ upu nœ mœ, aaya mœ, lœkœ á mœ sœ lima awa bale dœ 'e, mœ papa o'o fœ 'e 6ata á mœ pa fœ azu á endje sœ dœ Ishiri nœ Ndjaba nene, kashe mœ pa o'o fœ 'e kolœ 6ata fœ azu nœ tshapashœ, 6ata fœ aaya agbolo lœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu.

² Ungu ongœ dá mœ to fœ 'e, kashe œ dœdœ adja kœzirœ nene. Gbambanœ nene, 'e li má kœru lœsu 'e tœnœ nene. Ataa ngœngœnœ asœke, 'e li má ndje nene,

³ mbœrœ 'e sœpe kœmbœrœtœ 'e 6ata mara œrœ nœ azu nœ tshapashœ. 'E sœ kœmbœrœ úkœ œdœ kœbœrœtœ 'e ugurutœ 'e. Atamœ sœmœ 'e dœdœ azu nœ tshapashœ asœke yé œ sœ kœmbœrœ mara œrœ nœ azu kœ nene a?»

⁴ Dœ lœkœ á anga yanga 'e bale kœpa ngbi adœke: «Emœ kœdœ uzu nœ Polo», yé anga kpa pa adœke: «Emœ kœdœ uzu nœ Apolo», 'e mbœmbœrœtœ 'e 6ata azu nœ tshapashœ kœ nene dœ mœ a?»

⁵ Apolo kœdœ dœ? Yé á Polo kœdœ ndje dœ? Endje kœ kœdœ aayi akwa nœ Ndjaba á endje gi 'e ga lœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu. Kashe lœ ugurutœ endje, uzu dœ uzu sœ dœ mara kœmbœrœ akwa nœ ye á Gbozu to fœ she.

⁶ Emœ, mœ lu ngwarœ yé Apolo dá su ungu ga panœ. Kashe Ndjaba dá mbœrœ adœke ngwarœnœ gboro.

⁷ Ataa, œdœ ayi kœlu ngwarœ œdœ ayi kœsu ungu ga panœ, endje gugu dœ ádá bale nene. Kashe kolœ Ndjaba dá sœ dœ ádá, œshe á tshe mbœrœ adœke ngwarœnœ gboro asœmœ.

⁸ Tsheneke á tshe lu ngwarœ dœ tsheneke á tshe su ungu ga panœ, endje sœ awa bale yé uzu dœ uzu œ gbœ œrœ tshangba akwa nœ ye kœli dœ mara akwa nœ ye dœ tœ ye.

⁹ Gbambanœ nene, a'a, 'a sœ kœmbœrœ akwa nœ Ndjaba awa bale, yé e'e kœdœ kindi nœ Ndjaba.

E'e ndje kœdœ anda nœ Ndjaba.

¹⁰ Mœ mbœrœ akwa 6ata œtshœ ayi kœmœ anda, œ tœ kiti anda lindœ kœtorœ á Ndjaba to fœ mœ, yé anga uzu dá mœ udunœ ga panœ. Kashe ala uzu dœ uzu gbœ tœ mara á tshe sœ kœmœ dœ andanœ.

¹¹ Gbambanœ nene, kiti andanœ sœ zœ, œtœnœ kœdœ Yisu Kristu. Uzu bale kpa lili kœmœ anga angbi kiti anda nene.

¹² Ataa anga endje kœmœ udu andanœ ga pa kitiœ dœ œrœ, dœ kowo, dœ badja á amanœ gbœ waa, dœ œyœ, dœ muru foo dœ ebe gbœ,

¹³ akwa nœ uzu dœ uzu œ matœ ye ngbi œlœ kœwa ngbanga. Gbambanœ nene, dœ œlœnœ asœmœ, owo œ tshi yé akwa nœ uzu dœ uzu œ matœ ye ngbi.

¹⁴ Tsheneke á akwa nœ ye kœjuju nene, tshe gbœ œrœ tshangbanœ ye.

¹⁵ Tsheneke á akwa nœ ye kœju, tshe gbœ œrœ tshangbanœ bale nene, œshe kutu ye tshe she ye, kashe œ sœ bata tshe ro tœ la owo.

¹⁶ 'E wusœ nœ dœ œtshœnœ adœke e'e kœdœ Tepelo nœ Ndjaba, yé fshiri nœ Ndjaba sœ lœ 'e.

¹⁷ Œdœ uzu kœndi tshelœ Tepelo nœ Ndjaba, Ndjaba œ ndi ndje tshelœ ye. Gbambanœ nene, Tepelo nœ Ndjaba sœ yerœ, yé e'e dá dœ Tepelonœ asœmœ.

¹⁸ Uzu bale fafaratœ ye nene. Œdœ anga uzu ugurutœ 'e bale kœsœ kœgbe adœke œne sœ dœ kœwusœtœ waa dœ mara nœ tshapashœ asœ, iyi za she mbœrœ adœke tshe sœ adja dœ kœwusœtœ.

¹⁹ Gbambanœ nene, kœwusœtœ dœ mara nœ tshapashœ asœke kœdœ agba o'o tœ ala Ndjaba. Mbœrœ tœnœ ataa, endje sũ bala buku nœ Ndjaba adœke: «Ndjaba sœ kœgbœ aayi kœwusœtœ lœ afara nœ endje dœ tœ endje.»

²⁰ Buku nœ kpa sœ kœpa adœke: «Gbozu wusœ gbetshelœ nœ ayi kœwusœtœ ye, tshe wusœ nœ adœke œ gugu dœ ádá bale nene.»

²¹ Ataa, uzu bale dudu okoro ye ga pa azu nene, mbœrœ œrœ kœ kœdœ œnœ 'e:

²² Œdœ Polo, œdœ Apolo too Petro, œdœ tshapashœ, œdœ soro, œdœ kuzu, œdœ œrœ á sœ ngœngœ asœke, œdœ œrœ á sœ bala mbatsha, kœkœ kœdœ œnœ 'e.

²³ Kashe e'e nœ 'e kœdœ azu nœ Kristu, yé Kristu kœdœ uzu nœ Ndjaba.

4

Aayi awa nœ Kristu

¹ Ataa, œ li adœke 'e wu 'a bata aayi akwa nœ Kristu œdœ bata endje á endje sœ mbœrœ kœgbœndœ adja o'o nœ Ndjaba á zatœ ye yiwa tœnœ.

² Andaa, œrœ kœ á endje sœ kœyœndœ nœ ba ndœ aayi kœgbœndœrœ, kœdœ kœmbœrœtœ osho lindœ nœ.

³ Tœ œmœ, œdœ e'e too anga azu kœwa ngbanga pa mœ, œ mbœrœ œrœ tœ mœ nene. Gapa nœ, mœ wa ngbanga nœ mœ dœ tœ mœ nene.

⁴ Dœ adjapu, gbetshelœ nœ mœ sœsœ kœgbagara mœ tœ œrœ bale nene, kashe œ dœdœ œtœnœ dá sœ kœma adœke mœ sœ ndjii nene. Tsheneke á tshe wa ngbanga nœ mœ kœdœ Gbozu.

⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e wawa ngbanga ga pa uzu utshu nœ lœkœ kœwa ngbanga nene. 'E kate adœke Gbozu na yeka. Œshe dá ma œneke kœ á zatœ endje yiwa tœnœ œdœ gbetshelœ á sœ ba lœsu azu ngbi ga ushu. Dœ tœnœ ataa, uzu dœ uzu œ gbœ kœdœngœ osho nœ Ndjaba á kwatœ endje ga ndœ ye.

⁶ Alaya mœ, mœ pa o'onœ asœmœ tœ upu nœ mœ œdœ tœ upu nœ Apolo mbœrœ adœke œ yisœ œrœ fœ 'e. Mœ yindœ nœ adœke lœ awa nœ kœmarœ nœ 'a, 'e wusœ ádá awa o'onœ asœ: «Œ li adœke 'e ka kpœpa mapaka neke á endje sũ», yé 'e dudu okoro 'e kolœ pa uzu bale nene, yé œ yiangba anga nene.

⁷ Gbambanœ nene, œœ ropa uzu dœ? Œ dœdœ Ndjaba dá to œrœ á œœ sœ dœ tœnœ fœ œœ nene a? Yé á kœdœ Ndjaba dá to fœ œœ, mbœrœ gadœ á œœ sœ kœdu okoro zœ bata œœ gbœgbœ ba ndœ ye nene a?

⁸ E'e, 'e gbœ œnœ 'e œrœ kœ á 'e gbe dœ tœnœ ye! 'E te œnœ 'e aayi kœgbœrœ ye! Ataa 'a dœdœ agbozugo nene, 'e te œnœ 'e agbozugo ye! Adjapu dœ mœ a? 'A yindœ nœ adœke 'e dœ adja agbozugo mbœrœ á 'iri 'a kœto ndje dœ 'e awa bale.

⁹ Gbambanœ nene, mœ sœ kœgbe adœke Ndjaba ko 'a dœ aayi awwa tœ ba tœ ndœngœlœ azu kœ: 'a sœ bœta azu á endje wa agbœ ngbanga nœ kuzu ga tœ endje, endje fa 'a tœ œrœ mœlœ nœ tshapashœ, ba tœ ala aandjelu œdœ ba tœ ala azu kœ.

¹⁰ Anga azu sœ kœwu 'a tœ aayi iyi mangba Kristu, kashe e'e, 'e sœ kœzatœ 'e bœta aayi kœwusœtœ lœ kœngbœtœ 'e bale dœ Kristu. Anga azu sœ kœwu adœke 'a mœmœ, kashe e'e, 'e sœ kœzatœ 'e tœ aayi gbœgbœ. Endje sœ kœlisœ 'e, kashe œ sœ kœwu 'a tœ ayi odo.

¹¹ Lœ ada œlœnœ asœ, 'a sœ kœwu oyo dœ ogo kœzirœ œdœ dœ ogo ungu, 'a gugu dœ lœba nene, endje sœ kœbi 'a, 'a na yame yame djezœ;

¹² 'a sœ kœwu djofele dœ akwa dœ kane 'a yeka á gbœ kœzirœ. (œdœ endje kœgu 'a, 'a sœ kœgi œtshœ o'o. Lœkœ á endje kœsœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ 'a, 'a sœ kœru lœsu 'a.

¹³ Lœkœ á endje kœsœ kœpa ekpe o'o nœ 'a, 'a sœ kœgi o'o dœ œtshœ lœsu. Ngœngœ asœke, endje kpa wu 'a bœta tshapandikœ nœ tshapashœ, bœta uyu œrœ nœ tshapashœ.

¹⁴ Mœ sœsœ kœsu mbeti asœmœ mbœrœ kœza tshula fœ 'e nene, kashe mœ su mbœrœ kœgbœta tshelœ utu 'e bœta agbolœ nœ mœ á mœ yindœ endje waa.

¹⁵ Gbambanœ nene, ataa œdœ 'e kœsœ dœ aayi kœyisœ o'o nœ Kristu kutu ndjokpa gbaa, 'e sœ kolœ dœ aba tshēbabale. (œmœ dá zu 'e lœ Yisu Kristu lœ awa nœ kœyisœ œtshœ O'o fœ 'e.

¹⁶ Mœ sœ kœki fœ 'e adœke 'e mbœrœtœ 'e lindœ mara kœmbœrœtœ nœ mœ.

¹⁷ Mbœrœ tœnœ ataa dá mœ vwa Timote fœ 'e, gbolo nœ mœ á mœ yindœ ye waa yé á tshe sœ kœzatœ ye fœ Gbozu. Tshe kpa yi bala sœ awa akwa nœ soro nœ mœ ga ndœ Kristu fœ 'e bœta á mœ sœ kœyisœ nœ tœ oshœ kœ œdœ pe djelœ Ikrizia kœ.

¹⁸ Andaa, anga azu ugurutœ 'e gbe adœke mœ na nene, yé mbœrœ tœnœ ataa á endje sœ kœdu okoro endje.

¹⁹ Kashe œdœ Gbozu kœyindœ nœ, mœ na lœ ondonœ asœke kœwu 'e zœ. Dœ tœnœ ataa, mœ para adœke mœ tondœ kolœ o'o nœ aayi kœdu okoro endje asœmœ nene, kashe mœ para ndje awa kœwu mara akwa á endje sœ kœmbœrœ tœnœ.

²⁰ Gbambanœ nene, Ogo gbozu nœ Ndjaba dœdœ o'o nœ tshelœ ama nene, kashe tœnœ kœdœ kœmbœrœ akwa dœ gbœgbœ nœ Ndjaba.

²¹ (œrœ gadœ dá 'e gbe dœ tœnœ a? 'E yindœ nœ adœke mœ na ga ndœ 'e dœ ndjapa too dœ œmœ lœsu a?

5

Ekpe œtshœ nœ anga uzu lœ Ikrizia

¹ Azu sœ kœpa tœ oshœ kœ adœke anga o'o bale tœ upu nœ angha budu, angha budu neke á endje lili kœgbœ tœnœ ba ndœ anghœ azu nene: anga yanga 'e bale sœ kœlœ dœ awo abanœ.

² Yé 'e sœ kœdu okoro 'e tœpanœ kpuru! (œ li má adœke 'e sœ dœ oyo tœ lœsu 'e yé œ garœ má ayi kœmbœrœ œrœnœ asœmœ ugurutœ 'e.

³ Tœ œmœ nœ mœ, mœ gugu ugurutœ 'e dœ undu mœ nene kashe mœ sœ dœ 'e ngœngœnœ asœke bale lœ ishiri, yé mœ wa ngbanga nœ uzu á tshe mbœrœ mara œrœnœ asœmœ bœta mœ sœ má lima tœ œsœnœ zœ:

⁴ lœndœ á 'e kœngbœtœ 'e ga tœnœ yé á mœ sœ ugurutœ 'e lœ ishiri, 'e wa ngbanganœ asœmœ lœ gbœgbœ nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu,

⁵ dœ mara adœke 'e za uzu ataa fœ Satana mbœrœ adœke undu ye ndi, yeka á ishiri ye kœshe dœ lœkœ á Gbozu œ wa dœ ngbanga.

⁶ Ádá nœ kœdu okoro 'e gugu nene. 'E wuwusœ nœ dœ otshœnœ adœke œyœ kœsuku mapa kœsœ teashœ, œ suku kœdjanga mapa djigi nene a?

⁷ 'E gitœ 'e lœ ongboro œyœ kœsuku mapa yé œ te tafo mapa, mbœrœ œyœ kœsuku mapa gugu lœ 'e nene. Gbambancœ nene, Kristu á tshe dœ Aya pata Pake nœ azœ, endje za lima she tœ tokórœ.

⁸ Ataa, a mbœmbœrœ angbo nœ azœ dœ mapa á suku dœ ongboro œyœ kœsuku mapa too dœ œyœ kœsuku mapa nœ ngbindirœ nene, kashe a mbœrœ tœncœ dœ mapa neke á gugu dœ œyœ kœsuku mapa lœncœ nene, œneke á sœ yerœ œdœ lœ adjapu.

⁹ Bala mbeti á mœ su utshunœ, mœ su o'œ fœ 'e adœke 'e sœsœ tœ œsœncœ bale dœ azu á endje sœ kœmbœrœ angba budu nene.

¹⁰ Mœ gbege lima ga pa azu kœ pa œshœ á endje sœ kœmbœrœ angba budu, á endje sœ dœ tshalœsu, á endje dœ aayi angba too aayi kœdonga andjaba nene. Œ kœsœ má ataa, œ li má adœke 'e gi tœ 'e pa tshapashœ asœke ye.

¹¹ Mœ su ga la mbetinœ fœ 'e adœke 'e ngbœngbœtœ 'e dœ uzu á tshe za 'iri Kristu ga pa ye, yé á dœ ayi angba budu, aayi tshalœsu, aayi kœdonga andjaba, aayi kœpa o'œ nœ wala, amœndjondjo too aayi angba nene. Œ lili adœke 'e zi œrœ tœ œsœncœ dœ mara uzu ataa nene.

¹² Yé upu nœ mœ kœdœ adœke mœ wa ngbanga nœ azu á endje sœ 6a ushu a? Œ œ nene. Kashe, œ dœdœ azu nœ Kristu dá 'e li má kœwa ngbanga nœ endje nene a?

¹³ Ndjaba dá wa bala ngbanga nœ azu tshashu. 'E gœrœ hawo uzu ugurutœ 'e ye.

6

Kœpa ngbanga ugurutœ aayazu

¹ Lœkœ á 'e kœsœ dœ o'œ ugurutœ 'e, mbœrœ gadœ á 'e sœ kœge kœna kœto meza 6a ndœ ayingba Ndjaba adœke endje wa ngbangancœ, yé á tshapu kœna ga ndœ ayerœ azu a?

² E wuwusœ nœ adœke azu á endje sœ yerœ œ wa bala ngbanga nœ azu tshapashœ asœke nene a? Yé á kœsœ adœke 'e wa ngbanga nœ azu tshapashœ, 'e li kœwa ngbanga nœ o'œ á sœ dœ ádá teashœ nene a?

³ 'E wuwusœ nœ adœke a wa bala ngbanga nœ aandjelu nene a, yeka á kœdœ tœ o'œ nœ soro asœ a?

⁴ Andaa, lœkœ á 'e kœsœ dœ mara ngbanga ataa, 'e sœ kœpandœ nœ fœ angbi azu á endje gugu lœ Ikria nene adœke endje wa o'onœ á?

⁵ Mœ sœ kœpa tœncœ mbœrœ kœza tshula fœ 'e. Ataa, anga uzu kœwusœrœ á tshe li kœwa ngbanga ugurutœ aayazu gugu ugurutœ 'e nene a?

⁶ Kashe, œ li adja adœke anga yazu bale pa ngbanga dœ ayanœ 6a utshu ayingba Ndjaba ye a?

⁷ Œ sœ adjapu adœke kœpa ngbanga ugurutœ 'e sœ kœma adœke 'e yo ye. Mbœrœ gadœ á 'e wuwusœ kœru lœsu 'e tœ œrœ á sœsœ ndjii nene, tœ œsœncœ adœke 'e pa ngbanga dœ aaya 'e a? Mbœrœ gadœ á 'e kakatœ nœ adœke endje kœ œrœ tœ 'e nene a?

⁸ Kashe 'e dá sœ kœmbœrœ œrœ á sœsœ ndjii nene, yé á sœ kœko œrœ tœ anga azu. 'E sœ kœmbœrœ ataa ga tœ aaya 'e!

⁹ 'E wuwusœ nœ adœke azu á endje sœ kœmbœrœ œrœ á sœsœ ndjii nene œ gbœ bala Ogo gbozu nœ Ndjaba nene a? Uzu fafara 'e nene! Œdœ aayi angba budu, œdœ aayi kœdonga andjaba, œdœ aayi kœpara awo azu, œdœ

ayakoshe á endje sœ ɓata ayashe, œdœ ayakoshe too ayashe á endje sœ kœlo dœ anga endje,

¹⁰ œdœ aayi angba, œdœ aayi tshalœsu, œdœ amœndjondjo, œdœ aayi kœpa o'o nœ wala, œdœ agbangba kœzi angba, uzu bale œ gbœ Ogo gbozu nœ Ndjaba nene.

¹¹ 'E wu mara á anga anga 'e sœ lima dœ tœnœ ugurutœ 'e dœ mœ. Kashe Ndjaba nœ azœ djuto 'e, tshe fa 'e tœ ayerœ azu, tshe fa 'e tœ azu ndjii lœ i'iri Gbozu Yisu Kristu œdœ pe lœ awa Ishiri nœ ye.

Kœdonga Gbozu dœ undu zœ

¹² Anga azu ugurutœ 'e sœ kœpa adœke: «Endje papakata mœ tœ œrœ bale nene», kashe œ dœdœ œrœ kœ dá sœ dœ œtshœnœ nene. Mœ li má kœpa adœke: «Endje papakata mœ tœ œrœ bale nene», kashe mœ yiyindœ nœ adœke mœ te kanga nœ œrœ bale nene.

¹³ 'E sœ kœpa adœke: «Rœgo sœ mbœrœ uvu, yé uvu sœ mbœrœ rœgo.» Œ sœ adjapu, kashe Ndjaba œ ndi tshelœ nœ kœ bibisha ye. Kashe undu uzu sœsœ mbœrœ angba budu nene. Undu uzu sœ mbœrœ Gbozu, yé Gbozu sœ mbœrœ undu uzu.

¹⁴ Andaa Ndjaba á tshe she Gbozu lœ akuzu, tshe she ndje azœ bala lœ akuzu dœ gbœgbœ nœ ye.

¹⁵ 'E wuwusœ nœ adœke undu 'e kœdœ œrœ kotœ undu Yisu Kristu nene a? Mœ lili kœza œrœ kotœ undu Yisu bale adœke mœ fa tœ œrœ kotœ undu gugati ye a? Adja mœ mbœrœ ataa bale nene!

¹⁶ 'E wuwu ndje sœ nœ adœke uzu á tshe kœngbœtœ ye bale dœ gugati, endje wuta dœ she undu bale nene a? Gbambœnœ nene, endje sú ɓala buku nœ Ndjaba adœke: «Endje bibisha œ wuta uzu bale.»

¹⁷ Kashe uzu á tshe ngbœtœ ye bale dœ Gbozu, endje ngbœtœ endje dœ she bale lœ ishiri.

¹⁸ 'E kpa awa angba budu. Anga ekperœ kœ á uzu œ mbœrœ, sœ ɓa ushu tœ undu ye. Kashe ayi angba budu sœ kœndi undu ye dœ tœ ye.

¹⁹ 'E wuwusœ nœ adœke undu 'e kœdœ Tepelo nœ Œtshœ Ishiri dá sœ lœ 'e asœmœ nene a? Œ dœdœ Ndjaba dá to fœ 'e nene a? Yé e'e kœdœ ayengœ undu 'e a?

²⁰ Ndjaba yœyœ 'e œ yœ. Ataa, œ li adœke 'e donga she dœ undu 'e.

7

O'o tœ upu nœ totœ

¹ Ngœngœ asœke, mœ yindœ kœgi o'o tœ upu á 'e yu lima mœ dœ tœnœ la mbeti nœ 'e adœke: «Œ sœ dœ œtshœnœ adœke yakoshe lolo dœ yashe nene.»

² Andaa, ndœ kœkatœ kœmbœrœ œrœ tshula kœ, œ li dœ œtshœnœ adœke yakoshe bale dœ bale sœ dœ awonœ, yé yashe ndje bale dœ bale sœ dœ akœnœ.

³ Œ li adœke yakoshe mbœrœ akwa tsha yakoshe nœ ye ga tœ awonœ, yé yashe ndje awa bale, tshe mbœrœ akwa tsha yashe nœ ye ga tœ akœnœ.

⁴ Yashe lili kœmbœrœ œneke á tshe yindœ nœ ga tœ undu ye dœ tœ ye nene, undu ye sœ mbœrœ akœnœ. Awa bale ndje, yakoshe lili kœmbœrœ œneke á tshe yindœ nœ ga tœ undu ye dœ tœ ye nene, undu ye sœ mbœrœ awonœ.

⁵ 'E kukurutshelœtœ 'e pa gbarœ olo nene, kolœnœ adœke 'e kœdjitœ 'e awa bale ndœ olo teasho mbœrœ kœza avwala yekane. Kashe manda nœ, 'e kwatœ 'e ga pa gbarœ olo 'e. Ete nene, 'e li kœru lœsu 'e nene yé œ za awa fœ Satana adœke tshe wu lœsu 'e.

⁶ O'oncē á mœ sœ kæpa fœ 'e asœmœ, œ dœdœ adœke mœ sœ kæshosho 'e nene, kashe tœncē kœdœ œrcē á 'e gbe dœ tœncē á mœ li kœyindœ nœ.

⁷ Mœ yi má ndœ nœ adœke uzu kœ sœ tœ angara b̄ata mœ; kashe Ndjaba sœ kœto kœtorœ fœ uzu dœ uzu kpi tœ œncē yanga, œneke asœ fœ anga, œneke ba 'e fœ angbi anga.

⁸ Ataa, mœ sœ kæpa fœ aangara œdœ pe fœ ayashe koya adœke: œ sœ dœ œtshœncē adœke endje sœpe ataa, b̄ata mœ.

⁹ Kashe œdœ endje kœlili kœru lœsu endje nene, endje totœ endje. Gbambœ nene, œ sœ dœ œtshœncē kœro panœ kœtotœ endje tœ œsœncē adœke undu ndi dœ ogo nœ œkœ.

¹⁰ Tœ upu nœ endjeneke á endje totœ endje ye, mœ za awa o'o á toto b̄a ndœ mœ nene kashe á to b̄a ndœ Gbozu, fœ endje adœke: œ lili adœke yashe kurutshelœtœ ye dœ akœncē nene.

¹¹ Œdœ tshe kœkurutshelœtœ ye dœ akœncē, œ li adœke tshe kpa i anga yakoshe nene, too œ li adœke tshe kpa djitœ ye dœ akœncē. Yé œ lili ndje adœke yakoshe ḡorœ awonœ nene.

¹² Tœ upu nœ anga endje, œmœ dœ tœ mœ dá sœ kæpa tœncē kashe œ dœdœ Gbozu nene, adœke: œdœ yakoshe bale á tshe dœ yindœ Ndjaba kœto yashe á tshe dœdœ yindœ Ndjaba nene, yé á yashencē yindœ kœsœ dœ she, tshe ḡoḡorœ she nene.

¹³ Yé œdœ anga yashe bale á tshe dœ yindœ Ndjaba kœi ndje yakoshe á tshe dœdœ yindœ Ndjaba nene yé á yakoshencē yindœ kœsœ dœ she, tshe vwawwarœtœ ye tœ ye nene.

¹⁴ Gbambœ nene, yakoshe á tshe dœdœ yindœ Ndjaba nene, tshe wuta ndoo dœ Ndjaba mbœrcē awonœ á tshe dœ yindœ Ndjaba. Awa ndje bale dœ yashe á tshe dœdœ yindœ Ndjaba nene, tshe wuta ndje ndoo dœ Ndjaba mbœrcē akœncē á tshe dœ yindœ Ndjaba. Œ kœsœsœ má atamœ nene, agbolo nœ 'e œ sœ má yerœ nene andaa endje sœ yerœ.

¹⁵ Kashe œdœ tsheneke á tshe dœdœ yindœ Ndjaba nene kœyindœ kœkurutshelœtœ ye dœ yindœ Ndjaba á endje totœ endje dœ she, endje katœ ye tshe wuta kolœncē. Dœ mara o'o ataa, ayindœ Ndjaba á endje totœ endje, œdœ yakoshe too yashe, uzu kaka pa endje nene, mbœrcœ Ndjaba e 'e adœke 'e sœ gee lœ soro 'e.

¹⁶ Yé œbœ dœ yashe, dœ mara gadé dá bœ she akœ zœ a? Too œbœ ndje dœ yakoshe, dœ mara gadé dá bœ she awo zœ a?

Kœsœpe lœ mara á Ndjaba e bœ

¹⁷ Andaa, œ li adœke uzu dœ uzu mbœrcœtœ ye lindœ kœtorœ á Gbozu to fœ she, yé á tshe sœ lœncē lœkœ á Ndjaba e lima she. Œneke á mœ sœ kœpandœ nœ lœ lkriزيا kœ dœmœ.

¹⁸ Œdœ endje kœwa lima anga uzu bale tœ gaza dœ lœkœ á Ndjaba e she, tshe papara awa kœmbœrcœ adœke œ yiwa nene. Yé œdœ tsheneke á endje kœwawa lima she tœ gaza utshuncē adœke Ndjaba e she nene, œ lili adœke endje wa she nene.

¹⁹ Kœwa gaza too kœwawa gaza nene, œ gugu dœ ádá bale nene, kolœncē adœke 'e mbœrcœtœ 'e lindœ awa o'o nœ Ndjaba.

²⁰ Œ li adœke uzu dœ uzu sœ kolœ lœ mara á tshe sœ lima dœ tœncē lœkœ á Ndjaba e she.

²¹ Œbœ kœdœ lima kanga lœkœ á Ndjaba e bœ a? Tœto lœsu zœ nene. Kashe œdœ awa kœsœ zœ adœke bœ wuta lœ kanga, mbœrcœtœ zœ lindœ nœ.

²² Gbambanœ nene, kanga á Gbozu e she kœdœ uzu á tshe kpa dœdœ kanga nene yé tshe te uzu nœ Gbozu. Awa bale ndje dœ uzu á tshe dœdœ kanga nene yé á Ndjaba e lima she, œshe kœdœ kanga nœ Kristu.

²³ Ndjaba yœ lima 'e lœ kanga ye; 'e tete akanga nœ azu nene.

²⁴ Aaya mœ, œ li adœke uzu dœ uzu sœpe tœ ala Ndjaba kolœ bata á tshe sœ lima utshunœ lœkœ á tshe e she.

Aangara œdœ pe ayashe koya

²⁵ Tœ upu nœ aangara, Gbozu kakatœ awa o'o ti fœ mœ nene, kashe mœ sœ kœza gbetshelœ nœ mœ bata uzu á tshe zatœ ye ndjii, mbœrœ Gbozu ma tshœ lœsu nœ ye ga ndœ mœ.

²⁶ Mbœrœ oyo nœ ngœngœ asœke, œneke á mœ sœ kœgbe tœnœ dœke: œ sœ dœ otshœnœ adœke uzu dœ uzu sœ kolœnœ bata á tshe sœ asœmœ.

²⁷ Œdœ bœ kœto yashe ye, papara adœke bœ kurutshelœtœ zœ dœ she nene. Œdœ bœ kœtoto yashe nene, papara ndje adœke bœ to yashe nene.

²⁸ Kashe œdœ bœ kœto yashe, bœ mbœmbœrœ ekperœ nene. Yé œdœ ovoro yawuru kœi yakoshe, tshe mbœmbœrœ ndje ekperœ nene. Kashe endje á endje totœ endje asœmœ, endje gbœ kœendanga oshœ lœ soro nœ endje œnœ œkœ, yé œmœ, mœ yi má ndœ kœgbœndœ 'e mbœrœ tœnœ.

²⁹ Aaya mœ, o'o á mœ yindœ kœpa fœ 'e dœke: a kpa sœsœpe dœ olo ndjoro nene. Kœto ngœngœnœ asœke, œ li adœke endjeneke á endje to ayashe, endje sœ bata endje gugu dœ ayashe nene;

³⁰ Endjeneke á endje sœ tœ iki, endje sœ bata endje sœsœ tœ iki nene; endjeneke á endje sœ dœ yanga, endje sœ bata endje gugu dœ yanga nene; endjeneke á endje sœ kœyœ œrœ, endje sœ bata endje gugu dœ tœnœ nene.

³¹ Œ li adœke azu á endje sœ kœshe mbœrœ œrœ nœ tshapashœ asœke, sœ bata endje sheshe mbœrœ tœnœ nene. Gbambanœ nene, tshapashœnœ bata á sœ asœ, œndœnœ œ di nene.

³² Mœ yiyindœ nœ adœke 'e sœ dœ gbetshelœ nene. Tsheneke á tshe toto yashe nene, tshe sœ kœzatœ ye ga tœ akwa nœ Gbozu: Tshe sœ kœpara adœke œne mbœrœ œrœ á sœ kœza yanga fœ Gbozu.

³³ Kashe tsheneke á tshe to yashe ye, tshe sœ kœgbe kolœ dœ œrœ nœ tshapashœ asœke: tshe sœ kœpara adœke œne mbœrœ œrœ á sœ kœza yanga fœ awo œne.

³⁴ Yé dœ tœnœ ataa, lœsu ye sœ ga pa œrœ bisha. Œ sœ ndje awa bale ataa mbœrœ yashe too ovoro yawuru á tshe i i yakoshe nene, yé á sœ kœgbe kolœ kœmbœrœ akwa nœ Gbozu mbœrœ á kœsœ yerœ lœ undu ye œdœ lœ ishiri. Kashe yashe á tshe i yakoshe, tshe sœ kœgbe dœ œrœ nœ tshapashœ asœke yé œ sœ kœpara adœke œne mbœrœ œrœ á sœ kœza yanga fœ akœ œne.

³⁵ Mœ pa o'onœ asœmœ mbœrœ otshœrœ á sœ mbœrœ 'e, kashe mœ sœsœ kœkapa 'e nene. Mœ yindœ nœ adœke 'e mbœrœ œneke á li adœke 'e sœ dœ otshœnœ, yé œ zatœ 'e djigi fœ Gbozu.

³⁶ Œdœ anga ovoro yakoshe kœyindœ kœto yashe, yé á endje kpa wa adœke œne totœ œne nene, endje mbœrœ dœ otshœnœ. Á ovoro yakoshœnœ kœwu adœke œne sœ dœ ogo awo œne tœpanœ kpuru, yé á wu ndje adœke œne kœtoto she nene dá œne mbœrœ ekperœ, œ sœ dœ otshœnœ adœke endje totœ endje bata á endje gbe dœ tœnœ. Asœmœ dœdœ ekperœ nene.

³⁷ Kashe œdœ ovoro yakoshœnœ kœdjidi azu á endje sœ kœshosho she nene, yé á wa dœ tœ ye ba lœsu ye adœke œne to koje nœ œne nene, œdœ tshe kœli kœru lœsu ye tœ ogo œkœ, tshe mbœrœ otshœrœ.

³⁸ Ataa, tsheneke á tshe kœeto koje nœ ye, tshe mbœerœ otshœrœ. Kashe tsheneke á tshe kœvwaratœ ye kœeto koje nœ ye, œshe asœmœ kpa mbœerœ otshœrœ kœerosœnœ.

³⁹ Yashe á tshe dœ awo uzu, sœ tœ œsœnœ dœ œkœnœ lœkœ á tshe sœpe dœ soro. Kashe œdœ akanœ kœtshu ye, tshe li kœei angbi yakoshe á tshe yindœ ye. Œ li ndje adœke yakoshœnœ dœ yindœ Kristu.

⁴⁰ Andaa, tœ mœ, mœ gbe adœke tshe sœ dœ yanga kœerosœ nœ œdœ tshe kœsœ kolœ ataa. Yé œmœ ndje, mœ wusœ nœ adœke Ishiri nœ Ndjaba sœ dœ mœ awa bale.

8

Songba agea á endje to tœ tokóró fœ andjaba

¹ Tœ upu nœ songba agea á endje to dœ tokóró fœ andjaba, œ sœ adjapu adœke azœ kœ, a sœ dœ kœwusœrœ lœ nœ bœta á 'e sœ kœpa tœnœ. Kœwusœrœ sœ kœza egerœ kumu fœ uzu, kashe kœyindœsho sœ kœeto gbœgbœ ga ugurutœ azu.

² Œdœ uzu kœsœ kœgbe adœke œne wusœ œrœ waa, asœmœ sœ kœema adœke tshe wuwu damba sœ œrœ bœta á li má adœke tshe wusœ nœ nene.

³ Kashe tsheneke á tshe yindœ Ndjaba, Ndjaba wu ndje sœ ye yé.

⁴ Ataa, a li kœzi songba agea á endje za tœ tokóró fœ andjaba ye a? A wusœ nœ adœke andjaba kœdœ œrœ gbambœnœ pa tshapashœ, yé anga andjaba gugu nene, kolœ Ndjaba tshebabale.

⁵ Gbambœnœ nene, ataa œdœ anga azu kœgbe adœke andjaba sœ bœ lafo too bœ pa oshœ, œ sœ adjapu adœke andjaba œdœ agbozu sœ ndjoro,

⁶ a wusœ nœ adœke Ndjaba sœ kolœ tshebabale. Œshe kœdœ Aba azœ á tshe mbœerœ œrœ kœ, yé a sœ kœshe mbœerœ she. A sœ dœ Gbozu nœ azœ tshebabale Yisu Kristu. Lœ awa nœ ye dá Ndjaba mbœerœ œrœ kœ, yé a sœ dœ soro mbœerœ she.

⁷ Kashe ayindœ Kristu kœ wuwusœ adjapunœ asœ nene. Anga endje sœpe dœ gbetshelœ nœ andjabanœ asœmœ lœ kumu endje dœ mara adœke œdœ endje kœzi songba agea á endje to tœ tokóró fœ andjaba, endje sœ kœgbe adœke endje to fœ adja Ndjaba, yé endje mœ lœ gbetshelœ nœ endje. Mbœerœ tœnœ ataa, endje gbe adœke œne kœdœ aayi uburu.

⁸ Andaa, œ dœdœ rœgo dá gi azœ ndoo dœ Ndjaba nene. Œdœ a kœvwaratœ azœ kœzi tœnœ, a sœ ga manda nœ nene. Yé œdœ a kœzi ndje gbaa na, a gbœ œrœ bale nene.

⁹ Kashe, 'e sœ dœ gbœdjela adœke mara á 'e sœ kœmbœerœ dœ œrœ kœ asœmœ, yi yi endjeneke á endje mœmœ lœ kœyindœrœ nœ endje ga lœ ekperœ nene.

¹⁰ Gbambœnœ nene, œdœ uzu á tshe mœmœ lœ kœwusœrœ nœ ye asœmœ kœwu bœ á bœ sœ dœ kœwusœrœ, yé á bœ li ga lœ Tepelo nœ andjaba, tshe gbœ gbœgbœ nœ kœzi songba agea á endje to dœ tokóró fœ andjabanœ asœmœ nene a?

¹¹ Yé mbœerœ tœnœ ataa, kœwusœrœ nœ zœ œ ndi uzu á tshe mœmœ asœmœ. Kashe wusœ nœ adœke œshe kœdœ aya zœ á Kristu tshu mbœerœ she!

¹² Œdœ 'e kœmbœerœ mara ekperœ ataa ga tœ aaya 'e yé á ndi gbetshelœ nœ uzu á tshe mœmœ, dá 'e mbœerœ ekperœ fœ Kristu dœ tœ ye.

¹³ Mbœerœ tœnœ ataa, œdœ kœzirœ kœsœ kœyi aya mœ ga lœ ekperœ, mœ kpa zi songba agea bale nene, mbœerœ á kœyiyi aya mœ ga lœ djingili nene.

9

Mara kæmbærcæ akwa nœ Polo

¹ Æmœ kædœ kanga a? Mœ dœdœ ayi avwa nene a? Mœ wuwu Yisu á tshe dœ Gbozu nœ azœ nene a? 'E dœdœ azu ndœla akwa nœ mœ lœ Gbozu nene a?

² Ædœ mbœrcæ anga azu mœ kædœdœ ayi avwa nene, kashe mbœrcæ 'e nœ 'e, œmœ kædœ ayi avwa. Gbambancœ nene, 'e kædœ œrcæ á sœ koema tshambele akwa nœ mœ ßata ayi avwa lœ Gbozu.

³ O'o á mœ sœ kægi fœ azu á endje sœ kæpatœ mœ dœke:

⁴ 'A lili má kæyœndœ kæziœ too kændjœrcœ ßa ndœ 'e nene a?

⁵ 'A lili má koena dœ anga yashe á tshe dœ yindœ Kristu ßata anga aayi avwa, aaya Gbozu œdœ pe Petro sœ kæmbœrcœ tœncœ nene a?

⁶ Kolœ mœ kutu mœ œdœ Barnabase dá li ndœ kæmbœrcœ akwa yeka á kæzi œrcœ a?

⁷ Ædœ lœ akwa turugu dá mbœrcœ akwa dœ ngendja nœ ye dœ tœ ye a? Ædœ dá lu yœv vinu, yé á zizi elenœ nene a? Too uzu dœ dá sœ kægbœndœ angombe yé á ndjondjo ungu œngœ endje nene a?

⁸ Tœncœ kædœ kolœ o'o nœ azu dá mœ pa asœmœ, too awa akwa sœsœ kæpa awa bale ataa nene a?

⁹ Gbambancœ nene, endje sú ßala buku nœ awa akwa nœ Moyize adœke: «Bœ i ama ngombe ga tœncœ nene lœkœ á ßœ kæsœ kæmbœrcœ she dœ akwa ble.» Ndjaba sœ kækitœ œsœ angombe a?

¹⁰ Æ dœdœ azœ dá tshe sœ kæpa o'onœ tœ azœ nene a? Adjapu, endje sú o'onœ asœmœ mbœrcœ azœ. Gbambancœ nene, uzu á tshe djo kœndi dœ pe tsheneke á tshe ßi indji ngwarcœ, uzu dœ uzu sœ kæmbœrcœ dœ gbetshefœ nœ kægbœ œsœ œncœ ye.

¹¹ Ædœ 'a kæyi lima sœ o'o ama Ndjaba fœ 'e, œ sœ má dœ ekpenœ waa ye adœke 'a yœndœ œrcœ tœ 'e a?

¹² Ædœ anga azu kæsœ kæyœndœ œrcœ tœ 'e, mbœrcœ gade á 'a nene a?

Andaa, 'a yœv lima ndœ œrcœ nene. Kashe 'a gbœndœtœ 'a mbœrcœ á 'a kæzaza œrcœ ku lœ awa Ætshœ O'o nœ Kristu nene.

¹³ 'E wuwusœ nœ adœke azu neke á endje sœ kæmbœrcœ akwa ßa lœ anda nœ Ndjaba sœ kægbœ kæziœ kpœtœmœ nene a? Yé endjeneke á endje sœ kœto tokórœ ßa pa ndaba, sœsœ ndje kægbœ œsœ œncœ endje kæziœ kpœpa ndabancœ nene a?

¹⁴ Awa bale, Gbozu za awa tœ upu nœ endjeneke á endje sœ kæpandœ Ætshœ O'o adœke endje sœ ndje dœ sorœ mbœrcœ tœncœ.

¹⁵ Kashe œmœ, mœ zaza awa o'onœ asœmœ bale ga tœ akwa nene, yé mœ susu mbetinœ asœmœ mbœrcœ kæyœndœ œrcœ nene. Mœ yi má ndœ koetshu tœncœ, tœ œsœncœ adœke endje gbœtœ upu nœ egerœ kumunœ asœ tœ mœ.

¹⁶ Dœ adjapu, kæpandœ Ætshœ O'o dœdœ œrcœ nœ egerœ kumu ßa ndœ mœ nene, kashe tœncœ kædœ œrcœ á li adœke mœ mbœrcœ. Mœ sœ dœ oyo tœ lœsu mœ œdœ mœ kæpandœ Ætshœ O'o nene.

¹⁷ Ædœ mœ dœ tœ mœ dá wa lima adœke mœ mbœrcœ akwanœ asœmœ, mœ yi má lima ndœ nœ adœke endje ko ngendja tshangbancœ fœ mœ ye. Kashe ßata á endje za mœ dœ œgbœ ga tœncœ, mœ mbœrcœ kolœ akwa á Gbozu za fœ mœ.

¹⁸ Ataa, ngendja tshangba akwa nœ mœ kædœ ga dœ? Tœncœ kædœ kæpandœ Ætshœ O'o gbambancœ á mœ sœ kæpandœ nœ, kashe mœ zaza awa o'o á Ætshœ O'onœ asœmœ za fœ mœ ga tœ akwa nene.

¹⁹ Mœ dœdœ kanga nœ uzu bale nene. Andaa, mœ zatœ mœ tœ kanga nœ azu para mbœrœ kœgbœ azu ndjoro fœ Yisu.

²⁰ Mœ sœ lima kœsœ ugurutœ Ayuda ɓata Yuda mbœrœ kœgbœ Ayuda. Ataa mœ sœsœ tshakudu awa akwa nœ Moyize nene gbaa, mœ sœ kœmbœrœtœ mœ ɓata azu á endje sœ tshakudunœ mbœrœ kœgbœ endjeneke á endje sœ tshakudu awa akwa.

²¹ Awa bale ndje, lœkœ á mœ kœsœ dœ endjeneke á endje sœsœ tshakudu awa akwa nene, mœ sœ kœmbœrœtœ mœ ɓata endje, kashe mœ sœsœ kœgbe dœ awa akwanœ asœmœ nene mbœrœ kœgbœ endje. Œ yiyindœ kœpa adœke mœ wuwusœ awa akwa nœ Ndjaba nene, gbambanœ nene, mœ zatœ mœ ga tshakudu awa akwa nœ Kristu.

²² Mœ sœ ugurutœ azu á endje mœmœ lœ kœyindœrœ ɓata œmœ ndje mœ mœmœ mbœrœ kœgbœ endje. Mœ zatœ mœ djigi fœ endje para mbœrœ kœshe angata endje dœ mara kœ.

²³ Yé œneke asœmœ kœ, mœ sœ kœmbœrœ tœnœ mbœrœ Œtshœ O'o yeka á kœgbœ œrœ á to lœ awa nœ Œtshœ O'onœ asœmœ.

²⁴ 'E wuwusœ nœ adœke aayi kœkpa œœ kœkpa œœ nœ endje œerr, kolœ anga bale dá gbœ œrœ tshangbanœ nene a? 'E kpa œœnœ dœ mara adœke 'e wuta utshunœ.

²⁵ Aayi mœlœ kœ sœ kœpa avwara ndœ kœgbœ kpoto tshagbozu á ndi bala ye, kashe œnœ azœ kœdœ kpoto tshagbozu á ndi bala bale nene.

²⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, œmœ, mœ sœ kœkpa œœ dœ mara ataa: mœ sœsœ kœkpa œœ nœ ayibula nene; yé mœ sœ kœdu koshe atake: mœ dudu koshe lœ angbalanœ nene.

²⁷ Kashe mœ sœ kœmbœrœ œgbœrœ ga tœ undu mœ, yé œ sœ kœgbœndœ nœ dœ œgbœ kparawa adœke manda kœmindœ Œtshœ O'o fœ anga azu, á Ndjaba kœvwaratœ ye tœ mœ nene.

10

O'o tœ upu nœ andjaba

¹ Alaya, mœ yiyindœ nœ adœke œndœ œrœ á wuta lima ga tœ alata azœ lœndœ nœ Moyize djedjerœ 'e nene: ondro gbœ lima ndœ alata azœ para, endje para kœkœ zu lima to la egerœ ungu.

² Endje para gbœ lima batisimu lœ kœngbœtœ endje bale dœ Moyize ɓa lœ ondro dœ pe la egerœ ungu.

³ Endje para sœ lima kœzi ala œrœ bale nœ ishiri.

⁴ Endje para sœ lima kœndjo ungu bale nœ ishiri. Gbambanœ nene, ungu á endje sœ lima kœndjo tœnœ to lœ badja nœ ishiri á sœ kœna dœ endje awa bale. Badjanœ asœmœ kœdœ lima Kristu.

⁵ Andaa, œtshœ anga endje ndjoro ugurutœ endje gaga lima tœ ala Ndjaba nene, mbœrœ endje sœ lima kœtshu tœnœ kpœœ lœ kpagagasho.

⁶ Œrœ ataa mbœrœ lima tœ endje mbœrœ á ala azœ kœgbœ adœke a kœsœsœ dœ ekpe ogo œrœ ɓata á endje sœ lima dœ tœnœ nene.

⁷ 'E dodonga andjaba ɓata anga endje ugurutœ endje mbœrœ nene. Ataa, endje sú ɓa la buku nœ Ndjaba adœke: «Azu sœ lima ga ati ndœ kœzi œrœ dœ pe kœndjo œrœ; manda nœ endje alafo ndœ mœlœ.»

⁸ A kakatœ tœ anga endje ndœ angba budu ɓata anga endje ugurutœ endje mbœrœ lima nene: azu tshu kutu zazu bale dœ votœ (23.000) kolœ ndœ œlœ bale.

⁹ A papara kœwu lœsu Gbozu nœ azœ nene, ƒata anga azu ugurutœ endje mbœerœ yeka á tshu lima kuzu kœde osho nœ ayakoro.

¹⁰ Ataa, 'e pupu lœ ma 'e ƒata anga endje ugurutœ endje sœ lima kœpu lœ ma endje nene, yé á andjelu nœ kuzu wo lima endje.

¹¹ Œerœ ataa wuta lima ga tœ endje mbœerœ adœke ala anga endje kœgbœ, yé endje sú ga la mbeti ndœ kœmi dœ upu fœ azœ á a ndo dœ ndœngœlœ tshapasha.

¹² Ataa, kaka tsheneke á tshe gbe adœke œne ka dœ ada œne, zatœ ye ga lœ vola adœke œne tete nene.

¹³ Kœwu lœsu á 'e sœ lœnœ, sœ awa bale mbœerœ azu kœ. Ndjaba sœ kœmbœerœtœ ye lindœ o'o ye; tshe yindœ nœ adœke endje wu lœsu 'e kœropa gbœgbœ nœ 'e nene. Lœ kœwu lœsu, tshe yisœ mara nœ kœwuta lœ nœ œdœ gbœgbœ nœ kœshi gbi lœ nœ fœ 'e.

¹⁴ Mbœerœ tœnœ ataa, aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e titœ 'e tœ andjaba.

¹⁵ Mœ sœ kœpa o'o fœ 'e ƒata fœ azu á endje wusœ kœtondœ o'o, 'e wa œneke á mœ sœ kœpa fœ 'e asœ dœ tœ 'e.

¹⁶ Yashi á a sœ kœdonga Ndjaba mbœerœ tœnœ, ngbœngbœŒa azœ ga tœnœ bale dœ indji Kristu nene a? Mapa á a sœ kœkawatshelœ nœ, ngbœngbœŒa azœ ga tœnœ bale dœ undu Kristu nene a?

¹⁷ Mapa sœ tshebabale, ataa a sœ ndjoro gbaa, a wuta undu tshebabale. Gbambanœ nene, azœ para a sœ kœzi kolœ mapanœ á sœ tshebabale asœmœ.

¹⁸ 'E wu azu Israyele: endje á endje sœ kœzi agea á endje to tœ tokórœ, ngbœngbœtœ endje awa bale ndœ kœdonga Ndjaba ƒa indiri ndaba nene a?

¹⁹ O'o gadœ dá mœ kœpa a? Songba agea á endje to tœ tokórœ fœ andjaba too andjabanœ dœ tœ endje sœ dœ ádá waa ye a?

²⁰ Œ œ nene! Kashe tokórœnœ á ayingba Ndjaba sœ kœto tœnœ, kœdœ œnœ ekpe ishiri yé œ dœdœ œnœ Ndjaba nene. Mœ yiyindœ nœ adœke 'e ngbœŒatœ 'e ga tœ œœnœ bale dœ aekpe ishiri nene.

²¹ Œ lili adœke 'e sœ kœndjo œrœ dœ yashi nœ Gbozu œdœ ndje dœ œnœ ekpe ishiri nene. Œ lili adœke 'e zi œrœ pa ndaba kœzirœ nœ Gbozu œdœ ndje pa œnœ ekpe ishiri nene.

²² Too a yindœ kœiwi úkú nœ Gbozu ga lafo a? A sœ dœ gbœgbœ kœropa ye a?

Œerœ kœ sœ mbœerœ mokœ nœ Ndjaba

²³ «Endje papakata œrœ bale nene», kashe œ dœdœ œrœ kœ dá ga nene. «Endje papakata œrœ bale nene», kashe œ dœdœ œrœ kœ dá sœ kœmbœerœ adœke uzu gerœ lœ kœyindœrœ nœ ye nene.

²⁴ Œ lili adœke uzu gbe kolœ dœ undu ye dœ tœ ye nene, kashe tshe gbe ndje dœ œnœ anga azu.

²⁵ Œerœ kœ á endje za yœ œrœ ƒala wutu kœka songba agea, 'e zi, kashe 'e yuyu osho tœ ádœnœ yeka á kœza oyo ga tœ lœsu 'e nene.

²⁶ Gbambanœ nene, oshœ œdœ œrœ lœnœ kœ kœdœ œnœ Gbozu.

²⁷ Œdœ anga uzu á tshe yiyindœ Ndjaba nene kœ'e 'e, á 'e yindœ kœna ga ndœ ye, 'e zi œrœ kœ á tshe to fœ 'e, yé 'e yuyu osho tœ ádœnœ yeka á kœza oyo ga tœ lœsu 'e nene.

²⁸ Kashe œdœ anga uzu kœpa fœ 'e adœke: «Asœ kœdœ songba agea á endje to dœ tokórœ fœ andjaba», 'e zizi nene, mangba uzunœ á tshe pandœ ádœnœ fœ 'e, yé mbœerœ á kœzaza oyo ga tœ lœsu nene.

²⁹ Mœ sœsœ kœpa o'o ndœ lœsu 'e nene, kashe ndœ œnœ uzunœ á tshe pa o'o nœ asœmœ.

Kashe mbœrœ gadé á lœsu anga angbi uzu œ wa mapaka pa œrœ á mœ li kœmbœrœ tœnœ a?

³⁰ Œdœ mœ kœgi mershe fœ Ndjaba mbœrœ kœzirœ á mœ sœ kœzi tœnœ, mbœrœ gadé á endje yiangba mœ tœ œneke á mœ gi mershe fœ Ndjaba pa nœ a?

³¹ Œdœ 'e kœsœ kœzi œrœ, œdœ 'e kœsœ kœndjo œrœ, œdœ œrœ gadé á 'e yindœ kœmbœrœ tœnœ, 'e mbœrœ kœ mbœrœ mokœ nœ Ndjaba.

³² 'E mbœmbœrœ adœke uzu te mbœrœ 'e nene: œdœ Ayuda, œdœ Agreke, œdœ azu Ikriزيا nœ Ndjaba.

³³ 'E mbœrœtœ 'e ɓata œmœ: mœ sœ kœpa avwara tœ mœ dœ tœ mœ adœke mœ za yanga fœ azu kœ lœ œrœ kœ, mœ gbegbe kolœ dœ undu mœ dœ tœ mœ nene, kashe mœ gbe dœ œnœ ukpulu azu ndjoro mbœrœ adœke endje she.

11

¹ 'E mbœrœtœ 'e liaka mœ ɓata á mœ sœ kœmbœrœtœ mœ liaka Kristu.

Yakoshe œdœ yashe ɓa utshu Gbozu

² Mœ sœ kœdonga 'e mbœrœ 'e sœ kœgbe dœ mœ lœ œrœ kœ, yé 'e sœ kœgɓndœ mara kœmbœrœtœ osho liaka œneke á mœ yi lima sœ nœ fœ 'e.

³ Andaa, mœ yindœ nœ adœke 'e wusœ neke: gbozu tshapa azu para kœdœ Kristu, gbozu tshapa yashe kœdœ yakoshe; gbozu tshapa Kristu kœdœ Ndjaba.

⁴ Yakoshe kœ á tshe sœ kœza avwala too á tshe sœ kœgbara o'o ama Ndjaba á i kumu ye, gu œsœ gbozu nœ ye.

⁵ Kashe yashe kœ á tshe sœ kœza avwala too á tshe sœ kœgbara o'o ama Ndjaba á i i kumu ye nene, gu œsœ gbozu nœ ye. Gbambanœ nene, œ sœ adja ɓata tshe li sukumu ye pa ye.

⁶ Œdœ yashe kœi i kumu ye dœ siriki nene, tshe li sukumu ye! Kashe œsœ tshula mbœrœ yashe kœli sukumu ye too kœwa tshapanœ; œ li adœke tshe i kumu ye dœ siriki.

⁷ Œ lili adœke yakoshe i kumu ye dœ siriki nene; œshe kœdœ ishiri dœ pe mokœ nœ Ndjaba. Kashe yashe kœdœ mokœ nœ yakoshe.

⁸ Gbambanœ nene, œ dœdœ yakoshe dá to lœ yashe nene, kashe yashe dá to lœ yakoshe.

⁹ Yé Ndjaba mbœmbœrœ yakoshe mbœrœ yashe nene, kashe yashe dá tshe mbœrœ she mbœrœ yakoshe.

¹⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke yashe i kumu ye dœ siriki ndœ kœma ambará tshagbozu nœ ye ɓa utshu aandjelu*.

¹¹ Andaa ɓa utshu Gbozu, yashe sœ mbœrœ yakoshe, yé yakoshe sœ mbœrœ yashe.

¹² Gbambanœ nene, ataa yashe to lima lœ yakoshe gbaa, yashe dá zu yakoshe, yé kœkœ to ɓa ndœ Ndjaba.

¹³ 'E wa ngbanganœ dœ tœ 'e, œ sœ dœ otshœnœ adœke yashe kœsœ kœza avwala fœ Ndjaba, tshe i i kumu ye dœ siriki nene a?

¹⁴ Tshapashœ dœ tœ ye yiyisœ œrœ fœ 'e adœke œ sœ dœ ekpenœ mbœrœ yakoshe kœsœ dœ ugu sukumu nene na a?

* **11.10** Œ yi ndje ndœ kœma adœke yashe sœ ga tshakudu tshagbozu nœ yakoshe

15 Tøncø kædcø mokø mbørcø yashe, gbambancø nene, Ndjaba to lima ugu sukumu fœ she tœ œsœ siriki.

16 Kashe œdcø uzu kæyindœ kæshara tøncø, a'a œdcø azu Ikrizia nœ Ndjaba, 'a sœsœ dcø anga angbi mara kæsœ nene.

Kœzirœ nœ Gbozu

(Wu 6a tœ Mat 26.26-29; Mar 14.22-25; Luk 22.15-20)

17 Bata á mœ sœ kœmi upu fœ 'e, mœ sœsœ kædonga 'e nene. Gbambancø nene, angbøtœ nœ 'e sœsœ kœgi 'e ga utshuncø nene, kashe œ sœ kæyi 'e ga læ ekperœ.

18 Utshuncø kœ, azu sœ kæpa fœ mœ adœke lœkø á 'e sœ kœngbøtœ 'e læ angbøtœ, 'e sœ kœkurutshelœtœ 'e ugurutœ 'e, yé mœ wu adœke angancø, œtœncø mbœrcø adjapu.

19 E li adœke 'e kurutshelœtœ 'e ataa yeka á a kœwusœ endjeneke ugurutœ 'e á endje sœ kœshi gbi læ kœwu læsuncø asœmœ.

20 Kashe, lœkø á 'e sœ kœngbøtœ 'e awa bale ndœ kœzirœ nœ Gbozu, œ dcœdcø adja kœzirœ nœ Gbozu dá 'e sœ kœzi tøncø nene.

21 Gbambancø nene, dcø lœkø kœzi œrcø, uzu dcø uzu sœ kœgbo gbøtœ ye ndœ kœzirœ nœ ye dcø tœ ye, dcø mara adœke anga uzu sœ dcø ogo, yé anga ndjo œrcø œ mbœrcø she.

22 Ataa, 'e sœsœ dcø anda ndœ kœzi œrcø dcø pe kœndjo œrcø nene a? Too 'e sœ kœtshene Ikrizia nœ Ndjaba yé œ yindœ kœgu endjeneke á endje gugu dcø œrcø nene a? O'o gadœ á mœ kæpa fœ 'e a? E li adœke mœ donga 'e a? Bale nene, kpœpa o'onœ asœmœ, mœ sœsœ kædonga 'e nene.

23 Yé, 'e wu œneke á mœ gbø 6a ndœ Gbozu dá mœ sœ kæyisœ nœ fœ 'e asœ: Gbozu Yisu, læ butshø á endje za lima she ga tshaabrœ azu asœmœ, tshe za mapa,

24 yé manda kædonga Ndjaba, tshe kavwa tshelœncø yé á pa adœke: «Asœke kædcø undu mœ á sœ mbœrcø 'e, 'e mbœrcø atamœ mbœrcø kœgbe dcø mœ.»

25 Tshe mbœrcø awa bale ataa manda kœzirœ, œ za yashi á pa adœke: «Yashincø asœke kædcø tafo ayo læ indji mœ, 'e mbœrcø ataa œbœ dcø œbœ á 'e kœsœ kœndjo tøncø, mbœrcø kœgbe dcø mœ.»

26 Gbambancø nene, œbœ dcø œbœ á 'e kœsœ kœzi mapa asœ dcø pe kœndjo vinu asœ, 'e sœ kœmindœ kuzu Gbozu œrrr ga tœ olo kœkwa she.

27 Mbœrcø tøncø ataa, tsheneke á tshe sœ kœzi mapa too á tshe sœ kœndjo vinu nœ Gbozu dcø mara adœke tshe lilisœ ye nene, tshe gbø bala o'o mbœrcø undu œdcø indji Gbozu.

28 Uzu dcø uzu tondœtœ ye dcø tœ ye utshu nœ yeka á kœzi mapa œdcø kœndjo vinu asœ.

29 Gbambancø nene, tsheneke á tshe zi yé á ndjo tøncø, á wuwusœ ádancø nene, sœ kœwa œgbø ngbanga ga tœ ye dcø tœ ye.

30 Wu mbœrcø tøncø ataa, aayi kœba dcø agbakindi sœ ugurutœ 'e ndjoro, yé anga endje ndjoro tshu ye.

31 Edcø a kœsœ kœtœndœtœ azœ dcø tœ azœ, Gbozu œ wa ngbanga ga tœ azœ nene.

32 Kashe Gbozu sœ kœwa ngbanga ga tœ azœ mbœrcø kœyœrœ azœ adœke endje kœwawa œgbø ngbanga ga tœ azœ œdcø azu nœ tshapashø nene.

33 Ataa, aaya mœ, lœkø á 'e kœngbøtœ 'e ndœ kœzi kœzirœ nœ Gbozu, 'e kate anga anga 'e.

³⁴ Ædœ uzu kœsœ dœ ogo, tshe zi œrœ ƒa scœnda nœ ye mbœrœ adœke 'e kœgbogbota kœwa œgbœ ngbanga ga pa 'e lœ kœngbœtœ 'e nene. Mbœrœ udu anga o'o, mœ guma dœ lœkœ á mœ na bala ga ndœ 'e.

12

Kœtorœ nœ Ɔtshœ Ishiri

¹ Alaya, tœ upu nœ kœtorœ nœ Ɔtshœ Ishiri, mœ yiyindœ nœ adœke 'e tshapu kœwusœ nœ nene.

² 'E wusœ nœ adœke, lœkœ á 'e dœdœ lima ayindœ Yisu nene, 'e lili lima kœru lœsu 'e nene kœna manda andjaba á endje scœsœ kœpa o'o nene.

³ Mbœrœ tœncœ ataa, mœ sœ kœpandœ nœ fœ 'e adœke: uzu bale nene á tshe sœ dœ Ishiri nœ Ndjaba, lili kœpa nene adœke: «Mœ darandœ Yisu» yé uzu bale nene lili kœpa nene adœke: «Yisu kœdœ Gbozu», œdœ Ɔtshœ Ishiri kœpapandœ nœ fœ she nene.

⁴ Tshelœ aka kœtorœ nœ Ɔtshœ lœsu ngba waa, kashe kolœ tshetœ Ishirinœ asœmœ kutu ye dá sœ kœkurutshelœ nœ.

⁵ Tshelœ aka kœmbœrœ akwa fœ Gbozu ngba waa, kashe a sœ kœmbœrœ kolœ fœ tshetœ Gbozu.

⁶ Tshelœ aka mara kœmbœrœ dœ akwa ngba waa, kashe kolœ Ndjaba tshēbabale dá sœ kœza kœ ga tœ akwa.

⁷ Ɔtshœ Ishiri sœ kœmatœ ye lœ uzu dœ uzu mbœrœ Ɔtshœrœ nœ azu para.

⁸ Ishiri sœ kœto o'o nœ kœwusœtœ fœ anga uzu, yé tshetœ Ishirinœ asœmœ sœ kœto o'o nœ kœwusœrœ fœ anga.

⁹ Tshetœ Ishirinœ asœmœ sœ kœto egerœ kœyindœrœ fœ anga uzu, yé œ sœ kœto kœtorœ nœ kœshe azu lœ kœfa fœ anga.

¹⁰ Ishiri sœ kœto fœ anga uzu gbœgbœ nœ kœmbœrœ afá ndjoro; fœ anga, kœtorœ nœ kœgbara o'o; fœ anga uzu, kœtorœ nœ kœwusœ kœkurutshelœ ekpe ishiri dœ adja Ishiri; fœ anga uzu, kœtorœ nœ kœpa angbi o'o ama ogo ndjoro; yé fœ anga, kœtorœ nœ kœpandœ tshelœkata angbi o'o ama ogonœ.

¹¹ Kashe œrœncœ asœmœ kœ, kolœ tshetœ Ishirinœ á tshe sœ kœto mara kœtorœ ndjoro fœ uzu dœ uzu asœmœ, œ za tœncœ ga tœ akwa ƒata á tshe yindœ nœ.

Undu uzu bale dœ œrœ kotœ ye ndjoro

¹² Kristu sœ ƒata undu uzu á œrœ kotœncœ ngba waa, kashe œ ngbœtœ endje ga tœncœ, yé œ wuta undu uzu bale.

¹³ Gbambancœ nene, azœ para, a gbœ lima batisimu mbœrœ kœwuta undu bale lœ awa nœ Ishiri. Ayuda too Greke, akanga too akanga nene, kashe Ndjaba to Ishiri bale asœmœ ga lœ azœ kœ.

¹⁴ Undu uzu bale scœsœ dœ œrœ kolœ bale nene, kashe dœ œrœ kotœncœ ndjoro.

¹⁵ Ædœ ada kœpa lima adœke: «ƒata á mœ dœdœ kane nene, mœ dœdœ œrœ kotœ undu uzu nene», mbœrœ tœncœ ataa œ li má adœke tshe katœ kœsœ ga tœ undu uzu ye a?

¹⁶ Ædœ utu kœpa lima adœke: «ƒata á mœ dœdœ ala nene, mœ dœdœ anga œrœ kotœ undu uzu nene», mbœrœ tœncœ ataa œ li má adœke tshe katœ kœsœ ga tœ undu uzu ye a?

¹⁷ Ædœ undu uzu djigi kœdœ lima ala ye, utu ye œ sœ má kpœta a? Ædœ undu uzu djigi kœdœ lima utu ye, ngawu œ sœ má kpœta a?

¹⁸ Kashe Ndjaba ko œrœ kotœ bale dœ bale ga tœ undu uzu dœ mara á tshe yindœ nœ.

¹⁹ Ɖeɔe ɔeɔe kotoe uzu ko koesoe lima tshebale, ataa undu uzu oe soe ma koto o?

²⁰ Doe toenee ataa, ɔeɔe kotoe undu uzu soe ndjoro, kashe undu uzu soe tshebale.

²¹ Ala lili koepa foe kane nene adoeke: «Moe gbege doe boe nene.» Ye kumu lili ndje ndoe koepa foe ada nene adoeke: «Moe gbege doe 'e nene.»

²² Ga panoe, ɔeɔe kotoe undu uzu a soe fata oe gugu doe gbogbo nene, soe doe ada waa.

²³ Ye ɔeneke a a zaza doe ada nene, ɔetoe nee da a soe koelisee nee. Eneke a soe koeza tshula, a soe koegbandoe nee doe ɔtshonee.

²⁴ Eneke a soesee koeza tshula foe azoe nene, a soesee doe ogo koegbandoe nee nene. Kashe Ndjaba mbereoe undu uzu doe mara adoeke ɔeɔe kotoe nee a gugu doe ada nene, endje lisee nee koerosoe nee:

²⁵ ataa, undu uzu oe kurutsheloe ye nene, kashe ɔeɔe kotoe ko soe doe gbetsheloe bale mbereoe koeti kane endje ugurutoe endje doe anga endje.

²⁶ Edoe anga ɔeɔe kotoe bale koesoe doe kofoa, undu uzu ko oe soe doe kofoa; ɔeɔe endje koelisee anga ɔeɔe kotoe bale, ɔeɔe kotoe ko oe soe doe yanga awa bale doe she.

²⁷ Andaa, 'e' e koedoe undu Kristu, ye uzu bale doe bale ugurutoe 'e koedoe anga ɔeɔe kotoe bale nee undunoe asoemoe.

²⁸ Doe toenee ataa da Ndjaba kurutsheloe akwa kpikpikpi toe azu loe Ikrazia: utshunoe koedoe aayi avwa, bishanoe koedoe aayi koegbara o'o ye votonee koedoe aayi koeyiseroe. Manda nee, tshe to koetoro nee koembereoe doe afaa, ɔenee koesee doe aayi kofoa, ɔenee koeti kane osho, ɔenee koedoe gbozu tshapa akwa ɔeɔe ɔenee koepa angbi o'o ama ogo.

²⁹ E doedoe endje ko da doe aayi avwa, aayi koegbara o'o too aayi koeyiseroe nene. E doedoe endje ko da soe doe koetoro nee koembereoe afaa,

³⁰ nee koesee doe aayi kofoa, nee koepa angbi o'o ama ogo too nee koepa tsheloe katanee nene.

³¹ Ataa, 'e soe doe egeroe agbe nee koetoro a ga waa.

Ye ga pa nee, moe yindoe koeyisee awa nee waa doe waa a ropanoe ko foe 'e.

13

Koeyindoesho

¹ Moe li ma koepa angbi o'o ama ogo doe pe ɔenee aandjelu, kashe ɔeɔe moe koegugu doe koeyindoesho nene, ɔemoe koedoe ngbongolo a soe koeki toenee too lenga a soe koeki klu klu.

² Moe li ma koesoe doe koetoro nee koegbara o'o, ɔenee koewuseroe nee ɔeɔe ko a zatoe ye yiwatonee doe pe ɔenee koewuseroe ko; moe li ma koesoe doe koeyinderoe djigi a li koza kaga na toenee ga toe anga osho, kashe ɔeɔe moe koegugu doe koeyindoesho nene, moe soe gbambanoe.

³ Moe li ma koekurutsheloe ɔeɔe nee moe ko toe aayi ogo, moe li ma koezetoe moe adoeke endje sho moe doe owo, kashe ɔeɔe moe koegugu doe koeyindoesho nene, moe gbɔ ɔeɔe bale nene.

⁴ Koeyindoesho koedoe koesoe doe ugu losu, toenee koedoe koembereoe akwa foe yanga zoe, oe soesee doe ukú nene, oe soesee koematoe ye nene, oe soesee doe egeroe kumu nene.

⁵ Koeyindoesho soesee koembereoe ɔeɔe tshula nene, oe soesee koegbe koloe doe undu ye doe toe ye nene, oe soesee doe oko nene, oe soesee doe ɔ'ele nene.

⁶ Koeyindoesho soesee doe yanga nee ekperoe nene, kashe oe soe doe yanga loe adjapu.

⁷ Kœyindœsho sœ kœru lœsu tœ œrœ kœ, œ sœ dœ kœyindœrœ lœ œrœ kœ, œ sœ kœza lœsu ga pa œrœ kœ, œ sœ kœshi gbi lœ œrœ kœ.

⁸ Kœyindœsho œ ka bale nene. Kashe kœgbara o'o œ kpa gu nene. Kœpa angbi o'o ama ogo œ ka ye. Kœwusœrœ œ kpa gu nene.

⁹ Gbambanœ nene, kœwusœrœ nœ azœ sœ dœ mapaka, yé kœgbara o'o nœ azœ sœsœ ga pa œrœ kœ nene.

¹⁰ Kashe lœkœ á œrœ kœ œ li bala, œneke á sœ dœ mapaka œ kpa gu nene.

¹¹ Lœkœ á mœ sœ lima tœ gbolo, mœ sœ lima kœpa o'o bata gbolo, mœ sœ lima dœ gbetshelœ dœ pe kœwusœrœ bata gbolo. Lœkœ á mœ wuta gbozu, mœ katœ œrœ tshagbolo ye.

¹² Ngœngœ asœke, a sœ kœwu ishiri ngbangbangba ala wushiri, kashe a wu bala tshatshu azœ dœ Ndjaba. Ngœngœ asœke, kœwusœrœ nœ mœ sœ dœ mapaka; yé dœ anga lœndœ bale, mœ wusœ Ndjaba bata á tshe wu ndje sœ mœ.

¹³ Ngœngœ asœke, œrœnœ asœmœ votœ sœpe: kœyindœrœ, kœza lœsu ga pa œrœ œdœ kœyindœsho; kashe kœyindœsho dá sœ tœ egerœnœ kœropanœ kœ.

14

Kœgbara o'o œdœ kœpa angbi o'o ama ogo

¹ Utshunœ kœ, 'e para kœyindœsho. 'E sœ dœ egerœ ogo ndœ kœgbo kœtorœ nœ Ishiri, kœropa nœ kœ, œnœ kœgbara dœ o'o.

² Gbambanœ nene, tsheneke á tshe sœ kœpa angbi o'o ama ogo, tshe sœsœ kœpa fœ azu nene, kashe tshe sœ kœpa fœ Ndjaba. Uzu bale œ dji tshelœ katanœ nene: lœ awa nœ Ishiri, tshe sœ kœpa tœ œrœ á a wuwusœ ádánœ nene.

³ Kashe tsheneke á tshe sœ kœgbara o'o sœ kœpa o'o fœ azu: tshe sœ kœmbœrœ adœke azu gboro lœ kœyindœrœ, tshe sœ kœto gbgbœ fœ azu, yé œ sœ kœu endje ga tœnœ.

⁴ Tsheneke á tshe sœ kœpa angbi o'o ama ogo, tshe sœ kœmbœrœ adœke kolœ kœyindœrœ nœ œne kuti œne kœgerœ, kashe tsheneke á tshe sœ kœgbara o'o sœ kœmbœrœ adœke azu Ikrizia gboro lœ kœyindœrœ nœ endje.

⁵ Mœ sœ kœyindœ nœ adœke e'e para kœkœ 'e pa angbi o'o ama ogo, kashe kœropa nœ kœ, ogo nœ mœ kœdœ adœke 'e gbara o'o nœ Ndjaba. Uzu á tshe sœ kœgbara o'o nœ Ndjaba ropa tsheneke á tshe sœ kœpa angbi o'o ama ogo ye. Kashe tshe ropa ye nene œdœ uzu á tshe sœ kœpa angbi o'o ama ogo kœsœ dœ anga uzu á tshe wusœ kœpandœ ádánœ mbœrœ adœke azu Ikrizia gboro lœ kœyindœrœ.

⁶ Atamœ alaya, œ kœsœ adœke mœ kœna kœwu 'e yé á sœ kœpa angbi o'o ama ogo fœ 'e, mœ sœ dœ ádá ba ndœ 'e lœ œrœ gadœ? Lœ œrœ bale nene. Mœ sœ dœ ádá ba ndœ 'e œdœ mœ kœpandœ o'o tœ upu nœ adjapu á zatœ ye yiwa tœnœ, tœ upu nœ kœwusœrœ, tœ upu nœ kœgbara o'o ama Ndjaba œdœ pe tœ upu nœ kœyisœrœ fœ 'e yekane.

⁷ 'E sœ ndje ataa tœ œrœ kœbi dœ itshi, bata ngbake too kundi: œ kœsœsœ kœwa tshelœ itshinœ ngbi nene, bœ wusœ itshinœ á yindœ kœbi tœnœ koto o'?

⁸ Yé œdœ aga kœmama tshelœ ikinœ ngbi nene, œdœ dá guma tœ ye ndœ kœna ndœ koshe a'?

⁹ 'E'e ndje, œdœ o'o á 'e kœsœ kœpa tœnœ kœsœsœ ngbi nene, azu œ dji tshelœkata œneke á 'e sœ kœpa tœnœ koto o'? 'E pa o'o ga lœ yugu.

¹⁰ Mara o'o ama ogo ngba waa pa tshapashœ, kashe anganœ bale á azu sœsœ kœdji ádánœ nene gugu nene.

11 Andaa, œdœ mœ kœsœsœ kœdji tshelœ kata angbi o'o ama ogo á uzu sœ kœpa tœnœ nene, mœ wu she ɓata gene, yé tshe wu ndje mœ ɓata gene.

12 E'e ndje awa bale, 'e sœ dœ egerœ ogo kœpara kœtorœ nœ Ishiri, kashe 'e para œneke á li adœke kœyindœrœ nœ azu Ikrizia gerœ.

13 Mbœrœ tœnœ ataa, uzu á tshe sœ kœpa angbi o'o ama ogo, œ li adœke tshe za avwala fœ Ndjaba á kœgbo kœtorœ nœ kœmindœ ádánœ.

14 (E dœ mœ kœsœ kœza avwala dœ angbi o'o ama ogo, Ishiri á sœ lœ mœ dá sœ kœmbœrœ akwa, kashe œ doédœ kœwusœrœ nœ mœ nene.

15 Ataa, mœ mbœrœ koto o? Mœ za avwala lœ awa nœ Ishiri, kashe mœ za ndje avwala dœ mara nœ kœwusœrœ. Mœ ɓi itshi lœ awa nœ Ishiri, kashe mœ ɓi ndje itshi dœ mara nœ kœwusœrœ.

16 Gbambanœ nene, œdœ ɓœ kœsœ kœdonga Ndjaba kolœ lœ awa nœ Ishiri, uzu á tshe sœ kolœ kœdji o'onœ œ yindœ nœ adœke «Ame» kotoo ndœ avwala nœ kœgi mershe nœ zœ a? Gbambanœ nene, tshe djidji ndje ádá o'o á ɓœ sœ kœpa tœnœ nene.

17 Ataa avwala nœ kœgi mershe nœ zœ kœsœ dœ ádá waa ye gbaa, œ sœsœ kœmbœrœ adœke kœyindœrœ nœ anga uzu gerœ nene.

18 Mœ gi mershe fœ Ndjaba mbœrœ á mœ sœ kœpa angbi o'o ama ogo kœrosœ 'e ka.

19 Kashe lœ angbœtœ, mœ sœ kœgbe kœpa o'o nœ kœwusœrœ mindu mbœrœ kœyi ndje sœ œrœ fœ anga azu tœ œsœnœ adœke mœ pa angbi o'o ama ogo kutu ndjokpa (10.000).

20 Alaya, 'e gbege o'o ɓata agbolo nene; lœ ekperœ, 'e sœ ɓata aaya agbolo, kashe 'e gbe o'o ɓata agbozu.

21 Endje su ɓala buku nœ Ndjaba adœke:

«Gbozu pa adœke: “mœ pa o'o fœ azu nœ mœ lœ awa nœ angbi o'o ama ogo œdœ lœ awa nœ o'o ama agene.”

Yé ataa atamœ gbaa, endje dji mœ nene.»

22 Mbœrœ tœnœ ataa, kœpa angbi o'o ama ogo doédœ ambára mbœrœ ayindœ Ndjaba nene, kashe tœnœ kœdœ ambára mbœrœ ayingba Ndjaba. Kœgbara o'o doédœ ambára mbœrœ ayingba Ndjaba nene, kashe œtœnœ kœdœ ambára mbœrœ ayindœ Ndjaba.

23 (E dœ azu Ikrizia djigi kœngbœtœ endje, yé á endje para sœ kœpa angbi o'o ama ogo, azu á endje sœ kœdjiidji gbambanœ too ayingba Ndjaba á endje li ga zœ, œ wu endje ɓa ta aayi iyi nene a?

24 Kashe œdœ azu para kœsœ kœgbara o'o, uzu á tshe dœ yingba Ndjaba too uzu á tshe djiidji gbambanœ yé á sœ kœli ga zœ, tshe wusœ ekperœ nœ ye yé œneke kœ á tshe sœ kœdji tœnœ œ wa nghanœ nœ ye.

25 O'o á zatœ ye wutœnœ ɓa tœ losu ye œ matœ endje ngbi ga shu. Tshe gote dœ kœfa tshatshu ye ga tœ oshœ, yé œ donga Ndjaba dœ kœpa adœke: «Ndjaba sœ adja ugurutœ 'e!»

Awa o'o ɓa lœ Ikrizia

26 (Erœ gadé dá a kœmbœrœ a, alaya? Lœkœ á 'e kœngbœtœ 'e, uzu dœ uzu li ndœ kœɓi itshi, kœyisœ œrœ too kœpandœ adjapu á zatœ ye yiwatœnœ, kœpa angbi o'o ama ogo too kœpandœ ádánœ: œ li adœke œrœ ataa mbœrœtœ endje á kœyindœrœ nœ azu kœgerœ awa bale.

27 (E dœ azu kœtetœ kœpa angbi o'o ama ogo, œ li adœke azu bisha too votœ kœropanœ pa ndje o'onœ ascœmœ, uzu dœ uzu manda anga, yé anga uzu kœsœ kœpandœ ádánœ.

28 Eðoe uzu kœpandœ ádánœ kœgugu nene, ayi kœpa angbi o'o ama ogonœ sœ koko læ angbœtœ yé œ pa o'o ga tœ ye dœ tœ ye œdœ fœ Ndjaba.

29 Tœ upu nœ kœgbara o'o, œ li adœke azu bisha too votœ pa o'o yé anga endje kœwa o'onœ.

30 Eðoe anga uzu ugurutœ endje kœwusœ o'o á sœ koeto 6a ndœ Ndjaba, œ li adœke tsheneke á tshe sœ kœpa o'o sœ koko.

31 E'e para, 'e li kœgbara o'o, kashe uzu dœ uzu pa œsœ œnœ ye mbœrœ adœke uzu kœ kœwusœ œrœ, yé á kœsœ dœ gbœgbœ.

32 E li adœke ayi kœgbara o'o dœ ayengœ kœtorœ nœ kœgbara o'o nœ ishiri á sœ kœmbœrœ akwa læ ye.

33 Gbambanœ nene, Ndjaba doédœ Ndjaba nœ djingili nene, kashe œshe kœdœ Ndjaba nœ kœsœ gee.

Bata á sœ kœmbœrœtœ endje læ Ikrizia para nœ azu á endje sœ yerœ,

34 œ li adœke ayashe sœ koko læ angbœtœ: endje zaza awa fœ endje ndœ kœpapa o'o nene. E li adœke endje zatœ endje ga ati 6ata á awa akwa nœ Moyize sœ kœpa ndje tœ nœ.

35 Eðoe endje kœyindœ kœwusœ anga ádá o'o bale dœ bale, œ li adœke endje yu akœ endje 6a scœnda. E scœsœ dœ œtshœnœ nene adœke yashe pa o'o læ angbœtœ.

36 E gbe adœke, o'o ama Ndjaba to 6a ndœ 'e a? E na kolœnœ mbœrœ 'e a?

37 Eðoe uzu kœgbe adœke, œne kœdœ ayi kœgbara o'o too œne gbœ Ishiri, œ li adœke tshe wusœ nœ adœke o'o á mœ su fœ 'e kœdœ awa o'o nœ Gbozu.

38 Eðoe uzu kœwuwusœ nœ nene, œ yindœ kœpa adœke Ndjaba wuwu ndje sœ ye nene.

39 Ataa, alaya mœ, 'e sœ dœ ogo nœ kœte aayi kœgbara o'o yé 'e papakata adœke endje pa angbi o'o ama ogo nene.

40 Kashe, 'e sœ dœ gbœdjela adœke œrœnœ kœ mbœrœtœ endje dœ œtshœnœ œdœ pe dœ awanœ.

15

Kœshe læ akuzu nœ Kristu

1 Alaya, mœ kpa yindœ kœpandœ Ōtshœ O'o á mœ pa lima ndœ nœ fœ 'e, á 'e yi lima ndœ nœ, á 'e sœpe kœyindœ nœ œerrr kpesheke.

2 Eðoe 'e kœtepa nœ kperœ 6ata á mœ yisœ nœ fœ 'e, œ she 'e læ awanœ ye. Eðoe 'e kœtete lima pa nœ kperœ nene, kœyindœrœ nœ 'e sœ má gbambanœ.

3 O'o nœ utshunœ kœ kœdœ œneke á mœ gbœ yé á mindœ nœ fœ 'e kœdœ adœke: Kristu tshu mbœrœ ekperœ nœ azœ, 6ata á endje sú lima ga la buku nœ Ndjaba.

4 Endje shi she, yé tœ votœ olo, tshe she læ ugurutœ akuzu, 6ata endje sú bala buku nœ Ndjaba.

5 Tshe wuta ga ndœ Petro, manda nœ ga ndœ Andjokpa dœ bisha (12).

6 Tshe kpa wuta ga ndœ ayambarœ nœ ye kœropa kama mindu (500), awa bale. Anga endje ndjoro ugurutœ endje sœpe dœ soro, kashe anga ata endje tshu ye.

7 Manda nœ, tshe kpa wuta ndje ga ndœ Jake, yé œ kpa wuta ga ndœ aayi awwa para.

8 Manda nœ para, tshe kpa wuta ga ndœ mœ ndje, œmœ á mœ sœ 6ata endje zu mœ tœ uzunœ.

⁹ Gbambanœ nene, œmœ koedœ aya ayi avwa kœrosœnce lœ ugurutœ aayi avwa para, œ lili adœke endje e mœ ayi avwa nene, mbœrœ mœ mbœrœ lima œrœ kanga fœ azu Ikrizia nœ Ndjaba.

¹⁰ Kashe lœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba dá mœ sœ bata á mœ sœ asœ. Œtshœ lœsu nœ ye ga ndœ mœ sœsœ gbambanœ nene. Kashe mœ mbœrœ akwa kœrosœ endje para. Dœ adjapu, œ dœdœ mœ dá sœ koembœrœ akwa nene, kashe œtshœ lœsu nœ Ndjaba dá sœ koembœrœ akwa lœ mœ.

¹¹ Ataa, kœto 6a ndœ mœ too 6a ndœ anga aayi avwa, tœnœ koedœ o'o kœshe nœ Yisu lœ akuzu á 'a mindœ nœ yé á 'e yindœ nœ.

Kœshe lœ akuzu

¹² Œdœ 'a kœsœ koemindœ nœ adœke Kristu she lœ akuzu, mbœrœ gadé á anga azu ugurutœ 'e sœ kœpa adœke kœshe lœ akuzu gugu nene a?

¹³ Œdœ kœshe lœ akuzu kœgugu nene, Kristu sheshe ndje lœ akuzu nene,

¹⁴ œdœ Kristu kœsheshe lœ akuzu nene, kœpandœ o'o nœ 'a sœ gbambanœ, yé kœyindœrœ nœ 'e sœ ndje gbambanœ.

¹⁵ Œ sœ koematœ endje bata a'a koedœ akpe atimu nœ Ndjaba, mbœrœ 'a pa wala kœyindœ nœ adœke Ndjaba she Kristu lœ akuzu andaa tshe sheshe she nene, œdœ œ kœsœ adjapu adœke akuzu œ she nene.

¹⁶ Gbambanœ nene, œdœ akuzu kœsheshe nene, Kristu sheshe ndje lœ akuzu nene.

¹⁷ Œdœ Kristu kœsheshe lœ akuzu nene, kœyindœrœ nœ 'e sœ gbambanœ, 'e sœpe damba lœ ekperœ nœ 'e.

¹⁸ Œ yindœ kœpa adœke, ataa endjeneke á endje tshu lœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu, djingili ndje ye.

¹⁹ Œdœ œ kœsœ kolœ mbœrœ soronœ asœke dá a sœ kœza lœsu azœ ga pa Kristu, azœ koedœ aayi oyo kœropa azu para.

²⁰ Kashe dœ adjapu, Kristu she lœ akuzu ye; tshe she lœ akuzu utshu endjeneke á endje tshu 6alima bata ali ngwarœ á endje kœ mbœrœ koemindœ nœ adœke akuzu œ she bala lœ akuzu.

²¹ Bata á kuzu na lima lœ awa nœ uzu bale, kœshe lœ akuzu na ndje lœ awa nœ uzu bale:

²² Bata azu para œ tshu lœ awa nœ Adamo, azu para œ gbœ bala soro lœ awa nœ Kristu.

²³ Kashe, uzu dœ uzu sœ dœ œlœ nœ ye: Kristu dá sœ utshunœ, yé manda nœ koedœ endjeneke á endje dœ azu nœ Kristu lœko á tshe kwa bala tœ ye.

²⁴ Yé manda nœ kœ, ndœngœlœ osho œ na bala lœko á Kristu œ gi akwa nœ ogo tshagbozu fœ Aba azœ dœ Ndjaba manda koendi tshelœ tshagbozu kœ œdœ gbœgbœ nœ ishiri kœ.

²⁵ Gbamba nœ nene, œ li adœke Kristu mbœrœ akwa tshagbozu nœ ye œrrr ga tœ adœke Ndjaba fa ayingba ye ga tshada ye.

²⁶ Ndœngœlœ yingba á Ndjaba œ nditshelœ ye koedœ kuzu.

²⁷ Gbambanœ nene, endje sú 6ala buku nœ Ndjaba adœke: «Ndjaba ko œrœ kœ ga tshakudu ada ye*.» Kashe Ndjaba á tshe sœ kœko œrœ nœ kœ ga tshakudu ada Kristu asœmœ, sœsœ lœ nœ nene.

²⁸ Lœko á Ndjaba œ ko œrœ kœ ga tshakudu ada Kristu, Gbolo nœ Ndjaba dœ tœ ye œ zatœ ye ga tshakudu Ndjaba á tshe ko œrœ kœ ga tshakudu ada ye asœmœ. Ataa, Ndjaba œ dœ gbozu tshapa œrœ kœ.

* 15.27 Ada ye: œ yindœ kœpa adœke ada Kristu

²⁹ Ɖeðe e koesoe lima kpi, eeroe gade da azu a endje soe koegbo batisimu mboeroe akuzu soe lima koepara toe noe a? Ɖe koesoe adjapu adoeke akuzu e she loe akuzu nene, mboeroe gade a azu soe koegbo batisimu mboeroe endje a?

³⁰ Ye a'a doe toe 'a, mboeroe gade a 'a soe koezetoe 'a olo doe olo ga toe eeroe a li koendi 'a?

³¹ Alaya, olo doe olo moe soe loe kuzu. Ɖe soe ndje adjapu adoeke moe soe koedu okoro moe pa 'e mboeroe a 'e ngbotoe 'e bale doe Yisu Kristu a tshe doe Gbozu noe azoe.

³² Koshe a moe nga ga toe aagea ba loe Efeze, e mboeroe ma lima gade ba ndoe moe eode e koesoe ma lima doe mara koetonderoe noe azu a? Ɖeðe akuzu koesoesoe koeshe loe akuzu nene, a zi eeroe e ndjo eeroe, mboeroe mbatsha a tshu ye.

³³ 'E fafaratoe 'e nene: «Ekpe uzu a tshe na toe awa doe anga uzu, soe koendi otsho tshasemoe.»

³⁴ 'E kwatoe 'e ndoe gbetsheloe noe 'e bata a li, ye e tshapu koemberoe ekpero! Gbambanoe nene, moe soe koepa o'onoe toe eeroe tshula noe 'e adoeke anga azu ugurutoe 'e wuwusoe Ndjaba nene.

Undu azu a endje she loe akuzu

³⁵ Kashe anga azu soe koeyu osho adoeke: «Doe mara gade a akuzu soe koeshe loe akuzu a? Endje soe koekwa doe undu asoeta a?»

³⁶ Ɖeðe koedoe gbakindi! Ɖeðe boe koelu indji ngwaroe, e tshu yeka a roego e ko.

³⁷ Ye eneke a boe soe koelu toeno e doedeo dango a soe koewuta toeno nene, kashe eteno e koedoe djameya indji ngwaroe, indji ble too anga angbi eeroe.

³⁸ Manda noe, Ndjaba soe koemberoe adoeke indji ngwaroe to undu foe dango bata a tshe yindoe noe. Indji ngwaroe bale doe bale soe doe ala dango noe ye doe toe ye.

³⁹ Anga songba bale a liili doe angano e gugu nene: azu soe doe ene endje kpi, agea soe doe ene ndje kpi, ayanu soe doe ene endje kpi, ageatshalangu soe ndje doe ene endje kpi.

⁴⁰ Eroe tshalafoe soe zoe, ye enoe tshapa osho soe ndje zoe, kashe koetshinoe soesoe awa bale nene.

⁴¹ Koetshi olo soe kpi, koetshi yapu soe kpi, koetshi angerepe soe kpi. Angerepe ndje doe toe ye soe koetshi ndje kpi toe angano e.

⁴² Esoe ndje ataa mboeroe koeshe loe akuzu noe akuzu. Loko a endje koeshi undu uzu, undu e gba ye. Loko a tshe koeshe loe akuzu, tshe kpa tshu nene.

⁴³ Loko a endje koeshi undu uzu, eteno e koedoe eeroe a gaga nene ye e gugu doe gbogbo nene. Loko a e koeshe loe akuzu ye, e soe doe moko eode doe gbogbo. Ɖe doe undu uzu ko soe zoe,

⁴⁴ Loko a endje koeshi undu uzu, eteno e koedoe amba undu uzu a soe lima doe soro. Loko a e koeshe loe akuzu, e fa undu uzu a soe koemberoe akwa loe awa noe Ishiri. Ataa, amba undu uzu a soe doe soro soe zoe, ye undu uzu a soe koemberoe akwa loe awa noe Ishiri soe ndje zoe.

⁴⁵ Mboeroe toeno ataa, endje su ga la buku noe Ndjaba adoeke: «Ali uzu lima, Adamo, fa lima uzu a tshe soe doe soro.» Kashe ndongo lo Adamo† koedoe Ishiri a soe koza soro.

⁴⁶ Ɖe doedeo eneke a doe Ishiri da na utshuno e nene, kashe eneke a doe amba undu uzu a soe doe soro. Eneke a soe koemberoe akwa loe awa noe Ishiri na manda noe.

⁴⁷ Ndjaba mboeroe lima ali uzu doe osho. Bisha uzu to ba lafo.

† 15.45 Ndongo lo Adamo koedoe Kristu

⁴⁸ Azu tshapa ʔshə liili dœ tsheneke á endje mbœrœ lima she dœ ʔshə, yé azu tshalafu liili ndje dœ uzu á tshe to ʔa lafo.

⁴⁹ Yé awa bale a sœ ʔata ishiri: uzu á endje mbœrœ she dœ ʔshə, awa bale ndje, a sœ ndje bala ʔata tœ ishiri uzu á tshe to ʔa lafo.

⁵⁰ Alaya, 'e wu œneke á mœ yindœ kœpa tœncœ dœke: Œneke á to lœ songba œdœ lœ indji lili kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba nene, yé œneke á gbaagba lili kœsœ awa bale dœ œneke á gba nene.

⁵¹ Mœ sœ ndœ kœma o'o neke á zatœ ye yiwatœncœ fœ 'e. A tshu kœ nene, kashe a fa bala tœ azœ kœ

⁵² ngbangi, dœ iki aga ʔa tœ ndɔngɔbɔ osho. Gbambanœ nene, lœkœ á endje kœuru aga, akuzu œ she lœ kuzu dœ mara adœke endje kpa gba nene, yé azœ, a fatœ azœ bala ye.

⁵³ Œ li adœke œneke á gbaagba fa tœ œrœ á gba nene, yé œneke á tshuutshu fatœ endje tœ œneke á tshu nene.

⁵⁴ Ataa, lœkœ á œneke á gbaagba kœfa tœ œrœ á gba nene, yé œneke á tshuutshu kœfatœ endje tœ œneke á tshu nene, o'o ʔa la buku nœ Ndjaba á mbœrœ bala tœ endje dœke: «Kuzu kpa gugu nene! Gbɔgbɔ nœ Ndjaba ropa kuzu ye!»

⁵⁵ «Kuzu, gbɔgbɔ nœ zœ sœ kpœta a?

Kuzu, œrœ kowo kœwo dœ azu nœ zœ sœ kpœta a?»

⁵⁶ Œrœ kowo nœ kuzu kœdœ ekperœ, yé gbɔgbɔ nœ ekperœ kœdœ awa akwa.

⁵⁷ Kashe a donga Ndjaba á tshe sœ kœmbœrœ adœke a ropa ekperœ œdœ kuzu lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu!

⁵⁸ Ataa, alaya á mœ yindœ 'e waa, 'e shi gbi, 'e tuturutœ 'e nene, 'e zatœ 'e ɔbɔ dœ ɔbɔ ndœ akwa nœ Gbozu, mbœrœ á 'e wusœ nœ adœke ɔgbɔ akwa á 'e sœ kœmbœrœ tœncœ sœsœ gbambanœ lœ akwa nœ Gbozu nene.

16

Kœngbɔba ngendja fœ azu Ikrizia ʔa lœ Yerusaleme

¹ Tœ upu nœ kœngbɔba ngendja mbœrœ azu nœ Ndjaba ʔa lœ Yerusaleme, 'e mbœrœtœ 'e lindœ awa o'o á mœ za fœ azu Ikrizia kœ ʔa lœ Galate.

² Ali olo lœ ʔɔsɔ bale dœ bale, uzu dœ uzu œ ko ngendja á tshe gbɔndœ nœ ga indirinœ mbœrœ adœke endje kpa kœkakate adœke mœ na yeka á endje kœngbɔba nene.

³ Lœkœ á mœ kœwuta ga zœ, mœ vwa endjeneke á 'e ke endje dœ mbeti adœke endje na dœ kœtorœ nœ 'e fœ azu Ikrizia ʔa lœ Yerusaleme.

⁴ Œ kœli adœke mœ na ga zœ dœ tœ mœ, endje na tœ awanœ bale dœ mœ.

Kœgumatœsho ndœ ana gene

⁵ Mœ na ga ndœ 'e manda kœro tɔ lœ Masedwane; gbambanœ nene, œ li adœke mœ vwanga djaga zœ.

⁶ Mœ sœ kœwu adœke œndœ mœ idi teasho kpœndœ 'e zœ, anganœ yapu nœ izi djigi œ ro ye, mbœrœ á 'e kœti kane mœ lœ udu ana gene nœ mœ.

⁷ Mœ yiyindœ kœwu 'e ndara kolœ lafo nene, œdœ Gbozu kœyindœ nœ, mœ gbe ndœ kœlo kpœtœ manda olo ndjoro.

⁸ Kashe mœ sœ lœ Efeze œrrr ga tœ olo nœ Patekœte.

⁹ Gbambanœ nene, manda kœrɔ kpœmœ dœ egerœncœ adœke mœ mbœrœ akwa nœ mœ ye, ataa ayingba sœ ndjoro gbaa.

¹⁰ Œdœ Timote kœna, 'e mbœrœ adœke tshe sœsœ dœ awa ugurutœ 'e nene, mbœrœ tshe sœ kœmbœrœ akwa nœ Gbozu ʔata mœ.

¹¹ Uzu bale vwavwaratøe ye tøe Timote nene. 'E ti kane ye ga lafo adøeke tshe gu døe kæsøe gee ga ndøe møe, mbøerøe møe søe køkate she døe aaya løe køeyindøerøe.

¹² Tøe upu nøe aya azøe døe Apolo, møe søe køeto gbøgbø føe she adøeke tshe ro ga ndøe 'e, øshe døe aaya løe køeyindøerøe, kashe tshe yiyindøe køena ngøngønoe asøe nene. Tshe na ga zøe øedøe tshe køegbø awa.

Ndøngøbø o'o døepe abala

¹³ Ala 'e gbø, 'e shi gbi løe køeyindøerøe, 'e søe tøe ayakoshe, 'e søe døe gbøgbø.

¹⁴ 'E mbøerøe akwa kø døe køeyindøesho.

¹⁵ Aaya løe køeyindøerøe, anga o'o bale á kpa søe mbøerøe 'e døeke: 'e wusøe nøe adøeke Esetefanase døe azu tsheløe bingi nøe ye køedøe azu á endje yindøe Ndjaba utshunøe ða løe Akayi; endje zatøe endje djigi ndøe køembøerøe akwa nøe azu nøe Ndjaba.

¹⁶ Ataa, 'e mbøerøetøe 'e lindøe o'o mara azu ataa øedøe føe endjeneke kø á endje søe køembøerøe øgbø akwa awa bale døe endje.

¹⁷ Møe søe døe yanga ndøe køewu Esetefanase, Fortunatuse døe pe Akayikuse. Løkø á møe wu endje, øsøe ðata møe wu 'e para.

¹⁸ Gbambanøe nene, endje mbøerøe adøeke løsu møe øedøe øenøe 'e søe ziti. 'E wusøe køelise mara azu ataa.

¹⁹ Azu løe Ikrizia kø ða løe Azi vwa abala føe 'e. Akilase, Prisika øedøe pe azu Ikrizia á endje søe køengbøtøe endje ga tønøe ða ndøe endje, vwa abala føe 'e løe i'iri Gbozu.

²⁰ Alaya para køkø løe køeyindøerøe bala 'e. 'E za øeyerøe abala løe ugurutøe 'e.

²¹ Ømøe Polo, møe bala 'e, møe su abala asøe døe adja kane møe døe tøe møe.

²² Ødøe uzu køeyiyindøe Gbozu nene, endje darandøe ye.

Maranata*!

²³ Kaka øtshø løsu nøe Gbozu Yisu søe døe 'e.

²⁴ Møe yindøe 'e kø løe køengbøtøe 'e bale døe Yisu Kristu.

---

* **16.22** Maranata: O'onøe asøemøe søe døe o'o ama ogo Arameye: øe yindøe køepa adøeke «Gbozu, na ga møe»

Bisha mbeti á Polo sú fœ azu Koriti Tshatshu o'o

Asœke kœdœe bisha mbeti á Polo sú fœ ayindœ Ndjaba 6a lœ Koriti. Angata Ayuda na ga lœ Koriti yé œe yi lima sœ œerœ á sœe kpi tœ Ɔtsho O'o á Polo yi lima sœ nœ utshunœ. Endje sœe lima ndje kœpa adœke Polo dœdœe adja ayi avwa nœ Kristu nene. O'o endje ndi lima Ɔtsho anga ayindœ Kristu yé á Polo yi lima kœna ga zœ.

Ba la bisha mbœtinœ asœke, Polo pandœ ádá á tshe nana kœwu endje nene. Tshe ma ndje fœ endje adœke œene kœdœe adja ayi avwa nœ Kristu mbœrœ á œene kœsœe lœ kœmœ, Ndjaba sœ kœema gbœgbœ nœ ye fœ œene. Tshe pa fœ endje adœke œene gbe kœngbœbatœ œene bale dœ ayindœ Ndjaba 6a lœ Koriti, ataa endje shi gbi lœ kœngbœba œerœ mbœrœ kœti kane ayindœ Ndjaba 6a lœ Yerusaleme. Ga panœ, œene gbe má kœna mbœrœ kœpa adjapu fœ endjeneke á endje kakatœ kœmbœrœe ekperœe nene asœemœ.

Polo sœe kœpa adœke œene kœdœe adja ayi avwa mbœrœ tshe yi lima ndœ nœ adœke azu wusœ Ɔtsho O'o yé œe wusœ nœ ndje adœke Yisu kœdœe Gbozu.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Polo bala endje yé œe gi mershe fœ Ndjaba (1.1-11)
- Akwa nœ aayi avwa 6a ndœ ayindœ Ndjaba (1.12-2.17)
- Kœyindœ anga azœ 6a ta á Kristu yindœ azœ (3.1-7.16)
- Kœti kane aayi oyo (8.1-9.15)
- Polo pa adœke œene kœdœe adja ayi avwa (10.1-13.10)
- Ndœnglœ abala (13.11-13)

Abala

¹œmœ Polo, Ndjaba e mœe lindœ gbetshelœ nœ ye adœke mœe te ayi avwa nœ Yisu Kristu. A'a dœe aya azœ dœe Timote dá su mbetinœ asœke fœ 'e dœe azu Ikrizia nœ Ndjaba 6a lœ Koriti œdœe fœe ayerœe azu nœ Ndjaba kœ 6a lœ ogo Akayi djigi.

²Kaka adœke Aba azœ dœe Ndjaba œdœe Gbozu nœ azœ dœe Yisu Kristu ma tsho lœsu ga ndœ 'e yé œe za kœsœe gee fœ 'e.

Polo gi mershe fœ Ndjaba

³A donga Ndjaba, Aba Gbozu nœ azœ dœe Yisu Kristu, Aba á tshe sœe dœe lœsu nœ kœwu oyo yé á dœe Ndjaba á tshe sœe kœto gbœgbœ fœ azœ dœe mara kœ.

⁴Tshe sœe kœto gbœgbœ fœ azœe lœe oyo nœ azœe kœ mbœrœe adœke a li kœto ndje gbœgbœ á a gbœ dœe tœ azœe 6a ndœe Ndjaba fœ endjeneke á endje sœe lœe oyo.

⁵Gbambanœe nene, 6ata á a ngbœtœe azœe awa bale dœe Kristu lœe kœwu œerœe kanga nœe ye asœemœe, Ndjaba œe to ndje egerœe gbœgbœ fœ azœe lœe awa nœ Kristu.

⁶Yé œdœe 'a kœsœe kœwu oyo, œe sœe mbœrœe adœke 'e gbœ gbœgbœ œdœe kœshe. œdœe 'a kœgbœ gbœgbœ, œe sœe mbœrœe adœke 'e gbœ gbœgbœ á mbœrœe adœke 'e shi gbi dœe ugu lœsu lœe tshetœe oyo nœ 'a ndje á 'a sœe kœwu tœnœe.

⁷Ataa, 'a kœ lœsu 'a djigi ga pa 'e. Gbambanœe nene, 'a wusœe nœe adœke 6ata á 'e wu oyo awa bale dœe 'a asœemœe, Ndjaba œe to ndje gbœgbœ á tshe to ndje fœ 'a asœemœe fœ 'e.

⁸Alaya 'a, 'a yindæ nœ adœke 'e wusœ mara oyo á 'a wu 6a lœ ogo Azi: kikili oyo ro lima pa 'a ye, 'a lili lima kœru lœsu 'a nene yé 'a kpa gbegebe lima adœke 'a sœ dœ soro nene.

⁹Dœ adjapu, 'a sœ lima kœwu adœke endje wa œgbœ ngbanga nœ kuzu ga tœ 'a. Œ mbœrœtœ ye lima ataa mbœrœ á 'a kœzaza lœsu 'a ga tœ 'a dœ tœ 'a nene, kashe kolœ fœ Ndjaba á tshe sœ dœ gbœgbœ kœshe azu lœ kuzu.

¹⁰Œshe dá she 'a lœ mara kuzu asœmœ, tshe kpa she 'a bala zœ. Dœ adjapu, 'a ko lœsu 'a ga tœ ye adœke tshe kpa she 'a zœ.

¹¹E'e ndje, 'e sœ kœti kane 'a ga lafo lœ awa nœ avwala nœ 'e. Ataa, Ndjaba œ ma tshœ lœsu mangba avwala á azu ndjoro za tœ upu nœ 'a, tshe to bala œtshœrœnœ asœmœ fœ 'a yé azu ndjoro œ gi bala mershe fœ she tœ upu nœ 'a.

Polo fa gbetshelœ nœ ye lœ ana gene

¹²Œrœ á a sœ kœzatoe azœ dœ yanga tœnœ dœke: 6ata á lœsu 'a sœ kœma tœnœ, mara kœmbœrœtœ 'a pa tshapashœnœ œdœ mara kœmbœrœtœ 'a ga ndœ 'e, 'a sœ kœmbœrœ dœ œmœ lœsu œdœ dœ adjapu nœ Ndjaba, 'a mbœmbœrœ dœ kœwusœtœ nœ azu nene, kashe 'a mbœrœ lœ awa nœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba.

¹³Yé 6ala mbeti nœ 'a, 'a su kolœ œeneke á 'e sœ kœdi tœnœ yé á sœ kœwusœ ádánœ. Kashe mœ wu adœke 'e wu bala sœ ádá œeneke dœ œtshœnœ,

¹⁴mbœrœ 'e wu kolœ sœ tshakalanœ: 'a dœ bala yanga nœ 'e 6ata e'e ndje, 'e dœ bala œnœ 'a dœ olo kœkwa Gbozu Yisu.

¹⁵Yé lœ kœko lœsu mœ asœmœ, mœ gbe lima kœna ga ndœ 'e utshunœ mbœrœ adœke Ndjaba to bisha œtshœ lœsu nœ ye fœ 'e.

¹⁶Mœ yi lima ndœ kœna 6a ndœ 'e, manda nœ á kœro ga lœ Masedwane. Lœko á mœ katœ Masedwane ti, mœ kwatœ mœ ga ndœ 'e mbœrœ adœke 'e ti kane mœ lœ ana nœ mœ ga lœ ogo Yuda.

¹⁷Lœko á mœ pa fœ 'e adœke mœ mbœrœ ataa, mœ pa o'o bisha lœ ama mœ a? Lœko á mœ kœka ga pa œeneke á mœ yindœ kœmbœrœ tœnœ, mœ sœ kœmbœrœ tœnœ 6ata azu tshapashœ dœ kœpa pa tshetœ œrœ adœke «œ» œdœ «œœ» a?

¹⁸Ndjaba kœdœ timu nœ mœ tœ œeneke á mœ pa lima fœ 'e, mœ papa fœ 'e «œ» œdœ «œœ» pa tshetœ œrœ bale nene.

¹⁹Gbambanœ nene, Yisu Kristu, Gbolo nœ Ndjaba á 'a mindœ ye fœ 'e: Silve, Timote œdœ œmœ, papa «œ» œdœ «œœ» pa tshetœ œrœ bale nene. Kashe, œshe kœdœ kolœ «œ».

²⁰Yé œshe kœdœ «œ» á sœ kœma œeneke á Ndjaba pa tœnœ. Lœ awa nœ Yisu Kristu dá 'a sœ kœpa «Ame» mbœrœ kœza moko fœ Ndjaba.

²¹Yé Ndjaba dœ tœ ye dá sœ kœtepa azœ dœ 'e ngbiri lœ kœngbotœ azœ dœ Kristu. Ndjaba dá sœ kœke azœ dœ tœ ye.

²²Tshe ta ambara á sœ kœma adœke azœ kœdœ agbolo nœ ye ga tœ azœ, yé œ to Œtshœ Ishiri ga lœsu azœ 6ata œtshœrœ á tshe gbœndœ nœ fœ azœ.

²³Mœ za Ndjaba tœ timu œdœ mœ kœsœ kœpa wala, tshe wo mœ ye: œ sœ mbœrœ kœgbœndœ 'e dá mœ wa adœke mœ kwatœ mœ ga lœ Koriti nene.

²⁴'A sœsœ kœpara awa kœza œeneke á li dœ kœyindœrœ nœ 'e dœ œgbœ fœ 'e nene, kashe 'a gbe ndœ kœte ga ndœ yanga nœ 'e mbœrœ á 'e zatœ 'e dœ œtshœnœ lœ kœyindœrœ.

2

¹Tœ mœ nœ mœ, mœ wa adœke mœ kwatœ mœ ga ndœ 'e mbœrœ á kpa kœza oyo fœ 'e nene.

² Gbambanœ nene, œdœ mœ kœza oyo fœ 'e, ede dá za yanga fœ mœ a? E doédœ uzunœ á mœ za oyo fœ she ascœmœ nene a?

³ Mbœrœ tœnœ ataa dá mœ su mbetinœ ascœ fœ 'e kparawa adœke lœkœ á mœ kœwuta 6a zœ, azu á sœ má adœke endje za yanga fœ mœ kœzaza oyo fœ mœ nene. Andaa mœ wusœ 'e kœ, mœ wusœ nœ adœke œdœ mœ kœsœ dœ yanga, e'e ndje kœ 'e sœ dœ yanga.

⁴ Lœkœ á mœ su mbetinœ ascœmœ fœ 'e, mœ sœ lima dœ oyo œdœ dœ gbetshelœ waa œrrr ga tœ iki. Mœ susu mbetinœ mbœrœ kœza oyo fœ 'e nene, kashe mœ su mbœrœ 'e wusœ nœ adœke mœ yindœ 'e kœrosœ nœ.

Kœdjerœndœ ekperœ nœ anga azœ

⁵ E dœ uzu kœmbœrœ œrœ oyo fœ mœ, œ doédœ kolœ fœ mœ kuti mœ dá tshe mbœrœ fœ mœ nene, kashe mbœrœ 'e kœ yé a papa tœ œsœ nœ kœropanœ nene.

⁶ Mbœrœ mara uzu ataa, œ li adœke azu ndjoro ugurutœ 'e gbagbara she.

⁷ Mbœrœ tœnœ ataa, ngœngœnœ ascœke, œ li adœke 'e ma œtshœ lœsu yé œ tœ gbœgbœ fœ she kparawa adœke tshe sœsœ kolœ lœ egerœ oyo waa nene.

⁸ Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, 'e ma kœyindœshœ nœ 'e ga ndœ ye.

⁹ Gbambanœ nene, ádánœ á mœ su mbetinœ fœ 'e dœke: mœ yi má ndœ kœwu lœsu 'e œdœ 'e kœsœ kœmbœrœtœ 'e djigi lindœ o'o ama mœ.

¹⁰ E dœ 'e kœdjerœndœ ekperœ nœ uzu, mœ djœrœ ndje ndœ nœ ye. Yé œdœ mœ kœdjerœndœ ekperœ nœ ye dœ mara 6ata á mœ mbœrœ ascœmœ, mœ mbœrœ mbœrœ 'e 6a utshu Kristu,

¹¹ mbœrœ adœke Satana kœgbœgbœ awa kœfara azœ nene. Gbambanœ nene, a wusœ gbetshelœ nœ ye dœ œtshœnœ.

Polo 6a lakpi Trowase

¹² Lœkœ á mœ wuta 6a lœ Trowase mbœrœ kœpandœ œtshœ O'o nœ Kristu, mœ wu adœke Gbozu za lima œtshœ awa á li fœ mœ adœke mœ pandœ nœ.

¹³ Andaa, mœ sœ lima dœ awa waa mbœrœ á mœ gbœgbœ lima aya mœ dœ Tito nene. Mœ ka lima tœ azu Trowase ti yé á ro ga lœ Masedwane.

Kœropa koshe mbœrœ Kristu

¹⁴ A donga Ndjaba mbœrœ á tshe gi azœ na tœnœ adœke a ropa koshe lœ awa nœ Kristu, yé á sœ kœmbœrœ adœke tshafu yombo nœ kœwusœ ye za osho djigi lœ awa nœ azœ.

¹⁵ Yé azœ kœdœ yombo nœ Kristu á tshafunœ ga waa á tshe to fœ Ndjaba mbœrœ endjeneke á endje she œdœ endjeneke á endje sœ lœ djingili.

¹⁶ Mbœrœ anga azu, œtœnœ kœdœ tshafu kuzu á sœ kœyi osho ga lœ kuzu; mbœrœ anga endje, œtœnœ kœdœ tshafu soro á sœ kœyi osho ga lœ soro. Yé ede dá li kœmbœrœ mara akwanœ ata a?

¹⁷ 'A sœsœ 6ata anga azu á endje za o'o ama Ndjaba tœ kœyœrœ nene, kashe mbœrœ á Ndjaba dá vwa 'a, 'a sœ kœpa dœ adjapu 6a utshu ye lœ kœngbœtœ 'a awa bale dœ Kristu.

3

Aayi akwa nœ tafo ayo

¹ 'A kpa donga tœ 'a dœ tœ 'a a? Too 'a gbe kœmbœrœ 6ata anga azu adœke 'a ma mbeti á endje donga 'a alanœ fœ 'e too 'a yœshondœ nœ 6a ndœ e'e a?

² Mbeti nœ 'a kœdœ e'e, mbeti á endje sú ga lœsu 'a á azu kœ wusœ nœ ye á di.

³ Æ sœ adjapu adœke, e'e kœdœ mbeti á Kristu su yé 'a sœ kœgbøndœ nœ. Mbetinœ ascœmœ, tshe susu dœ tadjá nene kashe tshe su dœ Ishiri nœ Ndjaba nœ soro; tshe susu tœnœ ga pa ndaba tame nene, kashe tshe su ga pa ndaba songba 6a tœ lœsu 'e.

⁴ 'A sœ kœpa ataa gbambanœ nene, 'a za lœsu 'a ga pa Ndjaba lœ awa nœ Kristu.

⁵ 'A wusœ nœ adœke 'a lili kœmbœrœ ataa dœ gbœgbœ nœ 'a dœ tœ 'a nene, kashe gbœgbœ nœ 'a to 6a ndœ Ndjaba.

⁶ Æshe dá to gbœgbœ fœ 'a adœke 'a wuta aayi akwa tœ upu nœ kœmindœ tafo ayo. Tafo ayonœ ascœmœ dœdœ awa akwa á endje sú nene, kashe Ɔtshœ Ishiri dá sœ kœyisœ awa fœ 'a. Awa akwa á endje sú sœ kœyi azu ga lœ kuzu utshu Ndjaba, kashe Ɔtshœ Ishiri sœ kœto soro.

⁷ Ndjaba su lima akwa nœ kuzu dœ mbeti ga pa tame yé mokœ nœ ye sœ lima kœtshi panœ. Tshatshu Moyize sœ lima kœtshi tœnœ dœ mara adœke azu Israyele li kœtondœ ye nene, andaa œndœ kœtshi tœnœ didi lima nene.

⁸ Ataa, akwa neke á Ishiri sœ kœmbœrœ tœnœ œ sœ dœ mokœ tœpanœ kpuru nene a?

⁹ Yé œdœ akwa á sœ lima kœyi azu ga lœ kuzu kœsœ dœ mokœ, œneke á sœ kœmbœrœ adœke azu sœ ndjii 6a utshu Ndjaba œ sœ dœ mokœ tœpanœ kpuru ye!

¹⁰ A li kœpa ndje adœke mokœ á sœ lima kœtshi tœnœ katshatsha, œ djerœwa 6a utshu mokœ neke á ropanœ ngœngœ asœke.

¹¹ Gbambanœ nene, œdœ œneke á œndœnœ didi lima nene kœsœ dœ mokœ, œnœ œneke á sœ waa dœ waa œ sœ koto o?

¹² Bata á 'a sœ kœko lœsu 'a ga tœ adja o'onœ ascœmœ ataa, 'a yindœ nœ dœ lœsu 'a.

¹³ 'A sœsœ kœmbœrœ 6ata Moyize á tshe za lima siriki tshu ga utshu ye mbœrœ adœke agbolo Israyele kœwuwu mara á kœtshinœ, á œndœnœ didi nene ascœmœ, œ yiwa dœ tœnœ nene.

¹⁴ Kashe kœwusœrœ nœ endje sœ lima lœ ubu osho! Yé œerrr ga tœ olo asœke, tshetœ sirikinœ ascœmœ sœ zœ lœkœ á endje kœsœ kœdi buku nœ ongboro ayo. Kolœ lœ awa nœ Kristu dá sirikinœ ascœmœ œ yiwa.

¹⁵ Dœ adjapu, œerrr kpesheke nœ asœ, lœkœ bale dœ bale á endje kœsœ kœdi buku nœ Moyize, siriki sœ 6a lœsu endje.

¹⁶ Æ sœ kolœ lœ awa nœ kœfatshalœsu ga ndœ Gbozu dá sirikinœ œ te.

¹⁷ Gbambanœ nene, Gbozu kœdœ Ishiri. Yé osho á Ishiri nœ Gbozu sœ tœnœ, œtœnœ kœdœ osho á azu dœdœ akanga nene.

¹⁸ Azœ kœ á gi siriki tshatshu azœ ye, a ma mokœ nœ Gbozu. Ataa, a fatœ azœ mbœrœ kœsœ awa bale 6ata Gbozu dœ mokœ á sœ kolœ tœ egerœnœ lœ awa nœ ye á tshe dœ Ishiri.

4

Gbœgbœ nœ azœ to 6a ndœ Ndjaba

¹ Bata á Ndjaba wu oyo 'a yé á za akwanœ asœke fœ 'a, 'a mœmœ lœ œkœ 'a nene.

² 'A vwaratœ 'a tœ œrœ nœ tshula kœ á zatœ endje yiwa tœnœ, 'a sœsœ kœmbœrœ œrœ dœ afara nene yé œ sœsœ ndje kœfatshelœ o'o ama Ndjaba nene. Kashe 'a sœ kœyisœ adjapu ngbi, yé œ sœ kœpara awa adœke azu kœ yindœ 'a 6a utshu Ndjaba.

³ Andaa, œdœ Ɔtshœ O'o á 'a sœ kœmindœ nœ kœsœsœ ngbi nene, œ sœ kolœ mbœrœ azu á endje sœsœ dœ kœyindœrœ nene.

⁴ Endje sæseæ dœ kæyindœrœ nene mbœrœ ndjaba nœ tshapasho asœke, bu ala endje dœ kæwusœrœ nœ endje ga tœnœ ye. Tshe sæ kæpakata endje adœke endje wu ishiri osho á Œtsho O'o tœ upu nœ mokœ nœ Kristu á tshe dœ ishiri Ndjaba, sæ kæmindœ nœ.

⁵ 'A yiyisœ œrœ tœ 'a dœ tœ 'a nene, kashe á sæ kæyisœ œrœ tœ upu nœ Gbozu Yisu Kristu. Tœ a'a nœ 'a, 'a sæ kæpa ngbi adœke a'a kædœ aayi akwa nœ 'e mangba Yisu.

⁶ Gbambanœ nene, Ndjaba á tshe pa lima adœke: «Kaka adœke ishiri osho tshi ba ugurutœ ubu osho nari!» Œshe dœ tœ ye dá tshi ba tœ lœsu 'a mbœrœ kœto kæwusœrœ lœ mokœ nœ ye á matœ ye á matœ ye ba tshatshu Kristu.

⁷ Kashe a'a dá Ndjaba za kægbœrœnœ asœmœ fœ 'a, yé á sæ kægbœndœ nœ ba lœ lœsu. 'A sæ kæyisœ nœ adœke gbœgbœnœ á rosœ nœ asœmœ to ba ndœ Ndjaba, kashe œ toto ba ndœ a'a nene.

⁸ 'A sæ kæwu tshelœ áká oyo ngbangbangba kashe œ roropa 'a nene; 'a sæ dœ awa tœ lœsu 'a, kashe 'a gigi lœsu 'a tœ Ndjaba nene.

⁹ Azu mbœrœ œrœ kanga fœ 'a, kashe Ndjaba kakatœ 'a nene. Endje ko 'a vesho, kashe 'a tshutshu nene.

¹⁰ Œlœ dœ œlœ, 'a sæ dœ kœfa kuzu nœ Yisu lœ œko 'a mbœrœ adœke soro nœ ye yi ndje tœ ye ga lœ œko 'a.

¹¹ Lœ soro nœ 'a djigi, 'a sæ lœma kuzu mangba Yisu, mbœrœ adœke soro nœ ye li ndje ga lœ undu 'a œnœ kuzu.

¹² Ataa, kuzu sæ kœli dœ akwa ga lœ 'a, kashe 'e sæ kægbœ soro.

¹³ Endje sú ba la Buku nœ Ndjaba adœke: «Mœ sæ dœ kæyindœrœ mbœrœ tœnœ á mœ pa o'o.» A'a ndje lœ tshetœ gbetshelœ nœ kæyindœrœ asœmœ, 'a sæ dœ kæyindœrœ yé mbœrœ tœnœ dá 'a sæ kæpa o'o.

¹⁴ Gbambanœ nene, 'a wusœ nœ adœke Ndjaba á tshe she Gbozu Yisu lœ akuzu, tshe she ndje azœ awa bale dœ Yisu yé œ ko 'a dœ 'e ga indiri ye.

¹⁵ Œneke kœ á 'a sæ kœshi gbi lœ nœ, œ sæ mbœrœ 'e mbœrœ adœke azu sæ kœli ga panœ ga panœ ga lœ œtsho lœsu nœ Ndjaba. Ataa, azu œ ngba mbœrœ kœgi mershe œdœ mbœrœ kædonga mokœ nœ Ndjaba.

Soro lœ awa nœ kæyindœrœ

¹⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, 'a mamœ nene. Ataa œdœ soro nœ 'a œnœ azu kœsœ kœmœ tœnœ yima yima, soro nœ 'a œnœ ishiri sæ kækwa tœnœ œlœ dœ œlœ.

¹⁷ Gbambanœ nene, oyo á 'a sæ kæwu tœnœ manda olo teasho, œ sæ kæguma mokœ neke á sæ waa dœ waa yé á gerœ kœropanœ, fœ azœ.

¹⁸ 'A koko lœsu 'a nene ga pa œrœ á a wu, kashe 'a ko lœsu 'a ga pa œneke á a wuwu nene. Gbambanœ nene, œndœ œrœ á a wu didi nene, kashe œndœ œneke á a wuwu nene sæ kœdi tœnœ waa dœ waa.

5

¹ Gbambanœ nene, a wusœ nœ adœke œdœ undu azœ œnœ osho asœke á sæ бата anda tande kœndi, a sæ dœ anga anda á Ndjaba mœ á sæ waa dœ waa ba lafo. Œ dœdœ azu dá mœ andanœ asœmœ dœ kane endje nene.

² Ngœngœ asœke, a sæ kæpulœma azœ mbœrœ á a sæ dœ egerœ ogo adœke a li ga lœ anda œnœ tshalafœ.

³ Œ mbœrœtœ endje kolœnœ adœke a sæ dœ lœba tœ azœ yé a sæsœ kœndronœ nene.

⁴ Adjapu, бата á a sæpe damba lœ anda tandenœ asœmœ, a pulœma zœ бата a gbœ upu. Œ sæsœ adœke a yindœ kœ'eatœ azœ tœ œko azœ œnœ tshapasho nene, a yindœ kœverœ tafo œko azœ œnœ tshalafœ ga panœ mbœrœ adœke œneke á tshutshu, fa tœ œneke á tshu nene.

⁵ Tsheneke á tshe guma azœ mbœrœ tshambatshance ascœmœ, kœdœ Ndjaba. Tshe za fshiri nœ ye fœ azœ tœ ndanga nœ ɔtshœrœ á tshe gbœndœ nœ fœ azœ 6a lafo.

⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, a su kolœnœ dœ kœyindœrœ tœ lœsu azœ. A wusœ nœ adœke 6ata á a sœpe damba lœ œkœnœ asœke, a sœ 6a ushu tœ anda nœ azœ, lœ ingirinœ tœ Gbozu.

⁷ Gbambanœ nene, a sœ kœro manda kœyindœrœ kashe œ dœdœ manda œneke á a sœ kœwu dœ ala azœ nene.

⁸ Adjapu, a su dœ kœyindœrœ tœ lœsu azœ yé a gbe kœkatœ anda œnœ œkœ azœ asœke mbœrœ kœna kœsœ ndœ dœ Gbozu.

⁹ Kashe ataa œdœ a kœsœ lœ œkœ asœke too a kœgitœ azœ lœnœ, ogo nœ azœ utshunœ kœ kœdœ adœke a za yanga fœ she.

¹⁰ Gbambanœ nene, œ li adœke azœ kœ a na ga utshu Kristu mbœrœ adœke tshe wa ngbanga nœ azœ. Dœ tœnœ ataa, uzu dœ uzu œ gbœ œrœ tshangba œneke á tshe mbœrœ lœ soro ye 6a pa œshœ, too lœ ɔtshœrœ too lœ ekperœ.

O'o tœ upu nœ kœgi ayo

¹¹ Bata á 'a wusœ mara á li adœke a kpa dœ awa Gbozu ascœmœ, 'a sœ kœmbœrœ kœ adœke azu yindœ o'onœ ascœmœ. Ndjaba wusœ azœ dœ ɔtshœnœ yé mœ sœ kœgbe adœke 6a lœ 'e dœ tœ 'e, 'e wu ndje sœ mœ ye.

¹² 'A kpa yiyindœ kœdonga tœ 'a dœ tœ 'a 6a utshu 'e nene, kashe 'a sœ kœgbe adœke 'e donga tœ 'e mbœrœ 'a. Ataa, á 'e kœwusœ kœgi o'o fœ azu á endje sœ kœdonga tœ endje tœ œneke á sœ kœmatœ endje ngbi ga tœ ala azu, kashe á endje wuwusœ œneke á sœ 6a lœsu uzu nene.

¹³ Œ kœsœ dœ adjapu adœke 'a wuta agbakindi azu, 'a wuta ataa mbœrœ upu nœ Ndjaba. Kashe œ kœsœ adœke 'a wuta azu nœ ɔtshœ gbetshelœ, 'a wuta ataa mbœrœ 'e.

¹⁴ Gbambanœ nene, kœyindœsho nœ Kristu ropa azœ, yé a wusœ nœ adœke uzu bale tshu tœ upu nœ azu kœ, azu kœ tshu dœ she awa bale.

¹⁵ Tshe tshu tœ upu nœ azu kœ mbœrœ adœke endjeneke á endje sœ dœ soro, kœsœsœ dœ tœnœ mbœrœ endje dœ tœ endje nene, kashe endje sœ dœ tœnœ mbœrœ tsheneke á tshe tshu yé á kwatœ ye ga lœ soro mbœrœ endje.

¹⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, kœto kpesheke, 'a kpa wuwusœ uzu bale tœ mara nœ azu nene. Ataa œdœ 'a kœwu lima sœ Kristu 6ata uzu gbaa, ngœngœnœ asœke 'a kpa wuwusœ ye atamœ nene.

¹⁷ Œdœ uzu kœngbœtœ ye bale dœ Kristu, tshe wuta tafo uzu ye: œneke á dœ onghoro œrœ yiwa ye, kashe tafo œrœ dá sœ zœ.

¹⁸ Œrœ ascœmœ kœ to 6a ndœ Ndjaba. Tshe gi ayo ga ugurutœ azœ dœ she lœ awa nœ Kristu yé œ za akwa nœ kœgi ayo fœ azœ.

¹⁹ Gbambanœ nene, lœ awa nœ Kristu, Ndjaba gi ayo ga ugurutœ ye dœ azu kœ; tshe gbege dœ ekperœ nœ endje nene. Yé tshe za o'o nœ kœgi ayonœ ascœmœ fœ azœ.

²⁰ Dœ i'iri Kristu dá 'a dœ aayi avwa, yé Ndjaba dœ tœ ye dá sœ kœ'e 'e lœ awa nœ 'a. 'A sœ kœki fœ 'e dœ i'iri Kristu adœke 'e zatœ 'e ti adœke Ndjaba gi ayo ga ugurutœ 'e dœ she.

²¹ Kristu mbœmbœrœ lima ekperœ nene, tshe gbœ œtœnœ mbœrœ azœ. Tshe li ga lœ ekperœ nœ ascœmœ mbœrœ adœke a kœwuta ndjii tœ ala Ndjaba lœ awa nœ ye.

6

1 Ataa, ɓata á 'a sœ kœmbœrœ akwa awa bale dœ Ndjaba, 'a sœ kœki fœ 'e adœke 'e wuwu ɔtshɔ lɔsu á tshe ma ga ndœ 'e gbambancœ nene.

2 Gbambancœ nene, Ndjaba pa adœke:

«Dœ lɔndɔ á mœ sœ lima kœma ɔtshɔ lɔsu nœ mœ, mœ dji lima ɓœ.

Dœ olo nœ kœshe, mœ ti kane zœ ga lafo.»

'E wu ngɔngɔ asœke lɔkɔ á li dœ Ndjaba kœma ɔtshɔ lɔsu nœ ye ga ndœ azu dœke. Ɖœncœ kœdœ olo kœgbɔ kœshe.

3 'A yiyindœ kœmbœrœ œrœ á li adœke uzu bale te nene mbœrœ 'a yiyindœ nœ adœke endje kitœ œsœ akwa nœ 'a nene.

4 Kashe 'a sœ kœpara lœ œrœ kɔ adœke 'a sœ ɓata ɔtshɔ aayi akwa nœ Ndjaba, 'a sœ kœru lɔsu 'a lœ œrœ oyo kɔ tœ lɔsu 'a, lœ œrœ kanga kɔ œdœ lœ œneke kɔ á sœ kœza lɔsu 'a ga lafo.

5 Endje ɓi 'a yé œ kɔ 'a ga lœ kánga, endje tshi azu ga lafo ndœ 'a. 'A mɔ dœ agbɔ akwa, 'a lolo olo yé œ zi œrœ nene.

6 'A matœ 'a tœ aayi akwa nœ Ndjaba lœ awa nœ œyœrœ lɔsu 'a, lœ awa nœ kœwuscœrœ nœ 'a, lœ awa nœ ugu lɔsu, lœ awa nœ ɔtshɔ ɔtshɔ, lœ awa nœ akwa nœ ɔtshɔ Ishiri, œdœ pe lœ awa nœ adja kœyindœsho nœ 'a.

7 'A matœ 'a tœ aayi akwa nœ Ndjaba lœ awa nœ kœyisœ adja o'o œdœ mangba gbɔgbɔ nœ Ndjaba. Kowo nœ 'a kœyi dœ koshe œdœ kœkɔ dœ koshe kœdœ kœmbœrœ œneke á sœ ndjii tœ ala Ndjaba.

8 Azu sœ kœlisœ 'a, anga endje sœ kœmɔ 'a. Azu sœ kœpa ekpe o'o tœ upu nœ 'a, anga endje sœ kœpa ɔtshɔ o'o nœ 'a. Azu sœ kœwu 'a ɓata aayi wala andaa 'a sœ kœpa adja o'o.

9 Azu sœ kœwu 'a ɓata angbi azu, andaa endje wusœ 'a dœ ɔtshɔncœ. Azu sœ kœwu 'a ɓata a'a kœdœ akuzu, andaa 'a sœ dœ soro. Azu sœ kœza djofele fœ 'a, kashe endje wowo 'a nene.

10 Azu sœ kœza oyo ga tœ lɔsu 'a, andaa 'a sœ kolœ dœ yanga. A'a kœdœ aayi oyo, kashe azu ndjoro te aayi kœgbœrœ mangba 'a. 'A sœ ɓata azu á endje gugu dœ œrœ nene, andaa 'a sœ dœ œrœ kɔ.

11 E'e dœ azu Koriti, 'a pa adja o'o fœ 'e, 'a kœrɔ lɔsu 'a tœ egerœncœ fœ 'e.

12 'A yindœ 'e waa, kashe e'e dá yiyindœ 'a nene.

13 Mbœrœ tœncœ ataa, mœ sœ kœpa fœ 'e ɓata mœ sœ kœpa fœ agbolo nœ nœ adœke, 'e yi ndje ndœ 'a ɓata á 'a yindœ 'e asœmœ yé œ kœrɔ lɔsu 'e tœ egerœncœ fœ 'a.

Polo gbota tshelœ utu azu Koriti

14 Adja 'e ngbɔngbɔtœ 'e awa bale dœ azu á endje gugu dœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu asœmœ nene. Gbambancœ nene, œrœ á sœ ndjii li kœngbɔtœ ye dœ ekperœ ye a? Ingbisho li kœngbɔtœ ye dœ ubu osho ye a?

15 Kristu li kœdjitœ ye dœ djaboro ye a? Too ga pancœ, œrœ gadœ dá yindœ Kristu œ gbɔ awa bale dœ uzu á tshe yiyindœ Kristu nene a?

16 Ɖœrœ gadœ bale dá li kœngbɔɓa Tepelo nœ Ndjaba dœ andjaba nœ angbi azu a? Gbambancœ nene, a'a, 'a kœdœ Tepelo nœ Ndjaba nœ soro ɓata á Ndjaba pa dœ tœ ye adœke:

«Mœ sœ bala yé œ na bala ana ugurutœ endje.

Mœ dœ bala Ndjaba nœ endje yé endje dœ bala azu nœ mœ.»

17 Mbœrœ tœncœ ataa, Gbozu pa adœke:

«Ɖ li adœke 'e gitœ 'e tœ endje yé œ sœ kpi.

'E tuturu tœ œrœ uburu nœ endje nene, yé atamœ, mœ yi bala ndœ 'e.

18 «Mœ Gbozu nœ gbɔgbɔ kɔ, mœ pa adœke mœ dœ bala aba 'e, yé 'e dœ ndje bala agbolo yakoshe œdœ ayawuru nœ mœ.»

7

1 E'e dœ anga mœ á mœ yindœ 'e waa, œrœnœ asœmœ kɔ á Ndjaba pandœ nœ sœ dœ ɔtshɔnœ mbœrœ azœ. Mbœrœ tœnœ ataa, a vwaratœ azœ tœ œrœ kɔ á mbœrœ adœke ɔkɔ uzu too ishiri uzu sœ dœ uburu. A pa avwara kœsœ adja ayerœ azu lœ kœkpa awa Ndjaba.

Yanga nœ Polo

2 'E kɔrɔ lɔsu 'e fœ 'a! 'A mbœmbœrœ ekperœ fœ uzu bale nene, 'a mbœmbœrœ adœke uzu bale te nene, 'a bibili ndje anga uzu bale mbœrœ kœgbɔ œrœ tshaabrœ ye nene.

3 Mœ sœsœ kœpa ataa mbœrœ kœwa ɔgbɔ ngbanga ga tœ 'e nene. Gbambœ nene, mœ pandœ nœ fœ 'e adœke 'e' kœdœ azu á 'e sœ ɓa tœ lɔsu 'a, azu á 'a ngbɔtœ 'a bale dœ endje lœ soro too lœ kuzu.

4 Mœ za lɔsu mœ tœ egerœnœ ga ndœ 'e, mœ donga tœ mœ mbœrœ 'e waa. Lœ oyo nœ 'a kɔ tœ lɔsu 'a, mœ sœ kolœ dœ gbɔgbɔ œdœ dœ yanga kœropa nœ.

5 Ataa ndje dœ lɔkɔ kœwuta 'a ga lœ ogo Masedwane, 'a yaya lima tœ 'a nene. 'A gbɔ tshelœ aka oyo kɔ tœ lɔsu 'a: oyo neke á sœ ɓa shu tœ 'a œdœ awa á sœ ɓa ugurutœ 'a.

6 Kashe Ndjaba á tshe sœ kœgi gbɔgbɔ fœ azu neke á endje mɔ, to gbɔgbɔ fœ 'a lœ awa nœ kœyi kumu Tito.

7 Yé œ dœdœ kolœ mbœrœ kœyi kumu ye asœmœ dá to gbɔgbɔ fœ 'a nene, kashe lœ awa nœ gbɔgbɔ á tshe gbɔ ɓa ndœ 'e. Tshe pandœ egerœ agbe nœ 'e ndœ kpa kœwu mœ, iki nœ 'e œdœ ɔtshɔ lɔsu nœ 'e ga ndœ mœ, fœ 'a ye. Yé mbœrœ tœnœ ataa, mœ kpa sœ dœ yanga kœropanœ.

8 Ataa œdœ mbeti á mœ su fœ 'e kœza oyo ga tœ lɔsu 'e, mœ gbegetshelœ mœ ndœ nœ ngɔngɔnœ asœke nene. Mœ gbe má tshelœ mœ œdœ mœ kœwu má adœke œndœ oyo á mbetinœ asœmœ za fœ 'e œ di nene.

9 Kashe ngɔngɔnœ asœke mœ sœ dœ yanga; œ dœdœ mbœrœ á za oyo ga tœ lɔsu 'e nene, kashe mbœrœ á oyonœ asœmœ mbœrœ adœke 'e fatshalɔsu 'e. Ataa 'a mbœmbœrœ ekperœ bale fœ 'e nene gbaa, oyonœ asœmœ, Ndjaba dá yi lima ndœ nœ.

10 Gbambœ nene, oyo tœ lɔsu á sœ lindœ gbetshelœ nœ Ndjaba sœ kœto tœ kœfatshalɔsu uzu á sœ kœgi osho ndœ kœshe dœ mara adœke gbetshelœ sœ mbœrœ tœnœ nene. Kashe oyo tœ lɔsu á to tœ tshapashɔ asœke, sœ kœza kuzu.

11 Ngɔngɔnœ asœke, 'e wu œrœ tshangba oyo tœ lɔsu 'e á sœ lindœ gbetshelœ nœ Ndjaba dœke: 'a sœ dœ yanga kœpa o'o tshapa 'e, 'e vwaratœ 'e tœ œneke á ro utshunœ, 'e sœ kœkpa awa Ndjaba, 'e sœ dœ ogo nœ kpa kœwu mœ, 'e sœ kœzatœ 'e ga tœ akwa yé œ sœ kœza djofele fœ uzu á tshe mbœrœ lima ekperœ. Kɔkɔ asœmœ sœ kœma ngbi adœke 'e gugu lima dœ upu lœ o'onœ asœmœ nene.

12 Ataa œdœ mœ kœsu lima mbeti asœke fœ 'e, œ sœsœ lima mbœrœ uzu á tshe mbœrœ ekperœ nene, œ sœsœ ndje lima mbœrœ tsheneke á endje mbœrœ ekperœ fœ she nene. Kashe œ sœ lima mbœrœ kœma ɓa utshu 'e ɓa tœ ala Ndjaba adœke ogo nœ 'e ga ndœ 'a sœ tœ egerœnœ.

13 Mbœrœ tœnœ ataa, œrœ á 'e mbœrœ to gbɔgbɔ fœ 'a.
œ dœdœ kolœ mbœrœ tœnœ nene, kashe 'a sœ dœ yanga kœropa nœ kœwu mara á Tito sœ lima dœ yanga mbœrœ á 'e mbœrœ lima adœke lɔsu ye sœ ziti.

¹⁴ Ædœe mœe kœesœe kœedonga tœe mœe tœe upu nœe 'e 6a utshu ye, œe sœe mbœerœe á 'e zaza ókó fœe mœe nene. Kashe 6ata o'o kó á 'a pa fœe 'e kœedœe adja o'o, awa bale ndje, kœedonga tœe 'a tœe upu nœe 'e 6a utshu Tito wuta ndje adja o'o.

¹⁵ Yé ataa, lóko á tshe kœesœe kœegbe dœe mara á 'e zatœe 'e fœe she œedœe dœe mara á 'e za osho kœesœe fœe she dœe kœekpa awa ye dopanœe, kœeyindœesho nœe ye ga ndœe 'e sœe kœegerœe tœenœe.

¹⁶ Mœe sœe dœe yanga mbœerœe kœeza lœsu mœe djigi á mœe za ga pa 'e.

8

Kœeto œerœe dœe lœsu nœe yanga

¹ Alaya, 'a yindœe nœe adœeke 'e wusœe mara á Ndjaba ma otsho lœsu nœe ye ga ndœe azu Ikrizia 6a lœe ogo Masedwane.

² Lœe oyo ndjoro tœe lœsu endje, endje sœe dœe egerœe yanga. Yé ataa endje sœe lœe egerœe oyo gbaa, endje to œerœe kœerosœe nœe.

³ Æmœe kœedœe timunœe, endje to œerœe lindœe kœegbo œerœe nœe endje. Endje to œerrr tœpanœe kpuru. Endje to œerœenœe lindœe gbetshelœe nœe endje.

⁴ Endje shendœe kœeyu 'a adœeke 'a za awa fœe œene doé œene ngbœtœe œene dœe 'a tœe upu nœe kœevwa œerœe fœe ayindœe Ndjaba 6a lœe ongbo Yerusaleme.

⁵ Endje to œerœe kœerosœe œeneke á 'a gbe má adœeke endje to. Utshunœe, endje zatœe endje fœe Gbozu, yé manda nœe, endje zatœe endje fœe 'a lindœe œerœe á Ndjaba yindœe nœe.

⁶ Mbœerœe tœenœe ataa, 'a ki fœe Tito adœeke tshe na 6a ndœe 'e 6a zœe œe mbœerœe udu akwa nœe otsho lœsunœe asœemœe œerrr ga tœe ndangœlœnœe, akwanœe á tshe te lima kœembœerœe tœenœe asœemœe.

⁷ 'E sœesœe dœe oyo œerœe bale nene: kœeyindœerœe, kœewusœe kœepa o'o, kœewusœerœe, egerœe ogo kœembœerœe akwa œedœe pe kœeyindœesho á 'a yisœe nœe fœe 'e. Mbœerœe tœenœe ataa, 'a yindœe nœe adœeke 'e ma ndje tœe 'e tœe aayi kœegbœrœe lœe kœeto œerœe nœe 'e dœe lœsu nœe yanga.

⁸ Æ doédœe awa o'o dá mœe sœe kœeza fœe 'e nene, kashe mœe kœesœe kœepandœe kœembœerœe œerœe dœe yanga nœe anga azu fœe 'e, mœe sœe kœeza awa fœe 'e adœeke 'e tondœe adja kœeyindœesho nœe 'e.

⁹ Gbambanœe nene, 'e wusœe otsho lœsu nœe Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu ye. Ataa tshe dœe lima ayi kœegbœrœe gbaa, tshe zatœe ye tœe ayi oyo mbœerœe 'e adœeke 'e gbœ œerœe ndjoro lœe oyo nœe œene.

¹⁰ Ataa, mœe sœe kœeza gbetshelœe nœe mœe lœe upunœe asœeke fœe 'e: œe li dœe 'e adœeke 'e mbœerœe kolœe akwa 6ata á 'e mbœerœe lima ungu utshunœe, e'e lima kœedœe azu á 'e gbœ gbetshelœenœe asœemœe utshunœe œedœe aayi kœembœerœe tœenœe dœe akwa.

¹¹ Ataa, ngœngœ asœeke, 'e mbœerœe adœeke akwanœe asœemœe ka. 'E mbœerœe akwanœe dœe lœsu 'e bale adœeke œe ka 6ata á 'a pa tœenœe yé dœe tœenœe ataa, lindœe kœegbœrœe nœe 'e.

¹² Gbambanœe nene, œedœe uzu kœeza lœsu ye bale ga panœe, Ndjaba œe yindœe œerœe nœe uzunœe asœemœe á tshe to dœe kœegbe dœe œerœe á tshe sœe dœe tœenœe, kashe œe doédœe dœe kœegbe dœe œeneke á tshe gugu dœe tœenœe nene.

¹³ Æ sœesœe adœeke uzu ko œerœe nœe ye kœe mbœerœe kœeshe dœe anganœe á kpa kœesœe œenœe ye lœe oyo nene, kashe œe li adœeke tshe kurutshelœenœe li tœenœe œe li.

¹⁴ Mbœerœe tœenœe ataa, e'e kœedœe aayi kœegbœrœe yé œe li adœeke 'e ti kane endjeneke á endje gugu dœe œerœe nene ga lafo. Manda nœe, œedœe 'e kœegugu

dœ œrœ nene yé á endje sœ dœ tœnœ ndjoro, endje li kœti ndje kane 'e ga lafo. Atamœ dá 'e liili,

¹⁵ ƒata á endje sú ƒa la Buku nœ Ndjaba adœke:

«Uzu á tshe rɔ lima rœgo ndjoro, œ ngbangba tshaabrœ ye nene, yé tsheneke á tshe rɔ lima teasho, sœ dœ œrœ ndjoro.»

Tito œdœ pe anganœ

¹⁶ 'A gi ɔtshœrœ fœ Ndjaba á tshe za egerœ ogo nœ kœmbœrœ awa bale ƒata á 'a sœ ndje dœ tœnœ, fœ Tito adœke tshe mbœrœ fœ 'e.

¹⁷ Tito yindœ kœyœndœrœ nœ 'a. Ga panœ dœmœ, tshe kpa yi lima ndœ nœ dœ tœ ye adœke œne na ƒa ndœ 'e.

¹⁸ 'A vwa she awa bale dœ anga aya azœ á azu Ikrizia kɔ sœ kœdonga she tœ upu nœ kœyisœ ɔtshɔ O'o.

¹⁹ Ga panœ, azu Ikrizia dá ke she adœke tshe ro tœ awanœ bale dœ 'a mbœrœ kœmbœrœ akwa nœ ɔtshɔ lœsu. 'A sœ kœmbœrœ akwanœ mbœrœ mokɔ nœ Gbozu dœ tœ ye œdœ kœmbœrœ œrœ dœ ɔtshɔ gbetshelœ.

²⁰ 'A sœ kœmbœrœ adœke azu gbagbagbara 'a tœ mara kœkurutshelœ ngendja ndjoro á 'a sœ kœgbœndœ nœ nene.

²¹ 'A yiyindœ kœmbœrœ kolœ ɔtshœrœ ga tœ ala Gbozu nene, kashe 'a yi ndje ndœ kœmbœrœ ƒa tœ ala azu kɔ.

²² 'A vwa azunœ bisha tœ awanœ bale dœ anga aya azœ á 'a sœ kœwu lœsu ye œb dœ œb, yé tshe sœ dœ egerœ ogo kœmbœrœ akwa dœ ɔtshɔ lœsu. Kashe ngœngœnœ asœke, egerœ ogo kœmbœrœ akwa dœ ɔtshɔ lœsu nœ ye kpa gerœ kœrosœ nœ. Gbambanœ nene, tshe ma ɔtshɔ lœsu nœ ye ga ndœ 'e.

²³ Tœ upu nœ Tito, œshe kœdœ yanga mœ á 'a na tœ awa bale dœ she ƒa ndœ 'e, œshe ndje kœdœ uzu á 'a sœ lœ ama akwa bale dœ she. Kashe tœ udu aaya azœ bisha asœke, azu Ikrizia dá vwa endje fœ 'e yé endje sœ kœmbœrœ akwa mbœrœ mokɔ nœ Kristu.

²⁴ 'E ma fœ endje adœke 'e yindœ endje tako mbœrœ á azu Ikrizia kœyindœ nœ yé á kœwusœ nœ adœke 'a sœ kœdu okoro 'a mbœrœ 'e.

9

O'o tœ upu nœ kœti kane ayindœ Ndjaba

¹ Adja ádá adœke mœ su mbeti fœ 'e tœ upu nœ kœti kane ayindœ Ndjaba ƒa lœ ongbo Yerusaleme gugu nene.

² Gbambanœ nene, mœ wusœ ɔtshɔ gbetshelœ nœ 'e ye, yé mœ sœ kœdu okoro mœ tœ upu nœ 'e fœ azu ogo Masedwane adœke: «Azu Akayi gumatœ endje kœto œrœ dœ ngbugu á rɔ lima utshunœ asœke.» Egerœ ogo kœmbœrœ akwa dœ ɔtshɔ lœsu nœ 'e ndjingivwi azu Ikrizia ndjoro.

³ Mœ vwa anga aaya azœ fœ 'e mbœrœ adœke kœdu okoro mœ mbœrœ 'e tœ upunœ asœmœ kœsœsœ gbambanœ nene. Mœ yindœ nœ adœke 'e kotœ 'e ga lœ vola ƒata á mœ pa lima ndœ nœ.

⁴ Gbambanœ nene, œdœ 'a kœna ƒa zœ awa bale dœ azu ogo Masedwane yé á kœgbœ 'e á 'e kœgugumatœ 'e nene, 'a gbɔ tshula mbœrœ á 'a ko adja lœsu 'a ga pa 'e. Yé atamœ, tshulanœ œdœ ndje œnœ 'e.

⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ gbe dœ ɔtshœnœ adœke mœ vwa aaya azœ asœke utshunœ ƒa ndœ 'e mbœrœ kœngbœ ƒa œrœ á 'e pa lima tœnœ. Ataa œ kœsœ zœ á mœ yikumœ mœ ga zœ, œ ma adœke 'e to dœ lœsu 'e bale kashe œ dœdœ dœ lœsu bisha nene.

⁶ 'E gbe dœ o'o asœke kane: uzu á tshe lu ngwarœ teasho, tshe kɔ ndje teasho, yé tsheneke á tshe lu ndjoro, tshe kɔ ndje ndjoro.

⁷ Æ li adœke uzu doe uzu to ɓata á lɔsu ye yindœ noe, kashe doe oyo tœ lɔsu ye too adœke uzu kakapa ye nene. Gbambanœ nene, Ndjaba yindœ uzu á tshe sœ koeto œrœ doe yanga.

⁸ Yé Ndjaba li tœ kœgi tshelœ aka anga œrœ kɔ ga mangbanœ fœ 'e mbœrœ adœke 'e sœ kolœ doe œrœ á li, yé ga panœ dœmœ 'e sœ doe œrœ yeka á kœsœ koeto ndœ ɔtshɔ akwa kɔ.

⁹ Bata á endje sú ɓa la Buku noe Ndjaba adœke:

«Tshe kurutshelœ œrœ, œ to fœ aayi oyo,

yé mara kœmbœrœ œrœ noe ye ndjii sœpe waa doe waa.»

¹⁰ Ndjaba á tshe sœ koeto indji ngwarœ fœ aayi kœlu ngwarœ œdœ kœzirœ, tshe to bala indji ngwarœ kɔ á 'e gbe doe tœnœ fœ 'e. Tshe mbœrœ adœke 'e mbœrœ œrœ á sœ ndjii waa doe waa.

¹¹ Tshe fa 'e tœ aayi kœgbœrœ doe mara kɔ œdœ doe ada ɔɔ kɔ mbœrœ adœke á 'e kœkakatœ koeto œrœ fœ anga 'e nene. Ataa, azu ndjoro œ gi mershe fœ Ndjaba tœ upu noe 'e mbœrœ œrœ á 'e sœ koeto fœ endje lœ awa noe 'a.

¹² Gbambanœ nene, akwa á 'e sœ kœmbœrœ tœnœ sœsœ kolœnœ adœke ayindœ Ndjaba gbɔ œrœ á endje gbe doe tœnœ nene, kashe œ sœ ndje kœmbœrœ adœke azu ndjoro gi mershe fœ Ndjaba mbœrœ tœnœ.

¹³ Azu ndjoro á endje wu adœke akwanœ asœke sœ doe á dá waa, endje donga bala Ndjaba mbœrœ mara kœmbœrœtœ 'e lindœ ɔtshɔ O'o noe Kristu asœmœ. Endje donga ndje Ndjaba mbœrœ mara á 'e kurutshelœ œrœ noe 'e tœ endje œdœ tœ anga azu kɔ.

¹⁴ Endje za bala avwala mbœrœ 'e doe kœma kœyindœsho noe endje ga ndœ 'e mangba ɔtshɔ lɔsu á ropa noe, á Ndjaba za fœ 'e.

¹⁵ Kaka adœke a gi mershe fœ Ndjaba mbœrœ kœtorœ noe ye á ropa œrœ kɔ.

10

Kœgi o'o noe Polo tœ upu noe kœtɔ meza pa akwa noe ye

¹ Æmœ Polo, mœ sœ kœpa fœ 'e doe tœ mœ doe ɔmɔ lɔsu œdœ doe ɔtshɔ lɔsu noe Kristu adœke, anga azu sœ kœpa adœke œdœ mœ kœsœ ugurutœ 'e, mœ sœ kœzatœ mœ ga ati ga ndœ 'e, yé œdœ mœ kœgugu ugurutœ 'e nene, mœ gbɔgbɔ ga ndœ 'e.

² Mœ sœ kœki fœ 'e adœke 'e kakapa mœ adœke mœ mbœrœ œrœ doe ɔgbɔ, lɔkɔ á mœ kœna ɓa ndœ 'e nene. Gbambanœ nene, mœ gbe kœyisœ gbɔgbɔ noe mœ fœ azu á endje sœ kœpa adœke 'a sœ kœmbœrœ akwa tœ mara noe azu noe tshapashɔ.

³ Æ sœ adjapu adœke 'a'a kœdœ azu tshapashɔ, kashe 'a sœsœ kœnga koshe doe mara noe adja azu tshapashɔ nene.

⁴ Lœ kœnga koshe noe 'a, œrœ kœnga doe koshe noe 'a toto ɓa ndœ azu nene, kashe gbɔgbɔnœ to ɓa ndœ Ndjaba mbœrœ kœndi tshelœ gbɔgbɔ noe ayingba. 'A sœ kœndi tshelœ gbetshelœ noe egerœ kumu

⁵ œdœ gbɔgbɔ kɔ á sœ kœza egerœ kumu adœke azu kœwuwusœ Ndjaba nene. 'A sœ kœmbœrœ adœke endje fa gbetshelœ noe endje kɔ mbœrœ adœke endje mbœrœtœ endje lindœ Kristu.

⁶ Yé lɔkɔ á 'e kœsœ kœmbœrœtœ 'e doe ɔtshɔnœ, 'a kpalatœ 'a nene kœza djofele fœ endjeneke á endje sœsœ kœmbœrœtœ endje doe awanœ nene.

⁷ 'E sœ kœwu kolœ tshapa œrœ. Ædœ anga uzu kœgbe adœke œne kœdœ uzu noe Kristu, tshe gbetshelœ ye tœ œrœ asœke kane: azœ kœdœ azu noe Kristu awa bale doe she ndje.

⁸ Ataa œdœ mœ kœdu okoro mœ tœ tshagbozu á Gbozu Yisu za lima fœ mœ, mœ sœ dœ tshula mbœrœ tœncœ nene. Tshe za lima fœ mœ mbœrœ kœguma 'e, kashe œ dœdœ mbœrœ adœke œ ndi 'e nene.

⁹ Mœ yiyindœ nœ adœke mbeti nœ mœ á mœ su za awa fœ 'e nene.

¹⁰ Gbambanœ nene, anga azu sœ kœpa adœke: «Mbeti nœ Polo liili dœ pe gbɔgbɔ, kashe lœkɔ á tshe kœsœ ugurutœ azœ, tshe mœmœ yé mara kœpa o'o ye liili nene.»

¹¹ Œ li adœke uzu á tshe pa mara o'o ataa wusœ nœ dœ ɔtshœnœ adœke, mara á 'a su dœ mbeti nœ 'a lœ ingirinœ, tshetœ maranœ asœmœ dá 'a mbœrœ dœ tœncœ œdœ 'a kœsœ ɓa ugurutœ 'e.

¹² 'A yiyindœ kœzatœ 'a awa bale too kœzatœ 'a ɓata anga azu á endje sœ kœdonga tœ endje dœ tœ endje asœmœ nene. Gbambanœ nene, endje kœdœ agbakindi azu. Endje sœ kœwutœ endje dœ tœ endje. Endje sœ kœzatœ endje ɓata kœgerœ œrœ.

¹³ Tœ a'a nœ 'a, 'a sœ dœ egerœ kumu adœke 'a rosœ mapaka kɔ nene, kashe 'a mbœrœ akwa kolœ kpœtœ ama osho neke á Ndjaba to fœ 'a, yé á yindœ nœ adœke 'a wuta œrr ɓa ndœ 'e.

¹⁴ Gbambanœ nene, a'a dá dœ adja azu utshunœ á 'a na dœ ɔtshɔ O'o nœ Kristu fœ 'e. 'A roropa mapaka nœ akwa nœ 'a nene ataa œdœ 'a kœroro má ga ndœ 'e nene.

¹⁵ Dœ tœncœ ataa, 'a sœsœ kœdu okoro 'a kœropanœ mbœrœ akwa nœ anga angbi azu nene, kashe 'a wusœ nœ adœke kœyindœrœ nœ 'e œ gerœ yé 'a kpa mbœrœ adœke œ sœ kolœ kœgerœ tœncœ lindœ mapaka nœ 'a.

¹⁶ Manda nœ, 'a na kœyisœ ɔtshɔ O'o ɓa lœ anga angbi ogo djagakele 'e. Ataa, 'a du okoro 'a mbœrœ akwa nœ anga angbi azu á endje mbœrœ ɓa tœ osho akwa nœ endje nene.

¹⁷ Andaa, endje sú ɓa la buku nœ Ndjaba adœke: «œdœ uzu kœyindœ kœdu okoro ye, tshe du okoro ye tœ œneke á Gbozu mbœrœ.»

¹⁸ Gbambanœ nene, endje dodonga uzu á tshe sœ kœzatœ ye mbœrœ gbetsheœ nœ ye dœ tœ ye bale nene, kashe endje donga tsheneke á Gbozu sœ kœma o'o tœ upu nœ ye.

11

Polo œdœ aayi avwa nœ wala

¹ Mœ yindœ nœ adœke 'e ru lœsu 'e tœ o'o mœ á sœ ɓata œncœ ayi iyi. Adja 'e ru lœsu 'e tœ mœ.

² Mœ sœ dœ úkú tœ upu nœ 'e waa, yé úkúncœ asœmœ to ɓa ndœ Ndjaba. Gbambanœ nene, mœ pandœ kœkœ 'e fœ anga yakoshe bale adœke 'e i she, yakoshenœ kœdœ Kristu. Yé mœ gbe ndœ kœma 'e fœ she ɓata akpɔ yawuru á tshe wuwu damba sœ yakoshe nene.

³ Kashe mœ sœ dœ awa adœke, ɓata á yakoro fara lima Eva dœ ekpe ɔtshɔ ye, mœ sœ kœgbe adœke anga uzu fafara ndje kœwusœrœ nœ 'e yé œ gi 'e zara tœ mara á 'e zatœ 'e yé á sœ yerœ ga ndœ Kristu nene.

⁴ Gbambanœ nene, mœ wu adœke œdœ anga uzu kœna kœmindœ anga angbi Yisu á 'a mimindœ ye fœ 'e nene, 'e sœ kolœ kœdji she; 'e sœ kœyindœ ishiri á sœ kpi tœ Ishiri neke á 'e gbɔ lima; 'e sœ ndje kœyindœ ɔtshɔ O'o á sœ kpi tœ œneke á 'a yi lima sœ nœ fœ 'e.

⁵ Azu á 'e sœ kœwu endje ɓata agboro aayi avwa nœ 'e asœmœ, roropa mœ nene.

⁶ Ataa mœ wuwusœ kœpa o'o dœ ɔtshɔnœ nene gbaa, kashe œ doédœ tœ upu nœ kœwusœrœ nene. 'A yi lima sœ nœ fœ 'e para œdœ dœ mara kɔ.

⁷ Lɔkɔ á mœ yisœ ɔtshɔ O'o nœ Ndjaba fœ 'e, mœ yi lima sœ nœ gbambanœ. Mœ za lima tœ mœ ga ati mbœrœ kœti 'e ga lafo. Ataa, œrœnœ á mœ mbœrœ asœmœ kœdœ ekperœ a?

⁸ Azu tshelœ anga angbi Ikrizia dá to lima œrœ fœ mœ, yé œ ma lima tœ ye adœke mœ sœ kœshe mbœrœ endje mbœrœ kœmbœrœ akwa fœ 'e.

⁹ Yé dœ lɔndɔ á mœ sœ lima ɓa ndœ 'e, ataa mœ sœ lima dœ ogo œrœ gbaa, mœ yɔyɔndœ œrœ tshaabrœ uzu bale nene. Gbambanœ nene, aaya azœ á endje to ɓa lœ Masedwane dá na lima dœ œrœ á mœ gbe lima dœ tœnœ fœ mœ. Mœ gbɔndœtœ mœ lima mbœrœ kœdoédœ egerœ kongba pa 'e nene, yé mœ gbɔndœtœ mœ kolœ atamœ waa dœ waa.

¹⁰ Lœ awa nœ adja o'o nœ Kristu á sœ lœ mœ, mœ sœ kœpa tœnœ ngbi adœke: uzu bale ɓa lœ ogo Akayi œ li kœkɔ mœ tœ upu nœ kœdongatœshonœ asœmœ nene.

¹¹ Mbœrœ gafe á mœ pa o'onœ asœmœ a? (E sœ kœma adœke mœ yiyindœ 'e nene a? Ndjaba wusœ nœ dœ adœke mœ yindœ 'e ye!

¹² Mœ sœpe kolœ kœmbœrœ ɓata á mœ mbœrœ ngɔngɔ nœ asœke mbœrœ á kœgi ekpe gbetshelœ lœ azu á endje sœ kœdu okoro endje ɓata endje liili dœ 'a.

¹³ Azunœ asœmœ kœdœ aayi avwa nœ wala, endje sœ kœfatœ endje adœke œne kœdœ aayi avwa nœ Kristu.

¹⁴ Anga œrœ bale kœkatœ ama osho ti ɔsɔ ndœnœ gugu kpœtœmœ nene, Satana dœ tœ ye sœ kœfatœ ye tœ andjelu nœ ɔɔ.

¹⁵ Ataa œdœ aayi akwa nœ ye kœsœ kœfatœ endje adœke œne kœdœ aayi akwa á œne sœ ndjii, œ doédœ upu kœkitœ œsœnœ nene. Ba tœ ndɔngɔlœnœ, endje gbɔ kolœ œrœ neke á liili dœ akwa nœ endje.

Polo shi gbi lœ kœwu oyo

¹⁶ Mœ kpa sœ kœpa o'onœ asœmœ adœke: uzu bale zaza mœ ɓata ayi iyi nene. Kashe œdœ 'e kœgbe adœke mœ sœ dœ iyi, 'e yindœ nœ adœke mœ sœ dœ tœnœ mbœrœ adœke mœ donga tœ mœ ndje teasho.

¹⁷ Adjapu, œneke á mœ sœ kœpa tœnœ ngɔngɔ asœke, mœ sœsœ kœpa ɓata á Gbozu yindœ nœ nene, kashe mœ sœ kœpa ɓata mœ sœ dœ iyi lœ kœza lœsu mœ ga pa œneke á mœ sœ kœdongatœ mœ tœnœ.

¹⁸ ɓata á azu ndjoro sœ kœdonga tœ endje tœ œrœ nœ endje œnœ tshapashɔ, œmœ ndje mœ donga ndje bala tœ mœ.

¹⁹ E'e dœ azu á 'e sœ dœ kœwusœtœ, 'e yindœ nœ dœ tœ 'e kœru lœsu 'e tœ aayi iyi.

²⁰ 'E sœ kœru lœsu 'e adœke endje mbœrœ œrœ ɓata akanga fœ 'e, endje gbœtœ œrœ nœ 'e, endje fara 'e, endje wu 'e gbambanœ tœ ala endje yé œ da ala 'e.

²¹ Mœ sœ dœ tshula kœpa adœke a'a kœdœ azu á 'a mœmœ.

Andaa, o'o á endje sœ kœpa tœnœ, mœ sœ kœpa ɓata ayi iyi: œmœ ndje, mœ lii kœpa tœnœ.

²² Endje sœ kœdonga tœ endje adœke œne kœdœ Aebre, œmœ ndje kœdœ Ebre! Endje kœdœ azu ogo Israyele, œmœ ndje kœdœ uzu ogo Israyele! Endje kœdœ aata Abrayamo, œmœ ndje kœdœ atanœ.

²³ Endje kœdœ aayi akwa nœ Kristu, œmœ ndje, mœ mbœrœ akwa nœ ye kœropa endje. Mœ sœ kœpa o'o ɓata mœ sœ dœ iyi. Mœ mɔ lima lœ akwa kœrosœ endje, endje za mœ ga lœ kángá kœropa endje, endje ɓi mœ kœrosœ endje, mœ li lima ga lœ kuzu awa ndjoro kœrosœ endje.

²⁴ Ayuda sɔ mœ dœ ndjapa zazu bale dœ ndjokpa dœ mindu dœ amance vana. Endje sɔ mœ ataa awa mindu.

²⁵ Azu ogo Roma sɔ mœ dœ ndjapa awa votɔ yé œ ve mœ dœ badja awa bale. Mœ nduru dœ agba awa votɔ yé œ mbœrœ olo bale dœ butshɔ bale la ungu.

²⁶ Lœ ana nœ mœ ndjoro á mœ na dœ ada mœ, œgbɔ œrœ á wuta ga tœ mœ to ɓa tœ ungu á sœ koetu ga lœ agba too ɓa ndœ aayi angba; œgbɔ œrœ á to ɓa ndœ anga mœ dœ Ayuda too ɓa ndœ angbi azu; œgbɔ œrœ á wuta ga tœ mœ ɓa lœ ongbɔ too ɓa lœ kpagagasho, œ wuta ga tœ mœ ɓa la ungu ingbiri œdœ ɓa ugurutœ ekpe azu á endje pa adœke œne koedœ azu nœ Kristu.

²⁷ Mœ mɔ dœ akwa yé œ wu oyo waa. Kpala kpala, mœ lolo olo nene; mœ sœ kœsœ dœ ogo kœzirœ œdœ pe dœ ogo ungu yé œ sœ kœmbœrœ lima adœke mœ sœ kœyotshelœma mœ kpala kpala. Mœ wu oyo dœ izi œdœ tœ upu nœ lœba waa.

²⁸ Tœ kœdi udu œerœnœ kɔ nene, œɔ dœ œɔ mœ sœ kœegbe dœ Ikrizia para kɔkɔ.

²⁹ Œdœ anga uzu nœ Kristu kœmɔ, ngbewo mœ mɔ ndje ye. Œdœ anga kœtitœ ye tœ kœyindœrœ, ngbewo lœsu mœ sœ kœeka mœ.

³⁰ Œ kœsœ adœke mœ donga tœ mœ, mœ donga tœ mœ tœ kœmɔ nœ mœ.

³¹ Ndjaba, Aba Gbozu nœ azœ dœ Yisu á endje sœ kœdonga she waa dœ waa, wusœ nœ adœke mœ sœsœ kœpa wala nene.

³² Lɔkɔ á mœ sœ lima ɓa lœ Damaseke, gbozu á tshe sœ kœmbœrœ akwa nœ gbozugo Aretase, ko azu ɓa tœ manda ongbɔ mbœrœ á endje kœza mœ.

³³ Kashe endje za mœ ga lœ kingi yé œ yi mœ ga ati ɓa ushu lœ anga ogoro bale á sœ lœ egerœ muru nœ ongbonœ, yé á mœ kpa.

12

Gbozu yisœ œrœ lœ ulu fœ Polo

¹ Œ li adœke mœ donga tœ mœ ataa œ gugu dœ ádá nene gbaa. Kashe ngɔngɔnœ asœke mœ yindœ kœpa o'o tœ upu nœ kœwu œrœ lœ ulu œdœ tœ upu nœ kœma œrœ á Gbozu yisœ nœ fœ mœ.

² Manda ungu ndjokpa dœ vana, mœ wusœ anga uzu nœ Kristu bale á Ndjaba ti she œerr ɓa lafo ɓa ndœ ye. Œdœ undu ye dá œ adja lima ga lafo too œdœ ulu dá mœ lu, mœ wuwusœ nœ nene, kashe kolœ Ndjaba kuti ye dá wusœ nœ.

³⁻⁴ Adjapu, mœ wusœ nœ adœke Ndjaba ti uzunœ asœmœ œerr ɓa lœ paradizo. (Œdœ undu ye dá œ adja ga lafo too œdœ ulu dá mœ lu, mœ wuwusœ nœ nene, kashe kolœ Ndjaba kuti ye dá wusœ nœ). 'Ba zœ, tshe dji o'o á azu lili kœpa tœnœ nene yé endje zaza ndje awa fœ uzu bale ɓa pa œshɔ kpa kœpa tœnœ nene.

⁵ Mœ donga bala tœ mœ tœ upu nœ uzunœ asœmœ ye, kashe tœ œmœ nœ mœ, mœ donga bala kolœ tœ mœ tœ kœmɔ nœ mœ.

⁶ Œdœ mœ kœyi má ndœ kœdonga tœ mœ, mœ sœ má dœ iyi nene, mbœrœ mœ pa má adja o'o. Kashe mœ sœ kœkpawa kœdonga tœ mœ. Gbambanœ nene, mœ yiyindœ nœ adœke endje gbɔ gbetshelœ neke á ropa œrœ á endje sœ kœwu mœ kœmbœrœ tœnœ too œneke á endje sœ kœdji ɓa ndœ mœ nene.

⁷ Yé mbœrœ kœmarœnœ asœmœ á ro lima panœ ye, kparawa adœke mœ dodonga tœ mœ nene, Satana za koɓa ga lœ œkɔ mœ lœ awa nœ andjelu nœ ye á tshe sœ kœɓi mœ kparawa adœke mœ dodonga tœ mœ nene.

⁸ Tœ upunœ asœke, mœ za avwala fœ Gbozu awa votɔ adœke tshe gi koɓanœ lœ œkɔ mœ ye.

⁹ Tshe gi fœ mœ adœke: «Ŧsho losu nœ mœ ga ndœ zœ li dœ 6œ ye. Gbãgbã nœ mœ œ matœ ye œdœ 6œ kœmãmã.» Mœ gbe kœdonga tœ mœ tœ kœmãmœ nœ mœ mbœrœ adœke gbãgbã nœ Kristu kœsœ ga pa mœ.

¹⁰ Mbœrœ tœnœ ataa dá mœ sœ dœ yanga lœ kœmãm, lœ kœgu osho, lœ œrœ neke á mœ yiwi má kœmbœrœ tœnœ nene, lœ œrœ kanga œdœ lœ œneke á sœ kœza losu mœ ga lafo tœ upu nœ Kristu. Gbambanœ nene, lãndã á mœ kœsœ dœ kœmãm, dœ lãndãncœ asœmœ dá mœ sœ kœsœ dœ gbãgbã.

Losu Polo sœ ga lafo tœ upu nœ azu Koriti

¹¹ Mœ sœ kœpa o'o ßata mœ sœ dœ iyi, kashe e'e dá shosho mœ ndœ nœ. E'e dá pa má o'o tshapa mœ. Gbambanœ nene, ataa mœ sœ gbambanœ gbaa, agboro aayi avwanœ asœmœ, roropa mœ nene.

¹² Yé dœ lãkã á mœ sœ lima 6a ndœ 'e, mœ mbœrœ lima akwa dœ ugu losu, yé Ndjaba mbœrœ ambárã afá dœ afá œdœ pe akwa nœ gbãgbã ndjoro lœ awa nœ mœ. Ambárãncœ asœmœ ngbangbangba sœ kœma adœke œmœ kœdœ adja ayi avwa.

¹³ Œrœ gadœ dá mœ ko fœ anga angbi Iktrizia yé á tshaapu kœko tœnœ fœ 'e a? Mbœrœ á mœ yãyãndœ œrœ 6a ndœ 'e nene a? 'E wu oyo mœ tœ mara á mœ sœsœ ndjii nene asœmœ.

¹⁴ Mœ ndo kœna votã ana gene nœ mœ ga ndœ 'e ye, yé mœ yãndœ œrœ tshaabrœ 'e nene. E'e dá mœ sœ kœpara 'e, kashe œ dœdœ œrœ nœ 'e nene. Gbambanœ nene, œ dœdœ agbolo dá ngbãã œrœ fœ agbozu nœ endje nene, kashe agbozu dá ngbãã fœ agbolo nœ endje.

¹⁵ Tœ œmœ nœ mœ, mœ sœ dœ yanga kœndi œneke kã á mœ sœ dœ tœnœ œdœ kœzatœ mœ djigi fœ 'e. Œdœ mœ kœyindœ 'e tãpanœ kpuru ataa, 'e yindœ mœ kœrosœ nœ nene a?

¹⁶ Adja 'e wusœ nœ adœke mœ yãã lima ndœ œrœ tshaabrœ 'e nene. Kashe anga endje ugurutœ 'e pa adœke mœ na dœ afara mbœrœ kœko œrœ tshaabrœ 'e.

¹⁷ 'E za tsheneke á 'e gbe kœza she ugurutœ azu á mœ vwa endje fœ 'e: mœ ko œrœ tshaabrœ 'e lœ awa nœ anga bale ugurutœ endje a?

¹⁸ Mœ shosho Tito adœke tshe na ga ndœ 'e, mœ vwa she awa bale dœ aya azœ á 'e wusœ ye. Tito ko œrœ tshaabrœ 'e a? 'A'a dœ she, 'a mbœmbœrœ lima œrœ dœ she dœ gbetshelœ bale nene a? 'A sœsœ ndje lima kœza awa tshëbabale nene a?

¹⁹ Katshatsha 'e sœ kœgbe adœke 'a sœ kœpara awa kœpa ngbanga 6a utshu 'e a? Œ! 'A sœ kœpa o'o lœ awa nœ Kristu 6a utshu Ndjaba. Yé e'e dœ aaya 'a á 'a yindœ 'e waa, 'a sœ kœpa o'õncœ asœmœ fœ 'e ataa mbœrœ á kœgi 'e lœ kœyindœrœ ga utshunœ.

²⁰ Mœ sœ dœ awa adœke dœ lãkã á mœ kœwuta ga ndœ 'e, 'e mbœrœtœ 'e kpi tœ œneke á mœ yindœ nœ yé œ gbã ndje mœ kpi tœ œneke á 'e gbe dœ tœnœ. Mœ sœ dœ awa adœke mœ gbã œbœrœ œdœ úkú, ókó œdœ kœsœ dœ gbetshelœ kpi, kœpa ekpe o'o œdœ kœdondœrœ, kœtshapu kœlissœ uzu œdœ pe djingili.

²¹ Mœ sœ dœ awa adœke mœ kpa kœna ga ndœ 'e, Ndjaba nœ mœ zaza tshula ga tœ ala mœ 6a utshu 'e nene, yé á mœ kœkiki nene mbœrœ azu ndjoro á endje mbœrœ lima ekperœ utshunœ yé á tshaapu kœfatshalosu endje tœ œrœ uburu nœ endje, tœ ekpe Ŧsho endje œdœ tœ angba budu nœ endje.

13

Ndɔngɔɔ kɛmi upu nɔe Polo

¹ Awa votɔ kɛna mɔe ga ndɔe 'e dɔeke. Ɔdɔe atimu bisha too votɔ kɛpa o'o ama endje bale, endje wa o'o ye.

² Mɔe sɔe dɔe o'o bale kɛpa fɔe azu á endje mbɔerɔe ekperɔe ɔedɔe fɔe udu azu kɔ. Mɔe pa lima o'onɔe lɔe bisha ana nɔe mɔe ga ndɔe 'e ye, kashe mɔe kpa sɔe kɛpa tɔenɔe ngɔngɔ asɔeke bɔta á mɔe gugu nene; mɔe kpa kɔekwatɔe mɔe mandá nɔe kɔewu 'e, mɔe sɔe dɔe lɔsu nɔe kɔewu oyo uzu bale nene.

³ 'E sɔe kɔeyindɔe nɔe adɔeke mɔe ma adɔeke Kristu sɔe kɛpa o'o lɔe awa nɔe mɔe. Kristu mama kɔemɔ ga ndɔe 'e nene, kashe tshe sɔe kɔema gbɔgbɔ nɔe ye ba ugurutɔe 'e.

⁴ Adjapu, tshe sɔe lima dɔe kɔemɔ lɔkɔ á endje kuru she ga pa kurushi, kashe ngɔngɔnɔe asɔeke tshe sɔe dɔe soro lɔe awa nɔe gbɔgbɔ nɔe Ndjaba. A'a ndje, 'a sɔe dɔe kɔemɔ mbɔerɔe á 'a ngbɔtɔe 'a bale dɔe she. Kashe 'a sɔe kɔeyisɔe nɔe fɔe 'e adɔeke 'a sɔe bala dɔe soro dɔe she lɔe awa nɔe gbɔgbɔ nɔe Ndjaba.

⁵ 'E tondɔetɔe 'e dɔe tɔe 'e, 'e ma ɔedɔe 'e kɔesɔe dɔe kɔeyindɔerɔe. 'E wuwusɔe nɔe adɔeke Yisu Kristu sɔe ugurutɔe 'e nene a? 'E wu lɔsu 'e dɔe tɔe 'e. Too 'e kɔema ete adɔeke 'e te yekane.

⁶ Mɔe gbe adɔeke 'e wu bala sɔe nɔe adɔeke 'a mbɔerɔe ɔenɔe 'a ɔerɔenɔe ye.

⁷ 'A sɔe kɔeza avwala fɔe Ndjaba adɔeke 'e mbɔembɔerɔe ekperɔe bale nene. 'A gbe gbe kɔeguma o'onɔe ba utshu 'e nene, kashe 'a gbe adɔeke 'e mbɔerɔe ɔtshɔrɔe ataa á kɔematɔe endje adɔeke 'a te.

⁸ Gbambanɔe nene, 'a lili kɔembɔerɔe ɔerɔe neke á sɔe kpi tɔe adja o'o nene, 'a mbɔerɔe kolɔe ɔeneke á dɔe adja o'o.

⁹ 'A sɔe kɔesɔe dɔe yanga lɔkɔ kɔ á 'a kɔemɔ, yé á 'e sɔe dɔe gbɔgbɔ. Ádá kɔeza avwa nɔe 'a kɔedɔe adɔeke 'e wuta azu á endje li.

¹⁰ Mbɔerɔe tɔenɔe ataa dá mɔe su mbetincɔe asɔe fɔe 'e lɔe ingirinɔe adɔeke: ɔe sɔesɔe mbɔerɔe adɔeke mɔe kɔesɔe ugurutɔe 'e, mɔe wa o'o dɔe ɔgbɔ ga tɔe 'e lindɔe tshagbozu á Gbozu za fɔe mɔe nene. Tshagbozunɔe asɔemɔe sɔe mbɔerɔe kɔegi kɔeyindɔerɔe nɔe 'e ga utshunɔe, kashe ɔe dɔédɔé mbɔerɔe kɔendi tɔenɔe nene.

¹¹ Yé ngɔngɔ asɔeke alaya, 'e sɔe dɔe yanga, 'e mbɔerɔe akwa adɔeke ɔe gi 'e ga utshunɔe, 'e tɔe gbɔgbɔ lɔe tɔe 'e, 'e djitɔe 'e dɔe ɔtshɔnɔe, 'e sɔe gee, yé Ndjaba nɔe kɔeyindɔesho ɔedɔe ɔenɔe kɔesɔe gee, ɔe sɔe dɔe 'e awa bale.

¹² 'E za ɔeyerɔe abala nɔe ayazu ugurutɔe 'e. Ayerɔe azu nɔe Ndjaba para bala 'e.

¹³ Kaka adɔeke ɔtshɔ lɔsu nɔe Gbozu Yisu Kristu, dɔe kɔeyindɔesho nɔe Ndjaba ɔedɔe pe Ɔtshɔ Ishiri á ngbɔtɔe ye dɔe endje bale ga tɔenɔe, sɔe dɔe 'e para kɔkɔ.

Mbeti á Polo sù fœ azu Galate Tshatshu o'o

Asœke kœdœ mbeti á Polo sù fœ ayindœ Yisu 6a lœ ogo Galate. Tshe na lima ga zœ lœ bisha ana gene mbœrœ kœmindœ Ɔtsho O'o. Ayuda œdœ angbi azu sœ lima kœdji tœnœ mbœrœ kœfa ayindœ Yisu. Polo mi lima ndœ nœ fœ endje adœke uzu œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba kolœ lœ awa nœ kœyindœrœ nœ ye ga ndœ Yisu Kristu. Kashe anga Ayuda li lima ga lœ Ikrizia yé œ ka ga pa o'o nœ kœwa gaza adœke, œtœnœ dá mbœrœ adœke uzu wuta ndjii tœ ala Ndjaba.

Mbœrœ tœnœ ataa, Polo sù mbeti fœ ayindœ Yisu mbœrœ kœma adœke Ndjaba papa ataa nene. Kœwa gaza á endje pa tœnœ kœdœ adœke ishiri uzu sœ adja yerœ. Tshe pa fœ endje adœke Ndjaba za lima Abrayamo á tshe dœ aba Ayuda tœ uzu ndjii, utshunœ adœke endje wa she tœ gaza. Kolœ kœyindœrœ dá uzu œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba, yé œ sœ kœmbœrœ ndje adœke soro uzu za yanga fœ Ndjaba.

Bukunœ kurutshelœtœ ye atake:

- Polo kœdœ adja ayi avwa, œneke á tshe sœ kœmindœ nœ kœdœ adja o'o (1.1-10)
- Ndjaba dá ke Polo mbœrœ adœke tshe dœ ayi avwa (1.11-24)
- Ɔtsho O'o pa adja o'o gadœ (2.1-21)
- Kolœ kœyindœrœ dá mbœrœ adœke uzu she (3.1-4.31)
- Ayindœtœ azœ dœ anga azœ, yé œ katœnœ adœke Ɔtsho Ishiri kœyœrœ soro azœ (5.1-6.10)
- Ndangba kœmi upu (6.11-18)

Abala

¹ Œmœ Polo, ayi avwa nœ Yisu Kristu, œ dœdœ azu dá ke mœ kœdœ ayi avwa nene. Œ dœdœ ndje uzu dá vwa mœ adœke mœ wuta ayi avwa nene. Kashe Yisu Kristu œdœ Aba dœ Ndjaba á tshe she she lœ akuzu asœmœ dá vwa mœ.

² Aaya kœ á endje sœ dœ mœ kpœke te ga ndœ mœ yekane á 'a su mbetinoœ asœke fœ Ikrizia lœ ogo Galate:

³ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba œdœ pe Gbozu Yisu Kristu ma Ɔtsho lœsu nœ endje ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee fœ 'e.

⁴ Kristu tshu lima lœ kumu ekperœ nœ azœ, tshe gbota azœ lœ ekperœ nœ tshapashœnœ asœ, liaka œneke á Aba azœ dœ Ndjaba yi lima ndœ nœ adœke tshe mbœrœ.

⁵ Kaka tshe sœ dœ mokœ ngbugu dœ ngbugu. Ame.

Ɔtsho O'o sœ kolœnœ bale

⁶ Mœ katœ ama mœ ti œsœ kœwu adœke 'e fa tshangba 'e katsha gbœ tsheneke á tshe 'e lœ awa nœ Ɔtsho lœsu nœ Kristu, mbœrœ kœkpa mangba anga tafo Ɔtsho O'o.

⁷ Anga tafo Ɔtsho O'o gugu nene, kashe anga azu dá sœ kœdjingili tshelœ kumu 'e yé á sœ kœfa tshelœ Ɔtsho O'o nœ Kristu.

⁸ Kashe œdœ anga uzu bale, œdœ a'a, œdœ ndje anga andjelu á tshe kœto 6a lafo, á kœmindœ anga Ɔtsho O'o á kœsœ kpi tœ œneke á 'a mi lima ndœ nœ fœ 'e, kaka Ndjaba darandœ ye.

⁹ 'A pa lima ndœ nœ utshunœ yé mœ kpa sœ kœpa tœnœ ngɔngɔ asœ adœke: Uzu á tshe kœpandœ Ɔtshɔ O'o á sœ kpi tœ œneke á 'e gbɔ lima, kaka Ndjaba darandœ ye.

¹⁰ Yé atamœ 'e sœ kœgbe ngɔngɔ asœ adœke mœ sœ kœpara awa adœke azu yindœ mœ a? Bale nene, mœ sœ kœpara awa adœke mœ za yanga fœ Ndjaba. Ɖœœ mœ kœpara awa kœza yanga fœ azu, mœ kpa dœ ayi kœmbœrœ akwa nœ Kristu nene.

Mara á Polo te ayi avwa nœ Yisu

¹¹ Aaya mœ, mœ sœ kœpa ngbi fœ 'e adœke: Ɔtshɔ O'onœ á mœ mi lima ndœ nœ fœ 'e asœmœ toto lœ gbetshelœ nœ uzu nene.

¹² Gbambanœ nene, mœ gbɔgbɔ tshakane uzu nene, œ dœdœ ndje uzu dá yisœ nœ fœ mœ nene. Kashe Yisu Kristu dá ma lima fœ mœ.

¹³ 'E dji lima ndœ mara kœmbœrœ mœ lœkɔ á mœ sœpe lima lœ awa akwa nœ Ayuda. Mœ mbœrœ lima œrœ kanga fœ Ikriزيا nœ Ndjaba waa, yé mœ para lima dœ awa kɔ adœke œ ndi ye.

¹⁴ Mœ sœ lima dœ kœyindœrœ ga tœ awa akwa nœ Ayuda dœ kœza ga tœ akwa, yé œ za lima tœ mœ ga tœ awa nœ aata azœ kœropa anga anga mœ kɔ á 'a gerœ dœ endje lœ ogo nœ azœ.

¹⁵ Kashe, lœkɔ á Ndjaba wu lima dœ ɔtshɔnœ, tshe ke lima mœ katshatsha utshunœ adœke endje zu mœ, yé œ e lima mœ lœ ɔtshɔ lœsu nœ ye.

¹⁶ Tshe mbœrœ lima adœke mœ wusœ Gbolo nœ ye, yekane á kœyisœ Ɔtshɔ O'o nœ ye fœ azu á endje dœdœ Ayuda nene. Ataa, mœ nana ga ndœ anga uzu kœyu she ndœ kœmi upu fœ mœ nene.

¹⁷ Mœ nana ndje lima ga lœ Yerusaleme ndœ kœwu endjeneke á endje dœ lima aayi avwa nœ Kristu utshunœ nene. Kashe mœ ro lima 6a lœ ogo Arabi, yeka manda nœ, á mœ kwatœ mœ ga lœ Damaseke.

¹⁸ Yé manda ungu votɔ, mœ na ga lœ Yerusaleme mbœrœ kœgbœtœ mœ dœ Petro. Mœ lo 6a ndœ ye olo ndjokpa dœ mindu.

¹⁹ Mœ wuwu anga angbi ayi avwa bale nene, kashe kolœ Jake á tshe kœdœ aya Gbozu.

²⁰ Ɖneke á mœ sœ kœsu fœ 'e asœke, mœ sœ kœpa adja utshu Ndjaba adœke œ dœdœ wala nene.

²¹ Manda nœ, mœ na 6a lœ ogo Siri dœ pe Silisi,

²² kashe endje wuwu lima sœ mœ 6a lœ Ikriزيا nœ Kristu lœ ogo Yuda nene.

²³ Endje djidji lima kolœnœ adœke: «Ɖshe á tshe sœ lima kœmbœrœ œrœ kanga fœ azœ, dá kpa tetœ kœyisœ œrœ ngɔngɔnœ asœ tœ upu nœ kœyindœrœnœ á tshe pa lima avwara adœke œne wo ye.»

²⁴ Yé endje te lima tœ kœdonga Ndjaba tœ upu nœ mœ.

2

Polo gbœtœ ye dœ anga aayi avwa nœ Yisu 6a lœ Yerusaleme

¹ Yé manda ungu ndjokpa dœ vana, 'a kpa kwatœ 'a dœ Barnabase ga lœ Yerusaleme; mœ za ndje lima Tito potœ mœ.

² Mœ kwa lima tœ mœ mbœrœ á Ndjaba ma lima tœ ye, á pa fœ mœ adœke mœ na ga zœ. 'A ngbɔ6a lima tœ 'a kolœ dœ agbozu Ikriزيا á œsœ endje li, á mœ pandœ œsœ Ɔtshɔ O'onœ á mœ sœ kœmindœ nœ fœ azu á endje dœdœ Ayuda nene fœ endje. Gbambanœ nene, mœ sœ dœ awa adœke akwa á mœ sœ kœmbœrœ tœnœ Ɖœœ pe œneke á mœ kpa mbœrœ scœsœ gbambanœ nene.

³ Kashe Tito, uzu Greke á 'a na tœ awanœ dœ she, endje shoshosho she adœke endje wa she tœ gaza nene.

⁴ Anga aayi kœna manda Yisu dœ wala yi lima ndœ nœ adœke endje wa she tœ gaza. Endje li lima yagele ga ugurutœ 'a mbœrœ kœwu mara á 'a wuta lœ awa akwa nœ Ayuda, á ngbœtœ 'a bale dœ Yisu Kristu asœmœ. Endje para awa adœke œne kpa gi 'a ga lœ œrœ kanga nœ awa akwa nœ Ayudance.

⁵ 'A vvara tœ 'a kara kœdji azunœ asœmœ, mbœrœ 'a yi lima ndœ kœgbœndœ adjapu nœ Œtshœ O'o ugurutœ 'e.

⁶ Kashe agbœ agbozunœ á œsœ endje li asœmœ, œdœ mara á endje lœ dœ tœnce wuwu mœ nene. Gbambanœ nene, utshu Ndjaba, azu kœ sœ awa bale. Endje papa anga o'o kpi ga pa œneke á mœ pa nene.

⁷ Kashe endje wu adœke Ndjaba za akwa kœyisœ Œtshœ O'o fœ angbi azu ga tshakane mœ bœta á tshe za lima fœ Petro adœke tshe yisœ nœ fœ Ayuda.

⁸ Gbambanœ nene, Ndjaba á tshe mbœrœ lima akwa lœ Petro adœke tshe yisœ Œtshœ O'o fœ Ayuda, dá mbœrœ ndje lœ mœ adœke mœ yisœ nœ fœ angbi azu.

⁹ Jake, Petro œdœ Yowane á azu nœ Kristu wu lima endje bœta agbozu tshapa endje, endje yi lima ndœ nœ adœke Ndjaba dá za akwanœ asœke fœ mœ. Mbœrœ tœnce atamœ, 'a ko lima tshelœ ama kane 'a dœ endje tœ kœma fœ azu adœke 'a ngbœ lœma akwanœ asœke bale dœ endje. Atamœ, 'a yi lima ndœ nœ awa bale dœ endje adœke, a'a dœ Barnabase 'a na kœmindœ Œtshœ O'o fœ angbi azu, yé endje na œne endje kœyisœ nœ fœ Ayuda.

¹⁰ Endje pa lima fœ 'a kolœnœ adœke 'a gbe dœ aayi oyo. Yé mœ za lima tœ mœ djigi ndœ kœmbœrœ tœnce.

Polo gbagbara Petro 6a lœ Atiœshe

¹¹ Kashe lœkœ á Petro na 6a lœ Atiœshe, mœ gbagbara she tœ ala azu mbœrœ œrœ á tshe mbœrœ lima sœsœ dœ œtshœnœ nene.

¹² Yé utshunœ adœke azu á Yakoba vwa endje na, tshe sœ lima kœzi œrœ tœ œsœnœ dœ angbi azu. Kashe manda kœyi kumu endje, tshe gitœ ye ugurutœ angbi azu œ kpa katœ kœzi œrœ awa bale dœ endje kparawa Ayuda.

¹³ Anga Ayuda mbœrœtœ endje ndje bœta Petro, yé œ bili Barnabase á tshe te ndje ga lœ mara kœmbœrœ œrœ nœ endje.

¹⁴ Kashe lœkœ á mœ wu adœke endje sœsœ lima kœna ndjii lœ adja awa nœ Œtshœ O'o nene, mœ pa fœ Petro tœ ala azu kœkœ adœke: «E6œ á 6œ dœ Yuda, 6œ sœsœ kœmbœrœtœ zœ bœta Yuda nene, kashe bœta angbi uzu. 'Bœ ka pa angbi azu adœke endje mbœrœtœ endje bœta Ayuda kotoo?»

Ayuda dœ pe angbi azu wuta ndjii lœ awa nœ kœyindœrœ

¹⁵ Azœ kœdœ adja Ayuda tako, a dœdœ angbi azu á ndje dœ aayi kœmbœrœ ekperœ nene.

¹⁶ A wusœ nœ adœke uzu œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba mbœrœ kœlisœ awa akwa nœ Ayuda nene, kashe tshe wuta ndjii mbœrœ kœyindœrœ nœ ye ga ndœ Yisu Kristu. Azœ ndje awa bale, a yindœ Yisu Kristu mbœrœ a kœwuta ndjii mbœrœ kœyindœrœ nœ azœ ga ndœ Kristu, kashe œ sœsœ mbœrœ kœlisœ awa akwa nene. Gbambanœ nene, lœ awa nœ kœlisœ awa akwa, uzu bale œ sœ ndjii nene.

¹⁷ Kashe, œdœ 'a kœpara awa kœte azu ndjii lœ Kristu, œ sœ bœta 'a dœ ndje lima ekpe azu bœta angbi azu. Atamœ, œ yindœ kœpa adœke Kristu dá sœ kœvwa azu ga lœ ama ekperœ a? E, œ sœsœ ataa bale nene.

¹⁸ Ædœe mœe kpa kœkwatœe mœe ndœe kœlissœe awa akwa á mœe vwaratœe mœe tœnœe, dá mœe sœe kœema dœe tœe mœe adœeke œemœe kœedœe ayi kœembœerœe ekperœe.

¹⁹ Gbambanœe nene, tœe œemœe nœe mœe, tœe upu á wu awa akwa, mœe sœe бата uzu á tshe tshu ye. Awa akwanœe dá wo mœe, mbœerœe adœeke mœe sœe dœe tafo soro á kœembœerœe akwa fœe Ndjaba. Endje kuru mœe ga pa kurushi awa bale dœe Kristu.

²⁰ Soro á mœe sœe dœe tœnœe dœédœe tœe mœe nene, kashe Kristu dá sœe dœe soro lœe mœe. Gbambanœe nene, mbœerœe lœe soro nœe mœe ngõngõ asœe lœe ãkã, mœe sœe dœe tœnœe lœe kœeyindœerœe ga ndœe Gbolo nœe Ndjaba á tshe yindœe mœe yé á tshu mbœerœe mœe.

²¹ Mœe yiyindœe nœe adœeke ðtshã lœsu nœe Ndjaba ga ndœe mœe sœe gbambanœe nene. Mbœerœe œedœe uzu kœesœe kœepara kœewuta ndjii lœe awa nœe kœembœerœetœe ye liaka awa akwa, œe yindœe kœepa adœeke ádá kuzu nœe Kristu gugu nene.

3

Awa akwa too kœeyindœerœe

¹ Uu, azu ogo Galate, œerœe sœe lœe kumu 'e a! Ædœe dá mbœerœe œerœe 'e e a? Andaa mœe yi lima sœe mara kuzu á Yisu tshu pa kurushi dœe tœnœe fœe 'e ngbi ye o!

² Mœe yindœe kœeyu 'e dœe o'o bale: 'E gbã Ishiri nœe Ndjaba mbœerœe á 'e lissœe awa akwa nœe Ayuda a, too 'e gbã Ishiri nœe Ndjaba mbœerœe ðtshã O'o á 'e dji yé á yindœe nœe?

³ Kotoo, œerœe sœe lœe kumu 'e a? 'E te lima tœe kœena mangba Kristu dœe gbãgbã nœe ðtshã Ishiri yé ngõngõ asœe, 'e yindœe kœewuta ga tœe ndõngõlõnœe dœe gbãgbã nœe 'e dœe tœe 'e a?

⁴ Atamœe, œeneke kã á 'e wu sœe gbambanœe a? Æ li adœeke œe sœe gbambanœe nene.

⁵ Lãkã á Ndjaba sœe kœeto Ishiri nœe ye fœe 'e yé á sœe kœembœerœe afá ugurutœe 'e, tshe sœe kœembœerœe tœnœe mbœerœe á 'e sœe kœelissœe awa akwa a? Bale nene, tshe sœe kœembœerœe tœnœe mbœerœe á 'e dji ðtshã O'o yé á yindœe nœe.

⁶ 'E gbe dœe Abrayamo kane. Endje sú ßa la Buku nœe Ndjaba adœeke: «Abrayamo sœe lima dœe kœeyindœerœe ga ndœe Ndjaba, yé Ndjaba za she бата uzu á tshe sœe ndjii lœe kumu kœeyindœerœe nœe ye.»

⁷ 'E wusœe nœe ngõngõ asœeke adœeke ayindœe Yisu kœedœe adja agbolo nœe Abrayamo.

⁸ Endje sú ßa la Buku nœe Ndjaba utshunœe adœeke, Ndjaba œe fa bala angbi azu tœe azu á endje sœe ndjii mbœerœe kœeyindœerœe nœe endje. Ndjaba pa lima ndœe ðtshã o'onœe asœe utshunœe fœe Abrayamo adœeke: «Mœe to kane mœe ga pa azu tshapashãnœe asœeke kã lœe awa nœe zœe.»

⁹ Abrayamo yindœe nœe, yé Ndjaba to kane ye ga pa ye, ataa azu kã á endje sœe dœe kœeyindœerœe, Ndjaba œe to kane ye ga pa endje бата á tshe to kane ye ga pa Abrayamo.

¹⁰ Kashe azu á endje sœe kœegbe adœeke œene she mbœerœe kœelissœe awa akwa asœemœe, Ndjaba darandœe endje kã. Gbambanœe nene, endje sú ala Buku nœe Ndjaba adœeke: «Uzu á tshe kœesœesœe kœelissœe œerœe kã á endje sú ga la Buku awa akwa yé á sœe kœeza ga tœe akwa nene, Ndjaba darandœe ye yé.»

¹¹ Æ matœe endje ngbi adœeke uzu bale œe sœe ndjii utshu Ndjaba lœe kœembœerœetœe ye lindœe awa akwa nene. Gbambanœe nene, endje sú ala Bukunœe adœeke: «Uzu á tshe kœesœe ndjii tœe ala Ndjaba lœe awa nœe kœeyindœerœe, tshe sœe bala dœe soro.»

¹² Andaa koelise awa akwa lili doe koese doe koeyindoe nene. Kashe uzu á tshe lise awa akwa kó, tshe gbó soro lóe awa noe awa akwanoe asoemoe.

¹³ Kristu yo azoe loe ndoekidji noe awa akwa á yi ma ndoe koete ga pa azoe. Ndoekidjine te ga pa ye loe kudu azoe. Gbambanoe nene, endje sú ala Buku noe Ndjaba adoeke: «Uzu kó á endje kuru she ga pa yo, Ndjaba darandoe ye yé.»

¹⁴ Doe toenoe ataa, koeto kane á endje pa lima toenoe foe Abrayamo oe wuta ga ndoe angbi azu loe awa noe Yisu Kristu, yé azoe kó a gbó otsho ishiri á Ndjaba pa lima toenoe loe awa noe koeyindoe.

Awa akwa adoe koepandoe koemboeroe eroe

¹⁵ Aaya moe, a tondoe koemboeroe eroe noe azu: Loko á uzu koesu mbeti koekatoe uvu, uzu bale á tshe li koewara toe ye toenoe too kpa koesu anga angbi eroe ga pa noe gugu nene.

¹⁶ A wusoe noe doe otshonoe adoeke Abrayamo doe atanoe dá Ndjaba pa lima ndoe koemboeroe eroe foe endje. Endje susu ala Bukunoe adoeke: «doe aatanoe», bata azu ndjoro dá endje pa toe endje nene. Kashe endje sú ala Bukunoe adoeke: «doe ata zoe», toe koeyise uzu bale á tshe koedoe Kristu.

¹⁷ Adá o'onoe á moe yindoe koepa foe 'e doeke: lima utshunoe, Ndjaba guma ayo doe Abrayamo yé oe pandoe noe adoeke ene gbondoe noe. Manda noe, oendoe di ngbugu kama vana doe zazu bale doe ndjokpa yekane á awa akwanoe wuta. Bata awa akwa lili koewo ayo á Ndjaba guma lima utshunoe nene, oe li ndje ndoe koewo o'o á Ndjaba pa lima ndoe noe nene.

¹⁸ Kashe oe koese adoeke Ndjaba to anga eroe mboeroe koelise awa akwa, azu oe gbó ma eneke á tshe pa lima ndoe noe nene. Andaa loe awa noe koepandoe eroe dá Ndjaba má lima otsho losu noe ye ga ndoe Abrayamo.

¹⁹ Ataa, adá awa akwa koedoe gade? Ndjaba za lima awa akwa mboeroe koema ekperoe oerr ga toe koewuta ata Abrayamonoe á tshe pa lima o'o toe upu noe ye. Aandjelu ko lima awa akwanoe ga tshakane uzu á tshe soe lima ugurutoe Ndjaba doe azu.

²⁰ Andaa, Ndjaba za lima o'o foe abrayamo loko á tshe soe kuti ye. Yé oe koese adoeke uzu mboeroe eroe doe kuti ye, anga uzu oe gu ugurutoe ye doe anga azu nene.

Adá noe awa akwa koedoe gade e?

²¹ Eneke yindoe koepa adoeke, awa akwa vwaratoe ye toe o'o á Ndjaba pa lima ndoe noe ye a? Ee nene. Edoe awa akwa koese ma doe gbógbó toe koeto soro foe azu, oe mboeroe ma adoeke azu wuta ndjii utshu Ndjaba mboeroe á endje soe koelise awa akwa.

²² Kashe endje sú ba la Buku noe Ndjaba adoeke, ekperoe vwele azu tshapasho kó ga toenoe yekane á ayindoe Yisu koegbo otshoe á Ndjaba pa lima ndoe noe loe awa noe koeyindoe noe endje ga ndoe Yisu Kristu.

²³ Lima utshunoe, damba Kristu nana lima adoeke a soe doe koeyindoe ga ndoe ye nene, awa akwa vwele lima azoe bata akanga. Ee mboeroe lima toe ye atamoe oerr ga toe loko á Ndjaba yise koeyindoe foe azoe.

²⁴ Yé atamoe, awa akwa dá soe lima koetondoe azoe oerr ga toe koena Kristu, adoeke a wuta azu á endje soe ndjii toe ala ye loe awa noe koeyindoe.

²⁵ Kashe manda koena koeyindoe, a kpa soese tshakudu awa akwa nene.

²⁶ Gbambanoe nene, e'e koko koedoe agbolo noe Ndjaba loe awa noe koeyindoe á soe koengboba 'e doe Yisu Kristu.

²⁷ Adjapu, e'e koko á 'e gbó batisimu, 'e ngbotoe 'e bale doe Kristu, yé ngongo asoeke, 'e za mara Kristu doe toe ye.

²⁸ Ádá kœkuru tshagurutœ azu kpa gugu nene. Œdœ Ayuda, œdœ angbi azu, œdœ akanga, œdœ ayengœ ogo, œdœ ayakoshe, œdœ ayashe, e'e para kœkœ 'e wuta uzu bale lœ kœngbœtœ 'e dœ Yisu Kristu.

²⁹ Yé œdœ 'e kœdœ azu nœ Kristu, dá 'e kœdœ aata Abrayamo, yé 'e dœ ayengœ kœgbœ œœœ tshangbanœ á Ndjaba pa lima tœnœ.

4

¹ 'E wu gbetshelœ nœ mœ: Œdœ uzu á tshe kœdœ ayengœ kœgbœœ tshangbanœ kœsœ pe damba gbolo, œdœ œœœ para kœkœ kœdœ œœœ ye gbaa, tshe sœ kolœ bœta kanga.

² Kashe tshe zatœ ye ga ati, yé aayi kœgbœndœ ye œ gbœndœ ye dœ œœœ nœ ye kœ œœœ ga tœ olo á abanœ za.

³ Azœ ndje awa bale, a dœ lima akanga lœkœ á a dœ lima agbolo tshakudu œœœ nœ tshapashœ.

⁴ Kashe lœkœ á olo á Ndjaba za lima li, tshe vwa Gbolo nœ ye á tshe wuta lœ yashe yé á sœ lima kœlœsœ awa akwa nœ Ayuda,

⁵ mbœœœ kœvwara endjeneke á endje sœ tshakudu awa akwa ga ushu, dœ pe kœza awa fœ azœ adœke a te agbolo nœ Ndjaba.

⁶ Tœ kœma adœke e'e kœdœ agbolo nœ Ndjaba, tshe vwa fshiri nœ Gbolo nœ ye ga tœ lœsu azœ, á sœ kœpa adœke: «Abal!»

⁷ Ataa, bœ kpa dœdœœ kanga nene, kashe gbolo. Yé bœta gbolo, bœ kœdœ ayengœ kœgbœ œœœ tshangbanœ: œœœœœ kœdœ akwa nœ Ndjaba.

Iki nœ Polo tœ upu nœ azu Galate

⁸ Utshunœ, 'e wuwu lima sœ Ndjaba nene yé 'e dœ lima akanga nœ andjaba á endje dœdœœ adja andjaba nene.

⁹ Kashe ngœngœ asœke bœta á 'e wusœ Ndjaba, too Ndjaba wusœ 'e ye, œ li adœke 'e kpa kwatœ 'e ndœ œœœ tshapashœ á gugu dœ gbœgbœ nene yé á sœ gbambanœ, dœ mara adœke 'e kpa dœ akanganœ ye a?

¹⁰ 'E sœpe tœ kœlœsœ olo, dœ yapu, dœ tshakala ungu œdœ ungu!

¹¹ Œneke á 'e mbœœœ asœke sœ kœza awa fœ mœ waa. Œœœ á tshangba akwa nœ mœ ugurutœ 'e œ sœ gbambanœ a!

¹² Alaya mœ, mœ sœ kœki fœ 'e adœke 'e mbœœœtœ 'e bœta mœ; gbambanœ nene, mœ sœ kœmbœœœ ndje tœ mœ bœta 'e. Bale 'e mbœœœœœ lima anga ekerœœ fœ mœ nene.

¹³ 'E wusœ nœ dœ œtshœnœ adœke, œ sœ lima dœ lœkœ á mœ sœ dœ kœbœ dá mœ yi lima sœ Œtshœ O'o ama Ndjaba tœ alœnœ utshunœ fœ 'e.

¹⁴ 'E wu lima oyo dœ mœ dœ kœbœnœ waa, yé bale 'e mœmœ lima dœ mœ nene yé œ wuwu mœ djerœ djerœ lœ ala 'e nene. 'E fafa ndje tshangba 'e fœ mœ nene. Kashe 'e za lima osho kœsœ fœ mœ bœta œœœ kœdœ andjelu nœ Ndjaba, too bœta œœœ kœdœ Kristu Yisu má dœ tœ ye.

¹⁵ 'E sœ lima dœ yanga utshunœ waa, yé ngœngœnœ asœ, œ kpa mbœœœ kotoo o? Mœ pa ngbi adœke, œdœ 'e kœgbœ liya awa, 'e tshagavwa ala 'e mbœœœ kœkœ fœ mœ.

¹⁶ Yé ngœngœ asœke, 'e sœ kœyangba mœ, mbœœœ á mœ sœ kœpa adja o'o a?

¹⁷ Anga azu sœ kœma adœke œne sœ dœ egerœ ogo 'e tœ lœsu œne, kashe gbetshelœ nœ endje sœsœ dœ œtshœnœ nene. Endje sœ kœpara kœkuru tshagurutœ azœ dœ 'e yekane á 'e kœsœ dœ egerœ ogo endje.

¹⁸ Œneke á ga kœdœ kœma ogo nœ kœmbœœœ œtshœœ á ka nene, œdœ mœ sœ ugurutœ 'e œdœ mœ sœ ugurutœ 'e nene.

¹⁹ Agbolo nœ mœ, mœ kpa sœ kœwu oyo mbœrœ 'e ɓata yashe á tshe sœ dœ koba kœzu œrrr adœke 'e wuta kœmbœrœtœ 'e ɓata Kristu yekane.

²⁰ Uu! Mœ gbe má adœke 'a sœ dœ 'e ngõngõnœ asœke, mbœrœ á mœ kœwusœ mara á li adœke mœ pa dœ o'o fœ 'e. Gbambanœ nene, mœ kpa wuwusœ o'o á mœ pa nene.

O'o tœ upu nœ Agare dœ Sara

²¹ 'E pandœ nœ fœ mœ ka, e'e á 'e yindœ kœzatœ 'e ga tœ awa akwa nœ Ayudanœ asœke, 'e sœsœ kœdji œneke á awa akwa sœ kœpa tœnœ nene a?

²² Endje su lima adœke, Abrayamo zu lima agbolo yakoshe bisha. Anga bale tœ Agare á tshe dœ yashe kanga, anga tœ Sara á tshe dœdœ yashe kanga nene.

²³ Kashe tshe zu gbolo tœ yashe kanganœ lœ awa nœ æk, yé gbolo nœ yashenœ á tshe dœdœ kanga nene, tshe zu she liaka o'o á Ndjaba pa lima tœnœ fœ she.

²⁴ O'onœ á ro liya asœ sœ kœma anga œrœ fœ azœ. (E sœ atake: ayashenœ bibisha asœ sœ kœma ayo bisha á Ndjaba guma lima. Bale kœdœ ayo á to ɓa pa kaga Sinayi, œtœnœ kœdœ Agare. Ayonœ asœke dá sœ kœzu agbolo kanga.)

²⁵ Agare kœdœ kaga Sinayi á sœ ɓa lœ ogo Arabi. Tshe kpa sœ ɓata ongbo Yerusaleme nœ ngõngõ asœke, mbœrœ ongbonœ dœ agbolo tshelœnœ kœ kœdœ akanga.

²⁶ Kashe Yerusaleme nœ tshalafœ dœdœ kanga nene, yé œtœnœ kœdœ ayi azœ.

²⁷ Gbambanœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:
«Sœ dœ yanga, œbœ dœ yashe mara á ɓœ sœsœ lima kœzu tœnœ nene. Ta rawa dœ yanga, œbœ á koba kœzu agbolo kaka ɓœ nene, gbambanœ nene, yashe á akonœ katœ ye, tshe zu agbolo ndjoro kœropa yashe á tshe sœ dœ akonœ.»

²⁸ Yé alaya mœ, e'e kœdœ ndje agbolo á endje zu 'e liaka o'o á Ndjaba pa lima tœnœ, ɓata endje zu ndje dœ Izaka.

²⁹ Kashe utshunœ lima, gbolo á endje zu she ɓata agbolo á azu œ zu endje, sœ lima kœmbœrœ œrœ kanga fœ gbolo á endje zu she lœ awa nœ Ishiri. Yé ngõngõ asœke, œrœnœ œœpe ndje kœmbœrœtœ ye awa bale.

³⁰ Yé Buku sœ kœpa o'o kotoo o? (E sœ kœpa adœke: «Gõrõ yashe kanga dœ gbolo yakoshe nœ ye, gbambanœ nene, œ lili adœke gbolo nœ yashe kanga ngbõpa kœgbõ œrœ tshangba abanœ awa bale dœ gbolo nœ yashe á tshe dœdœ kanga nene.»)

³¹ Mbœrœ tœnœ ataa alaya mœ, a dœdœ agbolo nœ yashe kanga nene, kashe azœ kœdœ agbolo nœ yashe á tshe dœdœ kanga nene.

5

'E shi gbi lœ kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Kristu

¹ Kristu gi azœ lœ kanga mbœrœ adœke a kpa dœdœ akanga nene. Adja 'e shi gbi yé 'e mbœmbœrœ adœke 'e kpa kwatœ 'e dœ akanga nene.

² (E mœ Polo, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, œdœ endje kœsœ kœwa 'e tœ gaza, 'e kœsœpe kœza lœsu 'e ga pa gaza, œ yindœ kœpa adœke ádá œrœnœ á Kristu mbœrœ fœ 'e gugu nœpa.)

³ Yé mœ kpa sœ kœpandœ nœ fœ uzu kœ adœke angbi uzu á tshe kœyindœ nœ adœke endje wa œne tœ gaza, œ li adœke tshe mbœrœtœ ye lindœ awa akwa djigi.

⁴ Ædœ 'e kœsœ kœpara kœsœ ndjii 6a utshu Ndjaba lœ awa akwa, dá œ yindœ kœpa adœke 'e kurutshelœtœ 'e dœ Kristu ye. Atamœ, 'e wusœ nœ adœke 'e vwaratœ 'e tœ ɔtshɔ lœsu nœ Ndjaba ye.

⁵ Tœ azœ, a za gbetshelœ nœ azœ ga tœ Ndjaba á tshe sœ kœmbœrœ adœke a sœ ndjii tœ ala ye, yé œtœnœ dá a sœ kœkate tœnœ lœ awa nœ ɔtshɔ Ishiri á sœ kœmbœrœ akwa lœ kœyindœrœ nœ azœ.

⁶ Gbambanœ nene, uzu á tshe ngbœtœ ye bale dœ Yisu Kristu, endje wa she too endje wa she nene, œ gugu dœ ada bale nene. Æneke á sœ dœ ádá kœdœ kœsœ dœ kœyindœrœ á sœ kœmatœ endje lœ awa nœ kœyindœsho.

⁷ Utshunœ, 'e sœ lima kœmbœrœtœ 'e dœ ɔtshœnœ. Ædœ dá kpa ko œrœ ku lœ awa 'e, yé á pakata 'e kœmbœrœtœ 'e lindœ adja o'o a?

⁸ Æneke á endje pa fœ 'e á 'e yindœ nœ asœmœ, toto 6a ndœ Ndjaba á tshe e 'e nene.

⁹ Azu pa walaka adœke: «Ædœ ɔyɔ kœsuku mapa kœsœ teasho, á endje djanga dœ zuwa mapanœ, œ suku mapanœ djigi.»

¹⁰ Æmœ, mœ za lœsu mœ fœ Gbozu mbœrœ 'e. Mœ wusœ nœ adœke 'e za anga angbi awa kpi tœ œnœ mœ nene. Kashe uzu á tshe sœ kœdjingili kumu 'e asœmœ, tshe dœ uzu œdœ gbaa, Ndjaba œ za djofele fœ she.

¹¹ Alaya mœ, tœ upu nœ mœ, œdœ mœ kœsœ pe kœyisœ o'o kœwa gaza, mbœrœ gadœ á endje mbœrœ œrœ kanga fœ mœ a? Æ kœsœ atamœ, kœmindœ upu kuzu Kristu pa kurushi œdœ œrœ kœza o'o fœ uzu bale nene.

¹² Tœ upu nœ azu á endje sœ kœdjingili tshelœ kumu 'e asœmœ, kaka endje 'oro tshashe endje.

ɔkɔ œdœ Ishiri

¹³ Alaya mœ, Ndjaba e 'e adœke 'e wuta lœ kanga ye. 'E gbege adœke 6ata á 'e wuta lœ kanga asœmœ, 'e kpa na kœmbœrœ œrœ á ogo ɔkɔ 'e œ vwa 'e ndœ nœ nene. Kashe œ li adœke 'e mbœrœ akwa fœ anga 'e lœ awa nœ kœyindœsho.

¹⁴ Gbambanœ nene, awa akwa kɔ sœ lœ o'o tshebabale asœ: «Yindœ yanga zœ 6ata á 6œ sœ kœyindœtœ zœ dœ tœ zœ.»

¹⁵ Kashe œdœ 'e kœsœ kœlotœ 'e yé á sœ kœto uku tœ 'e dœ tœ 'e 6ata agea tshelœ gusu, ala 'e gbɔ: ete nene, 'e wotœ 'e ugurutœ 'e kɔ ye.

¹⁶ Mbœrœ tœnœ, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: 'e mbœrœtœ 'e liaka œneke á ɔtshɔ Ishiri œ yisœ nœ fœ 'e. Ædœ 'e kœsœ kœmbœrœ ataa, 'e mbœrœ œrœ á ɔkɔ œ vwa 'e ndœ kœmbœrœ tœnœ nene.

¹⁷ Gbambanœ nene, agbe nœ ɔtshɔ Ishiri sœsœ awa bale dœ œnœ ɔkɔ nene yé œnœ ɔkɔ lili ndje dœ œnœ ɔtshɔ Ishiri nene. Adjapu, ɔkɔ œdœ ɔtshɔ Ishiri sœ kœnga koshe ugurutœ endje. Mbœrœ tœnœ ataa, 'e kpa lili kœmbœrœ œrœ á 'e gbe má kœmbœrœ tœnœ asœmœ nene.

¹⁸ Kashe, œ kœdœ ɔtshɔ Ishiri dá sœ kœyisœ awa fœ 'e, dá 'e kpa sœsœ tshakudu awa akwa nene.

¹⁹ 'E wu mara kœmbœrœtœsho œneke á ogo kœna manda ɔkɔ œ vwa azu kœmbœrœ tœnœ: kœmbœrœ angba budu, kœmbœrœ œrœ uburu, kœmbœrœ œrœ tshula,

²⁰ kœdonga andjaba, kœmbœrœ afá, kœsœ dœ ekpe lœsu, kœkurutshelœtœ osho, kœmbœrœ uku, kœsœ dœ ókó, kœgbugburu tshelœtœ osho, kœ'ea osho, kœli ga lœ anga ukpulu azu,

²¹ kœsœ dœ egerœ lœsu, kœndjorœ dopa nœ, kœzirœ tɔpanœ kpuru œdœ pe anga œrœ á li dœ œneke kɔ. Mœ sœ kœpandœ nœ fœ 'e ngɔngɔ asœke 6ata á mœ pa lima utshunœ adœke: «Azu á endje sœ kœmbœrœ œrœnœ asœ, endje gbɔ Ogo gbozu nœ Ndjaba nene.»

²² Kashe akwa á Ɔtsho Ishiri œ vwa uzu kœmbœrœe tœnœe dœke: Kœyindœsho, kœsœe dœ yanga, kœsœe gee, kœsœe dœ ugu lœsu, kœsœe dœ Ɔtsho lœsu, kœmbœrœe ayo, kœyindœrœe,

²³ kœsœe dœ œmœ lœsu, kœdœe gbozu tshapa undu zœ. Awa akwa á vwaratœe ye tœ œerœnœe asœe gugu nene.

²⁴ Endjeneke á endje ngbœtœe endje bale dœ Yisu Kristu, endje wo ekpe ogo nœ œkœ á vwa lima endje kœmbœrœe ekperœe 6a pa kurushi.

²⁵ Bata a sœe dœe soro lœe awa nœ Ɔtsho Ishiri, œe li adœke a na kolœe tœe awa á tshe sœe kœyisœe nœe fœe azœe.

Awa akwa nœe Kristu

²⁶ Adja a sœesœe dœe egerœe kumu nene, a katœe kœeshokœ anga azœe dœe ama œedœe kœsœe dœe egerœe lœsu ugurutœe azœe.

6

¹ Alaya mœe, œedœe 'e kœegbœ anga uzu bale á tshe kœsœe kœmbœrœe ekperœe, e'e má 'e sœe dœe Ɔtsho Ishiri asœemœe, 'e za she ga tœe awa ndjii dœe œmœ lœsu adœeke tshe wuta lœe ekperœe. Yé ala 'e gbœ, uzu dœe uzu adœeke adja lœsu ye bibili she ndje nene.

² 'E ti kane anga 'e lœe œgbœ œerœe kœ. œEdœe 'e kœmbœrœe atamœe dá 'e mbœerœetœe 'e liaka awa akwa nœe Kristu.

³ Gbambanœe nene, œedœe uzu bale kœegbe adœeke œene ropa anga œene, andaa tshe kœsœesœe ataa nene, tshe sœe kœefaratœe ye dœe tœe ye.

⁴ Kashe uzu dœe uzu tondœe Ɔtsho ye dœe tœe ye kane. œEdœe œe kœsœe dœe Ɔtshœnœe, tshe sœe dœe yanga tœe akwa á tshe mbœerœe dœe tœe ye. Kashe œe dœœœe mbœerœe á tshe ropa anga yanganœe nene.

⁵ Gbambanœe nene, uzu dœe uzu œe za kongba tshangba œerœe á tshe mbœerœe dœe tœe ye.

⁶ œE li adœeke uzu á endje sœe kœyisœe o'o ama Ndjaba fœe she, ko anga tshakala œerœe nœe ye djigi fœe tsheneke á tshe sœe kœyisœerœenœe fœe she.

⁷ Adja lœsu 'e fafara 'e nene: endje mœmœ Ndjaba nene. Uzu dœe uzu œe kœ œeneke á tshe lu.

⁸ œEdœe uzu kœœlu œerœe kolœe mbœerœe ogo œkœ ye, ngwarœe á tshe kœe kœedœe kuzu. Kashe œedœe tshe kœœlu œerœe neke á za yanga fœe Ɔtsho Ishiri, ataa Ishiri nœe Ndjaba œe to soro á ka nene fœe she.

⁹ Bata œe sœe ataa, œe li adœeke a mœe dœe kœmbœrœe Ɔtshœrœe nene. Gbambanœe nene, lœkœnœe kœewuta, a kœegbœ œerœe tshangba œeneke á lu œedœe a kœekakatœe kœmbœrœe tœnœe nene.

¹⁰ Dœe tœnœe ataa, œedœe a kœegbœ awa tœe kœmbœrœe Ɔtshœrœe, a mbœerœe fœe azu para kœkœ. Kœeropa nœe, a mbœerœe fœe aaya azœe dœe ayindœe Kristu.

Ndangba kœemi upu nœe Polo

¹¹ 'E wu ogboro mbetincœe asœeke: mœe su fœe 'e dœe adja kane mœe!

¹² Azu á endje sœe kœegbœgbœ 'e adœeke endje wa 'e tœe gaza asœemœe, endje kœedœe azu á endje sœe kœœpu awa adœeke œene matœe œene bœta Ɔtsho azu lœe œkœ. Endje mbœerœe ataa adœeke azu kœembœmbœerœe œerœe kanga ga tœe œene lœe kumu kœyisœe œerœe tœe upu nœe kuzu Kristu pa kurushi nene.

¹³ œEdœe ndje Azundœe á endje wa endje tœe gaza asœemœe, endje lili ndje sœe awa akwa nœe Ayundœe nene. Kashe endje yindœe nœe adœeke, endje wa 'e yekane á œene kœedongœa tœe œene mbœerœe á 'e dji o'o ama œene.

¹⁴ Tœe mœe nœe mœe, mœe sœe kœedongœa tœe mœe kolœe mbœerœe kuzu Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu pa kurushi. Yé lœe awa nœe kurushi, œerœe tshapashœnœe

asøke wuta бата ærøe á tshu ye mbærøe mœ yé œmœ ndje mœ wuta бата uzu á tshø tshu utshu ærøe kœ pa øshøne asøke.

¹⁵ Dœ tœneø ataa, endje wa uzu too endje wawa uzu nene, œ gugu dœ ádá bale nene. Kashe œneke á ropa nœ kœdœ adœke, Ndjaba sœ kœmbærøe azœ dœ atafo azu.

¹⁶ Kaka Ndjaba yisœ lœsu kœwu oyo œdœ pe kœsœ gee nœ ye ga ndœ azu kœ á endje za awa kœyisœrœneø asøke, œdœ ndje ga pa adja azu nœ Ndjaba.

¹⁷ Kœto ngøngø asœ, uzu bale kpa ndandanga mœ nene, gbambanœ nene, shœrœwa á sœ tœ økœ mœ asøke, má adœke œmœ kœdœ uzu nœ Yisu.

¹⁸ Aaya mœ, kaka Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu ma øtshø lœsu nœ ye ga ndœ 'e. Ame.

Mbeti á Polo sú fœ azu Efeze Tshatshu o'o

Polo su mbetinœ asœ lœkœ á tshe sœ lima lœ kánga 6a lœ Roma. Tshe su fœ azu Ikrizia lœ Efeze œdœ ndje fœ Ikrizia kœ á sœ lima indiri Efeze. Egerœ ada o'o á tshe su ala mbetinœ dœke: Ndjaba ngbœ6a œrœ tshalafo dœ pe œnœ tshaati kœ adœke Kristu dœ Gbozu tshapa nœ.

Ala mbetinœ asœke, Polo li ngbœtœ nœ ayindœ Yisu dœ œrœ votœ: Ikrizia 6ata undu uzu, yé Yisu kœdœ kumunœ; Ikrizia 6ata egerœ anda, yé Yisu kœdœ kitinœ; Yisu œdœ Ikrizia 6ata totœ nœ yashe dœ yakoshe, yé Kristu kœdœ yakoshe totœnœ.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Kristu to kane ye ga pa azœ dœ Ɔtshœ Ishiri (1.3-3.21)
- A sœ dœ tafo soro awa bale dœ Kristu (4.1-6.20)
- Ndœngœ abala (6.21-24)

Abala

¹œmœ Polo, ayi avwa nœ Yisu Kristu lindœ gbetshelœ nœ Ndjaba, mœ sœ kœsu mbetinœ asœke fœ 'e dœ ayerœ azu lakpi Efeze á 'e sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu Kristu.

²Kaka Aba azœ dœ Ndjaba, dœ Gbozu Yisu Kristu ma œtshœ lœsu nœ endje ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee fœ 'e.

Ɔtshœrœ nœ Ndjaba lœ awa nœ Kristu

³Kaka a donga Ndjaba, Aba Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu: Tshe to kane ye ga pa azœ lœ awa nœ Kristu á a ngbœtœ azœ dœ she bale, yé á to œtshœrœ nœ ishiri kœ 6a lafo fœ azœ.

⁴Gbambanœ nene, Ndjaba ke lima azœ utshunœ adœke tshe mbœrœ tshapashœnœ asœ, adœke a sœ yerœ yé œ sœsœ ndje dœ ekperœ teasho utshu ye nene. Lœ ayo nœ ye,

⁵Ndjaba wa lima o'o utshunœ dœ tœ ye adœke a wuta agbolo nœ œne lœ awa nœ Kristu. Tshe yi lima ndœ kœmbœrœ œtœnœ ataa mbœrœ á ga tœ ala ye.

⁶Ataa, a donga she mbœrœ œtshœ lœsu á tshe yisœ nœ fœ azœ lœ awa nœ Gbolo nœ ye á tshe yindœ ye waa asœmœ.

⁷Gbambanœ nene, lœ awa indji Kristu Ndjaba vwara azœ lœ ngbindirœ, yé œ djerœndœ ekperœ nœ azœ liaka egerœ œtshœ lœsu nœ ye.

⁸Tshe yisœ egerœ œtshœ lœsu nœ ye ga ndœ azœ ropa nœ ye, yé œ za awa tœ kœwusœtœ œdœ pe kœwusœrœ fœ azœ.

⁹Tshe yisœ gbetshelœ nœ ye á tshe za yiwatœnœ adœke a wusœ nœ, gbetshelœ á tshe gbe lima katshatsha utshunœ ndœ kœza ga tœ akwa lœ awa nœ Kristu.

¹⁰œtœnœ, Ndjaba œ mbœrœ dœ lœkœ á tshapashœ œ ka dœ tœnœ. Tshe ngbœ6a œneke á sœ 6a lafo dœ œnœ tshaati adœke Kristu te Gbozu tshebabale panœ.

¹¹Lœ kœngbœtœ nœ azœ dœ Kristu, a wuta ndje azu nœ Ndjaba. Gbambanœ nene, tshe ke lima azœ katshatsha utshunœ lindœ œneke á tshe guma; yé tshe sœ kœmbœrœ œrœ kœ liaka œneke á tshe wa á ga tœ ala ye.

¹² Atamœ, a donga she ßata tshe sœ tœ egerœnœ, azœ á a doé ali azu kœko losu azœ ga tœ Kristu.

¹³ E'e ndje, lœko á 'e dji o'o tœ upu nœ adjapu, Otsho O'o á za kœshe fœ 'e, 'e sœ doé kœyindœrœ ga ndœ Kristu. Ataa, Ndjaba ta ambara nœ ye ga tœ 'e lœ awa nœ kœto Otsho Ishiri á tshe pa lima tœnœ fœ 'e.

¹⁴ Yé Otsho Ishiri kœdoe ndanga mbœrœ kœgbœ otshœrœ á Ndjaba gumasœ nœ mbœrœ azu nœ ye. Œ sœ ataa œerrr bala doé lœko á azu nœ Ndjaba œ gbœ kœshe. Kaka a donga Ndjaba mbœrœ egerœ œrœ á tshe mbœrœ.

Avwala nœ Polo fœ Ndjaba

¹⁵ Wu mbœrœ tœnœ ataa, œmœ ndje, lœko á mœ djindœ kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Gbozu Yisu œdoe kœyindœsho nœ 'e ga tœ ayerœ azu kœ,

¹⁶ mœ sœsœ kœkatœ kœgi mershe fœ Ndjaba mbœrœ 'e nene, mœ sœ kœgbe doé 'e lœ avwala nœ mœ.

¹⁷ Mœ za avwala nœ mœ adœke, Ndjaba nœ Gbozu nœ azœ doé Yisu Kristu á tshe doé Aba nœ mokœ, tshe za ishiri nœ kœwusœtœ fœ 'e, œ yisœ ye fœ 'e adœke 'e wusœ ye doé otshœnœ.

¹⁸ Mœ kpa za avwala nœ mœ fœ she adœke tshe kœrœ tshalœsu 'e adœke 'e wusœ œrœ á tshe 'e 'e mbœrœ tœnœ doé otshœnœ, œdoe œeneke á 'e li kœko losu 'e ga pa nœ. Yé á 'e kpa kœwusœ otshœrœ ndjoro á ga waa á tshe gumasœ nœ kate ayerœ azu nœ ye ascœmœ.

¹⁹ Mœ kpa za avwala nœ mœ adœke 'e wusœ gbœgbœ nœ ye á ropa œrœ kœ á tshe za fœ azœ doé ayindœ Ndjaba. Gbœgbœnœ ascœmœ kœdoe œeneke á Ndjaba ma doé gbœgbœ kœ.

²⁰ Tshe za lima œœnœ ga tœ akwa lœko á tshe she lima Kristu lœ akuzu, á za she ga pa kuni ye ßa lafo.

²¹ Kristu sœ ga pa tshagbozu kœ, ga pa awa kœmbœrœ œrœ, ga pa gbœgbœ kœ, ga pa œrœ para kœkœ yé ga pa 'iri á ropa 'iri kœkœ, œdoe pa œshœnœ ascœke œdoe pa œshœ á na manda nœ.

²² Ndjaba kœ œrœ kœ ga tshada Kristu, œ za she tœ ga tœ kumu œrœ kœ adœke tshe doé kumu Ikrizia,

²³ á doé undu ye djigi, lœ Ikrizia, Kristu sœ djigi zœ, œshe á tshe sœ ndje djigi tœ osho kœ.

2

Soro manda kœshe nœ azu

¹ Lima utshunœ, 'e lœ ßata azu á endje tshu lima mbœrœ ngbindirœ œdoe ekperœ nœ 'e.

² 'E sœ lima kœmbœrœtœ 'e lindœ mara azu tshapashœ ascœke. 'E sœ lima kœmbœrœtœ 'e lindœ o'o gbozu nœ gbœgbœ nœ aekpe ishiri lœ izi, ekpe ishiri á tshe sœ kœmbœrœ akwa ngœngœ ascœke lœ ayingba Ndjaba.

³ Azœ para kœkœ, 'a sœ lima ßata endje. A sœ lima kœmbœrœtœ azœ lindœ mara nœ azœ doé tœ azœ, a sœ lima kœmbœrœ œeneke á undu azœ œdoe losu azœ yindœ nœ. Adjapu, a sœ lima ßata azu kœ, mara kœmbœrœtœ nœ azœ sœ lima kœza okœ nœ Ndjaba ga pa azœ.

⁴ Kashe Ndjaba wu oyo azœ waa, yé œ yi ndje ndœ azœ tœpanœ kpuru.

⁵ Gbambanœ nene, a sœ lima ßata azu á endje tshu mbœrœ ekperœ nœ azœ, tshe za soro fœ azœ doé awa nœ kœngbœtœ azœ doé Kristu. Adja 'e she mbœrœ otshœ losu nœ Ndjaba.

⁶ Lœ kœngbœtœ azœ doé Yisu Kristu, Ndjaba she azœ lœ kuzu, yé œ guma otshœ osho kœsœ fœ azœ ßa lafo.

⁷ Tshe ma ayo nœ ye ga ndœ azœ lœ awa nœ Yisu Kristu, tshe mbœrœ lima kœ adœke azu kœwu ɔtshœ lsu nœ ye á dopa nœ asœmœ manda osho á na manda œneke asœke.

⁸ Yé mbœrœ ɔtshœ lsu nœ Ndjaba dá 'e she lœ awa nœ kœyindœrœ. Œ toto lœ gbœgbœ nœ 'e nene kashe tœnœ kœdœ œrœ á Ndjaba to fœ 'e gbambanœ.

⁹ Œ toto lœ akwa nœ 'e yekane á uzu kœdu okoro ye mbœrœ tœnœ nene.

¹⁰ Gbambanœ nene, Ndjaba dá mbœrœ azœ ataa. Tshe mbœrœ azœ lima lœ kœngbœtœ azœ bale dœ Yisu Kristu adœke a mbœrœ ɔtshœ akwa á tshe guma lima katshatsha adœke a zatœ azœ ndœ nœ.

Kœngbœtœsho bale dœ Kristu

¹¹ 'E gbe dœ mara á 'e sœ lima dœ tœnœ utshunœ. Ayuda pa lima adœke 'e dœdœ azu nœ Ndjaba nene, mbœrœ á 'e wawa gaza nene. Kolœ endje dá dœ lima azu nœ Ndjaba mbœrœ á endje wa gaza nœ œkœ.

¹² 'E wusœ nœ adœke dœ lœkœnœ asœmœ, 'e wuwu lima damba sœ Kristu nene; 'e dœdœ ndje lima azu Israyele nene. 'E dœdœ lima azu á endje li kœgbœ œrœ tshangba madu á Ndjaba lu nene. 'E gugu lima dœ œrœ kœkœ lsu 'e ga pa nœ pa œshœ nene, yé 'e wuwu lima ndje sœ Ndjaba nene.

¹³ Kashe ngœngœ asœke, e'e á 'e sœ lima lœ ingirinœ tœ Ndjaba, 'e wuta ndœ dœ she lœ kœngbœtœ 'e bale dœ Yisu Kristu mbœrœ indji ye á tu lima mbœrœ 'e.

¹⁴ Gbambanœ nene, œshe dá dœ kœsœ gee nœ azœ, œshe dá mbœrœ adœke Ayuda œdœ pe angbi azu wuta uzu bale. Lœ kœza undu ye fœ kuzu, tshe ndjœtshœlœ muru nœ kœyangbœtœsho á kuru lima tshagurutœ azu.

¹⁵ Tshe wo awa akwa œdœ pe awa o'onœ dœ œrœ kœ á yindœ nœ adœke endje mbœrœ. Tshe ngbœa endje ga tœnœ bale dœ angbi azu adœke endje wuta tafo azu lœ kœngbœtœsho dœ she; dœ mara ataa dá tshe za kœsœ gee ga ugurutœ endje.

¹⁶ Yé dœ awa kuzu nœ ye pa kurushi, tshe ndi tshelœ kœtshene osho ugurutœ endje bibisha, œ guma tshagurutœ Ndjaba dœ endje mbœrœ adœke endje wuta uzu bale.

¹⁷ Tshe na kœmindœ kœsœ gee fœ azu á endje sœ lœ ingirinœ dœ Ndjaba œdœ pe ndje endjeneke á endje lœ ndœ dœ Ndjaba.

¹⁸ Yé mbœrœ Kristu, azœ dœ Ayuda dœ pe angbi azu, a gbœ awa nœ kœli ga ndœ Aba dœ awa nœ Ishiri bale.

¹⁹ Ataa, e'e dœ azu á 'e dœdœ Ayuda nene, 'e kpa dœdœ angbi azu nene, 'e dœdœ ndje agene nene; kashe 'e kœdœ azu bingi nœ Ndjaba. 'E wuta agbolo ogo awa bale dœ azu nœ Ndjaba.

²⁰ E'e œdœ endje kœ 'e sœ fata badja á Ndjaba sœ kœmœ dœ anda nœ ye. Aayi avwa œdœ pe aayi kœgbara o'o kœdœ kitinœ yeka á Kristu kœdœ egerœ badja neke á tepa andanœ djigi.

²¹ Œshe dá sœ kœto gbœgbœ fœ anda djigi yé á sœ kœti tœnœ adœke œ gerœ yé œ fa œyerœ Tepelo nœ Gbozu.

²² Lœ kœngbœtœ 'e bale dœ Kristu, e'e ndje 'e sœ lœ kœmœ anda mbœrœ kœwuta dœ anga azu kœ, anda nœ Ndjaba lœ awa nœ Ishiri.

3

Akwa nœ Polo ugurutœ angbi azu

¹ Mbœrœ tœnœ ataa, œmœ Polo, mœ wuta ayi kánga ndœ akwa nœ Yisu Kristu mbœrœ e'e dœ angbi azu.

² Adjapu, 'e djindœ o'o tœ upu nœ otsho lœsu á Ndjaba ma fœ mœ mbœrœ kœmbœrœ dœ akwa nœ ye mbœrœ 'e.

³ Ndjaba dœ tœ ye dá yisœ gbetshelœ á tshe za lima yiwa tœnœ fœ mœ, yeka á mœ su dœ aya mbetincœ asœke.

⁴ Yé 'e kœsœ kœdi mbetincœ asœke dá 'e wusœ mara á mœ wusœ gbetshelœncœ á zatœ ye yiwa tœncœ asœmœ tœ upu nœ Kristu.

⁵ Lima utshuncœ, Ndjaba mama gbetshelœncœ fœ azu nene. Kashe ngœngœ asœke, Otsho Ishiri nœ ye pandœ nœ ngbi fœ œyerœ aayi avwa œdœ aayi kœgbara o'o.

⁶ Gbetshelœncœ asœmœ kœdœ adœke, angbi azu li ndje kœgbœ otshœrœ á Ndjaba guma fœ azu nœ ye dœ awa nœ kœyindœ Otsho O'o awa bale dœ Ayuda. Endje wuta uzu bale yé Ndjaba œ to œrœ á tshe pa lima tœnœ fœ endje kœ.

⁷ Mœ te ayi akwa kœyisœ Otsho O'onœ asœ mbœrœ otsho lœsu nœ Ndjaba œdœ pe gbœgbœncœ á tshe za lima fœ mœ.

⁸ Œmœ kœdœ ndœngœlœ uzu ugurutœ ayerœ azu nœ Ndjaba para kœkœ. Ngœngœ asœke, Ndjaba má otsho lœsu ga ndœ mœ adœke mœ yisœ dili kœgbœrœ nœ Kristu fœ angbi azu.

⁹ Ndjaba á tshe mbœrœ œrœ kœ za lima o'onœ asœ yiwa tœnœ katshatsha, yé ngœngœ asœke tshe za mœ adœke mœ kœyisœ nœ fœ azu kœ adœke endje wusœ œneke á tshe yindœ kœmbœrœ tœncœ.

¹⁰ Atamœ, lœ mara akwa á Ikrizia sœ kœmbœrœ tœncœ ngœngœncœ asœke, tshagbozu œdœ pe gbœgbœ 6a lafo wusœ egerœ kœwusœtœ nœ Ndjaba lœ aka œrœ kœ.

¹¹ Ndjaba mbœrœ adja liaka œneke á tshe gbe lima ndœ kœmbœrœ tœ nœ lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu.

¹² Mbœrœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu, a ngbœtœ azœ bale dœ she yé a li kœna ga utshu Ndjaba dœ lœsu ziti.

¹³ Mbœrœ tœncœ ataa, mœ ki fœ 'e adœke 'e mœmœ lœ œkœ 'e mbœrœ egerœ oyo á mœ sœ kœwu mbœrœ 'e nene. Œ sœ mbœrœ otshœrœ nœ 'e.

Kœyindœsho nœ Kristu

¹⁴ Mbœrœ tœncœ ataa, mœ gote dœ koda mœ 6a utshu Ndjaba Aba,

¹⁵ á mbœrœ she dá bingi kœ, œdœ 6a lafo œdœ 6a pa œshœ gbœ i'iri ye.

¹⁶ Lindœ kœgbœrœ nœ mokœ nœ ye, mœ yindœ nœ adœke tshe to gbœgbœ ga lœ 'e dœ awa nœ Ishiri nœ ye yeka á 'e kœwuta agbozu lœ kœyindœrœ.

¹⁷ Yé dœ tœncœ ataa á Kristu kœsœ tœ lœsu 'e lœ awa nœ kœyindœrœ. Mœ yindœ nœ adœke 'e ka ngbiri yé œ shi gbi lœ kœyindœsho.

¹⁸ Atamœ, e'e œdœ ayerœ azu para kœkœ, 'e sœ dœ gbœgbœ kœwusœ kœyindœsho nœ Kristu á ropa nœ yé á gugu dœ ndœngœlœncœ nene;

¹⁹ œ ro ndje sœ kœwusœrœ djigi. Œrœ á mœ eoshœ ndœ nœ ga ndœ 'e kœdœ adœke 'e su dœ gbœgbœ nœ Ndjaba.

²⁰ Ndjaba li kœmbœrœ œrœ kœropa œneke á a gbe dœ tœncœ. Tshe mbœrœ œrœ kœ dœ gbœgbœ á sœ kœmbœrœ akwa lœ azœ.

²¹ Kaka mokœ nœ Ndjaba matœ ye ugurutœ azu Ikrizia, œ ma ndje tœ ye dœ awa nœ Yisu Kristu manda ngbugu dœ ngbugu. Ame!

4

Azu nœ Kristu sœ undu bale

¹ Mbœrœ tœncœ ataa, œmœ á mœ te kanga mbœrœ kœmbœrœ akwa nœ Gbozu, mœ yindœ nœ adœke 'e mbœrœtœ 'e liaka mara á Ndjaba yindœ nœ.

² 'E zatœ 'e ga ati, dœ lœsu 'e ziti œdœ ndje pe dœ ugu lœsu. 'E sœ dœ kœru lœsu ga tœ anga 'e yé œ mbœrœ akwa dœ kœyindœsho.

³ 'E pa avwara kœgbœndœ kœngbœtœsho bale á Œtsho Ishiri to lœ awa nœ kœsœ gee.

⁴ Azu nœ Kristu sœ kolœ undu bale, yé Œtsho Ishiri sœ ndje bale, awa bale Ndjaba e azœ adœke a ko lœsu azœ bale.

⁵ Gbozu sœ bale, kœyindœrœ sœ bale, batisimu sœ ndje bale.

⁶ Ndjaba sœ bale. Tshe kœdœ Aba azœ kœ, tshe sœ kœmbœrœ akwa lœ azœ ko yé œ sœ ndje lœ azu kœ.

⁷ Andaa, gbœgbœ nœ kœmbœrœ dœ akwa á a gbœ sœsœ awa bale nene. A gbœ liaka œneke á Kristu yindœ kœto fœ uzu dœ uzu.

⁸ Œ sœ liaka œneke á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Lœkœ á tshe œ lima ga lafo,

tshe tepa akanga,

tshe to gbœgbœ kœmbœrœ dœ akwa fœ azu.»

⁹ Tshe œ lima ga lafo! Œ yindœ kœpa kotoo? Œ má ndje adœke Kristu jerœ ga ati ba budu œshœ a?

¹⁰ Uzu á tshe jerœ lima, œshe ndje kœdœ uzu á tshe œ waa kœropa tshalafo djigi adœke tshe su tshelœ osho kœ.

¹¹ Œshe dá kurutshelœ gbœgbœ kœmbœrœ dœ akwa fœ azu. Tshe ko anga azu kœsœ dœ aayi avwa, anga azu tœ aayi kœgbara o'o, anga azu tœ aayi kœmindœ Œtshœ O'o, anga azu tœ aayi kœgbœndœ Ikriزيا, anga azu tœ aayi kœyisœrœ.

¹² Tshe mbœrœ kœ atamœ mbœrœ kœguma azu nœ Ndjaba adœke endje mbœrœ akwa nœ ye dœ mara adœke endje mœ undu Kristu,

¹³ œrrr ga tœ adœke a wuta kœ dœ kœyindœrœ bale yé a wusœ Gbolo nœ Ndjaba. Ataa, a te agbœ azu yé œ wuta adja bœta Kristu.

¹⁴ Dœ mara atamœ, a kpa dœdœ aya agbolo á endje yaka kumu endje dœ tshelœ aka kœyisœrœ kœ nene. Aayi kœbili osho œ ko ndje azœ lœ gbanda nœ endje dœ o'o lima nœ endje nene. A kpa za awa aayi djingili yeka á endje kœgaga kumu azœ dœ kœyisœrœ wala nœ endje nene.

¹⁵ Kashe œdœ a kœsœ kœpa adja o'o lœ kœyindœsho, a gerœ bala lœ œrœ ko ga ndœ Kristu á tshe dœ kumu Ikriزيا.

¹⁶ Yé œshe dá ngbœa œrœ kœ á sœ tœ undu ye ga tœnœ bale. Œdœ œrœ bale dœ bale á sœ tœ undu ye kœmbœrœ akwa nœ ye dœ kœyindœrœ dœ œtshœnœ, undu djigi œ gerœ dœ œtshœnœ yé œ gerœ lœ kœyindœsho.

Tafo soro lœ kœngbœtœsho bale dœ Kristu

¹⁷ 'E wu œneke á mœ sœ kœyu 'e kpalakpala tœnœ dœ ìiri Gbozu: 'e katœ onghoro kœmbœrœtœ 'e bœta azu á endje wuwusœ Ndjaba nene, á kœwusœrœ nœ endje fu ye.

¹⁸ Ubu osho ndi tshelœ gbetshelœ nœ endje, yé endje wuwusœ soro á Ndjaba za fœ azu nene lœ kumu kœwusœrœ nene œdœ lœ kumu œgbœ lœsu nœ endje.

¹⁹ Endje kpa gugu dœ tshula nene; endje zatœ endje kœ ndœ kœmbœrœ angba budu yé œ kaka ndje tœ kœmbœrœ anga angbi œrœ tshula nene.

²⁰ Mbœrœ e'e nœ 'e, œ dœdœ mara á endje yisœ o'o tœ upu nœ Kristu fœ 'e dœmœ nene.

²¹ Œdœ o'o á 'e dji lima kœsœ adja tœ upu nœ ye, œdœ endje kœyi lima sœ ye fœ 'e kœli dœ adja o'o á dœ Kristu,

²²'e katœ ongboro kœmbœrœtœ 'e lima utshunœ, œtœnœ á ogo kœmbœrœ œrœ œ vwa osho ga læ kuzu.

²³Æ li adœke Ishiri nœ Ndjaba fa lœsu 'e dœ pe ishiri 'e adœke 'e wuta atafu azu.

²⁴'E za angwa kœmbœrœ œrœ nœ atafu azu, mbœrœ 'e te atafu azu á Ndjaba mbœrœ endje liaka angwa ye dœ tœ ye læ œrœ á sœ ndjii œdœ yerœ, á to læ adja o'o.

²⁵Mbœrœ tœnœ ataa, 'e katœ wala ye. Uzu dœ uzu pa adja o'o fœ yanganœ; gbambanœ nene, azœ para kœkœ a wuta œrœ kote undu uzu bale.

²⁶Ædœ 'e kœsœ dœ ókó, 'e mbœmbœrœ ekperœ nene. 'E gbœgbœndœ nœ œrrr adœke œlœ li tœnœ nene.

²⁷'E zaza awa fœ djaboro bale nene.

²⁸Uzu á tshe sœ lima kœzi angba, kpa zizi angba nene, kashe œ li dœ she kœmbœrœ akwa dœ kane ye yeka á kœgbœ œrœ tshangba nœ, yekane á tshe kœto ndje anganœ fœ aayi oyo.

²⁹Kaka adœke ekpe o'o bale wuwuta læ ama 'e nene. Kashe œdœ o'o kœsœ zœ, œ li dœ 'e kœpa o'o á li kœguma azu yé á to œtshœ lœsu fœ endjeneke á endje sœ kœdji tœnœ.

³⁰'E mbœmbœrœ adœke Ōtshœ Ishiri nœ Ndjaba sœ dœ oyo nene. Gbambanœ nene, œshe kœdœ ambara á Ndjaba ta ga tœ 'e mbœrœ olo á tshe she bala 'e læ ekperœ djigi.

³¹'E katœ ushu lœsu, kœyi uzu ga læ ókó, kœsœ dœ ókó, kœpa o'o dœ œgbœ tshama œdœ kœgu osho ye. 'E katœ kœmbœrœ œrœnœ asœmœ kœ ye.

³²'E sœ dœ œtshœ lœsu yé œ yindœtœ 'e ugurutœ 'e, 'e wu oyo ekperœ nœ anga 'e bata á Ndjaba wu lima oyo 'e læ awa nœ Kristu.

5

'E mbœrœtœ 'e bata azu nœ ingbisho

¹'E' kœdœ agbolo á Ndjaba yindœ 'e waa. Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke 'e mbœrœtœ 'e bata she.

²'E yindœtœ 'e bata á Kristu yi lima ndœ azœ, yé á za lima tœ ye fœ kuzu mbœrœ azœ bata makabo œdœ bata tokóró á endje zo á tshafunœ ga waa tœ Ndjaba.

³'E' kœdœ ayerœ azu nœ Ndjaba, 'e katœ kœmbœrœ angba budu, kœsœ dœ egerœ lœsu, kœmbœrœ œrœ tshula œdœ pe kœsœ dœ ogo ukpulu œrœ.

⁴Æ lili ndje dœ 'e kœpa o'o nœ egerœ kumu nene, kœpa o'o ngbilingbili bata agbakindi azu nene. Æ li dœ 'e kœza mershe fœ Ndjaba.

⁵'E wusœ nœ adœke ayi angba budu, dœ ayi ngbindirœ dœ pe ayi kœgbœtœ œrœ nœ anga endje asœmœ – ayi kœdonga andjaba – endje gbœ œrœ ba læ ogo nœ Kristu œdœ œnœ Ndjaba nene.

⁶Anga uzu bale bibili 'e dœ gbetshelœ nœ afara nene. Tœnœ dá sœ kœgbota ókó nœ Ndjaba ga pa azu á endje djidji she nene.

⁷'E ngbœngbœtœ 'e dœ endje læ ekperœnœ á endje mbœrœ asœmœ nene.

⁸'E læ lima utshunœ læ ubu osho, ngœngœ asœke 'e ngbœtœ 'e bale dœ Gbozu, yé 'e wuta azu nœ ingbisho.

⁹Gbambanœ nene, azu nœ ingbisho mbœrœ kolœ œtshœrœ, œrœ á sœ ndjii œdœ pe ndje adja o'o.

¹⁰'E pa avwara kœwusœ œrœ œneke á ga tœ Gbozu.

11 'E ngbɔngbɔtɔe 'e nene dɔe azu nɔe ubu osho á endje mbɔerɔe ɔerɔe á ádánɔe gugu nene asɔemɔe. Kashe 'e gbara ekperɔe nɔe endje á endje mbɔerɔe ngbi ga ushu.

12 Ɖerɔe á endje mbɔerɔe yaa lɔe ubunɔe, ɔe sɔe tshula tɔe kɔepa tɔenɔe.

13 Kashe 'e dɔe azu nɔe ingbisho, ɔe li dɔe 'e kɔepa tɔenɔe ga utshu azu.

14 Gbambanɔe nene, ɔerɔe kɔ á sɔe tɔe ingbisho wuta ingbisho. Mbɔerɔe tɔenɔe ataa dá endje pa adɔeke:

«Ɖɛɔe á ɔe sɔe tɔe lo, jo ga lafo,

yé ɔe she ugurutɔe akuzu,

yeka ishiri nɔe Kristu kɔema ɔe ngbi ga ushu.»

15 Ala 'e gbɔ tɔe ɔtshɔ 'e. Adja 'e mbɔembɔerɔetɔe 'e bata aayi indi nene kashe 'e mbɔerɔetɔe 'e bata azu nɔe kɔewusɔetɔe.

16 'E gbɔngbɔtɔe 'e kɔembɔerɔe ɔtshɔrɔe; gbambanɔe nene, olo á a sɔe lɔenɔe asɔe sɔe tɔe ekpenɔe.

17 Ataa, 'e dɔédɔe aayi indi nene, kashe 'e para awa kɔewusɔe ɔerɔe á Gbozu yindɔe nɔe.

18 'E ndjondjo ipi adɔeke ɔe mbɔerɔe 'e nene. Ete nene 'e li ga lɔe djingili, kashe 'e su dɔe Ɖtshɔ Ishiri.

19 'E to gbɔgbɔ lɔe tɔe 'e dɔe tshelɔe aka itshi kɔ ɔedɔe anganɔe á Ɖtshɔ Ishiri yisɔe nɔe; 'e ɔi itshi yé ɔe donga Gbozu dɔe lɔsu 'e djigi.

20 'E gi mershe fɔe Ndjaba Aba dɔe 'iri Gbozu nɔe azɔe dɔe Yisu Kristu dɔe ɔlɔ kɔ ɔedɔe mbɔerɔe ɔerɔe kɔ.

O'o tɔe upu nɔe ayakoshe dɔe ayashe

21 'E dɔe azu á 'e sɔe kɔekpawa Kristu, 'e lisɔetɔe 'e ugurutɔe 'e dɔe tɔe 'e.

22 'E'e dɔe ayashe, 'e lisɔe aakɔ 'e bata á 'e lisɔe Kristu.

23 Gbambanɔe nene, yakoshe kɔedɔe gbozu tshapa yashe bata á Kristu dɔe ndje gbozu tshapa Ikrizia. Dɔe mara ataa, Kristu kɔedɔe ayi kɔeshe Ikrizia á dɔe undu ye dɔe tɔe ye.

24 Ataa, ɔe li dɔe ayashe kɔelísɔe aakɔ endje lɔe ɔerɔe para kɔkɔ bata Ikrizia ɔe lisɔe Kristu.

25 'E'e dɔe ayakoshe, 'e yindɔe awo 'e bata Kristu yi lima ndɔe Ikrizia yé á zatɔe ye fɔe kuzu mbɔerɔe tɔenɔe.

26 Tshe djutɔ Ikrizia dɔe ungu batisimu ɔedɔe pe o'o ama Ndjaba adɔeke Ikrizia wuta yerɔe.

27 Tshe yindɔe nɔe adɔeke ɔe wuta tɔe ala ye bata ɔtshɔ yashe á ɔesɔe ye li. Tshe yindɔe nɔe adɔeke Ikrizia wuta adja yerɔe yé ɔe sɔe dɔe ekpenɔe bale nene.

28 Dɔe mara ataa, ɔe li adɔeke ayakoshe yindɔe aawo endje bata á endje yindɔe undu endje dɔe tɔe endje. Uzu á tshe yindɔe awonɔe, yindɔetɔe ye dɔe tɔe ye.

29 Ɖe dɔe adjapu adɔeke uzu bale lili kɔetshene undu ye dɔe tɔe ye nene. Kashe tshe to rɔego fɔe undu ye, ɔe gbɔndɔe nɔe bata á Kristu ɔe mbɔerɔe dɔe Ikrizia.

30 Gbambanɔe nene, azɔe kɔedɔe ɔerɔe kote ye.

31 Endje su adɔeke: «Mbɔerɔe tɔenɔe ataa, yakoshe ɔe katɔe abanɔe dɔe ayinɔe ti, ɔe ngbɔtɔe ye dɔe awonɔe, yé endje bibisha kɔ ɔe wuta uzu bale.»

32 Adja o'onɔe asɔe sɔe tɔe egerɔenɔe: ɔemɔe, mɔe pa fɔe 'e ngbi adɔeke ɔe sɔe tɔe upu nɔe Kristu ɔedɔe pe Ikrizia.

33 Kashe ɔe wu ndje 'e: Ɖe li dɔe yakoshe bale dɔe bale kɔeyindɔe awonɔe bata á tshe yindɔe tɔe ye dɔe tɔe ye, yé ɔe li ndje dɔe yashe bale dɔe bale kɔezatɔe ga ati fɔe akɔnɔe.

6

Agbolo œdœ aayi kœzu endje

¹ Agbolo, 'e dji aayi kœzu 'e. 'E mbœrœ ataa liaka œeneke á Gbozu yindœ nœ; gbambanœ nene, ascœmœ dá sœ ndjii.

² O'o á Ndjaba pa lima tœnœ lœ awa o'o nœ ye utshunœ kœdœ adœke: Dji aba zœ dœ ayi zœ,

³ mbœrœ á ƒœ kœsœ dœ yanga á œendœ zœ kœedi waa pa œshœ.

⁴ E'e dœ aayi kœzu agbolo, 'e mbœmbœrœ œrœ adœke œ za ókó ga lœ agbolo nœ 'e nene, kashe 'e gbœndœ endje dœ kœyisœrœ œdœ kœmi upu dœ o'o á to ƒa ndœ Gbozu.

Akanga œdœ agbozu tshapa endje

⁵ E'e dœ akanga, 'e dji agbozu tshapa 'e pa œshœ asœke. 'E mbœrœtœ 'e lindœ o'o endje yé œ dji endje dœ lœsu 'e bale ƒata 'e sœ kœmbœrœ akwa ƒœ Kristu.

⁶ 'E mbœmbœrœ kolœ ataa dœ lœndœ á endje sœ kœko ala endje tœ 'e nene, œ sœ ƒata 'e sœ kœpara awa kœza yanga ƒœ endje. Kashe 'e mbœrœ dœ lœsu 'e kœ ƒata akanga nœ Kristu á endje zatœ endje tœ kœmbœrœ œeneke á Ndjaba yindœ nœ.

⁷ 'E mbœrœ akwa ƒœ agbozu tshapa 'e dœ œtshœnœ ƒata 'e sœ kœmbœrœ ƒœ Gbozu, kashe œ doédœ mbœrœ azu nene.

⁸ 'E wusœ nœ adœke, œdœ kanga œdœ tsheneke á tshe doédœ kanga nene, uzu dœ uzu œ gbœ tshangba œtshœrœ á tshe mbœrœ ƒa ndœ Gbozu.

⁹ Yé e'e dœ agbozu, 'e mbœrœ ndje awa bale ga ndœ akanga nœ 'e. 'E katœ kœmbœrœ œgbœrœ ga tœ endje, mbœrœ 'e wusœ nœ adœke e'e dœ endje; 'e sœ dœ Gbozu pa 'e bale ƒa lafo á tshe keke azu mbœrœ tshatshu endje nene.

œrœ koshe nœ kœyindœrœ

¹⁰ Tœ ndœngœlœnœ, 'e para gbœgbœ lœ kœngbœtœ 'e bale dœ Gbozu lœ awa gbœgbœ nœ ye á ropanœ.

¹¹ 'E ko œrœ koshe kœ á Ndjaba ko ƒœ 'e á kœka dœ tœnœ ngbiri adœke djaboro kœkoko 'e vesho nene.

¹² Gbambanœ nene, a sœsœ kœnga koshœnœ dœ azu ƒata azœ nene. Kashe a sœ kœnga koshœnœ dœ aekpe ishiri nœ tshapashœ, dœ agboro azu, dœ gbœgbœ œdœ dœ aayi gbœgbœ nœ ubu osho nœ tshapashœnœ asœke.

¹³ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e ko œrœ koshœnœ kœ á Ndjaba ko ƒœ 'e mbœrœ lœkœ á ekpe olo kœli, á 'e kœka ngbiri utshu ayingba 'e. Yé manda kœnga koshœnœ œrrr ga tœ ndœngœlœnœ, 'e shi gbi.

¹⁴ Ataa, 'e kote 'e ga lœ vola. 'E za adja o'o ƒata uwu tshapa lœba tœ budu 'e; 'e za œrœ á sœ ndjii ƒata balangba nœ 'e.

¹⁵ 'E sœ dœ yanga nœ kœmindœ œtshœ O'o nœ kœsœ gee ƒœ azu ƒata œrada tœ ada 'e.

¹⁶ 'E za kœyindœrœ œbœ dœ œbœ ƒata balangba nœ 'e: œ za awa ƒœ 'e adœke 'e ru owo tœ wele á yangba 'e sœ kœnœ tœnœ.

¹⁷ 'E yindœ kœshe ƒata kpoto wáyá yé œ tepa o'o ama Ndjaba ngbiri ƒata ingiri yakamba á œtshœ Ishiri za ƒœ 'e.

¹⁸ 'E za avwala nœ 'e tœ œerœnœ ascœmœ kœ ƒœ Ndjaba yé œbœ dœ œbœ, œtshœ Ishiri sœ dœ 'e lœœœ. Mbœrœ tœnœ ataa, ala 'e gbœ yé 'e zatœ 'e waa dœ waa ga tœnœ. 'E za ndje avwala nœ 'e mbœrœ azu nœ Ndjaba para kœkœ.

¹⁹ 'E za ndje avwala nœ 'e ƒœ Ndjaba mbœrœ mœ adœke tshe yisœ œtshœ O'onœ á zatœ ye yiwa tœnœ ƒœ mœ yeka á mœ kœpapandœ nœ dœ awa nene.

²⁰ Æmœ kædœ ayi kæyisœ Ɔtshɔ O'o fœ azu, mbœrœ tœnœ dá mœ sœ læ kánga. 'E za avwala fœ Ndjaba adœke adja awa mbœmbœrœ mœ bale nene, kashe tshe to gbɔgbɔ á li dœ mœ kæpandœ œneke á li adœke mœ pa.

Ndɔngɔ abala

²¹ Aya azœ dœ Tishike á tshe sœ kæmbœrœ akwa nœ Gbozu dœ lɔsu ye bale ascœmœ, œshe dá pandœ o'o nœ mœ kɔ fœ 'e á 'e kædji dœ ɔtshœnœ yé á kæwu ndje sœ œneke á mœ sœ kæmbœrœ tœnœ.

²² Mœ sœ kævwa she fœ 'e adœke 'e wusœ mara kœsœ nœ 'a 6a ke yeka á kœza kœru lɔsu fœ 'e.

²³ Kaka Ndjaba Aba œdœ Gbozu Yisu Kristu za kœsœ gee, dœ kæyindœsho, œdœ pe kæyindœrœ fœ 'e dœ aayazu læ Yisu kɔkɔ.

²⁴ Kaka Ndjaba to kane ye ga pa azu para kɔkɔ á endje yindœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu dœ kæyindœsho á ka nene.

Mbeti á Polo sù fœ azu Filipino Tshatshu o'o

Asœ kœdœ mbeti á Polo sù fœ azu Filipino. Filipino kœdœ ongbo utshunœ lœ Eropa á Polo yisœ Ɔtsho o'o nœ Yisu Kristu lœnœ lœ bisha ana gene kœyisœ o'o ama Ndjaba nœ ye.

Lœkœ á endje za lima Polo vwi ga lœ kánga 6a lœ Roma, lœ Efeze too lœ Sezaré, ayindœ Yisu tshelœ Filipino ngbœba lima œrœ nœ endje á vwa manda ye dœ yanga endje bale á 'iri ye kœdœ Epafrodite. Mbœrœ tœnœ ataa á Polo sù mbetinœ asœke ndœ kœgi mershe fœ azu Filipino, yé á pa ndje fœ endje adœke endje shi gbi lœ kœyindœrœ nœ endje. Endje vwaratœ endje tœ kœyisœrœ nœ azu á sœ kpi tœ o'o ama Ndjaba, yé œ fafa tshangba endje fœ Ndjaba nene. Tshe kpa pa fœ endje adœke endje œdœ œne wuta bale dœ Kristu.

Ɔgbœ o'o tshala mbeti nœ Polo asœke kœdœ adœke, azu sœ dœ yanga lœ œrœ kœ á wuta ga tœ endje mangba Yisu.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1-11)
- Soro kœdœ Kristu (1.12-30)
- 'E za mara gbetshelœ nœ Kristu (2.1-18)
- Atimote dœ Epafrodite (2.19-30)
- Mara kœwuta uzu ndjii utshu Ndjaba (3.1-4.9)
- Mershe nœ Polo fœ azu ogo Filipino (4.10-20)
- Ndngœlœ abala (4.21-23)

Abala

¹ Ɔmœ Polo œdœ Timote, a'a dœ aayi akwa nœ Yisu Kristu, 'a sœ kœsu mbetinœ asœke fœ 'e dœ ayerœ azu nœ Yisu Kristu para kœkœ 6a lakpi Filipino, dœ agbozu Ikrizia œdœ ndje aayi akwa tshelœ Ikrizia.

² Kaka Aba azœ dœ Ndjaba œdœ Gbozu Yisu Kristu ma Ɔtsho lœsu nœ endje ga ndœ 'e, yé œ za kœsœ gee nœ endje fœ 'e.

Avwala nœ Polo tœ upu nœ azu Ikrizia

³ Ɔlœ kœ á mœ kœsœ kœgbe dœ 'e, mœ sœ kœgi mershe fœ Ndjaba nœ mœ.

⁴ Ɔ kœsœ adœke mœ za avwala nœ mœ fœ Ndjaba tœ upu nœ 'e, mœ sœ kœza tœnœ dœ yanga,

⁵ mbœrœ mara á 'e sœ kœti kane mœ lœ kœmindœ Ɔtsho o'o nœ Kristu kœto tœ ali olo œrrr ga tœ ngœngœ asœke.

⁶ Adja mœ wusœ nœ adœke Ndjaba á tshe te lima tœ kœmbœrœ Ɔtsho akwa ugurutœ 'e asœmœ, tshe sœpe kœmbœrœ tœnœ œrrr ga tœ kœkwa Yisu Kristu.

⁷ Ɔ sœ dœ Ɔtshœnœ adœke mœ sœ dœ gbetshelœ atamœ ga ndœ 'e para kœkœ. Mœ sœ kœgbœndœ 'e ga tœ lœsu mœ. Gbambanœ nene, 'e ti kane mœ waa lœ akwa á Ndjaba za fœ mœ lœ Ɔtsho lœsu nœ ye œdœ dœ lœkœ á mœ sœ 6a lœ kánga œdœ ndje dœ lœkœ á mœ gugu lœ kánga nene, mbœrœ kœma ngbi adœke Ɔtsho O'onœ kœdœ adjapu yé azu sœ kœga ga mangba nœ.

⁸ Ndjaba wusœ nœ dœ Ɔtshœnœ adœke mœ yindœ 'e para kœkœ waa dœ kœyindœsho á to lœ Yisu Kristu.

⁹Ɖe koesœ adœke mœ sœ kœza avwala nœ mœ fœ Ndjaba tœ upu nœ 'e, mœ sœ kœki adœke 'e yindœ Ndjaba yé œ yi ndje ndœtœ 'e tœpanœ kpuru, tshe to kœwusœrœ fœ 'e yé œ kœra ala 'e,

¹⁰yeka á 'e kœwusœ kœke œrœ á sœ dœ œtshœnœ ndœ kœmbœrœ tœnœ. Atamœ 'e wuta azu á ekperœ gugu lœ endje nene, á anga œrœ kœgbagbara endje tœnœ œ gu nene dœ lœkœ kœkwa Yisu Kristu,

¹¹dœ mara adœke œneke kœ á 'e mbœrœ dœ adja œtshœrœ á na ga ndœ azœ lœ awa nœ Yisu Kristu, mbœrœ kœgi mokœ fœ Ndjaba yé œ donga she.

Soro kœdœ Kristu

¹²Aaya mœ, mœ yindœ nœ adœke 'e wusœ o'onœ asœke: Eneke á wuta ga tœ mœ, œ mbœrœ adœke Ɖtshœ O'o na ga utshunœ.

¹³Mbœrœ tœnœ dá aayi kœgbœndœ anda nœ egerœ gbozu œdœ pe anga azu para kœkœ, wusœ nœ adœke mœ li ga lœ kœnga mbœrœ upu nœ Kristu.

¹⁴Yé kœwu mœ lœ kœnga, aaya azœ ndjoro sœ kœza lœsu endje ga pa Gbozu dœ mara adœke, endje tetœ kœpa avwaratœ endje yé endje kpa sœsœ dœ awa tœ kœmindœ o'o ama Ndjaba nene.

¹⁵Ɖe doé adjapu adœke anga azu sœ kœyisœ œrœ tœ upu nœ Kristu dœ gbetshelœ nœ kœmbœrœ úkú œdœ gbetshelœ nœ kœgbugburu tshelœ o'o dœ mœ, anga endje sœ kœyisœ nœ dœ œtshœ gbetshelœ.

¹⁶Endjeneke asœke, endje sœ kœyisœ nœ dœ kœyindœsho ga ndœ mœ, mbœrœ á endje wusœ nœ adœke mœ sœ lœ kœnga tœ upu nœ kœmbœrœ adœke azu yi adja ndœ Ɖtshœ O'o.

¹⁷Anga azu, endjeneke á endje sœ dœ úkú, endje sœ kœyisœ upu nœ Kristu dœ gbetshelœ adœke œne ropa anga œne. Eneke á endje gbe kœmbœrœ tœnœ sœsœ ndjii nene, endje dá yindœ kpa kœwo tshandœ mœ.

¹⁸Ɖe mbœrœ œrœ bale nene! Ɖœdœ endje kœyisœ œerœnœ dœ œtshœ gbetshelœ too dœ ekpe gbetshelœ, kolœnœ adœke endje mindœ upu nœ Kristu. Yé mœ sœ dœ yanga tœnœ, mœ sœpe ndje sheko kolœ dœ yanga mbœrœ tœnœ.

¹⁹Gbambœnœ nene, mœ wusœ nœ adœke œneke kœ œ kœra awa adœke endje vwara mœ lœ kœnga mbœrœ á 'e sœ kœza avwala nœ 'e fœ Ndjaba tœ upu nœ mœ yé Ishiri nœ Yisu Kristu sœ ndje dœ mœ awa bale.

²⁰Ɖerœ á mœ sœ kœkate dœ lœsu mœ bale, á sœ kœza gbetshelœ nœ mœ djigi ga tœnœ, œtœnœ kœdœ adœke mœ gbœgbœ tshula bale nene. Kashe gbetshelœ nœ mœ djigi ngœngœ asœke œdœ pe œlœ dœ œlœ kœdœ adœke mœ lœsœ Kristu dœ undu mœ djigi, œdœ lœ soro mœ, œdœ lœ kuzu mœ.

²¹Gbambœnœ nene, 6a tœ mœ, soro kœdœ Kristu yé kuzu kœdœ kœgbœ œrœ tshangba akwa.

²²Kashe œ kœsœ adœke mœ sœpe dœ soro, œ li dœ mœ adœke mœ mbœrœ œtshœ akwa, ataa mœ wuwusœ œrœ á mœ mbœrœ nene.

²³Mœ sœ ugurutœ o'o bisha á sœ kœgbota mœ: mœ yindœ kœkatœ kœsœ dœ soro pa œshœ asœke ndœ kœsœ dœ soro awa bale dœ Kristu. Ɖetœnœ dá sœ dœ œtshœnœ kœropa nœ.

²⁴Kashe œ sœ ndje dœ œtshœnœ adœke mœ sœpe dœ soro mbœrœ 'e.

²⁵Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœsœ dœ sharapu nene. Mœ wusœ nœ adœke mœ sœ dœ 'e awa bale mbœrœ kœkœ ala mœ tœ 'e adœke 'e gerœ, yé œ sœ ndje dœ yanga lœ kœyindœrœ.

²⁶Atamœ, lœkœ á mœ kœkwatœ mœ ga ndœ 'e, 'e kpa li kœdonga tœ 'e tœ œneke á Yisu Kristu mbœrœ fœ 'e lœ awa nœ mœ.

Kœshi gbi lœ koshe

²⁷ Ngongo asoŋe ɔerɔe á ropanɔe kɔ kɔedɔe adɔeke, mara kɔembɔerɔetɔe 'e li dɔe ɔtshɔ O'o nɔe Kristu. Atamɔe ɔedɔe mɔe kɔena kɔewu 'e too mɔe kɔenana nene, mɔe yindɔe kɔedji adɔeke 'e sɔepe kɔeru lɔsu 'e dɔe gbetshelɔe bale, 'e sɔe dɔe lɔsu bale mbɔerɔe kɔenga koshe nɔe kɔeyindɔerɔe á ɔtshɔ O'o yisɔe nɔe fɔe 'e.

²⁸ 'E sɔesɔe dɔe awa ayingba 'e bale nene. Asɔemɔe dá ma ambárá fɔe endje adɔeke awa kuzu endje dá endje za, kashe 'e za ɔenɔe 'e awa kɔeshe; ɔeneke á to ɔa ndɔe Ndjaba.

²⁹ Gbambanɔe nene, Ndjaba yisɔe ɔtshɔ lɔsu nɔe ye ga ndɔe 'e, adɔeke 'e wuta azu nɔe Kristu. Tshe mbɔembɔerɔe kolɔenɔe adɔeke 'e sɔe dɔe kɔeyindɔerɔe nene, kashe mbɔerɔe adɔeke 'e wu ndje oyo tɔe upu nɔe ye.

³⁰ Ngongo asoŋe, a ngbɔtɔe koshenɔe á 'e wu mɔe kɔenga tɔenɔe adɔeke azu yi adja ndɔe ɔtshɔ O'o. (E tɔenɔe kɔedɔe koshe á 'e wu mɔe lima kɔenga tɔenɔe yé mɔe sɔepe kɔenga tɔenɔe adɔeke azu yi adja ndɔe ɔtshɔ O'o ɔata á 'e wusɔe nɔe ngongo asoŋe.

2

'E za mara gbetshelɔe nɔe Kristu

¹ Bata á kɔeyindɔerɔe nɔe 'e ga ndɔe Kristu za gbɔgbɔ fɔe 'e, yé á kɔeyindɔesho nɔe ye to uvuru ga lɔe 'e, ɔata 'e ngbɔtɔe 'e bale dɔe ɔtshɔ Ishiri, 'e yindɔetɔe 'e dɔe ɔe mbɔerɔe ayo ugurutɔe 'e.

² Atamɔe, 'e mbɔerɔe adɔeke lɔsu mɔe su dɔe yanga mbɔerɔe kɔengbɔtɔe o'o ama 'e bale, dɔe kɔeyindɔetɔe 'e, dɔe kɔesɔe dɔe lɔsu 'e bale ɔedɔe ndje dɔe gbetshelɔe bale.

³ 'E mbɔembɔerɔe ɔerɔe bale dɔe gbetshelɔe nɔe kɔeropa anga 'e nene, 'e dodonga tɔe 'e nene kashe lɔe kɔezatɔe 'e ga ati, 'e wu anga anga 'e ɔata endje ropɔ 'e ye.

⁴ Uzu gbege kolɔe dɔe undu ye dɔe tɔe ye nene, kashe ɔe li adɔeke tshe gbe ndje dɔe anga azu anganɔe.

⁵ 'E sɔe dɔe gbetshelɔe ɔata á Yisu Kristu sɔe lima dɔe tɔenɔe:

⁶ Mara kɔesɔe nɔe ye kɔedɔe lima ɔenɔe Ndjaba.

Ɛshe kɔedɔe lima adja Ndjaba, kashe tshe gbege lima kɔepara awa kɔegbɔndɔe kɔedɔe kolɔe Ndjaba nɔe ye nene.

⁷ Kashe tshe katɔe ɔeneke kɔ á tshe sɔe lima dɔe tɔenɔe ti, yé ɔe za lima mara kɔesɔe nɔe kanga.

Tshe wuta lima ɔata azu para kɔkɔ, yé ɔe za mara kɔesɔe á azu sɔe dɔe tɔenɔe.

⁸ Tshe za lima tɔe ye ga ati

yé ɔe za o'o ama Ndjaba ga tɔe akwa lɔe ɔerɔe kɔ á tshe mbɔerɔe ɔerrr ga tɔe kuzu, adja kuzu ɔa pa kurushi.

⁹ Mbɔerɔe tɔenɔe ataa, Ndjaba ti she galafo kɔeropa nɔe yé ɔe za i'iri á ropɔ i'iri kɔ fɔe she.

¹⁰ Tshe yindɔe nɔe adɔeke tɔe kɔelisoɔe i'iri Yisu, endjeneke kɔ á endje sɔe ɔa lafo, ɔa pa ɔshɔ, ɔa ndɔe akuzu, endje gote ga utshu ye.

¹¹ Yé endje kɔ, endje mindɔe nɔe adɔeke Yisu Kristu kɔedɔe Gbozu, ɔa lɔe mokɔ nɔe Aba dɔe Ndjaba.

Akwa manda kɔeshe

12 Ataa, e'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e sœ lima koelise o'o mœ dœ ðlɔ kɔ á mœ sœ lima ugurutœ 'e. Bata á mœ sœsœ ugurutœ 'e nene, 'e kpa lise nœ ropa nœ. 'E mbœrœ akwa manda kœshe nœ 'e dœ awa kɔ.

13 Gbambanœ nene, Ndjaba dá sœ kœmbœrœ akwa ugurutœ 'e, adœke 'e yindœ nœ, yé œ mbœrœ œneke á tshe yindœ nœ.

14 Æ li adœke 'e kparawa kœle lœ ama 'e œdœ kœgbugburu tshelœ o'o,

15 adœke azu kœgbɔgbɔ ádá kœpa ekpe o'o nœ 'e nene, á kœwuwu ekperœ lœ 'e nene. Atamœ, 'e dœ agbolo nœ Ndjaba á ekperœ gugu lœ 'e nene ugurutœ azu tshapashɔ á endje sœ kolœ kœmbœrœ ekperœ. Æ li adœke 'e tshi ugurutœ endje bata angerepe á tshi ɓa lafo,

16 ɓkɔ á 'e sœ kœma o'o nœ soro. Ædœ 'e kœsœ kœmbœrœ atamœ, mœ sœ dœ yanga ɓkɔ á Kristu œ kwatœ ye, yé œ ma ndje adœke akwa á mœ mbœrœ lima œdœ ili á mœ vwi, œ sœsœ gbambanœ nene.

17 Æ kœsœ ndje adœke endje wo mœ, yé indji mœ tu, á gbɔtœ ye dœ tokóro nœ 'e á dœ kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Ndjaba, mœ sœ dœ yanga mbœrœ tœnœ yé 'e para 'e te ndje ga ndœ yanga nœ mœ awa bale dœ mœ.

18 E'e ndje ataa, 'e sœ dœ yanga yé mœ te ndje ga ndœ yanga nœ 'e awa bale dœ 'e.

Atimote dœ Epafrodite

19 Ædœ Gbozu Yisu kœyindœ nœ, mœ wusœ nœ adœke mœ vwa Timote ɓa ndœ 'e lœ ondonœ asœke, adœke tshe gu dœ o'o tshandœ 'e fœ mœ yeka á mœ kœgbɔ gbɔgbɔ mbœrœ tœnœ.

20 Mœ sœpe kolœ dœ Timote á gbetshelœ nœ ye sœ bata œnœ mœ yé tshe sœ kœgbe kolœ o'o nœ 'e.

21 Gbambanœ nene, anga udu azu para kɔkɔ sœ kœgbe kolœ o'o nœ kœmbœrœ œrœ nœ endje dœ tœ endje, kashe endje gbegbe dœ upu nœ Yisu Kristu nene.

22 'E wusœ nœ dœ tœ 'e mara á tshe ma ɔtshɔ akwa nœ ye. Tshe zatœ ye djigi mbœrœ kœmindœ ɔtshɔ O'o awa bale dœ mœ bata á gbolo yakoshe œ ti kane abanœ.

23 Mœ sœ kœgbe kœvwa she fœ 'e œdœ mœ kœwu upu nœ mœ ngbi yekane.

24 Mœ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbozu adœke mœ yi ndje kumu mœ ndœ kœwu 'e lœ ondonœ asœke.

25 Mœ wu adœke œ sœ dœ ɔtshɔnœ kœgi aya mœ dœ Epafrodite, yanga mœ lœ ama akwa œdœ lœ koshe á 'e vwa lima she adœke tshe mbœrœ akwa fœ mœ ɓkɔ á mœ sœ lima lœ oyo.

26 Tshe sœ dœ ogo kpa kœwu 'e para kɔkɔ, yé ɓsu ye sú dœ oyo kœropa nœ mbœrœ á 'e dji lima adœke tshe sœ dœ kɔɓa.

27 Adja Kɔɓanœ za she lima ndoo dœ kuzu, kashe Ndjaba wu oyo ye. Æ dœdœ kolœ oyo ye bale nene, kashe Ndjaba wu ndje oyo mœ mbœrœ adœke adja anga oyo kpa wuwuta ga pa oyo nene.

28 Mbœrœ tœnœ dá mœ yindœ kœgi she katsha fœ 'e adœke ɓkɔ á 'e kpa kœwu she, yeka á 'e kœsœ dœ yanga á áta oyo nœ mœ kœka.

29 Atamœ, 'e za osho kœsœ fœ she dœ yanga kɔ bata aya uzu lœ ngbɔtœ nœ Gbozu. Æ li adœke 'e lise mara azu bata she.

30 Gbambanœ nene, tshe yi lima kœtshu mbœrœ akwa nœ Kristu. Tshe za undu ye fœ kuzu mbœrœ kœti kane mœ galafœ dœ œneke á 'e lili má kœmbœrœ tœnœ fœ mœ dœ tœ 'e nene.

3

Mara kœwuta uzu ndjii ɓa utshu Ndjaba

¹ Yé ngóngò asœe aaya mœ, 'e sœ dœ yanga mbœrœe kœngbœtœ 'e bale dœ Gbozu.

Mœ wusœ nœ adœke mœ sú lima o'onœ asœke fœ 'e utshunœ ye. Kashe mœ mœ nene ndœ kpa kœsu tœnœ mbœrœe á kœli œerrr ga tœ lœsu 'e.

² Ala 'e gbœ dœ azu á endje sœ kœmbœrœe ekperœ. Endje sœ bœta ekpe ayavoro. Endje kœdœ azu á endje sœ kœ'e tœ endje tœ azu nœ Ndjaba mbœrœe á endje za lœsu endje ga pa gaza bœta egerœ œœe.

³ Adja azu nœ Ndjaba kœdœ azœ; gbambanœ nene, azœ kœdœ azu á a sœ kœdonga Ndjaba dœ awanœ, dœ gbœgbœ nœ Ishiri yé á sœ kœza lœsu azœ ga pa Yisu Kristu, kashe a koko lœsu azœ ga tœ undu azœ nene.

⁴ Andaa, mœ li má ndje kœza lœsu mœ ga tœ undu mœ dœ tœ mœ. E kœsœ adœke anga azu gbe adœke œne li kœza lœsu œne ga tœ undu œne dœ tœ œne, mœ li ndje kœmbœrœe tœnœ kœropa nœ.

⁵ Gbambanœ nene, endje wa mœ tœ gaza olo mindu dœ votœ manda kœzu mœ mara á awa akwa pa tœnœ. Ogo mœ kœdœ Israyele yé mara mœ kœdœ Bendjame. Emœ kœdœ uzu Ebre yé aata mœ kœdœ ndje Aebre. Lœ o'o á wu awa akwa, mœ za lima tœ mœ djigi ndœ nœ, œmœ kœdœ lima Farisayi.

⁶ Tœ upunœ kœmbœrœe akwa dœ egerœ ogo, mœ mbœrœe lima œœe kanga fœ Ikriزيا. Mœ za lima lœsu mœ adœke awa akwa œ fa mœ ndjii tœ ala Ndjaba, mbœrœe tœnœ ataa mœ sœ lima kœlisœe awa akwa waa.

⁷ Kashe œœe kœ á mœ sœ lima kœwu bœta œ sœ dœ ádánœ waa, ngóngò asœke mœ wu bœta œœe á te tshakane mœ, mbœrœe kœza lœsu mœ ga pa Kristu.

⁸ Kœropa nœ, œ dœdœ kolœ œœe bale nene. Mœ sœ kœwu œœe para kœkœ lœ ala mœ bœta œ kpa dœ tafo œœe nene, mbœrœe tafo œœe á ropa œœe para kœkœ kœdœ kœwusœ Gbozu nœ mœ dœ Yisu Kristu. Mbœrœe she, mœ kpa yiyindœ nœ adœke œœe kœ á sœ lima tœ œtshœnœ tœ ala mœ, kpa dœdœ œtshœœe tœ ala mœ nene. Mœ sœ kœwu œœe para kœkœ bœta œœe kœko va ga pa ndiko, mbœrœe á mœ gbœ Kristu,

⁹ yé á ngbœtœ mœ dœ she bale. Mœ wuwuta œtshœ uzu mbœrœe œœe á mœ mbœrœe lœ awa nœ kœlisœe awa akwa nene, kashe lœ awa nœ kœyindœœœe ga ndœ Kristu. Atamœ, mara kœwuta uzu ndjii to bœ ndœ Ndjaba lœ awa nœ kœyindœœœe ga ndœ Kristu.

¹⁰ Ogo nœ mœ adœke mœ wusœ Kristu, dœ gbœgbœ á she she lœ akuzu asœmœ yé œ ngbœtœ mœ dœ she lœ œœe kanga nœ ye kœ adœke mœ wuta bœta she lœ kuzu nœ ye.

¹¹ Mbœrœe tœnœ ataa, mœ za lœsu mœ ga tœ Ndjaba adœke, mœ she ndje bala lœ akuzu ye.

A kpa œœe ga tœ osho á a yindœ kœwuta ga tœ nœ

¹² Mœ sœsœ kœpa adœke mœ gbœ œœe tshangba kœkpa œœe nœ mœ ye nene, too ndje adœke mara kœmbœrœœœœe nœ mœ wuta tœ œtshœnœ nene. Kashe mœ sœpe kœpa avwaratœ mœ adœke mœ gbœ œœe tshangba nœ. Wu ádánœ á Yisu Kristu gbe lima dœ tœnœ yeka á ke mœ.

¹³ Aaya mœ, mœ gbegebe adœke mœ gbœ œœe tshangba nœ ye nene. Kashe mœ sœ kœmbœrœe œœe bale: mœ kpa za ala mœ ga tœ œœe á mœ ro ga manda mœ nene, kashe mœ sœ kœpa avwara kœwuta ga tœ œœe á sœ bœ utshu mœ.

¹⁴ Ataa, mœ sœ kœkpa œœe kœwuta ga tœ osho á mœ yindœ kœwuta ga tœnœ adœke mœ gbœ œœe á Ndjaba e azœ kœgbœ bœ lafo lœ awa nœ Yisu Kristu.

¹⁵ Azœ para kɔkɔ á a doé agbozu læ kœyindœrœ, œ li adœke a sœ doé mara gbetshelœncœ asœmœ. Yé œ kœsœ adœke 'e sœ doé anga angbi gbetshelœ tœ œneke, Ndjaba œ yisœ nœ ngbi fœ 'e.

¹⁶ Ataa atamœ gbaa, œ li adœke a sœpe kœna ga utshuncœ tœ awa á a tetœ nœ œrrr kpesheke asœke.

¹⁷ Aaya mœ, e'e para kɔkɔ 'e za mara kœmbœrœtœ nœ mœ. 'E ko ala 'e ga tœ endjeneke á mara kœmbœrœtœ nœ endje li doé œneke á 'a yisœ nœ fœ 'e.

¹⁸ Mœ pa lima o'onœ asœke fœ 'e yeka á kpa pa doé ngola adœke: mara kœmbœrœtœ azu ndjoro sœ kœma adœke endje kœdoé ayingba kurushi nœ Kristu.

¹⁹ Endje za awa kuzu mbœrœ ndjaba nœ endje kœdoé uvu endje. Endje sœ kœdonga tœ endje tœ œrœ á za tshula fœ endje yé gbetshelœ nœ endje sœ kolœ ga pa œrœ tshapashœ asœke.

²⁰ Kashe azœ, tshalakpi nœ azœ sœ 6a lafo, 6a tœ osho á sœ kœkate Ayi kœshe azœ, á tshe kœdoé Gbozu Yisu Kristu.

²¹ Tshe fa undu azœ, œncœ tshapashœncœ asœke adœke œ li doé undu ye œncœ mokɔ. Tshe mbœrœ œneke kɔ doé gbɔgbɔ á za awa fœ she adœke tshe doé Gbozu pa œrœ kɔ.

4

¹ Mbœrœ tœncœ ataa, aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, mœ sœ doé egerœ ogo kpa kœwu 'e. 'E sœ kœmbœrœ adœke yanga nœ mœ sœ tœ egerœncœ yé mœ donga tœ mœ mbœrœ 'e. 'E doé aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e wu mara á li doé 'e kœshi gbi læ soro 'e bale doé Gbozu.

Ɛrœ á li kœmbœrœ tœncœ

² Mœ za o'o fœ Evodi œdoé Setishe adœke endje sœ doé gbetshelœ bale mbœrœ endje kœdoé azu nœ Gbozu.

³ Ɛ6œ ndje á 6œ doé adja yanga mœ læ ama akwa, mœ yindœ nœ adœke fœ u ayashê bisha asœke adœke endje katœ kœle læ ama endje. Gbambœncœ nene, endje zatœ endje ga tœ akwa doé mœ ndœ kœmindœ Ɔtshœ o'o, awa bale doé Klema œdoé pe ndje anga udu anga mœ læ ama akwa para kɔkɔ á i'iri endje sœ ala buku nœ soro.

⁴ 'E sœ doé yanga œdoé œdoé mbœrœ e'e kœdoé azu nœ Gbozu. Mœ kpa pa adœke: 'e sœ doé yanga.

⁵ 'E sœ doé ɔtshœ lœsu ga ndœ azu para kɔkɔ. Lœkɔ kœkwa Gbozu ndo ye.

⁶ 'E zaza lœsu 'e ga lafo mbœrœ œrœ bale nene. Kashe læ œrœ kɔ, œ li adœke 'e za avwala nœ 'e fœ Ndjaba tœ œrœ á oyonœ za 'e. Yé lœkɔ á 'e kœsœ kœza avwalanœ, 'e za doé kœgi mershe.

⁷ Yé kœsœ gee nœ Ndjaba á ropa kœwusœrœ kɔ, œ gbœndœ lœsu 'e doé pe gbetshelœ nœ 'e læ Yisu Kristu.

⁸ Aaya mœ, ndangœlœ o'o á mœ yindœ kœpa fœ 'e doœke: œ li adœke 'e gbe kolœ doé œrœ á sœ doé ɔtshœncœ, œrœ á li kœdonga tœncœ, œrœ á sœ ndjii, œrœ á ekperœ gugu læ nœ nene, œrœ á azu yindœ nœ, œrœ á endje lisœ nœ, œrœ á endje pa ɔtshœ o'o mbœrœ tœncœ, 'e ko œrœncœ kɔ asœke ga læ kumu 'e.

⁹ Ɛrœ á mœ yisœ nœ fœ 'e á 'e wusœ nœ, œrœ á 'e dji yé á wu mœ kœmbœrœ tœncœ, 'e za ga tœ akwa. 'E za œneke á mœ yisœ nœ fœ 'e ga tœ akwa. Yé Ndjaba á tshe za kœsœ gee fœ azu, tshe sœ awa bale doé 'e.

¹⁰ Mœ sœ lima dœ egerœ yanga lœ kœsœ bale dœ Gbozu tœ kœwu adœke 'e kpa gb̃ lima awa ndœ kœgbe dœ mœ. Adja 'e sœ lima kœgbe dœ mœ zœ yeka á 'e gb̃gb̃ lima awa ndœ kœyisœ nœ ngbi nene.

¹¹ Mœ sœsœ kœpa atake mbœrœ á mœ sœ dœ ogo kœgb̃ œrœ bale nene. Gbambancœ nene, mœ wusœ kœza lœsu mœ kolœ ga tœ œneke á mœ sœ dœ tœnœ.

¹² Tœ osho k̃ á mœ sœ tœnœ, lœ œrœ k̃ á wuta ga tœ mœ, mœ wusœ kœru lœsu mœ œdœ mœ kœsœ dœ kœziro œdœ mœ sœ dœ ogo, too œdœ mœ kœsœ dœ œrœ ndjoro œdœ mœ kœgugu dœ œrœ kœli dœ gb̃tshelœ nœ mœ nene.

¹³ Kristu sœ kœto gb̃gb̃ fœ mœ lœ œrœ para k̃k̃ á wuta ga tœ mœ.

¹⁴ Kashe 'e mbœrœ lima tœ ɔtsh̃nœ kœgbe dœ mœ l̃k̃ á mœ sœ lima lœ oyo.

¹⁵ E'e dœ azu Filipo, 'e wusœ nœ dœ tœ 'e adœke pe dœ l̃k̃ á mœ ka lima tœ Masedwane ti mbœrœ kœna kœtetœ kœyisœ ɔtsh̃ O'onœ, anga azu angbi Ikrizia titi kane mœ nene, kolœ e'e dá ti kane mœ lœ awa nœ kœto makabo nœ ngendja fœ mœ.

¹⁶ L̃k̃ á mœ sœ lima lœ Tesalonike, 'e ti lima kane mœ lœ awa nœ kœnwa œrœ á mœ sœ lima dœ ogo nœ.

¹⁷ Mœ sœsœ kœpara awa adœke 'e to œrœ fœ mœ nene. Kashe mœ sœ kœpara adœke anga angbi œrœ ndjoro kpa te ga pa œneke á 'e sœ dœ tœnœ.

¹⁸ Mœ gb̃ œrœnœ k̃ á 'e vwa fœ mœ asœmœ yé œ dopa nœ ye. Œrœ á 'e vwa dœ Ēpafrodite fœ mœ asœmœ, œ li adja ng̃ng̃ asœke dœ ogo nœ mœ yé œ sœ b̃ata yombo á tshafunœ ga, á sœ ndje b̃ata tok̃ró á ga tœ Ndjaba, á tsh̃e sœ dœ yanga mbœrœ tœnœ.

¹⁹ Yé Ndjaba nœ mœ œ to œneke k̃ á 'e gugu dœ tœnœ nene fœ 'e, lœ awa nœ kœngb̃tœ 'e dœ Yisu Kristu liaka adja kœngba œrœ nœ ye.

²⁰ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba sœ dœ mok̃ waa dœ waa. Ame.

Nd̃ng̃b̃ abala

²¹ 'E za abala fœ ayerœ azu nœ Yisu Kristu bale dœ bale k̃. Aaya azœ á mœ sœ dœ endje b̃a ke, bala ndje 'e.

²² Azu nœ Ndjaba para k̃k̃ za abala fœ 'e, yé kœropa nœ endjeneke á endje sœ lœ gb̃gba nœ egerœ gbozu Sezare.*

²³ Kaka adœke Gbozu Yisu Kristu gb̃ndœ ishiri 'e lœ awa nœ ɔtsh̃ lœsu nœ ye.

* 4.22 Dœ l̃k̃nœ asœmœ azu nœ Lita para k̃k̃, endje e lima endje adœke endje kœdœ azu tshelœ anda nœ egerœ gbozugo Roma

Mbeti á Polo sú fœ azu Kolose Tshatshu o'o

Kolose kœdœ lima anga ongbø bale læ ogo Azi Minere á ì'irincœ kœdœ kpesheke Turki. Polo wuwuta lima ga læ ongbonœ asœmœ nene, kashe yangancœ læma akwa á ì'iri ye kœdœ Epafraze á tshe kœdœ adja gbolo ogo Kolosencœ. Æshe kœdœ ali uzu á tshe yisœ Ɔtshø O'o nœ Yisu Kristu 6a læ ogo Kolose.

Løkø á Polo sœ læ kanga 6a læ Roma, Epafraze na kœwu she œ pa lima fœ she adœke aayi kœyisœrœ dœ wala na, œ sœ kœyindœ kœndi tshelœ kœyindœrœ nœ azu Kolose. 'Ba ndœ azuncœ asœmœ, uzu kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba yé á yindœ kœgbø soro neke á ka nene, œ li adœke tshe donga aandjelu, tshe mbœrœtœ ye lindœ œrœ ogo ye: œrœ 6ata kœwa gaza, kœzirœ, kœndjorœ... Kœdji tœncœ ataa, Polo su mbetincœ asœke fœ azu Kolose mbœrœ kpa kœyisœ nœ fœ endje adœke, Yisu ropa ishiri kœ yé kolœ mbœrœ kœyindœrœ ga ndœ ye dá uzu œ dá uzu œ gbø soro neke á ka nene. Tshe vwa mbetincœ fœ endje læ awa nœ Yisu Tishike œdœ Onezime.

Mbetincœ kurutshelœtœ ye atake:

- Tshatshu o'o (1.1-8)
- Mara kœsœ nœ Yisu Kristu dœ akwa nœ ye (1.9-2.19)
- Mara tafo soro 6a ndœ Kristu (2.20-4.6)
- Ndængølbø o'o (4.7-18)

Abala

¹ Æmœ Polo á Ndjaba ke mœ adœke mœ te ayi avwa nœ Yisu Kristu, œmœ œdœ aya azœ dœ Timote,

² a sœ kœsu mbetincœ asœ fœ 'e dœ ayerœ azu nœ Ndjaba 6a lakpi Kolose, á 'e sœ kœmbœrœtœ 'e lindœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu. Kaka Aba azœ dœ Ndjaba ma øtshø lœsu nœ ye ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee nœ ye fœ 'e.

Avwala nœ Polo mbœrœ Akolose

³ Ɔlbø dœ ølbø 'a sœ kœza mershe fœ Ndjaba, Aba Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu, læ avwala nœ 'a fœ she tœ upu nœ 'e.

⁴ Gbambancœ nene, 'a djindœ kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Yisu Kristu œdœ pe mara kœyindœsho á 'e sœ dœ tœncœ ga ndœ ayerœ azu nœ Ndjaba para kœkœ.

⁵ 'E sœ kœmbœrœ atamœ mbœrœ á 'e sœ kœza lœsu 'e ga pa øtshœrœ á Ndjaba gbøndœ nœ kate 'e 6a lafo. Gbambancœ nene, gbøgbø nœ kœza lœsu 'e to læ awa nœ adjapu á 'e dji lima utshunœ á dœ Ɔtshø O'o.

⁶ Ɔtshø O'onœ kurutshelœtœ ye pa øshø djigi yé œ sœ kœmbœrœ akwa na tœncœ veveve ko 6ata á ma lima tœ ye ugurutœ 'e, pe dœ lœkø á 'e gbø lima yé á wu ndje sœ øtshø lœsu nœ Ndjaba á tshe ma adja fœ azu.

⁷ Aya 'a dœ Epafraze á a yindœ ye waa, á tshe sœ kœmbœrœ akwa awa bale dœ 'a dá yi lima sœ nœ fœ 'e. Tshe sœ ga læ kudu 'a 6a ndœ 'e 6ata adja ayi akwa nœ Kristu,

⁸ yé tshe pa lima ndœ mara kœyindœsho á Ɔtshø Ishiri za ga læ 'e fœ 'a kœ.

⁹ Mbœrœ tœncœ atamœ, á kœto kpœtœ olo á 'a djindœ nœ, 'a kakatœ kœza avwala nœ 'a fœ Ndjaba tœ upu nœ 'e nene. 'A sœ kœyu she adœke tshe yisœ

gbetshelæ nœ ye djigi fœ 'e, mangba kæwusœtœ kœ œdœ kæwusœrœ á Ɔtsho ishiri to.

¹⁰ Ataa, 'e mbœrœtœ 'e b̄ata azu nœ Gbozu nœ azœ yé kæmbœrœ œrœ nœ 'e œ za yanga waa dœ waa fœ she. Lœ œrœ kœ, 'e li kæmbœrœ Ɔtshœrœ yé 'e wusœ Ndjaba kœropa nœ.

¹¹ Ndjaba to gbœgbœ nœ ye á sœ dœ mokœ waa fœ 'e adœke 'e sœ dœ ugu lsu, yé œ wusœ kœshi gbi lœ œneke kœ á wuta ga tœ 'e.

¹² 'E gi mershe dœ yanga fœ Aba azœ dœ Ndjaba á tshe guma 'e adœke 'e gbœ ndje Ɔtshœrœ á tshe gbœndœ nœ kate ayerœ azu ba lœ ogo ishiri nœ ye.

¹³ Tshe kœ azœ lœ kanga nœ ubu osho, yé œ gi azœ ga lœ ogo tshagbozu nœ Gbolo nœ ye á tshe yindœ ye kœropa nœ.

¹⁴ Dœ awa nœ Gbolonœ, a kpa dœdœ akanga nene yé tshe djerœndœ ekperœ nœ azœ ye.

Ndjaba za Yisu Kristu tœ Gbozu tshapa œrœ kœ

¹⁵ Kristu za tshatshu Ndjaba á uzu bale wuwu she nene, œshe kœdœ Eya Gbolo nœ Ndjaba á tshe ropa azu œdœ pe œrœ para kœkœ á tshe mbœrœ.

¹⁶ Gbambanœ nene, Ndjaba mbœrœ œrœ kœ lœ awa nœ ye, œrœ á sœ balafo œdœ ba ati, œneke á a sœ kæwutœ nœ dœ pe œneke á a sœsœ kæwutœ nœ nene, dœ gbœgbœ kœ œdœ ndje ishiri kœ á sœ b̄ata agbozu lœ yugu dœ pe tshaati. Ndjaba mbœrœ lima œrœ kœ lœ awa nœ Kristu adœke œrœ kœ sœ mbœrœ she.

¹⁷ Ataa tshe sœ utshu œrœ kœ yé œrœ kœ á li kœsœ tœnœ, ka mbœrœ she.

¹⁸ Tshe kœdœ ndje Gbozu nœ Ikriزيا, œshe kœdœ kumu Ikriزيا, Ikriزيا kœdœ undu ye, tshe kœdœ ali uzu, tshe kœdœ ali uzu á tshe she lœ kuzu ugurutœ akuzu; Mbœrœ tœnœ dá tshe wuta Gbozu pa œrœ kœ á Ndjaba mbœrœ.

¹⁹ Gbambanœ nene, Ndjaba dœ tœ ye dá yi lima ndœ nœ adœke Kristu za angwa œne djigi.

²⁰ Lœ awa nœ Kristu, Ndjaba gbe ndje lima kœgi ayo ga ugurutœ ye dœ œrœ para kœkœ á tshe mbœrœ. Adjapu adœke lœ awa nœ kuzu Gbolo nœ ye lœkœ á indji ye tu pa kurushi, tshe guma tshaguru tœ ye dœ œrœ kœ á sœ balafo dœ ba ati.

²¹ Yé e'e ndje, 'e sœ lima lœ ingirinœ tœ Ndjaba, 'e dœ lima azu kœyiangba ye mangba ekperœ á 'e sœ lima kœgbe dœ tœnœ á sœ ndje kæmbœrœ tœnœ.

²² Kashe ngœngœ asœke, lœ awa nœ kuzu á wo œkœ Gbolo nœ ye, Ndjaba guma tshaguru tœ ye dœ 'e adœke 'e te ayerœ azu neke á endje li tœ ala ye.

²³ Œ li adœke 'e tepa kœyindœrœ nœ 'e ngbiri, uzu bale fafara 'e nene. 'E za kolœ lsu 'e ga tœ Ɔtshœrœnœ á Ndjaba gumasœ nœ kate 'e b̄ata á 'e dji lima lœ Ɔtshœ O'o. Ɔtshœ O'onœ asœmœ, endje yisœ nœ fœ azu kœ pa œshœ, yé œtœnœ dá œmœ dœ Polo wuta ayi akwa mbœrœ kœyisœ nœ.

Akwa nœ Polo lœ Ikriزيا

²⁴ Ngœngœ asœke, mœ sœ dœ yanga mbœrœ oyo á mœ sœ kæwu tœnœ tœ upu nœ 'e. Gbambanœ nene, oyo á mœ sœ kæwu lœ œkœ mœ asœke te ga lœ kumu œneke á Kristu wu lima. Mœ yindœ kœza oyœnœ mbœrœ Ɔtshœrœ nœ Ikriزيا á dœ undu ye.

²⁵ Mœ te ayi akwa lœ Ikriزيا mbœrœ á Ndjaba za mœ adœke mœ mbœrœ akwa ugurutœ 'e. Tshe vwa mœ adœke mœ gbara o'o ama ye djigi.

²⁶ Œ yindœ kœpa adœke: O'o á Ndjaba sœ kœza yiwa tœnœ b̄alima katshatsha tœ azu. Ngœngœ asœke, tshe sœ kœyisœ nœ fœ azu á tshe ke endje.

²⁷ Ndjaba yi lima ndœ kœyisœ nœ fœ azu adœke, œrœ á œne za yiwa tœnœ asœmœ kœdœ egerœ œrœ á ropa œrœ kœ, yé á dœ mokœ á sœ ba ugurutœ

angbi azu. O'onœ á zatœ ye yiwatœnœ asœmœ kœdœ: Kristu sœ ugurutœ 'e yé dœ awa nœ ye, 'e ngbœtœ 'e dœ she bale lœ mokœ nœ Ndjaba.

²⁸ Ataa, Kristunœ asœke dá 'a sœ kœpandœ o'o nœ ye. 'A sœ kœmi upu fœ uzu dœ uzu, œ sœ kœyisœ œrœ lœ kœwusœtœ kœ adœke á guma endje dœ endje ngbœtœ endje bale dœ Kristu yeka á endje kœgerœ lœ kœyindœrœ.

²⁹ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœmbœrœ akwanœ yé œsœ kœnga koshe dœ gbœgbœ nœ Kristu, œtœnœ dá sœ kœmbœrœ akwa lœ mœ dœ gbœgbœ.

2

¹ Mœ yindœ nœ adœke 'e wusœ mara œgbœ koshe á mœ sœ kœnga tœ upu nœ 'e, tœ upu nœ azu Lawudukiya œdœ pe tœ upu nœ endjeneke kœ á endje wuwu damba mœ nene.

² Mœ sœ kœmbœrœ ataa mbœrœ á 'e kœshi gbi, mbœrœ á 'e kœsœ kœyindœtœ 'e dœ lœsu 'e bale. Mœ yi ndje ndœ nœ adœke Ndjaba to kane ye ga pa 'e yeka á 'e kœsœ dœ kœwusœrœ neke á li dœ kœwusœ adja o'o nœ Ndjaba á zatœ ye yiwatœnœ: O'onœ á zatœ ye yiwa tœnœ asœmœ kœdœ Kristu dœ tœ ye,

³ á kœwusœtœ kœ sœ ba ndœ ye. Œshe dá sœ kœkœrœ awa nœ kœwusœ œrœ fœ azœ

⁴ Mœ pa o'onœ asœ fœ 'e mbœrœ adœke anga uzu bale kpa kœefafara 'e dœ undú o'o nene.

⁵ Ataa mœ gugu ugurutœ 'e nene gbaa, lœsu mœ sœ ba ndœ 'e. Mœ sœ dœ yanga kœwu mara á 'e ka ngbiri yé á sœ kœshi gbïgbïgbï lœ kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Kristu.

Kristu za œtshœ soro fœ azœ

⁶ Ataa, bata á 'e yindœ nœ adœke Yisu Kristu dœ Gbozu nœ 'e asœmœ, 'e ngbœtœ 'e bale dœ she œlœ dœ œlœ.

⁷ 'E li ga lœ ye bata á eshe œyœ œ li ga lœ œshœ yé 'e za soro djigi ga tshakane ye. 'E shi ngbiri lœ kœyindœrœ nœ 'e bata mara á endje yi lima sœ nœ fœ 'e, yé œ sœ kœgi œtshœrœ fœ Ndjaba œlœ dœ œlœ.

⁸ 'E sœ dœ gbœdjela adœke uzu bale fafara 'e dœ kœwusœtœ nœ wala á sœ gbambanœ nene. Mara o'onœ asœmœ œ ka kolœ ga pa gbœtshelœ nœ azu œdœ ga pa gbœgbœ nœ ishiri tshapashœ; kashe œ kaka ga pa Kristu nene.

⁹ Gbambanœ nene, undu Ndjaba djigi sœ lœ Kristu;

¹⁰ yé 'e gbœ soro djigi lœ awa nœ kœngbœtœ 'e dœ she. Œshe kœdœ Gbozu nœ ishiri kœ á sœ dœ gbœgbœ.

¹¹ Lœ kœngbœtœ 'e bale dœ Kristu, tshe wa 'e tœ gaza. Gazanœ asœmœ dœdœ œneke á azu sœ kœwa tœnœ nene, kashe œtœnœ kœdœ gaza á to ba ndœ Kristu yé á gi 'e lœ ekpe œtshœ 'e lima utshunœ.

¹² Lœkœ á 'e gbœ lima batisimu, œ sœ bata endje shi 'e awa bale dœ Kristu yé 'e she ndje awa bale dœ she mbœrœ á 'e sœ dœ kœyindœrœ ga tœ gbœgbœ nœ Ndjaba á she lima she lœ akuzu.

¹³ Utshunœ, 'e tshu lima lœ ishiri mbœrœ á 'e sœ lima kœmbœrœ ekperœ œdœ pe mbœrœ á 'e dœdœ lima azu nœ Ndjaba nene*. Ngœngœ asœke Ndjaba she 'e lœ kuzu awa bale dœ Yisu Kristu, yé œ djerœndœ ekperœ nœ azœ kœ ye.

* 2.13 Azu nœ Ndjaba nene: Œ yindœ kœpa adœke azu á endje wawa gaza nene

¹⁴ Utshunœ, a yo lima dœ ngbanga mbœrœ á a tsha lima upu kœmbœrœtœ azœ lindœ awa akwa nœ Ndjaba, kashe Ndjaba wo mbeti á wa lima ngban-ganœ ga tœ azœ, œ za ekperœ lœ kumu azœ œ za ga pa kumu Kristu lœkœ á tshe tshu pa kurushi.

¹⁵ Ishiri kœ á sœ lima dœ gbœgbœ, Ndjaba gbœtœ gbœgbœnœ yé œ ko ishirinœ kœ ga tœ ala azu, lœkœ á tshe i endje dœ djingiri á sœ kœna dœ endje mbœrœ kœma adœke, œne ropa endje lœ awa nœ kuzu Kristu pa kurushi.

¹⁶ Ngœngœ asœ, uzu bale wawa ngbanga ga pa 'e tœ upu nœ kœzirœ too kœndjorœ nene. Œdœ tœ upu nœ olo angbo too olo kœwuta tafo yapu too ndje tœ upu nœ olo kœyatœ osho, uzu bale wawa ngbanga pa 'e nene.

¹⁷ Alœmœ para kœkœ sœ kœma kolœ ishiri œrœ á wuta má lima, kashe adjapunœ kœdœ Kristu.

¹⁸ Uzu bale mbœmbœrœ adœke 'e yo nene! Anga azu sœ kœdu okoro endje lœ kœzatœ endje ga ati yé á sœ kœpa adœke azu donga aandjelu. Endje sœ kœzatœ endje kolœ ga tœ o'o neke á na ga lœ œkœrœ endje lœ ulu. Mara azunœ asœmœ sœ dœ egerœ kumu waa lœ kœwusœrœ nœ œkœ nœ endje.

¹⁹ Azunœ asœmœ ngbœngbœtœ endje dœ Kristu á tshe dœ kumu Ikrizia nene. Kashe Kristu dá to kœzirœ fœ azu Ikrizia, á sœ kœmbœrœ adœke endje ngbœtœ endje ga tœ nœ bale yeka á kœgerœ bœta á Ndjaba yindœ nœ.

Kœtshu œdœ kœshe awa bale dœ Kristu

²⁰ Bata á 'e tshu awa bale dœ Kristu á wuta tshakudu gbœgbœ nœ ishiri tshapashœ, mbœrœ gadœ á 'e sœ kœmbœrœtœ 'e bœta 'e sœpe azu nœ tshapashœ á sœ kœyindœ mara o'o atamœ a? 'E yindœ nœ adœke endje pa fœ 'e adœke:

²¹ «Zaza œrœ asœ nene, zizi œrœ asœ nene, yé tuturutœ œneke nene.»

²² Alœmœ kœ, kolœ mbœrœ œrœ á œndœ nœ œ di nene. Azu dá guma awa akwanœ asœmœ kœ yekane á yisœ nœ.

²³ Œ dœ adjapu adœke awa akwanœ asœmœ matœ ye bœta œnœ kœwusœtœ, mbœrœ œ sœ kœza awa fœ azu adœke endje donga Ndjaba dœ mara á endje yindœ nœ, endje sœ kœzatœ endje ga ati yé œ sœ kœmbœrœ œrœ kanga ga tœ œkœ endje. Kashe œ dœdœ tœnœ dá kœ uzu tœ kœsœ dœ ogo œrœ á tshe yindœ nœ nene.

3

¹ Bata á Ndjaba she 'e lœ kuzu awa bale dœ Kristu, 'e para awa kœgbœ œrœ tshalafœ ba tœ osho á Kristu sœ tœnœ ga pa kuni Ndjaba.

² 'E gbe kolœ dœ œrœ tshalafœ. Adja 'e kpa gbegbe dœ œrœ tshapashœ nene.

³ Gbambanœ nene, 'e wuta bœta azu á endje tshu yé soro 'e zatœ ye wutœnœ awa bale dœ Kristu bœ tshakane Ndjaba.

⁴ Kristu kœdœ soro nœ 'e. Lœkœ á kœsœ adœke tshe kpa kwatœ ye, 'e wuta ndje awa bale dœ she lœ mokœ nœ ye.

A katœ ongboro œtshœ azœ ti

⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e wo ogo œrœ tshapashœ á sœ tœ lœsu 'e, bœta kœmbœrœ angba budu, kœmbœrœ œrœ uburu, kœmbœrœ œrœ tshula, ekpe gbetshelœ œdœ kœsœ dœ ogo kœgbœ ukpulu œrœ, gbambanœ nene, ogo kœgbœ ukpulu œrœ sœ bœta kœdonga anga andjaba.

⁶ Œrœnœ para kœkœ asœke sœ kœgbœta ókœ nœ Ndjaba ga tœ azu á endje vwarœtœ endje tœ kœdji O'o ama ye.

⁷ 'E' ndje, œlœ á 'e sœ lima pe kœro manda ogo ekperœnœ asœke; 'e mbœrœ ndje lima tœ 'e bœta azunœ asœmœ.

⁸ Kashe ngɔngɔ asœke 'e katœ ongboro ɔtshɔ 'e asœmœ ti: kœsœ dœ ókó, kœoma dœ o'o œdœ kœsœ dœ ogo kœmbœrœ ekperœ ga tœ azu, kœpa ekpe o'o ga tœ uzu œdœ pe kœpa o'o tshula.

⁹ 'E fafaratœ 'e ugurutœ 'e nene mbœrœ á 'e katœ ongboro ɔtshɔ 'e lima ti ye,

¹⁰ yé 'e wuta adja atafo azu. Ndjaba á tshe mbœrœ adœke 'e wuta atafo azu asœmœ, tshe sœpe kœmbœrœ tœ 'e dœ mara adœke 'e wuta ɓata œne yé 'e wu ndje sœ œne dœ ɔtshœne.

¹¹ Ngɔngɔ asœke, œrœ á kurutshelœ Ayuda dœ angbi azu kpa gugu nene, œdœ azu á endje wa gaza œdœ endjeneke á endje wawa gaza nene, a sœ awa bale. (Edœ kara, œdœ uzu á tshe wuwusœ œrœ nene, œdœ kanga œdœ uzu neke á tshe dœdœ kanga nene a sœ bale tœ ala Ndjaba. Kolœ Kristu bale á tshe sœ ga pa œrœ kɔ, œshe dá sœ dœ azœ para kɔkɔ.

¹² Ndjaba ke 'e ɓalima katshatsha yé tshe yindœ 'e, e'e kœdœ adja azu nœ ye. Mbœrœ tœnœ ataa, 'e wu oyo anga 'e yé œ sœ dœ ɔtshɔ lœsu ga ndœ endje. 'E zatœ 'e ga ati, œ sœ dœ lœsu ziti œdœ ugu lœsu.

¹³ 'E sœ ndje dœ kœru lœsu ugurutœ 'e. (E kœsœ adœke anga uzu sœ dœ o'o ga tœ yanganœ, 'e djitœ 'e dœ œ djerœndœ ekperœ nœ anga 'e ugurutœ 'e dœ tœ 'e. 'E mbœrœ ɓata Gbozu; gbambanœ nene, œshe ndje tshe djerœ lima ndje ndœ ekperœ nœ 'e.

¹⁴ Lœnœ kɔ, œrœ á ɓopa nœ kœdœ adœke: 'e yindœtœ 'e, mbœrœ kœyindœsho dá ngbɔɓa 'e ga tœ œsœnœ bale.

¹⁵ Kaka adœke kœsœ gee nœ Kristu za osho tœ lœsu 'e. Gbambanœ nene, Ndjaba ke lima 'e adœke 'e ngbɔɓa tœ 'e ga tœnœ adœke 'e wuta uzu bale yé œ sœ dœ kœsœ gee ugurutœ 'e. 'E za kolœ mershe fœ she.

¹⁶ Kaka adœke o'o ama Kristu œdœ pe ɔtshœrœ lœ nœ djigi sœ tœ lœsu 'e: 'e yisœ œrœ ugurutœ 'e, œ gbagbaratœ 'e ugurutœ 'e dœ kœwusœtœ kɔ. 'E ɓi itshi kœdonga Ndjaba dœ lœsu 'e djigi. 'E za mershe fœ she, œ ɓi itshi á to lœ ɔtshɔ Ishiri.

¹⁷ (Eneke kɔ á 'e pa, œdœ œneke á 'e gbe kœmbœrœ tœnœ, 'e mbœrœ dœ i'iri Gbozu Yisu yé œ gi mershe fœ Ndjaba Aba dœ awa nœ ye.

Tafo mara kœsœ nœ azu nœ Kristu

¹⁸ E'e dœ ayashe, 'e lissœ aako 'e ɓata œ li tœ ala Gbozu.

¹⁹ E'e dœ ayakoshe, 'e yindœ aawo 'e yé 'e sœsœ dœ agbɔ lœsu ga tœ endje nene.

²⁰ E'e dœ agbolo, 'e dji o'o ama ayi kœzu 'e lœ œrœ kɔ gbambanœ nene, asœmœ dá za yanga fœ Gbozu.

²¹ E'e dœ aaba agbolo, adja 'e zaza awa adœke agbolo nœ 'e so ókó, œ mɔ lœ gbtshelœ nœ endje nene.

²² E'e dœ akanga, 'e dji o'o ama agbozu tshapa 'e lœ œrœ kɔ. 'E mbœmbœrœ asœmœ mbœrœ á endje sœ kœwu 'e tœ kœza yanga fœ endje nene, kashe 'e mbœrœ atamœ dœ ɔtshɔ lœsu tœ kœkpa awa Gbozu.

²³ Akwa para kɔkɔ á 'e mbœrœ, 'e mbœrœ dœ lœsu 'e djigi ɓata 'e sœ kœmbœrœ fœ Gbozu, kashe œ sœsœ adœke 'e sœ kœmbœrœ fœ azu nene.

²⁴ 'E wusœ nœ adœke, Gbozu œ to œrœ tshamanda akwanœ á tshe guma fœ azu nœ ye fœ 'e. Gbambanœ nene adja ayengɔ 'e á 'e sœ kœmbœrœ akwanœ fœ she kœdœ Kristu.

²⁵ Kashe uzu á tshe sœ kolœ kœmbœrœ ekperœ, tshe gbɔ o'o manda ekperœ nœ ye asœmœ, mbœrœ Gbozu keke azu dœ kœwu tshatshu endje nene.

4

1 E'e dœ agbozu, 'e mbœrœe œrœe á sœ ndjii, yé á sœ dœ awanœ ga tœ akanga nœ 'e. 'E wusœ nœ adœke 'e sœ ndje dœ Gbozu pa 'e 6a lafo.

Kœmi upu

2 Adja 'e kakatœ kœza avwala nœ 'e fœ Ndjaba ti nene. 'E kœsœ kœza avwalanœ, ala 'e gbœ, yé 'e gi kolœ mershe fœ Ndjaba.

3 'E za ndje avwala nœ 'e tœ 'a adœke, Ndjaba kœrœ awa fœ 'a tœ kœgbara o'o ama ye, o'o nœ Kristu á zatœ ye wutœnœ á mœ li kánga mbœrœe tœnœ.

4 'E za avwala nœ 'e fœ Ndjaba adœke, mœ gbara œneke ndjii 6ata á li dœ mœ kœmbœrœe tœnœ.

5 Ala 'e gbœ lœ kœsœ 'e ugurutœ azu á endje yiyindœ Yisu nene. Œdœ 'e kœgbœ awa tœ kœmbœrœe œtshœrœe fœ endje, 'e mbœrœe œneke á li dœ 'e kœmbœrœe tœnœ.

6 Kaka adœke o'o ama 'e ga tœ endje 6ata rœgo á li dœ ama uzu, yé 'e wusœ kœgi o'o á li tœ kœgi fœ uzu dœ uzu.

Ndangba o'o

7 Aya mœ dœ Tishike á mœ yindœ ye dœ lœsu mœ bale, œshe dá pandœ o'o nœ mœ kœ fœ 'e. Tshe sœ kœzatœ ye mbœrœe akwa nœ Gbozu dœ lœsu bale, tshe kœdœe yanga mœ lœma akwa.

8 Ádánœ á mœ vwa she fœ 'e kœdœe adœke tshe mindœ mara á 'a sœ dœ tœnœ 6a ke fœ 'e yeka á kœza kœru lœsu fœ 'e.

9 Endje ro tœ awanœ dœ Onezime, aya 'a á 'a yindœ ye waa á tshe sœ kœmbœrœe akwa dœ lœsu bale. Tshe kœdœe uzu nœ 'e, endje bibisha dá mindœ œrœe á sœ kœmbœrœe tœnœ ye 6a ke fœ 'e.

10 Aristarke dá sœ œnœ ye lœ kánga awa bale dœ mœ. Tshe vwa abala fœ 'e, dœ Marke yiwu Barnabase. 'E dji o'o dœ œtshœnœ tœ upu nœ Marke, œdœ tshe kœwuta ga ndœ 'e, 'e za osho kœsœ fœ she.

11 Yisu á endje e ndje i'iri ye Yustushe vwa ndje abala fœ 'e. Ugurutœ Ayudanœ á endje te ayindœ Yisu, kolœ endje dá sœ kœti kane mœ lœ akwa nœ ogo nœ Ndjaba yeka á sœ kœza kœru lœsu fœ mœ.

12 Epafræe á tshe dœe uzu nœ 'e kpa vwa ndje abala fœ 'e. Œshe kœdœe ayi akwa nœ Kristu Yisu á tshe mœmœ tœ kœza avwala nœ ye fœ Ndjaba tœ 'e nene adœke, 'e ka ngbiri 6ata azu á endje li yeka á kœmbœrœe œrœe para kœkœ á Ndjaba yindœ nœ.

13 Adja mœ wu mara á tshe sœ kœzatœ ye ndœ akwa mbœrœe 'e, dœ azu lœ Lawudukiya œdœ pe endjeneke á endje sœ lœ Hierapolise.

14 Monganga Lukasi, yanga azœ œdœ pe Demasi, endje vwa abala fœ 'e.

15 'E za abala fœ aaya œdœ ayingœ lœ Yisu á endje sœ 6a lœ Lawudukiya, dœ pe yingœ azœ dœ Nifa œdœ ayindœ Yisu kœ á endje ngbœ6a tœ endje 6asœnda nœ ye.

16 'E kœdi mbetinœ asœke œ kœka, 'e vwa ndje fœ azu Ikrizia lœ Lawudukiya adœke ayindœ Yisu 6a zœ di ndje. 'E di ndje mbeti á mœ su fœ azu Ikrizia nœ Lawudukiya á endje vwa fœ 'e.

17 'E pa fœ Arkipe adœke: gbœndœ akwa á Gbozu za fœ 6œ yeka á 6œ kœmbœrœe dœ œtshœnœ.

18 Œmœ Polo, mœ vwa abala fœ 'e. Mœ sœ kœsu abalanœ asœke dœ adja kane mœ dœ tœ mœ. 'E gbœ dœ mœ lœ kánganœ á mœ sœ lœnœ asœke kane.

Kaka adœke Ndjaba ma œtshœ lœsu nœ ye ga ndœ 'e.

Ali mbeti á Polo sú fœ azu Tesalonike Tshatshu o'o

Asœke kœdœ ali mbeti á Polo sú fœ ayindœ Yisu 6a lœ Tesalonike. Polo na lima ga zœ yé œ yisœ Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu fœ endje. Endje za awa Kristu kashe kolœ manda olo teasho, anga azu ugurutœ Ayuda á endje sœ lima kpœtœmœ sœ kœbili azu adœke endje oma dœ Polo. Ayindœ Kristu ko Polo dœ angancœ yiwa tœncœ. Dœ butsho, endje ko endje wuta tœncœ lœ ongbœ ga ushu, á endje ro ga lœ Bere.

Ungu bisha manda nœ, Polo vwa Timote mbœrœ kœna kœwu mara á ayindœ Kristu 6a lœ Tesalonike sœ dœ tœncœ. Timote gu œ pa fœ Polo adœke endje sœ kœshi gbi lœ kœyindœrœ zœ, kashe anga ata endje sœ kœvwaratœ endje kœmbœrœ akwa. Endje sœ kœpa adœke Yisu œ kwatœ ye lœ ondonœ asœ, yé ádancœ nœ kœmbœrœ akwa gugu nene. Anga endje sœsœ lima dœ lœsu endje ziti nene. Mbœrœ tœncœ ataa, Polo sú mbetinœ asœke mbœrœ kœto gbœgbœ fœ endje, á pa ndje ndœ mara á Kristu œ kwa bala tœ ye dœ tœncœ; endje za lœsu endje ga pa Gbozu.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1)
- Mara á Atesalonike yindœ Ɔtsho O'o (1.2-3.13)
- Soro á ga tœ ala Ndjaba (4.1-12)
- Kœza lœsu ga pa kœkwa Kristu (4.13-5.11)
- Kœemi upu œdœ ndœngolœ abala (5.12-28)

Abala

¹ Ɔmœ Polo, Silase œdœ pe Timote, 'a vwa abala asœke fœ 'e dœ ayindœ Yisu lœ Ikriezia 6a lœ Tesalonike. Kaka Aba dœ Ndjaba œdœ Gbozu Yisu Kristu má Ɔtsho lœsu nœ endje ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee fœ 'e.

Kœyindœrœ nœ Atesalonike

² Ɔlœ dœ olœ 'a sœ kœza mershe fœ Ndjaba mbœrœ 'e kœ, yé œ sœ kœgbe kolœ dœ 'e lœ avwala nœ 'a.

³ 'A sœ kœgbe dœ kœyindœrœ œdœ kœyindœsho nœ 'e á sœ kœmbœrœ akwa, dœ pe kœshi gbi lœ kœza lœsu nœ 'e ga pa Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu, 6a utshu Aba azœ dœ Ndjaba.

⁴ Alaya, 'a wusœ nœ adœke Ndjaba yindœ 'e waa, yé á ke 'e.

⁵ Mbœrœ tœncœ ataa, lœkœ á 'a yi lima œsœ Ɔtsho O'o fœ 'e, œ sœsœ kolœ 6ata o'o gbambancœ nene, kashe œ sœ dœ gbœgbœ, lœ awa nœ Ɔtsho Ishiri yé 'a yisœ nœ adœke Ɔtsho O'onœ asœmœ kœdœ adjapu. 'E wusœ mara á 'a sœ lima kœmbœrœtœ 'a ugurutœ 'e mbœrœ Ɔtshœrœ nœ 'e.

⁶ Yé ataa, 'e mbœrœtœ 'e lindœ mara œrœ nœ 'a œdœ œnœ Gbozu. Ataa 'e sœ lima dœ oyo gbaa, 'e yindœ o'o ama Ndjaba dœ yanga á to lœ Ɔtsho Ishiri.

⁷ Mbœrœ tœncœ ataa, 'e fa azu á ayindœ Yisu lœ Masedwane dœ pe lœ Akayi li kœmbœrœtœ endje lindœ Ɔtsho 'e.

⁸ Yé o'o ama Gbozu to 6a ndœ 'e, œ wuwuta kolœ 6a lœ Masedwane œdœ pe 6a lœ Akayi nene, kashe o'o tœ upu kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Ndjaba za osho djigi dœ mara adœke 'a kpa gugu dœ o'o kœpa mbœrœ tœncœ nene.

⁹ Gbambancœ nene, uzu dœ uzu pandœ mara á 'e za osho kœsœ fœ 'a dœ tœncœ lœkœ á 'a na ga ndœ 'e œdœ mara á 'e katœ andjaba nœ 'e ti yé á fatœ 'e

ga ndœ Ndjaba mbœrœe kœmbœrœe akwa fœ she á tshe dœ Ndjaba nœ soro yé á dœ ndje adja Ndjaba.

¹⁰ E sœ kœkate adœke Yisu, Gbolo nœ ye to 6a lafo œ na; œshe á Ndjaba she she lœ akuzu, œshe dá ko azœ lœ ama ókó nœ Ndjaba á sœ kœna tœnœ.

2

Akwa nœ Polo lœ Tesalonike

¹ Alaya, 'e wusœ nœ dœ œtshœnœ dœ tœ 'e adœke 'a nana lima ga ndœ 'e gbambanœ nene.

² E wusœ nœ ndje adœke lima utshunœ, endje gu 'a yé œ mbœrœe œrœe kanga fœ 'a 6a lœ Filipino. Kashe Ndjaba to gbœgbœ fœ 'a adœke 'a mindœ œtshœ O'o fœ 'e ugurutœ azu ndjoro á endje sœ lima kœkpa kundœ 'a.

³ Gbambanœ nene, kœyisœrœe á 'a sœ kœyisœ nœ fœ azu kœ toto lœ djingili too lœ ádá œrœe nœ uburu nene, yé 'a papara awa kœfara uzu bale nene.

⁴ Kashe 'a sœ kolœ kœmindœ nœ 6ata á Ndjaba yindœ nœ, mbœrœe tshe wu lœsu 'a yé á za œtshœ O'o nœ ye fœ 'a. 'A mbœmbœrœe adœke 'a ga tœ ala azu nene, kashe 'a ga tœ ala Ndjaba á tshe wusœ lœsu 'a.

⁵ Mbœrœe tœnœ ataa, 'e wusœ nœ dœ œtshœnœ adœke 'a papa o'o nœ afara bale nene; 'a sœsœ ndje dœ gbetshelœ nœ zindœ nene, kashe Ndjaba bale dá dœ timunœ.

⁶ Yé œdœ 6a ndœ 'e, œdœ 6a ndœ anga azu kpi, 'a papara kœlisœtœ 6a ndœ uzu bale nene.

⁷ Andaa 6ata aayi avwa nœ Kristu, 'a li má ndœ kœma tshagbozu nœ 'a dœ gbœgbœ fœ 'e ye. Kashe 'a sœ lima ugurutœ 'e dœ lœsu 'a ziti 6ata ayi gbolo á tshe sœ kœgbœndœ agbolo nœ ye.

⁸ Ataa, mbœrœe kœyindœsho nœ 'a ga ndœ 'e, 'a yiya lima ndœ kœyi kolœ sœ œtshœ O'o nœ Ndjaba fœ 'e nene, kashe 'a yi ndje lima kœzatœ 'a djigi fœ 'e. Gbambanœ nene, œsœ 'e li lima tœ ala 'a waa.

⁹ Alaya, 'e gbe dœ œgbœ akwa á 'a mbœrœe œdœ kœmœ. 'A mbœrœe lima akwa butshœ dœ œlœ mbœrœe adœke 'a wuwuta kongba pa uzu bale nene, kolœ mbœrœe kœyisœ œtshœ O'o nœ Ndjaba fœ 'e.

¹⁰ E'e œdœ Ndjaba ndje kœdœ atimu kœwu adœke œtshœ 'a ga ndœ 'e dœ ayindœ Yisu sœ lima yerœ, ndjii œdœ dœ mara adœke uzu gbœgbœbara 'a nene.

¹¹ Yé 'e wu lima sœ nœ adœke mara kœmbœrœœtœ 'a ga ndœ uzu bale dœ bale ugurutœ 'e sœ 6ata mara á aba gbolo œ mbœrœe dœ agbolo nœ ye.

¹² 'A yisœ o'o fœ 'e adœke 'e sœ dœ gbœgbœ yé 'a sœ kœpa kœœpanœ kœœpanœ adœke mara kœmbœrœœtœ 'e sœ liaka gbetshelœ nœ Ndjaba, œshe á tshe sœ kœ'e 'e kœli ga lœ Ogo gbozu nœ ye œdœ ga lœ mokœ nœ ye.

¹³ Mbœrœe tœnœ ataa, 'a sœ kœza mershe fœ Ndjaba œlœ dœ œlœ tœ upu adœke lœkœ á 'a mi lima ndœ o'o ama Ndjaba fœ 'e, 'e dji yé 'e zaza lima kolœ 6ata amba o'o nœ azu gbambanœ nene, kashe 'e dji 6ata adja o'o ama Ndjaba. O'onœ asœmœ mbœrœe akwa lœ e'e dœ ayindœ Yisu.

¹⁴ Gbambanœ nene, alaya, e'e dœ azu Tesalonike, 'e mbœrœe tshetœ mara œrœe nœ azu Ikrizia nœ Ndjaba 6a lœ ogo Yuda. Endje sœ dœ kœyindœrœe ga ndœ Yisu Kristu. 'E wu oyo tshakane adja aaya 'e 6ata á azu Ikrizia lœ Yuda wu lima tshakane aaya ndje dœ Ayuda.

¹⁵ Endje á endje wu lima Gbozu Yisu dœ pe aayi kœgbara o'o, endje mbœrœe ndje œrœe kanga fœ 'a, endje sœ kœmbœrœe œrœe á gaga tœ ala Ndjaba nene, yé endje kœdœ ayingba nœ azu para.

¹⁶ Endje sœ kœpakata 'a ndœ kœyisœ o'o ama Ndjaba fœ angbi azu mbœrœ kœshe endje, yé ɔɔ dœ ɔɔ, ekperœ nœ endje ropa nœ ye. Kashe ga tœ ndɔngɔɔnœ, ókó nœ Ndjaba te ga pa endje ye.

Polo gbe kœkwa ga lœ Tesalonike

¹⁷ Tœ 'a'a, alaya, 'a kurutshelœtœ 'a dœ 'e lœ ɔkɔ lœ olo teasho kashe œ dœdœ ɓa tœ lœsu nene. 'A mbœrœ kɔ adœke 'a kwa kœwu 'e, mbœrœ 'a sœ kœgbe dœ 'e waa.

¹⁸ Mbœrœ tœnœ ataa, 'a yi má ndœ kœkwa ga ndœ 'e; yé œmœ Polo, mœ gbe má kœkwa tœnœ awa ndjoro, kashe Satana dá pakata 'a.

¹⁹ Gbambanœ nene, e'e dá 'a za lœsu 'a ga pa 'e, e'e kœdœ yanga nœ 'a œdœ ambará œrœ á za egerœ kumu fœ 'a ɓa utshu Gbozu Yisu lœkɔ á tshe kwa bala tœ ye.

²⁰ Adjapu, e'e kœdœ mokɔ œdœ yanga nœ 'a.

3

¹ Mbœrœ tœnœ ataa, 'a kpa lili lima ndœ kœru lœsu 'a œrrr nene, kashe 'a gbe kœsœpe kolœnœ dœ kuti 'a lœ Atene,

² yé 'a vwa lima aya 'a dœ Timote, á tshe dœ yanga 'a lœ ama akwa nœ Ndjaba lœ kœyisœ ɔtshɔ O'o nœ Kristu. 'A vwa she adœke tshe to gbɔgbɔ fœ 'e dœ pe kœshi gbi lœ kœyindœrœ nœ 'e.

³ Yekane uzu bale ugurutœ 'e kœmœmœ lœ ɔkɔ ye mbœrœ œrœ kanga á a sœ kœwu tœnœ nene. Gbambanœ nene, 'e wusœ nœ dœ ɔtshɔnœ adœke, œ li adœke a wu œrœ kanga ataa.

⁴ Lœkɔ á 'a sœ lima ɓa ndœ 'e, á pa lima ndœ nœ fœ 'e utshunœ adœke a wu bala œrœ kanga. 'E wusœ nœ adœke œtœnœ dá wuta asœke.

⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, ɓata á mœ lili ndœ kœru lœsu nene, mœ vwa Timote kœwu mara á kœyindœrœ nœ 'e sœ dœ tœnœ. Mœ sœ lima kœkpawa adœke Djaboro wu lœsu 'e yé á tshangba akwa nœ 'a kœsœ gbambanœ nene.

⁶ Ngɔngɔ asœ, Timote to ɓa ndœ 'e œ gu ga ndœ 'a, yé á pandœ ɔtshɔ o'o nœ kœyindœrœ nœ 'e dœ pe kœyindœsho nœ 'e fœ 'a. Tshe pa adœke, 'e sœpe kolœ kœgbe dœ 'a lœ gbetshelœ nœ 'e, yé 'e sœ dœ ogo nœ kpa kœwu 'a ɓata á 'a sœ ndje dœ ogo kpa kœwu 'e.

⁷ Ataa, alaya, 'a gbɔ gbɔgbɔ mbœrœ upu nœ kœyindœrœ nœ 'e, ata 'a sœ lœ oyo œdœ lœ œrœ kanga kɔ.

⁸ Yé ngɔngɔ asœ, 'a kpa sœ dœ soro mbœrœ á 'e ka ngbiri lœ kœngbɔtœ 'e bale dœ Gbozu.

⁹ Mara gadœ dá li dœ 'a'a kœza mershe fœ Ndjaba tœ upu nœ 'e a, mangba yanga kɔ á 'a sœ dœ tœnœ mbœrœ 'e utshu Ndjaba a?

¹⁰ Butshɔ dœ ɔɔ, 'a sœ kœza avwala fœ Ndjaba dœ gbɔgbɔ kɔ adœke 'a kpa na kœwu 'e dœ tœ 'a, yé œ kpa yisœ anga œrœ á gugu lœ kœyindœrœ nœ 'e nene ga pa nœ.

¹¹ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba dœ tœ ye œdœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu, guma awa adœke 'a na ga ndœ 'e.

¹² Kaka Gbozu mbœrœ adœke kœyindœsho á 'e sœ dœ tœnœ ugurutœ 'e œdœ ga ndœ azu kɔ, gerœ kolœnœ œ gerœ ɓata kœyindœsho nœ 'a ga ndœ 'e.

¹³ Kaka tshe to gbɔgbɔ ga tœ lœsu 'e adœke 'e sœ yerœ dœ mara adœke azu gbɔgbɔ 'e ɓa utshu Aba azœ dœ Ndjaba nene, lœkɔ á Gbozu nœ azœ dœ Yisu œ kwatœ ye dœ ayerœ azu nœ ye para.

4

Mara kæmbæretæsho á ga tæ ala Ndjaba

¹ Tæ ndǝngǝlnǝe, alaya, 'a yi lima sǝe mara á li adǝke 'e mbæretæ 'e lindǝe nǝe mbæretæ kǝega tǝe ala Ndjaba. Yé 'e lǝe kǝembæretæ 'e ataa zǝe. Kashe ngǝngǝ asǝe, 'a sǝe kǝeyu 'e yé ǝ sǝe kǝeto gbǝgbǝ fǝe 'e dǝe i'iri Gbozu Yisu adǝke 'e kpa mbæretæ kǝeropa nǝe.

² 'E wusǝ awa o'o á 'a yi lima sǝe nǝe fǝe 'e dǝe i'iri Gbozu Yisu ye.

³ 'E wu gbetshelǝe nǝe Ndjaba kǝedǝe gadǝe: ǝtǝenǝe kǝedǝe adǝke 'e sǝe yerǝe yé ǝ gbǝndǝetæ 'e tǝe kǝembæretæ angba budu.

⁴ Kaka uzu bale dǝe bale ugurutæ 'e to yashe dǝe mara á sǝe yerǝe ǝdǝe lǝe kǝelisǝetæ,

⁵ kashe tshe kakatæ undu ye ti lǝe ogo nǝe ǝko ǝata azu á endje wuwusǝe Ndjaba nene ǝ mbæretæ.

⁶ Lǝe o'o asǝe, kaka uzu bale fafara ayanǝe too ǝ mbæretæ ekperǝe fǝe she nene. 'A pa lima ndǝe nǝe fǝe 'e, yé ǝ va lima tshelǝe utu 'e tǝe ǝgbǝ adǝke: Gbozu ǝ za djofele fǝe azu neke á endje mbæretæ mara ekperǝe atake.

⁷ Gbambanǝe nene, Ndjaba e e azǝe adǝke 'a sǝe lǝe ǝerǝe uburu nene, kashe tshe e azǝe adǝke a sǝe yerǝe.

⁸ Mbæretæ tǝenǝe ataa, uzu á tshe sǝe kǝevwaratǝe ye tǝe upu á endje mi asǝe, tshe sǝesǝe kǝevwaratǝe ye tǝe uzu nene, kashe tshe sǝe kǝevwaratǝe ye tǝe Ndjaba, á tshe to ǝtshǝ Ishiri nǝe ye fǝe 'e.

⁹ Tǝe upu nǝe kǝeyindǝesho lǝe yazu, ádá nǝe kǝesu mbeti mbæretæ o'onǝe fǝe 'e gugu nene. Gbambanǝe nene, e'e dǝe tǝe 'e, 'e wusǝe nǝe adǝke Ndjaba pa adǝke 'e yindǝetæ 'e dǝe anga 'e.

¹⁰ Yé kǝeyindǝeshonǝe asǝemǝe dá 'e sǝe kǝembæretæ tǝenǝe ga ndǝe alaya para lǝe Masedwane djigi. Kashe alaya, 'a sǝe kǝeto gbǝgbǝ fǝe 'e adǝke 'e kpa mbæretæ dǝe kǝerosǝe nǝe.

¹¹ 'E sǝe dǝe agbe nǝe kǝesǝe dǝe kǝesǝe gee, uzu dǝe uzu za lǝsu ye ga pa o'o nǝe ye dǝe tǝe ye yé ǝ mbæretæ akwa dǝe adja kane ye ǝata á 'a pa lima tǝenǝe fǝe 'e,

¹² mbæretæ adǝke mara kǝembæretæ 'e sǝe dǝe ǝtshǝnǝe utshu azu á endje gugu dǝe kǝeyindǝerǝe nene yé 'e dǝe kongba lǝe kumu uzu bale nene.

Kǝekwa Gbozu

¹³ Alaya, 'a yindǝe nǝe adǝke 'e wusǝe adja o'o tǝe upu nǝe endjeneke á endje tshu mbæretæ á 'e kǝesǝesǝe dǝe oyo ǝata anga azu á endje koko lǝsu endje ga pa Ndjaba nene.

¹⁴ Gbambanǝe nene, ǝata á a yindǝe nǝe adǝke Yisu tshu yé ǝ she lǝe akuzu, a yi ndje ndǝe nǝe adǝke lǝe awa nǝe Yisu, Ndjaba ǝ she endjeneke á endje tshu lǝe kǝeyindǝerǝe ga ndǝe ye adǝke endje sǝe dǝe she awa bale.

¹⁵ ǝeneke á 'a sǝe kǝemindǝe nǝe fǝe 'e lindǝe kǝeyisǝerǝe nǝe Gbozu dǝeke: azǝe á a sǝepe dǝe soro ǝerrr ga tǝe kǝekwa bala Gbozu, a ro utshu azu á endje tshu nene.

¹⁶ Gbambanǝe nene, a dji egerǝe tshama, dǝe tshama gbozu tshapa aandjelu dǝe pe iki ngbake nǝe Ndjaba. Ataa, Gbozu dǝe tǝe ye ǝ to ǝa lafo ǝ jerǝe yé endjeneke á endje tshu lǝe Kristu, ǝ she utshunǝe.

¹⁷ Manda nǝe, azǝe á a sǝepe bala dǝe soro, Ndjaba ǝ ko azǝe ǝ tǝenǝe dǝe endje lǝe ondoro ndǝe kǝegbatǝe azǝe dǝe Gbozu ǝa lǝe yugu, yé atamǝe; a sǝe dǝe Gbozu kpǝetǝe ǝsǝenǝe waa dǝe waa.

¹⁸ Ataa, 'e to gbǝgbǝ ugurutæ 'e dǝe anga 'e dǝe o'onǝe asǝeke.

5

¹ Alaya, ádá nœ kœsu mbeti fœ 'e tœ upu nœ ada ɔ́ɔ ndje dœ lɔ́kɔ á œerœnœ ascœmœ œ mbœrœtœ endje gugu nene.

² Gbambance nene, e'e dœ tœ 'e, 'e wusœ nœ dœ ɔ́tshœnœ adœke, olo kœkwa Gbozu œ sœ ngbangi ɔ́ata ayi angba á tshe na dœ abutshɔ́.

³ Lɔ́kɔ á azu œ pa adœke: «A sœ dœ kœsœ gee, upu gugu nene», yeka á ngbangi egerœ oyo œ te ga pa endje. E sœ ɔ́ata oyo á yashe nguzu œ wu dœ lɔ́kɔ kœzu gbolo yé uzu kœkpa lœ amanœ œ gu nene.

⁴ Kashe e'e, alaya, 'e sœsœ lœ ubu osho adœke olonœ ascœmœ wuta ga tœ 'e ngbangi ɔ́ata ayi angba nene.

⁵ Gbambance nene, e'e para kœdœ agbolo nœ ingbisho, agbolo nœ ɔ́ɔ. A doédœ agbolo nœ butshɔ́ too nœ ubu osho nene.

⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, a lolo ɔ́ata anga azu nene; kashe a sœ dœ gbɔ́djela yé œ dœ agbozu tshapa undu azœ.

⁷ Gbambance nene, azu á endje lo olo, endje lo dœ butshɔ́; yé ayi kœendjorœ waa, ndjo dœ butshɔ́ á mbœrœ endje.

⁸ Kashe azœ á doé agbolo nœ ɔ́ɔ, œ li adœke a dœ agbozu tshapa undu azœ. A za kœyindœrœ œdœ kœyindœsho ɔ́ata lœba okoro, awa bale dœ kpoto á doé kœko lœsu azœ ga pa Yisu yekane a kœgbo kœshe.

⁹ Gbambance nene, Ndjaba keke azœ ndœ kœwu oyo tshakudu ókó nœ ye nene, kashe tshe ke azœ adœke a gbɔ́ kœshe lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu.

¹⁰ Tshe tshu mbœrœ azœ adœke a sœ awa bale dœ she, œdœ a sœ dœ soro œdœ a tshu.

¹¹ Ataa, 'e ti kane 'e lœ tœ 'e yé œ to gbɔ́gbɔ́ ugurutœ 'e dœ anga 'e ɔ́ata á 'e sœ ɔ́alima kœmbœrœ tœnœ.

Ndœngɔ́ɔ kœmi upu dœ pe abala

¹² Alaya, 'a sœ kœpa fœ 'e adœke 'e lisœ endjeneke á endje sœ kœmbœrœ akwa ugurutœ 'e, endjeneke á Gbozu ko endje tɔ́ ga utshu 'e ndœ kœyisœ awa œdœ kœmi upu fœ 'e.

¹³ 'E lisœ endje waa yé œ sœ dœ kœyindœsho ga ndœ endje mbœrœ akwa á endje sœ kœmbœrœ tœnœ. 'E sœ dœ kœsœ gee ugurutœ 'e.

¹⁴ Alaya, 'a ki ga tœ 'e adœke: 'e mi upu fœ azu djingili*, 'e to gbɔ́gbɔ́ fœ endjeneke á endje sœ kœkwa ga mandá nœ, 'e ti kane endjeneke á endje mɔ́mɔ́ yé œ sœ dœ ugu lœsu ga ndœ azu para.

¹⁵ Ala 'e gbɔ́ adœke uzu bale gigi ekperœ manda ekperœ nene, kashe 'e para awa ndœ kœmbœrœ kolœ ɔ́tshœrœ ugurutœ 'e œdœ ga ndœ azu para.

¹⁶ 'E sœ kolœ dœ yanga,

¹⁷ 'e za avwala ɔ́ɔ dœ ɔ́ɔ,

¹⁸ 'e za mershe fœ Ndjaba lœ áká œrœ kɔ́. E tœnœ kœdœ œneke á Ndjaba yindœ nœ adœke 'e mbœrœ lœ ngbɔ́tœ nœ 'e dœ Yisu Kristu.

¹⁹ 'E papakata ɔ́tsho Ishiri kœmbœrœ akwa nœ ye nene,

²⁰ 'e vwavwaratœ 'e tœ o'o nœ aayi kœgbara o'o nene.

²¹ Kashe 'e tondœ œrœ kɔ́ kpœrœ kpœrœ yé œ gbɔ́ndœ œneke á sœ dœ ɔ́tshœnœ.

²² 'E kparawa tshelœ áká ekperœ kɔ́.

²³ Kaka Ndjaba nœ kœsœ gee fa 'e tœ ayerœ azu djigi. Kaka tshe gbɔ́ adja ndœ ishiri 'e, dœ uvuru 'e œdœ pe ɔ́kɔ́ 'e mbœrœ adœke á endje kœgbagbara 'e tœnœ nene lɔ́kɔ́ á Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu œ kwa.

* 14 E sœ kœpa ndje tœ upu nœ ayi ɔ́ɔ

²⁴ Ndjaba á tshe e 'e asœmœ œ mbœrœ zœ; gbambanœ nene, tshe sœ kœmbœrœtœ ye lindœ œneke á tshe pa.

²⁵ Alaya, 'e za ndje avwala mbœrœ 'a.

²⁶ 'E za œyerœ abala fœ aaya para.

²⁷ Mœ ki fœ 'e dœ i'iri Gbozu adœke: 'e di mbeti nœ asœ fœ aaya para.

²⁸ Kaka adœke Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu má ɔtshɔ losu nœ ye ga ndœ 'e.

Bisha mbeti á Polo sú fœ azu Tesalonike Tshatshu o'o

Asœ kœdœ bisha mbeti á Polo sú fœ ayindœ Yisu 6a lœ Tesalonike. Tshe sú mbetincœ tœ upu nœ kœguma gbetshelœ nœ endje mbœrœ lœkœ kœkwa Yisu. Gbambanœ nene, anga Atesalonike gbe lima adœke lœkœ kœkwa Yisu wuta ye yé anga endje yiwi lima ndœ kœmbœrœ akwa nene, œ sœ lima kœshe kolœ lœ awa nœ kœna dje lœ manda endjeneke á endje yi lima ndœ kœmbœrœ akwa. Polo yisœ nœ ala mbetincœ asœ adœke, utshu kœkwa Yisu, ayingba Ndjaba œ wuta yekane yé endje vwaratœ endje tœ o'o ama Ndjaba. Kœwu adœke ayingba Ndjaba œ wuta, œ li adœke ayindœ Yisu za kœyindœrœ nœ endje ngbiri yé œ sœpe kœyindœ adja o'onœ á endje ka lima tœncœ. Endje kakatœ kœdonga Ndjaba bale nene. Manda nœ, polo za ala ayi œbœ á pa fœ endje adœke, œ kœsœ adœke uzu yiyindœ kœmbœrœ akwa nene, adja tshe kœzizi œrœ nene.

Mbetincœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Polo za mershe fœ Ndjaba mbœrœ kœyindœrœ nœ Atesalonike (1.3-12)
- Kœyisœrœ tœ upu nœ kœkwa Yisu Kristu (2.1-17)
- Mara kœmbœrœtœsho nœ ayindœ Yisu (3.1-15)
- Ndœngœlœ o'o (3.16-18)

Abala

¹ Êmœ Polo, Silase œdœ pe Timote, 'a vwa abala asœke fœ 'e dœ ayindœ Yisu lœ Ikrizia 6a lœ Tesalonike.

² Kaka Aba azœ dœ Ndjaba œdœ Gbozu Yisu Kristu má œtshœ lœsu nœ endje ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee fœ 'e.

Ndjaba œ wa bala ngbanga œbœ á Yisu œ kwa

³ Alaya, œ li adœke 'a za mershe fœ Ndjaba œbœ dœ œbœ tœ upu nœ 'e, yé œ sœ adja ndjii adœke 'a sœ kœmbœrœ tœncœ ataa. Gbambanœ nene, kœyindœrœ nœ 'e sœ kœgerœ tœncœ, yé kœyindœsho á 'e sœ dœ tœncœ ga ndœ anga 'e sœ ndje kœgerœ tœncœ waa.

⁴ Mbœrœ tœncœ ataa, 'a sœ kœdu okoro 'a pa 'e ugurutœ azu lœ Ikrizia ndjoro nœ Ndjaba, mbœrœ kœshi gbi nœ 'e lœ kœyindœrœ nœ 'e lœ œrœ kanga œdœ oyo kœ á na ga ndœ 'e á 'e ru lœsu tœncœ.

⁵ Êrœncœ asœmœ kœ sœ kœma ngbi adœke kœwa ngbanga á Ndjaba œ wa, œ dœ adja kœwa ngbanga. Gbambanœ nene, œrœ kanga dœ oyo á 'e gbœ, guma 'e adœke 'e li dœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.

⁶ Adja upu, Ndjaba sœ ndjii, tshe gi oyo ga pa azu á endje sœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ 'e,

⁷ yé tshe mbœrœ adœke, e'e dœ azu á 'e wu œrœ kanganœ asœmœ, 'e yatœ 'e awa bale dœ 'a lœkœ á Gbozu Yisu œ kwa bala dœ gbœgbœ kœtœ 6a lafo dœ aandjelu nœ ye.

⁸ Tshe na bala lœ la6a owo, ndœ kœza œgbœ djofele fœ endjeneke á endje wuwusœ Ndjaba nene, á vwaratœ endje tœ œtshœ O'o nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu.

⁹ œgbœ djofele á endje wu bala dœke: oyo nœ waa dœ waa, endje sœ zara tœ ala Gbozu yé endje wu gbœgbœ nœ mokœ nœ ye nene.

¹⁰ Lɔkɔ á tshe kwa bala dœ olonœ ascœmœ adœke ayerœ azu nœ ye za moko fœ she œdœ adœke azu á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye lisœ ye. 'E sœ ndje ugurutœ endje mbœrœ á 'e yindœ Ɔtshɔ O'o á 'a mindœ nœ fœ 'e.

¹¹ Mbœrœ tœnœ ataa, 'a sœ kœza avwala ɔlɔ dœ ɔlɔ tœ upu nœ 'e adœke Ndjaba guma 'e, 'e li dœ kœke osho á tshe ke 'e. 'A sœ kœki fœ Ndjaba adœke lœ gbɔgbɔ nœ ye, 'e mbœrœ ɔtshœrœ kɔ á 'e gbe tœ kœmbœrœ tœnœ yé tshe kpa mbœrœ adœke 'e za kœyindœrœ nœ 'e ga tœ akwa.

¹² Ataa, azu œ donga i'iri Gbozu nœ azœ dœ Yisu mbœrœ 'e, yé endje donga ndje e'e mbœrœ she. (E mbœrœtœ ye ataa liaka ɔtshɔ losu nœ Ndjaba nœ azœ œdœ Gbozu Yisu Kristu.

2

Ɔneke á mbœrœtœ endje utshu kœkwa Gbozu

¹ Alaya, tœ upu nœ kœkwa bala Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu dœ pe kœngbɔtœ azœ indiri ye, 'a sœ kœki ga tœ 'e adœke: aaya

² œdœ azu kœpa fœ 'e adœke olo kœkwa Yisu li ye, kaka gbetshelœ nœ 'e sœ ziti yé 'e yiyindœ nœ nene. (œdœ ndje uzu kœgbara o'o dœ i'iri Ndjaba, œdœ endje kœpa ndje fœ 'e adœke a'a dá su ga la mbeti gbaa, adja 'e zaza losu 'e ga lafo nene.

³ Kaka uzu bale bibili 'e dœ anga angbi mara nene. Gbambanœ nene, utshunœ adœke olonœ li, azu œ vwaratœ endje tœ Ndjaba yé ekpe Uzu œ matœ ye. (Sshe kœdœ uzu á Ndjaba œ wo she.

⁴ Uzunœ ascœmœ œ vwaratœ ye tœ œneke kɔ á azu sœ kœdonga tœnœ yé á sœ kœza ɓata ndjaba. Tshe yiangba œrœnœ ascœmœ kɔ, œ na œ sœ ɓa lœ Tepelo nœ Ndjaba, yé œ mindœ nœ adœke œne kœdœ Ndjaba.

⁵ 'E gbege shema dœ o'o á mœ sœ lima kœpa fœ 'e lɔkɔ á mœ sœ lima damba ugurutœ 'e nene a'?

⁶ Yé ngɔngɔ ascœ, 'e wusœ œrœ á sœ kœpakata she ye, dœ mara adœke tshe matœ ye yé. Ataa, tshe matœ ye kolœ dœ lɔkɔ á Ndjaba guma.

⁷ Gbambanœ nene, gbɔgbɔ nœ uzunœ ascœmœ tetœ kœmbœrœ akwa yaa ugurutœ azu ye. Kashe akwanœ ascœmœ œ wuta ngbi nene œrrr adœke uzu á tshe pakata Ekpe Uzunœ kɔrɔ awa fœ she yekane.

⁸ Yé Ekpe Uzu œ matœ ye, Gbozu Yisu œ uru izi ga tœ ye adœke tshe tshu yé œ ndi tshelœ ye lœ awa nœ ishiri nœ kœkwa she.

⁹ Tœ upu nœ kœna Ekpe Uzunœ, kœnanœ œ sœ lœ awa akwa nœ Satana, œ matœ ye lœ awa nœ tshelœ áká akwa nœ gbɔgbɔ, dœ afá œdœ œrœ kœbili dœ azu,

¹⁰ œdœ lœ awa nœ mara tshelœ áká kœbili osho kɔ á scœsœ ndjii nene mbœrœ azu á endje sœ lœ ala awa nœ kuzu. Gbambanœ nene, endje vwaratœ endje tœ adja o'o nœ Ndjaba á li má adœke œ she endje.

¹¹ Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba vwa gbɔgbɔ nœ djingili á sœ kœmbœrœ adœke endje yindœ o'o nœ wala.

¹² Ataa, azu kɔ á endje scœsœ dœ kœyindœrœ mbœrœ adja 'o nene, kashe á sœ dœ yanga kœmbœrœ œkperœ, endje wa ɔgbɔ ngbanga ga tœ endje.

Kœshi gbi lœ kœyindœrœ

¹³ Tœ 'a nœ 'a, alaya, œ li adœke 'a za kolœ mershe fœ Ndjaba ɔlɔ dœ ɔlɔ mbœrœ 'e á Gbozu yindœ 'e. Gbambanœ nene, Ndjaba ke 'e ɓalima katshatsha utshunœ adœke 'e gbɔ kœshe, yé 'e wuta ayerœ azu lœ awa nœ Ɔtshɔ Ishiri œdœ ndje kœyindœrœ lœ adja o'o.

¹⁴ Mbœrœe tœnœe dá tshe e 'e kœgbœ œetœnœe læ awa nœ Ɔtshœ O'o á 'a mindœe nœ fœ 'e. Tshe yindœe nœ adœke 'e gbœ mokœ awa bale dœ Gbozu nœ azœe dœ Yisu Kristu.

¹⁵ Yé ataa, alaya, 'e shi gbi yé œ gbœndœe kœyisœrœe á 'a yisœe nœ fœ 'e œedœe dœe ama 'a œedœe ala mbeti á 'a su.

¹⁶ Kaka Gbozu nœ azœe dœ Yisu Kristu dœe tœe ye œedœe Aba azœe dœe Ndjaba á tshe yindœe azœe, tshe mbœrœe adœke læ awa nœ Ɔtshœ lœsu nœe ye, tshe to gbœgbœ waa dœe waa fœe azœe yé œ mbœrœe adœke a ko lœsu azœe ga pa Ɔtshœrœe á wuta 6a mbatsha.

¹⁷ Kaka endje to gbœgbœ fœe azœe adœke 'a sœe kœmbœrœe kolœe Ɔtshœrœe œedœe kœpa ndje kolœe Ɔtshœ o'o.

3

Polo sœe kœyœndœe avwala

¹ Ba tœe ndœngœlœnœe kœ, alaya, 'e za avwala mbœrœe 'a, yeka á o'o ama Gbozu nœe azœe kœna ga utshunœe dœe mara adœke azu donga œetœnœe Ɔata á sœe ndje 6a ndœe 'e.

² 'E za ndje avwala fœe Ndjaba adœke tshe vvara 'a læma ekpe azu dœe ahawo azu. Gbambœnœe nene, œe dœœdœe azu kœ dá sœe dœe kœyœndœrœe nene.

³ Gbozu sœe kœmbœrœe œrœe nœe ye lindœe o'o ama ye. Tshe to gbœgbœ fœe 'e yé œe gbœndœe 'e tshakane Ekpe Uzu.

⁴ 'A sœe kœza lœsu 'a ga ndœe Gbozu tœe upu nœe 'e: o'o á 'a za fœe 'e, 'e sœe kœmbœrœe tœnœe zœe yé 'e te læma kœmbœrœe tœnœe ye.

⁵ Kaka Gbozu guma lœsu 'e adœke 'e sœe dœe kœyœndœesho ga ndœe Ndjaba œedœe ga ndœe kœshi gbi nœe Kristu.

Ɔe li adœke uzu mbœrœe akwa

⁶ Alaya, 'a sœe kœmindœe nœe fœe 'e dœe i'iri Gbozu Yisu Kristu adœke: 'e gitœe 'e zara tœe aaya kœ á endje sœe læ œdœ, á sœœœe kœmbœrœœtœe endje liaka o'o á 'a yi lima sœœœe fœe endje nene.

⁷ 'E'e, 'e wusœe mara á li adœke 'e mbœrœœtœe 'e liaka 'a ye. Gbambœnœe nene, 'a sœœœe lima ugurutœe 'e læ œdœ nene.

⁸ 'A kakate lima kœzirœe nœe uzu bale nene, kashe læe kœvwi ili œedœe kœmœ, butshœ dœe œlœ, 'a mbœrœe lima akwa kparawa adœke 'a wuwuta kongba pa kumu anga uzu bale ugurutœe 'e nene.

⁹ Adja 'a li má lima kœ'esho ndœe œrœe tshakane 'e, kashe 'a mbœmbœrœe ataa nene. Gbambœnœe nene, 'a yi lima ndœe nœe adœke 'e yamba œrœe á 'a sœe kœmbœrœe tœnœe.

¹⁰ Yé lœkœ á 'a sœe lima ugurutœe 'e, 'a pa lima fœe 'e adœke: «Ɔedœe uzu kœyœyœndœe kœmbœrœe akwa nene, tshe zizi ndje œrœe nene.»

¹¹ Andaa, 'a sœe kœdji adœke, ayi œdœ sœe ugurutœe 'e, œe sœe gbambœnœe á sœe kolœe kœli ga læe o'o nœe azu.

¹² Mbœrœe azunœe asœœœe, 'a sœe kœza o'o dœe œgbœ dœe i'iri Gbozu Yisu Kristu fœe endje adœke: endje mbœrœe akwa dœe lœsu ziti yekane á kœzi rœœgo manda kane endje dœe tœe endje.

¹³ Mbœrœe 'e, alaya, 'e mœmœ dœe kœmbœrœe Ɔtshœrœe nene.

¹⁴ Ɔedœe uzu kœzaza œeneke á 'a pa ga la mbetinœe asœe ga tœe akwa nene, 'e sœe dœe gbœdjela ga tœe ye yé 'e kpa awa kœœœe awa bale dœe she adœke ala ye kœtshu she.

¹⁵ 'E yiyiangba ye œyi nene, kashe 'e yœrœ she Ɔata á uzu œe yœrœe ayœnœe.

Ndœngœlœ o'o

¹⁶ Kaka Gbozu nœ kœsœ gee to kœsœ gee dœ tœ ye fœ 'e butshɔ dœ ɔɔ œdœ lœ mara kɔ. Kaka Gbozu sœ dœ 'e para kɔkɔ.

¹⁷ Emœ Polo dá sù abala fœ 'e dœ kane mœ. Mœ sœ kœza kane mœ ga la mbeti kɔ atake: œtœnœ kœdœ œndœ kane mœ.

¹⁸ Kaka Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu ma ɔtshɔ lœsu nœ ye ga ndœ 'e para kɔkɔ.

Ali mbeti á Polo sù fœ Timote Tshatshu o'o

Asœke kœdœe ali mbeti á Polo su fœ Timote. Polo na lima ga lakpi Listre lœ bisha ana gene nœe ye ndœe kœmindœe o'o ama Ndjaba (Akwa 16.1-4) yeka á wu Timote. Lœkœ á Timote dji o'o ama Ndjaba, tshe wa 6a tœ lœsu ye mbœerœe kœza awa Yisu. Mbœerœe tœnœe ataa, endje na ana awa ndjoro dœe Polo yé œe mbœerœe akwa awa bale dœe she. Tshe kœdœe lima ayi avwa nœe Polo á tshe sœe lima kœvwa she na tœnœe djezœe lœe Ikrizia ndœe kœguma o'o œedœe ndje kœemi upu fœe ayindœe Yisu. Mbetinœe asœe gbœe lima Timote 6a lœe Efeze lœkœ á Polo vwa lima she adœeke tshe na kœewu ayindœe Yisu á endje sœe lima 6a zœe yeka á kœza kœeru lœsu fœe endje. Ala mbetinœe, Polo pa fœe she adœeke tshe za tshelœe utu ayindœe Yisu adœeke ala endje gbœe dœe azu á endje sœe kœeyisœe œerœe á sœe kpi tœe Ɔtshœ O'o. Tshe pa ndje fœe she ndœe mara á li dœe ayindœe Yisu kœembœerœetœe endje lœe Ikrizia œedœe pe mara á li ndœe kœeke dœe agbozu Ikrizia.

Mbetinœe kurutshelœetœe ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Soro nœe yindœe Yisu (1.3-3.13)
- Egerœe œerœe nœe Ndjaba á tshe za yiwa tœnœe tœe azu (3.14-4.5)
- Kœemi upu fœe Timote (4.6-6.21)

Abala

¹ Œemœe Polo, mœe kœdœe ayi avwa nœe Yisu Kristu á ayi kœeshe azœe dœe Ndjaba œedœe Yisu Kristu á a ko lœsu azœe ga pa ye, za akwanœe asœe fœe mœe.

² Mœe sœe kœesu mbetinœe asœe fœe 6œe dœe Timote, adja gbolo nœe mœe lœe kœeyindœerœe: Kaka adœeke Aba azœe dœe Ndjaba œedœe Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu ma Ɔtshœ lœsu, kœewu oyo ekperœe œedœe kœesœe gee nœe endje ga ndœe zœe.

Aayi kœeyisœerœe nœe anga angbi o'o

³ Sœepe lœe ongbo Efeze, 6ata á mœe za lima o'o fœe 6œe ɔbœe á mœe yi lima ndœe kœero ga lœe ogo Masedwane. Œe li adœeke 6œe pa o'o dœe œgbœe fœe anga azu á endje sœe kœeyisœe anga angbi o'o kpi, adœeke endje katœe nœe ti.

⁴ Pandœe nœe fœe endje adœeke endje katœe kœedji ekpe ndœema toro, dœe kœedi uwu i'iri aata ndjoro. Mbœerœe, œe sœe kœembœerœe adœeke azu le lœema endje yé œe katœe kœemesho ga tœe gbetshelœe nœe Ndjaba á a wusœe nœe lœe awa nœe kœeyindœerœe.

⁵ O'o á mœe za ti asœe sœe mbœerœe adœeke kœeyindœesho gerœe, œeneke á to tœe œeyerœe lœsu, tœe Ɔtshœ gbetshelœe œedœe tœe adja kœeyindœerœe.

⁶ Mbœerœe anga azu katœe œerœenœe asœe ti, œe djingili awa, á tetœe kœepa o'o á œesœenœe lili nene.

⁷ Endje sœe kœezatœe endje adœeke œene kœedœe ayi kœeyisœe awa akwa, kashe endje wuwusœe neke kœœe á endje sœe kœeyisœe nœe dœe gbœgbœe nene.

Adja akwa nœe awa akwa

⁸ A wusœe nœe adœeke awa akwa sœe dœe Ɔtshœnœe lœe mara á a mbœerœetœe azœe lindœe nœe.

⁹ Œe li adœeke a wusœe neke dœe Ɔtshœnœe adœeke: Awa akwa sœesœe mbœerœe azu á endje sœe ndjii nene, kashe œe sœe mbœerœe aayi sharapu dœe aayi gbœokumu, aayi kœevwaratœe endje tœe Ndjaba dœe aayi kœembœerœe ekperœe, aayi kœetshapu

kædji Ndjaba dœ kætscha ndje upu kælisœ œyerœ œœœ, aayi kæwo aaba endje dœ aayi endje, œdœ aayi kæwo azu,

¹⁰ aayi kæpara awo azu dœ pe aayi kæpara ako azu, aayi kælo dœ ayakoshe anga endje, aayi kæko azu yo œœœ, aayi wala, aayi kædra œœœ wala, œdœ pe endjeneke kœ á endje vwaratœ endje tœ œtshœ kæyisœœœ.

¹¹ Wu œeneke á li dœ œtshœ O'o á to 6a ndœ Ndjaba á tshe sœ lœ mokœ dœ yanga. œshe dá za fœ mœ adœke mœ yisœ nœ.

Polo donga Gbozu Yisu mbœœœ œtshœ lsu nœ ye

¹² Mœ gi mershe fœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu á tshe to gbœgbœ fœ mœ ndœ kæmbœœœ dœ akwanœ asœke. Tshe wu lima sœ nœ adœke mœ mbœœœ akwanœ dœ lsu mœ bale yekane á ke mœ ndœ akwa nœ ye.

¹³ Ataa mœ kæpa lima ekpe o'o ga tœ œkœ ye, á mbœœœ lima œœœ kanga fœ she, á mbœœœ lima œœœ dœ gbœkote ga tœ ye, kashe tshe wu oyo mœ mbœœœ œeneke á mœ wuwu lima sœ œœœ á li dœ mœ adœke mœ mbœœœ nene yé mœ gugu lima ndje dœ kæyindœœœ nene.

¹⁴ œtshœ lsu nœ Gbozu nœ azœ sœ ga ndœ mœ tœpanœ kpuru. Tshe mbœœœ adœke mœ sœ dœ kæyindœœœ œdœ pe kæyindœshœ á to lœ kængbœtœ azœ dœ Yisu Kristu.

¹⁵ Wu adja o'onœ á li dœ azu para kœkœ kæyindœ nœ dœ lsu bale: Kristu Yisu na ga pashœ mbœœœ kæshe azu á endje mbœœœ ekperœ. œmœ, mœ kædœ uzu á ekperœ nœ mœ ropanœ ugurutœ azu kæmbœœœ ekperœœœ asœmœ.

¹⁶ Kashe Ndjaba wu oyo mœ, œ yindœ nœ adœke Yisu Kristu ma ugu lsu nœ ye lœ awa nœ mœ dœ uzu á ekperœ nœ mœ ropa œœœ azu kœ, 6ata kæyisœœœ mbœœœ azu neke á endje sœ dœ kæyindœœœ, á gbœ soro neke á ka nene.

¹⁷ Kaka Gbozu á tshe sœ sheko, Ndjaba á tshe tshu nene, á uzu wuwu she nene yé á tshe sœ tshebabale, sœ dœ kælisœtœ œdœ mokœ waa dœ waa. Ame!

Kœnga œtshœ koshe

¹⁸ Timote gbolo nœ mœ, mœ za o'onœ asœke fœ 6œ lindœ œeneke á endje gbara lima tœ upu nœ zœ. O'onœ asœmœ za gbœgbœ fœ 6œ yekane á 6œ kænga œtshœ koshe.

¹⁹ Gbœndœ kæyindœœœ œdœ œtshœ gbetshelœ. Anga azu vwaratœ endje tœ kæna manda gbetshelœ nœ endje yé œ ndi kæyindœœœ nœ endje ga ndœ Yisu.

²⁰ Aimini dœ Alekezandre sœ ugurutœ azunœ asœmœ. Mœ ko endje ti ga tshakane Satana mbœœœ á endje kæwusœ nœ adœke œ lili dœ endje kægu œœœ Ndjaba nene.

2

O'o tœ upu nœ avwala

¹ Mœ sœ kæza o'o utshunœ kœ adœke ayindœ Yisu yœndœ œœœ ga ndœ Ndjaba, œ za avwala nœ endje fœ she yé œ ki ga tœ ye dœ œ za ndje mershe fœ she mbœœœ azu para kœkœ.

² œ li adœke endje za avwala fœ Ndjaba tœ upu nœ agbozu nœ Lita œdœ agbozu tshapa akwa kœ adœke kæœœœ nœ azœ sœ lœ kæœœœ gee yeka á kæœœœ awa Ndjaba lœ kæzatœ azœ dœ mara á li fœ she.

³ Wu œœœ á sœ tœ œtshœœœ, á za yanga fœ Ayi kæshe azœ dœ Ndjaba,

⁴ á tshe yindœ nœ adœke azu para gbɔ kœshe yé œ li kœwusœ adjapu. *Ɔtœnœ dœmœ.*

⁵ Gbambanœ nene, Ndjaba sœ tshebale yé ayi kœguma tshagurutoe ye dœ azu ndje bale. Uzunœ kœdœ Yisu Kristu,

⁶ á tshe zatœ ye fœ kuzu mbœrœ kœshe azu kɔ lœ kanga. Tshe mbœrœ dœ lœkœnœ á li tœ kœma adœke Ndjaba yindœ kœshe azu para kœkɔ.

⁷ Mbœrœ tœnœ dá Ndjaba ke mœ adœke mœ dœ uzu kœpandœ ama œne, ayi avwa nœ œne. Mœ wuta ayi kœyisœrœ fœ angbi azu adœke endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, œdœ kœyi ndje sœ adja o'o. Mœ sœ kœpa adja o'o, mœ papa wala nene.

Ayakoshe dœ ayashe lœ ngbœtœ nœ Ikrizia

⁸ Mœ yindœ nœ adœke tœ osho kɔ á ayakoshe œ za avwala nœ endje fœ Ndjaba, endje sœ lœsu endje ngbi lœkɔ á endje sœ kœti kane endje ga lafo. Endje katœ ókɔ yé œ lele lœ ama endje nene.

⁹ Mœ yi ndje ndœ nœ adœke ayashe verœ lœba nœ endje dœ mara á li, á sœ dœ œtshœnœ kashœ dœ egerœ kumu nene yé œ mbœrœ kumu endje dœ mara á sœ dœ œtshœnœ. Endje katœ kœguma kumu endje dœ œrœ nœ œrœ, dœ œgbɔ akidji œdœ pe ndje kœverœ lœba á amanœ ropa nœ ye.

¹⁰ Kashe endje guma œkɔ endje dœ kœmbœrœ œtshœrœ bœta mara á li dœ ayashe á endje sœ kœpa adœke œne sœ kœkpa awa Ndjaba.

¹¹ Dœ lœkɔ kœyambarœ, œ li adœke yashe sœ koko yé œ zatœ ye ga ati.

¹² Mœ zaza awa fœ yashe adœke tshe yisœ œrœ, ndje adœke tshe dœ gbozu ga pa yakoshe nene. Kashe œ li adœke tshe sœ koko.

¹³ Gbambanœ nene, Ndjaba mbœrœ lima Adamo utshunœ yekane á mbœrœ Eva manda nœ.

¹⁴ Yé œ dœdœ Adamo dá Satana bili lima she utshunœ nene, kashe yashe dá tshe bili lima she yekane á tshe li lima ga lœ ekperœ.

¹⁵ Kashe œdœ yashe kœgbœndœ kœyindœrœ œdœ kœyindœsho, á kœsœ yerœ yé á sœ ndjii tœ ala Ndjaba, adja Ndjaba œ she she lœ kœzu agbolo nœ ye.

3

Agbozu Ikrizia

¹ Wu adja o'onœ á li dœ azu para kœkɔ: Ɔdœ uzu kœpara awa kœte gbozu tshapa Ikrizia, dá tshe yindœ œtshœ akwa.

² Ɔ li adœke gbozu tshapa Ikrizia dœ uzu á endje gbaggbagbara she nene. Tshe dœ œkɔ yashe bale, gbozu pa undu ye dœ tœ ye, uzu nœ œtshœ gbetshelœ, uzu á œsœ ye li, uzu nœ kœza osho kœsœ fœ agene œdœ uzu á tshe li kœyisœ œrœ,

³ tshe dœdœ kanga nœ ipi nene, ayi kœyi awa ga lœ azu nene, kashe tshe dœ uzu á tshe sœ lœsu ye ziti, tshe dœdœ ayi œbœrœ too ayi egerœ lœsu ga pa ngendja nene.

⁴ Ɔ li adœke tshe wusœ kœgbœndœ azu tshelœ bingɔ nœ ye dœ tœ ye yé œ yisœ œrœ fœ agbolo nœ ye adœke endje dji upu dœ lœsu endje bale.

⁵ Uzu neke á tshe wuwusœtœ ye tœ kœgbœndœ azu tshelœ bingɔ nœ ye nene, tshe gbœndœ azu tshelœ Ikrizia nœ Ndjaba kotoo?

⁶ Uzunœ dœdœ uzu á tshe fatshalœsu ye ngœngœ nene, ete nene tshe tetœ kœdu okoro ye yé Ndjaba œ wa agbɔ ngbanga ga tœ ye bœta á tshe wa lima ga tœ Satana.

⁷ Ɖe li adœke azu á endje gugu lœ Ikrizia nene pa ɔtshɔ o'o tœ mara ɔtshɔ ye, mbœrœ á tshe kœgbɔgbɔ tshula nene yé á tshe kœtete lœ gbanda nœ djaboro nene.

Aayi akwa tshelœ Ikrizia

⁸ Ɖe li ndje adœke aayi akwa* tshelœ Ikrizia dœ azu á œsœ endje li, á endje sœ ndjii lœ o'o endje. Ɖe lili adœke endje dœ akanga nœ ipi nene œdœ ndje azu nœ kœgbɔ ngendja lœ ekpe awa nene.

⁹ Ɖe li adœke endje sœ dœ ɔtshɔ gbetshelœ lœ kœyindœrœ ga ndœ o'o á Ndjaba mindœ nœ.

¹⁰ Ɖe li adœke endje tondœ endje utshunœ, manda nœ œdœ endje kœwuwu ekperœ lœ endje nene yeka á endje kœmbœrœ akwa nœ aayi akwa Ikrizianœ.

¹¹ Awo endje awa bale ndje, endje dœ ayashe á œsœ endje li, á endje doédœ aayi parœ nene, agbozu tshapa undu endje dœ tœ endje, yé endje zatœ endje lindœ nœ lœ œrœ kɔ.

¹² Ɖe li adœke ayi akwa lœ Ikrizia dœ ɔkɔ yashe bale yé œ wusœ kœgbɔndœ agbolo nœ ye dœ pe azu bingi nœ ye para kɔkɔ.

¹³ Gbambanœ nene, ayi akwa lœ Ikrizia á tshe sœ kœmbœrœ akwa nœ ye dœ ɔtshɔnœ, azu œ lisœ endje yé endje pa o'o dœ awa nene lœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu Kristu.

Egerœ œrœ á zatœ ye yiwa tœnœ

¹⁴ Mœ sœ kœsu mbetinœ fœ bœ dœ gbetshelœ adœke mœ yi kumu mœ ga ndœ zœ lœ ondonœ asœke.

¹⁵ Ataa œndœ mœ kœsœpe kœdi tœnœ damba, mœ su mbetinœ asœke fœ bœ adœke bœ wusœ mara nœ á li dœ uzu kœgbɔndœtœ ye dœ tœ ye ugurutœ azu bingi nœ Ndjaba. Binginœ asœmœ kœdœ Ikrizia nœ Ndjaba nœ soro, á sœ ɓata sharagunda dœ pe œrœ á sœ kœgbɔndœ adja o'o.

¹⁶ Adjapu, o'onœ á a yindœ nœ, á za lima tœ ye yiwa tœnœ, sœ dœ egerœnœ. Ɖœnœ dœke:

Kristu na œ matœ ye lœ ɔkɔ uzu,
 Ɖtshɔ Ishiri pandœ nœ adœke œshe kœdœ uzu á tshe sœ ndjii,
 yé aandjelu wu lima she ye,
 endje mindœ ye fœ angbi azu,
 azu ndjoro yindœ ye pa ɔshɔ,
 Ndjaba za she ga lœ moka ɓa lafo.

4

Afara œ mbœrœ adœke azu katœ kœyindœrœ

¹ Ɖtshɔ Ishiri sœ kœpa ngbi adœke: Dœ lœkɔ kœka tshapashɔ bala, anga azu œ katœ awa kœyindœrœ nœ endje ti, œ te manda ishiri nœ afara dœ pe kœyisœrœ nœ adjabro.

² Ekpe azu dœ pe aayi kœpa wala œ fara endje dœ o'o ama endje. Afara nœ aayi walancœ ndi gbetshelœ nœ endje.

³ Endje sœ kœpakata azu tœ kœtotœ endje, œ sœ kœpakata azu tœ kœzi anga kœziœrœ. Andaa Ndjaba dá mbœrœ kœziœrœ. Ayindœ Yisu á endje wusœ adja o'o lindœ kœzi tœnœ yé œ za mershe fœ she.

⁴ Mbœrœ œrœ kɔ á Ndjaba mbœrœ sœ tœ ɔtshɔnœ, œneke á endje pakata nœ gugu nene œdœ a kœsœ kœzi tœnœ lœ kœgi mershe fœ Ndjaba.

* 3.8 Dœ o'o ama Greke, ayi akwa kœdœ Diakre

⁵ Gbambanœ nene, o'o ama Ndjaba œdœ avwala sœ kœembœrœ adœke œerœnce asœmœ sœ yerœ.

Mara kœdœ ɔtshɔ ayi akwa nœ Yisu Kristu

⁶ Œdœ 6œ kœyisœ o'o asœ kɔ fœ aaya œdœ aayingɔ, 6œ te bala ɔtshɔ ayi akwa nœ Yisu Kristu. Asœke œ ma adœke 6œ te manda o'o nœ kœyindœrœ œdœ pe ɔtshɔrœ á endje yisœ nœ fœ 6œ dœ ɔtshɔnœ.

⁷ Kashe œ li adœke 6œ vwaratœ zœ tœ kœdji ekpe ndœma toro nœ ayawaza á sœ kpi tœ kœyindœrœ. Kashe zatœ zœ djigi fœ Ndjaba.

⁸ Kœkpa ɔɔ á uzu sœ kœkpa tœnœ adœke tshelœ ɔkɔ œne sœ hara, œ sœ yara tœ ɔtshɔnœ; kashe kœzatœ osho djigi fœ Ndjaba dá ropa œrœ kɔ. Gbambanœ nene, uzu á tshe zatœ ye djigi fœ Ndjaba, tshe gbɔ soro nœ kpesheke dœ œnœ tshambatsha.

⁹ Wu adja o'onœ á li dœ azu para kɔkɔ kœyindœ nœ dœ lœsu bale.

¹⁰ Gbambanœ nene, œdœ a kœsœ kœwu oyo yé á sœ kœnga koshe, œ sœ mbœrœ a za lœsu azœ djigi ga tœ Ndjaba nœ soro, á tshe dœ Ayi kœshe azu para kɔkɔ, kashe ayindœ Yisu kœropa nœ.

¹¹ Wu œneke á li adœke 6œ mindœ nœ, yé œ yisœ nœ.

Timote, andiyi nœ ayindœ Yisu

¹² Uzu bale yiyiangba zœ mbœrœ á 6œ dœ gbolo modo nene, kashe ma ɔtshɔ ɔtshɔ zœ ga ndœ ayindœ Yisu, lœ o'o zœ, lœ kœsœ 6œ, lœ kœyindœsho nœ zœ, lœ kœyindœrœ nœ zœ œdœ lœ kœsœ yerœ nœ zœ.

¹³ Kœka œrrr ga tœ kœkwa mœ, zatœ zœ ko ga tœ kœdi Buku nœ Ndjaba, kœmi upu ndœ nœ œdœ kœyisœ nœ.

¹⁴ Kakatœ kœza gbɔgbɔ nœ ɔtshɔ Ishiri á sœ lœ zœ ga tœ akwa nene. Tœ nœ kœdœ gbɔgbɔ á 6œ gbɔ lima lœkɔ kœgbara o'o tœ upu nœ zœ, á agbozu Ikrizia to lima kane endje ga pa zœ.

¹⁵ Gbe dœ kœmbœrœ œerœnce asœke dœ ɔtshɔnœ yé zatœ zœ kɔ ndœ nœ mbœrœ azu kɔ kœwusœ mara á 6œ sœ kœgerœ tœnœ lœ Yisu.

¹⁶ Gbœndœtœ zœ dœ tœ zœ œdœ ndje dœ kœyisœrœ nœ zœ dœ ɔtshɔnœ kane yé œ ru lœsu zœ lœ œrœ kɔ. Mbœrœ lœ awa nœ kœmbœrœ atamœ dá 6œ shetœ zœ dœ tœ zœ œdœ ndje azu á endje sœ kœdji 6œ.

5

Mara kœmi upu fœ ayindœ Yisu

¹ Mimi upu dœ ɔgbɔ o'o fœ yagbozu nene, kashe mi upu fœ she ɓata aba zœ. Mi upu fœ amodo ɓata aaya zœ,

² fœ ayawaza ɓata aayi zœ, fœ ayawuru ɓata ayingɔ zœ, lœ kœsœ yerœ nœ zœ.

Ayashe koya

³ Li œsœ ayashe koya, endjeneke á endje dœ adja ayashe koya.

⁴ Kashe yashe koya neke á tshe sœ dœ agbolo too dœ aatanœ, œ li adœke endje za kœyindœrœ nœ endje ga tœ akwa ga ndœ azu tshelœ adja ɓingi nœ endje yé œ mbœrœ œneke á li adœke endje mbœrœ fœ aayi kœzu endje too fœ aata endje. Gbambanœ nene, asœmœ dá sœ dœ ɔtshɔnœ utshu Ndjaba.

⁵ Yashe koya neke á tshe dœ adja yashe koya, á tshe gugu dœ uzu kœgbœndœ ye nene, tshe za lœsu ga tœ Ndjaba. Tshe eshondœ œrœ 6a ndœ ye, œ ki fœ she butshɔ dœ ɔɔ.

⁶ Kashe ayashe koya á endje kœsœ kolœ dœ yanga œrœ tshapashɔ, ataa endje sœ dœ soro gbaa, endje tshu lœ ishiri endje ye.

⁷ Wu œeneke á li adœeke 6œ mindœe nœ, mbœerœe á endje kœembœerœetœe endje adœeke azu kœegbagbara endje nene.

⁸ Ædœe uzu kœewuwusœe kœegbœndœe bingi nœ ye nene, adja azu neke á endje sœe sœenda nœ ye, dá tshe vwaratœe ye tœe kœeyindœerœe yé tshe kœedœe ekpe uzu kœeropa uzu á tshe yiyindœe Ndjaba nene.

⁹ Yashe á endje sú i'iri ye gala mbeti nœe ayashe koya, kœedœe yashe á tshe sœe dœe ungu kœeto kpœœpa zazu votœ, á i lima kolœe yakoshe bale.

¹⁰ Æ li adœeke azu wusœe ye dœe œtshœ akwa nœe ye: tshe dœe yashe neke á tshe gbœ lima ndœe agbolo, á tshe sœe kœeza osho kœesœe fœe azu, á tshe sœe kœedjuto ada* ayindœe Yisu yé á sœe kœegbe dœe azu á endje sœe lœe oyo. Tshe dœe ndje yashe á tshe li tœe kœembœerœe tshelœe aka œtshœrœe kœ.

¹¹ Kashe susu i'iri avoro ayashe koya nene, mbœerœe lœkœ á endje kœesœe dœe ogo nœ œkœ, endje vwaratœe endje tœe Kristu yé œe kpa yindœe kœei ayakoshe.

¹² Ataa, Ndjaba œe wa œgbœ ngbanga ga tœe endje mbœerœe á endje ndi tshelœe ali o'o á endje wa lima.

¹³ Gapa nœe, 6ata endje sœesœe dœe akwa bale kœembœerœe tœenœe nene, endje sœe kœœna ana yoo yoo djelœe manda azu, kœœpu lœœma endje, kœœli ga lœe o'o á dœœdœe œœnœe endje nene dœe kœœpa o'o neke á gaga nene.

¹⁴ Mbœerœe tœœnœe ataa, mœe yindœe nœe adœeke avoro ayashe koya kpa i ayakoshe, œe zu agbolo, œe gbœndœe tshasœenda nœe endje, mbœerœe ayingba azœe kœegbœgbœ awa kœœpatœe osho nene.

¹⁵ Gbambœnœe nene, ili anga endje djingili awa yé œe te manda Satana.

¹⁶ Ædœe anga yashe á tshe yindœe Yisu kœesœe dœe ayingœnœe á endje dœe ayashe koya, œe li adœeke tshe to œerœe fœe endje; tshe kakatœe endje ti tœe Ikrizia nene, mbœerœe adœeke Ikrizia kœegbe dœe endjeneke á endje dœe adja ayashe koya.

Agbozu Ikrizia

¹⁷ Agbozu Ikrizia neke á endje lœe kœœkœ ala endje tœe ayindœe Yisu dœe œtshœnœe, endje li adja kœegbœ kœœlisœetœe awa bisha, mbœerœe endje sœe kœœzatœe endje ga tœe akwa nœe o'o ama Ndjaba yé œe sœe kœœyisœe nœe.

¹⁸ Mbeti nœe Ndjaba pa adœeke: «Ædœe 'e kœesœe kœœwa ngwarœe dœe ngombe lœe kindi, i i ama ye ga tœœnœe nene, yé œe li adœeke ayi akwa gbœ œerœe tshangba akwa nœe ye.»

¹⁹ Tœe kœœwa ngbanga pa gbozu Ikrizia, œe li adœeke atimu bisha too voto yindœe o'onœe yekane á 6œe kœœwa ngbanganœe. Ete nene, œe li dœe 6œe kœœvwaratœe zœe tœe mezanœe á endje to pa ye asœœmœe ye.

²⁰ Azu á endje sœe kœembœerœe ekperœe, za ala endje tœe ala azu kœ, á kœœza ndje awa fœe anga udu azu kœembœerœe ndje ekperœe.

²¹ Mœe sœe kœœyu 6œe dœe œgbœ 6a utshu Ndjaba, 6a utshu Yisu Kristu œœdœe pe 6a utshu aandjelu nœe Ndjaba adœeke, 6œe mbœerœetœe zœe lindœe œerœœnœe asœœke kœ, dœe anga angbi gbœtshelœe á sœe utshunœe nene, yé œe yindœe azu kœ awa bale.

²² Toto kane zœe katsha ga pa uzu á tshe yindœe kœembœerœe akwa fœe Ndjaba nene. Lili ndje ga lœe ekperœe nœe azu nene. Gbœndœetœe zœe adœeke 6œe sœe yerœe.

²³ Ndjondjo kolœe ungu nene. Kashe ndjo ndje vinu teasho mbœerœe kœœa tshelœe nœe zœe, mbœerœe á 6œe sœe ndje kœœte kpœœkpœœ dœe kœœa.

* **5.10** Kœedjuto ada azu kœedœe ambárá kœeza osho kœesœe fœe azu.

²⁴ Anga azu lœ zœ á ekperœ nœ endje sœ ngbi utshu kœwa ngbanga pa endje kashe 6a ndœ anga endje, a wusœ ekperœ nœ endje kolœ manda kœwa ngbanga pa endje.

²⁵ Awa bale ndje, ɔtshɔ akwa sœ kœmatœ endje ngbi kashe á lili kœmatœ endje nene, œ za ndje tœ endje yiwa tœnœ nene.

6

Akanga

¹ Azu neke kɔ á endje doé akanga, œ li adœke endje liscœ ayengɔ endje lœ œrœ kɔ, mbœrœ adœke azu kœgugusœ i'iri Ndjaba œdoe kœyisœrœ nœ azœ nene.

² Akanga má agbozu tshapa endje kœdoe ayindœ Yisu, endje vwavwaratœ endje kœliscœ ayengɔ endje mbœrœ adœke endje kœdoe alaya endje nene. Kashe, endje kpa mbœrœ ɔtshɔ akwa fœ endje kœropa nœ, mbœrœ ayengɔ endje á endje sœ kœti kane endje doe akwa galafo, endje kœdoe ayindœ Yisu á endje kɔ, endje yindœtœ endje.

ɔtshɔ kœzatœ osho fœ Ndjaba

Wu o'o á li adœke 6œ yiscœ nœ, œ za o'o mbœrœ tœnœ.

³ œdoe anga uzu kœna doe angbi kœyisœrœ, á kœsœsœ liaka o'o nœ adja o'o nœ Gbozu nœ azœ Yisu Kristu nene, too doe kœyisœrœ nœ azu á li doe kœyindœrœ nœ azœ nene,

⁴ uzu nœ asœmœ kœdoe uzu á kœzatœ osho bu ala ye. Tshe kœdoe uzu á tshe wuwusœ œrœ nene, ayi kɔ6a nœ sharapu á tshe sœ kœpara awa ndœ kœgbugburu tshelœ o'o gbambanœ. œrœnœ kɔ asœmœ sœ kœza awa fœ úkú, kœbœrœtœ azu pa o'o, kœgu osho, ekpe gbetshelœ,

⁵ kœbœrœtœ azu pa o'o á ádánœ gugu nene ugurutœ azu á kœwusœrœ nœ endje fu. Endje kpa sœsœ kœwu adja o'o nene yé œ gbe adœke kœzatœ uzu fœ Ndjaba kœdoe kœte ayi kœgbɔ ukpulu œrœ.

⁶ œ doe adjapu adœke kœzatœ uzu fœ Ndjaba kœdoe kœte ayi kœgbɔ ukpulu œrœ kashe œ li adœke uzu za lœsu ye ga pa œneke á tshe sœ doe tœnœ.

⁷ Mbœrœ a na lima tshakane azœ gbambanœ ga pashɔ, awa bale a gu ndje tshakane azœ gbambanœ.

⁸ Yé œdoe a kœsœ doe kœzirœ, œdoe a kœsœ doe lœba kœverœ ga tœ azœ, œ li doe azœ kolœnœ ataa.

⁹ Kashe azu neke á endje yindœ kœgbɔ ukpulu œrœ, endje li ga lœ afara. Endje yo ga lœ ama úkú mbœrœ ogo indi nœ endje doe ekperœ, á ndi azu yé á mbœrœ adœke azu djingili awa.

¹⁰ Gbambanœ nene, ekperœ kɔ to lœ kœsœ doe egerœ lœsu ngendja. Anga ili azu para awanœ, œ gitœ endje zara lœ kœyindœrœ nœ endje. Endje shokɔ o'o ga tœ œkɔ endje doe tœ endje.

ɔtshɔ akwa nœ kœyindœrœ

¹¹ Kashe œbœ, uzu nœ Ndjaba, kpa awa œrœnœ kɔ asœke. Para awa tœ kœsœ ndjii, kœzatœ zœ fœ Ndjaba, kœsœ doe kœyindœrœ, kœsœ doe kœyindœsho, ugu lœsu œdoe pe kœsœ doe lœsu ziti.

¹² Nga ɔtshɔ koshe tœ upu nœ kœyindœrœ, tepa soro á ka nene doe œgbɔ, á Ndjaba e 6œ ndœ nœ yé á 6œ pa lima o'o kœyindœrœ utshu azu ndjoro.

¹³ Atamœ, mœ sœ kœza o'o fœ 6œ utshu Ndjaba á tshe za soro fœ œrœ kɔ, doe Yisu Kristu á tshe pa lima ɔtshɔ o'o ngbi tœ upu nœ kœyindœrœ lœkɔ á Pose Pilato sœ lima kœwa ngbanga pa ye, mœ za o'o fœ 6œ adœke:

¹⁴ gbɔndɔe awa akwa á 6e gbɔ, sɔe yerɔe adɔeke azu gbagbagbara 6e nene ɔerr ga tɔe lɔkɔ kɔekwa Gbozu nɔe azɔe dɔe Yisu Kristu,

¹⁵ á Ndjaba ɔe ma dɔe lɔkɔ á tshe guma. Ndjaba kɔedɔe Gbozu nɔe gbɔgbɔ kɔ, Gbozu nɔe yanga kɔ, Gbozugo nɔe agbozugo ɔedɔe Gbozu nɔe agbozu,

¹⁶ kolɔe ɔeshe á tshe wuwu kuzu nene, tshe sɔe lɔe ɔlɔ á uzu bale ɔe li kɔewuta 6a zɔe nene. Uzu bale á tshe wu lia she gugu nene yé uzu á tshe li kɔewu ndje she gugu nene. Kaka mokɔ ɔedɔe gbɔgbɔ á ka nene sɔe fɔe she! Ame.

Kɔemi upu fɔe ayi kɔegbɔ ukpulu ɔerɔe

¹⁷ Mi upu fɔe ayi kɔegbɔ ukpulu ɔerɔe 6a pa ɔshɔ adɔeke endje dudu okoro endje nene yé ɔe zaza lɔsu endje djigi ga pa ɔerɔe á ɔendɔenɔe ɔe di nene, kashe endje za lɔsu endje ga pa Ndjaba, á tshe sɔe kɔeto ɔerɔe fɔe azu adɔeke endje sɔe dɔe yanga mbɔerɔe tɔenɔe.

¹⁸ Za o'o fɔe endje adɔeke endje mbɔerɔe ɔtshɔ akwa, endje te ayi ukpulu ɔerɔe lɔe ɔtshɔ akwa yé ɔe sɔe hara hara tɔe kɔekurutshelɔe ɔerɔe nɔe endje dɔe anga azu.

¹⁹ Atamɔe, endje gbɔ ɔtshɔrɔe á ɔendɔenɔe ɔe di mbɔerɔe endje dɔe tɔe endje bala mbatsha, mbɔerɔe kɔetepa adja soro.

Ndɔngɔlɔ abala

²⁰ Uu Timote, gbɔndɔe kɔeyisɔerɔe á endje yi lima sɔe nɔe fɔe 6e dɔe ɔtshɔnɔe kane. Kpa awa kɔepa o'o ngbili ngbili á sɔe kɔeyiangba Ndjaba ɔedɔe o'o á azu gbe adɔeke ɔetɔenɔe kɔedɔe adja kɔewusɔerɔe, kashe ɔe dɔédɔé tɔenɔe nene.

²¹ Anga azu gbe lima adɔeke ɔene sɔe dɔe mara kɔewusɔerɔe atamɔe, ɔe gitɔe endje zara lɔe kɔeyindɔerɔe nɔe endje.

Kaka ɔtshɔ lɔsu nɔe Ndjaba sɔe dɔe 'e.

Bisha mbeti á Polo sú fœ Timote Tshatshu o'o

Asœke kœdœe bisha mbeti á Polo su fœ Timote. Tshe su lima mbetinœ asœe lœkœ á tshe sœ lima lœe kánga 6a lœe Roma. Anganœe kœ ka lima tœe ye ti, kashe monganga Lukasi kuti ye dá sœpe lima indiri ye. Polo wu lima adœeke olo œene ka ye, yé œene sœ lima kœvu kolœe kuzu. Ádánœe á tshe gbe lima ndœe kœesu mbetinœ asœeke ndœe kœemi upu fœ Timote á tshe za lima she 6ata adja gbolo nœe ye. Asœe kœdœe ndangba mbeti kane Polo.

Tshe pa ala mbetinœe fœ Timote adœeke tshe ka ngbiri lœe kœyindœerœe 6ata œene. Tshe pa ndje fœe she adœeke tshe shi gbi lœe kœeyisœe o'o ama Yisu, ataa endje kœesœe kœembœerœe œerœe kanga fœe she. Yé tshe sœe ndje dœe gbœdjela tœe œeneke á lili dœe œtshœ o'o ama Ndjaba nene. Polo kpa pa ndje adœeke œene nga ndje lima œtshœ koshe, yé œene gbœtœe œene bala dœe Gbozu Yisu. Tshe pa adœeke, œe li adœeke ayindœe Yisu bale dœe bale mbœerœe ndje 6ata œene.

Mbetinœe kurutshelœetœe ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Polo sœe kœemi upu fœ Timote (1.3-18)
- Polo sœe kœema mara á uzu œedœe œtshœe turugu nœe Kristu (2.1-26)
- Mara á azu œe sœe bala dœe tœenœe œlœe kœeka tshapashœe (3.1-9)
- Kœeshi gbi lœe kœeyindœerœe (3.10-4.8)
- Hki dœe pe ndœngœlœe abala (4.9-22)

Abala

¹ œmœe Polo, œemœe kœdœe ayi avwa nœe Yisu Kristu á Ndjaba ke mœe, á vwa mœe kœepa fœe azu tœe upu nœe soro á tshe pa lima ndœe nœe lœe awa nœe Yisu Kristu.

² Mœe sœe kœesu mbetinœe fœe 6œe Timote á 6œe dœe gbolo nœe mœe á mœe yindœe zœe waa. Kaka œtshœe lœsu dœe kœedjerœendœe ekperœe œedœe pe kœesœe gee nœe Ndjaba Aba dœe Yisu Kristu Gbozu nœe azœe, sœe dœe 6œe.

Polo mi upu fœ Timote

³ Mœe sœe kœegi mershe fœe Ndjaba kœegbe dœe mara á aata mœe donga lima she, yé mœe kpa donga ndje she dœe gbetshelœe á sœe yerœe. Butshœe dœe œlœe á mœe sœe kœeza avwala nœe mœe fœe she, mœe kakatœe kœegbe dœe 6œe nene.

⁴ Mœe kœegbe dœe ngola zœe á tu lima, ngbewo mœe kpa sœe dœe ogo nœe kœewu 6œe yeka á lœsu mœe kœesœe dœe yanga.

⁵ Mœe sœe ndje kœegbe dœe mara adja kœeyindœerœe nœe zœe. œeneke á sœe lima lœe ata zœe dœe Loyisi dœe pe ayi zœe dœe Enise, endje dá sœe lima dœe kœeyindœerœenœe asœemœe utshu zœe. Mœe yindœe nœe adœeke tœenœe dá sœe ndje adja lœe zœe.

⁶ Mbœerœe tœenœe ataa, mœe za o'o fœe 6œe adœeke 6œe mbœerœe adœeke, gbœgbœe á Ndjaba za fœe 6œe ndœe kœembœerœe dœe akwa pe dœe lœkœe á mœe to lima kane mœe ga pa zœe asœemœe, kpa djedjerowa nene.

⁷ Gbambanœe nene, œe dœœdœe Ishiri nœe awa dá Ndjaba za fœe azœe nene kashe tshe za Ishiri á tshe mbœerœe adœeke a sœe dœe gbœgbœe, dœe kœeyindœeshœe œedœe ndje kœedœe agbozu ga pa undu azœe.

⁸ Sœesœe dœe tshula tœe kœepandœe o'o tœe upu nœe Gbozu nœe azœe nene, sœesœe ndje dœe tshula tœe mœe dœe ayi kánga tœe upu nœe ye nene. Kashe dœe awa

nœ gbɔgbɔ á Ndjaba za fœ 6œ, œ li adœke 6œ wu oyo awa bale dœ mœ ndœ kœgbara ʒtshɔ O'onœ.

⁹ Tshe she azœ yeka á e azœ adœke á dœ azu nœ ye. Ɛ dœdœ mbœrœ akwa nœ azœ nene, kashe liaka œneke á tshe guma katshatsha œdœ ndje ɔtshɔ lœsu nœ ye. Tshe ma lima ɔtshɔ lœsunœ fœ azœ lœ ngbɔtœ nœ azœ dœ Yisu Kristu utshu kœmbœrœ tshapashɔ.

¹⁰ Ndjaba ma ɔtshɔ lœsu nœ ye ngbi lœ awa nœ kœna Ayi kœshe azœ dœ Yisu Kristu ga pa ɔshɔ. Ɛshe dá wo gbɔgbɔ nœ kuzu, á gbara o'o nœ soro á ka nene lœ awa nœ ʒtshɔ O'o.

¹¹ Mbœrœ tœnœ dá Ndjaba ke mœ adœke mœ dœ uzu kœpandœ ama œne, ayi avwa nœ œne œdœ ayi kœyisœrœ.

¹² Mbœrœ tœnœ dá mœ sœ kœwu oyonœ kɔ asœke. Kashe mœ sœsœ dœ tshula nene mbœrœ mœ wusœ tsheneke á mœ za lœsu mœ ga pa ye. Mœ wusœ nœ adœke tshe sœ dœ gbɔgbɔ kœgbɔndœ œneke á tshe to fœ mœ œrrr ga tœ lœkɔ kœwa ngbanga pa azu.

¹³ Na kolœ manda adja o'o á mœ yisœ nœ fœ 6œ, yé ka ngbiri lœ kœyindœrœ dœ pe kœyindœsho á a gbɔ lœ ngbɔtœ nœ azœ dœ Yisu Kristu.

¹⁴ Dœ awa nœ ʒtshɔ Ishiri á tshe sœ lœ azœ, gbɔndœ ʒtshɔ O'onœ á endje yi lima sœ nœ fœ 6œ dœ ɔtshɔnœ kane.

¹⁵ Bata á 6œ wusœ nœ, azu kɔ á endje sœ lœ Azi katœ mœ ti para kœkœ. Fijele ndje dœ Ermojene lœ ndje ugurutœ endje.

¹⁶ Kaka Gbozu wu oyo azu lœ bingi nœ Onezifore, mbœrœ tshe sœ kœu mœ ga tœnœ waa yé tshe sœsœ dœ tshula mbœrœ á mœ sœ lœ kángana nene.

¹⁷ Gbambanœ nene, kolœ kœyi kuma ye ga lœ Roma, tshe para mœ œrrr yé, œ gbɔ mœ.

¹⁸ Kaka Gbozu Ndjaba wu oyo ye dœ lœkɔ kœwa ngbanga pa azu. Ɛ6œ dœ tœ zœ ndje 6œ wusœ œneke kɔ á tshe mbœrœ lima fœ mœ 6a lœ ongbo Efeze ye.

2

Wu œsœ œnœ zœ oyo

¹ Kashe œ6œ, gbolo nœ mœ, kaka ɔtshɔrœ á Yisu Kristu to fœ 6œ, za gbɔgbɔ fœ 6œ.

² Ɛrœ á 6œ dji mœ kœmindœ nœ utshu azu ndjoro, yisœ nœ fœ azu á endje li adœke endje yi ndje sœ nœ fœ anga azu.

³ Wu ndje œsœ œnœ zœ oyonœ mbœrœ Yisu Kristu bata ɔtshɔ turugu.

⁴ Uzu á tshe mbœrœ akwa turugu, tshe kpa li ga lœ o'o nœ azu á endje dœdœ aturugu nene, kashe tshe para kolœ awa nœ kœza yanga fœ gbozu nœ ye.

⁵ Awa bale 6a ndœ ayi kœkpa ɔrɔ, uzu á tshe wuta utshunœ kœdœ uzu neke á tshe mbœrœtœ ye liaka awa akwa nœ ɔrɔ.

⁶ Ayi kœdjo kindi neke á tshe shi kɔ'dœɔ lœma akwa kindi nœ ye, œshe dá dœ uzu utshunœ kœzi ngwarœnœ.

⁷ Dji o'o á mœ pa asœ dœ ɔtshɔnœ: Gbozu dœ tœ ye dá to kœwusœrœ nœ kœdji tshelœ katanœ kɔ fœ 6œ dœ ɔtshɔnœ.

⁸ Gbe dœ Yisu Kristu á tshe to lœ aata Davidi, á tshe she lœ akuzu. Ɛneke á ʒtshɔ O'onœ pa tœnœ á mœ sœ kœpandœ nœ.

⁹ Mœ sœ kœwu oyo lœ kumunœ, yé mbœrœ tœnœ dá endje i mœ dœ djingiri bata uzu kœmbœrœ ngbindœrœ, kashe endje li kœi o'o ama Ndjaba nene!

¹⁰ Mbærce tænce ataa, mæ sæ kær u lœsu mæ læ ærce kœ mbærce azu á Ndjaba ke endje adæke endje gbœ kœshe á Yisu Kristu to yé endje li ga læ mokœ nœ waa dœ waa.

¹¹ O'õnce asæke kœdœ adjapu:

Ædœ a kœtshu dœ she, a sæ dœ soro awa bale dœ she.

¹² Ædœ á kœshi gbi, a wuta agbozu awa bale dœ she.

Ædœ a kœvwaratœ azœ tœ ye, tshe vvara ndje tœ ye tœ azœ.

¹³ Ædœ a kœzatatœ azœ lindœ o'o ama ye nene, tshe zatœ ye lindœ nœ, mbærce tshe li kœvwaratœ ye tœ undu ye dœ tœ ye nene.

Ayi akwa á òtshœ ye ga tœ Ndjaba

¹⁴ Pa fœ azu, endje gbe dœ o'õnce asæke. Kpa pa fœ endje utshu Ndjaba adæke endje zazatœ endje ga tœ kœgbugburu tshelœ o'o gbambance á ádãnce gugu nene yé œ sæ kolœ kœndi azu á endje sæ kœdji tœnce.

¹⁵ Mbærce kœ adæke fœ wuta uzu á tshe li tœ ala Ndjaba yé, yisœ adja o'o bata ayi akwa neke á tshe li kœgbœ tshula læma akwa nœ ye nene.

¹⁶ Kpa awa kœpa o'o ngbili ngbili á sæ kœyiangba Ndjaba, mbærce azu kœpa o'õnce asœmœ vwaratœ endje tœ Ndjaba.

¹⁷ Kœyisœrœ nœ endje sæ bata uku á dele katshakatsha. Mœ gbe dœ Imini œdœ Filete ugurutœ azu asœmœ.

¹⁸ Endje katœ adja o'o yé œ sæ kœpa wala fœ azu adæke kœshe læ akuzu nœ azu mbærce balima tœ endje ye. Ataa, endje sæ kœndi tshelœ kœyindœrœ nœ anga azu.

¹⁹ Kashe kiti anda neke á Ndjaba tœ, œ ka ngbiri. Gapa nœ dœmœ, endje sú ala Mbeti adæke: «Gbozu wusœ endje nœ ye», yé: «Uzu kœ á tshe pa adæke œne kœdœ uzu nœ Gbozu, œ li adæke tshe vwaratœ ye tœ ekperœ.»

²⁰ Ba læ egerœ anda, œ dœdœ kolœ gbarœ á endje mbærce dœ œrœ œdœ ngendja dá sæ lænce nene. Anga gbara á endje mbærce dœ œyœ œdœ œshœ œ sæ ndje zœ. Anga gbarœ sæ mbærce angbo kpi yekane angance sæ mbærce akwa kœ.

²¹ Ædœ uzu kœvwaratœ ye tœ ekperœ kœ, uzunœ wuta bata gbarœ á sæ ga angbo di, á li tœ ala ayengõnce yé á li ndje ndœ kœmbærce dœ òtshœ akwa kœ.

Ayi akwa nœ Gbozu

²² Kpa awa ogo œrœ tshagbolo, para awa kœsœ ndjii, kœyindœrœ, kœyindœsho, kœsœ gee dœ azu má endje sæ dœ òtshœ lœsu, á sæ kœza avwala fœ Gbozu.

²³ Vwaratœ zœ tœ kœgbugburu tshelœ o'o nœ gbambance mbærce œ sæ kœgbota azu ga læ œbœrœ waa.

²⁴ Mbærce ayi akwa nœ Gbozu lili kœbœrœtœ ye dœ azu nene, kashe œ li dœ she kœsœ dœ lœsu ye ziti ga ndœ azu para kœkœ. Tshe wusœ kœyisœ œrœ, œ wu ndje sæ kœru lœsu ye.

²⁵ Azu á endje sæ kœshara o'o læ ama ye, œ li dœ she kœpara awa nœ kœyisœ œrœ fœ endje dœ lœsu ziti. Angance, Ndjaba œ mbærce adæke endje fatshalœsu endje yé œ wusœ adja o'o.

²⁶ Yé endje kpa gbœ gbetshelœ á sæ ndjii, œ wuta læ gbanda nœ djaboro á tshe te lima pa endje adæke endje mbærce kolœ gbetshelœ nœ œne.

3

Lœkœ kœka bala tshapashœ

¹ Wusœ nœ dœ òtshõnce adæke, osho sæ tœ œgbõnce mbærce tœ kœka tshapashœ.

² Gbambanœ nene, azu œ dœ aayi otoro, aayi egerœ lœsu ga pa ngendja, aayi kœdonga tœ endje, aayi egerœ kumu, aayi kœgu œsœ Ndjaba, azu á endje lise aayi kœzu endje nene, azu á endje wusœ kœgi mershe nene yé œ kpa ndje awa Ndjaba nene.

³ Ala endje œ ɔɔ yé endje wu oyo uzu bale nene, œ dœ aayi kœpa ngbindi o'o ga tœ azu, aayi djipudji, aayi kœmbœrœ œgbœrœ ga tœ azu, ayingba œtshœrœ.

⁴ Aayi kœva ɔɔ anga endje, aayi ókó, aayibula lœ egerœ kumu nœ endje, aayi kœyindœ tshapashœ kœropa Ndjaba.

⁵ Endje matœ endje ɔɔa aayi kœkpa awa Ndjaba kashe endje wuwusœ gbœgbœ nœ ye nene. Kpa awa mara azu ataa.

⁶ Anga azu ugurutœ endje œ li gasœnda, œ gbota ayashe á endje mœmœ, yé œ bili endje adœke endje yindœ o'o nœ œne. Ayashenœ ascœmœ mbœrœ ekperœ waa, gbetshelœ nœ endje sœ dœ ogo kœmbœrœ ekperœ kœ.

⁷ Endje sœ kœyamba œrœ waa kashe endje lili kœwusœ adja o'o nene.

⁸ Aayi kœyisœrœ nœ walanœ ascœmœ vwaratœ endje tœ adja o'o ɔɔa Ayane dœ Yambele vvara lima tœ endje tœ o'o ama Moyize. Endje kœdœ azu á kœwusœrœ nœ endje fu, á ádá kœyindœrœ nœ endje gugu nene,

⁹ kashe endje na ga utshunœ nene mbœrœ azu kœ œ wusœ nœ adœke, endje ndi lœ gbetshelœ nœ endje awa bale ɔɔa endje wu lima sœ indi Ayane dœ Yambele.

Na manda œrœ á ɔœ yamba

¹⁰ Kashe œɔœ, ɔœ dji mœ dœ œtshœnœ lœ kœyisœrœ nœ mœ, ɔœ wusœ œtshœ mœ, dœ œrœ á mœ gbe kœmbœrœ tœnœ, dœ kœyindœrœ nœ mœ, dœ ugu lœsu nœ mœ, dœ kœyindœsho nœ mœ, dœ kœshi gbi nœ mœ lœ awa akwa,

¹¹ ɔœ wusœ œrœ kanga œdœ oyo má mœ wu ɔa lœ Atioshe, ɔa lœ Ikonyume, œdœ pe ɔa lœ Listre, œrœ kanga gadœ dá mœ wuwu nene a! Kashe, Gbozu she mœ lœ nœ kœ.

¹² Adjapu, azu kœ á endje yindœ kœna manda Yisu Kristu, á yindœ kœzatœ endje djigi fœ Ndjaba, endje wu kanga.

¹³ Kashe akpe azu dœ pe aayi kœbili osho, endje li vverema ga lœ ekperœ, endje bili anga azu yé œ bilitœ endje dœ tœ endje.

¹⁴ Kashe ɔœ, sœ kolœ kœna manda œrœ á ɔœ yamba á yindœ nœ dœ lœsu zœ bale ascœmœ. Bœ wusœ uzunœ á tshe yisœ nœ fœ ɔœ dœ œtshœnœ.

¹⁵ Bœ wusœ œyerœ Buku nœ Ndjaba pe dœ gbolo zœ, œ li tœ kœto kœwusœtœ á na dœ ɔœ œerr ga lœ kœshe lœ awa nœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu Kristu.

¹⁶ Œeneke kœ á endje sú ala Buku nœ Ndjaba ascœmœ, endje sú lœ awa nœ Œtshœ Ishiri. Bukunœ ascœmœ li tœ kœyisœrœ, kœma ekperœ ngbi, kœyœɔɔ uzu œdœ kœmbœrœ adœke uzu wuta tœ œtshœnœ tœ ala Ndjaba,

¹⁷ yeka á uzu nœ Ndjaba kœgumatœ ye dœ œtshœnœ, á kœli tœ kœmbœrœ kolœ œtshœ akwa.

4

¹ Mœ sœ kœpa ngbi fœ ɔœ, utshu Ndjaba, dœ pe utshu Yisu Kristu á tshe kwa bala tœ ye ndœ kœwa ngbanga nœ asoro dœ akuzu, lœ gbetshelœ nœ kpa kœkwa she œdœ ndje kœsœ Gbozu pa œrœ kœ.

² Mindœ o'o ama Ndjaba, mbœrœ œɔ dœ œɔ yé kaka tœnœ nene. Azu dji too endje dji nene, sœpe kœyisœ nœ. Yœɔɔ endje, za ala endje yé œ mi upu fœ endje. Mbœrœ œeneke kœ dœ ugu lœsu lœ awa nœ kœyisœrœ nœ zœ.

³ Gbambance nene, dœ anga lɔkɔ bale, endje li tœ kœru lɔsu endje ndœ kœdji kœyisœrœ nœ adja o'o nene, mbœrœ gbetshelœ nœ endje sœ kolœ kœna manda ogo undu endje dœ tœ endje. Mbœrœ tœnœ ataa, endje œ ko aayi kœyisœrœ ndjoro, endjeneke á o'o ama endje sœ kolœ kœga tœ endje.

⁴ Endje be utu endje ga tœnœ tœ kœdji adja o'o, yé œ fatœ endje kolœ ndœ kœdji ndœma toro.

⁵ Kashe 6œ, œ li adœke 6œ dœ gbozu tshapa undu zœ dœ tœ zœ lœ œrœ kɔ. Sœ dœ kœru lɔsu lœ kœwu oyo, mindœ ɔtshɔ O'o fœ azu yé œ mbœrœ akwa á Ndjaba za fœ 6œ dœ ɔtshɔnœ djigi kane.

⁶ Mbœrœ mœ, ɔlɔ kuzu mœ ndo ye. Mœ za soro mœ 6ata tokóró fœ Ndjaba.

⁷ Mœ nga ɔtshɔ koshe. Mœ wuta ga tœ ndɔngɔlɔ ɔrɔ nœ mœ, mœ sœ kolœ kœgbɔndœ kœyindœrœ.

⁸ Ngɔngɔ asœke, œrœ tshangba ɔtshɔ akwanœ á mœ mbœrœ sœ kœkatœ mœ zœ. Gbozu á tshe kœdœ ayi kœwa adja ngbanga dá za fœ mœ dœ lɔkɔ kœwa ngbanganœ asœmœ. Tshe za œrœ tshangba ɔtshɔ akwanœ kolœ fœ mœ dœ kuti mœ nene, kashe tshe za ndje fœ endjeneke kɔ á endje sœ kœkate kœwa she.

Ndɔngɔlɔ kœza o'o

⁹ Mbœrœ kɔ adœke 6œ na kœgbɔtœ zœ dœ mœ katsha.

¹⁰ Gbambance nene, Demasi katœ mœ ti ye, mbœrœ á tshe yindœ œrœ tshapashɔ nœ asœke. Tshe ro ga lœ Tesalonike, Kresene ro ga lœ Galate yé Tito ro œne ye ga lœ Dalamati.

¹¹ Kolœ Lukasi dá sœpe dœ mœ kpœke. Ɛ kœsœ adœke 6œ na gamœ asœke, za Marke potœ zœ mbœrœ á tshe kœeti kane mœ lœ akwa nœ Ndjaba.

¹² Mœ vwa Tishike ga lœ Efeze.

¹³ Kœna 6œ, za lœba izi á mœ katœnœ 6a lœ Trowase 6a ndœ Karposi, œ na dœ tœnœ fœ mœ. Ko ndje bukunœ na tœnœ fœ mœ, kœropanœ kɔ, œneke á endje mbœrœ dœ ɔkɔ agea*.

¹⁴ Alekezandre, ayi ndawonœ, mbœrœ ekperœ fœ mœ waa. Gbozu œ gi tshangba œneke á tshe mbœrœ fœ mœ kœ li dœ ekperœ nœ ye asœmœ zœ.

¹⁵ Ɛ6œ ndje, titœ zœ tœ ye mbœrœ á tshe vwaratœ ye tœ œrœnœ kɔ á a yi lima sœ nœ.

¹⁶ Ali kœka mœ ga utshu ayi kœwa ngbanga, uzu bale nana manda mœ nene, endje katœ mœ ti kɔ. Kaka Ndjaba gbegbe dœ ekperœ nœ endje nene.

¹⁷ Kashe Gbozu sœ lima dœ mœ awa bale. Ɛshe dá to gbɔgbɔ nœ ye fœ mœ yeka á mœ mindœ o'o nœ ye ga tœ ndɔngɔlɔ nœ. Endje neke kɔ á endje dœdœ Ayuda nene, dji yé Ndjaba she mœ lœ ama bamara.

¹⁸ Gbozu œ she mœ lœ oyo kɔ, œ mbœrœ adœke mœ li ga lœ ogo tshagbozu nœ ye 6a lafo. Kaka adœke azu za moko fœ she ngbugu dœ ngbugu. Ame!

Ndɔngɔlɔ abala

¹⁹ Za abala nœ mœ fœ Prisile dœ Akilase œdœ pe ndje azu lœ bingi nœ Onezifore.

²⁰ Eraste sœpe 6a lœ Koriti yé mœ ka ndje tœ Trofime 6a lœ Mile mbœrœ á tshe sœ lima dœ kɔfa.

²¹ Mbœrœ kɔ adœke 6œ wuta 6a ke utshu nœ yapu nœ izi. Ebule, dœ Pudese, dœ Linuse, dœ Klodia, ndje dœ pe ayindœ Yisu kɔ bala 6œ.

²² Kaka Gbozu sœ dœ 6œ. Kaka ɔtshɔ lɔsu nœ Ndjaba sœ dœ 'e para kɔkɔ.

* **4.13** Buku á endje mbœrœ dœ ɔkɔ agea kœdœ buku á amance gbɔ waa.

Mbeti á Polo sú fœ Tito Tshatshu o'o

Asœ kœdœ mbeti á Polo sú fœ Tito. Tito doédœ Yuda nene, kashe tshe za lima awa Kristu. Tshe na awa ndjoro tœ awa nœ dœ Polo.

Mbetinœ gbɔ lima Tito 6a lœ egerœ tshiki á i'irinœ kœdœ Kelete. Polo ka lima tœ ye ti 6a zœ mbœrœ tshe guma udu akwa nœ Ikrizia dœ pe kœke azu adœke endje te agbozu tshapa ayindœ Yisu. Œ li ndje adœke tshe yisœ nœ fœ endje, mara á li adœke endje yindœtœ endje lœ tœ endje, œdœ mara á li adœke endje sœ dœ tœnœ lœ soro endje. Polo kpa pa fœ she mara á li adœke tshe mi dœ upu fœ agbozu, fœ agbolo œdœ fœ akanga œdœ pe mara á li adœke agbozu tshapa ayindœ Yisu mbœrœtœ endje lindœ nœ.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala œdœ pe avwala (1.1-4)
- Mara kœmi upu fœ agbozu tshapa ayindœ Yisu (1.5-16)
- Mara kœmi upu fœ ayindœ Yisu (2.1-3.11)
- Ndangɔ abala (3.12-15)

Abala

¹ Œmœ Polo, œmœ kœdœ ayi akwa nœ Ndjaba œdœ ayi avwa nœ Yisu Kristu á tshe e mœ mbœrœ kœyisœ œrœ fœ azu á Ndjaba ke endje, adœke endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye yé œ wusœ adjapu lœ kœzatœ endje fœ she.

² Mœ sœ kœmbœrœ akwa mbœrœ endje wusœ nœ adœke, œne gbɔ soro neke á ka nene, á Ndjaba pa lima ndœ nœ katshatsha utshu nœ kœmbœrœ tshapashœnœ asœ, adœke œne za lima fœ endje. Tshe kœdœ Ndjaba á tshe fafa tshelœ ama ye nene.

³ Tshe za o'o ama ye ga tœ awa akwa liaka olo á tshe guma. Ayi kœshe azœ dœ Ndjaba dá za o'o ama ye fœ mœ yeka á vwa mœ adœke mœ mindœ nœ.

⁴ Mœ sœ kœsu mbetinœ asœ fœ 6œ doé Tito, adja gbolo nœ mœ lœ kœyindœrœ á a sœ dœ tœnœ ga ndœ Yisu Kristu. Kaka Ndjaba Aba œdœ Yisu Kristu ayi kœshe azœ, ma œtshœ lœsu nœ endje ga ndœ zœ œ za kœsœ gee nœ endje fœ 6œ.

Kœke agbozu Ikrizia

⁵ Œdœ mœ kœkatœ zœ 6a lœ Kelete, œ sœ mbœrœ 6œ guma œneke á sœpe adœke 6œ guma, yé œ ke agbozu Ikrizia lakpi bale dœ bale liaka awa akwa á mœ pandœ nœ fœ 6œ.

⁶ Œ li adœke œtshœ gbozu sœ dœ œtshœnœ adœke azu lele lœ endje mbœrœ she nene, tshe sœ dœ yashe tshebale, agbolo nœ ye dœ ayindœ Yisu mbœrœ azu kœpapa o'o tœ endje adœke œtshœ endje gaga nene too endje kœdœ aayi sharapu nene.

⁷ Gbambœnœ nene, endje ke gbozu tshelœ Ikrizia adœke tshe ko ala ye tœ œrœ nœ Ndjaba, ádánœ á li adœke azu lele lœ endje mbœrœ she nene dœmœ. Tshe doédœ uzu kœzatœ ye nene, uzu ókœ nene, uzu kœza ama ye ti lœ ipi nene, uzu nœ koshe hawo hawo nene, uzu á tshe sœ kœgbɔ ngendja dœ ekpe awa nene.

⁸ Kashe tshe dœ uzu kœza osho kœsœ fœ azu sœnda nœ ye, á tshe yindœ otshœrœ. Tshe dœ uzu nœ otshœ gbetshelœ á tshe sœ ndjii á sœ ndje yerœ, yé tshe wu ndje sœ kœgbœndœtœ ye.

⁹ Œ li dœ she kœzatœ ye kolœ ga tœ o'o á endje yisœ nœ fœ she. Atamœ tshe li tœ kœmi upu fœ anga azu lœ adjapu yé œ sœ akpa aayi kœyisœrœ dœ wala.

Aayi kœyisœrœ dœ wala

¹⁰ Gbambancœ nene, azu ndjoro, kœropa nœ kœ ili endje ugurutœ Ayuda á endje te ayindœ Yisu, endje sœsœ kœmbœrœtœ endje liaka kœyisœrœnœ nene, endje sœ kœpa o'o ngbili ngbili yé endje sœ kœfara azu.

¹¹ Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke bœ mbœrœ adœke endje ngbœba ama endje ga tœnœ. Endje sœ kœndi gbetshelœ nœ azu kœ lœ bingi, lœ awa nœ kœyisœ rœ œ á lili adœke endje yisœ nœ nene, endje yisœ nœ mbœrœ kœgbœ ngendja.

¹² Anga uzu nœ endje bale lœ Kelete á endje wu she bœta ayi kœgbara o'o, pa lima adœke: «Azu Kelete kœdœ aayi wala, endje kœdœ akatshagea, aayi œdœ yé endje yi kolœ ndœ kœzirœ.»

¹³ O'o kœ á tshe pa kœdœ adjapu. Ádánœ á li dœ bœ kœza ala endje adœke endje sœ dœ adja kœyindœrœ,

¹⁴ endje katœ kœndi ndœmatoro nœ Ayuda, endje ka ndje tœ kœmbœrœtœ endje liaka awa akwa á azu á endje vwaratœ endje tœ adja kœyisœrœ guma.

¹⁵ Œrœ kœ á azu nœ otshœ losu œ mbœrœ dœ akwa sœ yerœ, kashe azu uburu á endje gugu dœ kœyindœrœ nene, endje wu œrœ kœ tœ œrœ uburu, mbœrœ kœwusœrœ nœ endje œdœ pe gbetshelœ nœ endje sú dœ ekperœ.

¹⁶ Endje sœ kœpa adœke œne wusœ Ndjaba kashe akwa tshelœ endje sœ kœma adœke endje wuwusœ ye nene. Endje yiangba endje mbœrœ ekpe akwa tshelœ endje, endje kœdœ aayi gbœkumu yé endje lili kœmbœrœ otshœ œrœ bale nene.

2

Kœyisœrœ fœ agbozu

¹ Kashe bœ, yisœ o'o neke á li dœ adja kœyisœrœ.

² Pa fœ agbœ ayakoshe adœke endje dœ agbozu tshapa undu endje, azu á endje lisœ endje á endje sœ dœ otshœ gbetshelœ. Lœ œrœ kœ, endje matœ endje tœ azu á endje ka ngbiri lœ kœyindœrœ, azu nœ kœyindœsho, azu nœ kœru losu.

³ Awa bale fœ agbœ ayashe. Œ li adœke endje mbœrœ tœ endje bœta ayerœ azu, endje papatœ azu nene, yé endje fafatœ endje tœ akanga nœ ipi nene. Endje yisœ otshœrœ,

⁴ endje yisœ mara á li dœ avoro ayashe kœyindœ akœ endje dœ agbolo nœ endje,

⁵ avoro ayashenœ sœ dœ otshœ gbetshelœ yé œ mbœmbœrœ angba budu nene. Endje mbœrœ akwa tshasœnda nœ endje dœ otshœnœ, endje dœ otshœ ayashe, œ lisœ akœ endje adœke endje kœgugusœ o'o ama Ndjaba nene.

Kœyisœrœ fœ adjagbala

⁶ Mi upu ndje fœ adjagbala adœke endje sœ dœ otshœ gbetshelœ

⁷ lœ œrœ kœ. Œ li ndje dœ bœ dœ tœ zœ kœma ambárá otshœ akwa fœ endje lœ soro zœ dœ mara adœke, adja kœyisœrœ nœ zœ sœ ndjii yé œsœnœ li.

⁸ Za kolœ adja o'o á li ga tœ akwa yeka azu kœshara upu mbœrœ akwa nœ azœ yé á kœfafatshelœ nœ nene. Ataa, endje gbœ tshula yé œ gbœ awa kœpa ekpe o'o nœ azœ nene.

Kœyisœrœ fœ akanga

⁹ Mi upu fœ akanga adœke endje lisœ agbozu tshapa endje lœ œrœ kœ, endje mbœrœ œrœ á za yanga fœ endje. Adja endje gbugbugburu tshelœ o'o dœ agbozu tshapa endje nene.

¹⁰ Endje ziziangba œrœ nœ endje nene, endje zatœ endje mbœrœ akwa dœ lœsu bale yé œ kakatœ anga tshakala akwa ti teasho nene yeka azu kœlisœ o'onœ á a sœ kœyisœ nœ tœ upu nœ Ndjaba á tshe she azœ.

Azu nœ Yisu Kristu

¹¹ Ndjaba ma œtshœ lœsu nœ ye á li kœshe azu para kœkœ.

¹² Œtshœ lœsunœ yisœ œrœ adœke, a katœ kœvvaratœ azœ tœ Ndjaba œdœ kœna manda ogo œrœ tshapashœnœ asœke yeka a kœgbœndœtœ azœ, á kœte azu kœlisœ Ndjaba, azu á endje sœ ndjii tœ ala ye.

¹³ A sœ kœmbœrœ atamœ, kœvu olo yanganœ á sœ kœkate azœ dœ lœkœ á a wu mokœ nœ Yisu Kristu, á tshe kœdœ Ndjaba œdœ Ayi kœshe azœ.

¹⁴ Tshe zatœ ye fœ kuzu tœ œsœ azœ mbœrœ kœshe azœ lœ ekperœ kœ. Tshe djutœ azœ adœke a te azu nœ ye, azu á endje sœ kœpa avwara ndœ kœmbœrœ œtshœ akwa.

¹⁵ Œ li dœ bœ kœmindœ upunœ asœ kœ fœ azu. Yisœ awa akwa fœ endje yé œ za ala endje dœ gbœgbœ á Ndjaba za fœ bœ. Kaka adœke uzu bale didi bœ nene.

3

Mara œtshœ azu nœ Ndjaba

¹ Kpa mindœ nœ fœ azu nœ Ndjaba adœke endje lisœ agbozu tshapa akwa kœ nœ Lita. Endje dji o'o ama endje yé œ yindœ kœmbœrœ œtshœ akwa.

² Endje gugu œsœ uzu bale nene, endje para kœsœ gee dœ azu yé œ dœ aayi kœmbœrœ ayo, œ sœ dœ œtshœ lœsu ga ndœ azu kœ.

³ Gbambanœ nene, azœ kœ á djingili lima awa yé œ dœ lima azu nœ ekpe gbetshelœ, a dœ lima aayi sharapu, aayi indi, akanga nœ ogo ekperœ kœ. A sœ lima hawo hawo yé œ sœ dœ úkú, endje yi lima angba azœ mbœrœ ekpe œtshœ azœ yé a sœ ndje lima kœyiangba anga azœ.

⁴ Kashe, Ndjaba ayi kœshe azœ má fœ azœ œtshœ lœsu nœ ye dœ pe kœyindœsho nœ ye.

⁵ Tshe sheshe azœ mbœrœ akwa nœ azœ á sœ ndjii nene, kashe œshe dœ tœ ye dá wu oyo azœ. Tshe she azœ dœ gbœgbœ nœ Œtshœ Ishiri, á djutœ azœ lœ ekperœ yé á a wuta atafœ azu yeka a gbœ tafœ mara nœ kœmbœrœtœ azœ.

⁶ Ndjaba vwa Œtshœ Ishirinœ tonge tonge ga pa azœ dœ awa nœ Yisu Kristu Ayi kœshe azœ,

⁷ tshe mbœrœ adœke a wuta ndjii tœ ala ye lœ awa nœ œtshœ lœsu nœ ye, dœ œ gbœ soro á ka nene á a sœ kœvu tœnœ.

⁸ O'onœ asœ kœdœ adjapu yé mœ yindœ nœ adœke bœ ka ga pa kœyisœrœ nœ adœke azu á endje yindœ Ndjaba wotœ endje ndœ kœmbœrœ œtshœrœ. Wu œrœ œneke á sœ dœ œtshœnœ, á li dœ azu kœmbœrœ tœnœ.

⁹ Kashe bœ kpa awa kœgbugburu tshelœ o'o á ádnœ gugu nene, kœgbugburutshelœ o'o tœ upu nœ kœdi i'iri aata, œbœrœ œdœ kœnga koshe pa awa akwa, vvaratœ zœ tœ œrœnœ asœmœ. Œ sœ gbambanœ yé ádnœ gugu nene.

¹⁰ Tsheneke á tshe para awa kœkurutshelœ ayindœ Yisu, za ala ye awa bale too awa bisha. Á tshe kœdjidji 6œ nene, katœ ye ti.

¹¹ Wusœ nœ adœke, uzu ataa sœ lœ djingili, tshe kœdœ ayi kœmbœrœ ekperœ yé tshe sœ kœwa ngbanga ga tœ ye dœ tœ ye.

Ndangba kœmi upu

¹² ɔlœ á mœ kœvwa Artemase too Tishike fœ 6œ, pa avwara kœna kœgbœ mœ 6a lœ Nikopolise. Ba zœ, dá œndœ mœ œ di mbœrœ yapu nœ izi.

¹³ Mbœrœ kœ tœ kœgi Zenase á tshe kœdœ avoka œdœ pe Apolo ga tœ awa ana nœ endje. Mbœrœ œneke kœ á li fœ endje.

¹⁴ Mbœrœ adœke aaya azœ dœ ayindœ Yisu zatœ endje ndœ œtshœ akwa dœ lœsu endje bale, mbœrœ kœti kane anga azu á endje sœ lœ oyo. Ataa, mara œtshœ endje œ sœ gbambanœ nene.

¹⁵ Azu para á endje sœ dœ mœ 6a ke vwa abala fœ 6œ. Za ndje abala fœ anga azœ dœ ayindœ Yisu.

Kaka Ndjaba yisœ œtshœ lœsu nœ ye ga ndœ 'e para kœkœ.

Mbeti á Polo sú fœ Filemŏ Tshatshu o'o

Filemŏ kœdœe yanga Polo á tshe yi lima sœ Ɔtshŏ O'o fœ she. Tshe kœdœe lima anga yindœe Yisu á tshe gbŏ œœœe waa, á sœ ndje dœ akanga. Anga kanga bale á ìiri ye kœdœe Onezime á tshe kpa lima tœ ayengŏ ye dœ Filemŏ, gbŏ Polo kpŏŏ 6a lœ kánga á tshe sœ lima lœ nœ. Ɔshe dœ Onezime wuta ndje lima yindœe Yisu yekane á Polo kpa gi she fœ ayengŏ ye á tshe kpa lima tœ ye asœmœ. Ataa, adja Filemŏ kpa yindœe Onezime zœ dá a?

Ala mbetincœ, Polo ki ga tœ Filemŏ adœke tshe kpa yindœe Onezime 6ata ayancœ lœ Yisu mbœœœe azu para kŏkŏ kœdœe ayazu lœ Kristu. Ɔdœe kanga, œdœe kanga nene; azœ para kŏkŏ kœdœe ayazu. Mbœœœe tœncœ ataa á Polo sœ kœki fœ Filemŏ adœke tshe wa o'onœ dœ tœ ye.

Mbetincœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1-3)
- Awwala nœ Polo mbœœœe Filemŏ (4-7)
- Gbetshelœ nœ Polo tœ upu nœ Onezime (8-21)
- Ndŏngŏlŏ o'o (22-25)

Abala

¹ Ɔemœ Polo, á endje za mœ vwi ga lœ kánga mbœœœe akwa nœ Yisu Kristu, dá sœ kœsu mbetincœ asœke œdœe aya azœ dœ Timote.

'A su mbetincœ fœ 6œ Filemŏ, yanga 'a lœ ama akwa.

² Dœ yingŏ 'a dœ Apia, dœ Arkipe yanga 'a lœ koshe œdœe ndje fœ anga ayindœe Yisu á endje ngbŏtœ endje 6a sœnda nœ zœ.

³ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba, dœ Gbozu Yisu Kristu yisœ Ɔtshŏ lœsu nœ endje ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee nœ endje fœ 'e.

Kœyindœœœe œdœe pe kœyindœesho nœ Filemŏ

⁴ Ɔlŏ dœ œlŏ mœ sœ kœgbe dœ 6œ lœ kœza awwala nœ mœ fœ Ndjaba, yé œ sœ kœgi ndje mershe waa fœ she tœ upu nœ zœ;

⁵ gbambancœ nene, mœ dji azu kœpa o'o mbœœœe kœyindœesho nœ zœ ga ndœ ayerœ azu nœ Ndjaba para kŏkŏ œdœe pe ndje kœyindœœœe nœ zœ ga ndœ Gbozu Yisu.

⁶ Mœ sœ kœyu Ndjaba adœke kœyindœœœe á ngbŏ6a azœ dœ 6œ ga tœncœ ma akwa, yeka á 6œ kœwusœ Ɔtshœœœe kŏ á a gbŏ lœ kœngbŏtœ azœ bale dœ Kristu dœ Ɔtshœncœ.

⁷ Aya, yanga nœ mœ dopa nœ kolœ mbœœœe kœyindœesho nœ zœ ga ndœ anga ayindœe Yisu yé mœ ru lœsu mœ mbœœœe tœncœ. Gbambancœ nene, 6œ mbœœœe adœke lœsu ayerœ azu nœ Ndjaba zi tii.

Polo yu Filemŏ tœ Onezime

⁸ Mbœœœe tœncœ ndje ataa, Kristu za awa fœ mœ kœpa fœ 6œ, œeneke kŏ á li adœke 6œ mbœœœe,

⁹ kashe mœ sœ kœ'eshondœ nœ adœke 6œ mbœœœe kolœ lœ kœyindœesho nœ zœ. Mœ yindœe kœyu 6œ tœ œœœe bale, œemœ dœ yagbozu Polo, á mœ sœ ngŏngŏ asœke lœ kánga mbœœœe Yisu Kristu,

¹⁰ mœ yu 6œ tœ upu nœ Onezime, á tshe wuta gbolo nœ mœ á mœ zu she lœ kánga 6a ke.

11 Utshunce lima, tshe soesoe lima koembæroe œroe bale foe 6oe nene, kashe ngongo asoeke, tshe li koembæroe œroe* foe azoe doe 6oe.

12 Moe gi she foe 6oe, œeshe á tshe soe бата tshakala kote mœ.

13 E li má doe mœ koegbandœ ye 6a indiri mœ 6a ke á tshe koembæroe akwa foe mœ toé œesœ zœ loe kanga á mœ li loe kumu Ɔtsho O'o.

14 Kashe mœ gbegebe koembæroe ataa utshu koedji gbetshelœe noe zœ nene. Mœ soesœ koetovworogbo 6oe koembæroe otshœroe foe mœ doe ogbœ nene, kashe œe li doe 6oe koembæroe œeneke á lœsu zœ yindœe noe doe toe zœ.

15 Angance endje kurutshelœe 'e doe Onezime ndœe olo teasho adœeke 6oe kpa koekwatœe zœ ga ndœe ye waa doe waa.

16 Ngongo asoeke, tshe kpa doédœe kolœe kanga nene, tshe ropa kanga ye. Tshe wuta aya azœe á mœ yindœe ye topanœe kpuru. Mœ yindœe ye waa kashe œœœe, 6oe kpa yindœe ye topanœe kpuru œœœe бата uzu œœœe бата yindœe Kristu.

17 Edoe 6oe koewusœe noe adœeke œœœe koedœe adja yanga zœ, za osho koeseœe foe she бата á li doe 6oe koœza má foe mœ.

18 Edoe tshe koembæroe lima ekperœe foe 6oe, œœœe kuda noe zœ koeseœe ndje lima loe kumu ye, za djigi ga pa mœ.

19 O'o asoeke adja mœ doé Polo dá su: œœœe mœ gi kuda tshaangba ye para kœkœ foe 6oe. Kashe œœœe ndje, 6oe gbe doe kuda noe mœ á soe pa zœ kane: kudance ascœœe koedœe soro zœ.

20 Atamœe aya, mœ yu 6oe adœeke 6oe mbœroe otshœroe foe mœ adœeke lœsu mœ zi tii mbœroe a soe bale loe i'iri Kristu.

21 Mœ sú mbetinœe asoeke foe 6oe doe lœsu adœeke 6oe mbœroe œeneke á mœ eshondœe noe ga toe zœ yé mœ wusœe noe adœeke 6oe kpa mbœroe koeropa œeneke á mœ gbe doe toenœe.

22 Ga pa noe, œe li adœeke 6oe guma osho olo foe mœ mbœroe mœ wu adœeke Ndjaba œe dji avwala noe 'e yé œe kœro awa foe mœ ndœe koena ga ndœe 'e zœ.

Abala noe azu foe Filemœ

23 Epafraze á 'a soe doe she loe kanga mbœroe Yisu Kristu, vwa abala foe 6oe.

24 Aanga mœ loe ama akwa: Marke, Aristarke, Demasi œœœe pe Lukasi á 'a soe toe koembæroe akwa noe Ndjaba awa bale doe endje ascœœe, para kœkœ endje vwa abala foe 6oe.

25 Kaka adœeke Gbozu noe azœe doe Yisu Kristu ma otsho lœsu noe ye ga ndœe 'e.

* 1.11 Ada i'iri Onezime doe o'o ama ogo Agreke koedœe: liaka koembæroe aya œœœe

Mbeti á endje sù fœ Aebre Tshatshu o'o

Uzu á tshe sù mbetinœ asœke œdœ endjeneke á endje vwa fœ endje, a wuwusœ endje nene. Kashe tœ kædi tœncœ, endje sù fœ Ayuda á endje wuta lima ayindœ Yisu. Anga azu mbœrœ lima œrœ kanga fœ endje yé œ bili endje tœ kœkatœ kœyindœrœ.

Mbœrœ tœncœ ataa, mbetinœ asœke ma adœke Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba nœ soro. Tshe ropa azu kœ yé œ za soro á ka nene fœ azu. Tshe za undu ye tœ tokóro mbœrœ kœdjerœndœ ekperœ nœ azu. Mbetinœ gbotá ndje gbetshelœ nœ ayindœ Yisu kœgbe dœ œncœ anga azu utshunœ læ Ongboro Ayo. Ataa endje wuwu lima œrœ tshangba kœyindœrœ nœ endje nene gbaa, endje sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Kristu yisœ mara nœ Ndjaba (1.1-3)
- Kristu ropa aandjelu (1.4-2.18)
- Kristu ropa Ayosuwa dœ Moyize (3.1-4.13)
- Akwa nganga nœ Yisu ropa œncœ anganga Ndjaba læ Ongboro Ayo kœ ye (4.14-7.28)
- Ayo nœ Kristu ropa œneke ala Ongboro Ayo ye (8.1-9.28)
- Mokœ á Kristu má ropa œneke læ Ongboro Ayo ye (10.1-39)
- Anga agbangba kœyindœrœ lima utshunœ (11.1-12.29)
- Mara kœza yanga fœ Ndjaba (13.1-19)
- Avwala œdœ ndangba abala (13.20-25)

Ndjaba pa o'o læ awa nœ Gbolo nœ ye

¹ Utshunœ lima, Ndjaba pa o'o fœ aata azœ, tshe pa o'o læ awa nœ aayi kœgbara o'o; tshe pa o'o fœ endje kpalakpala œdœ pe læ tshelœ aka mara ndjoro,

² yé ngœngœ tœ ndœngœ oshonœ asœke á a sœ læ nœ, tshe pa o'o fœ azœ læ awa nœ Gbolo á tshe za she kœsœ tœ ayengœ œrœ kœ, læ awa nœ ye ndje dá tshe mbœrœ tshapashœ.

³ Gbolo kœdœ kœtshi nœ mokœ nœ ye, tshe kœdœ adja angwa ye. O'o ama ye sœ dœ gbœgbœ yé œtœncœ dá mbœrœ adœke œrœ tshapashœ para kœkœ sœ zœ. Mangba kœdjutœ ekperœ nœ azu, tshe sœ ga pa kuni Ndjaba á tshe sœ dœ gbœgbœ kœropa nœ kœ óa lafo.

Gbolo nœ Ndjaba ropa aandjelu

⁴ Gbolo ropa aandjelu ye. Dœ tœncœ ataa á Ndjaba za i'iri kpi á rosœ œncœ endje fœ she.

⁵ Atamœ, Ndjaba papa fœ anga andjelu nœ ye bale nene adœke:

«Bœ kœdœ Gbolo nœ mœ,
yé kœto kpesheke, œmœ kœdœ Aba zœ.»

Yé tshe papa ndje o'o tœ upu nœ anga andjelu bale nene adœke:

«Mœ dœ bala Abanœ,
yé tshe dœ bala Gbolo nœ mœ.»

⁶ Kashe dœ lœndœ á Ndjaba vwa lima eya Gbolo nœ ye ga pa tshapashœ, tshe pa adœke:

«Œ li adœke aandjelu nœ Ndjaba kœ gote ga tshatshu ye.»

7 Tshe kpa pa o'o tœ upu nœ aandjelu adœke:

«Mœ mbœrœ adœke aandjelu nœ mœ sœ bata ishiri,
yé mœ mbœrœ adœke aayi akwa nœ ye sœ bata laŋa owo.»

8 Kashe tœ upu nœ Gbolo, tshe pa adœke:

«Uu Ndjaba, ngande tshagbozu nœ zœ sœ waa dœ waa.
Bœ sœ kœmbœrœ akwa tshagbozu nœ zœ dœ mara á sœ ndjii.

9 Bœ sœ kœyindœ œrœ á sœ ndjii, yé 6œ sœ kœyangba ekperœ,
mbœrœ tœnœ ataa, uu Ndjaba, Ndjaba nœ zœ dá ke 6œ adœke 6œ sœ dœ
yanga,

yé tshe ma adœke œne yindœ zœ kœropa anga zœ.»

10 Tshe kpa pa ndje adœke:

«Gbozu, œ6œ dá mbœrœ œshœ pe tœ alinœ utshunœ,
tshalafo kœdœ tshangba akwa ndœ kane zœ.

11 Œrœnœ asœke kœ œ yiwa bala ye, kashe œ6œ, 6œ sœpe zœ.

Tshalafo œdœ tshaati œ wuta bata ongboro lœba;

12 6œ vwele œtœnœ bala ga tœnœ bata á endje vwele yœgbœdœ lœba,
yé endje yapa œtœnœ bata lœba.

Kashe œ6œ, 6œ sœ kolœ bata á 6œ sœ asœmœ yé ndœngœlœ zœ œ sœ tœnœ
nene.»

13 Ndjaba papa fœ anga andjelu nœ ye bale nene adœke:

«Na œ sœ ga pa kuni mœ,
mœ ko ayingba zœ ga tshakudu ada zœ.»

14 Aandjelu kœdœ adœ e? Endje para kœkœ kœdœ ishiri á sœ kœmbœrœ akwa
fœ Ndjaba: Tshe sœ kœvwa endje adœke endje ti kane azu á endje li kœgbo
kœshe.

2

Kœshe á gerœ dopanœ

1 Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke a shi gbi lœ o'o á a dji œdœ a kœyindœ nœ
adœke a djingili awa nene.

2 Gbambanœ nene, œdœ o'o á aandjelu pa lima ndœ nœ kœmatœ ye adœke
œtœnœ kœdœ adja o'o, yé œdœ azu á endje ndi lima tshelœnœ, œdœ azu á
endje vvara lima tœ endje tœ kœlisœ o'onœ asœmœ kœgbo lima djofele á li
dœ endje,

3 azœ dœ tœ azœ a kpa lœ manœ kotoo œdœ a kœsœ kœmbœrœtœ mara
kœshe ataa? Gbozu dá yí lima sœ œrœ tœ upu nœ utshunœ, manda nœ á azu
á endje dji lima she ma kikilinœ fœ azœ.

4 Ndjaba to ndje gbœgbœ nœ ye ga lœ kœmarœ nœ endje lœ awa nœ ambárá
ndjoro, ogboro œrœ dœ tshelœ áká afá kœ, œ ga ndœ lœ awa nœ kœto œrœ
nœ Œtshœ Ishiri fœ azu lindœ œneke á lœsu ye yindœ nœ.

Yisu kœdœ ayi kœza kœshe fœ azu

5 Gbambanœ nene, Ndjaba zaza tshapashœ nœ tshambatsha á a sœ kœpa
tœnœ, fœ aandjelu nene.

6 Andaa, anga uzu bale su o'o ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Uzu kœdœ dœ
yeka á 6œ kœsœ kœgbe dœ she a?

Too gbolo nœ uzu kœdœ dœ á 6œ kœko ala zœ ga pa ye a?

7 Bœ za she teasho ga tshakudu aandjelu,
6œ za mokœ œdœ kœlisœtœ fœ she.

8 Bœ ko œrœ kœ ga tshada ye.»

Bata á Ndjaba za she tœ gbozu tshapa œrœ kœ, anga œrœ bale á tshapu kœsœ ga tshakudu ye gugu nene. Andaa, a wuwu damba nene adœke Ndjaba ko œrœ para ga tshakudu ye.

⁹ Kashe œrœ á a sœ kœwu tœncœ dœke: Yisu á Ndjaba za lima she teasho ga tshakudu aandjelu, gbœ mokœ œdœ pe kœliscœtœ lœ kumu kœwu œrœ kanga nœ kuzu á tshe tshu. Ataa lœ awa nœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba, tshe tshu kuzu tœ upu nœ azu kœ.

¹⁰ Gbambancœ nene, œ li adœke Ndjaba á tshe mbœrœ œrœ kœ, á sœ kœmbœrœ adœke œrœncœ sœ zœ ascœmœ, za Yisu tœ uzu á tshe li lœ awa nœ kœwu oyo mbœrœ adœke agbolo ndjoro kœwu mokœ nœ ye. Gbambancœ nene, Yisu kœdœ uzu á tshe sœ kœyisœ awa kœshe fœ endje.

¹¹ Andaa Yisu á tshe sœ kœmbœrœ adœke azu wuta yerœ lœ ekperœ nœ endje dœ pe endjeneke á endje wuta yerœ, endje sœ dœ Aba bale. Mbœrœ tœncœ ataa dá Yisu sœsœ dœ tshula kœ'e endje adœke aaya œne nene.

¹² Yé tshe pa adœke:

«Uu Ndjaba, mœ pa bala o'o tœ upu nœ i'iri zœ fœ aaya mœ, yé mœ bi itshi kœdonga dœ bœ ugurutœ ukpulu azu lœ angbœtœ.»

¹³ Tshe kpa pa adœke:

«Mœ za bala lœsu mœ djigi fœ Ndjaba.»

Yé ga pa nœ:

«Wu mœ, œmœ œdœ agbolo á Ndjaba ko endje fœ mœ dœke.»

¹⁴ Ataa, бата á agbolo kœdœ azu á endje sœ dœ songba œdœ dœ indji, Yisu wuta ndje awa bale бата endje, tshe mbœrœ œrœ kœ nœ mara nœ endje dœ azu. Lœ awa kuzu nœ ye, tshe ropa djaboro á tshe sœ lima dœ gbœgbœ nœ kuzu,

¹⁵ œdœ dœ œncœ kœvwarœ azu á awa kuzu fa lima endje tœ akanga lœ soro endje djigi.

¹⁶ Gbambancœ nene, tshe nana mbœrœ kœti kane aandjelu nene, kashe tshe na mbœrœ aata Abrayamo.

¹⁷ Mbœrœ tœncœ ataa, œ li lima adœke tshe wuta awa bale бата aayanœ lœ ákœ œrœ kœ yeka á kœte egerœ nganga Ndjaba nœ lœsu kœwu oyo, á tshe sœ ndjii utshu Ndjaba mbœrœ kœdjercœndœ ekperœ nœ azu.

¹⁸ Gbambancœ nene, бата á tshe wu lima oyo dœ tœ ye lœ kœwu lœsu nœ Satana, tshe li ndje kœti kane endjeneke á Safana sœ kœwu lœsu endje ye.

3

Yisu kœdœ egerœ uzu kœropa Moyize

¹ Atamœ, aaya mœ, e'e kœdœ ayerœ azu nœ Ndjaba á tshe e 'e ndœ kœmbœrœ ogo nœ ye ba lafo, 'e meosho ga tœ Yisu á tshe dœ ayi avwa œdœ egerœ nganga Ndjaba nœ kœyindœrœ á a sœ kœmindœ nœ.

² E dœ adjapu adœke tshe sœ lima ndjii utshu Ndjaba á tshe ke she ndœ akwa бата á Moyize sœ ndje lima ndjii lœ anda nœ Ndjaba djigi.

³ Endje donga ayi kœmœ anda kœropa anda dœ tœ ye. Gbambancœ nene, mokœ nœ Yisu ropa œncœ Moyize.

⁴ Anda bale dœ bale kœ sœ dœ uzu á tshe mœ, yé uzu á tshe mœ kœ kœdœ Ndjaba.

⁵ Andaa, Moyize za lima tœ ye kœmbœrœ akwa dœ lœsu ye bale lœ anda nœ Ndjaba djigi бата ayi akwa mbœrœ kœma œneke á li má adœke Ndjaba pa.

⁶ Kashe Kristu zatœ ye kœmbœrœ akwa dœ lœsu ye bale бата Gbolo, yé Ndjaba za she ga tœ kumu akwa lœ anda nœ ye. Anda nœ ye kœdœ azœ

œdœ a kœsœpe kolœe kœyindœ nœ yé á sœ kœko lœsu azœ ga tœ œrœ á a sœ kœkate kœgbœ tœnœ dœ yanga.

Azu nœ Ndjaba œ yatœ endje

⁷ Mbœrœ tœnœ dá Ɔtshœ Ishiri pa adœke:

«Kpesheke, œdœ 'e kœsœ kœdji tshama ye,

⁸ 'e sœsœ dœ œgbœ lœsu nene bœta lœndœ á 'e oma lima dœ Ndjaba, dœ olo á 'e wu lima lœsu ye bœ lœ kpagasho.

⁹ Ba zœ, alaba 'e kœwu lima lœsu mœ dœ kœpara awa kœyu tshelœ mœ, yé endje wu lima akwa ndœ kane mœ

¹⁰ manda ungu zazu bisha (40).

Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ dœ ókó ga tœ azu nœ oshonœ asœmœ yé á mœ pa adœke: “Gbetshelœ nœ endje sœ kœendi waa dœ waa, azunœ asœmœ wuwu lima sœ awa mœ nene.”

¹¹ Gbambanœ nene, mœ dara ama mœ lœ ókó nœ mœ adœke:

A wu bala zœ, œdœ endje œ li bala kœyatœ endje bœ ndœ mœ!»

¹² Alaya mœ, 'e sœ dœ gbœdjela. Kaka adœke uzu bale ugurutœ 'e sœsœ dœ ekpe lœsu dœ pe sharapu neke á vwa she kœfa tshangba ye fœ Ndjaba nœ soro nene.

¹³ Kashe 'e to gbœgbœ ugurutœ 'e dœ anga 'e œbœ dœ œbœ bœta á endje sú ala Buku adœke œndœ «tshakpesheke» sœpe kœdi tœnœ, mbœrœ adœke ekperœ bibili uzu bale ugurutœ 'e, á tshe kœwuta dœ œgbœ lœsu nene.

¹⁴ Gbambanœ nene, œdœ a kœsœpe kœshi gbi œrrr ga tœ ndœngœlœ soro azœ lœ kœyindœrœ bœta á a gbœ lima tœ alinœ, a wuta aayi kœmbœrœ akwa awa bale dœ Kristu.

¹⁵ Endje su bœla buku nœ Ndjaba adœke:

«Kpesheke, œdœ 'e kœsœ kœdji tshama ye,

'e sœsœ dœ œgbœ lœsu bœta dœ lœkœ á 'e oma lima dœ Ndjaba nene.»

¹⁶ Azu adœ dá dji lima tshama ye, yé á oma dœ she a? Ɔ dœdœ lima azu kœ á Moyize ko endje wuta tœnœ ga ushu lœ ogo Ezipito nene a?

¹⁷ Yé adœ dá Ndjaba sœ lima dœ ókó ga tœ endje manda ungu zazu bisha a? Ɔ dœdœ ga tœ azu á endje mbœrœ lima ekperœ yekane á tshu bœ lœ kpagasho nene a?

¹⁸ Yé adœ dá Ndjaba dara lima ama ye adœke endje li kœyatœ endje bœ ndœ œne nene a? Ɔ dœdœ mbœrœ azu á endje oma lima asœmœ nene a?

¹⁹ Yé a wu adœke endje lili lima kœli ga zœ nene mangba œgbœ lœsu nœ endje.

4

¹ Ndjaba pa lima ndœ nœ fœ azœ adœke a li bala kœyatœ azœ bœ tœ osho á œne guma fœ azœ. Ataa, ala azœ gbœ adœke anga uzu bale ugurutœ azœ tshatshapu kœli ga zœ nene.

² Gbambanœ nene, a gbœ Ɔtshœ O'o bœta á azunœ asœmœ gbœ ndje lima. Kashe o'o á endje dji lima mbœmbœrœ œrœ bale tœ endje nene, mbœrœ aayi kœdji tœnœ dji lima tako kashe endje yiya lima ndœ nœ nene.

³ Yé azœ á a sœ dœ kœyindœrœ, a li bala kœyatœ azœ bœ tœ osho á Ndjaba pa lima o'o tœ upunœ adœke:

«Mœ dara ama mœ lœ ókó nœ mœ:

Endje li bala kœyatœ endje bœ tœ osho kœyatœsho nœ mœ nene!»

Ndjaba pa atamœ, kashe osho kœyatœshonœ asœmœ, tshe guma lima kœto tœ ali kœmbœrœ tshapashœ.

⁴ Gbambanœ nene, endje sú tœ upu nœ olo mindu dœ bisha (7) adœke: «Yé Ndjaba ya lima tœ ye dœ olo mindu dœ bisha manda kœka akwa nœ ye kœ.»

⁵ Yé endje kpa su o'onœ asœmœ adœke: «Endje li kœyatœ endje 6a tœ osho nœ mœ nene.»

⁶ Dœ tœnœ ataa, azu á endje dœ lima azu utshunœ kœdji Ɔtsho O'o, endje lili lima kœyatœ endje 6a tœ oshonœ asœmœ nene, mbœrœ endje vvara lima tœ endje kœlisœ Ndjaba ye, andaa anga azu li kœli tœnœ ye.

⁷ Ndjaba kpa za anga olo kœli ga zœ, á tshe e i'irinœ «kpesheke». Olo ndjoro manda nœ, tshe pa lima o'o waa lœ awa nœ Davidi lœ ada mbeti á endje pa tœnœ utshunœ adœke:

«Kpesheke, œdœ 'e kœdji tshama ye,
'e scœsœ dœ agbo lœsu nene.»

⁸ Yé œdœ Yosuwá kœto lima azu li tœnœ 6a tœ osho nœ kœyatœsho, Ndjaba œ kpa pa má o'o tœ anga angbi olo bala nene.

⁹ Ataa, olo kœyatœsho nœ lœkœ sabata sœ mbœrœ azu nœ Ndjaba.

¹⁰ Gbambanœ nene, uzu á tshe li ga lœ kœyatœsho nœ ye, sœ ndje kœyatœ ye manda akwa á tshe mbœrœ 6ata á Ndjaba ya ndje lima tœ ye manda œnœ ye.

¹¹ A pa avwaratœ azœ kœli ga lœ kœyatœshonœ asœmœ, adœke adja mara agbo lœsunœ asœke kœmbœmbœrœ adœke uzu bale te nene.

¹² Gbambanœ nene, o'o ama Ndjaba sœ dœ soro œdœ dœ gbœgbœ, yé amanœ ki kœropa ingiri yakamba á amanœ sœ bisha. Œ sœ kœli œerr ga tœ kœkurutshelœ uvuru dœ ishiri, tshelœ kpoto ngbabi dœ vvala. Œ sœ kœwa ngbanga ugurutœ gbetshelœ œdœ o'ó á sœ 6a lœsu ye.

¹³ Anga œrœ bale á Ndjaba mbœrœ á zatœ ye yiwatœ nœ tœ ala ye gugu nene. Œrœ kœ sœ kpendro, ngbi tœ ala ye, yé fœ she dá a li kœpa o'o tœ upu nœ œerœnœ kœ á a mbœrœ.

Yisu kœdœ egerœ nganga Ndjaba nœ azœ

¹⁴ A sœ dœ egerœ nganga Ndjaba á œsœ ye li, œshe kœdœ Yisu, Gbolo nœ Ndjaba. Tshe ro to lœ tshalafœ œ gu ga ndœ Ndjaba. Atamœ, a shi gbi lœ kœyindœrœ nœ azœ.

¹⁵ Gbambanœ nene, egerœ nganga Ndjaba nœ azœ awa bale dœ azœ lœ kœmœ nœ azœ sœ zœ. Satana wu lima lœsu ye lœ œrœ kœ 6ata á tshe sœ kœmbœrœ dœ azœ, kashe tshe mbœmbœrœ ekperœ bale nene.

¹⁶ Ataa, a na dœ lœsu azœ djigi ga tœ ngande tshagbozu nœ Ɔtsho lœsu nœ Ndjaba mbœrœ á tshe kœwu oyo azœ yekane á kœma Ɔtsho lœsu nœ ye ga ndœ azœ mbœrœ kœti kane azœ dœ lœkœnœ á tshe yindœ nœ.

5

¹ Egerœ nganga Ndjaba kœ, endje ke she ugurutœ azu mbœrœ kœmbœrœ akwa tshagurutœ azu dœ Ndjaba tœ upu nœ endje. Akwa nœ ye kœdœ kœko kœtorœ œdœ tokóro mbœrœ ekperœ.

² Tshe li kœsœ dœ œmœ lœsu ga ndœ azu á endje wuwusœ œrœ nene yé á sœ lœ djingili. Gbambanœ nene, œshe ndje dœ tœ ye kœdœ uzu á tshe sœ dœ kœmœ.

³ Yé mbœrœ kœmœnœ, œ li adœke tshe to tokóro mbœrœ ekperœ nœ azu œdœ ndje mbœrœ œnœ ye dœ tœ ye.

⁴ Uzu bale lili kœketœ ye dœ tœ ye adœke œne dœ egerœ nganga Ndjaba nene. Kashe Ndjaba dá e uzu ndœ kœmbœrœ tœnœ, 6ata á tshe e lima Aro.

⁵ Œtœnœ ataa dá Kristu zaza kœlisœtœ nœ kœwuta egerœ nganga Ndjaba ga tœ ye dœ tœ ye nene; kashe tshe gbœ 6a ndœ tsheneke á tshe pa fœ she adœke:

«Œbœ kœdœ Gbolo nœ mœ

kpesheke, æmœ kædœ Aba zœ.»

⁶ Yé 6a tœ anga oshonœ, tshe pa adœke:
«Æbœ kædœ ngangá Ndjaba waa dœ waa
6a lœ mara nœ Melekisedeke.»

⁷ Lœ soro ye 6a pa øshœ, tshe sœ lima kœza avwala dœ øgbœ rawa œdœ dœ
ngola fœ tsheneke á tshe li lima kœshe she lœ akuzu, yé Ndjaba yi lima ndœ
nœ mbœrœ á tshe li lima œsœ ye dœ kœzatœ ye ga ati fœ she.

⁸ Ataa œshe kædœ lima Gbolo nœ Ndjaba gbaa, tshe wusœ kœliscœ Ndjaba
lœ awa nœ œrœ kanga nœ ye kœ á tshe wu.

⁹ Yé manda nœ á Ndjaba fa she lima tœ uzu á tshe li, tshe wuta lima ayi
kœza kœshe nœ waa dœ waa fœ azu á endje sœ kœliscœ o'o ama ye.

¹⁰ Ndjaba ma she ngbi tœ egerœ ngangá Ndjaba lœ mara nœ Melekisedeke.

Kœgbota tshelœ utu tœ upu nœ kœkatœ kœyindœrœ

¹¹ 'A sœ dœ o'o ndjoro kœpa tœ upu nœ asœ, kashe kœpandœ ádánœ gbœ
waa mbœrœ 'e kpa sœsœ kœdji tshelœkata o'o katsha katsha nene.

¹² 'E dœ má 6alima aayi kœyiscœrœ katshatsha ye. Kashe 'e kpa gbe adœke
endje yiscœ ali o'o nœ o'o ama Ndjaba fœ 'e. 'E sœpe damba kœgbe dœ kœa
øngœ, tœ œsœncœ adœke 'e zi øgbœ rœgo.

¹³ Uzu kœ á tshe sœpe kœa øngœ, tshe lili kœmirœtshelœ ye pa upu nœ œrœ
á sœ ndjii nene, mbœrœ œshe kædœ awaya.

¹⁴ Kashe øgbœ kœzirœ sœ mbœrœ agbozu á lœ awa nœ œrœ kœ á endje
mbœrœ, li kœkurutshelœ ekperœ dœ øtshœrœ.

6

¹ Mbœrœ tœncœ ataa, a fatœ azœ ndœ kœyiscœrœ nœ agbozu yé œ katœ
kœyiscœrœ nœ agbolo ga manda azœ tœ upu nœ Kristu. A kpa kwakwate
azœ ndœ œrœ á endje guma utshunœ nene: kœfatshalœsu tœ œrœ á sœ kœyi
øsho ga lœ kuzu nœ ishiri yé œ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba,

² kœyiscœrœ tœ upu nœ batisimu, tœ upu nœ kœto kane ga pa azu, tœ upu
nœ kœshe lœ akuzu œdœ pe tœ upu nœ kœwa ngbanga nœ waa dœ waa.

³ 'E wu œrœ á li dœ azœ adœke a mbœrœ bala œdœ Ndjaba kœyindœ nœ,
dœ mœ.

⁴ Gbambanœ nene, azu á endje wu ingbisho nœ Ndjaba, endje á endje
wusœ kœtorœ nœ tshalafa á Ndjaba to fœ endje, endje á endje te azu nœ
Øtshœ Ishiri,

⁵ endje á endje dji o'o ama Ndjaba dœ øtshœncœ œdœ gbœgbœ nœ tshapashœ
á na 6a mbatsha

⁶ yekane á kpa yo, œ li nene adœke endje kpa fatshalœsu endje. Andaa
endje kpa sœ kœkuru Gbolo nœ Ndjaba ga pa kurushi mbœrœ kœfatshalœsu
nœ endje yé œ sœ kœgu she tœ ala azu.

⁷ Ædœ øshœ kœsœ kœndjoro ungu yavuru œlœ dœ œlœ yé á œkœ ngwarœ nœ
azu á endje lu kœsœ kœga tœncœ, œ yindœ kœpa adœke Ndjaba to kane ye ga
pa øshœncœ ye.

⁸ Kashe œdœ œ kœsœ kœzu ishi œdœ gusu á sœ dœ ishi, œ sœ dœ ádá bale
nene. Æ sœ ndoo adœke Ndjaba darandœ nœ yé œ sho.

⁹ Tœ 'e dœ aaya 'a á 'a yindœ 'e waa, 'a yindœ nœ lœ o'o á 'a sœ kœpa tœncœ
adœke, 'e sœ kœza øtshœ awa á sœ kœto 'e na tœncœ ndœ kœshe.

¹⁰ Yé Ndjaba sœ ndjii, tshe lili kœdjerœncœ akwa œdœ kœyindœshœ á 'e ma
ga tœ 'iri ye lœ awa nœ kœmbœrœ akwa á 'e mbœrœ lima fœ ayerœ azu œrrr
ga tœ ngøngœ asœke nene.

¹¹ Kashe ogo nœ 'a sœ adœke uzu dœ uzu zatœ ye djigi ndœ kœmbœrœ atamœ œrrr ga tœ ndœngolœnœ yekane á kœgbo œneke á tshe za lœsu ye ga pa nœ.

¹² 'E mœmœ nene, kashe 'e za mara kœmbœrœ œrœ nœ azu á endje gbœ œrœ á Ndjaba pa tœnœ lœ awa nœ kœyindœrœ œdœ kœru lœsu nœ endje ga ndœ ye.

Ɔrœ á Ndjaba pa tœnœ

¹³ Lœndœ á Ndjaba pa lima tœ œrœ fœ Abrayamo, tshe dara lima ama ye dœ i'iri ye dœ tœ ye; gbambœnœ nene, anga uzu á tshe ropa ye adœke tshe dara ama ye dœ i'iri ye gugu nene.

¹⁴ Yé tshe pa adœke: «Adjapu, mœ to kane mœ ga pa zœ waa, yé mœ mbœrœ adœke aata zœ ngba kœropanœ.»

¹⁵ Abrayamo sœ lima kœvu dœ ugu lœsu yé tshe gbœ lima œneke á Ndjaba pa lima tœnœ fœ she ye.

¹⁶ Azu dara ama endje dœ i'iri uzu á tshe ropa endje, yé œ sœ kœmbœrœ adœke sharapu sœ ugurutœ endje pa o'o á endje dara ama endje lœ kumunœ nene.

¹⁷ Andaa, Ndjaba yindœ kœma fœ azu á endje gbœ bala œrœnœ á tshe pa lima tœnœ fœ Abrayamo adœke, sharapu œ sœ tœ upunœ nene. Tshe dara ama ye ndœ kœma adœke, o'o á œne pa dœ lœsu œne bale asœmœ, œne kpa yapa nene.

¹⁸ Atamœ, Ndjaba mbœrœ œrœ bisha neke á tshe lili kœyapa tœnœ nene œdœ ndje kœpa wala tœ upunœ nene, mbœrœ kœto gbœgbœ á rosœ nœ fœ azœ. Mbœrœ tœnœ ataa, a sœ dœ ugu lœsu, azœ á a sœ kœkate kœgbo œrœnœ á a ko lœsu azœ ga panœ asœmœ.

¹⁹ Ɔrœnœ á a ko lœsu azœ ga pa nœ mbœrœ adœke a shi mbœrœ tœnœ. Soro azœ shi mbœrœ tœnœ bœta egerœ agba œ shi mbœrœ longo. Ɔrœnœ asœmœ li kpuru djagakele rido,

²⁰ á Yisu li bœ zœ utshunœ mbœrœ azœ, yé œ te egerœ nganga Ndjaba waa dœ waa bœta Melekisedeke.

7

O'o tœ upu nœ Melekisedeke

¹ Melekisedeke kœdœ lima gbuzugo Saleme œdœ nganga Ndjaba nœ Ndjaba á tshe ropa œrœ kœ. Melekisedeke na para tshatshu Abrayamo dœ lœkœ á tshe sœ lima kœgu tœnœ manda kœnga koshe dœ agbozugo, yé œ to kane ye ga pa ye.

² Ɔshe dá Abrayamo ko lima œrœ bale lœ ndjokpanœ á tshe gbœ, fœ she. Utshunœ kœ, ádá i'iri ye kœdœ «gbuzugo nœ o'o á sœ ndjii», yé ga pa nœ, œshe kœdœ gbuzugo Saleme á yindœ kœpa adœke «gbuzugo nœ kœsœ gee».

³ Endje wuwusœ abanœ dœ ayinœ nene, endje wuwusœ o'o tœ upu nœ uwu aalatanœ œdœ olo kœzu she nene, endje wuwu ndje sœ ndœngœlœ soro ye nene; kashe tshe sœ bœta Gbolo nœ Ndjaba: tshe dœ nganga Ndjaba nœ waa dœ waa.

⁴ 'E wu mara á tshe dœ egerœ uzu, œshe á ata azœ dœ Abrayamo ko œrœ bale lœ ndjokpa á tshe gbœ lœ koshœnœ fœ she.

⁵ Andaa, kœli dœ awa akwa, aata Levi á endje dœ lima anganga Ndjaba dá lima kœ'eshondœ œrœ bale lœ ndjokpa nœ azu Israyele, œ yindœ kœpa adœke aaya endje á endje kœdœ aata Abrayamo.

⁶ Melekisedeके सॆसॆ lima लॆ उवु अता Levi नene, kashe Abrayamo to lima ॆरॆ bale लॆ ndjokpa फॆ she. Gapa नॆ, tshe to kane ye ga pa Abrayamo ॆ Ndjaba pa lima तॆ ॆरॆ फॆ she.

⁷ Andaa दॆ sharapu nene, egerॆ uzu दॆ to kane ye ga pa aya uzu asॆmॆ.

⁸ Yॆ endjeneके ॆ endje सॆ कॆग्बॆ ॆरॆ bale लॆ ndjokpa कॆदॆ azu ॆ endje tshuutshu, kashe तॆ upu नॆ Melekisedeके, endje pa adॆके ॆshe कॆदॆ uzu ॆ tshe सॆ दॆ soro.

⁹ Tॆ ndॆngॆlॆnॆ कॆ, ॆneके yindॆ कॆपा adॆके, lॆkॆ ॆ Abrayamo ko bale लॆ ndjokpa asॆmॆ, ॆ yindॆ कॆपा adॆके Levi ॆ tshe सॆ lima कॆग्बॆ ॆरॆ bale लॆ ndjokpa ko ndje ॆनॆ ye yॆ.

¹⁰ Gbambanॆ nene, ataa endje zuzu lima Levi nene gbaa, ॆ सॆ ॆata tshe सॆ lima ॆa लॆ atanॆ दॆ Abrayamo zॆ lॆkॆ ॆ Melekisedeके na lima para tshatshu ye.

¹¹ Awa akwa pa adॆके anganga Ndjaba ॆ wuta लॆ उवु अता Levi. Andaa ॆदॆ anganga Ndjaba लॆ उवु अता Levi कॆम्बॆरॆ lima akwa ॆ li, ॆdॆ नॆ कॆग्बॆ mॆ anga angbi anganga Ndjaba ॆa लॆ उवु अता Melekisedeके gugu nene तॆ ॆsॆnॆ adॆके endje ke endje ॆa लॆ उवु अता Aro.

¹² Gbambanॆ nene, ॆदॆ endje कॆयapa उवु कॆम्बॆरॆ akwa नॆ anganga Ndjaba, ॆ li adja adॆके endje yapa awa akwa.

¹³ Yॆ Gbozu नॆ azॆ ॆ a pa o'o तॆ upu नॆ ye asॆके, tshe सॆ लॆ anga angbi mara ॆ anga uzu bale lॆnॆ mbॆmbॆrॆ akwa nganga Ndjaba ॆa pa ndaba nene.

¹⁴ Azu कॆ wusॆ नॆ adॆके tshe to लॆ mara नॆ Yuda, ॆ Moyize papa lima o'o bale ala mbeti नॆ ye तॆ upu नॆ anganga Ndjaba nene.

Anga nganga Ndjaba ॆata Melekisedeके

¹⁵ Yॆ ॆneके ॆ सॆ कॆमा ॆtॆnॆ ngbi कॆदॆ adॆके: Anga nganga Ndjaba ॆ tshe wuta, tshe सॆ ॆata Melekisedeके.

¹⁶ Tshe wuwuta nganga Ndjaba lindॆ awa akwa तॆ upu नॆ अता uzu nene, kashe tshe wuta nganga Ndjaba लॆ awa नॆ gbॆgbॆ नॆ soro ॆ ndॆngॆlॆnॆ gugu nene.

¹⁷ Yॆ buku नॆ Ndjaba mॆ adॆके:

«Bॆ कॆदॆ nganga Ndjaba नॆ waa दॆ waa ॆata Melekisedeके.»

¹⁸ Ataa, endje ka lima तॆ ongboro awa akwa mbॆरॆ ॆ gbॆgbॆnॆ ॆदॆ ॆdॆnॆ gugu lima nene.

¹⁹ Gbambanॆ nene, awa akwa mbॆmbॆrॆ adॆके uzu दॆ uzu ॆ tshe li nene. Kashe anga ॆtshॆrॆ kॆropa नॆ ॆ a za lॆsu azॆ ga pa नॆ mbॆrॆtॆ ye फॆ azॆ, yॆ लॆ awanॆ, a li कॆgitॆ azॆ ndoo दॆ Ndjaba.

²⁰ Yॆ ॆ mbॆrॆtॆ endje दॆ कॆdarama नॆ Ndjaba. Anga azu tete anganga Ndjaba लॆ awa नॆ कॆdarama nene.

²¹ Kashe mbॆरॆ she, tshe wuta lima nganga Ndjaba लॆ awa नॆ कॆdarama lॆkॆ mॆ Ndjaba pa तॆ upu नॆ ye adॆके:

«Gbozu dara ama ye

yॆ tshe yapa bala o'o ama ye nene:

“Bॆ कॆदॆ nganga Ndjaba नॆ waa दॆ waa.”»

²² Mbॆरॆ tॆnॆ दॆ tafo ayo ॆ Yisu wuta ayi कॆgi sharapu ugurutॆ Ndjaba दॆ azॆ, सॆ दॆ ॆtshॆnॆ kॆropa ongboronॆ.

²³ Ga panॆ, anganga Ndjaba ngba lima waa mbॆरॆ endje सॆ lima कॆtshu तॆnॆ, endje lili lima कॆम्बॆरॆ akwa नॆ endje waa दॆ waa nene.

²⁴ Kashe Yisu सॆ दॆ soro नॆ waa दॆ waa yॆ akwa nganga Ndjaba नॆ ye ॆ ka nene.

²⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, tshe li kœshe dœ mara nœ waa dœ waa endjeneke á endje na lœ awa nœ ye ga ndœ Ndjaba; gbambanœ nene, tshe sœ dœ soro á ka nene ndœ kœza avwala nœ ye fœ Ndjaba tœ upu nœ endje.

²⁶ Ataa, Yisu kœdœ egerœ nganga Ndjaba á tshe li má dœ azœ. Tshe sœ yerœ, tshe gugu dœ o'o nœ uzu nene, tshe mbœbœrœ ekperœ nene. Ndjaba za she kpi tœ aayi kœmbœrœ ekperœ yé œ za she ga pa œrœ ka.

²⁷ Tshe sœsœ ɓata anga angbi agboro anganga Ndjaba nene: tshe gbege kœza tokóro ɔɔ dœ ɔɔ utshunœ mbœrœ ekperœ nœ ye dœ tœ ye, yé manda nœ, mbœrœ œnœ azu ogo nene. Tshe za tokóro kolœ awa tshebabale lœkɔ á tshe za lima tœ ye dœ tœ ye tœ tokóro.

²⁸ Andaa, awa akwa sœ kœko azu á endje mœmœ tœ agboro anganga Ndjaba; kashe o'o nœ kœdarama nœ Ndjaba á na manda awa akwa, za Gbolo á tshe guma œrœ ga tœ ndœngœlnœ djigi, tœ egerœ nganga Ndjaba mbœrœ waa dœ waa.

8

Yisu kœdœ egerœ nganga Ndjaba nœ azœ

¹ Andaa, gilida o'o nœ azœ á a yindœ kœpa tœnœ kœdœ mara egerœ nganga Ndjaba á a sœ dœ she, œshe á tshe sœ ga ati ga tœ kuni ngande tshagbozu nœ Ndjaba ɓa lafo,

² ɓata ayi akwa nœ adja œyerœ osho œdœ œnœ adja gbanda tande á Gbozu mœ, kashe œ dœdœ uzu dá mœ nene.

³ Endje za egerœ nganga Ndjaba kœ ga tœ akwa mbœrœ kœto kœtorœ œdœ tokóro. Mbœrœ tœnœ ataa, œ sœ dœ ádá waa ye adœke tshe sœ dœ œrœ kœto tœnœ.

⁴ (Edœ Kristu kœsœ lima ɓa pa oshɔ, tshe dœ má nganga Ndjaba nene. Gbambanœ nene, anga anganga Ndjaba á endje sœ kœko kœtorœ lindœ awa akwa, sœ zœ.

⁵ Kashe endje sœ kœdonga Ndjaba ga tœ ishiri œrœ, ga tœ desherœ á sœ kœma adjapu nœ tshalafœ. Mbœrœ tœnœ ataa dá Ndjaba za lima o'o fœ Moyise utshu nœ kœmœ gbanda tande. Tshe pa fœ she adœke: «Wu, mbœrœ kœ lindœ mara á mœ yi lima sœ nœ fœ ɓœ ɓa pa kaga.»

⁶ Adjapu, tshe sœ kœmbœrœ akwa á ropanœ kœ, mbœrœ œshe kœdœ uzu ɓa uguru ɔtshɔ ayo á ka ga pa ɔtshœrœ á Ndjaba pa lima tœ nœ.

⁷ (Edœ endje kœgbagbagbara o'o tœ upu nœ ayo neke lima utshunœ nene, ádá nœ kœyapa tœnœ dœ bishanœ œ gu má nene.

⁸ Kashe tœnœ kœdœ kœgbagbara osho dá Ndjaba sœ kœgbagbara dœ azu nœ ye lœkɔ á tshe sœ kœpa adœke:

«Gbozu pa adœke, dœ olo á na manda nœ,
á mœ lu tafo ayo ugurutœ mœ dœ azu Israyele
œdœ dœ azu ogo Yuda,

⁹ œ sœsœ ɓata ayo á sœ lima ugurutœ mœ dœ aata endje
lœkɔ á mœ ko endje dœ kane mœ

mbœrœ kœko endje ga ushu lœ ogo Ezipito nene.

Mbœrœ endje dœ tœ endje, endje mbœmbœrœtœ endje lima lindœ ayo nœ
mœ nene.

Gbozu pa adœke: œmœ ndje, mœ katœ endje ti ye.

¹⁰ Gbambanœ nene, wu ayo á mœ lu bala dœ azu Israyele
manda olonœ asœmœ dœke:

ndœ kœza awa akwa nœ mœ,
Mœ su bala awa akwa nœ mœ

ga lœ gbetshelœ nœ endje œdœ ga lœsu endje.
 Mœ te bala Ndjaba nœ endje,
 yé endje te bala azu nœ mœ.

¹¹ Uzu bale ugurutœ endje œ yisœ œrœ nene fœ yanganœ too fœ ayanoœ
 adœke tshe wusœ mœ,

mbœrœ endje para,œ wu bala sœ mœ ye,
 kœto kpœtœ aaya azu œrrr ga tœ agboro azu.

¹² Gbambanœ nene, mœ djerœ bala ndœ ekperœ nœ endje,
 yé mœ kpa kwatœ mœ kœtondœ nœ bale nene.»

¹³ Dœ kœpandœ tafo ayo, Ndjaba fa œneke utshunœ tœ ongboronœ. Andaa,
 œneke á fa ongboro œrœ yé á gbœ ye, sœ ndoo kœeyiwa tœnœ.

9

Mara kœdonga dœ Ndjaba lima utshunœ

¹ Ali ayo sœ lima dœ mara nœ kœdonga dœ Ndjaba œdœ pe Tepelo nœ œshœ.

² Yé gbanda tande sœ lima kpœtœmœ, ali tshakalanœ sœ tœ osho á i'irincœ
 kœdœ Œeyerœ osho, á miinda dœ ndaba œdœ pe mapa á endje sœ kœto fœ
 Ndjaba sœ lœ nœ.

³ Manda nœ, 6a ngba bisha ridonœ, gbanda tande á i'irincœ kœdœ Œeyerœ
 osho kœropanœ,

⁴ á sœ dœ ndaba á sœ dœ œrœ, á endje zo yombo pa nœ œdœ sanduku nœ
 ayo á endje dja kotenœ dœ œrœ sœ kpœtœmœ. Œrœ á sœ lænœ dœke: lœsú á
 endje mbœrœ dœ œrœ á mane sœ lima lænœ, tshœngbœlœ nœ Aro á ndœkœnœ
 wuta lima tœnœ œdœ pe ndaba nœ ayo.

⁵ Ba pa sandukunœ, endje ko lima œrœ bisha 6a zœ, œerœnœ sœ lima
 kœma akeluba, á yindœ kœpa adœke Ndjaba dœ tœ ye sœ lima 6a zœ zœ.
 Andjelunœ saka tshelœ ombo endje ga panœ ga tœ osho á endje sœ lima
 kœto tokórœ mbœrœ adœke Ndjaba djerœndœ ekperœ nœ azu. Kashe awa
 kœli ga lœ kœpandœ ádánœ bale dœ bale gugu nene.

⁶ Endje guma lima œerœnœ kœ dœ mara ataa, anganga Ndjaba sœ lima kœli
 œlœ dœ œlœ ga lœ ali tshakala gbanda tande mbœrœ kœmbœrœ akwa nœ endje.

⁷ Kashe 6a lœ bisha tshakala gbanda tandenœ, egerœ nganga Ndjaba sœ
 kœli ga zœ kolœ awa bale lœ ungu bale. Tshœ sœ kœli dœ indji agea kœto dœ
 makabo fœ Ndjaba mbœrœ ekperœ nœ ye dœ tœ ye œdœ mbœrœ œnœ azu.

⁸ Œtshœ Ishiri yindœ kœma adœke awa nœ kœli ga tœ œeyerœ osho mamatœ
 ye damba nene, mbœrœ gbanda tande neke utshunœ sœpe zœ.

⁹ Tœnœ dá sœ kœma ambárá nœ ngœngœ asœ. Œ dœdœ makabo œdœ
 tokórœ á endje sœ kœto fœ Ndjaba dá sœ kœguma lœsu uzu adœke tshe li
 kœdonga Ndjaba nene. ¹⁰ Œ sœ mbœrœ kœezirœ, kœendjorœ dœ pe kœdjuto
 kotœ uzu lindœ mara o'o nœ alata. Tœnœ kœdœ mara œrœ á azu sœ
 kœmbœrœ tœnœ œrrr ga tœ adœke endje yapa œrœ para.

¹¹ Kashe Yisu na tœ egerœ nganga Ndjaba nœ œtshœrœ á sœ kœna tœnœ.
 Tshœ li tœ lœ gbanda tande á sœ tœ egerœnœ yé á li, œ dœdœ ndje uzu dá
 mbœrœ nene, œ yindœ kœpa adœke, á dœdœ œnœ tshapashœnœ asœ nene.

¹² Œ dœdœ lœ awa nœ indji akœ ayaburu œdœ avoro angombe nene, kashe
 lœ awa nœ indji ye dœ tœ ye dá tshœ li kolœ awa tshebabale ga tœ œeyerœ
 osho yé á vwara azœ lœ ekperœ nœ azœ waa dœ waa.

¹³ Gbambanœ nene, œdœ indji akœ ayaburu dœ akœ ngombe œdœ pe
 vorowo ovoro ngombe á endje dja ga tœ azu á endje mbœrœ ekperœ kœsœ
 kœmbœrœ adœke œkœ endje wuta yerœ,

14 ataa, indji Kristu, á lœ awa nœ ishiri nœ waa dœ waa, á tshe zatœ ye dœ tœ ye tœ makabo fœ Ndjaba ɓata uzu á tshe mbœmbœrœ ekperœ nene kashe á tshu, rosœ nœ ye. Indji ye œ djutɔ bala lœsu azœ lœ ekperœ nœ kuzu adœke a mbœrœ akwa fœ Ndjaba nœ soro.

15 Wu mbœrœ tœnce ataa á Kristu dœ uzu ɓa uguru tafo ayo dœ ongoro ayo. Bata á kuzu ye wuta mbœrœ kœyɔ azu lœ kanga nœ ekperœ á mbœrœ lima tœ endje lœ ongoro ayo, endjeneke á Ndjaba e endje li ndœ kœgɔ œrœ tshangba nœ waa dœ waa á tshe pa lima tœnce.

16 Gbambanœ nene, œdœ mbeti kœko œrœ tshangba uzu kœwuta, œ sœ dœ ádá waa ye œdœ ayi kœsu mbetinœ kœtshu ye kane.

17 Mbeti kœko œrœ tshangba uzu sœ dœ ádá œdœ uzunœ kœtshu; kashe œdœ tshe kœsœ dœ soro, ádáncœ gugu nene.

18 Mbœrœ tœnce ataa, tœ kœtetœ kœmbœrœ ayo neke lima utshunœ, indji tu lima yeka.

19 Lɔkɔ á Moyize pandœ awa o'o liaka awa akwa fœ azu para, tshe za indji ovoro ngombe dœ œncœ akɔ ayaburu á djanga dœ ungu, á za aya ganea ɔyɔ á i usu agea ga tœncœ yé á yi ga la nœ, yeka á vwi ga tœ buku dœ tœ ye dœ pe ga tœ azu para.

20 Tshe pa adœke: «Asœ kœdœ indji nœ ayo á Ndjaba za awa tœnce mbœrœ 'e.»

21 Manda nœ, tshe vwi ndje indjinœ ga tœ gbanda tande dœ pe gbarœ para á endje donga Ndjaba dœ tœnce.

22 Lindœ awa akwa, indji dá sœ kœmbœrœ adœke œrœ kɔ wuta yerœ, yé lœ awa nœ indji dá Ndjaba œ djerœndœ ekperœ.

Tokóro nœ Kristu gi ekperœ pa azu

23 Ataa, œdœ ishiri œrœ á sœ ɓa lafo kœsœ yerœ lœ awa nœ mara kœdonga oshonœ asœmœ, œ li adœke adja o'o nœ tshalafo dœ tœ endje sœ ndje lœ awa nœ tokóro neke á sœ dœ ɔtshɔncœ kœropa nœ.

24 Gbambanœ nene, œ dœdœ ɓa tœ œyerœ osho á uzu mbœrœ dœ kane, á azu tondœ nœ yeka á mbœrœ, dá Kristu li ga lœncœ nene, kashe adja ɓa lafo. Ba zœ dá tshe sœ kœmatœ ye ngɔngɔncœ asœ ɓa utshu Ndjaba mbœrœ azœ.

25 Yé œ dœdœ manda kœzatœ ye tœ tokóro awa ndjoro ɓata á egerœ nganga Ndjaba á tshe sœ kœli ungu bale dœ bale ga lœ œyerœ osho dœ angbi indji nene.

26 Gbambanœ nene, œ kœsœ má ataa, tshe wu má lima oyo awa ndjoro kœtotœ ali kœmbœrœ tshapashɔ. Kashe tshe matœ ye kolœ awa tshebabale ɓa tœ ndɔngɔlɔ osho mbœrœ kœwo ekperœ lœ awa nœ kœzatœ ye tœ tokóro dœ tœ ye.

27 Yé ɓata uzu kɔ sœ mbœrœ kœtshu tœnce awa bale yeka manda nœ, á Ndjaba œ wa ngbanga pa ye,

28 awa bale ndje ataa, Kristu zatœ ye tœ tokóro awa tshebabale mbœrœ kœgi ekperœ pa azu ndjoro, yé tshe kwa bala tœ ye tœ bishancœ mbœrœ upu nœ ekperœ nene, kashe mbœrœ kœza kœshe fœ azu á endje sœ kœkate kœna she.

10

1 Awa akwa nœ Moyize nana lima dœ adja o'o fœ azu nene, kashe œ sœ lima kœma ishiri ɔtshœrœ á na bala. Awa akwa lili ndœ kœguma uzu á tshe yindœ kœna ga ndœ ndjaba nene. Mbœrœ tœnce ataa ungu dœ ungu, endje sœ kœto kolœ tshetœ tokóro waa dœ waa.

² Ɖeðe Ndjaba kœdjerœ lima ndœ ekperœ nœ endjeneke á endje sœ kœdonga she kolœ awa bale , endje wu má sœ nœ adœeke œene kpa sœsœ lœ ekperœ nene, yé œ ka má tœ kœto tokóró fœ Ndjaba ye.

³ Kashe, ungu dœ ungu, endje sœpe kolœ kœto tokóró fœ Ndjaba mbœerœ kœge dœ ekperœ nœ endje.

⁴ Gbambanœ nene, indji akœ angombe too œnœ aako ayaburu lili ndœ kœgi ekperœ bale nene.

⁵ Mbœerœ toœnœ ataa, lœkœ kœna Kristu ga pa tshapashœ, tshe pa lima adœeke: «Ɖeðe tokóró, œdœ makabo, 6œ yiyindœ nœ nene, kashe 6œ mbœerœ undu fœ mœ.

⁶ Bœ yiyindœ agea á endje sho endje dœ owo 6a pa ndaba too tokóró á endje to fœ 6œ mbœerœ kœdjerœndœ ekperœ nene.

⁷ Yé mœ pa adœeke: “Uu Ndjaba, Ɖemœ dœke, mœ na ga ndœ zœ dœ tœ mœ mbœerœ kœmbœerœ œeneke á 6œ yindœ nœ, lindœ œeneke á endje sú tœ upu nœ mœ 6a la buku á endje vwele.”»

⁸ Kristu pa utshunœ adœeke: «Ɖeðe tokóró, œdœ makabo, œdœ agea á endje sho endje dœ owo 6a pa ndaba, œdœ tokóró á endje to mbœerœ kœdjerœndœ ekperœ, 6œ yiyindœ œerœ bale nene yé œ gaga ndje tœ zœ nene.» Andaa, œœœnœ kœdœ makabo á sœ lindœ awa akwa.

⁹ Yé tshe kpa pa adœeke: «Wu, mœ na mbœerœ kœmbœerœ œerœ á 6œ yindœ nœ.» Tshe sœ kœwo ongboro mara kœdonga Ndjaba mbœerœ kœza tafonœ.

¹⁰ Yisu Kristu mbœerœœtœ ye lindœ œerœ á Ndjaba yindœ nœ; tshe zatœ ye tœ makabo awa tshebabale fœ Ndjaba, yé œœœnœ ataa dá a wuta ayerœ azu mbœerœ she.

¹¹ Ɖœ dœ œœ, nganga Ndjaba bale dœ bale sœ kœka ga lafo ndœ kœmbœerœ akwa nœ ye, yé œ sœ kœto tshetœ tokóró kpœpanœ kpœpanœ; tokóronœ asœmœ á sœsœ kœgi ekperœ pa azu œœ bale nene.

¹² Kashe tœ upu nœ Kristu, manda kœzatœ ye tœ tokóró awa tshebabale ndœ ekperœ nœ azu, tshe sœ ga pa kuni Ndjaba waa dœ waa.

¹³ Ngœngœ asœke, tshe sœ kœkate œœ á Ndjaba œ ko ayingba ye ga tshada ye.

¹⁴ Gbambanœ nene, lœ kœzatœ ye tœ makabo awa tshebabale asœmœ, tshe mbœerœ adœeke endjeneke á tshe sœ kœmbœerœ adœeke endje wuta yerœ lœ ekperœ nœ endje, te azu á endje li.

¹⁵ Toœnœ kœdœ neke á Ɖtshœ Ishiri dœ tœ ye sœ kœmatœ nœ fœ azœ. Gbambanœ nene, manda kœpa adœeke:

¹⁶ «Asœke kœdœ ayo á mœ lu bala dœ endje manda olonœ asœmœ, Gbozu pa adœeke:

ndœ kœza awa akwa nœ mœ,

Mœ su bala awa akwa nœ mœ

ga lœ gbetshelœ nœ endje œdœ ga lœsu endje.»

¹⁷ Yé tshe kpa pa adœeke: «Mœ kpa gbe dœ ngbindirœ œdœ dœ ekperœ nœ endje nene.»

¹⁸ Andaa, 6a tœ osho á kœdjerœndœ ekperœ sœ zœ, ádá nœ kœto makabo mbœerœ ekperœ gugu bale nene.

A na ga ndœ Ndjaba

¹⁹ Atamœ, alaya, a sœ kœyindœ nœ dœ lœsu azœ adœeke a li ga tœ œeyerœ osho lœ awa nœ indji Yisu.

²⁰ Tshe kœrœ tafo awa á sœ dœ soro fœ azœ lœ awa nœ rido, œ yindœ kœpa adœeke lœ awa nœ undu ye dœ tœ ye.

²¹ Yé a sœ dœ egerœ nganga Ndjaba á Ndjaba za she ga tœ kumu akwa tshasœnda nœ ye.

²² Ataa, a na ga ndœ Ndjaba dœ lœsu azœ ndjii œdœ lœ kœyindœrœ djigi mbœrœ tshe gi azœ lœ ngbindœrœ á sœ tœ lœsu azœ, yé œ djutœ undu azœ dœ ungu á sœ yerœ ye.

²³ A mœmœ nene, a sœpe kolœ kœyindœ œrœ á a za lœsu azœ ga panœ; gbambanœ nene, tshe sœ kœmbœrœ œrœ lindœ œneke á tshe pa tœnœ.

²⁴ A gbœndœtœ azœ lœ ugurutœ azœ dœ anga azœ á kœmbœrœ adœke a yindœ anga azœ dœ œtshœnœ dœ pe kœmbœrœ œtshœ akwa.

²⁵ A kpakpa lœ angbœtœ nœ azœ nene bœta á anga anga azœ sœ kœmbœrœ tœnœ, kashe a to gbœgbœ lœ tœ azœ mbœrœ 'e sœ kœwu adœke olonœ sœ kœndo tœnœ.

²⁶ Gbambanœ nene, œdœ a kœsœpe kœmbœrœ ekperœ dœ lœsu azœ manda kœwusœ adja o'ô, tokórô tœ upu nœ ekperœnœ asœmœ kpa gugu nene.

²⁷ Kashe, œ sœpe kolœnœ adœke a kate œgbœ ngbanga á Ndjaba œ wa ga tœ azu dœ pe egerœ owo á ju ayingba ye.

²⁸ Uzu neke á tshe dara pa awa akwa nœ Moyize, endje wu oyo ye nene, œdœ azu bisha too votœ kœpa timunœ, ngbewo endje wo she ye.

²⁹ Uzu neke á tshe wu Gbolo nœ Ndjaba gbambanœ, á gu œsœ indji ayo á mbœrœ adœke tshe wuta yerœ, yé á dara pa fshiri nœ œtshœ lœsu, 'e sœ dœ gbœtshelœ adœke tshe gbœ bala egerœ djofele á ropa nœ.

³⁰ Gbambanœ nene, a wusœ uzu neke á tshe pa lima adœke: «Emœ dá gi tshangba ekperœnœ asœmœ fœ endje, œmœ dá za bala djofele fœ endje»; yé ga panœ: «Gbozu œ wa bala ngbanga ga tœ azu nœ ye.»

³¹ E sœ tœ ekpenœ waa adœke uzu gbœ o'ô tshakane Ndjaba nœ soro.

³² Kashe 'e gbe dœ ali olo nœ 'e lima kane: 'e gbœ ingbisho yé lœkœnœ asœmœ, 'e shi lima gbi lœ egerœ koshe á gbœgbœ.

³³ Endje sœ lima kœgu anga anga 'e ugurutœ 'e dœ pe kœmbœrœ œrœ kanga fœ endje tœ ala azu, kashe e'e kœ, 'e yi lima ndœ kœsœ awa bale dœ anga 'e asœmœ lœ mara kœwu kangœnœ ata.

³⁴ Yé 'e sœ ndje lima kœwu oyo dœ aayi kángœ; ataa endje gbœtœ œrœ nœ 'e gbaa, 'e sœ kolœ dœ yanga mbœrœ tœnœ, mbœrœ 'e wusœ nœ adœke 'e gbœ bala œtshœrœ neke á œendœnœ œ di waa zœ.

³⁵ 'E kakatœ kœyindœ œrœ á 'e sœ kœkœ lœsu 'e ga pa nœ ti nene, mbœrœ 'e gbœ egerœ œrœ tshangbanœ zœ.

³⁶ E li dœ 'e kœshi gbi lœ kœru lœsu 'e, yé á kœmbœrœ œrœ neke á Ndjaba yindœ nœ yeka á kœgbœ œrœ neke á tshe pa lima tœnœ.

³⁷ Gbambanœ nene, endje sú bala buku adœke:

«E sœpe olo teasho, olo teasho gbambanœ,

yé uzu neke á tshe na, œ na bala zœ,

tshe kpalatœ ye nene.

³⁸ Andaa, uzu nœ mœ á tshe sœ ndjii œ sœ dœ soro lœ awa nœ kœyindœrœ nœ ye,

kashe œdœ tshe kœkwa ga manda nœ, lœsu mœ œ sœ dœ yanga mbœrœ she nene.»

³⁹ Azœ, a doédœ azu nœ kœkwa ga manda nœ yeka á kœli ga lœ kuzu nene, kashe azœ kœdœ azu nœ kœyindœrœ mbœrœ kœshe nœ uvuru azœ.

¹ Kœyindœrœ kœdœ mara á uzu gbɔ dœ œrœ neke á tshe za lɔsu ye ga pa nœ, œtœnœ kœdœ mara kœwusœ adja œrœ neke á uzu œ wu dœ ala ye nene.

² Ndjaba ma lima o'o tœ upu nœ anga azu utshunœ mbœrœ kœyindœrœ nœ endje.

³ Lœ awa nœ kœyindœrœ, a sœ kœwusœ nœ adœke Ndjaba mbœrœ tshapashɔ dœ o'o ama ye. Ataa, œrœ para á a sœ kœwu tœnœ, œ to lœ neke á a wu nene.

⁴ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Abele to ɔtshɔ tokórɔ fœ Ndjaba kœropa œnœ Kayina. Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba ma she adœke, œshe kœdœ uzu á tshe sœ ndjii. Gbambanœ nene, Ndjaba ma ngbi adœke œne yindœ kœtorœ nœ ye. Mangba kœyindœrœ nœ ye, ataa tshe tshu gbaa, tshe sœpe kœpa o'o zœ.

⁵ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Enoke wuwu kuzu dœ ala ye nene yé endje gbɔgbɔ she nene. Ndjaba za she gutœnœ ga lafo ga indiri ye; yé utshu nœ kœɔ she ga lafo, endje ma lima o'o tœ upu nœ ye adœke tshe ga lima tœ ala Ndjaba.

⁶ Andaa œdœ uzu kœgugu dœ kœyindœrœ nene, tshe ga tœ ala Ndjaba nene. Gbambanœ nene, uzu neke á tshe yindœ kœna ga ndœ Ndjaba, œ li adœke tshe yindœ nœ adœke Ndjaba sœ zœ, yé tshe sœ kœgi tshangba œrœ fœ azu á endje sœ kœpara she.

⁷ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Nowa dji lima o'o ama Ndjaba lɔkɔ á tshe ma œrœ á mbœrœtœ endje bala mbatsha fœ she. Nowa za o'onœ dœ ádá yé œ mbœrœ egerœ agba ndœ kœshe azu tshelœ bingi nœ ye. Ataa, tshe wa œgbɔ ngbanga ga pa azu nœ tshapashɔ yeka á wuta lima uzu ndjii tœ ala Ndjaba mbœrœ kœyindœrœ.

⁸ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Abrayamo dji lima Ndjaba á tshe e she kœna ga lœ ogo á tshe pa lima ndœ kœza tœnœ fœ she. Abrayamo katœ ogo ye ti ndœ kœna ga tœ osho á tshe wuwusœ nœ nene.

⁹ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Abrayamo na kœsœ ɓata gene ɓa tœ osho á Ndjaba pa tœ nœ fœ she. Tshe sœ lima kœlo sœnda gbanda tande bale dœ Izaka œdœ Yakobo á o'onœ á Ndjaba pa lima ndœ nœ, sœ ndje mbœrœ endje.

¹⁰ Gbambanœ nene, Abrayamo sœ lima kœkate ongbo neke á sœ dœ kiti anda ndjoro, á Ndjaba dœ tœ ye dœ ayi kœyisœ mara kœmɔ tœnœ œdœ ayi kœmɔ tœnœ.

¹¹ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Sara ndje, ataa ungu nœ kœzu agbolo ro lima ye, tshe zu lima gbolo mbœrœ á tshe za Ndjaba tœ uzu á tshe yayapa o'o ama ye nene.

¹² Mbœrœ tœnœ ndje ataa, uzu bale á tshe ndo dœ kuzu, zu azu ndjoro á endje sœ ɓata angerepe ɓa lafo dœ pe mindu tœ ama egerœ ungu á endje li kœdi tœnœ nene.

¹³ Lœ awa nœ kœyindœrœ, azu para á endje tshu lima, endje gbɔgbɔ lima œrœ á Ndjaba pa tœnœ fœ endje nene. Kashe endje wu lima œtœnœ œ yindœ nœ lœ ingirinœ yé œ wusœ nœ adœke œne kœdœ agene œdœ aayi kœna ana pa œshɔ.

¹⁴ Gbambanœ nene, azu á endje pa mara o'o ataa, sœ kœma ngbi adœke œne sœ kœpara ogo nœ œne.

¹⁵ Yé œdœ endje kœsœ kœgbe dœ ogo á endje to lima lœnœ, endje kwa má tœ endje ga zœ ye.

¹⁶ Dœ adjapu, endje sœ lima kœpara ogo á ga dopanœ, ogo ɓa lafo. Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba sœsœ dœ tshula adœke endje e œne Ndjaba nœ endje nene; yé tshe guma ongbo bale fœ endje.

¹⁷ Læ awa nœ kœyindœrœ, Ndjaba wu lœsu Abrayamo, tshe za gbolo nœ ye Izaka tœ tokóró, tshe za gbolo nœ ye tshebabale, andaa Ndjaba pa lima tœ œrœ fœ she.

¹⁸ Yé Ndjaba pa lima fœ she adœke: «Læ awa nœ Izaka dá 6œ gbó bala aata zœ á mœ patœ endje fœ 6œ.»

¹⁹ Abrayamo sœ lima kœpa adœke Ndjaba li kœshe she uzu læ kuzu. Mbœrœ tœnce ataa, tshe wu lima gbolo nœ ye 6ata uzu á tshe she læ kuzu.

²⁰ Læ awa nœ kœyindœrœ ndje, Izaka to kane ye ga pa Yakobo dœ pe Ezawu ndœ tshambatsha.

²¹ Læ awa nœ kœyindœrœ, Yakobo ndo ndœ kœtshu tœnce, œ to kane ga pa agbolo nœ Yozefu bale dœ bale yé œ gote dœ kœtra kumu ye ga tœ mato tshangbalo, yé á donga Ndjaba.

²² Læ awa nœ kœyindœrœ, ndoo dœ olo kuzu Yozefu, tshe gbara o'o tœ upu nœ kœwuta agbolo Israyele læ Ezipito yé œ za awa o'o tœ mara á endje mbœrœ dœ ngbabi ye.

²³ Læ awa nœ kœyindœrœ, Moyize, manda kœzu she, abanœ dœ ayinœ za lima she yiwatœ nœ manda yapu votó mbœrœ endje wu lima kœga nœ gbolo nœ endje, yé endje sœsœ lima dœ awa awa o'o nœ gbuzugo nene.

²⁴ Læ awa nœ kœyindœrœ, lœkó á Moyize wuta gbozu, tshe vvara lima tœ ye adœke endje e œne gbolo nœ yawuru nœ Farawo.

²⁵ Tshe yi lima ndœ nœ adœke œne wu oyo awa bale dœ azu nœ Ndjaba, yé œ vwaratœ ye tœ œsœ nœ kœsœ læ yanga nœ ekperœ á œndœ nœ œ di nene.

²⁶ Tshe wu lima kœyiangba Kristu 6a ndœ ye 6ata kœgbœrœ ndjoro á rosœ kœgbœrœ nœ Ezipito; gbambanœ nene, tshe ko lima ala ye ga pa kœgbó bala œrœ tshangbanœ.

²⁷ Læ awa nœ kœyindœrœ, tshe katœ Ezipito ti œ kpakpa awa oko nœ gbuzugo nene, yé tshe shi gbi 6ata uzu á tshe sœ kœwu Ndjaba á endje sœsœ kœwu she nene.

²⁸ Læ awa nœ kœyindœrœ, tshe mbœrœ lima angbo Pake dœ azu Israyele, yé œ pa fœ endje adœke endje dja indji agea ga pa manda nœ endje mbœrœ andjelu nœ kœwo azu kœro, á kœwowo aeya agbolo yakoshe nœ endje nene.

²⁹ Læ awa nœ kœyindœrœ, azu Israyele zu lima egerœ odoró ungu ingbiri 6ata œœó osho, yé azu Ezipito yi lima ndœ kœzu manda endje yeka á ungu su ga pa endje kpœliró.

³⁰ Læ awa nœ kœyindœrœ, Azu Israyele fa lima dje indiri gbagba Yeriko manda olo mindu dœ bisha (7) yeka á kavwa.

³¹ Læ awa nœ kœyindœrœ, Rahabe, yashe gugati tshutshu lima awa bale dœ azu á endje vwaratœ endje ndœ kœdji Ndjaba nene, mbœrœ tshe za lima osho kœsœ fœ agene á endje na kœwu osho utshunœ yeka á kœgu kœvato nœ.

³² O'o gadé dá mœ kpa pa a? Mœ sœsœ dœ lœkó ndjoro ndœ kœpa o'o tœ upu nœ Jedeyo, Barake, Samesone, Jefete, Davidi, Samwele dœ pe aayi kœgbara o'o nene.

³³ Mangba kœyindœrœ, endje gbó lima tœ osho nœ anga azu ogo, endje za lima o'o nœ kœsœ ndjii ga tœ akwa, endje gbó lima œrœ á Ndjaba pa tœnce fœ endje ye, endje i lima ama amuru ga tœnce;

³⁴ endje ru lima gbœgbó nœ owo, endje she læ kuzu ingiri yakamba, endje á endje sœ lima dœ koba she dœ œtshœnce, endje sœ lima dœ gbœgbó læ koshe, endje gœró lima angbi aturugu.

³⁵ Ayashe wu lima azu nœ endje á endje tshu, kœkwa dœ soro.

Kashe anga azu wu lima oyo waa, ataa endje vwaratœ endje kœwuta lœ ekperœ mbœrœ á kœgbœ kœshe lœ akuzu.

³⁶ Ayingba endje sœ lima kœmœ endje dœ kœbi endje dœ ndjapa, kœi endje dœ djingiri dœ kœko endje va ga lœ anda kánga.

³⁷ Endje ve lima endje dœ badja á wo endje, œ wa tshelœ anga endje dœ sii, œ wo anga endje dœ ingiri yakamba, endje sœ lima kœlo djezœ ngbangbangba, endje verœ lima œkœ apata too œnœ ayaburu; endje gugu lima dœ œrœ nene, endje sœ lima kœmbœrœ œrœ kanga fœ endje, endje sœ lima kœwu oyo waa,

³⁸ endje á tshapashœ gaga dœ endje nene. Endje sœ lima ba lœ kpagagasho œdœ ba pa kaga, endje sœ lima ba lœ œngœ badja dœ pe ba lœ gorokpa.

³⁹ Endje kœ, endje ma o'o tœ upu nœ endje mangba kœyindœrœ nœ endje, kashe endje gbœgbœ œrœ á Ndjaba pa lima tœ nœ nene.

⁴⁰ Yé Ndjaba kpa guma lima sœ œrœ dœ œtshœnœ kœrosœ nœ fœ azœ, œ li adœke azœ dœ endje, a sœ awa bale á kœli.

12

Kœru lœsu lœ kœwu lœsu

¹ Ataa, azœ ndje á a sœ dœ atimu ndjoro indiri azœ, a katœ kongba nœ azœ kœ œdœ ekperœ á sœ kœli azœ lœ ana nœ azœ, a kpa œœ dœ kœru lœsu lœ awa á endje za ga utshu azœ.

² A ko ala azœ ga pa Yisu á tshe mbœrœ adœke a sœ dœ kœyindœrœ tœ alinœ œrrr ga tœ ndœngœlœnœ. Tshe yindœ kœtshu pa kurushi yé œ gbege dœ tshula neke á sœ mbœrœ mara kuzu ataa nene, mbœrœ tshe vvara lima tœ ye tœ yanga neke á endje gumasœ nœ fœ she, yé ngœngœ asœ tshe sœ ga pa kuni ngande tshagbozu nœ Ndjaba.

³ 'E gbe dœ she tœ mara á tshe ru lœsu ye lœ œrœ kœ á aayi kœmbœrœ ekperœ mbœrœ ga tœ ye yeka á 'e kœmœmœ lœ gbetshelœ nœ 'e nene.

⁴ Gbambœnœ nene, lœ koshe nœ 'e mbœrœ ekperœ, 'e nganga damba angœ œrrr ga lœ kuzu nene.

⁵ Yé œndœ upu á endje sœ kœmi fœ 'e bœta agbolo djerœ 'e ye a?

«Gbolo nœ nœ, vwavwaratœ zœ tœ djofele nœ Gbozu nene, mœmœ lœ gbetshelœ nœ zœ nene lœkœ á tshe kœsœ kœgbagbara bœ.

⁶ Gbambœnœ nene, Gbozu sœ kœyœœ uzu á tshe yindœ ye, yé œ sœ kœza djofele fœ gbolo kœ á tshe yindœ ye.»

⁷ Mbœrœ kœmbœrœ ala fœ 'e dá 'e sœ kœwu oyo. Ndjaba sœ kœmbœrœ dœ 'e bœta agbolo nœ ye. Gbolo dœ dá abœnœ zaza djofele fœ she nene a?

⁸ (Edœ endje kœzaza djofele fœ 'e bœta á endje za fœ agbolo kœ nene, dá 'e dœdœ agbolo nœ Ndjaba nene, kashe 'e kœdœ agbolo á alaba 'e sœ kpi.

⁹ Alaba azœ pa œshœ kœdœ aayi kœmbœrœ ala fœ azœ, yé a sœ kœdji endje. Tœ kœrosœ nœ kœ, œ li adœke a dji Aba azœ nœ ishiri yeka á kœgbœ soro lœ ye.

¹⁰ Yé endje, endje sœ lima kœza djofele fœ azœ ndœ olo teasho bœta á endje yi lima ndœ nœ. Kashe Ndjaba sœ kœza djofele nœ ye fœ azœ mbœrœ adœke a sœ dœ œtshœnœ dœ pe kœgi mara á tshe sœ yerœ dœ tœnœ fœ azœ.

¹¹ Lœkœ á azu sœ kœgbœ djofele, endje sœ kœwu adœke tœnœ kœdœ œrœ nœ yanga nene, kashe œrœ nœ oyo. Kashe œrrr manda nœ, azu á endje wu mara djofelœnœ œœmœ œ gbœ œrœ á sœ kœza kœsœ gee œdœ kœmbœrœ adœke uzu sœ ndjii.

Kœmi upu œdœ kœgbœta tshelœ utu

¹² Ataa, 'e yɔɔ tshelɔe kane 'e á mɔɔmɔ œdɔe matshukuda 'e á sɔe wwelewwele.

¹³ Yé mbœrɔe ada 'e, 'e guma awa ndjii mbœrɔe adœke aayi gbada kœkoko ada endje tɔsho dœ uku nene, kashe endje she.

¹⁴ 'E para kœsɔe gee dœ azu kɔ, dœ pe kœsɔe yerɔe á mbœrɔe tœnɔe nene, uzu bale œ wu Gbozu nene.

¹⁵ Ala 'e gbɔ adœke uzu bale wuwuta lœ ɔtshɔ lɔsu nœ Ndjaba nene. Uzu bale sœsœe b̄ata eshe ɔyɔ á shuushu, á kœtetɔe kœndanga too kœli ga lœ azu ndjɔerɔe nene.

¹⁶ Ala 'e gbɔ tœ kœmbœrɔe angba budu too ayi kœmbœrɔetɔe œrɔe á sœ yerɔe b̄ata á Ezawu mbœrɔe lima á ka tshagbozu nœ ye kolœ mbœrɔe kœziroœ awa bale.

¹⁷ Gbambanœ nene, 'e wusœ nœ manda nœ adœke, tshe yi lima ndœ nœ adœke aba œne to kane ye ga pa œne á œne kœgbɔ ɔtshœrœ á Ndjaba pa lima tœnœ, yé tshe lili lima ndœ kœgbɔ tœnœ nene. Tshe gbɔgbɔ awa ndœ kœfa gbetshelœ nœ abanœ nene, ataa kœdi tshelœma nœ ye dœ kœki dœ ngola ye gbaa.

¹⁸ E'e, 'e nana ndoo dœ anga adja œrœ á endje li kœgoro tœnœ nene: b̄ata owo á sœ kœju tœnœ, ubu osho, osho á wu nari, ndavuru yugu,

¹⁹ tshama ngbake, tshama azu. Azu á endje sœ lima kœdji tshama œrœ ataa, vwaratœ endje ndœ kœdji anga o'o ga pa nœ ye.

²⁰ Gbambanœ nene, endje lili lima kœru lɔsu endje tœ awa o'o asœke nene: «Uzu á tshe ɔ ga pa kaga asœ, œdœ agea, œ li adœke endje ve she dœ badja.»

²¹ Œrœ á endje sœ lima kœwu tœnœ za awa fœ endje, yé Moyize pa adœke: «Mœ sœ kœde gbaragbara dœ awa.»

²² Kashe 'e, 'e na ndoo dœ kaga siyona dœ pe lœ ongbo nœ Ndjaba nœ soro, dœ Yerusalemœ nœ tshalafo, osho á aandjelu kutu dœ kutu sœ dœ angbɔtœ nœ angbo,

²³ œdœ angbɔtœ nœ aeya agbolo á endje sú i'iri endje b̄a lafo, á Ndjaba ayi kœwa ngbanga nœ azu para, dœ pe ishiri azu á endje li.

²⁴ 'E na ga ndœ Yisu á tshe dœ uzu ugurutœ tafo ayo, á indji ye gɔɔ ekperœ para yé á kpa sœ kœpa o'o kœropa indji Abele.

²⁵ Ala 'e gbɔ adœke 'e vwaratœ 'e ndœ kœdji uzu á tshe sœ kœpa o'o fœ 'e nene! Gbambanœ nene, endje gbɔ lima djofele lɔkɔ á endje vwaratœ endje kœdji uzu á tshe sœ lima kœgbota tshelœ utu endje b̄a pa ɔshɔ. Endje á endje gbɔ djofelœ ataa, á kœfutœ azœ a? A gbɔ ndje djofele œdœ á kœvwaratœ azœ kœdji tsheneke á tshe sœ kœpa o'o fœ azœ b̄a lafo.

²⁶ Eshe á ɔshɔ sœ kœturu tœnœ ndœ tshama ye, ngɔngɔ asœke tshe sœ kœpa fœ azœ adœke: «Tœ ndɔngɔlɔnœ, mœ mbœrɔe adœke kolœ ɔshɔ dá turu nene, kashe tshalafo ndje.»

²⁷ O'onœ á tshe kpa pa awa bale tœ ndɔngɔlɔnœ sœ kœmindœ nœ adœke œrœ kɔ á tshe mbœrɔe lima ga pa tshapashɔ á sœ kœturu tœnœ œ yiwa, yé œneke á sœsœe kœturu tœnœ nene œ sœpe.

²⁸ Mbœrɔe tœnœ ataa, a gbɔ ogo neke á turu nene, a tepa ɔtshɔ lɔsu nœ Ndjaba dœ ɔtshœnœ. Lœ awa nœ œtœnœ, a mbœrɔe akwa fœ Ndjaba dœ mara á tshe yindœ nœ, a dji she dœ pe kœkpa awa ye.

²⁹ Gbambanœ nene, Ndjaba nœ azœ kœdœ owo á ju œrœ.

13

Mara kœmbœrœ œrœ á ga tœ ala Ndjaba

1 'E sœpe kœyindœtœ 'e dœ anga 'e ɓata aayazu.

2 Ɛndœ kœza osho kœsœ fœ azu djedjerœ 'e nene. Gbambanœ nene, mangbanœ dá anga azu za lima osho kœsœ fœ aandjelu, kashe endje wuwusœ nœ ataa nene.

3 'E gbe ndje dœ endjeneke á endje sœ lœ anda kánga ɓata 'e dœ aayi kánga awa bale dœ endje kane. 'E gbe ndje dœ endjeneke á endje sœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ endje, mbœrœ e'e ndje, 'e sœ dœ ɔkɔ ɓata endje.

4 Ɛ li adœke azu kɔ lisœ totœ, yé anga ayi totœ bale lolo dœ anga angbi uzu kpi nene. Gbambanœ nene, Ndjaba œ wa bala ɔgbɔ ngbanga ga tœ aayi angba budu œdœ ga tœ ayi totœ á tshe para angbi uzu.

5 Ɛ lili adœke kœyindœsho mbœrœ ngendja ndi ɔtshɔ 'e nene; 'e za lœsu 'e ga pa neke á 'e sœ dœ tœnœ mbœrœ Ndjaba dœ tœ ye pa adœke: «Mœ katœ zœ ti bala nene, œndœ zœ œ djerœ mœ bala nene.»

6 Mbœrœ tœnœ ataa, a li dœ lœsu azœ djigi kœpa adœke:

«Gbozu kœdœ ayi kœti kane mœ,
mœ sœsœ dœ awa nœ œrœ bale nene.
Ɛrœ gadœ dá uzu li kœmbœrœ tœ mœ a?»

7 'E gbe dœ agbozu tshapa 'e á endje pa O'o ama Ndjaba fœ 'e kane. 'E gbe dœ mara á soro endje ka dœ tœnœ, yé œ mbœrœtœ 'e lindœ kœyindœrœ nœ endje.

8 Yisu Kristu yayapatœ ye nene, tshe sœ awa bale libi, kpesheke œdœ waa dœ waa.

9 'E zazatœ 'e ti lœ djingili ndœ o'o nœ wala nœ angbi azu nene. Gbambanœ nene, œ li adœke ɔtshɔ lœsu nœ Ndjaba to gbɔgbɔ fœ 'e, 'e zaza lœsu 'e ga pa awa o'o tœ upu nœ kœzirœ nene. Endjeneke á endje sœ kœza o'o nœ kœzirœ ga tœ akwa, endje gbɔ tshangbanœ nene.

10 A sœ dœ ndaba á aayi akwa ɓa lœ gbanda tande lili kœko œneke á endje to dœ tokórɔ ga panœ á kœzi nene.

11 Gbambanœ nene, endje sho undu agea, á egerœ nganga Ndjaba œ na dœ indji ye ga tœ œyerœ osho mbœrœ kœyœndœ kœdjerœndœ ekperœnœ, ɓa ushu tœ gbagba.

12 Mbœrœ tœnœ ataa, Yisu, ndœ kœmbœrœ adœke azu wuta yerœ lœ indji ye dœ tœ ye, tshe wuta ɓa ushu tœ ongbo á tshu.

13 Ataa, a wuta lœ gbagba ndœ kœna kœgbɔtœ azœ dœ she, yé œ yindœ nœ adœke endje gu azœ dœ mara á endje gu lima she.

14 Gbambanœ nene, pa oshɔ asœke, a sœsœ dœ ogo kpiri nene, kashe a sœ ndœ kœpara awa ogo neke á na bala.

15 Lœ awa nœ Yisu, a kœto makabo nœ kœdonga Ndjaba, tœnœ kœdœ itshi á a donga dœ i'iri ye.

16 Ɛndœ kœmbœrœ ɔtshœrœ djedjerœ 'e nene, dœ pe kœti kane 'e lœ tœ 'e, mbœrœ mara tokórɔ ataa dá sœ kœga tœ ala Ndjaba.

17 'E dji agbozu tshapa 'e yé œ zatœ 'e ga ati utshu endje. Gbambanœ nene, endje dœ tœ endje dá sœ kœgbœndœ ishiri 'e mbœrœ endje dá pa bala ndœ upunœ fœ Ndjaba. Ataa, endje mbœrœ dœ yanga kashe dœ kœpulœma endje nene, ete nene 'e gbɔ œrœ tshangbanœ nene.

18 'E za avwala mbœrœ 'a. Gbambanœ nene, 'a yindœ nœ adœke 'a sœ dœ adja ɔtshɔ gbetshelœ tœ lœsu 'a ndœ kœmbœrœ ɔtshœrœ ɔlɔ dœ ɔlɔ.

19 'E mbœrœ œtœnœ, mœ sœ kœyœndœ nœ ɔlɔ dœ ɔlɔ adœke 'e za avwala tœ upu nœ mœ á Ndjaba kœza awa fœ mœ katsha ndœ kœkwa ga ndœ 'e.

²⁰ Kaka Ndjaba nœ kœsœ gee, á tshe she lima Gbozu nœ azœ dœ Yisu á fa she tœ ayi kœgbœndœ apata, á tshe mbœrœ ayo nœ waa dœ waa dœ indji ye,

²¹ to gbœgbœ nœ kœmbœrœ ɔtshœrœ kœ á tshe yindœ nœ adœke 'e mbœrœ. Tshe mbœrœ fœ azœ œneke á ga tœ ala ye lœ awa nœ Yisu Kristu á mokœ sœ mbœrœ she lœ ngbugu dœ ngbugu. Ame!

Ndœngœbœ o'o œdœ abala

²² Alaya, mœ yœndœ nœ ga ndœ 'e adœke 'e ru lœsu 'e tœ kœeyisœ o'o ama Ndjaba asœ! Mœ susu o'onœ ndjoro nene.

²³ 'E wusœ nœ adœke aya azœ dœ Timote wuta lœ kánga ye. Œdœ tshe kœna ga mœ katsha, mœ na kœwu 'e awa bale dœ she zœ.

²⁴ 'E bala agbozu tshapa 'e para dœ pe ayerœ azu kœ. Ayerœ azu tshelœ ogo Itali vwa abala fœ 'e.

²⁵ Kaka ɔtshœ lœsu nœ Ndjaba sœ dœ 'e para.

Mbeti nœ Jake Tshatshu o'o

Asœke koedœ mbeti á Jake sú. Anga azu gbe adœke Jakenœ asœ koedœ lima aya Yisu. Mbeti nœ ye sœ koemi upu fœ agbolo nœ Ndjaba para kãkã á endje kurutshelœtœ endje lœ ogo djezœ.

Jake sœ koemi upu fœ ayindœ Yisu tœ ãtshã endje ugurutœ endje œdœ ugurutœ ayingba Yisu. Tshe pa adœke kœwusœtœ to 6a ndœ Ndjaba yé œ li adœke azu yœndœ nœ dœ kœyindœrœ kã. Œ li ndje adœke kœyindœrœ sœ koematœ ye dœ akwa, kashe œ kœsœsœ ata nene, œ tshu ye.

Ga panœ, tshe mi o'o tœ upu nœ oyo œdœ kœgbœrœ, kœli ga lœ o'o œdœ kœwu lsu azu, kœke azu lœ angbœtœ, aayi kœgbœrœ á endje lœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ ayi akwa nœ endje, o'o tœ upu nœ kœru lsu, kœshi gbi lœ avwala œdœ kœkotœ azœ mi anga azœ lœ ishiri.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1)
- Kœyindœrœ œdœ kœwusœtœ (1.2-18)
- Kœkate o'o ama Ndjaba œdœ kœmbœrœ œeneke á o'o ama Ndjaba sœ kœpa tœnœ (1.19-27)
- A kukurutshelœ azu nene (2.1-13)
- Kœyindœrœ œdœ kœmbœrœ ãtshœrœ (2.14-26)
- Kœwusœtœ œdœ kœpa o'o (3.1-18)
- Kœsœ dœ lsu nœ œrœ tshapashã gaga nene (4.1-5.6)
- Ugu lsu œdœ avwala (5.7-20)

Abala

¹ Abala nœ 'e dœ azu tshelœ mara ndjokpa dœ bisha nœ Ayuda, á 'e ndjœtshelœtœ 'e lœ ogo djezœ. Œmœ Jake, ayi akwa nœ Ndjaba œdœ Gbozu Yisu Kristu, mœ sœ kœsu mbetinœ asœke fœ 'e.

O'o tœ upu nœ kœru lsu

² Aaya mœ, œdœ tshelœ ákã œgbã o'o kã kœsœ kœna ga tœ 'e, 'e sœ dœ yanga waa mbœrœ tœnœ.

³ Gbambanœ nene, 'e wusœ nœ adœke lokã á 'e kœli ga lœ œgbã o'o, á kœyindœrœ nœ 'e kœsœpe sheko ga ndœ Yisu, œ mbœrœ adœke 'e shi gbi lœ nœ yé 'e yo nene.

⁴ Kashe œ li adœke kœshi gbi nœ 'e gerœ yeka á mara kœmbœrœtœ 'e kœsœ tœ ãtshœnœ lœ œrœ kã, yekane anga œrœ bale kœroro 'e nene.

⁵ Œdœ anga uzu bale ugurutœ 'e kœgugu dœ kœwusœtœ nene, œ li adœke tshe yœndœ nœ 6a ndœ Ndjaba á tshe kœto fœ she. Gbambanœ nene, Ndjaba sœ dœ ayo waa lœ mara kœto dœ œrœ fœ azu para kãkã dœ ãtshã lsu œdœ dœ kœgbagbara osho nene.

⁶ Œ li adœke uzu e osho ndœ nœ dœ kœyindœrœ, kashe dœ sharapu nene, mbœrœ ayi sharapu sœ b̄ata loko á yugu œ iw̄wi na tœnœ tœ osho kã.

⁷ Uzu ataa gbegbe adœke œne œ gbã œrœ bale 6a ndœ Gbozu nene.

⁸ Mbœrœ adœke gbetshelœ nœ ye sœsœ bale nene yé tshe kaka kp̄iri lœ awa nœ ye nene.

Ayi oyo dœ ayi kœgbœrœ

⁹ Kaka adœke gbolo nœ Ndjaba á tshe kœdœ ayi oyo donga tœ ye tœ œneke á Ndjaba œ ti she ga lafo,

¹⁰ yé tsheneke á sthe kœdœ ayi kœgbœrœ donga tœ ye tœ œneke á Ndjaba œ ku she ga ati asœmœ. Gbambanœ nene, œndœ ayi kœgbœrœ œ di nene mbœrœ tshe sœ ßata aya ɔɔ tshelœ kpagagasho.

¹¹ Ɔlœ œ tɔ vwege vwege, œ ɔɔ ɔɔnœ, ndœkœnœ œ yo ga ati yé modonœ œ ka. Awa bale ßata anga ɔlœ bale ayi kœgbœrœ œ ndi bala lœ ama akwa nœ ye kœ.

Ndjaba vwavwa uzu ndœ kœmbœrœ ekperœ nene

¹² Uzu á tshe wusœ kœru lœsu ye lœ ɔgbœ o'o, œshe kœdœ uzu nœ yanga. Gbambanœ nene, manda kœma kœru lœsu nœ ye lœ ɔgbœ o'o, Ndjaba œ za soro fœ she ßata œrœ tshangba akwa á tshe gumasœ nœ tœ kœto fœ endjeneke á endje yindœ ye.

¹³ Ɔ kœsœ adœke lœsu uzu vwa she ndœ kœmbœrœ ekperœ, adja tshe papa adœke: «Ndjaba dá vwa mœ ndœ nœ» nene. Ndjaba gbege tœ kœmbœrœ ekperœ nene yé tshe vwa vwa ndje uzu ndœ ekperœ nene.

¹⁴ Ogo nœ uzu dœ tœ ye dá mbœrœ adœke lœsu ye vwa she ga lœ ekperœ.

¹⁵ Manda kœgerœ ekpe ogonœ asœmœ, ekperœ œ wuta lœ nœ yé œ kœsœ adœke ekperœnœ gerœ yekane á kuzu œ wuta lœ nœ.

¹⁶ Ɔrœ bale fafara 'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa asœke nene.

¹⁷ Ɔtshœ œrœ kœ á uzu œ gbœ gbambanœ to ßa lafo ßa ndœ Ndjaba ayi kœmbœrœ ɔlœ, yapu œdœ pe angerepe. Ba ndœ ye, tshe yayapatœ ye nene. Ba ndœ ye, aya ubu osho gugu nene.

¹⁸ Ndjaba yindœ nœ yeka á za soro fœ azœ dœ awa o'o ama ye á dœ adja o'o adœke azœ dœ azu utshunœ ugurutœ œrœ kœ á tshe mbœrœ.

Kœdji o'o ama Ndjaba œdœ kœza ga tœ akwa

¹⁹ E'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e wusœ nœ kœ tœ ɔtshœnœ adœke: Ɔ li adœke uzu dœ uzu vvara tœ kœdji o'o kashe tœ kœpa o'o katsha katsha dœ pe kœso ókœ katsha katsha nene.

²⁰ Gbambanœ nene, uzu á tshe kœsœ dœ ókœ, tshe lili tœ kœmbœrœ œneke á sœ ndjii tœ ala Ndjaba nene.

²¹ Atamœ, 'e katœ œrœ tshula dœ pe ndje kœmbœrœ ekperœ kœ ti, yé œ yindœ o'o á Ndjaba za fœ 'e dœ ɔmœ lœsu. Gbambanœ nene, o'onœ li tœ kœshe 'e.

²² Ɔ li adœke 'e za o'o ama Ndjaba ga tœ akwa, gbetshelœ nœ 'e vwavwa 'e kolœ ndœ kœdjidji nene.

²³ Gbambanœ nene, œdœ uzu kœdji o'o ama Ndjaba, á kœzaza ga tœ akwa nene, tshe sœ ßata uzu á tshe sœ kœwu tshatshu ye ßa la wushiri.

²⁴ Yé manda kœwu tshatshu ye, tshe gitœ ye yé œndœ tshatshu ye á tshe wu má ro she ye.

²⁵ Kashe œdœ uzu kœza awa akwa nœ Ndjaba á li tœ kœvwara uzu lœ kángá, á yindœ nœ dœ lœsu bale, œdœ œndœnœ kœroro she nene á tshe kœsœ kœdji tœnœ á sœ kœza ga tœ akwa, uzunœ asœmœ œ sœ dœ yanga lœ œrœ nœ ye para kœkœ.

²⁶ Ɔdœ anga uzu kœgbe adœke œne kœdœ ayi kœdonga Ndjaba, á kœwuwusœ kœgbœndœ ama ye nene, gbetshelœ nœ ye sœ tœ kœfara she gbambanœ. Kœdonga Ndjaba nœ ye sœ gbambanœ.

²⁷ Ɖeɔe á Aba azoe doe Ndjaba yindoe noe adoeke uzu mbœerœe toe kœdonga œene doe otshœnœe doeke: kœgbe doe ayasuru doe ayashe koya lœ oyo noe endje, œedoe ndje pe kœgbœndœe undu ye lœ ekperœe tshapashœnœe asœeke kœ.

2

Adja 'e keke azu ndœe tshatshu endje nene

¹ Aaya mœe, œe kœesœe adœeke 'e sœe doe kœeyindœerœe ga ndœe Gbozu noe azoe doe Yisu Kristu á tshe sœe lœe mokœ, adja 'e keke azu ndœe kœewu tshatshu endje nene.

² E gbe doe o'o asœeke kane. Ɖedœe uzu bale kœeverœe œerœe kane asœe doe œrœe, á verœe otshœ lœeba á li ga toe œesœe ngbœtœe noe 'e, á anga uzu neke á tshe kœedœe ayi oyo kœeverœe agba lœeba á li ndje doe tœenœe,

³ œe kœesœe adœeke 'e liseœe ayi kœeverœe otshœ lœebœnœe, á pa fœe she adœeke: «Ɖœœe á bœe sœe ke, sœe ga ati kpœeke ga toe otshœ oshœ asœeke», yé á kœepa fœe ayi oyœnœe adœeke: «Ɖœœe asœeke, ka doe ada zœe ba e», too ndje «sœe ga ati, ga toe oshœ ba toe oshœ á mœe ko ada mœe tœ ga toe noe»,

⁴ œeneke á 'e mbœerœe asœemœe má adœeke 'e sœe kœewu tshatshu azu, yé 'e wuta bœta azu kœewa o'o á endje wa ngbanga doe ekpe gbetshelœe.

⁵ E'e doe aaya mœe á mœe yindœe 'e waa, 'e dji mœe kane. Ndjaba ke ayi oyo pa oshœ adœeke endje sœe toe ayi kœegbœrœe lœe kœeyindœerœe ga ndœe Yisu yeka á endje kœeli ga lœe ogo gbozu á Ndjaba pandœe noe adœeke, œene za fœe azu á endje yindœe œene.

⁶ Kashe e'e, 'e wuwu ayi oyo lœe ala 'e gbambœnœe nene. Azu adœe dá sœe kœembœerœe agbœ œerœe doe kumu 'e a? Adœe dá sœe kœena doe 'e ga utshu ayi kœewa ngbanga a? Ɖe doœdoœe ayi kœegbœrœe nene a?

⁷ Ɖe doœdoœe kolœe endje dá sœe kœendi otshœ 'iri á Ndjaba za ga pa e'e nene a?

⁸ Adja 'e sœe kœembœerœe doe otshœnœe œedœe 'e kœesœe kœeza awa akwa noe Gbozu Ndjaba ga toe akwa. Awa akwanœe á Buku noe Ndjaba œe pa tœenœe adœeke: «Yindœe yanga zœe bœta á bœe yindœetœe zœe doe toe zœe.»

⁹ Kashe œe kœesœe adœeke 'e ke azu mbœerœe kœewu tshatshu endje, 'e sœe kœembœerœe ekperœe. Ataa, awa akwa noe Ndjaba yisœe noe adœeke 'e te doe o'o ye.

¹⁰ Yé uzu á tshe kœeza awa akwanœe djigi ga toe akwa, á kœekatœe angœnœe bale, tshe te doe tœenœe para kœkœ ye.

¹¹ Gbambœnœe nene, uzu á tshe pa adœeke: «Adja papara awo uzu too akœ uzu nene», pa ndje adœeke: «Adja bœe wowo uzu nene.» Ɖe kœesœe adœeke bœe papara awo uzu too akœ uzu nene, kashe bœe kœewo uzu, bœe te doe awa akwa noe Ndjaba para kœkœ.

¹² E pa o'o, 'e mbœerœetœe 'e bœta azu á Ndjaba œe wa ngbanga pa endje liaka awa akwanœe á vvara azœe lœe ekperœe.

¹³ Gbambœnœe nene, Ndjaba œe wu oyo nene œe kœesœe adœeke tshe wa ngbanga pa uzu á tshe wuwu ndje oyo azu nene. Kashe kœewu oyo azu ropa kœewa ngbanga ye.

Kœeyindœerœe œedœe otshœ akwa

¹⁴ Aaya mœe, œe kœesœe adœeke anga uzu pa adœeke œene sœe doe kœeyindœerœe ga ndœe Ndjaba, á tshe kœembœembœerœe otshœ akwa nene, á dá kœeyindœerœe noe ye sœe zœe doemœe a? Yé kœeyindœerœenœe asœemœe œe she má she kotoo?

¹⁵ Ɖe kœesœe adœeke anga aya 'e too yingœ 'e, á tshe kœegugu doe lœeba kœeverœe ga toe ye nene, too ndje doe rœego kœezi œœ doe œœ nene,

¹⁶ á anga uzu bale ugurutœ e'e kœpa fœ endje adœke: «'E verœe lœba izi yé œ gu yé œ zi œrœe dœe ɔtshœnœ», kashe 'e toto œrœe á endje gbe dœe tœnœe fœe endje nene, ataa ádá o'ónœe á 'e pa sœe zœe dœemœe a?

¹⁷ E sœe ndje awa bale mbœerœe kœyindœerœe ga ndœe Ndjaba. Gbambanœe nene, œe kœsœe adœke uzu sœe dœe kœyindœerœe, kashe tshe kœembœembœerœe ɔtshœ akwa nene, kœyindœerœe nœe ye tshu ye.

¹⁸ Kashe œe kœsœe adœke anga uzu pa adœke: «E'œe á 6œe sœe ke, sœe dœe kœyindœerœe, yé mœe mbœerœe akwa», mœe gi fœe she adœke: «Ma fœe mœe mara á uzu li kœsœe dœe kœyindœerœe ga ndœe Ndjaba á kœgugu dœe akwa nene, ataa lœe awa akwa nœe mœe, mœe ma mara á mœe sœe dœe kœyindœerœe ga ndœe Ndjaba fœe 6œe.»

¹⁹ Bœe wusœe nœe adœke Ndjaba sœe tshebabale? Tœe ɔtshœnœe. Kashe ekpe ishiri wu ndje sœe nœe atamœe, yé endje de gbara gbara dœe awa.

²⁰ Bœe gugu dœe kœwusœerœe nene. Bœe yindœe nœe adœke mœe ma fœe 6œe adœke kœyindœerœe á gugu dœe akwa nene sœe gbambanœe a?

²¹ Ata azœe dœe Abrayamo wuta lima ɔtshœ uzu tœe ala Ndjaba mbœerœe kœembœerœe ɔtshœ akwa, á mbœerœe adœke tshe yi lima ndœe kœeza gbolo nœe ye Isaka tœe tokórœ fœe Ndjaba.

²² Wusœe nœe adœke kœyindœerœe œdœe akwa nœe ye na lima awa bale: kœyindœerœe nœe ye wuta dœe ɔtshœnœe mbœerœe akwa á tshe mbœerœe.

²³ O'ónœe mbœerœetœe ye ɓata á Buku nœe Ndjaba pa adœke: «Abrayamo yindœe o'o ama Ndjaba yé mbœerœe tœnœe ataa, Ndjaba wu she tœe uzu á tshe sœe ndjii.» Mbœerœe tœnœe atamœe, Ndjaba e she adœke yanga œene.

²⁴ 'E wusœe nœe adœke, uzu œe wuta ndjii tœe ala Ndjaba mbœerœe kœembœerœe ɔtshœ akwa, kashe œe sœesœe kolœe mbœerœe kœyindœerœe bale nene.

²⁵ E sœe ndje awa bale tœe upu nœe Rahabe yashe gu ga ati 6a lœe Yeriko. E dœédœe mbœerœe akwa nœe ye dá tshe wuta lima uzu ndjii tœe ala Ndjaba na a? Tshe za lima osho kœsœe fœe ayi avwa nœe Ayuda, á ko endje kpa wuta tœnœe dœe angbi awa.

²⁶ Bata uzu kœwuwu nene, tshe tshu ye, awa bale œdœe kœyindœerœe nœe uzu kœevawwa she ndœe kœembœerœe akwa nene, kœyindœerœe nœe tshu ndje ye.

3

Kœegbœndœe tima azœe

¹ Aaya mœe, adja azu ndjoro ugurutœ e'e yiyindœe nœe adœke œene te aayi kœeyisœerœe nene. Gbambanœe nene, Ndjaba œe wa bala ɔgbœe ngbanga pa azœe dœe ayi kœeyisœerœe, kœeropa œenœe udu anga azu.

² Azœe kœ, a sœe kœeyo tœnœe ɔbœe dœe ɔbœe. E kœsœe adœke uzu mbœerœe ekperœe lœe o'o á tshe pa nene, uzunœe asœemœe kœedœe ɔtshœ uzu tako. Tshe li ndje kœsœe tœe gbœu tshapa undu ye kœ.

³ A ko yarakowo ga lœe ama ambarata adœke endje dji azœe, yé a yœrœe endje adœke endje na tœe awa á a yindœe nœe.

⁴ 'E gbe ndje dœe masuwa: œe sœe tœe egerœenœe gbaa, œedœe ndje ndavuru yugu sœemœe á vwi masuwancœe gbaa, ayi kœegbœta tœnœe œe turu kolœe tœe aya yindancœe teasho yekane á fa masuwancœe ngoro ngoro ngoro ga tœe osho á tshe gbe kœefa ga tœe nœe.

⁵ Awa bale dœe tima azœe: œetœenœe kœedœe aya œerœe teasho lœe undu uzu, yé œe sœe kœembœerœe ko ogboro œerœe.

'E gbe dœe aya owo teasho á tetœe egerœe gusu, yé gusunœe œe ju kpa.

⁶ Tima kœdœ œrœ kote uzu á sœ ßata owo. Œtœnœ kœdœ anda ekperœ. Œ ndi undu azœ dœ uburu yé œ tshi ßata owo lifelo. Œ ju uzu kœto ßa tœ kœzu she œrr kpa ga tœ kuzu ye.

⁷ Uzu kœ mbœrœ adœke œne dœ gbozu tshapa mara agea kœ, agea gusu dœ pe ayanu, dœ agea á endje rœ tœ oshœ, dœ ageatshalangu, yé endje dji she.

⁸ Kashe uzu bale lili tœ kœsœ tœ gbozu tshapa tima ye nene. Tœnœ kœdœ ekperœ á uzu lili kœtepa nœ pa oshœ nene, œ suusu dœ ekpe oyo tœ kœwo azu.

⁹ A donga Gbozu á tshe dœ Aba azœ dœ tima azœ, yé œ darandœ azu, á Ndjaba mbœrœ endje ßata ishiri ye dœ tœ ye, kolœ dœ tima bale asœmœ.

¹⁰ Œtshœ o'o kœdonga dœ Ndjaba ndje dœ ekpe o'o kœdarandœ azu wuta kolœ ama azœ. Aaya mœ, œ lili adœke œrœ atake mbœrœtœ ye nene.

¹¹ Adja otshœ ungu dœ ekpe ungu wuta ßa lima lœ ogoro bale a?

¹² Aaya mœ, oyo fige zu ele olive yeka œdœ oyo vinu á zu ele fige ma? Awa bale ungu kœndjoondjo wuwuta lœ ogoro bale dœ ungu ingbiri nene.

Kœwusœtœ á to ßa ndœ Ndjaba

¹³ Œde ugurutœ 'e kœ kœdœ uzu kœwusœtœ œdœ kœwusœrœ a? Kaka tshe yisœ nœ lœ awa kœmatœ ye tœ uzu nœ otshœ otshœ yé œ mbœrœ akwa nœ ye pa rœkœ dœ œmœ losu œdœ pe kœwusœrœ.

¹⁴ Kashe, 'e kœsœ dœ gbetshelœ kœropa anga 'e, á losu 'e kœsu dœ ekpe úkú, adja 'e koko ombo ga tœ 'e nene yé œ pa wala dœ i'iri adja o'o nene.

¹⁵ Mara kœwusœtœnœ asœke toto ßa ndœ Ndjaba nene, œ dœ kœwusœtœ tshapashœ nœ asœke, kœwusœtœ nœ azu, kœwusœtœ á to lœ ekpe ishiri.

¹⁶ Gbambanœ nene, úkú œdœ pe kœkœ ombo ga tœ azu dá sœ kœzu djingili œdœ pe ala ekperœ kœ.

¹⁷ Kashe uzu á tshe sœ dœ kœwusœtœ á to ßa ndœ Ndjaba, tshe kœdœ uzu nœ œyerœ losu, tshe bœbœrœtœ ye nene, tshe sœ dœ otshœ losu, œ sœ ndje dœ losu nœ kœdji azu, tshe dœ uzu nœ kœwu oyo anganœ. Tshe kœdœ uzu nœ kœmbœrœ otshœ akwa, uzu nœ kœwu tshatshu azu nene yé tshe dœdœ wulapatshœ nene.

¹⁸ Azu neke á ndje yindœ kœsœ gee, endje lœ ßata azu kœdjo kindi á endje gi kœsœ gee dji kpata indiri endje yé ngwarœ á endje rœ kœdœ soro á sœ ndjii.

4

Kœyindœ tshapashœ kœdœ kœyiangba Ndjaba

¹ Œbœrœ œdœ pe koshe ugurutœ 'e to kpœta a? Asœmœ kœ to lœ ogo nœ 'e dœ tœ 'e á sœ kœdutorœ endje lœ gbetshelœ nœ 'e asœmœ nene a?

² 'E sœ dœ ogo kœgbœ œrœ kashe 'e gbœ nene yé 'e wuta ayi kœwo azu. 'E sœ dœ úkú mbœrœ œrœ ndjoro yé ßata á 'e sœsœ kœgbœ œrœnœ nene, 'e fa ga lœ koshe. 'E gbœgbœ œrœ á 'e sœ kœpara nene mbœrœ á 'e ee osho ndœ nœ ga ndœ Ndjaba nene.

³ Œ kœsœ adœke 'e e osho ndœ nœ ga ndœ Ndjaba, 'e gbœ nene mbœrœ á 'e sœ kœ'e osho nœ dœ ekpe gbetshelœ; gbambanœ nene, 'e e osho ndœ œrœ kœ mbœrœ ogo undu 'e dœ tœ 'e.

⁴ 'E sœ kœfara Ndjaba, 'e fatœ 'e ßata ayashe angba. 'E wuwusœ nœ nene adœke kœyindœ tshapashœ nœ asœke kœdœ kœyiangba Ndjaba a? Uzu á tshe kœyindœ tshapashœ asœke, tshe wuta ngbewo ayingba Ndjaba.

⁵ Buku nœ Ndjaba pa adœke: «Ndjaba sœ dœ úkú waa mbœrœ ishiri á tshe za ga lœ azœ.» 'E gbe adœke o'onœ asœmœ wuta gbambanœ a?

⁶ Kashe Ndjaba sœ dœ otshœ losu ga ndœ azœ kœropa nœ, gbambanœ nene Buku nœ ye pa adœke:

«Ndjaba vwaratœ ye tœ ayengō egerœ kumu, kashe tshe sœ dœ ɔtshō l̥su ga ndœ endjeneke á endje zatœ endje ga ati.»

⁷ Atamœ, 'e zatœ 'e ga tœ o'o ama Ndjaba, œ vwaratœ 'e tœ Satana á tshe kœgitœ ye tœ 'e lœ ingirinœ.

⁸ 'E gitœ 'e ndo dœ Ndjaba yeka á tshe kœgitœ ye ndje ndœ 'e. E'e dœ azu kœmbœrœ ekperœ, 'e yapa ɔtshō 'e. E'e á 'e sœ dœ l̥su bisha bisha, 'e mbœrœ adœke 'e wuta dœ l̥su bale.

⁹ 'E yindœ nœ adœke 'e dœ azu oyo, 'e ki. 'E katœ kœmœtœ 'e yé œ ki dœ ngola. 'E katœ kœsœ dœ yanga kashe 'e sœ dœ oyo.

¹⁰ 'E zatœ 'e ga ati utshu Gbozu yeka á tshe kœti 'e ga lafo.

Wawa ngbanga pa yanga zœ nene

¹¹ Aaya, 'e papa ekpe o'o goro œsœ anga 'e nene. Uzu tsheneke á tshe kœpa ekpe o'o goro œsœ yanganœ too ndje á kœwa ngbanga pa yanganœ, œ sœ бата tshe pa ekpe o'o ga tœ awa akwa nœ Ndjaba too ndje tshe wa ngbanga pa nœ. Œdœ 6œ kœwa ngbanga pa awa akwa, 6œ kœdœ ayi kœwa ngbanga pa nœ kashe 6œ dœdœ ayi kœza ga tœ akwa nene.

¹² Gbambanœ nene, Ndjaba bale dá dœ ayi kœza awa akwa dœ pe ayi kœwa ngbanga, œshe dá li kœshe azu too kœwo endje. Kashe œbœ kœdœ dœ yekane á kœwa ngbanga pa yanga zœ a?

'E katœ kœdonga tœ 'e dœ tœ 'e

¹³ 'E dji mœ dœ ɔtshœnœ, e'e dœ azu á 'e pa adœke: «Kpœsheke too 6a mbatsha 'a na 6a lakpi asœke, 'a lo 6a zœ ngbugu bale, 'a ka œrœ nœ 'a yé 'a gb̥ ngendja.»

¹⁴ Andaa 'e wuwusœ œrœ neke á wuta ga tœ e'e 6a mbatsha nene. 'E sœ bata ngawo á da yé œndœnœ œ di nene yeka á yiwa.

¹⁵ 'E li má kœpa adœke: «Œ kœsœ adœke Gbozu yindœ nœ, á 'a kœsœpe dœ soro, 'a mbœrœ œrœ neke, too ndje œneke asœke.»

¹⁶ Kashe ngōngō asœ, 'e sœ kœdonga tœ 'e tœ œrœ á 'e gbe tœ kœmbœrœ tœnœ. Kœdongatœsho kō nœ mara asœke sœ tœ ekpenœ.

¹⁷ Atamœ, uzu á tshe wusœ kœmbœrœ ɔtshœrœ á yiyindœ kœmbœrœ tœnœ nene, sœ kœmbœrœ ekperœ.

5

O'o tœ upu nœ aayi kœgbœrœ

¹ 'E dji mœ dœ ɔtshœnœ, e'e dœ ayi kœgbœrœ: ngōngō asœ 'e ki, 'e sa rawa mbœrœ oyo á sœ kœkate 'e!

² (Œrœ nœ 'e á 'e gb̥ fu yé akōkō zi lœba nœ 'e ye.

³ Őrœ nœ 'e dœ pe kowo nœ 'e ko ngbandji. Ngbandjinœ má fœ 'e adœke 'e ndo tœ kœsho 'e dœ owo. 'E ngbōba kœgbœrœ ndjoro mbœrœ e'e dœ tœ 'e, andaa kœka tshapashœnœ asœke ndo ye.

⁴ 'E wu œrœ tshangba akwa kindi á ayi akwa nœ e'e mbœrœ fœ 'e á 'e vwaratœ 'e kœko fœ endje. Œ sœsœ ndjii nene! 'E dji mara á endje sœ kœki tœnœ yé Gbozu á tshe sœ dœ gb̥gb̥ kō dji iki endje.

⁵ 'E gb̥ œrœ waa lœ soro 'e pa ɔshō yé 'e mbœrœ œneke á l̥su 'e yindœ nœ. 'E wuta бата ayarœ ojoro á endje gb̥ndœ endje tœ kœwo endje.

⁶ 'E wa ɔgb̥ ngbanga pa azu, 'e wo endjeneke á endje sœ ndjii tœ ala Ndjaba yé endje vwavwaratœ endje nene.

Kœru l̥su

⁷ Atamœ aaya, 'e sœ dœ kœru lœsu œrrr ga tœ kœkwa Gbozu Yisu. 'E gbe dœ kœru lœsu nœ ayi kœdjo kindi: manda kœni ali yavuru, tshe tœrœ kindi nœ ye. Tshe kate anga yavuru œrrr ga tœ anga osho mbœrœ kœzi ngwarœ kindi nœ ye.

⁸ E'e ndje awa bale, œ li adœke 'e sœ dœ kœru lœsu, œ shi gbi tœ lœsu 'e; gbambanœ nene, lœkœ kœkwa Gbozu ndo ye.

⁹ Aaya, 'e pupulœma 'e ugurutœ 'e tœ upu nœ anga 'e nene mbœrœ á endje kœwawa ngbanga pa 'e nene. 'E wu: ayi kœwa ngbanga ka lœ talamanda.

¹⁰ Aaya, 'e mbœrœ mara œrœ nœ aayi kœgbara o'o á endje sœ lima kœpa o'o dœ i'iri Gbozu: mara á endje sœ liya kœru lœsu endje lœ œgbœ o'o á sœ lima kœna ga ndœ endje.

¹¹ 'E wu: a e endje azu yanga mbœrœ kœru lœsu nœ endje. 'E dji o'o tœ upu kœshi gbi nœ Yobo yé 'e wu œneke á Gbozu mbœrœ fœ she manda nœ; gbambanœ nene, Gbozu sœ lima dœ ugu lœsu œdœ pe lœsu nœ kœwu oyo.

¹² Kœropa nœ kœ, aaya mœ, adja 'e wawa igi 'e ndje dœ i'iri Ndjaba nene, too dœ i'iri uzu nene, too ndje dœ i'iri anga œrœ bale nene. Kaka adœke 'e le «Ë» œ kœsœ adœke 'e yindœ o'onœ. Á 'e kœle «œœ» œ sœ adœke 'e vwaratœ 'e tœ o'onœ mbœrœ adœke 'e tete dœ o'o utshu Ndjaba nene.

Kœki fœ Ndjaba

¹³ Æ kœsœ adœke anga uzu bale ugurutœ 'e sœ kœwu oyo, tshe ki ga ndœ Ndjaba. Á œ kœsœ adœke tshe kœsœ dœ yanga, tshe donga Ndjaba.

¹⁴ Æ kœsœ adœke anga uzu bale ugurutœ 'e sœ dœ kœba, tshe e agbozu Ikrizia, yé endje ki fœ Ndjaba tœ ye manda kœta kada ga tœ ye dœ i'iri Gbozu.

¹⁵ Kœki fœ Ndjaba dœ kœyindœrœ œ she uzu lœ kœba. Gbozu kpa to gbœgbœ fœ she œ i'wi she ga lafo yé œdœ tshe kœmbœrœ ekperœ, Ndjaba œ djerœndœ nœ.

¹⁶ Atamœ, œ li adœke 'e pandœ ekperœ nœ 'e uzu dœ uzu fœ yanga nœ, 'e ki fœ Ndjaba uzu dœ uzu mbœrœ yanga nœ yekane á 'e kœshe. Gbambanœ nene, ákpála iki nœ uzu á tshe sœ ndjii fœ Ndjaba li kœmbœrœ egerœ akwa.

¹⁷ Eliya kœdœ lima uzu bata azœ. Tshe ki fœ Ndjaba dœ lœsu ye bale adœke, yavuru nini nene, yé œ mbœrœ ngbugu votœ dœ yapu mindu dœ amanœ bale, yavuru nini pa œshœ nene.

¹⁸ Manda nœ, tshe kpa ki fœ Ndjaba, ngbewo yavuru ni, yé ele œyo ko pa œshœ.

¹⁹ Aaya, œdœ uzu bale ugurutœ 'e kœdji awa, yé anga uzu kœgi she ga tœ awa.

²⁰ 'e wusœ nœ adœke uzunœ á tshe gi ayi kœmbœrœ ekperœ lœ ekpe awa, she ayancœ yé Ndjaba œ djerœndœ ukpulu ekperœ nœ ye á tshe mbœrœ asœmœ.

Ali mbeti nœ Petro Tshatshu o'o

Asœke kœdœ ali mbeti á Petro sù fœ ayindœ Yisu á endje ndjotshelœtœ endje á wuta agene 6a lœ ogo Po, Galate, Kapadose, Azi, œdœ pe Bitini. Lœko á Yisu sœ lima pa œshœ, Petro na lima ana awa bale dœ she yé dœ lœko á tshe ka ndje lima tœ tshapashœ ti, Petro kœdœ lima ayi avwa nœ Yisu ga ndœ Ayuda.

Azu mbœrœ lima œrœ kanga fœ ayindœ Yisunœ waa mbœrœ á endje sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbozu Yisu Kristu. Ádánœ á Petro sù mbetinœ tœ kœpa fœ endje adœke endje shi gbi lœ kœyindœrœ, endje dœdœ ali azu kœwu œrœ kanganœ asœmœ nene. Tshe pa fœ endje adœke Yisunœ á endje yindœ ye asœmœ, œshe dá dœ ali uzu á endje mbœrœ kanga fœ she œrrr ga tœ kœwo she. Œ li adœke 'e sœ dœ ugu lœsu 6ata she lœ kœwu œrœ kanga. Tshe kpa pa fœ endje adœke, endje gbœ bala kpoto mokœ 6ata œrœ tshangba kœru lœsu nœ endje.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Kœshi gbi lœ gbetshelœ (1.3-12)
- Œyerœ soro (1.13-2.17)
- Yisu wu œrœ kanga (2.18-25)
- Ayindœ Yisu œdœ œrœ kanga (3.1-4.19)
- Mara á li dœ agbozu tshapa ayindœ Yisu kœmbœrœtœ endje (5.1-11)
- Ndangœlœ o'o (5.12-14)

Abala

¹ Œmœ Petro, ayi avwa nœ Yisu Kristu, mœ sœ kœsu mbetinœ asœke fœ 'e dœ azu á Ndjaba ke 'e, á 'e ndjotshelœtœ 'e á wuta agene 6a lœ ogo Po, Galate, Kapadose, Azi, œdœ pe Bitini.

² Ndjaba Aba wu 6a lima sœ 'e katshatsha utshunœ, yé á ke 'e adœke 'e dœ azu nœ ye. Tshe mbœrœ adœke 'e wuta ayerœ azu lœ awa nœ Ishiri nœ ye, adœke 'e dji o'o ama Yisu Kristu yekane á tshe kœdjutœ ekperœ nœ 'e dœ indji ye.

Kaka Ndjaba yisœ otshœ lœsu œdœ kœsœ gee nœ ye fœ 'e tœ pa nœ kpuru.

A donga Ndjaba mbœrœ tafo soro á tshe za fœ azœ lœ Yisu Kristu

³ A donga Ndjaba á tshe dœ Aba Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu; gbambancœ nene, tshe sœ dœ oyo waa ga ndœ azœ. Mbœrœ tœnœ ataa, tshe za tafo soro fœ azœ lœ awa nœ Yisu Kristu á tshe shé she ugurutœ akuzu. Ndjaba mbœrœ ataa mbœrœ a kœko lœsu azœ ga tœ soronœ á a gbœ asœmœ,

⁴ a sœ dœ otshœrœ á Ndjaba gumasœ nœ kate azœ 6a lafo. Œtœnœ kœdœ œrœ á yiwa nene, œ za ngbandji nene yé œ gba ndje nene.

⁵ Ndjaba œ gbœndœ 'e dœ gbœgbœ nœ ye mbœrœ kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ ye œrrr adœke 'e gbœ kœshe á ndœ tœ kœmatœ ye dœ lœko kœka tshapashœ.

⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e sœ dœ yanga, œdœ œ kœsœ adœke ngœngœ asœke 'e wu oyo tœ tshelœ aka œgbœ œrœ kœ á wuta ga tœ 'e.

⁷ Œ li adœke endje yamba kœyindœrœ nœ 'e 6ata endje yamba œrœ dœ owo. Andaa kœyindœrœ nœ 'e ropa œrœ ye; gbambancœ nene, œrœ kœdœ œrœ á œndœnœ œ di nene. Œdœ 'e kœtœpa kœyindœrœ nœ 'e kperœ, adja Ndjaba œ donga 'e, œ za mokœ dœ kœlisœtœ fœ 'e dœ lœko á Yisu œ kwatœ ye.

⁸ Ɖeshe á 'e wuwu she dœ ala 'e nene kashe 'e yindœ ye, 'e wuwu she nene kashe 'e sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye. Mbœrœ tœnœ ataa, 'e sœ dœ egerœ yanga nœ mokœ, á uzu œ li kœpandœ maranœ kœ nene.

⁹ Gbambanœ nene, Ndjaba œ za kœshe fœ 'e b̄ata œrœ tshamanda kœyindœrœ nœ 'e.

¹⁰ Aayi kœgbara o'o nœ Ndjaba pa lima o'o tœ upu nœ kœshenœ yé endje gbara o'o tœ upu nœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba ga ndœ 'e ascœmœ.

¹¹ Gbambanœ nene, Ishiri nœ Kristu sœ lima pa endje yé œ gbara lima o'o fœ endje tœ upu nœ œrœ kanga á Kristu œ wu, œdœ ndje mokœ á tshe gbœ manda nœ. Aayi kœgbara o'onœ para lima awa kœ adœke œne wusœ lœkœnœ œdœ pe mara á œrœnœ ascœmœ œ mbœrœtœ endje.

¹² Yé Ndjaba yi lima sœ nœ fœ aayi kœgbara o'o adœke, endje gbara lima o'onœ ascœmœ tœ upu nœ endje dœ tœ endje nene kashe tœ upu nœ 'e dá aayi kœgbara o'onœ gbara lima o'o á ngœngœ asœ aayi kœyisœ Ɖtshœ O'o nœ Yisu Kristu na dœ tœnœ fœ 'e. Endje yi lima sœ nœ lœ awa nœ Ɖtshœ Ishiri á Ndjaba vwa lima she kœto b̄a lafo, yé ngœngœ asœke aandjelu sœ ndje dœ yanga mbœrœ kœwusœ nœ.

Mara kœmbœrœtœ uzu á za yanga fœ Ndjaba

¹³ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e guma gbetshelœ nœ 'e mbœrœ kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba. 'E dœ agbozu tshapa undu 'e dœ tœ 'e yé 'e ko lœsu 'e kœ ga pa œtshœrœ* á 'e gbœ dœ lœkœ á Yisu Kristu œ kwatœ ye.

¹⁴ Bata e'e kœdœ agbolo kœdji o'o ama Aba 'e, 'e zaza lœsu 'e ga pa œrœ nœ anga 'e nene b̄ata á sœ lima utshunœ adœke 'e wusœ œrœ.

¹⁵ Kashe b̄ata tsheneke á tshe e 'e, œshe kœdœ Ɖeyerœ Ndjaba, œ li adœke e'e, 'e sœ ndje yerœ lœ mara kœmbœrœtœ nœ 'e kœ.

¹⁶ Mbœrœ tœnœ dá endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «'E sœ yerœ gbambanœ nene, mœ sœ yerœ.»

¹⁷ Yé œdœ 'e kœsœ kœ'e Ndjaba adœke Aba lœkœ á 'e kœsœ kœza avwala nœ 'e fœ she, œ li adœke 'e kpa awa ye lœ olo kœsœ nœ 'e pa œshœ mbœrœ tshe wuwu tshatshu uzu nene, kashe tshe wa o'o nœ uzu dœ uzu kœeli dœ akwa nœ ye.

¹⁸ 'E wusœ nœ adœke mara kœmbœrœtœ 'e utshunœ á 'e gbœ lima manda aata 'e gaga nene. Ndjaba she 'e lœ nœ kœ, tshe sheshe 'e dœ œrœ á ndi b̄ata ngendja too œrœ nene.

¹⁹ Kashe tshe she 'e dœ indji Kristu á amanœ gbœ waa. Tshe sœ b̄ata aya pata á anga œrœ kote ye ndindi bale nene, á œndœ uburu teasho gugu tœ ye nene.

²⁰ Ndjaba ke lima she utshunœ adœke tshe mbœrœ tshapashœ, yeka á mbœrœ adœke tshe na dœ ndœngœb̄o oshonœ asœke tœ upu nœ 'e.

²¹ Lœ awa nœ ye, 'e sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba á tshe shé she lœ kuzu, yé á za mokœ fœ she dœ mara adœke kœyindœrœ nœ 'e œdœ pe lœsu 'e sœ ga pa Ndjaba.

²² 'E wuta yerœ mbœrœ á 'e tetœ kœza adja o'o ga tœ akwa. Ɖtœnœ dá sœ kœvwa 'e adœke 'e sœ dœ adja kœyindœsho, ataa 'e kakatœ nœ nene, 'e yindœtœ 'e ugorutœ 'e dœ lœsu 'e djigi.

²³ Gbambanœ nene, Ndjaba zu 'e tœ bishanœ lœ awa nœ o'o ama ye á dœ soro, á sœpe ungu dœ ungu. Kashe œ sœsœ lœ awa nœ uzu á tshe tshu nene.

²⁴ Endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

* **1.13** Ɖtshœrœnœ asœ kœdœ œneke á azu œ gbœ b̄ata ndangba œtshœ lœsu nœ Ndjaba dœ lœkœ kœkwa Yisu Kristu

«Azu para kɔkɔ sɔe ɓata a'eara ɔyɔ,
mokɔ nɔe endje sɔe ɓata ndɔkɔ a'eara ɔyɔ:
a'eara ɔyɔ ɔe ɔrɔ yɛ ndɔkɔnɔe ɔe yo.

²⁵ Kashe o'o ama Gbozu Ndjaba ɔe sɔepe waa dɔe waa.»

Andaa o'onɔe asɔemɔe, ɔetɔenɔe kɔedɔe Ɔtshɔ O'onɔe á endje yisɔe nɔe fɔe 'e.

2

¹ Mbɔerɔe tɔe nɔe ataa, 'e katɔe ekperɔe kɔ, dɔe kɔefara osho kɔ ɔedɔe úkú, dɔe mara wulapatshɔ kɔ, dɔe egerɔe ogo kɔegbɔ ɔerɔe, dɔe ndje kɔepa ekpe o'o ga tɔe uzu kɔ ti ye.

² Kashe 'e sɔe ɓata awaya. Endje sɔe kolɔe dɔe ogo kɔea ɔngɔ ayi endje, ɔngɔnɔe á li adɔeke 'e para kɔedɔe adja o'o yekane á 'e kɔegerɔe á kɔegbɔ kɔeshe.

³ Gbambanɔe nene, ɔe sɔe ɓata á endje sú ala Buku nɔe Ndjaba adɔeke: «'E wusɔe nɔe dɔe tɔe 'e adɔeke adja Gbozu sɔe dɔe ɔtshɔnɔe.»

Badja soro mbɔerɔe anda nɔe Ndjaba

⁴ 'E na ga ndɔe ye, ɔeshe kɔedɔe badja soronɔe á azu za lima vwi'i kashe Ndjaba ke lima, yɛ ɔe wu adɔeke amanɔe gbɔ waa.

⁵ 'E ndje atamɔe, 'e wuta ɓata badja soro á Ndjaba sɔe kɔembɔerɔe tɔenɔe dɔe anda á Ɔshiri nɔe ye sɔe lɔe nɔe. Tshe fa 'e tɔe ayerɔe anganga Ndjaba, mbɔerɔe á 'e kɔeko tokórɔ nɔe Ɔshiri neke á za yanga fɔe she lɔe awa nɔe Yisu Kristu.

⁶ Gbambanɔe nene, endje sú ala Buku nɔe Ndjaba adɔeke:

«'E wu, mɔe ke anga badja á anda ɔe shi mbɔerɔe tɔenɔe, á amanɔe gbɔ waa á za tɔ ɓa lakpi Siyona
mbɔerɔe kɔemɔ anda nɔe mɔe ga pa nɔe.
Uzu kɔ á tshe za lɔsu ye ga pa nɔe,
tshe gbɔ tshula bale nene.»

⁷ Mbɔerɔe 'e á 'e yindɔe ye asɔemɔe, tshe sɔe ɓata badja á amanɔe gbɔ waa; kashe mbɔerɔe azu á endje yiyindɔe ye nene, á dá badjanɔe asɔemɔe gugu nene. Endje su ala Buku nɔe Ndjaba adɔeke:

«Badjanɔe á aayi kɔemɔ anda vwaratɔe endje tɔenɔe
wuta badja á anda ɔe shi mbɔerɔe tɔenɔe.»

⁸ Endje kpa su ndje adɔeke:

«Badjanɔe asɔemɔe, azu ɔe ko ada endje tɔ tɔenɔe,
yɛ ɔe ko endje vesho.»

Endje sɔe kɔeko ada endje tɔ tɔenɔe mbɔerɔe á endje sɔesɔe kɔeyindɔe kɔedji o'o ama Ndjaba nene. Ataa ɔerɔe á yi lima ndɔe kɔembɔerɔetɔe ye fɔe endje asɔemɔe, dá na asɔemɔe.

⁹ Kashe e'e, 'e kɔedɔe azu tshelɔe mara á Ndjaba ke. E'e kɔedɔe anganga nɔe Gbozu. E'e kɔedɔe ayerɔe azu nɔe Ndjaba, á tshe ke 'e adɔeke 'e gbara ɔtshɔrɔe á tshe mbɔerɔe fɔe azu. Ɔeshe dá gbota 'e lɔe ubu osho mbɔerɔe kɔeko 'e ga lɔe mokɔ nɔe ye á ropɔ nɔe ye.

¹⁰ Utshunɔe, 'e dɔédɔé lima azu nɔe Ndjaba nene; kashe ngɔngɔnɔe asɔe, 'e wuta azu nɔe ye. Utshunɔe, Ndjaba wuwu lima oyo 'e nene; kashe ngɔngɔ asɔe, tshe wu oyo 'e ye.

E'e kɔedɔe akanga nɔe Ndjaba

¹¹ Aaya mɔe á mɔe yindɔe 'e waa, 'e sɔe ɓata azu á endje sɔe kɔeroro tɔenɔe, azu á endje dɔe agene pa ɔshɔ. Atamɔe, mɔe sɔe kɔemi upu fɔe 'e adɔeke: 'e vwaratɔe 'e tɔe ekpe gbetshelɔe nɔe ɔkɔ á sɔe kɔenga koshe dɔe ishiri 'e.

¹² 'E mbærœtœ 'e dœ ɔtshãnœ ugorutœ ayingba Yisu. Ataa œdœ endje kœpa adœke 'e kœdœ azu kœmbærœ ngbindirœ gbaa, endje wu ɔtshã akwa nœ 'e á 'e mbærœ yé endje donga Ndjaba lãkã á tshe kœkwatœ ye.

¹³ 'E liscœ agbozu tshapa ɔshãnœ asœke mbærœ 'e kœdœ azu nœ Gbozu Yisu, œdœ ndje gbozugo á tshe sœ pa azu para kãkã ascœmœ,

¹⁴ ndje dœ pe agbozu á tshe vwa endje ndœ kœza djofele fœ aayi kœmbærœ ngbindirœ ndje dœ kœdonga aayi kœmbærœ ɔtshãrœ ascœmœ.

¹⁵ Gbambanœ nene, Ndjaba yindœ nœ adœke 'e mbærœ ɔtshãrœ yeka azu á endje ndi lœ ekperœ á wuwusœ œrœ nene, kœsœsœ dœ o'o ndœ kœpa tœ upu nœ 'e nene.

¹⁶ 'E mbærœtœ 'e ɓata azu á endje kpa dœdœ akanga nene. Kashe adja œneke kpa zaza awa fœ 'e kœmbærœ ekperœ nene, kashe 'e mbærœtœ 'e ɓata akanga nœ Ndjaba.

¹⁷ 'E liscœ azu para kãkã yé œ yindœ aaya 'e. 'E kpa awa Ndjaba, yé œ liscœ gbozugo nœ 'e.

A mbærœ mara œrœ nœ Kristu

¹⁸ 'E dœ aayi akwa, 'e liscœ ayengã 'e. 'E lili kolœ œsœ endjeneke á endje sœ dœ ɔtshãnœ ndje dœ endjeneke á endje sœ dœ ɔtshã lœsu nene, kashe 'e li ndje sœ endjeneke á endje sœ dœ ɔgbã lœsu.

¹⁹ Gbambanœ nene, œdœ uzu kœru lœsu ye lœ œrœ kanga á lili má adœke tshe wu nene mbærœ kœkpa awa Ndjaba, œ ga waa.

²⁰ Ataa, ɔtshãrœ gadœ dá uzu œ gbã œ kœsœ adœke tshe wu oyo mbærœ kœmbærœ ekperœ a? Kashe œ kœsœ adœke tshe wu oyo mbærœ á tshe mbærœ ɔtshãrœ, œ sœ dœ ɔtshãnœ tœ ala Ndjaba.

²¹ Ascœmœ kœdœ œrœ á Ndjaba e 'e mbærœ tœnœ, gbambanœ nene Kristu dœ tœ ye wu lima oyo mbærœ 'e. Tshe yisœ awa fœ 'e adœke, 'e wu mara á tshe mbærœ lima ascœmœ yé œ mbærœtœ 'e ndje liaka nœ.

²² Tshe mbærœ lima ekperœ nene yé wala hiaru wuwuta lima lœ ama ye nene.

²³ Azu gu she, kashe tshe gigi fœ endje nene. Endje mbærœ ɔgbã œrœ ga tœ ye, yé tshe susuku dœ uzu nene kashe tshe za lima tœ ye fœ Ndjaba á tshe wa o'o dœ adjapu.

²⁴ Lãkã á endje wo lima she pa kurushi, tshe za lima agba ekperœ nœ azœ ga pa ye. Tshe mbærœ lima ataa yeka á a kœwuta azu á endje tshu tœ œneke á dœ ekperœ yé á sœ dœ soro ndœ kœmbærœ œrœ á sœ ndjii. Œshe, á ukunœ á tshe gbã ascœmœ, œ she 'e.

²⁵ Gbambanœ nene, 'e sœ lima ɓata apata á endje djingili awa; kashe ngãngãnœ asœke, 'e fatœ 'e ga ndœ ayi kœgbãndœ apata, á tshe kœdœ ayi kœgbãndœ ishiri 'e.

3

O'o tœ upu nœ ayashe dœ ayakoshe

¹ 'E'e dœ ayashe ndje, 'e liscœ aako 'e mbærœ œ kœsœ adœke anga endje vwaratœ endje tœ kœdji o'o ama Ndjaba, yé œdœ 'e kœyiyi ndje sœ o'o ama Ndjaba fœ endje nene gbaa, endje fatshalœsu endje mbærœ kœmbærœtœ nœ 'e dœ awo endje,

² kœwu kolœ okporo mara kœmbærœtœ nœ 'e œdœ ndje pe mara á 'e sœ kœliscœ endje.

³ Adja kœga nœ 'e mama kolœ tœ ye 6a ushu nene: 6ata mara kœguma dœ sukumu 'e, dœ kœverœ œrœ á endje mbœrœ dœ ɔrœ ga tœ 'e, ndje dœ kœverœ læba á ga waa.

⁴ Kashe œ li adœke, a sœ dœ kœga á zatœ ye yiwa tœnœ 6a tœ lœsu azœ. Ascœmœ kœdœ kœga neke á ndi nene: kœsœ dœ lœsu ziti œdœ kœsœ gee, œtœnœ dá amancœ gbœ waa tœ ala Ndjaba.

⁵ Atamœ dá ayerœ ayashe liya utshunœ á endje ko lima lœsu endje ga tœ Ndjaba, á sœ lima kœlisœ aakœ endje, endje guma lima tœ endje dœ marancœ asœke.

⁶ Bata Sara á tshe dji lima o'o akœnœ dœ Abrayamo, yé á e lima she gbozu nœ ye. 'E wuta ayawuru nœ ye œ kœsœ adœke 'e sœ kœmbœrœ ɔtshœrœ yé œdœ 'e kœkakatœ 'e ti adœke anga œrœ bale za awa tœ 'e nene.

⁷ 'E dœ ayakoshe ndje, lœ kœsœ nœ 'e dœ awo 'e, 'e wusœ nœ adœke endje kœdœ amœ azu kœropa 'e. 'E lisœ endje, mbœrœ endje ndje, endje gbœ soroncœ dá Ndjaba œ za fœ azu awa bale dœ 'e. 'E mbœrœ ataa yeka anga œrœ bale kœkukundœ avwala nœ 'e ga ndœ Ndjaba nene.

'E wu oyo tœ upu nœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii

⁸ Ndangba o'o nœ mœ fœ 'e kœdœ adœke, e'e para kœkœ 'e sœ dœ gbetshelœ bale, 'e sœ dœ lœsu kœti kane anga 'e, 'e yindœtœ 'e 6ata aaya azu, 'e wu oyo anga 'e yé œ kotœ 'e ga ati.

⁹ Adja 'e gigi ekperœ manda ekperœ nene, 'e gugu ndje azu neke á endje gu 'e nene. Kashe 'e to kane 'e ga pa endje gbambancœ nene, mbœrœ tœncœ dá Ndjaba e 'e adœke œne to kane œne ga pa 'e.

¹⁰ Œ sœ 6ata œneke á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Uzu á tshe kœyindœ kœsœ dœ ɔtshœ soro,
yé œ sœ dœ yanga pa ɔshœnœ asœke,
œ li adœke adja tshe gbœndœ tima ye tœ ekpe o'o,
yé œ gbœndœ ama ye tœ kœpa wala.

¹¹ Œ li adœke tshe katœ kœmbœrœ ekperœ,
yé œ mbœrœ kolœ ɔtshœrœ.

Tshe mbœrœ dœ mara kœ adœke,
œne sœ dœ kœsœ gee dœ azu yé œ shi gbi.

¹² Gbambancœ nene, ala Ndjaba sœ pa azu á endje sœ ndjii,
yé utu ye sœ ndœ kœdji avwala nœ endje,
kashe tshe fa tshaangba ye fœ aayi kœmbœrœ ekperœ.»

¹³ Œdœ dá mbœrœ ekperœ fœ 'e œdœ 'e kœzatœ 'e djigi ndœ kœmbœrœ ɔtshœrœ a?

¹⁴ Œdœ azu kœsœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ 'e mbœrœ á 'e sœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii, 'e sœ dœ yanga. 'E kpakpa awa endje bale nene yé 'e koko lœsu 'e ga lafo nene.

¹⁵ Kashe 'e tepa Kristu ga tœ lœsu 'e 6ata œyerœ Gbozu nœ 'e. 'E gumatœ 'e ɔbœ dœ ɔbœ mbœrœ kœpa ádá á 'e za lœsu 'e ga pa Kristu fœ azu á endje yu 'e tœncœ.

¹⁶ Kashe 'e gi o'o fœ endje dœ œmœ lœsu, dœ kœlisœ endje œdœ pe ɔtshœ gbetshelœ yekane azu á endje sœ kœpa adœke e'e kœdœ ekpe azu, á sœ kœpatœ ɔtshœ 'e kœgbœ tshula.

¹⁷ Kashe œ sœ dœ ɔtshœnœ adœke 'e wu œrœ kanga tœ upu nœ ɔtshœrœ á 'e sœ kœmbœrœ tœncœ œdœ Ndjaba kœyindœ nœ. Œneke asœ da ga kœropa kœwœ œrœ kanga manda kœmbœrœ ekperœ.

¹⁸ Gbambancœ nene, Kristu dœ tœ ye tshu lima awa bale ngbewo lœ kumu ekperœ nœ azu, œshe á tshe sœ ndjii tshe tshu mbœrœ azu á endje sœsœ

ndjii nene, mbærœ kœko 'e na tœnœ ga ndœ Ndjaba. Endje wo kolœ undu yé kashe tshe she læ kuzu dœ gbɔgbɔ nœ Ɔtsho Ishiri.

¹⁹ Yé dœ gbɔgbɔ nœ Ishirinœ asœmœ, tshe na ndœ kœyisœ œrœ fœ aishiri endjeneke á endje læ læ kánga 6a læ ogo nœ akuzu.

²⁰ Endje wvara lima tœ endje tœ kœdji o'o ama Ndjaba kashe Ndjaba kate lima endje dœ ugu lœsu dœ lœkœ á Nowa sœ lima kœmbærœ egerœ agba á kolœ azu teasho, mindu dœ votœ li lima ga læ nœ yekane á she lima la ngunœ.

²¹ Ungunœ asœmœ má batisimu á she 'e læ ekperœ nœ 'e ngɔngɔ asœ: ungunœ œ djutœ uburu tœ undu uzu nene, kashe œ she uzu œdœ tshe kœzatœ ye fœ Ndjaba dœ ɔtsho gbetshelœ. Batisimunœ she 'e mbærœ á Yisu Kristu she læ kuzu ye.

²² Tshe gu ga lafo yé œ sœ ga ati ga pa kuni Ndjaba. Tshe kœdœ Gbozu tshapa aandjelu, ga pa tshagbozu kœ œdœ ga pa gbɔgbɔ kœ 6a lafo.

4

A katœ ongboro mara kœmbærœtœ nœ azœ lima utshunœ

¹ Ataa, 6ata á Kristu wu oyo læ œkœ ye, œ li adœke 'e sœ dœ gbetshelœ nœ kœru lœsu læ œgbœ œrœ 6ata œnœ ye. Gbambanœ nene, uzu kœ á tshe sœ kœwu oyo læ œkœ ye, katœ kœmbærœ ekperœ ngbewo.

² Mbærœ tœnœ ataa, 'e kpa nana manda ogo nœ œkœ nene kashe 'e mbærœ œrœ á Ndjaba yindœ nœ læ udu soro 'e pa ɔshœnœ asœke.

³ Lima utshunœ, 'e mbærœ lima œrœ á azu á endje wuwusœ Ndjaba nene sœ lima dœ yanga kœmbærœ tœnœ. 'E sœ lima kœmbærœ angba budu, kœza lœsu 'e ga pa œrœ nœ anga 'e, kœndjo œrœ œrrr adœke œ mbærœ 'e, kœzi œrœ dœ pe kœndjo œrœ dœ wuma tœpanœ kpuru, kœdonga lima andjaba á dœ ekperœ á gaga nene.

⁴ Kashe ngɔngɔ asœ, azu á endje wuwusœ Ndjaba nene za ama endje ti asœ tœ kœwu 'e yé œ tetœ kœgu 'e mbærœ á 'e kpa sœsœ kœngbœtœ 'e dœ endje læ kœmbærœ kœngba œrœ tshulanœ alœmœ nene.

⁵ Andaa ɔbœ bale, endje pa o'o tœ mara kœmbærœtœ endje fœ Ndjaba á tshe gumatœ ye ndœ kœwa ngbanga pa azu á endje sœ dœ soro ndje dœ azu á endje tshu.

⁶ Mbærœ tœnœ ataa, tshe yi ndje lima sœ Ɔtsho O'o fœ akuzu adœke manda kœwa ngbanga pa endje 6ata azu, endje sœ dœ soro 6ata Ndjaba læ awa nœ Ishiri.

Mara kœmbærœtœ nœ azu nœ Kristu

⁷ Ɔrœ kœ ndo kœwuta ga tœ ndɔngɔlœnœ ye. 'E ma kœwusœtœ yé œ dœ agbozu tshapa undu 'e adœke 'e kœli tœ kœza avwala nœ 'e fœ Ndjaba.

⁸ Utshunœ kœ, œ li adœke 'e yindœtœ 'e ugurutœ 'e dœ lœsu 'e bale. Gbambanœ nene, kœyindœshonœ asœ œ za awa fœ 'e adœke 'e djerœndœ ekperœ ndjoro.

⁹ Ɔe li adœke 'e za osho kœsœ fœ anga 'e kashe 'e mbœmbærœ dœ kœpulœma 'e nene.

¹⁰ 6ata á Ndjaba ko 'e tœ aayi kœgbœndœ œrœ nœ ye, yé á to gbɔgbɔ liakanœ fœ 'e asœmœ, œ li adœke uzu dœ uzu za gbɔgbœnœ ga tœ akwa mbærœ kœti kane anganœ.

¹¹ Ɔdœ anga uzu ugurutœ 'e kœsœ kœpa o'o, œ li adœke tshe pa o'o á to 6a ndœ Ndjaba. Yé uzu nœ kœmbærœ akwa fœ azu, tshe mbærœ dœ gbɔgbɔ á Ndjaba za fœ she. 'E mbærœ adœke mara kœmbærœtœ 'e læ œrœ kœ donga

Ndjaba lœ awa nœ Yisu Kristu, á tshe sœ dœ mokò, dœ gbògbò neke á sœ waa dœ waa. Ame!

'E ru lœsu 'e lœ ògbòrœ òata azu nœ Kristu

¹² Aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e zaza ama 'e ti asò mbœrœ ògbòrœ á na ga ndœ 'e nene. 'E wuwu ndje òata anga œrœ kpi nene.

¹³ Kashe œ kœsœ adœke 'e wu oyo òata á Kristu wu lima, 'e sœ dœ yanga adœke lœkò á mokò nœ ye œ matœ endje, 'e ndje, 'e sœ dœ yanga kœropa nœ kpuru.

¹⁴ Èdœ endje kœpa ekpe o'o ga tœ 'e mbœrœ á 'e kœdœ azu nœ Kristu, 'e kœdœ azu nœ yanga. Gbambanœ nene, Ìshiri nœ Ndjaba á sœ dœ moko asœmœ sœ pa 'e.

¹⁵ Adja anga uzu bale ugurutœ 'e wuwu oyo mbœrœ á tshe kœdœ ayi kœwo azu, too ayi angba, too ayi kœmbœrœ ngbìndirœ, too ayi kœli ga lœ o'o nœ azu nene.

¹⁶ Kashe œdœ tshe kœwu oyo mbœrœ á tshe dœ uzu nœ Kristu, adja tshe sœsœ dœ tshula tœnœ nene, tshe donga Ndjaba mbœrœ ì'irinœ á endje za ga pa ye.

¹⁷ Òlœ kœwa ngbanga nœ Ndjaba tœ, yé tshe tetœ kœwa tœnœ utshunœ pa azu nœ ye. È kœsœ adœke tshe tetœ kœwa ngbanganœ pa azœ, ataa azu á endje vwaratœ endje tœ kœyindœ Òtshò O'o, endje ka kpœta a?

¹⁸ È sœ òata á endje sù ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«È kœsœ adœke uzu á tshe sœ ndjii œ wu oyo utshunœ yekane á Ndjaba œ she she,

ataa œrœ gadé dá wuta ga tœ uzu á tshe vwaratœ ye tœ Ndjaba œdœ uzu kœmbœrœ ekperœ a?»

¹⁹ Mbœrœ tœnœ ataa, azu á endje sœ kœwu oyo mbœrœ endje sœ kœmbœrœ œrœ á Ndjaba yindœ nœ, œ li adœke endje sœpe kœmbœrœ òtshœrœ yé œ za lœsu endje djigi ga tœ Ndjaba á tshe mbœrœ œrœ kœ, á tshe yayapa o'o ama ye nene.

5

O'o tœ upu nœ aayi kœgbòndœ azu nœ Ndjaba

¹ Mœ sœ kœmi upu fœ agbozu Ikrizia ugurutœ 'e. Èmœ kœdœ ndje gbozu Ikrizia òata 'e, mœ wu œrœ kanga á Kristu wu dœ ala mœ yé mœ gbò ndje bala mokònœ á ndo tœ kœmatœ ye asœmœ.

² 'E gbòndœ azu nœ Ndjaba á tshe ko endje fœ 'e òata aayi kœgbòndœ apata œ mbœrœ. 'E mbœmbœrœ akwanœ òata endje vwa 'e ndœ kœmbœrœ tœnœ dœ ògbò nene, kashe 'e mbœrœ dœ lœsu 'e bale òata á Ndjaba yindœ nœ. Adja 'e gbògbòndœ endje dœ gbetshelœ nœ kœgbò œrœ ndjoro lœ kumu endje nene, kashe 'e zatœ 'e kœ ndœ kœmbœrœ tœnœ.

³ Adja 'e zatatœ 'e ga pa endjeneke á Ndjaba ko endje fœ 'e asœmœ òata agbozu nene, kashe 'e dœ azu kœyisœ mara òtshò neke á sœ tœ òtshònœ fœ endje.

⁴ Yeka lœkò á egerœ Ayi kœgbòndœ apatanœ kœkwa bala tœ ye, á tshe kœkœ œrœ tshangbanœ á dœ kpoto mokò, á ndi nene fœ 'e.

⁵ Awa bale, 'e dœ amodo, 'e lisœ agbozu Ikrizia. 'E dœ azu para kœkœ, 'e zatœ 'e ga ati lœ kœsœ 'e dœ anga 'e; gbambanœ nene, endje sù ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Ndjaba vwaratœ ye tœ azu egerœ kumu, kashe tshe ma òtshò lœsu ga ndœ azu kœzatœ endje ga ati.»

⁶ 'E zatœ 'e ga ati ga tshagudi kane gbògbò nœ Ndjaba, adœke tshe ko 'e ga lafo dœ lœkò á tshe guma.

⁷ 'E katœ gbetshelœnce á za oyo fœ 'e kœ fœ Ndjaba; gbambanœ nene, tshe to œœre á 'e gbe dœ tœnce fœ 'e.

⁸ 'E dœ agbozu tshapa undu 'e, yé ala 'e gbœ kane! Gbambanœ nene, Satana á tshe kœdœ yingba 'e sœ kœfa djezœ tœ osho kœ b̄ata bamara kœpara uzu ndœ kœsuru tshelœ ye.

⁹ 'E vwaratœ 'e tœ ye yé œ ka ngbiri lœ kœyindœrœ nœ 'e. 'E wusœ nœ adœke, oyonœ á 'e wu asœke, anga anga 'e dœ aayi kœyindœrœnce lœ ndje kœwu tœnce pa tshapashœ asœ djigi.

¹⁰ Ngœngœ asœ 'e sœ kœwu oyo yé œndœnce œ di nene, kashe Ndjaba á tshe sœ dœ œtshœ lœsu kœ, á tshe e 'e kœngbœtœ 'e bale dœ Kristu lœ mokœ á ka nene, tshe kpa guma 'e dœ tœ ye manda kœwu oyo teasho tœ 'e, tshe mbœrœ adœke 'e mœmœ lœ kœyindœrœ nene, tshe to gbœgbœ fœ 'e adœke 'e kœshi gbi.

¹¹ Kaka tshe dœ Gbozu ga pa œœre kœ waa dœ waa. Ame!

Ndœngœlœ o'o

¹² Mœ su ondo mbetinœ asœ fœ 'e lœ awa nœ aya azœ dœ Sila, á tshe zatœ ye djigi fœ Ndjaba. Mœ yindœ kœza kœru lœsu fœ 'e, œdœ ndje kœpa o'o tœ upu nœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba á dœ adjapu, adœke 'e shi ngbiri lœ nœ.

¹³ Azu Ikrizia lœ Babilone ba ke á Ndjaba ke endje ndje b̄ata 'e asœmœ vwa abala fœ 'e. Gbolo nœ mœ ndje dœ Marke vwa abala fœ 'e.

¹⁴ 'E za abala kœyindœsho nœ mœ ga ugurutœ 'e b̄ata aaya azu.

Kaka Ndjaba za kœsœ gee fœ 'e para kœkœ, e'e á 'e ngbœtœ 'e bale dœ Kristu.

Bisha mbeti nœ Petro Tshatshu o'o

Asœke kœdœ bisha mbeti á Petro sù fœ ayindœ Yisu. Petro pa adœke anga azu li lima 6a ndœ ayindœ Yisu yé œ yisœ œrœ á sœ kpi tœ Ɔtsho O'o á œne yi lima sœ nœ. Azunœ asœmœ lœ kœmbœrœ œrœ á endje yindœ nœ yé œ sœ kœpa adœke Yisu kpa kwatœ ye nene. Petro kpa pa adœke soro uzu nœ Ndjaba sœ adœke œ za yanga fœ Ndjaba. Ɖtœnœ dá Yisu yi lima sœ nœ fœ azu á endje sœ lima dœ she lœkœ á tshe sœ lima adja pa œshœnœ asœke. Ɖ li adœke endje za o'onœ asœ ga lœ kumu endje.

Mbetinœ asœke li kœyisœ o'o fœ ayindœ Yisu nœ kpesheke. Gbambanœ nene, azu kœyisœrœ dœ wala lœ ndje kpesheke zœ. Endje sœ kœndi gbetshelœ nœ anga azu nœ Kristu. Kaka mbetinœ asœke za kœru lsu fœ endje adœke endje sœpe dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbozu Yisu Kristu waa dœ waa. Adja azunœ asœmœ gbogbota endje lœ œrœ á endje za lsu endje ga pa nœ nene.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Mara soro nœ azu nœ Kristu (1.3-11)
- Kœshi gbi lœ œrœ á endje yisœ nœ fœ 6œ (1.12-21)
- Azu á endje yisœ œrœ á sœsœ ndjii nene (2.1-22)
- Adja Yisu œ kwa bala tœ ye (3.1-18)

Abala

¹ Ɖmœ Shimu Petro, ayi akwa nœ Yisu Kristu œdœ ndje ayi avwa nœ ye, mœ sœ kœsu mbetinœ asœ fœ e'e á 'e wuta aayi kœyindœrœ. 'E gbœ kœyindœrœ á amanœ gbœ waa, awa bale 6ata 'a lœ awa nœ Ndjaba nœ azœ á tshe sœ ndjii œdœ Yisu Kristu Ayi kœshe azœ.

² Kaka 'e sœ dœ egerœ kœsœ gee lœ awa nœ kœwusœ Ndjaba œdœ Gbozu nœ œdœ dœ Yisu, yé endje ma Ɔtsho lsu nœ endje ga ndœ 'e tœpanœ kpuru.

'E pa avwara adœke mara kœmbœrœtœ 'e sœ dœ Ɔtshœnœ

³ Dœ gbœgbœ nœ ye œnœ Ndjaba, Yisu Kristu to œrœ kœ á li dœ azœ lœ soro ndje dœ Ɔtsho mara kœmbœrœtœsho utshu Ndjaba. Ɖshe dá e azœ lœ awa nœ mokœ nœ ye dœ tœ ye, á mbœrœ adœke a wusœ ye ndje dœ Ɔtsho akwa nœ ye.

⁴ Ataa, tshe ko œrœ á amanœ gbœ waa á tshe pa lima ndœ kœko fœ azœ yekane lœ awa nœ kœgbœ tœnœ, á 'e kœli kœwuta lœ ekperœ tshapashœnœ á azu sœ dœ ogo kœmbœrœ tœnœ á ndi endje asœmœ, yé 'e kœza mara nœ œne dœ Ndjaba.

⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e pa avwara adœke 'e za Ɔtsho kœmbœrœtœsho ga pa kœyindœrœ nœ 'e. Ga pa Ɔtsho kœmbœrœtœsho nœ 'e asœmœ, 'e dœ azu nœ kœwusœrœ.

⁶ Ga pa kœwusœrœnœ, 'e dœ agbozu tshapa undu 'e; ga pa nœ, 'e sœ dœ kœru lsu. Ga pa kœru lsunœ, 'e zatœ 'e djigi ndœ kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba.

⁷ Ga pa nœ, 'e sœ dœ kœyindœsho, yé œ sœ dœ ayo.

⁸ Gbambanœ nene, œdœ 'e kœsœ kœmbœrœ œneke kœ œbœ dœ œbœ, œ za awa fœ 'e ndœ kœmbœrœ akwa á zu leyœ fœ Ndjaba. Ataa, œ mbœrœ adœke 'e wusœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu.

⁹ Kashe uzu á tshe koesoesoe kœmbœerœtœ ye atake nene, tshe sœ b̄ata uzu á ala ye bu á tshe sœ kœtafa osho na tœnœ. Tshe djerœndœ nœ adœke Ndjaba djuto ekperœnœ á tshe mbœerœ lima k̄o.

¹⁰ Ataa aaya mœ, 'e kpa pa avwaratœ 'e adœke 'e sœpe azu á Ndjaba e 'e, yé á ke 'e asœmœ. Œdœ 'e kœmbœerœ ataa, 'e yo ga lœ ekperœ bale nene.

¹¹ Mbœerœ tœnœ ataa, sharapu œ gu nene, Ndjaba œ k̄or̄o awa fœ 'e tœ kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu, Ayi kœshe azœ, yé 'e sœ ba zœ waa dœ waa.

¹² Ádánœ ataa, mœ kpa katœ kœpandœ œerœnœ alœke fœ 'e nene, ataa 'e wu balima sœ nœ yekane á shi gbi lœ adjapu á endje yisœ nœ fœ 'e asœmœ.

¹³ Kashe mœ wu ndjii adœke, b̄ata á mœ sœ damba lœ œk̄onœ asœ, mœ sœ kolœ kœpa o'onœ asœke adœke 'e gbe dœ tœnœ œ̄o dœ œ̄o.

¹⁴ Gbambanœ nene, mœ wusœ nœ adœke olo kuzu mœ ndo ye b̄ata á Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu yisœ nœ fœ mœ.

¹⁵ Kashe mœ mbœerœ k̄o adœke manda kœtshu mœ, 'e li tœ kœgb̄andœ o'onœ asœke tœ osho k̄o.

Azu á endje wu mok̄o nœ Kristu

¹⁶ 'A pa o'o fœ 'e adœke 'e wusœ mara á Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu œ kwatœ ye dœ gb̄ogb̄o. O'onœ asœke dœdœ ndœmatoro á azu guma liaka gb̄etshelœ nœ endje nene. Kashe 'a wu she lœ mok̄o nœ ye dœ ala 'a.

¹⁷ Gbambanœ nene, Ndjaba Aba donga she œ za mok̄o fœ she, mok̄o nœ ye ropa œrœ k̄o, yé á pa lima adœke: «Tsheneke kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ ye waa, mœ sœ dœ yanga mbœerœ she.»

¹⁸ Adja a'a dœ tœ 'a, 'a dji lima tshamanœ asœ kœto ba lafo l̄ok̄o á 'a sœ lima tœ œerœnœ dœ she, ba pa œyerœ kaga.

¹⁹ Ga pa œneke asœke, 'a wusœ nœ adœke o'o á aayi kœgbara o'o gbara lima asœmœ, œtœnœ kœdœ adjapu. Œ li adœke 'e dara utu 'e ndœ kœdji kœgbara o'onœ asœmœ, mbœerœ œ sœ b̄ata miinda á tshi lœ ubu osho œrrr ga tœ kœk̄or̄o osho yekane á tombele kœtœ girigiri ba tœ l̄osu 'e.

²⁰ Utshunœ k̄o, 'e wusœ nœ dœ œtsh̄onœ adœke, kœgbara o'onœ á aayi kœgbara o'o sũ ba la Buku nœ Ndjaba asœmœ, anganœ bale toto lœ gb̄etshelœ nœ endje dœ tœ endje nene.

²¹ Gbambanœ nene, o'o ama aayi kœgbara o'o toto lœ awa akwa nœ azu nene, kashe Œtsh̄o Ishiri dá li ga lœ gb̄etshelœ nœ endje yekane á endje gbara o'o á to ba ndœ Ndjaba asœmœ.

2

Ala 'e gb̄o tœ aayi kœyisœrœ dœ wala

¹ Utshunœ lima, aayi kœgbara o'o dœ wala wuta lima ga ugurutœ azu Israyele. Awa bale, aayi kœyisœrœ dœ wala œ wuta ndje ga ugurutœ 'e, yé œ yisœ œrœ á li tœ kœndi tshelœ kœyindœrœ nœ 'e. Endje vwaratœ endje tœ Gbozu á tshe ko lima endje ga shu lœ ekperœ, yé manda aya olo endje gbota kuzu nœ gbaga ga pa endje.

² Azu ndjoro œ za awa œrœ tshula nœ endje asœmœ, yé kpœlœ kumu endje, azu œ gu œsœ awa adja o'o nœ Ndjaba.

³ Aayi kœyisœrœ dœ walanœ asœmœ, endje sœ dœ egerœ ogo kœgb̄o œrœ waa. Endje pa wala mbœerœ kœbili dœ 'e yeka á kœgb̄o œrœ tshakane 'e. Kashe Ndjaba wa ba lima ngbanga pa endje ye, yé kuzu nœ gbaga sœ kœkate endje.

4 Gbambance nene, œdœ ndje aandjelu á endje mbœrœ lima ekperœ, Ndjaba wuwu lima oyo endje nene kashe tshe ko lima endje va ga læ kudu owo, 6a tœ osho á bu kongorole dœ djingiri tœ endje. Tshe gbœndœ endje kœkate lœkœ á tshe wa dœ ngbanga.

5 Ɛ sœ ndje ataa awa bale 6ata á Ndjaba wuwu lima oyo azu pa osho nene dœ lœkœ á endje vvara lima tœ endje tœ kœdji she. Kashe tshe mbœrœ lima adœke endje nduru dœ lœkœ nœ egerœ kœsu ungu pa œshœ djigi. Kashe tshe she lima kolœ Nowa á tshe sœ lima kœmindœ o'o á sœ ndjii, awa bale dœ anga azu mindu dœ bisha (7).

6 Manda nœ, tshe wa lima ngbanga pa azu ogo Sodomœ dœ pe Gomora yé œ sho lima endje dœ owo, yé endje ju lima kœ. Tshe mbœrœ œneke lima tœ kœma œrœ á wuta mbatsha ga tœ aayi kœmbœrœ ekperœ kœ.

7 Kashe Ndjaba she lima Lota, uzu á tshe sœ ndjii, á lœsu ye sœ lima kœka she tœ œrœ tshulanœ á azunœ sœ lima kœmbœrœ tœnœ.

8 Gbambance nene, uzunœ á tshe sœ ndjii, á sœ lima ugurutœ endje asœmœ, wu lima endje kœmbœrœ ekperœ œlœ dœ œlœ, yé œ dji lima endje kœpa ekpe o'o. Kashe 6ata œshe kœdœ lima uzu á tshe sœ ndjii, lœsu ye sœ lima kœka she tœ ekperœ nœ endje.

9 Asœke kœ sœ kœma adœke, Gbozu Ndjaba wusœ kœmbœrœ adœke azu nœ ye wuta læ œgbœrœ. Kashe tshe gbœndœ aayi kœmbœrœ ekperœ ndœ kœza djofele fœ endje dœ lœkœ nœ kœwa ngbanga.

10 Utshunœ kœ, tshe za œgbœ djofele fœ aayi kœza ekpe awa nœ œkœ, á endje vwaratœ endje adœke Ndjaba dœdœ Gbozu nœ œne nene.

Aayi kœyisœrœ dœ walanœ asœmœ gbe adœke awa akwa nœ œne dœ tœ œne li ye. Endje kœdœ aayi egerœ kumu, endje sœsœ dœ awa kœgu œsœ aayi mokœ 6a lafo nene.

11 Andaa œdœ ndje aandjelu á endje ropa endje dœ egerœ gbœgbœ, endje papa o'o tœ kœgu œsœ aayi mokœnœ asœke utshu Ndjaba nene.

12 Kashe azunœ asœmœ sœ 6ata agea á endje gugu dœ kœwusœrœ nene, á Ndjaba mbœrœ endje adœke azu gi uku endje, œ wo endje, yé endje fu. Endje sœ kœgu œsœ œrœ á endje wuwusœ ádánœ nene. Endje fu 6ata agea.

13 Endje gbœ bala œrœ tshangba ekperœ kœ á endje sœ kœmbœrœ tœnœ, endje sœ kolœ dœ yanga ndœ kœmbœrœ ekperœ dœ adja œlœ. Ɛdœ 'e kœsœ kœzi œrœ dœ endje tœ osho bale, endje sœ kœsœ dœ yanga kœbili 'e yé mara kœmbœrœtœ endje sœ kœndi 'iri 'e.

14 Ala endje fa kolœ ndœ kœmbœrœ angba budu, endje sœsœ kœmœ dœ kœmbœrœ ekperœ nene yé endje sœ kœbili azu á endje mœœmœ ndœ kœmbœrœ ekperœ. Lœsu endje sú dœ ogo kœgbœ œrœ. Ataa, Ndjaba œ wa œgbœ ngbanga pa endje tako.

15 Endje katœ awa á sœ ndjii yé œ gu ndœ awa Balaame, gbolo nœ Bosœre á tshe yi lima ndœ kœgbœ ngendja læ awa nœ kœmbœrœ ekperœ.

16 Kashe Ndjaba gbagbara lima Balaame mbœrœ ekperœ á tshe mbœrœ. Mbœrœ mbarata á tshe papa o'o nene te lima tœ kœpa o'o fœ Balaame 6ata uzu, yé œ pakata ye adœke tshe gbagbara o'o iyinœ asœmœ nene.

17 Aayi kœyisœrœ dœ walanœ asœmœ sœ 6ata kumu ungu á œœ, endje sœ 6ata yavuru á bu kpikipiki, kashe œ ni nene. Ndjaba guma 6alima osho kœsœ á bu kporokoto kœ vu dœ endje.

18 Endje sœ kœpa o'o á ádánœ gugu nene mbœrœ kœmatœ endje. Endje sœ kœgbota azu á endje wuta damba ngœngœ ugurutœ azu á endje sœ læ djingili, adœke endje kpa kwatœ endje ndœ kœmbœrœ œrœ tshula á undu endje sœ kœvwa endje ndœ nœ.

¹⁹ Endje sœ kæmindœe nœ adœeke aayi kœza awa œne wuta tshakudu kanga ye, andaa endje kœdœe adja akanga nœ kæmbœerœe œerœe á yi osho ga lœ ufu œerœe. Gbambanœe nene, œdœe uzu kœtœpe œerœe deorrr, tshe te kanga nœ œerœenœe asœemœe.

²⁰ Azunœe asœemœe wu lima sœe Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu á tshe kœdœe Ayi kœshe azœe, yé mbœerœe kæwusœerœenœe asœemœe, endje wuta lima lœe œerœe tshapashœnœe asœeke á ndi azu. Kashe œe kœsœe adœeke endje kpa kwatœe endje ndœe nœe yé á kpa kotœe endje djigi ga lænœe dœe mara adœeke gbœgbœnœe ropa endje, atamœe kœsœe nœe endje ngœngœ asœe wuta tœe ekpenœe kœeropa œeneke lima utshunœe.

²¹ Gbambanœe nene, œe sœe má lima dœe œtshœnœe adœeke endje wu lima sœe awa kæmbœerœe œtshœrœe nene. Kashe œe sœe tœe ekpenœe kœeropa nœe mbœerœe endje á endje wusœe nœe yeka á manda nœe á endje kpa katœe œeyerœe awa akwa nœe Ndjaba á endje yi lima sœe nœe fœe endje.

²² Œeneke á mbœerœetœe endje fœe endje asœeke li dœe gbaguru á pa adœeke: «Yavoro ndja œe kpa kwatœe ye kœzi kœendja nœe ye» too ndje adœeke: «Endje djutœ kote kœso ye katsha tshe kpa vvirítœe ye lœe kpatœe.»

3

Adjapu Gbozu œe kwatœe ye

¹ Aaya mœe á mœe yindœe 'e waa, asœeke kpa kœdœe bisha mbeti á mœe su fœe 'e. Yé ƒala mbetinœe kœ bibisha asœeke, mœe su o'o tœe kœjo 'e tœe upu á 'e wu ƒa lima sœe nœe adœeke 'e wuta dœe œtshœ gbetshelœe.

² 'E gbe dœe o'onœe á ayerœe aayi kœgbara o'o pa lima utshunœe kane, yé œe gbe ndje dœe awa o'onœe á Gbozu á tshe kœdœe Ayi kœshe osho ko lima fœe 'e lœe awa nœe aayi avwa á tshe vwa lima endje fœe 'e.

³ Utshunœe kœ, 'e wusœe nœe adœeke, ndœe dœe lœkœ kœeka bala tshapashœ, aayi kœmœe osho á endje sœe kœena manda ogo undu endje dœe tœe endje, endje wuta. Endje tetœe kœmœe 'e,

⁴ yé œe pa adœeke: «Adja Yisu œe kwatœe ye liaka œeneke á tshe pa lima zœe da a? Gbambanœe nene, aata azœe tshu ƒalima yé œerœe bale yayapatœe ye manda endje nene. Œerœe kœe sœepe kolœe liaka œeneke á Ndjaba mbœerœe lima kœeto tœe ali kæmbœerœe œerœe pa œshœnœe asœeke.»

⁵ Azunœe á endje pa o'onœe asœeke djerœendœe nœe adœeke, lima utshunœe Ndjaba pa o'o yé tshalafo dœe tshaati wuta. Tshe mbœerœe œshœnœe asœeke lœe awa nœe ungu, yé œe sœe dœe gbœgbœ mbœerœe ungu.

⁶ Yé Ndjaba ndi ndje lima tshapashœnœe asœeke dœe awa nœe egerœe kœesu ungu á su lima pa osho djigi.

⁷ Kashe kolœe dœe o'o ama ye bale, tshe pa lima adœeke œene gbœndœe tshalafo œedœe tshapashœ nœe ngœngœ asœe ndœe kœesho tœenœe dœe owo dœe lœkœ á œene wa ngbanga œedœe dœe lœkœ kœendi aayi kæmbœerœe ekperœe.

⁸ Kashe e'e dœe aaya mœe á mœe yindœe 'e waa asœeke, anga œerœe bale á li adœeke 'e djerœendœe nœe nene dœeke: Gbozu wu olo bale tœe ala ye ƒata ngbugu kutu bale, yé œe wu ndje ngbugu kutu bale tœe ala ye ƒata olo bale.

⁹ Gbozu gbegbeletœe ye tœe kæmbœerœe œerœe á tshe pa tœenœe nene ƒata anga azu œe gbe. Kashe tshe sœe dœe ugu læsu ga ndœe 'e mbœerœe á tshe yiyindœe nœe adœeke uzu bale ndi nene. Kashe tshe yindœe nœe adœeke, azu para kœkœe fatshalœsu endje.

¹⁰ Olo kœekwa Gbozu œe sœe ƒata kœena ayi angba. Dœe olonœe asœemœe, tshalafo œe yiwa yé anga ndavuru tshama œerœe œe ki. Owo œe ju œerœe tshalafo para kœkœe yé œshœnœe asœe dœe pe œerœe tshapa nœe kœe ju.

¹¹ Yé ɓata cærcæ kɔ æ ju ataa, æ li dœ 'e kœdcœ azu adœ? 'E mbœrcœ kotoo á soro 'e kœscœ yercæ a? 'E mbœrcœ kotoo kœliscœ Ndjaba a?

¹² 'E kate olo kœwa nɓɓaŋga nœ Ndjaba yé 'e kpa pa avwara adœke olonœ wuta gbara. Olonœ asœmœ, owo æ tetœ kœju tshalafœ, yé cœrcœ tshelœnœ kɔ æ tshanga.

¹³ Kashe a sœ kœkate tafo tshalafœ œdcœ pe tshapashœnœ á Ndjaba pa lima o'o tœ nœ adœke œne mbœrcœ asœmœ. Azu á endje sœ pa nœ æ dœ kolœ aayi kœmbœrcœ cœrcæ á sœ ndjii.

O'o tœ upu nœ gbɔdjela

¹⁴ Mbœrcœ tœnœ ataa, 'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, lœ kœkate olonœ asœmœ, 'e pa avwara adœke æ gbɔ 'e tœ azu á endje sœ ndjii, á Ndjaba æ gbɔ cœrcæ bale tœ kœɓɓaŋbara 'e lœ kumunœ nene yekane á 'e kœscœ dœ kœscœ gee utshu ye.

¹⁵ 'E wusœ nœ adœke ugu lœsu nœ Gbozu nœ azœ kœdcœ awa nœ kœshe 'e. Mbœrcœ tœnœ dá aya azœ dœ Polo á a yindœ ye waa asœmœ su lima mbeti fœ 'e lœ awa nœ kœwusœtœ á Ndjaba za lima fœ she asœmœ.

¹⁶ Cœtœnœ ndje dá tshe sœ kœpa tœnœ ɓala mbeti nœ ye para kɔkɔ, kashe átá ádcœnœ gbɔ waa tœ kœwu tshelœ katanœ kporo. Yé anga azu á endje wuwusœ cœrcœ nene, œdcœ endjeneke á endje yayamba cœrcœ nene, endje sœ kœfa tshelœ o'onœ dœ mara á lili nene. Endje mbœrcœ ɓa lima kolonœ ataa dœ anga angbi mbeti, endje sœ kœpara kuzu dœ tœ endje.

¹⁷ Atamœ e'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, mœ va œtœnœ fœ 'e utshunœ ye. Ala 'e gbɔ adœke azunœ á endje vwaratœ endje tœ awa akwa nœ Ndjaba asœmœ kœfafara 'e yeka á kœko 'e vesho nene; yé endje gbɔgbota 'e lœ cœrcæ á 'e za lœsu 'e ga pa nœ nene.

¹⁸ Kashe æ li adœke 'e sœ kœgerœ lœ œtshɔ lœsu œdcœ lœ kœwusœrcœ nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu, Ayi kœshe azœ. Kaka tshe gbɔ mokɔ ngœngœ asœke, ndje waa dœ waa! Ame.

Ali mbeti nœ Yowane Tshatshu o'o

Azu sœ kœgbe adœke ayi kœsu ali mbetinœ asœ kœdœ Yowane á tshe kœdœ anga ayi avwa nœ Yisu ataa i'iri ye gugu pa nœ nene. Endje gbe ndje lima adœke œshe dá su ndje anga Ōtsho O'o á sœ kœpandœ soro nœ Yisu pa œsho. Tshe su mbeti nœ ye fœ azu kœ á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolo nœ Ndjaba.

Aayi kœyisœrœ dœ wala sœ lima kœpa adœke Yisu Kristu á tshe na ga pa œsho бата uzu dœdœ Gbolo nœ Ndjaba nene. Endje kpa sœ lima kœpa adœke, uzu li kœmbœrœ œrœ kœ á tshe yindœ nœ, kashe Ndjaba œ wu tœ ekpenœ nene. Ádánœ á tshe sú mbetinœ tœ kœmindœ o'o fœ endje tœ upu nœ Yisu. Tshe pa fœ endje adœke uzu kœ á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, tshe gbœ soro á ka nene. Tshe pa ndje adœke, ayindœ Yisu ngbœtœ endje bale dœ Ndjaba œdœ Gbolo nœ ye dœ Yisu Kristu, endje yindœ Ndjaba, œ yi ndje ndœtœ endje ugurutœ endje á kœgbœ soro á ka nene.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Ádá mbetinœ (1.1-4)
- A na ana lœ œlo (1.5-2.17)
- Ayingba Kristu (2.18-29)
- Œrœ á sœ kœema adja agbolo nœ Ndjaba (3.1-24)
- Wala œdœ adja o'o (4.1-6)
- Kœyindœsho (4.7-21)
- Gbœgbœ kœropa œrœ tshapasho (5.1-21)

O'o nœ soro

¹ A sœ kœsu o'o á wu Uzu á tshe sœ lima katshatsha utshu ali kœmbœrœ œrœ para kœkœ. A dji lima she yé a wu ndje lima she dœ adja ala azœ, a wu lima she dœ œtshœnœ yé a goro lima ndje she dœ kane azœ. Œshe kœdœ O'onœ á za adja soro.

² Soronœ asœmœ ma lima tœ ye ga ndœ azu, a wu lima dœ ala azœ, a sœ kœpandœ nœ yé á sœ kœmindœ nœ tœ upu nœ ye. Uzunœ á tshe za soro neke á ka nene sœ lima awa bale dœ Aba yekane á na kœmatœ ye fœ azœ.

³ Œneke á a wu lima yé a dji, a sœ kœyi ndje sœ nœ fœ 'e dœ ádánœ adœke 'e ngbœtœ 'e dœ 'a á 'a ngbœ ndje tœ 'a bale dœ Aba œdœ pe Gbolo nœ ye dœ Yisu Kristu.

⁴ Yé 'a sœ kœsu œneke fœ 'e mbœrœ adœke adja lœsu azœ su dœ yanga.

Ndjaba sœ бата œlo

⁵ O'o á a dji ба ndœ Yisu Kristu yé a sœ kœpandœ nœ fœ 'e dœke: Ndjaba sœ бата œlo, ubu osho gugu ба ndœ ye bale nene.

⁶ Edœ a kœpa adœke a ngbœtœ azœ bale dœ she, kashe a kpa kœsœ kœna lœ ubu osho, dá azœ kœdœ ayi wala, a sœsœ kœmbœrœtœ azœ lindœ adja O'o nene.

⁷ Kashe œdœ a kœsœ kœna tœ œlo бата á Ndjaba dœ tœ ye sœ бата œlo, dá azœ kœ a ngbœtœ azœ bale, yé indji Gbolo nœ ye dœ Yisu œ djutœ azœ lœ ekperœ kœ.

⁸ Edœ a kœpa adœke a mbœmbœrœ ekperœ nene, a sœ kœfaratœ azœ dœ tœ azœ yé adja o'o gugu lœ azœ nene.

⁹ Kashe œdœ a kœsœ kœpandœ ekperœ nœ azœ ngbi ga ushu, Ndjaba á tshe sœ ndjii, tshe za o'o ama ye ga tœ akwa. Tshe djerœndœ ekperœ nœ azœ yé tshe djutœ azœ lœ kœmbœrœ œrœ nœ azœ kœ á sœsœ ndjii nene.

¹⁰ Œdœ a kœpa adœke a mbœmbœrœ ekperœ nene, dá a fa Ndjaba tœ ayi wala, yé o'o ama ye sœsœ lœ azœ nene.

2

Kristu ayi kœnga pa azœ

¹ Agbolo nœ mœ, mœ sœ kœsu œneke fœ 'e adœke 'e mbœmbœrœ ekperœ nene. Kashe œdœ anga uzu bale kœmbœrœ ekperœ, a sœ dœ ayi kœnga pa azœ bale á tshe sœ indiri Aba: Œshe kœdœ Yisu Kristu, á tshe sœ ndjii.

² Gbambanœ nene, Yisu Kristu za lima tœ ye fœ kuzu mbœrœ kœgi kuða tshangba ekperœ nœ azœ. Œ sœsœ kolœ mbœrœ ekperœ nœ azœ bale nene, kashe ndje mbœrœ œnœ azu pa œshœ kœ.

³ Œdœ a kœmbœrœ tœ azœ lindœ awa akwa nœ Ndjaba dá a sœ dœ kœyindœrœ adœke a wusœ ye tako.

⁴ Uzu á tshe kœpa adœke: «Mœ wusœ ye», kashe tshe kœsœsœ kœmbœrœtœ ye lindœ awa akwa nœ ye nene, œshe kœdœ ayi wala yé adja o'o gugu lœ ye nene.

⁵ Kashe tsheneke á tshe gbœndœ o'o ama Ndjaba, dá sœ kœma adœke tshe yi adja ndœ ye dœ œtshœnœ. Matamœ dá a wusœ nœ adœke a ngbœtœ azœ dœ she bale.

⁶ Tsheneke á tshe du okoro ye adœke œne sœ lœ ngbœtœ dœ Ndjaba, œ li adœke tshe mbœrœtœ ye gata á Yisu mbœrœ lima.

Tafo awa akwa

⁷ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, œ dœdœ tafo awa akwa dá mœ su fœ 'e asœke nene. Œtœnœ kœdœ ongboro awa akwa á 'e wu ba lima sœ nœ. Gbambanœ nene, tœnœ kœdœ o'onœ á 'e dji lima katshatsha utshunœ.

⁸ Ataa atamœ gbaa, œtœnœ kœdœ tafo awa akwa dá mœ su fœ 'e. Œ sœ kœmatœ ye lœ mara kœmbœrœtœ Yisu œdœ ndje 'e adœke œ dœ adjapu, mbœrœ á ubu osho tetœ kœyiwa tœnœ yé adja œbœ tetœ kœtœ tœnœ.

⁹ Uzu á tshe kœsœ kœje ama ye adœke œne sœ lœ œbœ á kpa sœ kœyiangba ayancœ, tshe sœpe lœ ubu osho.

¹⁰ Uzu á tshe kœyindœ ayancœ, tshe sœ lœ œbœ, yé mbœrœ tœnœ ataa nene, tshe kpa gugu dœ anga gbetshelœ teasho adœke œne gi úkú ga tœ awa uzu nene.

¹¹ Kashe tsheneke má á tshe yiangba ayancœ, tshe sœ lœ ubu osho. Tshe sœ kœna lœ ubu osho yé œ wuwusœ osho neke á tshe sœ kœna ga tœnœ nene, mbœrœ ubu oshonœ bu ala ye ga tœ nœ ye.

¹² Agbolo nœ mœ, mœ sœ kœsu œneke fœ 'e gbambanœ nene, Ndjaba djerœndœ ekperœ nœ 'e mbœrœ i'iri ye dœ Yisu Kristu.

¹³ Alaba, mœ sœ kœsu œneke fœ 'e mbœrœ 'e wusœ tsheneke á tshe sœ lima utshu ali kœmbœrœ œrœ kœ. Amodo, mœ sœ kœsu œneke fœ 'e gbambanœ nene, 'e ropa ekpe uzunœ.

¹⁴ Agbolo nœ mœ, mœ sœ kœsu œneke fœ 'e, gbambanœ nene 'e wusœ Aba. Alaba, mœ sœ kœsu œneke fœ 'e, gbambanœ nene, 'e wusœ tsheneke á tshe sœ lima utshu ali kœmbœrœ œrœ kœ. Amodo, mœ sœ kœsu œneke fœ 'e, gbambanœ nene, 'e sœ dœ gbœgbœ, yé o'o ama Ndjaba sœ lœsu 'e yé 'e ropa ekpe uzunœ.

15 Adja 'e yiyindœ tshapasho œdœ pe œrœ tshapa nœ kɔ nene. Œdœ uzu kœyindœ tshapasho, dá tshe yiyindœ Aba nene.

16 (Ere tshapashonœ dœke: Kœyindœ kœmbœrœ œneke á ga tœ gbetshelœ nœ zœ dœ tœ zœ, too kœyindœ kœsœ dœ œneke á a sœ kœwu tœnœ pa osho, kœsœ dœ egerœ kumu ga pa œrœ tshapasho. Œtœnce para kɔkɔ, œ toto ba ndœ Aba azœ nene, kashe œ to ba pa oshonœ asœke.

17 Tshapasho œdœ pe œrœ kɔ pa osho á azu œ gbe dœ tœnœ œ ka. Kashe tsheneke á tshe mbœrœ œrœ lindœ gbetshelœ nœ Ndjaba, tshe sœ dœ soro á ka nene.

Ayingba Kristu

18 Agbolo nœ mœ, a wuta ga tœ ndɔngɔlɔ osho. Endje mindœ nœ fœ 'e adœke anga yingba Kristu bale sœ kœna tœnœ, kashe a sœ kœwu ngɔngɔ asœ adœke ayingba Kristu sœ andjoro zœ. Mbœrœ tœnœ ataa, a wusœ nœ adœke a wuta ga tœ ndɔngɔlɔ osho ye.

19 Azu asœmœ wuta lima lœ ugurutœ azœ, kashe endje dœdœ lima adja azu nœ azœ nene. Gbambanœ nene, œdœ endje kœdœ má lima azu nœ azœ, endje sœ má pe lima tœ œsœnœ bale dœ azœ. Kashe endje wuta lima ugurutœ azœ yé œ sœ kœma adœke endje dœdœ azu nœ azœ nene.

20 Tœ e'e nœ 'e, Yisu to Œtsho Ishiri fœ 'e mbœrœ adœke á 'e kœwusœ adja o'o.

21 Œdœ mœ kœsu o'onœ asœ fœ 'e, œ yiyindœ kœpa adœke mbœrœ á 'e wuwusœ adja o'o nene, kashe œ sœ ataa mbœrœ á 'e kœwusœ nœ. 'E wu ndje sœ nœ adœke adja o'o gugu dœ wala bale nene.

22 Atamœ, ayi wala kœdœ dœ? Œshe kœdœ uzu á tshe sœ kœmindœ nœ adœke Yisu dœdœ Kristu nene. Œshe asœmœ kœdœ yingba Kristu, tshe vwaratœ ye tœ Aba œdœ pe Gbolo.

23 Gbambanœ nene, uzu kɔ á tshe vwaratœ ye tœ Gbolo, tshe sœsœ awa bale dœ Aba nene. Uzu á tshe pa ngbi adœke Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, sœ awa bale dœ Aba.

24 Mbœrœ tœnœ ataa, 'e gbɔndœ o'onœ á 'e dji katshatsha utshunœ asœmœ ga lœsu 'e dœ otshonœ. Œdœ 'e kœgbɔndœ o'o á 'e dji katshatsha ba lima utshunœ asœmœ ga tœ lœsu 'e dœ otshonœ, dá 'e ndje, 'e sœ bale dœ Gbolo œdœ pe Aba.

25 Yé œrœnœ á Kristu pandœ nœ dœ tœ ye adœke œne za fœ azœ asœmœ kœdœ soro á ka nene.

26 Mœ su o'onœ asœ fœ 'e tœ upu nœ endje má endje sœ kœpara awa kœfara 'e.

27 Tœ 'e nœ 'e, Œtsho Ishiri á Kristu to lima fœ 'e sœpe lœ 'e zœ, 'e kpa gugu lœ o'o kœyisœ œrœ nœ anga angbi azu nene. Gbambanœ nene, Œtsho Ishiri sœ kœyisœ œrœ kɔ fœ 'e: Tshe sœ kœyisœ adja o'o kashe œ dœdœ wala nene. Mbœrœ tœnœ ataa, 'e mbœrœ œneke á tshe yisœ nœ fœ 'e: 'e ngbɔtœ 'e bale dœ Kristu.

28 Mbœrœ tœnœ ataa agbolo nœ mœ, 'e sœ dœ lœsu bale dœ Kristu, mbœrœ lœkɔ á tshe kpa kœkwa bala tœ ye, á lœsu azœ kœsœ ziti yé a kœgbɔgbɔ tshula nene lœkɔ á tshe kpa kœkwatœ ye.

29 Bata á 'e wusœ nœ adœke Kristu sœ ndjii asœmœ, 'e wu ndje sœ nœ adœke uzu á tshe mbœrœ œneke asœ ndjii, œshe kœdœ gbolo nœ Ndjaba.

3

¹ 'E wu mara á Aba yindœ azœ! Tshe yindœ azœ adœke tshe e azœ agbolo nœ ye. Yé a doé adja agbolo nœ Ndjaba. Wu ádánœ á azu tshapasho lili tœ kœwusœ azœ nene doœke: endje wuwusœ Ndjaba nene.

² 'E doé aaya mœ á mœ yindœ 'e, ngóngo asœke azœ kœdoe agbolo nœ Ndjaba, kashe endje mama damba mara á 'a sœ bala doé tœnœ ngbi fœ azœ nene. Atamœ gbaa, a wusœ nœ adœke lœko á Kristu kœkwa bala tœ ye, a sœ bata she mbœrœ a wu she kolœ bata á tshe sœ.

³ Uzu kœ á tshe kœsœ doé gbetshelœ ga ndœ ye ataa, tshe mbœrœ kœ adœke ekperœ sœsœ lœ œne nene bata á ekperœ gugu ndje lœ Kristu nene.

⁴ Uzu kœ á tshe sœpe kœmbœrœ ekperœ, tshe vwaratœ ye tœ kœza awa akwa nœ Ndjaba ga tœ akwa. Gbambanœ nene, mbœrœ ekperœ kœdoe kœtshapu kœmbœrœ œrœ lindœ awa akwa.

⁵ Kashe 'e wusœ nœ adœke Yisu Kristu na mbœrœ kœvwara azœ lœ ekperœ, yé tshe mbœmbœrœ ekperœ teasho nene.

⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, uzu á tshe ngbœtœ ye bale doé she, tshe mbœrœ ekperœ nene. Yé tsheneke á tshe kœsœ kœmbœrœ ekperœ, tshe wuwu she too œ wusœ ye bale nene.

⁷ Agbolo nœ mœ, uzu bale fafara 'e nene! Uzu á tshe sœ kœmbœrœ œneke á sœ ndjii, tshe sœ ndjii bata Yisu Kristu sœ ndjii.

⁸ Tsheneke á tshe mbœrœ ekperœ, œshe kœdoe uzu nœ djaboro, mbœrœ djaboro kœdoe ayi kœmbœrœ ekperœ petœ ali kœmbœrœ œrœ kœ. Gbolo nœ Ndjaba na mbœrœ kœendi tshelœ akwa nœ djaboro.

⁹ Uzu kœ á tshe te gbolo nœ Ndjaba, tshe kpa mbœrœ ekperœ nene, mbœrœ gbœgbœ nœ soro nœ Ndjaba sœ lœ ye. Yé bata á tshe kœdoe gbolo nœ Ndjaba, tshe kpa mbœrœ ekperœ nene.

¹⁰ Erœ á kuru tshagurutœ agbolo nœ Ndjaba doé endje nœ djaboro doœke: uzu kœ á tshe kœsœsœ kœmbœrœ œneke á sœ ndjii nene, tshe doédoé gbolo nœ Ndjaba nene; yé tsheneke á tshe yangba ayanœ, doédoé ndje gbolo nœ Ndjaba nene.

A yindœtœ azœ doé anga azœ

¹¹ O'o má 'e dji lima katshatsha utshunœ doœke: A yindœtœ azœ doé anga azœ.

¹² A sœsœ bata Kayina á tshe doé uzu nœ ekpe uzu yé á wo ayanœ nene. Mbœrœ gadœ á tshe wo lima she a? Mbœrœ akwa tshelœ ye doé kayina gaga lima nene, kashe œnœ ayanœ dá sœ lima ndjii.

¹³ Alaya, œdoe azu tshapasho kœyiangba 'e, 'e kikitœ nœ nene.

¹⁴ A wusœ nœ adœke a wuta lœ kuzu ndœ kœgbœ soro, mbœrœ á a sœ kœyindœ aaya azœ. Tsheneke á tshe kœsœsœ doé kœyindœsho nene, tshe sœpe lœ kuzu.

¹⁵ Uzu á tshe kœyiangba ayanœ, œshe kœdoe ayengœ kowo. Bata á 'e wusœ nœ, anga ayengœ kowo bale á tshe gbœ soro nœ wa doé wa œ gugu nene.

¹⁶ Yisu zatœ ye fœ kuzu lœ kumu azœ. Asœke má mara kœyindœsho fœ azœ. A za ndje tœ azœ fœ kuzu mbœrœ aaya azœ.

¹⁷ Edœ anga uzu bale kœsœ doé œrœ tshapasho asœ, yé á wu ayanœ á tshe sœ doé oyo kashe á tshapu kœto fœ she, dá tshe sœ doé kœyindœsho nœ Ndjaba zœ doé mœ a?

¹⁸ Agbolo nœ mœ, 'e yiwi kolœ ndœsho doé o'o too doé otsho o'o neke á wuta lœ ama 'e nene, kashe 'e ma ndje adja kœyindœshonœ lœ awa nœ kœmbœrœ œrœ.

¹⁹ Doé mara atake, a wusœ nœ adœke azœ kœdoe azu á a sœ kœna lœ awa adja o'o, tœnœ ata dá lœsu azœ œ sœ gee ba utshu Ndjaba.

²⁰ Gbambanœ nene, œdœ lœsu azœ kœsœ kœpa foe azœ adœke a mbœrœ ekperœ, Ndjaba sœ tœ egerœnœ kœropa lœsu azœ yé tshe wusœ œrœ kœ.

²¹ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, œdœ lœsu azœ kœpa adœke a mbœmœrœ ekperœ nene, asœmœ dá a za avwala foe Ndjaba dœ lœsu azœ ziti.

²² Œeneke kœ á a yœndœ nœ, a gbœ 6a ndœ ye ye mbœrœ a sœ kœmbœrœtœ azœ liaka awa akwa nœ ye, yé œ sœ kœmbœrœ œeneke á ga tœ ala ye.

²³ Œeneke á Ndjaba pandœ nœ foe azœ adœke a mbœrœ dœke: a sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolo nœ œne dœ Yisu Kristu, yé œ yindœtœ azœ dœ anga azœ 6ata á Kristu pa lima tœnœ foe azœ adœke a mbœrœ.

²⁴ Uzu á tshe kœmbœrœtœ ye lindœ awa akwa nœ Ndjaba, tshe ngbœtœ ye dœ Ndjaba bale yé Ndjaba sœ ndje dœ she awa bale. A wusœ nœ adœke Ndjaba sœ dœ azœ awa bale lœ awa nœ Œtshœ Ishiri á tshe za ga lœ azœ.

4

Ishiri nœ Ndjaba œdœ ishiri nœ yingba Kristu

¹ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, adja 'e yiyindœ o'o nœ azu kœ á endje sœ kœpa adœke œne sœ dœ Œtshœ Ishiri nene, kashe 'e mesho yé œ wu akwa tshelœ endje yeka á kœyindœ nœ adœke ishiri:œ to 6a ndœ Ndjaba. Gbambanœ nene, aayi kœgbara o'o nœ wala za tshapa œshœ djigi.

² Œrœ á ma foe 'e adœke 'e wusœ Ishiri nœ Ndjaba dœke: uzu á tshe sœ kœpa adœke Yisu Kristu fa adja uzu, uzunœ asœmœ sœ dœ Ishiri nœ Ndjaba lœ ye.

³ Kashe uzu á tshe kœvwaratœ ye tœ kœpandœ nœ atamœ dœ ádá nœ Yisu, dá Ishiri nœ Ndjaba gugu lœ ye nene. Kashe tshe sœ dœ ishiri nœ yingba Kristu á 'e dji lima o'o tœ upunœ adœke endje sœ kœna tœnœ, yé ngœngœ asœ œ sœ 6a pa œshœ zœ.

⁴ Kashe 'e dœ agbolo nœ mœ, e'e kœdœ azu nœ Ndjaba yé 'e ropa aayi kœgbara o'o nœ wala. Gbambanœ nene, Ishiri á tshe sœ kœmbœrœ akwa lœ 'e ropa ishiri á sœ lœ azu tshapashœœ asœke ye.

⁵ Azu kœgbara o'o nœ wala kœdœ azu tshapashœ. Mbœrœ tœnœ ataa, endje sœ kœgbara liaka mara azu tshapashœnœ asœke, yé endjeneke á endje dœdœ azu nœ Ndjaba nene, dá sœ kœdji endje.

⁶ Kashe tœ azœ nœ azœ, a kœdœ azu nœ Ndjaba. Uzu á tshe wusœ Ndjaba, tshe dji azœ kashe tsheneke á tshe dœdœ uzu nœ Ndjaba nene, tshe dji azœ nœ. Tœnœ dá za awa foe azœ tœ kœwusœ Ishiri nœ kœyisœ adja o'o ndje dœ ishiri nœ kœyisœ wala.

Ndjaba kœdœ kœyindœsho

⁷ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, a yindœtœ azœ dœ anga azœ, mbœrœ kœyindœsho to 6a ndœ Ndjaba. Uzu nœ kœyindœsho kœdœ gbolo nœ Ndjaba yé tshe wusœ Ndjaba.

⁸ Uzu á tshe kœgugu dœ kœyindœsho nene, tshe wuwusœ Ndjaba nene mbœrœ Ndjaba kœdœ kœyindœsho.

⁹ Mara á Ndjaba má kœyindœsho nœ ye foe azœ dœke: tshe vwa Gbolo nœ ye tshebabale ga pa œshœ mbœrœ á a kœgbœ soro lœ awa nœ ye.

¹⁰ Kœyindœsho sœ atake: œ sœsœ adœke azœ dá yindœ Ndjaba nene, kashe œshe dá yindœ azœ yeka á vwa Gbolo nœ ye, á tshe zatœ ye foe kuzu mbœrœ kœgi kuda tshangba ekperœ nœ azœ.

¹¹ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, œdœ Ndjaba kœyindœ azœ atamœ, œ li ndje dœ azœ adœke a yindœtœ azœ dœ anga azœ.

¹² Uzu bale wuwu Ndjaba nene. Kashe œdœ a kœyindœtœ azœ dœ anga azœ, Ndjaba œ sœ dœ azœ awa bale, yé ayo nœ ye œ matœ endje djigi fœ azœ.

¹³ Œrœ á sœ kœma adœke a sœ awa bale dœ Ndjaba yé tshe sœ ndje awa bale dœ azœ dœke: tshe za Œtshœ Ishiri nœ ye ga lœ azœ.

¹⁴ Adja Aba vwa lima Gbolo nœ ye adœke tshe she azu tshapashœ. 'A sœ kœmindœ nœ mbœrœ a wu lima she dœ ala 'a.

¹⁵ Œdœ uzu kœpandœ nœ adœke Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, Ndjaba œ sœ dœ she awa bale yé tshe sœ ndje dœ Ndjaba awa bale.

¹⁶ Yé azœ, a wusœ nœ yé œ sœ dœ kœyindœrœ adœke Ndjaba yindœ azœ. Ndjaba kœdœ kœyindœsho, uzu a tshe sœ dœ kœyindœsho sœ awa bale dœ Ndjaba yé Ndjaba sœ ndje awa bale dœ she.

¹⁷ Œdœ a kœsœ dœ adja kœyindœsho ugurutœ azœ, awa lœkœ kœwa ngbanga nœ Ndjaba œ za azœ nene. Mbœrœ mara á Yisu sœ lima dœ tœnœ dá a sœ ndje dœ tœnœ 6a pa œshœnœ asœke.

¹⁸ Kœyindœsho gugu dœ awa nene. Mara á Ndjaba yindœ azœ waa gœrœ awa. Kœyindœsho nœ Ndjaba gbœgbœ damba lœ losu uzu nœ awa nene, gbambanœ nene, uzu nœ awa sœ kœgbe dœ djofele.

¹⁹ Tœ azœ nœ azœ, a sœ kœyindœsho mbœrœ Ndjaba yindœ azœ utshunœ.

²⁰ Œdœ anga uzu kœpa adœke: «Mœ yindœ Ndjaba» yé á yiangba ayancœ, œshe kœdœ ayi wala. Œdœ tshe kœyiyindœ ayancœ á tshe sœ kœwu she nene, tshe yi má ndœ Ndjaba á tshe wuwu she nene koto o?

²¹ Awa akwa á Yisu Kristu za fœ azœ dœke: uzu á tshe kœyindœ Ndjaba, œ li adœke tshe yi ndje ndœ ayancœ.

5

A ropa tshapashœ mbœrœ kœyindœrœ nœ azœ

¹ Uzu kœ á tshe yindœ nœ adœke Yisu kœdœ Kristu, œshe kœdœ gbolo nœ Ndjaba. Yé uzu kœ á tshe yindœ Aba, tshe yi ndje ndœ agbolo nœ ye á tshe zu endje.

² Lœ awa nœ kœyindœ Ndjaba dœ pe kœmbœrœtœ azœ lindœ awa akwa nœ ye dá a wusœ nœ adœke a yindœ agbolo nœ Ndjaba.

³ Kœyindœsho nœ azœ ga ndœ Ndjaba œ matœ ye lœ mara á a lisœ awa akwa nœ ye. Awa akwa nœ ye kpa ka kote azœ waa nene,

⁴ mbœrœ agbolo nœ Ndjaba kœ ropa tshapashœ ye. Yé awa nœ kœropa tshapashœ kœdœ kœyindœrœ nœ azœ.

⁵ Œdœ dá ropa tshapashœ a? Uzu á tshe yindœ nœ adœke Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.

O'o tœ upu nœ Yisu

⁶ Uzu á tshe na lœ awa nœ ungu œdœ pe indji, œshe kœdœ Yisu Kristu. Œ dœdœ lima kotœ ungu nene, kashe ungu œdœ pe indji. Ishiri dá pandœ nœ atamœ; yé a wusœ nœ adœke Ishiri pa kolœ adja o'o.

⁷ Atimunœ votœ dá pandœ nœ.

⁸ Œtshœ Ishiri, ungu œdœ pe indji; endje kœ vovotœ yindœ nœ awa bale.

⁹ A yindœ o'o ama azu ye, kashe œncœ Ndjaba dá kpa ropa nœ yé tœncœ kœdœ o'o á tshe pa lima tœ upu nœ Gbolo nœ ye.

¹⁰ Mbœrœ tœncœ ataa, uzu á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolo nœ Ndjaba, œneke á Ndjaba pa sœ losu ye zœ. Yé uzu á tshe kœyiyindœ œneke á

Ndjaba pa nene, tshe za Ndjaba tõe ayi wala; gbambanõe nene, tshe yiyindõe ãeneke á Ndjaba pa tõe upu nõe Gbolo nõe ye nene.

¹¹ Wu o'õnõe dõeke: Ndjaba za soro á ka nene fõe azõe yé a gbõ soronõe ascemõe lõe awa nõe Gbolo nõe ye.

¹² Uzu á tshe ngbõtõe ye bale dõe Gbolo, tshe sõe dõe soronõe ascemõe. Kashe uzu neke á tshe ngbõngbõtõe ye bale dõe Gbolo nõe Ndjaba nene, tshe gugu dõe soronõe ascemõe nene.

Soro á ka nene

¹³ E'e á 'e yindõe i'iri Gbolo nõe Ndjaba, mõe sõe kõesu ãeneke asõe fõe 'e adõeke 'e wusõe nõe adõeke 'e sõe dõe soro á ka nene.

¹⁴ Wu ádánõe á a sõesõe dõe awa nene á lõsu azõe sõe ziti utshu ye dõeke: ãedõe a kõeýõndõe ãerõe ga ndõe ye liaka gbetshelõe nõe ye, tshe dji azõe.

¹⁵ Bata a wusõe nõe adõeke tshe sõe kœdji azõe tõe ãerõe á a sõe kõeýõndõe nõe ga ndõe ye, a wu ndje sõe nõe adõeke a gbõ ãerõenõe á a yõndõe nõe ascemõe ye.

¹⁶ Ædõe anga uzu bale kœwu ayanõe kœmbærõe ekperõe neke á sõe kœyiosho ga lõe kuzu nene, õe li adõeke tshe za avwala fõe Ndjaba yé tshe za soro fõe ayanõe ascemõe ãedõe ekperõenõe kœscæsõe kœyiosho ga lõe kuzu nene. Kashe anga ekperõe bale sõe kœyi uzu ga lõe kuzu yé mõe papa adõeke endje za avwala mbærõe ãenekemõe ascemõe nene.

¹⁷ Ærõe kõ á sæsõe ndjii nene, kœdõe ekperõe; kashe õe dœdœ ekperõe kõ dá yiosho ga lõe kuzu nene.

¹⁸ A wusõe nõe adõeke uzu kõ á tshe dõe gbolo nõe Ndjaba, lili kœsõe lõe ekperõe wa dõe wa nene mbærõe Yisu á tshe dõe Gbolo nõe Ndjaba sõe kœgbõndõe ye, yé ekpe uzu õe sõe dõe gbõgbõ ga pa ye nene.

¹⁹ A wusõe nõe adõeke azõe kœdõe azu nõe Ndjaba, kashe tshapashõ djigi sõe tshakane ekpe uzu.

²⁰ A wu ndje sõe nõe adõeke Gbolo nõe Ndjaba na, yé õe to kœwusærõe fõe azõe mbærõe adõeke a wusõe adja Ndjaba. Yé a sõe lõe adja Ndjaba lõe awa nõe Gbolo nõe ye dõe Yisu Kristu. Æshe kœdõe Ndjaba tako, tshe kœdõe soro á ka nene.

²¹ Agbolo nõe mõe, 'e zazatõe 'e ga tõe andjaba nene.

Bisha mbeti nœ Yowane Tshatshu o'o

Asœke kœdœe bisha mbetincœ á azu gbe ndje adœke Yowane dá su. Tshe sú fœ yashe á Ndjaba ke she œdœe agbolo nœ ye; azu gbe adœke mbetincœ na ga ndœe ikrizia lakpi œdœe azu á endje sœe kœngbœtœe endje kpœtœe oshoncœ bale. Tshe sœe kœmindœe nœ fœe endje adœeke, œ li dœe endje kœyindœtœe endje ugurutœe endje. Tshe kpa pa fœe endje adœeke endje ka ngbiri lœe kœyindœerœe nœe endje yé ala endje gbœ dœe azu á endje sœe kœyisœe œerœe á sœe kpi tœe Ɔtsho O'o.

Mbetincœ kurutshelœtœe ye atake:

- Tshatshu o'o (1-3)
- O'o tœe upu nœe kœyindœesho (4-6)
- Gbœdjela tœe upu nœe aayi kœyisœerœe dœe wala (7-11)
- Abala (12-13)

Abala

¹ Ɔmœe dœe Gbozu Ikrizia dá su mbeti nœe asœe fœe Yashe* á Ndjaba ke she œdœe pe fœe agbolo† nœe ye á mœe yindœe endje tœpanœe kpuru lœe adja o'o. Ɔe dœe kolœe mœe kuti mœe dá yindœe 'e nene, kashe œemœe œdœe ndje pe endjeneke kœ á endje wusœe adja o'o.

² Gbambancœ nene, œ li adœeke adja o'o sœe ugurutœe azœe, yé œe sœe dœe azœe bala waa dœe waa.

³ Kaka Aba azœe dœe Ndjaba œdœe Gbolo nœe ye dœe Yisu Kristu ma Ɔtsho lœsu nœe endje fœe azœe, œ wu oyo azœe yé œe za kœesœe gee fœe azœe, adœeke a sœe lœe adja o'o œdœe pe lœe kœyindœesho.

Adja o'o œdœe pe kœyindœesho

⁴ Mœe sœe lima dœe yanga tœpanœe kpuru kœewu adœeke anga agbolo nœe sœe kœena lœe awa adja o'o, Ɔata á Aba mi lima ndœe nœe adœeke a mbœerœe.

⁵ Yé ngœngœ asœeke, Yashe, œeneke á mœe mindœe nœe fœe Ɔœe dœeke: a yindœtœe azœe dœe anga azœe. Ɔe dœédœe tafo awa akwa dá mœe su fœe Ɔœe nene, kashe œœtœenœe kœdœe œeneke á a wusœe nœe utshuncœe lima katshatsha.

⁶ Kœyindœesho kœdœe kœembœerœtœe azœe liaka awa akwa nœe Ndjaba. Yé awa akwa á endje yisœe nœe fœe 'e lima katshatsha utshuncœe kœdœe adœeke 'e sœe lœe kœyindœesho.

⁷ Gbambancœ nene, ayingba Kristu gu ngbakaka pa œshœ. Yé endje tshapu kœyindœe nœe adœeke Yisu Kristu kœdœe adja uzu. Kpœtœe oshoncœe asœemœe dá a wusœe ayi afara, á tshe kœdœe ayingba Kristu.

⁸ Ala 'e gbœ mbœerœe adœeke akwa á a mbœerœe ugurutœe 'e kœœtshutshu nene kashe 'e gbœ œerœe tshangbancœ á li dœe 'e.

⁹ Uzu á tshe kœeyiyindœe kœgbœndœe œerœe á Kristu yisœe nœe ga tœe lœsu ye nene á drapa nœe, tshe sœesœe dœe lœsu bale ga ndœe Ndjaba nene. Kashe uzu á tshe gbœndœe kœyisœerœenœe ga tœe lœsu ye, tshe sœe dœe lœsu bale ga tœe Aba ndje dœe Gbolo nœe ye.

* 1.1 Yashe: Anga ádá nœe Yashe kœdœe ndje «ikrizia». † 1.1 agbolo: Anga ádá nœe agbolo kœdœe ndje «Ayindœe Yisu».

¹⁰ Æ kœsœ adœke anga uzu na ga ndœ 'e, á kœyisœ angbi œerœ á dœdœ œeneke á Kristu yisœ nœ nene, adja 'e zaza osho kœsœ fœ she nene yé 'e babala ndje she nene.

¹¹ Gbambancœ nene, uzu á tshe bala she, sœ kœngbœtœ ye dœ she læ ekperœ nœ ye á tshe mbœerœ asœemœ.

¹² Mœ sœ dœ o'o ndjoro kœsu fœ 'e, kashe mœ yiyindœ kœsu tœncœ ga pa kako mbeti nene. Mœ sœ kœgbe kœna ga ndœ 'e yekane á kœpa fœ 'e dœ ama mœ á lœsu azœ para kœkœ kœsu dœ yanga.

¹³ Agbolo nœ Yingo zœ[‡] á Ndjaba ke she, vwa abala nœ endje fœ œœ.

[‡] **1.13** Agbolo nœ Yingo zœ: Anga ádá nœ agbolo nœ yingo zœ kœdœ ndje «azu tshelœ ikrizia á Yowane sœ læncœ».

Votɔ mbeti nœ Yowane Tshatshu o'o

Asœke kœdœ votɔ mbeti á azu gbe adœke Yowane dá sú. Tshe su fœ anga yindœ Yisu bale á i'iri ye wu Gayushi. Yowane wwa lima azu dje lakpi mbœœrœ kœmindœ o'o ama Ndjaba, kashe lœkɔ á endje wuta 6a lakpi ogo Gayushi, Diyotrefe vwaratœ ye adœke endje lo 6a sœnda nœ œne nene. Tshe gœrɔ ndje lima ayindœ Yisu á endje za lima osho kœsœ fœ aayi avwanœ 6a sœnda nœ endje lœ ikrizia. Mbœœrœ tœnœ ataa, tshe su mbetinœ fœ Gayushi adœke tshe ka ngbiri, œ zaza awa kœmbœœrœ mara œœrœ nœ Diyotrefe nene. Œ li adœke azu za osho kœsœ dœ otshœnœ fœ azu á endje yi kumu endje ndœ kœmindœ Œtshɔ O'o.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Tshatshu o'o (1-2)
- Kœdonga osho tœ upu nœ Gayushi (3-8)
- Mara kœmbœœrœtœ nœ Diyotrefe (9-10)
- Kœdonga osho tœ mara kœmbœœrœtœ nœ Demetriyuse (11-12)
- Abala (13-15)

Abala

¹ Œmœ dœ Gbozu Ikrizia, mœ sœ kœsu mbetinœ asœ fœ aya mœ dœ Gayushi á mœ yindœ ye tœpanœ kpuru lœ adja o'o.

² Aya mœ á mœ yindœ zœ, mœ yindœ nœ adœke œœrœ kɔ sœ dœ otshœnœ ga ndœ zœ, yé 6œ sœ dœ otshœ œkɔ zœ 6ata á 6œ sœ dœ tœnœ lœ ishiri.

Yowane donga Gayushi

³ Mœ sœ lima dœ yanga waa lœkɔ á ayindœ Yisu na á mindœ nœ fœ mœ adœke 6œ zatœ zœ djigi fœ Ndjaba yé œ sœ kœmbœœrœtœ zœ liaka adja o'o.

⁴ Anga œœrœ kpi á za yanga fœ mœ gugu nene kolœ kœdji adœke agbolo nœ mœ sœ kœna lœ awa nœ adja o'o.

⁵ Aya mœ á mœ yindœ zœ, 6œ sœ kœzatœ zœ dœ lœsu zœ bale ga tœ œneke á 6œ sœ kœmbœœrœ fœ ayindœ Yisu œdœ pe fœ agene.

⁶ Endje patœ kœyindœsho nœ zœ 6a utshu Ikrizia. Mœ sœ kœki fœ 6œ adœke 6œ ti kane endje lœ ana nœ endje 6ata á Ndjaba yindœ nœ dœ otshœnœ.

⁷ Gbambanœ nene, mbœœrœ kœmbœœrœ akwanœ fœ Kristu dá endje zatœ endje ga tœ awa. Yé endje vwaratœ endje kœgbɔ œœrœ tshakane azu á endje yiyindœ Yisu nene.

⁸ Œ li dœ azœ kœti kane mara azu atamœ mbœœrœ a kœngbœtœ akwa dœ endje á kœmindœ adja o'o awa bale dœ endje.

Adiyotrefe dœ Demetriyuse

⁹ Mœ su mbeti teasho fœ ikrizia nœ 'e, kashe Diyotrefe á tshe yindœ kœka ga pa œœrœ kɔ, gbege ga pa œneke á mœ pa asœke nene.

¹⁰ Mbœœrœ tœnœ ata lœkɔ á mœ kœyi kumu mœ 6a zœ, mœ pandœ ekperœ nœ ye á tshe sœ kœmbœœrœ tœnœ. Tshe sœ kœpa ekpe o'o œdœ wala tœ upu nœ azœ. Kashe œneke á tshe mbœœrœ kɔ asœmœ lili tœ ala ye nene, tshe kpa vwaratœ ye tœ kœza osho kœsœ fœ ayindœ Yisu lœ awa ana, yé œ sœ

kœvwara ndje tœ ye tœ endjeneke á endje sœ kœ'e endje ga ndœ endje. Tshē sœ kœpakata endje yé œ sœ ndje kœgɔɔ endje lœ ikrizia.

¹¹ Aya mœ á mœ yindœ zœ, zaza mara kœmbœœ œœœ nœ ekpe azu nene kashe za mara kœmbœœ œœœ nœ ɔtshɔ azu. Uzu nœ kœmbœœ ɔtshœœ kœdœ uzu nœ Ndjaba yé uzu kœmbœœ ekperœ wuwusœ Ndjaba nene.

¹² Azu para kœkœ sœ kœpa ɔtshɔ o'o nœ Demetriyuse. Adja o'o sœ kœpa ndje tœ ye. A'a ndje, a sœ kœpa ndje tœ ye awa bale yé 6œ wusœ nœ adœke œneke á 'a sœ kœpa tœœœ kœdœ adja o'o.

Ndɔngɔɔ abala

¹³ Mœ sœ dœ o'o ndjoro kœpa fœ 6œ, kashe mœ yiyindœ kœsu tœœœ ga pa kako mbeti nene.

¹⁴ Mœ sœ kœgbe kœwu 6œ lœ ondonœ asœ yeka a kœpa tshama azœ dœ 6œ.

¹⁵ Kaka kœsœ gee sœ dœ 6œ. Anga zœ vwa abala fœ 6œ. Za ndje abala nœ mœ dœ tœ zœ fœ uzu dœ uzu.

Mbeti nœ Yuda Tshatshu o'o

Uzu á tshe sú mbeti asœ kœdœ Yuda. Œshe kœdœ aya Jake yé azu gbe adœke Yisu kœdœ lima œgbœ nœ endje. Mbeti nœ ye asœke mbœrœ ƒata œ li dœ bisha mbeti nœ Petro.

Yuda sú mbeti nœ ye fœ azu á Ndjaba ke endje. Tshe sœ kœpa fœ endje adœke ala endje gbœ dœ azu á endje sœ kœyisœ œrœ á sœ kpi tœ Œtshœ O'o. Œtshœ endje gaga nene yé œ sœ kœma adœke endje dœdœ azu nœ Yisu nene. Tshe pa ndje ndœ mara á Ndjaba œ wa o'o ga tœ azunœ á endje sœsœ kœmbœrœ œtshœrœ nene asœmœ.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Tshatshu o'o (1-2)
- Aayi kœyisœrœ dœ wala (3-16)
- Kœka ngbiri lœ kœyindœrœ (17-23)
- Ndœngœ avwala (24-25)

Abala

¹ Œmœ Yuda, aya Jake, œmœ ayi akwa nœ Yisu Kristu, mœ sœ kœsu mbetinœ asœke fœ 'e dœ azu á Aba dœ Ndjaba ke 'e, á yindœ 'e yé á sœ kœgbœndœ 'e mbœrœ Yisu Kristu.

² Kaka Ndjaba wu oyo 'e yé œ za kœsœ gee œdœ kœyindœsho nœ waa dœ waa fœ 'e.

Aayi kœyisœrœ dœ wala

³ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, mœ sœ ƒalima dœ gbetshelœ kœsu mbeti fœ 'e tœ o'o nœ kœshe á Ndjaba za fœ azœ dœ 'e. Œ li dœ mœ kœsu mbetinœ asœ ndœ kœza kœru lœsu fœ 'e, á kœza gbœgbœ tœ kœnga pa kœyindœrœ á 'e sœ dœ tœnce waa dœ waa ga ndœ Kristu.

⁴ Mœ su mbetinœ mbœrœ ekpe azu á endje li yaa ga ugurutœ 'e, á sœ kœdjingili tshelœ o'o tœ upu nœ Œtshœ lœsu nœ Ndjaba yeka á kœmbœrœ ngbindirœ nœ endje. Endje vwaratœ endje tœ Yisu Kristu á tshe dœ Ayengœ azœ œdœ Gbozu tshebale nœ azœ. Kashe endje sú ala œyerœ Buku nœ Ndjaba ngbi adœke, Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga ga tœ endje.

⁵ 'E wusœ œneke kœ á mœ yindœ kœpa fœ 'e dœ œtshœnce. 'E gbe dœ mara á Ndjaba she lima azu Israyele ƒa lœ ogo Ezipito, yé manda nœ tshe kpa wo lima endjeneke á endje vvara lima tœ endje tœ kœdji o'o ama ye.

⁶ 'E gbe ndje dœ anga aandjelu á endje sœsœ lima dœ yanga kœmbœrœ akwa tœ osho á Ndjaba za lima fœ endje nene, yé á katœ osho nœ endje ti. Ndjaba i endje dœ djingiri ga tœnce waa dœ waa, œ ko endje va ga lœ ubu osho œrrr ga tœ egerœ olo kœwa ngbanga.

⁷ 'E kpa gbe dœ Sodomœ dœ Gomora œdœ pe anga tshalakpi kœ á sœ lima indirinœ kane. Azu tshalakpinœ za lima tœ endje djigi ndœ kœmbœrœ œrœ tshula ƒata kœna manda aandjelunœ. Endje mbœrœ angba budu dœ azu á lili má adœke endje mbœrœ dœ endje nene. Ngœngœ asœ, endje ko endje va gala owo á ka nene yeka ala uzu kœ kœgbœ mbœrœ tœnce.

⁸ Azunœ á endje li ga ugurutœ 'e asœmœ mbœrœ mara œrœ ataa. Gbetshelœ nœ endje sœ kœvwœ endje adœke endje nditœ endje ndœ kœmbœrœ angba budu, endje vwaratœ endje adœke Ndjaba dœdœ Gbozu nœ endje nene yé œ sœ kœgu œsœ ishiri mokœ nœ tshalafœ.

⁹ Kashe Mikayele, gbozu tshapa aandjelu mbœmbœrœ lima ataa nene. Lɔkɔ á tshe sœ lima kœshara upu dœ djaboro mbœrœ oko Moyize, tshe tshetshene lima djaboro nene, kashe tshe pa lima fœ she adœke: «Kaka Gbozu dœ tœ ye za djofele fœ bœ.»

¹⁰ Azunœ asœmœ tshene lima œrœ á endje wuwu lima sœ nœ nene, endje lœ b̄ata agea á endje gugu dœ kœwusœrœ nene á sœ kœkotœ endje ve ga lœ kuzu.

¹¹ Oyo nœ endje, mbœrœ á endje za awa Kayina. Mbœrœ ogo ngendja, endje za awa Balaame yé endje tshu mbœrœ á endje mbœrœtœ endje b̄ata Kore á tshe oma lima dœ Moyize.

¹² Lɔkɔ á 'e ngb̄otœ 'e ndœ kœzi rœgo yazu yé œdœ endje kœsœ ugurutœ 'e, mara kœmbœrœtœ endje œ za tshula waa. Gbambanœ nene, endje mbœrœ lœsu, œ gbe utshunœ dœ uvu endje dœ tœ endje yé endje gugu dœ tshula nene. Endje sœ b̄ata ondoro tshalafœ á yugu sœ kœro dœ tœnœ kashe yavuru œ ni manda nœ nene. Endje sœ b̄ata ɔyɔ á le nene ataa olonœ kœli, too endje sœ b̄ata ɔyɔ á endje dji balima ga ati adœke œ kœro.

¹³ Endje li dœ loko tshatœ ama kota. Endje mbœrœ œrœ tshula b̄ata mara á furutsha œ wuta manda loko. Endje sœ b̄ata angerepe á gitœ endje tœ œsœnœ, yé Ndjaba guma osho kœsœ b̄a lœ ubu osho kate endje adœke endje sœ kpœmœ ngbugu dœ ngbugu.

¹⁴ Ba lœ b̄ingi nœ Adamo, Enoke kœdœ lima uzu tœ mindu dœ bisha lœ aata uzu. Tshe gbara lima tœ upu nœ azunœ adœke, Gbozu sœ kœna awa bale dœ aandjelu nœ ye kutu dœ kutu,

¹⁵ mbœrœ kœwa ngbanga pa azu para kɔkɔ. Tshe wa œgb̄ɔ ngbanga pa endjeneke á endje wvaratœ endje tœ ye, mbœrœ ekperœ nœ endje œdœ pe ekpe o'o kœgusho kɔ á endje pa dœ i'iri ye.

¹⁶ Azunœ asœmœ pu lima lœ ama endje olo para á endje sœ dœ oyo. Endje te lima kolœ manda ogo undu endje dœ tœ endje yé œ sœ lima kœu azu kolœ mbœrœ kœgb̄ɔ œrœ.

¹⁷ Kashe e'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, 'e gbe dœ o'o á aayi avwa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu pa lima fœ 'e utshunœ kane.

¹⁸ Endje pa lima fœ 'e adœke: «Dœ nd̄angɔɔ osho, anga azu œ tetœ kœyangba Ndjaba, endje tetœ kœm̄ɔ 'e yé œ sœ kœna manda ogo undu endje dœ tœ endje.»

¹⁹ Adja azunœ asœmœ, endje yi o'o ga ugurutœ azu adœke endje kurutshelœtœ endje, Ishiri nœ Ndjaba gugu lœ endje nene yé endje te manda gb̄etshelœ nœ endje b̄ata azuzu.

²⁰ Kashe e'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, 'e sœpe kolœ kœza soro 'e ga pa kœyindœrœ nœ 'e á sœ yerœ. 'E za avwala fœ Ndjaba dœ gb̄ɔgb̄ɔ nœ ɔtshɔ Ishiri.

²¹ 'E gb̄ondœ ayo nœ Ndjaba ga tœ lœsu 'e, œ za ga tœ akwa mbœrœ kœkate lɔkɔ á Gbozu Yisu Kristu œ wu oyo 'e á za soro neke á ka nene fœ 'e.

²² 'E wu oyo azu á endje lœpe damba lœ sharapu.

²³ Ɖ sœ b̄ata endje yo ga tawo, yé 'e gbota endje la owonœ kashe 'e wu oyo anga endje dœ gb̄adjela dœ œ yangba œrœ kɔ á endje mbœrœ. 'E gogoro lœba nœ endje nene mbœrœ 'e ndi dœ ekpe akwa nœ endje.

A za moko fœ Ndjaba

²⁴ A za moko fœ Ndjaba á tshe sœ dœ gb̄ɔgb̄ɔ nœ kœgb̄ondœ 'e adœke 'e yoyo nene. Tshe mbœrœ adœke 'e wuta yerœ ga utshu moko nœ ye dœ egerœ yanga.

²⁵ Ɖshe kœdœ Ndjaba tshebabale á tshe dœ ayi kœshe azœ lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu. Tshe sœ dœ mokɔ, tœ egerœ uzu, dœ gbɔgbɔ, dœ tshagbozu, kœto utshu œrœ kɔ, ngɔngɔ asœke œrrr waa dœ waa! Ame.

KƆewurƆ nƆe Yowane Tshatshu o'o

AsƆeke kƆedƆe mbeti Ɔ Yowane, ayi awna nƆe Yisu Kristu sƆ. Tshe pa adƆeke Ɔeneke kƆ Ɔ Ɔene sƆ, Ɔene wu dƆe ala Ɔene, Ɔe dji ndje dƆe utu Ɔene.

Endje te lima pa Yowane Ɔe na Ɔe za she wvi 6a lƆe tshiki Patamose. ƆdƆnƆe Ɔ tshe su lima mbetinƆe asƆe kƆedƆe adƆeke Ɔe za gbƆgbƆ fƆe ayindƆe Yisu Ɔ endje sƆe lima kƆembƆerƆe ƆerƆe kanga fƆe endje. Tshe pa fƆe endje adƆeke endje shi gbi Ɔerrr ga tƆe amanƆe.

Yisu ma Ɔeneke Ɔ mbƆerƆe bala tƆe ye lƆndƆ kƆeka tshapashƆ fƆe she lƆe ulu. Tshe wu ƆerƆenƆe lƆe ulu adƆeke Satana dƆe aandjelu nƆe ye ƆedƆe azu para Ɔ endje dji she, Yisu Ɔe ropa endje yƆe Ɔe ko endje va ga lƆe divwili kudu.

MbetinƆe kurutshelƆetƆe ye atake:

- Tshatshu o'o ƆedƆe mokƆ nƆe Kristu (1.1-8)
- Mbeti Ɔ endje sƆ fƆe Ikrizia mindu dƆe bisha (1.9-3.22)
- Buku Ɔ endje pi dƆe amende awa mindu dƆe bisha (4.1-8.1)
- Idi mindu dƆe bisha (8.2-11.19)
- Yashe, Dalagona ƆedƆe agea bisha (12.1-13.18)
- Yowane wu ƆerƆe kpikpi lƆe ulu (14.1-15.8)
- Yashi ƆkƆ nƆe Ndjaba mindu dƆe bisha (16.1-21)
- Babilone ndi, yƆe Ndjaba ropa ayingba ye (17.1-20.10)
- NdƆngƆlƆ kƆewa ngbanga nƆe Ndjaba (20.11-15)
- Tafo tshalafo dƆe pe tafo tshapashƆ (21.1-22)
- NdƆngƆlƆ o'o tƆe upu nƆe kƆekwa Yisu (22.6-21)

Tshatshu o'o

¹ MƆe sƆe kƆesu mbetinƆe asƆeke tƆe kƆeyisƆe o'o Ɔ Yisu Kristu gbara. Ndjaba za lima tƆenƆe fƆe she, adƆeke tshe yisƆe Ɔeneke Ɔ lii kƆembƆerƆetƆe endje lƆe ondonƆe asƆeke fƆe aayi akwa nƆe ye. Yisu Kristu yisƆe o'onƆe asƆemƆe fƆe Yowane, ayi akwa nƆe ye lƆe awa nƆe kƆevwa andjelu nƆe ye fƆe she.

² Yowane kƆedƆe timu nƆe Ɔeneke kƆ Ɔ tshe wu 6ata ulu. TƆenƆe kƆedƆe O'o ama Ndjaba ƆedƆe adjapu Ɔ Yisu Kristu pa.

³ Yanga nƆe uzu Ɔ tshe di mbetinƆe asƆeke, ndje dƆe endjeneke Ɔ endje dji upu nƆe kƆegbara o'o asƆe, yƆe Ɔ gbƆndƆe Ɔeneke Ɔ endje sƆ ga la nƆe. GbambanƆe nene, olonƆe ndo ye.

Abala fƆe azu lƆe Ikrizia mindu dƆe bisha

⁴ ƆmƆe Yowane, mƆe vwa abala fƆe azu lƆe Ikrizia mindu dƆe bisha lƆe ogo Azi. Kaka adƆeke Ndjaba ma ƆtshƆ lƆsu ƆedƆe kƆesƆe gee nƆe ye ga ndƆe 'e; ƆtshƆ lƆsu ƆedƆe kƆesƆe gee Ɔ to 6a ndƆe ye Ɔ tshe sƆe zƆe, Ɔ tshe sƆe lima yƆe Ɔ sƆe kƆena tƆenƆe; ƆtshƆ lƆsu ƆedƆe kƆesƆe gee Ɔ to 6a ndƆe aishirinƆe mindu dƆe bisha Ɔ endje ka utshu ngande tshagbozu nƆe ye asƆemƆe;

⁵ ƆtshƆ lƆsu ƆedƆe kƆesƆe gee Ɔ to 6a ndƆe Yisu Kristu Ɔ tshe dƆe adja timu, eya Gbulo lƆe ugurutƆe akuzu ƆedƆe uzu Ɔ tshe sƆe ga pa agbozugo kƆ pa ƆshƆ. Yisu Kristu sƆe kƆeyindƆe azƆe, Ɔe gi azƆe lƆe ekperƆe nƆe azƆe lƆe awa nƆe indji ye,

⁶ yƆe Ɔ fa azƆe tƆe anganga Ndjaba tshelƆe ogo tshagbozu nƆe ye ndƆe kƆembƆerƆe akwa fƆe AbanƆe dƆe Ndjaba. Kaka tshe gbƆ mokƆ ƆedƆe gbƆgbƆ mbƆerƆe ngbugu dƆe ngbugu. Ame!

7 'E wu, Yisu ƕe jere lƕe ongoro. Azu para kƕkƕ ƕe wu she, ataa endjeneke á endje sú lima she. Azu ogo pa ƕshƕ djigi ƕe ditshelƕema endje mangba upu nƕe ye. Ɛ, ƕe sƕe kolƕe ataa. Ame!

8 Gbozu Ndjaba nƕe gbƕgbƕ kƕ, á tshe sƕe zƕe, á sƕe lima yé á sƕe kƕena tƕenƕe, pa adƕeke: «Mƕe kƕedƕe alinƕe ƕedƕe ndƕngƕlƕnƕe.»

Yowane wu Yisu lƕe ulu

9 Ɛmƕe kƕedƕe aya 'e dƕe Yowane á a ngbƕtƕe azƕe dƕe 'e bale lƕe kƕewu ƕerƕe kanga, lƕe ama akwa nƕe Ogo gbozu nƕe Ndjaba yé á sƕe kƕeshi gbƕ lƕe kƕengbƕtƕe azƕe bale dƕe Yisu. Endje za lima mƕe vwi ƕa lƕe tshiki á iirƕnƕe kƕedƕe Patamose mangba kƕezatƕe mƕe ga tƕe O'o ama Ndjaba ƕedƕe ga tƕe adjapu á Yisu yisƕe nƕe.

10 Ɔtshƕ Ishiri sƕe lima dƕe mƕe dƕe olo nƕe Gbozu*, yé mƕe sƕe lima kƕedji ƕgbƕ tshama ƕata luba djagamanda mƕe.

11 Tshamanƕe ki lima adƕeke: «Ɛrƕe á ƕe sƕe kƕewu tƕenƕe, su ga la mbeti, yé ƕe vwa ga lƕe Ikrizia mindu dƕe bisha: ƕa lƕe Efeze, ƕa lƕe Simirƕe, ƕa lƕe Peregame, ƕa lƕe Tiyatire, ƕa lƕe Sarde, ƕa lƕe Filadelfi ƕedƕe ndje ƕa lƕe Lawudukiya.»

12 Mƕe fa lima tƕe mƕe mbƕerƕe kƕewu uzu á tshe sƕe kƕepa o'o fƕe mƕe asƕemƕe. Yé manda kƕefatƕe mƕe, mƕe wu lima ƕerƕe á endje ko tala ga panƕe mindu dƕe bisha (7) á endje mbƕerƕe dƕe ƕrƕe. 13 Yé mƕe wu ƕerƕe ƕe ka lima ƕa uguru ƕerƕe á endje ko tala ga panƕe ƕata Gbolo nƕe uzu. Uzunƕe verƕe yƕgbƕdƕe lƕeba, ƕe i uwu á endje mbƕerƕe dƕe ƕrƕe ga lƕe okoro ye.

14 Sukumu ye sƕe tƕe imbinƕe urrr ƕata imbi usu pata, yé ala ye sƕe ƕata laƕa owo.

15 Ada ye tshi lima ƕata waya á endje yi ga ta wo yekane á ye kotenƕe. Tshama ye wu lima ƕata tshama udjuru egerƕe ungu.

16 Ba tƕe kuni ye, tshe tƕe angerepe mindu dƕe bisha yé ingiri yakamba á amance bisha ki waa, sƕe lima kƕewuta lƕe ama ye. Tshatshu ye sƕe lima kƕetshi tƕenƕe ƕata ƕlƕ á tshi dƕe gbƕku ƕlƕ.

17 Lƕkƕ á mƕe wu she, mƕe te ga tƕe ada ye ƕata uzu á tshe tshu ye. Tshe to kuni ye ga pa mƕe, ƕe pa adƕeke: «Awa zaza ƕe nene! Ɛmƕe kƕedƕe ali uzu ƕedƕe ndƕngƕlƕ uzu.

18 Ɛmƕe kƕedƕe uzu á tshe sƕe dƕe soro. Mƕe tshu lima ye kashe ngƕngƕ asƕe, mƕe sƕe dƕe soro waa dƕe waa. Ɛmƕe dá sƕe dƕe herela nƕe kuzu ƕedƕe pe herela nƕe osho nƕe akuzu.

19 Ataa, su ƕerƕe neke á ƕe wu, ƕeneke á sƕe zƕe ƕedƕe ƕeneke á na manda nƕe.

20 Tƕe upu nƕe angerepenƕe mindu dƕe bisha á ƕe wu ƕa tƕe kuni mƕe ƕedƕe ƕerƕe á endje ko tala ga panƕe mindu dƕe bisha á endje mbƕerƕe dƕe ƕrƕe asƕemƕe, wu ádánƕe á kotƕe endje yiwa tƕenƕe dƕeke: angerepenƕe mindu dƕe bisha kƕedƕe aandjelu nƕe Ikrizia mindu dƕe bisha, yé ƕerƕe á endje ko tala ga panƕe mindu dƕe bisha kƕedƕe Ikrizia mindu dƕe bisha.»

2

Mbeti á endje sú fƕe Ikrizia ƕa lƕe Efeze

1 «Su mbeti fƕe andjelu nƕe Ikrizia ƕa lƕe Efeze adƕeke:

«Uzu á tshe ko angerepe mindu dƕe bisha ga tƕe kuni ye yé á sƕe kƕena ugurutƕe tala mindu dƕe bisha á endje mbƕerƕe dƕe ƕrƕe asƕemƕe, pa adƕeke:

* 1.10 Olo nƕe Gbozu kƕedƕe lima utshunƕe ƕlƕ yenga á ayindƕe Yisu sƕe lima kƕengbƕtƕe endje ndƕe kƕeƕe dƕe olo á Yisu she lima lƕe akuzu (Akw 20.7; Yow 20.1)

² Mœ wusœ neke á 6œ sœ kœmbœrœ tœnœ ye, ili á 6œ wvi œdœ pe kœru lœsu nœ zœ. Mœ wusœ nœ adœke 6œ yiyindœ kœsœ tœ œsœnœ dœ aayi katshalœsu nene. 'Bœ wu lœsu endjeneke á endje sœ kœpa adœke œne kœdœ aayi avwa kashe endje dœdœ aayi avwa nene, yé 6œ wu endje tœ aayi wala.

³ 'Bœ ru lœsu zœ, 6œ wu œœrœ kanga tœ upu nœ 'iri mœ yé 6œ mœmœ nene.

⁴ Kashe mœ sœ dœ o'o bale kœgbagbara 6œ: 6œ katœ kœyindœsho nœ zœ lima utshunœ ga ndœ mœ ye.

⁵ Gbe tshelœ zœ tœ osho á 6œ to tœnœ á te kane. Fatshalœsu zœ yé œ kwatœ zœ ndœ akwa á 6œ mbœrœ lima utshunœ. Œdœ 6œ kœfafatshalœsu zœ nene, mœ na ga ndœ zœ yé mœ gi tala nœ zœ tœ oshonœ á sœ tœnœ ascœmœ ye.

⁶ Kashe, œœrœnœ ascœke sœ mbœrœ 6œ: 6œ sœ kœyiangba œœrœ á Anikolayiti sœ kœmbœrœ tœnœ 6ata mœ ndje.

⁷ «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri sœ kœpa fœ azu Ikrizia.

«Uzu neke á tshe ropa ekperœ kœ, mœ za awa fœ she adœke tshe zi leyœ nœ soro á sœ 6a lœ paradizo nœ Ndjaba.»

Mbeti á endje sú fœ Ikrizia 6a lœ Simirnœ

⁸ «Su mbeti fœ andjelu nœ Ikrizia lœ Simirnœ adœke:

«Uzu á tshe dœ alinœ œdœ ndœngœnœ, tsheneke á tshe tshu lima kashe á kwatœ ye ga lœ soro, pa atake:

⁹ Mœ wusœ œœrœ kanga nœ zœ œdœ pe oyo nœ zœ, kashe œ6œ kœdœ ayi kœgbœrœ. Mœ wusœ ekpe o'o á azu á endje pa adœke œne kœdœ Ayuda sœ kœpa ga tœ œkœ zœ kashe endje dœdœ Ayuda nene, endje kœdœ Sinagoga nœ Satana.

¹⁰ Awa mbœmbœrœ 6œ tœ œœrœ kanganœ á 6œ wu bala nene. Dji kane: djaborœ œ ko anga azu ndjoro ugurutœ 'e va ga lœ anda kána mbœrœ kœwu lœsu 'e, endje mbœrœ œœrœ kanga fœ 'e manda olo ndjokpa. Zatœ zœ ga tœ kœyindœrœ nœ zœ œrrr ga tœ kuzu zœ, yé mœ za bala kpoto nœ soro fœ 6œ.

¹¹ «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri sœ kœpa fœ azu Ikrizia!

«Uzu neke á tshe ropa ekperœ kœ, tshe tshu kuzu nœ bisha nene.»

Mbeti á endje sú fœ Ikrizia 6a lœ Peregame

¹² «Su mbeti fœ andjelu nœ Ikrizia lœ Peregame adœke:

«Uzu á tshe sœ dœ ingiri yakamba á amanœ bisha ki waa, pa adœke:

¹³ Mœ wusœ osho á 6œ sœ tœnœ ye: œtœnœ kœdœ osho á ngande tshagbozu nœ Satana sœ tœnœ. Kashe 6œ zatœ zœ kœ fœ mœ yé œ 'ea'ea mœ lœ kœyindœrœ nœ zœ nene, ataa ga tœ lœndœ á endje wo lima dœ Atipase á tshe dœ adja timu nœ mœ 6a ndœ 'e, 6a tœ osho á Satana sœ tœnœ.

¹⁴ Kashe mœ sœ dœ o'o kœgbagbara 6œ tœnœ: Azu á endje sœ kœro manda kœyisœrœ nœ Balaame sœ ndœ zœ. Balaame sœ lima kœu Balake adœke tshe gi úkú ga tœ awa azu Israyele mbœrœ kœvwa endje adœke endje zi songba agea á endje to tœ tokórœ fœ andjaba œdœ kœvwa endje ndœ kœmbœrœ angba budu.

¹⁵ 'Ba ndœ zœ ndje, anga azu á endje sœ kœna manda kœyisœrœ nœ Anikolayiti sœ zœ.

¹⁶ Ataa, fatshalœsu zœ. Ete nene, mœ sœ kœna ga ndœ zœ lœ ondonœ, yé mœ nga koshe ga tœ endje dœ ingiri yakamba á sœ kœwuta lœ ama mœ.

¹⁷ «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri sœ kœpa fœ azu Ikrizia.

«Uzu neke á tshe ropa ekperœ kɔ, mœ to mane* á zatœ endje yiwatœncœ fœ she, mœ za bala imbi badja á endje sú tafo i'iri ga pa nœ fœ uzu dœ uzu; i'iri á uzu bale wuwusœ nœ nene, kolœ tsheneke á tshe gbɔ, dá wusœ nœ.»

Mbeti á endje sú fœ Ikrizia 6a lœ Tiyatire

18 «Su mbeti fœ andjelu nœ Ikrizia lœ Tiyatire adœke:

«Gbolo nœ Ndjaba á ala ye sœ koetsi bata owo yé ada ye sœ koetsi ndje bata waya á endje yi ga ta wo yekane á ye kotencœ, pa adœke:

19 Mœ wusœ œeneke á 6œ sœ kœmbœrœ tœncœ ye, kœyindœsho nœ zœ, kœzatœ zœ ga tœ kœyindœrœ, mara kœmbœrœ dœ akwa nœ zœ œdœ pe kœru lœsu nœ zœ. Mœ wusœ nœ adœke œrœ neke á 6œ sœ kœmbœrœ ngœngœ asœke ropa œeneke á 6œ mbœrœ lima utshunœ ye.

20 Kashe mœ sœ dœ o'o bale kœgbagbara 6œ tœncœ: Bœ za awa fœ Zezabele, yashe á tshe sœ kœmatœ ye adœke œne kœdœ ayi kœgbara o'o ama Ndjaba. Tshe sœ kœfara aayi akwa nœ mœ ndœ kœmbœrœ angba budu dœ pe kœzi songba agea á endje to tœ tokóró fœ andjaba.

21 Mœ katœ olo fœ she adœke tshe fatshalœsu ye kashe tshe yiyindœ kœkatœ angba budu nœ ye ti nene.

22 Mbœrœ tœncœ ataa, mœ za she vwi ga pa kelekpa nœ œgbœ œrœ kanga awa bale dœ endjeneke á endje sœ kœmbœrœ angba budunœ dœ she œdœ endje kœkakatœ kœmbœrœ angba budunœ ti nene.

23 Ga panœ, mœ wo agbolo nœ ye. Ataa, azu Ikrizia kɔ œ wusœ nœ adœke œmœ kœdœ tsheneke á tshe wusœ gbetsheleœ œdœ lœsu azu. Mœ za œrœ tshangba akwa nœ uzu dœ uzu liaka œeneke á tshe mbœrœ, fœ she.

24 «Kashe tœ upu nœ 'e lœ Tiyatire á 'e vwaratœ 'e tœ ekpe kœyisœrœ nœ azunœ asœmœ, yé á tshapu kœwusœ œeneke á azunœ sœ kœ'e tœncœ adœke "kœyisœrœ nœ Satana lœ ubunœ", mœ sœ kœpa fœ 'e ngbi adœke: mœ kpa za anga angbi kongba ga pa igi 'e nene.

25 Kashe 'e tepa œeneke á 'e sœ dœ tœncœ ngbiri œrrr ga tœ kœkwa mœ.

26-28 «Azu neke á endje ropa ekperœ kɔ yé á sœpe kœmbœrœ akwa nœ mœ œrrr ga tœ ndœngœlœncœ, mœ za bala tshagbozu á mœ gbœ 6a ndœ Aba mœ fœ endje. Mœ za tshagbozu nœ kœsœ ga pa ogo kɔ fœ endje. Endje gbœndœ azu ogonœ dœ œgbœncœ, yé œ ndi tshelœ endje krœna bata lœsú á endje mbœrœ dœ oto. Awa bale, mœ za tombele fœ azunœ asœmœ.

29 «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á fshiri sœ kœpa fœ azu Ikrizia!»

3

Mbeti á endje sú fœ Ikrizia 6a lœ Sarde

1 «Su mbeti fœ andjelu nœ Ikrizia lœ Sarde adœke:

«Uzu á tshe sœ dœ fshiri nœ Ndjaba mindu dœ bisha, ndje dœ angerepe mindu dœ bisha asœmœ pa adœke: Mœ wusœ œeneke á 6œ sœ kœmbœrœ tœncœ ye, mœ wusœ œeneke á azu sœ kœpa tœ upu nœ zœ adœke 6œ sœ dœ soro andaa 6œ tshu ye.

2 Ala zœ gbœ, yé za gbœgbœ fœ udu soro zœ á ndo kœtshu tœncœ asœmœ kane. Gbambœ nene, mœ wu adœke anga akwa bale á 6œ sœ kœmbœrœ tœncœ á sœ tœ œtshœncœ utshu Ndjaba nœ mœ, kpa gugu nene.

3 Gbe tshelœ zœ tœ o'o ama Ndjaba á endje yi lima sœ nœ fœ 6œ yé á 6œ dji kane. Gbœndœ nœ yé œ fatshalœsu zœ. Œdœ ala zœ kœgbœgbœ nene, mœ

* 2.17 Mane kœdœ rœgo á Ndjaba to lima fœ agbolo Israyele tœ awa nœ kœwuta endje lœ kanga. Dœ o'o ama Ebre, i'irinœ asœmœ kœdœ «Asœke kœdœ gadœ?»

na trosha ga ndœ zœ ɓata ayi angba, ɓœ wusœ ada ɔlɔnœ á mœ na dœ tœnœ ndœ kœndondoro ɓœ nene.

⁴ Andaa, ɓœ sœ dœ anga azu ndœ zœ lœ Sarde á endje djadja kote lœba nœ endje nene. Endje verœ imbi lœba ga tœ endje adœke 'a rotœ awanœ bale dœ endje, gbambanœ nene, endje li dœ tœnœ ye.

⁵ «Ataa, azu neke á endje ropa ekperœ kɔ, endje verœ imbi lœba, mœ wo i'iri endje ala buku nœ soro nene. Mœ yindœ nœ bala utshu Aba mœ œdœ utshu aandjelu nœ ye adœke endje kœdœ azu nœ mœ.

⁶ «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri sœ kœpa tœnœ fœ azu Ikrizia.»

Mbeti á endje sú fœ Ikrizia ɓa lœ Filadelfi

⁷ «Su mbeti fœ andjelu nœ Ikrizia lœ Filadelfi adœke:

«'E dji o'o á uzu á tshe sœ yerœ, á dœ adja adjapu, pa fœ 'e kane. Ɔshe dá tepa herela nœ gbozugo Davidi, á tshe kœkɔrɔ dœ manda, uzu bale œ li kœtshu tœnœ nene, yé á tshe kœtshu ga tœnœ, uzu bale œ li kœkɔrɔ tœnœ nene. Tshe pa adœke:

⁸ Mœ wusœ akwa nœ zœ ye. Mœ wusœ nœ adœke ɓœ sœ dœ gbɔgbɔ teasho yé atamœ gbaa, ɓœ lise o'o ama mœ yé œ 'ea'ea nene. Mbœrœ tœnœ ataa, mœ kɔrɔ manda utshu zœ á uzu bale œ li kœtshu tœnœ nene.

⁹ Ɔrœnœ á mœ mbœrœ dœ azu tshelœ Sinagoga nœ Satana, dœ endjeneke á endje sœ kœpa adœke œne kœdœ Ayuda kashe endje dœdœ Ayuda nene mbœrœ endje sœ kœpa wala, dœke: Mœ shosho endje adœke endje na kœgote ga tœ ada zœ, yé endje wusœ nœ adœke mœ yindœ zœ.

¹⁰ Mbœrœ á ɓœ gbɔndœ o'o ama mœ dœ kœru lsu asœmœ, œmœ ndje, mœ gbɔndœ zœ lœ œrœ kanganœ á na ndœ azu tshapashɔ asœ djigi mbœrœ kœwu lsu endje.

¹¹ Mœ na lœ ondonœ asœ. Tepa œrœnœ á ɓœ sœ dœ tœnœ ngbiri adœke uzu bale zaza kpoto tshagbozu nœ zœ tœ zœ nene.

¹² «Uzu neke á tshe ropa ekperœ kɔ, mœ fa she tœ sharagunda tshelœ Tepelo nœ Ndjaba nœ mœ, yé tshe kpa wuta ga ushu bale nene. Mœ su i'iri Ndjaba nœ mœ dœ pe i'iri ongo nœ Ndjaba nœ mœ ga pa ye. Ongbonœ asœmœ kœdœ tafo Yerusalemœ á to ɓa ndœ Ndjaba nœ mœ ɓa lafo yeka á jerœ asœmœ. Mœ su ndje tafo i'iri mœ ga pa ye.

¹³ «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri sœ kœpa fœ azu Ikrizia.»

Mbeti á endje sú fœ Ikrizia ɓa lœ Lawudukiya

¹⁴ «Su mbeti fœ andjelu nœ Ikrizia lœ Lawudukiya adœke:

«Uzu á endje e she Ame, á tshe dœ adja timu yé á sœ kœpa adjapu, œshe á tshe sœ lima utshu ali œrœ á Ndjaba mbœrœ kɔ pa œshɔ, pa adœke:

¹⁵ Mœ wusœ akwa nœ zœ ye: mœ wusœ nœ adœke ɓœ sœsœ kpaziti too wodawodá nene. Yé œ sœ má tœ ɔtshɔnœ adœke ɓœ sœ kpaziti too wodawodá.

¹⁶ Kashe mbœrœ á ɓœ wo mboo, ɓœ sœsœ kpaziti too wodawodá nene, mœ ndja ɓœ lœ ama mœ.

¹⁷ Gbambanœ nene, ɓœ pa adœke: «Ɔmœ kœdœ ayi kœgbœrœ, mœ sœ dœ œrœ waa, mœ kpa gbegbe dœ anga œrœ nene.» Kashe ɓœ wuwusœ nœ nene adœke ɓœ sœ dœ oyo, uzu á tshe gugu dœ œrœ nene, ayibula, ayi oyo œdœ uzu á tshe sœ kpandro.

¹⁸ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœmi upu fœ ɓœ adœke ɓœ na ɓa ndœ mœ œ yɔrœ á endje yi ga tœ owo á ye kotœnœ, yekane á kœwuta ayi kœgbœrœ. Yɔ ndje imbi lœba mbœrœ kœverœ ga tœ zœ yeka á kœgbɔgbɔ tshula tœ kpandro zœ nene. Yɔ ndje yɔ kœta ga la zœ mbœrœ á kœwu osho dœ ɔtshɔnœ.

19 «Azu kɔ́ á mœ yindœ endje, mœ sœ kœza djofele fœ endje ndœ kœyɔɔ endje. Ma egerœ ogo kœmbœrœ akwa nœ zœ yé œ fatshalɔsu zœ.

20 Dji kane, mœ ka lœ manda yé œ sœ kœnge tœnœ. Ɛdœ anga uzu kœdji tshama mœ yé á kɔɔ manda, mœ li ga ndœ ye œ zi œrœ awa bale dœ she, yé œshe ndje, awa bale dœ mœ.

21 «Uzu neke á tshe ropa ekperœ kɔ́, mœ za awa fœ she kœsœ awa bale dœ mœ ga pa ngande tshagbozu nœ mœ, ɓata mœ ndje á mœ ropa anga mœ yé á na kœsœ awa bale dœ Aba mœ ga pa ngande tshagbozu nœ ye.

22 «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri pa fœ azu Ikrizia!»

4

Kœdonga Ndjaba ɓa lafo

1 Manda nœ, mœ wu manda á kɔɔ ɓa lafo.

Mœ dji tshama á mœ dji lima utshunœ kœpa o'o fœ mœ dœ avwara ɓata luba adœke: «ɔ ga mœ dœ mœ yisœ œneke kɔ́ á li adœke œ mbœrœtœ endje manda nœ, fœ ɓœ.»

2 Pe tœ œsœnœ, Ishiri nœ Ndjaba jerœ lima ga pa mœ, yé mœ wu ngande tshagbozu bale ɓa lafo ɓa zœ, anga uzu sœ lima ga pa nœ.

3 Uzunœ asœmœ tshi lima ɓata badja á amance gbɔ waa, á i'irinœ kœdœ jaspœ œdœ dœ badja á i'irinœ kœdœ sardwane*. Avwenge á sœ lima dji ngande tshagbozunœ, sœ lima kœtshi ɓata badja á i'irinœ kœdœ emerode.

4 Dji indiri ngande tshagbozu, anga ngande tshagbozu sœ lima zazu bale dœ vana (24) á agbozu Ikrizia zazu bale dœ vana sœ lima ga panœ. Endje verœ lima imbi lœba ga tœ endje yé œ verœ kpoto tshagbozu á endje mbœrœ dœ œrœ ga tœ kumu endje.

5 Ngande tshagbozunœ sœ kœyerœwa tœnœ, tshama sœ kœki tœnœ yé œ sœ ndje kœsɔ ɓata yavuru. Tala mindu dœ bisha sœ lima kœtshi utshu ngande tshagbozunœ, talance asœmœ kœdœ ishiri nœ Ndjaba mindu dœ bisha.

6 Kpœ utshu ngande tshagbozunœ, œ sœ lima ɓata egerœ ungu á sœ lima kœtshi ɓata wushiri, tshala ungunœ sœ lima ngbii ɓata badja á i'irinœ kœdœ kristale.

Ba ugurunœ, dji indiri ngande tshagbozunœ, anga œrœ vana á sœ dœ soro sœ lima kpœtœmœ, ala za tshatshunœ djigi œdœ tshamanda nœ.

7 Ali œrœnœ á sœ dœ soro sœ lima ɓata bamara, bishanœ sœ lima ɓata ovoro okɔ ngombe, tshenœ votœnœ tshatshu ye sœ lima ɓata œnœ uzu, yé tshenœ vananœ sœ lima ɓata divumbala á tshe sœ kœru tœnœ.

8 Ɛrœnœ á sœ dœ soro vavana kɔ́ sœ lima dœ ombo tœ endje mindu dœ bale, yé kote ombonœ kɔ́ sú lima dœ ala, dja ga pa nœ œdœ pe dja ga ati kɔ́. Endje kaka lima tœ kœbi itshi ti nene butshɔ dœ ɔɔ, endje sœ kœbi itshinœ adœke:

«Yerœ, Yerœ, Yerœ, Gbozu Ndjaba nœ gbɔgbɔ kɔ́, tsheneke á tshe sœ lima, á tshe sœ zœ yé á na bale.»

9 Yé œ kœsœ adœke, œrœnœ á sœ dœ soro asœmœ sœ tœ kœza moko dœ kœlisœtœ, ndje dœ kœgi mershe fœ uzunœ á tshe sœ ga pa ngande tshagbozunœ, yé á sœ dœ soro waa dœ waa asœmœ,

10 agbozu Ikrizianœ zazu bale dœ vana (24) sœ lima kœgote ga utshu tsheneke á tshe sœ ga pa ngande tshagbozunœ, yé œ sœ lima kœdonga tsheneke á tshe sœ dœ soro waa dœ waa. Endje ko lima kpoto tshagbozunœ

* 4.3 Sardwane: Tœnœ kœdœ œgbɔ badja á sœ tœ wolance

tœ kumu endje va ga ati ga utshu ngande tshagbozunœ asœmœ, á sœ lima kœpa adœke:

¹¹ «Gbozu, Ndjaba nœ 'a! Bœ li adja dœ kœgbœ mokœ, kœlisœtœ dœ pe gbœgbœ. Gbambanœ nene, œbœ dá mbœrœ œrœ kœ; œbœ dá mbœrœ yé á yindœ nœ adœke œ sœ zœ.»

5

Buku œdœ aya Pata

¹ Mœ wu buku á endje djeedje ga tœnœ lœ kane kuni uzunœ á tshe sœ ga pa ngande tshagbozunœ. Endje sũ mbeti ga lanœ dœ pe tshapanœ kœ, yé œ pi dœ amende mindu dœ bisha.

² Mœ wu anga andjelu á tshe sœ dœ gbœgbœ waa kœta rawa adœke: «Uzu dœ dá li kœ'i amendœ, á kœkœrœ bukunœ a?»

³ Kashe uzu bale nene, œdœ 6a lafo, œdœ 6a pa shœ, œdœ 6a budu œshœ, lili lima kœkœrœ bukunœ yeka á kœmeshœ ga la nœ nene.

⁴ Mœ ki lima waa tœ kœwu adœke uzu bale á tshe li kœkœrœ bukunœ, á kœmeshœ ga la nœ, gugu nene.

⁵ Kashe anga agbœ gbozu bale lœ agbozu Ikrizianœ pa fœ mœ adœke: «Kiki nene! Meshœ, bamara lœ mara nœ Yuda, ata gbozugo Davidi ropa azu kœ. Tshe lili kœ'i amende mindu dœ bisha asœmœ yé œ lili kœkœrœ bukunœ ye.»

⁶ Yé mœ wu aya Pata á tshe ka uguru ngande tshagbozunœ á œ œrœ vana á sœ dœ soro œdœ agbozu Ikrizianœ asœmœ sœ dji indiri ye. Aya Patanœ sœ lima 6ata endje wo she ye. Tshe sœ lima dœ idi ye mindu dœ bisha, dœ ala ye mindu dœ bisha á dœ ishiri nœ Ndjaba mindu dœ bisha á tshe vwa lima ga pa œshœ kœ.

⁷ Aya Patanœ na ndoo yé œ za bukunœ lœ kane kuni uzunœ á tshe sœ lima ga pa ngande tshagbozunœ.

⁸ Lœkœ á tshe za bukunœ, œrœ vana á sœ dœ soro œdœ agbozu Ikrizianœ zazu bale dœ vana (24) asœmœ gote ga utshu ye. Uzu dœ uzu sœ lima dœ kundi, dœ pe kopo á endje mbœrœ dœ œrœ á sũ dœ yombo á dœ avwala nœ ayerœ azu.

⁹ Endje sœ lima kœ6i tafo itshi adœke:

«Bœ lili tœ kœza bukunœ,
œdœ kœ'i amende tœnœ ye.
Gbambanœ nene, endje wo lima 6œ,
yé lœ awa nœ indji zœ,
6œ yœ azu fœ Ndjaba,
á endje to lœ mara kœ,
lœ ama ogo kœ, lœ azu ogo kœ œdœ lœ ogo kœ.

¹⁰ Bœ fa endje tœ angana Ndjaba tshelœ ogo gbozu tshebale mbœrœ kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba nœ azœ, yé endje te bala agbozugo tshapa œshœ.»

¹¹ Mœ meshœ, yé œ dji tshama aandjelu ndjoro. Endje sœ lima kutu dœ kutu kœropanœ yé œ ka dji indiri ngande tshagbozunœ, dji indiri œrœ á sœ dœ soro œdœ pe dji indiri agbozu Ikrizianœ.

¹² Endje sœ lima kœ6i itshi dœ agbœ tshama adœke:

«Aya Patanœ á endje wo lima she lili adja kœgbœ gbœgbœ,
dœ kœgbœrœ, dœ kœwusœtœ, dœ kœmbœrœ djagbala,
dœ kœlisœtœ, dœ mokœ,
œdœ dœ kœdonga oshœ!»

13 MƆe dji tshama ƕeƕe ƕo á Ndjaba mbœeƕe 6a lafo, dœ œeneke á tshe mbœeƕe pa œsho, dœ œene tshabudu œsho, dœ œene tshalangu. Eƕe para á sœ zœ pa tshapasho, sœ lima ƕœ6i itshi adœke:

«Mbœeƕe uzunœ á tshe sœ ga pa ngande tshagbozunœ
œdœ aya Patanœ asœmœ,

kaka ƕœdonga osho, ƕœlisœtœ, moko

œdœ tshagbozu sœ fœ she waa dœ waa.»

14 Eƕe vana á sœ dœ soro asœmœ pa lima adœke: «Ame!» Yé agbozu Ikrizianœ gote lima, œ donga Ndjaba.

6

Aya Pata 'i amende tœ buku

1 Manda nœ, mœ wu lima aya Patanœ, tshe 'i ali amende ugurutœne mindu dœ bisha asœmœ. Yé ugurutœ œeƕe á sœ dœ soro asœmœ, mœ dji tshama tshenœ utshunœ ƕœpa fœ mœ dœ avwara 6ata ƕœsœ yavuru adœke: «Na ga mœ!»

2 Mœ me lima osho, yé œ wu imbi mbarata. Uzu á tshe œ ga pa ye sœ dœ ndjaboro tshakane ye, yé endje za ndje kpoto tshagbozu fœ she. Tshe na lima 6ata uzu á tshe ropa azu ƕo œdœ mbœeƕe kpa ƕœropa azu ƕo.

3 Lœko á aya Patanœ 'i bisha amendene, mœ dji tshama bisha œeƕe á sœ dœ soro asœmœ ƕœpa lima adœke: «Na ga mœ!»

4 Yé anga mbarata tœ odoronœ wuta. Uzu á tshe œ lima ga pa ye asœmœ, endje za lima egerœ ingiri yakamba œdœ pe ndje tshagbozu fœ she adœke tshe gœro ƕœsœ gee pa œsho yeka azu ƕœwotœ endje ugurutœ endje.

5 Lœko á aya Patanœ 'i voto amendene, mœ dji voto œeƕe á sœ dœ soro asœmœ ƕœpa lima adœke: «Na ga mœ!» Yé mœ wu lima anga ubu mbarata bale. Uzu á tshe œ lima ga pa ye sœ dœ œeƕe ƕœli dœ kilo tshakane ye.

6 Yé mœ dji tshama uzu ƕœpa 6a ugurutœ œeƕe vana á sœ dœ soro asœmœ adœke: «Kilo bale nœ ble li dœ ngendja tshangba akwa nœ olo bale, yé kilo voto nœ orje li dœ ngendja tshangba akwa nœ olo bale, kashe mbœembœœtœ ƕada œdœ vinunœ nene.»

7 Lœko á aya Patanœ 'i vana amendene, mœ dji tshama vana œeƕe á sœ dœ soro asœmœ ƕœpa lima adœke: «Na ga mœ!»

8 Mœ me lima osho, yé mœ wu mbarata á œko ye 6ata ungu ngondja. F'iri uzu á tshe œ ga pa ye ƕœdœ Kuzu, yé osho ƕœsœ nœ akuzu sœ lima ƕœna manda ye. Endje ko lima tshagbozu fœ endje ga pa anga tshakele œsho bale lœ vana adœke endje wo azu ogo dœ egerœ koshe, dœ egerœ ogo, dœ ekpe ƕœ6a á za osho, œdœ dœ awa nœ akatshagea tshapa œsho.

9 Lœko á aya Patanœ 'i mindu amendene, mœ wu ishiri azu á endje wo lima endje, 6a tshakudu ndaba. Endje wo lima azunœ asœmœ mbœeƕe á endje sœ lima ƕœzatœ endje ga tœ o'o ama Ndjaba, yé á sœ lima ƕœma œeƕe tœ upu nœ ye.

10 Endje sœ lima ƕœve rawa dœ œgbo adœke: «Gbozu á 6œ sœ Yere á dœ uzu nœ adjapu, 6œ sœ ƕœkate gadœ ƕœwa ngbanga œdœ pe ƕœnga koshe pa indji 'a ga pa azu tshapasho a?»

11 Yé endje ko imbi rœbe fœ uzu dœ uzu, œ pa fœ endje adœke endje kate teasho mbœeƕe kumu endje lili damba nene. E li adœke aanga endje lœma akwa œdœ pe aaya endje á li má adœke endje wo endje 6ata endje, li yekane.

12 Lœko á aya patanœ 'i mindu dœ bale amendene, mœ mesho œ wu, œsho tetœ ƕœturu tœnœ dœ œgbo. Ōlo bu kporokoto 6ata lœ6a kuzu, yé yapu doro djigi 6ata indji.

¹³ Angerepe tshalafo sœ lima kœyo ga tœ osho ɓata ele fige á gbɔgbɔ damba nene yé á egerœ yugu sœ kœmea tœnœ.

¹⁴ Tshalafo yiwa ɓata buku bale á endje dje ga tœnœ, kaga para œdœ tshiki gitœ endje tœ osho á sœ lima tœnœ ye.

¹⁵ Agbozugo tshapa osho, azu á œ sœ endje li, agbozu tshapa aturugu, aayi kœgbœ œdœ aayi gbɔgbɔ, azu para kœko, akanga œdœ azu á endje dœdœ akanga nene, endje ko lima tœ endje yiwa tœnœ ga lœ gorokpa œdœ ɓa lœ ongɔ badja lœ kaga.

¹⁶ Endje sœ lima kœpa fœ kaga œdœ fœ badja adœke: «'E yo ga pa 'a, yé œ ko 'a yiwa tœnœ zara tœ tsheneke á tshe sœ pa ngande tshagbozu œdœ zara tœ ókó nœ aya Pata.

¹⁷ Gbambanœ nene, egerœ olo ókó nœ endje wuta ye, yé œdœ dá she a?»

7

Azu Israyele kutu kama zazu bisha dœ vana (144.000)

¹ Manda œneke asœmœ, mœ wu aandjelu vana á endje ka ga tœ panga tshapasho vana. Endje sœ lima kœkundœ yugu vana ɓa pa osho adœke adja anga yugu bale nana pa osho nene, œdœ pa egerœ ungu, œdœ pa oyo.

² Yé mœ wu lima anga angbi andjelu á tshe to ɓa tœ osho á ɔb œ wuta tœnœ asœmœ, tshe sœ dœ œrœ a endje du dœ tshapala azu nœ Ndjaba nœ soro tshakane ye. Tshe pa o'o dœ œgbɔ tshama fœ aandjelunœ vana á endje gbɔ lima tshagbozu mbœrœ kœndi tshapa osho dœ pe egerœ ungu asœmœ adœke:

³ «'E ndindi tshapa osho, egerœ ungu œdœ pe oyo nene, œerrr ga tœ adœke endje du tshapala aayi akwa nœ Ndjaba nœ azœ yekane.»

⁴ Yé endje pa lima ndœma kœngba azu á endje du tshapala endje dœ œrœ á endje du dœ tshapala azu nœ Ndjaba, fœ mœ. Azunœ sœ lima kutu kama zazu bisha dœ vaná (144.000) lœ mara nœ azu Israyele para kœko.

⁵ ɓa lœ mara nœ Yuda, endje du lima ga pa ala azu kutu ndjokpa dœ bisha (12.000); ɓa lœ mara nœ Rubene, azu kutu ndjokpa dœ bisha; ɓa lœ mara nœ Gade, azu kutu ndjokpa dœ bisha;

⁶ ɓa lœ mara nœ Asere, azu kutu ndjokpa dœ bisha; ɓa lœ mara nœ Nefetali, azu kutu ndjokpa dœ bisha; ɓa lœ mara nœ Manase, azu kutu ndjokpa dœ bisha;

⁷ ɓa lœ mara nœ Shimoyo, azu kutu ndjokpa dœ bisha; ɓa lœ mara nœ Levi, azu kutu ndjokpa dœ bisha; ɓa lœ mara nœ Isakare, azu kutu ndjokpa dœ bisha;

⁸ ɓa lœ mara nœ Zabulone, azu kutu ndjokpa dœ bisha; ɓa lœ mara nœ Yozefu, azu kutu ndjokpa dœ bisha; ɓa lœ mara nœ Bendjame, azu kutu ndjokpa dœ bisha.

Ukpulu azu ndjoro á endje to tœ osho ko

⁹ Manda œneke asœmœ, mœ mesho yé œ kpa wu ukpulu azu ndjoro á uzu bale lili kœdi endje nene. Endje to lima lœ ogo ko, lœ mara ko, lœ azu ogo ko œdœ lœ o'o ama ogo ko. Endje ka lima ga utshu ngande tshagbozunœ œdœ ɓa utshu aya Patanœ, endje verœ imbi rœbe ga tœ endje yé œ ko kako ngima ga tshakane endje.

¹⁰ Endje sœ lima kœmindœ o'o dœ œgbɔ tshama adœke: «Kœshe to ɓa ndœ Ndjaba nœ azœ á tshe sœ ga pa ngande tshagbozu œdœ ndje ɓa ndœ aya Pata!»

¹¹ Yé aandjelu para kœko á endje ka dji ngande tshagbozunœ, dœ agbozu Ikrizianœ, dœ œrœ vana á sœ dœ soro asœmœ, endje gote lima ga utshu ngande tshagbozunœ, yé œ tara kumu endje ga ati, œ tetœ kœdonga Ndjaba

¹² dœ kœpa adœke: «Ame! Mershe! Kaka kœdongasho, moko, kœwusœtœ, kœliscœtœ, kœsœ dœ gbœgbœ œdœ kœmbœrœ djagbala, sœ fœ Ndjaba nœ azœ ngbugu dœ ngbugu! Ame!»

¹³ Ugurutœ agbozu Ikrizianœ ascœmœ, anga bale yu mœ adœke: «Azunœ á endje verœ imbi rœbenœ ascœmœ kœdœ ade? Yé endje to kpœta a?»

¹⁴ Mœ gi fœ she adœke: «Gbozu nœ mœ, œbœ dá wusœ nœ.» Á tshe kœpa fœ mœ adœke: «Endje kœdœ azu á endje wuta lœ egerœ œrœ kanga. Endje djutœ rœbe nœ endje dœ indji aya Patanœ yeka á wuta tœ imbinœ urrr.

¹⁵ Mbœrœ tœnœ dá endje sœ kœka 6a utshu ngande tshagbozu nœ Ndjaba, yeka á sœ kœmbœrœ akwa fœ she butshœ dœ œlœ 6a lœ anda Tepelo nœ ye. Yé tsheneke á tshe sœ ga pa ngande tshagbozunœ nœ Ndjaba ascœmœ, tshe gbœ bala ndœ endje.

¹⁶ Ogo kœzirœ dœ pe ogo ungu œ kpa mi endje nene, œlœ œdœ katshancœ œ sho endje nene.

¹⁷ Gbambancœ nene, aya Patanœ á tshe sœ 6a uguru ngande tshagbozunœ ascœmœ œ dœ bala ayi kœgbœndœ ayarœ, tshe to bala endje na tœnœ ga tœ kumu ungu nœ soro. Yé, Ndjaba œ turu bala ngola kœ lœ ala endje.»

8

Aya Pata 'i amende nœ mindu dœ bisha

¹ Lœkœ á aya Patanœ 'i amende nœ mindu dœ bisha, osho yi taa 6a lafo ga pa œrœ noé miniti zazu bale dœ ndjokpa (30).

² Yé mœ wu aandjelu mindu dœ bisha á endje ka utshu Ndjaba, endje ko luba mindu dœ bisha fœ endje.

³ Anga anghœ andjelu bale na œ sœ ga ati ndoo dœ ndaba. Tshe za lima asasware á endje mbœrœ dœ œrœ, yé endje ko zuwa yombo ndjoro fœ she mbœrœ kœza tœnœ dœ avwala nœ azu kœ á endje sœ yerœ, 6a pa ndaba á endje mbœrœ dœ œrœ yé á sœ 6a utshu ngande tshagbozu.

⁴ Ngawo zuwa yombonœ to tshakane andjelu, yeka á sœ kœœ awa bale dœ avwala nœ azu nœ Ndjaba 6a utshu Ndjaba.

⁵ Manda nœ, andjelu za asasware, œ ko jiwo tshapa ndaba dœ tœnœ kperœ yé á za vwi ga ati ga pa œshœ. Ngbewo yavuru sœ, œsœ tshama ki, yavuru yerœwa yé œshœ turu.

Luba vana

⁶ Aandjelu mindu dœ bisha á endje ko lima lubancœ mindu dœ bisha ascœmœ guma lima tœ endje kœuru tœnœ.

⁷ Ali andjelu uru luba nœ ye, ngbewo aledjezœ œdœ owo á djanga tœ endje dœ indji, yo lima ga pa œshœ. Owo tshitœ tshakala tshapa œshœ bale lœ votœ, yé œ tshi ndje tœ tshakala œyœ bale lœ votœ dœ pe ngœyu gusu para kœkœ.

⁸ Bisha andjelu uru luba nœ ye, yé anga œrœ á sœ 6ata egerœ kaga owo, na œ te ga la egerœ ungu. Tshakala egerœ ungunœ bale lœ votœ fa lima indji.

⁹ Tshakala œrœ kœ bale lœ votœ nœ œrœ kœ á sœ dœ soro, á sœ 6a la egerœ ungu, tshu lima yé anga tshakala ogboro agba bale lœ votœ ndi lima.

¹⁰ Votœ andjelu uru luba nœ ye, yé anga egerœ angerepe á sœ kœtshi tœnœ 6ata tœrshe to 6a lafo, œ te ga la tshakala egerœ ungu bale lœ votœ œdœ ga pa kumungu.

¹¹ F'iri angerepenœ ascœmœ kœdœ «Ushu œrœ». Tshakala ungu bale lœ votœ wuta lima tœ ushunœ yé azu ndjoro tshu lima mbœrœ kœndjo ushu ungunœ ascœmœ.

¹² Vana andjelu uru luba nœ ye, yé tshakala ɔ́lɔ́ dœ œnœ yapu œdœ pe œnœ angerepe bale læ votɔ́ bu kporokoto. Lœ tshakala olo dœ œnœ butshɔ́ bale læ votɔ́, ɔ́lɔ́ tɔ́tɔ́ nene.

¹³ Yé mœ mesho, œ wu anga divumbala á tshe sœ kœru ɔ́a lawutsha yé á sœ kœki dœ ɔ́gbɔ́ adœke: «Oyo! Oyo! Oyo nœ azu tshapa ɔ́shɔ́ lɔ́kɔ́ á anga aandjelunœ votɔ́ œ kpa uru luba nœ endje!»

9

¹ Mindu andjelu uru luba nœ ye, mœ wu anga angerepe bale á to ɔ́a lafo á te lima ga pa ɔ́shɔ́. Endje za herela kœkœrɔ́ dœ ama divwili kudu fœ she.

² Angerepenœ karɔ́ ama divwili kudunœ, ngawo wuta læ nœ ɔ́ata ngawo tshelœ egerœ furu. Yé ɔ́lɔ́ dœ pe tshalafo bu shoshosho mbœrœ ngawo á wuta læ kudunœ asœmœ.

³ Akwakwa wuta læ ngawonœ asœmœ, yé œ za tshapa ɔ́shɔ́. Endje za tshagbozu fœ akwakwanœ asœmœ ɔ́ata tshagbozu nœ akpalakongo.

⁴ Endje za o'o fœ endje adœke endje ndindi gusu nene, œ ndindi ɔ́yɔ́ nene, œ ndindi kako dɔ́ngɔ́ nene, kashe endje mbœrœ œrœ oyo kolœ fœ azu á endje dudu tshapala endje dœ œrœ kœdu dœ tshapala nœ Ndjaba nene asœmœ.

⁵ Endje zaza lima awa fœ akwakwanœ adœke endje wo azunœ nene, kashe adœke endje mbœrœ œrœ oyo fœ endje manda yapu mindu. Œrœ oyonœ á endje sœ kœmbœrœ ga tœ azunœ asœmœ sœ lima ɔ́ata œrœ oyo neke á uzu œ wu œdœ kpalakongo kœtɔ́ she.

⁶ Lœ olonœ asœmœ, azu œ para kuzu kashe endje gbɔ́ nene, endje yindœ nœ adœke œne tshu kashe kuzu œ kpa tœ endje ye.

⁷ Akwakwanœ sœ lima ɔ́ata ambarata á endje guma endje mbœrœ kœtɔ́ kowo. Œrœ sœ ɔ́a pa kumu endje ɔ́ata kɔ́to tshagbozu á endje mbœrœ dœ ɔ́rœ, yé tshatshu endje sœ ɔ́ata tshatshu azu.

⁸ Sukumu endje sœ lima ɔ́ata sukumu ayashe, yé iji endje sœ lima ɔ́ata œne abamara.

⁹ Akwakwanœ verœ lima lœba waya ga tœ okoro endje ɔ́ata œnœ aturugu, yé œsœ mambo endje sœ lima kœki tœnœ ɔ́ata œsœ ukpulu share á ambarata ndjoro sœ kœgbota tœnœ na tœnœ ndœ kœtɔ́ kowo.

¹⁰ Akwakwanœ sœ lima dœ damba á amanœ sœ ndja ndja ndja ɔ́ata œnœ akpalakongo. Endje za lima tshagbozu ga læ damba endje adœke œ mbœrœ œrœ oyo fœ azu manda yapu mindu.

¹¹ Gbozugo tshapa endje kœdœ andjelu nœ divwili kudu á i'iri ye dœ o'o ama ogo Ebre kœdœ «Abado», yé dœ o'o ama Greke kœdœ «Apolio». Ádá i'irinœ asœmœ kœdœ «Ayi kœndirœ».

¹² Ali oyo ro ye, manda nœ, anga oyo bisha kpa li kœwuta tœnœ.

¹³ Andjelu nœ mindu dœ bale uru luba nœ ye, yé mœ dji tshama œrœ kœtɔ́ ɔ́a tœ panga ndaba vavana á endje mbœrœ dœ ɔ́rœ, á sœ ɔ́a utshu Ndjaba.

¹⁴ Tshamanœ sœ lima kœpa o'o fœ andjelu nœ mindu dœ bale á tshe za luba adœke: «Katœ aandjelunœ vana á endje i endje ga tœnœ dœ djingiri ndoo dœ egerœ ungu Efrate asœmœ ye.»

¹⁵ Endje ka lima tœ aandjelunœ vana asœmœ ye. Gbambanœ nene, endje guma lima endje kœkate ada ɔ́lɔ́, olo, yapu œdœ ngbunœ á li lima adœke endje wo tshakala azu bale læ votɔ́ pa ɔ́shɔ́.

¹⁶ Endje yi lima sœ kœngba aturugunœ á endje ɔ́ ga pa ambaratanœ fœ mœ, endje sœ lima miliyo kama bisha (200.000.000).

¹⁷ Yé mœ wu ambarata œdœ aturugu nœ endje á endje ɔ́ ga pa endje læ ulu, endje verœ lima odoro lœba waya á sœ ɔ́ata owo ga tœ okoro endje,

dœ ubuncœ shoshosho ɓata badja safire œdœ dœ wolancœ ɓata wola zuwa á ju osho. Kumu ambaratancœ sœ lima ɓata kumu abamara, yé owo sœ lima kœwuta læ ama endje, dœ ngawo œdœ pe wola zuwa á ju osho.

¹⁸ Ogboro œrœ oyoncœ voto á sœ lima kœwuta læ ama ambaratancœ ascœmœ: owo, ngawo dœ pe wola zuwa á ju osho, wo anga tshakala azu bale læ voto.

¹⁹ Gbambancœ nene, tshagbozu nœ ambarata sœ ɓa læ ama endje dœ pe læ damba endje. Dœ tœncœ ataa, damba endje sœ ɓata ayakoro; endje sœ dœ kumu á endje sœ kœmbœrœ œrœ oyo dœ tœncœ fœ azu.

²⁰ Tœ udu azu á endje she læ egerœ œrœ oyoncœ ascœmœ, endje kakatœ kœdonga andjaba á endje mbœrœ dœ kane endje nene. Endje sœpe lima kolœ kœdonga aekpe ishiri œdœ ishiri œrœ á endje mbœrœ dœ œrœ too dœ kowo, dœ waya á endje yi ga ta wo yekane á ye kotencœ, dœ badja too dœ ɔyo á lili kœwu œrœ bale nene, á lili kœdji o'o bale nene, á lili ndje kœna ana bale nene.

²¹ Endje kaka lima tœ kœwo azu, kœsœ dœ rawo, kœmbœrœ angba budu œdœ kœzi angba nœ endje ti nene.

10

Andjelu œdœ aya buku

¹ Mœ wu anga angbi andjelu á tshe sœ dœ gbɔgbɔ waa kœto ɓa lafo á sœ kœjerœ tœncœ. Tshe vwele lima tœ ye dœ ondoro yé avwenge sœ dji kumu ye. Tshatshu ye tshi lima ɓata ɔɔ yé ada ye sœ lima ɓata uwu owo.

² Tshe sœ lima dœ aya buku á endje kœɔ, tshakane ye. Tshe to ada ye œncœ kuni ga pa egerœ ungu, œ to œncœ gele ga pa ɔsho,

³ yé œ ta rawa dœ ɔgbɔ ɓata kœngá bamara. Manda kœta rawa, tshama kœsɔ yavuru mindu dœ bisha wu.

⁴ Yé lœkɔ á tshama kœsɔ yavurunœ mindu dœ bisha wu, ɓata á mœ yindœ kœsu œrœncœ kɔ ga la mbeti, kashe mœ dji tshama uzu ɓa lafo kœza o'o fœ mœ adœke: «Gbɔndœ o'o nœ kœsɔ yavurunœ mindu dœ bisha ga lœsu zœ, yé susu ga la mbeti nene.»

⁵ Á andjelu á mœ wu lima she kœka ga lafo ɓa pa egerœ ungu dœ pe pa ɔsho ascœmœ, ti kane ye œncœ kuni ye ga lafo,

⁶ yé œ dara œrœ dœ i'iri Ndjaba á tshe sœ dœ soro nœ waa dœ waa, œshe á tshe mbœrœ tshalafɔ, tshapashɔ, egerœ ungu œdœ œrœ kɔ á sœ lœncœ. Andjeluncœ pa lima adœke: «Ɛ sœsœ dœ olo nene!

⁷ Kashe dœ lœkɔ á andjelu nœ mindu dœ bisha œ uru luba nœ ye, Ndjaba œ mbœrœ œrœ á tshe za yiwa tœncœ, tshe mbœrœ ɓata á tshe pa lima ndœ nœ fœ aayi akwa nœ ye á endje dœ aayi kœgbara o'o.»

⁸ Yé tshamancœ á mœ dji lima kœto ɓa lafo kpa kœpa fœ mœ adœke: «Na, œ za aya bukuncœ á endje kœɔ tshakane andjeluncœ á tshe ka ga pa egerœ ungu œdœ ga pa ɔsho ascœmœ.»

⁹ Mœ na ndoo dœ andjelu, yé œ ki fœ she adœke tshe za aya bukuncœ fœ mœ. Tshe gi fœ mœ adœke: «Za, œ zi œtœncœ. Ɛ sœ tœ ushunœ ɓa læ zœ, kashe œ sœ jorojoro ɓa læ ama zœ ɓata ojoro awaterœ.»

¹⁰ Mœ za lima aya bukuncœ tshakane andjelu, yé œ zi. Ɛ sœ lima ɓa læ ama mœ jorojoro ɓata ojoro awaterœ, kashe lœkɔ á mœ merœ, œ wuta tœ ushunœ ɓa læ mœ.

¹¹ Manda nœ, endje pa fœ mœ adœke: «Ɛ li dœ fœ kpa kœgbara o'o dœ i'iri Ndjaba dœ upu nœ azu ogo ndjoro, dœ upu nœ ogo ndjoro, dœ upu nœ ama ogo ndjoro œdœ dœ upu nœ agbozugo ndjoro.»

11

Atimu bisha

¹ Manda nœ, endje za wara á sœ ɓata tshɔngɓɔ́ ́ á endje di dœ œrœ ndœ kœwu kœgunœ fœ mœ, yé œ pa fœ mœ adœke: «Aafo, œ na kœdi kœgu Tepelo nœ Ndjaba œdœ pe ndaba. Di ndje azu á endje sœ kœdonga Ndjaba lœ Tepelonœ.

² Kashe katœ tshelœ gbagba utshu Tepelonœ ti, didi kœgunœ nene. Gbambanœ nene, endje za lima ti fœ angbi azu á endje zuru bala œyerœ ongbo manda yapu zazu bisha dœ bisha (42).

³ Mœ vwa atimu nœ mœ bisha dœ lœba pili tœ endje ndœ kœgbara o'o manda olo kutu bale dœ kama bisha dœ zazu votɔ́ (1.260).»

⁴ Atimuncœ asœmœ kœdœ ɔ́ɔ́ olive bisha œdœ œrœ bisha á endje ko tala ga panœ á sœ kpœ utshu Gbozu tshapa œshɔ́.

⁵ Edœ anga uzu kœpara awa kœmbœrœ ekperœ ga tœ endje, owo sœ kœwuta lœ ama endje yé œ sœ kœwo ayingba endje. Adjapu, œdœ uzu á tshe kœgbe kœmbœrœ ekperœ ga tœ endje, tshe tshu mara kuzunœ asœke.

⁶ Endje sœ dœ tshagbozu nœ kœkundœ tshalafɔ́ adœke yavuru nini dœ olo nœ kœyisœ o'o ama Ndjaba nene. Endje sœ ndje dœ tshagbozu nœ kœmbœrœ adœke ungu fa indji. Endje kpa sœ dœ tshagbozu ndje adœke endje mbœrœ ogboro ekperœ kpalakpala ga pa œshɔ́ ɓata á endje yindœ nœ.

⁷ Kashe dœ lœkɔ́ á endje kœmindœ o'o nœ Ndjaba fœ azu á ka, agea á tshe sœ kœwuta lœ divwili kudu œ tetœ kœtɔ́ kowo dœ endje, tshe ropa endje dœ gbɔ́gbɔ́ yé œ wo endje.

⁸ Oko endje œ sœpe tœ osho lœ egerœ ongbo, tœ osho á endje kuru lima Gbozu nœ endje ɓa pa kurushi tœnœ. Endje e i'iri ongbonœ asœmœ lœ kœgbara o'o adœke Sodomɔ́ too Ezipito.

⁹ Azu ogo kɔ́, lœ mara kɔ́, lœ o'o ama ogo kɔ́ œdœ lœ ogo kɔ́, endje na kœwu oko endje manda olo votɔ́ dœ ngandinœ, yé endje yindœ nœ adœke endje shi endje nene.

¹⁰ Azu tshapa œshɔ́ œ sœ dœ yanga tœ upu nœ kuzu endje, endje sœ dœ yanga yé œ yapa gado ugurutœ endje. Gbambanœ nene, aayi kœgbara o'onœ asœmœ bisha ndanga lima kuma azu kœrosœ nœ.

¹¹ Kashe manda olo votɔ́ dœ ngandinœ asœmœ, izi nœ soro á to ɓa ndœ Ndjaba, li ga lœ endje yé endje alafo. Ataa, egerœ awa za lima endjeneke á endje sœ lima kœwu endje asœmœ.

¹² Aayi kœgbara o'onœ bisha asœmœ dji œgbɔ́ tshama uzu ɓa lafo kœpa fœ endje adœke: «'E ɔ́ ga mœ!» Endje ɔ́ ga lafo lœ ondro tœ ala ayingba endje.

¹³ Pe kpœtœ œsœnœ, œshɔ́ turu dœ œgbɔ́, ndjokpa tshakala ongbo kavwa. Azu kutu mindu dœ bisha (7.000) tshu mbœrœ œshɔ́nœ á turu asœmœ. Awa litœ udu azu á endje sœ lima pe dœ soro, yé endje za mokɔ́ fœ Ndjaba ɓa lafo.

¹⁴ Bisha egerœ oyo ro ye, kashe œnœ votɔ́nœ œ na lœ ondonœ.

Luba nœ mindu dœ bisha

¹⁵ Andjelu nœ mindu dœ bisha uru luba nœ ye, tshama wu ɓa lafo dœ œgbɔ́ adœke: «Akwa tshagbozu nœ tshapashɔ́ sœ ngɔ́ngɔ́ asœke tshakane Gbozu nœ azœ œdœ Masiya nœ ye, tshe mbœrœ akwa tshagbozunœ asœmœ waa dœ waa.»

¹⁶ Agbɔ́ agbozu zazu bale dœ vana (24) á endje sœ pa ngande tshagbozu nœ endje utshu Ndjaba, tara kumu endje ga ati, yé œ donga Ndjaba

¹⁷ dœ kœpa adœke:

«Gbozu Ndjaba á ɓœ sœ dœ gbɔ́gbɔ́ kɔ́,

œfœ á 6œ sœ zœ, yé á sœ lima,
'a donga 6œ mbœrœ á 6œ mbœrœ akwa dœ egerœ gb̄gb̄ nœ zœ
yé á ḡi akwa tshagbozu nœ zœ.

¹⁸ Ogo k̄o oma dœ ókó,

kashe nḡnḡ asœ, ókó nœ zœ dá sœ kœmatœ ye.

Tœncœ kœdœ olo kœwa ngbanga nœ akuzu,

tœncœ kœdœ olo kœgb̄ œrœ tshangba akwa nœ aayi akwa nœ zœ á endje dœ
aayi kœgbara o'o,

œdœ azu neke k̄o á endje dœ endje nœ zœ á sœ kœkpa awa zœ, agbozu too
agbolo,

tœncœ kœdœ olo kœwo azu para á endje sœ kœndi tshapa œsh̄.»

¹⁹ Yé manda Tepelo nœ Ndjaba á sœ 6a lafo k̄r̄, sanduku nœ ayo wuta
lœ nœ. Yavuru yerœwa, ingiri tshama wu, yavuru s̄, œsh̄ turu yé ogboro
aledjez̄o yo.

12

Yashe œdœ dalagona

¹ Egerœ ambárá œrœ wuta 6a lafo: anga yashe ka yé ð̄o kpa dji she 6ata
lœba, tshe to ada ye ga pa yapu, œ verœ kpoto tshagbozu á angerepe ndjokpa
dœ bisha sœ tœncœ ga tœ kumu ye.

² Tshe sœ lima dœ nguzu yé œ tetœ kœki dœ œgb̄ dœ ko6a kœzunœ.

³ Anga angbi ambárá kpa wuta 6a lafo: œtœncœ kœdœ lima odoró zamiti
dalagona*, kashe tshe sœ lima dœ kumu mindu dœ bisha pa ye dœ pe idi
ndjokpa yé tshe verœ kpoto tshagbozu ga tœ idi ye bale bale asœmœ para
k̄k̄o.

⁴ Tshe sœ lima kœngb̄ tshakala angerepe bale lœ vot̄o 6a lafo dœ damba
ye, yé á sœ kœko va ga tœ œsh̄. Tshe ka lima ga utshu yashenœ á li adœke
tshe zu asœmœ mbœrœ kœzi gbolonœ l̄k̄o á tshe kœzu she.

⁵ Yashenœ asœmœ zu gbolo yakoshe. Œshe dá gb̄ bala ndœ azu ogo para
k̄k̄o dœ œgb̄nœ. Kashe Ndjaba za gbolonœ gu tœncœ ga lafo ga indiri ye œdœ
ga indiri ngande tshagbozu nœ ye.

⁶ Yé yashenœ asœmœ kpa ga lœ kpagagasho, 6a tœ osho á Ndjaba guma
lima fœ she mbœrœ adœke endje to kœzirœ fœ she manda olo kutu bale dœ
kama bisha dœ zazu vot̄o (1.260).

⁷ Koshe wuta 6a lafo: Mikayele dœ aandjelu nœ ye tetœ kœnga koshe dœ
dalagona. Yé dalagonanœ dœ aandjelu nœ ye te ndje tœ kœnga koshe dœ
endje.

⁸ Kashe, endje ro lima pa dalagonanœ dœ gb̄gb̄ yé osho kpa gugu lima
fœ she dœ pe aandjelu nœ ye 6a lafo nene.

⁹ Endje ḡr̄o lima zamiti dalagonanœ ga ushu, œshe kœdœ lima ongboro
yakoro á endje e i'iri ye adœke djaboro too Satana, ayi kœfara tshapash̄o djigi.
Endje za lima she vwi ga pa œsh̄ awa bale dœ aandjelu nœ ye.

¹⁰ Yé mœ dji tshama dœ œgb̄ 6a lafo kœpa lima adœke: «Nḡnḡ asœke, l̄nd̄o
kœshe li ye! Nḡnḡ asœke, Ndjaba nœ azœ ma gb̄gb̄ œdœ akwa tshagbozu
nœ ye! Nḡnḡ asœke, tshagbozu sœ ga tshakane Masiya nœ ye! Gbambanœ
nene, ayi kœt̄o meza pa aaya azœ, œshe á tshe sœ lima kœt̄o meza pa endje
butsh̄o dœ ð̄o 6a utshu Ndjaba nœ azœ, endje za she vwi'i ga ushu tœ tshalaf̄o
ye.

* **12.3** Dalagona kœdœ zamiti anga agea á tshe sœ 6ata adjukuma, á endje sœ kœ'e ndje she yakoro
too djaboro 6ala buku nœ Ndjaba

11 Aaya azœ ro lima pa ye mbœrœ indji aya Pata œdœ ndje mbœrœ o'o ama Ndjaba á endje sœ lima kœma tœnœ; endje yi lima ndœ kœza soro endje ti, endje kpakpa lima awa kuzu nene.

12 Mbœrœ tœnœ ataa, 'e sœ dœ yanga, tshalafo œdœ 'e kœ á 'e sœ 6a zœ! Kashe egerœ oyo sœ mbœrœ tshapa œshœ œdœ mbœrœ egerœ ungu. Gbambanœ nene, djaboro jerœ ga ndœ 'e dœ egerœ ókó, mbœrœ á tshe wusœ nœ adœke londœ nœ œne sœpe teasho.»

13 Lœkœ á dalagona wu adœke endje gœrœ œne œ za œne vwi ga pa œshœ, tshe tetœ kœza awa yashe á tshe zu lima gbolo yakoshe asœmœ.

14 Kashe endje ko ombo divumbala bisha fœ yashe asœmœ adœke tshe ru œrrr ga tœ oshœ á endje guma fœ she 6a lœ kpagagasho mbœrœ kœto kœzirœ tœnœ fœ she manda ungu votœ dœ ngandinœ, lœ ingirinœ tœ yakoro.

15 Yé yakoro ndja ungu lœma ye 6ata kota manda yashenœ adœke lokonœ za awa ye yé œ nduru she.

16 Kashe œshœ gbœndœ yashenœ asœmœ, œ kœrœ ama ye yé kotanœ á dalagona ndja lœ ama ye asœmœ, yœrœngœ li tœnœ ga lœ nœ.

17 Dalagona sú dœ ókó ga tœ yashe asœmœ, œ na kœtœ kowo dœ údú agbolo nœ ye, endjeneke á endje sœpe kœlisœ awa o'o nœ Ndjaba, á sœpe kœgbœndœ o'o á Yisu pa.

18 Manda nœ, dalagona na, œ ka 6a tœ mangu egerœ ungu.

13

Agea bisha

1 Manda nœ, mœ wu anga agea bale kœwuta la egerœ ungu. Tshe sœ lima dœ idi ndjokpa dœ pe kumu mindu dœ bisha pa ye. Tshe verœ kpoto tshagbozu ga tœ idinœ yé endje sú i'iri á sœ kœgu œsœ Ndjaba ga tœ kumu ye mindu dœ bisha asœmœ.

2 Ageanœ á mœ wu she sœ lima 6ata muru, ada ye sœ lima 6ata œnœ avwi yé ama ye 6ata ama bamara. Dalagona ko gbœgbœ, ngande tshagbozu dœ pe egerœ tshagbozu fœ she.

3 Anga kumu ye bale sœ lima dœ uku á yindœ kœwo she, kashe uku kœwo oshœ nœ ye asœmœ yu ye. Azu pa œshœ djigi ka lima tœ ama endje ti œsœ yé œ tetœ kœna manda ageanœ asœmœ.

4 Endje donga dalagona mbœrœ á tshe za lima tshagbozu fœ ageanœ. Endje para donga lima ageanœ dœ kœpa adœke: «œdœ dá li dœ ageanœ asœ a? œdœ dá li tœ kœnga koshe dœ she a?»

5 Endje za lima awa fœ ageanœ adœke tshe pa o'o nœ egerœ kumu œdœ œnœ kœgu œsœ Ndjaba. Tshe gbœ lima tshagbozu nœ kœmbœrœ œrœ ataa manda yapu zazu bisha dœ bisha (42).

6 Tshe te lima tœ kœgu œsœ Ndjaba mbœrœ kœgu œsœ i'iri ye œdœ oshœ á tshe sœ kœsœ tœnœ, dœ pe azu neke kœ á endje sœ 6a lafo.

7 Endje za lima awa fœ she adœke tshe tœ kowo dœ azu nœ Ndjaba yé œ ropa endje dœ gbœgbœ kœ. Endje za lima tshagbozu fœ she kœsœ pa mara kœ, pa azu kœ, pa ama ogo œdœ pe pa ogo kœ.

8 Azu para pa œshœ œ donga she, œ yindœ kœpa adœke endjeneke kœ á endje sú i'iri endje ga la buku nœ soro nene kœto tœ kœmbœrœ tshapashœ asœmœ. Bukunœ kœdœ œnœ aya Pata á endje wu lima she.

9 «Uzu á tshe sœ dœ utu, dji dœ œtshœnœ!

10 Uzu á endje kœke she kœsœ ayi kángœ, tshe li bala kángœ. Uzu á endje kœke she kœtshu kuzu ingiri yakamba, endje wo she bala dœ ingiri yakamba.

Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke azu nœ Ndjaba sœ dœ ugu lœsu œdœ pe dœ kœyindœrœ.»

¹¹ Manda nœ, mœ wu anga angbi agea kœwuta lœ œshœ. Tshe sœ lima dœ idi bisha ƒata œnœ aya pata, yé œ sœ lima kœpa o'o ƒata dalagona.

¹² Tshe sœ lima kœmbœrœ akwa tshagbozu kœ nœ ali ageanœ ƒa utshu ye. Tshe sœ lima kœshosho azu para pa œshœ adœke endje donga ali agea á uku kœwo osho nœ ye yu lima.

¹³ Bisha ageanœ asœmœ mbœrœ lima egerœ afá. Tshe sœ ndje lima kœmbœrœ adœke owo to ƒa lafo œ jerœ ngarr dœ ala azu para ga pa œshœ.

¹⁴ Tshe sœ kœfara azu tshapa œshœ lœ awa nœ afá á tshe li lima kœmbœrœ tœnœ, ƒa utshu ali ageanœ asœmœ. Tshe sœ kœvwa endje ndœ kœmbœrœ ishiri œrœ á kœlisœ ageanœ á endje to lima uku tœ ye dœ ingiri yakamba, yé á tshe kpa kwa lima tœ ye ga lœ soro asœmœ.

¹⁵ Manda nœ, bisha ageanœ gbœ tshagbozu ndœ kœto uvuru ga lœ ishiri ali ageanœ asœmœ adœke œ tetœ kœpa o'o, yé œ wo azu para á endje vwara tœ endje kœdonga ishiri ageanœ asœmœ.

¹⁶ Ageanœ asœmœ sœ lima kœshosho azu para ndœ kœwa ati ga tœ kane kuni too ga tshatshu endje: œdœ aaya azu dœ pe agboro azu, œdœ aayi kœgbœrœ dœ pe aayi oyo, œdœ azu á endje dœdœ akanga nene dœ pe akanga.

¹⁷ Uzu á tshe kœgugu lima dœ ndœla atinœ, dœ i'iri ageanœ too dœ kœdi ama œrœ nœ i'iri ageanœ tœ ye nene, tshe lili lima kœka œrœ too kœyœ œrœ nene.

¹⁸ Kpœtœ oshonœ asœ, œ li adœke uzu sœ dœ kœwusœtœ. Uzu á tshe sœ dœ kœwusœrœ, li kœwusœ ádá kœdi ama œrœ nœ agea ye. Gbambanœ nene, kœdi ama œrœnœ asœmœ sœ kœma i'iri uzu. Kœdi ama œrœnœ kœdœ kama mindu dœ bale dœ zazu votœ dœ mindu dœ bale (666).

14

Aya Pata œdœ azu á Ndjaba yœ endje lœ ekperœ

¹ Mœ kpa mesho œ wu aya Pata á tshe ka ƒa pa kaga Siyona awa bale dœ azu kutu kama zazu bisha dœ vana (144.000). Endje su lima i'iri aya Patanœ dœ i'iri Abanœ ga pala endje.

² Mœ dji lima tshama bale kœto ƒa lafo á sœ kœwu tœnœ ƒata tshama egerœ udjuru œdœ ƒata tshama œgbœ kœsœ yavuru. Tshamanœ á mœ sœ lima kœdji tœnœ sœ ƒata tshama kundi londœ á aayi kœnœ kundi sœ kœnœ tœnœ.

³ Azunœ ndjoro asœmœ sœ lima kœfi tafo itshi ƒa utshu ngande tshagbozu, ƒa utshu œrœ vana á sœ dœ soro œdœ pe ƒa utshu agbozu Ikrizia. Yé uzu bale lili lima kœyamba itshinœ asœmœ nene, kolœ azu kutu kama zazu bisha dœ vana (144.000), azu á Ndjaba yœ endje lœ ekperœ pa œshœ.

⁴ Azunœ asœmœ djadja lima tœ endje dœ ayashe nene, endje gbœndœ tœ endje kœlœ. Endje sœ kœna manda aya Pata tœ osho kœ á tshe sœ kœna tœnœ. Endje yœ lima endje lœ ekperœ ugurutœ azu mbœrœ kœto endje tœ tokórœ tœ azu nœ tshatshunœ fœ Ndjaba œdœ fœ aya Pata.

⁵ Wala wuwuta lœ ama endje bale nene, endje gugu dœ ekperœ nene.

Aandjelu votœ

⁶ Manda nœ, mœ kpa wu anga angbi andjelu, á tshe sœ kœru ƒa lawutsha. Tshe sœ lima dœ Œtshœ O'o á ka nene ndœ kœmindœ nœ fœ azu tshapa œshœ, dœ azu lœ ogo kœ, dœ mara kœ, dœ o'o ama ogo kœ dœ pe dœ azu ogo kœ.

⁷ Tshe sœ lima kœpa o'o dœ ɔgbɔ tshama adœke: «'E kpa awa Ndjaba, yé œ gi mokɔ fœ she! Gbambanœ nene, olo kœwa ngbanga nœ ye pa azu li ye. 'E donga tsheneke á tshe mbœrœ tshalafɔ, dœ tshaati, dœ egerœ ungu œdœ dœ kumu ungu kɔ!»

⁸ Bisha andjelu wuta manda tsheneke utshunœ asœmœ yé œ pa adœke: «Egerœ tshalakpi Babilone ndi, œ ndi ye! Ɛ mbœrœ adœke azu tshelœ angbi ogo kɔ ndjo ipi yavuru angba budu nœ ye.»

⁹ Votɔ andjelu wuta manda tshenœ bishanœ asœmœ yé œ pa o'o dœ ɔgbɔ tshama adœke: «Uzu kɔ á tshe donga agea œdœ pe ishiri ye, yé á endje wa ati ga pala too ga pa kane ye,

¹⁰ œshe dœ tœ ye, tshe ndjo ndje ipi yavuru ókó nœ Ndjaba á endje djadjanga nene, á fa ga lœ yashi ókó nœ ye asœmœ. Tshe za djofele fœ endje bala wola zuwa á ju osho, ɓa utshu aandjelu á endje sœ yerœ œdœ ɓa utshu aya Pata.

¹¹ Ngawo owo kœndanga osho nœ endje œ ɔ ga lafo waa dœ waa. Endjeneke á endje sœ kœdonga ageanœ dœ pe ishiri ye, yé azu neke á endje wa ati dœ i'iri ageanœ asœmœ ga tœ endje, ɔɔ dœ butsho endje yatœ endje nene.»

¹² Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke endje á endje dœ azu nœ Ndjaba, azu á endje sœ kœmbœrœtœ endje lindœ awa o'o nœ Ndjaba yé á sœ dœ kœyindœrœ djigi ga ndœ Yisu, sœ dœ ugu losu.

¹³ Manda nœ, mœ dji tshama kœto ɓa lafo kœpa lima adœke: «Su œneke: “Yanga nœ azu á endje sœ kœtshu kœto ngɔngɔnœ asœ lœ kœmbœrœ akwa fœ Gbozu.” “Ɛ, Ɔtshɔ Ishiri pa adœke: yanga nœ endje, endje yatœ endje manda ɔgbɔ akwa nœ endje. Gbambanœ nene, ɔtshœrœ á endje mbœrœ, sœ kœza awa endje.”»

Kœkɔ ngwarœ tshapa ɔshɔ

¹⁴ Mœ kpa mesho œ wu imbi ondoro, yé ɓa pa ondoronœ asœmœ, œrœ sœ panœ ɓata uzu. Tshe verœ lima kpoto tshagbozu á endje mbœrœ dœ ɔrœ ga tœ kumu ye yé œ za ingiri yakamba á luulu, á amanœ ki waa, ga tshakane ye.

¹⁵ Anga angbi andjelu wuta lœ Tepelo yé œ ta rawa dœ ɔgbɔ tshama fœ uzu á tshe sœ pa ondoronœ adœke: «Za ingiri yakamba nœ zœ á luulu asœmœ dœ œ wa dœ ngwarœ. Gbambanœ nene, londɔ nœ kœwa mgwarœ li ye, ngwarœ pa ɔshɔ gbɔ ye.»

¹⁶ Ataa, uzunœ á tshe sœ lima ɓa pa ondoronœ wwi ingiri yakamba nœ ye á luulu asœmœ ga pa ɔshɔ, yé á wa ngwarœ pa ɔshɔ.

¹⁷ Manda nœ, anga angbi andjelu á tshe to lima lœ Tepelo á sœ ɓa lafo wuta. Tshe sœ lima ndje dœ ingiri yakamba á luulu á amanœ ki waa tshakane ye.

¹⁸ Anga angbi andjelu kpa to ɓa pa ndaba œ wuta. Tshe sœ lima dœ tshagbozu ga pa owo yé œ ta lima rawa dœ ɔgbɔ tshama fœ tsheneke á tshe za lima ingiri yakamba á luulu á amanœ ki waa asœmœ adœke: «Za ingiri yakamba nœ zœ á luulu á amanœ ki waa yé œ wa ganea ɔyɔ vinu pa ɔshɔ; gbambanœ nene, elenœ gbɔ ye.»

¹⁹ Andjelu wwi lima ingiri yakamba nœ ye á luulu asœmœ ga pa ɔshɔ, œ wa dœ kumu vinu ga tœ ɔshɔ yé á ko va ga lœ egerœ ngarambo nœ ókó nœ Ndjaba.

²⁰ Endje pu lima tshelœ ele vinunœ lœ ngarambo ɓa ushu tœ ongbo, yé goma indji dá sœ lima kœwuta tœnœ. Indjinœ ɔ lima ga lafo manda metere bale dœ ngandinœ yé œ tara tœ osho manda Kelometere kama votɔ (300).

15

Aandjelu œdœ ndangba egerœ œrœ oyo

¹ Manda nœ, mœ wu anga angbi ambárá 6a lafo, œ sœ tœ egerœnœ yé azu sœ kœkitœ œsœnœ. (Tœnœnœ kœdœ aandjelu minu dœ bisha á endje ko ndangba egerœ œrœ oyo minu dœ bisha ga tshakane endje. Gbambanœ nene, ókó nœ Ndjaba œ ka lœ awa nœ ndangba œrœ oyonœ asœmœ.

² Manda nœ, mœ wu œrœ 6ata egerœ ungu á tshalanœ sœ ngbi, œ djanga tœ ye dœ owo. Mœ wu ndje azu á endje ro lima pa ageanœ asœmœ kœ, œdœ pa ishiri ye œdœ pa kœdi ama œrœ á li dœ íiri ye, azunœ ka lima 6a pa egerœ ungu á sœ ngbi. Kundi á Ndjaba ko fœ endje, sœ lima tshakane endje.

³ Endje sœ lima kœbi itshi nœ Moyize, ayi akwa nœ Ndjaba œdœ itshi nœ aya Pata adœke:

«Gbozu Ndjaba á 6œ sœ dœ gbɔgbɔ kœ,

akwa nœ zœ sœ tœ egerœnœ, yé azu sœ kœkitœ œsœnœ waa!

Gbozugo pa ogo ndjoro,

gbetshelœ nœ zœ sœ ndjii yé œ dœ adjapu.

⁴ Gbozu, azu para œ kpa awa zœ,

azu para œ na kœza mokɔ fœ 6œ.

Gbambanœ nene, œ6œ kuti zœ dá sœ yerœ.

Ogo kœ œ na bala kœdonga 6œ,

gbambanœ nene, œrœ á 6œ sœ kœmbœrœ tœnœ sœ ndjii yé œ matœ endje ngbi fœ endje ye.»

⁵ Manda nœ, mœ wu Tepelo á anda tande nœ ayo nœ Ndjaba sœ lœnœ, œ kœɔ 6a lafo.

⁶ Aandjelunœ minu dœ bisha á endje ko œrœ oyonœ minu dœ bisha asœmœ wuta lœ Tepelonœ. Endje verœ lima imbi lœba urrr yé œ i uwu á endje mbœrœ dœ œrœ ga tœ nguku endje.

⁷ Ugurutœ œrœnœ vana á sœ dœ soro asœmœ, anga bale ko yashi minu dœ bisha á endje mbœrœ dœ œrœ fœ aandjelunœ minu dœ bisha. Yashinœ sú dœ ókó nœ Ndjaba á tshe sœ dœ soro nœ waa dœ waa.

⁸ Tepelonœ sú lima dœ ngawo á dœ ambárá mokɔ œdœ gbɔgbɔ nœ Ndjaba. Ataa, uzu bale lili lima kœli ga lœ Tepelonœ nene utshunœ adœke œrœ oyonœ minu dœ bisha á aandjelunœ na dœ tœnœ, mbœrœtœ endje ye kane.

16

Yashi ókó nœ Ndjaba

¹ Manda nœ, mœ dji œgbɔ tshama kœto 6a lœ Tepelo á sœ lima kœpa fœ aandjelu minu dœ bisha adœke: «'E ro œ za ókó nœ Ndjaba á sœ lœ yashi minu dœ bisha asœmœ su'i ga pa œshɔ!»

² Andjelu nœ utshunœ na œ za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga pa œshɔ. Yé uku gbadja á ka osho waa wuta tœ kote azu á endje wa lima ati nœ agea ga tœ endje yé á sœ lima kœdonga ishiri ye.

³ Andjelu nœ bisha za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga la egerœ ungu. Ungu fa 6ata indji kuzu, yé œrœ kœ á sœ lima dœ soro la egerœ ungunœ tshu ye.

⁴ Andjelu nœ votɔ za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga la kota dœ pe ga tœ kumu ungu, á fa indji.

5 Yé mœ dji tshama andjelu á tshe dœ gbozu tshapa ungu, kœpa adœke: «œbœ á 6œ sœ yerœ, œbœ á 6œ sœ zœ yé á sœ lima, 6œ matœ zœ ndjii lœ kœwa ngbanga nœ zœ.

6 Gbambanœ nene, endje sú lima indji ayerœ azu nœ zœ œdœ œnœ aayi kœgbara o'o, ga tœ œshœ. Yé ngœngœ asœ, 6œ za indji fœ endje adœke endje ndjo. Endje gbœ œneke á li dœ endje ye.»

7 Manda nœ, mœ dji tshama á to 6a pa ndaba kœpa lima adœke: «Ɛ̃, Gbozu Ndjaba á 6œ sœ dœ gbœgbœ kœ, 6œ sœ kœwa ngbanga á sœ ndjii dœ pe adjapu.»

8 Andjelu nœ vana za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga pa œbœ, yé œbœ gbœ tshagbozu kœsho azu dœ owo nœ ye.

9 Yé ndavuru kœwosho sho lima azu, endje gu lima œsœ i'iri Ndjaba á tshe sœ dœ tshagbozu ga pa egerœ œrœ oyonœ. Kashe endje vvara lima tœ endje tœ kœfatshalœsu endje, mbœrœ kœza moka fœ she.

10 Andjelu nœ mindu za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga pa ngande tshagbozu nœ ageanœ, yé ogo tshagbozu nœ ye sœ lœ ubu osho. Azu sœ lima kœlo tima endje mangba djofelœnœ.

11 Endje sœ lima kœgu œsœ Ndjaba nœ tshalafo mangba djofele nœ endje dœ pe uku nœ endje. Kashe endje kaka lima tœ ekpe akwa nœ endje ti nene.

12 Andjelu nœ mindu dœ bale (6) za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga pa egerœ kota á i'irinœ kœdœ Efrate. Ungunœ œbœ lima mbœrœ kœguma awa fœ agbozugo á endje sœ kœto 6a tœ osho á œbœ œ wuta tœnœ.

13 Manda nœ, mœ wu ekpe ishiri votœ 6ata azœngœ kœwuta lœ ama dalagona, lœ ama agea dœ pe ndje lœ ama ayi kœgbara o'o nœ wala.

14 Endje kœdœ ishiri nœ adjabro á endje sœ kœmbœrœ afá, yé á sœ kœna 6a ndœ agbozugo tshapasho djigi ndœ kœngbœba endje ndœ koshe nœ egerœ olo nœ Ndjaba á tshe sœ dœ gbœgbœ kœ.

15 Gbozu pa adœke: «'E dji kane, mœ sœ kœna 6ata ayi angba! Yanga nœ uzu á tshe lo nene yé á gbœndœ lœba nœ ye. Ataa, tshe na ana kpendronœ nene yé œ gbœ tshula nene lœkœ á azu kœwu she.»

16 Aekpe ishirinœ ngbœba lima agbozugonœ 6a tœ osho á i'irinœ dœ Ebre kœdœ Aramagedœ.

17 Andjelu nœ mindu dœ bisha za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga lœ yugu, yé œgbœ tshama to 6a lœ Tepelo, 6a tœ osho ngande tshagbozu, œ pa adœke: «Ɛ̃ mbœrœtœ ye ye!»

18 Yé yavuru yerœwa, ingiri tshama œdœ kœsœ yavuru wu, œshœ turu dœ œgbœ kœrosœ nœ. (Ɛneke turu lima adja dœ œgbœ kœrosœ nœ dœ mara á tuturu 6a lima dœ tœnœ nene kœto dœ lœkœ á Ndjaba mbœrœ uzu ga pa œshœ.

19 Egerœ ongbo kurutshelœtœ ye votœ, yé ongbo tshelœ ogo kœ ndi. Ndjaba djedjerœndœ egerœ ongbo Babilone nene. Tshe za yashi á su kperœ dœ ipi yavuru ókó nœ ye fœ ongbonœ ascœmœ.

20 Tshiki para yiwa ye, yé uzu bale wuwu kaga bale nene.

21 Ogboro aledjezœ á li waa to 6a lafo œ yo ga pa azu. Azu gu lima œsœ Ndjaba mangba egerœ œrœ oyo nœ aledjezœnœ ascœmœ. Gbambanœ nene, egerœ œrœ oyonœ ascœmœ sœ lima tœ agbœnœ.

17

Egerœ ayi angba budu

1 Manda nœ, anga andjelu bale ugurutœ endje mindu dœ bisha á endje ko lima yashi mindu dœ bisha ascœmœ, na œ pa fœ mœ adœke: «Na ga mœ, mœ

yi bala sœ mara á endje wa dœ ɔgbɔ nɔgbanga ga pa egerœ ayi angba budu á tshe dœ egerœ ongbɔ á sœ tœ ama kota ndjoro, fœ 6œ.

² Agbozugo pa ɔshɔ mbœrœ angba budu dœ she, yé ipi angba budu nœ ye mbœrœ azu tshapa ɔshɔ.»

³ Ɔtshɔ ishiri na ga ndœ mœ, yé andjelu za mœ na tœncœ ga lœ kpagagasho. Mœ wu anga yashe bale á tshe sœ ga pa agea á tshe sœ dœ odoronœ tshee, á i'iri kœgu œsœ Ndjaba sœ lima tœ ye. Ageancœ asœmœ sœ lima dœ kumu ye mindu de bisha œdœ dœ idi ndjokpa.

⁴ Yashenœ verœ lima ɔtshɔ læba á sœ tœ odoronœ tshee, yé lenge á endje mbœrœ dœ ɔrœ, badja á amanœ gbɔ waa œdœ pe akidji sœ lima tœncœ. Tshe za lima yashi ɔrœ á su kperœ dœ ekperœ uburu á to læ angba budu nœ ye asœmœ, ga tshakane ye.

⁵ Endje su lima anga i'iri bale á ádánœ zatœ endje yiwa tœncœ ga pala ye adœke: «Egerœ ongbɔ Babilone, ayi aayi angba budu œdœ ayi kœyi ekperœ á za tshula ga pa tshapashɔ.»

⁶ Mœ wu lima adœke yashenœ asœmœ ndjo indji azu nœ Ndjaba yé á mbœrœ she, indji azu á endje wo lima endje mangba kœyindœrœ nœ endje djigi ga ndœ Yisu.

Kœwu she, mœ katœ ama mœ ti asɔ.

⁷ Yé andjelunœ pa fœ mœ adœke: «Mbœrœ gadœ á 6œ za ama zœ ti ɔsɔ a?» Mœ pandœ ádá o'ó á zatœ endje yiwa tœncœ tœ upu nœ yashenœ asœmœ dœ pe tœ upu nœ ageancœ á yashenœ sœ pa ye, ageancœ á tshe sœ dœ kumu ye mindu dœ bisha œdœ dœ idi ndjokpa, fœ 6œ.

⁸ Ageancœ á 6œ wu she, sœ lima dœ soro, kashe ngɔngɔ asœke tshe kpa gugu dœ soro nene. Tshe wuta bala lœ ðivwili kudu yé endje wo she ye. Azu tshapashɔ á endje súsú i'iri endje ga la buku nœ soro nene kœto tœ kœmbœrœ tshapashɔ œ ka bala tœ ama endje ti ɔsɔ tœ kœwu ageancœ asœmœ. Gbambanœ nene, ageancœ sœ lima dœ soro, ngɔngɔncœ asœ tshe kpa gugu dœ tœncœ nene, kashe tshe kwa bala tœ ye zœ.

⁹ «Kpœtœ oshonœ asœ, œ li adœke azu sœ dœ kœwusœrœ œdœ dœ kœwusœtœ. Kumunœ mindu dœ bisha asœmœ kœdœ kaga mindu dœ bisha á yashenœ sœ ga ati tœncœ. Ɛtœncœ kœdœ ndje agbozugo mindu dœ bisha.

¹⁰ Anga endje mindu ugurutœ tœ endje yo ye, tshenœ mindu dœ bale dá sœ kœmbœrœ akwa tshagbozu ngɔngɔncœ asœke, yé tshenœ mindu dœ bisha nana damba nene. Kashe lœkɔ á tshe na bala, œndœ ye œ di nene.

¹¹ Ageancœ á tshe sœ lima dœ soro, á kpa gugu dœ tœncœ nene asœmœ, œshe dœ tœ ye kœdœ mindu dœ votɔ gbozugo. Tshe sœ ndje ugurutœ agbozugo mindu dœ bisha yé tshe tshu ye.

¹² «Ɔdincœ ndjokpa á 6œ wu asœmœ kœdœ agbozugo ndjokpa á endje gbɔgbɔ damba awa kœdœ agbozugo nene; kashe endje gbɔ tshagbozu ndœ kœmbœrœ akwa dœ ageancœ manda ada ɔlɔ bale.

¹³ Endje ndjokpa para sœ dœ gbetshelœ bale adœke œne za gbɔgbɔ œdœ tshagbozu nœ endje ga tœ kœmbœrœ akwa fœ ageancœ.

¹⁴ Endje tɔ bala kowo dœ aya Pata yé tshe ropa endje dœ gbɔgbɔ, mbœrœ œshe kœdœ Gbozu tshapa agbozu œdœ Gbozugo tshapa agbozugo. Tshe ropa endje dœ gbɔgbɔ awa bale dœ azu á tshe e lima endje yé á kœ endje, endjeneke á endje sœ dœ kœyindœrœ djigi ga ndœ ye.»

¹⁵ Andjelunœ kpa pa fœ mœ adœke: «Ungunœ á 6œ wu 6a tœ osho á ayi angba budu sœ tœncœ asœmœ, kœdœ azu ogo, ukpulu azu, ogo kɔ œdœ pe ama ogo kɔ.

¹⁶ Idi ndjokpa á 6œ wu œdœ ageance ascœmœ, œ yiangba ayi angba budunœ. Endje ko œrœ tœ ye para yé œ katœ ye kpendronœ. Endje zi songba ye yé œ sho udunœ dœ owo.

¹⁷ Gbambance nene, Ndjaba to gbetshelœ nœ kœmbœrœ œneke á tshe yindœ nœ ga tœ lœsu endje. Endje mbœrœ œrœ dœ gbetshelœ bale ndœ kœko tshagbozu nœ Ogo gbozu nœ endje ga tœ kœmbœrœ akwa fœ ageance ascœmœ œerrr adœke o'o ama Ndjaba mbœrœtœ endje.

¹⁸ «Yé yashenœ á 6œ wu she ascœmœ, œshe kœdœ egerœ ongbo á sœ dœ tshagbozu ga pa agbozugo pa œshœ.»

18

Kœndi Babilone

¹ Manda nœ, mœ wu anga angbi andjelu kœto 6a lafo kœjerœ tœnœ. Tshe sœ lima dœ egerœ tshagbozu yé mokœ nœ ye sœ lima kœtshi pa œshœ djigi.

² Tshe ta lima rawa dœ œgbœ adœke: «Egerœ ongbo Babilone ndi, œ ndi ye! Ngœngœ asœ, œ wuta osho kœsœ nœ adjabro dœ œnœ tshelœ aka aekpe ishiri kœ, œ wuta wutu nœ tshelœ aka ayanu dœ agea kœ á endje sœ tœ ekpenœ yé á endje yiangba nœ.

³ Gbambance nene, Babilone mbœrœ adœke azu tshelœ ogo kœ ndjo ipi yavuru angba budu nœ ye. Agbozugo tshapa œshœ mbœrœ angba budu awa bale dœ she, yé aayi kœkarœ pa œshœ gbœ œrœ ndjoro mangba angba budu nœ ye á rosœ nœ.»

⁴ Manda nœ, mœ dji anga angbi tshama kœto 6a lafo, á sœ lima kœpa adœke: «E'e kœdœ azu nœ mœ, 'e wuta lœ ongbonœ asœ ye, mbœrœ á 'e kœtete kœmbœrœ ekperœ awa bale dœ she, yé á kœgbœ egerœ œrœ oyo á tshe gbœ bala nene.

⁵ Gbambance nene, ekperœ nœ ye tœ kulukulu œerrr 6a lafo yé Ndjaba djedjerœndœ ekperœnœ á tshe mbœrœ ascœmœ nene.

⁶ 'E mbœrœ œrœ fœ she bata á tshe mbœrœ lima fœ anga azu, 'e gi tshangba œneke á tshe mbœrœ, awa bisha fœ she. 'E su ipi kperœ dœ yashi nœ ye, ipi á nga awa bisha kœropa œneke á tshe sœ lima kœsu fœ azu.

⁷ 'E ndanga she awa ndjoro dœ pe dœ œrœ oyo á tshe fa tœ mokœ œdœ œrœ á ga waa ascœmœ. Tshe sœ kœpa 6a lœ ye dœ tœ ye adœke: “Mœ sœ ga pa ngandœ tshagbozu 6ata yashe gbozugo, mœ dœdœ yashe koya nene yé mœ mbœrœ bala matanga bale nene.”

⁸ Wu ádãnce á ogboro oyo á sœ mbœrœ she œ jerœ ga pa ye kolœ olo bale dœmœ. Oyonœ dœke: kœba kuzu, matanga œdœ egerœ ogo. Owo œ ju bala she. Gbambance nene, Gbozu Ndjaba á tshe wa ngbanga pa ye, sœ dœ gbœgbœ.»

⁹ Agbozugo tshapa œshœnœ á endje mbœrœ lima angba budunœ dœ she awa bale yé á te lima manda kœgbœrœ nœ ye ascœmœ, œ ki yé œ ditshelœma endje tœ upu nœ ye lœkœ á endje kœwu ngawo owo ongbonœ á sœ kœju tœnœ.

¹⁰ Endje ka bala zara kparawa djofele nœ ye, yé œ pa bala adœke: «Oyo! Oyo neketa dá! Uu Babilone, egerœ ongbo á sœ dœ gbœgbœ! Ada œlœ bale lii adœke endje wa œgbœ ngbanga ga pa zœ ye!»

¹¹ Aayi kœkarœ pa œshœ sœ ndje tœ ki yé œ sœ kœditshelœma endje tœ upu nœ ye. Gbambance nene, uzu bale sœsœ kœyœ kongba nœ endje nene.

¹² Kongbanœ dœke: œrœ œdœ ngendja, badja á amance gbœ waa œdœ akidji, lœba á endje mbœrœ dœ usu agea, œtshœ odorœ lœba á tshiitshi, lœba á i'irinœ kœdœ sowa œdœ tshelœ aka œyœ kœ á kaaka, tshelœ aka œrœ kœ á

endje mbœrœ dœ iji mbala, ɔyɔ á amance gbɔ waa, waya á endje yi ga ta wo yekane á ye kotence, yarakowo too badja á i'irinœ kœdœ marbre,

¹³ kɔtshu ɔyɔ á i'irinœ kœdœ kanele œdœ anga œrœ kœfa dœ dɔngɔ, yombo, yombo á i'irinœ kœdœ mirœ œdœ zuwa yombo, vinu, kada, zuwa œdœ ble, angombe œdœ apata, ambarata œdœ share, akanga œdœ aayi kánga.

¹⁴ Endje sœ kœpa fœ ongbonœ ascœmœ adœke: «Ɛrœ kɔ á 6œ yi má ndœ nœ dœ lœsu zœ, yiwatœ zœ ye. Kœgbœrœ nœ zœ kɔ œdœ œrœ nœ zœ á ga lima waa, yiwatœ zœ yé endje kpa gbɔ bala angance bale nene!»

¹⁵ Aayi kœkarœ á endje te lima aayi kœgbœrœ lœ awa nœ kœkarœ nœ endje lœ ongbonœ ascœmœ, œ sœ zara kparawa djofele nœ ye. Endje ki yé œ ditshelœma endje bala,

¹⁶ endje pa bala adœke: «Oyo! Oyo neketa dá li ga lœ egerœ ongbonœ ataa! Ongbonœ verœ læba á endje mbœrœ dœ usu agea, dœ ɔtshɔ odorœ læba á tshuishi, tshe verœ lenge á endje mbœrœ dœ ɔrœ, dœ badja á amance gbɔ waa œdœ pe akidji.

¹⁷ Ada ɔlɔ bale lili lima adœke endje ndi kœgbœrœncœ ascœmœ para ye!»

Aayi kœkpa dœ ogboro agba dœ aayi ana, ndje dœ azu kɔ á endje mbœrœ akwa la kota œdœ azu kɔ á endje sœ kœgbœrœ mbœrœ egerœ ungu, endje ka lima zara,

¹⁸ yé œ sœ lima kœta rawa dœ kœwu ngawo owo á sœ kœju egerœ ongbonœ ascœmœ adœke: «Anga ongbɔ á sœ ndje dœ egerœncœ ɓata œeneke asœ gugu nene!»

¹⁹ Endje sœ lima kœgi trusha ga lœ kumu endje, œ sœ lima tœ iki, yé œ sœ kœditshelœma endje dœ kœtarawa adœke: «Oyo! Oyo neketa dá sœ mbœrœ egerœ ongbonœ asœ ataa! Azu á endje sœ dœ ogboro agba la egerœ ungu te lima aayi kœgbœrœ mbœrœ kœgbœrœ nœ tshelœ ongbonœ ascœmœ. Yé ada ɔlɔ bale lili adœke endje ndi kœgbœrœncœ ascœmœ para ye!»

²⁰ Tshalafœ, sœ dœ yanga mbœrœ ongbonœ á ndi ascœmœ! 'E sœ dœ yanga, azu nœ Ndjaba, aayi avwa œdœ aayi kœgbara o'o! Gbambance nene, Ndjaba wa ngbanga ga pa egerœ ongbonœ mbœrœ ekperœ á tshe mbœrœ fœ 'e!

²¹ Yé anga andjelu á tshe sœ lima dœ gbɔgbɔ waa za badja á sœ ɓata egerœ tsheyɔ kafuru á endje tɔ dœ tshelœ indji ble, vwi ga la egerœ ungu dœ kœpa adœke: «Kolœ dœ marance asœke dá endje ndi bala tshelœ egerœ ongbɔ Babilone dœ kakavwance, yé uzu bale œ kpa wu nene.

²² Endje kpa dji tshama aayi kœnɔ kundi, dœ aayi kœ6i itshi, dœ aayi kœ'uru ngbake, dœ aayi kœuru luba, 6a ndœ zœ bale nene. Anga ayi ndawo œ kpa sœ ndœ zœ nene. Yé endje kpa dji œsœ egerœ tsheyɔ kafuru á endje tɔ dœ tshelœ indji ble 6a ndœ zœ bale nene.

²³ Ishiri tala œ kpa tshi 6a ndœ zœ bale nene. Endje kpa dji tshama avoro atœtœ 6a ndœ zœ bale nene. Gbambance nene, aayi kœkarœ nœ zœ kœdœ lima azu á œsœ endje li pa ɔshɔ. Yé 6œ djingili tshelœ kumu azu kɔ dœ tsharawo nœ zœ.»

²⁴ Indji aayi kœgbara o'o, azu nœ Ndjaba œdœ endjeneke kɔ á endje wo lima endje pa ɔshɔ, tu 6a lœ Babilone.

19

¹ Manda nœ, mœ dji ɔgbɔ tshama ukpulu azu ndjoro kœpa 6a lafœ adœke: «Aleluya! 'E donga Gbozu! Ndjaba nœ azœ sœ dœ kœshe, dœ mokɔ œdœ dœ gbɔgbɔ.

² Kœwa ngbanga nœ ye sœ adjapu œdœ ndjii! Gbambance nene, tshe wa ɔgbɔ ngbanga ga pa egerœ yashe angba bubuncœ á tshe sœ lima kœndi tshapa

ɔshɔ dɔe angba budu nɔe ye asɔemɔe. Ndjaba tɔ geda fɔe she mbɔerɔe á tshe wo lima aayi akwa nɔe ye.»

³ Yé endje kpa pa adɔeke: «Aleluya! 'E donga Gbozu! Ngawo egerɔe ongbonɔe á ju asɔemɔe, sɔe kɔeɔ ga lafo waa dɔe waa.»

⁴ Agbɔ agbozu zazu bale dɔe vana (24) ɔedɔe ɔerɔe vana á sɔe dɔe soro asɔemɔe gote, yé ɔe donga Ndjaba á tshe sɔe pa ngande tshagbozu dɔe kɔepa adɔeke: «Ame! Aleluya! 'E donga Gbozu!»

Angbo totɔe nɔe aya Pata

⁵ Tshama to ɓa pa ngande tshagbozu, ɔe sɔe lima kɔepa adɔeke: «'E donga Ndjaba nɔe azɔe, e'e dɔe aayi akwa nɔe ye para kɔkɔ, e'e á 'e sɔe kɔekpa awa ye, agboro azu ɔedɔe aya azu!»

⁶ Manda nɔe, mɔe dji anga tshama á sɔe ɓata tshama ukpulu azu ndjoro, yé á sɔe kɔewu tɔenɔe ɓata ɔesɔe egerɔe udjuru ungu ɔedɔe ɓata ɔesɔe ɔgbɔ kɔesɔe yavuru. Tshamanɔe sɔe lima kɔepa adɔeke: «Aleluya! 'E donga Ndjaba nɔe azɔe! Gbambanɔe nene, Gbozu Ndjaba nɔe azɔe á tshe sɔe dɔe gbɔgbɔ kɔ sɔe kɔemɔerɔe akwa ogo tshagbozu nɔe ye.

⁷ A sɔe dɔe yanga ɔedɔe egerɔe yanga, yé ɔe gi mokɔ fɔe she! Gbambanɔe nene, londɔ angbo totɔe nɔe aya Pata li ye, yé awonɔe gumatɔe ye yé.

⁸ Endje za awa fɔe she adɔeke tshe verɔe lɔeba á endje mbɔerɔe dɔe usu agea á tshiitshi yé á sɔe yerɔe.» (Gbambanɔe nene, lɔeba á endje mbɔerɔe dɔe usu agea kɔedɔe akwa nɔe azu nɔe Ndjaba á sɔe ndjii.)

⁹ Andjelu pa fɔe mɔe adɔeke: «Su adɔeke: Yanga nɔe azu á endje e endje ndɔe angbo totɔe nɔe aya Pata!» Tshe kpa pa fɔe mɔe adɔeke: «Ɛneke kɔedɔe adja o'o nɔe ama Ndjaba.»

¹⁰ Mɔe gote ga utshu ye ndɔe kɔedonga she kashe tshe pa fɔe mɔe adɔeke: «Mbɔemɔerɔe ataa nene! Ɛmɔe kɔedɔe ayi akwa ɓata ɓɔe ɔedɔe ɓata aaya zɔe á endje sɔe kɔezatɔe endje djigi ga tɔe adjapu á Yisu mindɔe nɔe. Ndjaba dá li adɔeke ɓɔe kɔedonga she!»

O'o á Yisu mindɔe nɔe kɔedɔe gbetshelɔe á sɔe ndje lima lɔe aayi kɔegbara o'o.

Ayi kɔekpa dɔe ambarata ropa ɔerɔe kɔ

¹¹ Manda nɔe, mɔe wu tshalafɔ á kɔrɔ, yé anga imbi mbarata wuta. Uzu á tshe ɔ ga pa ye, i'iri ye kɔedɔe Uzu á tshe sɔe Ndjii, yé á dɔe adjapu. Tshe sɔe kɔewa ngbanga yé ɔe sɔe kɔenga koshe dɔe mara á sɔe ndjii.

¹² Ala ye tshi lima ɓata owo, tshe verɔe ndje lima kpoto tshagbozu ndjoro ga tɔe kumu ye. Endje su lima anga i'iri á kolɔe ɔeshe bale dá wusɔe ádánɔe, ga tɔe ye.

¹³ Tshe verɔe lima yɔgbɔdɔ lɔeba á indji sɔe tɔenɔe. F'iri ye kɔedɔe: «O'o ama Ndjaba.»

¹⁴ Aturugu nɔe tshalafɔ te lima manda ye, endje ɔ ga pa ambi ambarata, yé ɔe verɔe lima imbi lɔeba á endje mbɔerɔe dɔe usu agea á sɔesɔe dɔe uburu nene.

¹⁵ Ingiri yakamba á amance ki waa sɔe lima kɔewuta lɔe ama ye. Ingiri yakambanɔe sɔe lima mbɔerɔe kɔewo dɔe azu tshelɔe ogo kɔ. Tshe gbɔndɔe endje bala dɔe ɔgbɔnɔe yé ɔe pu bala tshelɔe vinu ɓa lɔe ngarambo yavuru ókɔ nɔe Ndjaba á tshe sɔe dɔe gbɔgbɔ kɔ.

¹⁶ Endje su lima i'iri ga pa yɔgbɔdɔ lɔeba nɔe ye ɔedɔe ga tɔe uku ye adɔeke: «Gbozugo nɔe agbozugo ɔedɔe Gbozu nɔe agbozu.»

¹⁷ Manda nɔe, mɔe wu lima anga andjelu bale, tshe ka ɓa la ɔlɔ. Tshe ta lima rawa dɔe ɔgbɔ tshama fɔe ayanu para á endje sɔe lima kɔeru lɔe yugu ɓala wutsha adɔeke: «'E na ga mɔe, 'e ngbɔtɔe 'e awa bale mbɔerɔe egerɔe kɔezirɔe nɔe Ndjaba!»

¹⁸ 'E na Ɛ zi songba agbozugo, songba aturugu ƐdƐ ƐnƐ agbozu tshapa endje, songba ambarata ƐdƐ ƐnƐ aayi kƐkpa dƐ endje, songba azu para kƐkƐ, azu Ɛ endje dƐdƐ akanga nene too akanga, aaya azu dƐ agboro azu.»

¹⁹ Manda nƐ, mƐ wu agea, agbozugo tshapa ƐshƐ ƐdƐ aturugu nƐ endje, endje ngbƐbatƐ endje ndƐ kƐnga koshe ga tƐ uzu Ɛ tshƐ Ɛ ga pa mbarata ƐdƐ ga tƐ aturugu nƐ ye.

²⁰ Tshe te lima pa ageanƐ asƐmƐ awa bale dƐ ayi kƐgbara o'o nƐ wala Ɛ tshƐ mbƐrƐ lima afƐ tƐ ala ye mbƐrƐ kƐdjingili tshelƐ kumu endjeneke Ɛ endje gbƐ lima ati nƐ agea yƐ Ɛ sƐ kƐdonga ishiri ye asƐmƐ. Tshe ko ageanƐ ƐdƐ ayi kƐgbara o'o nƐ walanƐ dƐ soro va ga la adanga Ɛ wola zuwa Ɛ ju ƐshƐ Ɛ owo sƐ kƐtshi lƐnƐ.

²¹ UzunƐ Ɛ tshƐ Ɛ ga pa mbaratanƐ asƐmƐ wo udu azunƐ dƐ ingiri yakambanƐ Ɛ sƐ kƐwuta lƐ ama ye, yƐ ayanu kƐ sƐ lima kƐdƐ songba endje.

20

Ngbugu kutu bale (1000)

¹ Manda nƐ, mƐ wu anga andjelu Ɛ tshƐ to Ɛa lafo Ɛ sƐ lima kƐjerƐ tƐnƐ. Tshe sƐ lima dƐ herela kƐkƐrƐ dƐ ama divwili kudu ƐdƐ kikili djingiri tshakane ye.

² Tshe tepa dalagona, ongboro yakoronƐ Ɛ i'iri ye kƐdƐ ndje djaboro too Satana, Ɛ i she vwagbagba dƐ djingiri manda ngbugu kutu bale (1.000).

³ AndjelunƐ za she vwi ga lƐ divwili kudu Ɛ tshu manda nƐ kundƐ ye dƐ herela, yƐ Ɛ pi lƐba ga tƐnƐ mbƐrƐ Ɛ tshƐ kƐdjidjingili tshelƐ kumu azu ogo nene Ɛerrr ga tƐ adƐke olo ngbugu kutu bale ro ye kane. Manda nƐ, endje vvara she ndƐ olo teasho.

⁴ YƐ mƐ wu ngande tshagbozu ndjoro. Endjeneke Ɛ endje sƐ lima ga pa nƐ, gbƐ tshagbozu ndƐ kƐwa dƐ ngbanga. MƐ wu ndje ishiri azu Ɛ endje wo lima endje tƐ upunƐ kƐyindƐrƐ nƐ endje djigi ga tƐ adjapu Ɛ Yisu mi lima ndƐ nƐ ƐdƐ ga tƐ o'o ama Ndjaba. Endje dodonga lima ageanƐ asƐmƐ ƐdƐ ishiri ye nene, endje gugu lima dƐ ati nƐ ageanƐ pala endje too Ɛa tƐ kane endje nene. Endje kwa lima tƐ endje ga lƐ soro yƐ Ɛ mbƐrƐ akwa tshagbozu awa bale dƐ Kristu manda ngbugu kutu bale.

⁵ Anga akuzu kwakwa lima tƐ endje ga lƐ soro nene utshunƐ adƐke olo ngbugu kutu bale ro. ƐtƐnƐ kƐdƐ ali kƐshe lƐ akuzu.

⁶ Yanga nƐ endjeneke Ɛ endje sƐ lƐ ali kƐshe lƐ akuzu! Endje kƐdƐ azu nƐ Ndjaba yƐ bisha kuzu kpa gugu dƐ tshagbozu ga pa endje nene. Endje dƐ bala anganga Ndjaba nƐ Ndjaba ƐdƐ endje nƐ Kristu, yƐ Ɛ mbƐrƐ akwa tshagbozu dƐ Kristu manda ngbugu kutu bale (1.000).

Ndjaba ropa satana

⁷ LƐkƐ Ɛ ngbugu kutu bale kƐro bala, endje za awa fƐ Satana adƐke tshe wuta lƐ kƐnga,

⁸ yƐ tshƐ na kƐfara azu ogo tshapashƐ djigi, Ɛ yindƐ kƐpa adƐke: GƐge ƐdƐ MagƐge*. Tshe ngbƐba bala endje mbƐrƐ kƐnga koshe, yƐ endje ngba kƐrosƐ mindu mangu egerƐ ungu.

⁹ Endje sƐ kƐna pa ƐshƐ djigi yƐ Ɛ sƐ kƐkpa dji gbagba nƐ azu nƐ Ndjaba, ongbo Ɛ Ndjaba yindƐ nƐ waa. Kashe owo to Ɛa lafo Ɛ jerƐ yƐ Ɛ ju endje ye.

* **20.8** GƐge ƐdƐ MagƐge: asƐke kƐdƐ mara Ɛ endje sƐ lima kƐ'e dƐ ogo nƐ ayingba azu nƐ Ndjaba Ɛ sƐ Ɛa tƐ ndƐngƐlƐ kƐka tshapasho

¹⁰ Yé endje za djaboro á tshe sœ lima kœfara endje asœmœ vwi ga la adanga wola zuwa á ju osho á owo sœ kœtshi lœnœ, 6a tœ osho á endje ko lima ageance œdœ ayi kœgbara o'o nœ wala ga tœnœ. Endje ndanga endje butsho dœ ɔɔ waa dœ waa.

Ndangba kœwa ngbanga

¹¹ Manda nœ, mœ wu imbi egerœ ngande tshagbozu œdœ uzu á tshe sœ ga pa nœ. Tshapa ɔsho œdœ tshalafu yiwa lima tœ ala ye, yé endje kpa wuwu lima tœnœ bale nene.

¹² Mœ wu akuzu, agboro endje dœ aaya endje, endje ka 6a utshu ngande tshagbozu. Anga uzu kœrɔ buku ndjoro, yé œ kpa kœrɔ anga angbinœ bale: œtœnœ kœdœ buku nœ soro. Ndjaba wa ngbanga nœ akuzu lindœ œneke á endje mbœrœ lima, kœli dœ œneke á endje sú lima ga la bukunœ.

¹³ Egerœ ungu ingbiri gi akuzu á endje sœ lima la nœ ye. Kuzu œdœ osho kœsœ nœ akuzu gi ndje akuzu nœ endje. Yé Ndjaba œ wa ngbanga nœ uzu dœ uzu lindœ œneke á tshe mbœrœ lima.

¹⁴ Ndjaba za kuzu œdœ osho kœsœ nœ akuzu vwi ga la adanga owo. Adanga owonœ asœmœ kœdœ bisha kuzu.

¹⁵ Uzu kɔ á endje sú sú i'iri ye ga la buku nœ soro nene, endje za lima she vwi ga la adanga á owo sœ kœtshi lœ nœ.

21

Tafo tshalafu œdœ tafo tshapasho

¹ Manda nœ, mœ wu tafo tshalafu œdœ tafo tshapasho. Ali tshalafu dœ pe ali tshapasho yiwa lima, yé egerœ ungu kpa gugu lima nene.

² Mœ wu œeyerœ ongbɔ, á dœ tafo Yerusaleme á Ndjaba vwa á to 6a lafo á sœ lima kœjerœ tœnœ. Ɛ sœ lima 6ata yashe á tshe gumatœ ye kœna kœtogba dœ akœnœ.

³ Mœ dji anga œgbɔ tshama kœto 6a tœ ngande tshagbozu á sœ lima kœpa adœke: «Ngongɔ asœke osho kœsœ nœ Ndjaba sœ 6a ugurutœ azu! Tshe sœ bala tœ œsœnœ awa bale dœ endje, yé endje dœ bala azu nœ ye. Ndjaba dœ tœ ye œ sœ awa bale dœ endje, tshe dœ bala Ndjaba nœ endje.

⁴ Tshe turu bala ngola kɔ lœ ala endje. Kuzu œ kpa gu nene; matanga, ditsheloema œdœ œrœ oyo œ kpa gugu nene. Gbambanœ nene, ongboro œrœ œ yiwa bala ye.»

⁵ Yé tsheneke á tshe sœ pa ngande tshagbozunœ asœmœ pa adœke: «Ngongɔ asœke mœ sœ kœmbœrœ œrœ kɔ tœ tafonœ.» Manda nœ, tshe pa fœ mœ adœke: «Su o'onœ asœ. Gbambanœ nene, o'o ama mœ sœ adjapu œdœ œneke á li adœke uzu za losu ye ga tœnœ.»

⁶ Yé tshe kpa pa fœ mœ adœke: «Ɛ li ye! Ɛmœ kœdœ Alfa œdœ Omega, alinœ œdœ ndœngɔlnœ. Uzu á tshe kœsœ dœ ogo ungu, mœ su ungu á sœ 6a tœ kumungu nœ soro fœ she gbambanœ.

⁷ Uzu á tshe ro bala pa anganœ kɔ, tshe gbɔ œrœnœ asœmœ 6a ndœ mœ. Mœ dœ bala Ndjaba nœ ye, yé tshe dœ bala gbolo nœ mœ.

⁸ Tœ upu nœ aayi awa, dœ azu á endje katœ kœyindœrœ nœ endje ti, dœ azu á endje sœ kœmbœrœ œrœ á gaga nene, dœ aayi kowo, dœ aayi angba budu, dœ aayi kœmbœrœ œrœ tsharawo, dœ aayi kœdonga andjaba œdœ pe aayi wala para, osho kœsœ nœ endje œ sœ bala 6a la adanga wola zuwa á ju osho á owo sœ kœtshi lœnœ. Ɛtœnœ kœdœ kuzu nœ bisha.»

Tafo Yerusaleme

⁹ Anga andjelu bale ugurutœ aandjelu mindu dœ bisha á endje ko yashi mindu dœ bisha á su kperœ dœ ndɔngɔɔ egerœ œrœ oyo mindu dœ bisha, na œ pa fœ mœ adœke: «Na ga mœ dœ mœ yisœ yashe totœ á tshe dœ awo aya Patanœ fœ 6œ.»

¹⁰ Ishiri jœrœ ga pa mœ, yé andjelu za mœ na tœnœ 6a tœ kumu ingiri kaga, á yisœ œeyerœ ongbo Yerusaleme á Ndjaba vwa á to 6a lafo á sœ kœjœrœ tœnœ, fœ mœ.

¹¹ Ɛ sœ lima kœtshi dœ adja mokɔ nœ Ndjaba. Ongbonœ sœ lima kœtshi tœnœ 6ata kœtshi nœ badja á amancœ gbɔ waa, á i'irinœ kœdœ jaspe* á tshelœnœ sœ ngbi 6ata kristale†.

¹² Ongbonœ sœ lima dœ ingiri muru, dœ manda ndjokpa dœ bisha. Yé aandjelu ndjokpa dœ bisha sœ lima kœgbɔndœ manda nœ. Endje su lima i'iri mara nœ azu ogo Israyele ndjokpa dœ bisha ga pa manda nœ.

¹³ Tshakala ongbonœ bale dœ bale sœ lima dœ manda votɔ: votɔ 6a tœ osho á ɔɔ œ wuta tœnœ, votɔ 6a tœ osho á ɔɔ œ li tœnœ, votɔ 6a tœ nœrœ œdœ votɔ 6a tœ sudi.

¹⁴ Endje mɔ lima muru ongbonœ ga pa kiti anda œnœ badja ndjokpa dœ bisha á endje sú i'iri aayi avwa nœ aya Pata ndjokpa dœ bisha ga panœ.

¹⁵ Andjelu á tshe sœ lima kœpa o'onœ fœ mœ, sœ lima dœ tshɔngbɔɔ á endje mbœrœ dœ œrœ tshakanœ ye mbœrœ kœdi dœ kœgú ongbonœ, dœ kœgú manda nœ œdœ pe dœ kœgú murunœ.

¹⁶ Kœgú tshakala ongbonœ vavana liili, kœgú ingirinœ liili dœ kœgú ondœnœ. Andjelu di kœgú ongbonœ dœ tshɔngbɔɔ ascœmœ mangba metere kutu bisha dœ kama bisha (2.200); kœgu ingirinœ, kœgu ondœnœ œdœ pe kœgunœ ga lafo sœ lima awa bale.

¹⁷ Andjelu di ndje kœgú murunœ: œ sœ lima mangba kude kama bale dœ zazu bisha dœ vana (144)‡. Mara kœdi œrœ nœ andjelunœ sœ lima 6ata mara kœdi œrœ nœ azu.

¹⁸ Endje mɔ lima murunœ dœ badja á i'irinœ kœdœ jaspe, yé endje mbœrœ ongbonœ dœ adja œrœ á sœ ngbii 6ata wushiri.

¹⁹ Endje mɔ lima kiti muru nœ ongbonœ dœ tshelœ aka badja kɔ á amancœ gbɔ waa: ali badjanœ kœdœ jaspe, bishanœ kœdœ safire, votɔnœ kœdœ agate, vananœ kœdœ emerode,

²⁰ mindunœ kœdœ onikese, mindu dœ balenœ kœdœ sardwane, mindu dœ bishanœ kœdœ krisolite, mindu dœ votɔnœ kœdœ berile, mindu dœ vananœ kœdœ topaze, ndjokpanœ kœdœ krizopraze, ndjokpa dœ balenœ kœdœ turkwaze, ndjokpa dœ bishanœ kœdœ ametiste.

²¹ Endje mbœrœ lima manda ndjokpa dœ bisha ascœmœ dœ badja ndjokpa dœ bisha á i'irinœ kœdœ perle. Manda bale dœ bale sœ lima dœ perle bale tœnœ. Endje mbœrœ lima osho 6a lœ ongbonœ dœ adja œrœ á tshelœnœ sœ ngbi 6ata wushiri.

²² Kashe mœ wuwu lima Tepelo lœ ongbonœ nene. Gbambanœ nene, Tepelo nœ ongbonœ kœdœ Gbɔzu, Ndjaba nœ gbɔgbɔ kɔ œdœ pe aya Pata.

²³ Ongbonœ ascœmœ gugu lima dœ ogo ɔɔ too dœ ogo yapu adœke œ tɔ ga lœnœ nene. Gbambanœ nene, mokɔ nœ Ndjaba dá sœ lima kœtshi lœnœ, yé aya Patanœ kœdœ tala nœ ye.

* **21.11** Jaspe: Tœnœ kœdœ aya parangba badja á ta kpakpawo tœ ngungondja œdœ tœ odorœnœ

† **21.11** Kristale: Tœnœ kœdœ badja á tshelœnœ sœ ngbii 6ata alɔdjezo ‡ **21.17** Kude kama bale dœ zazu bisha dœ vana yindœ kœpa adœke uwu ada zazu votɔ dœ ndjokpa dœ mindu dœ amancœ vana (79)

²⁴ Azu tshelœ ogo ndjoro œ na bala tœ ishiri ye, yé agbozugo pa œshœ œ ko kœgbœrœ nœ endje na tœnœ ga zœ.

²⁵ Mandanœ œ sœ bala tœ œsnœ dœ œlœ, yé endje kpa tshu ga tœnœ bale nene. Gbambanœ nene, butshœ œ kpa gu bala lœ ongbonœ bale nene.

²⁶ Azu tshelœ ogo ndjoro œ na bala dœ œrœ á sœ kœza kœlisœtœ œdœ pe kœgbœrœ nœ endje ga zœ.

²⁷ Œrœ uburu œ li ga lœ ongbonœ bale nene. Uzu á tshe sœ kœmbœrœ œrœ á gaga nene œdœ ayi wala, œ li bala ga lœ ongbonœ nene. Kashe kolœ endjeneke á endje sú i'iri endje ga la buku nœ soro á dœ œnœ aya Pata, dá li ga zœ.

22

Egerœ ungu á za soro fœ azu

¹ Manda nœ, andjelu ma egerœ ungu á za soro fœ azu fœ mœ, œ sœ lima koetshi tœnœ bata badja á i'irinœ kœdœ kristale á sœ lima koetu tœnœ 6a pa ngande tshagbozu nœ Ndjaba œdœ pa œnœ aya Pata,

² yé á sœ kœtra tœnœ 6a ugurutœ osho lœ ongbonœ. Tshakala kota bale dœ bale sœ lima dœ œyo nœ soro á sœ kœle tœnœ awa ndjokpa dœ bisha lœ ungu bale, yé á yapu bale dœ bale, œ sœ kœle tœnœ. Kakonœ sœ mbœrœ kœshe azu ogonœ lœ kobœ.

³ Endje wu bala anga œrœ bale á Ndjaba darandœ nœ lœ ongbonœ nene. Ngande tshagbozu nœ Ndjaba œdœ œnœ aya Pata œ sœ lœ ongbonœ asœmœ, yé aayi akwa nœ Ndjaba œ donga she.

⁴ Endje wu bala tshatshu ye, yé i'iri ye œ sœ bala pala endje.

⁵ Butshœ œ kpa gu nene. Endje kpa sœ dœ ogo ishiri tala œdœ ndje œnœ œlœ nene. Gbambanœ nene, Gbozu Ndjaba œ za ishiri osho nœ ye ga pa endje, yé endje mbœrœ akwa tshagbozu ngbugu dœ ngbugu.

Kœna Yisu

⁶ Manda nœ, andjelu pa fœ mœ adœke: «O'onœ asœ kœdœ adjapu, yé œ li adœke uzu kœ za losu ye ga tœnœ. Gbozu Ndjaba á tshe za Ishiri nœ ye fœ aayi kœgbara o'o asœmœ, vwa andjelu nœ ye mbœrœ kœma œrœ á wuta lœ ondonœ asœke fœ aayi akwa nœ ye.»

⁷ Yisu pa adœke: «Dji kane, mœ kwa lœ ondonœ asœ! Yanga nœ azu á endje sœ kœgbœndœ o'o nœ aayi kœgbara o'o la bukunœ asœke!»

⁸ Œmœ Yowane, mœ dji yé œ wu œrœnœ asœmœ. Manda kœdji tœnœ œdœ kœwu tœnœ, mœ gote ga utshu andjelunœ á tshe má œrœnœ fœ mœ asœmœ ndœ kœdonga she.

⁹ Kashe andjelunœ pakata mœ adœke: «Dodonga mœ nene! Œmœ kœdœ ayi akwa 6œ, 6ata aaya zœ aayi kœgbara o'o œdœ 6ata endjeneke á endje sœ kœgbœndœ o'o la bukunœ asœke. Œ li adœke 6œ donga Ndjaba!»

¹⁰ Manda nœ, tshe pa fœ mœ adœke: «Zaza o'o nœ kœgbara o'o ala bukunœ asœke yiwatœnœ nene. Gbambanœ nene, londœnœ á endje guma adœke œrœnœ asœ kœ mbœrœtœ ye, ndo ye.

¹¹ Kaka ayi kœmbœrœ ekperœ, sœpe kœmbœrœ ekperœ nœ ye; ayi kœmbœrœ œrœ uburu, sœpe lœ uburu nœ ye; ayi kœmbœrœ œtshœrœ, sœpe kœmbœrœ tœnœ; yé tsheneke á tshe sœ yerœ, sœpe lœnœ.»

¹² Yisu pa adœke: «Dji kane, mœ kwa lœ ondonœ asœke! Mœ na awa bale dœ œrœ tshangba akwa ndœ kœto fœ uzu dœ uzu liaka œneke á tshe mbœrœ.

¹³ Œmœ kœdœ Alfa œdœ Omega, ali uzu œdœ ndœngœlœnœ, ali kœmbœrœ œrœ œdœ ndœngœlœnœ.»

¹⁴ Yanga nœ azu á endje djutɔ lœba nœ endje mbœrœ kœgbɔ awa ndœ kœzi leyɔ nœ ɔyɔ nœ soro œdœ kœli lœ manda ongbonœ.

¹⁵ Kashe, azu á endje sœ kœmbœrœ œrœ á gaga nene, aayi kœmbœrœ œrœ tsharawo, aayi angba budu, aayi kowo, aayi kœdonga andjaba œdœ azu á endje yindœ wala yé á sœ kœpa wala, endje sœ 6a ushu tœ ongbonœ!

¹⁶ «Ɛmœ Yisu, mœ vwa andjelu nœ mœ fœ 'e ndœ kœgbara o'onœ ko asœmœ 6a lœ Ikrizia para. Ɛmœ kœdœ gbolo lœ bingi nœ Davidi, œmœ kœdœ tombele á tshi lœ gurutsha.»

¹⁷ Ishiri nœ Ndjaba œdœ pe Awo aya Pata pa adœke: «Na ga mœ!»

Kaka uzu á tshe dji o'onœ asœ, pa ndje adœke: «Na ga mœ!»

Kaka uzu á tshe sœ dœ ogo ungu na ga mœ, kaka uzu á tshe yindœ ungu nœ soro gbɔ œtœnœ gbambanœ.

Ndɔngɔɔ o'o

¹⁸ Ɛmœ Yowane, mœ sœ kœpa o'onœ o'ara fœ uzu kɔ á tshe dji o'o á endje gbara la buku asœke: Ɛdœ uzu kœza o'o ga panœ, Ndjaba œ ko ogboro œrœ oyo á endje pandœ nœ ala bukunœ asœke, ga panœ fœ she.

¹⁹ Yé œdœ uzu kœwa átá o'onœ á endje gbara la bukunœ asœke, Ndjaba œ ko œnœ ye leyɔ ɔyɔ á za soro fœ azu tœ ye, yé tshe sœ dœ osho kœsœ lœ œeyerœ ongbɔ á endje pandœ nœ ala bukunœ asœke nene.

²⁰ Uzu á tshe ma adœke o'onœ asœmœ kɔ kœdœ adjapu, pa adœke: «Ɛ̃, mœ kwa lœ ondonœ asœke!»

Ame! Ɛ mbœrœ kolœ tœ ye ataa! Na ga mœ, Gbozu Yisu!

²¹ Kaka Gbozu Yisu ma ɔtshɔ lœsu nœ ye ga ndœ 'e para kɔkɔ.